Kifogástalan ifju
arczszint
Ön csak a
Kielhauser H.-féle
GLYCERIN-CRÈME
Párisi hölgypor
és az elismert jóságu **szappanok** használata által ér el.
Raktár: **Török József gyógysz. Budapesten.**
Azonkivül kapható minden gyógyszertárban, drogueriában és illatszerkereskedésben.

200,000 korona
összeget tesznek ki a
Nagy jótékonyczélu sorsjáték
első főnyereményei a
Budapesti Poliklinikai Egyesület (kórház) javára.
Minden sorsjegy játszik a
6 HUZÁSON
utófizetés nélkül, a következő főnyeremények re:
100,000 korona, 5 à 20,000 korona,
melyek kivánatra 20% levonással készpénzben beváltatnak.
Egy sorsjegy ára csak
1 korona.
Első huzás visszavonhatlanul már 1900 január 4-én.
Sorsjegyek kaphatók a
Nagy Jótékonysági Sorsjáték kezelőségénél
a Budapesti Poliklinikai Egyesület (kórház) javára,
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utcza 1,
továbbá az összes bank- és váltóüzletekben, postahivatalokban, dohánytözsdékben stb. 8486

CZIMBALOM
kedvelőknek van szerencsém szabad. hirneves **„Centralis“ czimbalmaimat** melegen ajánlani. A centralis czimbalomnak azon előnye van, hogy a fenék megrepedését megóvja és az **örökös hangolástól fölmenti**, a mi a czimbalom kedvelőknek nagy előnyére szolgál. 8418
Képes árjegyzék ingyen.
Tisztelettel
APPEL IGNÁCZ
hangszerkészitő,
Budapest, Ulői-ut 10. szám. - Alapittatott 1872-ben.

FIUMEI CACAO- és CSOKOLÁDÉ-GYÁR

Légy jó és szelid kis gyermekem
Es akkor megáld az istenem.
Ha csöndes lészsz füledbe sugom,
Hogy neked adom minden czukrom
S a legjobbat mi e földön van még:
Finom Fiumei csokoládét!

A legjobb és legártalmatlanabb pipere- és szépitőszerek
a következők: A világhirü
VÉDJEGY
Norma kéz- és arczkenőcs
(azelőtt Ninon-arczkenőcs). A legkitünőbb szer minden tisztátlanság ellen u. m. szeplő, bibircs, májfolt stb. — Egy tégely ára 60 krajczár.
A hires
Norma-szappan (azelőtt Ninon-szappan) a legjobb szappan a világon, a Norma-arczkenőcscsel nélkülözhetetlen. Ára 40 kr.
A legkitünőbb arczpor (poudre) a világon a hires
Norma-poudre (azelőtt Ninon-poudre) 3 szinben, 1 doboz 1 frt.
Norma-créme (azelőtt Ninon-créme) zsirtalan arcz-szépitőszer, a bőr ápolására a legjobb, különösen jó orr- és arczvörösség ellen. 1 nagy tégely 1 frt 50 kr., egy kis tégely 1 frt.
Norma-hajviz (azelőtt Ninon-hajviz) a haj erősbitésére és kihullása ellen. Ára egy üvegnek 1 forint.
Norma-hajfestőszer (azelőtt Ninon-hajfestőszer) a legjobb és legpraktikusabb szer (csak egy üvegben) szőke, barna és fekete szinekben. Egy üveg ára 2 frt. Hozzá egy hajfestő-fésü ára 1 frt 50 kr.
VÁROSI GYÓGYSZERTÁR TEMESVÁR STEINER MIHÁLY MICHAEL STEINER
Egyedüli kaphatók:
STEINER MIHÁLY városi gyógyszertárában,
Temesvár, belváros, Szt.-György-tér 3.sz. szám.
Budapesti főraktár: **Török József gyógyszertárában, Király-utcza 12.**

Michelstädter S. E. és H.
Sajátkészitményü czipők nagy raktára
BUDAPEST, Váczi-utcza 28. szám.

»Triumph« czipők — gombolós, füzős és zug nélkül — egyedüli készitője.
Dr. Högyes-féle asbest-talpbetéttel ellátott czipők nagy raktára. 8477
Fiók-telepek: Debreczen, Becskerek, Sopron, Ujvidék, Zágráb, Brassó, Varazsd, Szabadka.
Minden czipő talpába bele van az ára nyomva.

TYUKSZEMET,
bőrkeményedést stb. **gyorsan, fájdalom nélkül és biztosan eltávolit** a kitünő s hatásában páratlan **Trnkoczy-féle tapasz,** mely egyedül csakis a **Franziskusz-féle gyógyszertárban, Bécs, V/2 Schönbrunnerstrasse 107.** készittetik. Ara 60 kr. Postán mint érték nélküli minta küldemény 65 kr., ajánlva 80 kr., a pénz esetleg levélbélyegekben is, előleges beküldése mellett bérmentve. — **Hatása biztos!** Postai szétküldés rögtön a megrendelés vétele utan. Főraktár Magyarország részére: **Török József gyógyszertára, Budapest, VI., Király-utcza 12.** 8468

6 arany, 13 ezüstérem,
30 disz- és elismerő-oklevél.

Baromgyógytan- étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhoknak. 8171
45 év óta a legtöbb istállóban használatban, étvágy-hiánynál, rosz emésztésnél, tehenéknél a tej javitására és a tejered mény szaporitására. Ára ½ doboz **70 kr.**, ½ doboz **35 kr.**

Kwizda
táppora lovaknak és szarvasmarhaknak.
1 doboz à 5 ét-adag 30 kr.
Láda à 100 ét-adag 6 frt Láda à 50 ét-adag 3 frt.
Kolika labdacsok lovaknak és szarvasmarhaknak
1 doboz 1 frt 60 kr. 1 carton 60 kr.
Sertéspor
állatgyógy-életr. szer a hizás előmozditására. Kis doboz 60 kr., nagy doboz 1 frt 20 kr.
KRESOLIN
javitott Kreolin, a legolcsóbb, olvasztásnál méregtelen, fertőtlenitő szer.
Rüh, kosz, körömvészněl, fertőzött ruhák, betegszobák baromistállók, baromszállitó-kocsik tisztitására, elhullott barmok és árnyékszékgödrök öntözésére stb., különösen alkalmas állat-parasiták, bolhák tetük stb. irtására és a lakásokban a poloskák kiirtására. 25 kgr. 16 frt, 10 kgr. 7 frt. 5 kgr. 3 frt 50 kr. Próbaüveg à 400 gr. 50 kr.
Baromfi por
állatgyógy-életr. szer abrakpótlóknak, 1 csomag 50 kr.
Székhajtó labdacsok lovaknak.
(Physic). 1 bádgdoboz 2 frt.
Gilisztalabdacsok lovaknak.
1 bádogdoboz 1.60, 1 carton 60 kr.
Képes katalógus ingyen és bérmentve.
Valódi csakis a fenti védjegygyel, kapható minden gyógyszertárban és drogueriában. — **Főraktár:**
FRANZ JOHANN KWIZDA
cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bolgár fejed. udv. szállitó.
Kreisapotheker Korneuburg, Bécs mellett.

Bittner-féle fenyő-illat
(tizenkétszer kitüntetve)
ne hiányozzék sem beteg-, sem gyermekszobában, valamint a gyermekágyas szobájában sem. E szer oly fertőtlenitő szer, mely a feleségs. hamisitatlan erdei illatot és ozonizált élenyt bevisi a beteg szobájába. Pótolhatatlan belehelőszer a légzőszervek és az idegrendszer betegségeinél, kitünő ösvszer mint szájvizi, nemkülönben kézmozsdóvize fertőző betegségek ellen.
Egyedüli valódi BITTNER GYULA gyógyszerésznél Reichenauban, A.-Ausztria.
Szállitási árak: Reichenauban, A.-Ausztria: 1 láda 6 üveggel 4 frt, 12 üveggel 7·20 frt, 16 üveggel 8·90 frt, 1 db. szab. permetező 1·80 frt, 1 db.-re vszerü permetező ládába nélkül 40 kr. Kapható a következő elárusitó helyeken: Török J. gyógyszertárában, Thalmayer és Seizne, valamint Kochmeister Frigyes utódainál Budapesten. 1 üveg fenyő-illat 80 kr., 6 üveg 4 frt, permetező ára mint fent. Csak a védjegyvel ellátott a valódi. A permetező a következő czéget viseli: »Bittner, Reichenau, N.-Oe.«

Nehézség.
A ki eskórban, görcsökben és más idegbajokban szenved, kérjen ezekről szóló füzetet. Küldi ingyen és bérmentve a Schwanen-Apotheke Frankfurt a M.

A világ legkiválóbb szere a női szépség fenntartására és emelésére a **JUNO-KENŐCS** (Kéz- és) arczkenőcs
Minden eddig ismert szépitőszert felülmul, a mellett tökéletesen ártalmatlan. Biztosan és gyorsan távolitja el a bőr mindennemü tisztátlanságát, mint: himlőhelyet, szeplőt, májfoltot, persenéseket (vimmerli), böratkákat (mitesser), pikkelykitheget, bőrhámlást, napégetést, arczvöröséget stb. A bőr érdességét és durvaságát megszünteti, s rövid használat után hófehérré, bársonysimává teszi. Egy l. sz. tégely ára használati utasitással **Juno-kenőcs II. számu** még finomabb és hatásosabb mint az I. számu. Használata épugy történik mint az I. számunál van előirva, csakhogy a folyékony Juno szappan használandó hozzá. — Ára 2 korona (1 frt).

JUNO-viz — kéz és arczvíz ára 50 kr.
-puder, fehér, rózsa és orömeszin 1 db.50 kr.
-fogpép szamatos növ.alkatrészekben. szappan nélkül **-fogszalvia.** egy üveg 50 kr.
-szappan, 1 darab 30 kr.
-szappan, folyékony, egy üveg 40 kr.
Juno-hajfestőszer. (Chromatique de Juno.) A legjobb és egyszersmind teljesen ártalmatlan szer *ősz* vagy *vörös* hajzatnak, *szőke, barna* vagy *fekete* szinre való *könyelmes és állandó* festésére. E szerrel festett haj (bajusz, szakál, szemöldök) szinét, mely szin a *természetes hajszintől meg nem különböztethető, állandóan megtartja. A használati utasitás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.* Vétel alkalmával a kivánt árnyalat (szőke, barna vagy fekete) kérendő. Egy tok kimeritő használati utasitással együtt 4 korona (2 frt). 8406
A legkinzóbb és legerősebb foglájás egy pillanat alatt megszünik! *amerikai fogcseppek* alkalmazása folytán. Ezen fogcseppek a legjobb szer mindennemü fogfájás ellen, akár odvas vagy lyukas fogtól, akár meghülés folytán (fogszaggatás) származik. Bámulatos gyors hatás! Egy üveg ecsettel és használati utasitással 90 filler (45 kr) 60 kr előzetes beküldése ellenében ajándotlan és bérmentve. — Fenti szerek nagyszerü hatását az elismerő- és köszönő levelek ezrei igazolják.
Főraktár és egyedüli készitése a hirneves **Juno** készitményeknek **BANTLER ÖDÖN** »Szent Miklós« gyógyszertára *Temesvár*, Király-utcza 4.
Naponta szétküldés postával.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

SZÉP ANGYALKA.

Rajnavidéki monda.

Irta JÓKAI MÓR.

Holpach Klausz mézeskalácssütő mesternek három szép eladó leánya volt. Volt még azonkivül négy a gyerekszobában, de férjhez menendő ez a három. A legidősebb, *Hilda*, kenderszőke hajú volt, mályvapiros orczával, telt idomokkal; a következő volt *Lóri*, barna arczszinü, fekete hajú, jól megtermett leányzó; a legifjabb volt az *Angelika*, ennek fehér volt az arcza, aranyszinü a haja, nyulánk a termete. Mindenki úgy hivta a városban, hogy *»Szép Angyalka«*. Még a krónikában is igy van feljegyezve.

Karácsony estéjén az a szokás, kivált a rajnamenti leányok között, hogy hárman-hárman összejöttek vőlegénylátásra. Azért hárman, mert pohár is három volt; az egyikben volt víz, a másikban sör, a harmadikban bor. Azt a három poharat egymás mellé tették az asztal közepére, s arra a három leány az asztal egyik oldalát elfoglalva, odakönyökölt s felnézett a gerendáról lecsüggő mécsesre.

Mikor aztán az ehrenbreitsteini Kreuzkirche tornyában megkondult az éjféli misére hivogató harangszó, akkor a leányok közül a legidősebb rákezdte a Miatyánkot elmondani, de megforditva, az Ámenen kezdve s az Atyánkon végezve.

És arra a nyitva hagyott ajtón át nesztelenül megjelent a sors által neki szánt vőlegény, a ki a felidéző leány jobb oldalán állva, a vállán keresztül hajolt s az asztalra tett poharak közül az egyiket felvette, kiürítette s üresen visszatette az asztalra.

Ez volt a sorspróba.

Ha a *vizes* poharat itta ki a tünemény, akkor a jövendőbeli szegény ficzkó volt; ha a *sörös* pohárhoz nyult, akkor tehetős polgárnak igérkezett; ha pedig a drága jó rajnai *borral* telt poharat ürité körömpróbáig, az már aztán dúsgazdag kérőt jelentett.

A három Holpach-leány közül a legidősebb, *Hilda* hivására megjelent a háta mögött egy nyurga legény alakja, fején hosszú függentyűs sipkával, füle mögé dugott lúdtollal, övéről lelóggó tarsolylyal, kalamárissal: valóságos iródeák. Ő ez bizonyosan a *vizes* pohár után nyujtja ki a kezét. A tintásüjjúnak nem is jár ki egyéb. De legalább tetszetős suhancz s bizonyosan tud énekelni és gitározni.

A második leány, a *Lóri* invocatiójára egy köpczös, kurtanyakú alak jelent meg puffogós wammszban, széles bőr-övéről egy csomó kulcs lógott alá. Ez valami kulcsár lehet, vagy sáfár: minden esetre jó asszonytartó férfi, talán özvegy ember. Ez a *sörös* pohár kiürítésével igazolta minőségét.

Végre *Angelikára* került a sor. Ennek a hivására aztán egy délczeg, daliás alak jelent meg, a fejedelem veres dragonyosainak fényes egyenruhájában, szép felkunkorodott bajusza és hegyes szakálla volt, gesztenyeszinü haja göndör csigákban omlott a két vállára. Úgy illett, hogy ez a boros serleget hajtsa fel.

Mire az éjféli harangszó utolsót kondult, a vőlegények megjelenésének is vége volt.

Hanem a két irigykedő nene áspis-szemeit nem kerülte ki az a körülmény, hogy a daliás dragonyos-kapitány a »szép Angyalkának« nem a jobb, hanem a bal keze felől jelent meg.

Ez természetesen mind a legnagyobb titokban történt, mert a szent atyák egyházi átokkal sujtották mind azokat a leányokat, kik ilyen módon sátáni segitséggel igyekeztek a jövendő titkait kifürkészni, hanem azért csak megtették azt a rajnai szép leányok.

Goró Lajos rajza.

A három Holpach-leány karácsony éjszakáján.

*

Hát a következő farsang csak meghozta a karácsony esti babonák megvalósultát.

A legidősebb Holpach-leányért eljött a tintásüjjú iródeák, a ki vizet iszik s versekkel és cziterával pótolja az ebédnél a hiányzó pecsenyét. A középső leányt is fökötő alá segité a jómódu kulcsár, a kinek a kancsójából ki nem fogy a sör: maga is megáll a talpán, a mikor nem fekszik. Egy kicsit rezes ugyan a pofája; de az a jó életmódtól van.

De senkire nézve olyan tökéletesen be nem váltotta a jóslatát a karácsonyéji tündér, mint a »szép Angyalkánál«. Mondhatni, hogy túlment az igéreten. Mert az igazán gazdag és előkelő vőlegényt kapott: nem holmi kivülfényes-belülüres dragonyos-kapitányt, hanem magát a fenséges Kurfürst úrnak az udvari főszakácsát, Nelkenroth Tóbiás mestert.

Micsoda méltóság az, egy udvari főszakácsmester! Az nem olyan mafenn-holnaplenn miniszterelnök, a kit egy elsózott leves miatt a vendégek lepocskondiáznak, s a gazda elcsap: annak a remeket minden száj magasztalja.

Tóbiás mester maga teremtette magát azzá, a mivé emelkedett. Kezdte gyermekkorában a kuktaságon a prépost főszakácsának vezetése mellett. Ott annyira megkedveltette magát, hogy az egyházi fejedelem saját költségén eljáratta Luxemburgba, Brüsszelbe, Párisba, Prágába, s ott oly tökéletesen kitanulta a szakácsmüvészetet, hogy mint befejezett mester tért vissza pártfogójához, a préposthoz, a kinek hiven segitett e siralom völgyét igazi paradicsommá átváltoztatni. A prépost, halála közeledtével, testamentomban hagyományozta el a jeles főszakácsát ő fenségének Miksa-Henrik Kurfürstnek, a kinek kezéről azonban elliczitálta e klenodiumot Károly-Gáspár Kurfürst.

Nagy áldozatokat hozott érte a fenséges úr. *Négyszáz oroszlán-tallér* készpénz-fizetést, búzát, bort, deputátumképen, és a mi több volt mindezeknél: egy új titulust teremtett a számára, a mivel leginkább megnyerte a szivét: *»Hofkuchenschreiber«* volt a czime. Mert az a »Hofkoch« olyan ordináré elnevezés, annak a feleségét »Hofköchin«-nek hivják. »Szakácsné!« Annak bizony a templomban az utolsó padban a helye. De »a Hofkuchenschreiberin« számára az előkelő padokban szoritanak helyet.

Aztán még egyéb is járt azzal a titulussal.

A Hofkuchenschreiber nem csak főz, hanem ir is. Számokat ir. Ő viszi a kurfürsti konyha költségeinek a számadását. S számadással csak ő felségének magának tartozik.

Tóbiás mester fel is tudta használni helyzetének előnyeit. Annyira vitte a dolgát, hogy egy szép házat is tudott venni magának a városban. Annak a legszebb részében, az emeleten maga lakott; az ablakának erkélye is volt. Az eszterhaj tele volt galambokkal, a földszinten pedig a Kurfürst dragonyos-tisztje volt bekvártélyozva; istálló is volt hozzá. Nagyon böles intézkedés volt az, hogy a dragonyos-tiszteket a polgári házakhoz osszák be szállásra. Ezzel segitve volt a polgárokon is, meg a katonákon is.

Mikor aztán már jól felcseperedett vagyon dolgában Tóbiás mester, annyira, hogy egy aszszonyt el tudjon tartani, akkor kiszemelte magának a legszemrevalóbb leányt, a Holpach mester »szép Angyalkáját«.

Hogy ne adták volna hozzá! De két kézzel

adták. Holpach mester is az udvarhoz tartozott: «Hofboutellier» volt a czíme («udvari palaczknok»). Rá nézve ez rangemelés volt.

Aztán meg egy mézeskalácsosra nézve lehet-e ragyogóbb ideálja egy vőnek egy udvari főszakácsnál?

De vajjon a szép Angyalkának is annyira ideálja volt-e egy vőlegényben a Hofkuchenschreiber?

A számokat lehet megkérdezni. Mind a kettőnek az életkorában volt egy 1-es meg egy 6-os. Csakhogy a menyasszonyéban hátul volt a 6-os, a vőlegényében meg elől. (Folyt. köv.)

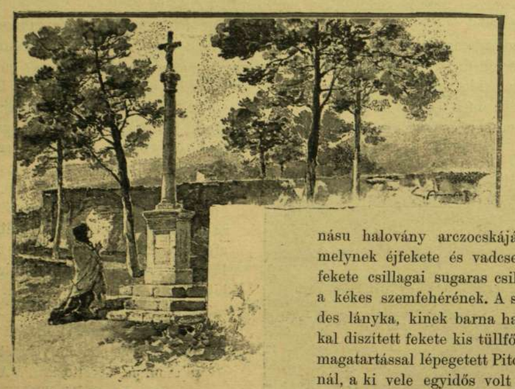

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogosított magyar fordítás.)

ELSŐ RÉSZ.

I.

Húsz esztendővel ezelőtt az a szokás divott a langroisi hegyvidéken, hogy a nagy hét utolsó napjaiban tíz-tizenöt év közti leánykák és fiúk, a kiket a sekrestyés válogatott össze e czélra, házról-házra, tanyáról-tanyára jártak s el-eldanolgatták a Krisztus kinszenvedésének történetét. Ennek fejében aztán kijárt nekik egy pár friss tojás. Soha egy gazdasszony sem sajnálta ezt a csekély adományt, a kinek csak üres nem volt a baromfiudvara. Sőt még azok is, a kiknek nem volt tojós tyukjuk, adtak egy szeletke husvéti kalácsot, egy-egy ránczos, piros téli almát vagy ha egyebet nem, hát egy kis czipót a kántáló gyermekeknek. Mikor aztán hazakerültek, a kántálók, megosztoztak a nyert zsákmányon, a melyből természetesen a sekrestyésnek jutott az oroszlánrész. Egy áldozó csütörtökön történt, hogy a mikor elharangozták a delet, Auberive mezővárosának apró legényei és leánykái, a kik erős hangú jó énekesek hírében állottak és a kiket Boucheseiche Cadet, a község sekrestyése kiválogatott, csapatostul útnak indultak, hogy sorba járják az erdőben elszórt majorokat. Első sorban ott szerepeltek a Boucheseiche fiúk, a kik a tojásos kosarat vitték. Az egyik tizenhét éves volt, a másik tizennégy, és úgy elütöttek egymástól, akár a czinege meg tengelicz.

Vincze, az idősebbik fiú, testileg-lelkileg nehézkes természetű, pirospozsgás gyerek volt, nagy kiálló barna szemekkel: Bódog pedig, kinek halovány arczocskáján piros foltok mutatkoztak, vézna testű, ravasz arczú, szürkeszemű, szőkehajú fiúcska. A furfangos eszű Boucheseiche, hogy ezt a nagy ellentétet még jobban kitüntesse, Vinczét «Burgundia», Bódogot «Champagne» melléknévvel ruházta fel, a mely gúnynevek rájuk is ragadtak. A két testvér folyton viaskodott, akár két fiatal kakas; csak egyben értettek egyet, t. i. mikor arról volt szó, hogy egyesült erővel megbosszantsák Boucheseiche papa gyámleányát, unokahugocskájukat, a pupos kis Vincart Germainet, a ki türelmes bünbakjuk és minden csintalankodásaik czéltáblája volt.

A ferdenövésű, puposvállu, kis nyomorékot szintén beválasztották a kántálók csoportjába, mert vézna testében ezüstcsengésű üde hang lakott, melyet a többiek aztán karban kisértek. Noha tizennégy éves volt már, alig látszott tizenegy esztendősnek, oly vézna volt a teste és olyan gyarló az egészségi állapota. Egész életereje finom vonásu halovány arczocskájában összpontosult, melynek éjfekete és vadcseresznyeként fénylő fekete csillagai sugaras csillogást kölcsönöztek a kékes szemfehérének. A szelid, jólelkű, csendes lányka, kinek barna haját lilaszín fodrokkal diszített fekete kis tüllfőkötő fedte, komoly magatartással lépegetett Pitois Clairette oldalainál, a ki vele egyidős volt ugyan, de ép olyan kotnyeles, kihívó és szélcsap magaviseletű volt, mint a milyen tartózkodó szerénységet tanusított Germaine. Hajadon fővel járt, és sűrű szőke fürtjei, melyeket a nap heve vörösesre perzselt és a melyek makacsul pajzánkodva minduntalan ki-kiszabadultak a leszorító fésű bilincsei alól; piros ajkairól örökké víg kaczagás csengett; orczáit barnára pirította a szabad levegő, korán kifejlett testének gömbölyű idomai majdnem szétrepesztették egyszerű gyapotruháját s kinőtt rövid szoknyácskái alól kivillantak térdig meztelen, mindenféle karczolásoktól tarkított formás lábai. Hiján volt minden lányos tartózkodásnak s javában kaczérkodott már egy jól megtermett horihorgas tizenöt esztendős suhanczczal, a ki fekete volt, akár egy tücsök és nyulánk, sovány, meg fürge, mint valami vadmacska. Seurrot Martialnak hívták gesztenyeszín göndör haja miatt.

Párját ritkította a fákra való mászásban, madárfészkek felkutatásában és fűzfasípok faragásában is, miért is ő volt a kántálók vezére és feje; a többi fiúk vakon engedelmeskedtek a szavának, mert bizonyos hódoló tisztelettel viseltek ügyessége, testi ereje és életrevalósága iránt.

Ebben az esztendőben a husvét április végére esett, úgy hogy — noha az erdős dombok és szük hegyszakadékok e vidékén az éjjelek jó hűvösek voltak még mindig, az erdő már téli álmából ébredezett, virágba borult és madárcsicsergéstől is visszhangzott. A derüs tavaszi ég alatt, melyen itt-ott habos bárányfelhők tarkáltak, a bükkfák nyujtották a magasba ezüstszinü törzseiket, lekonyuló finom ágbogaikat, melyeknek leghegyén már-már bontakoztak a fakadó rügyecskék és fejlődő bimbócskák, zöld leplet vontak a bokorsürűségre. A mezők rövidszárú füszálai közt lilaszín kökörcsinek pompáztak, a mezők csipkebokrai virágba borultak, a vadkörte-, cseresznye- és meggyfák fehér sziromcsillagai vakító hószínében díszlettek. Itt-ott a százados fák tövében a gyöngyvirág bontogatta már tejszín bimbógyöngyszemeit a védő zöld levelek burkából. Szűzies fehérség vonta be leplével a tisztásokat és a bokrok sűrűjét. A halványkék ég és a zöldelő föld között, a fák lombjai olykor tüntették fel az erdőt, mint valami óriási templomot, melyben valami vidám nászt ünnepelnek. Az ibolyák és a szagos müge illata tömjénként gomolygott a légben és a pintyek víg trillái, a rigók fütye, a barátkák, csalogány dalai nászindulóként olvadtak egygyé.

Seurrot Martial parancsoló hangon adta meg az utasításokat.

— Először is egyenesen a de la Salle majornak tartunk, onnan sorba járjuk aztán a Borde Acquenore és Allofroy majorokat, legutoljára pedig Val-Clewinba nézünk be!

Aztán a kosárhordókhoz fordult;

— Burgundia és Champagne, ide figyeljetek! Először is bélleljétek ki a kosarat mohával, hogy a tojásokból rántotta ne váljék, mire hazatérünk!

— Hátha egy pár maroknyi ibolyát is tennénk a kosárba, sokkal szebbet mutatna!

Ezt az indítványt Germaine koczkáztatta meg!

— Persze! Hát még mivel ne rakjuk tele a kosarat? — dünyögte Burgundia; mi közöd hozzá, púposka? Elég bajunk lesz a nehéz kosárral! Vagy tán segítesz majd, ha elfáradunk?

E durva ráförmedés hallatára Germaine úgy elszontyolodott, hogy egy kukkot se szólt többet és mihelyt összeszedték a szükséges mohot, az egész csapat útnak eredt. Martial nyitotta meg a menetet, vigan fütyörészve, mint valami rigó; Clairette melléje lopózkodott; a két Boucheseiche fiú nyomon követte őket, folyton lóbálgatva üres kosarukat. Germaine kissé hátramaradt, mert minden lépten-nyomon egy-egy nyiló mezei virág integetett feléje; ő pedig megállt és leszakitotta; olyankor aztán lélekszakadva kellett futnia, hogy utolérje a többieket, a kik mit se törődve vele, gyorsan szedegették a lábukat.

Végre egy tisztásra értek, a honnan a La Salle major szürke épületcsoportja kimagaslott a zöldelő zab és rozsvetések közül. A kutyák dühösen csaholtak az udvaron és a gyerekek félénken egymáshoz simúlva lopózkodtak a konyha küszöbéig. A kezdet azonban balul ütött ki. A majorosné nem volt odahaza, Perdrisset, a majoros, pedig hires volt fukarságáról, meg a durvaságáról.

Mindamellett odaállottak a félig nyitott ajtó elé és egymást biztató tekintettel bátorítva, rázenditettek az ének első szakaszát:

Urak, asszonyságok, hallgassák meg kérem
Fájdalmas, siralmas, zokogó beszédem
Szüzi Szent anyánkról, kinek szive vérzett,
Mert hogy elrabolta gyermekét a végzet.

Martial mély ünnepélyes basszusa, meg a két leány ezüstcsengésű hangja édes összhanggá olvadva csendültek meg a napsugaras légben, de Vincze, meg Bódog mit se törődve dallammal és ütemmel, torkuk szakadtából orditottak oly hamis hangon, hogy a felbőszült kutyák még dühösebben ugattak és morogtak, mint az előbb. Perdriset, a ki ép reggelinél ült, a kántáló gyerekeknek időt se engedett, hogy befejezzék éneküket. Mikor egyik szakasz kellő közepében jártak, hirtelen kinyitotta az ajtót és ingujjban, kötött sipkával a fején jelent meg a küszöbön.

— Ejnye ebadta kölykeit — mordult rájuk, meddig fogjátok még a füleimet kinozni? Mit kerestek itt?

Egyszerre észrevette az üres kosarat, melyet Bourgundia meg Champagne ijedtükben elejtettek.

— Ahá, tojást koldultok? No hát, még most nagyon hideg van, a tyúkjaink nem tojtak. Az asszonyom nincs itthon és ez a szerencsétek,

mert ő seprűnyéllel kergetett volna el; de én jó ember vagyok és majd adok nektek valamicskét, csak hogy békén hagyjatok.

Ezzel befordult a konyhába, felkapaszkodott egy zsámolyra, hogy elérje a polcz fölébe akasztott drótszitát és onnan levett egy maréknyi aszalt cseresznyét, a mit odaadott a gyerekeknek.

— Nesztek a kántálás fejében! Többet adtam érte, mint a mennyit megér és most egy, kettő, három, oldjatok kereket, hadd tiszta legyen a levegő.

Ezzel lármásan becsapta az ajtót és a gyerekek szomorúan lehorgasztott fővel kullogtak el, mialatt a kutyák ugatva, csaholva követték őket a kapuig.

Midőn kiértek az országútra, Martial haragosan öltögette a nyelvét:

— Czudar zsugori ez a vén Perdriset, dünyögte bosszúsan, kivánom, hogy annyi patkánya legyen a magtárában, mint a hány kő van a szántóföldein!

— Azt ám be kell vallanunk, hogy rosszúl énekeltünk, jegyezte meg Germaine szeliden, máskor hadd énekeljem el magam a versszakokat, ti pedig csak ismételjétek karban a végsorokat.

Az ám, felelt Champagne gúnyosan, majd alázatosan szót fogadunk: «Parancsolhatnám» kisasszonynak! Semmit se adunk a te parancsaidra, tudod? Mi nem vagyunk ám most hittanórán, a hol a plébános úr mindent a te szemeddel lát, te aljas besúgó te?

— Csitt, igaza van Germainenek, szakitá félbe Martial. A Boucheseiche fiúk hangja bagolyhuhogásra emlékeztet. Minél kevésbbé hallatszik, annál jobb. Germaine maga fog énekelni és mi majd kórusban énekeljük a végsorokat.

Ezt oly parancsoló hangon mondotta, hogy a két fiú nem tartotta tanácsosnak az ellenmondást. Szemük egyidejüleg a kosár feneléhez tapadt, melynek mohaján az aszalt cseresznye barnált és ugyanaz az alattomos gondolat fogamzott meg mindkettőjük agyában. Azon gondolkodtak: Perdriset majoros adománya olyan csekély, hogy nem érdemes Auberivebe vinni. Mialatt ezen tépelődtek, mind a ketten ugyanazt a mozdulatot tették: ujjaik találkoztak a kosár fenekén, hol a cseresznyét megdézsmálták.

Champagnenak kettős gyönyörűsége telt ebben a foglalkozásban, először is kielégitette a nyalánkodási vágyát, másodszor pedig az az öröme is volt, hogy megkínozhatta Germainet, a ki most Martial jobbján lépegetett. Mutató és hüvelykujja közé szorítva ugyanis a cseresznyemagokat, nagy ügyesen löveldözött rája és mindig fején találta. Szerencsétlenségére az apró lövegek egyike czélt tévesztett és Martial füle mellett surrant el, a ki hátrafordult, fagyosan szembenézett a bűnössel és azt mondta:

— Nem bánom, ha felfalod is a cseresznyét, de a magokat tartsd magadnak, semmirekellő sekrestyéskölyök, mert különben megraklak.

Mire Bourgundia méltatlankodva vetette fel a fejét és teli szájjal kérdé az öcscsétől:

— Hát te eldobod a magokat?

— Persze! Hát te?

— Én nem, én a cseresznyével együtt lenyelem.

E vallomás hallattára a többiek elnevették magukat, s a kitörő vidámság, melynek okát Bourgundia meg nem értette, felújította a kis csapat jókedvét és így nem tünt föl olyan hosszúnak az idő, mig a legközelebbi majorhoz értek.

Ez a második major, mely a Montavoir erdő tisztásán terült el, vendégszeretőbbnek látszott, mint az előbbi. A csipkerózsa sövénynyel bekerített kertecskében orgonabokrok vonultak a szilvafák és körtefák tövében. Dühös csaholás helyett hangos kukurékolás fogadta a gyerekeket. A majorosné és családja, kik ép ebéd után voltak, bevezette a gyerekeket a konyhába s miután Germaine nagy igyekezettel elénekelte a nótáját Martial meg Clairette kiséretében, hat tojással jutalmazták meg. Hasonló eredménnyel jártak az Acquenove majorban, a melytől csupán egy kis erdőség választotta el őket.

Itt nem csak tojást, hanem még uzsonnát is kaptak. Az asztalhoz ültették őket és kemény tojásból készült salátával vendégelték meg, a melyben aszalt almából, szilvából és körtéből erjesztett karczos pótolta az eczetet. Ez az egyszerű lakoma felviditotta őket és úgy meggyorsitotta lépteiket, hogy nemsokára az Allofroy majorhoz jutottak, egy mély hegyszakadékon keresztül, melynek völgymélyedésében óriási bükkfák emelkedtek az ég felé, mint megannyi hatalmas templompillér. Itt is kellemes meglepetés érte őket.

Kitünt, hogy Petitot anyó, a majorosné, Germaine édes anyjának legjobb barátnője volt.

Egy tisztásra értek, a honnan a La Salle major szürke épületcsoportja kimagaslott.

Mihelyt megpillantotta a kis púpos leánykát az énekesek közt, azonnal tárt karokkal feléje sietett és a keblére ölelte.

— Édes kis lányom, — kiáltott vontatott siránkozó hangon, — ezer esztendeje, hogy nem láttalak. De azért első pillanatra rád ismertem volna, mert szakasztott olyan vagy, mint az édes anyád volt, Isten nyugosztalja. — — Már úgy értem, hogy arczban, — folytatta szánakozó tekintettel mérve Germaine nyomorék termetét. — Hát te is eljöttél, lelkem aranyosom? No, ennek örülök, ez bizony jó gondolat volt... Mondjad csak: tudod a nagypénteki éneket is? Mikor én még kis csitri lány voltam, szegény anyáddal együtt bejártuk húsvétkor a vidéket és kosárszámra hordtuk haza a tojást!...

Germaine erre tiszta, szivhezszóló, lágy hangján elénekelte az ének öt versszakát:

«Sirjatok emberek, asszonyok, gyermekek!
Sirjatok! Gyászoljon szomorú szivetek!
Zokogjatok Jézus Krisztus szent urunkért
Ki kereszten halt meg mi megváltásunkért.

Átkozott Pilátus, a ki felfeszitéd,
Sebezted, kinoztad minden tagját, ízét.
Mért nem volt szivedben szánalom iránta,
Ki maga volt Isten szent irgalmassága?

Te áruló Judás, a ki elárultad
A mi áldott, szelid, jó Krisztus urunkat
Harmincz pénzért adtad el az Istent magát,
S érte mily iszonyú büntetés szakadt rád!

Eladtad őt, gonosz! Csütörtöki napon!
Estére elvitték, hogy kínozzák agyon.
Pénteken feszítek, oh jaj, a keresztre,
Melyre szent teste volt vérzőn rászegezve.

Isten szolgálói, leányok, asszonyok,
Kicsiny gyermekinek friss tojást adjatok,
Hogy ezért jussatok menten mennyországba
Jézus Krisztus mellé, angyalokká válva.»

Germaine, mihelyt énekelni kezdett, azonnal elfeledtette, hogy púpos; vézna kis alakja átszellemült, hangjának bűbájos varázsa elbüvölte a hallgatóságot. Parányi teste kiegyenesedett, halovány orczáin biborrózsák viritottak, tágra nyitott szemeiben felváltva majd lágy szeretet, majd meg haragos rettegés tükröződött, mintha csak átérezte volna a kinszenvedés valamennyi keserű megpróbáltatását. Aztán a hangja ellágyult, az önkivület és lelkesültség glóriája gyúlt fel arczán, a mint szent ihlet hangján felcsendült ajkán a zárszó.

A majorosné a ház előtti kőpadkán ült, imára kulcsolt kezekkel, néma elragadtatással bámult a kis dalnokra. Szeme könnybe lábbadt és midőn vége volt a dalnak, Germaine nyakába fonta karjait s magához ölelte:

— Oh édes babám, te magad vagy a paradicsom; valóságos angyal. Az imént, a mikor hallgattalak, úgy tetszett nekem, mintha anyád feltámadt volna. Már rég nem hatott meg semmi ilyen mélyen. A szivem és a torkom és mindedenem szorult. Várjatok gyerekek, hozom a tojást!...

Bement a konyhába és néhány percz mulva visszajött szemültig tele köténynyel. Óvatosan rakosgatta a tojásokat egyenként a kosárba.

— Nesztek a húsvéti tojások, mondta, aztán kivett a zsebéből egy rikitó szinü selyemkendőt. Ez meg a tied, Germaine lányom, mert nagyon szeretlek.

Maga kötötte a kis leány nyakába, aztán megcsókolta őt még egyszer.

Most pedig menjetek gyerekek; a nap lenyugszik és még jó darabig kell mennetek, mig Auberiveba értek. Menjetek haza szépen.

(Folytatása következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában (Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ARANY LÁSZLÓ
KÖLTEMÉNYEI.
A DÉLIBÁBOK HŐSE ÉS MÁS KÖLTEMÉNYEK.
A KÖLTŐ ARCZKÉPÉVEL.
Ára füzve 3 frt. Amateurkötésben 4 frt 50 kr.

HIMFY DALAI
Vigjáték három felvonásban, egy előjátékkal.
Irta BERCZIK ÁRPÁD.
Illusztrálta R. Hirsch Nelli.
Ára diszes amateur kötésben 10 forint.

LÉVAY JÓZSEF
UJABB KÖLTEMÉNYEI.
1880—1897.
Kiadja a Kisfaludy-Társaság.
Ára füzve 1 frt 60 kr. Diszkötésben 2 frt 50 kr.

JÓ ÉS ROSSZ NAPOKBÓL.
KÖLTEMÉNYEK.
Irta TORKOS LÁSZLÓ.
A KÖLTŐ ARCZKÉPÉVEL.
Ára diszkötésben 2 frt.

EMLÉKLAPOK
vajai báró VAY MIKLÓS ÉLETÉBŐL.
LÉVAY JÓZSEF BEVEZETÉSÉVEL.
BÁRÓ VAY MIKLÓS ARCZKÉPÉVEL.
Tartalom: Előszó. — Bevezetés. — Utazás 1823 julius, augusztus, október hóban. — A zempléni alispánság és borsodi adminisztrátorság idejéből 1827—1845. — 1846—47. évi működés adatai. — 1848—49. — A pesti ujépület és Theresienstadt, 1852 augusztus 16. — 1853 junius 7. — Cancellársága idejéből 1860—1861. — A protestans egyházi ügyekre vonatkozók 1856—1863.
Ára füzve 4 frt.

ITÁLIA
ÚTI RAJZOK ÉS TANULMÁNYOK.
Irta
BERZEVICZY ALBERT.
30 képmelléklettel.
Tartalom: Előszó. — I. Perugia. — II. Assisi. — III. Florenczi benyomások. — IV. A Certosa. — V. Római benyomások. — VI. Nagypéntek a Lateránban és husvét a Vatikánban. — VII. Tivoli. — VIII. Az albanói hegység és a Campagna. — IX. Verona. — X. Siena. — XI. Visszaemlékezések Nápolyra. — XII. Ravenna. — XIII. Velenczei benyomások. — XIV. Ferrara. — XV. Pádua. — XVI. Pisa. — XVII. Genua és szomszédsága. — XVIII. Milano. — XIX. Ujabb florenczi benyomások.
Ára füzve 3 frt 50 kr. Vászonkötésben 4 frt 50 kr.

RÓZSÁK KÖNYVE.
HAZAI ÉS KÜLFÖLDI IRÓK MÜVEIBŐL.
Tizenkét színezett képpel.
Összeállította G. BÜTTNER JULIA.
Ára diszkötésben 5 frt.

TOMPA MIHÁLY
VIRÁGREGÉK.
Nyolczadik ünnepi diszkiadás (huszonötödik ezer)
nyolcz gyönyörü szinnyomatu képpel.
Atlaszra nyomatott szinnyomatu diszkötésben ára 8 frt.

TOMPA MIHÁLY
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI.
KRITIKAI KIADÁS.
Lévay József jegyzeteivel és Szász Károly életrajzával.
Kisebb diszkiadás 4 kötetben ára kötve 10 frt.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY
EPIKAI KÖLTEMÉNYEI
Két kötetben, 16-rét, azonos kiállításban, mint a lyrai költemények.
Tartalom: Zalán futása. — Cserhalom. — Tündérvölgy. — Délsziget. — Eger. — Széplak. — Magyarvár. — A rom. — A két szomszédvár.
Ára pompás diszkötésben, aranymetszéssel 4 frt.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY
LYRAI KÖLTEMÉNYEI
Két kötet. 16 rét.
TARTALOM: Vörösmarty kisebb költeményei.
Pompás diszkötésben,
a költő arczképével és életrajzával Gyulai Páltól.
Ára 4 frt 20 kr.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY
ÖSSZES MUNKÁI.
Uj olcsóbb diszkiadás hat kötetben.
Diszes vászonkötésben ára 12 frt.

COX GYÖRGY
GÖRÖG REGÉK
10—14 éves leányoknak.
Forditotta és megmagyarázta
KOMÁROMI LAJOS
Második javitott kiadás, 90 képpel.
Ára diszkötésben 3 frt 50 kr.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

SZÉP ANGYALKA.

Rajnavidéki monda.

Irta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

Tóbiás mester erősen elhizott alak volt: nem is lehetett más. A sok ételkóstolgatás felteremti az embert. Az orczái olyan pirosak voltak, mint a turbántök, a mihez annyival inkább hasonlitott, mert neki is, mint szakácsnak turbánt kellett viselni, az arczát pedig símára borotválni, hogy azon egy szál sző ne maradjon.

A szakácsturbánt azonban le kell tenni az embernek, mikor vőlegény-fővel a templomban az oltár elé járul: akkor aztán mindenki láthatta, hogy Tóbiás mesternek a koponyáján sincs egy szál haja sem.

No, de annál bámulatraméltóbb dús hajzata volt a szép menyasszonynak: az a ruhája szegélyét érte. Az arcza pedig csak úgy világitott az oltár gyertyafényében, olyan fehér volt. (Leánynak nem volt szabad kifesteni az arczát; asszonynak már kötelesség.)

És minden ember, a ki látta e párt az oltár előtt kéz kézben, azt mondá magában, nagy fenhangon:

«Ej, de szép haja van a menyasszonynak; ej, de sima feje van a vőlegénynek!»

A szent szobrok és oltárképek előtt mindenki visszatartotta a gonoszkodó véleményét; de bizony kimenet, a templom lépcsőin már suttogták egymás fülébe a komaasszonyok; sőt a két irigykedő testvér fenhangon is mondogatta, hogy «no csak hadd váltsa fel a «szép Angyalka» azt a mirtuskoszorút a fején az aranycsipkés főkötővel, majd nem lesz olyan sima a Tóbiás mester koponyája».

El is szaporodott ez a gúnymondás az egész városban.

No no! Tóbiás mester házában dragonyos kapitány van beszállásolva.

Tóbiás mesternek este hét órától éjfélig dolga van a kurfürsti konyhában, a melytől egy ugrásra sem szabadulhat. A dragonyos-kapitánynak pedig este hét órától reggelig szabad ideje van: semmi dolga.

A karácsonyesti vőlegényidézésnél a «szép Angyalkának» veres ruhás, arany paszomántos lovas-kapitány jelent meg vőlegényül, az itta ki a pohárból a tűzlelkű rénusi bort.

Jól csinálták ezt ki a rossz lelkek; jól elhiresztelték a még rosszabbak.

*

Csakhogy Tóbiás mesternek is volt ám magához való esze. Túl járt ő mind a föld felett járó, mind a föld alatt lakó gonoszoknak a praktikáján.

Igen egyszerű volt a gondoskodása. Mikor hazulról fölment az uralkodó herczeg palotájába, magával vitte a feleségét is s az ott maradt mellette mindvégig. Együtt mentek haza szépen karonfogva, mikor vége volt a szolgálatnak.

És ez igen természetes helyzet volt. Hisz a szakácsművész feleségének ott az illetékes helye a férje birodalmában. A kurfürsti konyha valóságos laboratorium, mondhatni művészi atelier, a hol a sok sürgő-forgó kuktának, alszakácsnak, segédszakácsnak a ki parancsoljon, kommandérozzon, az csak egy hivatása magaslatán álló asszony lehet: s ki volna ebben a hivatásban erősebb, mint a mézeskalácssütő leánya. Az már hozományképen nyerte ezt a tudományát még hazulról, s itt azután teljes hatalmi kört talált tehetsége gyakorlatának. Fel is használta azt egész szenvedélylyel. Mindenki azt mondá, hogy most találta már meg Tóbiás mester a maga jobbik felét. Szép Angyalka leleményessége tökéletesité a férje szakácsművészetét s naponként új meg új inyencztalálmánynyal lepte meg Kurfürst vendégeit. Minő torták, minő pástétomok kerültek a lakomaasztalra! Tündérvárak és piramisok czukorból és mandulából! Hát még a tolldiszükben pompázó fáczányok és vadpávák; a feldiszitett vadkanfejek, a festői csoportozatú császármadár-félék, a lángoló puddingok; aztán a kocsonyák, a krémek, Krisztus-lábacskák, apáczaposzocskák, meg a gyümölcs-alakba halmozott fagylaltok! Új ételek, a melyeknek élvezésénél nem tudta az ember, hogy gombát eszik-e, vagy tengeri csigabigát. Az inyenczművészet összeházasitotta a szarvasgombát az osztrigával; szerecsendió, gyömbér, zeller, szegfűszeg; libamáj, kakastaréj, szalonkagyomor-pép mind megtalálta a maga helyét; a mártások pedig épen fejedelmiek voltak, nem kiméltetvén tőlük sem kávé, sem punch, sem malváziai bor....

Goró Lajos rajza.

«Ej, de szép haja van a menyasszonynak! ej, de sima feje van a vőlegénynek!»

Egy-egy fényesebb ünnepély alkalmával meg aztán ott pompáztak ezüst állványaikon a képzőművészetbe vágó remekei a szakácstudománynak: a czukorból alakitott tündérfigurácskák; maga az Európát háton vivő bika.

És a gyönyörben úszó vendégek mind mondogatták egymásnak, hogy ez meg ez a szemek és szájak által megbámult remek tál a «szép Angyalka» keze műve.

A «szép Angyalka» hire betölté a legmagasabb köröket. Először mint a szakácsművészet csillagáé, másodszor pedig mint hűséges feleségé, a ki minden idejét a férje oldalánál tölti, segitve annak diesőséges munkájában.

... Csak a két irigy néne súgott-búgott alattomban egyről-másról, a mi fölött aztán nagyokat nevettek.

Majd megtudjuk mindjárt, hogy min nevettek.

*

Egy dologról nem volt tudomása a jámbor Tóbiás mesternek. Arról, hogy az ő felesége *kétalakú*. Egyszerre két helyen tud jelen lenni.

A sátán praktikája ez, a ki még azokban az időkben in corpore frekventálta a gyülekezetet. Az működött sánta doktor képében az Angelika keresztelőjénél, mint keresztapa, s felruházta a keresztleányát a kétalakúság adományával.

Egyszer aztán kipattant a titok.

A Kurfürst, vendégeinek unszolására, a kik maguk is óhajtották a «szép Angyalkát» megismerni, meginvitálta az udvari konyhairó feleségét a fényes udvari táneczmulatságra.

Szép Angyalka meg is jelent jó korai órában, a legpompásabb öltözetben, s azonnal elbájolta az egész főuri társaságot mind a külső szépségével, mind elmés válaszaival, a melyeket az udvarló férfiaknak adott. Még maga Károly Gáspár fejedelem is annyira megkedvelte a bájos hölgyet, hogy saját legmagasabb két újja hegyével megesippentette az orczáját, a minek a nyoma ott is maradt; a szép piros festék odaragadván ő fensége ujjaira, s fehér foltocskák maradván a helyén: a mi sok tréfás megjegyzésre adott okot.

Egyszer aztán a bejelentő ajtónálló hangosan elkiáltja egy újonérkezett vendégnek a nevét

«Nelkenroth Tóbiásné, Holpach Angyalka ifjasszony!»

Mindenki megütközve tekinte az ajtó felé.

A jelenlevő alak pedig nevetve állt föl a helyéből, a mellette álló Kurfürstnek igy szólva:

«No ha a «szép Angyalka» jön ide, akkor nekem nincs itten helyem».

S azzal mindenki bámulatára fölkelt a karszékéből s kellemteljes léptekkel libegett végig a termen, pávafark legyezőjével hüselve pihegő keblét.

Mikor a főajtóhoz ért, s a szárnyajtók feltárultak, belépett a terembe a «szép Angyalka».

Szakasztott képmása a vele szembejövő alaknak, ugyanazon öltözet, veresbársony felsőruha, aranylánczczal felcsiptetve, alatta égszinkék viganó arany himzéssel, nyaka körül magas

Goró Lajos rajza.

»Nelkenroth Tóbiásné, Holpach Angyalka ifjasszony!«

csipkegallér: aranyozott derékszorítója rubintokkal rakva.

A két alak összetalálkozva, egy pillanatig egymás szemébe nézett, s arra a korábban jött egyszerre eltűnt. Az utóbb jött pedig jobbra-balra bájosan köszöngetve s keblét a pávatollakkal legyezve odasétált az üresen maradt karszékhez s abba leült, és folytatta a beszélgetést a Kurfürsttel, ott, a hol a másik elhagyta.

Még az a két kis fehér folt is ott volt az arczán, a mit a Kurfürst nyájaskodása a kipirosított képén ott hagyott. (Folytatása következik.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta **THEURIET ANDRÉ.**

Francziából fordította **Gerőné Cserhalmi Irén.**

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

Az udvar kapujáig kisérte őket és szerencsés utat kivánt nekik.

Midőn az udvarra értek, eleintén hallgatagon ballagtak tova. A kosár sulyban gyarapodott és a két Boucheseiche-fiú érezték, hogy alaposan ránehezedik a karjukra, a mi persze elkeseritette a jó kedvüket. Clairette szintén haragudott. Durczás arczot vágott és időről-időre irigy szempillantásokat vetett a Germaine nyakán ékeskedő tarka selyemkendőre. Mialatt Vincze meg Bódog alig vonszolták lábukat és mindig leghátul sántikáltak, az alatt Germaine vigan és rugalmas léptekkel haladt Martial oldalán.

— Nini, — szólt Clairette a késedelmezőkhöz fordulva, — hogy páváskodik a keszkenőjével. Azt hihetné az ember, hogy a nap szekere is megáll útjában és azt bámulja!

— Hiába ágaskodik pedig, — mormogta Vincze, — azért mégis olyan girbe-görbe, akárcsak valami vén szőlőinda.

Az allofroyi hegyszakadék lejtőin igyekeztek fölfelé és a dombtetőre értek, a hol Sainte-Claire romjai sötétlenek. Hajdanában remetelak és kápolna állott e helyen; a remetelak régen romba dőlt már, de a kápolna falai még fenmaradtak és a romhalmazok meg a vadul felburjánzott csalán alatt a hajdani oltár alapköve fehérlett. A tetőzet rég romba dőlt már, de a környékbeliek szemében e romok még mindig megőrizték szent jellegüket, s a nép azt rebesgette, hogy még soha pókháló nem szőtte be e köveket.

A Boucheseiche-fiúk a kőhalmazok egyikére tették le a kosarat, aztán megálltak, hogy kipihenjék a fáradalmukat.

— Tyűha, — szólt Burgundia, — majd leszakadt alatta a karom!

— Pihenj hát egy pár perczig, — szólalt meg Germaine; — add ide a kosarat, majd viszszük mi ketten, én meg Martial.

De a két fiú, a kiknek az apjuk nagy óvatosan a lelkükre kötötte, hogy valahogy ki ne adják kezükből a tojásos kosarat, nem hallgatott a jó szóra.

— Nini, ez a Babszem Jankó, a ki a szunyognál is véznább, és még ő akarja vinni a nagy kosarat! — kiáltott fel Champagne.

— Ha az embert olyan termettel veri meg az Isten, mint a milyen neked van, — tette hozzá Clairette megvető ajkbiggyesztéssel, — hát akkor elég, ha magamagát elbirja. Te csak szépelegj azzal a nyakkendővel, a mit az a vén majom a nyakadba kötött!

— Szivtelen teremtés vagy, Clairette, nem tűröm, hogy Petitot asszonyt gyalázd!

— Nini, ne feszits, mintha valami mesebeli királykisasszony volnál, nem jól illik hozzád.

— De még milyen királykisasszony. Hátulpúpos királyasszony! Hátulpúpos királyasszony!

— Hej huj! Hátulpúpos királyasszony!

A két Boucheseiche-fiú meg Clairette összefogódzkodva forogtak körbe a meglepetésében kővé meredt Germaine körül és gúnyosan dudolgatták:

— Hátulpúpos királyasszony!

Forgás közben Clairette arra használta fel a szegény kis púposka megdöbbenését, hogy ügyes kézmozdulattal leoldja a nyakáról az irigyelt selyemkendőt. Germaine rája vetette magát, hogy viszszavegye, de a két Boucheseiche-fiú lefogta a kezét, úgy hogy meg se mocczanhatott s dulakodás közben leesett a főkötő a fejéről. Dús hajzata leomlott vállaira és a szegény gyermek könnyekre fakadt.

Ebben a pillanatban két hatalmas ökölcsapás arra kényszerítette a két jó madarat, hogy szabadon bocsássák a foglyul ejtett Germainet; Martial, kit ez a jelenet felázított, segitségére sietett a védtelen teremtésnek.

— Gyáva kutyák, — förmedt rájuk dühösen, — hárman álltok össze, hogy megkinozzatok egy szegény teremtést, a ki nem tudja nektek visszaadni a kölcsönt. De most pusztuljatok innen, különben úgy elraklak benneteket, hogy az eget is bőgőnek nézitek.

Ezzel kirántotta Clairette kezéből a nyakkendőt s visszaadta Germainenek, kinek leomló haja szerte lengedezett a reggeli szellőben.

— Nesze, Germaine, itt a kendőd, ne félj semmit. A ki hozzád nyúl, annak velem gyűlik meg a baja.

Ökölbe szorított jobbjával fenyegette a két Boucheseiche-fiút, kiknek több se kellett. Felkapták a kosarat és uczczu neki, kereket oldottak. Clairette átkozódva és szitkozódva követte őket s Germaine meg Martial magukra maradtak a kápolna mellett, melynek szürke falomladékai sötéten domborodtak ki a kék ég alapján. A lányka ledőlt az ugar tar füvébe és forró könynyekkel áztatta a zsebkendőjét.

Martial mellé telepedett.

— Vigasztalódjál, szegénykém, — csititgatta részvétteljes hangon, — széjjel rebbentek már a haszontalanok. Majd ha lecsillapultál egy kicsit, haza vezetlek. Nesze, itt a főkötőd, a mely a földre esett. Segitsek neked a hajad rendbehozásában?

Germaine fölszárította könnyes szemeit és akkor vette csak észre, hogy a haja kibomlott. Halvány arczocskája biborpirosra gyúlt, tagadólag rázta a fejét és gyorsan kontyba csavarta makacsul ki-kisikló dús haját. A dulakodásban elvesztette a fésűjét is. Martial sokáig keresgélte a füben, mig végre megtalálta és beletűzte a hajtekercsbe. Sohse látta még Germainet hajadonfővel és önkéntelenül is elragadtatással bámulta meg a selyemfinomságú dús aranyfürtöket.

— Milyen gyönyörű szép hajad van, — jegyezte meg.

A majorosné a ház előtti kőpadkán ült.

(Szövege a 2. lapon.)

Germaine újra elpirult és gyorsan fejére nyomta fekete tüll főkötőjét.

— Köszönöm, Martial, — suttogta elfogódva, — te nagyon jó fiú vagy.

— Nem én, — felelt erre Martial, — én ép olyan haszontalan ficzkó vagyok mint a többi, de azt nem tűröm, hogy valaki lányokat bántson... A fiúk megbirkózhatnak egymással, de a lányok nem védekezhetnek. No, és most, — tette hozzá feltápászkodva, — ha magadhoz tértél, hát hazafelé indulhatunk.

— Várj még egy pár perczig, Martial, még szédül a fejem, és csak úgy forog velem a világ. A hűs esti szellő lassanként majd felfrissit. Olyan jó pihenés esik itten!

Az alkonyodóra szálló nap vérvörös tűzözönben merült el az erdők mögött és a sötét fasürüségek fölött rózsás felhők oszladozó gomolya mind halványabbra fakulva, végül teljesen szertefoszlott az ég csillogó aranylapján. Az esti szellő hullatta a szilvafák szirmait és kesernyés illatukat szertehordta szárnyain. A harangok kora hajnalban «Rómába mentek» s ünnepélyes csend borult erdőre, mezőre: a nagyhét méla csendje, melyet csak néha-néha zavart meg a rigó füttye.

Germaine teli tüdővel szivta be az erdő zamatos illatát, aztán hanyatt dőlve a fűbe, a halvány kék égre bámult.

— Milyen magas az égbolt! — sohajtotta. — Martial, szeretsz te így az égbe belebámulni?

— Nem szokásom, — felelt Martial vidáman, — inkább a földet nézem, a hol madárfészkeket találhatok; a hol a júniusi meleg napokban érik az eper és a hol nyulak futkároznak a dülő útakon.

— Jó, jó! De mikor néha ilyen szép derűs nyári estéken, mint a milyen ez a mai, mégis felnézel a magasba, mire gondolsz te olyankor?

— Arra gondolok, hogy holdvilágos éjszakánk lesz, és hogy jó lesz ma tört vetni, mialatt az örök a bundájukra dőlve hortyognak.

— Nekem, mikor így a fűben fekszem és az égre tapad a szemem, mindig az jut eszembe, a mit Péchenart tisztelendő úr a templomban mondott: «Az ég meg fog nyilni a szemetek előtt és látni fogjátok, mint sétálnak föl és alá az Úr angyalai.» Ilyenkor úgy tetszik, mintha hallanám az angyalok énekét; csakhogy nem látom őket, és azt hiszem, majd csak akkor látjuk meg őket szemtől-szembe, ha majd a paradicsomba jutunk.

— A ki hiszi! — felelt Martial közömbösen.

— Ha én jutok előbb a paradicsomba, Martial, arra fogom kérni az Úristent, hogy fogadjon be téged is a maga menyországába és ott fentartok neked egy helyet.

— Oh köszönöm, nem sürgős, — felelt Martial nevetve. — Tudod, mit értek én paradicsom alatt?

— Nem! Hadd halljam no.

— Nekem az a paradicsom, ha estalkonyatkor az erdőn járok és hallom, mint a szalonkák szólnak, vagy ha ráakadok egy nyulacska rejtekére és elgondolom, hogy a kis tapsifüles virradtara hurokra kerül.

Martial nyelvével megnedvesítette a mutatóujját és a levegőbe nyujtotta.

— Éjszak felől fúj a szél, — szólt rövid vártatva, — holnap reggel kemény dér lesz. Hűvösödik már a lég. Nos induljunk, Germaine.

— A hogy tetszik, Martial, — felelt a kicsike búsan felsohajtva.

Lassan ballagtak lefelé a domblejtőn, melynek szántóföldein magas szárba hajtott már a búza meg a rozs; a kalászok is; a falunak vették útjokat. Midőn a kis púpos lányka házához értek, egész öreg este lett már.

— Köszönöm a szives jóságodat, — szólt Germaine búcsúzáskor, — sohse felejtem el neked, hogy milyen nagy szolgálatot tettél nekem és ma este imámba foglallak.

— Az nem árthat, — felelt a fiú nevetve. — Jó éjt!

II.

Germaine otthona a faluvég legutolsó házikója volt, mely a Montgérand felé vezető országútra nyilott. A Boucheseichék tőszomszédságában lakott. Germaine dédapja épitette volt egyidejűleg ezt a két szakasztottan egyforma szomszéd házat. Mindegyikhez tág udvar tartozott, melyet faajtós deszkapalánk keritett el az országúttól. Egy közös nagy kút kerek kőmedenczéje fehérlett a méternyi magasságú falak között és a ház háta mögött elterülő kertek mindegyikét ugyanaz a keskeny kis patakocska öntözte habjaival, melynek vizét az erdő tisztásán kicsorduló forrás szolgáltatta. Innen kilátás nyilott a templom köré épült falura, Montavoir és Charbonnière erdeire, keleten pedig az Aube völgyére, melyet a Herbue fasürűsége szegélyez a látóhatár peremén.

Ökölbe szorított jobbjával fenyegette a két Boucheseiche-fiút.

Vincart, a bognár, Germaine boldogult apja, két évvel ezelőtt halt meg és az anyja, az allofroyi majorosné ifjúkori barátnője, néhány hónappal élte csak túl az urát. Germaine volt egyetlen gyermekük és mindketten szerették, beczézgették. Nagyon szép, rendkivüli okos lánynak igérkezett és gyönyörűen fejlődött, midőn egyszerre tizenegy éves korában olyan veszedelmes hagymázba esett, hogy hat hétig élet-halál közt lebegett. Az anya önfeláldozó ápolása megmentette, de midőn a gyermek végre lábbadozott, azon vették észre magukat, hogy a súlyos baj szörnyű nyomokat hagyott hátra. A beállott táplálkozási zavarok hirtelen megakasztották a kis beteg testi fejlődését. Termete eltorzult, mellecskéje megszűkült és a feje aránytalanul megnőtt. Idővel a természet legyőzte ezeket a szervezeti bajokat, de sajnos, a teljes felgyógyulás sokkal később következett be, semhogy a csont kinövései ismét eloszolhattak volna és a szegény Germaine arra lett itélve, hogy élethosszig nyomorék legyen. Az anyja, nem adva hitelt az orvosok szavának, rendithetlenül reménykedett még akkor is, midőn hiába volt minden remény. Igen jámbor és istenfélő asszony létére hőn fohászkodott Istenhez: Uram, egy szavadra meggyógyul a gyermekem! S fogadalmat tett, hogy Germainet, ha felgyógyul, Jézusnak meg a szent Szüznek szenteli.

A langroisi hegység falvainak lakói nagyon vallásos érzelmüek és sokat járnak templomba. Germaine anyját pedig mindig úgy emlegették, mint a jámbor istenfélelem mintaképét. Férje halála és gyermeke nagy betegsége után még csak fokozódott az ájtatossága. Alig mozdult ki a templomból, hol ő Boucheseiche fivérével együtt a szekrestyési teendőket végezte. Germainet is magával vitte mindig, úgy hogy a gyermek a szentély belsejében olyan otthonos volt, mint a saját lakásukban. A gyermek szegről-végre ismerte a főhajó és a mellékhajók legrejtettebb zugait; jól tudta a Golgotha útját ábrázoló falfestmények legkisebb részleteit, behunyt szemekkel is látta az oltárt diszitő szobrok arczkifejezését, ismerte a miseruhák színét és hímzését, a melyek a szertartásokhoz mérten váltakoztak. Ő vállalta magára anyjával egyetemben a kápolnák virágvázáiban diszlő művirágok elrendezését.

Ő tömölgette és mosta fehérre a miseingeket.

Ő volt a lányok közt a legkitünőbb tanuló és bámulatos emlékező tehetsége, talpraesett feleleteinek szellemessége gyakran ámulatba ejtették a lelkészt. Nagyon megszerette őt és követendő példakép emlegette az egész községben.

De nem csak hogy Germaine az egyház embereivel és a vallásos dolgokkal oly bizalmas viszonyba jutott, még odahaza is kedvencz foglalkozásainak szentelte idejének nagy részét.

Kicsiny szobájának egyik sarkában sajátkezüleg állított fel egy fehér mousselin redőkkel borított kis oltárt, melyen mezei virágokkal megtöltött vázái között a Szent Szűz meg a gyermek Jézuska gipszszobra diszlett. Kis gyertyatartókban pisláköló faggyúgyertyák pótolták a viaszgyertyákat; egy aranypapirossal bevont doboz ábrázolta a szentségtartót, melynek belsejében egy talpas ivópohár, meg egy csomó szenteletlen ostya pótolták a szentségeket.

E kis oltár elé térdelt a gyermek reggel és este, itt morzsolgatta olvasóját és itt rebegte el rögtönzött hosszú imáit.

Misét is mondott volna ezer örömmel, ha a pap, kinél előzetesen kérdezősködött, meg nem magyarázta volna neki, hogy ez nem szabad.

Germaine a természet valamennyi teremtmé-

nyei: virágok, rovarok és madarak iránt is rendkívüli szeretetet tanusított. Ebben teljesen különbözött a többi gyerektől, kik rendesen arra hajlandók, hogy a kezükbe került állatokat megkinozzák. Germaine lelkét mélyen megszomoritotta az állat ok nélküli kinzása. Soha nem volt neki kalitkába zárt madara, és ha pajtásai Germaine szemeláttára megkinoztak egy röptében elfogott pillangót vagy egy czérnaszálra kötött cserebogarat, ő odaadta nekik az egész zsebpénzét, hogy kiváltsa és szabadon bocsáthassa a szegény áldozatot.

A szomszédság furfangos lurkói vissza is éltek az ő érzékenységével és egyenest az ő ablaka alá telepedtek le foglyul ejtett madaraikkal vagy lepkéikkel, hogy Germaine szánalmát felkeltsék és igy kicsikarják megtakarított garasait. A templomban töltött hosszú ájtatoskodáson vagy az otthoni oltáránál való buzgó imádkozáson kivül egyéb gyönyörűsége abban telt, hogy órahosszákig elüldögélt az apai ház kertjében és gyönyörködött a virágok illatában, a rovarok zümmögő röptében, a madarak csicsergésében. Mig Boucheseicheék kertje tele volt mindennemü veteménynyel és csak hasznos növényeket termett, Vincarték kis kertjében mindig nyiltak a virágok; nyáron liliomok, rózsák, harangvirágok és az égő szerelem. A patak partján nagy kaptár állott a méhkasok kettős sorával, illatos demutkák, lavendulák és kakukfa közepett. Germaine naponként ott üldögélt a nagy almafa árnyában és a szorgalmas kis méhikék annyira megbarátkoztak mindennapos látogatójukkal, hogy karjaira és nyakára is szállottak.

Reggel, midőn a méhkasokban megindul a zsongó méhek rajzása, Germaine meg-megállt a kert e kis zugában, miséről hazajövet, délben itt rebegte el imáját, mialatt a méhek az erdő tisztásán gyüjtögették a virágkelyhek mézét és az Aube völgye a fuvarosok ostorcsattogásaitól, vagy a kaszák érczes pengésétől visszhangzott. Este, midőn a montgerandi erdő bükkfáinak lombárnyéka ráborult az elcsendesült méhesre, Germaine ismét itt hallgatta az Angelust. A környékbeli falvak harangjai dallamosan összecsendültek, a háttérben Auberive tetői kékes füstgomolyokba borultak és a virágok közepett, melyeknek illata a lealkonyuló nap letünő sugaraiban szétterjedt, nagyobb ájtatossággal rebegte el Germaine az angyalköszöntést, mint ezt szobája fülledt levegőjében tehette volna. Úgy érezte, hogy ilyenkor közelebb áll az éghez ez alkonyhomály órájában, midőn a nappali munka zaja elhangzik és az első csillagok egymás után gyúlnak ki a sötét égen, mint valami boldogító kinyilatkoztatás titokzatos hirmondói.

A gyermekkor e gyöngéd érzelemáradozásai közepett váratlanul érte őt az anyja halála, a ki egy szivbajnak esett hirtelen áldozatul. A gyermek egyszerre csak árván és egyedül állott ezen a széles nagy világon. Boucheseicheéken kivül nem volt semmi közeli rokona. Boucheseiche apó Vincartné fivére volt, miért is a családi tanács, melyet a békebiró rögtön egybehivott, őt jelölte ki a gyermek gyámjául. A szekrestyés szivesen vállalta el ezt a kötelezettséget, mely nem csak hogy kárára nem volt, hanem eltekintve a jövendőben kecsegtető szép reményektől, bizonyos jövedelmeket is biztositott neki. E szegény hegyvidéken, a hol olyan mesés olcsó az élet, Germaine jómódú örökösnő számba ment.

Eltekintve a házától meg a kertjétől, volt neki az Aube völgyében egy szántóföldekből, mezőkből és lenföldekből álló nagy telke, mely a mivelési költségek levonásával kerek ezer frankot jövedelmezett évente. Vincart bognár halála után Boucheseicheék vállalták magukra a telek megmivelését és most, hogy Germaine a gyámleánya lett, lassanként megszokták, hogy sajátjuknak tekintsék ezt a birtokot. Boucheseichené, a ki — ha hitelt adhatunk a szóbeszédnek, — fiatal korában nagyon kaczér asszony volt, még most is szerette a czifra ruhát meg a jó falatot. A magas és termetéhez mérten jó kövér szekrestyés pedig szerette a kvaterkát, nagyon jól vigyázott a maga pénzére és felette irigy sovárgással nézte a másét. Arról álmodozott, hogy majd az idősbik fiával elvéteti kis gyámleányát. Ő ugyanis úgy vélekedett, hogy Germainenek sohse lesz gyereke; amúgy is igen vézna teremtés, gyenge az egészsége, tehát nem lesz belőle vén csont. Boucheseiche tehát a jövőről szőtt álmaiban Germaine vagyonát a magáénak hitte már és néha megesett vele, hogy úgy beszélt Germaine telkeiről, mintha jogos tulajdona volnának.

Hogy ezt a birtokbavételt jó eleve előkészithesse, Guitiotte asszony halála után azt javasolta Germainenek, hogy illő lenne, miként ezentúl nála lakjék. De a gyermek, kinek korát messze túlhaladó akaratereje volt, a lehető leghatározottabban tiltakozott az ellen, hogy Boucheseicheéknél lakjék. Tovább is ott akart maradni, a hol az édes anyja meghalt. De különben is napról-napra fokozódó ellenszenvvel viseltetett a szekrestyés családja iránt. Hiába kisérlette meg Boucheseiche, hogy gyámapai jogainál és felelősségénél fogva törvényesen kényszeritse a testvérlányát, hogy az ő házában lakjék. Germaine a plébános döntő itéletét kérte és ez kedvencz tanitványa javára döntött. Magához hivatta a szekrestyést és értésére adta, hogy az árva lánykának, tekintettel tizenöt éves korára, igaza van, ha független életet akar élni, hogy a közeli szomszédság amúgy is megkönnyíti a gyámapa felügyeletét; különben pedig illő, hogy tiszteletben tartsák a boldogult anyja utolsó akaratát, a ki abbeli kivánságának adott kifejezést, hogy a lánya soha el ne hagyja az apai házat. A pap szava ellen Boucheseiche, a ki jövedelmező szekrestyési hivatalától nem akart elesni, persze nem zúgolódhatott nyiltan. Kénytelenkelletlen beleharapott a savanyú almába és kijelentette, hogy ő tiszteletben tartja szegény nővére akaratát. Igy aztán Germaine zavartalanul élhetett tovább is a szülői ház magányában.

De mivelhogy mindamellett szüksége volt egy éltesebb asszonyra, a ki az anyát pótolja és neki a házi teendőkben segédkezzék, Germaine Péchenart lelkész tanácsára olyan megállapodásra jutott Aubriot nénivel, a falubeli javasasszonynyal, hogy Germaine adott neki ingyen lakást, a miért viszont Aubriot asszony a háztartási teendőket végezte.

Együtt étkeztek, és mikor Aubriot asszonynak nem volt dolga valamelyik betegénél, az estéket is együtt töltötték; Aubriot néni pergette a rokkát, Germaine foldozgatta az egyházi fehérneműt vagy pedig valami épületes olvasmányt olvasott fel. (Folytatása következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

EMLÉKLAPOK VAJAI BÁRÓ VAY MIKLÓS ÉLETÉBŐL.

LÉVAY JÓZSEF BEVEZETÉSÉVEL.

Báró Vay Miklós arczképével.

Ára füzve 4 frt. **Ára füzve 4 frt.**

PENGETI, SIRVÁN.

KÖLTEMÉNYEK.

Irta

JUHÁSZ LÁSZLÓ.

Ára vászonba kötve 1 frt.

Jól tanuló diák ifjainknak

a legnagyobb örömet szerezzük ha a **Tanulók Lapját** járatjuk nekik. Ára negyedévre 1 frt 20, félévre 2 frt 40, egész évre 4 frt 80. Legkényelmesebben úgy fizetünk elő ha postautalványt küldünk: A **Tanulók Lapjának** Budapesten, IV. kerület, Egyetem-utcza 4. szám.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

SZÉP ANGYALKA.

Rajnavidéki monda.

Irta JÓKAI MÓR. (Folytatás.)

Hogy ezt a nagy csodát, a mi annyi ember szemeláttára megtörtént, maga Tóbiás mester is meg ne tudta volna, az lett volna a még nagyobb csoda. De megirta bizony neki az egész történetet másnap reggel, maga a sógora, az iródeák, a ki fel volt rendelve ama fejedelmi mulatságra a cziterajátékával mulattatni a vendégeket. Egy piskótás papirosra volt irva a levél nagyobb hitelesség kedvéért; a tulsó oldalán a papirosnak ott látszottak a piskóták lenyomatai, a miket a gyerekek igy szeretnek lenyalni. Az irott oldala már nem volt olyan megnyalni való; sőt mondhatni, hogy keserű volt.

«Kend vén totyakos! Hát nem tudja kend, hogy a felesége, a szép Angyalka, két alakú? A mig az egyik, ott segit kendnek a kurfürsti konyhában vaddisznófejeket koszorúzni, az alatt a másik, az igazi, a húsból-vérből való szép Angyalka odahaza ékesíti fel a kend saját tökfejét szarvasgombával. Hát azt sem tudja kend, hogy a karácsonyéjféli vőlegényidézésnél a szép Angyalka hivására egy dragonyos-kapitány jelent meg neki veres ruhában, de balkéz felől, az itta ki a boros poharát. Kendnek pedig oda van bekvártélyozva a veres ruhás dragonyos-kapitány, Ritter von Schneckenburg, a saját házába. Hát nem veszi kend észre, hogy a szakácsturbánját már keresztül-kasztották a szarvai?»

Goró Lajos rajza.

A szép himzett fehér vánkoson két asszony alak feküdt.

De nagyon felháborodott ennek a levélnek az olvasására a Hofkuchenschreiber.

Legelső gondolatja az volt, hogy rögtön és azonnal kiteszi a szűrét a dragonyos-kapitánynak. Azt azonban nem kaphatta meg; csak az ordinánczát találta az istállóban. Az pedig igen jó fiú volt: Kunznak hitták. Annyit tudott Tóbiás úrnak értésére adni, hogy a kapitánya egész napra föl van rendelve a Kurfürst palotájába szolgálatra; csak este fog hazajönni; az éjszakát sem töltötte itthon: az udvari bálra volt hivatalos.

Az ám! Szép Angyalka is ott volt az udvari bálban az éjjel. Világos hajnalban jött haza, gyaloghintóban, Tóbiás mestert meg az alatt fogta a hivatala a konyhában. Még reggel is korhelylevest kellett készitenie a vendégeknek.

Jobbat gondolt ki. Hiszen nem a macskát kell kizárni; hanem a madarat kell bezárni.

Elment a lakatos komájához s vett nála egy bösztörzárt. Ezt a németek vexirschlossnak hiják. Több rendbeli karikákból áll, melyeken körül betük vannak. A karikákon egy rúd van keresztül dugva, mely a fogaival azokba belekapaszkodik, csak egy-egy hézag van a karikákon, a mi ha sorba igazittatik, akkor a fogastengely kihúzható a lakatból. A mesterség tehát a betük összeállitásából áll. A Hofkuchenschreiber lakatjának a talánya a saját neve betüiből állt: *Tóbiás*. Ezt nem feledhette el.

Este hét órakor, midőn a konyhába menetele közeledett, szépen búcsút vett a feleségétől: azt mondta neki, hogy csak feküdjék ma le szépen, maradjon a hálókamrájában, szüksége van a pihenésre a tegnapi dáridó után.

Azzal eltávozott: azonban elébb az erkélyhez vezető ajtót lepecsételte; mert lehetnek rossz lelkek, a kik kötéllajtorján járnak; kivül a pitvarajtóra pedig felakasztotta a titoktartó lakatot.

No már majd kiderül, hogy valósággal két-alakú-e a szép Angyalka? Mert ha csakugyan van egy tündéri képmása, az ki tud jönni a zárt ajtón is s odamehet a Tóbiás mester konyhájába, megszokott rend szerint.

Azonban hát nem jelent meg a tünemény. Tóbiás mester egész éjfélig egyedül működött a laboratóriumában. Éjfélkor aztán hazasietett. A lakat érintetlen volt. A Tóbiás név rendezésére felnyillott. Az erkélyajtón levő pecsét is érintetlen maradt.

Tóbiás mester lábhegyen lépkedve tappogott a felesége hálókamrájának ajtajáig s azt nesztelenül felnyitotta.

Az asztalon égett az éjjeli mécses.

A mennyezetes ágy bársony függönyei le voltak eresztve.

Tóbiás mester lélekzetét visszafojtva lépett a a nyoszolyához és félrehúzta a kárpitot.

Olyat hördült, mint egy álmából felvert vadkan.

A szép himzett fehér vánkoson két asszony-alak feküdt egymás mellett: mind a kettő egyforma helyzetben, az egyik karja a feje fölé emelve, aranysárga haja mind a kettőnek felbontottan szétszórva, másik kezével a keblén a hálóing fodrait összeszoritva. Két szép Angyalka egymás mellett.

«Minden jó lélek dicséri az Urat!» Kiálta fel Tóbiás mester elszörnyedve: «Héj Angyalka! Melyik vagy te?»

Erre a szóra az egyik alak egyszerre eltünt.

(Folytatása következik.)

VADLILIOM.

Régi ny.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

Ámbár a derék asszony kedélyhangulata gyakran zsörtölősre változott, a szegény árva lányka olyan angyali béketürést tanusitott és oly kedvesen tudta észre téríteni indulatos természetü lakótársnéját, hogy bármilyen nagy kor- és jellemkülönbség volt is köztük, soha komolyabb összezördülés nem homályositotta közös otthonuk egét. E szelid, gyenge testalkatú gyermekkel való együttélés pedig a gyermektelen özvegyet édes anyai örömök képzeletébe ringatta, s hogy kényeztette, beczézgette ezt a gyermeket és védelmezte a Boucheseiche-család nagyjának s kicsinyének érdekhajhászó furfangjai ellen.

Nagycsütörtök estéjén, midőn Germaine udvara küszöbén elbucsúzott Martialtól, Aubriot asszonyt foglalkozása elszólitotta hazulról és a ház üresen maradt. Germaine megtalálta a lakás kulcsát a kis fapad mögötti tégla alatt; Aubriot asszony ugyanis oda szokta azt elrejteni valahányszor hazulról távozott. A kis lány egyet forditott a kulcson és a tömör tölgyfaajtó csikorogva nyilott meg. Mielőtt újra magára zárta volna az ajtót, egy szempillantással szemlét tartott a konyha felett. A kandallóban két félig elhamvadt tüzes üszök lángolt, melyeknek fényénél meg lehetett különböztetni a kis agyagtálat, melyben a gondosan elkészitett vacsora rotyogott, az asztal pedig egy személyre meg volt terítve. A teriték mellett állott egy rézgyertyatartó és Germainenek csak meg kellett gyujtania a kénes gyujtószálat, hogy rögtön világosság támadjon körötte. A gyertya fényénél azonnal otthonossá és lakályossá vált a konyha.

Gondosan bereteszelte az ajtót, melynek belső oldalán kemény papirlapon ez a felirat állott: «Isten nevében». A langroisi hegyvidék valamennyi ház kapuján ez a jámbor jelszó diszlett.

Aztán visszatért a tűzhelyhez, a nagy merőkanállal tele töltötte öblös tányérját egy jó adag párolgó lenceselevessel és oda ült az asztalhoz, melyen egy gyümölcsborral szinültig megtelt

nagyvirágos kék agyagkorsó állott, fekete kenyér és langresi sajttal egyetemben.

Germaine elmondta az esti imát és hozzáfogott a vacsorához; de noha hosszú sétát tett, nem volt semmi étvágya. Az átélt izgalmak mintha megfeküdték volna a gyomrát; minden falat földízűnek tetszett és sokáig meg-megforgatta a nyelvével, mielőtt lenyelte. Annál mohóbban szürcsölte a savanykás gyümölcsbort, teste lázban égett és az izgalom kiszáritotta a torkát. Lázas felhevültségében felelevenedtek előtte a mai nap eseményei; a lombtalan, de virágba borult erdő, az allofroyi major, a hol Petitot mama olyan szeretetteljesen emlékezett meg az édes anyjáról és megajándékozta volt ezzel a selyemkendővel, mely Clairette irigykedésére és a két Boucheseiche-fiú gúnyos megjegyzéseire adott okot; szeme előtt feltámadtak a Szent Klára-kápolna szürke falai és üres harangozótornya, hallani vélte még mindig az ellene haragra gyúlt gyerekek vad és gyalázó indiánus táncát, sovány nyomorék alakja összeborzadt a Clairettel való dulakodás emlékére; és egyszerre jóleső örömérzete fogta el Martial közbelépésének s ama férfias erélynek emlékére, melylyel őt a többiek támadása ellen megvédte.

Minő baráti részvéttel vigasztalta őt és milyen előzékenyen segédkezett neki a fésülködésben.

Jólesett neki, hogy Martial felajánlotta neki szolgálatait, de mindamellett roppantul restelte, hogy egy fiú hajadon fővel látta őt. Csak hogy e gyötrő restelkedés csakhamar elmult és édes nyugalom szállta meg a lelkét, midőn visszagondolt arra a pihenőre, melyet Martial társaságában az ugar füvében tartott, melynek oly puha és oly fodorménta illatú a pázsitja, mig fejük fölött az ég ragyogó kékje lassanként szürkületté változott.

Hogy van az, hogy ez a fiú egyszerre olyan élénk érdeklődést kelt benne? Eltekintve attól, hogy megvédelmezte támadói ellen, nem mondott semmi különöset, a ragaszkodás semmi kiváló jelét nem adta. De Germainenek mégis eddig soha nem érzett gyönyörűsége telt abban, hogy újra felidézze lelkében a kápolna melletti pihenőt és a magányos, járatlan országúton való hazatérés legkisebb részleteit.

Bármilyen fáradt volt is, nem volt kedve lefeküdni. Miután leszedte az asztalt és visszahelyezte a tányérokat a polczra, beleburkolódzott egy nagy kendőbe és a hátulsó ajtón át lement a kertbe.

Az áprilisi holdvilág halvány fényfátyolt szőtt az álomba merült gyümölcsösökre, a falu házainak ablaktábláit és a templomtorony palafedelét meg-megragyogtatta. Az éj még sokkal hűvösebb volt, semhogy a csalogányt dalolásra csábította volna, de a mély csendbe borult kerteken végigcsobogó patak halk mormolása hallatszott. Germaine végighaladt a nárcziskokkal és jázminnal ékes keskeny fasoron és kedvencz helyére ült a méhes mellé. Mély csend uralkodott ott; messziről megkülönböztethette az Aube folyam hullámzását, a mint a bayi vizimalom gátjai között csobog. És a csendnél is ünnepélyesebb méltóságban borult a mennybolt a táj fölé. A csillagok ragyogása, a tejút fehéres fénye, melynek jobbra-balra nyulnak titokzatos vonalai, még fokozták ezt a lelketemelő szépséget.

A sötét kertben a virágba borult cseresznye- és szilvafák hófehér sziromleple olybá látszott, mintha az égi tejút földi visszfénye volna és galagonyára emlékeztető kesernyés illatuk, mely tömjénként gomolygott fel a földről a csillaghimes éghez.

Ez a holdvilágos éjszaka mély áhitattal töltötte el Germaine lelkét és feltette magában, hogy ez egyszer a kertek és erdők templomi csendjében mondja el imáit, mert a csodaszépségű természet nagyobb áhitatra hangolja a lelkét, mint maga a szentegyház.

Eszébe jutott a Martialnak tett igérete is, hogy imádkozni fog érette. Hátra vetette szép fejét s az égre szegzett szemekkel mondta el a Patert, az Avét meg a Credot, és minden ima végére odafüggesztette Martial nevét is.

Martial képe szüntelenül kisértette imáiban és annyira lekötötte minden gondolatát, hogy az ima szavai összezavarodtak ajkain.

Szűzies lelkét ma zavarta meg legelőször egy férfi emléke; de szive olyan ártatlan volt még; ez új, eddig ismeretlen zavart elfogultság oly édes kéjjel rezdült át szivén, hogy a gyermek meg se ijedt azon emlék szüntelen fel-feltámadó kisértésétől. Lelki zavarát és szórakozottságát a nap fáradalmainak tulajdonította, és mivel attól tartott, hogy a kert virágai és fái vonják el magábaszálló lelkét az imától, befordult a szobába, hogy nyugalomra térjen.

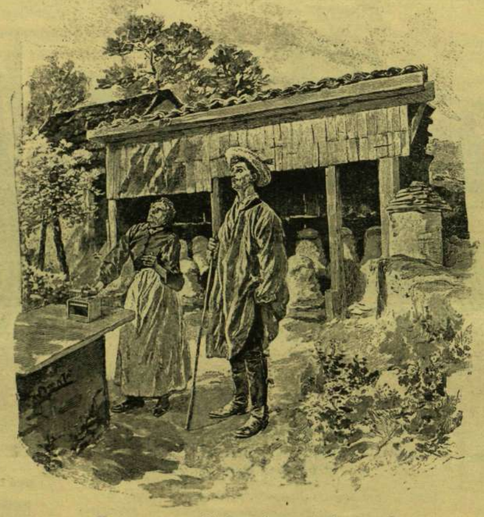

— Köszönöm, — szólt Germaine sugárzó arczczal.

III.

Midőn Germaine nagypénteken reggel hazajött a templomból, Aubriot asszonyt otthon találta. A derék asszony egész éjszakát virrasztott volt át egy beteg asszony ágyánál és most egy csésze kávéval szította fel lelohadt munkakedvét. Aubriot néni élénk és tiszta kis asszonyka volt, a kinek arcza a fodros fehér főkötője keretében hatvanéves korát meghazudtoló fiatalos élénkségre vallott. Okos szemei úgy ragyogtak, akár a fekete gyémánt, mozgékony czimpájú orra pisze volt s egyik orrczimpája mellől tüskemódra egy kis szőrpamat meredt ki; a mellett úgy pergett a nyelve, mint az orsó, és soha senkinek válaszszal adós nem maradt.

Az asztal végiben ült és a ruhája derekát egy gombostűvel odatűzött zsebkendővel befedve, hogy azon valahogy foltot ne ejtsen, óvatosan mártogatta a kenyér belét a kávéjába és úgy kéjelgett a forró ital élvezetében, mintha sejtelme se volna róla, hogy az egyház nagypéntekre szigorú böjtöt rendel.

Germaine arczában néma szemrehányást olvashatott, mert azonnal megszólalt:

— Ugyan, édes kicsikém, meg ne botránkozzál ezen olyan nagyon. A Megváltó, a ki azért halt meg, hogy annyi millió embert megváltson, nem fog rám haragudni, a miért most reggelizem, miután ma éjjel egy új emberéletet segitettem a világra.

Germaine, ki Aubriot asszony e felfogását nem osztotta, erre egy szót sem válaszolt, mire Aubriot asszony folytatta:

— Különben nem oly nagy sanyargatás ám az a böjtölés, ha az ember tudja, hogy estére lesz ebédje... Azokat a szegény embereket sajnálom én, a kik reggel, este, minden nap böjtölnek, mert nincs az éléskamrájukban enniváló! Ismérek én olyanokat, még pedig itt a közelben... És ha valaki egy falat kenyeret juttatna szegényeknek, Istennek sokkal tetszőbb dolgot mivelne, mintha böjtöl és sanyargatja magát.

— Kiről beszél, Aubriot néni? — kérdé Germaine.

— Seurrot asszonyról, a kit az ura két évvel ezelőtt faképnél hagyott. Ma reggel hazajövet hallottam, hogy a gyerekek sirnak-rinak keservesen abban a nyomorult kis viskóban, a mit szegények a régi kovácsmühelyben kibéreltek; bekopogtattam hát hozzájuk és ott aztán láttam igazi nyomorúságot... Az anyát a hideg leli és szegény ágyban fekszik; a három apróság pedig korgó gyomorral ott kuporgott mellette és sirtak az éhség miatt. A kemenczében pedig nem volt tűz, a ládafiában pedig még egy morzsányi kenyérdarab se akadt... Majd meghasadt a szivem és feltettem magamban, hogy megmondom neked.

A púpos lány megrezzent és szemei könybe lábadtak.

Az a Seurriot asszony, úgy-e bár, Martialnak az anyja, annak a fiúnak, a kit úgy hivnak, hogy «Göndör Marczi»?

— Az hát. A fiú tizenöt éves és mint inasgyerek szegődött el a charbonnierei faczipőfaragóhoz, hol alig keres annyit, a miből ruházkodjék. Hébe-korba egy nyulat kerit hurokra, eladja valamelyik környékbeli korcsmárosnak és hazahozza a pénzt az anyjának; de hát az ilyen mellékkereset nem akad ám minden nap,... meg aztán veszedelmes mesterség is, mert mindig megkoczkáztatja azt, hogy az erdőkerülő nyakon csipi mint vadorzót.

Germaine szótlanul hallgatta. Eszébe jutott, hogy Martial, miután őt tegnap este oly nagylelkűen megvédelmezte és haza kisérte háza kapujáig, visszatért a szülői viskóba, a hol ő meg az övéi bizonyosan éhgyomorral feküdtek le.

Keserű szemrehányásokkal illette önönmagát, a miért nem sejtette meg családja titkolt nyomorát és gyötrődését. Gyorsan szaladt oda a kenyeres ládához, kinyitotta, megvizsgálta annak tartalmát; egy sonkát, egy kenyeret meg nehány tojást lelt benne. Azonnal beletette ezeket az élelmiszereket egy kis kosárba és Aubriot asszonyhoz fordulva igy szólt:

— Okosan tette, Abriot néni, hogy [illegible] nekem, milyen nyomorban van [illegible] Seurroték. Tudja mit? Majd ha meglátogatott, elviszi nekik ezt a kosarat és mondja meg a beteg asszonynak, hogy [illegible] ebédnap a húslevesünkből is küldünk neki egy nagy tállal.

Aztán hosszasan motoszkált a fiókjában, mig az oda rejtett ezüstpénzre akadt, melyet szintén Aubriot asszony kezébe csúsztatott.

— Adja oda neki ezt a kis pénzt is. Nem sok ugyan, de mégis futja egy kis szénre meg egy nyaláb fára.

— Te jó lányka vagy, — mondá Aubriot néni, miután felhörpintette az utolsó korty kávét és leoldotta a derekát takargató zsebkendőt. — Most egyenest oda megyek.

Már az ajtóban volt, midőn Germaine utána kiáltott:

— Rejtse el a kosarat a köteny alá. A Boucheseichék mindig künn leskelődnek a tornáczukon. Nem akarom, hogy lássák, mit visz, és hogy beleavatkozzanak az én dolgaimba.

— Légy nyugodt, szivem, mit se fognak sejteni; ha pedig eszükbe jutna, hogy engem kérdőre vonjanak, hát majd odamondogatok én nekik, hogy rögtön befogják a szájukat.

Nem sokára ezután egy szép vasárnapi napon vecsernyetájt, midőn Germaine a kert méhese mellett üldögélt, Aubriot mama a konyha ablakából odakiáltotta:

— Germaine, gyere csak, vendéged van.

Germaine meglepetten kelt fel, mert Boucheseiche úron meg a plébánoson kivül soha se látogatott el hozzá senki; ha pedig ezek közül az egyiket vagy a másikat jelentené be, vagy sokkal ünnepélyesebb vagy pedig sokkal mogorvább volna a hanghordozása, holott hangja ez egyszer bizalmas vidámságra vallott.

Germaine nehány lépést tett a fasorban, a melyben biborpiros mákvirágok sűrű virágzata virágba borult körtefákkal váltakozott és örömre gyúló arczczal ráismert Göndör Marczira, a ki lassan haladt le a lépcsőkön.

Göndör hajától ócska szalmakalap fedte és rövid zubbonya alatt gondosan rejtegetett valamit. Ez a két fiatal gyerek, a mint így egymással szembe jöttek a virággal lepte fasor aranyos sugárözönében sajátságos ellentétben állottak egymással.

Martial életerőtől duzzadó, ruganyos járású testével, mosolygó piros ajkaival és kedélyes, bátor tekintetű szemeivel mintegy megtestesülése volt az erdő tavaszi virulásának és felpezsdülő termőerejének.

Germaine pedig a maga fekete gyapjúruhájában, szűkmellű, rövid derekú, nyomorék testével, púpos ferde vállain nyugvó finom metszésű fejével, melyet simára fésült gesztenyebarna hajának halántékaihoz tapadó tincsei öveztek, halványabb volt a liliomnál és virágszirom-üdeségű arczára nagy fekete szeme könyfátyolos sugarakat szórt.

— Jó napot adjon Isten, Germaine! — üdvözölte őt Martial.

— Fogadj Isten. Hogy vannak a tieid? — kérdé Germaine éneklő hangján.

— V[illegible] jobban. A mama már fölkelt... [illegible] az a finom bor, a mit tőled kapott, [illegible] küldött.

— No annak örülök, hogy anyád jobban van.

Nehány percznyi hallgatás után a fiatal lány újra megszólalt:

— Én eddig a méhes mellett ültem a méhkasok között, de rád nézve veszedelmes volna ez a hely, mert téged nem ismernek. Gyere, üljünk inkább a mogyoróbokrok alá, már kizöldültek és Aubriot néni padot tetetett oda, a hova letelepedhetünk.

Martial követte a lánykát a mogyoróbokrok illatos hűs árnyába, a honnan az Aube zöldelő és naparanyozta völgyére nyilt a kilátás. De noha Germaine egyre nógatta, hogy üljön le már, Martial meg se moczczant, és egyik kezét következetesen zubbonya alatt rejtegette, melynek redői kidudorodtak, és mely alól tompa szárnycsattogás hallatszott.

— Mit dugdosol a zubbonyod alatt? — kérdé végre Germaine fölébredő kiváncsisággal.

— Meglepetést a te számodra, — felelt Martial szokott sunyi mosolyával. — Lásd, Germaine, te nagyon szépen viselted magadat az enyéimmel szemben és feltettem magamban, hogy megszolgálom neked. A kovácsmühely tőszomszédságában egy repkénybokor sűrűjében ráakadtam egy tengeliczfészekre és a két legszebb fiókmadarat elhoztam neked. Szájamból kapták a táplálékot máig, és most, hogy már tollasak és erősek, elhoztam... Nézz ide!

— Czélt tévesztett, Raffaut apó, kezdje elölről!...

Ezzel felfedte a zubbony alá rejtett kis nádfonta kalitkát, melyben két piros és sárga foltokkal tarkázott piczi tengelicz ugrándozott.

— Oh a szegény kis pipikék, — kiáltott föl Germaine, — ugyan hogy lehetett szived, hogy szegényeket kiszedegesd puha meleg fészkükből!

— Nem először teszem és sem nem utólszor, — felelt Martial nagyot kaczagva. — No, mi lelt? Tán nem örülsz neki? Tán bizony nem szereted a tengelicze énekét?

— De igen, nagyon szeretem, de csak úgy, ha a faágon szabadon röpdösnek és vigan csicseregnek.

— Mulatságosabb, ha kalitkában vannak. Meg aztán, tudod, nagyon könnyen meg lehet őket szeliditeni, és arra is megtanithatod, hogy maguk húzogassák fel a kendermagos meg a vizes csöbröcskéket... Van arra a czélra egy igen ügyesen kieszelt csavar és ha kivánod, faragok neked egyet.

— Nem, a világért sem! — kiáltott fel Germaine őszinte felháborodással. — Mondd csak, Martial, jól esnék-e neked, ha kalitkába zárnának és ott vizes csöbröket kellene folyton felhuzogálnod?

— Furcsa beszéd. Nem vagyok én madár és nem szeretem a börtönt.

— Ugy-e? No lám, a madarak se szeretik ám! Köszönöm Martial a jó szándékot, de akarsz nekem egy nagy örömöt okozni?

— Hogy is ne! Csak szólj bátran.

— Mondd, tudnak már ezek a kis tengeliczfiókák röpülni?

— Hogyne. Akár csak az öregek.

— Nos hát, akkor engedd meg, hogy kinyissam a kalitka ajtaját. Ugy-e nem haragszol meg érte, ha szabadon bocsátom őket?

— A hogy tetszik — mormogta Martial meglepetten.

Germaine letette a padra a kis kalitkát és kinyitotta a füzfavesszős ajtó horogzárát.

A tengeliczfiókák a kalitka nyilásához szökdécseltek, felborzongatták pihés tollazatukat és zszszs — — vidám szárnycsattogással egyenest az almafák felé vették röptüket, Martial sajnálkozva bámult utánuk.

— Köszönöm, — szólt Germanie sugárzó arczczal, — derék gyerek vagy.

— Te pedig nagyon furcsa teremtése vagy az Uristennek, — mormogta Martial az üres kalitkát hímbálva.

— Azért jó barátok maradunk tovább is, ugy-e?

Germaine rászegezte fátyolozott szemeit és bármilyen nemtörődi gondatlanság rejlett Martial jellemének alapjában, ez a mély megilletődésről tanuskodó tekintet mégis zavarba hozta.

Germaine bevezette aztán a konyhába és vajaskenyérrel megkinálta. Martial *farkasétvágygyal* látott hozzá s jóizű falatozása Germaine étvágyát is annyira ingerelte, hogy mindketten derekas pusztitást vittek véghez az izletes vajas-szeletekben, miket Aubriot néni bőven talált fel.

Mikor Martial menőfélben volt, Germaine igy szólt hozzá:

— Ha az anyádnak vagy testvéreidnek szükségük volna valamire, tudasd velem. Számithatsz reám.

— Köszönettel elfogadom ezt az ajánlatot, — felelt Martial, — s ha viszont neked szükséged lesz rám, rendelkezésedre állok bármikor. Egész nap ott találhatsz Raffaut apó műhelyében... Este persze már nem! — — — — Este másfelé mesterkedem — — — Ha történetesen kedved szotytyanna egy kis nyulpecsenyére, csak egy szavadba kerül...

Germaine komolyan csóválta a fejét:

— Mondd csak, nem félsz te az erdőkerülőktől?

— Az erdőkerülőktől? Már mint én? No akkor korábban kellene felkelniök! Viszontlátásra Germaine! — — Viszontlátásra Aubriot néni!

Egy ugrással lenn termett az udvaron és vigan lóbálgatva üres kalitkáját, fütyörészve távozott.

Megfogadták, hogy legközelebb viszontlátják egymást, csakhogy igéret szép szó, ha megtartják úgy jó. Martial egész nap a műhelyben dolgozott, éjszakáit pedig az erdőn töltötte, a hol vagy egyedül barangolt, vagy a leghirhedtebb vadorzók társaságában.

Germaine pedig, ámbár Martial részletesen megmagyarázta neki, hogy merre van Raffaut apó műhelye, sokkal tartózkodóbb és sokkal okosabb volt, semhogy egyedül induljon az ő fölkeresésére. Az esze meg a veleszületett nőies ösztön azt sugták neki, hogy nem igen illik egy fiatal leánynak legény után futni.

Clairette ugyan megengedte magának az ilyeneket, de hire is járt ám a faluban. S Germaine arcza szégyenpirrá gyúlt arra a puszta gondolatra, hogy őt is megszólhatnák és egy kalap alá foghatnák ezzel a legény után járó Clairettel. Szép nyugodtan otthon csücsült hát és noha gyakran gondolt Martialra, szivébe fojtotta a viszontlátás utáni epedő sóvárgást.

Egyik nap a másik után mult. Nyár dereka közelgett már, a mikor epertől piroslik erdő és tisztás. A vadon termő zamatos gyümölcs eladása az erdő lakóinak egyik jövedelemforrása volt. Szent János-nap körül az asszonyok meg a lányok valamennyien kimennek az erdőbe és aztán kosárszámra szállítják az epret a langresi vagy a châtilloni vásárra.

Boucheseiche uram, a ki soha el nem szalasztotta a legcsekélyebb anyagi hasznot sem, kijelentette, hogy másnap reggel az egész háznép eprészni megy a Charbonnière erdőségbe és azt az ajánlatott tette Germainenak, hogy tartson velük.

Germaine első pillanatra nemet akart mondani, mert nem vágyódott a Boucheseichék társaságában teendő kirándulásra, de midőn a sekrestyés megemlítette a Charbonnièret, a hol Martialnak volt a műhelye, oly nagy lett a kisértés, hogy a «nem» megakadt az ajkán.

Hajnalhasadtával útnak indultak a reggeli hűs szellő enyhe fuvalmában, de mivel a kövér Boucheseiche méltóságteltes püspöki lassúsággal ballagott előre, alig értek az erdő tisztására, midőn a nap máris felkelt a montavoiri erdők mögül és bíboros aranynyilait szórta a gyaloglókra.

Gyorsan befordultak hát az erdőbe. Több mint két hete nem esett az eső és a gyalogösvényeken már-már megrepedezett a kiszáradt talaj; a levelek oly lankadtan csüngtek az ágakon, mint megannyi tikkadt szomjas nyelv és a fűz napperzselten sárgult.

A száraz talajon és a forró légben az eper zamatos illata áradt szét.

A gyerekek szerteszéledtek az erdő sürűjében és nagy sebbel-lobbal rohantak a tisztások felé, a hol az alacsony eperbokrocskák biborkárpitja piroslott. A zöld fűből csábitón tarkálló zamatos bogyók látta fel-felszitotta bennük a vidám jókedvet és oly élénk mohósággal versenyeztek abban: ki tölti meg leggyorsabban a kosarát, hogy a két Boucheseiche-fiu, kik rendesen olyan szemtelenek voltak mint a legyek, ma meg se kinozták az unokahugukat. Boucheseiche, ki úgy sekrestyési méltóságánál, valamint testességénél fogva nem vett részt az eprészésben, felügyelt a szedésre és jó tanácsok osztogatására szoritkozott.

Egyre törülgette verejtéktől gyöngyöző homlokát és lassú léptekkel baktatott végig az árok szélén, ép oly mohón keresve az árnyékot, mint a mily buzgón szedegették a többiek az epret.

De azért, midőn két óra mulva megteltek a kosarak, ő volt a legelső, a ki kijelentette, hogy fáradt, kimerült és azt indítványozta, hogy tartsanak pihenőt a szomszéd forrás mellett. Letakarták a kosarakat széles páfránylevelekkel és nagylevelű lapúval, aztán leheveredtek egy nagy bükkfa árnyában, hol elköltötték kenyérből meg sajtból álló reggelijüket.

Germainenak falatozás közben azon járt az esze, hogy Raffaut apó műhelye valamerre közelében van; szeme kutatóan fürkészte a lombsürüséget, vajjon a kunyhó tetejét meglátja-e innen és lélegzetét visszafojtva hallgatódzott, vajjon nem hallatszik-e ide a faczipők faragására való fúrógép nyikorgása.

De nem látott semmi egyebet, csak a sugaras fénypontocskákkal szines lombozatot; nem hallott más neszt, mint a faágakon szökdécselő mókusok mogyoróropogtatását vagy a vadgalamb méla búgását.

Ez az álomba ringató búgás szundikálásra csábitott; rövid idő mulva hatalmas hortyogás visszhangja felelt rá; Boucheseiche uram aludta az igazak álmát, miután nagyböllcsen befedte bibincsós arczát koczkás zsebkendőjével.

— Nini, — suttogta Champagne, — apa elaludt! — — — Jó órai szabad időnk van. Mit játszunk?

Germaine ösmerte unokafivéreinek játékait, melyek egyesegyedül arra lyukadtak ki rendesen, hogy őt megkinozzák. Igy hát, hogy elejét vegye minden ilyesminek, azt indítványozta, hogy játszanak bújosdit; ők bujjanak el, ő meg majd keresésükre indul. Mindketten ráálltak és az erdő legsürűjébe behatoltak, hogy jó buvókat találjanak. Őt perez mulva Bourgogne öblös hangján elkiáltotta magát:

— Lehet!

De Germaine a helyett, hogy csacska unokafivéreinek keresésére indult volna, fürge léptekkel az ellenkező irányban sietett el és őket faképnél hagyva az árok mentén tovairamodott Raffaut apó műhelye felé.

Tudva azt, hogy Martial itt van a szomszédban, nem állhatott ellen abbeli vágyának, hogy meglátogassa. Az erdő e tájékán ösmerte a járást és miután egy pár perczig körülnézett, hogy megbizonyosodjék: vajjon helyes nyomon jár-e? egyenesen a viveyi úton haladt előre. Raffaut apó műhelyének itt kell lennie a patak tulsó oldalán. És valóban, midőn a patakon átvezető fahidon végigment, megpillantotta az agyagfödeles kunyhót és egész testében megrázkódva hallotta az onnan felhangzó átkokat és szidalmakat.

— Majd megtánczoltatlak én, haszontalan csavargó! — ordított egy dühös hang.

Germaine szivecskéje elszorult. Nagy sebbel-lobbal sietett fel a meredek domblejtőn és a műhelyhez érve, lába gyökeret vert a váratlan jelenet láttára, mely rémült szeme elé tárult.

A bükkfatörzsök meg a faczipőhalmazok közepett egy körülbelül negyvenesztendős mesterember állott hajadonfővel ingujjban, vérben forgó szemekkel és nyirfavesszőjét meg-megsuhogtatva egy gyapjasfejű lurkó lábaira mért ütést ütés után. Csak hogy valahányszor a korbács vége oda ért a fiú czombjaihoz, a gyerek felpattant, mint egy gummilapda és félreugorva gúnyoros kihivás hangján kiáltott:

— Czélt tévesztett, Raffaut apó, kezdje elölről!..

(Folytatása következik.)

Jól tanuló diák ifjainknak

a legnagyobb örömet szerezzük ha a **Tanulók Lapját** járatjuk nekik. Ára negyedévre **1 frt 20**, félévre **2 frt 40**, egész évre **4 frt 80**. Legkényelmesebben úgy fizetünk elő ha postautalványt küldünk: **A Tanulók Lapjának Budapesten, IV. kerület, Egyetem-utcza 4. szám.**

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

PENGETI, SIRVÁN.

KÖLTEMÉNYEK.

Irta

JUHÁSZ LÁSZLÓ.

Ára vászonba kötve 1 frt.

Az arcz szépsége

legbiztosabban úgy érhető el, ha az a

Leichner-féle zsirpuder,

Leichner-féle Hermelinpuder és Aspasiapuder alkalmazásával ápoltatik. Ezek a hires arczpuderek a legmagasabb bőgyökörökben és a legelőbb rangú művésznők által előszeretettel használtatnak; a börnek viruló, üde ifjonzás szint adnak és nem lehet észre venni, hogy az arcz puderezve van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszerárusnál. Utánzatoktól óvakodni kell.

Leichner-féle árúk!

Leichner L., Berlin, kir. szobászok szállitója.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

SZÉP ANGYALKA.

Rajnavidéki monda.

Irta JÓKAI MÓR.

(Vége.)

Ravenstein von Schneckenburg kapitány azonban, igaz gavallér módjára, még az nap sietett az elkövetett sértést helyrehozni. Felöltötte a diszegyenruháját, úgy tett vizitet Tóbiás mesternél: formászerint bocsánatot kérve tőle s kijelentve, hogy még ez órában kiköltözik a házából, lovastól, lovászostól.

Pompás legény volt a kapitány; jól diszitette a magas homlokát az a sebhely, melyet még hadapród korában kapott a szent-gotthardi ütközetben, Dünewald vezére oldalán.

Kifizette a szállásbért egész esztendőre, felhúzta a keztyűit, szalutált s odább ment.

Azontul aztán nem látta őt a szép Angyalka másként, mint a rácsos ablakából, mikor a kapitány trombitaszó mellett vezette végig az utczán a zászló őrséget. A dalia délczeg mozdulattal üdvözlé a hölgyet. Oly kecsesen üdvözölni a spontonnal * senki más nem tudott.

Egyszer aztán az következett be, hogy szép Angyalka egy egészséges fiucskával ajándékozta meg Tóbiás mestert.

(Fatális kifejezés ilyen alkalomnál az az «ajándékozás»: németből van forditva.)

Az örvendetes eseményre ott termett a két irigy néne is a boldog háziaspárnál s üdvözölve borult a kis polyásbabát tenyerein tartó Tóbiás mester vállára.

A Hilda azt sugá a jobbik fülébe: «Szakasztott olyan, mint az édes atyja.»

A Lóri pedig a balfülébe: «Csak a sarkantyus csizmák hiányoznak a lábairól.»

Mások is egyre ingerkedtek Tóbiás mesterrel. Gratuláló levelekkel boszantották, a mélyeknek boritéka olyan pecséttel volt lezárva, melyen czimer helyett ama gyülöletes «kakaslovag» figurál. Éjente az ablaka alatt kántáló diákok kornyikáltak fölöttébb sértő gúnydalokat. E miatt sok háborúsága volt a feleségével. Meg is verte az asszonyt. A mivel épen nem javitotta a dolgát.

Boszút forralt, s annak a tervét igazi udvari szakácshoz méltó ésszel főzte ki.

Jó barátja volt a Kurfürsti kopófalka Hetzmeistere (manapság «falkanagy»-nak hinak.) Ettől kért ajándékba egy vérebet. Azt vetette okul, hogy a házőrzés végett van rá szüksége. A Hetzmeister kiválasztotta számára a leghatalmasabb kant, s odavezeté azt a Tóbiás mester konyhájához tartozó húsvágó kamarába. Annak elébb meg kellett szokni az új gazdáját. Tóbiás mester tudta a módját, hogyan kell egy véreb barátságát megnyerni. A legszebb konczokat hordta eléje. Simogatta, fésülgette, éjszakára szalmából vetett neki almot. Kutyuskámnak szólitgatta, s megvakarta a fejét, a mi a kegyetlen dögnek olyan jól esett, hogy a hegyes füleit hátra sunyta, a veresen villogó szemeit lebólintotta, még a farkát is csóválta. Sőt már a hivására is előjött a kuczkóból, s megnyalta az új gazdájának a kezét. Idegen embernek azonban nem lehetett tőle a hűsos kamarába lépni.

Igy lett a véreb Tóbiás mesternek a kiegészitő része. A házához azonban még nem vitte a sinkoránt.

Egy este, mikor épen kevés dolog volt a kurfürsti konyhában, meginl kap egy olyan ingerkedő levelet Tóbiás mester. Felszakitja: belenéz: a szeme is szikrát hányt!

Nem volt abban irás, hanem le volt rajzolva az ő ajtajának a bösztörzára a rúdra fűzött karikákkal, a melyekre oda voltak pingálva a sorbarakott majuskel betűjegyek.

T. O. B. I. A. S.

Ördög és pokol! Hogy találták ezt ki? Talán Ravenstein vesztegette meg a lakatost, hogy árulja el a lakatnyitás titkát? vagy talán az a második alak, a kinek a czipőcsoszogását hallotta a háta mögött, leste ki a titkot, mikor ő az ajtót bezárta? Bizonyos, hogy a kapitány tudja ezt már, s az tetszése szerint jár a mesterséges lakat daczára a szép Angyalkához. Vért látott maga előtt, vért érzett maga körül. Felköltötte a kutyáját: — odatartott eléje egy ürüczombot, az orrához dörzsölte; aztán elkapta előle s felakasztotta a horogszegre: «nem kapsz belőle: lesz más; gyere velem.» Azzal megfogta a kutyának az örvét, vitte azt magával. A nagy konyhakést wammsza alá dugta. Ment sötét éjjel a házához, lámpást sem vitt magával. A kaput nyitva találta. Itt valaki jár. Azzal felsettenkedett a lépcsőn. A bösztörzár le volt véve a tornáczajtóról. Bizonyos volt már felőle, hogy itt van a csábító. Megállt a hálószoba ajtajánál hallgatózni. Csókolódzást hallott. Bücsücsókok voltak. Férfihang szólalt meg; azt kérdé: «hány az óra?»

— A halál órája ütött! ordítá Tóbiás mester, felszakitva az ajtót s a dragonyos kapitányhoz dőlött a konyhakésével. Annak a bivalybőr páncélja azonban eltompitá a kés hegyét, s abban a pillanatban a kapitány kardja markolatig szaladt a megcsalt férj testén keresztül.

A megölt ember azonban mind a két kezével megkapta a kardkosarat s a halottak merevségével fogva tartá azt, hogy Ravensteinnak nem lehetett a fegyverét visszahúzni.

Erre a dühös molosszus, legkisebb csahintás nélkül, vérebek szokása szerint némán, rárohant a védtelen kapitányra s a torkának esett.

Szép Angyalka sikoltozva rohant ki az erkélyre, s rémkiáltásaival felverte az utczát. Az éjjeli őrök berohantak a házba, a hálószobába; de ott már csak két holttestet találtak. A szelindek rajta ült az egyik hullán, a szétmarczangolt von Ravensteinén s holt gazdája kezét nyalta, mely akkor is görcsösen szoritá a kard kosarát.

*

E rémeset nagy izgalmat szült mind a fejedelmi udvarnál, mind a városban. Soha ilyet nem jegyeztek fel a krónikákban!

És e kettős véres halálnak az okozója senki sem volt más, mint az aranyhajú Szép Angyalka.

Nagy proczesszus származott ez esetből: Szép Angyalkát börtönbe vetették: az udvari marschalli hivatal elé állitották, a törvényszék világi tagjai azonban nem tudtak dülőre jutni az egyházi birákkal; ezért aztán meg kellett appellálni az ítéletet a felsőbirósághoz. A Hochgericht pedig elhatározta a kinvallatást.

E végett a szép asszonyt Koblenzbe kellett átszállitani a Rajnán, hogy ott a kitanult höhérmester mutassa ki rajta a tudományát a kinpadon.

Sötét éjszaka vitték át csónakon, kiséretül egy dragonyos káplár volt mellé rendelve.

Ez a kisérő volt Kunz, a Ravenstein kapitány egykori ordinánczа. Talán nem is véletlen volt:

Goró Lajos rajza.

Szép Angyalka sikoltozva rohant ki az erkélyre...

Goró Lajos rajza.

Sötét éjszaka vitték át csónakon...

* Kopja.

talán megsajnálta valaki a szép szerencsétlen asszonyt.

Nehéz bilincs volt verve a két kezére s a lábai zsinórral összekötve.

Mikor a Rajna közepén járt a csónak, a szép fogolynő odasúgott a mellette ülő katonának:

— Édes jó Kuncz, tudod, mennyi jóval voltam hozzád, tudod milyen nagyon szerettem a te uradat: — vágd el a zsinórt a lábaimon.

A káplár lehajolt, úgy tett, mintha a köteléket vizsgálná s a bicskájával ketté vágta a zsinórt.

— Isten legyen irgalmas szegény bűnös lelkemnek, — sóhajtá a nő s egy szökéssel a ladik párkányán át a Rajnába ugrott.

Soha sem találtak a holttestére. Nehéz bilincs lenn tartotta, kavicstorlat elsirolta szépen.

Hanem az a másik alak, a tüneményes képmása most is feljár, a hogy a rajnavidéki népmonda tartja, s ellátogat hajdani lakhelyéhez, csuronvíz a fehér ruhája, a hogy a víz fenekéről feljött: félve nyitja fel az ajtót; de a kaputornácból egy fekete szelindek jön eléje, fogai közt egy fiatal férfi fejét tartva, mire a nőalak sikoltozva tünik el az éj ködében.

Ez a monda a «szép Angyalkáról.»

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Franciából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.) (Folytatás.)

— Elmentek, — szólt Germaine, — és remélem, nem fognak többé visszajönni; most nálunk maradsz egy darabig és aztán a kerten keresztül megszököl.

Martial, kiben az átélt gyötrelem és rettegés még mindig dúlt, igaz szivből meg tudta becsülni a neki tett szolgálat nagy értékét. Mély megindulással szorongatta a púpos lány vézna kezeit és hálásan rebegte:

— Köszönöm, Germaine, köszönöm, de nem tudom mivel hálálhatom meg ezt a nagy szolgálatot, a mit nekem tettél.

— Martial, — felelt a fiatal lány komolyan és szeretetteljesen, — nagyon könnyen hálálhatod meg azzal, ha megjavulsz. Én az imént hazudtam, hogy a zsandárokat hamis nyomra vezessem. Ez a barátság legnagyobb jele, a mit neked adhattam, mert halálos vétekkel terheltem a lelkiismeretemet. De én nem foglak mindig megmenthetni a veszélytől és több mint bizonyos, hogy ezentúl még jobban fognak rád leselkedni. Az Isten szent szerelméért, ne tedd többé!

— Az egyszer bizonyos, hogy ha nyakon csípnek, hát nem fognak tejben-vajban fürészteni, — sohajtotta Martial. — Magam is azt hiszem, hogy egyidőre le kell mondanom a vadászatról. Pedig hát nehéz dolog, hogy az ember az erdőben éljen és hozzá ne nyuljon a vadhoz. Noha azon gondolkodtam, hogy ha tán nem az erdő levegőjét szinám, hát más életet kezdhetnék, ... olyankor aztán egy ötletem támad, a melytől nem idegenkedném ... Majd meghányom-vetem a dolgot még néhány napig, aztán elmondom neked is, Germaine, és úgy hiszem, meg leszesz vele elégedve.

— Annál jobb, adja az Isten, hogy úgy legyen. De mi itt fecsegünk és nem jut eszünkbe, hogy te szegény egész éjszaka az erdőn jártál és bizonyosan holtéhes vagy. Gyere, reggelizzél.

Mind a ketten befordultak a konyhába, átkutatták a láda-fiát és egy darab sonkát meg egy tojásos lepényt tálaltak Martial elébe, a ki vigan nekilátott az evésnek, mialatt Germaine részegezte könyharmatos nagy szemét és túlboldogan nézte, milyen jóizűen falatozik a gyerek. Reggeli után ismételt köszönetet mondott és a kerten át kisurrant. A felkúszó borsó-indák között bujkálva észrevétlenül osont be a szomszéd bokorsűrűségbe. Germaine nézte, míg az erdő fatörzsei közt eltünt, aztán fogta az imakönyvét és a templomba ment, hogy mise után megyónja a tisztelendő úrnak a hazugság vétkét.

E hajnali kaland örök titok maradt Germaine és Aubriot asszony között. Édes titok ez a fiatal lány ártatlan, szerető szivének. Hetekig ezen mereng, és valahányszor magára marad, szórólszóra ismételgeti annak a beszélgetésnek minden egyes szavát, melyet aznap reggel Aubriot asszony szobájában Martiallal folytatott. Képzelme ebből szivja táplálékát és folyton azon töprengett, vajjon mi rejtett értelme legyen azoknak a titokzatos szavaknak, a miket Martial elejtett:

Germaine meggyónja bűnét.

«Néha azon gondolkodom, hogy ha nem szinám az erdő levegőjét, hát más életet kezdhetnék.»

Szegényke azon törte a fejét, hogy kitalálja, miben áll Martialnak amaz ötlete, mely neki «szemet szurt». Ámbár e kijelentésből Martial abbeli óhajára következtethetett, hogy szeretné jóva tenni eddigi hibáit; Germaine úgy érezte, hogy valami határozatlan sejtelmes titok lappang mögöttük, mely őt nyugtalanitotta. Alig várta, hogy Martial megadja az igért magyarázatot.

Nem kellett soká várnia. Egy vasárnapi reggelen mise után beállított hozzá. Tiszta fehér ingben és új zubbonyban vidám szeleburdisággal rontott be a konyhába. Vékony barna bajusza vállalkozón kunkorodott mosolygó ajka fölött; fürtös gesztenyeszin haja jól festett pajkos szeméhez és napbarnított arcához. E deli szál legény mellett még a rendesebbnél is véznábbnak és kisebbnek látszott Germaine.

— Jó napot, Germaine, szeretnék veled egy pár szót váltani.

Germaine szivszorongva vezette ki a kertbe, a mandulabokrok árnyába, és mihelyt az egyszerű fapadra letelepedtek, Martial megszólalt.

— Mikor utoljára találkoztunk, megemlitettem előtted, hogy egy terven jár az eszem. Meg is igértem neked, hogy te leszesz az első, a kivel tervemet közlöm. Hallgass ide hát! Egy idő óta tűrhetetlen a helyzetem, a zsandárok sanda szemmel néznek, az erdőkerülők meg nem bocsátják nekem azt a multkori özbakot. Mihelyt kimozdulok az erdőbe, mindjárt a sarkomon vannak. Pedig most csak úgy hemzseg az erdő vadaktól, és valahányszor egy nyúl oson el mellettem, csak úgy viszket a tenyerem. Nagy a kisértés. Az az ötletem támadt hát, egy-két esztendő mulva sorsot kellene húznom amúgy is, akár előbb, akár később, egyszer csak le kell, hogy szolgáljam a három esztendőt a borjuval a hátamon. Legjobb lesz, ha megelőzöm a sorozást és önként állok be most katonának. Ilyen módon más környezetbe jutok, leszokom a régi hibákról és három esztendő mulva visszatérek szépen és csendesen tovább faragom a faczipőimet. Elmentem hát Langresba és önként szegődtem a 112. gyalogezredbe, a mely Troyesban van állomáson. Ezt akartam tudatni veled. Helyesled a tervemet, Germaine?

A kis púpos lány hallgatott és lesütötte a szemét, hogy Martial észre ne vegye feltörő könyeit. Ez az elhatározás váratlanul érte és a szive elszorult. De azért józan esze belátta, hogy Martial helyesen cselekedett. Nagy önuralommal fojtotta hát vissza könyeit és végre nyugodt hangon válaszolt:

— Derék fiú vagy, Martial, és helyesen cselekedtél. *Három év jó idő ugyan, no de hát* mindennek vége van valamikor. Csak hogy ki tudja, — tette hozzá felsohajtva, — ki tudja, visszajösz-e még? Tán jobban tetszik majd a katonai élet, mint a czipőfaragó mesterség.

— Sohse félj te attól. Én nagyon szeretem az erdőt, odalenn pedig csupa sikság a vidék. Én csak nem akarok dutyiba kerülni, pedig a hogy most áll a dolog, nagyon is kacsingat velem a börtön. Három év alatt sok víz folyik le a Szajnán, Jacquelt meg Girardot addigra áthelyezik innen és mindenki megfeledkezik majd rólam.

— Nem mindenki! Ösmerek valakit, a ki gyakran fog rád gondolni és reggel, este imáiba zárja a nevedet. Mikor utazol?

— Szombat este Langresban kell, hogy legyek, a hol megkapom az útlevelemet. De most még nem búcsuzom. Mielőtt elmegyek, beszólok hozzád, hogy még egyszer kezet szoritsak veled.

— Nem, — felelt Germaine halkan, — jobb lesz, ha nem jösz többé a mi tájékunkra. Boucheseichék már megláttak, a milyen pletykásak ők, ha elutazásod előtt még egyszer itt látnának, rögtön a nagy dobra vernék és az egész falu erről beszélne. Jobb lesz, ha másutt találkozunk. Én szombaton reggel a Szent Klára-kápolnába megyek. Te valamivel korábban indulsz el hazulról, és mivelhogy a kápolna a langresi úton van, ott várlak meg; ott aztán háborítatlanul beszélgethetünk.

— Ahogy tetszik, — felelt Martial. — A kápolna közel van a Charbonnièrehez és ép útamba esik ...

Szombaton reggel Germaine a szokottnál korábban vette útját ama domb felé, melyen a Szent Klára-kápolna romjai sötétlenek a montavoiri erdő szélén. Ködös, hűvös őszi reggel volt, de fönn az égbolton a felhőgomolyok mögül kibukkant a kék ég derüje. Mire Germaine felért a dombtetőre a fellegek szétfoszlottak és a nap sugárkévéi aranyfényt hintettek az erdős halmokra.

Germaine leült a kápolnával szomszédos kőhalmok egyikére a hóhabdák és lonczbokrok árnyékába, melyek minden hasadékból bujáu felsarjadtak. A hajnali hűs szellőtől egy fekete gyapjuköpeny védte, melynek dúsan leomló bőrányczai teljesen eltakarták formátlan testét. Csak gyönyörű metszésű fehér arcza bontakozott ki a fekete redőkből. Feje fölött a vadszőlő kacskaringós indái zöld lombkeretet fontak köréje.

Germaine a Szent Klára-templom romjainál.

A párázatos reggeli ködben a mint ott ült a romok közepett, olybá látszott, mintha maga a kápolna védőszentje, körötte az őszi szellő lelepergette a fák zizegő lombját. Germaine elmerengve nézte, mint kéklik helylyel-közzel az ég, mint ontja a nap meleg aranysugarait az ősziesen tarkálló fasűrűségre, mint lebeg a vén asszonyok nyara lomhán az ugar felett és búsan suttogta:

— Martialnak kedvez az idő.

Noha a közeli válás tudata mélyen megszomoritotta, mégis valami megmagyarázhatatlan kéjes érzés borzongott át rajta arra a gondolatra, hogy Martial most az erdőn halad végig és minden perczben közelebb ér.

A nap végre diadalmasan győzedelmeskedett a felhőkön és aranyos fényhullámok áradtak szerte a letarolt mezőkön, az ibolyahimes ugarokon és a biborosan pirosló bokrokon. A mezőkön felébredt a hétköznap zaja. Allofroy felől az eke szarvát forgató földmivesek csoszogó szava hallatszott, csattant az ostor, nyeritettek a lovak. Közvetlen közelében egy veresbegy csicsergése hallatszott és a pacsirták vigan csattogva kerengtek a magasban.

Hirtelen nagyot dobbant Germaine szive: Martial bukkant fel az egyik gyalogösvényen és a viveyi úton keresztülhaladva a Szent Klárahalom felé vette útját.

Egy perczre eltünt a lejtő kanyarulatánál, aztán látta, mint bontakozik ki lassan-lassan a sűrűségből és mint tart feléje a rátűző napsugár gloriájában.

Nehány perczczel később mellette termett.

— Jó napot, Germaine, — kiáltott fel Martial vigan. — Útrakész vagyok, lám, hogy kicsiptem magamat. Nem valami czifra ugyan a ruhám, — tette hozzá, gondtalan kaczagással végig nézve foltos, fakó zubbonyán, — de mivelhogy az állam úgyis ad új ruhát, hát odahaza hagytam a jobbik öltönyömet. Jó lesz a gyerekeknek.

— Szegény Martial, — felelt Germaine, — az első időben nehezedre esik majd a kaszárnyai élet, távol a házadtól meg a tieidtől.

— Nem mondom, hogy nem. Kicsit furcsa lesz, ha majd a kaszárnyában ébredek fel és nem fogom az erdő illatos levegőjét szini. No de se baj, majd csak hozzá törődöm. Meg lehet szokni mindent és én azt hiszem, hogy nekem jó dolgom lesz a katonaságnál.

— Hátha háborúba küldenek? — sohajtott fel Germaine, vonagló ajakkal és könyező szemekkel.

— Rábizom magamat a jó szerencsére ... Először is jól fog esni a fegyverforgatás. A háború ép olyan vadászat, mint minden más, nekem pedig kedvem telik a vadászatban. Kedves Germaine, míg én hazulról távol leszek, szives figyelmedbe ajánlom az anyámat meg a kicsinyeket. Te már eddig is sok jót tettél velük, és ha tudom, hogy ők nem halnak éhen, sokkal könnyebb szivvel fogok hozzátörődni a katonai élethez.

— Légy nyugodt, nem fognak szükséget látni.

— Köszönöm, te derék lány vagy, és ámbár én haszontalan fráter vagyok, te mégis igaz jó baráti szivvel voltál hozzám.

— Az én barátságom azon a napon vette kezdetét, — felelt Germaine reszketeg hangon, — mikor te engem megvédtél a Boucheseiche-fiúk támadása ellen. Azért is akartam tőled itt búcsuzni a kápolna mellett, mert itt adtad első jelét iránttam való rokonszenvednek. Hallgass ide, Martial, igérj meg egyet ...

E szavakkal kivett a zsebéből egy kis ezüstérmet, mely fekete selyemzsinóron függött.

— Ezt az érmet megáldotta a fourvièresi pap. Igérd meg, hogy mindig a nyakadon fogod viselni.

— Ha ezzel örömet okozok neked, szivesen megteszem.

Elfogadta az ajándékot és ujjai között himbálgatta.

— Egy kicsit fura dolog lesz ugyan, hogy katonaember nyakában szentelt érem fityegjen. No, de se baj, esküszöm rá, hogy hűségesen fogom viselni. No és most, Germaine, a nap fölkél, nekem pedig jó hat mérföldnyi útat kell tennem, míg a czitadellához érek. Ideje hát, hogy útnak induljak. Viszontlátásra, Germaine, akarsz nekem egy búcsucsókot adni?

— Igen, csókolj meg!

Germaine feléje nyujtotta rózsaszirom-üdeségű orczáit, melyek biborosra gyultak. Martial megfogta mind a két kezét, ajkával megérintette a szegény fiatal lány lángoló orczáit, aztán a botjához nyúlt.

— Isten veled, Germaine, ez a csók szerencsét fog hozni.

Ezzel sarkon perdült és gyors léptekkel haladt le a dombtetőkön.

Germaine merőn nézett utána és várta, hogy Martial karcsú alakja újra feltünjön a domb alján. Végre látta, mint halad tova a viveyi hídon és fordul ki a langresi országútra. Még mindig azt remélte, hogy onnan majd visszafordul és utolsó Istenhozzádot int neki. De Martialnak eszeágában se volt az ilyen gyöngéd figyelem, azt a lábait, hogy pótolja az elfecsegett időt és néhány percz mulva tovasuhanó árnyéka eltünt az erdő szélén.

Germaine akkor visszaült megint a kápolna melletti kőhalomra és dideregve burkolódzott köpönyegének bő ránczaiba. Úgy érezte, mintha az ég elborulna hirtelen, mintha szürke köd fátyolozná el a rónaságot. Pedig hej, a nap még mindig sugarasan ragyogott, csak szemének sürü ködfátyola szötte a bús gyászleplet az őszi biborban pirosló erdőségre.

MÁSODIK RÉSZ.

I.

Két esztendeje mult annak, hogy Martial katonának állt be és Germaine most tizenkilenczéves hajadonná fejlődött. Noha termetére egy cseppet sem változott, mégis a gyermeklánykorból a hajadonságra való átmenet lényeges változásokkal járt rája nézve. Arczának vonásai bizonyos határozott szilárdságot nyertek. Az arczába szökő vér, mely szűzies pirt festett liliom orczáira, szint és életet kölcsönzött szép vonásainak. Szemei, melyeknek fekete csillagában eddig ártatlan bámész kifejezés ragyogott, lassanként elvesztette derűs, változatlan kristálytisztaságát. Titokzatos, epedős ködfátyol borult néha szemére, aztán hirtelen felgyult benne valami sajátságos tűz, mely úgy úszott benne, mint egy tó csendes tükrén végig czikázó villám. Érzékenysége nőttön-nőtt és képzelőtehetsége mind gazdagabb szineket öltött.

Noha meglehetős műveletlen és igen anyagias gondolkodásu környezetben élt és alig ismert más olvasmányt, mint a katekhizmust meg a szentek életét, mind a mellett bámulatosan fejlődött és finomult az értelmessége. Az erkölcsi igazságok és vallásos eszmények terén olyan csodás új felfogás nyilatkozott meg benne, hogy gyóntatója, Péchenart lelkész, néha elálmélkodott rajta.

De bármilyen átalakuláson ment is keresztül fiatal lelke, egy érzelem változatlanul élt a szivében: Martial iránti odaadó hű szeretete, mely az idő folyamán mind mélyebb gyökeret vert ábrándozó lelkében.

Pedig ez a ragaszkodás egyedül csak önönmagából táplálkozott, mert Martial hírt se hallatott magáról, a mióta az ezredénél szolgált. Hosszú időközökben hében-korban irt egy-egy rövid levelet az anyjának, melyben a kaszárnya mindennapi eseményeiről beszámolt és mely változatlanul ugyanazokkal a sorokkal végződött:

«Kedves anyám, más újságot most nem irhatok. Jól vagyok, tisztelem a jó barátainkat.»

Germaine ilyenkor örömtől repeső szivvel hitette el magával, hogy «a jó barátok» alatt Martial első sorban őt érti és ez a pár szó tündéri álomképeket varázsolt eléje, melyek újtápot adtak homályos, sejtelmes reményeinek. Különben, ha Martial maga nem adott is hirt magáról, minden, a mit maga körül látott, róla regélt Germainenek. Csak az erdő tisztásán kellett végig barangolnia, hogy gyermekkori pajtásának élő képét maga előtt lássa. Ha befordult az erdőbe, útjában találta a faczipő-faragók ódon kunyhóját, mely félig romba dölt már a fölötte sürün átfonódó hólabda-bokrok alatt; a patak mormolása eszébe juttatta a partszegély fodormentája és vérfüve között folytatott csevegéseiket. A mikor pedig a Szent Klára-kápolnáig vette útját, utolsó találkozásuk legparányibb részlete is feléledett emlékében.

Látta, mint bukkan fel Martial karcsú alakja a Charbonnière-erdő biborba borult szélein és mint halad fel a reggeli ködben a domb letarolt lejtőin. Minden szó, a mit akkor váltottak, mélyen a lelkébe véső dött és az emlékezet, ez a pompás diszitőmester, a ki ért ama nagy művészethez, hogy kell mindent széppé varázsolni, a távollevő Martial minden szavához, minden taglejtéséhez valami gyengéd jelentőséget, valami szeretetteljes nyájasságot fűzött, mely tán

Boucheseiche és Aubriot asszony.

a valónak meg se felelt. Germaine élénk képzelme Martial iránta tanusitott magatartásában végre olyan érzelmek megnyilatkozását látta, melyekről a fiatal katona nem is álmodott.

A nyomorék testű, de szenvedélyes lelkű fiatal lányban lángoló lelkesedés tüze izzott. Mintha csak saját testi eltorzultságának tudatában élénkebb és finomultabb érzéke volna a természetben megnyilvánuló csodás szépségek felséges harmoniája iránt. Szeme csodamódra fokozott fogékonysággal élvezte a szépet.

Ebben a kis teremtésben, a ki olyan vézna és pehelykönnyü volt, hogy szinte földöntúli lénynek látszott, titokzatos érzékiség fejlődött öntudatlanul. Az erdő virágba borulása és tavaszi kizöldülése mámoros kéjbe ringatta. A fák tövén dúsan felburjánzó növényzet színes zománcza oly mély benyomást tettek fogékony lelkére, hogy gyönyörüségében néha könyekre fakadt. Végtelen kéjes érzettel simogatta meg finom ujjaival a rügyező fákat, ajkával érintette a fiatal hajtásokat és megittasult azoknak üde zöldjétől, tavaszi illatától.

Októberben a bükkfák felséges biborköntöse mély vallásos megindulást keltett fel ifjú szivében. Midőn őszutóján, lombhulláskor a falevelek zizegve peregtek az árkokba és az erdő talaját puha, aranyszinü, ruganyos szőnyeggel borította, olyan áhitattal sétált rajta a fák barna oszlopsora között, mintha valami székesegyház pillérei közt járna.

Ugyanigy a templomban is jól esett neki az istentisztelet külső pompája. Szerette a nagymise szertartásait, midőn a kis orgona búgva megszólalt és dallamos hanghullámaival ájtatosságba ringatta az imába merült hivőket; midőn a tömjén füstje felgomolygott az oltár körül és midőn a Sanctus első versszakainak felcsendülésére térdre borult az egész község.

Úrnapján pedig, mikor ő a körmenet élén haladt, kimondhatatlan gyönyörüsége telt abban: mint bontakozik ki a menet hosszú kigyózó vonala és mint vonul végig a zöldelő rozsföldeken meg az illatos fagalyakkal telehintett utczákon. Száz meg száz csengő hang énekelt; a mohból rakott, búzavirág-koszorúkkal díszes utczai oltároknál megállt a menet hófehér ruhák lengő hullámzása közepett: a gyermekek marokszámra szórták szerte az illatos rózsaszirmokat, a pap magasra emelte a tömjéntartót és a sugaras verőfényben ünnepélyes lassúsággal rebegte el a szentelt áldást: Benedicat vos omnipotens Deus, mialatt a hivők mélyen lehajtották a fejüket és a falusi őr méltóságteljes dobpergése rezdült át a légen.

Az erdő naponta változó természeti csodái, meg a katholikus szertartások ünnepélyessége gyönyörködtették Germaine szépért rajongó kedélyét és felizgatták ábrándozásra hajló képzelmét.

Ártatlan gyermeklelke, a mely fogékony volt minden szép iránt, nem ismert különbséget a szent és a profán, a természet és az egyház ünnepei között. Ugyanazzal a mámoros kéjjel élvezte a tavaszi ébredést és a húsvéti halleluját, az erdő sürüjében nyiló gyöngyvirág illatos bimbófakadását és az úrnapi oltárok rózsaszirmesőjét, a deczemberi hóborította erdők mocsoktalan fehérségét és a karácsonyi éjféli mise viaszgyertyáinak felgyuló fényességét.

Lelke szüzies ártatlanságában a legkisebb lelkifurdalás se bántotta, a miért e különböző látványok okozta benyomásaihoz mindig hozzáfüzte Martial emlékét. Szive és lelke e folyton hullámzásban levő érzelmeinek tulajdonitható az, hogy nem találta oly türhetetlen hosszúnak amaz idő lepergését, mely őt attól a szép percztől választották el, a mikor majd Martial ismét hazakerül a katonaságból.

Az idő haladt. A faluban sok olyan változás ment véghez, a mi élénken figyelmeztette Germainet arra, hogy év év után mulik el feje fölött.

Időről-időre lakodalomra kondultak meg a harangok; gyermekkori barátnői és iskolatársnői lassanként mind férjhez mentek. Csak Clairette maradt még pártában, de biz az nem volt valami nagyon épületes dolog, mert nagyon rossz hirben állott és újjal mutatott rá minden gyerek.

A többi fiatal lány mind menyecskefővel járt már, sőt némelyik már gügyögő babával a karján jelent meg a misén. Bármilyen jólelkü volt is a szegény Germaine, bizony néha ezek láttára megszállotta az irigység és ha estenden találkozott a fiatal párokkal, kik a volt kovácsmühely körül enyelegve sétálgattak, vagy ha egy-egy lakodalomban résztvett, leküzdhetetlen szomorúság fogta el. Magánya olyankor ólomsúlylyal nehezedett rá és búskomoran nézte a jegyeseket vagy a fiatal házasokat. Arra gondolt, hogy milyen boldognak érezné magát, ha ő is férje karjára támaszkodhatnék, ha vig gyerekzsibongás verné föl a ház siri csendjét. Ilyenkor gyötrő kétely kinozták.

Vajjon Martial csakugyan visszatér-e, a hogy igérte? És ha visszatér, vajjon fog-e még vele törődni? A jövőbe vetett bizalma napról-napra csökkent és a hideg borzongott át rajta arra a gondolatra, hogy mint vén leánynak kell meghalnia.

Pedig egy kérője akadt volna már. Egy szép nyári este, a midőn kertjében ülve élvezte az esti hűs szellőt, Boucheseiche uram minden tetektória nélkül átvetette magát a közös sövényen és félrehiva a húgát, azt kérdezte tőle egész nyiltan: vajjon nem gondol-e néha a férjhezmenetelre?

Germaine azonnal sejtette, hogy valami kellemetlenség fenyegeti és már előre védekezett a támadás ellen.

— Mi okból kérdezi ezt a bácsi?

— Hát hogy tudjam . . . Elérted már azt a kort, a mikor a lány férjhez mehet, és ha esetleg akadna kérő, a ki nálam tudakozódnék a te szándékaid iránt, örülnék, ha megadhatnám a kivánt feleletet.

— Nos ha valaki ez iránt kérdezősködik a bácsinál, mondja meg neki, hogy eszem ágában sincs a férjhezmenetel.

Ezzel hátat fordított a bácsinak és a faképnél hagyta.

De azért Boucheseiche nem tágított. Alapos gyanuja volt, hogy a dologban az Aubriot néni keze működik. Feltette hát magában, hogy összeszűri majd vele a levet és vele érdekszövetséget köt. Egy reggel megleste, mikor megy el háza mellett Aubriot asszony és bizalmas hangon megszólitva őt, felkérte, hogy szenteljen neki néhány perczet.

(Folytatása következik.)

Jól tanuló diák ifjainknak

a legnagyobb örömet szerezzük ha a **Tanulók Lapját** járatjuk nekik. Ára negyedévre **1 frt 20**, félévre **2 frt 40**, egész évre **4 frt 80**. Legkényelmesebben úgy fizetünk elő ha postautalványt küldünk: A **Tanulók Lapjának Budapesten, IV. kerület, Egyetem-utcza 4. szám.**

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság" kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÖREGEK.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Soha se szerettem az első eminenseket. Elő se fordultak a családomban. Én se voltam az. Nem is akartam. Emlékszem, hogy mindenféle történeteket tudtam olyan egyénekről, a kik roszúl tanultak, aztán később nevezetes nagy férfiak lettek.

De hát az ember rendesen nem karakter. Az idén a Laczi fiam csupa egyessel tette le a vizsgát, s azóta már olyan történeteket kezdek elbeszélni, a melyekben az első eminensekből érsekek, püspökök, miniszterek és országgászlósok lettek. Az emberi hiúság denique mindig a magasban jár és soha sem bukhatik le egészen, mert minden attitude-ben megtalálja a köteleket, a mikben fogózhassék.

Szóval, a fiú első eminens lett.

— Nagy dolog ez, — szólt az anyja, — erre most már nekünk is vissza kell felelni.

— Hogy-hogy?

— Örömet, örömért. Ki kell gondolnunk valamit, a minek a gyerek nagyon megörülne.

Hát ki is gondoltam, hogy varrassunk neki *hosszú nadrágot*.

A feleségem először összeszidott, hogy talán megbolondultam; mikor pedig megmagyaráztam, hogy a fiú már az ötödikbe megy s termetre és rangra is megilleti a hosszú nadrág, sirva fakadt, majd a szive szakadt meg arra a gondolatra, hogy az ő kicsikéje nagy fiú legyen ezentul.

— Nem, nem; a kályhába dobom azt a hosszú nadrágot... Meg nem engedhetem, hogy egy gaz szabó elszakitsa tőlem a gyermekemet.

Nevettem ezeket a beszédeket. Ugyan, ugyan! Hiszen azzal nem szakad el a gyerek. Hamarább szakad el a nadrág. Aztán az időket nem lehet feltartóztatni. A fü kidúgja a fejét, ha követ hengeritenek is rá s a fiú szakálla is kiserkedzik az állán annak idején, még ha a szülei bártlit hordatnak is vele az álla alatt.

Diktum faktum, nehány nap mulva Marienbadban (mert a vizsga után oda utaztunk) a Ferdinandsbrunn-strassén járkálgatván a fiúval, érdekes szövetet pillantottam meg egy régi ház ablakában. Az a szép, jó, becsületes szürke posztó volt, melyet gyerekkoromban viseltek a falusi emberek; a gácsi gyár készitette akkoriban, de vagy harmincz év óta eltünt a kereskedelemből, legalább én soha se láttam azóta, s most valóságosan előugrott a gyerekkorom e sajátságos igénytelen szürke kelmével, melynek a szine a veréb tollazatából és a homok színéből keletkezhetett.

— Hopsza Laczkó-maczkó, megtaláltam már a posztódat. Ilyen volt az én első ruhám is. Gyerünk be ide, megvágatom a hosszú nadrágodat.

A fiúcska szemei megcsillantak az örömtől, de azért még huzódozott.

— A mama megharagszik, — szólt félénken.

De csak feltuszkoltam a lépcsőkön, mert vagy négy garádicsot kellett lépni a boltajtóig. Az egész ház ódon és idomtalan volt. A kapu fölött egy tülekedő bika volt kifaragva, a kapun kalapács lógott, mint a renaissance-kori német házakon, a magasan kinyuló kéményre pedig napórát festettek, melyet egyébiránt meglehetősen lemosott már az eső.

A boltajtó küszöbén egy lópatkót láttunk fölverve, de százesztendős rozsda boritotta: rég

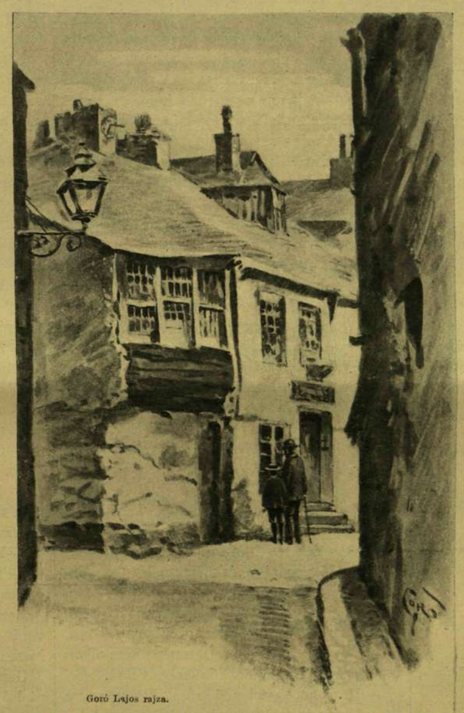

Goró Lajos rajza.

Érdekes szövetet pillantottam meg egy régi ház ablakában.

elporiadhattak már a paripa csontjai, mely egykor viselhette.

— No, Laczkó-maczkó (mert igy nevezem a fiút, ha nem haragszom rá), ebbe a boltba ugyan kevesen járhatnak.

Kinyitottuk az ajtót, de az is nehezen és csikorogva nyilt, s a mint fent meglökte a csengettyütartó-vasat, pokoli csilingelés támadt, s ezt kutyaugatás követte.

Bent voltunk, szétnéztünk, de semmi se mutatta a helyiségben a szabómesterség nyomait. Egy óriás tölgyfa-szekrény huzódott el a fal mentén és egy keskeny hosszú asztal, továbbá egy szekrény, kitömött bagolylyal és öreges könyvekkel, irásokkal. Csak a zöld cserépkályha tetején állt egy nagy vasaló, az egyetlen jel.

A másik oldalon egy nagy fekete börszékben hófehérhajú, piros arczú aggastyán ült, épen vajas kenyeret majszolt. Nagyon öreg, nagyon erőtlen ember lehetett, úgy a nyolczvan éven túl, a lábai egy koczkás plaidbe voltak burkolva és harapni nem igen birt, inkább csak szopogatta a kenyeret. A lábainál egy hegyesfülü kutya feküdt, egyet-egyet vakkantott felénk, de a szemeit a világért se vette le a kenyérről.

Általában kedves kis helyiség volt, derült és napos. Az udvar felől széles kettős ablak nyilt a boltba s egy akáczfa ingatta befelé a galyait s ha széláram támadt, be-behullatott nehányat az illatos fehér virágaiból.

Az aggastyán ijjedten rezzent fel, kelletlenül az ajtó felé forditván a fejét, mely alig látszott, mert a nyaka egész a füléig fekete selyemkendőbe volt begöngyölgetve, a napoleoni idők divatja szerint.

— Oh, oh! — mondá csendesen, fáradtan, bizonyos csodálkozással, hogy idegen arczokat lát. — Oh, oh! mi tetszik, édes uraim? Csiba, Spitz, hallgass, Spitz! Kit keresnek, édes uraim?

A szeme fölött egy zöld ernyő volt, azt följebb tolta a homlokára, hogy jobban megnézhessen.

— Egy ruhát akarnék csináltatni a fiúnak, — mondám közelebb lépegetve.

— Ah, egy ruhát! kiáltott fel élénken s tenyerét a füléhez emelte tölcsérnek. Egy ruhát tetszett mondani?

Hirtelen letette a vajas kenyeret egy zsámolyszékre s aztán föltápászkodott, fölegyenesedett. Nini, milyen magas szál ember! Hátha még nem volna meggörbülve. Térdei megrogyni látszottak elsőbben s automata-szerüen lépegetett eleinte, mintha erőszakosan rángatnák, mintha csak lassan hatolna be az ereibe, a köszvényes lábaiba a varázs-szó. Tiptop, tip-top! mindszaporábban kopogtak széles vastag czipőtalpai a padlón. Tiptop, tip-top . . . egy ruhát a fiúcskának.

A napfény is besütött az ákácz-leveleken át és aranyos rezgő foltokban szaladgált az öregnek a fehér haján, a kávészinü hosszú kabátján és az öreg molyette szekrény fatábláin, mintha ő is azt mondaná: «egy ruhát a fiúcskának».

A csöngetyü zaja bizonyára behatolt az egész lakásba, mint valami szokatlan rendkivüli dolog s a mellékszobából nyiló üvegajtón bedugta a fejét egy töpörödött anyóka szép tiszta fehérfodros fökötőben, mely az álla alatt volt megkötve két csipkeszegélyes fityegővel. Az anyóka arcza is piros volt, mint egy szép alma, de ránczon ráncz és a kékes apró szemei olyan jóságosan pislákoltak, mint egy szelid házinyúlé. A mint a feje mozdult, a kikeményitett fehér fökötő úgy ropogott, úgy suhogott, hogy szinte a szelét érezhette az ember.

Az öreg megfordult a fökötő-ropogásra.

— Semmi, semmi, Johanna, — szólt csendesen, szivélyesen. — Ne nyugtalankodj, Johanna. Egy úr van itt és ruhát csináltat a fiúcskának.

Volt a hangjában valami diecskedő, valami diadalmas és a mi gyakori az öregeknél, kiütött rajta a bőbeszédüség.

— Igen, igen, Johanna. Készits mértéket, Johanna. Terringettét Johanna. Te csodálkozol, Johanna.

Az anyóka valóban csodálkozott is, mikor látta, hogy az ő öregje munkában van és járkel, mint a karika az üzlet körül: az üzlet életet kergetett a lábaiba. Minden úgy van, mint régen, sok-sok esztendő előtt... Csodálkozott hát az anyóka és nevetett, az egész arcza, melyet két fehér vukli keretezett be kétoldalt, az apró szemei is nevettek és aztán egyre ismételte ő maga is:

— Ruhát a fiucskának, igenis, a fiucskának. Nagyon jól van, kedves öregem. Légy fürge Fridrik, ne hagyd magad Fridrik (és a hüsos kezeivel tapsolt, mikor az öreg könnyedén lehajolt a szekrény legalsó fiókjába). Igenis, a fiucskának.

Aztán negédesen tipegett-topogott felénk, jobbra-balra dülöngve terebélyes termetével, mint egy meghizott kacsa, megállt a Laczi fiu előtt, ki félénken huzódott hozzám, megsimogatta fejecskéjét.

— Ez volna az? Ejnye mákom-rákom! Szép fiucska, jó fiucska, okos szemei vannak és jó termete. Mennyi idős lehet?

— Tizenhárom mult és most kapja az első hosszu nadrágot.

Az anyóka összecsapta a kezeit és megcsóválta a fejét. A fülében nagy rokkoko arany fülbevalók voltak és ide-oda himbálóztak, mint a cseresznyefa bogyói. Különben az anyóka egész teste lóbálózott a feje szerint, mint egy vizre eresztett hajó.

— Oh, istenem, az első hosszu nadrágot! És milyen nagy, milyen nagy. Azt gondoltam, házasodni viszik a fiucskát. Hallod ezt, Fridrik, az első hosszu nadrágot.

A Laczkó-maczkó édesen elmosolyodott az asszonyka beszédjein.

— Kedvesen tud nevetni a fiucska, Fridrik! — kiáltott fel igazi lelkesedéssel. — Épen úgy nevet, szakasztott úgy nevet. Nézd meg Fridrik, mert úgy nevet...

Mire egyszerre elkomorodott az arcza és a fekete orlean-vizitkéje újjával könyeket törült ki a szemeiből.

— Szép ruhát varrj neki, Fridrik, gyönyörü ruhát varrj neki, mert úgy nevet...

(Folytatása következik.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

— Mit akar velem? — kérdé a derék asszony nyers hangon, mert a szekrestyés kenetteljes hangja bizalmatlanságot keltett benne. — Szüksége van rám Boucheseiche asszonyságnak?

— Hehehe, — vigyorgott a szekrestyés, — ez nem volna kivánatos dolog... Mindig jókedvű, Aubriot néni, mindig tréfás... No de beszéljünk komolyan. A fiamról van szó. Vincze huszonkét esztendős, már kiszabadult a katonaságtól, most nyugodtan alhatunk; szeretném, ha asszonyt hozna a házhoz...

— Ejha, és azt akarja talán, hogy én keressek neki feleséget?

— Talán... Maga okos és szemes asszony, Aubriot néni, és annál is inkább kezünkre járhatna, mivel az, a kit én Vinczének feleségül kiszemeltem, magát is közelről érdekli.

— Mit beszél! — jegyezte meg Aubriot asszony günyosan, — és ki az a lány, a ki engem is közelről érdekel?

— Germaine testvérlányom.

— Germaine? Ön Germainet nőül akarja adni a maga fiához? — kiáltott fel Aubriot néni.

A derék asszony felháborodása felboszantotta a sekrestyést.

— No no, még azért nem kell úgy kiabálni, mintha siket volnék! Vincze jó gyerek és pompás mestersége van, földjeink Germaine birtokával határosak és ez a házasság minden tekintetben kivánatos volna...

— Ha jól értettem, hát maga első sorban össze akarja házasitani Germaine szántóföldjeit a maga földeivel. Azzal édes-keveset törődik, vajjon a fiatalok szeretik-e egymást. S azt csak nem fogja elhitetni velem, hogy a maga fia Germainebe szerelmes.

— Vincze jó férj lesz és Germaine rosszabbul is választhatna.

— Gondolja? No hát lelkem, ha maga arra számit, hogy én boronáljam össze a maga fiát Germaine-nel, akkor gazda nélkül számolt, barátocskám. Germainetől ugyan koppan a szeme a maga fiának.

— Nézze meg az ember, úgy tesz, mintha Germaine valami királykisasszony volna. Az ő nyomorék termetével várhat sokáig, míg a fiamnál derekabb kérője akad.

— Hagyja el, lelkem. Germainenek a kis újja többet ér, mint a maga drágalátos csemetéje egészben. No, hiszen illenék is egy ilyen lányhoz a maga Vinczéje, a ki olyan potrohos, mint valami sörös hordó és buta, mint a tök.

— Hallgasson, — orditott Boucheseiche dühtől fuldokolva, — maga szemtelen vén banya... A mi pedig a testvérlányomat illeti, majd szólok én a plebános úrnak... Majd beszél az a fejével!

Aznap este csakugyan be is állitott a plebániára és fölkereste a papot, ki kertjének fasoraiban járkált fel és alá.

A pap kiaszott, sovány, magas alakja kissé görnyedezett már, noha még alig volt ötven esztendős. Szigorú arczán nem tükröződött valami bizalmatkeltő nyájasság. Mélyen beesett szeme tüzesen pislogott ki a ragyás, halvány arczból.

— Nos, mi a baj, Boucheseiche? — kérdé olyan hangon, mint a ki nem szivesen látja, ha merengéseiben háborgatják.

A sekrestyés, a ki jól ismerte a pap modorát, nem jött ki a sodrából és mézes-mázos szavakkal adta elő látogatása okát.

Mihelyt megemlitette a tervbe vett házasságot, szánakozó mosoly jelent meg a pap ajkán.

— Ugyan mit gondol? Germaine nem olyan nő, a milyenre Vinczének szüksége volna.

— Miért ne, tisztelendő uram? Ha egyszer a fiú beleegyezik és örömmel veszi el úgy, a hogy Isten szegényt megteremtette!

— Badar beszéd!... Én nem járok közbe olyan házassághoz, mely minden tekintetben szerencsétlen lenne.

— De ha Germaine...

— Germaine nem eladó... A gondviselés őt másra szánta... Szót se többé erről a tárgyról. Mehet!

E parancsoló hang elejét vette minden ellenvetésnek és Boucheseiche uram másodszor is kénytelen volt vereséggel visszavonulni, mialatt a pap tovább folytatta a kerti fák alatti sétáját.

De bárhogy erőlködött is a pap, hogy gondolatait visszaterelje a kezében tartott szent könyvre, lelke mindig elkalandozott. A sekrestyés terve folyton ott motoszkált a fejében, és minél jobban gondolkodott a dolgon, annál inkább megérlelődött az a meggyőződése, hogy ezt a dolgot Germaine előtt mégis szóba kell hozni. Fel is tette magában, hogy másnap reggel beszél vele.

Germaine ugyanis a szombat délelőttöt rendesen a templomban töltötte, hogy ott a Szent-Szűz oltárán hetenkint megújitott diszitését alaposan megtisztogassa. Reggeli mise után Péchenart plebános azonnal befordult a kápolnába, hol Germaine felügyelt a müviragok rendezésére, melyeket a hittanba járó gyerekek leporolgattak.

Midőn Germaine észrevette, hogy a pap feléje tart, azonnal sejtette, hogy mi járatban van, mert Aubriot asszony töviről-hegyire elmondta neki Boucheseiche-sal való párbeszédet.

A szegény lány elhalványult, és a rózsagaly, melyet a virágtartóban elhelyezett, megrezdült kezében, mintha titokzatos fuvalom lengetné.

— Germaine! — szólt a plebános halkan.

— Parancsoljon, tisztelendő uram!

— Hadd abba a munkádat egy perczre. Valami mondanivalóm van.

Germaine engedelmeskedett és a szekrestyébe követte a plébánost, onnan a plebánia kis kertjébe, melynek fasorán a lelkész eleintén hallgatagon sétált fel s alá, mialatt vizsga szemmel fürkészte Germaine arczát.

Látta, hogy szegényke milyen halvány és dült arczú, megsajnálta tehát és szigorú vonásai megenyhültek, hangjának fagyossága szelidült, midőn igy szólt:

— Gyermekem, tegnap Boucheseiche nagybátyád járt nálam.

Germaine halvány arcza biborra gyúlt és szemében ijedt rettegés tükröződött.

— Tisztelendő uram, — rebegte Germaine, — gondolom, milyen járatban volt, és nem tudom, miért üldöz engem...

— Hát veled is közölte már a tervet, lányom? Úgy? Hm! Nagyon sürgős lehet a dolga. Arczodról látom, hogy kosarat kapott...

— Nem is hallgattam végig a mondókáját, hanem hátat fordittottam neki és elmentem.

— Helyesen sejtetted. Ép azért jött hozzám, mert nálad nem boldogult, s arra kért, hogy birjalak rá erre a házasságra.

— Oh kérem, tisztelendő uram, ne fogja pártját...

— Légy nyugodt, lányom, nemcsak hogy nem tettem neki ilyetén igéretet, sőt azt tanácsoltam neki, hogy mondjon le erről a tervről.

— Köszönöm, tisztelendő uram.

— Tettem pedig ezt két okból. Először, mert úgy sejtem, hogy Boucheseiche nem irántad való szeretetből, hanem rút érdekhajhászásból kivánja ezt a házasságot; másodszor, mert nem hiszem, hogy hivatásod volna a férjhezmenetel.

Germaine, kinek arcza eleinte kiderült, ez utolsó szavak hallatára azonban elkomorult. A pap részegezte éles tekintetét és észrevette arczán a csalódottság fellegét.

— Vagy tán tévedtem? — kérdé fanyar hangon.

— Kérem, tisztelendő uram, — hebegte Germaine zavarodottan, — én még erről sohse gondolkodtam...

— Pedig ezen kell hogy gondolkodjál, — felelt a plebános parancsoló hangon. — Te nem vagy már gyerek, veled lehet okos szót szólani. A Szentirás azt parancsolja, hogy vizsgáld tennenszivedet, hogy Isten segedelmével tisztába jöjj azzal, mi a szándékod. Én a te lelki atyád vagyok és kötelességem, hogy helyes nyomra tereljem gondolkodásodat... Hallgass meg hát, lányom, az én nézetem az, hogy gyenge egészséged miatt nem vagy alkalmas a házassággal járó kötelmek teljesitésére... Hogy világosan szóljak, a te rendeltetésed másfelé vezet.

Germaine hüledező meglepetéssel hallgatta és égnek szegzett szeme mintegy keresve kereste, vajjon hol van hát az a titokzatos «másfelé», a hova őt rendeltetése hivja.

— Igenis, gyermekem, — folytatta a pap, — a gondviselés jobbra szemelt ki téged. Legzsengébb gyermekkorod óta figyelemmel kisértelek. Mint vallásos, hitbuzgó anya gyermeke, igaz istenfélelemben nevelkedtél, és Isten különös kegyelme úgy akarta, hogy a hitbuzgóságod nem lohadt le, midőn gyermeklányból hajadonná fejlődtél; sőt mind lángolóbbá vált szent kápolnáink védő árnyában. Az Úr ezzel szembeszökően ki akarta neked jelölni az útat, melyen haladnod kell. Az Úr szava hi; nem a földi házasság gyarló kötelékeiben fogod föllelni azt a hivatást, melyre az Úr kiszemelt. Az érzéki érzelmek múló és csalóka örömeiről való lemondásban, mint Krisztus szűzi fehér menyasszonya.

. . . . . .

Péchenart plebános hangja szokása ellenére mindig kenetteljesebbre vált. Behizelgő és egyúttal meggyőző szavai oly lelkesitő és egyúttal leverő hatást gyakoroltak a szegény Germainera, hogy válaszolni se mert, csak némán horgasztotta le fejét.

— Te nem vagy arra hivatva, hogy künn élj a világ zajában; — folytatta a plebános. — Tiz hónap múlva nagykorú leszel és szabadon rendelkezhetsz magaddal. Addig is, ha hitelt akarsz adni az én szavaimnak, gyermekem, vonulj a magányba és készülj az Úr szolgálójának épületes pályájára. Ha felhatalmazol erre a lépésre, hát legközelebbi langresi utazásom alkalmával szólok majd az orsolya-rendi zárda főnöknőjének. Biztos vagyok benne, nem lesz semmi ellenvetése, hogy nyájába még egy bárányt befogadjon. Abban a szent kolostorban kezdheted meg a novicziátust, és ha Isten úgy akarja, később ott teheted le azt a szent fogadalmat, mely a mennyei vőlegénynyel örökre eljegyez.

Mialatt a pap igy szólt, Germaine nyugtalanul tiltakozott bensejében a zárdai élet e rátukmált nyüge ellen és úgy vergődött, mint egy kis madárka, mely az ellenállhatatlan bűverő varázsa ellen küzd.

Gépiesen bámult a plebánia kertjének falai mögül szemébe ötlő erdő lombkoronáira. Hirtelen az a látománya támadt, hogy Martial hazajön a katonaságból és hiába keresi ifjukori barátnőjét az erdő szélén fehérlő kis házikóban. Az az édes remény, hogy újra felfrissiti a hajdani jó barátságot és tán a hozzája visszatért jó barátban megtalálja a megálmodott férjet is, erőt adott neki, hogy ellentállhatott a pap hatalmas akaratának, mely őt már félig-meddig leigázta.

Hirtelen belepillantott a szivébe és annak tudatára jutott, hogy nem a zárdai élet az, a mire az vágyódik.

— Nem, tisztelendő uram, — szólalt meg halkan, zavarodottan lesütve a szemét, — nekem nem az a vágyam, hogy apácza legyek. Azt hiszem, hogy az ember künn a világban ép úgy kiérdemelheti a túlvilági üdvösséget, mint a zárdában. Bocsásson meg, de én úgy akarom az Úristent tovább is szolgálni, mint a hogy eddig tettem.

Péchenart plebános az ajkába harapott és haragos fejbólintással mondá:

— Jól van, látom, hogy te még mindig az érzéki vágyak rabja vagy... Nem akarlak kényszeriteni. Majd visszatérsz még bűnbánva hozzánk. Élj békével, édes lányom.

*

II.

Három esztendő telt el amaz őszi reggel óta, midőn Germaine Martialnak utolsó Istenhozzádot mondott a Szent Klára-kápolna mellett és a fiatal lány minden perczben türelmetlenebbül leste gyermekkori pajtása visszatértét. Felette csodálkozott azon, hogy hirét se hallja és türelmetlensége lázas aggodalomma fokozódott. Az egész tél elmult, de Martial még mindig nem adott magáról életjelt. Germaine már kétségbeesetten lemondott arról, hogy valamikor viszontlátja, és nem egyszer elküldte Aubriot nénit Seurrotékhoz, hogy náluk tudakozódjék Martial holléte iránt. De maga Seurrot asszony se tudta, hogy hová lett a fia, csak annyit mondott, hogy Martialt más ezredbe helyezték át, melynek ő nem tudja a nevét.

Egy szép májusi estén azonban Aubriot asszony oly örömsugárzó arczczal toppant be kö-

Péchenart plebános és Germaine.

zös otthonukba, hogy meglátszott rajta, miként oly újságot tud, a mi majd kifúrja az oldalát.

— Seurrotéktől jövök, — kezdte a mondókáját, — vittem nekik egy kis vacsoramaradékot. No, hiszen hallottam én ott újságot... Martial hazajött!...

— Martial itthon van! — kiáltott fel Germaine rekedt hangon.

A váratlan öröm annyira felizgatta, hogy elsápadt és le kellett ülnie.

— Igen, az éjjel jött haza, épen olyan vigan és frissen, mint a hogy elment. Kora reggel már is megszökött hazulról, hogy meglátogassa a volt mesterét, Raffaut apót. Szegény Seurrot asszony. Azt se tudja, hova legyen nagy örömében. Most, hogy a fia visszajött, azt hiszi, hogy megfordul a sorsa...

— Remélem, el fog látogatni hozzánk, — szólt Germaine, aztán kiszaladt a kertbe, a méhes melletti kedvencz helyére.

— Martial visszajött!

Germainenek úgy tünt fel, mintha égen és földön sugaras verőfény áradna szerte. A mézet gyüjtő méhek vidámabban zümmögtek a virágba borult almafák körül; a völgy mélyén kékebben hömpölygette hullámait a patak és ezüstesillogásu mosolylyal rohant el a parti füzes között. A lejtők zöldelő rozsvetésein kéjes borzongás futott át és a repcze ragyogóbb aranyszinnel tarkázta a zöld vetéseket.

A falusi házak ereszeitől az erdő széléig fecskék kerengtek nyilsebesen a légben, tovasurrantak, felszálltak és ismét a földet söpörték a napsugárban aczélkék fényben ragyogó szárnyaikkal; aztán megint a gyümölcsös lombkoronáinak sudarán surrantak végig, vidáman csicseregve, mintha valamennyien azt csiripelnék:

— Martial visszajött!

A fiatal lány türelmetlenül várta Martial látogatását. De a hét eltelt és Martial nem mutatkozott. Csak vasárnap, midőn a templomba vezető utczán végig haladt, pillantotta meg őt hirtelen a legénycsoport között, és szive nagyot dobbant a viszontlátás örömében. Midőn a templomba lépett, Martial férfiassá fejlődött délczeg és csinos alakjának eleven képe kisértette folyton és elvonta lelkét az isteni tisztelettől.

A mise végtelenül hosszúnak tetszett, és midőn végre kiért a templomtérre a kiözönlő hivek áradatával együtt, szeme legelőször Martialt kereste a téren csoportokká verődött férfiak között. Nem is annyira látta, mint sejtette, hogy a «Fehér ló» korcsmája előtt üldögél és szivarját sziva nagyon élénk hangon beszélgetett.

Az ezrednél bizonyos hóditói magatartást és biztos föllépést sajátitott el; vonásai határozott körvonalakban domborodtak ki; merészen vette szemügyre az arra menőket és kipedert bajusza alatt pirosló élveteg ajka időről-időre hangos kaczagásra nyilott. Hátratolta szürke nemezkalapját, új zubbonya divatos szabásu mellényre nyilott és minden hozzájárult ahhoz, hogy egész föllépésének valami kihivóságot kölcsönözzön.

Germainenek hazamenet a «Fehér ló» korcsmáját meg kellett kerülnie. Szemérmetesen lesütött szemekkel, biborpirra gyült orczákkal sietett el a korcsma küszöbe mellett, midőn Martial egyszerre elvált a legények csoportjától és eldobta szivarját. Ráismert Germainere s feléje tartott. A fiatal lány minden tagjában reszketett és izgatottságában majd elájult. Martial pedig bizalmas hangon üdvözölte.

— Jó napot, Germaine. Ejnye beh örülök, hogy viszontlátlak megint. Hogy vagytok? Jól megy a sorod? Hát Aubriot asszony? Még mindig jól szolgál a nyelve?

— Köszönöm, Martial. Mi jól vagyunk, hál' Istennek! És... és ön... hosszabb időre jött haza?

— Ah, — felelt Martial nevetve, — hát most már magázzuk egymást. No persze igaz, olyan régóta nem láttuk egymást, hogy az ember leszokik a tegezésről. Sok viz folyik ám le a Szajnán három esztendő alatt!

— Negyedfél, — igazitotta helyre Germaine.

— Igaz!...

Aztán kitérőleg tette hozzá:

— Hat hónappal tovább kellett ott maradnom, mint gondoltam...

Azt nem mondta meg, hogy azt a további hat hónapot a katonai fogházban töltötte, a miért éjjeli botrányokat csinált és egy polgárt elagyabugyált.

— No, de mindegy, — folytatta, egyet pödörintve a bajuszán, — most itthon vagyok megint

és örülök, hogy kiszabadultam már a kaszárnyából... Nagyon jól esik az embernek, hogy viszontlátja megint a szülővárosát és a jó barátjait... S mivel épen a jó barátokat említem, tiszta szívből köszönöm azt a sok jót, a mit tett anyámmal és a gyerekekkel.

— Nincs mit köszönni, Martial; a maga kedvéért szívesen tettem... Remélem, hogy beszól hozzánk, ha útja arra viszi.

— Hogyne, — felelt Martial. — Viszontlátásra! Mielőbb elmegyek.

Ezzel elváltak, de midőn Germaine az utcza végére ért, lopva hátrafordult. Martial a barátaihoz csatlakozott megint és szivarra gyujtva, befordult a korcsmába.

Germaine örömtől túláradó szívvel tért visszza otthonába és türelmetlenül leste az igért látogatást. De Martial valószinüleg megfeledkezett róla, mert színét se látták. Annál többet beszéltek róla. Aubriot asszony hazajövet gyakran mesélt duhajkodásáról. A szomszéd falvak valamennyi mulatságában résztvett, ő volt a környékbeli legények kolomposa és vasárnaponként a tekepályán megverte a legügyesebb kuglizókat is. Úgy látszik, hogy mióta visszajött, nagyon mulatós kedve támadt és szeretett kirúgni a hámból. Sőt a rosz nyelvek azt is rebesgették, hogy ismét vadorzásra adta magát. Mellette csak az az egy körülmény szólott, hogy Raffaut apó társnak fogadta és hogy Martial most az amoreyi erdő egyik irtásán dolgozik a többi faczipőfaragókkal együtt.

Ezek a mende-mondák roszúl estek Germaine szerető szivének. Miután oly rendíthetetlen bizalommal várta volt Martial visszatértét, ime azt kell tapasztalnia, hogy barátja kisiklik a kezei közül és ismét azt a csavargó életmódot folytatja, mely őt folyton aggasztotta és nyugtalanította.

Már-már visszasírta azt az időt, midőn Martial még a katonaságnál volt és a napokat számlálva édes reményekkel áltatta magát. A nyár szomorúan telt el Germaine magányos otthonában, melyben szép álmainak, a jövőhöz fűzött terveinek romba dőltén sopánkodott. Szegényke idegessé, izgatottá és kedvetlenné vált. Sőt még a hitbuzgósága is lelohadt és néha azt hitte, hogy maga az Isten is elfordult tőle, mert legforróbb imáit sem hallgatta meg.

Ekkor esett meg az, hogy Aubriot néni kijelentette, miként ő három napra elmegy Lamargelleba a viveyi rónaság túlsó oldali völgykatlanába beékelt kis faluba, hogy meglátogassa az unokahugát.

— Egyelőre nincs szüksége rám senkinek, és miután egész tavaszon át szorgalmasan dolgoztam, most rám fér ez a kis pihenés. Különben ha épen szüksége volna rám valakinek, hát üzend meg a levélhordótól; jól tudok gyalogolni és két mérföldnyi útat hamar megteszek.

Még azon este útnak indult a hűs alkonyszellővel; de mivelhogy az ördög sohse alszik, hát számítása ellenére a «Fehér ló» korcsmába hívták sürgősen. A levélhordó azonban már akkor túl volt ungon-berken. És így Germaine jó szive sugallatának engedve, a mely minden ember szenvedésével együtt érzett, feltette magában, hogy ő maga indul Aubriot néni fölkeresésére. Jó gyalogló volt és így nem rettent vissza a két mérföldnyi úttól; gyorsan megkávézott hát, felhúzta erős bőrczipőit, és miután megkérdezte, vajjon merre kell mennie, útnak indult.

Az előzékeny korcsmáros részletesen megmagyarázta neki az út minden kanyarulatát:

— Először is a Val-Clavin völgyén végig megy, onnan befordul a treuei hegyi ösvényre, és mikor már kiér a viveyi síkságra, átvág annak a másik oldalára; ott majd megleli a Lamargellera vezető ösvényt.

Germaine jól az emlékezetébe véste a kapott utasításokat, és mivel ismerte a vidéket, hát csakhamar kiért a treuei hegyi ösvényre, melynek meredek lejtője erdők hűs sűrűségén emelkedett hegynek. Száraz, meleg idő volt, de jóleső keleti szellő enyhítette a hőséget. Germaine fürgén haladt előre és örült annak, hogy a hűs árnyékban az erdő méla, hangtalan csendjében barangolhat, hol már madárdal nem hallatszott, csupán egy-egy harkály egyhangú kopogása hangzott fel időnként, a mint csőrével nagyokat koppantott a fák kérgén.

Egy félórával később ketté vált az erdő és Germaine a magas tölgyek mögül a viveyi síkság hullámos rónaságait pillantotta meg.

(Folytatása következik.)

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár

XXVII. rendes közgyülését

1899. évi február hó 18-án délután 4 órakor, az intézet helyiségében (IV., Deák Ferencz-utcza 7. szám, I. emelet) tartja meg.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárszámadások előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. Mérleg megállapitása, nyereményfelosztása és kifizetés iránti határozathozatal.
4. Igazgatóság és választmány inditványa a vezérigazgató nyugdijának megállapitása tárgyában.
5. Alapszabályok módositása.
6. Három igazgatósági- és egy választmányi tagnak választása.

☛ Azon t. részvényesek, kik ezen közgyülésen részt venni szándékoznak, szives kedjenek részvényeiket az alapszabályok 23. §-a értelmében* f. évi február 15-ig d. e. 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, mely alkalommal a mérleg is rendelkezésökre álland.

Az igazgatóság.

* **23. §.** Közgyülésben részt vehetnek mindazon részvényesek, kik három nappal a közgyülés megtartása előtt, a le nem járt szelvényekkel együtt, oly részvényt tesznek le a társulatnál, mely legalább két hóval előbb iratott a letevő saját nevére. 8058

HIRDETMENY.

A SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság

részvényesei a **Budapesten, 1899. évi február hó 19-én** délelőtti 11 órakor a **Magyar országos központi takarékpénztár üléstermében** (IV., Deák Ferencz-utcza 7. szám) tartandó

XXX. rendes közgyüléshez

ezennel meghivatnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A zárszámadás előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. A mérleg megállapitása, határozathozatal a tiszta nyereség felosztása és kifizetése tárgyában, felmentvény az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak.
4. Az igazgatóság inditványa a vezérigazgató nyugdijigényének rendezése és az ezzel kapcsolatos intézkedések tárgyában.
5. Két igazgatósági tagnak megválasztása. 8057

☛ Azon részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni óhajtanak, részvényeiket, a le nem járt szelvényekkel együtt, a **Magyar országos központi takarékpénztárnál** (IV., Deák-Ferencz-utcza 7.) a társ. alapsz. 15. §-a értelmében legkésőbben bezárólag **1899. évi február hó 15. napjáig** letéteményezni tartoznak. Az alapszabályok ugyanazon §-a értelmében megkivántatik, hogy a részvény legalább 60 nappal előbb iratott a letevő saját nevére.

Az igazgatóság jelentése a közgyülést megelőző napon a Magyar országos központi takarékpénztárnál átvehető.

Az igazgatóság.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Az arcz szépsége
legbiztosabban úgy érhető el, ha az a
Leichner-féle
zsirpuder,
Leichner-féle Hermelinpuder és Aspasiapuder
alkalmazásával ápoltatik. Ezek a hires arczpuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelsőbb rangú művésznők által előszeretettel használtatnak; a börnek virnló, tiéle rózsás szint adnak és nem lehet észre venni, hogy az arcz puderezve van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári rakktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszerárusnál.
Leichner-féle árúk!
Utánzatoktól óvakodni kell.

Leichner L., Berlin, kir. szinházak szállitója.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÖREGEK.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Folytatás.)

Az öreg lehajolva, a nagy szekrény aljában kotorászott, még a feje is bent volt a szekrényben, onnan felelgetett az anyókának, miközben szuszogott és köhécselt.

— Meghiszem, hogy szép lesz. Nem szükséges mondanod, Johanna. Engem akarsz tanitani asszonyka? Ej, ej, ördöngős asszonyka! Sehol se találom a kelméket. Az ördög nyelte el a kelméket.

— Vigyázz, Fridrik, vigyázz! Oh, szivem, szivem, kétfelé törsz el abban a hajlongásban.

— A posztó, öreg úr, — szóltam most közbe, — a melyet kivánok, az ablakban van.

— Itt vagy, kutya! — kiáltott most fel az öreg úr s nagyvidáman kiemelt két csomagot, lecsapta a keskeny asztalra, hogy az évtizedes por valóságos felhőnek verődött fel.

S azzal kezdte kibontogatni a sárga kötelékből, de most meg ollót nem talált. Nosza az ollót keresni. Hamar, hamar, anyóka! Sürögtek, forogtak, apró lépteikkel egymás körül, mintha csak valami menuette-félét lejtenének. A kutya, a Spitz is ott settenkedett mellettük, hol az egyiket, hol a másikat veregette a farkával. Majd az egyik, majd a másik botlott meg benne. Eredj, Spitz! Csunya Spitz! De a Spitz azért is csak ott poroszkált velük, nyilván arra játszotta magát a selyma, hogy ő is az ollót keresi. Nem volt neki elég, hogy a vajas kenyeret már megtalálta és be is kebelezte.

— Ej, ej, nem emlékszel, hová tetted?

Az öreg szabó a homlokát ütögette.

— Terringettét, kopnak a kerekek.

— Nekem úgy rémlik, lába támadt, elvitte valaki.

— Oh nem, nem, — ellenkezett az öreg. — Nem járt itt a madár se. És a múlt héten láttam, Johanna. Ott volt a kályhán... a kályhán.

— Az a múlt hónapban volt, Fridrik.

Az örep apóka fölnevetett nagy fölénynyel, nagy, férfias fenhéjázással, a hogy az erősek szoktak nevetni a gyengéken, a hogy illett ehhez az alkalomhoz, mikor ő megint üzletet visz.

— Milyen bohó vagy, Johanna, milyen kis bohó! Mit beszélsz te a múlt hónapról? Hiszen két hete sincs, hogy varrtam.

— Igen, de csak egy gombot varrtál fel a kabátodra, Fridrik, s ahhoz nem is kellett az ollo.

És most már az anyóka nevetett diadalmasan és csörgette a kulcsokat, a melyek a szépen vasalt pörköltkávészin szoknyájához voltak kapcsolva.

— Papperlepap, — feleselt az apóka, — hát akkor a czérnát mivel vágtam volna el? Hehehe, a czérnát...

És most már egyszerre kaczagtak mind a ketten, tapogatván az asztalokat, a fiókok tartalmát és mindent, a mit előtaláltak. Az apókának a nagy nevetéstől úgy fityegett, úgy lötyögött állán a bőre, a melyikből a hús már elaszott, mint egy üres zacskó.

— Hát nem téphetted el a fogaddal? — vágott vissza az anyóka, mire még jobban ragyogott a ránczos arcza, ránczos homloka, hogy megint felülkerekedett.

— A fogammal, Johanna? Oh, te bohó kicsi teremtés, — és a könyei is folytak most már a jóizü hahotától, — hiszen karácsonykor hullt ki az utolsó fogam, Johanna.

Oly kedvesek voltak ezek a vidám inczelkedő öregek, hogy elnéztem volna őket órákig, de az öreg asszonyka megtalálta végre az ollót, oda volt szúrva a leanderes vederbe, egy fonnyadt ágat nyirtak el vele tavaszkor és azóta ott maradt fennakadva az ágak között. Most már föl lehetett bontani a két csomagot. Az egyikből az ismert közönséges szürke posztó hullt ki, a másikból finom sötétbarna kelme, alig észrevehető kék sávokkal.

Guró Lajos rajza.

Az öreg már hozzálátott a méréshez.

— A posztók királya, — magasztalta az öreg, a szövetet ujjaival morzsolgatva. — Ilyet ma már nem is készitenek. Milyen ontok és milyen nyirés! Hogy van ez megványolva! Tessék ezt megtapintani. Még épen egy ruhára való a fiúcskának. Mert ez csak maradék, uram. (Nagyot, mélyet sóhajtott.) Abból, a mi hiányzik, Albert ő királyi fenségének, a mostani angol királynő férjének varrtam egy öltönyt ezelőtt sok-sok évvel. Isten nyugosztalja meg ő királyi fenségét, de soha se volt többé ilyen ruhája. Johanna lelkem, te láttad ama ruhadarabokat akkoriban...

Albert ő királyi fensége régen bekövetkezett halála most először kezdett nyugtalanitani életemben, közbeszóltam:

— Nem nagyon állott a posztó?

— Oh, dehogy. Ötven éve áll, uram, de századokra van alkotva. Ajánlom a fiúcskának.

— Nos, melyik posztó tetszik? — kérdeztem most a fiútól.

Laczkó elpirult, lesütötte a szemeit és a barnára mutatott.

— Ez a szebb, apa... ez.

— A szürke is elég szép. Mibe kerül egy rendbeli ruha a szürkéből?

Az öreg nézte a fiút, azután a posztót, végre igy szólt habozva:

— Negyvenöt forint, nem lesz sok... Nem lesz sok.

Mintegy magát biztatta, hogy nem lesz sok, de ránézett az anyókára is, hogy nem lesz-e sok. Az anyóka csak pislogott csendesen és gyönyörködött, hogy az öreg megint ott áll, mint egykor régen a nagy korhadozó asztalnál és árakat szab az emberiségnek. Az anyóka szive csak úgy ugrált, csak úgy repesett a nagy örömtől és a lelke hizott az ő öreg ura tevékenységén.

— Ezer ördög, hova gondol ön! — pattantam föl. — Ennyiért Londonban is megvarrják.

— Scheinmünze.

Ah úgy? Az öreg váltóforintban beszél még. No, igy csakugyan olcsó. Negyvenöt váltó forint, tizennyolcz pengő.

— Nagyon helyes, hát vegyen mértéket a fiúról.

Elháritó mozdulatot tett a nagy, száraz kezével, melynek egyik ujján lilaköves ezüstgyürü csuszkált ide-oda.

— De mikor a fiúnak a másik szövet tetszik.

— És az hogy?

— Húsz forinttal drágább.

— Húsz váltó forinttal?

— Természetesen. De nagyon finom és a fiúnak nagyon tetszik. Gondolja meg, uram.

— Eh, csak varrjon a szürkéből!

— A hogy tetszik, de lássa, a szegény kicsike.

A Laczkó-maczkó alkalmasint elkomorodott, úgyis olyan beszédes arcza van szegénykének és azok a diószin szemei olyan bánatosan tudnak elbújni a nagy pillák alatt, ha valami a kedve ellen történik. Bár én épenséggel nem vettem semmit észre, mégis igy kellett lennie, mert az öregek valóságosan megrohantak.

Az anyóka odajött elém, illegette-billegette magát előttem, mint egy tyúk, a melyik fölborzolja tollazatát és csakugyan úgy nézett ki a fökötője fodra, mint egy bóbita.

Oh, oh, uram, olyan volna a fiú a sötét urias kelmében, mint egy princz.

— Ne sajnálja tőle azt a néhány forintot, — motyogott a szabó rábeszélő hangon, miközben tele tömte orrát egy burnótszelenczéből, melyre Mária Terézia volt ráfestve meglehetősen kivágott ruhaderékban.

Kezdtem már kifogyni a türelemből.

— Csak maradjunk a szürkénél, — jelentém ki határozottan, — hálás szín, nem piszkolódik, aztán nem szabad a gyereket korán rákapatni a finom szövetekre, majd ha maga keresi a pénzt, akkor varrasson. Vegyen ön mértéket, punktum.

S ezzel kivettem a tárczámat és kiolvastam az asztalra a tizennyolcz forintot.

Az öreg ember ránézett a pénzre, meg a Laczkóra, a ki durczásan állt ott leszegzett fejjel és egyszerre csak ő is elszontyolodott.

— Szegény kicsike, haragszik, — s valóságosan nyöszörgő lett a szabó hangja és gyengéd a tekintete, melyet le nem vett a fiúról. — Pedig úgy szeretném, ha nevetne... De látod, Johanna, nem fog nevetni...

— Pedig szakasztott úgy nevet, a kis lelkem.

Feltünt az öregek érdeklődése a gyerek iránt s megkérdeztem:

— Talán maguknak is volt ilyen fiuk?

Az anyóka és az apóka egyszerre bólintott a fejével s mind a kettőnek nedves lett a szeme.

— No, és mi történt vele? — folytatám részvéttel.

Az apóka felelt végtelenül bánatosan:

— Hát megnőtt és most már nem olyan kedves és nem szeret úgy bennünket.

— És nem ül többé az ölünkbe, — bizonygatott a másik.

— Úgy? És hol van most?

Az anyóka felelt nyöszörgő hangon, szégyenlősen:

— Nyugalmazott őrnagy most Gráczban.

Egy árnyék surrant be észrevétlen a boltba. És mintha csákója is lenne, kardja is lenne az árnyéknak, ott himbálózott a levegőben, erre hajlott, arra hajlott és a mint hajlott, mindig letörölt az öregek szemeiben, arczán a derüből valamit; a visszaemlékezés bánattal vetette be azt a sok ránczot, azt a sok barázdát.

Az anyóka eközben elkészített húsos kövér ujjaival egy hosszú, keskeny papirszalagot, odagurult, mint egy gombolyag, az urához, átnyujtotta neki a szalagot, miközben ráhajolt a vállára, mint a hogy összeborul két kiszáradt boróka-ág és azt súgta a fülébe:

— Hátha engednél a barna posztó árából?

Az apóka a fejét rázta, majd hamisan, rejtélyesen rákacsintott az anyókára.

— Ne félj, Johanna. Ismersz, Johanna.

Az megértette, visszakacsintott rá hasonlóképen hamisan és rejtélyesen.

— No no, Fridrik.

S azzal pukkedlit vágott előttem piruettel, mint a rokoko-kor dámái, egy csókot intett a fűcskának és mint a füst, ellebegett a belső ajtó felé, hűs szelet támasztva a szépen kivasalt tiszta szoknyáival.

Az öreg eközben már hozzálátott a méréshez, a régi világ módja szerint, behasogatva a papirpántlikát némely helyeken. Minden hasíték mást jelent, ez a csipőt, az a vállakat, ez a derékvastagságot, amaz a mellkast; pedig mind egyforma hasíték, de hát azon a szabó mégis el tud igazodni; szuszogott, izzadott, mert egypárszor le kellett hajolnia. Végre aztán igy szólt a nagy munka után, megcsipkedve a gyermek arczát csattanós pirosra:

— Mához egy hétre lesz a próba, kis lelkem.

A fiú számon tartotta az egy hetet, és a kitüzött napon pontosan beállítottunk a szabóhoz. Azon a helyen ült, a hol a múltkor. Csodálkozni látszott, hogy már itt vagyunk.

— A ruhát jöttünk megpróbálni.

Az öreg fel se kelt, egész nyakig be volt burkolva a plaidjébe.

— Még nincs annyira, — felelte. — Hallgass, Spitz, ne ugass, Spitz. Nem tudod, hogy a fiúcska van itt.

— Mára mondta.

— Nem lehet mindent felfújni, — jegyezte meg mogorván és a hangján kiérzett, hogy didereg. — A világ is hat nap alatt lett készen, — tette hozzá.

Úgy mondta ezt, a saját igazolására, mintha az valamivel kisebb, jelentéktelenebb munka lett volna, és mégis hat napig tartott volna.

A csengetyűszóra most is bekukkantott az anyóka, de csak a főkötős fejét dugta be s meglátván minket, legott eltünt.

— Hát mikor jöhetünk?

— Négy nap múlva, ha a legény nem lesz beteg.

Távoztunk a boltból, de még alig mentünk tiz lépést, mögöttünk apró léptek topogását hallottuk és a lihegő hangot.

— Hollá, kicsike! Hej, kicsike!

Hátrafordultunk, hát az anyóka futott utánunk, tiszta fehér kötényét összehajtva tartván a két kezében.

— Egy kis szentjánoskenyérke, fiacskám.

A fiú eleinte bámészan nézte a szentjánoskenyeret (még sohse látta ezt a csemegét), azután intettem neki, kiszedte szépen a kötényéből, megköszönte és mindjárt ketté tört egyet az apró fehér fogacskáival, a mi az anyókát úgy mulattatta, de úgy mulattatta, hogy még vissza is fordult egyszer és a Laczkó-maczkó után kiáltotta:

— Fán terem ám az a jó kenyérke, édeském.

(Vége következik.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

Ezt a jó mérföldnyi szélességü, elhagyatott kavicsos fensikot akkoriban egyesegyedül a Viveyből Grancey-le-Châteauba vezető viczinális vasút szelte keresztül; kárpótlásul azonban minden irányban elágazodó gyalogösvények vonultak rajta végig, melyet a levélhordók emberemlékezetet meghaladó idők óta tapostak és melyeken csupán a favágók meg a pásztorok tudtak eligazodni.

Germaine aggódva bámult erre az óriási, többnyire müveletlen rónaságra, melynek szürkészöld egelői közül csupán itt-ott sárgáltak sovány rozsvetések. Mohlepte kőhalmazok keritései sötétlettek itt-ott és helylyel-közzel óriási csipkebokrok és terebélyes vadkörtefák emelkedtek rejtélyes útjelzőkként az égnek. Germaine azt az utasitást kapta, hogy szelje át rézsútosan a síkságot, de azt nem mondta meg neki senki: vajjon balra vagy jobbra tartson-e. Hiába nézte a szürke rónaságot, nem látott egy lelket se, és miután nem akadt útjába senki, a kitől felvilágositást kérhetett volna, arra határozta magát, hogy a jobb felé vezető ösvénynek nekivág.

Miután jó negyedóráig gyalogolt, kellemetlen meglepetésére újra erdőbe ért, melynek ritkás fái között nagy füves térségek voltak, a melyeken se út, se ösvény nem vezetett. Most már észrevette, hogy eltévedt, és kétségbeesésében egyenes irányban törtetett előre. Minden perczben rekettyebokrok és sürü bozót állották útját, melyeket vagy meg kellett kerülni, vagy pedig nagynehezen útat kellett magának törnie.

Végre annyira elernyedt a forrón letüző nap hevétől és a tikkasztó szomjuságtól, és annyira kimerült az aggodalomtól, hogy félig aléltan rogyott le egy fa tövébe. A feje szédült és az a tudat, hogy idegen helyütt eltévedt, könyeket sajtolt ki a szeméből.

Kétségbeesetten nézett szét maga körül és rémület fogta el a szivét: vajjon hogy találja meg az útat? Ha nem tud eligazodni, ha még mélyebbre hatol ez ösmeretlen vadonban, ki van téve annak, hogy ott éri az éjszaka. Mitévő legyen akkor?

Noha nem volt félénk természetü, teljesen tisztában volt azzal, hogy milyen veszély fenyegeti. A rémület megbénította tagjait arra a gondolatra, hogy e vadállatokkal népes erdőben kell majd tölteni az éjszakát. Érezte, mint hanyatlik az ereje és majd elájult. A szerény reggeli, a mit elindulását megelőzőleg elköltött, nem adhat neki erőt a koplalásra és már most is majd meghalt szomjan. A nap perzselő sugarai alatt az erdő mintegy mély álomba merült; közel s távolban egy hang se hallatszott a röpködő bogarak zümmögésén kivül. Ez a némaság növelte az elhagyatottság érzetét, mely nyomasztólag sulyosodott Germaine lelkére.

De azért hősiesen küzdött a tagjait megbénító tompa zsibbadás ellen, mert tudta, hogy itt nincs maradása és hogy a beköszöntő estalkony kétszerte kinosabbá teszi majd a helyzetet.

Fölkelt hát és egy jó negyedóra hosszat barangolt a sürü erdőben, mig egyszerre összerezzent és visszafojtott lélegzettel hallgatódzott.

Furcsa madárének hangzott fel egy közeli csalitból.

Csengő ének volt, majd éles fütyörészés, mint a pacsirta éneke, majd lagy és csattogó, mint a fülemile dala. A hangárnyalatok folyton váltakoztak a legmélyebb hangból a legmagasabba átcsapva.

Germaine meglepetten hallgatta ezt a különös madárféleket, mely semmiféle ösmert madár dalához nem hasonlitott.

Az év ez időszakában a fülemile már nem dalolt, a rigó pedig még nem szólalt meg... De ez a váratlan zene, mely az erdő néma rengetegében egyszerre felzendült, mégis új bizalommal töltötte be elcsüggedt szivét.

Tudta, hogy az énekes madarak többnyire forrás közelében tanyáznak és igy kilátása volt arra, hogy az erdő sürüjében nyiló tölcséralakú szakadék végében forrásra talál, melynek vizével kinzó szomját enyhitheti. Valóban meg is pillantott egy ösvényt, mely szük erdőtorok szélén kanyarodott és rögtön rá is tért. Minél mélyebbre hatolt, annál vidámabban és csengőbben hangzott fel az ének. Germaine már-már az erdőtorkolat végére ért és kettőztetett léptekkel sietett előre, midőn egyszerre az ének ép oly hirtelen elnémult, mint a milyen váratlanul megcsendült.

Germaine fokozódott kiváncsisággal furakodott két vad somfa törzse közé, midőn egyszerre vele szemben az erdőszakadék átelleni oldalán kettényilott a vad hólabdabokrok összefonódott lombozata és egy zubbonyos legény bukkant fel a bokor mögül, fején hátratolt kalappal és egy repkénylevélkével szájában.

III.

Germaine első meglepetésében hangosan felkiáltott, mert Seurrot Martialra ismert a vele szemben jövő legényben. Martial egy pillanatig ép oly néma meghökkenéssel bámult rá, aztán magához tért a meglepetéséből és hangos kaczajra fakadt.

— Micsoda, maga az, Germaine? Mikor hallottam, hogy valaki áttörtet a sürüségen, azt hittem, hogy nyomomban van a csősz és alaposan megijedtem.

— Oh Martial, hát nem madár volt az, a mi énekelt?

— Nem a, — felelt Martial nevetve, — én fütyörésztem ezen a repkénylevélen. A forrás mentén lépvesszőket raktam ki és azért fütyültem, hogy oda csalogassam a fenyvesmadarakat. No, de mindenre inkább számitottam volna, mint arra, hogy magával találkozzam. Hogy a manóba került maga ide?

Germaine elbeszélte, hogy Aubriot néni fölkeresésére indult és hogy eltévedt, midőn Champ-Carré felé igyekezett.

Erre Martial eléggé tiszteletlenül elfüttyentette magát.

— No hiszen, jó úton járt, mondhatom. Épen hátat fordit Champ-Carrénak, és ha a patak mentén tovahaladt volna, egyenest Santenogeba került volna. No, de se baj, — folytatta, vállára vetve a vadásztarisznyáját. — Majd útba igazitom én magát, csak jöjjön velem.

— Oh Martial, az nagyon derék dolog lesz, ha elkisér egy darabig. Valóságos szerencse, hogy magával találkoztam. Menjünk hát!

Germaine néhány lépést tett, de egyszerre elhalványult és egy fához kellett támaszkodnia, mert a lába megtagadta a szolgálatot.

— Mi lelte, Germaine, olyan halovány, mint a halott!

— Nem tudom, — sohajtotta Germaine, — forog velem a világ és nagyon szomjas is vagyok.

— Várjon, a patak egy macskaugrásnyira van innen, rögtön hozok magának egy kis hüsitőt.

Elővette tarisznyájából a poharát és a forráshoz sietett. Midőn a csordultig megtelt pohárral visszatért, Germaine a fa árnyában ült és arczán a szembeszökő változás megrémitette Martialt. Szép vonásai megnyúltak, szemei lecsukódtak. Gépiesen nyujtotta ki a kezét, hogy a vizzel telt poharat ajkához emelje.

— Várjon csak egy perczig. A puszta viz megárthat... Hadd öntsek bele egy pár csepp sziverősitőt.

E szavakkal fogta a kulacsát, belecsepegtetett egy kis pálinkát a vízbe és Germaine mellé térdelve kortyonként beléje töltötte a hüsitő italt.

— No, ez pompásan ég...

A fiatal lány felvetette a szemét és bágyadt pillantással megköszönte a szolgálatot, de nem érzett magában annyi erőt, hogy talpra álljon és oda támasztotta a fejét a fa törzséhez.

— A fejem úgy szédül, — suttogta Germaine, — és minden perczben úgy érzem, mintha elájulnék.

Martial már nem tudta, mire vélje a dolgot; egyszerre aztán a homlokára ütött.

— Nem a fejében a baj, — kiáltotta, — hanem a prófuntraktár áll üresen! Fogadjunk, hogy ma még nem reggelizett!

— De igen, ittam egy csésze kávét és ettem egy falat kenyeret, mielőtt elindultam.

— Hány órakor indult el hazulról?

— Tizkor.

Martial ismét elfüttyentette magát.

— Most meg körülbelül háromra jár az idő és már a kávéjáról rég meg is feledkezett... No de szerencsére van, mivel megvendégeljem... Csak annyi ideig várjon, mig tüzet rakok és megsütöm azt a két fenyvesmadarat, a mely ma reggel cseppent a tarisznyámba. Akkor aztán olyan királyi ebédet tálalok fel magának, hogy megnyalja utána mind a tiz ujját.

— De Aubriot néni, meg az én üzenetem, — veté ellen Germaine nyugtalanul, — hány órakor fogok én majd oda érni?

— Még naplemente előtt, és ott lenn aztán fogadhat egy kocsit, mely hazaviszi. Különben most úgy is forrón tüz le a nap és majd megsülne, ha a sikságon kéne bandukolnia. Jobb, ha hüvös időben folytatja az útját. Addig összeszedi az erejét. Most pedig, mig elkészül az ebéd, egyék egy falat kenyeret, meg egy kis gyümölcsöt, a mit egy szempillantás alatt előteremtek.

E szavakkal a páfránysürüségben tünt el, mely az erdőszakadék lejtőjén zöldelt és tiz percz mulva visszatért egy széles lapulevéllel, melyen édes zamatú vad szamócza piroslott.

A fiatal lány elevenebb lett és bágyadt pillantásával hálásan nézett a fiatal legényre, a ki oly gyöngéden ápolta és a ki oly szivesen vállalkozott arra, hogy elkiséri.

— Tessék, ha ezt megeszi, lesz annyi ereje, hogy bevárhassa, mig elkészül az ebéd.

— Köszönöm, Martial, maga nagyon derék fiú; nem tudom, mit csináltam volna, ha nem találkozom magával.

Mialatt Germaine jóizüen elfogyasztotta a kenyeret és a szamóczát, Martial nevetve vette ki zubbonya bő, hosszú zsebeiből az oda elrejtett két madarat és a fiatal lány elébe tette.

— Itt van, Germaine, ezt magára bizom... Megtudná-e koppasztani, mialatt én megrakom a tüzet?

— Megkisérlem, — felelt Germaine, noha el nem titkolhatta, hogy rosszul esik neki ez a foglalkozás. — Szegény madárkák, ezeket maga ölte meg úgy-e, Martial?

— Ma reggel fogtam őket hurokkal a lóherésben; és végtelenül örvendek, hogy maga is élvezi a mai vadászatom eredményét.

E szavakkal hozzáfogott száraz galyak gyüjtéséhez, lapos kövekből tüzhelyet rögtönzött és alágyujtott. A galyak ropogva és pattogva gyultak meg s apró lángocskák lobogtak fel az árnyas homályban.

— No ez pompásan ég, most már csak jól meg kell, hogy rakjam a tüzet!

Egy ugrással benn termett a fák között. Tudta, hogy közelben van egy hajdani irtás, a hol korhadt ágakat, a favágóktól ott felejtett tuskókat szedett össze. Mire visszatért, a madarak megkoppasztva és tisztitva várták a szakácsot.

Martial most a tüzhely mindkét oldalán két villaalakú faágat tüzött a földbe, melyeken keresztbe fektette a nyársnak szánt simára hámozott rózseszálat. E rögtönzött nyársra madzagon akasztotta a két madarat, melyek a fellobogó parázs fölött himbálództak, mialatt Martial a tüzhely mellett térdelve hüvelykujjának ügyes mozdulatával forgatta a nyársat, hogy a pecsenye minden része egyformán süljön.

Germaine megbámulta barátjának ügyességét.

— Tudja maga, Martial, hogy magából roppant ügyes szakács válnék?

— Meghiszem azt, — felelt Martial tréfásan, — ha az ember három évig ette a király kenyerét és a mellett még szenvedélyes vadász is, akkor mindenhez ért.

Belenyult a tarisznyájába és néhány burgonyát szedett ki belőle, melyeket a forró hamuban helyezett el.

— Nincs sok kenyerünk, hát nem árt, ha megsütünk még egy pár burgonyát is!

A lángok hevétől aranysárga szinüre piritott pecsenye étvágyat ingerlő illatot árasztott. Martial tarisznyája valósággal büvös varázszacskónak látszott; valahányszor belenyúlt, mindig más-más dolgokat teremtett elő belőle. Sótartót, villát, kést, vizes palaczkot és egy kis pléhtálat. Aztán leszakasztotta a fü között imitt-amott kizöldülő lapúleveleket és ábrosz helyett teritette a pázsitra; végre pedig megtöltötte a palaczkot a forrás friss vizével.

Midőn megtette a szükséges előkészületeket és müértő szempillantással meggyőződött róla, hogy már a pecsenye jól meg van pirulva és hogy a burgonya is megsült, kikotorászta a füstölgő burgonyát a hamu alól, kitálalta lapúlevelekre, aztán levágta a madzagokat, mire a pecsenye a pléhtálba pottyant.

— Nos Germaine, üljön az asztalhoz, az ebéd fel van tálalva!

— Csak nem akarja, hogy egymagamban egyem?

— Nem, a maga éhsége felingerelte az én étvágyamat is és én magával tartok. Csak hogy kettőnknek egy villánk meg egy késünk van csupán. Ha nem finnyás és nem undorodik tőlem...

— Magától? Én? — kiáltott fel Germaine tüzzel. — Dehogy!

De azonnal elpirult, mert attól félt, hogy meggondolatlan válasza elárulta szive titkos érzelmeit.

Mindketten vigan lakmároztak a kőrisfák és barkóczák árnyában. Germaine érezte, mint tér vissza lassanként az életerő kimerült tagjaiba. Részben a táplálék, részben az öröm visszaadta orczáinak az élet pirját és a vér biborosan szökött az arczába. Soha, még legmerészebb álmai-

ban se ábrándozott ilyen mennyei boldogságról, mint a minőt most élvez barátja oldalán.

— Nos, — kérdé Martial, egy kis pálinkát töltve poharába, — jobban van, kedves Germaine?

— Sokkal jobban! Úgy örülök...

— Örül annak, hogy madaraimból falatozott és nem levegővel lakott jól.

— Nem, annak örülök, hogy magával találkoztam és végre nyugodtan beszélhetek. Hisz már oly régóta nem láttuk egymást. Pedig megígérte, hogy ellátogat hozzánk.

— Igaz, de hát az ember nem mindig ura az idejének. Sok dolgom volt nekem mindig, — tette hozzá a bajuszát pödörgetve.

— Újra belefogott a faczipőfaragásba?

— Igen, Raffaut apónál dolgozom tovább is... Meg aztán találkoztam az erdőn egynehány jó barátommal, a kikkel együtt vadászni járok holdvilágos éjszakákon.

— Oh, — kiáltotta Germaine gyengéd szemrehányás hangján, — már megint rávetette magát a vadorzásra? Azt rosszul teszi!

— Rosszul? — vágta vissza Martial. — No, pedig maga az utolsó, a kinek jogában áll, hogy ezt a szememre vesse. Mert ugyancsak a vadorzásnak köszönheti, hogy ma ebéddel szolgálhattam.

— Azért mégis rút mesterség az a vadorzás... Azt hittem, hogy mikor visszatér a katonaságból, más életmódot fog folytatni.

— Más életmódot? Hja, az bajos dolog ám, ha az embernek ilyen természete van... Én nem lehetek el vadászat nélkül és mivel hogy szegény ördög vagyok, nem válthatok vadászati engedélyt, mint az auberivei polgárok.

— De maga is letelepedhetnék a faluban, — szólalt meg Germaine rövid hallgatás után, — és szintén polgári életet élhetne.

— Hékás! — kiáltott fel Martial gúnyosan. — Ha tud nekem arra módot ajánlani, nagyon lekötelezne vele.

A fiatal lány elnémult és lehorgasztott fővel gépiesen szaggatá le a pázsit fűszálait. Hirtelen aztán felvetette a fejét és pirúlva rebegte:

— Meg kellene nősülnie, Martial.

Erre a válaszra Martial hangos kacagásra fakadt, mely két hatalmas, erős fogazatának hófehér kettős sorát láttatta.

— Nősülnöm kellene!... Ej ha... No és feltéve, hogy én ráállnék ilyen bolondságra, meg tudna nekem nevezni olyan hóbortos teremtést, a ki egy ilyen templom egerénél is szegényebb legényhez nőül menne?

Germaine eleinte nagyon zokon vette, hogy Martial a házasságot bolondságnak nevezte. Az a közömbösség, melylyel Martial e kérdést tárgyalta, szomorú kiábrándulásként hatott rá. Azt gondolta magában, hogy Martial, ha valóban igaz szeretettel viseltetnék iránta, nem tiltakoznék olyan módon ama gondolat ellen, hogy megnősüljön. De csalódottságában is az a gondolat vigasztalta, hogy tán Martial, mint büszke és szegény ember, nem akarja azt a látszatot kelteni, hogy egy vagyonilag magasan felette álló lánynak udvarolhatna. És egyúttal elhatározta gyermeteg ártatlanságában, hogy megkönnyíti Martialnak a vallomást azzal, hogy ő teszi az első lépést.

— Vannak olyan lányok, — rebegte Germaine, — a kik nem sokat törődnek a pénzzel.

— Ösmer maga olyan lányt?

— Igen, — vallotta be Germaine alig hallhatóan még mindig szemérmesen lesütött fejjel, tépdesve a fűszálakat, — legalább egyet ismerek,... a ki ilyen esetben csak a szíve sugallatára hallgatna és ahhoz menne, a kit szeret, még ha az csak faczipőfaragó vagy... vadorzó volna is.

Alig érthetően rebegte e szavakat és szép arcza áruló pirra gyúlt.

Martial meglepetten bámult rá, és a fiatal lány zavara, izgatottsága elárultak neki egy olyan titkot, melyről soha nem álmodott.

— Nini, — gondolta magában, — a kicsike tán belém bolondult volna... No hiszen ez oly hóditás, melyet nem reméltem és a melylyel nincs okom büszkélkedni... Nem valami nagyon csábító kilátás. No de mind a mellett, ha házasságról van szó, hát érdemes, hogy ezzel a dologgal komolyabban foglalkozzam...

És valóban mennél jobban meggondolta a dolgot és minél jobban szemügyre vette a váratlanul kínálkozó kilátást, annál nagyobb kedve támadt, hogy a nem remélt jó szerencsét üstökön ragadja. Germaine árvalány, vannak gyönyörű fekvésű földjei és a jövendőbeli férjének pompás dolga lesz mellette.

(Folytatása következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában (Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

1896. évi törvényczikkek.
(Corpus Juris kiadás.)
Jegyzetekkel és utalásokkal kisérte
Dr. MÁRKUS DEZSŐ
kir. törvényszéki biró.
Ára füzve 3 frt, félbőrkötésben 4 frt.

1897. évi törvényczikkek.
Ára füzve 2 frt, félbőrkötésben 3 frt.

1898. évi törvényczikkek.
Ára füzve 2 frt, félbőrkötésben 3 frt.

A NÉMET POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV.
Az 1896. évi augusztus 18-án kelt birodalmi törvény.
I. füzet.
Általános rész.
(1—240. §§.)
Fordította
Dr. BARNA IGNÁCZ
ügyvéd, keresk. akad. jogtanár.
Ára 50 krajczár. *Ára 50 krajczár.*

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság" kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Az arcz szépsége
legbiztosabban úgy érhető el, ha az a
Leichner-féle zsirpuder,
Leichner-féle Hermelinpuder és Aspasiapuder
alkalmazásával ápoltatik. Ezek a hires arczpuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelsőbb rangú művésznők által előszeretettel használtatnak; a börnek virúló, üde rózsás szint adnak és nem lehet észre venni, hogy az arcz puderezve van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszerárusnál. Utánzatoktól óvakodni kell.
Leichner-fele árúk!

Leichner L., Berlin, kir. szinhások szállitója.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ ÖREGEK.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Vége.)

Egy odavaló ismerősünktől azt hallottuk másnap az öreg szabóról, hogy nagy üzletet vitt valaha, kilencz legénynyel dolgozott az arany Prágában, a hol két háza is van, de most már csak azért ül a boltban, mert egész életében boltban ült és nem tudna ülni máshol.

Néhány nap múlva, a mint arra mentünk a kúthoz, ránk kopogott az ajtó üvegjén s nyomban rá az ajtót is kinyitotta.

— Megvan a ruha. A ruha a fúcskának. Meg lehet próbálni.

Mire bementünk a boltba. Az öreg igen nyájas volt, a kezeit dörzsölgette, leültetett bennünket, irgett-forgott, keringett a boltban, mintha keresne valamit.

— Mit is akarok csak? — morogta magában. — Igen, hogy megvan a ruha. De már azt mondtam. Igen, a legényt kell behívni.

Kihajolt az udvari ablakon, a hol az ákáczfa ágai néztek be és kikiáltott az udvarra:

— Hé, ficzkó! Hé, Hans! Gyere elő, Hans!

A Hans künn az udvar hátulsó részében a répát kapálta, nagynehezen előczammogott verejtéktől csurgó homlokkal. Rettentő vén legény volt, teljesen hajzat és szemöld nélkül, az egyik lábára sánta, az egyik szemén hályog, nagyonnagyon el volt már nyűve a szegény Hans, lehetett talán kilenczven esztendős is.

— Hozd elő a ruhácskát, ficzkó, csak a kabátot, a kabátot (hunyorított neki), ne bántsd a többit, Hans.

A ficzkó szaporán megindult, vagyis tolta magát a sánta lába miatt, a belső szobába, vissza is tért vártatvást, hozván az embrióban levő kis szürke kabátot, szépen, óvatosan messze eltartva azt a maga piszkos zubbonyától, mint valami oltári szentséget; utána jött az anyóka is. Az egész ház megéledt a nagy eseményre... Az anyóka egy darab krétát hozott a kezében és gombostűket. Még egy vén pisze szolgáló is bekukkant az ajtón. A Spitz vidáman vinnyogott, lelógatta a füleit nagy megelégedetten és ott volt, ott alkalmatlankodott mindenütt, a hol valami történt. Végre a fűhöz tolakodott és annak a lábait nyalogatta.

A Laczkó-maczkó aztán levetette az eddigi kék zubbonykáját (a mit a Nelli szobalány varrt). Az öreg szabó egy sebes fürge mozdulattal kiragadta a Hans kezéből a szürke kabátot, melynek csak az egyik újja volt hozzáférczelve fehér czérnákkal, ráhúzta nagyóvatosan a fiú testére, megigazgatta, letüzte, azután elugrott vagy két lépésnyit, mint a szöcske és körüskörül megnézegette azzal a rettenetes fontoskodással, a mit a dolog megérdemelt.

Az anyóka tapsolt, elragadtatásában elhalványodva, szinte megdöbbenve a tökéletességtől.

— Mintha csak rá volna öntve! — kiáltá.

— Én szabtam, Johanna, — mondá az öreg kevélyen.

— Az úr szabta, — bizonyította Hans.

Mindnyájuk arcza ragyogott a boldogságtól, a szemeik csillogtak-villogtak és a napfény megint betoppant az ablakon, hogy megczirógassa vén arczaikat.

Az öreg megfogta a krétát, a gombostűket és mint a művész, mikor a remekén pepecsel még, egy-egy krétavonást tett a nyaknál, a hónak alatt, és elől is hol idébb, hol odább leszúrt egy gombostűt.

— Ez aztán kabát! — szólt végre.

— Igen, — vágtam közbe, — de hosszú, túlságosan hosszú, a fúcska olyan lesz benne, mint egy kántor; le kell az aljából vágni vagy egy arasztot.

Goró Lajos rajza.

A vén Hans loholt utánam és nyujtja felém a nagy paksamétát.

A napfényes égből villám nem csaphat le olyan váratlanul és kellemetlenül. Egyszerre fölsziszszentek mind a hárman.

— Mit? Hogy levágni a ruhából? Egy arasztot? Oh, hiszen az lehetetlen.

Még Spitz is megmordult és rám vicsoritotta a fogait.

— Hallod, Johanna, oh, Johanna, a fiú apja el akar vágatni a kabátból!

Arcza elsápadt, szinte szederjes lett a felháborodástól.

— De ha hosszú, — jegyzém meg, félig nevetve, félig boszankodva.

— De a fúcska nőni fog, uram. Két év alatt belenő.

— Fjh, két év múlva már a negyedik kabát lesz rajta. A kabátok nem halhatatlanok, öreg úr.

Szomorúan horgasztotta le a fejét és sohajtott.

— De a posztó, uram. Nem vétek a posztóért? Legyen lelke, uram.

Az anyóka nagy ravaszul a hátam mögé került valahogy s onnan integetett nagy vállvonogatással és szemöldökráncgatással az urának, a mire az összenézett a Hanssal. A beavatott Hans ajkain egy röhej-féle mutatkozott, de csak úgy egy perczre, mint mikor a róka egy kicsit kidugja a fejét a lyukból, aztán megint behúzza.

Az öreg szabó láthatólag megcsillapodott és a kezeit bágyadtan leeresztve, kenetteljesen adta meg magát:

— Az uraságok rendelnek, a szabók engedelmeskednek.

Aztán lassan, óvatosan kiszedte a tűket és lehámozta az öltönyt a gyerekről.

— Jó volt a szentjánoskenyérke? — kérdé ezek után az anyóka a gyerektől.

— Jó, — felelte a fiú.

— Hallod, Fridrik, a szentjánoskenyérke, hogy jó volt.

Ezzel aztán el volt intézve az új ruha kérdése; várunk napról-napra, hogy haza hozzák, de csak nem jött. A fiú szerette volna fölvenni, mert a villában volt egy orosz fiú és az már hosszú nadrágban járt. Hej, csak elhoznák az övét is. De nem hozták. Elküldtük egy párszor a háziszolgát, mindig üzentek valami mentséget; hogy rheuma volt a legény kezében, nem tudott varrni, hogy két ünnep esett össze, nem volt szabad varrni és mindig biztattak valami rövid terminussal, de csak se hire, se hamva a ruhának. Végre elérkezett az utolsó nap is, a mit a fürdőben töltöttünk. Magam mentem el veszekedni a szabóhoz.

— Holnap meglesz.

— De holnap már elutazunk.

— Hány órakor?

— Reggel tizkor indul a vonat.

— Hát hazavihetik, — mondá kurtán.

Reggel csakugyan elutaztunk, kimentünk az indóházba, de a ruha nélkül. A Laczkó-maczkó le volt verve; egyre furkálta az a hosszú nadrág.

— Úgy látszik, nem tudták megvarrni, fiacskám.

— Úgy-e apa. Mert nem is látnak jól az öregek, és talán a tű is reszket a kezűkben.

— De minek vállalkoznak rá a vén salabakterek!

Épen már elsőt csengettek és kifelé tódultunk a tömeggel, mikor egyszerre csak megrántja valaki hátulról a kabátomat.

Hátra nézek, hát a vén Hans loholt utánam szörnyű szuszogással és lihegéssel, és nyujtja felém a nagy paksamétát, és úgy nevet az egyik szeme, a jobbik szeme, hogy majd kiugrik az örömtől.

— Hip-hop, itt vagyok a ruhával.

A Laczkó is hátra néz, elkapja nagy vígan a csomagot, én pedig keresek hirtelen egy koronát zsebemben borravalónak.

— Várjon csak, várjon csak, — kiáltottam utána.

De a vén legény csak a kezével int nagy röhejjel, hogy nem vár biz ő a világért sem és uczu a sánta lábával rohan, gázol keresztül

ember, asszonyt, gyereket, mintha millió ördög kergetné.

Nekem bizony fel se tünt a *bolondos* öreg Hans futása, csak akkor világlott ki egész mivoltában, mikor végre Bécsben felbontottuk a *csomagot*. A fiú ijedten kiáltott fel:

— Megesaltak, apa!

De a hangjába inkább vegyült öröm, mint csalódás.

Hát kihullott ugyan a csomagból a Laczkó ruhája, de nem ám a szürke, hanem a sötétbarna kék sávos drága kelméből, — a miből ő királyi fensége Albert herczeg öltönye készült annak idején; a mit az anyóka is látott akkoriban.

A ruhát rögtön felpróbálta a fiúcska, — oh, hogy örült neki, szegény kis lelkem, — a nadrág

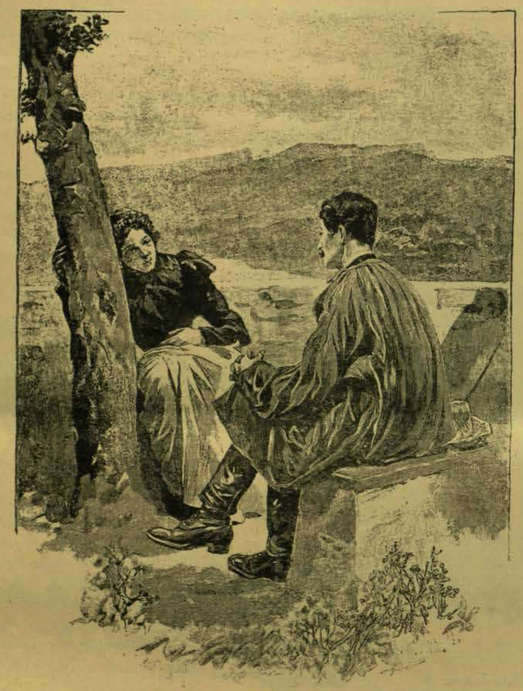

— Oh, Martial, hát kételkedett bennem?

pompás, a mellénye is, de a kabátot hosszúnak hagyták a saját akaratuk szerint. Czudarság a mesteremberektől. Mintha az ő kedvükért öltözködnék az ember. De a fiút nem igen bántotta a kabátnak ez a hibája, — mert volt egy előnye is, hogy mind a két zsebe tele volt tömve szentjánoskenyérkével.

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

Martialt se lelki nemesség, sem tapintatosság nem vezérelte; csupán pompás véletlent látott az ölébe hullott jó szerencsében, melyet ki kell aknáznia.

Lehet, hogy a falubeliek suttyomban nevetnek majd, ha látják, hogy ilyen kevés testi bájjal megáldott lányt vezet oltár elé, de azért maguk a gúnyolódók be fogják ismerni, hogy életrevaló *ember és meg fogják tőle irigyelni* a szerencséjét... A kicsike pedig nem valami elkényeztetett fruska; egy pár gyengéd szóval és beczézgetéssel túlboldoggá teheti. Ha pedig *nős* ember lesz, akkor mi sem akadályozza majd abban, hogy kénye-kedve szerint mulasson.

— Hallja, Germaine, — mondá tehát kereken, — maga azt mondta, hogy ismer olyan lányt, a ki szivesen nőül menne egy vadorzóhoz... Lássuk csak, kicsikém, nem magácska ez a lány?

Germaine válasz helyett zavarodottan és szégyenkezve rejtette el az arczát kezeibe.

Martial merészen megfogta mind a két kezét és derűs vidámságával szemébe nézett a szegény lánykának.

— Igaza van, — felelt Martial, a ki túlboldog volt, hogy nem kellett tüntetőbb szerelmi enyelgésekre fanyalodnia, — a nap lemenőben van és itt az ideje, hogy induljunk.

Egy szempillanatnyi idő alatt összeszedte a holmiját és belegyömöszölte a tarisznyájába, melyet egy odvas fatörzsbe rejtett, aztán talpra segitette Germainet. Együtt haladtak fel a szakadék meredek lejtőjén és épen abban a pillanatban értek ki a sikságra, midőn a nap leáldozott a fák mögött.

— Kedvesem, — indítványozta Martial udvariasan, — adja ide a kis kacsóját.

Kézen fogva haladtak tova, de egyikük se szólt egy szót se. Germaine szive csordultig telt meg a váratlan boldogságtól, úgy hogy örömében nem tudott szólani se. Martialnak pedig még mindig oly nagy volt e kaland fölötti meglepetése, hogy nem birt magához térni; azonkivül pedig nem tudta, hogy milyen hangon beszéljen ölébe pottyant furcsa kedvesével. Azzal tisztában volt, hogy Germainnel nem lehet úgy elbánni, mint a hogy ő rendesen viselkedett azokkal a lányokkal szemben, a kiknek eddig udvarolgatott; de viszont ama gyöngéd és szeretetteljes szavak, melyek igazán szerető szivből fakadnak, sehogy se jöttek az ajkára.

Midőn azonban a Champ-Carré kőhalmait messze elhagyták, és már a dombos lejtőn lefelé haladtak, Martial a falu füstölgő kéményeinek és a csúcsos torony láttára, melynek *kupolája mögül a hold sarlója tünt fel*, illendőnek találta, hogy megbontsa a hallgatást.

— Ime, itt van Lamargelle, kedvesem, és most egész egyenesen arra felé tarthatsz... Bárhogy sajnálom is, búcsúznom kell most magától... De ugyebár, nem sokára viszontlátjuk egymást?

— Igen, Martial, nem sokára... Látogasson el hozzánk vasárnap mise után és addig is gondoljon rám és arra, hogy milyen boldoggá tesz engem az tudat, hogy szeretjük egymást.

— De boldogabb nem lehet, mint én! — kiáltott fel Martial. — Jó éjt, édesem, engedje meg, hogy foglalóúl megcsókoljam.

Enyelegve ölelte át a remegő lány vézna derekát, két czuppanós csókot nyomott az arczára és sarkon fordulva utána kiáltotta:

— Viszontlátásra vasárnap!

Hogyan jutott el Germaine Lamargelleba, hogyan találta meg Aubriot nénit és mit mondott neki, mialatt a kocsi a viveyi úton végig robogott velük, azt Germaine maga se tudta. Sokkal boldogabb volt, sem hogy másra tudott volna gondolni, mint a boldogságára. Még mindig arczán érezte Martial csókjait és ez az előtte oly új és szokatlan édes érzés mámorító kéjre hevítette a vérét. Midőn a kocsi megállt a házuk előtt és mindketten leszálltak, úgy érezte, mintha mámoros álomból ocsudnék fel. Mihelyt befordultak a lakásba, Germaine Aubriot asszony unszolásával mit se törődve, ott hagyta a vacsoráját és a szobájába zárkózott, hogy meg ne bontsa azt a bűvös varázst, mely a lelkét egészen hatalmába keritette.

IV.

Húsz éves szerelmes szív nem ismer ahhoz fogható gyönyörűséget, mint mikor álmából ébred azzal a tudattal, hogy az, a kit szeret, viszont szereti. A nyári hajnal balzsamos üdesége semmivé törpül a szerelem hajnalának e menynyei édessége mellett... Mióta Germaine Martiallal találkozott a Roselière forrásánál, kimondhatatlan boldogság dobogtatta meg a szivét. Mihelyt fölébredt szent képekkel diszitett kis szobájában, olyan dalos öröm járta át egész lelkét, mint a korán kelő pacsirta hajnalzenéje.

— Martial szeret!

A viszonzott szerelem biztos tudata teljesen megváltoztatta és sugárt gyujtott a szemében. Arczának vonásain szeretetteljes gyöngédség tükröződött, az öröm tüze lobogott sötét szemének mélyén. Szinte megnőtt és mozdulatai ruganyosabbakká váltak. Néha önkéntelenül kitört belőle a vidámság és oly dévaj, pajzánkodó kedve támadt, olyan kaczér gondot fordított a külsejére, hogy Aubriot néni elcsodálkozott.

— Mondsza, lányom, micsoda varázsfü közt jártál, hogy ilyen daloskedvű és vidám vagy, mint a fecskemadár?

Germaine ilyenkor elpirult és válaszul az öreg asszony nyakába borult és összevissza csókolta. A szerelem füve volt az, mely között ő járt és ennek az illatától ittasult meg annyira, hogy szinte megszépült tőle.

Martial igéretéhez hiven ellátogatott hozzájuk vasárnap vecsernye után. Szalagcsokros új zubbony volt rajta és kifent bajusza katonás fenegyerekséget kölcsönzött egész megjelenésének, a fogai között pedig egy szál vadszegfüt harapdált.

Mihelyt bejött, egy nyulat vett ki zubbonya alól és oda adta Aubriot asszonynak.

— Ejnye, az ebadtát, — szólt Aubriot néni meglepetten, — a mióta haza kerültél a katonaságtól *még sokkal hetykébb a modorod, mint azelőtt*. Nem szemrehányásképen legyen mondva, de ma tetted be először a lábadat hozzánk, mindeddig nem koptattad az ajtónk kilincsét. Különben inkább későn, mint soha. Germainet keresed? Ép most jött haza, bizonyosan a kertben lesz.

Martial valóban ráakadt a fasor végében, a hol a flox meg a rezeda őszi illatárt leheltek. Martial láttára Germaine arcza sugárzott az örömtől. Kezet szoritottak és a fiatal lány a mogyoróbokrok árnyékába vezette őt, melyeknek sürü lombozata elrejtette őket minden avatatlan szem elől. Az ágakon csak úgy hemzsegtek a kettesével kelyhükbe zárt mogyorók.

Germaine túlboldog volt, hogy szeretett gyermekkori barátja mellett ülhet ez árnyas magányban, hol annyiszor álmodott róla és apróra elmesélte neki, milyen gyötrelmeken ment át a lelke távollétének halálosan kinos ideje alatt. Őszintén tárta fel előtte a szivét és elbeszélte mi történt közte és Boucheseichék közt, mialatt Martial katonáéknál volt.

A fiatal ember mosolyogva hallgatta és jobbja más foglalkozás híján egyre szedegette a mogyorókat, melyeket szórakozottan meghámozott és ropogtatott, mialatt Germaine elbeszélését hallgatta.

— Ezek szerint, kedves Martial, be fogja látni, hogy óvakodnom kell ezektől a gonosz Boucheseichéktől, és hogy kerülnünk kell a pletykát. Tartózkodnunk kell hát addig, a mig betöltöttem az én huszonegyedik életévemet és tetteim ura leszek. Különben nem kell sokáig várnunk, mert már jövő novemberben nagykorú leszek.

Megállapodtak abban, hogy addig egy szóval se árulják el a terveiket, és hogy Martial csak hosszú időközönként látogat el hozzá, nehogy a szomszédoknak legyen miről pletykázniok. Martial kapva kapott ezen az inditványon, mert igy sokkal szabadabban mozoghatott és nem kellett a jegyesének szokott módon udvarolgatni.

— De azért, — tette hozzá Germaine gyengéden, — ha itt nem is találkozhatunk oly gyakran, mint szeretnők, azért adhatunk magunknak találkát az erdőben. Hiszen azt mondta, hogy Raffaut apó műhelye az amoreyi major környékén van. Időről-időre majd arra sétálgatunk Aubriot nénivel és meglátogatjuk.

Martial arcza elborult.

— Azt Isten szerelméért, azt ne tedd, — kiáltotta fel hüledezve, — a műhelybeliek megszólnának és a mi titkunk azonnal kiderülne. Jobb lesz, ha óvatosságból ritkábban találkozunk és türelmesen várjuk be azt a napot, a mikor kihirdettethetjük magunkat.

— Kedves barátom, — felelt Germaine kissé elszontyolodva, — teljesen magára bízom a dolgot, maga az idősebbik és okosabb nálamnál. Tegyen úgy, a hogy jónak gondolja és én szivesen engedelmeskedem. Csak arra kérem, hogy jöjjön el minden vasárnap nagy misére. Ha nem is találkozhatunk itt nálam vagy a maga műhelyében, legalább az az egy örömem lesz, hogy a templomban láthatom.

Igy múlt el a délután, sokkal gyorsabban, mint Germaine óhajtotta, és estefelé Martial búcsúzott, miután Germaine és Aubriot néni társaságában bőven meguzsonázott.

Ezentúl csak vasárnaponként látták egymást nagymisén. Germainet egész héten át e rövid vasárnapi találkozó reménye éltette. Mihelyt a templom küszöbét átlépte, nagyot dobogott a szive, és ha Martial néha elkésve érkezett, a szegény lány előre rettegett attól, hogy tán valami közbejött esemény akadályozta eljöttét. Ez a

A makkszüret.

várakozás persze szórakozottá tette. Nem egyszer a Gloria vagy Credo kellő közepén szeme tovasiklott az imakönyvről és a hivők soraiban kereste a férfiak csoportjában titkos jegyesének szép arczát és deli alakját. Ha aztán megpillantotta, elpirult és szeme újra merőn az imakönyvre tapadt, mialatt vállain édes-kéjes borzongás futott át. Kimenet újra meglátta, a mint a legények között ácsorog a templomtéren és e rövid pillanatok gyönyöre derüssé varázsolta egész vasárnapját.

Hétköznap pedig hosszú sétákkal csillapitotta lázas türelmetlenségét. Hiven ragaszkodva Martial utasításaihoz, *nem mert a faczipőfaragók* telepéhez közeledni; de bolyongásai alkalmával ráakadt egy magasfekvésü erdőtisztásra, a honnan kilátás nyilott a fák ormain keresztül Raffaut apó kunyhójára. Azt a kékes füstoszlopot, mely az alacsony tető kéményéből fölszállt, mintegy tanújeléül tekintette annak, hogy Martial ott van; szerelmetes pillantásokat vetett hát rája és órákhosszáig merengett el a gyürüdző, csavaralakú füstgomolyokon, melyek lassanként szertefoszlottak. A nap lassanként leáldozott; az alacsony fűzfákkal szegélyzett és őszi kikericscsel hímes mező mind sötétebb színt öltött; a piros viganós pásztorlány hazafelé terelte a teheneket és a lomha állatok bőgve kullogtak az országút mentén a major irányába, hol a kutyák csaholva fogadták a csordát. Mély csend borult ez alkonyórában az erdős domblejtőkre és Germaine is elhagyta kedvencz helyét és homályba vesző ösvényeken tért vissza otthonába, melynek ablakaiba a montgérandi erdő fáin keresztül hivogatóan integetett feléje.

Este vacsora után elmélázott a nyitott ablak mellett. Szeme merőn tapadt a tovasziguldó felhők mögül fel-felragyogó csillagokra; aztán nagyot sohajtott ama óriási távolság láttára, mely őt Martialtól elválasztotta.

Aubriot néni, a ki a lámpánál foldozgatta a ruhát vagy tömölgette a harisnyáit, időről-időre félbehagyta a munkáját, hogy meghallgassa a fiatal lányka epedő sohajait, melyek lelkének titkos érzelmeit elárulták. Az öreg asszony nagyon sokkal okosabb és élesebb eszü volt, semhogy észre ne vette volna, milyen viszony fejlődik Germaine és Martial között. Pápaszeme mögül fürkésző tekintettel nézte a púpos lány torzalakját és az ablakrácsozathoz támasztott szép fejét, melynek finom arczéle csak elmosódott körvonalokban fehérlett ki a sötétségből.

Aztán összehasonlította a fiatal ember deli, férfias alakját a szegény lányka alaktalan termetével és szive gyanakvó bizalmatlanságban meg fájó részvétben szorult el, mialatt önmagában rebegte:

— Szegény gyermek!

Igy múlt el a szeptember és októberrel megkezdődött az őszelő. Ezen a hegyes erdővidéken korán köszönt be a tél. Október első felében, ha derüs napok járnak, az éjjeli hőmérséklet hirtelen lehülése meghozza az első dért. Midőn a lakosság felébred, legnagyobb meglepetésére látja, hogy sárgult falevelek sürü szőnyege borítja a hirtelen lombjavesztett fák alját. Egy éjszaka elegendő arra, hogy az egész erdőt kopárrá tarolja. A bükkfák aranyzománczos barnás lombozata lepereg; csupán a tölgyfák daczolnak a hideggel és állhatatosan megtartják fakó, fonnyadt és összezsugorodott leveleiket.

Az év ez időszakában pattannak ki az érett makkok ezerszámra kérges hüvelyeikből és sürün lepik el a földet. Olajtartalmánál fogva a makk az erdős falvak lakosságának egyik legjelentékenyebb jövedelmi forrása, mert igen zamatos olajat sajtolnak belőle; és a kormány, igen csekély megadóztatás ellenében, megengedi a lakosságnak, hogy a bükkök gyümölcsét összeszedhessék.

Erre a munkára különösen alkalmasak a gyerekek meg az asszonyok, mert ez nem is annyira komoly munka, mint inkább szórakozás, a mely az erdőt szokatlan élénk élettel tölti be. A bükk-makkszedők kora hajnalban vonulnak ki fehér lepedőkkel, nagy zsákokkal és fűzfavesszőkkel fölfegyverkezve, és az egész napot az erdőn töltik. Minden bükkfa tövében leterítenek egy nagy lepedőt és aztán megcsapkodják

az ágakat a ruganyos fűzfavesszőkkel, melyeknek csapkodásai alatt csak úgy özönlik a földre a piczi háromszögű bükkmakkok zápora. A fasürűséget meg a tisztásokat vidám hangok, dalos jókedv és turbékoló kaczagás veri fel. Két-három napig zajos vidámságtól visszhangzanak a berkek és a fasorok.

A faluban alig akad olyan háztartás, a mely ki ne küldené egyik-másik tagját, hogy a télire való olajszükségletet beszerezze.

Boucheseichék, a kik el nem mulasztották a legkisebb alkalmat sem, hogy valami nyereséget biztositsanak maguknak, szintén makkszedésre vonultak ki, és noha a szomszédsági viszony sajátságosan elhidegült az utóbbi időben, Germaine és Aubriot asszony mégis ráállottak, hogy, mint azelőtt, úgy most is velük tartsanak.

Mindegyik hozzájárult egy bizonyos összeggel, hogy a közös ebéd költségeit fedezzék, és így felszerelve indultak neki az amoreyi erdőnek, a hol csak úgy görnyedeztek a bükkök az érett makkok súlya alatt.

Délelőtt serényen folyt a munka és a zsákok szemlátomást teltek, de már ebéd után lelohadt a buzgalom és a munkakedv. Boucheseiche uram a fiaival egyetemben leheveredett a puha fűbe és az igazak álmát aludták; Boucheseiche asszony pedig Aubriot néni segitségével zsákokba töltötte a délelőtti makkszüretet, mig Germaine azon ürügy alatt, hogy csiperkét akar szedni, behatolt az amoreyi majorhoz vezető erdőségbe.

Verőfényes meleg őszi délután volt és a nap sugarai szabadon szürődtek át a lombjavesztett fakoronákon. Itt-ott egy késői virág, egy-egy scabiosa vagy campanula tarkitotta a sárguló pázsitot kékes vagy lilaszín zománczával, vörösbegyek és czinegék halk csicsergésétől zengett a somfák koronája és a meleg verőfény, mely a fák ezüstszinű ormait fürösztötte sugaraiban, azt a benyomást keltette volna, hogy tavaszelőre ébred az erdő, ha a fákról lepergő sárgult falevelek zizegve nem táncoltak volna a napsugárban, hogy aztán nesztelenül lehulljanak az avarboritotta földre.

Időről-időre egy-egy tompa koppanás árulta el, hogy egy tölgymakk hullott a puha mohágyra, vagy pedig a bükkfák ágait meg-megrázó szellő sürü bükkmakkhullatást rögtönzött.

Az erdő e halk zaja, az őszutó lágy, enyhe verőfénye sajátságos kéjes érzéki epedést ébresztettek Germaine lelkében. Valami forró, szomjas vágyódás szállotta meg; az az ellenállhatatlan sóvárgás, hogy szeretettől túláradó szivének érzelmeit egy baráti szivvel megoszsza. E pillanatban, midőn az őszutó ez utolsó sugárderüjének lágy melegétől szinte megittasult, szerette volna, ha szerető kéz szorongatná meg az övét, ha gyengéd szerelmi ölelgetés érintené lázban égő testét.

Megkisértette, hogy elhessegesse a gonosz szellem e kisértő csábitásait, de bárhogy erőlködött is, Martial képe folyton előtte lebegett.

Eszébe jutott, hogy a faczipőfaragók műhelye az erdő szélén van és hogy csak néhány lépés választja el jegyesétől. Ellenállhatatlan ösztön vitte-vonta feléje. Igaz, hogy Martial szigorúan ráparancsolt, hogy ki ne tegye magát a mesteremberek pletykázó szóbeszédének; de ez egyszer kivételes rövid látogatásról volt szó, melynek magyarázatát adja a közeli erdőben folytatott makkszedés.

Meg aztán amúgy is közelgett már a november, a nagykorúságának napja, és két hét múlva kiderül már a titok s köztudomásúvá lesz a tervezett házasság.

Ilyen rövid idő alatt mit árthatnak nekik Raffaut apó pletykái? Ez a gondolat eloszlatta Germaine utolsó aggályait is és dobogó szivvel folytatta útját.

(Folytatása következik.)

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

EMLÉKLAPOK

vajai báró VAY MIKLÓS ÉLETÉBŐL.

LÉVAY JÓZSEF BEVEZETÉSÉVEL.

BÁRÓ VAY MIKLÓS ARCZKÉPÉVEL.

Tartalom: Előszó. — Bevezetés. — Utazás 1823 julius, augusztus, október hóban. — A zempléni alispánság és borsodi adminisztrátorság idejéből 1827—1845. — 1846—47. évi működés adatai. — 1848—49. — A pesti ujépület és Theresienstadt, 1852 augusztus 16. — 1853 junius 7. — Cancellársága idejéből 1860—1861. — A protestans egyházi ügyekre vonatkozók 1856—1863.

Ára füzve 4 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ÉLET.

ELBESZÉLÉSEK.

Irta

JAKAB ÖDÖN.

Neogrády Antal

czimképével.

Ára füzve 1 frt.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Az arcz szépsége
legbiztosabban úgy érhető el, ha az a
Leichner-féle
zsirpuder,
Leichner-féle Hermelinpuder és Aspasiapuder alkalmazásával ápoltatik. Ezek a hires arczpuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelőbb rangú müvésznők által előszeretettel használtatnak; a bőrnek viruló, üde rózsás szint adnak és nem lehet észre venni, hogy az arcz puderezve van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszerárusnál.
Utánzatoktól óvakodni kell.
Leichner-féle árúk!

Leichner L., Berlin, ktr. szuhások szállitója.

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli
gazdasági gépgyára
mely a gazdálkodáshoz szükséges
összes
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Borprések. Elévék. Vetőgépek. 7967

Szecskavágók. Morzsolók.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES ASSZONYOK.*

A híres angol történetirótól, Carlyletől, származik az a szellemes mondás, hogy a történelem nem más, mint a nagy férfiak életrajza. De elmondhatjuk a történelem nem egy szakában, hogy a híres nőké is, annál a befolyásnál fogva, melyet a világhistória nagy szinpadának jeleneteire nem egyszer gyakoroltak. Néha világosan látjuk e befolyás forrását, a kutató buvárlat mind jobban tisztába hozza a világeseményeket minden titkos rugóit, melyek a népek életének mozgatói; néha eltünik szemünk elől. De bizonyos, hogy a női kéz munkája akár nyiltan, akár rejtve mindig ott van a történelemben.

Egy Olympia nem törpül el oly alak mellett sem, mint fia: Nagy Sándor. Egy Cornelia méltó nagy atyjához: Scipióhoz. A ki az újabb kor nagy átalakitójának: Napoleonnak adott életet, Bonaparte Leticia, mint nő, mint anya példányképp lett volna, ha nem ékesíti is később a császári czimer. A «nagy császárnő»-ben: Mária Teréziában a nagy uralkodó minden erénye összpontosul. Hanem a híres asszonyokkal szemben mégis többnyire igazságtalanok az emberek. Kétszeresen itélik meg gyarlóságaikat s nem becsülik eléggé kiválóságukat. Pedig ha gyarlóságuk inkább szembeszökő, ennek az a magyarázata, hogy rendesen csak kifejezői a kornak, a kor jellemének, átlagos szinvonalának, melyben éltek, sőt erősebb kifejezői, mint a férfi, ezért szembeötlőbbek hibáik is. Érényeiket meg kevésbe veszik, mert a nőtől természeténél fogva kevesebbet várnak, mintha tehetsége szükségképen kisebb lenne a férfiénál. Pedig ezt is meghazudtolja a történelem.

Szerepök sehol sem oly feltünő mégsem, mint Franczia országban. Franczia-ország valóban a híres asszonyok hazája. Itt látjuk őket minden jó és rosz tulajdonságaikkal: uralkodnak, teljes mértékben kifejtik hatalmukat. XV. Lajos, midőn szétüzi a parlamentet, Du Barry asszony által jelenteti ki, hogy ő már határozott és nem fogja megváltoztatni álláspontját a rendek kéréseivel szemben. Nivernais herczeg nem hiába szólt igy Du Barry asszonyhoz: «Oh asszonyom! midőn a király ezt mondá, csak önre hallgatott.»

S e hatásukat nem is csodálhatjuk, ha az életnek ama soha utól nem ért finomságát, báját tekintjük, melyet ép e híres nők a társadalomban megvalósitottak. Van ez életnek természetesen nem egy árnyoldala is, mely csak előkészitője lett a későbbi véres eseményeknek: a forradalomnak. E finom, kellemmel teli élet rengeteg pazarlásoknak volt szülője. Az egyik híres asszony évenként huszonnégyezer livret költött, hogy mindennap új fejdisze legyen. Du Barry és Pompadour megszámlálhatlan millióknak hágnak nyakára. Mária Antoinette a dauphinnak olyan kocsit ajándékoz, melynek aranyozott foglalatait rubinok és zafirok ékesitik, s egész természetesnek találja ezt, mondván: «A király kétszázezer livre-rel szaporitotta jövedelmemet, ezt bizonyosan nem azért tette, hogy a pénzt megtartsam.»

A kor híres asszonya minden tökéletességet egyesiteni igyekszik magában, hogy uralmát annál jobban biztositsa. Pompadour asszony színésznő, festő és szobrász; Adelaide herczegnő minden hangszeren játszik; Mária Antoinette hangja kissé hamis, de azért csinosan énekel. A finomság és kecs e korszakában semmi se nagyobb bün az esetlenségnél. «A svéd király van itt, — irja egy emlékiró, — nadrágján kis rózsák vannak; mindennek vége, ez nevetséges ember, falusias király.» — Igy érthetjük meg aztán Talleyrand mondását: «Ki nem élt 1789 előtt, nem is ismerheti az élet édességeit.»

Mail metszete Goulband rajza után.
Ninon de Lenclos.

Mindez divat, a mint divat lesz később az egyszerű, kegyes élet keresése is. Mária Antoinette falut alkot magának Trianonban és «fehér perkail ruhában, gázkendőben, szalmakalappal fején» halászgat és nézi, mint fejik a teheneket. Bourbon herczegnő padlásszobákban keresi fel a szegényeket, s alamizsnát osztogat nekik. Mindez csak visszahatás. De a nehéz napok közeledtével mennyi nemes, hősi vonást tárnak elénk ez asszonyok!

A rémület napjaiban, midőn az emberek «alig mernek hallgatni», mikor bezárulnak a Roland asszony s hasonló hírességek termei, mert látogatóik számüzve, vagy már elvesztek a nyaktiló alatt, valóban a nők nagyobb hősiességet mutatnak a legerősebb férfiléleknél. Nyugodtan indulnak a vérpadra, mintha csak valami estélyre mennének. Madame Elisabeth nem akarja, hogy büntetés érje azokat, kik junius 20-ikán meg akarták őt ölni a királyné helyett, Du Barry, Mária Antoinette nem tiszteletet érdemelnek e megadásukban?

A forradalomban egész korszakok viselik magukon az asszonyi befolyás bélyegét. Ott van Stael asszony, utána Roland asszony, a girondiakkal, majd Madame Tallien, Beauharnais Joséphine. Ez utóbbi jelzi az új korszak beköszöntését, neve messze hangzó harsonaként hirdeti ezt. De ő mutatja meg azt is újabban, az asszony mire képes a történelemben. Pompadour, Du Barry feltámadtak sirjukból, csak a ruhájuk divatja lett más.

Az új idők embere: Napoleon maga tudja legjobban az asszonyi befolyás nagys gát. «Fontos dolgoknál, — szokta volt mondani, — a nőket előtérbe kell állitani.» De ha nem mondta volna is, teljes mértékben alkalmazta mindig ezt az elvet, melynek jelentőségét maga-magán tapasztalta. Későbbi dicsőségét az olaszországi hadtest feletti parancsnoksága alapitja meg, ezt pedig, mint a történelem egész tisztán kiderítette már, egyedül a Beauharnais Joséphine közbenjárása folytán nyeri el. Ki tudja, lesz-e belőle az, a mivé lett, ha ez a nő nem kerül útjába? «Mindazok a személyiségek, — irja Barras emlékirataiban, — a kik akkor a mi szemünkben oly kicsiknek tüntek fel és a kik később az események alakulása következtében olyan magasba emeltettek, az egy Hoche tábornok kivételével, ki egyedül érdemei, szellemének felsőbbsége által jutott fényes pályájára, mind az asszonyok befolyása révén emeltettek a tekintély és hatalom polczára.» És a mi jellemző, egyikök se mutatta magát hálásnak ama nő iránt, kinek emelkedését köszönhette. Napoleon elválik Joséphinetől, példáját követik Talleyrand, s mind a többiek. Ebben nagy tanulság rejlik a világ eseményeibe avatkozó asszonyoknak: akár jó eredménye van befolyásuknak, akár rosz, hálára nem számithatnak. Ezért tünik elénk ama nők jellemében, kik a politikától távol vannak, tisztább, tökéletesebb alakban a nő minden nemessége, tiszteletet paranesoló tulajdonsága.

A női lélek, természet minden vonása elénk tárul amaz alakokban, kiket egyben-másban felmutatott kiválóságuk, életük folyásának érdekessége, rendkivülisége a híres asszonyok sorába emelt. Itt van az utólérhetlen báj és kellem Ninon de Lenclosban, a hóditó hatalom La Vallièretől Maintenonig, előttünk áll a trón asszonya Joséphineben, Napoleon nővéreiben, Mária Antoinetteben és Mária Lujzában meg Hortenseben, a művészet halhatatlansága Lecouvrer Adrienneben, a vértanú Corday Saroltában és Madame Elisabethben, a nemes érzések, a család asszonya Sévignében és Napoleon anyjában. Csak néhány a sok közül, kiket a hir szárnyaira kapott. Mert sokan vannak ők, szóban és képben könyvtárakra menő följegyzések őrzik a híres asszonyok emlékezetét.

A multak ködén át elveszve, halványulva tünik elénk mégis legtöbbnek alakja. Híres uralkodónők tetteit följegyzik, megörökitik a törté-

* Ezen czim alatt közöltünk már egy hosszabb sorozatot a «Vasárnapi Ujság Regénytára»-nak legutóbbi folyamaiban. Tekintve ama nagy érdeklődést, melyben a közleményeink általánosan részesültek — a legújabban felkutatott és közzétett, eddig nagy részben ismeretlen adatok alapján folytatjuk a «Híres asszonyok» bemutatását, a kik koruk történetére hatást gyakoroltak.

nelem lapjai, a költőnő szellemét, a művésznő lángelméjét láthatjuk fenmaradt műveikben. De mi őrzi a női báj és kellem hires képviselőinek emlékét, mi tudja megeleveníteni alakjukat képzelmünkben? Egy csomó följegyzés, melyből megtudjuk napi életűnek tán minden óráját s mégis csak halvány a kép, melyet magunknak alkotni tudunk. Mert a szép, csodálni való arczot az élet tüze tette igazán hóditóvá, a gyönyörű alaknak a könnyed mozdulatok vagy ünnepélyes tartás, az egész lénynek a játszi könnyűség vagy komoly szellem adott ilyen vagy olyan, de mindenkép megragadó vonást. És mindez eltünt, mint a hogy a virág illata eltünik, ha szétfoszlanak szirmai.

*

NINON DE LENCLOS.

Ez a rendkivüli nő nemcsak szépségével ejtette hatalmába oly sok éven át a férfiszíveket, de páratlan szellemességével is és oly tiszteletet tudott kivivni magának kortársai előtt, hogy a legelőkelőbb nők szivesen keresték társaságát, csodálván testben-lélekben egyaránt kitünő tulajdonságait. Csakugyan rá illik az, a mit mondani szoktak róla, hogy: nem öregedett meg soha. És hogy micsoda csodás vonzóerő lakozott e tüneményes nőben, eléggé mutatják azok a történetek, melyeket élte végső éveihez füz az emlékezés, habár itt-ott talán túlzottnak is kell tartanunk ezen, némelyek szerint kétségtelenül hiteles eseményeket. Tény az, hogy XIV. Lajos alatt oly férfiak csodálatát nyeri meg, a kik döntő tekintélynek örvendettek amaz időkben és a «Ninon» név (a hogy eleinte mindig nevezték), oly varázshangzású volt, melynek puszta említése a szépség, kellem, báj és szellemesség tökéletes megtestesülését idézte fel mindenki képzeletében.

Ninon de Lenclos 1615-ben született, nem valami alsórendü családból, mint némely életirója tudni vélte; Lenclos ugyanis korának legelőkelőbb embereivel állott összeköttetésben. Egyetlen gyermeke szüleinek, kik közül anyja jámbor, istenes nő lévén, Ninont is ily kegyes életre akarta nevelni, atyja ellenben vidám bölcseséget csepegtetett a gyermekbe már korán, nem rejtegette előtte az élet semmi titkát, hadd ismerje meg azt a maga valóságában. Úgy hitte, jobb, ha atyja tárja fel előtte annak minden baját, veszélyét, mintha saját tapasztalataiból kellene azokat megismerni.

Alig hogy fiatal leányéveibe lépett, bevezette őt a társaságba. Háborús világ járt akkor, de azért Párisban nem hallották a harczi lármát. Főleg a Maraisban, Páris egy városnegyedében vidám társas-élet folyt. A fiatal lány szépsége mindenkit megbabonázott. Arczbőre vakitóan fehér; szemei feketék, nagyok; okosság és vidám életkedv csillámlik bennök; szája, fogai, mosolya páratlanok; feje nemes formájú, arcza büszkeség nélküli; arczkifejezése okos és vidám. Mindent egybevéve: szép volt és az maradt ugyszólván élte végeig.

De a ritka szépséghez még páratlan kellem és ügyesség járult. Mesterileg kezelte a lantot, kiváló a zongorázásban és e mellett korának legelső tánczosnője is. Nyelvismerete kiterjedt, nagy olvasottsága rendkivüli élénkséget és szellemességet adott társalgásának. E sokféle tökéletességének lehet betudni, hogy az emberek elfeledték jellembeli gyöngeségeit és csak a tökéletes, valóban úgy testi bájra, mint ragyogó szellemre nézve páratlan nőt látták benne.

A szív erősebb, szenvedélyesebb kitöréseinél sokkal többre becsülte az igaz barátságot, melynek szerinte is állandónak kell lenni azzal szemben, a kit ezzel egyszer megajándékozni érdemesnek találtunk. És csakugyan ezt az állandó, nemes barátságot gyakorolta ő. Scarront, az irót, hűségesen ápolta sulyos betegségében is és az udvar legelőkelőbb férfiait vitte hozzá.

Egy időre anyjának nagy betegsége, majd halála vonták ki a megszokott vidám életből. Nagy bánatában kolostorba vonult Páris egyik külvárosában és azt gondolta akkor, hogy egész életét ott fogja letölteni. De nem sokáig maradt a magányos csend közepette. A kolostor falait ismét a nagy világ lármájával cserélte fel. Richelieu bibornok halála, valamint a XIII. Lajosé nagy változásokat idéznek elő a franczia társadalomban is. A XIV. Lajos kiskorúságának első évei kezdődtek és erre az időszakra esett a Ninon diadalainak tetőfoka. Talán nőt még sohasem rajongtak úgy körül, mint őt ezen időben. E tájt igy irja le egyik emlékiró: «Csupa nemesség, kecs és gyönyörüség; arcza, ha az első tekintetre nem látszik is rendkivüli szépnek, a figyelmes szemlélet nagyon sok szépséget fedez fel rajta, oly finomságokat, melyek az első pillanatra legvakitóbb szépségü arcznál is előbbre helyezik.»

Finom modora, társalgásbeli nagy ügyessége folytán a kor legelőkelőbb emberei fölkeresték fiaikkal társaságát; hogy a szalonélet finomságaiban otthonosokká legyenek. Valóságos iskolája ez a fiatal embereknek. Élénken jellemzi őt Voltairenak egy ez időben irt verse, melyben azt mondja, ez a hires nő művészetével, finom modorával képes arra, hogy bár kevéssé lehet őt szigorú életűnek nevezni, minden gyengéje mellett is tiszteletet tudjon maga iránt ébreszteni.

Annyira körülrajongva látván őt, irigyei se maradhattak tétlenül, kik végre is bepanaszolták a regenskirálynénál, feslett életmóddal vádolván. Ausztriai Anna ezen vádak folytán megizente neki, hogy kolostorba kell vonulnia, de rá bizza annak meghatározását, melyik kolostorba menjen. Ninon nagy komolyan meghallgatta a küldönczöt és aztán oly bohókás feleletet adott neki, hogy a regenskirályné maga sem tudta, meghallván a választ, boszankodjék-e a merészségen, avagy nevessen rajta. A dolognak az lett a vége, hogy Ninon nem ment kolostorba, a mit különben utóbb már maga a regenskirályné se kivánt.

Egyébiránt ez a bevádoltatása épen nem ártott semmit neki. Olyan asszonyok, mint Sévigné asszony, Coulanges asszony, Bouillon herczegné, szalonját minden más elé helyezték és nem tudtak betelni szellemességével, szeretetreméltóságával. Ez a hire elszállt messze földre is. A hires mathematikus, Huyghens, a kor egyik legnagyobb tudósa, dicsőitő verseket irt hozzá elragadtatásában. Krisztina svéd királyné égett a vágytól, hogy a hires nőt, kiről már annyit hallott, szinről-szinre lássa és 1656-ban Franczia országban utazva, felkereste Párisban. Egy kisasszonyt akart látni — jegyzi fel a krónika — a kit Ninonnak hivtak s ki hires volt vidám életéről és szellemérő l; csak őt részesitette az összes franczia asszonyok közt valami tiszteletben. Maintenon asszony pedig épen nagy barátsággal tisztelte meg s Versaillesben a királyi palotában ajánlt fel neki lakást.

Az emlékirói feljegyzések egész sorozatát emlitik ama csodás vonzóerő, hatalom diadalainak, melylyel e rendkivüli nő még élemedett korában is rendelkezett. Grouville adata szerint ötvenhat éves volt már akkor, midőn a fiatal Charles de Sévigné beleszeretett, a kinek atyját, Henrit harmincznégy éves szépsége ejtette hatalmába. De húsz év mulva még megnyerte a fiatal Grignan márki vonzalmát, tehát egyazon családban három nemzedékkel éreztette megnyerő hatalmát. Ez a csodálatos ereje, melylyel daczolni tudott az idő rohanásával, valóban páratlan alakká tette, egész példabeszédszerüvé vált. Turenne marsall — mint mondogatta — csak azért akar élni, hogy őt öregnek lássa. De la Rochefoucault herczegtől mindig azt hallja, hogy az öregség az asszonyok pokla, de ő csak mosolyog ezen, nem fél tőle. Saint-Evremond mondja, hogy ő vele a természet azt a csodát akarta megmutatni, hogyan lehetséges soha meg nem öregedni, mert élte utolsó napjáig megtartotta szemei csodás ragyogását. És XIV. Lajos a nyolczvanöt éves nőben is csodálja, hogy testi gyöngesége mellett is élénk, sziporkázó szellemét még mindig változatlanul megtartotta. Ninon de Lenclos maga is tudta e nagy szellemi kiválóságát és arra többet adott, mint testi tökélyére. Sokszor mondta, hogy az olyan szépség, melyhez semmi kecs, szellemesség se párosul, olyan, mint a halfogó, melyen nincs csalétek. «Minden este hálát adok Istenemnek, — szólt egy alkalommal, — hogy ilyen szellemmel áldott meg és minden reggel arra kérem, hogy tartsa meg nekem szivem balgaságait.» De a tudákosságot gondosan kerülte mindig, jól tudván, hogy az a nőnél milyen visszatetsző. Egy izben Mignard panaszkodik neki, hogy leányának, Fouquières grófnénak mily rossz emlékező tehetsége van. «Szerencsés ember ön nagyon, — felelt neki Ninon, — legalább nem fog önnek idézni irókból és költőkből soha!»

Ninon egészsége 1696-tól fogva folyton gyöngül, roszabbodik. Emlékiratait rendezgeti és mondják, szép verseket is irt, melyek azonban unokája kezébe jutván halála után, nem kerültek nyilvánosságra. Bölcselkedő hajlama nem hagyja el most, élete végső szakában sem. «Ha az ember azt hiszi, — mondja egy alkalommal, — hogy a másvilágon minden jó emberünket ott találjuk és beszélgethetünk velök, akkor kellemes a halálra gondolni.» Erre már nem is soká kelle várakoznia, mert 1707. októberében örökre kihamvadt szemeinek ragyogó tüze. Még utolsó éjszakáján, nem tudván aludni, ezt a verset vetette papirra, melyben bús lemondásának ad kifejezést:

Szállj el tőlem, hagyj magamra,
Szállj el hiú reménység,
Nehogy bátorságom vesztve
Ujra hatalmadba essek.
Ha egyszer eljött a vég,
Itt lenn tovább mit keressek? . . .

Ninon de Lenclos neve nem került bele a világtörténet évkönyveibe, nem fűződik hozzá valami tartós, nagy hatás emléke, melyet a világ folyását intéző koronás főre gyakorolt volna Pompadourként. Mindazonáltal mint a női nem hatalmának, a szépség és szellem ritka egybetalálkozásának megtestesitőjét, mindenkor a hires női alakok közt fogják emlegetni. E sokat emlegetett szépségére álljon itt még egy kis párbeszéd, mely közte és Richelieu herczeg közt lefolyt, midőn ez utóbbi azt kérdezte Ninontól, hogy mi az ő szépségének titka?

Ninon igy felelt: «Tiszta és átlátszó, a hegyek közt született, a felhőkkel utazik, de bizonyos idő mulva megint visszatér a földre és áldás kiséri megjelenését. Ragyogóbb a gyémántnál, kis korában szelid, halk a dala, de ha megnő, hatalmasabb a föld minden hatalmasainál. Nos, mi ez?»

— A forrás vize, — mondá Richelieu.

— Úgy van, annak köszönhetem egészségemet és szépségemet. Mindennap megfürdöm benne és azért vagyok szép, mert egészséges vagyok.

Jellemének egyik előnyös vonásául felemlithetjük művészet- és költészetszeretetét. Voltairet, kit később szintén barátságával ajándékozott meg, gyermekifjú korában mutatták be neki és ő, már akkor felismervén benne a rendkivüli tehetséget, kétezer frankot adott az irónak, hogy annál jobban szentelhesse magát a költészetnek. Kora nagy irói, költői, művészei majdnem kivétel nélkül siettek szalonjába, hol benne a szépség és szellem oly ritka összhangját szemlélhették. E testi és lélekbeli kiválóság csodás párosulása teszi alakját mindenkorra emlegetetté.

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar fordítás.)

(Folytatás.)

Nem tudta biztosan, merre van a műhely, csak annyit tudott, hogy az erdő szélén van, egy macskaugrásnyira az amoreyi majortól. Útközben a szerelmesek szokott okoskodásaival áltatta magát, mint a hogy teszik az emberek, a mikor meg akarnak alkudni a saját lelkiismeretükkel.

— Ha egyenesen ráakadok a műhelyre, az annak a jele lesz, hogy látogatásomnak nem lesz kellemetlen következménye és hogy nyugodt lélekkel térhetek vissza; ha pedig eltévesztem az útat, akkor ezt isteni ujjmutatásnak veszem és visszafordulok.

Mialatt ezeket elgondolta, az erdőösvény kiszélesedett és sűrű berekké változott, melynek végén egy forrás bugyogása hangzott fel.

— No lám, — mondogatta magában Germaine, terve meghiúsultán szomorkodva, — eltévesztettem az útat; az Isten tehát nem akarja, hogy meglátogassam Martialt.

Már vissza is akart fordulni, midőn észrevette, hogy a berekből keskeny ösvény vezet balfelé. Ráfordult hát a keskeny ösvényre és az út egy hirtelen kanyarulatánál szivdobogva pillantotta meg a kunyhó kupalakú tetejét és a műhely ernyős födelét. A deszkakerités mentén halomra rakott faczipők eloszlatták minden kételyét. Valóban ez a faczipőfaragók műhelye volt.

Megállt és hallgatódzott. A legkisebb nesz se hallatszott, csupán a forrás lágy mormolása zavarta meg a csendet; a műhely elhagyatottan állt. Bizonyára a mester legényeivel együtt szintén makkszedésre ment.

Bármilyen nagy volt is a szegény Germaine csalódása, mégis szabadabban lélegzett; ha már a gondviselés nem akarja is, hogy Martiallal találkozzék, azért csak nem haragszik meg, ha meglátogatja az üres műhelyt. Különben nem is érzett volna annyi erőt magában, hogy ha már eddig jött, a műhely küszöbéről visszaforduljon.

Oly könnyed és nesztelen léptekkel haladt végig a telepen, hogy még a szomszéd somfákon tanyázó czinegék se riadtak fel. Valóban üresen állott az egész műhely; a kerítésekhez szabályos rendben sorakozó szerszámok is bizonyitották, hogy ma munkaszünet van és hogy a telep gazdái távol vannak.

Épen vissza akart fordulni, midőn a konyhául és hálószobául használt kunyhóból halk suttogást vélt hallani. Lábujjhegyen odalopódzkodott. Valóban beszélgettek, sőt a társalgás mindig élénkebbé vált. A beszélgetők minden egyes szava tisztán csendült a fülébe és Germaine összerezzent, midőn Martial hangjára ismert.

De a következő pillanatban éles fájdalom nyilalt a szivébe.

Észrevette, hogy Martial szavaira női hang felel; üde, csengő női hang, melynek majd lágyan hizelgő, majd haragosan felszisszenő hang lejtése ismerős volt előtte. Gyötrő kiváncsisággal került közelebb és holthalványan, halálos aggodalomtól vonagló szivvel odatapasztotta fülét a vékony deszkafalhoz. Így nem csak hogy mindent hallott, de mindent látott is, mert a deszkahasadék elég széles volt, hogy megfigyelhesse a beszélgetőket.

Az egyikük valóban Martial volt, a másik pedig, a mint azt szerető szive rögtön megsejtette, egy lány. Egy szempillantásra észrevette, hogy ez a lány hajdani iskolatársa: Pitois Clairette.

— Az ám, te hunczut alamuszi ficzkó vagy, Martial, — szólt Clairette, — és csak annyit vallasz be nekem, a mennyi érdekedben áll. De engem hiába akarsz ám bolonddá tenni; magam is ravasz róka vagyok és nekem is van eszem. Engem el nem ámítsz . . . Ismétlem, hogy a te furfangjait alatt valami turpisság rejlik; érzem, hogy kutya van a kertben.

— Csalódol, babám, — felelt Martial. — De hát tegyük fel, hogy meg akarnálak csalni: ugyan mikor és hol tehetném ezt, mikor soha egy tapodtat nem mész el innen, én meg ki se mozdulok az erdőből egész héten.

— Nem ám, te hazug, hát vasárnaponként nem mégy be a faluba?

— Lehet, hogy vasárnap néha benn voltam a faluban, hogy volt pajtásaimmal egy pohár bort igyam a korcsmában. Különben, ha kételkedel bennem, hát leselkedj rám!

— Már meg is tettem! És a mit ez alkalommal láttam, az szeget ütött a fejembe. Mondd csak, mióta lettél te olyan jámbor keresztény, hogy egy vasárnap se maradsz el miséről. Minden nagymisén ott vagy, nem tudom melyik szoknya kedvéért. Vagy mered a szemembe mondani, hogy ez nem igaz?

— No és aztán? Hát ha voltam is kétszer-háromszor misén az auberivei legényekkel, mi van abban? A mi pedig azt illeti, hogy szoknyák után futkosom, abból egy szó se igaz. Egyet se ismerek a faluban, a kinek olyan karcsú dereka és olyan piros ajka volna, mint az amoreyi Clairettenek!

— Isten veled, Martial.

— Hallgass, te hízelgő . . . Engem ugyan rá nem szedsz; kárbaveszett fáradság. Hát mikor ott a falu végén ögyelegsz a púposkánál, azt is a pajtásaid kedvéért teszed?

— Micsoda púposkánál?

— Ugyan, ne tettesd magadat, mintha vizet se tudnál zavarni. Nagyon jól tudod, kit gondolok. Azt a szenteskedő nenyúljhozzámot, azt a Germainet. Tudod már most?

— Azt a szegény nyomorékot? Úgy látszik, tréfálni akarsz. Csak nem gondolod komolyan, hogy szerelmes vagyok belé!

— Nem, az bizonyos, hogy nem a szépségébe vagy szerelmes . . . Hiszen a drágalátos kisasszonyka csúnyább a madárijesztőnél: olyan sovány, mint a hét szűk esztendő, és csak a háta formás. Csak hogy te a kisasszonyka pénzébe vagy szerelmes és tudva azt, hogy ő beléd bolondult, azt vetted a fejedbe, hogy elveszed a birtokai kedvéért. No valld be, hogy jó szimatom van és hogy rájöttem a turpisságodra!

Pillanatnyi csend állt be, aztán Martial kihívó hangon válaszolt:

— No, és ha úgy állna a dolog? . . .

— Ha úgy állna! — sikoltott fel Clairette kétségbeesetten. — És te a szemembe mered ezt mondani! Miután elbolondítottál, most eldobnál, mint egy kifacsart czitromot? Ha úgy volna! Csak merd ezt megtenni, majd meglátod, hogy kinek hivnak engem!

— Csitt, te bolond; semmit se fogsz csinálni, mert nem is tehetsz semmit.

— Ne ingerelj, mert megbánod!

— Hát mit tennél? Hadd halljam. Ki vele!

— Először is elmennék ahhoz a púpos istencsudájához és megkérdezném tőle, mi jogon rabolta el szeretőmet, és ha ő mind a mellett nem mondana le rólad, akkor ott találkoznunk majd a templom küszöbén, a hol olyan lármát fogok csapni, hogy zeng bele az egész falu.

— Ugyan, ugyan, szenteckém! Hát a zsandárok mirevalók, mi?

— A zsandárok? Oh te szivtelen!

Hangos, fuldokló zokogás hangzott fel a kunyhóban, melybe a csalfa hitszegőre szórt átkok vegyültek.

Martial pedig hallgatott. Nagybölcsen bevárta, mig a könyzápor elállt, mert előre látta, hogy ez az idegroham jótékonyan és csillapitólag fog hatni kedvese túlfeszült idegeire. Néhány perez múlva aztán leghizelgőbb hangján szólalt meg:

— Nézd csak, babám, ne bolondozz és ne rontsd azt a szép szemedet. Hisz tudod, te kis csacsi, hogy mindig csak téged foglak szeretni. Sokkal jobban szeretjük egymást, semhogy elválhatnánk . . . Sőt föltéve is, hogy megnősülök, ez mit sem változtat a mi viszonyunkon.

— Nem? — zokogta Clairette, de már sokkal nyugodtabban, — mit se változtat? Hogy mondhatsz ilyent!

— Hát mi azért fogjuk egymást szeretni tovább is. Hiszen az a házasság nem akadályozhat engem abban, hogy téged ne szeresselek és ölelgesselek továbbra is. No lám, szárítsd fel a könyeidet és ölelj meg; hadd beszéljek a fejeddel. Ravasz róka vagy és kitaláltad; én Germaine-nel ép oly kevéssé törődöm, mint a tavalyi esővel, de mivelhogy ő belém bolondult, nagy szamár volnék, ha rá nem állanék egy ilyen előnyös házasságra, a mely semmire se kötelez és a mely oly jó módhoz juttat, hogy kedvem szerint szerelmeskedhetünk. Germaine mit se fog sejteni, ő lesz a feleségem a világ előtt, de a szivem jobbik része a tied lesz és mindig csak téged foglak szeretni. No, nyugodt vagy már? Nem jobb az így, mint hogy örökétig Raffaut apónál törjem magamat és mindvégig szegény ördög legyek.

— Milyen mézes-mázos szavakkal tudod te elbolondítani az én szegény szivemet . . . Megesküszöl rá, hogy mindig én leszek a te igazi feleséged Isten előtt?

— Esküszöm, hogy csak téged foglak szeretni, hogy egyedül te leszesz az én drága kedvesem, hogy mindhalálig az lesz az én örömöm, ha a te ajkaidról szívhatom a mézet. Így, mint most.

E szavakkal Martial az ölébe ültette Clairettet.

De már ez több volt, mint a mennyit a szegény Germaine elviselhetett. A feje szédült, a lábai megtagadták a szolgálatot. Egyszerre csak térdre roskadt és földrezuhantában magával rántott egy halmaz faczipőt.

— Ah, — mormogta Martial megdöbbenve, — a műhelyben jár valaki.

Egy ugrással künn termett és Clairette kiséretében a küszöböt átlépve, hüledezve állott meg, mig ajkairól elfojtott álkozódás tört elő.

— Lánezos lobogóját, — mormogta, — Germaine!

A fiatal lány emberfölötti erőmegfeszitéssel talpra állott.

— Igen, — rebegte fuldokló hangon, — mindent hallottam. Isten veled, Martial.

És holthalvány arczczal rohant el, mialatt Clairette durva szitkok és sértő gúnykaczajjal illette.

V.

Szegény Germaine mélyen lehorgasztott fővel szaporázta lépteit a nedves és sikos ösvényeken. A heves rázkódtatás annnya elkábitotta, hogy nem is érezte sajgó fájdalmát. Csak egy vágya volt, hogy minél messzebbre meneküljön ama rettenetes helytől, a hol oly szörnyű kinokat szenvedett. Clairette könyörtelen gúnykaczaja még mindig a fülében csengett és folyton üldözte. Csak akkor állt meg, mikor már a dombtetőre ért. Melle zihált, lábai megroskadtak alatta és hirtelen összerogyott a mohos földön. Ütereiben tompán zúgott a vér; úgy érezte, mintha vaspántok szoritanák össze a homlokát; jéghideg kezeivel megtámasztotta lázban égő homlokát és néhány perczig szinte aléltan, mozdulatlanul hevert a földön.

Körötte néma csend borult az erdőre. A leáldozó nappal nedves párák gomolyogtak fel a vizes talajból; a makkszedők vig lármája távolba veszett és a lombjukat vesztő berkek mély hallgatásba merültek.

Csak a lepergő lombok hullottak zizegve alá és lassú, gyengéd enyelgéssel peregtek végig Germaine mozdulatlan alakján.

A hulló lombok titokzatos lágy simogatása, mely a szegény lány kezét és nyakát meg-megérintette, lassanként öntudatra ébresztették és visszatért az eszmélete. De a mint magához tért, egyúttal boldogtalanságának tudatára is ébredt. Szemei, melyek eddig szárazon meredtek a légbe, könyekkel teltek meg és hangos, görcsös zokogás fojtogatta. Clairette féltékeny szemrehányásai és Martial feleletei megannyi szétpattogó bombaként hatoltak a szivébe. Úgy érezte, mintha éles karmok marczangolnák a keblét.

A fájdalom most éleslátóvá tette. Oh menynyire csalódott Martial barátságában! A saját szerelmes szive után ítélte meg Martial szivét és hitt az őszinteségében, barátsága önzetlenségében, mert ő maga őszinte és szeretetteljes volt és nem ismerte sem az önző számitást, sem a ravasz fondorkodást... A szerelem mámora egy pillanatra a mennybe emelte, a gyönyörök egébe, de jaj, egy negyed óra elegendő volt arra, hogy a mennyek magaslatáról a sárba lerántsa.

És ő most lenn fetreng a sárban, szakgatott szivvel, halálra sebzetten, megalázva, és bárhogy szégyeli is csalódását, bárhogy fáj is a kiábrándulás, nem tudja meggyűlölni azt, ki neki annyi szenvedést okozott. Elismerte ugyan, hogy Martial méltatlan az ő szerelmére, de egyúttal bevallotta önmagának, hogy még mindig szereti. Pirult saját gyengeségén; azt kérdezte magától, vajjon nem erkölcsi bűnös elzüllés jele-e ez; de bárhogy restelte is, szerelme tovább lángolt szive legmélyebb rejtekén.

Nehéz könyek peregtek végig halovány orczáin, ajkai zokogva vonaglottak és szerette volna belekiáltani kétségbeesését az erdőbe, a melyben hallgatagon, lágy zizegéssel peregtek le a hulló levelek az est alkonyában.

A sötétség egyre sűrűbbé vált. Abbeli félelméből, hogy éjnek idején kell majd az erdőben bolyongania, annyi erőt meritett, hogy feltápászkodhatott és útnak indult. Midőn kiért a tisztásra, később járt már az idő. Sűrű köd gomolygott a faluszéli ingoványokon és a fellegeken keresztül egy-egy csillag kezdett fényleni. Kínosan vonszolta magát a lakásáig, és midőn a házához ért, a küszöbön Aubriot nénit pillantotta meg, a ki már régóta aggódva leste a hazatértét.

— Végre valahára hazakerültél, — kiáltott fel a derék asszony, megragadva Germaine mindkét kezét. — Eltévedtél az erdőben? Majd meghaltam félelmemben; már azt hittem, hogy valami baj ért... De szentséges uram Istenem, olyan hideg a kezed, mint a jég, édes gyermekem, gyere hamar a kályhához, hogy felmelegithesd meggémberedett tagjaidat.

De midőn bekisérte volt Germainet a konyhába és a lámpa fényénél az arczába nézett, rémülten kiáltott fel:

— Édes jó Istenem, milyen állapotban kerültél haza! A szoknyád merő rongy; a hajad kibomlott...

E szavaknál odavezette a fiatal lányt a tükörhöz.

— Nézz a tükörbe. Olyan halvány vagy, mint egy kisértet. Tán valami haszontalan legény ijesztett rád az erdőben. Biztos vagyok benne, hogy valami bajod történt.

(Folytatása következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE

REGÉNYES RAJZOKBAN.

Irta: **JÓKAI MÓR.**

I. kötet. Ötödik képes kiadás. Ára füzve 2 frt 50 kr.
II. kötet. A mohácsi vésztől a szatmári békekötésig. Képekkel. Ára füzve 2 frt.
III. kötet. A szatmári békétől 1867-ig. Képekkel. Ára füzve 2 frt.

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Borprések. Ekék. Vetőgépek. 7967

Magyarország legnagyobb és egyedüli **gazdasági gépgyára** mely a gazdálkodáshoz szükséges **összes** gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Üllői-út 21. szám.

Ajánlja műtermét mindennemü **fölvételekre** legnagyobb formátumig. **Külön műsokszorositó osztály.**

Heliogravure, Autotypia, Fototypia, Fénynyomat.

Telefon összeköttetés. 7544

Az arcz szépsége

legbiztosabban úgy érhető el, ha az a

Leichner-féle zsirpuder,

Leichner-féle Hermelinpuder és Aspasiapuder alkalmazásával ápoltatik. Ezek a hires arczpuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelsőbb rangú művésznők által előszeretettel használtatnak; a börnek virulló, üde rózsás szint adnak és nem lehet észre venni, hogy az arcz puderezve van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszerárusnál.

Leichner-féle árulik!

Utánzatoktól óvakodni kell.

Leichner L., Berlin, kir. szinházak szállitója.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES ASSZONYOK.

EGY SZERENCSÉTLEN KIRÁLYNÉ IFJÚSÁGA.

A kik a rendkivüli természeti eseményekből következtetéseket szeretnek vonni az emberek életére, azok a szerencsétlen véget ért franczia királyné, Mária Antoinette születése napjából mélfán jósolhatták meg zaklatott, szomorú életét, mert Mária Antoinette ép azon a napon született, a mikor a lisszaboni földrengés az emberek ezreit pusztitotta el. (1755. nov. 2-án).

Mondják, hogy Mária Terézia mindenkép fiút szeretett volna s midőn egy alkalommal 1755. nyarán egy udvari emberrel társalgott Schönbrunnban, ismételten kifejezést is adott e vágyának. «De vajjon csakugyan fiú lesz-e, vagy pedig lány?» tünődött a császárné.

— Bizonyos, hogy főherczeg fog születni, — mondá a kérdezett.

— Azt hiszi? — Pedig én fogadni merek két aranyban, hogy lányom születik.

A fogadást megkötötték és az ősz elérkeztével az udvari ember elveszíté fogadását. Mély hajlongások közt adta át az elvesztett két aranyat uralkodónőjének egy papirlapba burkoltan. A lapon pedig ezek a versorok voltak olvashatók, melyeket a hires Metastasio erre az alkalomra szerzett:

«Ho perduto; l'augusta figlia
A pagar m'ha condamnato;
Ma s'e vero ch'a voi simiglia,
Tutto l'mundo ha quadagnato.»

(Vesztve fogadásom, a fenséges leányzó
Itél fizetésre,
De ha igaz, hogy anyjához hasonló,
Az egész világ nyert véle.)

Mária Teréziánál polgárias egyszerűség, majdnem szerénység volt a családban uralkodó. Az unalmas, fárasztó udvari szertartásokat nem ismerték a családi életben. Ő maga, el lévén foglalva az uralkodás gondjaival, nem vezethette gyermekei nevelését, de gondosan felügyelt arra mégis és szigorúan megkivánta, kiadott rendeletei végrehajtását. Igy a kis Mária Antoinettenek legelső nevelőjét is azért bocsátotta el, mert észrevette, hogy azokat az irászpróbákat, melyeket a kis főherczegnő gyakorlataiként mutattak be neki, maga a nevelőnő irta. Helyét Brandeisen grófné váltotta fel, a ki rendkivül szerette fiatal növendékét. És a kis Antoinettenek pajzán, vidor természete majdnem lehetetlenné tette, hogy szigorú legyen iránta. Ha némi komolyabb leczkéztetést tartott is neki a grófné, elég volt a gyermeknek egy szeretetreméltó felelete, hogy minden szigorúság eltünjék a nevelőnő arczáról. A kis Antoinette egész tizenkét éves koráig volt a grófné kezei alatt, de az utána következő Lerchenfeld grófné már sokkal szigorúbb volt az előbbinél.

Különös előszeretetet az olasz nyelv tanulása és a zene iránt mutatott. Az előbbiben Metastasio, a költő, volt mestere s könnyű, gyors tanulása nagyon meglepte a hires verselőt. A zenébe meg Gluck, a dalmüiró, vezette be. De a két tárgyon kivül aztán nem is mutatott a kis főherczegnő valami nagy kedvet és fogékonyságot a tanulás iránt. Anyja sokszor is panaszkodik leveleiben, hogy legfiatalabb leánya mi észrevehető haladást se tesz tanulmányaiban. «Antónia főherczegnő ugyanis — a mint őt Bécsben nevezték — egész hibásan irt, irása alig volt olvasható. Rajzait előbb alaposan át kellett javitani, mig anyjának meg merték mutatni. Nem a tehetség hiányzott benne, de már akkor jelét adta annak, hogy semmi kitartása, türelme nincs a komolyabb dolgokra s az életnek csak könnyebb, mulatságosabb részét hajlandó elfogadni.»

Gievedon 1822-iki rajza után.
Mária Antoinette.

Ferencz és Mária Terézia egyformán nagy kedvelői voltak a zenének. Esténként rendesen hangverseny volt a schönbrunni nagy hangversenyteremben. Gluck és Haydn vettek ezeken részt mint játszó művészek, mig Metastasio legújabb költeményeit szokta felolvasni. Egy ilyen hangversenyen mutatkozott be az akkor csodagyermek számba menő fiatal Mozart is, és nem lévén szokva ily magas hallgatósághoz, meg nem is nagyon forogván még a sima parketten, ép a mint a felségek előtt meg akart hajolni, végig terült a padozaton. Az udvari emberek hangosan kaczagtak a baleset felett s természetesen senkinek se jutott eszébe, hogy felsegitse őt. Nem igy azonban a kis Antónia főherczegnő. Oda siet a kis művészhez, felemeli és gyöngéd szavakkal igyekszik megvigasztalni. Jó szive különben is ismeretes volt a fővárosban, tudták róla, hogy nem egyszer osztotta szét a szegények közt megtakaritott aranyait.

Mária Antónia még tizedik évét se töltötte be, midőn atyját elveszíté. A császár Innsbruckba utazott második fiának eljegyzésére. Látni akarta a kis Antóniát mielőtt elutazott volna. «Olyan nagy szükségét érzem annak, hogy ezt a gyermeket megöleljem», mondá, mintha balsejtelme súgta volna, hogy nem látja viszont a gyermeket. És pár nap mulva csakugyan halálának hire érkezett meg Innsbruckból.

Mária Terézia e váratlan nagy csapás hatása alatt, rendkivül komorrá, zárkózottá lett s ha szólt, csak az élet hiábavalóságát, mulandóságát emlegette. E szomorú napokban úgy látszott, még inkább magához akarja vonni a gyermek Antónia szivét, felvilágositván őt az élet nagy tudományából mindarról, e mit csak már megérteni képes. Leviszi az uralkodók sirboltjába, hogy lássa: minden földi hatalom, dicsőség mulandóságát; előtte varrja férje halotti ruháját. «Most még nekem is mindazokban a megtiszteltetésekben, ünneplésekben van részem, — mondá a mint a kis Antóniát kézen fogva vezette a sarkofágok között, — a melyekben annak idején ezeknek itt szintén részük volt. De ime őket már elfeledték az emberek. És engemet is épen úgy el fognak majd feledni.»

Bajos az emberi élet folyását, a jellem kialakulását megjósolni, de annyit talán mégis elmondhatunk, hogy a kis Antóniából nem lett volna az a szerencsétlen Mária Antoinette, a ki lett, ha nem oly korán kell férjhez mennie és oly férfit választanak férjeül, a ki természetének rosz oldalait ellensulyozni tudta volna, határozott, férfias fellépéssel. Azonban minderre nem gondolt se Mária Terézia, se a házasságot előkészitő politikusok. Mert politika szülte az egész frigyet, mely az osztrák főherczegnőt Franciaország trónjára s végül a vérpadra juttatá. Mária Terézia meg akarta erősiteni, állandóvá tenni azt a jó baráti, szövetségi viszonyt, melyet 1756-ban az osztrák uralkodó ház és XV. Lajos között kötött egyezmény létrehozott. Minden áron házassági viszonyt szeretett volna a két ház közt létesiteni. A tervnek XV. Lajos és miniszterе, Choiseul is kedvezni látszottak, és Mária Terézia legfiatalabb leányát, Antóniát szemelte ki tervei keresztülvitelére. Évekkel korábban el volt már határozva a franczia trónörökös és Mária Antónia közti házasság, mielőtt az eljegyzés megtörtént volna. Alig volt tizenegy éves a főherczegnő, midőn Madame Geoffrin látogatást tett a bécsi udvarnál, hol igen szivesen fogadták. S a látogató igen el volt ragadtatva a legfiatalabb főherczegnő kedvességétől, bájosságától.

— Mily elragadó gyermek, — kiáltott fel, — beh szeretném elrabolni!

— Csak vigye el, — mondá Mária Terézia jelentőséges mosolylyal, — csak vigye el.

Madame Geoffrin a párisi szalonokba mindenüvé elvitte a legifjabb osztrák főherczegnő bájosságának hirét, a kit a franczia fővárosban mint leendő trónörökösnét emlegettek.

Ebben az időben történt, hogy egy egykori lelkész, doktor Gassner, a ki azt állitotta magáról, hogy a jövendőbe tud látni, Bécsben tartózkodott. Mária Terézia egy alkalommal azt kérdé tőle:

— Mondja meg nekem, boldog lesz-e az én Antóniám?

Az állitólagos távolbalátó soká figyelmesen nézte a fiatal főherczegnőt, majd elhalványult és nem akart feleletet adni a császárné kérdésére. S midőn ez sürgette, végre igy szólt:

— Mindenkinek megvan a maga keresztje, melyet hordania kell majd a végzet rendeléséből.

Az elválás rendkivül nehezére esett a szerető anyának. «Mily boldog volnék, — mondotta többször — ha itt tarthatnálak magam mellett! De meg kell hajolnom országaim érdeke előtt. Gyakran irj nekem, leveleidet könyeimmel fogom áztatni. Én nem irok úgy, mint Sévigné asszony, de azért ép úgy szeretlek, mint ő szerette leányát.» És nem kevésbbé sajnálták az osztrák főváros lakói is a fiatal főherczegnőt. Egy szemtanú azt mondja, hogy távozásakor az egész város olyan volt, mintha gyászt öltött volna.

Mária Antoinette életének keserűségei tulajdonképen attól a naptól kezdődnek, midőn mint immár franczia trónörökösné elfoglalja helyét a királyi család körében. Lajos, a dauphin, alig volt tizennégy éves, midőn trónörökös lett. Tizenhat éves volt, midőn Mária Antoinette a nejévé lett. A fiatal trónörököst udvarmestere, Vauguyon herczeg, annyira uralmában tartotta, hogy Mária Antoinette csakhamar kikelt az ellen, a mi annál érthetőbb, mert a herczeg nem riadt vissza semmi eszköztől, hogy az ifju trónörökösné helyzetét mennél kellemetlenebbé tegye. Hallgatózott az ajtóknál, összebeszélt a szolga népséggel s mindenféle vádakkal állt elő a király előtt. Utóvégre Mária Antoinette elérkezettnek látta az időt, hogy megszabaduljon tőle s egyszer igy szólt hozzá felháborodva:

— A trónörökösnek nincs többé szüksége udvarmesterre, nekem pedig nincsen szükségem — kémre. Legyen szives és ne mutassa magát többet előttem!

Mária Teréziát nagyon kellemetlenül érintették azok a hirek, melyekből a franczia udvarnál levő követe révén arról értesült, hogy dédelgetett leányának mily sok kellemetlenséggel kell küzdenie új helyzetében. Különösen bántotta őt a király leányai: Madame Adelaide, Madame Victoria és Madame Sophie által gyakorolt zsarnoki befolyás leányára s ennek leveleiben gyakran éles szavakkal adott kifejezést. «Minden leveledből azt olvasom, — irja egy izben, — hogy mindig csak azt teszed, a mit nénéid parancsolnak. Hát az én szeretetem, az én tanácsaim nem érdemesebbek a követésre, mint az ő akaratuk? Megvallom, ez a tudat nagyon szomorit engem.»

Gondoljuk mindezekhez azt a teljes érzéketlenséget, melyet a trónörökös, a kit Dubarry grófnő «a vastag, neveletlen siheder»-nek nevezett, az első időkben neje iránt mutatott és teljes képet nyerhetünk a szegény fiatal asszony kinos helyzetéről. Igaz, férjének ez az érzéketlensége, érdektelensége őt magát is olykor rideggé, sőt kiméletlenné tette vele szemben. Igy egyszer szemére vetette neki, hogy annyira nem törődik magával, hogy még ruházata is tisztátalan, rendetlen, nem egy trónörököshöz illő. Lajos eleinte megütődött e kifakadáson aztán elkezdett — könyezni. Most már Mária Antoinette is megbánta kiméletlenségét és az ő szemeibe is könyek gyültek, a minek bocsánatkérés, kibékülés lett a vége.

Germainere feladták az utolsó kenetet.

— Mondd meg igazán: szeretsz engem? — kérdé a trónörökös.

— Igen, szeretlek, ne kétkedj ebben. De még inkább tisztellek.

Lajost meghatotta az őszinte hang és ez időtől megváltozni látszott. Eddig teljes mértékben illett rá az, a mit egy udvari ember mondott róla, hogy ő az országnak legjobb, de nem legrokonszenvesebb embere.

(Vége következik.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Franczióból fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

Germaine gépiesen vetette fel a szemét és a tükör megmutatta neki halvány arczát, sirástól kidagadt szempilláit, kidomborodó vállait és torz alakját. Igaz, ő rút nyomorék! Valóságos korcsszülött! Hogy is lehetett oly dőre, hogy vakithatta őt el annyira a hiúság és a bűn, hogy azt higyje, miként nevetséges külseje szerelemre csábithatna valakit.

Behünyta a szemét és visszatántorogva rekedten rebegte:

— Nem történt semmi bajom, csak fázom . . . fázom . . . fázom . . .

Oda ült a kandalló mellé és gépiesen melengette jéghideg újjait. Egész teste reszketett, fogai lázasan vaczogtak. Aubriot néni aggódva szólalt meg újra:

— Hiába tagadod, valamit titkolsz előttem. Látom, hogy beteg vagy. Adjak egy forró levest?

Germaine tagadólag rázta a fejét. Az étel puszta gondolatától is undorodott.

— Tudod mit, — folytatta Aubriot asszony, — feküdj le, majd melegitőt teszek az ágyadba és főzök egy jó forró herbateát. Az pompás szer; ettől izzadni fogsz és holnap reggelre nem lesz semmi bajod.

De midőn Germaine másnap reggel fel akart kelni, majd elájult. Ha megmozdította a fejét, úgy érezte, mintha kalapácscsal ütnék a halántékait; a szemgolyói tüzeltek, füle zúgott, egész teste majd didergett a hidegtől, majd meg lázban égett. Aubriot asszony ijedtében rögtön az orvosért küldött. Mire ez megérkezett, a betegen legyőzhetetlen bágyadtság vett erőt és egész teste erős lázban égett. A jó öreg orvos csóválta a fejét, agyvelőgyuladást emlegetett, pióczát tétetett a tarkójára és mustárborogatásokat rakott a lábára. De a baj napról-napra roszabbra fordult és Germaine majd lázálmaiban félrebeszélve hánykolódott, majd mozdulatlanul és érzéketlenül feküdt az ágyán.

Aubriot asszony néha alig tudta két kezével visszatartani, hogy lázrohamaiban le ne ugorjék az ágyról. Germaine fel akart kelni, ki akart rohanni az erdőbe, Martial neve folyton az ajkán lebegett és Aubriot asszonyban azt a gyanút ébresztette, hogy Martial az egyedüli oka annak a sulyos betegségnek, mely a fiatal lányt leverte a lábáról.

Az orvos naponta kétszer látogatott el hozzá, de nem sok reménynyel biztatta Aubriot nénit. Boucheseichék, a kik unokahúguk betegségéről értesültek, szintén beállitottak az örökséget szimatoló rokonok farizeus bánatával arczukon, de Aubriot asszony könyörtelenül ajtót mutatott nekik. Egyedül a papot eresztette a beteg ágyához, a ki különben senkit se ismert meg. Egy este, midőn már reménytelennek tartotta Germaine állapotát, feladta neki az utolsó kenetet is.

De a halál nem következett be. Három hét lefolyása után csökkent a láz, a beteg lábadozásnak indult és az orvos bátran kijelenthette, hogy a veszély elmúlt.

Germaine azonban mintegy öntudatát veszitve ocsudott föl lázkáprázatának lidércznyomásaiból. Úgy látszott, mintha a betegsége előtt történt események emlékezete elmosódott volna a lelkében. Olyan gyenge volt és mindenen úgy elcsodálkozott, mint egy ma született gyermek. Rendkivül érzékeny volt és minden kicsiségen sirva fakadt, vagy elnevette magát. Ereje csak igen lassan tért vissza és az agyára borult homály igen nehezen oszladozott. Aubriot néni gondos ápolásának köszönhette, hogy mégis kilábolt a bajból, de mintha valami felleg borult volna az eszére.

Lábadozásának hosszú hetei alatt beköszöntött a tél is. A lombtalan erdőkre és az elfagyott földre sürű leplet boritott a hó. A hópelyhek hangtalan hullongása naphosszakig eltartott. Nem sokára vakitó hófehér takaró födte az erdőt, a rónát és a tetőket. Az egész természet ugyanabba a mély zsibbadásba merült, mint a lábadozó beteg elhomályosult agya.

A harangok kondulása tompábbá vált; a léptek nesze alig hallatszott a havas utczán; és a mérhetetlen hófedte sikság visszfénye halvány fagyos világossággal árasztotta el a szobát, a mi még holthalványabbnak tüntette fel Germaine vértelen orczáit.

Az élet e téli szünetelése falun hetekig tart; aztán egyszerre melegebb szél kerekedett délkelet felől, nehéz, szürke esőfellegek tömörültek a völgy felett és az egész vakitó hófehérség valóságos vizözönné olvadt, mely az erdőket és mezőket elöntötte. Künn nem hallatszott egyéb zaj, csak a viz locsogása és az olvadásdagasztotta patakok zúgó csergedezése.

Midőn a februári záporok kezdték az ablakokat csapkodni, Germaine lelke is ébredezett téli álmából. Érdeklődött a természeti tünemények iránt és kérdezősködött a falubeli ujdonságok felől. Egy szép reggelen észrevette, hogy egy aranyos napsugár lopódzott be a függönyökön át és a falon táncoltatta rezgő arany hullámvonalait. Ugyane pillanatban a kert lombjai között megszólalt madárkák első csicsergése ütötte meg a fülét és Germaine úgy érezte, mintha ez a verőfény behatolna lényének legmélyebb rejtekeibe és új fényre gyujtaná egész lelki világát. Zavaros gondolatai határozott fogalmakká tisztultak és rendszeres lánczolattá füződtek, egyidejüleg pedig hirtelen megjött az emlékező tehetsége is.

Az agyára borult felhő szétoszlott és a lelkében támadt sötét űrből lassan előderengett mind annak a tudata, a mi megbetegedését megelőzte volt.

Mint a hogy sötét éjjelen tapogatódzva haladunk végig homályos lépcsőkön, úgy küzdötte fel magát a lelke lázálmainak rémes lidércznyomásain keresztül egy oly magas világos regióba, a honnan látta, mint vonul el lelki szemei előtt éltének minden eseménye élesen kidomborodva.

Maga előtt látta a makkszedők zajától hangos erdőt, a hulló levelekkel fedett ösvényeket, a kunyhó hasadékos falát, a melynek repedésén át meghallotta Martial és Clairette párbeszédét és elhagyatottságának szivettépő érzése egész súlyával nehezedett a lelkére. Szivének titkos sebe felszakadt és Germaine csendesen könyezett. Másnap elküldte Aubriot asszonyt a plébániára és arra kérette a lelkészt, hogy látogasson el hozzá.

Midőn a lelkész beállitott, Germaine a kályha melletti szalmafonatú karosszékben ült. Bő fekete ruhája csak úgy libegett lefogyott sovány tagjai körül, melyek dideregve burkolództak meleg kötött kendőjébe. A sötét színek emelték beesett arczának halványságát és a pattogó hasábok lángja még tüzesebb lobogásra szitotta nagy szemeinek fényét.

— Nos, édes gyermekem, — szólalt meg a pap, rendesen vadalmánál is fanyarabb hangját kenetteljes lágyságra kényszeritve, — hála Istennek, túl vagy a veszélyen, a mint látom. Adjunk érte hálát a jó Istennek, a ki nagy kegyesen meghallgatta a mi imánkat!

— Oh, édes lelkész úr, — sohajtott fel Germaine, — nem kellettem az Úristennek, legyen meg a szent akaratja.

Aztán néhány szót súgott Aubriot asszony fülébe, mire ez tisztességtudóan visszavonult és magukra hagyta a papot és a leányt.

— Micsoda? — kiáltott fel a lelkész, vizsga, szürke szemét fürkészőn szegezve a fiatal lány sorvadt orczáira. — Tán nem is örülsz annak, hogy felgyógyultál? Tán még mindig roszul érzed magadat?

— A testi egészségem megjavult, — felelt Germaine bánatosan, — de a lelkem beteg.

— Mit jelent ez? Úgy beszélsz, mintha a lelkiismeretedet bántaná valami. Akarod, hogy meghallgassam a gyónásodat?

— Igen, lelkész úr, gyónni szeretnék.

— Nos hát, gyermekem, — szólalt meg a pap komolyabb hangon, — meghallgatlak. Mondd el a confiteort.

Germaine erre mélyen meghajtotta a fejét, elrebegte a szokásos imát és aztán elmondta Martial iránti szerelmének édes bús történetét.

Meggyónta, hogyan epedezett a szive szerelmi vágyódásban a szép ifjú hazatérte óta, elmondta az erdő mélyén váltott örök fogadalmakat, szerelmének káprázató gyönyöreit és végre a rettenetes amoreyi jelenetet, a mely egész szivét összezúzta. A lelkész karosszékének karfájára támaszkodva és jobbjába rejtve az arczát, visszafojtott sohajokkal hallgatta Germaine bűnbánó gyónását és midőn a szegény lány szégyenét és fájdalmát elrejtendő, mélyen lehorgasztott fővel elhallgatott; a pap újra mélyen felsohajtott és szigorú hangon szólalt meg:

— Édes lányom, te kétszeresen vétkeztél: az érzéki vágy és a hiúság bűnébe estél; azért büntetett meg az Úristen is kétszeresen: testileg és lelkileg. Annak idején figyelmeztettelek azokra a veszélyekre, melyek téged fenyegetnek, ha makacsúl e világ zajában akarsz élni, melyre se testileg, se lelkileg nem vagy alkalmas. Te megvetetted hűséges tanácsaimat és egy méltatlan férfinak ajándékoztad ártatlan szivedet, a melyet Istennek kellett volna felajánlanod. Ez a férfi saját rosz tulajdonságaitól elvakúltan nem tudta méltányolni a te erényeidet és csak a pénzedre vágyódott. Gúnyt üzött belőled és nehéz kisértésnek vetett alá. Igy járnak mindazok, gyermekem, a kik hiú vágygyal elfordúlnak az Úrtól, hogy egy teremtményének zűzta. A lelkész karosszékének karfájára támaszkodva és jobbjába rejtve az arczát, visszafojtott sohajokkal hallgatta Germaine bűnbánó gyónását és midőn a szegény lány szégyenét és fájdalmát elrejtendő, mélyen lehorgasztott fővel elhallgatott; a pap újra mélyen felsohajtott és szigorú hangon szólalt meg:

— Imádlak, uram, imádlak . . .

— Édes lányom, te kétszeresen vétkeztél: az érzéki vágy és a hiúság bűnébe estél; azért büntetett meg az Úristen is kétszeresen: testileg és lelkileg. Annak idején figyelmeztettelek azokra a veszélyekre, melyek téged fenyegetnek, ha makacsúl e világ zajában akarsz élni, melyre se testileg, se lelkileg nem vagy alkalmas. Te megvetetted hűséges tanácsaimat és egy méltatlan férfinak ajándékoztad ártatlan szivedet, a melyet Istennek kellett volna felajánlanod. Ez a férfi saját rosz tulajdonságaitól elvakúltan nem tudta méltányolni a te erényeidet és csak a pénzedre vágyódott. Gúnyt üzött belőled és nehéz kisértésnek vetett alá. Igy járnak mindazok, gyermekem, a kik hiú vágygyal elfordúlnak az Úrtól, hogy egy teremtményének éljenek. Az Úristen megbüntetett, mert szived érzéki szerelemre gyuladt, de az Úr könyörületes és bűnbocsátóan tárja ki karjait. Alázkodjál meg, bánd meg a bűneidet és térj vissza Istenhez, a ki egyedül méltó a te szeretetedre. Bűneid engeszteléséül el fogod olvasni azokat a vallásos munkákat, a melyeket majd küldök neked, mihelyt hazaérek. És most fejezd be a confiteort s feloldlak bűneid alól.

Miután halkan elrebegte a feloldó szent imát, felkelt ültéből és gyors mozdulattal megigazitva sovány csipőiről lecsuszott övet, folytatta:

— Jó éjt, gyermekem! El ne felejtsd, hogy te gyedül csak az Úristené vagy és hogy csak benne lelsz vigaszt és békét. Gondozd a szivedet és a lelkedet; ha pedig szükséged van rám, hivass, és én eljövök.

Aznap este a pap gazdasszonya el is hozta Germainenek az igért könyveket. De a nyert bűnbocsánat nem könnyitett Germaine nehéz szivén. Vakon megbizva a pap tanácsaiban, feltötte a kezébe került legelső könyvet és lelkiismeretes figyelemmel fogott az olvasáshoz. De a könyv rejtelmes szavai nem csillapitották le háborgó lelkét. A benne megirt önmegtagadó lemondás és a lelket sanyargató áldozatok sokkal bővebb magyarázatokat kivántak, sem hogy egyszerű lelke azokat megérthette volna. Szemei gépiesen átfutották az egyes lapokat, de a lelke másutt járt.

Künn kalandozott az erdőn, a szép Martial örökké előtte lebegő és örökké tovasuhanó képének nyomában. Képzelme visszavarázsolta őt a Roserelle-forrás mellé, hol Martial a fogaira tapasztott repkénylevéllel oly csalódásig híven utánozta a madarak énekét. Emlékében átélte minden perczét ama boldog óráknak, midőn a kőrisfák tövében pihenve nézte, mint rakja meg Martial a rőzsetüzet és mint süti ropogósra a madárpecsenyét. Eszébe jutott estalkonytáji sétájuk a róna rekettyebokrai között, a midőn La Margelle falu házainak füstje gomolyogva foszlott szerte az alkonyiboros égen és szivén átrezdült ama csókok kéje, melyeket a szeretett ifjú ajka nyomott orczáira.

Ime ez a szent könyv a földi boldogságról való lemondást tanitja, a szegény lány pedig lángolón epedve sovárgott e szerelmi csók megismétlődése után, melyet oly mennyei gyönyörrel élvezett.

Mialatt vezeklésképen magára erőszakolta ez olvasmányt, mely nem szólt a szivéhez, s mialatt majd elcsüggedve tette félre, majd lelkifurdalástól gyötörve fogott újra hozzá, azalatt múltak a hetek és a tavasz új zöldelésbe vonta az erdőt. A márcziusi zivatarok elmúltak; tovatűnt az április fehér derével és meleg verőfényével. Most a május bontotta ki réten, mezőn az újjászületés ifjú, üde pompáját.

Germaine érezte, mint tér vissza lassanként testi ereje és megúnva a szobafogságot, szabad levegő után vágyódott. Miután nem tudta megtalálni a szent könyvekben azt a vigaszt, melyre beteg lelke áhitozott, a lombos lugasba vonult vissza, abban a reményben, hogy az erdő mélyének magánya jobban esik majd, mint a szoba csendje, hogy künn a szabadban fogja megtalálni azt a békét, a melyre szivének annyira szüksége volt.

Az erdő ünnepi ruhába öltözött. A bükkfák dicsekedve tárták ki zöld lombjukat; az erdő sürüjében csak úgy fehérlett a pázsit a gyöngyvirágtól; kék gyüszüvirágok himbálgatták kecsesen sarkantyúforma kelyheiket és a virágpor aranyzománczától hímes mezei virágok, a tarka zománczú lombozat között párosával kergetőztek a tarka pillangók, kettesével szárnyaltak a madarak. Fákon és bokrokban madárfészkek épültek. A pezsdülő, forrongó életnedv dús bősége szinte megrepesztette a fák kérgeit. A növények mámoros, forró lehelletként ontották édes illatukat. Az egész erdőn végig borzongott a szerelem kéje.

Germaine szivét sovár szerelmi vágyódás fogta el e mámoritó környezetben. Metsző féltékenységgel gondolt arra, hogy e pillanatban, ugyan e lombok árnyában Martial és Clairette együtt szeretkeznek és hogy széles e világ összes teremtményei közül egyedül csak ő van magánosan.

Ilyenkor aztán vadul dobogott a szive, az alkony homályában könyek szöktek a szemébe és lázas álmok gyötörték az éjszakáit.

Péchenart lelkész szent könyvei nem gyógyit-

hatták meg ezt a beteg szívet. Száraz kazuistikájuk, homályos és bonyolódott titokzatosságuk meglepte ugyan a fiatal lányt, de nem hatotta meg. Le is tett arról, hogy bennük vigaszt leljen és beléjük se nézett többé. Egyetlen egy könyvnek volt meg ama hatása, hogy mély benyomást gyakorolt Germaine egyszerű, jámbor lelkére. Ez a könyv az evangelium fordítása volt. Ez a könyv vigaszt és könyörületet igért a könyezőknek; ez a könyv a felebaráti szeretetet hirdette még akkor is, ha az a felebarát nekünk ellenségünk. Ez volt az egyedüli olvasmány, melynek befejeztével Germaine olyan édes megenyhülést érzett, mint a milyent a forrás üde hulláma nyújt a szomjazó ajaknak.

Nem mert többé visszatérni az erdőbe, a hol az állat- és növényvilág tavaszi mámorától megittasult, de egy forró májusi nap estéjén betévedt ismét a templomba alkonyatkor, a mikor a főhajó és az oldalkápolnák a legelhagyatottabbak. Térdre borult a szent Szűz képével szemközti kápolnában, melynek egyik falán a régi burgundi festőiskola egyik mesterének műve a keresztre feszített Krisztust ábrázolta.

Az esthomályban elmosódtak szeme előtt az imakönyv betűi; különben is a nyomtatott szövegű ima még eddig soha sem csillapította meg a szívét és nem akadályozta meg abban, hogy veszedelmes gondolatokra ne tévedjen a lelke. Így hát nem volt többé bizalma benne és szíve mélyén kereste az igaz érzelemből kifakadó, Istenhez szálló ömlengést. Lassanként meg is lelte önönmagában azokat az áhitatos szavakat, melyek leghívebben ecsetelték szenvedését és vágyait.

Eszébe jutott az evangélium ama mondása: Boldogok azok, a kik sírnak, mert meg fognak vigasztaltatni. És ő gyermeteg hittel fordult a keresztre feszített Megváltóhoz s így fohászkodott:

— Uram, Istenem, ki vagy a mennyekben, látod az én keserveimet; könyörülj meg rajtam és jer segítségemre!

Ekkor azt vélte látni, hogy a Megváltó felveti behúnyt szemét és részvétteljesen néz le reá.

Ez estétől fogva gyakran ellátogatott az elhagyatott kápolnába. Megszokta, hogy bizalmasan elbeszélgessen a Megváltóval, kinek töviskoszorús homloka és vérző szíve a kápolna titokzatos homályából kibontakozott. Oly merőn nézte a festményt, hogy úgy rémlett, mintha a halovány arcz életre ébredne. Imájának lelkesült szárnyalása a földi gondolatokon túlsodorta a lelkét, úgy érezte, mintha a rögről fölemelkedve, a könyörületes Isten közelében volna. Testileg megtörten, de lelkileg titokzatos üdítő örömtől repesve hagyta el ilyenkor a templomot és hazatérve szerény otthonába, egyetlen egy vágya csupán az volt, hogy e vallásos buzgólkodás gyönyöreit megújítsa. S napról napra hosszasabban időzött a csodatevő kápolnában. Szíve mélyén így váltotta fel észrevétlenül az eszményi mennyei szerelem a földi érzés sovárgó vágyait és a mosolyderűs fájdalomban rámeredő Krisztus-kép előtt térdre borulva a földi szenvedély lázas hevével könyörgött:

— Imádlak, Uram, imádlak, oh szállj le én hozzám!

A mint egy este ilyen rajongó önkívületben imádkozott, úgy tetszett neki, mintha a szent kép ajka megnyílnék és mély sohaj törne fel rajta. E percztől fogva le nem vette többé lángoló szemét a Megváltó részvétteljes arczáról. Benne és körötte a sötétbe borult szentély méla csendjében valami isteni fuvalom lengedezett. És egy édes, szívhez szóló hang suttogása rezdült át a légen, mely szívének minden hurját rezgésbe hozta:

— Kérj, és megadom; kopogtass, és ajtót nyitok. Ha el akarod érni az emberi tökélyt, menj haza, add el minden földi javadat és oszd szét a szegények közt, ezzel örök menybéli kincseket szerzesz magadnak!

Germaine gyönge szervezete nem birta el a földöntúli gyönyör érzetét. Ájultan rogyott összse a dohos padlón és csak akkor tért eszméletre, midőn a sekrestyés csörömpölve közelgett.

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli **gazdasági gépgyára** mely a gazdálkodáshoz szükséges **összes** gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Borprések. Ekék. Vetőgépek. 7967 Szecskavágók. Morzsolók.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

Az arcz szépsége legbiztosabban úgy érhető el, ha az a

Leichner-féle zsirpuder,

Leichner-féle Hermelinpuder és Aspasiapuder alkalmazásával ápoltatik. Ezek a hires arcspuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelsőbb rangú művésznők által előszeretettel használtatnak; a bőrnek viruló, üde rózsás szint adnak és nem lehet észre venni, hogy az arcz puderezve van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszerárusnál. Utánzatoktól óvakodni kell.

Leichner-féle árúk!

Leichner L., Berlin, kir. szinházak szállitója.

Mint kiváló gyógyvizet és óvszert rheuma, köszvény és hurutos betegségeknél, valamint hólyag- és vesebántalmaknál, orvosi tekintélyek a Salvator-Lithion-forrást ajánlják.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A MAGYAR NEMZET TÖRTÉNETE

REGÉNYES RAJZOKBAN.

Irta: **JÓKAI MÓR.**

I. kötet. Ötödik képes kiadás. Ára füzve 2 frt 50 kr.
II. kötet. A mohácsi vésztől a szatmári békekötésig. Képekkel. Ara füzve 2 frt.
III. kötet. A szatmári békétől 1867-ig. Képekkel. Ára füzve 2 frt.

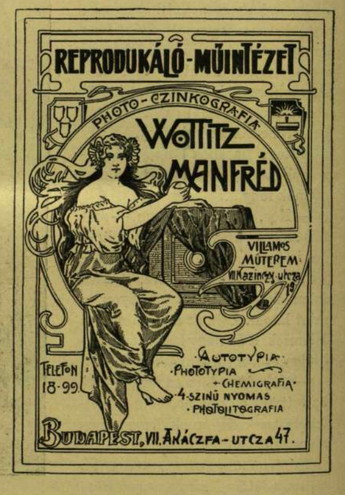

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

EMLÉKLAPOK VAJAI BÁRÓ VAY MIKLÓS ÉLETÉBŐL.

LÉVAY JÓZSEF BEVEZETÉSÉVEL.

Báró Vay Miklós arczképével.

Ara füzve 4 frt. **Ára füzve 4 frt.**

TARTALOM: Előszó. — Bevezetés. — Utazás 1823. julius, augusztus, október hóban. — A zempléni alispánság és borsodi adminisztrátorság idejéből 1827—1845. — 1846—47. évi működés adatai. — 1848—49. — A pesti ujépület és theresienstadt, 1852 augusztus 16—1853 junius 7. — Cancellársága idejéből 1860—1861. — A protestans egyházi ügyekre vonatkozók 1856—1863.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES ASSZONYOK.

EGY SZERENCSÉTLEN KIRÁLYNÉ IFJUSÁGA.

(Vége.)

Mária Antoinettenek, mint trónörökösnének életmódját rajzolják ama sorok, melyeket ő maga intézett anyjához az 1770. év julius 12-én. «Felséged oly kegyes, — irja, — hogy érdeklődik iránt am és tudni óhajtja, mivel töltöm el napjaimat. Elmondom tehát, hogy tizkor vagy féltizkor kelek fel. Miután felöltöztem, elmondom első reggeli imádságomat. Azután reggelizek és nénéimhez megyek, a hol rendesen a királylyal szoktam találkozni. Ez a látogatás eltart féltizenegyig. Tizenegy órakor megfésültetem magamat. Tizenkét órakor bocsátják be hozzánk az udvari embereket. Délben isteni tisztelet van; ha a király Versaillesben van, vele, férjemmel és nénéimmel a misére megyek. Ha pedig nincsen itt, akkor a trónörökössel megyek, de mindig ugyanabban az időben. A mise után mindketten ebédelünk, a mit mindenki megnézhet. Különben ez nem soká tart, legfeljebb másfél óráig, mert mindketten igen gyorsan étkezünk. Azután a trónörököshöz megyek és ha ő el van foglalva, visszatérek szobáimba. Olvasok, irok vagy dolgozom. Három órakor ismét nénéimhez megyek, a hová a király is ugyanezen időben el szokott jönni. Négykor jön az abbé, ötkor a zongora- és énektanitó, a ki hatig marad. Kilencz órakor vacsorálunk, de ha a király nincs honn, akkor néném jönnek és nálunk vacsorálunk, de ha a király itt van, akkor mindig nála eszszük az estebédet. Tizenegykor pedig lefekszünk. Ime ez a mi egész napirendünk.»

Mária Terézia a távolból is folyton nagy gonddal követi úgyszólván minden lépését leányának. Leveleiben komoly munkára, olvasásra, tanulásra inti; korholja hibás leveleiért. «Valóban szégyeltem, — irja egyszer, — hogy leveledet mások is olvasták. Gyakorolnod kell magadat az irásban, hogy irásod jobb és egyöntetűbb legyen.»

— A császárné azt hiszi, hogy én valóságos liba vagyok, — fakadt ki egyszer egy ilyen szigorú hangú levél olvasása után Mária Antoinette.

Hanem az az egyhangú élet, — melyet fenti soraiban leirt Mária Antoinette anyjának, — megváltozik midőn a trónörökösnéből királyné lesz. Szereti Párist, a színházat, szereti a vidéki élet minden kellemeit is. A franczia főváros népe eleinte örült annak, hogy a királynét oly gyakran van alkalma a színházakban látni; de midőn az álarczosbálokat is nagyon kezdé látogatni, csakhamar megszólták. A király soha se ment el az opera báljaira, így hát Mária Antoinette mindig mások társaságára volt utalva. És ezeken a bálokon egész hajnalig tánczolt, sőt gyakran nem tért vissza reggel kilencz óra előtt Versaillesbe. Ez visszatetsző volt. Egyszer egy álarczos egész bátran eléje lépett és szemére lobbantotta magányos kóborlásait.

— A jó háziasszonynak az ura mellett kell maradni, — mondá, — és nem egymagában szaladgálni a mulatságok után!

Igy aztán nem maradhattak el a szóbeszédek, hiresztelések sem, melyek a királyné erkölcsét nem a legkedvezőbb szinben tüntették fel. «Nagy hibája volt, — mint egyik kortársa megjegyezte, — hogy mindig inkább volt asszony, mint királyné. Elfeledte, hogy trónon kell élnie és azon meg is halni.»

Szépsége, mely eleinte nem mutatkozott még egész teljében — úgy, hogy Du Barry grófnő gúnyosan «a kis vereshajú»-nak nevezte, midőn a franczia udvarhoz került, — most az ifjuság pompájában ragyogott. Nem volt Franczia-országban egy asszony sem, mint följegyezték, a kinek szebb, méltóságosabb testtartása lett volna. Midőn nem akart más lenni, csak szép

Pigeot metszete a versaillesi képtárban levő eredeti után.

Lamballe herczegné.

asszony, akkor is királynői megjelenés volt. Egy bámulója csodálkozását fejezte ki egyszer méltóságos fejhordozása felett, mire a királyné tréfásan jegyezte meg:

— Ha nem volnék királyné, azt mondanák rólam az emberek úgy-e, hogy milyen szemtelenül nézek ki?

De hogy minden oldalról szépségét hallja hódolattal emlegetni, még ragyogóbb akar lenni s pompavágyát ez fejleszti ki teljes mértékben. Az öltözködés művészetének minden titkát el akarja tanulni s oly pompakedvelővé, divatbábbá válik, hogy midőn egyszer arczképét küldi anyjának, ez a következő komoly leveléllel felel neki:

«Leányom! Visszaküldöm neked az ajándékot, a mivel meg akartál örvendeztetni. Úgy hiszem, hogy küldeményedet valami tévedésre kell visszavezetnem, mert én nem Franczia-ország királynéjának képmását kaptam meg, hanem egy színésznőnek az arczképét. Visszaküldöm tehát neked a képet és várom, hogy az igazit küldöd meg nekem.»

Azonban anyjának e dorgálásai nagy pompahajhászása miatt, kevés hatással voltak reá. Sőt volt olyan időszak, midőn alig is lehetett vele egyébről beszélni, mint ruhákról, divatról. Ezért irja egyik kortársa: «A királyné folyton az operába, a színházakba futkos; adósságokat csinál, csecsebecsékkel és tollakkal disziti magát és mulat minden kitelhető módon.» És példája rosz hatással volt a társadalomra is. A hallatlan fényűzés elragadt az udvarhoz bejáratos hölgyekre is, s a férjek nem győztek panaszkodni a sok kiadás miatt, sokan meg épen teljesen tönkrementek.

Fiatalos könnyelműségében Mária Antoinette ama nők megválasztásában se volt valami tapintatos, kiket barátságával ajándékozott meg. Egy darabig az udvar legfiatalabb hölgyével, Picquigny herczegnővel barátkozott össze, de ez a barátság nem soká tartott és a kegyelt helyét Saint-Mégrin asszony foglalta el, kit ismét Langeac márkiné követett. XV. Lajos halála előtt egy évvel egy fiatal franczia színésznő aratott nagy diadalokat a fővárosban: Rancour kisasszony. Mária Antoinette, csupa változatosság kedvéért, érdeklődni kezdett a fiatal művésznő iránt, magához hivatta, minden módon kedvében járt, csakhogy vonzalmát megnyerje, sőt adósságait is kifizette. Noailles grófnénál ismerkedett meg aztán azzal a nővel, kihez legállandóbb, legbensőbb barátság füzte: Lamballe herczegnével. Savoyai Carignan Mária Terézia Lujza hat évvel volt fiatalabb Mária Antoinettenél s tizenhét éves korában Lamballe herczeghez ment férjhez, de házassága szerencsétlen volt, mert férjét alig egy évi együttélés után elveszitette. A fiatal özvegy a franczia udvar legrokonszenvesebb, legkedvesebb hölgyei közé tartozott. «A tavasz hermelinben», — «rózsa a hó alatt» — ily elnevezésekkel emlegették őt. Mária Antoinette már trónörökösné korában nagy vonzalmat érzett a fiatal herczegnő iránt, ez még nagyobbodott akkor, midőn királyné lett, teljesen magához kapcsolta őt az által, hogy hosszas unszolására Lajos beleegyezett a főintendánsnői állás visszaállitásába, mely Lescinska Máriának 1741-ben bekövetkezett halála óta nem volt betöltve és ez állásra Lamballe herczegnét nevezte ki. «Nem képzelheti, mily boldog vagyok; — irta Rosenberg grófnak, — drága barátnőmnek örömet szerzek ezáltal és magamnak még nagyobb örőm a kinevezés, mint neki.»

A fiatal herczegnő társasága minden esetre kedvező hatással volt Mária Antoinettere, már csak annyiból is, hogy mérsékelte némileg olykor nagyon is pajzán, szabad, fesztelen kedélyét, bohó könyelműségekre való hajlandóságát. Hű társa, követője lett aztán Lamballe herczegné; a királyné akárhová ment, nem tudta őt nélkülözni. De leginkább falusi tanyájába: Trianonba vitte magával, hol oly kedvére tölthette napjait. Senki se háborgatta itt kedvteléseiben, a napot mindenféle mulatozással a szabadban töltötték, este pedig énekeltek, tánczoltak a szellős termekben, egyszer egyikök, másszor

másikok ült a mindig nyitott zongora mellé. A királyné maga szerzette dalokat énekelt és hallgatói udvariasabbak voltak, mint III. Gusztáv svéd király, a ki azt mondta énekére: «No, királyné létére nem is oly roszúl énekel.» De legfőbb kedvtelése itt a szinpad volt, a játszás, ámbár azt irják, hogy «királyilag roszúl» játszott. Persze arra nem gondolt, mennyire árt az nevének, a királyi család tekintélyének, hogy a királyné operett-subretté változik.

Valóban Mária Antoinettenek a fiatalabb éveiben mutatkozó lényeges hibáit most kellett volna arra való, erős férfikéz vezetésének megjavitani, de anyja is csakhamar elköltözött az élők sorából és igy minden védelem, tanács nélkül marad. Lajos vagy nem látja hibáit, vagy ha látja, se törődik vele. Különösen a királyné nagy könnyelműsége, sokszor meggondolatlan viselete és pazarlásai rontottak sokat a királyi család tekintélyén. Meggondolatlanságára elég a következő esetet említeni. Egyszer egy csinos fiatal emberrel: Dillon gróffal táncolt. Hirtelen megállt a terem közepén és azt mondta táncosának: «Érzi, hogy dobog a szivem?» A fiatal grófnak persze nem kis vágya volt a csodált királyné szive dobbanását érezni, oda teszi kezét a királyné szive fölé. «Hallja Dillon, — kiált végül oda Lajos — elhiheti a királynénak, hogy dobog a szive, ha ő mondja, a nélkül, hogy meggyőződést szerezzen erről magának!»

A királyné pazarlásairól és kártyaszenvedélyeiről is sok van feljegyezve. Adósságot adósságra halmozott, hallatlan összegeket adott ki gyémántokra, más ékszerekre, a melyek nagyon fölös számban hevertek szekrényeiben. Egyszer Marlyban hétezer aranyat vesztett el egyszerre. Valóságos kártyabarlang volt a királyné lakása, a hová olykor nem oda való elemek is befurakodtak, sőt azt is mondták, hogy a hamis játék se lett volna a résztvevők közt ismeretlen. Egy Indiából visszatérő angol jelenté, hogy kétszázezer aranyat akar egy tétre feltenni. Bebocsáttatást nyert a királynéhoz és játszott vele, a herczegekkel és az udvari emberekkel. Rövid idő alatt több mint ötszázezer darab aranyat (vagyis több mint harmincz millió frankot) nyert magasrangú játszótársaitól. Természetes, hogy az ilyen eseteknek köztudomásra jutása nem valami épületes hatást tett a nép körében.

Úgyszólván csak a zene volt az, a mi iránt Mária Antoinette érdeklődést tanusitott könnyű időtöltésein kivül. A franczia zenét azonban nem kedvelte. «Nem szeretem a franczia zenét, mondá, — valami olyan üresség van benne, a mi engem igen kellemetlenül érint.» Az opera igazgatója, hogy kedvében járjon a királynénak, Gluckot hivta meg Bécsből, kire Mária Antoinette a gyermekkor boldog emlékezésével gondolt vissza. Igy került színre Párisban a mester legújabb dalműve: «Iphigenia Aulisban», a mit azonban a franczia közönség nem valami lelkesen fogadott. Akkoriban egy Vestris nevű táncos is nagy kegyben állt a királynénál. A hires táncost a közönség nagyon elkényeztette úgy, hogy gyakran minden ok nélkül hirtelen lemondott a fellépésről. Egy este Mária Antoinette ismét a szinházban volt s váratlanul elmaradt a táncos fellépése. A fiatal táncost fogságba vették. Atyja, a ki régebben szintén hires táncos volt, kétségbeesetten rohan a királynéhoz:

— Felség! fiam nem tudta, hogy felséged kegyeskedik megtisztelni az előadást jelenlétével. Ha ezt tudja, hogyan merészkedett volna magas pártfogójának jelenlétében lemondani az előadásról? Egész kétségbe vagyok esve a Vestris-ház és a Bourbon-ház közt létrejött ezen félreértés miatt, — folytatta nagyképüen a vén táncos, — hisz eddig mindkettő oly jó egyetértésben volt.

Mária Antoinette nagyon jól mulatott az öregnek e nevetséges fenhéjázásán, azonnal intézkedett, hogy a fiatal Vestrist szabadon bocsássák. Ez csakhamar meg is jelent a szinpadon s művészetét egész teljében ragyogtatta. A közönség el volt ragadtatva most is, a királyné is sokat tapsolt és az előadás végén igy szólt az öreg Vestrishez:

— Vestris úr, ön soha se táncolt úgy, mint a fia ma este.

— Ez igen természetes, felség, — felelt a megszólított, zavarba nem jöve, — mert én nekem sohase volt egy Vestris a tanitóm, mint neki!

Mikor József császár 1777-ben meglátogatta nővérét, leplezés nélkül adott kifejezést annak, hogy nem tetszik neki az az életmód, mely a Mária Antoinette meggondolatlansága, könnyelműsége következtében helyet foglalt a franczia udvarnál.

— Nem vagyok szépen megfésülve? — kérdé egyszer a királyné fivérétől.

— De igen, — válaszolt az szárazon.

— Nem jól áll talán a hajviseletem? — kérdé továbbá Mária Antoinette, hizelgőbb hangokhoz lévén szokva.

— Hát ha *egész őszintén kell szólanom*, — felelt József, — úgy tetszik, hogy a hajviseleted egy kicsit könnyű ahhoz, hogy egy koronát elbirjon a fejed.

És Mária Teréziának azt irja: «Fájdalommal hagytam el Versaillest. Ha ez igy megy tovább, a franczia udvar játékbarlanggá fog lesülyedni.»

De a lázas nyugtalanság, melylyel Mária Antoinette a mulatságot, gondtalan életet kergette, nem ismerve úgyszólván semmi komolyabb foglalkozást, a fényüzés, pompa hajhászása mind csak arra vezethetők vissza, hogy nem érezve magát boldognak házasságában, minden áron feledni akart. Az örökös mulatozással csak belsejének ürességét, sivárságát akarta észrevehetetlenné tenni. Mindez megváltozott, midőn anyává lett. Igazi ifjuságának vége volt s kezdődött életének egy újabb időszaka.

*

Mária Antoinetteről, a «Vasárnapi Ujság» 1898. évi 1-ső, 2-ik és 3-ik számainak Regénytárában, a «Hires asszonyok» czimű sorozatban közöltünk már egy hosszabb dolgozatot, melyhez több újabb adat felhasználásával, mintegy kiegészitésül csatoljuk e mostani közleményt, melynek képei a bécsi hitbizományi képtárban őrzött egykorú metszetek után készültek.

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

HARMADIK KÖNYV.

I.

Június hó verőfényes napjaiban Ormancey uram, az auberivei jegyző irodája, noha nagyon homályos volt és falait a padlótól fel a mennyezetig komor, fakó zöld papirkárpit boritotta, szintén kivette a maga részét a künn szerteáradó sugaras derűből. A langresi országútra szolgáló udvar földszintjén levő helyiség összes ablakai tárva-nyitva állottak a nagy hőség miatt.

A falusi moraj, kocsirobogás, ostorpattogás, tehénbőgés, kakaskukorékolás, fecskecsiripelés és gyermeksirás, mind-mind behangzottak a szobába és gyakran elterelték a munkától a három fiatal ember figyelmét, a kik az iróasztalok fölé görnyedtek.

Az első ügyvédbojtár egy barna öltönyü fiatal ember, szemben ült egy kékvászonzubbonyos tizenhat éves gyerekkel, a ki a második segéd tisztjét viselte. Ketten együtt vesződtek egy házassági szerződés megfogalmazásával, mialatt a szoba átelleni szögletében egy fehér fából összeszögezett asztalnál egy tizenkét éves kóczos szőke gyerek rendezte az aktákat, közbe-közbe loppal egyet harapva a zsebében elrejtett kenyérkaréjon.

Ormancey uram klienseivel értekezve, becsukta dolgozószobájának ajtaját, úgy hogy három munkatársa a főnök éber szemének és finom hallásának örökké fenyegető veszélyétől megszabadulva, időközönként olyan eszmecserét folytattak, mely semminemű összefüggésben nem állott a hivatalos teendőjükkel.

Sauvageot Saturnin úrfi, az irodavezető, rövid szünetet tartott és apró zsebfésűjével megfésülgette selymes barna bajuszát.

— Ma reggel tikkasztó a hőség, — jelentette ki kereken, — az embernek semmi munkakedve nincs. Úgy hiszem, zivatart kapunk. Mit gondol, Berloquin barátom?

A második segéd erre felvetette piros foltokkal tarkázott vörhenyes arczát.

— Hogy én mit gondolok? Hát biz én amondó vagyok, hogy a halászati idény elkezdődött és ha volna érkezésünk, ma pompás idő volna a halászatra.

— Meghiszem azt. Ismerek is egy pompás helyet a kovácsműhelyen túl, a hol remek pisztrángot lehet fogni. Micsoda csalétekkel horgászsza maga a pisztrángot, Berloquin?

— Én mesterséges csalétket használok. Az legalább nem mond csütörtököt.

— Én meg kézzel fogom, — szólt közbe a tejfeles szájú fiú szemhunyorgatva, — az még kevésbbé mond csütörtököt.

— Claudinet, te hallgass! — förmedt rá Saturnin szigorúan. — Rendezd az iratokat, még pedig siess, mert el kell menned. Először is összehasonlitás után rögtön elviszed az iktatóba a Jacquin-féle szerződést!

— Ha ilyen tempóban halad a munka, — feleselgetett Claudinet elég tiszteletlenül, — hát eltart vagy délig.

— Csitt, fogd be a szádat! — kiáltott rá Saturnin.

A kicsi épen válaszra nyitotta az ajkait, midőn az iroda ajtaja megnyilott és Germaine jelent meg a küszöbön.

— Tessék beljebb sétálni, — szólt oda Saturnin, meg se moczczanva. Egy szempillantással végig mérte a szerény látogatót és úgy öltözetéről, mint termetéről itélve, olyannak tartotta, a kivel nem érdemes foglalkozni. Hanyagul vetette hát oda:

— Mi tetszik?

— Ormancey úrral akarok beszélni.

— A közjegyző úr el van foglalva, de én az irodavezetője vagyok és ha előadni tetszik az ügyét . . .

— Köszönöm, — felelt Germaine határozott hangon, — személyesen akarok Ormancey úrral beszélni.

— Akkor tessék helyet foglalni és várni, — felelt az irodavezető száraz hangon, mert Germaine válasza sértette az önérzetét.

Germaine engedelmesen leült az ajtó közelébe. Saturnin uram csupán szép lányokkal volt udvarias, Germaine külseje pedig korántsem felelt meg az ő szépségfogalmának. Fekete ruhájában és ugyanilyen szinü gallérjában, mely alig leplezte termetének púpos kinövését; szegény Germaine valóban nem volt valami csábító alak és fehér fodros főkötőjében még haloványabbnak látszottak beteges arczának finom vonásai. Mihelyt leült, senki se vetett többé ügyet rá, csak a csintalan Claudinet méregette őt gúnyos pillantásaival. A pajkos ficzkó szakértő szemmel nézte a fiatal lány domború vállait és jobbjával legyezőalakúan az ajkát takargatva odasúgta a második ügyvédbojtárnak:

— Nosza rajta, Berloquin, itt új hódítás kinálkozik!

— Claudinet, — utasította őt rendre Saturnin, — viseld magad tisztességesen.

Aztán az iroda jó hírnevének érdekében szükségesnek tartva azt, hogy bármilyen jelentéktelen is ez a kliens, komoly magatartást kell tanusitaniok idegen jelenlétében, szigorúan folytatta:

— Fejezzük be, kérem, az összehasonlitást.

— Az esetre, ha az asszony túléli az urát, jogában áll, hogy a törvényesen őt megillető örökségrészen kivül a fehérneműjét, ruháit, ékszereit, valamint egyéb szenvedélyes használatára szolgáló tárgyakat . . .

— Ugyan figyeljen jobban! — szakitotta félbe Saturnin, — ott az van, hogy *személyes* használatra, a *szenvedélyes* szó ebben az összefüggésben képtelenség volna. Maga elferditi a szöveget.

— Csupa rokonszenvből, — mormogta a pajkos fiú, egyet kacsintva szegény Germainere.

— Claudinet, — förmedt rá Saturnin, mosolyát visszafojtva, — ha nem hallgatsz, megczibálom a füledet. Személyes használatra . . . Tovább!

Midőn a szerződés e pontjához értek, a jegyző dolgozószobájának ajtaja megnyilott és Ormancey uram két gyászruhás asszonyt és két zubbonyos parasztembert kisért ki, a kik még búcsúzóban is az örökségen veszekedtek.

— Egyezkedjenek, barátaim, — nógatta őket a jegyző az udvarra vezető ajtóig kisérve klienseit, — és ha meg tudnak állapodni, tudassák az irodavezetőmmel és ő majd megfogalmazza az erről szóló okiratot.

Visszafordultában észrevette Germainet, a ki felkelt a helyéről. Mélyen meghajtotta magát előtte és udvariasan mentegetődzött:

— Bocsánatot kérek, Vincart kisasszony, a miért megvártam. Rendelkezésére állok. Méltóztassék besétálni.

Előre engedte és aztán maga is befordult a szobájába, melynek ismét bezárta az ajtaját.

— Tyüh, az áldóját, — susogta Berloquin, — négyszemközt fognak értekezni!

— A princzitől kitelik, hogy elcsípi az orrod elől, — gúnyolódott a kis Claudinet. — Szemfüles légy!

Mindhárman olyan hangosan elnevették magukat, hogy Ormancey uram hirtelen kinyitotta az ajtót, dühös pillantást vetett jókedvű segédeire, aztán rájuk szólt:

— Csendet kérek, uraim, az ember a saját szavát se hallja!

Aztán visszatért a szobájába, karosszékbe ültette Germainet és iróasztalánál letelepedve, kérdőn nézett fiatal kliensére.

— Vincart kisasszony, — szólalt meg, — végtelenül örvendek, hogy ismét jó egészségben látom. Minek köszönhetem mai becses látogatását?

E szavakkal elfújta az asztal szélére letett félig kialudt pipa hamuját. Ormancey uram ugyanis szenvedélyes pipázó volt és csak akkor tette le a pipáját, ha hölgykliensei látogattak el hozzá. Ilyenkor is sovár pillantásokat vetett a beszélgetés tartama alatt az árvaságra jutott pipára.

— Ormancey úr, — kezdte Germaine, — vala-

lamit szeretnék öntől kérdezni. Nagykorú vagyok és ön is jelenvolt az árvagyámi számadások átadásán. Mondja, kérem, szabadon rendelkezhetem én most a vagyonommal?

— Hogyne, feltétlenül.

— Ön tudja azt, hogy az én vagyonom egy földbirtokból áll, mely ezer frank évi bér fejében bérbe van adva Aubertin apónak.

— Igen, — felelt a jegyző, — tizenkét hektár szántóföld lakóházzal és gazdasági épületekkel. A környék legkitünőbb földje.

— A bérlet Szent-Mihály napján lejár . . .

— Igenis, tán más bérlőt keres? Rosszul teszi . . . Mert nincs a környéken Aubertinnál pontosabb, lelkiismeretesebb és tisztességesebb ember.

— Nem, — felelt Germaine határozottan, — én el akarom adni a földjeimet és csupán a montgérandi házamat tartanám meg.

— Hm, — motyogta a jegyző, — tán jobb tőkebefektetésre van kilátása?

— Sokkal jobbra, — *felelt Germaine*, nagy fekete szemeit égnek emelve.

— Ön tévedhet ám, kisasszony. Először is, ha hirtelen túl akar adni az ingatlanain, ki van téve annak, hogy tényleges értékénél sokkal kisebb árt kap értük; másodszor meg, noha a bankba fektetett tőke is három és fél százalékot kamatozik, még mindig sokkal kisebb jövedelmet húzna a pénzéből, mint a mennyit a bérlőjétől kap.

— Nem baj, — jelentette ki Germaine határozottan, — én el akarom adni a földjeimet.

— Az már más, — felelt a jegyző meglepetten rábámulva, — a mit az imént mondtam, kisasszony, azt a saját érdekében mondtam. Nekem kötelességem, hogy önt felvilágositsam, de viszont önnek jogában áll, hogy tetszése szerint rendelkezzék a vagyonával. Parczellákban vagy egészben óhajtja eladni a földjeit?

— Fődolog, hogy készpénzt kapjak érte.

— Ah, — kiáltott fel a jegyző növekvő meglepetéssel. — Ön rögtön pénzzé akarja tenni a birtokát. Ez esetben legtanácsosabb, ha árverés alá bocsátja.

— Nem bánom! Sokáig tarthat az?

— Hát kérem, előzőleg tudatni kell Aubertinékkel, hogy nem szándékszik-e megújitani a bérletet; aztán megállapithatjuk az árvereltetés napját, tegyük fel az aratás utáni szeptemberre. Az árverés kitűzése előtt a kerület összes községeiben közzé fogjuk tenni az árverési hirdetményt, hogy minél több vevő csődüljön össze. De még a legjobb esetben is, föltéve, ha minden a legsimábban megy is, legkorábban október első felében rendelkezhetik a befolyt tőkével.

— Köszönöm, közjegyző úr. Legyen olyan szives és tegye meg a szükséges intézkedéseket. Teljesen megbizom önben.

— Kérem, én fogom ütni a vasat, kisasszony. De mind a mellett nem hallgathatom el, hogy hirtelen elhatározása engem felette meglepett, és ha nem tartanék attól, hogy ön engem tolakodó embernek néz, őszintén kifejezést adnék abbeli nézetemnek, hogy valami igen komoly oka lehet e gyors lebonyolitásnak.

— Valóban igen komoly oka van, — felelt Germaine.

— Talán el akar innen költözködni?

— Meglehet.

Az a szilárd, határozott hang, melyen a fiatal lány kiejtette e szót: Meglehet, megdöbbentette Ormancey urat. Figyelmes érdeklődéssel vizsgálta arczának nyugodt kifejezését. Germaine nagy fekete szemeiben izzó tűz lobogott fel, mely lelke mélyéből fakadva, sugaras ragyogást derített beteges arczára.

— Igen, — folytatta Germaine nekihevülve, — hosszú útra készülök, de kérem, az árverés napjáig senkinek se szóljon egy szót se az én terveimről.

Ormancey közjegyző irodaszemélyzete.

— Legyen nyugodt, kisasszony, az én irodám olyan, mint egy gyóntatószék. Innen ki nem szivárog semmi.

E szavakkal kikisérte Germainet, aztán visszament az irodájába és megtömve a pipáját fejcsóválva dohogta:

— Furcsa egy lány.

De azért beváltotta a szavát és senkinek egy szóval se árulta el Vincart Germaine szándékait. De bármily óva őrizte is a fiatal lány titkát, végre elérkezett mégis az a nap, a mikor a bérlőnek tudtára kellett adnia, hogy nem újitják meg a bérletét, meg kellett fogalmazni az árverési hirdetményt és így az irodabeli segédek természetesen értesültek a földek legközelebbi elárvereltetéséről.

Ez esemény nesze azonnal kiszivárgott és nem sokára színes falragaszok hirdették a járás valamennyi községében Germaine szándékát. Midőn Boucheseiche szekrestyés egy szép napon a templomból kijött, egy rikító vörös falragasz vonta magára figyelmét, melyen a következőket olvasta:

«Árverési hirdetmény.

Ormancey auberivei közjegyző irodájában a legtöbbet igérőnek eladatik Vincart Germaine nagykorú földbirtokosnő tulajdonában lévő auberivei földbirtok, mely áll szántóföldekből, legelőkből és kenderföldből, lakóházzal és gazdasági épületekkel . . .»

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli

gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja.

Borprések. Ekék. 7967 Vetőgépek.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

Az arcz szépsége

legbiztosabban úgy érhető el, ha az a

Leichner-féle

zsirpuder,

Leichner-féle Hermelinpuder és Aspasiapuder alkalmazásával ápoltatik. Ezek a hires arczpuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelsőbb rangú művésznők által előszeretettel használtatnak; a bőrnek virulló, üde rózsás szint adnak és nem lehet észre venni, hogy az arcz puderrel van bekenve. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszerárusnál. Utánzatoktól óvakodni kell.

Leichner-féle árúk!

Leichner L., Berlin, kir. szinházak szállitója.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság" kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A MAGYAR SZABADSÁGHARCZ TÖRTÉNETE

Irta

BRANKOVICS GYÖRGY

Százötven képpel.

Ára szines boritékba kötve 2 frt.

Most szabadságharczunk nagy napjainak, dicsőséges csatáinak félszázados fordulóin kétszeres érdeklődéssel forgatjuk a *Brankovics György* irta könyvet, mely népszerű módon irja meg a magyar történelem egyik legszebb és legérdekesebb korszakának történetét. A szerző az eddigi nagyobb tudományos munkák eredményeit fölhasználva, arra törekedett, hogy a nagy közönség számára egy adataiban megbizható könyvben tárja föl szabadságtörekvéseink és a nyomukon keletkezett harczoknak képét. Az, a kinek nagyobb munkát sem megvenni, sem olvasni nincs módjában, ebből a könyvből is jól megismeri a 48—49-es évek történetét. A külsőleg is diszesen kiállitott könyvet számos illusztráczió, arczkép, csatakép, relikviák másolata disziti.

A tavaszszal Olaszországba készülők figyelmébe.

Most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, s ugyanott, valamint az összes könyvkereskedésekben kapható:

ITÁLIA

UTIRAJZOK ÉS TANULMÁNYOK

Irta

BERZEVICZY ALBERT

30 képmelléklettel.

Ára füzve 3 frt 50 kr, diszkötésben 4 frt 50 kr.

A TENGERPART CASTELLAMMARE ÉS SORRENTO KÖZÖTT.

A midőn a figyelmet erre a könyvre fölhivjuk, legelső sorban azoknak teszünk jó szolgálatot, a kik most a tavaszszal Olaszországba készülnek. Az út költségei mellett ennek a beszerzése bizonyára már nem számit, s mégis ez a kiadás lesz egyike a leghasznosabbaknak, mert e könyv előzetes olvasmánya kétszerte élvezetessé fogja tenni az utazást, és Itália földének és műkincseinek élvezetét. Finom esztétikai érzékkel, választékos formában, kritikai szemmel és a figyelmet mindig lekötő elbeszélés alakjában vezet be bennünket a szerző tárgyunk megértésébe és átérzésébe. S a ki rátámaszkodik megfigyeléseiben nem fog tájékozatlanul elhaladni Olaszország szépségei mellett. — Még csak azt emlitjük meg, hogy a fentihez hasonló 30 hangulatos kép járul hozzá a munka teljes élvezetéhez.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES ASSZONYOK.

MADAME ELISABETH.

A franczia forradalom oly sok véres áldozata között alig van egy is, ki rokonszenvünkre, részvétünkre annyira érdemes lenne, mint Madame Elisabeth, XVI. Lajos királynak szintén szerencsétlen véget ért nővére. Élete folyása valóban megható, mert a boldogságból vajmi kevés részt juttatott neki a sors, annál többet azonban a szenvedésekből. És e szenvedéseket oly erős, nemes lélekkel viselé el, a mi méltán felkelti csodálatunkat. Álmélkodva állunk a külsőleg gyönge, törékeny, de bensejére nézve oly erős, nagy lelkü nő alakja előtt, a mint a rég letünt évek ködén át a vértanuk dicsfényével körülvéve megjelen előttünk. Mert az ő élete — mint egyik életirója mondja — csupa erény, szeretet és jóság; szenvedéseiben türelmes és magát megadó. Halála pedig valóságos mártiromság, melyben a halhatatlanság koronáját nyeri.

Elisabeth (Philippine Marie Helene) de France, Lajosnak, a dauphinnek és szászországi Marie-Josephine herczegnőnek a leánya. Versaillesben született az 1764. év május 3-án. A sors már kora gyermekségében kezdé vele éreztetni mostohaságát, mert alig volt négy éves, midőn egymás után elveszitvén atyját és anyját, teljes árvaságra jutott. Ekkor Marsan grófnénak, a királyi gyermekek nevelőjének gondozása alá került. A mint feljegyzik róla, gyermekkorában épen nem volt valami minta-leányka, mert szeleidsége mellett is igen nyakas, önfejü volt. Később XV. Lajos, Marsan asszony tanácsára, Mackau bárónéra bizza további nevelését, a ki rendkivül nagy szeretettel csügg a gyermeken, mintha csak saját leánya volna.

Mackau bárónéval többször járt a fiatal herczegnő a Saint-Cyrben is, ámbár ez már sokat vesztett egykori fényéből, melylyel XIV. Lajos és Maintenon asszony idejében birt. Majd Compigneben és Fontainebleauban is többször megfordult, a mikor az udvar e helyeken időzött. A herczegnő már ebben az időben a leggyöngédebb ragaszkodással viseltetett fivérei, de különösen idősebb fivére: Lajos, a későbbi uralkodó iránt, s ez a komoly, annyira nyugalmas természetü férfi is mindig nagy szeretettel viszonozta nővére vonzalmát.

Feltünő szépséggel nem ajándékozta meg őt a természet. Kis termetü volt és minden méltóság nélküli egész megjelenésében, alakjában. Vonásai se voltak valami szabályosak, különösen orra nagyon is emlékeztetett a Bourbonok családi typusára. De arczán mégis valami leirhatlan szelid, ártatlan fényesség ragyogott, tiszta, kék szemeiből pedig lelkének nagy jóságát ki lehetett olvasni.

Még ugyszólván gyermekleányka volt, midőn már bővében válogathatott volna a kérők között. Először a portugál infanshoz akarták nőül adni, de a tervből nem lett semmi, a min a fiatal herczegnő épen nem búsult. Később az aostai herczegre gondoltak, de ez a szándék is meghiusult. Sőt II. József császár is szerepelt azok közt, a kikkel az ifjú franczia herczegnőt össze akarták házasitani. A császár ugyanis ép ez idő tájt veszitette el második feleségét és Mercy nagyon rajta volt, hogy e frigyterv megvalósuljon. Ám a herczegnő egyáltalán nem mutatott hajlandóságot arra, hogy férjhez menjen, mert akkor szeretett honát el kellene hagyni. «Máshoz nem mehetnék nőül — mondá — mint egy királyi herczeghez, annak pedig atyja birodalmában kell lakni, tehát én nem lehetnék franczia nő továbbra is, már pedig az akarok maradni. Jobb itt maradni fivérem trónjának lábánál, mint egy idegen trón közelében lenni.» És Franciaországban maradt.

Az udvarhoz az 1778. évtől kezdve tartozott teljesen. Mária Antoinette, a királyné, eleinte

Madame Elisabeth.

csak egy szeretetreméltó gyermeket látott fiatal sógornőjében, de nem sokára teljes vonzalmával ajándékozta meg őt, mert megnyerő tulajdonságai egészen meghóditották. Úgy, hogy már 1778-ban azt irja anyjának, Mária Terézának: «Attól tartok, hogy nagyon is meg fogom szeretni a herczegnőt, nagyon a szivemhez fog nőni.» És a következő évben azt irja Bombelles asszony: «A királynét a fiatal herczegnő teljesen meghóditotta; mindenkinek azt mondja, hogy nincs nála szeretetreméltóbb az egész világon, hogy eddig nem ismerte őt eléggé, most azonban legbensőbb barátnéja s e barátság nem fog megszakadni soha egész életén keresztül.» S Mária Antónia csakugyan mindent elkövetett, hogy ifjú sógornőjét magához lánczolja. Ennek 1783-ban fényes bizonyságát adta. Ugyanis Gnéménée herczegnő vagyonilag teljesen tönkre jutván, áruba kellett bocsátania montreuili gyönyörü kastélyát. Mária Antoinette megvásárolta a kastélyt, a nélkül, hogy sógornője valamit tudott volna erről és az 1784. év májusának egyik szép reggelén igy szólt Madame Elisabethhez: «Menjünk Montreuilbe.» A herczegnő mit sem sejtve áll rá az ajánlatra s még akkor se gyanit semmit, midőn látja a fényes termeket, a pompás kertet narancsfáival, üde virágaival. «Testvérem, — szólt most a királyné Madame Elisabethhez, — fogadjon engem saját otthonában. Igen, ez a te Trianonod. A király neked ajándékozza ezt és nekem engedte az örömet, hogy ezt megmondjam neked.» A herczegné öröme rendkivüli volt, midőn e kis paradicsomról azt hallja, hogy im, az egészen az övé.

Bármily gyöngéd, szerető figyelmet tanusitott is azonban Mária Antónia iránta, a herczegnő szivét nem tudta megnyerni teljesen. Természetük, vérmérsékletük különbözősége magyarázza ezt meg leginkább. Madame Elisabeth egyéniségének alapvonása a szelidség, vallásosság volt, Mária Antoinette ellenben inkább az élet örömei iránt érzett fogékonyságot. A korkülönbség is közrejátszott arra, hogy szivök teljesen egybe ne olvadhasson. A királyné huszonnégy éves, a herczegnő mindössze tizenhat, különbözők izléseik, vágyódásaik teljesen. E mellett rosszakaratu besugók is, kik a királynéról mindenféle galád hazugságokat terjesztettek, igyekeztek a Madame Elisabeth szivét elhidegiteni. Így történt aztán, hogy mig a királyné szivének egész melegével vonzódott fiatal sógornőjéhez, ez utóbbinál tartózkodással találkozott. «Oly nagyon különbözők véleményeink, felfogásunk, — irja a herczegnő 1784-ben, — hisz ő osztrák nő, én meg Bourbon vagyok!» Madame Elisabeth valóban csak akkor ajándékozta meg Mária Antoinettet egész vonzalmával, mikor a Temple-ben együtt voltak, midőn itt látta, mily nemesen viseli magát a királyné a szerencsétlenségben és ekkor keserü szemrehányásokat tett önmagának, hogy korábban nem ismerte őt meg a maga valóságában.

A forradalmat közvetlenül megelőző események az 1787-ik évben kezdődnek, midőn XVI. Lajos, az ország pénzügyi bajaitól és az uralkodó nagy elégületlenségtől indittatva, egybehivja a nemesek gyülését. A fiatal Erzsébet herczegnő már ekkor látja, hogy sötét eseményeket rejt méhében a jövő. Az 1787. év márczius 15-én azt irja egyik levelében: «Ime tehát összeült ez a híres gyülés. De mit fog csinálni? Semmit egyebet, mint hogy meg fogja mutatni a népnek valóságos helyzetünket. A király jóhiszeműleg tőlök vár tanácsot. De vajjon olyan jóhiszeműek lesznek-e majd ők is azokban a tanácsokban, melyeket a királynak adni fognak?»

Mikor az ország sanyarú pénzügyi viszonyai folytán kiadják a hangot a takarékoskodásra, a herczegnő maga az, a ki ezt a legkomolyabban követni akarja. Azt irja ez időben a király főlovászmesterének: «A király példát akar adni saját házában a takarékosságra. Én is követem őt és azt akarom, hogy legelőször is én tőlem vonják meg az eddig tartott lovakat. De még más szolgálatot is kivánok öntől. A király jóságánál fogva azt hiszi majd, hogy megszokott

sétakocsizásaim elmaradása ártani fog egészségemnek. Igérje meg tehát nekem, hogy erről a dologról nem szól senkinek.» Hanem a király nem engedte meg, hogy a herczegnő ennyire menjen takarékossági törekvésében, nem fogadta el tőle ez áldozatot, a min a herczegnő nem is búsult, sőt gyermekes örömmel jelentette ezt később a főlovászmesternek egy későbbi levelében. «Nem fogadták el áldozatomat a lovak tekintetében — mondja — és nem titkolhatom, hogy ez nekem igazán örömet okoz. Annál inkább örülök neki, mert holnap Rambouilletbe megyek vadászatra Duras herczegnővel.»

Az 1789. évtől kezdve, egész 1792-ig, rendes naplót vezetett a fejlődő eseményekről, melyek mind rohamosabban követik egymást a nagy forradalom véres napjai felé. Mikor már sejteni lehet a helyzetnek veszélyesre fordulását, Artois gróf azt a tanácsot adja neki, hogy menjen velök Turinba, hol nővére is tartózkodott, ott majd bevárhatják, mit hoz a jövő. De a herczegnő hallani se akart a távozásról. «Most elutazni kegyetlenség lenne és kötelességeimről

A sekrestyés sarkon fordult és azon melegében áthaladt Ormancey uramhoz, a közjegyzőhöz.

való megfeledkezés», mondá elhatározottan. Már ekkor szilárdan el volt tökélve, hogy a király sorsában fog osztozni, híven kitart mellette mindvégig, csak akkor távozik mellőle, ha ő maga fogja parancsolni. Pedig balsejtelmei voltak már ebben az időben. Nem bízott a népben, nem hitte, hogy a király valami jót várhatna tőle.

És, híven eltökélt szándékához, csakugyan kitart a királyi család mellett a végsőig. Megható ez a ragaszkodás fivéréhez, ez a szilárd, tántoríthatlan akarat, mely szembeszáll a már bizonyosnak látszó veszedelemmel s elutasít minden menekvési kisérletet. Ott van mindenütt, a hol csak vész fenyegeti a királyi családot, nem távozik körükből pillanatra se. Együtt megy velök Versaillesbe és mikor a fenyegető csőcselék a királynak Párisba való visszatérését követeli, velük megy vissza Párisba. Naplójában leír mindent a legkisebb részletességgel, a versaillesi útat, a támadásokat a királyi család ellen, az asszonyok kivonulását, a kik kenyeret követelnek. A királyi családdal egy kocsiban tér vissza a fővárosba. Mikor az ő kedvencz tartózkodási helyén, kis paradicsomán: Montreuilön át menének, felemelkedik helyéről, hogy szemügyre vegye kis palotáját. «Üdvözlöd Montreuilt?» kérdé a király szomorú hangon és hálásan, gyöngéden megszorítja kezét. XVI. Lajos teljes mértékben átérezte a fiatal leány hű ragaszkodását, meg tudta azt becsülni értéke szerint, hogy sorsát az övével kötötte össze. E hű kitartást, nemes jelleme mellett, nagy vallásos áhitata magyarázza meg. Már 1786-ban azt írja egyik barátnőjének: «Minden félelmünket és minden reményünket a kereszt lábához kell letennünk. Csak a kereszt képes bennünket megtanítani arra, hogy elviseljük mind azokat a megpróbáltatásokat, melyeket az Ég ránk mért; csak a kereszt képes a levert lelket megvigasztalni, újra felemelni. Isten ártatlan volt és mégis többet szenvedett, mint a mennyit mi testileg-lelkileg szenvedhetünk... Nehéz perczeket kell ide lenn átélnünk, de csak így juthatunk amaz örök jóhoz, mely oda fent vár reánk. Oh, Uram! én hiszem nagy hatalmadat és hiszem azt is, hogy bármi várjon is ide lenn reám, Te soha se fogsz engemet elhagyni!»

Versaillesből visszatérve, a királyi családdal Párisba megy, a hol, a Tuileriákban valóságos fogságban vannak. Végre 1790. május közepén a királyi család engedélyt kap, hogy elhagyja Párist, de annak környékéről nem szabad távozniok. «Valahára elhagyhattuk hát barlangunkat — írja a herczegnő naplójában 1790 május 18-án. — Ma reggel Bellevuebe megyek. Ezen idő alatt a nemzetgyűlés azzal fog foglalkozni, hogy elvegye a királytól a jogot, hogy háborút viseljen, vagy békét kössön. Azt hiszem, nem sokára el fogják venni koronáját is, mert úgy szólván csakis ez maradt még meg neki.» Majd június 13-án a királyi családot Saint-Cloudba követi. Június 19-én a nemzetgyűlés eltörli az örökös nemességet és a czímeket. Erre czélozva írja a herczegnő junius 27-iki naplójában: «Már csak Capet kisasszony vagyok; de engem mindez igen mulattat és ha ezek az urak csupa ilyen dolgokkal foglalkoznának, akkor még igen nagy tisztelettel viseltetném irántuk.»

Szomorúan érinti ebben az időben, hogy nem vehet részt a királyi család bizalmas értekezéseiben. A király s később a királyné is, legyőzte nagy ellenszenvét, melylyel iránta viseltetett, Mirabeauval folytatnak tárgyalásokat. A herczegnőnek távol kell maradni ezektől, mert XVI. Lajos tartott nővérének nagy őszinteségétől, a mi nem lett volna helyén ily kényes helyzetben. E mellett napjait a folytonos kíméletlen támadások keserítik meg, a melyekkel illetik. Az ujságokban naponként azt lehet olvasni: Madame Elisabeth titkos összejöveteleket tart Saint Cyrben a papokkal, kiknek forradalomellenes hangulatát ő szitja minden módon.» — Majd ismét írják róla, hogy pénzt osztogat a nép között, a forradalom ellen működvén. Még XVI. Lajost is megtévesztik ezek az álhirek s bizalmatlanságát éreztetni is kezdi nővérével, ki kényelmetlen helyzetében már-már arra gondol, hogy elhagyja a királyi családot; de midőn eszébe jut, hogy a király veszélyben forog, mindent elfeled s marad.

A folyton fenyegetőbb alakot öltő események megértetik a királyi családdal, hogy nem csak a nemzetgyűlés részéről, hanem a felizgatott nép részéről is minden roszra el lehet készülve. Így aztán mind jobban előtérbe lép az a terv, hogy meneküljenek. Az 1790. év ősze óta mindenféle tervet szőnek a távozásra, de a király határozatlansága késlelteti ezek kivitelét. Végre Fersen, a királynő bizalmas embere, megteszi az előkészületeket és a szökés 1791. év június 20-ikára lett megállapítva. Mindent a legnagyobb titokban készítenek elő, csak a királyi család kipróbált, hű emberei tudnak a készülő eseményről. Erzsébet herczegnő szorongó szívvel várja a bekövetkezendőket. Mikor már-már kimerül, imáiban keres és talál erősbödést, bizalmat a jövendőben. Az ő szobájában csinál maga XVI. Lajos egy ajtót, melyet a kutató szem se fedezhet fel, ezen át fognak távozni s a készen várakozó kocsira felszállni. Hiába volt a tervben már az is, hogy egy nagyságánál fogva feltünő utazó kocsit rendeltek egy angol nő, Jullivan asszony közvetítésével, ki Korff bárónénak adta ki magát. A kocsi rövid idő alatt készen lett és június első napjaiban már a Fersen gróf palotájába lehetett átvinni. Miután úgy volt megállapítva, hogy ő lesz majd a kocsis, ki akarta próbálni a nehézkes járművet és hat erős lovat fogatva eléje, ő maga ült fel a bakra. Szerencsétlenségre azonban a királyi család nagy ellenségével: az orleansi herczeggel kellett találkoznia. Ez, a mint a kocsi nagy robajjal elhaladt mellette, azonnal felismerte Fersen grófot, a ki erősen ostorozta lovait. — «Ejnye, gróf — kiáltott a herczeg utána — micsoda őrült játékot visz ön végbe! Vigyázzon, még a nyakával fizet érte!» — «Azért hajtom magam a lovakat — felelt a gróf, — mert nem akarom, hogy összetörjön a kocsim», és megállította a lovakat. — «De miért olyan nagy ez a kocsi? Talán egy egész ballett személyzetet akar rajta megszöktetni?» — «Nem, fenség; ezt önnek hagyom. Isten önnel!» — «Jó utazást!»

Végre elérkezett a várt nap. Mi se mutatta a készülő eseményt. A királyi család a rendes időben nyugalomra tért; de csakhamar újra felkeltek és siettek felöltözni a Fersen gróf által hozott ruhákba. A királyon egyszerű ruha volt, Mária Antoinetten és Erzsébet herczegnőn szintén. Először Mária Antoinette ment ki az Erzsébet herczegnő szobájában készített rejtekajtón a gyermekekkel, azután a herczegnő s utána a király. Mikor valamennyien a kocsiban ültek, Fersen gróf a lovak közé csapott ostorával és a kocsi, senkitől észre nem véve, kigördült Páris utczáira. A nagy utazókocsi a Clichy-hídnál várt. Fersen szorosan odahajtott mellé, úgy hogy a menekülők egyenesen átszállhattak a nagy batárba. Épen éjfél volt. A kocsiban hatan

voltak. Toussel asszony, a ki a gyermekekre vigyázott és Korff báróné álnév alatt utazott; Mária Terézia és Károly Lajos, az utóbbi lányruhába öltöztetve, az álbáróné gyermekei voltak; a királyné Madame Rochet álnév alatt mint nevelőnő szerepelt, Madame Elisabeth pedig mint társalkodónő, Rosalie kisasszonyként. XVI. Lajos végül mint Durand inas utazott. A külső üléseken a királyi gárda három embere foglalt helyet, álruhákban.

(Vége következik.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar fordítás.)

(Folytatás.)

Boucheseiche uramnak káprázott a szeme és azt hivén, hogy álmodik. Két-háromszor elolvasta a hirdetményt, és aztán mérgesen kidülledt szemekkel, tátott szájjal rohant az unokahuga lakására, mint valami felbőszült otromba gunár.

— Germaine, hol van Germaine? — kérdezte elálló lélegzettel Aubriot asszonyttól, a ki ép a konyhát söprögette.

— Tyühaj, de piros maga, akár a főtt rák, — kiáltott fel Aubriot asszony. — Vigyázzon, hogy valahogy a guta meg ne üsse. Mit akar a kisasszonykámtól?... Ha tán megint a drágalátos fiával akarja telebeszélni szegény fejét, hát csak tessék visszasétálni, a merről bejött.

De Germaine meghallotta nagybátyjának rikácsoló hangját és hősiesen szembeszállt a viharral.

— Itt vagyok, bácsi, — szólt nyugodtan, — mivel szolgálhatok?

— Mivel... Mivel?... — hebegte Boucheseiche fulladozva. — Te egy alamuszi, kétszínű, álnok haszontalan teremtés vagy... Igaz, hogy el akarod adni a birtokodat?

— Igenis, az a szándékom!

— És te erre a lépésre elhatároztad magadat, a nélkül, hogy valakinek a tanácsát kérted volna?

— Bocsánat, bácsi, én Ormancey urammal, a közjegyzővel beszéltem meg a dolgot.

— Pedig ez valóságos gaztett. Te tudod jól, hogy a te földeid az enyémekbe szögellnek, és ha már olyan szamár vagy és eladod az apai jussodat, kötelességed lett volna, hogy tudasd velem. Inkább odaadtam volna az utolsó csepp véremet, semhogy tanuja legyek, mint darabolják szét azt a drága, szép birtokot...

— Jobbnak tartottam a birtok árverés útján való eladását. Hiszen így is mindig módjában áll, hogy megvegye.

— Az ám, hogy kétszer annyit fizessek érte, mint a mennyit megér, úgyebár? Ugyan Germaine, hallgass az okos szóra. Ideadod kerek hatezer frankért?

— Kedves bácsi, maga tudja azt jól, hogy a birtok sokkal többet ér. Nekem a közjegyző azt tanácsolta, hogy adjam el árverés útján és én követem az ő tanácsát.

— De ez őrültség, tiszta őrültség, — kiáltott fel Boucheseiche kétségbeesetten. — No de hiszen itt vagyok én. Gyámság alá foglak helyeztetni. Nincs jogodban, hogy szétforgácsold a jussodat!

— Ezirant is kérdezősködtem. Nagykorú vagyok, ura a vagyonomnak és jogomban áll, hogy azt tegyem vele, a mit akarok.

— Tudod, mi vagy? Hálátlan teremtés... No, de majd megválik, majd megválik!...

A sekrestyés sarkon fordult és azon melegében átszaladt Ormancey uramhoz, a közjegyzőhöz, a ki pipával szájában, vadásztarisznyáját a vállára akasztva ép vadászatra készült.

— Mi történt, sekrestyés uram? — kiáltott fel a notárius, midőn látta, hogy a kövér sekrestyés olyan sebbel-lobbal toppan be hozzá, mintha tatár volna a nyomában.

— Magamon kivül vagyok... Germaine megbolondult és gyámság alá akarom helyeztetni.

— Ah, ah, gyámság alá helyeztetés iránti kérelem, ez komoly dolog, nagyon komoly, — motyogta a notárius mosolyogva és benoszogatta a sekrestyést dolgozószobájába.

— Kérem, közjegyző úr, mi ennek a módja?

— Hát, uram Istenem, első sorban meg kell állapítani azokat a tényeket, melyek az ilyetén erőszakos intézkedést igazolják. Tessék, — folytatta jogi kézikönyvében lapozgatva, — ime itt a törvény a magyarázatokkal egyetemben: «Az olyan nagykorú egyének, a kik állandó hülyeségbe, tébolyodásba vagy őrjöngésbe estek, gyámság alá helyezendők még az esetben is, ha vannak időről-időre józan pillanataik...» Tehát Vincart kisasszony hülyeségbe vagy csendes megtébolyodásba esett volna?...

— Még nem, de azért mégis megbolondult... El akarja adni a birtokát.

— Engedelmet kérek, — szakitotta őt félbe Ormancey uram, egyet szippantva, — az a tény, remény. Ez a púpos kis macska még éltében eladja a birtokot!

Nagy szívfájdalom volt ez, és a falubeliek, mintha összeesküdtek volna, minden perczben éreztették vele e veszteség mély keserűségét. Minden nap más valaki szólította meg:

— No, Cadet, eladásra kerül a Vincart-birtok. Milyen pompás alkalom. Most szépen kikerekítheti a maga birtokát, ha megveszi az unokahuga földjeit!

— Én, — felelt ő fitymáló hangon, — én vegyem meg azt a gyatra földet. De nem ám! Elég bajom van a magam földjeivel, nem hogy még másoknak a földjét is a nyakamba akasztanám, a melyek még az enyémeknél is komiszabbak.

Ilyenkor aztán leszólta Germaine birtokát; elmondta, hogy annyi se terem rajta, a mennyiből magvetésre teljék; a mezőket ellepte a moha meg a sás; az Aube folyam minden esztendőben, a mikor kiárad, elmos egy darab kenderföldet, bizonyságául ennek Aubertinék nem akarták megújítani a bérletszerződést. Legyen a birtok akárkié, Isten neki, ő ugyan édeskeveset törődik vele; ő nem fogja fölverni az árát.

De mialatt így ócsárolta a birtokot, alattomban vakondmódra áskálódott.

Nagyon gyakran látták őt ezentúl a langrèsi országúton és a rosszakaratú világ azt mondta,

Nagyon gyakran látták őt a langrèsi országúton.

hogy valaki el akarja adni az ingatlanait, még nem határozott bizonyítéka az őrültségnek.

— De ő szét akarja daraboltatni a birtokát és árverés útján akarja eladni.

— Kérem, ez inkább bölcs megfontolásra vall. Az árverés készpénzt hoz a konyhára és magasabb vételárakat lehet vele elérni. Én magam tanácsoltam a kisasszonynak, hogy az eladás e módját válaszsza. Sőt ki kell jelentenem azt is, hogy hosszasan értekeztem Vincart kisasszonynyal ez ügyben és teljesen józannak találtam. Tehát, kedves Boucheseiche barátom, ha ennél nyomósabb érve nincs, azt tanácsolom, hogy hallgasson el szépen és hagyja békében az unokahugát.

— De ő az én érdekeimet sérti ezzel a tettével, — kiáltott közbe Boucheseiche dühösen.

— Az nincs semmi összefüggésben a gyámság alá helyeztetéssel. Bocsánat, az időm drága, mert várnak a barátaim. Isten áldja meg, sekrestyés uram. Különben, ha ez az eladás nincs ínyére, váltsa magához a birtokot, ez a legegyszerűbb megoldás.

Boucheseiche már Germainetől is hallotta volt ezt a gúnyos tanácsot és haragja mindinkább fokozódott. Úgy érezte, mintha kést forgatnának meg szívében. Iszonyatosan fájt neki az a gondolat, hogy ime készpénzen kell megvásárolnia ezeket a földeket, a melyeket már a magáénak tekintett. Mindig arra számított, hogy örökségképen reá szállnak, mert Germainenek nem jósolt hosszú életet. Isten veled, szép hogy nincs mit adni Boucheseiche szóbeszédjére, mert aligha nem valami turpisságon töri a fejét.

Az árverés napján tüntetőn bezárkózott a lakásába. Oda se nézett a korcsmának, a hol az eladó tulajdonos költségére folyt a dinomdánom. A szekrestyés e teljes visszavonulása nyugtalanította és elriasztotta a vásárlókat. Ha Boucheseiche valóban távol tartja magát, ő, a kinek leginkább érdekében áll, hogy a saját földjeibe beékelt birtokot magához váltsa, akkor tényleg kutya lehet a kertben.

Az első földparczellára nagyon gyengén árvereltek. A meglepett közjegyző felhasználta az eladási föltételek erre vonatkozó paragrafusát és visszavonta az első parczellát árverés alól.

De a többi négy parczellának se volt különb a sorsa; az árverelők ajánlatai alig haladták túl valami csekélységgel a kikiáltási árakat.

Ekkor Ormancey hüledezve jelentette ki, hogy ő az egyes parczellákat összegezi és az egész birtok kikiáltási árát nyolczezer frankban állapítja meg.

— Kilenczezer! — kiáltott a bayi malom tulajdonosa.

Mély csend.

— Senki se ád többet? — kérdé a kikiáltó.

E pillanatban megnyilt az iroda ajtaja és egy feketeruhás zúgprókátorféle úri ember szólt oda:

— Tízezer!

Az árverelők tetőtől talpig végigmérték az idegent, összenéztek, egy pillanatig haboztak, azután a molnár elkiáltotta magát:

— Tizenegyezer!

— Tizenkétezer! — folytatta az idegen édeskés hangon.

Most már senki se szólt.

— Jól hallotta mindenki? Nehogy aztán megbánják. Először . . . másodszor . . . harmadszor . . . az öné.

Aztán az idegenhez fordult:

— Ha nem csalódom, ön Jobert úr, langrèsi ügyvéd.

— Igen, — felelt az újonnan érkezett legkenetteljesebb hangján, — kijelentem, hogy kliensem Boucheseiche Cadet úr nevében vettem meg a birtokot.

Ekkor tudták meg a többiek, hogy a furfangos szekrestyés kijátszotta őket.

Két héttel később átadta a közjegyző Germainenek a birtok eladási árát, mely a költség levonása után körülbelől tizezerhatszáz frankra olvadt le. Soha még Germaine nem látott együtt ennyi pénzt. Az aranyak, kék bankjegyek és öt-frankos ezüstpénzek láttára Aubriot asszony nagy szemeket meresztett és csodálkozva csapta össze a kezét. Germaine közömbösen nézte, míg bágyadt mosoly derült fel halvány arczán.

— Mondd csak, édes lányom, — kiáltott fel Aubriot asszony, midőn a közjegyző távozott, — hova rejtsük el ezt a tenger sok pénzt? A ház magában áll és most, hogy tudják, milyen gazdag vagy, a környék valamennyi csavargójának és tolvajának czéltáblája leszesz. Nincs nyugtom. Legjobb volna, ha valami bankban helyeznéd el a pénzedet.

— Legyen nyugodt, Aubriot néni, — válaszolt a fiatal lány, titokzatosan mosolyogva, — biztos helyen fogom befektetni. Az Úristen, a kinek szolgálatára szántam ezt a pénzt, fog őrködni fölötte és megvédelmezi a tolvajoktól.

Aubriot néni kétkedve csóválta a fejét. Ideiglenesen a láda fiába zárták és ócska rongyokba takargatták a pénzt.

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli

gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja.

7967

Borprések. Ekék. Vetőgépek.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

Mint kiváló gyógyvizet és óvszert **rheuma, köszvény** és **hurutos** betegségeknél, valamint **hólyag- és vesebántalmaknál,** orvosi tekintélyek a **Salvator-Lithion-forrást** ajánlják.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság" kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

A tavaszszal Olaszországba készülők figyelmébe.

Most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, s ugyanott, valamint az összes könyvkereskedésekben kapható:

ITÁLIA

UTIRAJZOK ÉS TANULMÁNYOK

Irta

BERZEVICZY ALBERT

30 képmelléklettel.

Ára füzve 3 frt 50 kr, diszkötésben 4 frt 50 kr.

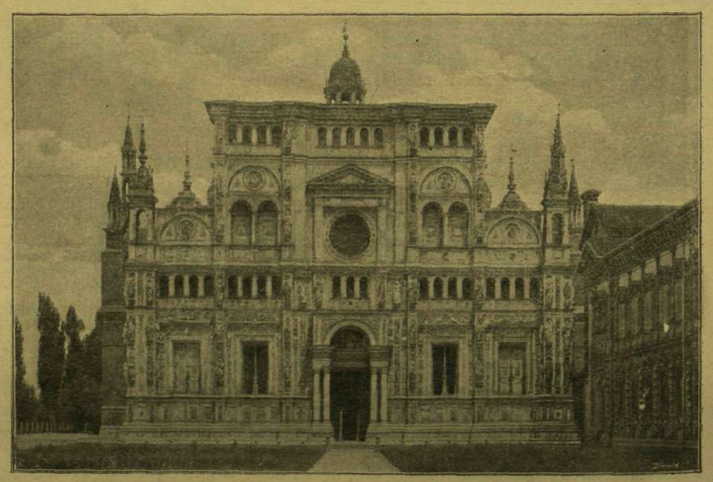

A PAVIAI CERTOSA HOMLOKZATA.

A midőn a figyelmet erre a könyvre fölhivjuk, legelső sorban azoknak teszünk jó szolgálatot, a kik most a tavaszszal Olaszországba készülnek. Az út költségei mellett ennek a beszerzése bizonyára már nem számit, s mégis ez a kiadás lesz egyike a leghasznosabbaknak, mert e könyv előzetes olvasmánya kétszerte élvezetessé fogja tenni az utazást, és Itália földének és műkincseinek élvezetét. Finom esztétikai érzékkel, választékos formában, kritikai szemmel és a figyelmet mindig lekötő elbeszélés alakjában vezet be bennünket a szerző tárgyunk megértésébe és átérzésébe. S a ki rátámaszkodik megfigyeléseiben nem fog tájékozatlanul elhaladni Olaszország szépségei mellett. — Még csak azt emlitjük meg, hogy a fenhasonló 30 hangulatos kép járul hozzá a munka teljes élvezetéhez.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A MAGYAR SZABADSÁGHARCZ TÖRTÉNETE

Irta

BRANKOVICS GYÖRGY

Százötven képpel.

Ára szines boritékba kötve 2 frt.

Az arcz szépsége

legbiztosabban úgy érhető el, ha az a

Leichner-féle zsirpuder,

Leichner-féle Hermelinpuder és Aspasiapuder alkalmazásával ápoltatik. Ezek a hires arcspuderek a legmagasabb hölgykörökben és a legelsőbb rangú művésznők által előszeretettel használtatnak; a bőrnek viruló, üde rózsás szint adnak és nem lehet észre venni, hogy az arcz pudrozva van. Kapható — csupán zárt dobozokban — a gyári raktárban: Berlin, Schützenstr. 31. és minden illatszerárusnál.

Leichner-féle árak!

Utánzatoktól óvakodni kell.

Leichner L., Berlin, kir. szab. szállitója.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES ASSZONYOK.

MADAME ELISABETH.

(Vége.)

Az elbizakodott vigyázatlanság, melyet XVI. Lajos tanusított, minden esetre nagyban hozzájárult ahhoz, hogy e szerencsétlen terv ne sikerüljön. Gyakran leszállt a kocsiról és gyalog követte azt, nem is gondolván arra, hogy felismerik. Igy aztán ez csakhamar be is következett. A mint kocsist változtattak, az egyik ilyen kocsis igy szólt a mellette ülő gárdistákhoz: «Úgy-e, a király ül benn?» s midőn a megszólitottak tagadták, igy folytatta: «De igen, ez a király, hisz számtalanszor láttam őt Versaillesben.» Ez figyelmeztetésül szolgálhatott volna a menekülőknek, de nem törődtek vele. Útközben a kocsi eltört, javításával is több órai késedelmet szenvedtek. Délután négy órakor haladtak Chalonson át. Már az is kellemetlen meglepetés volt, hogy a várt katonaságot, mely a király menekülését elősegitette volna, nem találták itt. Tovább mentek Saint-Menehould felé. A mint a falucskán áthaladnak, a különös utazókocsi látása felkelti a fiatal Drouetnek, az ottani postamester fiának, érdeklődését. Gyanitja már, kik vannak a kocsiban, csak még jobban meg akar arról bizonyosodni. Azt mondta tehát atyjának, hogy a lehető leglassabban vitesse tovább a kocsit Varennes felé, ő maga pedig szintén lóra kapott és követte a menekülőket. Késő éjjel érkeztek csak Varennesbe, követve folyton Drouettől. Egyszer csak a kocsi felé tartó alakokat vesznek ki a sötétben, megragadják a lovak zabláját és megállitják a kocsit. «Kik azok, a kik bent ülnek?» kiáltják, «és hová igyekeznek?» Mária Antoinette kihajol és azt mondja: «Korff báróné vagyok és családommal Frankfurtba utazom.» De Drouet már nem ád hitelt e szavaknak s felfedezéséről értesiti a polgármestert is. Meghúzzák a harangokat, fellármázzák az alvó népet. Az ablakok megvilágosodnak, nagy tömeg verődik össze csakhamar. Minden elveszett. Felismerték őket és kiszállitották a kocsiból.

Minden igyekezet hiábavaló volt már, hogy kilétöket eltitkolják. A király egy darabig tagadja kilétét, de végre türelmét vesztve, igy kiált fel: «Hát igen, én vagyok a királytok. Itt a királyné és a királyi család. A fővárosból, annak ez r veszélye közül jövök hozzátok, hogy szabadságot és békét élvezzek itt hü alattvalóim körében, . mit ti itt mindnyájan élveztek. Én és családom nem élhetünk tovább Párisban, ha csak meghalni nem akarunk ott. Azért jöttem, hogy itt éljek köztetek gyermekeimmel együtt, a kiket nem akarok elhagyni.»

Az órák lassan multak a szomorú éjszakában; a szegény királyi család egy egyszerű szobában kénytelen magát meghúzni Sauce polgármester házában. Madame Elisabeth is csak úgy ruhástól próbál a sok zaklatás után kissé elpihenni. Fivére még mindig remél, hogy megérkezik a várt katonaság és kiszabaditja őket válságos helyzetükből. A Varennesben levő vajmi kevés ahhoz, hogy a siker reményével kitartsanak tervök mellett és folytassák az utat. Elhatározottsággal, szilárd akarattal tán még mindent meg lehetett volna menteni, de a XVI. Lajos végzetes tétovázó természete itt is győzött s hiába tanácsolják neki Choiseul és Goguelat, hogy folytassák az utat, igy felel: «De ki kezeskedik nekem arról, hogy egy golyó nem találja a királynét, nővéremet vagy gyermekeimet?»

Különben a katonaság magatartása is tényleg nagyon kétes volt; a nép is mind fenyegetőbben követeli: «Párisba! vissza Párisba! ha nem mennek jószántukból, majd kihúzzuk mi őket innen!»

A bécsi cs. és kir. hitbizomanyi könyvtárban levő egykorú metszet után.

XVI. Lajos családja a Templeben.

Végre a király elhatározza a visszatérést. Dormans község határában a nemzetgyülés kiküldöttei: Pétion, Barnave és Latour-Maubourg *várják a visszatérő királyi családot, helyet foglalnak kocsijukban.* Pétion sokat hallott már a Madame Elisabeth buzgóságáról, ennek daczára kétértelmű beszédekkel igyekezett öt mulattatni. A herczegnő eleinte úgy tett, mintha mit se hallana. Midőn azonban Pétion Istent kezdé gúnyolni előtte, hevesen kikelt ellene és igen élénk vita fejlődött ki köztük a vallási kérdések felett. Barnaveot ellenben nagyon lebilincselte a fiatal herczegnő nemes lénye. Szavai Franciaország szerencsétlen helyzetéről, a sötét jövőről, mely rá várakozik, mélyen meghatották. A nemes egyszerüség, melylyel magát kifejezte, a nélkül hogy méltóságát bár pillanatra figyelmen kivül hagyná, meggyőző ékességolása, minden rendkivülinek látszott neki a herczegnőben, ki öt egészen meghóditotta.

A királyi családnak Párisba történt visszatérését követő, mind fenyegetőbb események sötét vigasztalanságában Madame Elisabeth az, a ki nagy lelki erejével, áhitatos türelmével a szenvedések közepette is fentartja annak tagjait, hogy egészen össze ne roskadjanak a sok megpróbáltatás alatt. A párisi nép maga is tudja ezt és elnevezi őt a «Sainte Geneviève des Tuileries»-nek, a Tuileriák szent Genovévájának. *Pedig ő is olyan lelki rázkódtatásokat szenved,* hogy, a mint mondja, nagyon nehéz neki a vigasztalás nagy forrásához: az imádsághoz folyamodni. Az 1792. év junius 20-ikának délutánján, midőn a felbőszitett nép betódul a Tuileriákba, megható jelét adja bátorságának, halálmegvetésének. Veszélyben gondolván XVI. Lajost, kiszakitja magát a nők köréből és kétségbeesetten a királyhoz rohan, a ki tétovázva áll a fenyegető tömeg előtt. «Itt van az osztrák nő!» kiáltják erre, a mint megpillantják, a királynénak tartva öt s ütésre emelt kézzel rohannak feléje. Az ott levő tisztek fölvilágositják a tömeget tévedéséről s a herczegnő tisztelt nevének hallatára lebocsátkoznak az imént még fenyegetően fölemelt karok. «Ah!» mondá a herczegnő, «hadd higyjék, hogy én vagyok a királyné. Ha meghalok helyette, talán megmenthetem öt.»

Aztán jön a még sulyosabb megpróbáltatás aug. 10-nek éjjelén. Odakünn az üvöltő, vérszomjas néptömeg. Madame Elisabeth a királyi család mellett van; régi királypárti emberek, kik évek óta nem voltak az udvarnál, most szintén oda sietnek, hogy a királynak védelmére legyenek. A harangok folyton zúgnak, föllármázván a népet. A lelki izgalmaktól kimerülten Madame Elisabeth a királynéval együtt egy félreeső kis szalonba vonul, leveti ruháit azzal a szándékkal, hogy kissé kipiheni magát. Úgy is erőt kell gyüjteni a következő napra, mely még viharosabbnak igérkezik. A mint kis nyakbavaló kendőjét leteszi, kihúz abból egy karneol tűt, melynek kövébe e szavak vannak vésve: *Felejtsd el a sérelmeket és bocsásd meg az igazságtalanságokat!* «Azt hiszem», mondja e közben, «hogy erre a jelmondatra keveset adnak ellenségeink, de azért nem kevésbbé tiszteletben kell azt nekünk tartani.» Odakünn fegyverek dörrenése felel szavaira. Egy óra volt éjfél után. Kinos, izgatott várakozásban közeledik a virradat. Mikor a nap első sugarai betűznek az ablakokon, Elisabeth odamegy a királynéhoz: «Testvérem, nézd mily szép a hajnal hasadása.» Mária Antoinette az ablakhoz lép, hogy utólszor lássa fölkelni a napot.

Elisabeth herczegnő azok közé tartozott, a kik XVI. Lajost férfias, bátor ellenállásra igyekeztek rábirni az elégedetlen tömeggel szemben és rendkivül fájdalmasan látta a király habozását, tétovázó lassúságát, melyet még nagynehezen kivivott elhatározásainak keresztülvitelében is tanusitott. Midőn Roederer azt mondja, hogy már nincs semmi más menekvés, a királyi család csak a nemzetgyülés kebelében találhat biztosságot, messze hallatszó hangon igy szól a

herczegnő: «Roederer úr! ön felelni fog a király és a királyné életéért!» — «Madame!» válaszol az előbbi, «mi felelünk arról, hogy meghalunk, ha kell, velök együtt. Ez minden, a mit biztosíthatunk.» A nemzetgyülésbe menve is, Madame Elisabeth mutatja a legnagyobb nyugodtságot. Hite, vallásos buzgalma tartja fenn. A mint a feldühödt tömeget látja, így szól: «Ezek az emberek mind elvesztették az eszüket. Ohajtom megtérésüket, de nem büntetésüket.»

A nemzetgyülés után a Feuillant-kolostor négy üres czellája következik. Ott tölti a királyi család, velük Madame Elisabeth, az éjszakát, míg odalenn a földühödt nép kiáltása, tombolása hallatszik. «Dobjátok le a királyné fejét, meg az Elisabethét!» hallatszik minduntalan. A herczegnő nem tud aludni, legelsőnek kél fel és felöltözteti a királyi gyermekeket. A trónörökös kis kutyáját sajnálja, mélyet a Tuileriákban hagytak s azóta bizonyosan megölték már. «Hadd el», szólt a herczegnő, «ennél nagyobb gondjaink vannak most. Kérd Istent, hogy mentsen meg téged hasonlóktól.»

A nemzetgyülés aztán elhatározza, hogy a királyi család a Temple-be vitessék, és augusztus 13-ikán este kilencz órakor átszállítják őket. Madame Elisabethnek egy ócska konyhát jelölnek ki fogsága helyéül. Csupa szenny, mocsok az egész helyiség. De még ott se lehet békességben őreitől. Idejét majdnem folytonos áhítatoskodással tölti. «Látjátok ezt a szent Erzsébetet?» mondják az örök, «kell, hogy valamit tudjon és hogy levelezést folytasson a rokonaival, hiszen még sokkal nyugodtabb, mint mi vagyunk.»

A királyi család köréből minden idegent kizárnak. A királynénak főleg a Lamballe herczegnőtől való megválás esik nagyon nehezére, a mint a durva emberek elvonszolják tőle. «Ne veszítsed el bátorságodat», igyekszik Madame Elisabeth őt vigasztalni, «Isten soha se küld ránk nagyobb megpróbáltatást, mint a minőt elviselni képesek vagyunk.»

Érdekes fölemliteni, hogy Lajos harminczkilencz éves volt, midőn a Temple-be lépett, Mária Antoinette harminczhét, Madame Elisabeth huszonkilencz, Károly Lajos, a trónörökös, hetedik évét töltötte be, mig Mária Terézia herczegnő tizennegyedik évébe lépett. A családias együttélést a fogság ridegsége se zavarta meg. Együtt étkeztek s midőn Madame Elisabeth nem keresett imáiban enyhülést, vigaszt e nehéz órákban, a király és királyné körében igyekezett feledni a sanyarú helyzetet, bátorítván őket folyton. Ha az idő kedvező, lemennek a Temple kertjébe, mindig követve az őrségtől. De nem igen veszik igénybe ezt az engedelmet, hogy egy kis szabad levegőt szívhassanak, mert a durva csőcselék, mely odakünn leselkedik rájuk, mindenféle gyalázó szókkal illeti őket. Elisabeth bőven kiveszi részét a házi dolgokból, ruhákat foldoz a királynénak és a gyermekeknek. A fogház igazgatója gondoskodik, nehogy elúnják magukat, mert megtiltja, hogy koronával diszített fehérneműket használjanak. Mária Antoinette és Elisabeth hozzálátnak tehát a koronák lefejtéséhez, az a jelvény oka úgyis minden szerencsétlenségüknek. «Szegény testvérem», kiáltott fel egyszer XVI. Lajos keserűen, látva, hogy Elisabeth herczegnő fogával szakitja el a czérnát, a mint a királyné ruháit varrta, miután minden éles szerszámot elszedtek tőlük, «szegény testvérem, mily ellentét! Montreuili szép kis palotádban miben sem éreztél hiányt!» «Ah, fivérem», felelt a herczegnő nyugodtan, «hát hiányozhatik-e valami nekem, ha veled oszthatom meg a szerencsétlenséget?»

A királyságot szeptember 21-ikén eltörölték. Mikor e nap estéjén XVI. Lajos valamit meg akar rendelni a fogház igazgatójánál a trónörökös számára, ez felháborodva mondja, hogy nem ismer trónörököst, mert nincs már királya Franczia országnak. Madame Elisabeth nem tartóztathatja vissza felindulását. «Hát jól van, akkor a rendelést tegye meg XVI. Lajos nevében!» Pedig ő is jól tudja már, hogy nincs király, nincs fejedelmi család, csak Capetek vannak, köztük ő is és semmi reményük többé az élethez. Egyik legfájdalmasabb pillanata akkor érkezik el, midőn a királyt, fivérét elválasztják övéitől, a Temple nagy tornyába vive őt át. De három hét mulva a királyi család is követhette Lajost; a rövid egyesülés után aztán örök elválás következett. Leirhatatlan a Madame Elisabeth szenvedése, midőn 1793 január 21-ikén a nép rivalgása hirdeti, hogy XVI. Lajos feje lehullott a guillotin bárdja alatt. «Ah!» kiált fel, szemeit és kezeit ég felé emelve, «most tehát mindennek vége! Ime, a szörnyetegek kívánsága beteljesedett.» Együtt zokog az immár özvegy Mária Antoinette-tel. Az örök figyelmessé lesznek a hangokra és bedugják fejöket az ajtón. «Legyenek annyi könyörülettel legalább», szól a herczegnő, «hogy békén sírni hagyjanak bennünket.»

Később felmerülnek a kalandos, kivihetetlen tervek a királyné megmentésére. Elisabeth herczegnő maga igyekszik rábeszélni sógornőjét a menekülésre, igérvén, hogy második anyja lesz gyermekeinek. Mert mig eleinte valamennyiüket megmenthetni remélték jó embereik, be kellett látni később, hogy ez lehetetlen és legfeljebb csak a királyné megmentéséről lehet szó, kinek érdekében a hatalmak mit sem tettek XVI. Lajos halála után. De a királyné szökési tervéből nem lesz semmi. Később Cortey mindannyiukat meg akarja szöktetni, oly módon, hogy az őrség felváltása alkalmával a katonaság közé vegyülnének álöltözetben s ekként szabadulnának meg. Ez a terv is meghiúsul. És Madame Elisabethnek látnia kell azt is, mint viszik el a királynét körükből, mint ragadják el gyermekeitől. 1793 augusztus 1-én történik e kegyetlen jelenet. Mária Antoinette az ő gondjaira bizza most az ártatlanokat. A herczegnő utolsó szavai is biztatók, vigasztalók; de a királyné mit se tud felelni azokra s hirtelen kiszakitja magát közülök.

Egyedül maradt immár a királyi gyermekekkel a Temple tornyában. Mit se remélve, nyugodtan várta a történendőket. A külvilágban végbemenő eseményekről sejtelme se volt. Nem tudja, hogy sógornőjét, a királynét szintén halálra itélték; nem kapta még meg azt a szivtépő hangon irt levelet sem, melyet Mária Antoinette október 16-ikának hajnalán intézett hozzá, melyet «Mária Antoinette végrendelete» néven emleget az utókor, melynek a franczia nemzeti levéltárban meglevő sárgult lapjain még most is láthatók a halálra itélt királyné könnyeinek nyomai. Nem tudta, hogy ugyanazon a napon, délutáni egynegyed egykor a királyné szép feje is lehullott.

Annyi vérengzés után azonban Madame Elisabeth se kerülhette el sorsát. Hogy is hagyhatták volna őt életben, nem elég bűne volt-e az, hogy oly megható ragaszkodással volt szerencsétlen fivére, a király iránt? Aztán nem vádolták-e mindenféle összeesküvő törekvésekkel a forradalom ellen? Soha nem elegyedett a politikába, ezt ellenségei is jól tudták; de a réműralom e napjaiban az ő ártatlan vérére is szüksége volt a bőszült tömegnek. 1794 május 9-én este épen nyugalomra akartak térni, midőn feltárult a börtön ajtaja; eljöttek Madame Elisabethért, hogy birái elé állitsák. Nem nyomhatta el felháborodását ez emberek láttára. «Zsarnoknak mondjátok fivéremet», így kiáltott fel, «de ha ő zsarnok lett volna, most nem ülnétek itt és én nem állnék előttetek!» De mégis úgy viselte magát, oly méltóságteljesen, hogy a mint elhagyta a birák termét, Fouquier-Tinville, a közvádló, maga is így szólt: «Meg kell vallani, egyetlen panaszkodó hang sem hagyta el ajkait.» — «Mire is panaszkodna Elisabeth de France», mondá gúnyosan az elnök, «nem vettük-e körül itt is olyan arisztokratikus udvarral, mely méltó hozzá? Mikor e hü nemeseket maga körül fogja látni a guillotin lábánál, azt hiheti, hogy a versaillesi termekben van.» Ez a főrangú környezet, melyre czélzott, huszonhárom nemes férfiból és nőből állott, a kiket vele együtt itéltek halálra.

Most, midőn csak perczek választják el a haláltól, most se magával törődik; inkább másokat igyekszik vigasztalni, a hit szavaival erősiteni. «Nem azt kivánják tőlünk», szólt egyebek közt társainak, «mint a régi vértanúktól: hogy hitünket tagadjuk meg; csak azt, hogy nyomorúságos életünket áldozatul hozzuk. Hát hozzuk meg megadással ezt a kis áldozatot.»

Ő lép fel elsőnek a kocsira, mely a Concorde-téren felállított nyaktilóhoz viszi őket. A mint mennek, az egyik elitélt, Madame Montmorin, kétségbeeséssel jajdul fel: «Szivesen halok meg, de nem láthatom fiamat, a mint meghal.» Madame Elisabeth szeliden fordul hozzá: «Ön szereti gyermekét, asszonyom, és mégis itt akarná hagyni e földön, hol most csak fájdalom és gyötrelem terem?» A nyaktiló elé vive, sorba állitják őket. Az első, kinek nevét kikiáltják, Croslus d'Amboise grófné. Mélyen meghajol Elisabeth herczegnő előtt és így szól: «Madame, ha királyi fenséged oly kegyes lenne megölelni, minden vágyam teljesülne.» — «Szivesen», felelt a herczegnő, «teljes szivemből teszem». A többi nők követték Croslus grófné példáját, mig a férfiak hódolatteljesen csókolták meg a herczegnő kezét. «Hiába hajladoznak előtte», kiáltotta egy nyers hang a tömegből, «azért most ő is oda jutott, a hová az osztrák nő!» Csak most tudta meg Madame Elisabeth szerencsétlen sógornőjének halálát. «Adja a Mindenható, hogy oda fenn az égben találkozzunk!» suttogták ajkai. Ő lép utoljára a vérpadra. A mint a hóhérsegédek megkötözik, nyakáról lecsúszik kendője és látni engedi vállait. Egy kis ezüstérem, melyen Szűz Mária képe volt, látszott nyakába akasztva. A hóhér le akarja azt tépni. Madame Elisabeth arczát, fedetlen vállai láttára, a szemérem pirja futja el és esdekelve szól a hóhérnak: «Anyja nevére kérem önt, uram, takarjon be!» Ezek voltak utolsó szavai. A tömeg nem ujjongott most, midőn az ő feje alához hullott. Néma maradt. Magát a kivezényelt csapatok parancsnokát annyira meghatotta az ártatlan halála, hogy midőn a dobok pergetését kellett volna vezényelnie, eszméletlenül rogyott össze. E napon a konvent szokatlanul korán bevégezte tanácskozásait. Robespierre, kiváncsi lévén a hangulatra, betért Maret könyvkereskedéshöz, a kinek arczán szintén a méltatlankodás szomorúsága ült. «Nos, mit szól a nép?» kérdé a hirhedt forradalmár. — «Hát, ha épen meg akarja tudni, az emberek morognak és lármáznak ön ellen. Madame Elisabeth elpusztult. Azt kérdi mindenki, hogy miért? mit vétett? miért küldték a vérpadra ezt az ártatlan teremtést?»

És e szavak valóban a nagyobb rész hangulatát fejezték ki. Utolsó perczeiben is a vallás nyujtott neki vigasztalást. Börtönének falára a zsolozsmából az ismert szavakat irta kevéssel halála előtt:

«Per agoniam et passionem tuam
Libera nos;
Per mortem et sepulturam tuam
Libera nos.»

(Szenvedéseid és halálküzdelmed által
Ments meg, Uram, minket;
Halálod és eltemettetésed által
Ments meg, Uram, minket.)

Germaine háza előtt összecsődült a koldus népség.

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

Másnap reggel Germaine, elhatározásához hiven, hozzáfogott tökéjének a befektetéséhez. Kora hajnalban ellátogatott Martial anyjához. A kis kunyhóban nagyobb volt a nyomor, mint valaha. A fiú napról-napra jobban elhanyagolta az anyját és úgy a napi keresményét, mint a vadorzással szerzett pénzt másutt verte el. Az asszonyt köszvénye az ágyhoz lánczolta, a gyerekek a faluban kósáltak és koldulásból tengődtek. Midőn Germaine betoppant a kis szobába, a hol a beteg a faágakból rakott pislogó tűz mellett didergett, a szegény asszony keserves panaszokra fakadt.

— Oh, Vincart kisasszonykám, mióta maga utóljára itt járt, azóta nem tudok kilábolni a bajomból. A gyerekeknek nincs egy öltöző ruhájuk és én tegnap óta egy kis sovány rántott levesen kivül nem ettem semmit. Azt hittem, hogy majd kimegyek az erdőbe és gombát szedek, hogy egy pár garast keressek, de a köszvény újra belém állt és meg se tudok mozdulni. Hej, jobb volna a halál az ilyen életnél...

— Hát a fia nem segíti? — kérdé Germaine elfojtott hangon.

— A fiam! Hónapok óta szinét se láttam. Mióta abba a semmirekellő lányba belebolondult, egy garasát se láttuk. Mindenét rá költi. Ilyenek a gyerekek. Oh én olyan elhagyatott vagyok, mint az utolsó kutya.

— A jó Isten nem hagyja el, — vigasztalta őt Germaine és egy marok ötfrankos ezüstpénzt szórt a megdöbbent beteg asszony ölébe. A szegény asszony nagy szemeket meresztett, habozva érintette meg a csillogó ezüstpénzt és elálló lélegzettel rebegte:

— Oh Istenem, ez mind, mind az enyém?

— Igen, tartsa meg és szerezzen be érte mindent, a mire szükségük van. De ne szóljon senkinek, hogy kitől kapta.

Mialatt Seurrot asszony könyelt szemekkel rebegett hálás köszönetet, Germaine szive titkos örömtől repesett arra a gondolatra, hogy ép Martial anyja az első, a ki jótékonyságát élvezi.

E naptól fogva minden koldus, a ki Germaine ajtaján bekopogtatott, nagy alamizsnára számithatott.

Midőn tél idején könyörületes kéz kenyérmorzsákat szór az ablakpárkányra az éhes verebeknek, egy pillanat alatt titkos hirnökök szerteviszik a váratlan sorskedvezés hirét és másnap százával sereglenek oda a kiéhezett újonczok a vendéglátó ablakhoz. Vincart Germaine bőkezűségének hire is csakhamar faluról falura járt és egész télen át seregesen gyülekeztek a környék szegényei a montgérandi erdő szélére szolgáló házikó elé. A járás valamennyi községéből, sőt még a szomszéd járásból is összecsődült a koldusnépség. Akadt közöttük alkalmi koldus, hajléktalan csavargó, nyomorék favágók, kolduló apáczák, a kik a legkülönbözőbb rend tagjai voltak.

Ez utóbbiak voltak Germaine legszorgalmasabb látogatói és legszivesebben látott vendégei. Kettesével jöttek rendszerint, hosszú olvasójuk szinte a földet söpörve csapkodta bő szoknyáikat. Mig a közönséges koldusok beérték néhány souval, ezt a kéregető apáczák mindig egy-egy fényes húszfrankos aranyat kaptak ilyenkor, sőt néha még vacsorára és éjjeli szállásra is megmaradtatott őket a fiatal lány.

A falubeliek, kik a bőkezű alamizsnaosztogatás tanúi voltak, természetesen megszólták Germainet érette. Boucheseiche uramat állandóan a guta környékezte dühében. Mert a birtok vételárából osztogatott alamizsnákat úgy tekintette, mintha a saját zsebéből lopták volna. De most, hogy már a földek tulajdonosa lett, beérte azzal, hogy szabad folyást engedett epés kifakadásainak. Valahányszor Aubriot asszonynyal találkozott, mindig kijelentette, hogy Germaine megőrült; sőt maga a derék jó asszonyság az ő józan eszével és helyes világnézetével maga is néha azon tünődött: vajjon csakugyan nem hibbant-e meg a kicsike esze?

II.

Egy májusi reggelen valami félig parasztasszonynak, félig polgárnőnek öltözött, körülbelől negyvenéves asszony állitott be Vincartékhoz és Germaine után kérdezősködött.

Ruháinak szabása és szine bizonyos szigorú rendöltöny jellegét viselte, miért is némileg apáczához hasonlitott. Fekete tülös főkötője mélyen leért a homlokába, úgy hogy egy hajaszála se látszott; fekete ruhája komor bő ráncokban omlott alá sovány csípőin; laposan megfeszülő derekának egyetlen disze egy széles fekete szalagra erősitett ezüstkereszt volt és övén egy olvasó himbálózott. Porlepte czipője hosszú gyaloglásról tanúskodott. Szigorú, viaszsárga arczának szemérmetesen lesütött pillái alól csak néha-néha villant fel ragyogó és mozgékony szemcsillagának gyorsan felczikázó villáma. Alázatos, édeskés hangon beszélt.

Chapelaude asszony.

Aubriot néni, a ki megszimatolta benne a kéregetőt, szerette volna elutasitani, de Germaine közbejött, beszólitotta és megkérdezte tőle látogatásának okát.

Erre aztán az idegen nő behizelgő halk hangon, mint a bűnbánó vétkező a gyóntatószékben, azt mesélte, hogy ő igen messziről jön és a Vogesek egy kis falujába zarándokol, hol egy idő óta Isten elvitázhatlan csodás égi jelekben szokott megjelenni a hivőknek.

Néha fényes keresztek jelennek meg estenként a lakosok ablakain és a falu lakóinak naponta van alkalmuk, hogy a faluval határos tisztáson óriási tüzes kereszteket lássanak, melyek a földből kipattanva felnyúlnak az égbe. Neki magának egy égi hang azt a tanácsot adta, hogy zarándokoljon e csodatevő helyre és ő megfogadta, hogy gyalog teszi meg az útat és útközben kizárólag alamizsnákból fog élni.

Ma reggel Germaine házát jelölték ki neki, mint istenfélő és könyörületes lány hajlékát és ezért bátorkodik tőle egy kis útiköltséget kérni, hogy szent zarándoklását folytathassa. Bizonyos rejtelmes ékesszólással beszélt és választékos kifejezései némi műveltségre vallottak.

Germaine rendkivül érdeklődött e dolog iránt és nemcsak hogy bőven megajándékozta, hanem másnap reggelig szállást is adott neki. Chapelaude asszony nem kérette magát sokáig és ebéd-

közben, melyhez csak ők ketten ültek, mert Aubriot nénit a szomszédba szólították teendői, csupán csak a csodás keresztek és Vrécourt falu körül forgott a beszélgetés.

— Betlehem is ismeretlen, igénytelen helység volt csupán, — jelentette ki Chapelaude aszszony prófétai hangon, — de Jézus születése világhírűvé tette. Így jár majd Vrécourt is, maholnap olyan dicső lesz a neve, mint Salette, aurayi St. Muna, avagy Lourdes. A világ minden tájáról fognak odaözönleni a hivők.

Germaine már hónapok óta feltette magában, hogy ellátogat a leghíresebb búcsújáróhelyekre, melyek csodatevő tulajdonságaikról híresek. Úgy érezte, mintha ama szent helyeken sokkal közvetlenebb és bizalmasabb érintkezésbe juthatna Jézussal és szűz anyjával.

Mióta birtokát eladatta, titokban mindig azzal a tervvel foglalkozott, hogy hosszú körútat tesz Francziaországon végig és sorra ellátogat mindama templomokba, a melyeknek különös csodás tulajdonait dicsérték.

Midőn tehát Chapelaude asszony visszafojtott lelkesedéssel kijelentette:

— A mi engem illet, én határozottan hallottam égi hangokat, melyek azt parancsolták, hogy tegyem meg ezt az utazást, és így azzal a szent meggyőződéssel indulok Vrécourtba, hogy égi küldetést teljesitek.

Germaine néhány perczig elgondolkodott, aztán mintha valami isteni kinyilatkoztatás lángja lobogna fel benne, megszólalt:

— Asszonyom, egy kérésem volna . . .

— Szóljon, édes gyermekem!

— Engedje meg, hogy zarándokútján elkisérhessem!

— Oh, édes gyermekem, végtelen örömöm és lelki épülésem telnék benne, ha elkisérhetném magát abba a faluba, mely annyi csoda szinhelye.

— Igen, — jelentette ki Germaine határozottan, — önnel megyek, még pedig gyalog, alázatosan és szegényen fogom megtenni ezt az útat, hogy testi fáradtságommal meg nélkülözéseimmel sanyargassam magamat az Úr előtt.

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli

gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerü felvilágositással dijmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók. Borpréselők. Ekék. Vetőgépek. 7967

A tavaszszal Olaszországba készülők figyelmébe.

Most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában

Budapesten, s ugyanott, valamint az összes könyvkereskedésekben kapható:

ITÁLIA

UTIRAJZOK ÉS TANULMÁNYOK

Irta

BERZEVICZY ALBERT

30 képmelléklettel.

Ára füzve 3 frt 50 kr, diszkötésben 4 frt 50 kr.

RÉSZLET GÉNUA KÖRNYÉKÉBŐL; HÁTTÉRBEN A CAMPO-SANTO.

A midőn a figyelmet erre a könyvre fölhivjuk, legelső sorban azoknak teszünk jó szolgálatot, a kik most a tavaszszal Olaszországba készülnek. Az út költségei mellett ennek a beszerzése bizonyára már nem számit, s mégis ez a kiadás lesz egyike a leghasznosabbaknak, mert e könyv előzetes olvasmánya kétszerte élvezetessé fogja tenni az utazást, és Itália földének és műkincseinek élvezetét. Finom esztétikai érzékkel, választékos formában, kritikai szemmel és a figyelmet mindig lekötő elbeszélés alakjában vezet be bennünket a szerző tárgyunk megértésébe és átérzésébe. S a ki rátámaszkodik megfigyeléseiben nem fog tájékozatlanul elhaladni Olaszország szépségei mellett. — Még csak azt emlitjük meg, hogy a fentihez hasonló 30 hangulatos kép járul hozzá a munka teljes élvezetéhez.

REPRODUKÁLÓ-MŰINTÉZET

PHOTO-CZINKOGRAFIA

WOTTITZ MANFRÉD

VILÁGOS MŰTEREM

Telefon 18-99

AUTOTYPIA · PHOTOTYPIA · CHEMIGRAFIA · 4-SZÍNŰ NYOMAS · PHOTOLITOGRAFIA

BUDAPEST, VI. ANDRÁSSY-UTCZA 47.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában).

Az arany éremmel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitomesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szűrtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik. 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

CSÁTH VITÉZ.

Elbeszélés.

Irta: RÁKOSI VIKTOR.

I.

A nagy, messzeterülő erdőségekben semmi zaj se volt. A szél elált, falevél se mozdult, a patak is mintha lábujjhegyen osont volna tova, az éneklő madarak tovaröppentek, szinte még bogár se zümmögött a tavaszi levegőben. Oly halotti volt a csend, hogy a pattanó rügy, kifakadó bimbó halk neszét is majdnem meg lehetett hallani.

Egy dombtetőn, sokszoros medvebőr derekaljon hevert Obur, Zalán fejedelem bodrogközi vajdája. Sötét szeme a párás szemhatárt kémlelé, s figyelt, mintha a csöndességet hallgatná.

A mint a hó eltakarodik, s a nap heve felszikkasztja a téli nedvességet, a kürt szava összegyűjti a bodrogközi harczosokat, s Obur lopva megindul éjszak felé, harácsolni a maga és fejedelme számára. Ifjú hajadonok, fegyverbiró legények a zsákmány nemesebbik fele. Lábas jószág a nemtelenebbik. A vad harczosok összeterelik és rabszíjra fűzve hajtják dél felé az istenadta népet.

De Obur elégedetlen. Már több izben hitványul ment a rablás, ez idétt meg épen sehogy. A nép megszimatolja jöttét s a hegyek közé menekül, asszonyostul, marhástul. Obur kóbor rótái üres rabszíjakkal térnek meg. Hiába pihentek nappal, robogtak éjjel: nem tudták meglepni a falukat, üres volt mind. Még a madarak is elszálltak, a vadállatok is elbujtak, a patak is elcsittul, a bogár is elrejtőzik. Az élettelen erdő is mintha megdermedt volna, oly mozdulatlan. Mintha őt csufolná, mondván: ime, hallod ezt a csendet? Egy élő féreg nem mozog itt. Mind elszökött előled. Egy bogarat se fogsz eltaposni, te, a ki gazdag harácsról álmodtál.

Valami bűbájosság fordítja itt vissza az ő dolgát.

Zaj kél az erdők mélyén. Egyre közelebb jön. Már kezd kiválni, hogy lódobogás. Aztán hallik a kardok oda verődése a lovak oldalához. Néha egy-egy kiáltás ugrik ki a lármából. A domb körül a bokros megelevenedik, pihent vitézek bujnak elő és arczczal a közeledők felé fordulnak. Obur feláll s kardjára támaszkodva vár.

És egy lovas csapat bukkanik a tisztásra. Elől, két lovashoz kötözve egy félmeztelen öreg ember, fehér szakálla, haja, füstös. A lovasok leugrálnak, Obur lassan lejön a dombról.

— Mit hoztál Bun? — kérdi egy zömök harczostól.

— Semmit, vezér, de megcsiptem Ruffot, a vén bűbájost. Itt áll előtted.

— Mit érek e rommal?

— Ihatod a legédesebb italt: a bosszut. Ez volt az, a ki fehér ló beleiből jöttünket kitudta, s a frank barátoktól itt maradt harangot meghuzta. Ez volt a jel, hogy minden teremtett lélek futamodjék a hegyekbe.

Obur tekintete kegyetlen éllel furódott az aggastyán szemébe.

— Nem hallottad Obur vajda hirét, hogy ki mertél kötni vele? — kérdé.

Az aggastyán az ég messzeségébe mélyesztő vörösösen gyűrűzött szemeit és lassu hangon szólt:

— A ki olyan közel van Istenéhez, az nem törődik a földi hatalmakkal.

— Hát majd gondoskodunk róla, hogy még közelebb légy az Istenedhez — kiáltott Obur.

— Felkössük? — kérdé Bun.

— Ne siess. Hogy fogtátok meg?

— Földalatti barlangjába bujt, azt hitte, ott nem férünk hozzá. De kifüstöltük. A kis unokájával együtt csiptük meg, s az árulta el (miután egy kis parazsat tettünk a talpa alá), hogy ez a vén boszorkánymester játszott ki bennünket.

A vén ember szeméből egy szem köny gördült alá. Bun folytatta:

— A gyereket aztán, mert folyton jajgatott, letaszítottuk egy szikláról.

A vén ember úgy nyöszörgött, mint egy beteg kutya.

Linek Lajos rajza.

Az aggastyán az ég messzeségébe mélyesztő szemeit . . .

— Rakjatok tüzet! — parancsolta Obur.

— Most segits magadon, ha akkora a hatalmad! — röhögött Bun, s öklével felütötte a vén ember állát.

A vén ember ettől nem nyüszörgött, pedig talán megharapta a nyelvét, mert véres lett az ajka. S a vércseppekkel szavak is szivárogtak ki a szájából, lassan tompán. Így:

— «És mikor a tauri hegy tölgyein az első zöld rügy előbujt, elővezették a fehér lovat és a fényes kardot háromszor meriték a szügyébe. És mikor szétnyitották, a gőzölgő belekre hajtám fejem és messzebb láttam mint a sas, mely a tauri hegy fölött mérhetetlen magasságban keringett.

«Messzebb láttam mint a sas, mert én az eljövendőbe láttam.

«És ha ti, oh, harczosai a fejedelmi Zalánnak, azt láttátok volna, amit én, bizony — mondom — nektek, nem hevernétek lustán puha fű párnáin, hanem a déli síkságok felé vágtatnátok szilajon, sebesebben az éjszaki szélhajtotta száraz leveleknél.

«Mert mielőtt háromszor ezüstözné be a holdvilág a Tauri hegy tölgyeit, piros lesz a Bodrog vize, én mondom nektek.

«Piros lesz a Bodrog vize nem a haldokló nap vereségétől, én mondom nektek.

«Piros lesz a Bodrog vize nem a piros virágoktól, melyek partjain himbálózva a viz tükrében nézegetik magukat.

«Hanem piros lesz a Bodrog vize a kiontott vértől . . . vérbe fulladnak a halak . . . vérben uszik a parti fü . . . én mondom nektek.

«Oh, jaj ti néktek ifjú harczosok, az enyészet közeledik reátok . . . Nézzetek éjszak felé. Nem látjátok a messze magasságban a sasok keringését . . . a Hóditó hadseregét követik, hogy az elesettek holttestén lakmározzanak.

«Nyissátok ki majd füleiteket és hallgassátok az éjjeli csendet. Meghalljátok a rengetegben a kopácsolást és a nagy szálfák lezuhanását. A meghóditott ruszok dolgoznak ott, csinálják az utat a Hóditónak . . . Ezen az uton jön rátok a halál . . . Én mondom nektek!»

A harczosok megdöbbenve néztek egymásra. Obur és Bun is mintegy igézet alatt, mozdulatlanul álltak. A vén emberből mintha valami felsőbb lény beszélt volna hozzájok.

Obur rázta le magáról leghamarább a varázst.

— Kössétek oláh módra a fára! — parancsolá.

Izmos pribékek vad káromkodással fahéjcsból készült kötelet burkoltak a vén Ruff lábaira és két fa közt fejjel lefelé, felhuzták egy kicsit a levegőbe.

— Alája a tüzet! — kiáltott Bun.

A legények meztelen lábukkal rugdalták a vén ember alá a tüzet és ott friss galyakkal megrakták. És a keletkezett sürű füstből rikoltozva hallatszott a vén Ruff hangja:

— «Még parancsolsz, Obur vajda, s büszke daczczal vezeted ifjú harczosidat. De nem sokára a sárga félelem ül az arczodra, s remegve rejtőzöl odudba, mint a hogy itt körülötted elbujtak vala a marhalegeltető népek és a vadállatok... mert tudják, hogy közeledik a Hóditó . . .

«Közeledik a Hóditó, kiről kóbor avar hegedűsök annyit énekeltek a rejtett völgyekbe, ingoványos mocsarakba szétszórt avar népnek . . . a mely nép most a farkasokkal és medvékkel tanyáz, de mikor a Hóditó, a ki jön éjszakról, megjelenik fehér lován és int a szablyájával . . . oh, akkor kitör ez a nép, fölgyujtja falvaitokat, szétdulja váraitokat» . . .

E pillanatban lángra lobbant a friss galy, s a tüz körülnyaldosta a vén Ruffot. De hörögve tört még belőle elő a hang.

— Obur, átkom reád, farkasok lakmározzanak nemzetségeden és szöghaju ifjaid . . .

Érthetetlen jajgatás lett a beszédből.

— Üssétek le az avar kutyát! — ordított Obur.

És már repült Bun buzogánya és széttörte a vén Ruff koponyáját. És a harczosok némán néztek a véres tetemre s aztán az égre, hol óriási fekete madarak röpködtek nagy csoportban.

Esteledett. Föltámadt a szél és zúgani kezdett a rengeteg, mintha a vén Ruff véres ajkán félbemaradt átkokat suttogná tovább.

(Folytatása következik.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Franciából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogosított magyar fordítás.)

(Folytatás.)

Erre a kijelentésre árny borult a zarándoknő halovány arcára, aztán kenetteljes hangon szólalt meg:

— Nem, gyermekem, a maga egészsége sokkal gyengébb, semhogy ilyen sanyargatást kibirna. Megbetegednék, még mielőtt útunk czélját elérné... A mi engem illet, arra fogom kérni az Istent, engedje meg, hogy ez egyszer fogadalmamat csak részben teljesítsem. Langresig gyalog megyünk majd és onnan vasúton Bourmontba, a honnan aztán csak néhány kilométernyi útat kell megtennünk, hogy Vrécourtba érjünk. Sőt mi több, ha az én tanácsomat megfogadja, vigyen magával *pénzt is*, mert habár akad is az ember útközben olyan könyörületes lelkekre, a milyen maga, gyermekem, viszont gyakoriak azok a keményszivű emberek is, a kik az embert durván visszautasitják a portájukról. Meg aztán lesz amott lenn alkalma, hogy alamizsnát osztogasson.

— Megfogadom a tanácsát, — szólt Germaine, — különben az utazásomnak Vrécourt amúgy is első állomása lesz csupán.

Midőn Aubriot asszony este hazakerült, Germaine tudatta vele elhatározását. A derék asszonyság elsikoltotta magát, sirt és könyörgött, de hasztalanul. Germaine rá se hallgatott az ő ellenvetéseire. A ládafiából kikeresett egy csomó bankjegyet, bevarrta egy kis zacskóba, a mit a nyakába akasztott s azzal bizta meg Aubriot asszonyt, hogy a megmaradt összeget helyezze közjegyzői letétbe Ormancey úrnál és arra kérte, hogy vigyázzon távolléte alatt a lakásra. Aubriot asszony váltig erősitgette, hogy őrültség igy útnak indúlni egy ismeretlen asszony társaságában; de hiába vesztegette a szót, Germaine rá se hederített, minek következtében duzzogó és mogorva magatartással adott kifejezést rosszalásának. De midőn Germaine hajnalban útrakészen szerény csomagjával a kezében búcsúzott, a jólelkű asszony duzzogása elolvadt, mint hó a napsugárban. Sirva borult Germaine nyakába és a lelkére kötötte, hogy vigyázzon magára és irjon gyakran.

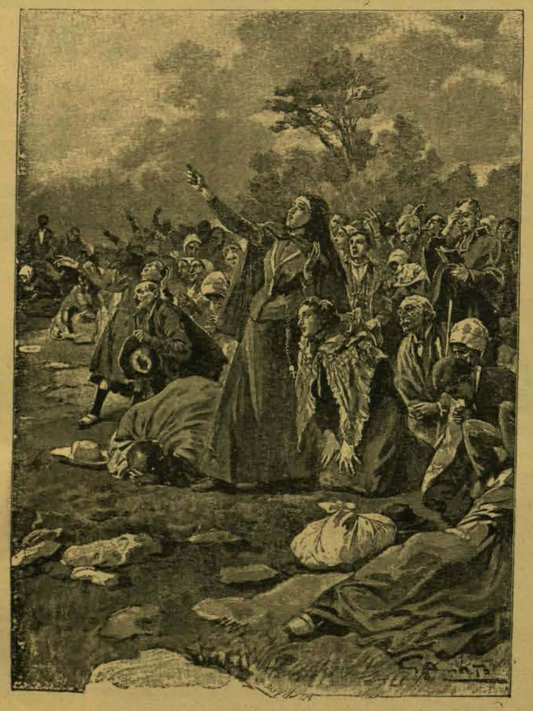

— Látom, látom! Dicsértessék a Jézus Krisztus!

A két zarándoknő neki indult hát a porlepte országútnak, melyre a hajnali verőfény rózsás fényt vetett. Hűs szellő lengedezett, az erdő sűrűje időről-időre zöld árnyékába fogadta őket és a madarak felviditották a lelküket csengő tavaszi dalukkal.

Midőn a szent Klára-kápolna közelébe értek, Germaine ajkán nehéz sohaj tört fel és útitársnőjéhez fordulva felszólította, hogy mondjon el vele együtt tiz olvasót egy szegény eltévedt bűnös lélek mennyei üdvösségeért. Chapelaude asszony ráállt. Ezután egy ideig hallgatagon ballagtak egymás mellett, majd a zarándoknő azt inditványozta, hogy mondják el a szűz Márialitániákat. Vontatott, lágyan csengő hangján rebegte el Mater sanctissima, Mater clementissima hosszú sorozatát, mire Germaine üde, kristálytiszta hangján rázenditett az «ora pro nobis»-ra.

Már az erdők elmaradtak mögöttük és most a Langresig elterülő köves fensikon haladtak végig, melyen már kizöldült a rozs és az árpa, pacsirták kerengtek a barázdák fölött és csattogva emelkedtek a halványkék ég felé, mintha napsugárban fürdő szárnyaikon a két nő imáit menybe vitték volna.

Minthogy lassú léptekkel haladtak előre, délután értek csak a városba és azonnal a pályaudvarnak tartottak. De már az utolsó vonatról is lekéstek, miért is a pályaudvarral szemközti szállodában vettek lakást, hogy kora hajnal útnak indúlhassanak. Germaine befordult a székesegyházba, hogy ott elmondhassa az estimát, Chapelaude asszony pedig néhány jámbor család fölkeresésére indult, a kiknek a czimeit átadták volt neki. Este találkoztak csak vacsoránál és ez alkalommal Germaine nagy kiábrándulására tapasztalta, hogy Chapelaude asszony szemmel látható gyönyörűséget talál a falatozásban és hogy meglehetős invenez hajlamai vannak. Elutazásuk előtt Germaine fizette ki a számlát, a mi ellen útitársnőjének semmi ellenvetése nem volt; valamint hogy Germaine váltotta a jegyeket is, mialatt Chapelaude asszony teljesen elmerült valami szent könyv olvasásába, mit se törődve ezekkel a hitvány földi dolgokkal.

Délfelé St. Thiebautba értek, a honnan gyalog indultak Bourmontba. Itt Chapelaude asszony kijelentette, hogy miután a vrécourti csodák amúgy is csak reggel történnek, sokkal helyesebb volna, ha valamelyik vendéglőben töltenék az éjjelt, hogy kora hajnalban felkerekedhessenek. Ebéd után Germaine végig bolyongott a szűk sikátorokon, melyek mindkét felén tizenhetedik századbeli ódon házak sorakoztak, mig Chapelaude asszony kéregetni járt néhány gazdag jámbor családhoz, a kiket már eleve feljegyzett magának. Este pompás étvágygyal vacsorázott és az olvasóját pergetve aludt el.

Másnap reggel hajnalhasadtával mindketten talpon voltak és imákat mormolva fordultak be a szölök között kanyargó gyalogösvénybe, mely Vrécourt felé vezet. A mint áthaladtak a virághimes mezőkön, látták, mint bukkannak fel minden ösvényről és minden tisztáson a parasztok egyesével és csapatosan, hogy egymáshoz csatlakozva szintén Vrécourtba zarándokoljanak. Többnyire nőkből és gyerekekből álltak e zarándokcsoportok, kiket poros csuhájú papok vezettek.

Nem sokára feltünt a vrécourti templom tornya és a zsolozsmák ujjongva csendültek meg. Chapelaude asszony lelkesedéstől lángoló arczczal zendített rá egy hálaimára és Germaine érezte, mint dobog a szive lázasabban valami ünnepélyes látvány előérzetében.

Vrécourt, a hova a búcsújárok befordultak, kicsinyke falu, melynek lakossága olajpréseléssel és bőrcserzéssel foglalkozik. A zarándokcsapat áthaladt a falun és balra fordult egy tágas mező felé, a melyet az imádkozásba merült embertömeg szinte egészen ellepett. A kavicsos fensikon nehány pap és nagy sereg asszony térdelt, kik szemeiket merőn az oldalt zöldelő rekettyebokrokra szegezték.

Ezen a helyen nyilatkozott meg rendszerint a *csuda*.

Chapelaude asszony letérdelt az első sorba, társa Germaine pedig követte példáját. A szomszéd falvakból ideözönlött hivő közönségen a várakozás lázas izgatottsága és a vallásos rajongás lelkesültsége borzongott át... Néha egyes mormoló hangok az «Üdvözlégy»-et rebegték el, majd csoportról csoportra felzúgott az «Angelus», mintha szent fuvalom lebegett volna el fölöttük.

Egyszerre csak felragyogott a nap a graffignyi erdő mögül és a köves fensikon sugaras verőfény áradt szerte. E pillanatban egy tizenötéves leányka, a ki az első sorban térdelt, hátravetette a fejét és mámoros önkivületben rebegte:

— Látjátok amott a keresztet, a rekettyebokrok mögött!...

Mire egy szelid hang azt válaszolta:

— Igen, igen látom!...

Chapelaude asszony volt ez, ki a lányka látománya mellett bizonyitott s kiterjesztett karokkal, hátravetett fővel bámult a kijelölt irányba és lelkesülten rebegte:

— Látom, látom! Dicsértessék a Jézus Krisztus!

A tömeg tekintete néma csodálattal követte a két nő kitárt karjainak minden mozdulatát és kereste a még láthatatlan csodás keresztet, mig végre mindegyik kijelentette, hogy már most ő is látja. Csak szegény Germaine erőlködött hiába, hiába meresztette tágra a szemeit; lelkét szörnyen aggasztotta, hogy csak ő nem lát semmit; attól félt: tán méltatlan az isteni kegyre, miután egyedül neki nem adatott meg, hogy e csodás látványban gyönyörködjék.

Ezalatt az egyik pap jelt adott az imára, mire számtalan ajakról fölcsendült az ének:

Creator alma siderum...
Aeterna lux credentium,
Jesu redemptor omnium
Intende votis supplicum.

A halvány gyermek, a ki a csudát először látta, lehunyt szemekkel, félig nyilott ajakkal rogyott térdre, és szinte elájult túlvilági gyönyörüségében.

— Eltünt a szent látvány, — szólalt meg egyszerre mély meggyőződés hangján Chapelaude asszony. — Adjunk hálát az Úristennek és kérjük az ő áldását.

Az imák ujra felmorajlottak, aztán oszladozni kezdtek a hivők és csakhamar magányba borult a fensik.

Germaine útitársnőjével a legelőkelőbb vendéglőbe fordult be és ebédet rendeltek. Chapelaudené szokás szerinti hatalmas étvágyával látott hozzá minden tál ételhez, Germaine pedig szomorúan elgondolkodott és hozzá se nyult semmihez. Ebéd után, midőn magukra maradtak a nagy teremben, Germaine merőn nézett társnőjére és halkan kérdezte:

— Mondja, Chapelaude asszony, valóban látta ön a tüzes keresztet?

A zarándoknő zavarba jött e tiszta, gyermeteg szemek kérdő tekintetére és kitérőleg válaszolt:

— Ép úgy láttam, mint maga és mint mindenki más.

— De hiszen én nem láttam semmit se, — vallotta be Germaine alázatosan.

— Csitt, azt nem szabad megmondani! — kiáltotta Chapelaude asszony megrettenve.

— Miért nem, ha valóban úgy van?

— Mert nem szabad megingatni ama hivők hitét, kik a csoda szemtanúi voltak.

— De ha az én tanúbizonyságomat kérik, hát csak nem ámithatom el tudatosan az én felebarátaimat hazug kijelentésekkel!

— Vannak jámbor hazugságok is, — felelt Chapelaude kenetteljes hangon.

Ezalatt asztalt bontottak és Germaine odaszólította a korcsmárosnét, hogy megfizesse az ebédet. E közben legnagyobb meglepetésére tapasztalta, hogy a korcsmárosné bizalmasan beszélget Chapelaude asszonynyal, mint régi jó ismerőssel és azt kérdezte tőle: hogy érezte magát, mióta utoljára itt járt?

Tehát a zarándoknő nem először jött most ide és ha ebben hazudott, mi sem bizonyitja, hogy őszintén beszélt, mikor a csoda látását állitotta.

Germaine e fölfedezés után annyira kiábrándult, hogy midőn jámbor útitársnője azt tanácsolta, hogy maradjon itt másnap reggelig és nézze meg még egyszer a csodát, Germaine azt válaszolta, hogy ő inkább gyalog indul Neufchâteauba, hogy folytathassa a tervbe vett útazást. Hidegen búcsúztak és Germaine egymagában folytatta vándorlását.

III.

Mély levertség és kiábrándult csüggedés fogta el. Ez első zarándoklás kedvezőtlen tapasztalatai szeget ütöttek a fejébe és már-már habozott is, vajjon folytassa-e még útját? Midőn a neufchâteaui pályaudvarra ért, szeme egy nagy tarka falragaszon akadt meg, mely templomhajók és tornyok óriási guláját ábrázolta, a melyek egymás fölött tornyosulva a hullámzó tenger közepén magánosan égbenyúló sziklabérczen emelkedtek a magasba.

Alatta nagy betükben azt olvasta: Kedvezményes jegyek a saint-micheli búcsújárásra.

A falragasz remek és megkapó tájképe felszitotta lelkesedését. A gondviselés ujjmutatását vélte ebben látni és feltette magában, hogy ő is ellátogat e kiváltságos helyre. Még aznap este jegyet váltott, egész éjjel utazott és Párisban meg se állva, a montparnassei pályaudvaron átszállott a reggeli vonatra, mely estefelé Pontorsonba érkezett.

Mire a tengerpartra ért, már leszállt az éjszaka, a felkelő hold foszforeszkáló fényt árasztott a tengerre, a part fövényére és a hold ezüstfényében Mont-Saint-Michel hatalmas tornyaival, óriási kolostorával és remek templomával sötétlett fel a látóhatáron.

Germaine lelkét hivő rajongás szállotta meg és térdre borulva buzgó imában mondott köszönetet Istennek, hogy akadálytalanul vezérelte ide e tiszteletreméltó szentélybe, mely szent Mihály arkangyal sugallatára épült. Aztán szállást keresett. A vendéglők zsufolásig megteltek mind és szegényke csak nagy nehezen kapott egy szűk kis szobácskát, hogy kipihenhesse a napi fáradalmakat. De most ismét csalódott, mert nem számolt a szálloda zajos vedégeivel. Fél éjszaka minduntalan világi énekek lármája és hangos kaczagás verte fel szundikálásából. Másnap reggel még rosszabbul járt. Hogy a templomba bejuthasson, a touristákhoz kellett csatlakoznia, a kiket csoportonkint vezettek végig a kolostorokon, tornyokon és lépcsőkön. Ezek a kirándulók, kiket a puszta kiváncsiság vezetett ide, csintalan jókedvükkel és a szentély méltóságát sértő megjegyzéseikkel, folyton megbotránkoztatták vallásos érzületét. Egy pillanatig se imádkozhatott áhitatosan.

Még magában a kriptában se volt annyi nyugalma, hogy letérdelhessen a Szent Szűz előtt. A touristák és a kalauzok folytonos sürgés-forgása felverte zajával a szent boltozatok csendjét, estefelé pedig, mikor végre örülhetett annak, hogy magára maradt, az örök egyike figyelmeztette, hogy immár vége a látogatásoknak és mennie kell.

— Jó asszonyom, Szent Mihály arkangyal nevében kérek egy kis alamizsnát!

Csak az óriási apátság egy szegletében szerényen megvonuló kis templomban borulhatott le Szent Mihály arkangyal előtt, hogy ott meggyónja bűneit.

Három napi időzés után búcsút vett Saint-Micheltől azzal a bántó tudattal, hogy ez a remek épülettömeg immár csak arra való, hogy a világfiak közömbös kiváncsiságát kielégitse és hogy itt még kevésbbé lehet bizalmasan érintkezni az Istenséggel, mint másutt.

Lehorgasztott fővel, kiábrándultan ballagott a pontorsoni országúton, midőn egy rekedt torokhang felverte ábrándozásaiból.

— Jó asszonyom, Szent Mihály arkangyal nevében kérek egy kis alamizsnát!

Felvetette a fejét és az út szélén egy bretagnei parasztasszonyt pillantott meg, a ki a Douarnenez környékének világoskék ruháját és fehér fökötőjét viselte. Noha a parasztasszony közel lehetett a hatvanhoz, vidám, pirospozsgás arcza és mosolygó, nagy kék szemei meghazudtolták a korát. Száraz, napbarnitott kezét Germaine felé nyujtotta és ismételten könyörgött egy kis alamizsnáért. A fiatal lány egy ezüstpénzt csúsztatott a kezébe, mit a parasztasszony áradozva köszönt meg, és mivelhogy mind a ketten egy irányban haladtak, beszélgetésbe is ereszkedtek. A bretagnei asszony elmesélte Germainenek, hogy ő özvegysorra jutott és minden esztendőben sorra látogatja a tengerpart főbb templomait. Ebből él: ő ugyanis magára vállalja az ő vidékéről való jámbor hivők fogadalmainak teljesitését, a kiket vagy betegség vagy sürgős teendők akadályoznak és kik ennek folytán helyettest biznak meg azzal, hogy bizonyos eleve megjelölt helyen misét mondasson vagy viaszgyertyát gyujtasson.

Germaine erre szintén elmondta, hogy hosszabb zarándokútra készült és hogy most Saint-Annába megy.

— Én is oda készülök, — felelt a koldusnő, — de előbb be kell térnem Guingampba, Saint-Polba, Quimperlebe és a scaëri forráshoz, hogy ott különböző megbizásokat teljesitsek, a melyeket a földieimtől kaptam. Ha én rám akar hallgatni, hát látogassa meg mind ezeket a búcsújáró helyeket. Azok az imák, a miket majd ott elmond és azok a viaszgyertyák, a miket az Úristen tiszteletére gyujtott, az ég különös kegyelmét biztositják magának. Majd meglátja, hogy a mi egyszerű bretagnei templomaink többet érnek, mint a mont-saint-micheli nagy székesegyház, a melybe csupa pogányok látogatnak el.

Noha Chapelaude asszonynyal együtt tett első búcsújárása bizalmatlanságot keltett Germaine szivében, mégis újból lépre ment. Quémenec Yvonnic arcza tetszett neki és nyilt, őszinte modora megnyerte rokonszenvét. Abban állapodtak meg, hogy a bretagnei nő kalauzul szegődik hozzá, minek fejében pedig Germaine útközben gondoskodni fog az ellátásáról.

Germainenek valóban az egész úton, valamint a búcsújáró helyeken, melyeket megtapasztaltak, nem volt panasza útitársnőjére. Majd vasúton, majd gyalog tették meg az útat és Yvonnic derüs kedélyhangulata s szivélyes előzékenysége nagyban hozzájárult, hogy Germaine-nel elfeledtessék az út fáradalmait. Léon és Cornouaille községeiben, a hol a lakosság kizárólag bretagnei

nyelven beszél, ő volt a fiatal lány tolmácsa; ő ismerte a vidék valamennyi kurta korcsmáit, a hol olcsó pénzért jó szállást és jó ételt adtak és sorra megmutatta a fiatal útitársnőjének a vidék valamennyi egyházait.

A határtalan tengerre nyiló remek kápolnák, a fövenyes sziklazátonyokon elszórt oratoriumok s az erdők lombjai mögül fel-felcsillámló számtalan templomtornyok láttára a régi lelkesedés fogta el Germaine rajongó lelkét. A forrás melletti ájtatosságok, a furcsa és ismeretlen nevű száz meg száz szent tiszteletére rendezett bűnbocsátó zarándoklások, a néphit e költői hagyományai meghatották és bámulatot keltettek szivében.

Lángra szitott hitbuzgalma bőséges alamizsnákban nyilatkozott meg, melyeket a Bretagneban gombamódra, lépten-nyomon felburjánzó koldusseregnek osztogatott.

Könyörületességének láttára Yvonnic nagy szemeket meresztett, sőt néha meg is koczáztatott egy-egy korholó megjegyzést, miközben sovár szemmel nézte a Germaine bőrövéhez csatolt zacskóban csillogó aranyakat.

Körülbelől egy hónapig bolyongtak így Cornouaille és Morbihan vidékén, mig végre amaz árnyas gesztenyeligetbe értek, a hol a Szent Annának szentelt forrás csobog kőfalas medenczéjében. Yvonnic az egész délutánt azzal töltötte, hogy megmutatta a mélyen megilletődött fiatal lánynak a kápolna udvarát, a fedett csarnokot, a hol bolt bolthoz sorakozik, a függő oltár oszlopboltozatait, a hol tizezer zarándok elfér. Estefelé aztán bágyadtan, kimerülten értek a szállodába és egyszerű vacsorájukat elköltve, holtra fáradtan dőltek le a szük szobában egymás mellé állitott két ágyra.

Germaine egyhúzamban aludt kivilágos kivirradtig, és midőn felébredt, látta, hogy útitársnője már elhagyta a szobát. Saját lustaságát megrestellve, gyorsan felöltözködött, de mikor a pénzes zacskóját kereste, hogy az övéhez csatolja, nem lelte sehol. Hiába hányta szét az ágyat, hiába kutatott át minden szögletet, a pénzes zacskó, melyben az egész útiköltséget tartogatta, a koldusasszonynyal együtt eltünt. Homályos gyanú ébredt az agyában: tán Yvonnic lopta volna el? Holtra rémülten sietett le és kérdezősködéseire azt a választ kapta, hogy útitársnője már hajnalhasadtával távozott.

Germaine a forráshoz sietett, végigjárta a csarnokokat, tűvé tette a templomot, de Yvonnicnak nyoma se volt sehol. Germaine fáradtan és elszontyolodva tért vissza a szállodába, de még mindig nem akarta feltételezni, hogy Yvonnic tényleg ellopta volna a pénzét. Nem is hihette el ezt a hallatlan gazságot.

Pedig midőn visszakerült a szállodába, bele kellett törődnie a napnál is világosabb valóságba, mert bizony Yvonnicnak nem volt se híre, se hamva.

Ekkor Germaine szégyenkezve beszélte el a korcsmárosnénak az ő kellemetlen kalandját, mit a mogorva asszony tamáskodó mosolylyal hallgatott. Ez a mosoly is csakhamar dühös arczfintorgatásra változott, midőn Germaine bevallotta neki, hogy nincs egy árva garasa sem.

— Hohó, lelkem, engem be nem fon ilyen mesebeszéddel! Sokkal tapasztaltabb róka vagyok, semhogy a maga siralmas története fogna rajtam. Az a némber, lelkem, nem volt valami tisztességes személy, azt maga is láthatta volna. No hiszen, az volna csak szép dolog, ha az ember Isten nevében jól ennék-innék és aztán elmenne csak igy ni... majd megfizeti a nagy harang... Nem addig van az, lelkem!...

— De hiszen, én nem akarok elmenni a nélkül, hogy ki ne fizessem a számlámat, — tiltakozott Germaine kétségbeesetten. — Rögtön irok haza, hogy küldjenek nekem útiköltséget. Csak arra kérem, hogy türjön meg itt, a mig megjön a pénz.

— Ismerem én ezt a furfangot! — rikácsolt a korcsmárosné. — A pénz akkor jön meg majd, ha fagy. Maga pedig szépen itt maradna a nyakamon, és én üthetném bottal a pénzem nyomát... Hallja maga, galambom, maga nagyon ravasz, de engem nem csal meg a maga szent nebántsvirág-pofája. Hohó, nem igy alkudtunk. Vagy megfizeti rögtön, a mivel tartozik, vagy rendőrt hivatok.

— Oh, asszonyom, — könyörgött Germaine könyekre fakadva, — ne szégyenitsen meg. Esküszöm önnek, hogy becsületes lány vagyok.

Ez a jelenet egy öreg pap jelenlétében folyt le, a ki egy pohár tejet szürcsölgetve hallgatta ezt a hangos párbeszédet.

— Le Clainche asszony, — szólalt meg végre a pap, — ne törjön ilyen hamar pálczát a felebarátja felett. Ez a fiatal lány nem látszik valami kalandornőnek... Mondja csak, — folytatta a zokogó Germainehez fordulva, — hova való maga, gyermekem?

Germaine megmondta, hogy Auberive faluban lakik, meg is adta Ormancey lakczimét és elbeszélte, mint találkozott Quéménecnével s milyen feltételek alatt folytatták együtt útjokat.

— Nos, gyermekem, — szólalt meg erre a pap, maga most az én jelenlétemben ir egy levelet a nótáriusnak és én adom fel a postára... Ön pedig, Le Clainche asszony, nyolcz napig szállást ad ennek a fiatal lánynak; ha igazat mondott, mint a hogy hiszem és remélem, a pénz azalatt megérkezik; ha pedig nem, akkor én térítem meg a költségeit.

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Borprések. Ekék. Vetőgépek. 7967

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

CHEMIGRAPHIAI-MŰINTÉZET

HERBST SAMU

BUDAPEST

VII. Miksa utcza 8 sz.

CLICHÉK AUTOTYPIA PHOTOTYPIA Chromolypia 2-3 szinben

PHOTOLYTHO KÖZVETLEN KÖRE

ezések Dombormű nyomatnak

HÁZONKIVÜLI FÖLVÉTELEK

pontosan eszközöltetnek.

TELEFON szám 3146

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél az emésztési és lélegzési szervek hurutainál, a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatásu.

Vasmentes. Kellemes izü.

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diaetetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj-** és **vese izgatási** tüneményekben vagy **húgysavas vesehomok** és **vesekövek** képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,

cs. és kir. udvari szállító és szerb kir. udv. szállító

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában).

Az arany éremmel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, éjtömesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

CSÁTH VITÉZ.

Elbeszélés.

Irta: RÁKOSI VIKTOR.

II. (Folytatás.)

— Vessétek az erdőbe a testet! Zahó! Fujd meg kürtödet, hadd gyülekezzenek össze csapataink! — parancsolt Obur.

S míg a harczosok, hallgatagon a tábor felszedéséhez készülének, a bikamellü Zahó fölment a dombra, s belefujt bölényszarvból készült sulyos kürtjébe. Vad üvöltés tört ki a tülökből, messze felverte az erdők csendjét, a hang tovaszállt téreken és halmokon s a sötét hegyszakadékokban elbujt pásztorok remegve suttogták egymásnak: «A Zahó kürtje.» A tauri hegy sziklafaláról meg úgy kiabált vissza a visszhang, mint egy rekedt óriás.

És ime, mikor Zahó elvette szájától a tülköt, a távolból megjött a felelet. Vidám, szapora kürtszó repült feléjük az erdőből.

— A Bilor csapatja — mondá Bun — ezek zsákmánynyal jönnek.

Legelől jön száguldva Bilor, a sárgahaju frank kalandor, Obur alvezére. Csipőjére tett kézzel délczegen üli meg lovát, s büszke mosolylyal néz a vajdára. Ruhája rongyokban fityeg le, kis rézpajzsa hátára van taszitva. Lova vértje csörög a vágtatásban, s a mint oldalt lógó hosszu, egyenes kardja a vashoz ütődik, szikrákat szór a kezdődődő szürkületben.

— Mit hoztál Bilor, hogy oly vidáman jösz? — szólt a komor vajda, mikor a frank előtte leugrott a lóról.

— Örvendj vajda — felelt Bilor dallamos hangon — a legszebb zsákmányt hozám, a minek a harczos szive csak örülhet.

— Mi az?

Most ért oda Bilor csoportja. Elől négy czafatos köntösü lovas közt két idegen férfi alak, mindegyik hasmánt a lóhoz kötözve. Azután a lovasok közt, szintén lóháton asszonyi alakok tüntek fel. Obur hada a tűz körül állt. Bilor és legényei leszedték az asszonyokat a lóról, s a vajda elé állitották. Csak a két férfi maradt a lóhoz kötözve.

A harczosok elámulva nézték a csoportot.

Tizenkét kék ruhás asszony és egy fehér ruhás állt a pázsiton. A kék ruhások, a mint a lóról leszedték őket, remegve, mint az ijedt galambok, egyszerre a fehér ruháshoz futottak, s lábaihoz borulva körülvették.

Közöttük állt a fehér ruhás asszony, egyenesen, magasan. mint a jegenyefa. Még a feje is fehér kendőbe volt csavarva, csak két nagy éjfekete szeme csillogott elő, s tekintete nyugodtan pihent Obur arczán. Fehér köntösébe szőtt aranyszálak csillogtak a tűz fényénél. Karcsu derekát medvebőrtüsző fogta össze, melyet ezüstláncz tartott.

— Királynőt hoztál közénk Bilor! — szólt rekedten Obur.

— Minden istenekre esküszöm, királyné! — suttogott a frank — Hellasz márványszobrai nem tökéletesebbek. Hátha még az arczát látnád, vezér!

— Mutasd!

— Ne siess vele, oh, vezér, hadd legyen még egy nyugodt álmú ejszakád.

Obur türelmetlen mozdulatot tett.

— Hallgass reám, vezér — folytatta a sima frank — tudod, hogy bölcseség lakozik bennem s ismerem az asszonynép veszedelmességét. Hallgasd ki előbb a két rabot, mielőtt e némber ábrázata lelkedet feldúlná.

— Hol szereztétek e zsákmányt?

— Az erdőben, a patak mellett játszadoztak, daloltak és táncoltak. A tiz harczosból, a ki őrizé őket, nyolczat levágtunk. Minő harcz volt ez, vezér! Nézd meg összetépett, leromlott vitézeidet... Kétszázan mentünk rájuk... De ne szólitsd, oh, vezér, nevükön a hősöket, mert negyvenen nem fognak többé hivásodra felelni soha.

— Istenemre, ez drága zsákmány, — mormogá Obur.

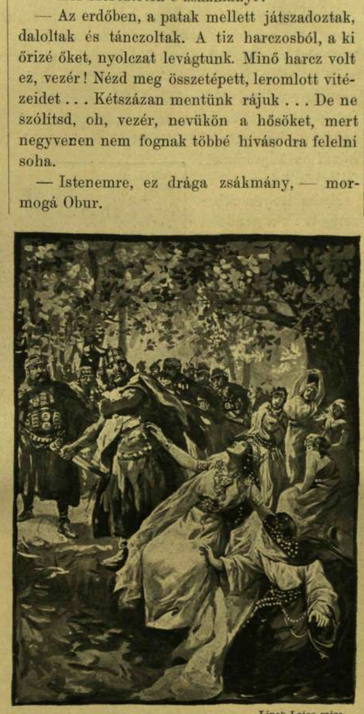

Linek Lajos rajza.

A fehér szobor megtörve hullott a jajgató rabnők közé.

— Nem drága, vezér, nagy kincset kaptál a veszteségért.

Obur intett és a két vitézt leoldozták a lóról. De karjukat meghagyták hajlós füzfavesszővel hátrakötözve.

A két harczos, mindegyik csupa vér, erőteljes, zömök, széles vállu alak volt. Fekete hajuk két ágba fonva nyult el fülük mellett; apró, sötét szemüket bátran szegezték Oburra.

— Kik vagytok? Honnan jöttök? Mi járatban vagytok? — kérdé Obur.

— Nincs nevünk — felelt az idősebbik s a mint beszélt, lelógó bajusza alól kivillogtak fehér fogai, — kutyák vagyunk, gyáva kutyák, a kik megérdemeljük, hogy leüssenek bennünket. Üttess agyon vezér, ne kérdezz!

— És ekkor megszólal vala az ifjabbik:

— Olyan nemzetséghez tartozunk, mely hitet tett rá, hogy elevenen nem kerül soha az ellenség kezébe. Mi a hitet megszegtük, nincs maradásunk a földön, öless meg.

— Ki a vezéretek és mely népet valljátok a magatokénak?

— A mi fejedelmünk Álmos fia, Árpád, ki hadával elhagyván etelközi sik hazánkat, követé a fehér sólyom repülését, mely jelölte vala neki az utat Etele király országába.

És itt bele vágott az ifjabbik:

— S arra fent, a hol a nagy sötét hegyeket látod, ott áll a mi táborunk; a sátorok fehérségével tele van hegy és völgy és paripáink nyerítése a csillagokat veri. Bizony mondom neked vezér, nincs annyi csillag a fejünk felett, mint a mennyi vitéznek parancsol Álmos fia, Árpád... s a ti országotok, a hegyek és a völgyek, a folyamok és legelők, a marhák és a várak mindmind a mienk lesz... s jaj annak, a ki utjába mer állni töméntelen hadainknak.

Obur megvető mozdulatot tett.

— Vén asszonyok vagytok. Azt hiszitek, hogy fecsegésetekkel megijesztitek Oburt, Zalán bodrogközi vajdáját. Mint a tavaszi hó a nap heve elől, úgy fogtok ti elolvadni előttünk, ha a Tisza mentén megharsannak a fejedelmi Zalán kürtjei s vágtatva gyülnek össze a kelevészes barna vitézek...

Obur harczosai vad kiáltások közt pajzsaikat kezdték döngetni... a remegő, karcsu asszonyok összebb bujtak a fehér szobor körül.

A magyar végig nézett a zajgó tömegen, melynek egyes alakjait már elnyelte a sötétség s viszont válaszolá:

— És én, a Tarján nemzetségéből való Csáth, mondom neked, vezér, hogy hétszer megátkozod a napot, melyen Álmos fiának Árpádnak asszonya, fejedelmünk esküdt társa kezedbe került... mert népünk boszúja irtóztató lesz... vitézeid vére kiszoritja a folyamok vizét... s csontjaikon sok teleken át fognak lakomázni a vadállatok.

— Mit beszélsz? — kiáltott Obur.

— Árpád fejedelem hitvese! — szólt a frank Bilor diadalmasan, s megrázta sárga fürtjeit.

És Csáth látta, hogy Obur vágytól égő szemekkel közeledik a fehér szobor felé és újra szólásra nyitá ajkát, mondván:

— Esmég intelek vezér, küldd vissza bántatlan Árpád asszonyát, rabnőivel, s fejedelmem testvéreül fogad...

De Obur, nem hallott, a rabnőkön gázolva odaért és lerántá a kendőt a fehér szobor fejéről. Csend volt, a had előre szegzett fejjel oda vigyázott.

— Enyém lész! — kiáltott ittasan Obur — vigyétek sátoromba!

A fehér szobor büszke szemétől láng villant a két magyar felé. Csáth füttyentett s kétségbeesett karfeszitéssel elszakitotta a hajlós füzfavessző guzst. Abban a pillanatban óriási ugrással a fejedelemasszony mellett termett, s az Obur tüszőjéből kirántott hosszu gyilkot markolatig merítette Árpád asszonyának a szivébe.

A mint visszarántotta a tört, a piros, gőzölgő vér vékony sugárban magasra szökkenve futott utána... a fehér szobor vérbe borult s megtörve hullott a jajgató rabnők közé, a kik kék leplükkel elfödék halálos vivódását.

Vad diadalordítás tört ki Csáth fehér fogai közül. A véres vasat a levegőben forgatá s kiáltá:

— Árpád asszonya nem kerül szennyes kezetekre... Idegen nem érinti... Megöltem!

(Vége következik.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Franciából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogosított magyar fordítás.)

(Folytatás.)

A korcsmárosné, ki a papot régóta ismerte és elegendő biztosítéknak tekintette, azonnal megjuhászodott. Germaine pedig megírta Ormancey közjegyzőnek, hogy milyen baj érte és arra kérte, küldené meg neki rögtön a nála letétben levő pénzt. Azonfelül Aubriot néninek is írt, hogy sürgesse a pénz elküldését, mire a pap mindkét levelet sajátkezűleg vitte a postára.

A következő napokon a még mindig gyanakvó korcsmárosné egy pillanatra se vette a szemét Germaineről. A szegény lány pedig, kit a hosszú várakozás aggasztotta, tudva azt, hogy szigorú felügyelet alatt áll, bezárkózott a szobájába és nem sok hasznát vette a csodatevő helytőszomszédságának. Napestig az ablaknál ült és szerette volna visszavarázsolni azt a hajdani boldog lelkiállapotot, a midőn érezte, hogy közelében van az Isten. Lángoló esdeklésel fordult az ég urához és könyörögve kérte, hogy szabaditsa meg ebből a kellemetlen helyzetből, a melybe meggondolatlan könynyenhivősége juttatta.

Végre meghallgatta az Isten kétségbeesett imáit és a pénz megérkezett. A bankjegyek láttára lecsillapodott korcsmárosné most erőnek erejével marasztalta volna vendégét, de legújabb kalandja teljesen kiábrándította Germainet s megelégedett Bretagneval.

Hálás köszönetet mondva a nyájas öreg papnak, ki oly szivélyesen vetette közbe tekintélyét, hogy lecsillapitsa a rettenetes haragú korcsmárosnét, gyalog indult Vannes felé, a honnan vonaton akart Lourdesba utazni, hogy ott kárpótlást leljen eddigi kudarczaiért.

Estére egy falusi korcsmában hált meg és másnap reggel a városba sietett, melynek palatetős templomtornya aranyszínben csillogott a júliusi nap verőfényében. Már a város első házaihoz ért, midőn egyszerre egy kékruhás parasztasszonyt pillantott meg, a ki az út szélén fetrengett a porban s tompán nyöszörgött. Abban a hiszemben, hogy a szegény asszony roszúl van és betegen rogyott le az árok mentén, Germaine részvétteljes szíve megesett rajta. De midőn a betegnek vélt asszony fölé hajolt, észrevette, hogy a mit ő fájdalmas nyöszörgésnek tartott, nem egyéb, mint hangos horkolás. Közelebbről megvizsgálva az alvó asszonyt, a kinek álmában félrecsúszott a főkötője és sárral mocskolódott be a ruhája, legnagyobb megdöbbenésére ráismert Quéménec Yvonnicra, a ki holtrészegen dőlt le az árok szélére.

Méltatlankodó felháborodás fogta el a lelkét és első fellobbanásában kedve támadt, hogy feljelentse. Körül is nézett vajjon nem lát-e az úton valami zsandárt vagy arra vetődő parasztembert, a ki kezére járhatna, de midőn tekintete ismét a lábainál fetrengő részeg asszonyra tévedt, restelkedve bánta meg boszúvágyát.

Sőt azt mondotta magában, hogy ime alkalma nyílik az igazi keresztényi könyörületre és a miatyánk e mondatát elrebegve: «Bocsásd meg a mi bűneinket, mint mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek», a saját zsebkendőjével takarta be a koldusasszony biborra gyúlt arczát és tovább ment.

IV.

Egy gyönyörű derűs reggelen haladt végig Germaine legelőször a lourdesi barlanghoz vezető lejtős, hosszú úton ... A háztetők fölött sötétkéken terült el az ég boltja; a hegyi szellő üdítő fuvalma lebegett át a tájon; és Germaine érezte, hogy a szive is túlárad valami mennyei boldogságtól.

Végre valahára meglátja hát azt a szent várost, melynek csodáit oly lelkesedéssel emlegették, a hova a világ minden tájáról gyülekeznek a zarándokok, hogy megfürödhessenek a csodatevő forrásban, melynek vize minden testi, lelki salaktól megtisztít, minden bajból kigyógyít.

Útközben úgy tünt fel előtte Lourdes, mint valami új Jeruzsálem, a mely felett az Isten és minden szentjeinek szelleme lebeg. Azt hitte, hogy ott a mennybe szálló és földre szárnyaló angyalok szárnycsattogásának égi zenéje hallatszik, hogy valamint szent Péter és Jakab, ő is egyszerre valami égbenyúló sziklaorom csúcsára jut és ott magát az Istent meg fogja pillantani vakító sugárfényességbe öltözötten a legfehérebb hónál is kápráztatóbb fellegköntösben.

Egész lényén átborzongott az a gondolat,

Jobbról-balról kinálgatták árúikat.

hogy az Úr kiválasztottja, a kinek Lourdes annyi kivételes isteni kegyelmet, oly világraszóló hírnevét köszönheti, szintén szegény, beteges lányka volt, mint jó maga.

Oh, mennyire irigyelte annak a Soubirous Bernadettenek a sorsát, a ki legelőször látta, mint jelen meg a szent Szűz a massabielli sziklaormon hófehér köntösben, rózsakoszorúval a fején, és a kivel legelőször tudatta a lourdesi forrás csodatevő tulajdonságát.

Germainenek eszébe jutott a barlang előtti ájtatoskodás kezdetleges volta, a kormány ellenséges magatartása, a hitetlenek támaskodása, s aztán arra gondolt, hogy a kormány tilalma ellenére ezrével özönlöttek oda a zarándokok, hogy megfürödjenek a szent vízben és naprólnapra szaporodott a csodák száma.

És ime, most az a kis félreeső helység a világ összes hívőinek találkozója és Bernadette, a ki megjósolta e csodás szerencsét, mit se tudott róla. Zárdájának mélyébe temetkezve, nem látta viszont a barlangot.

Bernadette sorsa mélyen meghatotta Germaine lelkét, mert a szegény lány, miként hajdan Mózes, csak messziről láthatta az igéret földjét. De bizonyára fönn az égben örül és diadalmaskodik a szegény parasztlány; a megvigasztalt lelkek és a felgyógyult betegek áldásai a tömjén füstjével együtt törnek fel hozzá.

E jámbor gondolatokba elmerülve, Germaine elhagyta a szállodák hosszú sorát, melyeknek díszes homlokzatai szegélyzik az utczát. Midőn lelki ábrándozásokba merült szemeit ismét felvetette, némi csalódás szállotta meg. A lejtősen lefelé haladó úton regényes házikók váltották fel a gyönyörű épületeket. Az utcza mindkét oldalain viaszgyertyákat és olvasókat árulgató boltok sorakoztak, a melyek rikító és nagyon is világias jelleget kölcsönöztek az egész útnak. Balról és jobbról óriási falragaszok s a falakra meg a deszkapalánkokra festett czégtáblák vonták magukra a figyelmet, melyeknek szövege nem volt a legépületesebb.

«A mocsoktalan Szent Szűzhöz», Bernadette, Soubies et Comp., «Az Istenanyához», «Soubirous», «Bernadette fivére».

Germaine vallási érzését sértették ezek a kereskedői reklámhajhászások; megdöbbenve tapasztalta, hogy ezen a szent úton imára hívó kápolnák helyett nyomorult boltok sorakoznak, melyeknek pénzsovár tulajdonosai hangos szóval és kinálgatással csalogatják az arra menőket, akár holmi vásári bódé tulajdonosai. Méltatlankodása nőttön-nőtt, midőn a part mentén egy csapat orczátlan viaszgyertyaárus jobbra-balra ráncigálta és teleordította fülét, hogy rátukmálják árúikat.

Nagy nehezen szabadulhatott csak meg tőlük és befordult a völgybe. Szive lázasan dobogott, mikor meszsziről megpillantotta a szürke sziklatömböket, a melyeknek mélyén a barlang sötétlik.

Káprázó szeme felváltva majd a dús pompájú kolostorokra, majd az óriási bazilikára tévedt, melynek falai vakitón fehérlettek ki a tájkép zöldje közül. De bármily megkapó is a bazilika építészeti pompája, vallásos érzülete nem talált benne kielégítést. Bernadette barlangja körül alázatosabb, ájtatosabb békéről, mélyebb és titokzatosabb áhitatról álmodott.

Meg aztán a szent épületek közvetlen szomszédságában egy tömör körképet pillantott meg, a melyen nagy betűkkel hirdették: «Lourdes panorámája, a szent látomány körképe».

A szent és a profán dolgok e sajátságos szomszédsága sértette Germaine fenkölt vallásos érzetét.

De az első kiábrándulás e kellemetlen érzete szétoszlott, midőn szembe került a mesés barlanggal és megpillantotta a viaszgyertyák csillagtáborától fénybe vont üreget, melynek boltozatos falait mankók hosszú sora ékítette.

Mély megindultsággal borult térdre és megbánva gyarló kételyeit, buzgón imádkozott, hogy a szent Szűz bocsássa meg neki gyermeteg tévedéseit.

Megható bűnbánattal vádolta magát és bocsánatért esedezett, a miért ilyen szentségtelen gondolatokkal járult a szent Anya szine elé. Lassanként lecsillapodott izgatott lelke, menynyei öröm fogta el a szivét ismét.

A feletti boldogságában, hogy ime újra élvezi ama kéjes áhitat gyönyöreit, mely otthon a falusi kis templom kápolnájában annyiszor megvigasztalta minden bajában, leült a barlanggal szemben sorakozó fapadok egyikére és le se vette többé a szemét a barlangról. A viaszgyertyák folytonos rezgése elbüvölte, nem tudta, mi történik körötte és érezte, hogy valami titokzatos hatalom földöntúli regiókba sodorja.

Később a barlang eddig oly csendes és elhagyatott környéke zajosabbá lőn és a kiváncsi nézők, valamint a jámbor hívők folytonos jövés-

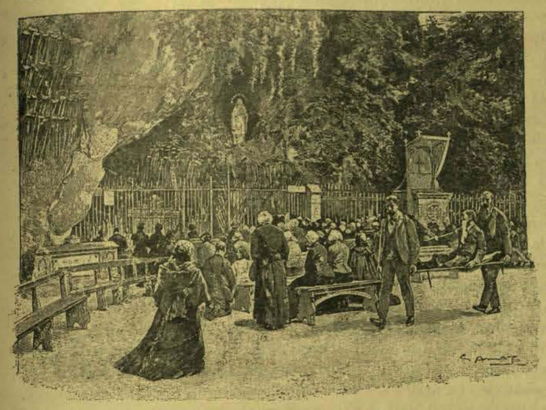

A zarándokcsapat elhelyezkedett a padokon.

menése háborgatta őt áhitatában. A padok megteltek zarándokokkal. Hangos imádság zúgott fel, aztán férfiak, nők és gyermekek hosszú körmenete vonult végig a barlangon, valamennyien odadörzsölték a sziklafalakhoz a magukkal hozott olvasókat és ereklyéket vagy viaszgyertyákat áldoztak a szent Szűznek.

Germainet is magával sodorta az áradat és ő is befordult a barlangba. Ájtatosan csókolta meg a kormos, nedves sziklát és észrevéve azt, hogy a kőmélyedésben van egy apró nyilás, bőséges alamizsnával járult hozzá a többiek adományaihoz. Mire visszakerült előbbi helyére, a tömeg oly sűrűre tömörült, hogy alig tudott magának útat törni. Visszasohajtotta a reggeli, hangtalan, csöndes békét és a templomban keresett menedéket.

Föltette magában, hogy holnap meg fogja ott gyónni a bűneit. Nagy nehezen akadt egy üres gyóntatószékre és térdre borult előtte, mialatt a pap gépiesen tolta feljebb a deszkarekeszt, mely őt a bűnbánótól elválasztotta.

Germaine gyermeteg ártatlansággal vallotta be a gyóntatónak azt a lelki felháborodását, a mit a szentélynek bazárrá átalakított környéke keltett benne. Erre a pap, kit a hívők óriási sokasága a lehető legnagyobb sietségre sarkalt, rövidesen azt felelte neki, hogy ne akadjon fenn ilyen gyerekességeken és arra intette, hogy töltsön naponta hosszabb időt a barlang előtt, a hol a zarándokok jámbor áhitatosságának ismételt lélekemelő látványa végkép el fogja oszlatni lelkének gyarló kételyeit. Aztán sebtiben feloldotta bűnei alól és elbocsátotta.

Germaine szószerint ragaszkodva a pap utasításaihoz, másnap reggel ismét a barlang felé vette útját. Ez nap rendkivül nagy volt a tolongás, mert több zarándokmenet érkezett a különböző vidékekről. Zászlót lobogtató és szent énekeket zengő körmenetek vonultak ki a massabiellei szikla felé, az asszonyok élelmiszerekkel megrakott kosarakat vittek a karjaikon, a férfiak hatalmas korsókat hoztak magukkal, hogy a szent forrás vizéből meríthessenek. Egy szürke darócz ruhás pap volt a kalauzuk.

Midőn a zarándokcsapat úgy a hogy elhelyezkedett a padokon, aránylagos csend állott be. A pap fölkelt és vontatott orrhangon arra intette a híveit, hogy alázatos szívvel közeledjenek a szent Szűzhöz és vegyenek példát szent Labretól, a legalázatosabb és legtisztelteremeltóbb szentek egyikétől. Csak ha homlokukat alázatosan a porba hajtják és szivüket meg lelküket bűnbánóan sanyargatják, remélhetik azt, hogy Istennek szent anyja kegyesen tekint le majd rájuk. Aztán hangosan elmondott egy Pater nostert meg egy Avét és az egész gyülekezet karban ismételte az utolsó versszakot. Egy álló óra hosszat így váltakoztak egymással a miatyánkok és az avemáriák, mint valami véget nem érő olvasó gyöngyszemei.

Lassanként növekvő rajongó önkivület lázza fogott el egyeseket. Ideges nők zokogva borultak térdre a barlang előtt és mellüket verdesve, panaszos jajszóval fohászkodtak a csodatevő szent Szűzhöz. Germaine figyelme különösen az imádkozók egyikére irányult. Fekete ruhájában közvetlenül a szikla mellé térdelt és egész testtartása nagyon ismerősnek tetszett Germaine előtt ... Hátravetett fővel, keresztbefont karokkal, olvasóját a kezében szorongatva, mozdulatlanul térdelt a barlang előtt mintegy kővé meredten a vallásos rajongás önkivületében. Egyszerre szokatlan mozgalom támadt a fürdőmedenczék környékén. Egy fiatal papnövendék meg néhány világi férfi jelent meg a küszöbön és elkiáltotta magát:

— Csoda történt! Csoda történt!

A zarándokok óriási tömege mind arrafelé tódult, élén az olvasós asszonynyal, a ki szakadatlanul azt hajtogatta:

— Csoda történt! Csoda történt!

Germaine szintén belevegyült a kiváncsi tömegbe és így szemtől-szembe került végre azzal a zarándoknővel, a ki oly sajátságos meggyőződés hangján erősitgetett egy oly csodát, a melyet ő maga nem is látott, és oh meglepetés, ... fölismerte benne volt útitársnőjét, Chapelaude asszonyt. Ez utóbbi szintén észrevette Germainet, mert elpirult, lesütötte a szemét, félrefordította a fejét és nyomban eltünt a tömeg legsűrűbb emberáradatában.

Mihelyt a zarándokok elvégezték az imájukat, széjjel széledtek a folyamparti fasorban és reggelihez ültek.

Egyszerre megváltozott az egész gyülekezet jellege; kirakták az elemózsiás kosarakat; pecsenyeszag áradt szerte a lombozat alatt. Férfiak, nők és gyermekek a puha pázsitra letelepedve, kiteregetett régi újságlapokon rakták ki sorba a füstölt húsféléket. Az együvé telepedett csoportok közt kézről-kézre jártak a palaczkok és sorra nagyokat húztak a szeszes nedűből. Az imákat dévaj kaczagás és zajos társalgás váltotta fel. Az illetlenségig fesztelen bizalmasság lépett az iménti ájtatos térdencsúszás és önmegalázás helyébe.

E féktelen lakomázás látványa mély undorral töltötte el Germaine szivét és megbotránkozva távozott. Lelkén a kiábrándulás sivár lehellete rezdült át, a mely csirájában elperzselte tegnapi jámbor fogadalmait. Fáradtan tért vissza a városba és ott ismét a viaszgyertyaárusok tolakodásait, a boltok küszöbén guggoló kofák kihivó ajánlkozásait kellett végig szenvednie.

Tehát maga Lourdes, a szent helyek leghiresebbje és legszentebbje sem kerülhette ki a megfertőző ragályt. Mindenütt kufárok lepik el a templom lépcsőit, mindenütt előtérbe nyomul az anyagi élet önző gondja-baja; mindenütt csak a szent cselekedetekkel való hivalkodás üti fel a fejét.

Bármilyen verőfényesen sütött is le rá a nap és az ég azurkékje, felleg borult szivére, lelkére, és a kétely konkolya burjánzott fel benne.

A mint elment a postaépület mellett, benézett, mert levelet várt hazulról. Valóban volt is levele, melynek borítékján ráismert Aubriot néni kezeirására.

Aubriot néni tudatta vele, hogy már beleférradt a mesterségébe és hogy föltett szándéka, miként La Margelleben lakó testvéréhez költözködik, mihelyt Germaine hazatér, mert nem akarja addig magára hagyni a házat. Sürgette hát a fiatal lányt, hogy jöjjön vissza minél előbb, hisz már eddig rég megunhatta az utazgatást. Ideje már, hogy visszakerüljön szülőfalujába, a hol jobb dolga akad, mint hogy hegyen-völgyön barangoljon.

Germaine maga olyannyira kiábrándult, hogy Aubriot asszony jóakaró érvelései megingatták előbbi elhatározásait. A mellett az ész is ugyanazt tanácsolta neki, mert a busásan osztogatott alamizsnák meg a távoli zarándokútak nagyon leapasztották az erszényét, a mely napról-napra soványodott. Valóban ideje volt már, hogy véget vessen e kóbor életnek. Másnap reggel megszomorodott szívvel búcsúzott Lourdestól és a pályaudvar felé tartott.

V.

Germaine kiábrándultan és tájékozatlanul bolyongott a pályaudvar környékén és várta a vonatot. Amaz őszi nap óta, a mikor az Amorey

A zarándokok a fasorban reggelihez ültek.

patak partján oly szívettépően dőltek romba ifjúi szivének szerelmi álmai, soha még ilyen kegyetlen csalódás nem érte. Gyötrő kétely dúlta a lelkét zord téli viharként.

Azon tépelődött, vajjon Aubriot nem mondott-e igazat, vajjon nem a gőg ördögeinek sugallatára hallgatott-e, a mikor világgá ment. Lelki világa mit se nyert ez útazásokon, mert hite nem hogy megnövekedett volna, de még lelohadt, és mert könyörületes szándékai, alamizsnái olyan méltatlan kezekbe jutottak, mint a milyen Chapelaudené és Quémènec asszony volt; még az a vigasza se volt, hogy útközben valódi szenvedéseket enyhített, és hogy vagyonát az Úristen igazi szegényeivel osztotta volna meg. Mindennek, a mit remélt és ohajtott, az ellenkezője következett be. Az a szent béke és bizalom, mely lelkében honolt, midőn Auberivet elhagyta, úgy tünedezett, mint a viz, mely cseppenként szivárog ki egy repedt virágtartóból.

A pályaudvar környékén tolongó tömegben olyan árvának és idegennek érezte magát, hogy szülőföldje erdei utáni heves honvágy fogta el és szerelmi bánata ismét felütötte a fejét.

Eddig azt hitte, hogy elfelejtette már Martialt, és egyszerre, a mint lelkén átrezdült ama zord áramlat fuvalma, mely megfagyasztotta benne a hitet, ismét a földi szerelem csábító képe tünt fel előtte.

Kétségbeesésében szeretett volna felzokogni, mint Jézus a Kálvárián: Oh, Istenem, elhagytál engem! Szive csordultig megtelt. Lüktető homlokkal, fájó fővel, porlepetten, erővel fojtotta vissza könyeit és dúlt szivvel járt-kelt a tömegben, hol minduntalan lökdöste a pénztár körül tolongó zarándokok serege.

Hogy e lökdösés elől kitérjen, egy sátor kirakata előtt telepedett meg, a hol olvasókat, szent érmeket és könyveket árultak. Könyharmatos szeme gépiesen tapadt a kirakatra, midőn egyszerre az egyik kötet czime magára vonta a figyelmét.

Odahajolt és elolvasta: «Assisi szent Ferencz kis virágai». Ez a czim eszébe juttatta auberivei erdejének virágait, és jól esett elszorult szivének; szaporán forgatta a könyv sárgult lapjait, és lapozás közben egyes szók és mondatok öltöttek a szemébe, melyek oly üdítőleg hatottak a lelkére, mint egy vadvirágból kötött bokréta.

Benső hang azt sugallta neki: vedd és olvasd, olyannyira, hogy megkérdezte az árát s néhány sousért megvette a könyvet és elsietett, mert a vonat épen megérkezett és föl kellett szállnia.

Mihelyt letelepedett a kocsiban, azonnal közelebbi ismeretséget kötött a könyvével. A «Fioretti» czímű mű franczia fordítása volt és mindjárt az első oldalakon elbűvölte őt a névtelen szerző egyszerű és naiv hitének fenkölt költészete. A mint tovább olvasott, sajátságos hasonlatot talált Bernardone Francisco életfolyása meg a maga sorsa között. Valamint ő maga, úgy a posztókereskedő fia is eleinte jobban érdeklődött a teremtmények, mint a teremtő iránt és a világ hiú gyönyöreibe merült el; valamint ő, úgy az is szerette az állatokat meg a növényeket, s valamint ő nála, úgy szent Ferencznél is sulyos testi betegség vetett véget hirtelen a világi örömök élvezésének; szemei megnyiltak, megalázkodott Jézus előtt és rajongó lelkesedésében föltette magában, hogy a szegények között fog élni s azoknak fogja szentelni életét, hogy megközelítse Őt, a ki főleg a szenvedők és a szerencsétlenek védője volt.

Germaine lelkét rajongó önkivületre ragadta az a jelenet, midőn Ferencz legyőzve undorodását, megcsókolta a fekélyes beteget; könyekre fakadt, midőn olvasta, hogy a csodaszép tizennyolcz esztendős Safi Klára élte virágában könyörög az assisi szenthez: avatná fel őt Krisztus szolgálójának.

Szent Klára neve eszébe juttatta Germainenek az allofroyi halmon sötétlő romban heverő kápolnát, és ez egy okkal több volt, hogy rajongó csodálattal ragaszkodjék assisi szent Ferencz szűzi barátnéjához. Neki is az a vágya támadt, hogy eszményi szeretettel csatlakozzék az umbriai apostolhoz és áldozatul hozza önönmagát az égi szeretet oltárán.

Késő estig egészen elmerült e könyv olvasásába. Úgy érezte, mintha szent Klárával együtt szent Ferencz mellett élne. Lelkében odavarázsolta magát a verőfényben úszó assisi halomra és Ferencz apostoli működésének csodás eseményei az ő szemeláttára folytak le. Látta őt, mit szónokol a Bavagna lejtőin. «Testvéreinek, a lég madarainak» hallotta ékesen szóló szelid hangját, mely azt mondta: «A teremtő táplál benneteket, a nélkül, hogy vetnetek vagy aratnotok kellene. A forrás vizét adta nektek, hogy benne szomjatokat oltsátok, a hegyeket és völgyeket, hogy rajtok hajlékot leljetek, a fákat, hogy rajtuk fészket rakjatok.»

És a madarak szárnycsattogva sereglettek köréje, mire ő áldását adta rájuk és kezének egy intésére dalolva rebbentek széjjel.

Aztán tanuja volt az apostol hősies önmegtagadásának, a mikor forró láz gyötörte és áldotta kedves testvérét, a szenvedést s kijelentette, hogy a láz heve ezerszerte kellemesebb az érzéki kisértés tüzénél.

Ezt követte a farkaskaland, annak a vérengző fenevadnak a története, mely a rengetegben emberekre és nyájakra támadt.

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli

gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja.

Horpréselők. Elévők. Vetőgépek. 7967

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

CHEMIGRAPHISCHE KUNSTANSTALT

HERBST SAMU

BUDAPEST

VII. Miksa utcza 8 sz.

CLICHÉK

AUTOTYPIA

PHOTOTYPIA

Chromotypia 2-3 szinben

PHOTOLYTHO KÖZVETLEN KÖRE

ezések Dombormü nyomatnak

HÁZONKIVÜLI FÖLVÉTELEK

pontosan eszközöltetnek.

TELEFON szám 5324

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél az emésztési és lélegzési szervek hurutainál, a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatásu.

Vasmentes. Kellemes izü.

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diaetetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj-** és **vese izgatási** tünemenyekben vagy **húgysavas vesehomok** és **vesekövek** képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,

cs. és kir. udvari szállító és zserd kir. ubv szállító

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában).

Az arany éremmel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katon. intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, éj tomesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

CSÁTH VITÉZ.

Elbeszélés.

Irta: RÁKOSI VIKTOR.

(Vége.)

Az elszörnyedés megdermeszté a vitézeket. Obur is mint a villámütött meredt a ruháját tépő asszonyseregre. A frank Bilor tért legelőbb magához. Kivonta hosszu aczélát s kiáltott:

— Tépjétek szét a kutyákat darabokra!

Üvöltve rohantak a magyarra a vitézek. Ekkor Csáth másodikat füttyentett . . . és a kavargó tömegben megjelent a két magyar lova irtóztató, szilaj nyeritések közt rugva, harapva a harczosokat . . . mialatt az ifjabbik magyar, ki a guzst nem tudta széttépni, belevetette magát a tüzbe, az égő üszköket, zsarátnokot, parazsat rugdalta maga körül eszeveszetten a támadókra . . . mig ruhája lángban nem állt, s maga is elfulladva le nem rogyott . . .

Csak három kört vágott a tőrrel Csáth, s véresen tágitottak tőle az egymást riadozva taszigáló harczosok . . . aztán megkapta lova sörényét, villámsebesen a hátán termett, s a szilaj paripa három szökéssel áttörte a tömeget. Széttört tagokkal hullottak előtte a marczona legények.

— Utána! Utána! — rikoltozott a frank Bilor, s egy csapat élén magasra emelt kelevézzel száguldott be az éjszakába, a merre Csáth lovának horkantása és nyeritése mutatta az utat.

Csend lett a tanyán. Sokan sebeiket mosták a sötétben. A fák sudara mögül előbujt a hold és látta Oburt, Zalán bodrogközi vajdáját, a ki a fehér szobor élettelen teteme mellett ült és nézte . . . És közeledének a rabnők, a földre veték magukat asszonyuk körül és panaszos jajgatásukkal fölébresztették a rengeteg alvó visszhangját . . . És a hold nyugalomra tért, keleten pirosan hasadt a hajnal és látta Oburt, Zalán bodrogközi vajdáját, a ki a fehér szobor élettelen teteme mellett ült és nézte . . . És a sirató asszonyok könyei lassan alá peregtek . . . és a hajnali harmat szikrázó cseppjeivel összekeveredve folytanak a földre.

III.

Hosszu, panaszos, fájdalmas kürtszó töltötte be a völgyet, hirdetvén a népnek, hogy ítélet lészen valaki fölött, a ki áruló vagy gyáva volt, vagy egyéb hitványságban találtatott bűnösnek.

És a fejedelem sátra felé tódult a nép és az asszonyok a gyermekekkel a szekerekre és sátorokba vonulának, mert nem nekiek való, mikor a vének élet és halál felett ítélnek.

És hosszu sorban jöttek a táltosok és gyulák és elhelyezkedének a földön.

És megjelenék két sor harczos közt Csáth, a Tarján nemzetségéből. Ruhája csupa rongy, arcza csupa vér. A mit az ellenséges szablyák épen hagytak, azt megtépték az éjjel a fák ágai, mikor áttört az erdőn.

Mikor viradatkor megtért sátrába, jöve asszonya tiszta patyolattal és hűs vizzel, hogy megmosná sebeit és letörölné a vért. De Csáth eltaszitá a hű némbert és az agg Mundzuknál jelentkezék a halálra.

És megszólaltak a siró tülkök és egybegyült a tábor.

És mikor az agg Mundzuk felemelé botját, melyen az arany turul ült, csend lőn és figyelem.

— Én Csáth, Tarján nemzetségéből, elétek járulok, óh bölcsei a népnek és kérem kezetekből a gyávák halálát fejemre.

Én Csáth, nem tudtam megvédelmezni Álmos fia, Árpád fejedelmünk dicső asszonyát.

Én Csáth, nem tudtam elesni a férfias tusában, hanem mint rab lóhoz kötözve elhurczoltatám ellenségeink által.

— Halál reád! — zugott a nép.

Mundzuk fölemelte az aranyos turulmadarat. Csend lőn.

Linek Lajos rajza.

— Csáth, megengedem neked, hogy a hősök halálával halj meg!

— És társaid?

— Elestek mind, de negyven megölt ellenséget küldénk előre a más világra, cselédekül.

A vének hajtogatták a fejüket és szakállukat simogatták.

— És én visszajöttem népem elé, hogy kezéből elvegyem büntetésemet és felhivjam a harczosokat a véres boszuállásra . . .

— Ki volt a vakmerő, ki nagyasszonyunkra tevé kezét? — szólt Mundzuk.

— Nem tette rá, megvédelmeztem tőle, — felelt sötéten Csáth.

— Mit értsünk szavaidból, beszélj!

— Azt, oh bölcsei a népnek, hogy mikor az idegen vezér szennyes kézzel közeledett nagyasszonyunk felé, megöltem fejedelmünk asszonyát . . .

Az elszörnyedés zavaros moraja zugott fel a tömegben.

— Megölte, megölte őt! Halál reá! Elő a lovakkal! Kötözzétek a lovakhoz . . . tépjétek szét! — igy üvöltött a nép.

És a fejedelmi sátor kelméi kétfelé váltak és megjelent a Hódító: Álmos fia Árpád. Az ordítás morgássá csittult, s a morgás is hamar elhalt.

És mindenki meghallotta a fejedelem szavát:

— Fejedelmed szól hozzád, Csáth. Miért ölted meg őt?

És a véres, tépett alak, mint egy hű kutya felnéze urára s felelé viszont:

— Hogy Árpád asszonyát megmentsem a becstelenségtől.

Halálos csend volt körül. És a fejedelem hangja megzendült:

— Csáth, megengedem neked, hogy a hősök halálával halj meg! Te vezesd a boszút ellenünkre!

Névtelen örömordítás csapott az ég felé, kelevézek forogtak a levegőben, szilajul csapdosták össze kardjukat az ifjak . . . s megremegett a föld a dobogástól, mikor az ijászok ezrei, elől a véres Csáthtal, leszálltak a déli nagy sikságokra . . . boszut lihegve . . .

IV.

Harmadszor égett esti pirosság a mennyboltozaton, mikor szeliden zokogó kürtök szólaltak meg az erdőben és tizenkét vitéz, tizenkét ezüst pajzsra fektetve, hozá a Tarján nemzetségéből való Csáth hideg tetemét a táborba, Árpád színe elé.

És előjöve hű hitvese puha patyolattal, hűs vizzel és lemosá arczáról a vért és meglocsolá nyilt sebeit. És az asszonyok virágot hintének reá.

És nem vala a hitves szemében könny és nem ült szivében bánat, mert az etelközi nép, a dontövi faj nem siratja azokat, a kik harczban elesnek, hősi halállal.

Immár vágtat Csáth vitéz aranyszőrű paripáján a fellegek közt a Hadisten villámos birodalmába . . . és maga előtt veri, hajtja cselédeit: Obur vezért, Zalán bodrogközi vajdáját, a sárga haju frankot, a bikamellü Zahót és sok dák vitézeket, kik megszokták másoknak parancsolni, s a kik most szolgák lesznek örökkön-örökké . . . szolgái Csáthnak, a Tarján nemzetségéből való Csáthnak.

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Franczióból fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.) (Folytatás.)

A szent odalépett a vadállathoz, keresztet vetett rá és igy szólt:

— Farkas testvér, jöjj ide mellém Krisztus nevében és ne bánts se engem, se senki mást. Mire a meghunyászkodott állat fejét lehorgasztotta és szent Ferencz visszatért a városba a megszelidített fenevad kiséretében, a mely olyan hűségesen követte, mint a kutya a gazdáját.

Germaine csodálta és bámulta azt a közösséget, a melyben a szent az egész természettel élt, azt a szoros barátságot közte meg az állatok és növények közt és azt a titokzatos varázserőt, melyet rájuk gyakorolt. Minden teremtmény sejtette a nagy patriárka sovány arczán a szentség bélyegét és engedelmeskedtek neki.

A nyulak menedéket kerestek daróczruhájának redőiben, a nyájak fölvetették fejeiket és feléje közeledtek, parancsára a lég fecskéi abba-

hagyták a csicsergésüket, hogy a misét ne háborgassák.

És Ferencz elragadtatva a föld, a víz és a menny szépségeitől, a híres napódában megénekelte azokat; a vers remek szakait Germaine elragadtatással olvasta:

«Légy dicsőítve, Uram Istenem, valamennyi teremtményeiddel együtt, de különösen a miért megteremtetted testvérünket, a napot, a mely nekünk világít.»

Germaine csak késő este hagyta abba az olvasást; egész éjszaka róla álmodott a harmadik osztályú kocsi kemény falóczáin és korán reggel belefogott ismét.

Lelki háborgását édes nyugalom váltotta fel. A szent szavai megértették vele a teremtés és az élet értelmét; érezte, hogy az Isten bennünk lakozik, hogy nem kell őt másutt keresnünk és szent Ferenczczel együtt azt mondotta magában:

— Minden teremtmény egyre azt ismétli, hogy szeressctek. Hallom, hogy a fülembe súgják: Szeresd őt egész szívedből, szeresd őt, a ki bennünket teremtett, hogy téged is magához vonzzon.

Égi manna hullott a szívébe; úgy érezte, mintha teli tüdővel szívná magába virághimes, források csobogásától hangos honi erdejének édes illatát és alig várta, hogy ismét hazakerüljön rég elhagyott langroisi hegyeinek erdeibe.

Visszautaztában is csak áthajtatott Páris utczáin keresztül, hogy a keleti pályaudvarhoz érjen és este holtfáradtan ért Langresbe. Egy útszéli vendégfogadóban hált meg, másnap reggel pedig gyalog indult hazafelé. A nap rózsás fellegfátyolba burkolódzva kelt fel a montavoiri erdők mögött és Germaine felnyitotta a könyvet s könnyes szemmel olvasta el a remek napódát:

«A nap csodaszép és vakító fényben ragyog, a te jelképed ez, Mindenható! Dicsőség neked, Uram, a miért megteremtetted testvéreinket, a holdat és a csillagokat. Az égbolton te adtál nekik fényt, szépséget és ragyogást. Dicsőség neked, világ ura, a miért megteremtetted a mi testvéreinket, a szelet, a levegőt és a felhőt, a tiszta eget, az évszakokat, melyek által élteted teremtményeidet. Dicsőség neked, világ ura, a miért megteremtetted testvérünket, a tüzet, mely világít nekünk a sötétben; a tűz ragyogó, barátságos, erős és hatalmas. Dicsőség neked, világ ura, a miért megteremtetted anyánkat, a földet, a ki bennünket hordoz és táplál, a mely minden fajta gyümölcsöt, minden színű virágot terem. Légy dicsőítve mindazok nevében, a kik egymásnak megbocsátanak a te szent szerelmedért és eltürik a szenvedést, megaláztatást. Áldottak legyenek azok, a kik megadásteljes szívvel viselik a megpróbáltatást. Te, oh Mindenható, örök koszorúval fogod övezni homlokukat.»

Mialatt ezeket olvasta, a keleti ég rózsás fénye bíborba vonta a könyv lapjait, a barátkák vidáman csicseregtek a gyertyánfalombok között és Germaine mind közelebb ért a szülőfalujához. Már is megpillantotta messziről a romba dőlt kápolna falomladékait, a melyeknek időbarnította falai az allofroyi halom tetején sötétlettek; valamivel távolabb Auberive templomtornya emelkedett ég felé a fák zöld lombkoronáinak bokrétájából és harangjának lágyan csengő kedves hangja misére hívó ismerős nótájának szívetviditó dallamával töltötte be a reggeli levegőt. Germaine meggyorsította a lépteit, átvágott a mocsarak mentén végigvonuló országúton és lázas szívdobogással pillantotta meg végre az erdő szélén fehérlő kis szülői házat.

Aubriot néni már ott leste a konyha lépcsőjén. Ép valami fehérvarráson dolgozott az estalkonyban, midőn Germaine benyitott az udvar ajtaján. Azonnal eldobta a munkáját és kitárt karokkal sietett a fiatal lány elébe.

— Végre valahára, édes lányom. Mind a ketten sírva fakadtak, aztán Aubriot néni bevezette őt a konyhába, leültette és egy pár perczig anyai gyöngédséggel vizsgálta Germaine sovány arczát.

— No hiszen, nem hiztál meg a sok utazgatástól, — sohajtotta végre. — Hej bizony, a példaszó is azt tartja: «Mindenütt jó, de legjobb otthon».

— Biztositlak, — tiltakozott Germaine, — hogy soha még ilyen jól nem éreztem magamat.

— Jól van, jól! No de hála Istennek, most hazatértél megint a szülői fészekbe, majd összeszeded magad, mert hát remélem, hogy már vége lesz a sok kódorgásnak.

— Úgy van, Aubriot néni, egy tapodtat se megyek el többé hazulról. Utazásaim arra tanitottak, hogy az ember odahaza is szolgálhatja az Istenét és cselekedheti a jót, még jobban, mint bárhol másutt . . .

Aubriot asszony bucsúja Germainetől.

— Amen! — tette hozzá Aubriot néni. — Most pedig beszéljünk másról. Bizonyosan majd meghalsz éhen . . . Azonnal csinálok neked egy kis rántottát, és mivel hogy húslevest főzök, nem sokára kapsz egy tányér jó levest is.

Aubriot néni szaporán a főzéshez fogott, hófehér abroszt terített a konyhaasztal egyik végébe.

Miután megvacsoráztak, Aubriot néni rákönyökölt az asztalra és részvétteljes, sajnálkozó hangon szólalt meg:

— Édes lányom, nehéz szívvel válok meg tőled, de mint a hogy megirtam a levelemben, csak a te jöttödet vártam, hogy La Margellebe költözködjem. Már a czókmókomat is oda vittem és az unokatestvérem várva vár. Mivelhogy azonban nem maradhatsz itt egyedül és kell valaki, a ki a ház körüli teendőket végezze és lakótársad legyen, hát kerestem neked egy derék öreg asszonyt, a ki épen alkalmas erre . . .

— Köszönöm, Aubriot néni, — felelt Germaine szelid hangon, — de ez felesleges volt. Mert a házi teendőket magam fogom végezni, az Úristen pedig itt lesz mellettem.

— Micsoda? — kiáltott fel Aubriot néni. — Csak nem akarsz itt egyedül lakni, egymagadban ebben a félreeső házban?

— Miért nem? Tolvajoktól nem félek; arra pedig elég idős vagyok már, hogy el lehessek szolgáló nélkül. Különben is a viszonyaim se engedik meg, hogy cselédet tartsak.

— A viszonyaid! Uram Istenem! Csak nem prédáltad még el azt a rengeteg pénzt, a mit a birtok ára fejében kaptál!

— De biz az majdnem elfogyott. Alig van belőle ezer frankom. Nekem az elég.

— Végem van! — kiáltott fel Aubriot néni. — Szerencsétlen teremtés, hiszen ha rövid néhány hét alatt az örökséged legnagyobb részét szerteszórtad, hát azt hiszed, hogy az utolsó ezer frank évekig tart majd? Az ám, szerteröpül, mint a polyva. És mi lesz belőled, ha nem lesz egy krajczárod se? Enned kell, laknod kell és ruházkodnod is kell.

— Hát nincsen-e nekem saját házam, — felelt Germaine nyugodtan, — a hová lehajthatom a fejemet. Kertem gyümölcsei és veteményei bőven szolgáltatják az eledelemet, és boldogult anyám holmija közt akad majd elég tisztességes ruha. A mi a többit illeti, arról majd csak gondoskodik az Úristen.

Aubriot néni hüledezve kulcsolta össze a kezeit és csóválta a fejét. Már most ő is közel volt ahhoz, hogy Boucheseicheék abbeli nézetét oszsza, hogy a pénz e teljes megvetése az elmezavar első tünete. Szánalommal vegyes meglepetéssel bámult rá.

Germaine arczán magasztos lelki nyugalom békéje ragyogott, a mint türelmesen hallgatta Aubriot néni intelmeit és aggodalmait és kristálytiszta szemei szent bizalommal tapadtak a kertnek sugárözönben fürdő fatörzseihez. A jövővel szemben tanusított teljes nemtörődömsége, a földi gondoktól való teljes elvonulkodása felette nyugtalanitották Aubriot nénit, ki ebben megfoghatatlan rejtélyt látott.

Midőn másnap reggel Germainetől megvált, hogy a La Margelleba induló kocsira szálljon, magához ölelte a fiatal lányt és sírva suttogta:

— Hidd meg, lányom, hogy nem megyek el innen nyugodt lélekkel . . . Ha bármikor valami bajod esik, emlékezzél meg róla, hogy az öreg Aubriot néninél mindig akad számodra hely, a hol árva fejedet lehajthatod és a hol tárt karokkal fogadnak.

De Germaine nem félt a jövőtől és mitsem aggódott. Jövendőbeli szegénysége közelebb hozza őt majd az assisi szenthez, a kit mintaképül választott. Örömmel nyugodott bele a szegénységbe az evangelium szavaitól áthatott lélek fellegtelen nyugalmával, mert rendületlenül bizott Jézusnak ama szavaiban, a melyekkel tanitványait biztatta: «Ne aggódjatok azon: mit eszünk? mit iszunk? mivel ruházkodunk? Először csak keressétek az Isten országát és mindenben bővelkedni fogtok.»

Istennek e birodalmát, melynek igéretével Jézus a jámborokat és alázatosokat kecsegtette, Germaine ezentúl nem a zajos városokban, nem a díszes imaházakban, hanem önmagában, a bibliai erények gyakorlása folytán felszentelt enszívében kereste. E birodalom szilárd alapja a hit, ösvénye a könyörület, ragyogó, sugaras és lelket erősítő világa a remény.

Germaine arra gondolt, hogy szent Ferencz, noha daróczköntöse volt az egyetlen vagyona, mind a mellett kolostorokat épittetett, a hova bőségesen folytak be az alamizsnák, a melyeket ő a szenvedők közt égi mannaként szétosztott és szent hévvel feltette magában, hogy a menynyire erejétől kitelik, ő is követi fenséges mintaképének magasztos példáját.

Első sorban elhatározta, hogy a megmaradt

Germaine egy csomó rőzse alatt görnyedezve . . .

pénzét kizárólag csak a szegények támogatására és a betegek segélyezésére fordítja; a mi pedig a saját szükségleteit illeti, azt arcza verejtékével keresi meg. A szegényeknek az év minden szakában akad az erdőben, a miből éljenek. Télen bőviben szolgáltatja a fát és a rőzsét, tavaszszal és nyáron gyöngyvirágot, epret és málnát szedhetnek, őszszel csiperkegombát és somot, a melyet a legközelebbi hetivásáron jó pénzért eladhatnak. Bizony ő nem fogja ezt restellni. Igaz, hogy kevés haszonnal jár mindez s alig néhány krajczárt kereshet mellette, de a mindennapi kenyere biztositva lesz. Egyedül áll és kevéssel beéri. Baromfi-udvarának tojásaiból és kertjének veteményeiből meg fog élni. Portiuncula és szent Klára tanitványai, meg a szent Damien kolostor irgalmas nénéi is ilyen kevéssel érték be.

Mindjárt az első napokban olyan napirendet állapitott meg magának, mintha zárdában laknék: felkelt reggeli hatkor és misére járt az auberivei templomba, aztán az erdőben töltötte a délelőttöt, a hol mindig akadt neki bő aratás. Délben hazament, elköltötte kenyérből és héjában főtt burgonyából álló ebédjét, a délutánt pedig kertje megmivelésének és imáknak szentelte. Este aztán még az ebédnél is szerényebb vacsorája végeztével, holtra fáradtan, de megelégedett szívvel feküdt le és megköszönte az Istennek, hogy erőt és kitartást adott neki.

Midőn az auberiveiek először látták, hogy Germaine mint házal végig a falun mindkét karján egy nagy kosár frissen szedett gyümölcsöt czipelve, a meglepetés moraja zúgott végig az utczákon:

— Micsoda? Vincart Germaine, a kit oly jómódúnak és büszkének ismertek, arra szorul, hogy mint holmi földhöz ragadt koldus, ajtóról ajtóra járjon és kinálgassa az árúját! Tessék, erre juttatta könnyelmű alamizsna-tékozlása és vallásos hóbortja!

Eleinte gúnyos szóval utasitották vissza azok, a kiknek árúit kinálgatta. De Germaine bátorsága nem csüggedt, mert előre tisztában volt azzal, hogy mi sors vár rá és kereszténysi önmegadással tűrt minden megaláztatást. Szelid alázatossága végre meglágyította a korcsmárosné lelkét, a ki jószivű asszony volt és megvette a csiperkegombáit. Sőt mivel látta, hogy Germaine csekély árt kért értük, másnapra is rendelt belőlük. Vevőközönsége, mely eleinten csak a korcsmárosnéra szorítkozott, napról-napra szaporodott, mihelyt az első meglepetésből magukhoz tértek az emberek.

Lassanként hozzászoktak, hogy a bognár lányából házaló kofa lett és a gúnyolódás szánalommá vált. Szelidsége és alázatossága megnyert minden szivet; aztán meggyőződtek arról is, hogy milyen lelkiismeretes és hogy minden árúja a legjobb minőségű és a lehető legolcsóbb. Ekkor aztán gyorsan szaporodott a vevők száma, kiket eleinte csupán az önző kiváncsiság vonzott, később pedig az árú olcsósága folytán állandóan nála vásároltak.

Germaine valóban nemcsak lelkiismeretesen üzte a foglalkozását, hanem veleszületett hajlamánál fogva értett is az erdő termékeihez. Ismerte azokat a helyeket, a hol a legtöbb és a legillatosabb gomba terem, a hol legédesebb a mogyoró és legizletesebb a csiperke. Senki oly ügyesen nem tudta csokorba kötni a vad virágokat, a melyekkel a mezőváros polgárasszonyai szokták diszíteni fogadótermeiket. Azon kivül nagyon élelmes és találékony volt. Ha elérkezett a tél és az erdőnek nem volt már se virága, se gyümölcse, akkor ellátta magát fűzfavesszőkkel, hólapda- és vadszőlőágakkal és e finom, hajlékony szálakból gyönyörű kosárkákat font, melyeket csak úgy kapkodtak el tőle. Olyankor a szomszéd falukig eljárt és igy húzta át a telet a nélkül, hogy valamiben hiányt szenvedett volna. Az erdőben összeszedett rőzsével védekezett a hideg ellen, és midőn este a tűzhely lobogó lángja mellett fonta a kosárkáit, hálát adott az égnek, a miért ilyen bőven gondoskodik róla.

Sőt szinte szemrehányásokat tett magának, hogy itt élvezi ezt a jó meleget, a mikor annyi szegény ember fagyoskodik künn az országútakon. Ilyenkor még nagyobb lobbot vetett lelkében a kereszténysi könyörület és hogy megvezekeljen ezért az élvezett jóllétért, tartaléktőkéjéből teli marokkal szórta az alamizsnát az útjába tévedt koldusoknak.

Egy nap Boucheseiche uram háza ajtajában vesztegelve, látta, mint tér haza Germaine az erdőből egy csomó rőzse terhe alatt görnyedezve, és a szive már előre örült, hogy volt gyámleánya mennyire fogja magát röstellni előtte, midőn egyszerre észrevette, hogy egy rongyos csavargó haladt el a lány mellett. Erre Germaine letette a rőzsecsomagot és a zsebébe nyult, hogy alamizsnát adjon a koldusnak.

No már ez a soknál is több volt s a sekrestyés dühösen fordult be a házba.

— Micsoda? Ez a haszontalan teremtés, a ki meggyalázza a saját családját azzal, hogy házalni jár ajtóról-ajtóra, még csavargóknak is tud alamizsnát osztogatni. Kötnivaló bolond, a ki megérdemli, hogy örökre az őrültek házába csukják. No, de hiszen most már egy pipa dohányt se ér az egész.

A Boucheseicheék valamennyien, fiatalja és öregje, egyhangúan ugyanezt vallották és valahányszor Germaine útjokba került, mindig valami sértő szóval vagy arczfintorgatással érezteték vele a megvetésüket.

De Germaine ügy tett, mintha se nem látná, se nem hallaná. Azzal vigasztalta magát, hogy assisi szent Ferenczet még a saját édes apja is ütlegelte. És saját sorsának az umbriai agg patriárka sorsával való hasonlatossága büszke örömmel töltötte el a szivét.

—

NEGYEDIK KÖNYV.

I.

Hosszú köpönyegébe burkolódzva, melyben valami kis vén anyókához hasonlított, fürge léptekkel haladt végig Germaine az Árkok erdejébe vezető ösvényen. Az előtte való este tudomására jutott, hogy a favágók egyike, Arbillon apó nagy bajban van, a mennyiben egyidejüleg bénaságra jutott feleségének és halálosan beteg gyerekének ápolása szakadt a nyakába. Arbillot apónak ugyan igen rosz híre járt a faluban. Ügyes mesterembernek ismerték, de a mellett iszákos, durva embernek, a kit már több izben büntettek falopás miatt és a ki Istennek nem igen tetsző, kóbor életet élt. Nem lévén állandó lakása, egyedüli hajlékai azok az agyagföldből gyúrt kunyhók valának, melyeket az erdőirtás területén rögtönöztek, a hol őt favágónak felfogadták. Arbillot asszony férjének rosz bánásmódja következtében teljesen megbénult és az év három negyedrészében nyomta az ágyat, most pedig ráadásul még a gyerekük is forró lázba esett.

A favágó rosz hírneve persze nem ébresztett valami nagy rokonszenvet iránta és még a legkönyörületesebb jó szándékot is megakasztotta, úgy hogy Auberive jótékonysági egylete valamennyi tagjának, sőt még a papnak s az apácáknak is nagyobb volt a megbotránkozásuk, mint a szánalmuk.

— Micsoda? — mondogatta Germaine magában, — bármilyen hibásak voltak is, hát azért kevésbbé nyomorultak e szegények és nem azt parancsolja-e a kereszténysi könyörület, hogy nyujtsunk segélyt mindazoknak, a kik szenvednek?

Mihelyt neszét vette tehát a favágó szomorú helyzetének, azonnal feltette magában, hogy másnap reggel felkeresi. Kenyeret, czukrot, egy palaczk bort meg egy kis pénzt vett magához és lépteit aprózva sietett a favágó szerény kunyhója felé.

Márczius kezdetén volt és az erdő téli dermedtségéből ébredezett. Itt-ott egy-egy somfa bontogatta korai sárga bimbóinak szirmait és a fekete föld nedves rögei közül az anemónák tárták ki halványkék csillagokhoz hasonló kelyheiket. Bárhogy sietett is Germaine, mégis örült és felüdült a tavasz előfutáraiként nyiladozó növények emez első mosolyának. Most már az erdő nem hozta többé lázas forrongásba ifjú szivét. A szakadatlan munka és az ima régóta leküzdötték már érzéki vágyait és enyhitették szerelmi bánatát. Valahányszor Martialra gondolt, mély szánalommal fájlalta csupán e megrögzött bűnös vétkeit.

A hatalmas lombkoronájú bükkfák, a rózsaszín viráglepelbe borult bokrok, a vig nótáikat

Arbillot apó kunyhója.

fütyörész rigók mind mind csupán jelképes vigasztaló képei valának ezentúl a nagyfönségű, nagyhatalmú, végtelen kegyelmű Úristennek. Testvéri szeretettel szerette a természet minden szépségét, mint az égben székelő közös jó atya teremtményeit. Az újonnan virágba borult föld és a vigan csörgedező patakocskák szépségei, a mennyország földöntúli pompájának, ragyogásának ízlelitői valának csupán.

Felért az erdő fensikjára, hol egymástól jó távolságban felmagasló tölgyek és bükkfák hatalmas törzsei sűrű mohágygyal borított dombos földben vertek gyökeret, mintha óriási sirdombok titokzatos hantjain virulnának.

Valamivel lejebb, a szemköztí lejtő oldalán terült el az erdő ama része, a hol Arbillot apó dolgozgatott. Messziről hallatszott a fejszék tompa koppanása és a földre zuhanó ágak recsegése. A kiirtott erdő szegélyén rakásra halmozott óriási fatuskók és deszkák közepett sötétlett a pázsitos földdel és mohával fedett kis kunyhó, melyből kékes füstoszlop vékony kacskaringói emelkedtek a magasba. Midőn Germaine a kunyhó közelébe ért, öblös férfihang durva szitkozódásai csapták meg a fülét, melyek egy gyenge női szepegés elfojtott jajgatásaira válaszoltak.

— No hát, hadd dögöljön meg az ebadta kölyke, — ordította Arbillot apó. — Legalább megszabadulok tőle. Már megúntam, hogy örökkétig a nyakamon legyen egy béna asszony meg egy haszontalan poronty, a kik meg se tudják keresni a kenyerüket!

Germaine, kinek a szive csordultig megtelt méltatlankodó szánakozással és részvéttel, ép e pillanatban ért a kunyhó ajtajához és majd hogy bele nem ütközött Arbillot apó sovány, izmos alakjába, a ki visszatért félbehagyott napi munkájához. A favágó hátrált és tetőtől-talpig mérte a kis nyomorék teremtést, a kivel összeütközött az ajtóban s mogorván dörmögte:

— Mit akar maga, kis lány?

— Meghallottam, hogy a gyermeke betegen fekszik, — felelt Germaine reszketve, — és azért jöttem, hogy ápoljam szegénykét.

— Nem kell nekünk ápolóné. Itt az anyja. Különben nem is annyira ápolásra van szüksége, mint inkább orvosságra. Azok meg méregdrágák. Vagy tán orvosságot hozott?

— Lehet, — felelt a púpos lány szilárd hangon. — Minden esetre hadd nézzem meg azt a gyereket.

— Oh, tessék, csak nézze meg; az se nem használ, se nem árt.

Germaine belépett a nyomorult viskóba, melyben kialvófélben lévő rőzsetűz pislogott, csipős füstöt eregetve, mely a háztetőbe füstfogónak szánt nyiláson nem törhetett magának útat. Midőn szeme hozzászokott a fojtó füstgomolyokhoz, látta, hogy a tábori ágynak használt drótszitafonadékok egyikén egy körülbelől tizenkét éves fiúcska hevert ruhástól. A vert földű puszta padlón pedig egy kózos, őszhajú asszony kuporgatott nyöszörögve.

Germaine megfogta a kis beteg lázban égő kezét. Vékony újjai, valamint sápadt arcza csak úgy tüzeltek, mig egész testét rázta a hideg. Rekedt hangon nyögdécselt, mintha valami nagy fájdalom fojtogatná a torkát.

— Szegény gyermek, — suttogta Germaine, — láza van és azt hinné az ember, hogy minden perczben megfullad. Orvost kell hivni!

— Orvost? Szerencsétlen! Tán maga fogja fizetni?

— Igen, — felelt Germaine erélyesen, — sőt rögtön el is megyek érte; de előbb kell, hogy a beteg fájdalmán enyhítsek és valami jó meleg herbateát főzzek neki, a melytől megenyhül a torokfájás. Itt a környéken bizonyára terem elég csalánlevél. Forraljon egy kis vizet, míg én herbateának való leveleket szedegetek.

Olyan határozott hangon osztogatta parancsait, hogy a favágó meghunyászkodott; egy marék rőzsét dobott a parázsra és felszitotta a tüzet, mig az vigan fellobogott; aztán fogta magát és egy vizzel telt bögrét tett a tűzre.

Mire Germaine visszatért a füvekkel, a viz javában forrt és sistergett, úgy hogy rögtön elkészithette a herbateát. Aztán vállaira vetette újra köpönyegét és Arbillot anyóhoz fordult, a ki bambán bámult rá:

— Várjon, míg a tea kihült, és aztán adjon belőle a gyereknek minden negyedórában egy jó kortyot; én az alatt elszaladok a doktorhoz és idehozom.

Madárkönnyedséggel surrant végig az erdőn és futólépésben haladt lefelé a montauberti lejtőn. Az orvos a tó közelében az országút szélén lakott, és Germaine ép abban a pillanatban toppant be hozzá, midőn Brocart uram jóizüen elköltött ebéd után a feketéjét hörpölgette.

— Brocart doktor, — szólt Germaine lelkendezve, — ha igazán jó szive van, úgy rögtön eljön velem egy nagybeteg gyermekhez.

— Hohó, édes lelkem, — motyogta az öreg orvos, keze fejével megtörölgetve nedves ajkait és egyet pödörítve hosszú kecskeszakállán, — de nagyon sürgős a dolgod. Hadd igyam meg legalább nyugodtan a feketémet. Hadd halljam, hol lakik az a te kis beteged?

— Az Árok-erdőben, Arbillotnak a kis fia.

— Tyűh, az rosz csont! Meg aztán ráadásul az Isten háta mögött lakik. Azt hiszed te, hogy olyan fürge a lábam, mint húszéves koromban volt, hogy felmászhatok gyalog a montauberti lejtőkön, mikor még meg se emésztettem az ebédemet? Hisz még nem ég az háztető; ráér az később is.

— Ellenkezőleg, doktor úr, nagyon sürgős. A gyerek majd megfullad. Csunya torokbaja van.

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Borpréselők. Ekék. Vetőgépek. 7967

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél az emésztési és lélegzési szervek hurutainál, a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatásu.

Vasmentes. Kellemes izü.

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diaetetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj-** és **vese izgatási** tüneményekben vagy **húgysavas vesehomok** és **vesekövek** képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,

ny. és kir. udvari szállító és zserd kir. ubv szállító

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját ház.)

Az arany éremmel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katon. intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, éj. tomesterek, ugyszintén gyári és iugatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik. 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A FŐKORMÁNYZÓ.

Elbeszélés.

Irta **Frank R. Stockton**. Angolból fordította **S. A.**

A legszebb idő volt az egész évben Mañana szigetén. A Csendes-tenger vize meleg volt, de a szomszédos Pruga szigetéről hűvös, illatos szellő jött, a fák és bokrok illatával megterhelve. Pruga szigete lakatlan, mintha csak arra való volna, hogy ellássa illattal Mañanát.

Señor Gonzales Proventura y Torado, a gyarmat főkormányzója, hivatalos helyiségének verandáján ült, mely a főváros legszebb terére nézett. A főkormányzó roszkedvüen czigarettázott. Czigarettája füstje elvegyült a Pruga felől jövő illatos levegővel, de a lelke nem vigasztalódott. Előtte az asztalon egy pompás sárgapiros tollu papagály állott. Mozdulatlan volt; halott volt; ki volt tömve. Őt hete, hogy a főkormányzó lőtte és ép most hozta haza egy benszülött tömő mesterember. Ez volt az utolsó papagály, a mit lőtt, s ha ránézett, még nehezebb lett a szive.

Proventura ugyanis gyűjtötte a papagályokat. Régebben, mikor még más vidékeken szolgálta a gyarmatügyet, majmokat gyűjtött, most azonban papagályokra adta magát, melyek nagy menynyiségben tenyésztek a főnhatósága alatt álló szigeten. Nemcsak sportból üzte pedig ezt, hanem tudományos czéljai is voltak vele: egy egészen új színfokozatot talált ki, melyben minden képzelhető színek árnyalatait a papagályok tolla szolgáltatta. Háza folyosóján temérdek ilyen madár volt sorban fölállitva, de a fokozat még nem volt teljes. Őt hete, hogy az utolsót lőtte és a főkormányzó lelke le volt verve.

A reggeli szellő könnyeden lengett a viz fölött Ruta, a gyarmat fővárosa kikötőjében. Egy mezitlábos benszülött czigarettákat hozott a főkormányzónak s a mint letette azokat az asztalra, fölhivta ő excellenciája figyelmét valamire a távolban. A főkormányzó odanézett s megpillantott egy a nyilt tenger felől jövő hadihajót.

— A messzelátómat! — kiáltott, hamar fölugorva. — Megállj! Mi a lobogója?

— Cabotia államé, — felelt a szolga.

A hadihajó kapitánya végigvizsgálta messzelátójával Ruta kikötőjét. Csak egy kis hajó volt benne, egy régi módi személyszállító. Egy ember kormányozta, az utasok pedig, kik a városból a kikötő másik partjára akartak menni, a födélzeten szitták a friss reggeli levegőt.

Ekkor egy vak lövés dördült el a hadihajóról s a kis hajó utasaira a töltény-papirosnak valóságos esője hullott.

— Azok a bolond matrózok a cabotiai hajón be vannak rúgva! — kiáltották mérgesen. — Még azt se tudják, hogyan kell üdvözletet lőni.

A kormányos káromkodott legjobban, de azért csak hajtotta a hajót tovább.

— Éles töltést nekik! — parancsolta a hadihajó kapitánya.

Újra megdördült az ágyú. A golyó a kis hajó fölött süvöltött el. A kormányos rémülten igyekezett vissza a város felé. Ilyen őrült üdvlövést még sohasem hallott.

A főkormányzó hallotta a lövéseket.

— Helyes, — szólott szolgájának. — Ezek az üdvlövések. Menj a csónakomhoz. A legénysége legyen azonnal kész. Kimegyek a látogatók elébe.

Beszaladt a házba, hogy fölvegye az egyenruháját. Felesége segitett neki. Roppant örült az újságnak. Szerette a társas mulatságokat s volt két leánya, kiknek ugyanilyen hajlamai voltak. Az idegen hajók tisztjei, ha véletlenül Rutába kerültek, mindig hoztak egy kis élénkséget a különben csöndes városba. Talán még bál is lesz.

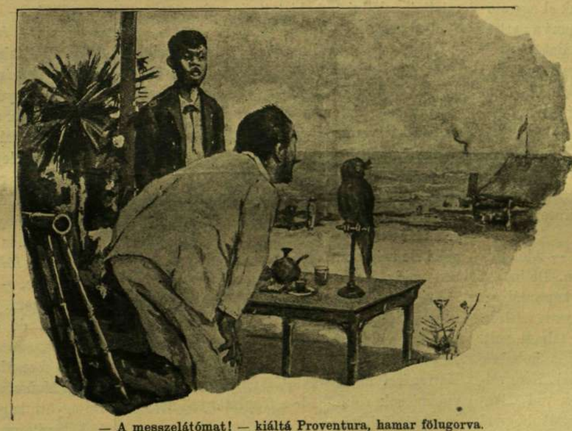

— A messzelátómat! — kiáltá Proventura, hamar fölugorva.

— Ide a dísz-kalapomat, — kiáltott a főkormányzó, mikor az öltözködéssel elkészült.

Felesége odaadta neki a kakastollas nehéz kalapot. Föltette fejére és sietett a csónakjához, a mely már várta. A legénység fölriadt reggeli pihenéséből az első ágyülövésre. Az egész város izgalomban volt.

A főkormányzó csónakja ép el akart indulni, mikor egy kis benszülött fiú szaladt oda fehér ruhában.

— Excellenczias úr! — kiáltozott, — Señora Proventura küldi a hálósipkáját. Azt izeni, hogy a nagy kalaptól kimelegszik a feje, hát ha leveszi, tegye föl a hálósipkát.

A főkormányzó türelmetlenül gyürte zsebre a hálósipkát.

— Menjünk! — kiáltotta.

A fiú a csónak kormányrúdjára mászott, hogy a sipkát átadhassa s annyira izgatott volt fontos föladata tudatában, hogy elfelejtett leugrani róla. Így hát rajta maradt a csónakon a főkormányzó háta mögött, a ki nem vette őt észre.

A hadihajó kapitánya tisztjeitől körülvéve nézte a főkormányzó csónakjának elindulását.

— Fehér lobogót tüznek ki, — mondta, mikor a fiú fehér ruhájának lobogását látta.

Néhány perez mulva a főkormányzó méltóságteljes nyájassággal mászott föl a hadihajó födélzetére. Jól beszélt angolul; üdvözölte a tiszteket s kezet szoritott velük.

— Nagyon sajnálom, uraim, — mondá, — hogy nem tudtuk viszonozni üdvlövéseiket, de önök meg fogják bocsátani. Nincs egy szem puskaporunk sem. Annyit se tudtam összeszedni az egész szigeten, hogy a madarászó puskámat megtöltsem vele s most öt hete, hogy az utolsó papagályt löttem. Sportsman vagyok s nagyon súlyosan érint ez a hiány.

A tisztek mosolyogva néztek össze, a kapitány pedig ezeket mondta a főkormányzónak:

— Uram, ön úgy mutatja be magát, mint ennek a szigetnek főtisztviselője s bocsánatot kér, hogy nem viszonozta üdvlövésünket. Mi nem üdvözletül lövöldöztünk. Cabotia háborúban van az ön hazájával. Én éles töltést lövettem az egyetlen hajóra, melyet a kikötőben mozogni láttam.

A főkormányzó rémülten hőkölt vissza.

— Háborúban a hazámmal! — kiáltott. — De én soha se hallottam róla! Hihetetlen!

— Nem csodálom, ha nem hallott róla, — szólt a kapitány. — Nem rég óta van a dolog s a hirek még nem juthattak önökig. De most már tudja. Háborúban vagyunk önökkel s most azért jöttem ide, hogy elfoglaljam ezt a szigetet s kitűzzem rája Cabotia lobogóját. A legokosabb, a mit tehet, ha minél előbb kapitulál.

Señor Gonzales Proventura y Torado kiegyenesedett és keresztbe fonta a karjait.

— Kapitulálni! A nélkül, hogy egy lövést tettem volna hazám becsületéért! A zászlóm becsületéért! A saját becsületemért! Soha!

Most a kapitányon volt a csodálkozás sora.

— Hát mit akar tenni? — kérdezte.

— Küzdeni fogok, — felelt büszkén a főkormányzó. — A mig a kötelesség parancsolja, védeni fogom a zászlómat; védeni fogom a városomat; védeni fogom a becsületemet.

— De hogyan akar küzdeni, — szólt a kapitány, — ha annyi puskapora sincs, a mennyivel egy papagályt lőhet.

A főkormányzó meghajolt s kissé fölemelte a kakastollas kalapját.

— Uram, ön egy nagy nemzet vitéz kapitánya; tudom, hogy ön gentleman. Ha egy gentleman karddal kezében fegyvertelen ellenséggel találkozik, nem fogja vasát belemártani védtelen testébe. Lebocsátja kardja hegyét s fölszólítja az ellenséget, hogy szerezzen fegyvert és védje magát. Ha van neki fölösleges kardja, odaadja az ellenségének. Uram, ön gentleman; ön nem fogja elvitatni abbeli jogomat, hogy a zászlómat védjem, hogy a városomat, a becsületemet védjem. Ön nem fog haszonot húzni védtelen helyzetemből. Ön ad nekem kölcsön egy kis puskaport.

A kapitány tisztjei felé fordult.

— Háborúban a hazámmal

— Nem egészen bolondság, a mit beszél. Nem valami hősi dolog, puskaportalan ellenségre lövöldözni. Ha nem akarják harcz nélkül megadni magukat, meg kell nekik adnunk a módot rá, hogy harczolhassanak. Oldjanak el egy csónakot és vigyenek egy hordó puskaport a partra.

A főkormányzó szeme megtelt hálakönnyel. Egy hordó puskapor! Úgy hangzott ez, mint egy mese valami hallatlan gazdagságról. Levette kakastollas kalapját s kezet szorított a kapitánynyal és a többi tisztekkel.

— Uraim, — szólt, — szivből köszönöm. Köszönöm a magam nevében és a hazám nevében. Visszamegyek a városomba. Élére állok helyőrségemnek. Védeni fogom városomat, becsületemet és zászlómat.

— Jól van, — felelt a kapitány, — adok önnek egy órát, hogy elkészülhessen. De ha azt találja, hogy itt az ideje, hogy kapituláljon, vonja be a lobogóját s tűzzön ki helyette fehéret.

Ez alatt a városban mindenki talpon volt. Mikor a főkormányzó megüttette a dobokat, mindenünnen tódultak elő a katonák. Nem voltak valami sokan, de valamennyien vad lelkesedésben törtek ki, mikor meghallották, hogy el vannak látva puskaporral s most harcz lesz. A mily gyorsan csak lehetett, elkészítettek mindent a csatára. A puskaporos hordót elhelyezték biztos helyre s a főkormányzó melléje állt s onnan osztogatta a parancsokat.

Több ágyú is volt az erődben, de golyót nem valami sokat találtak. A miket találtak is, nagyon kicsinyek voltak. A két nagy ágyút tehát nem használhatták.

— Nem baj! — kiáltott a főkormányzó. — A kis ágyúkba kevesebb puskapor fér el s így többször lőhetünk velük. Mindenki a helyére! A fegyverszünet ideje vége felé jár.

Vitézi tűz fogta el valamennyiüket. A legénység, melynek tüzéri tevékenysége eddigelé legfeljebb üdvlövésekre szorítkozott, egészen megvadult attól az eszmétől, hogy valóságos éles töltéssel lőnek egy valóságos ellenségre s a mikor egy lövés a hadihajóról hirdette, hogy a fegyverszünetnek vége, három lövés is felelt rá az erődből.

Hatalmasan dörgött az ágyú vizen és szárazon s a város népe kétségbeesve szaladgált föl s alá, kérdezgetve egymástól, hogy mi lesz most?

A hadihajó lövegei hatalmas darabokat szaggattak ki a sziklából, melyen az erőd állott, de egy sem hatolt közülük az erődbe magába. A mañaniai ágyúk szaporán ropogtak s úgy potyogtak a kis lövegek a vízbe, mintha valaki almafát rázott volna a parton. Némelyik neki is ütődött a hadihajónak s a másodtiszt, a ki szeretett élczelődni, még biztatta is:

— Gyere be!

Golyó golyó után hullott előre, hátra, szikladarabok zuhantak a vízbe, füstfelleg terült el az erőd és a hadihajó fölé s a város népe mind nagyobb aggodalomba esett, mert semmi jelét sem láthatta sem a győzelemnek, sem a vereségnek.

De a legjobban a főkormányzó aggódott. Ott állott a puskaporos hordó mellett és vérző szivvel nézte, mily gyorsan fogy a tartalma. Alig volt már meg egy negyedrésze. Az egész hordónak! De még ennyivel is napokig, hetekig, sőt hónapokig járhatna madarászni, megszerezhetné mind azokat a papagályokat, melyekre még szüksége van. Ennyi puskaporral — érdemes volna élni. És ezek az emberek úgy szedik ki és tömik az ágyúkba, mintha homok volna. Hátranézett az összegyűjtött ágyúgolyókra. Nem valami sok volt, — de a főkormányzó nagyon is soknak találta.

Mikor ép elsütötték az ágyút s a legények elfordultak, a főkormányzó fölvett három golyót s a fal résén át bedobta a vízbe. Szívesen beledobálta volna a többit is, ha lehetett volna.

De nem soká tartott a tünődése. Néhány percz mulva az utolsó golyót is ellőtték. Nagy locscsanással hullott a vízbe, közvetlen a hadihajó mellett.

A főkormányzó szeme fölragyogott.

— Kedves barátaim, — mondotta, — megtettük a kötelességünket. Küzdöttünk zászlónk és hazánk becsületéért, de nincs már municzionk. Meg kell adni magunkat az elkerülhetetlennek. Kapitulálnunk kell.

A mig ezt mondta, a puskaporos hordóba nézett. Legalább egy ötödrésze megvolt még.

A legénység méltatlankodó kiáltozásban tört ki.

— Nem hagyjuk abban a harczot, a mig csak egy csöpp vér van az ereinkben.

— A vérrel nem sokra megyünk, — felelt a főkormányzó. — Golyókra volna szükségünk, nem vérre.

— Kell, hogy legyen golyónk! — kiáltották néhányan. — Ha nincs több kis golyó, talán lesz valahol a nagy ágyúkba való.

A főkormányzó megremegett. Rettenetes volna, ha csakugyan találnának néhány nagy golyót.

— Vigyázni kell, — mondotta. — Az egyik nagy ágyú meg van repedve. A nap is belesüt a repedésén át.

— De a másik jó, — felelt az egyik katona. — Keressünk nagy golyókat!

Pár percz mulva már jött vissza néhány ember, valami ágyúgolyókkal, melyeket az erőd körül találtak. De ezek háromszor is akkorák voltak, mint az ágyú nyilása.

— Tudtam! — diadalmaskodott a főkormányzó. — Ismerem a fölszerelésünk állapotát. Nem tudunk többet lövöldözni. Meg kell adnunk magunkat, különben az ellenség összelövi a várost. Gondoljatok feleségeinkre, pajtások, — és a kitömött madarainkra, tette hozzá gondolatban.

Az emberek hamarosan félrefordultak s czigarettát sodortak. Hát bizony, golyó nélkül nem lehet lőni. Csak egy fiatal legény volt, név szerint Bartolomo Larrisda, a ki nem akarta föladni olyan egyhamar a harczot.

— Azt hiszem, találok én még golyót ebbe az ágyúba, — fogadkozott. — Kell, hogy legyen valahol! — és elfutott.

— Bolond! — kiáltott utána Señor Proventura. — El fog rontani mindent.

A hogy ezt mondta, véletlenül a zsebébe nyúlt. Kezébe akadt a hálósipka.

— Ha! — mondta magában, — ez majd megteszi! — és egy őrizetlen pillanatban beledugta a hálósipkát az egyetlen ép ágyúba.

— Most már találhat golyót, de nem tudja elsütni az ágyút!

Kisietett az erődből a csónakjához. Magával vitt egy asztalkendőt s rúdra kötve magasan lobogtatta a levegőben. Erre a hadihajó lövöldözése, mely mind ritkábbá vált, a mióta nem feleltek rá az erődből, végkép elcsöndesedett.

A főkormányzó csónakja sebesen közeledett a hadihajóhoz s ő exczellencziája csakhamar fönn volt a födélzetén.

— Uram, — szólt a kapitányhoz, — megadom magam. Kifogytunk a . . . golyókat akart mondani, de elszégyelte magát és munczíót mondott.

— A becsületnek eleget tettünk. Ez a fődolog. Mañana szigete, minden hozzá tartozóval együtt, kapitulál. Itt a kardom.

A kapitány visszautasította a neki nyujtott fegyvert.

— Tartsa csak meg, a többit majd elintézem. Partra szállok s az erődre kitűzöm Cabotia lobogóját. Mekkora a helyőrsége?

Ez a kérdés zavarba hozta a főkormányzót. Jó idő óta nem gondolt arra, hogy haderejének nagyságáról meggyőződjék, de most felelni kellett. Még pedig úgy, hogy ne valljon vele szégyent főkormányzói minőségében.

A főkormányzó vérző szivvel nézte, milv gyorsan fogy a puskaporos hordó tartalma.

— Száznegyvenöt ember, — felelt határozottan.

— Mi az ördög! — kiáltott föl a kapitány. Nem gondoltam volna, hogy ennyien vannak. Hallotta, Mr. Mannering, — fordult az első tiszthez. — Száznegyvenöt ember! Mit csinálunk ennyi fogolylyal?

— Nem tudom, kapitány úr, — felelt az első tiszt. — A hajónkra nem férnek rá.

A főkormányzó elálmélkodott.

— Csak nem akarják a katonáinkat elvinni hadifoglyokul?

— De bizony el akartam. Itt akartam hagyni valakit Cabotia kormánya nevében, helyettes kormányzóul, a tiszteket s katonákat pedig el akartam vinni hadifogságba. De a sokaságuk zavarba hoz.

Hogy elviszik! A főkormányzó elsápadt. Ilyesformára nem gondolt. Elég baj volt, hogy meg kell változtatni a zászlaját. De hogy itt hagyja otthonát, családját, az egy-ötöd hordó puskaport, mind a tömött papagályt a folyosón, — ez borzasztó volna. De nem vesztette el reményét.

— Bizony, kapitány uram, — szólt — nagy a helyőrségünk az erődben. És ezenkivül ott van még a belföldi üteg legénysége a város fölött.

— Micsoda! — kiáltott föl a kapitány. — Hát azok hányan vannak?

— Hát, a kórházban levő betegeken kivül, ha jól tudom, hatvan ember, a tisztekkel együtt. . .

— Kétszázöt ember! — morgott a kapitány. — Mit kezdjünk velük? (Vége következik.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

Aztán mély megindulástól reszkető hangon elmesélte, hogy milyen nyomorúságos állapotban találta a kicsikét, leírta Arbilloték szánandó helyzetét és hozzátette:

— Az Isten szerelméért, doktor úr, induljunk mielőbb. Fogassa be a lovát, kocsin egy félóra alatt ott vagyunk.

— Az ám! Komiszak az útak és a hintómmal csakhamar felborulnánk. No, de ha a dolog olyan sürgős, hát felnyergeltetem a lovamat és téged magam mellé veszlek a nyeregbe.

Mialatt végiggombolta a felöltőjét, egyre szidta az asszonynépséget, a melyben ezer ördög lakozik és a mely mindig azt várja, hogy más emberek engedelmeskedjenek pillanatnyi szeszélyeiknek.

Mihelyt felnyergelték a lovát, Brocart doktor lóra pattant és a gazdasszonya felsegitette Germainet is a nyeregbe.

— No, megtörtént? — kérdé a doktor. — Most hát kapaszkodj belém jó erősen mind a két karoddal és el ne ereszsz!

Aztán útnak indultak. Furcsa karaván volt biz ez; a fakószínű paripán nyargalászó szikár, magas orvos és a mögötte békamódra kuporgó púpos lány, a ki görcsösen kapaszkodott a lovas derekába. A szomszédok, kik e látvány szemtanúi valának, jót kaczagtak a különös meneten.

De Germaine, a ki más körülmények közt restellte volna, ha valaki ilyen illetlen cselekedeten érte volna, most abbeli sietségében, hogy idejében a veszélyben forgó gyermek ágyához érjenek, teljesen megfeledkezett a női illem követelményeiről. A paripa gyorsan ügetett, és a mint a lejtőn fölfelé haladtak, a szegény kis púpos lányt alaposan megrázta a szokatlan lovaglás.

Brocart doktor és Germaine.

— Kapaszkodjál belém erősen, — biztatta a doktor, — ne félj, bátran megszoríthatsz, nem vagyok csiklandós!

Germaine elpirult, mialatt a doktor kiváncsian faggatta:

— Jó barátaid neked azok az Arbilloték?

— Nem! Alig ismerem őket.

— Úgy? Hát aztán tudod-e, hogy nagyon rossz hírük van?

— Tudom, de hát ez nem tartozik rám. Ha arról van szó, hogy felebarátainknak valami szolgálatot tegyünk, nem azt kell tekinteni, vajjon bűnösök-e, csak azt, hogy szerencsétlenek-e?

— Igaz, hiszen ha csupán csak a becsületes embereket gyógyekezelnők, hát akkor valóságos heverés volna a mi mesterségünk. Van eszed, lányom, habár kissé hóbortos vagy is. Meg aztán derék, jó lány vagy, a mi többet ér minden másnál.

— Keresztényi kötelességemet teljesitem.

— Lehet, de azt mondhatom, hogy tenger azoknak a keresztényeknek a száma, a kik ezt nem tennék.

Végre a viskóhoz értek. A gyermek még mindig ugyanabban az állapotban feküdt. A doktor kinyitotta a száját, kanállal lefogta a nyelvét, megvizsgálta a torkát és komoly arczot öltött.

— Csúnya torokgyik! — mormogta Germainehez fordulva. — Igazad volt. Ez nem türt késedelmet. Sőt tán már most is későn jön a segitség.

Kivette a műszertartójából az etetőszert és azzal égette a nyálkás rétegeket, melyek sürű pókhálóként lepték el a gyermek torkát.

— Nézd meg jól, — folytatta Germainehez fordulva. — Érzel magadban elég erőt, hogy ezt a kis műtétet magad végezd? A gyereket közelről kell megfigyelni, és ha látod, hogy ilyen szürke bőr képződik a torkán, azonnal kiégeted ezzel a szerrel . . . Ha a gyerek szomjazik, adsz neki abból a herbateából. Estére benézek újra. Maguk pedig, — fordult a favágóhoz, — azonnal kiviszik innen ezeket a rőzséket, a melyek füstje növeli a beteg baját. Az ápolást bizzák erre a leányra, a ki jobban ért hozzá, mint maguk. Értették? No, hát viszontlátásra!

Az orvos távozta után a favágó visszatért a munkájához és Germaine magára maradva az öreg asszonynyal, arra használta fel az időt, hogy némi rendet és tisztaságot teremtsen a viskóban. Mohot szedett, hogy a beteg gyermeknek puhább legyen a fekhelye és köpönyegével betakargatta a didergő fiúcskát.

Arbillot asszony nem segithetett neki, mert férjének durva bánásmódja annyira elbutította, hogy csak nyöszörögni tudott. Időről-időre Germaine aggódva vizsgálta a lázban égő gyermek arczát, a ki folyton vizet kért, de már le se tudta nyelni az italt. Állapota szemmelláthatólag roszszabbra fordult. Germaine reszkető kézzel hajtotta végre a műtétet, de vagy hogy nagyon félénken alkalmazta, vagy hogy a baj gyógyithatlanná vált, a gyermek perczről-perczre nehezebben lélegzett és fuldoklási rohamai fokozódtak. A gyermek biborban égő arczczal és természetellenesen kitágult szemcsillagokkal szegezte rá könyörgő tekintetét, melyektől Germaine szive elszorult.

Végre alkonyattájt újra felhangzott a paripadobogás és az orvos belépett. Miután megvizsgálta a beteget, félrevonta Germainet és odasúgta neki:

— Vége van, nem éli túl az éjszakát. Tudod, hogy ez a betegség ragályos? Legokosabb volna, ha velem együtt hazajönnél.

— Nem, — felelt Germaine, — az én helyem itt van a beteg ágyánál és én itt maradok mindvégig.

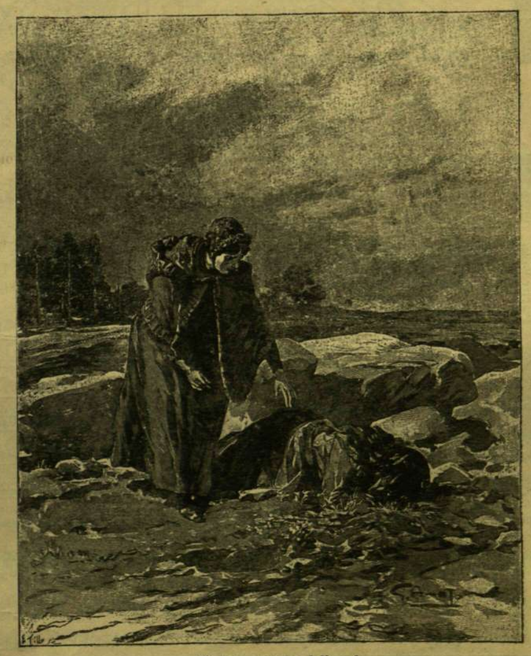

— Mi baja, szegény lelkem?

Brocart doktor vállvonogatva távozott, Germaine pedig letérdelt a haldokló mellé és komoly hangon szólt oda az anyának:

— Imádkozzunk!

— Én nem tudok imádkozni, — nyöszörgött a béna asszony, — elfelejtettem az imákat.

— Hát akkor gondolatban könyörögjön velem együtt a mennybéli segedelemért, mert csak egyedül az Isten mentheti meg a gyermekét.

És Germaine szivének lelkes felbuzdulásában rögtönzött hő fohászt küldött a magasba.

«Én Istenem, a ki Jairus lányát meggyógyítottad és Lázárt feltámasztottad sírjából, esdve kérlek, mentsd meg ezt a gyermeket. És te csodatévő szent Ferencz, a kinek megadatott, hogy annyi csodát művelhettél, légy az én közbenjáróm a mindenható Jézusnál, hogy hallgassa meg alázatos szolgálójának imáját!»

Ámde mind hiába. A mint Brocart doktor előre megjósolta, az éj folyamán meghalt a gyermek.

Midőn az anya megtudta, hogy mindennek vége, egetverő jajgatásba tört ki. Arbillot apó pedig, a ki egy pillanatig elnémult a halál fenségével szemben, nem sokára türelmét vesztve, szitkozódott és átkozódott akár csak egy pogány, mert az asszony sikoltozásai miatt nem tudott aludni.

Reggel felé a szegény asszony kimerülten elhallgatott és a favágó nagyokat hortyogva aludt el. Germaine egyedül virrasztott a merev kis halott oldalán és imádkozott a lelki üdvösségéért. Pitymallatkor kiment az erdőbe, anemonákat és farkasboroszlánt szedett, azokkal borította le a kis tetemet. Miután pedig a magával hozott pénzt odaadta Arbillotéknak, búsan ballagott Auberive felé, hogy megrendelje a koporsót s miset mondasson a kicsiny halottért.

Lassú léptekkel haladt, mély szomorúság szállotta meg arra a gondolatra, hogy imái által meg nem menthette a szegény gyermek életét. De Istenbe vetett bizodalma még nem rendült; hanem azt mondotta magában, hogy az Úristen bizonyára azért szólította magához ezt az ártatlan gyermeket, hogy e siralomvölgy nyomoraitól megkímélje és dicsőséges ragyogó paradicsomába bejuttassa. Germaine elhagyta már az erdősűrűség utolsó fatörzseit is és egy bokorszegélyű ösvényre fordult be, midőn egyszerre balfelől halk emberi jajszó ütötte meg a fülét. A szivszaggató panaszhang majd éles sikolyokba tört ki, majd tompává halkult, mintha elfojtott zokogásba fulna. Kétség se fért hozzá, hogy tőle néhány lépésnyire valami enyhítésre szoruló baj van és Germaine habozás nélkül hatolt be a sűrűségbe, a honnan a nyöszörgés hallatszott. Nem sokára ki is ért egy keskeny tisztásra, a hol egy parasztasszonyt pillantott meg, ki arczczal a földre borúlva és a száraz avarba temetkezve kétségbeesetten zokogott.

Bánatának őrjöngő önkivületében észre se vette, hogy hivatlan szemtanúja akadt zokogásának. Egész teste meg-megrázkódott ideges, görcsös rángatódzásokban, mindkét kezével belemarkolt borzas hajába és a fejét meg-megbólogatva gépiesen egyre azt mormogta: «Uram, Istenem! Uram, Istenem!» Szilaj jajszava vad üvöltésként járta be az erdőt.

Germaine föléje hajolt s részvétteljes gyengédséggel érintette meg a vállát és szelid hangon kérdé:

— Mi baja, szegény lelkem?

A zokogó asszony összerezzent, felvetette a fejét és Germaine ijedten visszahökkenve ráismert hajdani vetélytársnőjére, Pitois Clairettere.

Clairette maga is ráismert a púpos lányra, rögtön újra a kezébe temette könytől ázó arczát és durczásan dünnyögte:

— Menj innen! Hagyj magamra!

Hangos jajszava mindazonáltal megcsillapult, csak a torkába fuló zokogás fel-feltörő csuklása hallatszott még.

— Nem, — válaszolt Germaine szilárd hangon, — nem hagylak magadra ebben az állapotban. Te testvérem vagy az Úrban és ez elég ok arra, hogy el ne hagyjalak.

Clairette e váratlan beszéd hallatára meglepetten könyökölt fel és könyeinek fátyolán keresztül bizalmatlan tekintettel mérte végig Germainet.

— Te? — hebegte zavarodottan, — te?

— Igenis, én; téged, úgy látszik, valami nagy bánat ért; mondd el nekem és a mennyire tőlem telik, szívesen segitek rajtad.

— Nem, — mormogta Clairette mogorva makacssággal, — te nem segithetsz rajtam. Te még kevésbbé, mint bárki más.

— Honnan tudod te azt? Miért nincs bennem bizalmad?

— Mert te vagy oka az én szerencsétlenségemnek, — felelt Clairette vad haraggal. — Ha elbeszélném, hogy mi történt velem, kárörömtől repesne a szíved.

— Csalódol! Soha nem örültem mások szerencsétlenségének, és ha valóban én volnék oka a te szerencsétlenségednek, ez csak egy okkal több arra, hogy őszintén nyilatkozzál. Igy legalább jóvá tehetném, a mit akaratlanul vétettem, — erősködött a púpos.

Ez a nagylelkűség, a mi Clairette előtt felfoghatatlan volt, mégis meghatotta a szivét és közlékenyebbé tette.

Félig haragtól duzzogva, félig abbeli vágyától ösztönözve, hogy vallomással könnyítsen a szivén, mintegy szemrehányáskép odavetette:

— Nos, hát tudd meg: Martial hűtlenül cserben hagyott. Meg vagy most elégedve?

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli

gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja.

Korprések. Elek. 7967 Vetőgépek.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság" kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél az emésztési és lélegzési szervek hurutainál, a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatásu.

Vasmentes. Kellemes izü.

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diaetetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj-** és **vese izgatási** tünemények vagy **húgysavas vesehomok** és **veseköves** képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,

Cs. és kir. udvari szállító és szerb kir. udv. szállító.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),

Az arany éremmel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katon. intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, éj tömesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A FŐKORMÁNYZÓ.

Elbeszélés.

Irta Frank R. Stockton. Angolból fordította S. A. (Vége.)

Bartolomo Larrisda, a fiatal, tüzes legény, nem tudta, hogy a főkormányzó kitűzte a fehér lobogót és hogy az ellenséges hajón van. Örömrivalgással hozott egy golyót, melyről azt remélte, hogy épen beleillik a nagy ágyúba. Ez az egy lövés az ellenséges hajó puskaporos kamrájába — épen elég lesz.

Öröme még nagyobb lett, mikor látta, hogy a golyó egy csöppel kisebb ugyan, de beleillik az ágyúba. Bele is csusztatta előlről. A golyó befutott és Bartolomo nem tudta kirázni. Persze, beleakadt a — hálósipkába. Hiába rázta, ütötte iszonyú dühében, csak nem akart kijönni.

— Mégis kilövöm! — kiáltott. — Lőport töltök a golyó mögé s elsütöm!

Úgy is tett s mikor már nem fért több puskapor az ágyúba, egy czigarettával meggyújtotta.

A hadihajón épen arról tanácskoztak, hogy mit csináljanak a sok hadifogolylyal, a mikor megszólalt az ágyú az erődből. Ijedt meglepetéssel nézett mindenki az erőd felé. Egy ágyúgolyó közeledett onnan, oly lassan, hogy látni lehetett a röpülését. Magas ívből leszállva a hadihajó födélzetére esett, három lépésnyire a főkormányzótól. Ijedten ugrott félre mindenki az útjából.

— Micsoda galád árulás ez? — káromkodott a kapitány. — Hogy mer ön lövetni, mikor már megadta magát?

A főkormányzó csodálkozva nézte a golyót, aztán a kezébe vette.

— Kapitány úr, — mondotta, — ne haragudjék. Senki sem akart semmi rosszat. Látja, hogy a golyó egy hálósipkába van takarva? Ez az én hálósipkám, melyet a fejemre kell tennem, ha ezt a nagy kalapot leveszem, különben meghülnék. A feleségem gondos asszony; észrevette, hogy odahaza felejtettem, hát ilyen módon küldte el. Idelövette egy könnyűtöltésű ágyúval.

— Veszedelmes hitvesi figyelmesség, — felelt a kapitány, miközben a főkormányzó a fejére tette a hálósipkát. — De jól volt czélozva a lövés, azt el kell ismerni. Egyenest önnek ment.

— Oh, a feleségem nagyon figyelmes asszony, gondos asszony. Jobban vigyáz az egészségemre, mint én magam.

Közben elkészült a reggeli s a főkormányzót is meghivták vendégül. Nagyon szívesen vette, mert a csata hevében ugyancsak megéhezett.

Mikor ezzel elkészültek, a kapitány ismét a foglyok kérdésére terelte a szót.

— El kell határoznunk, hogy mit tegyünk velük.

— Persze, — szólt a második tiszt. — Ha foglyokat ejtünk s nem visszük el, az olyan, mintha el se fogtuk volna őket.

— És hova vinnének, ha szabad kérdeznem, bennünket? — kérdezte a főkormányzó.

— Azt magam se tudom, — felelt a kapitány. — A háború egyik alaptörvénye az, hogy ha az ember foglyul ejt egy helyőrséget, azt el kell távolitani. Nem lévén azonban szállító hajónk, nem tehetünk egyebet, mint hogy egyelőre itt hagyjuk önöket s a mily gyorsan csak lehet, szállító hajót küldünk értük. Az aztán elvisz mindenkit a hazájába.

— Úgy van, — helyeselt mr. Mannering, az első tiszt, — egyéb mód nincs.

— És meddig tartana, a mig az a szállítóhajó ideér? — kérdezte a főkormányzó.

— Hát bizony, beletelik abba vagy három hónap, — felelt némi számitgatás után a kapitány.

A főkormányzó gondolkodott egy kis ideig.

— És a foglyokkal mi történik ez idő alatt? — kérdezte aztán. — Természetesen önök gondoskodnak róluk?

— Kétségkivül, — válaszolt a kapitány. — A hazám foglyai, tehát kötelessége hazámnak, hogy mindennel ellássa őket. Ép ezért ki kell neveznem valakit, a ki az ügyeket Cabotia nevében intézze. Nincs itt a városban valami cabotiai állampolgár?

A főkormányzó a fejére tette a hálósipkát.

— Nincs, — felelt a főkormányzó, fejét rázva. — Olyan is alig van rajtam kivül, a ki angolul tud. De van egy jó eszmém...

— Halljuk! — kiáltották a tisztek.

— Hát, ha ezzel segiteni lehet a dolgon, adják meg nekem az állampolgári jogot...

— Nem rosz eszme, — szólt a kapitányhoz mr. Mannering. — Jobban rendben tudná tartani a népet, mint bárki más.

— Csakhogy, — vetette közbe a másodtiszt, — alig hiszem, hogy jogunk volna valakit állampolgárul fölvenni. Legfeljebb ideiglenesen.

— Jól van, — mondta rá a kapitány. — Megteszszük ideiglenesen cabotiai állampolgárnak. Öt órakor majd bemegyünk a városba s kitűzzük a lobogónkat az erődre. Addig is, Isten önnel, főkormányzó úr.

A főkormányzó besietett a városba. Nagy gondban főtt a feje: kétszázöt katonát vallott be a kapitánynak, — hol fog most ennyi népet összeszedni? Hamarosan összetrombitáltatta az erődbe a helyőrséget. Beleszámitva még a kerti munkásokat, a szolgákat s azt az embert is, a kinek szabadalma volt czukrot, gyümölcsöt, kalácsot árulni a katonáknak, összesen hetvenhárom ember fölött rendelkezett. De a főkormányzó nem jött zavarba. Előhivta a hadnagyát.

— Señor Hernandez, — szólt neki, — szükség van azonnal hetvenkét emberre, hogy meglegyen a létszám, a melyet a kapitánynak bevallottam. Keritsen hamar össze ennyit. A cabotiai kapitány öt órára itt lesz. Szedjen össze boltost, mesterembert, szakácsot, a kit csak tud. Csak inge és nadrágja legyen. Van egy csomó ócska katonasipka a raktárban, nyomja a fejükbe. Nem kivánhatják, hogy minden emberünk egyenruhát viseljen ilyen meleg időben. Fegyvert is osztogasson köztük, a milyet tud. Ha nem lehet máskép, adja az egyiknek a kardot, a másiknak a tokját, vagy szedjen elő egy csomó tárgyat a muzeumból, kőlándzsákat, meg mi egyebet. Nem kivánhatják, hogy csupa modern fegyverünk legyen ezen a szigeten. Sietek előkészületeket tenni. Legyen gondja rá, Señor Hernandez, hogy öt órára a helyőrség százegyven emberből álljon.

A város népe nagy izgalomba jutott, mikor a főkormányzó kihirdette, hogyan s mely föltételekkel adta föl a várost. De a főkormányzó szavai felbátoritották őket.

— Népem! — szólt, — nincs mitől féljetek. Semmi se fog megváltozni. Holnapra minden úgy lesz, a hogy volt, ha nem jobban. Ma reggel a cabotiai lobogót kitüzik a városra s ezért a jogért aztán a cabotiaiak partra szállitanak számunkra nagy mennyiségü élelmi szert, lisztet, kávét, czukrot, besózott húst, krumplit és sok mindenféle jót. Aztán a hadihajó eltávozik s ha útközben elpusztitja egy szélvész, mielőtt hazajut, senki se fogja megtudni e város elfoglalását. Legyetek nyugton, barátaim; megmarad a becsület és az a sok jó dolog, a mit emlitettem.

Öt órakor a hadihajó kapitánya, tisztjei egy részével partra szállt az erődben. A főkormányzó fogadta s fölvezette őket. Ott találták a helyőrséget, két hosszú sorban fölállítva. A legjobban fölszereltek álltak az első sorban. A főkormányzó végignézte őket.

— Jézus Mária! — súgta a parancsnokló tisztnek. — A második sorban három asszony van...

— Nem tehettem máskép, — felelt a tiszt, — három ember megszökött, hát be kellett érni helyettük három asszonynyal. De katonasipkát tettem a fejükbe.

A kapitány megszámlálta a legénységet s helyesnek találta a számukat. De a három nő neki is feltünt.

— Mit jelentsen ez? — kérdezte.

— Uram, — felelt a főkormányzó, meghajtva magát, — ezek markotányosnék. Nagy szükség van rájuk ezen a forró vidéken.

— Jól van, — felelt a kapitány. — Most tüzzék ki a lobogókat.

Kitüzték az erődre Cabotia lobogóját s a kapitány, országa nevében, birtokába vette a szigetet s a várost.

— Nos és most, — szólt a szertartás végeztével, — hol van az a belföldi üteg?

A főkormányzó kissé roszul érezte magát erre a kérdésre. Azt remélte, hogy erről meg fognak feledkezni.

— Kapitány úr, — szólt, — messze van az. Legjobb volna holnapra halasztani a megtekintést. Remélem, hogy ön és a tiszt urak szerencséltetni fogják szerény házamat becses látogatásukkal s hogy szerencsém lesz önöket feleségemnek s lányaimnak bemutatni.

Nagy mulatság fejezte be a napot. A főkormányzóék lakomát és táncmulatságot rendeztek s a város polgárai is követték parancsolójuk példáját.

Az est folyamán a főkormányzó elvonult a társaságtól s ezt a rendeletet irta az erődben parancsnokló tisztnek:

«Holnap hajnalban hatvan ember, a legjobban fölszereltek közül, menjen a belső üteghez és várja be ott a további parancsaimat.»

Másnap kora reggel a főkormányzó maga is kisietett s ott találta az erődből küldött hatvan embert. A belső üteg parancsnoka, Cascaro őrnagy, egy középtermetü, merev tartású, nagy fekete szemöldökü s még nagyobb bajuszu ember, a megillető tisztelgéssel fogadta.

— Őrnagy úr, — szólt a főkormányzó, — készitsen elő mindent a kapitulációra. Néhány percz mulva el fognak jönni a cabotiai hadihajó tisztjei.

Az őrnagy rámeresztette szemét a főkormányzóra.

— Mit csináljak a cabotiai hadihajó tisztjeivel?

— Kapitulál előttük, — felelt a főkormányzó, — még pedig annál jobb, minél előbb megteszi az előkészületeket rá.

Az őrnagy megpödörte bajuszát s keresztbe fonta karjait.

— Uram, — mondá, — engem ide rendeltek, hogy őrizzem az erődítményeket és távol tartsam a vad benszülötteket a várostól. Az igaz, hogy vad benszülöttek nincsenek már, de ez egyre megy. Ezt a parancsot adta nekem hazám kormánya. Meg kell tartanom addig, a mig a kormány azt parancsolja, hogy adjam föl. Hallottam a lövöldözést, láttam a zászló kitüzését, de ehhez semmi közöm. Nekem semmi dolgom sincs Cabotia haderejével, nem is adom meg magamat neki.

— Hát akkor adja meg magát nekem, — kiáltott türelmetlenül a főkormányzó.

— Uram, — felelt az őrnagy, — én nem adom meg magamat ellenségnek, de ép oly kevéssé adom meg magamat barátnak.

— Nézzen ide, őrnagy úr, — szólt a főkormányzó mind türelmetlenebbül. — Ne töltsük az időt szószátyárkodással. Hány embere van?

— Tizenkettő, meg én magam.

— Tisztek?

— Nincsenek. Voltak ugyan kijelölve, de azoknak a helyét is én töltöm be.

— Nohát hallgasson ide. Az egész gyarmat kapitulált, beleértve az ön ütegét is, melynek létszámát hatvan embernek jelentettem be. Gondoskodtam mindenről. Ott áll hatvan emberem az erődből. Válaszszon ki belőlük negyvennyolczat s adja meg magát ezekkel együtt. Ha nem teszi, akkor önt is, meg az embereit is megkötöztetem, az erdőbe viszem s föladom az erődítményt magam.

— Főkormányzó úr, — kérdezte az őrnagy, — mik a kapituláczió föltételei?

— A hadifoglyok teljes ellátása, a mig hajót küldenek értük, hogy haza vigyék őket.

— A tisztek kapnak ezalatt fizetést?

— Persze, hogy kapnak.

— Főkormányzó úr, megadom magamat, — jelentette ki erre az őrnagy.

A hadihajó kapitánya, mikor reggel visszatért hajójára, nagyot ásitva leheveredett a födélzeten.

— Jó sokáig fönn voltunk az éjjel, — mondta az első tisztnek. — Nincs egy csöpp kedvem sem, kimenni ahhoz a rongyos üteghez, átvenni a kapitulációját. Küldjük oda azokat a tiszteket, a kik az éjjel szolgálatban voltak a hajón. Hadd nézzenek körül ők is a szigeten.

Így is történt s az üteg szemléje baj nélkül ment végbe. Senki sem vette észre a ravasz cselt.

A nap többi része abban telt el, hogy élelmi szereket szállitottak partra. Még tisztességes ruhát is küldtek, a mennyire lehetséges volt, a legénységnek. A főkormányzó majdnem az egész napot a hadihajón töltötte, mert folyton akadt valami tárgyalni valója a kapitánynyal.

Azok közt a dolgok közt, a melyekről megfeledkeztek volna az ő gondoskodása nélkül, volt az is, hogy pénzt kapjanak a hivatalnokok fizetésére, a kik a hadifoglyoknak és az elfoglalt városnak gondját viselték. Még sok más dolog is volt, a mi nem kerülte el a főkormányzó figyelmét. Ennyi fogoly közt, természetesen gyógyszerekre is van szükség, nemkülönben puskaporra. Mert hátha meg találná őket valaki támadni? A mi puskapor az előbbi nagylelkü

A három nő a kapitánynak is feltünt.

adományból maradt, az alig elég arra, hogy egy-két üdvlövést tegyenek annak a hajónak a fogadására, a mely a helyőrséget haza fogja vinni.

Mind ezeket az indítványokat a kapitány kedvezően fogadta. Sőt annyira méltányos és nagylelkű volt, hogy mikor a főkormányzó elbeszélte neki, hogy a város lövetése alatt egy öreg asszonynak a házát elpusztitotta egy ágyúgolyó s szegény most a szabad ég alatt kénytelen lakni, rendeletet adott ki, hogy fizessenek a főkormányzónak annyi pénzt, a mennyiből az az öreg anyóka rendes új házat épittethet magának.

Késő délután a hadihajó felhuzta horgonyát és elhagyta a kikötőt. Észre lehetett rajta venni, hogy távoztában jóval kevésbbé süllyedt a vizbe, mint a mikor jött.

Az itt elbeszélt események után jó idővel Mañana főkormányzója a sziget déli részén állott egy erdő szélén. Kellemes nap volt; bár a Csendes-tenger hullámai megmelegedve torlódtak a szomszédos Aribo sziget felől, hüvös szellő lengette a fáknak és bokroknak erős illatát. Az Aribo szigetén nem lakott senki, mintha csak arra való lett volna, hogy ellássa illattal Mañana szigetét, ha a szél délkeletről fúj.

A főkormányzó lelke szomorú volt. Ép most lőtte ki utolsó töltés puskaporát egy papagályra és elhibázta. Elmés szinfokozatához, mely már majdnem teljes volt, három madár hiányzott még.

Az a sok mindenféle, a mit a cabotiai kapitány a szigeten hagyott, elfogyott már régen. A hivatalnokok fizetésére való pénzt már elfizették, semmiféle hajó nem jött a kikötőbe s a kis gyarmat lakói azt hitték, hogy megfeledkeztek róluk.

A főkormányzó sejtette, hogy a béke már rég meg van kötve hazája és Cabotia között, mert hogy nincs nép, a mely sokáig ellen tudna állani az ő nemzete hatalmának. De attól félt, hogy az ilyenkor beálló általános zürzavarban az ő gyarmatáról megfeledkezett győztes és legyőzött egyaránt.

Leült egy kis sziklára s kinézett a tengerre. Jólléténak napjai elmultak; fölsóhajtott. Hát nincs már olyan ország, a mely elfoglalja ezt a szigetet!

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

Germaine szemébe könyek szöktek és mély szánalommal rebegte:

— Szegény lány!

— Szánakozol rajtam, úgy-e? — kiáltott fel Clairette keserüséggel. — No, még csak ez a sértés kellett nekem! Tartsd meg magadnak a szánalmadat, nem kérek belőle ... Igen, ő kitette a szűrömet, nekem, a ki eddig hűséges kutyája voltam; nekem, a ki az ő kedveért ott hagytam a szolgálatot. Egy nyomorult, rongyos szénégető lánynyal csalt meg, a kivel ma reggel Granceyba szökött. Pedig hogy szerettem őt, soha többé asszony nem fogja úgy szeretni. Az utolsó ingemet eladtam volna, hogy neki valami örömet szerezzek. És úgy ment el innen, mint gyáva gazember; annyit se törődött velem, mint egy hitvány rongygyal; eszébe se jutott: mi lesz belőlem. Oh, én édes Istenem, én édes Istenem; miért nem ölt meg engem, mielőtt elhagyott, sokkal jobb volna!

Erre még szivszaggatóbb jajgatásra fakadt, újra a földre borult és a sürű fübe verte a fejét.

— Már régóta töri ezen a fejét. A mióta a Val d'Amoreyi kunyhóban az a jelenete volt veled. Dugába dőlt házassága bosszantotta és rám haragudott, a miért összeveszítettelek bennteket. Nem említette ugyan egy árva szóval se, mert alattomos, titkolódzó ember; de azóta megváltozott a kedélyhangulata és láttam, hogy már nem szeret úgy, mint annakelőtte. Aztán az a *semmirekellő* Brunille kezdett utána járni és úgy forgolódott körötte, mint valami veszett macska; és most vége, vége mindennek; soha többé vissza nem tér ő hozzám!

— Martial gonosz szivű korhely; téged ép úgy megcsalt, mint sok mást, mert ő nem szeret senkit. Isten bocsássa meg neki a bűneit!

— Hagyj békében a szenteskedéseddel! Akármilyen rosz ember is Martial, én szerettem őt, szeretem őt még most is, és habár ő már nem az enyém, én nem tudok élni nélküle. Hogy én itt maradjak egyedül, *mig ő mással éli világát*? Nem, soha! Inkább beleugrom a tóba, akkor legalább vége lesz mindennek. Megúntam már ezt a sok bánatot!

— Azt nem fogod tenni! — kiáltott fel Germaine erélyesen. — Nem fogsz elkárhozni ezen a világon, meg a túlvilágon is!

— És ki fog benne megakadályozni? — kérdé Clairette ideges kaczajjal.

— Én!

— Te? No, hát próbáld meg, hadd lássuk!

Hát nem érted, hogy nekem végem, végem! Nincs se hajlékom, se kenyerem, se szeretőm. Vagy tán te fogod nekem azt mind megadni?

— Adok neked egy barátot, a ki soha meg nem csal.

— Ki az?

— Majd megmagyarázom neked később. Egyelőre csak gyere velem, az én házam lesz a te házad, és megosztom veled a kenyeremet.

Clairette hitetlenül bámult rá.

— Komolyan mondod? Nem gúnyolódol? Egy ilyen magamfajta lánynyal laknál te egy födél alatt? Hát nem ismersz te boszúvágyat?

— Nem, hála Istennek; az én szivemben már csak felebaráti szeretet lakozik. Gyere, — folytatta, miközben szeretetteljesen megcsókolta Clairettet és arra kényszeritette, hogy feltápászkodjék, — légy okos; jer velem és úgy foglak szeretni, a hogy kell, hogy szeressük mindazokat, a kik bajban vannak, és aztán nálam maradhatsz, a meddig csak tetszik.

Ezzel kézen fogta az elhagyatott szegény lányt, ki hirtelen kezessé és engedelmessé válva, sirva követte Germainet otthonába.

II.

Germaine kis kertjében az áprilisi napsugár befejezte a rügyfakasztás és kizöldülés művét. A tulipánok, jácz intok és liliomok már-már kidugták nedvdús sudár száraikat a frissen feltúrt porhanyós virágágyak talajából. Szilvafák és körtefák hófehér virágbokrétájuk illatos leplében pompáztak és sürgölődő méhek zümmögtek a kaptárok körül. Az enyhe, sugaras légben barátkák zengedezték nótáikat és a természet derüs mosolya rezdült végig a folyón, a réteken és az erdős dombokon.

Clairette, a ki Germaine-el egyetemben felkapálta a veteményeknek szánt kerti ágyat, fáradt taglejtéssel lökte el magától a kapát a kemény röghalomra, nagyokat nyujtózkodott, aztán mélyen felsohajtott és fáradtan tördelgette a kezeit.

— Nos, Clairette, nem kapálsz többet?

— Nem én, nem birok, — felelt Clairette csüggetegen, — olyan vagyok, mintha ólom folynék az ereimben vér helyett; a karom meg a lábam úgy fáj, mintha kerékbe törtek volna; a nap megrészegít és ha Colmiers felé fordítom a szememet s elgondolom, hogy Martial amott van az erdő tulsó oldalán, őrült vágy fog el, hogy fussak innen és iparkodjam őt magamhoz visszacsalni.

— Hessegesd el az emlékét és kérd az Istent, hogy ne vigyen kisértésbe.

— Nem lehet! Erősebb az nálamnál. Az arcza mindig, örökké itt kisért, — sohajtott Clairette, a homlokára és a szivére mutatva. — Mihelyt eszembe jut, azonnal tűzben ég az egész valóm; őrült vágy fog el, hogy őt a keblemre zárjam.

— Oh, Clairette! — kiáltott fel Germaine mély megbotránkozással.

— Ugyan mit tehetek róla, — felelt Clairette erélyesen, — mindig ilyen voltam világéletemben. Szégyent hozok rád, úgy-e, és már megbántad, hogy ilyen szemérmetlen teremtést fogadtál a házadba.

— Én nem bánok meg semmit, — felelt Germaine szomorúan, — és számitok Isten hatalmára és jóságára ... Remélem, ő kegyelmesen meg fogja engedni, hogy rosz hajlamaidtól kigyógyitsalak. És téged is meg fog szabaditani a gonosztól, mint a hogy megszabadított engem.

Clairette hitetlenül vállát vonogatta.

— Nálad másképp áll a dolog! Te nem tudod, mi az a szerelem. Úgy beszélsz róla, mint a vak a világosságról.

A púpos lány ajkai görcsös fájdalomban vonaglottak; halovány orczái égő bíborra gyultak és alázatosan válaszolt:

— Nincs olyan rút teremtés, a ki ne érzett volna valamikor érzéki vágyakat. Ha olvashatnál a lelkemben, láthatnád, hogy volt idő, a mikor én is majd elepedtem a vágytól és a szerelemtől, mint mások. Isten előtt vallottam be bűneimet és most meggyónom neked is. De az Isten megkönyörült rajtam és miután büntetésül megsanyargatta a testemet, tisztább szerelemre változtatta állatias ösztöneimet.

— Tisztább szerelemre?

Clairette meglepetésében bámészul nézett rá és kiváncsi tekintete belemélyedt Germaine fekete szemcsillagaiba, mintha kutatni akarta volna bennük ennek az ismeretlen és felfoghatlan szerelemnek a nyomát.

— Igen, — folytatta Germaine. — Olyan szerelem az, mely a teremtményeket egygyé olvasztja Vele, a ki őket teremtette, Vele, a ki maga a megtestesült szeretet, mert irántunk való könyörületből szállt le hozzánk a földre, hogy bennünket szeressen és megváltson.

Clairette iparkodott, hogy megértse Germaine gondolatait.

Végre megszólalt:

— Te bizonyosan azt akarod ezzel mondani, hogy Istenben tanultál hinni ... De én érzem ám, hogy velem az meg nem történhetik. A plébános mindazoktól, a kik gyónni járnak, mindenek előtt azt kivánja, hogy mondjanak le szeretőikről és az örömökről ... Nos, pedig én érzem, hogy én arról nem tudok lemondani.

— Pedig eddig csak keserüséget okoztak neked ezek az örömök. Martial megcsalt; a többi legények szintén megcsalnának, mert a férfiak szerelme mulandó. Minden földi jóra a mulandóság átka nehezedik, és ha aztán eltüntek, szivünk és testünk sajog a veszteség fájdalmától. Azért csak ahhoz ragaszkodjunk, a ki soha meg nem hal: Jézushoz és az ő szeretetéhez, a mely végtelen ...

— Micsoda? — kiáltott fel Clairette bambán. — Hát hogy szeressek én valakit, a kit a szemem nem lát. Vagy láttad te már valamikor a mi Urunkat?

— Láttam! Egy este, midőn bűnöm terhe nyomta még a lelkemet, áj tatosan imádkoztam a Sacre-Coeur kápolnában, ott, a hol a keresztre feszitett Megváltó képe van. Elpanaszoltam neki a bajomat és könyörögtem hozzá, hogy gyógyitson meg. Egyszerre világosan láttam, hogy felém fordítja a szemét, hogy ajka megmozdul és lehelletnél is halkabban azt suttogta: «Jer velem!»

Clairette növekvő figyelemmel hallgatta Germaine csodás meséjét és arczvonásain mély bámulat és tisztelet tükröződött. A csoda mindig nagy hatással van az együgyü lelkekre, és Clairette lelke olyan volt, mint valami őserdei vademberé.

Nagy szemeket meresztett és bizonyos áhitattal nézte volt iskolatársnőjét.

— Micsoda, te szemtől-szembe láttad a mi Urunkat?

— Láttam őt és te is fogod látni, ha szintén megalázkodol előtte és megbánod a bűneidet.

— Te mindig nagyon istenfélő lány voltál, — jegyezte meg Clairette, kiben újra kételyek támadtak, — de én kicsapongó teremtés voltam és több roszat cselekedtem, mint jót.

— A megtért szamaritánusnő is bűnbe süllyedt asszony volt és a Megváltó mégis arra méltatta, hogy megnyilatkozzék előtte és hogy igyék abból a vizből, a mit ő merített. Ép így meg fog nyilatkozni neked is, ha majd feláldoztad neki minden földi örömödet, föntartás és visszavonás nélkül, és ha szived oly hivő és ártatlan lesz újra, mint a csecsemők lelke.

Mig Germaine igy beszélt, egy hang hallatszott a konyha felől és nyitott ajtó küszöbén Péchenart plébános sovány, fekete alakja tünt fel, a ki odaszólt neki:

— Germaine, Germaine, merre vagy?

— A tisztelendő úr, — suttogta Germaine, — maradj te itt, én meg elébe sietek.

Szaporázta lépteit, nagy sebbel-lobbal szaladt fel a lépcsőkön és a konyhába befordulva, mélyen meghajtotta magát.

— Itt vagyok, tisztelendő uram.

Péchenart plébános ülve várta őt és legyezegette magát háromszögü kalapjával, mert gyalog jött fel a montgerandi lejtős úton, a hol legégetőbben sütött a nap és a hőség már-már tikkasztóvá lett. Egy kézmozdulattal intett a fiatal lánynak, hogy üljön le vele szemben és szigorú hangon mondá:

— Germaine, figyelj rám jól, komoly dolgokról akarok veled beszélni.

Aztán letörölte zsebkendőjével izzadságtól gyöngyöző homlokát és belefogott a mondókájába.

— Germaine, a mióta hazajöttél, nagyon meggondolatlanul cselekszel. Magaviseletedet megrovandónak találják nem csak a világiak, hanem még a legjámborabb, a legkönyörületesebb emberek is. Nem szólok arról a meggondolatlanságról, a melylyel egy szempillantás alatt elprédáltad egész vagyonodat, sem arról, hogy micsoda kenyérkeresethez folyamodtál, olyan keresethez, mely arra kényszerit, hogy az országútakat járjad, a mi korántsem illik egy ilyen fiatal lányhoz. De ezek tisztán világi dolgok, a melyekbe semmi beleszólásom nincsen, mert ezek lényegükben nem érintik a vallást. Nem igy áll azonban a dolog bizonyos olyan könyörületes cselekedetek gyakorlásával, melyekről te tévesen azt hiszed, hogy az irgalom szelleme sugallja azokat. Nem csak hogy e cselekedetek magukban véve elitélendők, de még árthatnak is a szent egyháznak, mivel a vallásosság leple alatt történnek és ennek folytán községem *hiveit még jobban megbotránkoztatják*. Nagyon tiszteletreméltó egyének jöttek hozzám panaszra ez ügyben, a mi engem egész kellemetlenül érintett.

— Mit vetnek a szememre, tisztelendő úr? — kérdé Germaine, kit ez a vád teljesen lesujtott.

— Első sorban arról panaszkodnak, hogy gögös elbizakodottsággal gyakorlod a könyörületes jótetteményeket a nélkül, hogy vagy a te lelki pásztorod, vagy az alamizsnák *osztogatását* hivatalosan ellenőrző személyek tanácsát kikérnéd. Ez oly gögös cselekedet, a mely veszélyezteti a lelki üdvösségedet és nagy tévedésekre vihet. Saját kezdeményezésedből és jószántadból, meg se gondolva azt, hogy milyen tapasztalatlan vagy, fejedbe vetted, hogy ép a legkevésbbé ajánlatos embereket segélyezed. Te a koldusokkal, csavargókkal és vadorzókkal czimborálsz és meg nem gondolod, hogy ily módon jótetteidet netalán érdemetlenekre pazarolhatod és hogy e dőre magaviseleteddel magát a vallást is kompromittálod.

— Boldogtalannak érezném magamat, — felelt erre Germaine, — ha az én magamviselete botrány tárgya volna. Ámde emlékszem arra, hogy a Megváltó kütegesek és elmebetegek között élt és mindnyájukat gyógyitotta a nélkül, hogy megkérdezte volna, vajjon bűnös életet élnek-e, vagy sem. Nem ezt adta-e feleletül a farizeusoknak: Valóban a bünös nők és a kufárok előbb fognak a mennyországba bejutni, mint ti magatok.

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Ekék. Korprések. Vetőgépek.

Magyarország legnagyobb és egyedüli

gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja. 7967

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

Az előkelő hölgyek figyelmébe.

A legizlésesebb

női angol kosztümöket

készitenek saját műtermükben

Schneller és Kozma

női angol-, és férfi szabók

Budapest, „Royal“ nagy szálloda.

Rogátsy-féle LILIANA-CREME.

Bámulatos hatás. Teljesen ártalmatlan.

Minden hölgy, aki szép lenni és tetszeni akar, és a szépségét legidősebb koráig fenntartani kivánja, csak Rogátsy-féle **Liliana**-crémet használja, mert csak ezáltal lehet a valódi szépséget elérni. A ránczos arczbőrt elsimitja és bársonypuhává teszi.

Szeplők, májfoltok, himlőhelyek, pörsenések, pattanások, barna vagy sárga arcszin, arcvörösség stb. egyszerre elmulnak bűvös gyorsasággal és a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, hajossá válik.

1 tegely ára 50 kr., hozzávaló szappan 50 kr.

Rogátsy-féle LILIANA-PUDER.

kétségkivül netovábbja minden pudernek. Főelőnye, hogy tartósan födi az arczbőrt és szabad szemmel alig látható. Bál, szalon és napali bőrszépitő szerrül szolgál. Teljesen ártalmatlan.

ROGÁTSY KÁLMÁN gyógyszertára a Szt-Istvánhoz **NAGY-KIKINDÁN.**

Budapesten, Török József és Egger L. és J. uraknál.

Rendelések pontosan és discretten eszközöltetnek.

50 év óta

közkedveltségnek örvendenek **köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működési zavarainál a kitünőnek bizonyult**

EGGER-féle MELLPASZTILLÁK

(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoboz 25 kr.) Bérmentesités 20 kr. — A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásunak bizonyultak

EGGER szódapasztillái

(1 doboz 30 kr). Bérmentesités 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógytárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon: **Mádor gyógysz. Budapest, Váczi-körut 17.**

KÉRJEN

minden gyógyszertárban, drogueriában, illatszerkereskedésben, fodrászüzletben csak 7739

OSAN

készitményt, ha fogai tisztántartására és konzerválására tart valamit. — Ha szállítója ezen czikket még nem tartaná raktáron, úgy azonnal rendeltesse meg vele, mert általam abban helyzetben van, hogy önnek Osant **költségmentesen** szállithat. Tessék minden **más fogtisztitó szert** a leghatározottabban visszautasitani, ha valaki Osan helyett ilyesmit ajánlana. A védjegyre és a czimre pontosan ügyelni sziveskedjék.

ANTON J. CZERNY WIEN

XVIII., Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).

Főraktár: **Török József** gyógyszertára Budapest, Király-utcza 12. és a **Nádor-gyógyszertár,** Váczi-körut 17. **Lux Mihály** drogua üzlet IV., Muzeum-körut 7. szám.

Arak: Osan szájvizessencia **88 kr,** Osan-fogpor **44 kr.** Osan-fogkefe **30 kr.** — Orvosilag ajánlatott.

MATTONI'FÉLE ERZSÉBET SÓSFÜRDŐ BUDAPEST-KELENFÖLD

Idény kezdete április 30-án.

Kiváló gyógyhatással bir női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos:

Dr. POLGÁR EMIL.

Egészséges fekvés, jutányos lakások, jó vendéglő.

Villamos vasuti összeköttetés a fővárossal.

Jod-forrás Hall fürdőhely.

Felső-Ausztriában.

A kontinens legerősebb Jod-forrása görvély és azon általános és különleges kór ellen, a melynél a jód fontos gyógyhatányt képez. Kitünő fürdőberendezések (Fürdő- és ivókúra, begöngyölések, belégzések, massage, vill. fény és fülke-fürdők). Igen kedvező klimatikus viszonyok. Vasutállomás, Utirány Linz a D. vagy Steyr-on át.

Idény május 15-től szeptember 30-ig. 8159

(Fürdők május 1-től—15-ig is szolgáltatnak.)

Kimeritő prospectusok többféle nyelveken a fürdőgondnokságtól Bad Hall-ban kérendők.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság

Befizetett részvénytőke: 10.000,000 korona.

Központi irodája és váltóüzlete:

Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 5. szám.

Fiók: **IV., Koronaherczeg-utcza 11. szám.** Záloghás fiókok: **IV., Károly-körut 18., VII., Király-utcza 57., VIII., József-körut 2., IV., Zsibárus-utcza,** a főpostával szemben. Elfogad betéteket takarékbetéti könyvecskék és pénztárjegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlán (checksámlán). — (A 10%-os betétkamatadót az intézet fizeti.)

Megbizásból teljesiti mindenféle értékpapirok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett. 7884

CSÁSZÁRFÜRDŐ.

A főváros legnagyobb fürdőintézete, több mint 11 hőforrással (27·5—63·5° C.) rendelkezik

Gőzfürdő 80 öltözővel, 1 forró és 2 langyos medencze. Gőzkamra (43—46°). Znhanykamra. Hideg medencze.

Iszapfürdő elkülönitve hölgyek és urak részére. Fedett nőiuszoda. Uriuszoda 1860 □ m. A kontinens legnagyobb intézete. Tükörfürdők. Törökfürdők. Márvány-, porczellán és kádfürdők. — **Gyógyhely 200 berendezett szobával.**

Árnyékos park. 8138

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél az emésztési és lélegzési szervek hurutainál, a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatásu.

Vasmentes. **Kellemes izü.**

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diaetetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és vese izgatási** tüneményekben vagy **húgysavas vesehomok** és **vesekövek** képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN.

Cs. és kir. udvari szállitó és szerb kir. udv. szállitó.

Házlebontás

miatt **még csak f. évi április végéig** az összes raktáron levő

szőnyegek,

csipke- és szövetfüggönyök, ágy- és asztalteritők, butorszövetek, flanell-takarók, kocsi- és utazó-takarók, plaidek, pokróczok stb., mig a készlet tart, elismert kitünő és szolid minőségben **rendkivül olcsó árakon** adatnak el.

Szőnyegmaradékok,

egyes ágy- és asztaltakarók, ugyszintén egyes függönyök **hallatlan olcsó árakon.**

JOANNOVITS DÖME

IV., Kigyó-utcza 3.

8097

Alapittatott 1820.

FOGMŰTEREM

KEMÉNY E.

Dentiste. 8158

Budapest, VII., Klauzál-utcza 2. szám, I. em. ajtó 16.

Műfogak darabja 1 frt 50 kr, valamint amerikai szájpadlás nélküli fogsorok legjobb minőségben és legjutányosabban kaphatók 10 évi jótállás mellett.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),

Arany éremekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ UTOLSÓ LÁNGHY.

Irta: TAVASZY ANTAL.

I.

A fákról hull a rőt levél,
Az ősi sírbolt nyitva áll,
De már a gyászdal véget ért,
A gyászpompának vége már.
Felsírva zúg az őszi szél,
A sírbolt súlyos ajtaja
Csikorgva zárul, és a mint
Lassan hal el gyász-robaja,
A síri visszhang kapja fel
És hosszan, bántóan felel.
Elhallgat, ismét újra szól,
Önönmagának válaszol,
Még egy sikoly . . . egy tompa jaj . . .
Míg megszünik, mint egy sóhaj.
— Az úri nép oszolni kezd,
Csak ők maradnak ott, az árvák,
Miként egy bús kettős kereszt
A sirboltnál, hová bezárták,
Éltöknek kedvesebb felét,
Ki mindenök volt életében :
A jó férjet s a jó apát.

II.

A néma csendet egyik is
Tartózkodott megtörni, míg
Együtt beléptek újolag
Az ősi háznak annyi vig
Napot látott, de most kihalt
Rideg pompájú termibe.
Hol a nő érzi, hogy szive
Még mindig él, mert újra sajg ;
Ott érzi a fiú, hogy ő,
S a kit karján vezet, a nő,
Bár szivök mindig egy vala,
Mióta szíve dobogott,
Mely életet attól kapott,
Még inkább egymáséi most,
Hogy nincs többé a jó apa,
Mert ő egyetlen támasza,
Védője, mindensége már.
«Ne sírj anyácskám ! hát ne sírj . . .
Hisz ládd, én itt vagyok veled.
Itt van szerelmes gyermeked.
Ölelj meg hát, s ne sírj, ne sírj . . .»
«Itt vagy, szerelmes gyermekem,
Itt vagy, hogy soha el ne hagyj !
Hogy mindig az légy én nekem,
Mi eddig voltál, a mi vagy :
Egyetlen, drága jó fiam . . .
Ne sírjak ? — Hisz nem sírhatok,
Kiszáradtak már könyeim :
S ha szívem még fel-felzokog,
Nem érte sír : Őt elsírattam,
Téged siratlak most, s magam' :
Ő rajta köny már nem segít,
Ótet siratni hasztalan.
A köny magunkat, téged illet,
Kiket ma elhagyott az élet,
A fény, világosság, erő . . .
Ő ? Oh, ő békében pihen,
Nyugszik Teremtőnk kebliben,
Mert jó volt ő mindig s igaz
Szegények, árvák angyala,
S a Hit, ha nem hiú vigasz,
Az üdvöt úgy ő megtalálta.
Sírni ? Mindig fogom siratni,
Őt, a ki jó, mint senki más,
Míg szívem nem szűnik dobogni,
És addig minden dobbanás
O érte lesz egy áldozat,
Isten kezébe hódolattal
Ajánlva fel . . .

De mi ! De mi !
Mi itt állunk most elhagyatva
Miként a dús termő gyümölcsfa,
Mely, míg terhelve minden ág
Az éltető gyümölcs-zamattal,
Az égnek minden madarát
Bőségesen vendégeli,
S vendégekben so' sincs hiány,
Minden kis ág és lomb teli
Lakmározókkal, és a hány,
Megenyhité, és fel nem rótta ! . . .
. . . Látod fiam,
Atyád ilyen gyümölcsfa volt,
A jó barátok, rokonok
Mint raj lepék el asztalát,
S tárt karral és tárt szívvel ő
Fogadta őket egyaránt.
Hiába nem kopogtatott
Ajtónkon a koldús soha,
És a szegény ügye-fogyott
Hiába nem fordult oda ;
Ha árvák jöttek, özvegyek,
Hiába őt egyik se kérte :

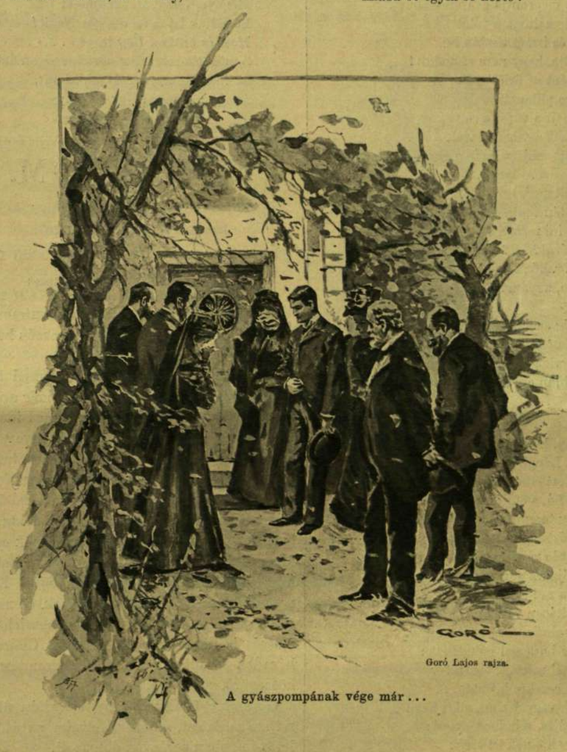

Goró Lajos rajza.

A gyászpompának vége már . . .

Mindannyi féle hang zeneg
A gazdának dicséneket :
Terített asztalt ott talál
S fészkének helyt a vadmadár,
S vándor, ha jő, nem jön hiába,
Gyümölcse éhet, szomjat olt,
Hűs árnya déli enyhet ád . . .
S gyermek ha jön, örömre gyúl,
Hogy a gyümölcs terhelte ág
Felé mintegy kinálva nyúl, —
Nem néz szegényt, nem gazdagot,
Egyformán mér, mindegy neki !
. . . De jő a tél ! gyümölcse múlt,
Árnyéka sincs, a lomb lehúllt,
S mind, a ki úgy szerette őt,
Elhagyja : gyermek, el madár,
Még tán a vándor, ki javát
Legteljesebben élvezé,
Tér vissza. *Mért ?* — Pusztítni őt !
Hogy ön testéből tüzelőt
Is nyújtson az, a ki megóvta,
Éh-szomjúságát, nap hevét
Ügyét felvette, s küzde érte !
De míg nagy szíve egy egész
Világot ígyen átölelt,
Másnak terhét, bármily nehéz,
Átvéve mind, soh' sem számítá,
Erője hogy véges, s hahogy
Túlterhelé, majd fogyva fogy.
S ki az árvát úgy gyámolítá,
Minket, kik drágábbak valánk
Szemének fényinél neki,
Minket hagyott gyámoltalan !
S miként a fát, ha lombtalan,
Már senki fel nem keresi :
Úgy senki sem gondol mi ránk !
A *jó barátok* serge még
Ma eljött, hogy őt eltemesse,
De tőlünk — *féltek !* Óh, én láttam
A hangban, szóban, kézfogásban,
A hogy sietve surranának
A sorban helyet adni másnak :
— Ha kérsz, hát ettől kérj, ne tőlem ! » . . .
«Mit ? Kérni ? *Mi ?*» riad fel a

Fiú, a mint felpattana
A földről, a hová, a míg
Zengette gyászos panaszit
Az anyja, ő térdére húllt,
És térdén nyugtatván fejét,
Csodálkozott, vajjon mesét
Mond az neki? Miként a múlt,
A szép időkben, a midőn
Ha elfáradt erdőn, mezőn
Szilaj gyermek-játékiban,
Nyugodni ő hozzája tért
És kérve kért egy szép mesét . . .
És óh, milyen szépen mesélt!
Szegény Hamupipőkéért
Szemébe hányszor gyűlt a köny! . . .
És mostan is, a míg kezét
Csókokkal árasztotta el,
Mesét mond anyja! E beszéd
Más nem lehet . . .

A szörnyű szó
Azonban, mint a vészthozó
Vihar, megrontja gyermek-álmát,
Úgy visszahívja a valót
Elébe és ismét tisztán lát,
És tudja, hogy nem álmodott!
S miként az óriási pók
Csipése pillantás alatt
Lázt hajt a vérre a szivig,
Úgy ezek a sebző szavak,
— Mert soh'sem csíp a gondolat,
De csípnek, vágnak, ah, a szók —
Lázt oltottak belé, pedig
Sejté, tán tudta is, de hát
Gondolni más, s más hallani . . .
«Mi kérni? Mi? Hát kik vagyunk?
Mivé levénk, hogy így beszélsz,
Anyám, anyám?»
«Hogy kik vagyunk?
Ma még azok vagyunk, kiket
Mint Istenét, urnak nevez
A nagyvilág. Ma még . . . ma még —
— Holnap csavargó koldusok!»

III.

Másnap, hogy elpergett a dob
Az ősi Lánghy-ház felett,
Ismét ott áltak *hárman* ők:
Anya, fiú, s emlékezet,
A nagy teremben, a hol a
Nagy ősöknek hosszú sora
Tekint le rájuk, s tőlük át
Utolsójukra sor szerint,
A kit a női kegyelet
Még éltében vászonra tett,
Most mintha ő rá nézne mind,
És bús haraggal mondanák:
«Eladtál minket, ősidet!
Kufár kezekre juttatál . . .
Holtak vagyunk mi, s kit halál
Már sújta, mindent elvisel:
Azonban élnek itt *ezek:*
Hű hitvesed, jó gyermeked,
S mi lesz velök? Velök mi lesz? . . .»
S az asszony mintha értené,
Hogy mit beszél az ősi sor,
A kép, a végső kép elé
Térdére hull, és ajkai
Mozognak, — s lassan hallani
A mint megtörve kezdi, majd
Hangosabban s tagozva szól:
«Uram! Árváknak Istene!
Mért történt az, Te jól tudod,
Az igaz út: a Te utad,
Azt járta ő. Ne érje vád
Hibázott tán! De oly hibát
Mint ő tett, nem büntetsz Te meg,
Mert *jóra* tett ő csak hibát,
S minden könyért, a mit szemünk
Hullat, letörle száz szemet!
Nagy Isten! Bár most szenvedünk,
Ajkunkról tiltsd el a panaszt,
Ne hallja ő, s ne tudja azt,
Mily szörnyű sors jutott nekünk,
Légy támaszunk, védelmezőnk,
Ki felruházod a mezők
Virágát és táplálod az
Égnek madársergét, Uram!
Hallgass meg minket és midőn
Buzgó imával járulunk eléd,
Egy igaz, élő Istenünk!
Te véghetetlen Kegyelem!
Végtelen jóság és örök
Igazság Atyja, légy velünk!
A mélységből fohászkodom feléd:
Ha már kidőlt az ősi cser,
A gyenge sarjat óvd, Uram,
És tartsd meg édes gyermekem.
Tekints reá kegyelmesen
Vethesse ő bizalmát csak *Beléd!*
Csak arra kérünk, Istenünk,
Hogy míg reményt *Beléd* vetünk
Míg igazak s míg jók leszünk,
Míg útadat járjuk hiven:
Addig ne hagyd el árva gyermekét!
S most bármi jőjjön is reánk,
— Hisz rosszabb már alig jöhet —
Megnyugvással szenvedjük el
És áldjuk Isten szentséges *Nevét!*
Most és örökre. *Úgy* legyen . . .»
S mögötte reszketeg visszhang gyanánt
Szólott, ki összetett kezekkel állt,
Az ifjú: «Ámen! Úgy legyen!»

(Folytatása következik.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

A plebános nem szerette az ellentmondást, ránczba szedte a homlokát és boszús hangon felelt:

— Ismételve mondom, hogy benned bűnös fennhéjázás szelleme lakik. Most már arra vetemedel, hogy a szent evangeliumot idézd és magyarázd. Mi ennek a következménye? Hogy nem rendelkezvén az ehhez szükséges tudással és érettséggel, mindent hamisan fogsz fel és e téves magyarázathoz szabod a cselekedeteidet. Nem azt hozták-e nekem hirül a napokban, hogy te az imént említett, bűnbe sülyedt nők egyikét felszedted az utcza porából és nem restelled, hogy egy fedél alatt élj egy bukott nővel. Eleinte nem akartam hinni ennek a hírnek, de ma reggel a tulajdon nagybátyád, Boucheseiche sekrestyés is mondta, hogy te Pitois Clairettet a házadba fogadtad, ezt a czéda teremtést, a ki községünk gyalázata.

Germaine felkelt és a nyitott ajtón át Clairettere mutatott, a ki újra felvette az ásót és a letüző napban serényen dolgozott.

— Igaz! Amott kapálja a kertet.

Péchenart plebános homlokán felgyúlt a harag pirja és méltatlankodó felháborodásában oly hangosan kiáltott fel, hogy szavai az egész kerten végig csendültek.

— Lehetséges ez? Hát valóban annyira megfeledkeztél volna női méltóságodról, meg az illemről, hogy bizalmas kettesben élsz a legutolsó teremtéssel?

— Az erdőben akadtam rá, hol szegény mindenkitől elhagyatva, hajléktalanul bolyongott. Mit tehettem volna?

— Vitted volna a lelkészlakba vagy a községházához. Van az ilyen bukottak számára menedékhely. Elhelyeztük volna az ilyen menedékházak valamelyikében és a község megszabadult volna tőle.

— De ő nem ment volna ám oda és még mélyebbre sülyedt volna. Hát inkább magamhoz vettem, hogy a testét és a lelkét egyaránt megmentsem az elzülléstől.

— A férges gyümölcsöt nem keverhetjük büntetlenül az egészséges közé. Ezt a lányt azonnal ki fogod innen tiltani!

— Tisztelendő úr, kérem, megint a szememre fogja vetni azt, hogy roszúl alkalmazom a szent irás szavait. Pedig tessék csak visszaemlékezni arra, hogy tisztelendő úr maga adta nekem azt a könyvet; szives ajánlatára tápláltam a lelkemet ezekkel az olvasmányokkal és azon voltam mindig, hogy az isteni tanokat kövessem, mert azt gondoltam magamban, hogy jobb mintaképeket nem találok sehol, mint az evangeliumban. Ott pedig a következőket olvastam: «A farizeusok Jézus elébe vezettek egy házasságtörésen rajtakapott asszonyt és emigy szóltak: «Mester, Mózes törvénye azt parancsolja, hogy kövezzük meg ezt az asszonyt. Mi a te véleményed?» Jézus hallgatott és a földre hajolva ujjával irt valamit a homokba. Midőn a farizeusok újból faggatták, Jézus felkelt és igy szólt: «Az közülletek, a ki teljesen ment minden bűntől, az vesse rá az első követ!» Aztán ismét tovább irt a homokba. Midőn a farizeusok távoztak, Jézus újra felkelt és igy szólt: «Ők nem mertek pálczát törni feletted, én se foglak elitélni. Menj és ne vétkezzél többé!» Tisztelendő uram, a mi községünkben senki sincs bűn nélkül való és senkinek se áll jogában, hogy az első követ vesse Pitois Clairettere. Nem gondolja-e, hogy a helyett, hogy megköveznők, inkább Jézust kellene utánoznunk, hogy ne vétkezzen ezentúl?

Ez az érvelés zavarba hozta a papot, a ki ajkait harapdálva, érdeklődéssel tanulmányozta a fiatal lány halvány arczának és fekete szemének rajongás tüzétől izzó kifejezését. Önmagában azt mondotta:

— Ennek a kis lánynak csakugyan igaza van.

De elveivel össze nem fért az, hogy feltünjék rajta a zavara. Boszúsan pattant hát fel a helyéről és száraz, metsző hangon szólalt meg.

— Mi nem élünk többé a kezdetleges egyház idejében, és különben is nem azért jöttem ide, hogy veled vitatkozzam, hanem hogy lelkipásztori kötelességemet teljesitsem. Én figyelmeztettelek, rajtad áll most, hogy megfontold, vajjon saját hírneved és lelki üdvösséged érdekében megszivleled-e a komoly emberek tanácsát, vagy hogy a saját eszed után indulj-e inkább?

— Köszönöm, tisztelendő úr, — felelt Germaine egyszerüen.

— Ne köszönj semmit, csak légy alázatosabb. Isten fel fogja emelni az alázatosokat és meg fogja alázni a gőgösöket.

E szavak után ott hagyta Germainet, ki az udvar kapujáig kisérte. Gondtelt pillantásokkal nézett utána, míg szikár alakja a lejtőn lefelé haladt. A plebános útjában erélyes mozdulatokkal lökte félre a guruló kavicsokat, mintha megannyi lázongó hívők volnának és sovány, aszkéta derekát meghajtva, bandukolt lefelé.

Midőn Boucheseicheék kertjének szögletén befordult, a fiatal lány lassú léptekkel haladt végig az udvaron és a konyhán, aztán megállt a tornáczon, mert meglepetésére észrevette, hogy Clairette már nincs ott, a hol az imént dolgozott. De egy fájdalmas sohaj, mely a lépcső melletti puszpángbokrok mögül felhangzott, magára vonta a figyelmét; arra fordult és ott találta Clairettet, a ki az egyik bokor tövében térdelt és arczát kezébe temette.

— Mit csinálsz itt? — kérdé.

Clairette félig felemelkedett és dúlt arczát felvetette.

— Mi lelt? Roszúl vagy?

— Nem, nem, — hebegte Clairette, — bocsáss meg, hallottam, hogy a tisztelendő úr hangosabban beszélt és sejtettem, hogy rólam

Clairette újra felvette az ásót és serényen dolgozott.

beszél. Rémület fogott el, odalopódzkodtam a feljárathoz és hallottam mindent . . .

— Min búsulsz? Mit gondolsz tulajdonképen?

— Azt gondolom, hogy most el fogsz kergetni innen. Igaza van a tisztelendő úrnak, én az utolsók legutolsója vagyok és tisztességes lány nem tűrhet meg a házánál.

Germaine halovány arczán túlvilági fény ragyogott fel; szeliden hajolt Clairette fölé, megfogta mind a két kezét és felemelte.

— Szegénykém, — szólt gyengéden, — ne búsulj. A tisztelendő úrnak megvan a maga meggyőződése, nekem meg más a véleményem. Lehet, hogy a világ ellenem fordul, de én kész vagyok mindent elszenvedni az egy Isten kedvéért, a ki azt parancsolta, hogy szeressük a felebarátainkat. Ez az a szeretet, — tette hozzá lelkesülten, — melyről az imént szóltam és mely minden földi érzelemnél magasztosabb. Ez ád nekem erőt, hogy csak a lelkiismeretem szavára hallgassak és ne törődjem az emberek ítéletével, hanem szolgáljam az Úristent úgy, a hogy ő kivánja. Légy nyugodt, állok a szavamnak és miként igértem, a mig élek, az én házam a te házad lesz és megosztom veled a kenyeremet. Ne félj semmit és most jer, pihenjünk meg mind a ketten.

Mialatt e szavakat kiejtette, Clairette lényén hirtelen nagy változás ment véghez. Soha eddig nem érzett megilletődés rázkódtatta meg az egész testét, mely eddig csak szerelmi gyönyörök kéjében reszketett; vonásainak érzéki kifejezése, mely azelőtt úgy megrészegitette a férfiakat, mint az erős bor, bűnbánó meghatottság tükröződött és a megbánás könnyei árasztották el az arczát. Germaine nyakába borult és keblére ölelte.

— Te valóságos szent vagy. Ha eszembe jut, hogy milyen gonoszul viselkedtem veled szemben, és te milyen jó vagy irántam, majd meghalok szégyenemben. Most látom, hogy milyen nyomorult teremtés voltam és undorodom előbbi életmódomtól . . . Igen, te szent vagy. . . . Neked köszönhetem, hogy végre megértem azt a nagy szeretetet, mely téged oly tökéletessé tesz és mely minden érzelemnél fenségesebb. Ezzel a szeretettel foglak én szeretni egész szivemből. Itt vagyok, a tied vagyok, a szolgálód, a kutyád leszek, fogadj el! Testestől-lelkestől a tied vagyok.

— Elfogadlak, — szólt Germaine, viszonozva az ölelését, — elfogadlak, magamnak tartalak és valaminthogy te nekem adtad át magadat, úgy foglak én átadni Istenemnek.

III.

Germaine és Clairette gombát szedtek az allofroyi bükkfák alatt és megpihentek a szent Klára-kápolna romjain. Dél felé járt az idő; a májusi verőfény vakitó fehéren tüzött le a frissen kisarjadt füre, a virágba borult tüskebokrokra, az összeomlott romokra, hol a fürge gyikok sütkéreztek a verőfényben. Mély csend borult a völgyre, csupán a kakuk szakitotta meg időről-időre a csendet.

Clairette leült egy kőhalomra és az ölében tartotta a nagy kosarat, melyből a gombák kellemes illata áradt szét. Germaine figyelemmel vizsgálta a kápolnát, melynek falomladékain a téli fagyok hatalmas repedéseket okoztak. Valahányszor útjában ide tévedt, Martial emléke felébredt a lelkében. Itt ismerkedett meg vele és itt búcsuztak el egymástól, mikor Martial a katonasághoz került. Mély sohaj dobbantotta meg a szivét. Letérdelt a bejárat lépcsőin és imába merült. Imája, mint mindig, most is közvetlen szivből fakadt. Buzgó fohászkodással könyörgött szent Klárához Martial lelki üdveért, a ki bűnbe sülyedt. Aztán mély gondolatokba merült. Clairette meglepődött azon, hogy Germaine oly sokáig térdel összekulcsolt kezekkel a kápolna előtt. Germaine végre fölemelkedett, arcza valami benső sugallat dicsfényében ragyogott.

— Elfogadlak, — szólt Germaine.

— Sokáig tartott az imád!

— Nem imádkoztam, hallgattam egy benső szózat hangját, mely a mennyből szólt hozzám. Valahányszor erre járok, mindig elszomorodom e romok láttára; a szivem elszorul, ha elgondolom, hogy szent Klárát nem tudják jobban megbecsülni és hogy gaz meg tüske burjánzik fel romba dőlt oratóriumából.

— Ki is volt tulajdonképen az a szent Klára?

— Micsoda? Te nem ismered védasszonyod történetét . . . Szent Klára előkelő család gyermeke, ártatlan és jámbor lelkü angyal volt. Tizenhatéves korában feltette magában, hogy lemond erről a világról és családja ellenkezésével daczolva, arra kérte assisi szent Ferenczet, hogy szentelje fel őt Isten szolgálójának. A szegények közt osztotta szét drága ruháit, hamuszin darócruhát öltött és zárdát alapitott. Ő volt a szent patriárkha leghivebb követője, úgy ragaszkodott hozzá, mint a hogy te ragaszkodol énhozzám. De részint óvatosságból, részint, hogy magaviseletükhöz a gyanú árnya se férhessen, ritkán látták egymást, de a lelkeik csodás módon érintkeztek. Egyetlen egyszer történt meg, hogy szent Ferencz meghivta őt magához ebédre a Notre-Dame des Anges kolostorba, és mialatt ott együtt étkeztek, a kolostoron és a templomon oly mennyei fényesség áradt szerte, mintha lángba borult volna az épület. Estefelé a szűz visszatért a saját zárdájába, a honnan többé ki nem mozdult, míg földi lakhelyét az örök meny-

— Nos, Sausseret apó, most itt vagyunk . . .

nyekkel fel nem cserélte. Halála után szentté avatták és a «szegények királyasszonya» dicső czímét adták neki... Az imént, midőn hozzá fohászkodtam, egy remek ötletem támadt; majd elmondom neked, mert tervem kiviteléhez szükségem van a te segítségedre.

Clairette kérdőn tekintett rá.

— Arról álmodoztam, — felelt Germaine, mindjobban nekihevülve, — hogy romjaiból szeretném feltámasztani ezt a kápolnát és felépíteni a falakat; mert kell, hogy szent Klárának hozzá méltó szentélye legyen, a milyen hajdanában volt. Beszenteltetem, az oltárát felvirágozom és Klára napján augusztus tizenkettedikén tartatom az első misét. Később majd a vidékbeliek is ide fognak zarándokolni és szent Klára újra az auberivei erdők és mezők védszentje lesz.

Clairette némi megdöbbenéssel hallgatta, és a mint szeme a tüskebokroktól benőtt kapufélfára, a beomlott boltozatra és a roskatag falakra tévedt, kételkedve rázta a fejét.

— Szép álom, — szólt, — de sok pénz kell ám ahhoz, hogy az ember megfizesse a kőmivesmunkát s a téglavetőket. Van neked annyi pénzed?

— Nem hinném!

— Hát akkor honnan akarod előteremteni?

— Kishitű teremtés, — felelt Germaine, az égre mutatva. — Az Úristen majd gondoskodik róla. Midőn szent Ferencz a Notre-Dame des Anges rendjének megalapításához fogott, a hajdani zárda csupán a pásztorok meg a nyájak menedékül szolgáló rom volt. Szent Ferencz ajtóról-ajtóra járt és alamizsnát kéregetett. Az útszélén térdelve könyörgött az arramenőknek: «Jertek, segítsetek, hogy munkánkat befejezhessük. Majd meglátjátok, hogy itt olyan kolostor fog emelkedni, melynek hírneve az egész világon dicsőíteni fogja mennybéli szent Atyánkat.» Mi követni fogjuk az ő példáját; mindketten majorról-majorra fogunk járni és kéregetni a kápolna számára, minden jóindulatú embertől segítséget fogunk kérni. Legelőször is beszólok holnap Sausseret kőmivesmesterhez és tőle kérek tanácsot.

Az előtte való télen Sausseret apó izületcsúzt kapott és mivelhogy nem volt se felesége, se gyermeke, egy szomszédasszony nagyon hiányos és értelmetlen ápolására volt ráutalva. Nagyon rendszerető, jó gazda lévén, annál rosszabbul esett ez neki, mert baja mozdulatlanságra kárhoztatta és tétlenül kellett néznie, mint megy tönkre az egész háztartása. Germaine, mihelyt neszét vette Sausseret apó kínos helyzetének, azonnal betegápolónak szegődött melléje; gondját viselte a háztartásának és oly hűségesen ápolta a beteget, hogy néhány hét mulva talpra állította őt megint.

De bezzeg a kőmivesmester nem is tudta eléggé magasztalni az ő derék kis betegápolóját.

Másnap reggel tehát, épen vasárnap reggelen, mise után beszólt Sausseret apóhoz és arra kérte, jönne el vele a kápolnához. Útközben előadta neki a tervét. A kőmivesmester némán hallgatta és csupán sűrű köhécseléstől megszakított ümmögéssel adott kifejezést meglepetésének.

Zömök emberke volt, kinek széles vállain valóságos bikanyak és vaskoponya nyugodott. Szőrös, szürke nemezkalapja alól rőt hajának hosszú tincsei lógtak a homlokába. Széles arczának sunyi, szürke szeme, duzzogó ajka és pisze orra sajátságos jelleget kölcsönöztek.

Nagyon praktikus ember volt, pompásan értett a mesterségéhez; de a mellett nagyon szűkkeblű volt és nem igen szeretett a zsebébe nyulni.

Midőn a kőhalmazok közelébe értek, a hol a kápolna falai naptól hőfehérbe vonva meredtek a légbe, Germaine csak annyi időt engedett Sausseretnek, hogy kifujhassa magát, aztán rögtön faggatta:

— Nos, Sausseret apó, most itt vagyunk, de maga még nem mondta meg, hogy mit szól az én tervemhez.

— Egy percznyi türelmet kérek, — felelt a kőmives, a homlokát törölgetve, — mielőtt hozzászólhatnék, előbb látnom kell... Majd alaposan megvizsgálom az épületet és ki fogom számítani, hogy mennyibe kerülne helyrehozatala.

Botjával félretolta a küszöböt ellepő tüskebozótot, megtapogatta és méregette a falakat, aztán körüljárta a kápolnát kívülről is, végre visszatért Germainehez, a ki aggódva várta.

— Hát kérem, a homlokzat, meg a torony falai elég jó állapotban vannak. Tartós, jó munka volt, mondhatom; tisztelem azokat, a kik csinálták, ügyes emberek voltak. Az oldalfalak se valami nagyon roskatagok; hanem a hátulsó körfal bizony egészen romba dőlt, azt újonnan kell építeni, meg a beomlott boltozatot is. A mi az oltárt illeti, azt a körülötte felburjánzott sok gaz meg fű megvédte az elmállástól és azt csak meszelni kellene.

— Mennyibe kerülne, — kérdé Germaine türelmetlenül, — ha a kápolnát úgy akarnánk helyreállítani, hogy benne misét lehessen mondatni?

— Hm, hm, hát a mi a kőmives munkát illeti, az nem fog valami sokba kerülni... Mert csak le kell hajolni s az ember annyi épületkövet lel a köröskörül felhalmozott kőrakásokon, hogy két kápolnát is fel lehetne belőle építeni. A munkát pedig iráutad való háladatosságból ingyen végzem, azon feltétel alatt, ha beleegyezel, hogy csak szabad időmben dolgozzam rajta. De kell ám ide asztalos, lakatos meg szobafestő munka is. Mindössze körülbelől tizenkétszáz frankodba fog kerülni ez a mulatság, mire tető alá kerül az épület. Van-e annyi pénzed? (Folyt. köv.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli **gazdasági gépgyára** mely a gazdálkodáshoz szükséges **összes** gazdasági gépeket gyártja.

Borprések. Ekék. Vetőgépek. 7967

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

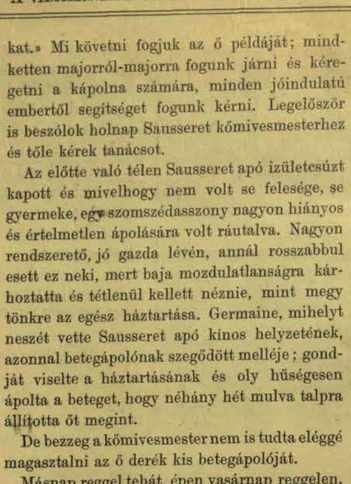

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság" kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél az emésztési és lélegzési szervek hurutainál, a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatásu.

Vasmentes. **Kellemes izü.**

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyvíz és diaetetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és vese izgatási** tüneményekben vagy **húgysavas vesehomok** és **vesekövek** képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,

Cs. és kir. udvari szállító és szerb kir. udv. szállító.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),

Arany éremekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ UTOLSÓ LÁNGHY.

Irta: TAVASZY ANTAL.

(Folytatás.)

IV.

A bú kitisztult, a kínos
Örjöngő fájdalom helyét
Szelíd bánat foglalta el...
A fővárosnak egy csinos,
Bár csendes és vidékies
Utczájában találta fel
A bánatos pár menhelyét.
Most ott találjuk őket: a
Nőt és fiát. Mély bánata
A nő arczának szép, nemes
Vonásin nem hagyott nyomot.
De ki szemekben olvasott
S olvasni tud, meglátja az,
Hogy a nyugodt külső alatt
Sok szenvedély ví még csatát.
Miként a mélységes folyam
Csalárd színnel takarja el
Az örvényt, mely mélyébe lenn
Csavarg, forog *egy pont* körül,
S midőn azt hiszed: most ürül!
Csak elvált az, s most *két közép*
Körül foly a szilaj roham,
S elnyelvé önmagát megint
Egygyé olvasztja *két* körét:
Akép a hölgy szeméből int
A nyugalom hideg sugára,
S azt hinnéd, halvány homlokára
Az áldott csendes béke ült:
Álbéke az! — A szenvedély
Csak elvonult, ki nem merült,
És gondolatja mint az örvény
So' sem szűnvén, so' sem pihenvén,
Mindig telik, mindig ürül,
Mindig kereng, mindig forog
Egy pont körül, *két* pont körül:
A férj az egy, másik fia,
S oly kínos, ah, nem tudnia,
Sajnálja-e? örüljön-e?
Hogy az már nem, és még ez él...
— — — — — — — —
Szegény és kis szobában ül
A gyászos özvegy és fia.
Bár itt-ott még meglátni a
Mulott fénynek egy-egy nyomát:
Egy finom csipke, drága könyv...
Kis szőnyeg... finom ágyruha...
Egy boldogabb mult tanuja...
De az együttes, az egész
Hordj' a szegénység bélyegét,
A melybe oly jól illik a
Már durva posztó gyászruha...
«Fiam! — a hölgy kezdé beszédét —
Ma eldőlt bát a sors, a kétség
Vagy vakremény helyén hideg
Való állott előnkbe. Itt
E két ezrest küldötte ma
A csődtömegnek gondnoka:
Ez minden, a mi megmaradt...
Elég leend-e? S meddig lesz elég?»
«Elég leend-e? Oh, anyám! —
Húszonkét éves szíve nagy
Hevével Endre felkiált, —
«Elég leend-e? Sok! Több, mint elég!
Két ezres! Hány szegény család
Boldog vón' egy életre, ha
Felét birhatná valaha!
Anyám! Fiad már megszoká
A rémes eszmét, mely soká,
Bár borzasztó való vala,

Valónak még se' látszhata:
Hogy semmink sincs, s hogy két kezem
Kell, hogy fentartsa életünk.
És, hogy bevalljam, én nekem
Ez eszme szinte kellemes.
Oh, jó anyácskám, mily nemes,
Szép gondolat lesz, tudni azt,
Hogy a mindennapos kenyér,
Minden darab, minden falat
Egy jól érdemlett munkabér!»
«Dolgozni? Te? Ah, jó fiam,
Hogyan szerezz te kenyeret?»
«Szép, jó anyácska, ne feledd,
Hogy kis fiad nem oly tudatlan,
Mint a milyennek tán hiszed.
Szilaj voltam, s meggondolatlan,
De jó tanács mindig fogott,

Goró Lajos rajza.

Szegény és kis szobában a gyászos özvegy és fia...

A könyveket mindig szerettem,
S hogy jó anyámnak kedve teljen,
Absolveáltam a jogot.
Beszélek németül, de tán
A gallusok sem adnak el.
Taljánul is még gagyogok,
S nem rejtély már a könyvvitel
Se' nékem: Ime láthatod
Egész tudatlan nem vagyok!»
— És a fiú derüs beszéde
A bús anyának is szemébe
Derűt csalt, — rég nem volt az ott, —
A hogy fiának válaszolt:
«Endrém! Hiszen csak tréfa volt,
Anyád, hogy avval vádolod,
Hogy ő tudatlannak tekint!
Csak azt akartad, hogy megint
Elmondjam, hogy ha büszkeségem
Lehet még, úgy az vagy te nékem:
S jogosban anya még soha
Fiára büszke nem vala.

Hogy tudsz, fiam, nem kétlem azt,
Sem azt, erőd hogy van, s akarsz,
De gyakorolni, nem tudom,
Mikor fog nyílni alkalom?»
«Ez aggaszt? Oh, ettől ne félj,
Miként cseppet sem félek én.
Erő, tudás és akarat
A fő. E háromság ha van,
Az alkalom el nem marad.
Holnap megkezdem az utat,
Megyek keresni hivatalt,
S tán sok nap nem telik be és
Megjő a nagy kinevezés.
A jog szakmája szörnyü nagy
S a mely kenyért oly soknak ad,
Tán tőlem sem tagadja meg;
És hozzá mily szerény leszek!...
Bármily kicsiny, csak eleget
Adjon az állás, hogy veled
Megélhessünk szegényesen:
Örömmel fogadom, hiszen
Mindent alul kell kezdeni,
S kitartás mellett, én hiszem,
Előre mék majd sebesen
S előbb, mint gondolnók talán,
Állok — mit czélomul tüzék —
A létra legfelső fokán...
E pénzt pedig, mint tartalék-
Tőkénket jól helyezzük el:
Ehez ne nyúljunk, mig lehet,
Hogy majd akkor legyen, ha kell.
Előre nem látott esély
Idején mily jó lesz, ha van
Ez a hatalmas támaszunk!»
S miként ha olyanhoz nyúlunk,
Minek végetlen ára van,
Ugy, szinte hogy áhítatos
Kezekkel szedte össze most
A pár nagy értékű papirt.
— Szegény fiú, ki valaha
Többet költött egy éjszaka. —
Lelkes beszéde gyenge pirt
A hölgy halvány arczára vont:
Kigyúlad mint az éji fény
Az anyabüszkeség s remény.
— «Kedves fiam! Te jó fiú!
Előre hát, Isten nevében!
És én hiszem, hogy nem hiú
Remény, hogy munkáján kezednek
Áldás leend és foganat:
Mert jók leszünk mi s igazak,
S bizonynyal megsegít az Isten!»

V.

Szegény bizók! milyen hamar
Meg fogjátok tanulni majd,
Előbb hogy mindent megbocsát
És elnéz ez irigy világ,
Mint azt, hogy gazdagok *valánk*...
Szegény Endrének arcza ím
Hogy ég az indulat tüzében,
Midőn hosszas várás után
— Sok «holnap» telt azóta már —
Egy nagy hatalmas úrnak a
Szinéhez végre juthata.
S midőn elmondá, hogy mi ezél
Vezette s még alig beszélt,
A mufti — ajkán gúnymosoly —
Körülbelül így válaszol:
«Hm, Lánghy úr, ez szép, igen,
De meggondolta? Nem hiszem
Hogy ön jól gondolhatta át
A benyújtott folyamodást,
És én hiszem, ha átgondolja,
Hogy kérvényét ön visszavonja,

Mert — hm . . . hogy őszinték legyünk
És tisztán láthassuk ügyünk,
Vegyük sorjába: *mit tud ön?*
Könnyű reá a felelet,
Hogy vajjon mit tanulhata
Dús Lánghy Pálnak egy fia:
Tud lőni, vívni, vágni és
— Uram bocsá'! — boxolni tán;
Dreischritt-lejtésben párja nincs
S a csárdásban souper után;
Négyes czúggal nyolczast kivág;
Bármily szilaj csikót megül;
Szakértő a pezsgő s cognac
Terén, karambolon művész;
Tekintély a czigány körül;
Ecarté, ferbli és tarokk,
Piquet, whist néki nem titok» . . .
«Uram, de hisz» . . . «Jó, jó! Kevés
Ember tud ennyit is, de még
Minálunk ez mind nem elég» . . .
«De hisz jogot végeztem én» . . .
«No, no! Mi tudjuk, értjük azt,
Hogyan szoktak az urfiak!
Aztán a jog? — ha tudja is,
Mi nálunk nem sok számba jő,
Köztünk mondom, ne hallja más:
Nagyon mellékes a tudás,
A praxis, a *routine* a fő.»
«Hisz épen azt» . . . «Tudom, tudom:
Ép azt akarja megtanulni?
Abba sok napnak kéne múlni . . .
De supponálva, hogy ez áll,
S hogy e kérdés nem akadály,
Más kérdésekre kell felelni.»
— És ő, ki úgy szokott sietni
A hivatal buzgalmiban
Most teljes elemébe' van:
Egy újjal kettőt bökve meg
Számitja a kérdéseket,
A mint tovább igy szónokol —
«Bocsánat, ha szerénytelen,
De szent kötelmem ez nekem,
— S itt nagy büszkén mellébe fúj, —
Hogy lásson minden akadályt,
Másodsorban kérdés tehát, —
Önnek a kérdés nem lesz új:
Van-é miből megélnie,
Majd a szerencse kedvez-e,
Míg két vagy három év után
— Lehet, hogy több is lesz talán —
A fizetési rangba jut?
S még aztán is? Mert fizetés
Az államnál bizony kevés,
Tanácsoson alul nevet
A díjazás nem érdemel,
Azt meg, ugy-é, belátja ön:
Rögtön tanácsos nem lehet?
S nálunk reprezentálni kell!
Hisz tudja ön: a testület,
A szellem sokat követel;
Elvárja, hogy a ki ezer
Forintos, hármat költsön el,
Az ötszázas kettő körül,
S az ingyenes? Körülbelül
Az járjon mindig legelül.
Hogy szomorú ez? Hát bizony
Szebb volna, hogy ha szabadon
Tehetnénk, a mit akarunk,
De látja ön, mi így vagyunk:
Szolgálunk itt nem egy, de két,
Sőt három úr alatt. Fejét
Kétkedve rázza ön? — No jó.
Hát itt a demonstráczió:
(S hüvelykújját feltartva mond:)
Az *első* úr: feljebbvalónk!
(És mintha hajlanék a fő:
Ahogy «Jézust» mond a hivő)
A *második:* (a mutató)
A test, a korporáczió;
E második szörnyű nagy úr,
Ettől függ az elismerés,
Fogadtatás vagy elvetés,
Ez mondja meg, ki chic, ki snasz,
És hogy ki úr, ki meg nem az,
Itél, büntet, szekál, kitúr,
S habár írott törvénye nincs,
Apellátának helye sincs.
A *harmadik:* (s vaczkor levébe
Ha romlott ecztet öntenél be,
Az sem lehetne oly fanyar,
Mint a mosoly, mit ajkira
A gyűlölt név emléke csal,
A mint középujjára dől)
A harmadik — a publikum —
E száz kezű, e száz fejű,
E száz nyelvű és száz szemű
Polip, sárkány, amphibium,
Mely ellenőriz, kér, akar,
Panaszkodik, pletykál, fülel,
Informál, sürget és zavar,
Könyörg, parancsol, követel,
Viczczel, nevet, goromba, sír,
S egy kis rugást sem tűrne el,
S *last not least*, ujságokba ir . . .
De ezt csak úgy, mellékesen
Indítva éreztem magam
Definiálni, mert hiszen
Előbb kétlette ön szavam.
S hogy visszavonatkozzam a
Kegyed ügyére, azt hiszem,
Hogy még ha volt is hajlama,
Kiábrándult most teljesen.
Őszintén mondom, higyje el,
Pályánk önnek meg nem felel!
Eljött hozzánk, mert — jól tudom —
Hivé, mit hisz a publikum,
(És játszik a vaczkor-mosoly,)
Hogy állásunk itt rózsaágy:
Ön látja most: ha rózsa is,
Kapcsolványunk is van: tövis!
Folytatni tán felesleges,
A théma nem is kellemes,
Zárulva csak ismételem:
Ily állás pozitive nem
Önnek való. Ön megbocsát —
Megélhetésre abszolút
Czélját tévesztett vón' ez út!
S hiszem, hogy látva most a kép,
Az érem mindkét oldalát,
Meggondolá eddig magát
És kérvényétől visszalép» , . .
«Talán . . . a kérvényt . . . itt hagyom,
Hiszen lehet . . . máskor . . . talán.»
«A hogy tetszik! Látom, hiába
Beszéltem annyit, — ha tudom,
Hogy önben így csalatkozom,
Fel sem nyitottam volna szám!
Hol a kérvénye? — Hogy reményt
Nem nyújthatok, természetes,
Különben sincs állás üres . . .»
«De majd . . . ha lesz . . . akkor . . . talán.»
«Eh, hagyjon már békébe hát!
És rögtön hordja el magát!»
— S mig Endre szégyenülve megy,
S szivében szégyen, düh, harag,
Bőszült viharként küzdenek —
Az dühhel ír az «ügydarab»
Hátára egy nagy dupla *A*-t,
E bűverős kettős betű
Jelezvén örökös halált,
Melyből nincsen feltámadás.
S nem tudja, tán ha tudja is
Nem bánja, hogy e kétszemű
Szörny által két ember szivén
Jövőjükben oly sok reményt
Ölt meg egyetlen tollvonás. (Vége köv.)

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogosított magyar fordítás.) (Folytatás.)

— Hej, dehogy van, Sausseret apó, dehogy van!

— No, akkor, lelkem, ne is beszéljünk róla. Különben is miért vállalnál ilyen nagy terhet a nyakadba. Évtizedek óta el lehetett a falu kápolna nélkül, el lehet tovább is; a világ folyásán ez mit se fog változtatni . . .

— Az én dolgom az, hogy újra felépitsem a kápolnát, — jelentette ki Germaine erélyesen. — Megfogadtam azt szent Klárának és a szent segitségemre fog jönni, hogy beválthassam adott szavamat. Meglesz a tizenkétszáz frank, föltéve, hogy ád nekem elég hosszú haladékot.

— Adok neked kivételesen egy évi haladékot a te kedvedért. De többet nem.

Aztán egy pillanatig elgondolkozott és újra megszólalt:

— Ha ingyen szerezhetnénk be valahonnan a fát meg az ácsmunkát, akkor legalább is négyszáz frankkal kevesebbe kerülne az építkezés.

A mint igy meghányták-vetették a dolgot, egy favágó tartott feléjük az allofroyi tisztás felől fejszéjével a vállán, és midőn a kápolna közelébe ért, Germaine ráismert Arbillot apóra, a kit gyermeke temetése óta nem látott. A favágó is észrevette a fiatal lányt, mert azonnal közeledett. Megemelte a kalapját és rekedt hangján megszólalt:

— Jó napot, Vincart kisasszony! Már rég el kellett volna, hogy látogassak a házához, hogy megköszönjem irántunk való jó indulatát. De nem mehettem el, mert ettől az én átkozott mesterségemtől sehova se mehetek. De azért ne tessék azt hinni, hogy elfelejtettem a velem tett sok jót; Arbillot apó néha részeges, de sohse háládatlan . . . Ha valamikor szüksége lesz rám az életben, csak parancsoljon velem, megteszek én mindent, a mi tőlem telik.

Sausseret összenézett Germaine-el és aztán hirtelen beleszólt:

— Nos, pajtás, kend most épen kapóra jött. Ép olyas valamiről beszéltünk, a mi belevág a mesterségébe. Vincart kisasszonynak az a terve, hogy felépiti újra ezt a kápolnát. De biz az sokba fog kerülni; ő meg nem nagyon pénzes. Nem tud kend véletlenül valakit, a ki nagyon olcsó árban szállithatná neki a szükséges épületfát?

— Az a valaki én leszek, Vincart kisasszony. Annyi épületfát szerzek, a mennyire csak szüksége van, még pedig első minőségű tölgyfát. És mivelhogy fiatalkoromban belekontárkodtam az ács- és asztalosmesterségbe is, magamra vállalom a munkát is. Mindezért persze egy árva garas se jár, ha azt akarja, hogy jó barátok maradjunk.

— De hát, kedves Arbillot apó, — veté ellen Germaine mély megilletődéssel, — hisz maga is földhöz ragadt szegény ember, mint jó magam. Honnan szerzi be azt a sok fát?

— Az már az én dolgom! Azzal ne törődjék, magamra vállalom. Sausseret bácsi csak határozza meg, mikorára kell és minden rendben lesz.

— Helyes, — szólt a kőmives gyorsan, hogy elejét vegye minden további habozásnak, — majd értesitem kendet és itt aztán találkozunk, hogy mértéket vehessünk.

Germainenek annyi ideje se volt, hogy megköszönje Arbillot apó ajánlatát, mert a következő pillanatban már az messze járt és eltünt a domblejtő alján.

— Jobb ember, mintsem hittem volna, — jelentette ki Germaine, — látja, Sausseret apó, szent Klára megsegit már. De mind a mellett nem tudom, hogy igénybe vegyem-e a szegény ember idejét és épületanyagát?

— Eh mit, — felelt a kőmives gúnyos ajkbiggyesztéssel, — a mennyibe az neki kerülni fog . . .

Aztán elkezdte méregetni a falak magasságát és a kőhalmazok körül forgolódott.

— Kőnek van itt kő elég, — mormogta, — még pedig jó fajta.

De egyszerre a homlokára ütött.

— Ejnye, teringettét, a legfontosabb dologra még nem gondoltunk. Mi csak szépen rendelkezünk a kápolnával meg a kőhalmazokkal, akár csak a mienk volna, pedig hát mindez kövestől ennek a mezőnek a tulajdonosáé . . . Az ő engedélye nélkül nem foghatunk semmihez.

— És ki a tulajdonosa ennek a mezőségnek? — kérdé Germaine, a ki elsápadt, mikor Sausseret emlitést tett erről a nagy akadályról, a melyre egyikök se gondolt.

— Az allofroyi majorosné, Petitot asszony.

— Petitot asszony! — kiáltott fel Germaine felderülő arczczal. — Az Isten is velünk van. Ő boldogult anyám ifjúkori barátnője és nem fogja megtagadni az én kérésemet. Rögtön elmegyek hozzá és megbeszélem vele a dolgot. Holnap majd tudatom magával a választ.

Erre elváltak és Germaine nekivágott az erdőnek, hogy az allofroyi major felé vegye útját.

A majorosné épen nagymiséről jött és a konyhabeli nagy ebédlőasztalon feltálalta háznépének a vasárnapi ebédet, az elmaradhatatlan ürüczombbal és a besózott friss disznópecsenyével. Inycsiklandozó és étvágygerjesztő káposzta- s burgonya-illat csapta meg Germaine orrát. Vincart Germaine láttára Petitot asszony nagyot sikoltott örömében. Megölelte, meg ölelgette és csókolgatta, tiszta terítéket hozatott számára és asztalhoz ültette Germainet. A fiatal lányra ugyancsak ráfért az ebéd, mert a kápolna felépitése iránti lázas érdeklődésében éhgyomorral indult el hazulról s már majd meghalt éhen.

Ebéd után a majorosné félre hivta a fiatal lányt s megkérdezte tőle: mi járatban van. Nem látta Germainet, mióta az zarándokútjára indult, de a szájról-szájra járó pletyka útján értesült Germainé kalandjairól és teljes elszegényedéséről. Noha helytelenitette meggondolatlan dőreségét, mindamellett mélyen megszánta és sajnálta. Nagy volt hát a meglepetése, midőn Germaine előadta a kérelmét és kijelentette, hogy ő újjá akarja épiteni a kápolnát.

— Édes gyermekem, — kiáltott fel meglepetten, — nem hiába mondja a példaszó, hogy gyerekész dőre ész. Lelkem, te olyan fába vágod a fejszét, a mely sok pénzedbe fog kerülni és sokkal több bajod lesz belőle, mint a mennyi hasznát fogod látni. Minden esetre jó szivedről és jámborságodról tanuskodik ez a szándékod, de nehéz terhet vállalsz magadra. A mi pedig a mi köves mezőségünket illeti, a mely csupa tövis és bozót, hát az ugyan nem valami fényes ajándék és ha az uram ráálI, én ezer örömmel átengedem.

Behivatta Petitot apót, a ki nem kérette magát sokáig, hanem felhatalmazta Germainet, hogy fogjon a munkába, a mikor neki tetszik és rendelkezzék szabadon a kövekkel.

Sőt mikor Petitot asszony kikisérte az országútig, még azt is mondta:

— Ha kell valami oltárdisz, úgy számithatsz rám. Az uram, igaz, kissé szükmarkú, no de van egy kis perselyem, a melyhez senkinek semmi köze. Majd csak akad benne tiz frank, a mit az Úristennek meg szent Klárának felajánlhatok.

Germaine vidám kedvvel tért haza és rövid pihenés után átkutatta szekrényének ama fiókját, melyben a pénzét tartogatta. Nem tudta, mennyi a vagyona, mert elvből sohase számlálta meg a pénzét, nehogy az óvatosság gátolja őt az alamizsna osztogatásában. Most azonban szépen sorba rakta a bankókat meg az ezüstpénzt, a mi vajmi hamar megvolt, mert sajna, abból az ezer frankból, a mi hazaérkezésekor még a vagyonából megvolt, már most alig száz tallér maradt meg.

— Holnap odaadom Sausseret apónak ezt a pénzt, — szólt Clairettehez fordulva, — hadd fogjon hozzá mindjárt. Mi pedig holnap szintén hozzáfogunk a kéregetéshez, mert bizony, szegénykém, alaposan hozzá kell hogy lássunk, ha meg akarjuk keresni a mindennapi kenyerünket meg a kápolna épitési költségeit.

IV.

— Micsoda, lelkem gyermekem, te vagy az, és ilyen társaságban ajtóról-ajtóra kéregetni jársz? Uram Istenem, hát lehetséges ez, hát azért kellett megvénülnöm, hogy Vincarték lányát koldulni lássam?

... Hány küszöbről kergették el káromkodó fenyegetésekkel.

E szavakkal szólitotta meg Aubriot néni a fiatal lányt La Margelle egyetlen egy utczájának kellő közepén. Házától két lépésnyire ép abban a perczben pillantotta meg Germainet, midőn a falu legnyelvesebb vén szipirtyója gúnyos szóval és sértő szitkozódással kergette ki pitvarából. Aubriot néni megvető pillantással mérte végig Clairettet, aztán megölelte Germainet és szokásos szeleburdiságával magával vitte őt unokahugához, mit se törődve a szegény Clairette-el, a ki nem tehetett egyebet, mint hogy az utczasarkon bevárja útitársnőjét.

Benn a hüvös szobában Aubriot néni leültette Germainet a viaszkos vászonnal leteritett asztalhoz, aztán addig kotorászott a láda fiában, mig egy kenyeret, egy sajtot, meg egy megkezdett palaczkot előkerített.

— Gyere, egyél és igyál, a torkod bizonyosan kiszáradt ebben a juliusi hőségben, különösen, ha gyalog jösz Auberiveből. De hát, uram Istenem, igaz az, a mit nekem mondtak? Valóban elprédáltad az egész vagyonodat olyannyira, hogy most koldulással kell megkeresned a kenyeredet, még pedig ennek a czéda lánynak a társaságában?

— Legyen nyugodt, Aubriot néni, — felelt Germaine szigorú hangon. — Nem koldulok én kenyérért, mert becsületes munkával keresem meg azt, a mire szükségem van . . . Azért járok ajtóról-ajtóra, hogy egy Istennek tetsző szent dolgot müveljek, melynek az életemet szenteltem. A mi pedig ezt a szegény lányt illeti, a kit keresztényhez nem illő könyörtelenséggel künn hagyott az utczán, ő hősiesen hozzászegődött az én jámbor vállalatomhoz. Maga nagyot vétett ellene . . . Ha vétkezett is, már megvezekelt érte könyeivel és bünbánásával. Isten az útamba hozta, mikor ő nagyon boldogtalan volt; én magamhoz vettem és Isten szolgálatának szenteltem őt. Roszúl cselekedett, a mikor az imént úgy lenézte. Ezt ő nem érdemelte meg.

Aubriot asszony nagy szemeket meresztett. Bár nem volt valami lágyszivü, mégis meghatották őt Germaine szemrehányásai.

— Jó, tegyük fel hát, hogy nem volt igazam. No, de valld be egyúttal, hogy a mikor ilyen társaságban látlak viszont és tanúja vagyok annak, hogy nyilt utczán lehurrogatnak, hát van rá okom, hogy haragra gyúljak és heveskedjem. De most magyarázd meg legalább, hogy mi az az Istennek tetsző vállalat, a melynek kedvéért házról-házra jársz!

Germaine elmondta neki szegről-végre az egész tervét. Midőn Aubriot néni hallotta, hogy a szent Klára-kápolna újjáépitéséről van szó, meglepetése fokozódott és mindkét kezét égnek emelve, felfortyant:

— Micsoda örültség ez már megint! Megbolondultál, szegény gyermekem? Hisz ez olyan dolog, mit soha meg nem valósithatsz. Fogadjunk, hogy mióta hozzáfogtál, sokkal több sértő szót kellett már nyelned, mint a hány tizfilléres ütötte a markodat.

— Igaz, — sohajtotta Germaine, — gyakran megtörtént velünk, hogy, mint az imént, szitok szóval kergettek el. De a jótett gyakorlása mindig nehézségekkel jár, és mi előre tisztában voltunk azzal, hogy sok megaláztatásban lesz részünk. Mi azokat Isten nevében tűrjük és Isten ád viszont erőt, hogy el ne csüggedjünk. Meg aztán, ha vannak is keményszivü emberek, akadnak ám jámbor lelkek is, a kik érdeklődnek a mi tervünk iránt és nagylelkűen megajándékoznak. Lám, maga se fogja megtagadni az alamizsnáját, hogy a szent Klára-kápolna felépitéséhez hozzájáruljon.

— Ohó, már bizony abból nem eszel; én nem vagyok jámbor és azt tartom, hogy van már elég templom azok számára, a kik szeretnek oda bezárkózni. Én rám ne számits, lányom!

— De bizony számitok magára, — felelt Germaine mosolyogva, — és ép a mikor találkoztunk, akkor akartam magához bekopogni. Tudom, hogy habár első felindulásában kissé heveskedik is, a szive azért olyan, mint az irós vaj . . . No, no, csak ne tiltakozzék! Biztos vagyok benne, hogy azért szépen leteszi az alamizsnáját szent Klára oltárára.

E szavakkal karjait Aubriot néni nyakába fonta és hizelkedve csókolta meg piros orczáit. Aubriot asszony azonban szilárd makacssággal a zsebébe mélyesztette mind a két kezét és mennyre-földre esküdözött, hogy bizony az ő fillérét nem látja ez a kápolna.

— Ugyan, édes Aubriot néni, szent Klára szerelméért!

— A te szent Klárád nekem se ingem, se gallérom és én annyit se adok neki, a mennyi a körmöm feketéje.

— No, hát akkor az én kedvemért, — folytatta Germaine és hizelkedve czirogatta meg Aubriot néni orczáit.

— Oh te, te hizelgő czicza, — dünnyögte az öreg asszony boszúsan, a kezét a zsebéből kirántva. — Nesze, itt van húsz fillér és most hagyj békében. No, hiszen elég szamárság tőlem, hogy én még a te fura bogaraidat is elősegitem.

— Köszönöm, édes Aubriot néni; tudtam én azt, hogy meglágyul a jó szíve. No, de most áldja meg az Isten, a legnagyobb hőség már elmult és nekünk nagy útunk van még.

— Isten veled, ha már semmi módon nem akarsz itt maradni nálam. Pedig hidd meg, jobban szolgálna az egészségednek, édes lányom, mert bizony rosz színben vagy, szegénykém. Hát nem úntad meg a dolgot, újra kezded a bolyongásodat és ajtóról-ajtóra járva mindenütt be akarsz kopogtatni, hogy sértő szavakkal elutasítsanak?

— Újból kezdem ma is, meg holnap is, meg minden nap, akár süt a nap, akár esik az eső, télen csak úgy, mint nyáron, mindaddig, míg együtt lesz az a pénz, a melyre szükségem van.

Aubriot asszony szeme könybe borult.

— De, édes lányom, a te gyönge testalkatoddal tönkre mégy az ilyen életmód mellett.

— Azt az Úristenre bizom, — felelt Germaine mosolyogva, — ha bejutok a paradicsomba, fentartok magának is egy helyet mellettem.

E szavakkal távozott és Clairettehez csatlakozott újra, a kit a tikkasztó napfény majd megaszalt az utczasarki kövön.

Igy mult el egyik nap a másik után ama májusi reggel óta, a midőn Germaine azt mondotta volt Sausseret kőmivesnek: «Fogjon hozzá a munkához. Ime, itt van az én pénzem, igaz, hogy kevés, de bizzék meg bennem, megszerzem én a többit is.»

A két lány nehéz talpú bőrczipőben, vékony fekete gyapjuruhában és sötét szalmakalapban jó és rosz időben egyaránt barangolta a falvakat, az erdők mélyébe beékelt majorokat, az országútszéli koresmákat, az Aube, Ource és Aujon partján fekvő falvakat. Hajdanában kiskorukban szintén igy járták be a falvakat, midőn a nagypénteki siralmat énekelve, húsvéti tojásokat kéregettek.

Germainenek jól esett ez a gyermekkori visszaemlékezés és néha, midőn a nap legégetőbben tüzött le, vagy a mikor az eső csak úgy zuhogott, el-elénekelgette a gyermekkori dallam egy-egy versszakát. Hangja még mindig a régi, üde, tiszta csengéssel csendült meg a fák egymásba boruló lombkoronáinak boltozata alatt s az országútak tiszta, szabad levegőjében.

De valóban csak Germaine angyali türelme és Clairette engedelmes lemondása tartotta bennük a lelket és adott nekik bátorságot; mert Aubriot asszony jóslata szóról-szóra bevált, a mennyiben legtöbb helyütt sértő és durva fogadtatásban volt részük. Milyen elenyészően csekély volt azok száma, kik vendégszeretően és előzékenyen nyitottak nekik ajtót és hány olyan majorra akadtak, a hol a kutyákat uszitották rájuk, hány küszöbről kergették el őket káromkodó fenyegetésekkel.

De nem a legdurvább sértések és kifakadások ütötték a legfájóbb sebet Germaine érzékeny lelkén; még nem ez volt a legkeserűbb megpróbáltatás. Néha, a mikor egyik vagy másik tanyán nem asszonyra, hanem fiatal legényemberre akadtak, Clairette sürű szőke hajkoronája, mosolygó kék szeme és remek idomai láttára, bizony gyakran sikamlós bókokat koczkáztattak. Sőt egyesek annyira vitték a vakmerőséget, hogy átkarolták karcsú derekát.

Estenden, mikor holtra fáradtan, elcsigázottan és véresre sebzett lábbal tértek haza és otthon megszámlálták a tarisznyájukba gyült rézfilléreket és a gyér ezüstpénzeket, kétségbeejtette őket az a gondolat, hogy ez a sovány aratás mennyi megalázkodás árán gyült össze és mily lassan gyarapszik a pénzük.

Germaine eleinte azt hitte, hogy augusztusban, Klára napján, beszenteltetheti a kápolnát. Most már tisztában volt az elvállalt feladat nehézségeivel. A nyár végén folytonos utánjárása mellett is alig szerzett többet pár száz franknál, pedig hát Sausseret apó számitása alapján legalább is nyolczszáz frankra volt szükség. Azonkivül pedig a kőmives csak is szabad idejében dolgozott a kápolnán; és miután Arbillot apó még rendetlenebbül dolgozott, le kellett mondania arról a reményről, hogy télire tető alá kerüljön az épület.

(Folytatása következik.)

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Borprések. Szecskavágók. Morzsolók. Ekék. Vetőgépek. 7967

KURCZ I. ÉS TÁRSA
AUTOTYPIA PHOTOTYPIA FAMETSZET STB.
PHOTOSZINKOGRAFIAI MŰINTÉZETE
Készíti a LEGJOBB
CLICHÉT
mindennemü NYOMTATVÁNYHOZ
BUDAPEST VIII. Szentkirályi-utcza 13.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél az emésztési és lélegzési szervek hurutainál, a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatásu.

Vasmentes. Kellemes izü.

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diaetetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és vese izgatási tüneményekben vagy húgysavas vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN.

Cs. és kir. udvari szállitó és szerb kir. udv. szállitó.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),

Arany éremekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, éj.-tömesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik. 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

AZ UTOLSÓ LÁNGHY.

Irta: TAVASZY ANTAL.

(Vége.)

VI.

Első bukása hősömet
Csak csüggeszté, nem törte meg,
S hogy kimélje a jó anyát,
Elérve a kicsiny szobát,
Vidám, derült képet mutat
S még szinte vígan mondja el:
Hiába járta az utat,
De hát ez szót sem érdemel,
Valóban, ez nem volt a hely,
Hová kellett fordulnia,
De ott van még a kuria,
A tábla, törvényszék, s ha nem:
Ügyvédi irnok csak lehet.
Csak tűrni kell még keveset,
Dugába dőle ez, hanem
Más majd hamar kinálkozik!
Ki oly nagyon kivánkozik
Dolgozni, dolgot az kap ám!
Holnap majd eljár más után...
S feledve, hogy megszégyenült,
Az őskedély felül került,
Humorját mind előszedi
És tréfás gúnynyal mímeli
A mufti pózát, gesztusát
És kuriális stílusát,
Varázsolván múló derűt
Arczára anyjának, s magába
Fojtván mindazt, mi keserű,
Volt a nagy úr szónoklatába.

— — — — — — —

Elmondjam-é, tovább mi lett?
Elmondjam-é? Ugyan minek?
A holnapból holnap megint,
És sokszor új holnap leve
S ha a ma eltört egy reményt,
A holnap újat növele.
Elmondjam-e, hogy küzködött?
Lefessek minden balsikert?
Hogy mennyi mindent elviselt?
Hogy gúnykaczaj, goromba gőg,
Lenézés a fogadtatás,
Melyben naponta részesül —
S még néha tán egy jó tanács,
Vagy keserű vígasztalás:
Tegnap mért nem jött? — Vagy talán
Majd jöjjön el husvét után...
Egy helyt szegény, megbízhatatlan;
Másutt: úr volt, nem bíznak abban;
A nyárba' télt, a télbe' nyárt
Említenek, de egyaránt
Az egybe mind megegyezik:
Hogy *épen most* nem kell nekik!...

Elmondjam-é az esetet,
Midőn, hogy állást keresett
Egy bankárnál, a hogy nevét
Meghallja, fordít a beszéd
Során amaz és kereken
Kimondja: állást e helyen
Nem kaphat, ámde ha nevét
Id'adja, s jó árt érte vesz,
Ugy köthetnének üzletet:
Van néki egy leánya és...
Egy szóval: gyors férjhez menés
Szükséges, és ha Lánghy úr
Akarja, ő rögtön leszűr
Kétszázezer forintokat,
Aztán előáll a fogat
S megtarthatják az esküvőt?

A «Vasárnapi Ujság» regénytára. 1899. évi 21. szám.

És Endre szégyennel, dühvel
Eltelve, hogy miket felel:
— Hogyan méri feltenni róla,
Hogy meggyalázva annyi őst,
Apái tiszta, nagy nevét
Eladja: másnak szégyenét
Befödni?...
Gúnynyal közbeszól a
Bankár: «Hát tartsa meg nevét!
Hogy hol vesz hozzá kenyeret,
Ön tudja! Én meg pénzemet
Tartom meg, és különben is
Lyányom kaphat különbet is

Gyró Lajos rajza.

Egy korhadt zsúpon fekszik a nagy Lánghy-ház végső fia...

Azért a pénzért: még talán
Hét pont is lesz a koronán,
Csak szólni kell, s ölébe hull...
— Aláz' szolgája, édes úr!»
S hogy Endre már távol rohan,
Utána szól félhangosan:
«Bepáczolhatja a nevét!
Abból ugyancsak meg nem él!
Ily könnyű szerrel pénzt soha
Sem fog szerezni, — ostoba!»

VII.

És annyi balsors közt hivé
Már néha-néha, hogy felé
Mosolyg most a szerencse napja!
De nem volt az, csak egy sugár,
Alig jövén s eltünve már,
Hogy még mélyebb sötétbe' hagyja...
Egyszer-kétszer munkát kapott
És dolgozott egy-két napot,
De láthatá, hogy mindenütt
Csakis nagy szükségből teszik,
S ha kapnak más vállalkozót,
Úgy őt útjára engedik.
— «Kár érte, mondják, jó fiú,
De ily dologra nem való,
Dolgos, szolgálatkész, — igaz, —
De *úr*, és nem kell nálam az!»
Egyszer kapott boltoslegény
Gyanánt egy «jó helyet», miként
Hivé: az «úr» szerette, s ő
A munkát nem szégyelte, rest
Nem volt soha, elég ügyes,
Szolgálatkész mindenbe'. Hő
Kivánságuk, hogy igy betölt
Már szebbnek látta a jövőt,
S még anyja is, bár elején
Nem tetsze néki a szerény
Állás, lassanként megszokó.
S mi létt belőle? — Nem soká,
Tán egy-két hóig dolgozott,
Míg egy estén felháborodva
Tért vissza csendes otthonukba,
S szólt: «Állásom ma elhagyám!
Oh, ne itélj meg, jó anyám.
Mert jól tudom, te sem fogod
Kivánni az ellenkezőt,
Ha megtudod, mit én tudok:
Mert észre vettem máma én
— Szememnek is alig hivém, —
Hogy gazdámnak mértéke csal!
S hivém: nem tudja ő, — hamar
Szólék neki. S ő mit felel?

«Hja, jó uram, hát élni kell!
Az ember oly sokat kiad
S mert árt javítni nem lehet,
Az átkozott verseny miatt:
Javítjuk a mértékeket!»
... Igy más számomra nem maradt,
S én elhagyám állásomat.
Gondold meg, édes jó anyám,
Hogy bár magam se' tudhatám
Minden fonton, minden laton,
Melyet kimértem, egy szegényt,
Tán oly szegényet mint magunk,
Segítettem megcsalni én!...»
— Szegény bolond! Ki azt se' tudja,
Hogy ez ma a világnak utja,
Hogy a jelszó: Kaparj magadnak!
S csak az csaló, kit rajta kapnak. —
És szól a hölgy: «Te jó fiam!
Csak így kivánhatnám magam!
Hogy itélhetne téged el
E forrón szerető kebel
Azért, mit helyesen tevél?
Hogyan tehettél volna mást?
Ha nem tudunk *szerezni* mást,
Őrizzük jól meg, a mi van:
Ősidnek tiszta, nagy nevét,
Szeplőtelen becsületét,
Hogy jó atyád halottiban
Is áldva gondoljon reád,
Mint én szünetlen áldalak,
Remélve és őszinte hitben:
Mert jók vagyunk mi, s igazak,
S bizonynyal megsegít az Isten!»

VIII.

És hosszú négy év telt el így,
Négy év!... Négy század ő nekik,
Melyben remény s kétségb'esés
Örök egyhangban kínozák,
A balsors verte nőt s fiát.
Négy év!... Boldognak mily kevés!
És mily hosszú nyomor között!
Az arczra von hány új redőt,
A szivbe mennyi ürmöt önt!
Négy év alatt mit szenvede
A gyászos hölgy és gyermeke,
Mivé lettek négy év alatt?!
A hölgy agg nő már: dús haja
Fehérebb, mint a tél hava,
Miként ha nyomná nyolczvan év
(Alig felét ha érte még!)
Szemét a fény elhagyta rég,
Csak olykor egy-egy csillanás,
— Ha Endre jön — mutatja: lát,
De fénye ismét ködbe vész,
A mint merőn a *múltba* néz,
Vagy a *jövőbe*; mert hitét
A szenvedett ezer csapás
Sem volt képes megtörni még.
De könyje nincs: elsírta mind,
Tanú arczán a sok barázda,
Mit szüntelen futásuk ása,
S nem bánja, hogy elvesztegette,
Nem sír a szem, de sír a lelke!
S a nem szokott dologba' mint
Szenvedt! Meghajlott már a hát,
Nem birja terhét jól a láb,
S kezét, a híres szép kezet,
Ha férje látná!... — Reszketeg,
Feltört, ránczos, munkás kezét,
Melyre sehogy sem illik a
Sulyos, nagy aranykarika:
A Lánghy Pál gyűrűje, melylyel
Huszonnyolcz hosszú év előtt
Arájául jegyezte őt el.
És a fiú?... Még teste ép,
Bár mintha nyomná ötven év,
Úgy meghajolt idő előtt...
És lelke? Lelke, szíve rom,
Melyet nem az idő, de a
Remény s kétség elmorzsola.
Elfogyva az önbizalom,
Kitartás, vidámság, kedély,
Sehol sincs már az ős humor,
Megszűnt az akarat, erély:
Megölte őket a nyomor.
S bár könnyeket nem önt szeme
S panaszt nem ejt ki ajka, de
A hit kihalva és nyomán
Világgyülölség nő buján,
Önutálat és megvetés,
Fásult közöny s kétségb'esés
Őrült rohamban váltakoznak;
Fáradt! úgy ún ah! élni már,
Tán önkezétől halna meg:
Egy tartja még, csak egy fonál:
A véghetetlen szeretet,
Mely anyjáét s az ő szivét
Elválhatatlan összefűzte!

Elmondjam-é?... De már elég!
Minek vontassam a sötét
Keserveknek történetét?!
Aztán... hamar beállt a vég:
A tőke végkép elfogyott
És aztán rendre vándorolt
Egy-egy bútor... egy-egy ruha
Zsibárusok bódéiba.
Elpusztult már a kényelem,
Most a szükséges elmarad...
Előbb bánat, kétségb'esés
Gyötörte őket, — s most az éh!
S hatalmas szörny az éh, igen,
Dühödten szaggat, tép, harap,
S nyomorral ha kéz-kézbe jár,
Nem egyhamar kapsz tőle rést,
Míg bátyja eljő: a halál,
Megadni a *végső dőfést*...

A bútor és ruhák után
Most sorra jő az ágynemű:
S hogy elfogyott az is, szegény
Agg nő, egy végső útra mén,
S hogy visszajő, többé kezén
Nem csillog már a *jegygyűrű*.

— — — — — — — —

S aztán, aztán, igen, mi lett?
Még tengették az életet.
Egy századig? Nem, pár napig
Csak. Oh, de tett egy századot
E pár nap. Mit tesz az, a *míg*
Nem próbáltad, nem tudhatod:
Élni s nem enni pár napig!
Előbb csak a gyomor sajog,
Aztán a vér kezd égni, forrni,
Füled zúg, hallasz vad kaczajt,
Miként ha kínjaid gúnyolni
Száz ördög vón versenyre kelve,
S a vér, mint hogy ha rést keresne,
Szemedre gyűl, majd fojtogat,
Míg megvaczog minden fogad;
Aztán az agyra jő a sor,
A melyben mindent eltipor
Egy pár szempillantás alatt,
A mi még emberi maradt
A hosszú kinozás után:
Míg a lélek meghal s csupán
Az állat él... az sem soká...
Azt is megmenti — a halál.

— — — — — — — —

IX.

... Elmondjam-e?
Egy korhadt zsúpon fekszik a
Nagy Lánghy-ház végső fia...
Múlnak már kínjai: merő
Szemekkel néz, körültekint,
Nem érez semmi testi kínt,
De lelke még elég erős
Szenvedni, és nem látja bár,
De *érzi* még a jó anyát,
Ki — maga is félig halott —
Melléje térdre roskadott:
Az egyetlen lény, a kiben
So'sem csalódott, ki hiven
Állott mellette — *mind halálig*,
Kivel szivét nem kötelem,
De a legszentebb szerelem
Kötötte híven össze mindig.
S eszébe jut — tudván mit ő —
Mit szenvedett a gyönge nő!
Szemében, melyre a halál
Jégbélyegét rányomta már,
Két könnycsepp gyűl s végig pereg
Aszott arczán s kínban liheg
Az annyit szenvedett kebel.
Két csókkal anyja törli el
Első s utolsó könyjeit,
S bár már alig tud, szól: «Fiam!
Ne sírj, ne sírj! Ok arra nincsen,
Mert jók valánk mi s igazak, —
És még tán megsegít az Isten...»
S fiának nyilnak ajkai
S mozognak, s bár nem hallani,
De látszik, érzik a sohaj:
«Szegény anyám!»

A nap lement, az éj leszállt,
A kis szobába' csend honol,
Elült a kín, a sorsüzött
Anyát s fiát nem gyötri már.
... Eljött a megváltó halál.

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Folytatás.)

Szerencsére olyan erős és ingathatatlan volt Germaine hitbuzgó bizalma, hogy azzal sziklákat lehetett volna megmozgatni. Valahányszor Clairette a vállalat kudarczáról panaszkodott és újjain kezdte számlálgatni, hogy mennyi ideig tarthat még, míg a megkezdett munka végét látják, Germaine következetesen azt felelte:

— Egy okkal több, hogy ne veszítsük el a bátorságot. Nézd a hangyát, néha egy napot is eltöltenek azzal, hogy egy szilánkot hazaszállítsanak a bolyukba, és ha ez a szalmaszál leesik a fal tövébe, fáradhatatlanul leszaladnak, felveszik újra és kettős buzgósággal czipelik ismét fölfelé. Kövessük a példájukat, kezdjük türelmesen elölről ott, a hol elhagytuk.

És napról-napra elölről kezdték. Mivel a szomszéd falvakat és majorokat már rendre bejárták, most messzebbre kiterjesztették vándorlásukat és a távol eső nagyobb mezővárosokat is sorra vették. Ez alkalommal saját előnyükre meggyőződtek róla, hogy: «Senki sem próféta a maga hazájában», mert azokból a kis városkákból, a melyekben épület épület hátán állott, többnyire szép eredménynyel tértek haza. Ez a siker felbátorította őket és most már rettegés nélkül nyitottak be az útjukba eső nemesi kuriákba, a melyek vadászat idején csak úgy hemzsegtek a vendégektől.

Egy délután, midőn Gieyn túl jártak, oldalvást egy tornyos kastély ötlött a szemükbe, melynek cseréptetője barátságosan piroslott ki egy hatalmas park sárguló falombjai közül. A tárva álló kapun át kilátás nyilott a kanyargós fehér kavicsos fasorra.

— Menjünk be, — szólt Germaine.

Befordultak a széles platánfasorba és nem sokára egy virágos terraszhoz értek, melynek feljáratánál hintók hosszú sora várakozott. Dobogó szivvel haladtak fel az elhagyatott kapualj lépcsőin és benyitottak az egyik ajtón. Legnagyobb meglepetésükre egy fényes terembe toppantak be, a hol hölgyek és vadászruhába öltözött úriemberek kávéztak. Minden tekintet kiváncsian fordult feléjük.

— Mi járatban vannak? — kérdé az egyik hölgy, ki a ház úrnőjének látszott, szelid, csengő hangon.

Germaine elfogódottsága e lágycsengésű hang hallatára azonnal eloszlott és nyiltan tekintett a kérdező szép arczába.

— Nagyságos asszonyom, — felelt bátran, — mi Auberive faluból jövünk és könyöradományokat gyüjtünk, hogy egy hajdanta szent Klárának szentelt, de most romba dőlt kápolnát újra felépitsünk. Azért bátorkodtunk alkalmatlankodni, mert azt reméltük, hogy a dicső szent iránt való tekintetből érdeklődni méltóztatik majd vállalatunk iránt.

Az egész társaságban senki se ismerte szent Klárát és nem is igen törődtek vele. De a kis púpos lány sajátságos megjelenése, feleletének gyermekded naivsága felkeltették a kiváncsiságukat. A hölgyek rámosolyogtak és a ház úrnője kérdésekkel ostromolta a két leányt.

— Micsoda? Önök nem tudják, hogy ki volt szent Klára, — szólt Germaine lángoló lelkesedéssel és szent meggyőződésének egyszerű ékesszólásával elmondta e világfiaknak és nagyvilági nőknek szent Klára történetét, leirta a kápolna szomorú pusztulását és végül alamizsnát kért.

A hölgyek mulattak a kis falusi vadvirág szónoklatán, mialatt a férfiak Clairette viruló és ingerlő bájaiban gyönyörködtek.

— Jól van, gyermekem, — felelt a kastély úrnője, — nem akarom, hogy üres kézzel távozzál. Mindegyikünk egy kővel hozzá fog járulni a kápolna felépitéséhez.

E szavakkal ezüst tálcza után nyult és sorra járta a vendégeit.

— Uraim és hölgyeim, a szent Klára-kápolna számára. Előre kijelentem, hogy csak aranyat fogadok el.

Mindenki kénytelen-kelletlen a zsebébe nyult és lerótta az adóját. Aztán Germainehez tért vissza újra egy halom aranypénzzel, mit a meglepetésében szoborrá dermedt lány kezébe juttatott, a ki könnyes szemekkel köszönte meg a váratlan kincset. Ezenkivül becsengette az úrnő az egyik inast s megparancsolta neki, hogy adasson a két leánynak jó uzsonnát.

De mire leértek a cselédszobába, Germaine, a ki abban a hiszemben volt, hogy Clairette őt nyomon követi, hiába tekintgetett maga körül és jó ideig kellett várnia. Végre előkerült a fiatal lány kipirult arczczal és elmaradása ürügyeül azt adta, hogy a tekervényes folyosókon eltévedt. Germaine kéregetésének váratlan fényes eredménye oly nagy örömmel töltötte el, hogy észre se vette Clairette zavarát.

Késő este tértek csak haza Montgeraudba és mihelyt *meggyujtották a kis mécsest, Germaine* azonnal kiüritette a tarisznyáját és megszámlálta a kincsét.

— Tudod, mennyit hoztunk ma haza, — mondá újjongva, — majdnem kétszáz frankot! Boruljunk térdre és adjunk hálát az Istennek.

Clairette mellé térdelt, de szeme a távolba révedezett és csak szórakozottan darálta az imádság szavait.

A naponta megismételt kisérletek és néhány szerencsés véletlen folytán tél derekán végre együtt volt a szükséges összeg, mely azonnal Sausseret apó kezébe vándorolt, a ki kőmives és épitkezési vállalkozó volt egy személyben. A munka serényen haladt. A kőmives- és ácsmunkát befejezték, csupán csak a lakatosok és festők dolgoztak még a kápolna belső berendezésén. Hófehéren domborodott ki a frissen meszelt épület a lombsürüségből, hátteréből négyszögletes főhajójával, gömbölyü kupolájával és tornyával.

De sajnos, a torony üresen állott, mert nem volt a kápolnának harangja, mely a beszentelés napján misére hiná a jámborokat. Ez a hiány kétségbeejtette Germainet.

— Kápolna harang nélkül, — mondta szomorúan, — az ép annyi, mint az olyan test, a melyikből hiányzik a lélek.

De honnan vegye? Az arboti harangöntő a legkisebb harangért is száz frankot kért, Germaine pénze pedig fogytán volt. Arra nem is gondolhatott, hogy újból kéregessen, mert először is bekopogtatott már minden ajtón, másodszor pedig a téli rosz időben való sok kóborgás annyira megviselte az egészségét, hogy Brocart orvos a legszigorúbban ráparancsolt, hogy pihenjen, ha nem akar komolyan megbetegedni.

Clairette egy este látván, hogy barátnője milyen szomorú és levert, hirtelen elhatározással kijelentette:

— Uraim és hölgyeim, a szent Klára-kápolna számára.

— Ne búsulj! Ha te nem mehetsz is kéregetni, megyek én magam. Csak hogy messzebbre kell mennem, mivel a környékbeliek erszényét már igénybe vettük. Ne aggódjál hát, ha két-három napig elmaradok is és egyedül hagylak idehaza. Kárpótlásul igérem, hogy beszerzem a szükséges összeget.

Másnap reggel útra kelt és a mint előre mondotta, vissza se jött éjszakára. Őt nap mulva került csak elő fáradtan, lesoványodottan, besesett szemekkel. De még mielőtt leült volna, egy maroknyi pénzt szórt az asztalra. Az asztalra halmozott pénz között aranyok, tallérok és egyfrankosok akadtak vegyest.

— Nesze, most van miből venni harangot.

— Szegény jó leány, — sohajtott fel Germaine mély megilletődéssel, — kimerültnek látszol, bizonyára nagy fáradságodba került, hogy összeszedhesd ezt a pénzt. No, de majd megjutalmaz érte szent Klára. Gyere, hadd csókoljalak meg!

— Nem, nem, — rebegte Clairette, — ne nyúlj hozzám, nagyon poros és mocskos vagyok most, előbb megyek a szobámba és megmosakodom.

De midőn visszavonult szobájának magányába, a helyett hogy megmosakodott volna, térdre borult az ágya előtt és arczát a paplanba rejtette, mintha restellné magát önmaga előtt.

A szegény leány lelkiismeretét nagyon bántotta az a tudat, hogy milyen módon szerezte a szükséges összeget. Szeretett volna a sivatagba elrejtőzködni, hogy ott sirassa újbóli botlásait és azt a megbocsáthatatlan hazugságot, melylyel a hiszékeny Germainet áltatta.

Egyedül csak maga szent Klára fönn a mennyben tudott arról a sok bünről, melyeknek árán az ő kápolnája épült. Ő tudta, hogy a gerendák fáját Arbillot apó lopta a kincstári erdőben, és tudta azt is, mibe került Clairettenek a harang.

De e jámbor bünök titka örökre titok maradt és Germaine sohase tudta meg, minő vétkek árán épült föl az ő kápolnája.

V.

Az első mise végezte után Germaine becsengetett a plebánián és alázatosan kérdezte, vajjon a tisztelendő úr méltóztatnék-e őt fogadni. A Clairettet illetőleg, közte meg a pap közt támadt véleménykülönbség folytán elhidegült közöttük a régi bizalmas viszony. Noha tovább is hive maradt, ezentúl soha se találkozott többé vele, csupán a gyóntatószékben vagy misén és összekoczczanásuk óta ez volt az első eset, hogy Germaine a plebániába beállitott. Bevezették az ebédlőbe, a hol a pap ép a kávéját szürcsölgette. Midőn megpillantotta látogatóját, hamarosan kiitta a kávét és a szomszéd szoba ajtaját kinyitva, szertartásos, fagyos hangján szólalt meg:

— Ah, ön az, Vincart kisasszony, tessék a könyvtárszobába besétálni.

Péchenart plebános nem szerette, ha az *evésen rajta kapták*, megalázó dolognak tartotta, hogy ő is, mint más közönséges halandó, rászorul a test táplálására. Ez az állati szükséglet szerinte lealacsonyitotta az alsóbbrangú lények szinvonalára és csökkentette a szellemi fensőbbségét. Csak midőn a könyvei közt megtelepedett a dolgozószobáját ellepő iratok előtt, érezte ismét, hogy méltóságának dicsfénye övezi és kenetteljes mozdulattal üléssel kinálva a fiatal lányt, halkan kérdé:

— Minek köszönhetem a látogatását?

— Plebános úr, egy nagy kegyért jöttem esedezni.

— Egy kegyért?

— Igenis, kérem. Bizonyára tetszett hallani róla, hogy összegyüjtött alamizsnák segitségével újra felépittettem a szent Klára-kápolnát.

— Igen, hallottam, hogy ilyesvalamit rebesgetnek.

Az a megvető közömbösség, melylyel a pap e szavakat hangsulyozta, zavarba hozta Germainet, a ki nem tudta, hogy ez a látszólagos közöny merő tettetés.

Péchenart plebános tudta jól, hogy miről van szó. Sőt Germaine e tette is újabb okot adott neki a felháborodásra, mert olyan önállóság és gőg tanujelét látta benne, melyet meg kell törni és ki kell irtani. Ez a vállalat, mely egyedül a fiatal lány kezdeményezésének köszönhette lételét, az ő szemében saját főnhatóságán ejtett csorba, jogainak megsértése volt. Annál inkább

bántotta, mert nem tudta magának megbocsátani, hogy nem neki magának támadt ez az ötlete.

— Igen, — folytatta fagyosan, — azt is hallottam, hogy ön alamizsnát gyüjtött a költségek fedezésére... Erre vonatkozólag meg kell jegyeznem, hogy nagyon is helytelenül cselekedett. Miután ön az én községem kebelébe tartozik, kötelessége lett volna, hogy mielőtt alamizsnagyüjtéshez fogott, tőlem, mint lelki pásztorától engedélyt kérjen. Ön kitette magát annak, hogy a püspöki rendeletek ellen vétve, egyházi büntetést züdítson a fejére... No, de hagyjuk ezt... Az engedelmesség sohse volt erős oldala. Mi a kivánsága?

— Arra akartam kérni tisztelendő uramat, — felelt Germaine, alázatosan meghajolva a pap kemény dorgatóriuma előtt, — kegyeskedjék megállapítani azt a napot, a mikor a kápolnát felszentelni méltóztatnék. Minden rendben van. Eleinte a Klára-napot tartottam legalkalmasabbnak, de arra soká kéne várnunk... Tisztelendő uramat illeti meg egyedül, hogy felszentelje ezt a szentélyt és hogy ott elmondja az első misét. Nagy hálával tartoznám tisztelendő úrnak, ha kegyesen megállapítaná a napot és az órát...

— Hát azt hiszi ön, — szólt Péchenart plebános, — hogy hűbele Balázs módjára határozhatok ilyen dologban?... Erre nézve szigorú szabályok vannak előírva és első sorban a langresi püspökkel kell, hogy megbeszéljem. Először is föltétlenül szükséges, hogy tudjam, vajjon a felszentelendő épület olyan állapotban van-e, a milyent a liturgiai törvények előírnak. Ön senkitől se kért tanácsot az építkezési munkálatok körül. Kételkedem hát abban is, vajjon az épület megfelel-e a rendeltetésének?

— Ha tisztelendő úr kegyeskednék becses idejéből néhány órát arra szánni, hogy személyesen megtekintse a kápolna belsejét, nagy hálára kötelezne. Mai látogatásomnak tulajdonképen ez volt a czélja.

A pap égett a vágytól, hogy megtekinthesse a kápolnát, mert arra számított, hogy talál majd okot szigorú kritika gyakorlására és le fogja lohasztani a fiatal lány gőgjét. Méltósága azonban nem engedte meg neki, hogy ő tegye meg az első lépést; de örült, hogy ime Germaine maga kéri erre. Különben a fiatal lány szerény és alázatos magaviselete is nagyban hozzájárult, hogy mogorvasága lassanként szelidüljön.

Az ablakhoz lépett, fellebbentette a függönyöket, hogy egy pillantást vessen az égre, és miután meggyőződött róla, hogy az idő elég alkalmas, leereszkedő hangon mondá:

— Legyen! Most épen ráérek és útközben majd imádkozom. (Vége következik.)

A női szépség

fentartására és emelésére a legkitünőbb szer:

Cornélia-arczkenőcs

(törvény által védve). 7706

mely az arcznak üde, meglepően tiszta fiatalos szint kölcsönöz a mit **semmi más szerrel elérni nem lehet**. Kitünő szer: májfoltok, szeplők, pattanások, pörsenések (mitesser), tulvörös arcz és a bőr minden tisztátlansága ellen, a sárga vagy barna arczbőrt vakitó fehéré teszi. **Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona.** — Ezen kőkedvelt szer kapható:

LESZKOVÁCZ MILETA

„KORONA" czimü gyógyszertárában

Ó-Verbászon (Bácska), 150.

Postai megrendeléseknél finom **ponderek, szappanok és illatszerek** hozzácsomagolásra ajánlatnak.

Viszonteladók kerestetnek.

Főraktárak Budapesten: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. és dr. Egger Leo gyógyszertárában Váczi-körut 17.

!! Utánzásoktól óvakodjunk !!

Csak Leszkovácz által készített kenőcs a valódi!

Államilag kedvezményezett gőzerőre berendezett első magyar

Torony-óra-gyár

Máyer Károly L. utóda MULLER JÁNOS

Budapest, VII., Kazinczy-utcza 3. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. 8110

Jod-forrás Hall fürdőhely.

Felső-Ausztriában.

A kontinens legerősebb Jod-forrása görvély és azon általános és különleges kór ellen, a melynél a jód fontos gyógyhatányt képez. Kitünő fürdőberendezések (Fürdő- és ivókura, begöngyölések, belégzések, massage, vill. fény és fülke-fürdők). Igen kedvező klimatikus viszonyok. Vasutállomás, Utirány Linz a D. vagy Steyr-on át.

Idény május 15-től szeptember 30-ig. 8159

(Fürdők május 1-től—15-ig is szolgáltatnak.)

Kimeritő prospectusok többféle nyelveken a fürdőgondnokságtól Bad Hall-ban kérendők.

Dr Leras

VAS PHOSPHÁT 8071

Ezen vaskészitmény tartalmazza a vér és csontok legfontosabb elemeit. Kitünő gyógyszer **vérszegénység, sápkór, gyomorfájdalmak, vérvesztés** esetében, szabályozza a **hószámot**, könnyü emésztetü és kiváltképen **hölgyeknek, fejlődésben lévő fiatal leányoknak**, valamint **gyenge gyermekeknek** legmelegebben ajánlható. Egy üveg ára 1 frt 50 kr. Magyarországi főraktár

Budapest, Török József gyógyszertára király-utcza 12. sz.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél az emésztési és lélegzési szervek hurutainál, a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatásu.

Vasmentes. **Kellemes izü.**

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diaetetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és vese izgatási** tüneményekben vagy **húgysavas vesehomok és vesekövek** képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,

Cs. és kir. udvari szállító és szerb kir. udv. szállító.

Csorba-fürdő.

Tátra gyöngyének elnevezett eme klimatikus gyógyhely, mely a magas Tátra déli lejtőjén 1351 m. magasságban fekszik, május 15-én nyilik meg.

Javalva van: **ideg és légzőszervek bántalmainál, vérszegénységnél, álmatlanság és étvágytalanságnál** s mindenütt ott, a hol üdülés és erősbödés megkivántatik. Vannak meleg és törpefenyő kádfürdők, hideg zuhanyfürdő, valamint a tóban uszoda; állandó fürdőorvos, házi gyógyszertár, posta- és távirdahivatal. Teljes ellátás (pensio) a fő-idényben személyenkint is naponta 3 frt 50 krtól 5 frt 50 krig. 8232

Csorba vasuti állomástól a fürdőbe fogaskerekü vasut vezet, mely junius 15-től közlekedik. Tátrafüredre bérkocsik, a tátrai kirándulásokra megbizható vezetők rendelkezésre állanak. Kivánatra felvilágositással szolgálnak vagy prospektust küldenek **Klimó testvérek fürdőbérlők**, vagy a

fürdőigazgatóság Csorba fürdőn.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),

Arany éremekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

VADLILIOM.

Regény.

Irta THEURIET ANDRÉ.

Francziából fordította Gerőné Cserhalmi Irén.

(Egyedül jogositott magyar forditás.)

(Vége.)

Ezzel levette a fogasról háromszögű kalapját, felöltötte a köpönyegét, mert hűvös volt a lég, noha már áprilisra járt az idő és az udvarra nyiló ajtón kifordulva, odaszólt Germainenek:

— Menjen előre, én követem.

Szótlanul ballagtak végig az utczán. Germaine azt remélte, hogy a pap útközben majd kérdéseket fog intézni hozzá, és azzal kecsegtette magát, hogy ama bizalmasabb beszélgetés folyamán, mely a kettesével való sétálás közben megered, eloszlatja a plebános előitéleteit, de szegényke csalódott ebbeli reményében. A hogy kiértek a faluvégre, Péchenart lelkész kinyitotta breviariumát, asketa arczával a zsoltárok könyve fölé hajolt és csak abban a pillanatban vette le a szemét a könyvről, midőn Germaine az allofroyi domb tövén tisztelteltjesen érintette a karját, hogy figyelmeztesse a dombnak meredekülő lejtőjére. A lelkész intett a fejével, jeléül annak, hogy ismeri az útat, aztán egy Gloria Patrit kezdett mormogni. Mire a magaslatra értek, elmondta a köteles zsoltárokat és az utolsó Gloriánál fölvetette a fejét.

A kápolna környékét elétlenitő bozót és kőhalmazok eltüntek; helyükbe két kavicsos fasor szegélyezte a pázsitos térséget, mely a kápolnához vezető lépcsők előtt terült el. Hófehéren és napsugárban ragyogva nyult fel a kápolna az ég halvány azurjába, élesen kiszögellő homlokzatával és karcsú tornyával. Jobbról és balról sürű vadrózsabokrok övezték, melyeknek ágai már virágba borultak. A kapu háromszögű homlokzatán ez a felirat ékeskedett: «SANCTA CLARA ORA PRO NOBIS!»

Germaine egy új kulcsot vont ki a zsebéből, melynek aczélja csak úgy ragyogott a napsugárban, ezzel kinyitotta az ajtót, feltárta a hatalmas tölgyfaszárnyakat és alázatosan félre vonulva, igy szólt:

— Méltóztassék, tisztelendő úr, ez az ön birodalma.

Benn az ablaktáblákon átszürődő napfényben fehérlettek az új falak, az ivelt boltozat, mely két barna pilléren nyugodott, és a kupola alatt ott díszlett a világosszürkére festett tölgyfaburkolatu oltár.

Faragott tabernaculum emelkedett az oltár fölött, melyen hatalmas rézgyertyatartók váltakoztak ódon porczellánvirágtartókkal, melyekre Germaine a szülői ház padlásán akadt.

Ez egyszerü berendezés szüzies üdeség bélyegét viselte magán. A fénytelen, áttetsző ablaktáblákon hófehéren és tompán ömlött be a világosság, mint hulló hópelyhek ezüstje, csupán az áttört művü tornyon szürődött át egy kéve napsugár, mely az oltárt beragyogva, érvényre juttatta a karos gyertyatartók aranyszinét és a perczellán hamvasszürke árnyalatait.

Péchenart plebános hiába járatta körül kutató tekintetét, hogy valami kifogásolható részletet találjon. Rendesen zárkózott zord arcza e kellemes meglepetés derüjétől szinte feléledt. A tabernaculumhoz közeledett és az oltárkő fölé hajolva észrevette, hogy az oltár lapjából ott, a hol az ostyát szentelik be, a négy kereszttel jelölt szimbolikus oltárkő sem hiányzik.

— Istenem, áldott legyen a neved..

— Semmiről sem feledkeztek meg, — mormogta, — ez a lány mindenre gondolt.

Aztán ismét Germainehez közeledett, a ki aggódva szegezte rá kérdő tekintetét.

E pillanatban léghuzam nyikorogtatta meg a kápolna ajtaját és a levegő rezgésétől megkondult a harang érczes csendülése.

— Harang! Még harangról is gondoskodott! — kiáltott fel a plebános és elálmélkodva feltekintett a kupolára.

Aztán ismét Germainere vetette a szemét, mialatt nevetésre ritkán nyiló ajkai mosolyra derültek.

— És te, Vincart Germaine, — szólalt meg végre, a régi bizalmas tegezésre visszatérve, — te egyesegyedül a te csekély erődből egymagad épitetted fel ezt a kápolnát.

— Oh, dehogy egyedül, tisztelendő úr, sokkal szegényebb vagyok, semhogy kitelt volna csekély vagyonkámból; de akadtak derék jó emberek, mint például Sausseret apó és Arbillot favágó, a kik segédkezet nyujtottak és azonkivül összegyüjtöttem sok alamizsnát.

— A falubeliek szegény emberek és nem adhattak sokat; rengeteg sok ajtón kellett kopogtatnod, mig összeszedted a szükséges pénzt.

— Szent Klára segitségemre jött. Mindenüvé bekopogtattam Clairette társaságában, a ki bűnbánó vezeklésével jóvá tette, a mit vétett. Kunyhóba és kastélyba, szegényhez, gazdaghoz benyitottunk egyaránt.

— Az ám, — sohajtott a plébános, — csak hogy ott, a hol jótékony adományról van szó, a paloták urai keményebb szivüek, mint majorjaink parasztjai... Mivel lágyitottad meg kemény szivüket?

— Elbeszéltem nekik szent Klára történetét és elmondtam az omlófélben levő kápolna szomorú állapotát. Ha kinevettek, odébb álltam és imádkoztam érettük; sőt megesett az is, hogy később megbánták keménységüket és visszahittak, hogy alamizsnát adjanak. Igy cselekedtem én, a többi a jó Isten müve volt.

A pap szivének kemény kérge olvadozott a megilletődés melegétől és kezeit összekulcsolva, imára fakadt.

— Istenem, — igy kiáltott fel, — áldott legyen a neved, a miért a benned való bizodalommal megajándékoztad ezt a gyermeket és bocsáss meg, hogy kételkedtem benne. Te ebben a szüzi lányban újra felélesztetted az első századok nagy szentjeinek hitbuzgalmát. Dicsőség a te nevednek! Vincart Germaine, az Isten áldása van rajtad; Isten szállott le a szivedbe. Térdelj ide mellém és imádkozzunk.

S az oltár előtt leborulva, mind a ketten buzgó imádságba merültek.

Ezután a pap fölemelkedett és Germainehez fordulva, igy szólt:

— Édes lányom, holnap elmegyek személyesen a püspökhöz. Be fogok számolni a te cselekedeteddel; el fogom mondani, hogy micsoda Istennek tetsző dolgot mivéltél és engedélyt kérek, hogy fölszentelhessem azt a kápolnát, a mit épitettél. A püspök beleegyezése kétségtelen. Mihelyt megkapom az engedélyt, rögtön tudatom veled a beszentelés napját.

Ezután nem sokára a plebános már arról értesithette Germainet, hogy megkapta az engedélyt és hogy a következő csütörtökön fölszenteli majd a kápolnát, de a szegény Germainet ez az örömhir a betegágyon érte.

A fárasztó téli gyaloglások és az előző hetek izgalmai sorvasztó lázra gyujtották ereiben a vért. De a hőn óhajtott felszentelés örömhire s az a kilátás, hogy álmainak valósulását megéri,

olyan boldogsággal töltötték a szívét, hogy új erőre kapott hirtelen. Az ünnep előtti napon, Clairette intéseire mit se hallgatva, hajnalhasadtával felkelt és kijelentette, hogy most mind a ketten kimennek az erdőre és virágot fognak szedni, hogy feldiszitsék a kápolnát.

Mind a ketten elindultak hát a szép, verőfényes napon, de mint a hogy az gyakran megesik a szeszélyes áprilisban, nem sokára hűvös szél kerekedett kelet felől és szürke felleggomolyokat korbácsolt fel, melyek szemlátomást nőttek s nem sokára elfátyolozták az eget. De azért a két fiatal lány zavartalanul folytatta útját. A metsző szél meggyorsitotta lépteiket és csakhamar befordultak a déli napsütötte erdőszürűségekbe, a hol korai gyöngyvirág és szagos müge bontották már ki illatos kelyheiket.

Mámorító illatot lehelő terhük alatt görnyedezve értek az allofroyi dombtetőre s befordultak a kápolnába. Clairette a szomszéd kút vizével megtöltötte a virágtartókat, aztán ügyes kézzel csokorba kötötte a virágokat. Germaine pedig vadrózsabimbókkal és zöld levelekkel hintette tele az oltár lépcsőfokait. A tavasz édes, üde lehellete áradt szerte a boltozatok alatt és szent öröm dobogtatta meg Germaine szivét. Most megtettek minden előkészületet a holnapi ünnepélyre és ernyedetlen munkájuk jutalmát várták.

Gondosan bezárták a kápolna ajtaját és hazafelé ballagtak. De alig hogy a domb aljára értek, már is megeredt a zivatar. Az ég csatornái ontották a záport, s darával vegyes zimankós eső csapkodta arczaikat. Bőrig átázva kerültek haza és mialatt Clairette tüzet rakott, Germaine oly lázasan didergett, hogy le kellett fektetni s orvost hivatni. Mire az orvos megérkezett, a fiatal lány eszméletét vesztve forró láz tüzében égett és félrebeszélt.

Az öreg Brocart doktor felette komoly arczot vágott, és midőn Clairette aggódva kérdezte tőle, vajjon a beteg holnap felkelhet-e, haragosan ráförmedt:

— Az ám, mindig a régi dal! Mondtam neki, hogy vigyázzon magára, ő meg künn sétálgat szakadó esőben. Tessék, most alapos tüdőgyuladást szerzett magának. No hiszen, most miveljen csodát az a szent, a kiért tönkre tette magát; én nem tehetek semmit!

Csütörtök reggelre elállt az eső, a derűs égen fényes ragyogással tündökölt a nap. A templom harangjai csengve-bongva szólitották a hivőket a nagy ünnepélyre és érczes kongásuk dallamos hanghullámokban rezdült szerte a sugaras légben; az Aube völgyének tulsó oldaláról pedig szent Klára kápolnájának ezüstcsengésű kis harangja viszonozta a köszöntést.

De Germaine mindezt nem hallotta már.

Mialatt a rózsafüzérrend tagjai zászlajukat magasan lobogtatva, kettős sorban vonultak ki a kápolna felé, s mialatt az aranyrojtos bársonymennyezet alatt a plébános követte őket a tömjént hintő karénekesek és a zsoltárokat zengő hivők élén, azalatt Germaine, a ki e jámbor ünnepélynek megteremtője volt, ő, a ki megmozgatta az óriási tömeget, haldokolva feküdt betegágyán, az emésztő láz izzó hevében. Clairette kétségbeesetten térdelt ágya fejénél. Ez a kinos halálvonaglás fellázította egész valóját és lelke zúgolódott az ég kegyetlen igazságtalansága ellen. Az ablakon keresztül a szellő szárnyain időről-időre behallatszottak a zsoltárok szaggatott dallamai, a csengő harangzúgás egyes hangjai, és szenvedélyes harag lobogott fel szivében. Ez az általános örömteli vigalom úgy bántotta a lelkét, mintha egyetlen beteg barátnőjén esett halálos sértés volna, kegyetlen mellőzése annak, a ki a nagy mű összes fáradalmait és gondjait egyedül viselte és a ki most meg van fosztva az őt jogosan megillető diadal és öröm osztályrészétől.

Dél felé, mire az ünnepélyes szertartás véget ért és a harangok elnémultak, Germaine homályosan föleszmélt. A plebános időközben értesült a fiatal lány reménytelen állapotáról és azonnal odasietett. Midőn Germaine megpillantotta őt, ajkai bágyadt mosolyra nyiltak s szempilláinak lassú hunyorgatásával üdvözölte őt.

— Szegény lányom, — szólt a plebános, — az első misét a te mennybéli üdvösségedért és földi felgyógyulásodért mondtam. Nagyon épületes volt a szertartás és a te neved lebegett minden ajkon.

— Tudom, tisztelendő úr, — suttogta a beteg alig érthető, szakadozott hangon, — álmomban mindent láttam és hallottam. Ne sajnálkozzanak rajtam. Én Thabor hegyén vagyok.

Arcza valóban átszellemült, fekete szemeiben földöntúli fényesség lobogott. Hangosan fohászkodott az ő védszentjéhez és megköszönte neki, hogy érte jött. Aztán Clairettehez fordult, a ki zokogva térdelt az ágya mellett és mosolyogva vigasztalta:

— Ne sirj, hanem örülj velem, nem látod amott az egek dicső urát, kinek glóriáját csodálom!

Látnoki lelkében feléledtek újra a gyermeki emlékek, a mikor Martiallal együtt járta be a zöldelő erdőséget és a túlvilágban gyönyörködő szeme előtt feltünt az egek királynője fehérfátyolos szüzek seregében, kik egyenest a menynyekbe vezető gyöngyvirágos ösvényt mutatták neki.

Alkonytájt utolsót lobbant a szeme és boldog mosolylyal rebegé:

— Imádott vőlegényem, én Jézusom, a te öledben akarok meghalni!

Aztán egyet sohajtott és meghalt.

Teste majdnem karcsúvá egyenesedett; szelid, szép arcza oly tiszta és szeplőtlen volt, mint a vad liliom kelyhe, és földfeletti derű ragyogott vonásain.

E pillanatban a tavaszi szellő kitárta az ablakszárnyakat és az áprilisi langy fuvalomtól ágaikról lepergetett cseresznyefavirágok szüzies hópelyhekként hullottak Germaine ágyára, hogy megünnepeljék titokzatos szent nászát álmainak sovárgott jegyesével.

HÍRES ASSZONYOK.

CORDAY CHARLOTTE.

A fiatal, huszonöt éves leányban, ki lángoló hazaszeretetétől vezéreltetve, abban a reményben, hogy hazáját megmenti a további vérengzésektől, meggyilkolta a vérszomjas Maratot, kit minden veszedelem szerzőjének tekint, az ó-kor nagy nőinek hősiessége áll előttünk, s nagyszerü alakja, a vértanuság dicsfényétől övezve, talán még felül is mulja azokét.

Corday Charlotteban minden esetre több van előttünk a közönséges fanatikusnál s arra sincs semmi okunk, hogy — mint némelyek jellemezni szeretik — egy egészen természetellenes, kivételes, sőt érthetetlen teremtésnek tekintsük. A kik ilyennek állitják, azt mondják, mindenképen különös lény. Nemes leány, de nincs semmi vagyona; az apácza-élethez vannak hajlamai, de azért nem vonul kolostorba; fiatal leány, de mit sem tud a szív követeléseiről. Kivételes jellem kétségkivül, de a nélkül, hogy a benne feltalálható ellentétek bántók lennének.

Corday d'Armont Mária (Anna, Sarolta) 1768 julius 27-én született Normandiá egy kis községében, Saint-Saturnin — des — Liqueriesben. Az a föld vallja őt tehát a magáénak, mely Tankred és hóditó Vilmos nevével dicsekedhetik; ereiben pedig a nagy Corneille vére buzog. Apja ugyanis Corday Jacques, anyja pedig Gautier de Mesnival Marie-Jacqueline, a ki a nagy Corneille nőtestvérének, Máriának szépunokája volt. Apja családja a korábbi időkben igen gazdag volt, de később minden vagyonukat elvesztették. Úgy, hogy midőn a Corday párnak 1774-ben született második fiukkal gyermekeik száma már ötre emelkedett, az atya nem volt képes a nagy családot fentartani s második leányuk, a kis Charlotte nagybátyjához, Corday abbéhoz kerül Vicquesbe, hol több évet tölt. Ennek a papnak a vezetése alatt tanul meg Charlotte irni és olvasni nagy nevü rokona, Corneille Pierre müveinek egy régi példányából.

Miután a család vagyoni helyzete egy 1781-ben megnyert per következtében némileg megjavult, Charlotte visszatér a szülei házhoz, hol a tizenhárom éves leányka mint józan, házias, szorgalmas gyermek tünik ki anyja mellett. Későbbi jellemének vonásai már ebben az időben kezdenek kialakulni. Anyja maga azt mondja róla: ez a kis leány oly szigorú maga-magához, hogy soha sem panaszkodik semmiről; ha beteg, nekem kell kitalálni, mert ő meg nem mondaná. De az anya már a következő évben meghal, midőn épen egy hatodik gyermeknek akar életet adni. Az atyának most minden igyekezete az volt, hogy Charlotteot egy leánynevelő-intézetbe adja s mivel a saint-cyri nevelőintézetbe nem sikerült őt bejuttatni, a cæn-i Sainte-Trinité apátságba véteti föl.

Majdnem nyolcz évig tartózkodott itt Corday Charlotte, körülbelül az 1782. év májusától 1790 márciusáig. Elmélkedésre, magába mélyedésre való hajlama itt, a kolostori élet csöndjében szabadon talált kielégitésre; de e mellett elmerül kedvencz foglalkozásába: a tanulásba, olvasgatásba is. A római és görög történelem megismerése fölkeltik lelkében a szabadság lángoló szeretetét, Corneille, Racine és Rousseau müveinek olvasása pedig csak még jobban megerősitik ebben.

A fejlődő fiatal leány szépsége is mindinkább kezd kibontakozni. Termete nagyobb a középnél, idomai klasszikusan arányosak, egész alakján üdeség, előkelőség és szerény, megnyerő jóság látszik. Szemeiben bizonyos mélabú ül, arczán nyugalom és komolyság fejeződik ki, haja hullámos, barna és kék szemei a legbájlóbbá teszik, mig hangjában oly sajátságos harmonia van, mely mindenkit megragad. Minden esetre feltünő, hogy e ragyogó szépségü leány egész rövid élete folyása alatt semmi jóllét nem adta annak, hogy a szerelemnek valami szerepe lett volna a drámai lefolyású életpályában. Több nevet emlitenek ugyan, melyek viselői iránt vonzalmat táplált volna, de mindezek csak bizonyiték nélküli föltevések. S igy teljesen hitelt kell adnunk annak, a mit rokona, Marommené

Maurine 1834-iki rajza után.
Corday Charlotte.

asszony mond róla, hogy: «Egyetlen férfi sem gyakorolt reá legkisebb hatást sem; az ő gondolatai egészen máshol jártak, sőt azt is állithatom, hogy mi sem volt tőle távolabb, mint a férjhezmenés gondolata. Nem egy hozzá illő ajánlatot utasitott vissza és kifejezte szilárd elhatározását, hogy soha sem fog férjhez menni. Lelki büszkeség volt ez, mely fellázadt arra a gondolatra, hogy férfi akaratának alávesse magát? Vagy talán szüzies lelkének idegenkedése volt ez? Nem tudom. De gyakori bizalmas beszélgetéseink alapján állithatom, hogy senki sem dicsekedhetett tetszésének megnyerésével s azzal, hogy valamiféle helyet foglalt volna el az ő szivében. Többször mondá nekem: «Soha sem fogok lemondani drága szabadságomról; leveleiden soha sem fogsz engem asszonynak czimezni» . . . Hősies szive csak egy szerelmet ismert, a legnemesebbet, miért mindent feláldozott: a «honszerelmet.» Jellemzőn mondja Jean Paul is róla: «Benső lényének minden nagy heve s alakjának minden fényessége mellett is a viszonzott szerelem távol maradt tőle mindig; kevésre becsülte a férfiakat, mert a női lélek a szerelemben egy magasabb lényt keres és az ő magasztos lénye még hozzá hasonlóra sem akadhatott.»

A nemzetgyülés 1790. február 13-án a kolostorok megszüntetését mondotta ki. Igy a Sainte-Trinité kolostor lakóinak is búcsút kellett mondaniok a megszokott csendes falaknak. Corday atyjához siet vissza, ki időközben Mesnil-Imbertbe költözött át. Körülbelül egy esztendeig tartózkodott atyja házában, majd egy gazdag nagynénjéhez, Brethevillené asszonyhoz megy Cænbe. A legnagyobb visszavonultságban tölt itten teljes két esztendőt; a forradalom mind rohamosabban jelentkező véres eseményei mindinkább magába mélyedésre késztetik, csendes kesergésre szerencsétlen hazája sorsa felett. Ez időben igy ir róla egy egykoru följegyzés: Büszke, szép leány, ki nem vidám dalokat hallat, mint mások; ritkán ül mosoly ajkaira, inkább olvasgatással tölti idejét; okossága és szépsége általános tiszteletet szerzett neki mindenki részéről.

Corday Sarolta lelki világára, későbbi nagy elhatározására kétségkivül döntő hatással volt ez a két esztendő, melyet Brethevillené asszony házánál töltött. Annak csendes magányossága, visszavonult életmódja mind alkalmasak voltak szabadság utáni vágyának, rajongásának egy jobb jövőről való álmodozásainak kifejlesztésére. Észrevétlenül beleélte magát egészen e képzeleti világába, s a való kietlensége, vigasztalansága csak annál sötétebben, szomorúbban tárult fel szemei előtt. Brethevillené asszonynál ugyan nem volt hiány ismerősökben, barátokban, de a forradalom előrehaladásával ezeknek köre mind kisebb lett, mert az emberek külföldre meneküles által igyekeztek magukat az oly bizonytalannak mutatkozó jövő esetőségeitől megvédeni. Cæn városát magát és környékét megkimélte ugyan eddig a forradalom vérengzése, mégis sokan kivándoroltak innen is és Brethevillené asszonynak is nagy kedve lett volna a várost elhagyva Rouenba menni, de ettől egy belga rögeszméje visszatartotta. — Hallotta ugyanis, hogy Rouenba menve, egy hajóhidon kell áthaladni és nem volt képes attól a gondolattól megszabadulni, hogy ez a hid ép abban a pillanatban, midőn ő rajta lesz, leszakad s ő a tengerbe zuhan. Így maradt Cænben Charlotteval együtt.

E. Roujat.
Marat.

Corday Charlottenak ez időbeli lelki állapotát élénken jellemzi az a levele, melyet 1793 január 28-án irt egy barátnőjéhez. Ha már a forradalom eddigi eseményei is mélyen hatottak a fiatal leány fogékony kedélyére, gondolható, hogy az előző év szeptember havában történt mészárlások és a király kivégeztetése még inkább növelték szabadság után áhitozó lelkének elkeseredését. — «Hallottad a borzasztó esemény hirét és szived, miként az enyém, iszonyattal telt el; ime hát Franciaország ki van szolgáltatva a nyomorultaknak, kik már eddig is oly sok gonoszságot követtek el. Isten tudja csak, hogy fog ez végződni. A mi borzasztóságot csak elgondolhatunk, az mind fenyeget bennünket a jövőben, mit ilyen események készitenek elő. Nagyobb szerencsétlenség már nem

XVIII. századbeli metszet után.
Jakobinus.

szakadhatott volna reánk. Mindazok, kik arra lettek volna hivatva, hogy szabadságot adjanak nekünk, ép megölői lettek a szabadságnak; hóhérok, semmi egyebek. Sirjunk szegény hazánk szerencsétlenségén.»

Ezek a sorok nagyban hozzájárulnak a Corday Charlotte bensejében végbement tragikus elhatározás megértéséhez, feltárják előttünk szive végtelen elkeseredését, teljes reménytelenségét, lángoló hazaszeretetének kétségbeesését. Valóban teljes oka volt a hazája szabadságáért, boldogságáért lángoló fiatal leánynak ez elkeseredésre, mert a legnagyobb rohamossággal egymást követő események mi biztatót se nyujtottak. Az 1789. évi junius 17-étől, midőn a nemzetgyülés megkezdi munkáját, egymást érik az újabb, meg újabb meglepetések. A kiváltságok eltörlése után következett a királyság hatalmának semmivé tétele, Lajos menekülési terve, visszavitele Párisba, fogsága s elitéltetése. Aztán a kényuralom erőszakosságai, nem ismerve semmi mérsékletet, minden nap újabb iszonyatosságait mutatva a bünös fékevesztettségnek. A forradalom «mint véres tengeráradat hömpölygeti habjait.»

A vérontás nagy mesterei közt Robespierre mellett Marat, a vérszomjas jakobinus emelkedik ki. Ennek az embernek, ki magát folyton a «nép barátjá»-nak nevezi, csupa visszataszitó, undok vonásokkal találkozunk egész jellemében. Miután tiz esztendeig mint nyelvtanitó élt Angliában, majd Artois grófnál volt orvos, ugyanannyi ideig s ez alatt számos politikai, bölcsészeti és természettudományi iratot tett közzé a nélkül, hogy valami sikert ért volna el. Majd a forradalom mozgalmaiban igyekezett szerinte eddig félreismert tehetségét érvényesiteni. Egész lényében nincs legcsekélyebb megnyerő, kiengesztelő vonás sem, de annál több ocsmányság. Öntelt, hiú, hatalom vágyó a végtelenig s bár fennen hangoztatja, hogy ő legkevésbbé barátja a vérengzésnek, kioltathatatlan a vérszomja. Lapjai: «A nép barátja», majd «A franczia köztársaság lapja» a legféktelenebb büntettekre ösztönzik az embereket. Ördögi számitással fel tudja kelteni a csak iméntfölszabadított emberekben az új szolgaságtól való irtózást; a bünök büntetése elől új büntettekkel igyekszik menekülni, s minden iránt, mi a gazdagsággal, előkelőséggel, miveltséggel kapcsolatban van, kiirthatlan gyülöletet támaszt a csőcselékben. Hirlapjaiban minden nap a polgárok szabadsága elleni összeesküvésekről tud ujságolni s ezekkel szemben csak egy orvosság

van, a tőr vagy a nyaktiló, mik nem az önvédelem végső eszközei immár, hanem hazafias kötelességszámba mennek. «Senki se tartózkodik annyira, mint én — írja egy alkalommal lapjában — a vérontásoktól, de annak megakadályozására, hogy a vér patakokban folyjon, sürgősen felhivlak benneteket, polgárok, hogy pár csöppet bocsássatok ki.» Ezt az érvágást ő szükségesnek tartja a polgárok összessége érdekében; bezzeg ez a pár csöpp ezrek meg ezrek vérét jelenti előtte. «Kis koromtól kezdve a dicsőség szomja emésztett» — mondja magáról — mely szenvedély változtatta ugyan tárgyait életem különböző korszakaiban, de pillanatra se hagyott el. De mindig elvetettem minden tárgyat, melyben nem remélhettem, hogy nagy eredményekre jutok és eredeti leszek; nem tudom arra szánni magamat, hogy mások művein kérődzzem.» E szavak élénken kifejezik határtalan becsvágyát, melylyel azonban semmi igazi tehetség sem párosult. Mint Taine mondja, Marat a legszörnyüségesebb az összes jakobinusok között, határos az őrülettel, s ennek fővonásait tünteti fel: a dühös lelkesedést, a folytonos izgatottságot, a lázas tevékenységet, és az akarat merevgörcsét a rögeszme kényszere alatt.

(Vége következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR.

Szerkeszti HEINRICH GUSZTÁV.

15. füzet.

Vásárhelyi Daloskönyv.

XVI.—XVII. századi szerelmi és tréfás énekek.

Az Erdélyi muzeum-egylet kézirattárában levő eredetiből kiadta

Ferenczi Zoltán.

Ára füzve 1 frt. *Ára füzve 1 frt.*

16. füzet.

LAIS

vagy

AZ ERKÖLCSI MAKACS.

Vigjáték öt felvonásban.

Irta

BESSENYEI GYÖRGY.

A kéziratból első izben kiadta

Dr. LÁZÁR BÉLA.

Ára füzve 50 krajczár.

39.732. V/1. számhoz.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A Dunafolyam szigai átvágásának létesitése érdekében 1899., 1900. és 1901. években teljesitendő munkálatoknak, ugymint 851 920 m³ földanyag (homok, agyag, kavics) szárazban való kiemelésének, továbbá 964.513 m³ kotrásnak vállalati uton való biztositása czéljából folyó évi junius hó 19-én 12 órakor a földmivelésügyi m. kir. ministerium tanácstermében nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A szabályszerüen kiállitandó ajánlatok, melyekhez az ajánlati összeg 5%-nak megfelelő bánatpénznek a budapesti IX. m. kir. állampénztárnál történt letételéről szóló elismervény is csatolandó a jelzett napon délelőtt ½12 óráig Oherolli Károly kir. tan. segédhivatali főgazgatónál (földmivelésügyi ministeri palota) nyujtandók be.

A vállalatot szabályozó szerződési s ajánlati minta, általános és részletes feltételek, tervek és egyéb tájékoztató adatok a zombori m. kir. folyammérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Budapest, 1899. évi május hó 19-én. 8249

Földmivelésügyi m. kir. minister.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

BŰNÖK.

Tizennyolcz elbeszélés.

Irta

SZABÓNÉ NOGÁLL JANKA

Ára füzve 1 frt 20 kr.

Tartalom: Kitörölt sorok. — A vagyon. — Miért? Miért? — A medve. — Nacza levelet ir. — Az alkalom Czicza-Micza. — Gábris. — Csengetyü-hangok. — A gazember. — A harangok. — Hona kötelesség. — Alku. — Micza meg a fia. — Két leány. — Éji látogatás. — A bün.

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél az emésztési és lélegzési szervek hurutainál, a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai:

Húgyhajtó hatásu.

Vasmentes. **Kellemes izü.**

Könnyen emészthető.

Első rangu gyógyviz és diaetetikus ital.

Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és vese izgatási** tüneményekben vagy **húgysavas vesehomok és vesekövek** képződésében szenvednek.

Főraktár:

ÉDESKUTY L. urnál BUDAPESTEN,

Cs. és kir. udvari szállító és szerb kir. udv. szállító.

Hirdetések felvétetnek a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IV. ker. Egyetem-utcza 4. szám alatt.

Helyiségváltozás.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy **Photo-Czinkographiai műintézetemet** május 1-től

VI., Király-u. 30.

alá helyeztem, kérve t. megrendelőimet, hogy engem b. megbizásaikkal csakis ezen helyiségben felkeresni sziveskedjenek.

8245 Teljes tisztelettel

Wottitz Manfréd.

Telefon 18—99.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),

Arany éremekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az **olajfestékkel.** — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES ASSZONYOK.

CORDAY CHARLOTTE.

(Vége.)

A girondeiak és a rémület fegyvereivel dolgozó jakobinusok közt már hónapok óta élethalál harcz folyt a vezető szerepért. A király pörében tanusított magatartásukkal azonban a Gironde emberei megérdemelték bukásukat, mi nem sokára be is következett. A nemzetgyülés mintegy husz girondista képviselőt kizárt kebeléből, kik a mérsékelt köztársaságiak pártjára álló tartományokba, főleg pedig az ellenforradalmat szitó Normandiába menekültek. Corday Charlotte előtt már ismeretesek voltak hirből ezek a képviselők s természetesnek kell találnunk, hogy a jakobinus uralom ezen áldozatait a legélénkebb részvéttel kisérte. Csakhamar alkalma nyilt arra is, hogy egyikökkel: Barbaroux képviselővel személyesen megismerkedjék. Egy barátnője ugyanis, Forbin Alexandrine, kivel még a nevelőintézetben ismerkedett meg, a kolostorokat megszüntető törvény következtében elvesztette otthonát és most a cæni kerület nem akarván neki nyugdijat adni, Svájczba távozott. Corday szivére vette barátnője ügyét és mivel tudta, hogy Barbaroux különben is ismerős a Forbin családdal, hozzá folyamodott, hogy legyen segélyére a dologban. Kijelentette, hogy Párisba akar utazni barátnője érdekében a Barbaroux ajánló-levelével a miniszteriumhoz, minek megirására ez késznek mutatkozott. A dolog azonban még soká elhuzódott volna, ha egy közbejött esemény arra nem készteti Cordayt, hogy azonnal Párisba utazzék.

Julius 7-én ugyanis Wimpffen tábornok diszszemlét tartott a cæni nemzetőrség felett, hogy elfogadja azok jelentkezését, kik a felkelő hadseregbe akartak beállni. Corday több képviselő társaságában, kikkel időközben megismerkedett, végig nézte a katonai szemlét s ámbár csak igen kevés jelentkező akadt a nemzetőrök közül, a jelenet mégis igen mély hatást tett reá, mert a polgárháború kezdetét látta abban. Feltehetjük, hogy ezen benyomás pillanatnyi hatása alatt határozta el magát a rögtöni utazásra Párisba, hogy Marat meggyilkolásával a polgárháborunak elejét vegye.

Két nap mulva, július 9-én csakugyan utra kel. Rövid levélben vesz bucsut atyjától, kit abban a hiedelemben akar tartani, hogy külföldre utazott, mivel azt gondolta, Marat meggyilkolása után a nép dühét nem fogja elkerülni s úgy leli halálát. «Bocsáss meg, kedves atyám — igy szól a levél — hogy engedelmed nélkül távozom. Elmegyek a nélkül, hogy még egyszer látnálak, mert ez igen fájdalmas lenne nekem. Angliába utazom, mert nem hiszem, hogy Franciaországban egyhamar boldogan és nyugodtan lehetne élni az embernek. Az ég megtagadta tőlünk a szerencsét, hogy egymás mellett élhessünk, a mint sok más szerencsét is megtagadott. Talán hazánkkal szemben kegyesebb lesz. Isten veled, kedves atyám, öleld meg helyettem nővéreimet és ne feledj el. Július 9-én. Corday.»

Az út Cæntól Párisig postakocsin két napig tartott. Július 11-én, egy csütörtöki napon délelőtt érkezik meg és egy kis vendégfogadóba száll. Nagyon ki van merülve s pihenni tér. A mig a pinczér ágyát készíti elő, beszédbe kezd vele.

— Mit gondolnak itt az emberek a kis Maratról? — kérdi.

A válaszból megérti, hogy a «nép barátja» ép betegen fekszik.

— Mint vélekednek itt ezen emberről? — kérdi ismét később.

— A jó hazafiak igen nagyra becsülik, de a főranguak gyülölik, — felel a kérdezett.

Corday gunyosan mosolyog erre a válaszra. Később Du Perret képviselőt keresi fel, hogy

Egyszerü metszet után.

Corday Charlotte.

barátnője ügyében közbenjárásra kérje fel. Másnap reggel ez maga kiséri el őt a belügyminiszteriumba, de Garat miniszter nem fogadhatja őket. Corday lakására tér és az nap délutánján, július 12-én, megirja hires «felhivását a törvényt és békességet szerető francziákhoz». E kiáltványában hivatkozik az ország szerencsétlen helyzetére, a pártoskodásra és a kegyetlen vérengzések iszonyatosságaira, mikben Maratnak főrésze van. «Oh hazám! — kiált fel. — Szerencsétlenséged széttépi szivemet; nem adhatok neked mást, mint életemet és hálát adok az égnek, hogy oly szabadon rendelkezhetem ezzel. Senki sem fog veszíteni az én halálommal; azt akarom, hogy utolsó sóhajom is polgártársaimnak hasznára legyen, hogy Párisban körülhordozott fejem az egyesülés jele legyen a törvények minden barátjának, hogy én legyek az utolsó áldozat s a megboszúlt világ elismerje: érdemet szereztem az emberiség iránt. Ehhez a felhivásomhoz keresztlevelemet csatolom, meg akarva mutatni, mire képes a gyönge kéz is, ha teljes önfeláldozás vezeti. Ha pedig vállalkozásom nem sikerülne, akkor — francziák! — megmutattam nektek az utat; ismeritek ellenségeiteket; fel tehát, előre, semmisitsétek meg őket!»

A következő nap, július 13-án, már reggel hat órakor felkel Corday s eltávozik a fogadóból. A reggel szép, az utczák fáin madarak csicseregnek s üde levegő árad szét. Bevárja a boltok kinyitását és egy erős, feketenyelü konyhakést vásárol két francon. A mint kilép a boltból, épen egy hirlapárusító kinálgatja ott lapjait; megvesz egy ujságot, melyből újabbi vérengzések hirét olvassa. Felháborodása nőttön-nő Marat ellen. Mindennek ez a vérszomjas szörnyeteg az oka. Most már itt a boszúállás ideje. Délelőtt tizenegy óra tájban bérkocsit fogad és Marat lakására viteti magát, de noha fontos közlendőkre hivatkozott, a «nép barátja» betegsége miatt nem fogadhatta. Corday igy kénytelen visszatérni a vendéglőbe, hol a következő rövid levelet irja Maratnak: «Czenből jövök. A hon iránti meleg szeretete bizonyára arra fogja önt inditani, hogy megismerkedni igyekezzék amaz összeesküvéssel, melyet ott terveznek. Várom tehát válaszát.» Esti hét és nyolcz óra közt, alig hogy Marat megkapta ezt a levelet, ismét megjelent annak lakásán és sürgetőn követelte, hogy bocsássák be hozzá. Marat még mindig beteg lévén, újból el akarták utasitani, de miután oly hevesen sürgette bebocsáttatását, újra megkérdezték cselédjei a «nép barátját», mit tegyenek. Corday pár pillanat mulva ott volt Marat előtt. A hirhedt jakobinus-vezér egy kádban ült, mely deszkával volt lefedve, mely iróasztalul szolgált neki. Beszélgetésük körülbelül tiz perczig tartott. Marat kérdezősködött a Cænbe menekült képviselők felől, kiknek neveit feljegyezgette magának a deszkára helyezett papirlapra, majd azt mondá, pár nap mulva mindezeket az embereket a guillotin alá fogja küldeni. E pillanatban Corday elővonta ruhája alól kését s nagy erővel a Marat mellébe döfte, ki csak pár szót kiáltott hörögve s azzal vége volt.

A kiáltásra a szomszéd szobából berohant Marat gazdasszonya s inasa; emez egy székkel földre teríti Cordayt, ki némán, jajszó nélkül tűri a bántalmazást. Csakhamar megjelen a rendőrség s megjelennek a konvent küldöttei is. Késő este volt, midőn Cordayt a fogházba szállitották. A csodálatos leány maga ütődött meg azon legjobban, hogy még életben van; azt hitte, a nép le fogja mészárolni, midőn Marat lakásáról a fogházba viszik. Tudja, mi vár reá, bár sejti, hogy még pár napba kerül, mig a guillotinra lép. Ez alatt hazafias dalokat ir le s költeményeket, melyek az ellenforradalom mellett levő tartományok hangulatát fejezik ki; nem tiltják el attól sem, hogy a többi foglyokkal érintkezzék. Július 14-én a konvent a bűnpert a forradalmi törvényszékhez utasitotta, a következő két napon volt a tanuk kihallgatása s 17-én az esküdtszéki főtárgyalás, mit délután az itélet végrehajtása követett.

A mint birái előtt megjelen, a mint elmondja

tettének indító okát, mindenkit csodálatra indít. «Mindaz, a mi Corday Charlottera vonatkozik, — irja a *Mercure Français* egyik száma e napokban, — megérdemli, hogy mindenkorra feljegyeztessék. Ha bűntettétől elfordulunk is, lehetetlen ennek a rendkivüli leánynak lelki erejét és jellemét nem csodálni.» Védője, Chauvean de la Garde ügyvéd, pedig igy nyilatkozik a tárgyalásról: «Nagyon könnyü lett volna a Corday szavait hiven feljegyezni, de az akkori újságok nem merték ezt tenni. És még ekkor is le kellett volna mondaniok arról, hogy egyet visszaadjanak, a mi rám épen a legmélyebb hatást tett: majdnem gyermeki hangját, mi

Marat halála.

magatartásának egyszerüségével és arczának állandó vidámságával mindig összhangban maradt, a mi azonban ép oly kevéssé egyezett meg azokkal a gondolatokkal és érzelmekkel, melyeket kifejezett. Nem is kisértem meg lefesteni azt a hatást, melyet az esküdtekre, a birákra és a palotát egészen megtöltő tömegre tett; úgy tetszett, mintha mindezek őt magát tekintették volna birónak, ki mindnyájukat a maga felsőbb itélőszéke elé idézi.»

A feleletek, miket a hozzá intézett kérdésekre ad, megérdemlik, hogy legalább nehányat ide iktassunk közülök jellemének megvilágitására.

— Miféle indító okai voltak ily iszonyu tett elkövetésére?

— Az ő (Marat) nagy vétkei.

— Ily iszonyu tettet nem követhet el egy ily fiatal leány, hacsak felbujtói nincsenek.

— Senkinek se szóltam tervemről. Azt hittem, nem is egy embert ölök meg, hanem egy vadállatot, ki egész Francziaországot tönkreteszi.

Majd azt mondja később: az életet mindig csak ama haszon szerint tekintette, mit az embereknek nyujthat; ő hasznára fordította azt polgártársainak, tehát nyugodtan halhat meg.

Teljes hidegvérüséggel és nyugalommal fogadja a halálra szóló itéletet is és ajkai körül még most is, midőn már oly közel volt a halálhoz, oly természetes mosoly játszadozott, hogy a legközönyösebb szemlélőt is megzavarta az a teljes érdektelenség, melyet saját személye, élete iránt mutatott.

Tudván, mi sors várakozik reá, még július 16-án megirta bucsulevelét atyjához. «Bocsáss meg, kedves atyám, — igy szól a levél, — hogy beleegyezésed nélkül rendelkeztem életem felett. Sok ártatlan áldozatot boszultam meg és sok mást mentettem meg a szerencsétlenségtől. Ha a nép egyszer fel fog ébredni tévedéseiből, örülni fog, hogy ettől a zsarnoktól meg van szabadítva. Ha azt akartam veled elhitetni, hogy Angolországba megyek, ez csak azért történt, mert reméltem, hogy ismeretlenségemet megtarthatom; azonban be kellett látnom ennek lehetetlenségét. Remélem, semmi bántódásod sem lesz miattam. Isten veled, kedves atyám; kérlek, feledj el engem, vagy inkább, hogy örvendezz sorsomon. Oka igen szép. Ölelem testvéreimet, kiket egész szivemből szeretek ép úgy, mint összes rokonaimat. Ne feledd el Corneillenek ama versét: Csupán a bűn s nem a vérpad gyaláz meg! Corday.»

Egy szemtanú következőleg irja le utolsó pillanatait:

Beláthatlan embersokaság várakozott reá az igazságügyi palota udvarán, mely leginkább nőkkel és női furiákkal volt telve, kik megjelenésekor vad hadonászással és a legnemtelenebb kiabálásokkal fogadták. A leány meg sem moczczant; szemei a halhatatlanságot fejezték ki; arczán a legnemesebb vidámság volt, az erény nyugalma s egy nagy tett öntudatának kinyomata, a szánakozó részvéttel egyetemben, melyet az átkozódó tömeg iránt mutatott. A mint a szekérre fellépett, köszönetet mondott annak a férfinak, ki hosszu haját levágta. Fején fehér főkötő volt; testén a gyilkosok veres ruhája. A menet egy egész óráig haladt Páris utczáin át a vesztőhelyre, mindenütt óriási néptömegtől körülvéve. És nem hiányoztak, kik a népet erőszakosságokra akarták ösztönözni; de ennek a nőnek a nagysága egész viseletében bizonyos tiszteletteljes tartózkodást, hódolatot parancsolt mindenkinek. A mint a vesztőhelyre ért, ugy látszott, kimeritette a hosszu ut. De azért minden segitség nélkül ment fel a vérpadra és folyton egy boldog fiatal leány élénksége látszott arczán. Nemes feje, meztelen vállai, a nyugodt tekintet, mivel körülnézett az embereken, a legmélyebb benyomást tették. Ugy állt ott, mint egy angyal. Szeliden köszönté a népet s beszélni akart, de nem engedték. Most a halált osztogató gépre lépett és oda helyezte fejét. A bárd mintha lassabban szállt volna alá, mint máskor, ünnepi csend volt. A borzalmas kés megtette útját. — — A hóhér felmutatta a véres fejet a népnek. Világosan lehetett rajta látni még most is az eltünő mosoly nyomait. Gyér kiáltások hangzottak fel: éljen a nemzet! éljen a köztársaság!

A hiteles feljegyzések egyhangulag megörökitik a hóhérsegédnek ama csuf tettét, hogy midőn a véres fejet felmutatta a tömegnek, két ütést mért arczára. A legenda ehhez azt füzi, hogy e megszégyenitésre a szép arczot pirosság öntötte volna el. Semmi kétség, hogy az épen leáldozó nap piros visszfénye, mely az arczra vetődött, láttatta ezt az állitólagos elveresedést az emberekkel.

Corday lelki világát, tettének okát legjobban jellemzik saját szavai. «Láttam, hogy a polgárháboru egész Francziaországot lángba készül borítani s meg voltam győződve arról, hogy Marat a főokozója ennek a szerencsétlenségnek. Igy inkább feláldoztam saját életemet, hogy megmentsem hazámat.» Czélját nem érte el, mert a forradalom dühe csak még nagyobb erővel mutatkozott Marat halála után. De ez nem kisebbíti a bámuló utókor előtt Corday Charlotteot, kinek — mint a költő mondja: «Róma oltárokat emelt volna s nem vérpadot».

A MIT NEM LEHET MEGVÁSÁROLNI.

Regény.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította Ambrozovics Dezső.

I.

A folyón túl lévő Moszkva egyik zsákutczájában, egy ódon, világoszöld kupolás és fehér kőből épült, harangtoronynyal ékes templom közelében huzódott meg egymagában egy pazarul diszes és tágas kereskedői palota. Tetőtől-talpig olajfestékkel volt [illegible], s egy-egy darab tükörüvegből való ab[illegible] az o. gona, vadrózsa és jerikhói loncz cserjékke[illegible] sürün benőtt és erős

vasrácscsal bekerített kert mögül, mind a kis zsákutczára nyiltak. Az ügyes müépitész, ki a legújabb iskola hive volt, a palota épitésénél nem lévén feszélyezve az anyagi eszközök korlátolt volta által, terve kivitelénél minden képzelhető ötletét megvalósitotta: a tetőt befestette fehérre és pirosra, két helyen félig torony-, félig erkélyféle, magas tetejü és fantasztikusan komponált szélkakasokkal diszitett alkotmányokat alkalmazott rá, s köröskörül az egész palota párkányzatát mázos cseréppel borította be. Ezenkivül a kapualjának a boltozatát hordóalakúra

csinálta s az erkélyeket mint párkányos folyosókat húzta körül a házon, szóval a divatos és modern orosz stilusnak minden eszközét felhasználta. Ez a találékony bőkezüség azonban úgyszólván teljesen kárba veszett. Az egész hatalmas, kétemeletes palota szinte eltörpült és megsemmisült azok mellett az óriási, háromemeletes hombárok és raktárak mellett, a melyek mint kőből való háromszoros patkók övezték körül három oldalról a palotát, melyet a

szó szoros értelmében agyonnyomtak hatalmas méreteikkel és épitési modoruk rendkivüli szolidságával. Csak egy pillantást kellett vetni ezekre a merészen lejtős és magas tetőkre, ezekre a sulyos lakatokkal és hatalmas zárakkal ellátott, elpusztíthatatlan vasajtókra és azokra az erős ablakrácsokra, s mindenki egyszeriben elképzelhette, hogy ezekben a raktárakban nem egy millió értékü árú van fölhalmozva; s az ilyesféle föltevéseket a maguk teljességében megerősithette az a szakadatlan sürgés-forgás, mely kora reggeltől napestig ott forrongott a raktárak körül. A feketéllő kapunyilásokon át állandóan tuczatszámra fordultak be az utczáról a tágas udvarra a terhes szekerek, fel- és lerakva mindenféle és fajta hordókat, kötegeket, ládákat és zsákokat, és egész napon át dübörögve nehéz kerekeikkel az utcza gránit-kövezetén.

Egész napon át egy pillanatra sem szünt meg a raktárak körül száz meg száz hangnak a zürzavaros lármája, a melyből azonban élesen kivált a felügyelők hangja, a kik hol kulcsokkal, hol fuvarlevelekkel, hol pedig a ház urának, Gvozdilin Szilycs Szemjonnak hirneves moszkvai kereskedőnek és kereskedelmi tanácsosnak a szóbeli parancsaival szakadatlanul idestova jártak a raktárak és az irodahelyiségek között.

Daczára azonban ennek a szakadatlan sürgés-forgásnak, zürzavarnak és lótás-futásnak, s daczára annak a minden képzelhető-féle és fajta emberből álló, örökösen hullámzó tömegnek, mely a Gvozdilin-féle irodákhoz vezető lépcsőkön tolongott, a melyek helyiségeiben vagy félszáz irnok, irodatiszt, pénztáros, könyvelő és szolga lázasan dolgozott, mégis szigorú rend és öntudatos rendszer volt ebben az óriási háztartásban és ebben az eleven nyüzsgésben, a melyből kiérzett valakinek az egyedül irányító keze, és kihallatszott valakinek a föltétlen sulylyal biró erőteljes szava, mely nélkül senki sem mert egy lépést se tenni, s nem mert volna egy kulcsot a zárjában megfordítani. «Szilycs Szemjon igy parancsolta», szól az irodavezető, és senki sem merészel ellentmondani. «Szilycs Szemjonnak nem méltóztatott ezirányt rendelkezni», és mindenki türelmesen várja a legfelsőbb utasitást.

És ez a Szilycs Szemjon nem volt valami madárijesztő, vagy valami báb, a kinek nevét a felügyelők és irodavezetők a szükséghez képest belátásuk szerint előrántották, — Szilycs Szemjon élő, eleven erő volt, a kivel mindenkinek számolnia kellett. Ő maga szeret mindenbe belepillantani, mindenre felügyelni és mindenről a maga szemeivel meggyőződni; és mikor a «gazda» magas és méltóságteljes alakja megjelenik az irodai folyosón, minden sapka egyszeriben lekerül a fejekről, s egy pillanat alatt az egész telepen a legmesszebb raktárak utolsó zugáig végig száguld annak a hire, hogy «ő» jön, s hogy ennélfogva kiki jól nyitva tartsa a fülét, mert «ő» neki mindenről van tudomása, «ő» mindenre gondol, sőt még egy jó ölnyire a föld alá is belát éles szemeivel.

Ime, ilyen «ő» maga, a «gazda»!

De ime már vagy egy hete, hogy ő maga nem mutatkozott az irodákhoz vezető folyosón. Mondják, hogy valami nagy ünnepélyre készül a házban, fél Moszkvát fogadni szándékozik a palotájában s folyton fáradozik, diszit, javit, ékesit. Egész sereg asztalost és kárpitost csődített összse a termeiben; a kertbe vezető külső lépcső fölé hatalmas sátrat üttetett, hogy a tánczolók számára helyet nyerjen, s mindenben ő intézkedik, mindenre ő felügyel... Annyira, de annyira el van foglalva, hogy még a mai szombati napon a szegényeinek a gyülekezetétől is elmaradt, olyan eset, a milyenre vagy húsz esztendő óta senki sem emlékezik!

Pedig odakünn a fehér udvaron hihetetlen számmal gyültek össze, az egész udvart szinte zsufolásig megtöltötték... S mi mindenféle ember van ott ebben a tarka és mégis oly szürke tömegben! Ott van a megrögzött vén koldus, a ki a mióta csak él, a világot járja és Krisztus nevéből él; ott van a véletlen szegénye, a kit a sors valami elháríthatatlan csapása juttatott koldusbotra; ott van a részegeskedés áldozata, a ki kitünő munkás és iparosmester volt, és fokról fokra sülyedt egészen a hajléktalanok menedékhelyéig; ott van az elmaradhatatlan tisztviselő özvegye, a ki már elkoptatta minden jótékonysági intézetnek és segélyző-egyesületnek küszöbét azért, mert sorsa úgy hozta magával, hogy havonta két rubel nyugdijból kellene eltengődnie; van ott ezeken kivül néhány tisztességes külsejü és jól öltözött vén asszony is, sötét főkötőben s óriási czekkerrel a kezében, a ki az alamizsnákból már egész kis tőkét gyüjtött összse magának; vannak még sáppadt és kimerült fiatal asszonyok, pólyás babákkal a karjukon...

Mind ott ácsorognak és várják, mikor lép ki két szolgájával Szilycs Szemjon a pitvarba, s mikor kezdi el sajátkezüleg kiosztani mindenkinek a maga alamizsnáját, merően végignézve mindeniken, nehogy valakit elmellőzzön, vagy valakire kétszer is rákeritse a sort.

Mialatt reá várakoznak, a koldusok és szegények tömegében halk, elfojtott hangon élénk társalgás folyik «ő róla».

— Apánk és jótevőnk ő minékünk! — sóhajt föl egy kopottas köntösbe öltözött öregecske. — Minden istenadta szombati napon, térjen be hozzá bárki is, jóllakottan fog elmenni tőle... Pazar bőkezüséggel lát el mindenkit!

— Ellát! Hogy is ne! Csak lesd! — dörmög az öregecskével egy sorban valami papucsban járó és rettenetesen rongyos köpenybe burkolt sötét alak. — Odalök egy karaj kenyeret, meg útravalónak két garast, ennyi az egész... Inni meg a világ kincseért sem adna az embernek!

— Igaza van, — kiált föl mérgesen egy so-

vány, sárga és kiaszott koldus, rettenetesen kidülledt szemekkel, — jobb volna, ha a helyett a karaj kenyér helyett Szilycs Szemjon mindenkinek egy-egy pohárka itókát küldene ... Annyi bizonyos, hogy áldatos szivvel hörpintenők fel az egészségére!

— Ő maga már — ne féltsétek! — jól telezabálta magát ... Hiszen milliókat szerzett ... most meg tán azt hiszi, hogy azokkal a két garasokkal még a mennyei üdvösséget is megszerzi magának ...

— Itt az embereket szipolyozta ki, ott meg majd az Istent akarja rászedni! — jegyezte meg gonoszul valaki a tömegben.

— No, ti ugyan szép kis emberek vagytok! Szorgalmatosan eljárogattok ide, s a mellett szitkozódtok! — szólalt meg boszusan egy rokkant, falábú katona. — Talán bizony szeretnétek őt még jobban fosztogatni! Piha!

— Hallgass, te obsitos! A míg nem kérdeznek, ne üsd bele az orrodat, mert ...

— No, no barátocskám, ne ijesztgess, mert nem félek ám! A hegyek közt küzdöttünk, Samil-t elfogtuk; engem ugyan meg nem ijesztesz! De a mi igaz, az igaz! Szilycs Szemjon jól tart bennünket, s ezért hála legyen neki. Azután meg, igen derék és tiszteletreméltó kereskedő. Fölöslegesen ugyan nem osztogat, de azért nem veszi el, a mi a tiétek!

— Jaj, jaj, lelkecskéim! — hangzik fel a vén asszonyok között. — Hát még ez sem erény?! Ez se keresztény szeretet?! A templomokat fölékesíti, a papságot aranynyal tömi, érczharangot küld a szülőfalujának, volt legalább vagy ezer pud! Nem tréfadolog ám ez!

— Mit nem mond!

— Azután meg eteti, itatja, ruházza a szegényeket. Hiszen az is valóságos csoda, hogy hány munkás ember él és melegszik itt körülötte! Nem hiába az urak mind tisztelik őt, s még a tábornokok is csak úgy ki s be járnak a házában ...

— Mit nem mond! Lehetséges?!

— Most lám az *ubileunyát* fogják megünnepelni ... Beszélik, hogy őt magát is tábornokká fogják előléptetni ... Azért a menedékházért, meg azért az ispotályért, a mit az árváknak alapított ... Nagy jótevő ez az ember, lelkeim, de nagy ám!

— De hát igaz-e az, matyuska, a mit úgy suttognak, — ereszkedik beszédbe a mindenttudó tisztviselő-özvegygyel egy rongyokba burkolt ősz, de köpczös koldusasszony, — igaz-e az, köztünk maradt szó legyen, a mit beszélnek,

hogy ez a mi jóltevőnk a gyerekeivel nem valami nagyon szerencsés?

— No, itt van la, a pletyka, itt a gonoszság! — kezd el hadarni a pergő nyelvű tisztviselő-özvegy. — A gyerekei mind válogatottak, mint az almák a kamra padkáján. Egytől-egyig! A legidősebb a tanácsban szolgál és már is ugyancsak fölvitte az Isten a dolgát. A középső Jaroszlavban egy gyárban ül ... Tyüh, milyen dolgos ember!... Azt mondják, tisztára az apjára ütött. Aztán meg gazdagon házasodtak mind a ketten ... Csak a harmadik, a legkisebbik, ez nincs még ellátva, ... mint bundás katona szolgál valahol, tehát nincs is itt ...

— De hát hogy lehet az? Milliomos fia, és — bundás katona?! — kérdi egyszerre több hang is. — Lehetséges ez? Alkalmasint nem akart tanulni ... Nikolajnak a házában is van egy papnak a fia, az is most lett káplár katonáéknál ...

— Úgy bizony, a mi jóltevőnknek ez a fia ... haszontalan! — tette hozzá titokzatosan súgva a tisztviselő özvegye. — Ennek a híre átragadt bizony Szilycs Szemjon másik két fiára is ...

— De hát mi a hibája? Iszik? Kártyázik? Vagy csak egyszerűen a napot lopja?

— Eh, dehogy is, no! Csöndes, békességes ember, olyan, mint akár egy ártatlan leány ... De hát haszontalan; hogy is magyarázzam meg már!? Olyan szentféle ...

— Jön! Ő maga jön! Hozzák a tarisznyákat! — hallatszott szanaszét az tömegben.

De a lépcsőn nem *ő maga* jelent meg, hanem a legidősebb szolgája, egy őszbevegyült, jóképű öreg, hosszú és bő kaftánban. Két markos munkásember hozta utána a rézpénzzel teli tarisznyákat.

— Igazhitűek! — szólott lágy és éneklő hangon a szolga a szegények gyülekezetéhez. — Szilycs Szemjon ma nem jöhet le maga; engem bizott meg a kiosztással ... Jertek hát elő, szépen, sorban.

S az egész tömeg szorongva és tolakodva, lopva öklelőzve, elfojtott durva szitkozódás közt az udvar legtávolabb eső szögleteiből is hirtelen megindult a lépcső felé, mohón előrenyujtott kézzel, hogy minél előbb megkapja az alamizsnát.

(Folytatása következik.)

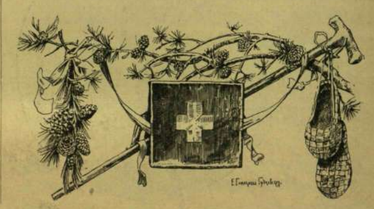

Államilag kedveztmenyezett gőzerőre berendezett első magyar
Torony-óra-gyár
Máyer Károly L. utóda MULLER JÁNOS
Budapest, VII., Kazinczy-uteza 3.
Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. 8110

Helyiségváltozás.

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy **Photo-Czinkografiai műintézetemet** május 1-től

VI., Király-u. 30.

alá helyeztem, kérve t. megrendelőimet, hogy engem b. megbizásaikkal csakis ezen helyiségben felkeresni szíveskedjenek.

8245 Teljes tisztelettel
Wottitz Manfréd.
Telefon 18—99.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.
HATTERAS KAPITÁNY KALANDJAI.
Irta
VERNE GYULA
I. Az angolok az északi sarkon. II. A jégsivatag.
Képpel.
Ára fűzve 2 frt, vászonkötésben 2 frt 60 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:
ROVARGYÜJTŐ.
Segédkönyv a középiskolai tanulóifjuság számára.
Irta
LEJTÉNYI SÁNDOR
főgymn. tanár.
Ábrákkal. *Ára kötve 50 kr.*

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A MIT NEM LEHET MEGVÁSÁROLNI.

Regény.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

II.

Szilycs Szemjonnak csakugyan lehetetlen volt lejönnie a szegények gyülekezetébe: a várószobája zsufolva volt kérvényezőkkel, és a legkülönbözőbb ürügyek alatt jövő alakokkal. Mindannyian türelmetlenül várták Gvozdilin megjelenését, a ki már egy jó órával ezelőtt bezárkózott a szobájába valami előkelő úrral, a ki hivatalos ügyben jött hozzá.

Szilycs Szemjon dolgozó-szobája tágas helyiség volt, gazdagon és szépen berendezve. A hova csak nézett az ember benne, mindenütt tölgyfa, szattyán és tömör bronz, — és mindez örök időkre szóló, erős és elpusztithatatlan. A szoba egy kedélyes szögletében, puha pamlagon ült maga Szilycs Szemjon, egy magas, előkelő és erőteljes öreg úr, közel a hatvanhoz. Szakállában és orosz módra fésült sűrű hajában szürke szálak csillogtak; de arcza még üde és piros, és éles tekintetű, kifejező nagy szürke szemeiből értelem és erős akarat sugárzik. Kis, kerek asztalra támaszkodva, Szilycs Szemjon figyelmesen és látható megelégedéssel hallgatja azt, a mit a vendége, egy szikár, szép férfi, hatalmas Vladimir-kereszttel a nyakán és két, a frakkja hajtókáján szerényen meghuzódó csillaggal, mond neki.

— Az ön hosszú és hasznos társadalmi működése, mélyen tisztelt Szilycs Szemjon, — szólt az előkelő úr édesen és behizelgően, — és különösen a jótékonyság terén kifejtett tevékenysége, mely most egy menedékhely és kórház alapításában nyerte legszebb kifejezését, már rég jóindulatú figyelmet keltett ön iránt. Hiszen ért engem?... És a herczeg legkedvesebb kötelességének ismerte azt, hogy a miniszternél közbenjárjon, és az ön számára a valóságos államtanácsosi czimmel való kitüntetést kieszközölje ...

— Nagyon hálás vagyok ő fenségének. Igazán nem érdemeltem ekkora figyelmet! Az én tevékenységem nekem gyönyörűségemre van, s nem terhemre! — mondotta Szilycs Szemjon. — Ezért, kegyelmes uram, jutalmat elfogadni tulajdonképen nem is volna szabad!

— Ugyan már, kedves Szilycs Szemjon! Maga kisebbíti az érdemeit! Ugyan már. Lám, hiszen összeolvasta, az újjain olvasta össze és kiderült, hogy a szegények javára tett adományai már eddig meghaladják a fél milliót!

— Nos, és mi az? Hiszen csak a fölöslegből adunk valami keveset: és nem ám úgy, hogy erőszakot követünk el magunkon, vagy megvonunk magunktól valamit, hanem leginkább csak azért, mert roppantul jól esik a lelkünknek ... No, de ez már olyan kegy, de olyan ...

— Nagyon örülök, Szilycs Szemjon, hogy megörvendeztethettem önt ezzel a kellemes hírrel ... Egyet azonban mondhatok, és erről nem régen magával a herczeggel is beszéltünk: ritkán esik meg az, hogy a legfelsőbb kegy olyasvalakit ér, a ki annyira rászolgált volna, mint ön ...

— Igen nagyon köszönöm, kegyelmes uram, és tisztelettel kérem, legyen szerencsénk a holnapi ünnepen! Ő fenségének pedig kérem megmondani, hogy a jövőben is mindenkor készségesen állok rendelkezésére ...

Az előkelő úr fölkelt és kezet nyujtott Szilycs Szemjonnak.

— Meg fogom mondani ő fenségének, — mondotta, — s meg fogom erősíteni öt önben helyezett bizalmában ...

Ezzel az ajtó felé ment a házigazdával, ki elkisérte őt a küszöbig, azután önelégült mosolylyal visszatért az asztalához.

— Lám, lám, Szilycs Szemjon! — gondolta magában, miközben megnyomta a villamos csengő gombját. — Lám, lám, te parasztszülők gyermeke! Holnaptól kezdve «nagyméltóságuak» leszünk ... Nos? Gondold csak meg, mit nem tesz a pénz! Nagy erő lakozik benne!

— Csengetni méltóztatott? — kérdezte Gvozdilintől egy belépő szolga.

— Igen! Igen! Fogass be ... Azután kérdezd meg a titkártól, kik várnak rám ott künn. Ha nincs valami fontos ügy, akkor kéretem, jöjjenek máskor ... A ki kérvényt vagy iratokat hozott, ezeket csak szedje össze ... Majd átnézzük ... Mondd, hogy bocsánatot kérek ...

Szilycs Szemjon elkezdett kotorászni az asztalán, fölkapta egy ezüst tálczáról a moszkvai tőzsde árfolyamjegyzékét, de alig hogy pár sort átfutott benne, bejött a magántitkára, egy délczeg és magas, kellemes külsejű fiatal ember, aranyba foglalt pápaszemmel s a legújabb divat szerint öltözve. Tisztelettel megállt az ajtóban egy csomó irással a hóna alatt s egy névjegygyel a kezében, várva, mig Gvozdilin elvégzi az olvasást.

— Legyen szives, Pokrovszkij úr, adja ide az iratokat! — fordult hozzá Szilycs Szemjon. — Mind elküldte őket?... Ma nem érek rá velük foglalkozni ... A tőzsdére kell mennem!...

— Úgy tettem, a mint parancsolni méltóztatott, — felelt a titkár. — A kérelmezőket elküldtem, papirjaikat és kérvényeiket összeszedtem ... Csak egy nyugalmazott tábornok volt, a ki nagyon elégedetlenkedett; azt mondta, hogy miért fárasztják ide hiába ...

— No, ez még nem nagy valami! Magunk is nem sokára «kegyelmes urak» leszünk! Majd eljön még egyszer, ha pénzre van szüksége ...

— Ezenkivül még egy úr itt maradt, és kért, hozzam be ezt a névjegyet ...

— Miféle névjegyet! — kiáltott fel Gvozdilin boszusan. — Vitte volna el a manó! Hiszen megmondottam önnek, hogy semmiféle kéregetőt nem fogadok; a tőzsdére kell mennem! Aztán mégis itt hozza nekem ezt a névjegyet!

A titkár önkéntelenül összerezzent.

— Tévedni méltóztatik! Ez az úr egyáltalában nem kéregető. Úgy is kivánta, hogy bejelentsem. Azt mondja, hogy önnek földije és régi barátja ...

Ezzel átnyujtotta a névjegyet Gvozdilinnek, a ki boszusan rápillantott, de egyszerre felhúzta a szemöldökeit bámulatában.

— Holscsev Terencij! No, ez lehetetlen!... Csakugyan ő volna? Halottaiból támadott föl, vagy mi? Terjosa ... Hívják hát ide, gyorsan hívják ....

Gvozdilin örömteljes izgatottságban, egészen föléledve, örömtől sugárzó arczczal sietett a titkár után az ajtó felé.

Alig egy percz mulva föltárult a szoba ajtaja s a küszöbön megjelent egy sovány és ősz öreg ember, hosszú és finom szakállal. A ruhája nagyon viseltes volt, és bőven, formátlanul állt rajta. Széles és örömteljes mosoly ült sovány és sápadt arczán s csodálatosan kék szemeiből melegség és gyöngédség sugárzott.

— Terjosa! Öregem, te! — kiáltott fel Gvozdilin, előre lépve s ölelésre tárva ki karjait.

— Gvozd Szjonka! — szólt halkan Holscsev. S a jó barátok összeölelkeztek s perczekig így maradtak. Csak a hatalmas csókok csattanása s mély sóhajtások hallatszottak; azután ilyesféle felkiáltások:

— Oh uram Istenem!... Hát csakugyan megengedte az ég, hogy viszontlássuk egymást! Hála legyen az Istennek! És honnan kerültél elő így egyszerre?...

— Szibériából, barátocskám ... Szenya, Szenyuska!... Lám, harmincz esztendő óta nem láttuk egymást! Nem tréfa dolog ám ez!

E közben kényük-kedvük szerint összecsókolkoztak, s még mielőtt kibontakoztak volna egymás karjaiból, figyelmesen szemügyre vették egymást.

Holscsev végigmérte szemével Gvozdilin előkelő és telt, üde és gondosan ápolt alakját, a ki híres moszkvai szabók műhelyében készült drága ruhába volt öltözve s finom, patyolat fehérneműt viselt. Nem kerülték el figyelmét sem a gyémánt-inggombok, sem a hatalmas rubinokkal ékesített gyürűk, sem a masszív aranylánczok, sem pedig a Vladimir-kereszt, mely ott csüggött milliomos barátja nyakán.

Gvozdilin úgy lopva pillantott végig a barátján, s éles tekintetét nem kerülte el Holscsev fogyatékos és elnyütt ruhája, kopott és kitaposott nadrágja és hiányos czipője ...

— Mind a ketten megvénültünk, barátocskám! — szólalt meg végre, iparkodva mosolygni, miközben gyöngéden megveregette Holscsev vállát.

— Eh! Hazudsz öreg, alakoskodol czimbora! — kiáltott fel az okos Holscsev. — Nem ezt gondoltad te most, egészen más jár a fejedben.

— Mi jut már az eszedbe?! Ejnye no, ejnye.

— Hadd el csak! Látom én jól: végig néztél rajtam s azt gondoltad magadban: «no ez biz' egy garast is elfogadna!»

— No, most már elég, te hitetlen Tamás! Hiszen olyan örömben vagyok! Lásd, a tőzsdére készültem menni, és nem megyek csak azért, hogy egy-két órát elbeszélgessek veled.

— Hiszem, és látom is, hogy örülsz ... És mégis, ti milliomosok hozzá vagytok szokva a külsőségekhez, s a ruhája szerint taksáljátok az embert ... Az én ruhám pedig, annyi szent és igaz, kissé kopottas ...

— No, elég már, Terjosa, elég! ... Hé, ki van itt?! Ivanovics Denisz! — fordult oda Gvozdilin belépő titkárjához: — mondja meg Sztankovnak, hogy menjen el helyettem a tőzsdére és vegyen Kozlov-részvényt, a mennyit csak kinálnak, s ezenkivül vagy harmincz ezresért Keleti-részvényeket. Ide pedig küldjenek valami harapnivalót ... Foglalj helyet, öreg barátom! Ide ... közelebb hozzám ... Aztán rajta, beszélgessünk ...

— Oh te milliomos, vigyen el a manó! — folytatta Holscsev jólelkü mosolylyal, Gvozdilin szemei közé nézve. — Ez már valami! Vagy százezer rubel árút vásárol a tőzsdén! Dobálózol az emberekkel, mintha kavicsok volnának ... Az ördögbe is! No, de valld be, hogy mikor jelentették neked, hogy van itt valaki, a ki nem akar elmenni, s látni akar téged, bizonyosan készen tartottad számomra a seprüt!

— No de már ilyen vadállatnak tartasz te engem? Ez már igazán sértés! — felelt Gvozdilin. — Inkább azt mondd meg nekem, hogy miféle fogadóba szálltál? Tüstént elküldöm a kocsimat s elhozatom a holmidat ide. Akad itt az én öreg barátom számára nem seprü, hanem nyugalom és minden képzelhető kényelem ...

— Hadd el, barátocskám, nem szálltam én fogadóba ... Ugyan miért fosztatnám ki magamat? ... Fogadtam egy kis szobácskát vagy két hétre ott künn a város szélén ... Hozzád pedig, a te aranyos kalitkádba nem szállok ám én be! Szabadabb vagyok én ott az én kis szobácskámban ...

— Oh, te csodabogár, te! A város szélén, egy piszkos szobácskában szabadabban érzi magát, mint én nálam! No már látom, hogy olyan vagy ma is, a milyen voltál ...

— Olyan biz' én, barátom! — szólt Holscsev határozottan és nyugodtan. — Még a síromban is olyan leszek, ... nem hajlok meg az aranyborju előtt ...

— No, csak ne kezdj el pirongatni a gazdagságom miatt, Terjosa! Jobb lesz, ha magadról beszélsz ... Honnan kerülsz elő? Hosszú időre, valami dologban jöttél, vagy pedig csak úgy: kissé gyönyörködni Moszkvában, és öreg napjaidra jól kimulatni magadat ...

— Eh, barátocskám! Az én történetem egyszerü, se nem regényes, se nem izgalmas ... Jobb lesz, ha te elmeséled, hogy segitett fel az Isten a milliomosságig ...

Gvozdilin önelégülten húzta össze a szemeit és felelni készült; de jöttek az inasok frakkban és fehér keztyüben, odaállitották az itallal és harapnivalóval megrakott asztalt a gazda elé, és várták további parancsait.

— Nem fogadok senkit, s be ne tegye ide a lábát senki, a mig nem hivom!

Az inasok kimentek és zajtalanul tették be maguk után az ajtót.

Gvozdilin töltött Holscsevnek és magának egy-egy pohárka likört; ettek és iddogáltak, miközben Gvozdilin rendkivül okosan és ügyesen pár szóval elmondta barátjának, hogy valamikor régen füszerekkel kereskedett, azután nőül vette egy gazdag kereskedő özvegyét, üzleti téren szerencséje volt s lassanként nagykereskedővé lett, majd részt kapott egy vasúti koncesszióban s ezzel milliókat szerzett.

— Nos, és igy most hatalom vagyok! — fejezte be önelégülten Gvozdilin. — Mit mondjak még?! Két izben elnöknek is meg akartak választani, de én magam utasitottam el. He-he-he! Igaz, hogy nagy tisztesség, de sok munkával is jár, ördög vigye! De meg minek is? A mint itt látsz: kereskedelmi tanácsos vagyok, itt lóg a nyakamon a Vladimir-kereszt, és a holnapi naptól fogva, ha Isten is úgy akarja, «kegyelmes urak» is leszünk! Ha-ha-ha! Lásd, Terjosa, ez Gvozdilin Szemjon!

Holscsev eltünődve nézte a barátját s egy szót sem szólt.

— De azért ne gondold ám, Terjosa, hogy elbizakodott vagyok, vagy hogy büszkélkedem a gazdagságommal! Ostobaság! Neked is, másoknak is bármikor rendelkezéstekre állok ... Kinek mi kell, csak szóljon! Adhatok pénzt is, állást is ... A tanácsban, a bankokban s a tőzsde-bizottságban egyforma tekintélyem van, s ha egy szót szólok az érdekedben ...

— Köszönöm, barátom, köszönöm, — szólt nyugodtan Holscsev. — Látom, hogy a milliomosok, a pénzes zsákok közt te sem vagy rosszabb a többinél ... Igazán mondom, nem! Hogy fogadtad öreg barátodat! Milyen gyöngédséggel vetted körül! A viskódba hivsz lakni, kész vagy neki állást szerezni, s meleg fészket tartasz készen a számára ... Köszönöm, kedves jó öreg barátom, köszönöm! Adjon az Isten neked jó egészséget! De hála az Istennek, én nem szorultam ám te rád! Én, barátocskám, boldogabb vagyok ám, mint te!

— Már hogy érted azt, hogy boldogabb? — kérdezte Gvozdilin csodálkozó mosolylyal s néma hitetlenséggel. — Gazdagabb vagy tán, mint én, avagy ügyesebben intézted a dolgaidat és többre vitted nálamnál?

— Eh, barátocskám, te beletemetkeztél a milliódba, házakat és raktárakat halmoztál össze, s most azt-hiszed, hogy csak egy van a világon: a pénz! Én már csak azért is boldogabb vagyok náladnál, mert semmiféle ügyes-bajos dolgaim, semmiféle házaim nincsenek! Félredobtam mindent, átadtam a gyerekeimnek, és most, a mint látod, szabadon röpködöm, mint a madár ...

Gvozdilin csodálkozva, sőt kissé szigorúan nézett Holscsevre.

— De hát mit jelent ez, barátocskám? Hát mik a terveid? Volt valamid, még pedig, mint mondják, elegendő, és félredobtad ... Most pedig dologtalánul csatangolsz ...

— Aáá! Most szólaltak meg benned a milliók! Milyen hangon mondtad ezt, hogy: *hát mik a terveid!*? Talán csak nem jut eszedbe, mi közénk akarni tolakodni!?... Nem! Annyira még nem vagyok, barátocskám! Megmondom én neked egyszeriben, hogy és mint áll a dolog: ezt a nagyvilági hajszát megelégeltem, megcsömörlöttem tőle ... Örökös hajsza a pénz után, mindig csak a pénz, mindig csak bünök, biróságok, patvarkodás, gonoszság, még a templomba sem ér rá elmenni az ember, még a keresztvetésre sincs ideje ... Folyton csak tolakodni, aggódni, embertársad után leselkedni és mások kárán

nyerészkedni ... Piha! A lelkére meg rá se gondolhat az ember! ... Pedig a lelke fáj, az Isten szabad világa, az Isten igéje után áhitozik ... Valósággal ki van éheztetve! ...

Holscsev elhallgatott egy pillanatra, hogy lélekzetet vegyen, azután röviden hozzátette:

— Lásd, én összes váltóimat és irásaimat fogtam és a tüzbe dobtam! Üzleti ügyeimet átadtam a fiaimnak ... Magam pedig fogtam a botot és neki indultam a világnak ...

— No no, csak nem készülsz tán valami kolostorban meghuzódni?! — kérdezte Gvozdilin kissé gúnyos mosolylyal, a melybe önkéntelenül valami kis ellenséges érzés is vegyült.

— Nem, kolostorba nem készülök! A világi hajsza elől a kolostor se nyujt menedéket, — mondotta Holscsev nyugodtan. — Elmentem Tver közelében az én szülőfalumba, vettem ott egy darabka földet, meg egy viskót, van miből élnem: küldenek a gyermekeim, hála legyen nekik érte! ... Igy eléldegélek szabadon és függetlenül! ...

Gvozdilin hirtelen felugrott a székéről és nagy léptekkel kezdett föl s alá járni a szobában.

— Lám, uram bocsá', ilyenekkel, ... mint te ... Ilyenekkel tömték tele az én fiam fejét is! Isten félelmében neveltem őt fel, s ime egyszerre, a manó tudja honnan, teleszivta magát ilyen badarságokkal! Lett belőle egy épen olyan haszontalan ember, mint a milyen te vagy! Én a munkáról, az üzletről beszéltem neki, ő meg folyton csak a lelket emlegette! Pusztuljatok el a ti badarságaitokkal! ... Nem birják megérteni, hogy mi bennünk is lélek lakik és nem pára; hogy mi is megemlékezünk az Istenről. De hát végre is mindennek megvan a maga ideje, barátom Terjosa! Az üzletnek is, meg az Istennek is ... Ezt értsd meg hát valahára!

— Sokszor hallottam én már, barátocskám, ezt a nótát! Sőt a mi több, magam is dudoltam valamikor! — szólt Holscsev szomorúan mosolyogva. — Csak az a baj, hogy ez a nóta maga a megtestesült hazugság! A mint hozzánősz a pénzhez és belemerülsz az üzletekbe, az Istennek meggyujtasz tán olykor-olykor egy gyertyácskát, hamarosan keresztet is vetsz a homlokodra, mintha az adódat törlesztenéd, de utána azután megint csak az üzleteket, a nyereséget hajhászod ... Igy azután lesülyedsz, eldurvulsz, s oda jutsz, hogy azt gondolod: kérem szivesen, hiszen pénzért mindent megkapok, mindent megvásárolok ... Csak az a baj, hogy van ám, barátocskám, a világon olyasmi is, *a mit nem lehet megvásárolni!*

Gvozdilin boszusan toppantott a lábával s még gyorsabb léptekkel kezdett föl és alá járni a szobában. Holscsev szavaiból mintha csak a fia, Iván hangját hallotta volna; a barátjával való beszélgetés közben eszébe jutottak fiával való szakadatlan surlódásai, melyek összeveszésre és végleges szakadásra vezettek.

— *Nem lehet megvásárolni! Nem lehet megvásárolni!* — ismételgette Gvozdilin szinte kiabálva, miközben le s fel járt a szobában, csak időnkint állapodva meg egy-egy pillanatra Holscsev előtt. — Ezt a szót úgy találtad ki a magad gyönyörüségére! Nézz hát körül, minden eladó, minden megvásárolható, mindenki

csak a pénzt hajhászsza! Pénz nélkül egy lépést sem tehetsz! Azután meg hát annyira gonosz dolog az a pénz? Hiszen pénzzel tartjuk a szegényeket, látjuk el az árvákat, abból építjük a templomokat, s nem dolgozunk-e mind, mint az állatok, csak hogy egy kopejk-ot megkeressünk? ...

— Barátocskám, ha az ember te rád hallgatna, azt kellene hinnie, hogy pénz nélkül még a lelki üdvössége se biztos az embernek! — vágott közbe Holscsev nyugodtan.

— No, én pedig azt mondom neked, — folytatta nyersen és hangosan Gvozdilin, — mostanában rettenetesen sok a naplopó, mindenki itél elevenek és holtak fölött, de dolgozni senki sem akar. Prédikálnak a lélekről, maguk pedig a kályha mellett melegszenek ... Eh, barátom! Igazán jobb volna, ha másoknak békét hagynátok ezzel a ti *lelketekkel!* Az ember töri, zúzza magát, vergődik, mint a hal a jég között, s mikor szerez és gyüjt valamit, nincs hogy kire hagyja, mert a fia az ilyen «önzetlen szentek» zászlóját követi! Vinne el benneteket a manó!

Holscsev fölemelkedett a helyéről és mosolyogva kezet nyujtott Gvozdilinnak.

— Lám, lám! És még meghivtál volna a házadba! Én pedig, barátocskám, előre tudtam, hogy nem illek bele a te háztartásodba! Isten veled, pajtás!

— Megállj! Megállj! Hova mégy? — kiáltott fel Gvozdilin fölocsudva. — Hiszen én mindezt nem te rólad mondtam ... Maradj, pajtás! ...

— Nem lehet, barátocskám! Ne erőltess, mert engem gyengédséggel sem lehet ám megvesztegetni! Köszönöm a szíves vendéglátást! De most ideje, hogy visszamenjek a szobácskámba ... Ott, barátom, szabad vagyok! Jer velem, majd meglátod!

— Hogyan, hát el sem jösz többé hozzám? Búcsúzol?

— Mit tudom én! Lehet, hogy még fölnézek. Hiszen szabad vagyok, mint a madár ... Gyalog el akartam menni Szolovkába búcsúra ... De most meg a templomba akarnak elküldeni gyüjteni ...

— Hogyan? Te, ... te, a gazdag kereskedő, most elmégy a sárba csatangolni és gyüjteni, garasokat szedegetni ... Terjosa, tán elment az eszed? Maradj itt, én akár egy esztendőre való gyüjtésedet tüstént megvásárolom!

— Ne buzgólkodjál, te milliomos! Ha nem kérek tőled, ne adjál ... A szegény özvegy fillérje becsesebb az Isten előtt a te rubeljeidnél! Se a gyüjtésem, se a szabadságom nem vásárolható meg!

Némán kezet szoritva Gvozdilinnal, csöndesen kiment a szobából.

Szilycs Szemjon utána bámult és boszusan felkiáltott:

— Te szent, te! Szakasztott a fiam, Szemjonovics Iván! Össze kellene kötni a kettőt és ...

Nem fejezte be a mondatot; megnyomta a csengő gombját és megparancsolta, hogy fogjanak be a hintóba.

(Folytatása következik.)

FÉLTÉKENYSÉGBŐL.

Elbeszélés.

Lloyd Osbourne után angolból forditotta S. A.

Az ajtó mellett álldogáltunk valamennyien, mikor főnökünk, Milo Mason úr, bevezette az irodába az új pénztáros-kisasszonyt.

Stewart kisasszony egyenes ellentéte volt Miss Murphynak, mogorva és házsártos elődjének. Feltünő szép leány volt, magas termetével, barna arczával, a fátyol alól is előcsillogó fekete szemeivel.

— Micsoda csinos kis galamb, — suttogta nekem Stamm, a ki ugyan csak öt láb magas volt s a feje a válláig sem ért a leánynak, hanem azért úgy beszélt másokról, mintha legalább is óriás volna.

Stamm és én, a mióta csak együtt szolgáltunk a Mason úr üzletében, benső barátságban éltünk. Ő huszonkét éves volt, én két évvel idősebb, de azért mindig bizonyos tisztelettel néztem reá. Határozott, komoly fiú volt, feje nagy tervekkel mindig tele. Roppant takarékosan élt s igy sikerült három év alatt vagy ezernyolczszáz dollárt megtakaritania. Biztosan hittem, hogy egykor még nagy ember lesz belőle s már előre is büszkén gondoltam rá, hogy valamikor majd elmondhatom: ez a nagy férfiú az én gyerekkori jó barátom!

Stamm az első naptól kezdve nagyon sokat settenkedett az új pénztárosnő iróasztala körül s gyakran csodálkoztam azon a változáson, a

Mason ur bevezette az irodába az új pénztáros kisasszonyt.

mely rajta végbement. Egyszer aztán magából kikelve jött hozzám:

— Jim, vége mindennek!

— Mi bajod? — kérdeztem ijedten.

— Tudod, hogy mikép vélekedtem mindig a nőkről. Hogy ha az ember a talpa alá akarja hajtani a világot, akkor egész erejét egy dologra kell egyesitenie ...

— Tudom, tudom, — feleltem én. — De beszélj valamit az új pénztárosnőről. Úgy-e, hogy a legcsinosabb leány a világon?

— Ő az oka mindennek, Jim, — szólt Stamm sötéten. — Ha még egy hétig itt maradok, belebolondulok egészen. Azaz, hogy talán már is bele vagyok bolondulva. Azt hittem, a szivem meg van keményitve minden asszonyi csábitás ellen — és ... Legjobb lenne, ha azonnal itthagynám az állásomat.

— Mindennek vége, — szólt Stamm.

Persze, ezt azért még se tette meg. Sőt csak annál többet settenkedett a pénztárosnő körül. Ez azonban nem változott semmit sem. Nyugodt, nyájas és közömbös maradt valamennyiünk iránt, mintha értésünkre akarta volna adni, hogy a hivatalban kollegánk, de aztán semmi közünk egymáshoz. Munkáját pontosan, lelkiismeretesen végezte és észre se látszott venni, hogy egytől-egyig valamennyien szerelmesek vagyunk bele. Legkevesebbet pedig szegény Stammal törődött.

A szegény fiú nem győzött eleget panaszkodni.

— De hát csoda-e, ha lenéz? — kiáltott fel, — mikor olyan vagyok, mint valami törpe. Hisz látom, hogy kinevet mindenki, a ki mellette lát.

— Ugyan ne beszélj. Ha kicsi vagy is, de van eszed elég. Tegnap is hallottam, hogy Milo úr azt mondta, hogy a legderekabb legény vagy az egész üzletben.

— Ah, ész! Inkább szeretném Stewart kisasszony egy mosolyát, mint az Egyesült-Államok elnöki székét!

— De hát mi haszna? — panaszkodott tovább. — Az ő számára nem vagyok más, mint a segédek egyike: az a furcsa kis emberke, az a Stamm Adolf, a ki nem tud egyebet, csak hebegni és pirulni, ha ránéz!

Stamm szerelme csakhamar kitudódott s csináltak is rá rosz tréfát eleget. Stewart kisasszonynak tartózkodását pedig gőgre kezdték magyarázni s ez sokat rontott előbbi népszerűségén. Egyik társunk, a rosznyelvű, mogorva Jardine, nem is titkolta iránta való rosz véleményét. Egy ilyen roszakaratú megjegyzését főnökünk is meghallotta. Keményen rendre is utasította Jardinet, úgy hogy senki se mert azóta szólni a pénztárosnő ellen.

Milo Mason úr sok olyat tett, a mit mi akkor nem tudtunk megérteni. Most persze, ha érett ésszel visszagondolok rá, be kell látnom, hogy nagyon derék és nagyon okos ember volt.

Igy, mikor Mellish Lionelt bevette az üzletbe és még ruhát is adott neki. Nem tudtuk, mire véljük ezt a dolgot. Ez a Mellish egy nagy, magas angol volt, a ki tudja Isten, hogy csöppent a mi városunkba. Azelőtt egy lovardában volt alkalmazása és bizony meglehetős nyomorúságos állapotban volt. Ismertük már azelőtt is, mert bizonyos nevezetességre tett szert a B. utczában kitört tűznél tanusitott bátorsága révén.

A vak is láthatta, hogy fülig szerelmes a szép angolba.

Mikor aztán új ruhában, tiszta fehérneművel megjelent az irodában, egész más ember lett. Volt valami katonás a megjelenésében, a mi talán hatalmas testi erejének volt tulajdonítható. Szép, derék ember volt, mindig jókedvű és tréfás. Egy hét alatt az iroda két pártra oszlott: mellette és ellene. Mi, Stamm és én, az ő pártjára állottunk. Különösen regényes élettörténete volt ránk nagy hatással. Mindenféle kalandokat tudott elbeszélni, száz esetet, a hol hajszálon függött az élete, harczokat a zulukafferek és a boérek ellen, az ausztráliai aranyásás veszedelmeit. Könnyedén, barátságos modorban tudta ezeket elbeszélni, mint valami mindennapi dolgokat s ezzel csak még jobban fölingerelte a mi ifjúi képzeletünket. Néha tett egy-egy czélzást egy előkelő angol család kitagadott fiára — mi persze megértettük, hogy magáról beszél — s ez csak fokozta tiszteletünket iránta.

Én annyira megalázkodtam előtte, hogy szó nélkül türtem, mikor Milo Mason úr Daisy leányáról, titkos szerelmemről, azt mondta, hogy olyan a képe, mint egy pástétom, a mit senki mástól nem türtem volna el. Annál jobban elcsodálkoztam Stammon, a ki hevesen fölpattant ellene, mikor valami kevéssé megtisztelő megjegyzést tett Stewart kisasszonyra. Stamm nagy patáliát csapott és kérdőre vonta őt. Mellish bocsánatot kért, kijelentve, hogy belátja hibáját. Különben egészen őszintén mondhatja, hogy a pénztárosnő a legédesebb teremtés, a kit valaha látott.

Stamm megelégedhetett volna ennyivel, de azért soha sem állt többet szóba vele.

Mellish még alig egy hét óta volt az üzletben, a mikor sajátságos változást vettünk észre Stewart kisasszonyon. Ha eddigelé úgy viselkedett valamennyiünkkel szemben, mintha egy más csillagzaton élne, most egyszerre különös rokonszenvet mutatott Mellish Lionel iránt, a ki folyton körülötte forgolódott. Akárhányszor láttuk, hogy elpirul, ha ránéz, és valóságos fájdalom vonult el az arczán, ha kihivták a szobából. A vak is láthatta, hogy fülig szerelmes a szép angolba. A legkülönösebb az volt, hogy Mellish alig tett valamit, hogy rokonszenvét fölébreszsze, sőt úgyszólván a leány járt utána, ő pedig úgy vette az egészet, mint valami magától értetődő dolgot.

Láttam, mennyire fáj ez szegény Stammnak, a ki odaadta volna az életét egy olyan pillantásért, a milyenek Mellishnek ingyen jutottak. Fájdalma kivált akkor lett nyilvánvaló, mikor a leány érdeklődése Mellish iránt átlépte a szokásos tartózkodás határait. Egész belesoványodott és belesápadt nagy bánatába.

Egy nap roppant izgatottan félrehitt engem.

— Tudod-e, hova vitte tegnap este a leányt?

— Nos, hova?

— A Tivoli-kaszinóba! — kiáltott Stamm. — Egész éjfélig táncolt ott vele. Mit szólsz hozzá?

Ez a Tivoli-kaszinó olyan tánczterem volt, a melyet főleg a környékbeli gyárak alkalmazottai látogattak.

(Folytatása következik.)

Réthy-féle Epeszappan
és a
Réthy-féle Bőrlágyító 8237
alkalmazásával bármi **érdes és durva bőrt** pár nap alatt bársonysimává tehetünk.
1 db szappan 30 kr, 1 üveg bőrlágyító 50 kr.
Szétküldés: **Réthy Béla** gyógyszerész **B.-Csaba.**
Kapható minden gyógyszertárban és illatszertárban.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.
A főváros legnagyobb fürdőintézete, több mint 11 hőforrással (27·5—65·5° C.) rendelkezik
Gőzfürdő 80 öltözővel, 1 forró és 2 langyos medencze. Gőzkamra (43—46°). Zuhanykamra. Hideg medencze, elkülönitve hölgyek és urak részére. Fedett nőiuszoda. Uriuszoda 1860 □ m. A kontinens legnagyobb intézete. Tükörfürdők. Márvány-, porczellán és kádfürdők. — **Gyógyhely 200 berendezett szobával.** **Árnyékos park.** 8138
Iszapfürdő

Rogátsy-féle LILIANA-CREME.
Bámulatos hatás. Teljesen ártalmatlan.
Minden hölgy, aki szép lenni és tetszeni akar, és a szépségét legidősebb koráig fenntartani kívánja, csak Rogátsy-féle **Liliana**-crémet használja, mert csak ezáltal lehet a valódi szépséget elérni. A ránczos arczbőrt elsimítja és bársonypuhává teszi.
Szeplők, májfoltok, himlőhelyek, pörsenések, pattanások, barna vagy sárga arczszín, arczvörösség stb. egyszerre elmulnak buvös gyorsasággal és a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, hájossá válik. 8141
1 tegely ára 50 kr., hozzávaló szappan 50 kr.
Rogátsy-féle LILIANA-PUDER.
kétségkivül netovábbja minden pudernek. Főelőnye, hogy tartósan födi az arczbőrt és szabad szemmel alig látható. Bál, szalon és napi bőrszépitő szerrül szolgál. Teljesen ártalmatlan.
ROGÁTSY KÁLMÁN gyógyszertára a Szt-Istvánhoz NAGY-KIKINDÁN.
Budapesten, Török József és Egger L. és J. uraknál.
Rendelések pontosan és diszkréten eszközöltetnek.

A női szépség
emelésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsirmentes készitmény a 8154
Margit Crême
Rövid idő alatt szüntet szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat és himlőhelyeket, még kopros egyénekne is üde bájos arczszint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr, 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit** fogpép (Zahnpasta) 50 kr.
Készitő FÖLDES gyógyszertára,
Aradon Deák Ferencz-utcza 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszertára, Budapesten, Király-utcza 12.

Czimbalmok.

Legujabb erős acél szerkezettel, remek szép hanggal részlet fizetésre is kaphatók. — Mindennemü hangszerek u. m. hegedü, fuvola, harmonika stb.
Képes árjegyzéket kivánatra ingyen küldök.
Mogyoróssy Gyula
magyar hangszer-ipar telepe 8242
BUDAPEST, VIII. ker, Kerepesi-út 71.

KURCZI-LIETZE
AUTOTYPIA PHOTOTYPIA FAMSIMILE stb.
PHOTOCINKOGRAFIAI MŰINTÉZETE
a LEGJOBB
Készíti
CLICHÉT
mindennemü
NYOMTATÁNYHOZ
BUDAPEST-ban
Szentkirályi-utcza 13.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A MIT NEM LEHET MEGVÁSÁROLNI.

Regény.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

III.

Szemjonovics Iván, Szilycs Szemjon legfiatalabb és legkedvesebb fia volt, annak daczára, hogy az utóbbi három-négy évben állandóan igen furcsa, sőt mondhatni ellenséges viszonyban állott az apjával.

Egy hétre Szemjonovics Iván születése után Szilycs Szemjon felesége gyermekágyi lázban meghalt, s így az apának anya nélkül kellett fölnevelnie a fiút. Lehet, hogy Gvozdilin épen ezért szerette annyira mindenek felett a fiát, és nem kimélt semmit Vanyusa nevelésére és kiművelésére. A fiú minden gond és ápolás mellett is gyöngécskén, betegesen és sápadtan nőtt fel, s az apjának nem egyszer kellett remegnie az életéért és az egészségéért... Csak későn kezdett tanulni, de mohón látott hozzá, hirtelen felfogású volt, egész éjjeleken át olvasott és

könyvei közt minden egyébről megfeledkezett. Az apja alig birt betelni Vanyával. Abban a korban, a mikor két idősebb fiát úgyszólván erőszakkal kellett a tanulásra rávenni, Vanya csak úgy törte magát a tudomány után, elárasztotta tanárait kérdésekkel és bámulatba ejtette őket páratlan szorgalmával. Játszva készült el a gimnázium ötödik osztályára, ezt is játszva végezte el, soha egy pillanatig sem panaszkodván a klasszikus nyelvek elsajátításának a nehézségei miatt.

Az apja még azért is nagy örömet talált ebben a fiúban, mert míg másik két fia a két utolsó osztályban dorbézolt is, költekezett is, sőt váltókat is írt alá, addig Vanya ki se tette a lábát a házból, és még a zsebpénzével se tudott mit csinálni. «Örömem, támaszom lesz nekem ő benne! Takarékos, gazdaságos utódom lesz!» gondolta magában Gvozdilin, önelégülten dörzsölgetve a kezeit.

Csak egy dolog nem tetszett az apának, a fiú kissé komoran, mélázóan, ridegen, mondhatni sötéten nőtt fel. Nem egyszer mély gondolatokba merülve egyedül járt föl és alá a kertben. De az apa ezt is próbálta magyarázgatni a maga fölfogása szerint:

— Komoly ember lesz az én Szemjonovics Ivánomból! — mondogatta nem egyszer a barátainak. — A legidősebb meg a középső későn higgadtak meg; de ez, még alig mult tizenhét éves, s már tudománya is van és tevékeny is. Igazi segitőtársam lesz nekem!

Sőt Szilycs Szemjonnak úgy látszott, mintha föltevései várakozáson felül gyorsan megvalósultak volna, a mennyiben Szemjonovics Iván, mikor elvégezte a gimnáziumot és érettségi bizonyitványt szerzett, megjelent az apja előtt és bejelentette neki, hogy nem akar az egyetemre menni, hanem azonnal munkához akar látni.

— Munkához látni! Oh, te pompás ficzkó, te... Munkához akar látni! — kiáltott fel örömteljesen az apja. — Micsoda fiú! Olyankor, a mikor másnak még tele van a feje mindenféle bolondsággal: pohárcsengéssel meg szoknyasuhogással, ő már munkához akar látni! Derék fiú vagy, azt már meg kell adni!

De a fiú olyan furcsán és határozatlanul nézett az apjára, s szinte zavarba jött, mikor elmondta, hogy voltaképen mit akar.

— Csakhogy, apuskám, én... nem a *te munkáddal*, hanem az *enyémmel* szeretnék ám foglalkozni... Én már találtam ki magamnak valami foglalkozást.

— A magadéval! Ha-ha-ha! Micsoda fiú! Valóságos mustra-gyerek... Nem elég, hogy eszébe jut dolgozni, de még valami különöset is eszel ki magának... No jó! Elvégre is a mi pénzünkkel minden lehetséges... majd megpróbáljuk...

— De hát ahhoz nem is kell ám pénz... A jóakaraton kivül más nem kell...

— Hogyan? Pénz se kell? — kérdezte az apa most már kissé elkomolyodva. — Olyan dolog, a mihez nem kell pénz?... No, fiam, ez már kissé furcsa!

Vanya habozott, elhallgatott, s egyszerre minden erejét összeszedte, hirtelen kimondta:

— Én a börtönökbe akarok menni... a szerencsétlenekre felügyelni...

Szilycs Szemjon tágra nyitott szemekkel sokáig bámult a fiára, végre megkérdezte:

— Fiú, egészséges vagy te?

Vanya lesütött szemekkel hallgatott.

— Azt kérdezem tőled, egészséges vagy-e? Hogy ilyen őrültséggel állasz elő! Piha! Értsd meg hát, hogy a te apád milliomos! Akár a városnál, akár a tőzsdén tekintély! S most egyszerre te, az én fiam, az én szégyenemre börtönfelügyelő akarsz lenni... Ugyan mi csábít oda? Talán bizony a rabok, vagy kik!? Nem, barátocskám, már a míg én élek, ebből semmi se lesz!

Vanya egy szót sem szólott, nem mondott ellen az apjának s visszahuzódott a szobájába. Nap nap után otthon ült s holmi irott könyveket és füzeteket olvasgatott... Az apja azt gondolta: észretért a fiú, majd csak visszazökken valahogyan a rendes kerékvágásba... Csakhogy azt látta, hogy künn nagy volt a forróság, a fiú meg ott ült a szobájában és meggörnyedten irt valamit késő éjszakáig... Szilycs Szemjon nem állta ki tovább és benyitott hozzá.

— Ugyan mit gunyasztasz itt, te fiú? Fölséges az idő, a lovak hiába eszik az istállóban a zabot, a kocsisok meg már megpukkadnak a lustálkodástól; hogy volna, ha elkocsiznál Szokolnikába, csak úgy egy kicsit parádézni!?

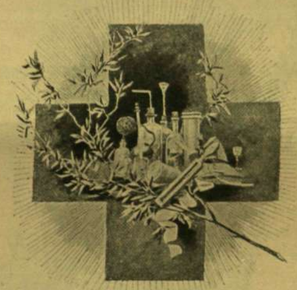

— Nem, apuskám, nem szeretek én a te lovaiddal parádézni, inkább itthon ülök.

— Hát menj máshová! Szórakozzál... Mindig csak ülsz, ülsz és ülsz... Vagy tán bankó kéne a bugyellárisba?

— Nem, apa, maradt még pénzem a mult hónapról is... De hát én csak könyv mellett érzem jól magamat. Aztán meg hova is mennék?

Az apa türelmetlenül int a kezével és kimegy a szobából.

Vanya csak olvasott, olvasott és egyszerre fogta magát és mindennap eljárogatott a Gvozdilin-féle kórházba.

«Hát ez már megint mit jelent? — gondolta magában az apja. — Ugyan mit keres minden áldott nap ott a kórházban? Talán csak nem vetette rá a szemét valami asszonyszemélyre? Mert vannak ott olyanok... Eh, elvégre is fiatal az ember,... nem is volna csoda!»

Mily nagy volt azonban az apa meglepetése, mikor augusztus elején Szemjonovics Iván beállított hozzá és igy szólt:

— Apuskám, megengeded, hogy felcser legyek? Egészen kész vagyok a vizsgálatra.

— Hát ez megint miféle újság? Nem félsz az Istentől, Ványuska!? Ugyan már mi szükséged volna neked a felcserek közé állni?

— Csak az, hogy nagyon megkedveltem a betegápolást... Segíteni akarok rajtok.

— Légy hát akkor orvos! Nincs ennél könyebb! A te képzettséged előtt mindenütt nyitva az út... De nem a mi gazdaságunk mellett felcsernek lenni! Hiszen kitiltanának a házukból a barátaim!

Vanyuska mindent megpróbált, hogy rábeszélje az apját; de Szilycs Szemjon hajthatatlan maradt és nem engedett.

Szemjonovics Iván még az eddiginél is jobban elkomolyodott s megint bezárkózott a szobájába: mindig csak a könyveket bujta és írt. Egyszer az apja — olyankor, mikor a fiú nem volt otthon — már nem állta ki tovább, belopózott a szobácskájába és belepillantott abba a füzetbe, mely ott hevert az asztalon. Azon a lapon, a hol fel volt nyitva, ezeket olvasta:

«Megvetem a gazdagságot... Megvetem a pompát és a fényűzést... Mire való az óriási tőkéknek ez az egy kézben való esztelen felhalmozása? Minek a szegényeknek ez a kisértése, mely annyira elkeseríti, s a gazdagok iránt való gyűlöletre, megvetésre ingerli őket... Minek nekem ez a pénz, mikor nincsen rá szükségem, mikor nem szeretem, mikor magam is megkeresheten azt, a mire szükségem van? A szabadság a fő...»

Ekkor a folyosóról léptek hallatszottak és Szilycs Szemjon a füzetet becsapva sietett ki a szobácskából.

«No lám, hát ilyesmi fészkelte be magát a fejébe!» gondolta ezután nem egyszer magában és eltökélte, hogy Vanyát minél előbb munkára fogja, mert különben csupa unalomból még az Isten tudja, mi minden jut eszébe.

Vagy két hónappal ezután Szemjonovics Iván megint odaállott az apja elé és kijelentette, hogy falusi tanítással akar foglalkozni s egy ilyen iskolát akar nyitni Nelyubovban, vagy ötven vjersztnyire Moszkvától.

Ezúttal Szilycs Szemjon már nem mondott ellent, hanem minden erejét összeszedve beleegyezett. Mit is tehetett volna mást? Bárhogyan is, de meg kell menteni a fiút... Szemjonovics Iván csak úgy sugárzott az örömtől, rávetette magát az apjára, össze-vissza csókolta, mintha csak új élet költözött volna belé. Másnap pedig azon fáradozott, hogy tervéhez a szükséges engedélyt megkapja. Ez meglévén, ellátta magát az apjától pénzzel, összevásárolta a szükséges könyveket és tanszereket, s a téli szezon derekán, a téli élvezetek kellő közepéből elutazott egy félreeső falusi zugba.

Azóta Szemjonovics Iván csaknem minden megszakítás nélkül két esztendőt töltött Nelyubovban s nagyon megszerette a kis falut meg a népét. Egyszerű parasztszobában lakott, de az iskolát kényelmesen és szépen rendezte be s a falu templomát pompásan kifesttette. Tanított, gyógyított mindenkit, a ki csak hozzá fordult segítségért, és ilyenformán kiadta minden pénzét, a mije csak volt. Eleinte pótlékot kért az apjától, később meg már előlegekért is fordult hozzá.

A második év végén, mikor nyárra hazament az apjához, Szemjonovics Iván teljesen egészségesnek és jókedvűnek látszott az apja előtt. Szívesen elbeszélgetett vele, elmondta, hogyan-miképen bánik el a tanítványaival, hogy osztogatja a könyveket az olvasni tudó parasztok közt, milyen játékokat rendezett a parasztgyerekeknek és hogy gyakorolta be őket a karénekre.

Ez alkalommal Gvozdilin a fia névnapjára egy a katonai szolgálat alól felmentő levelet ajándékozott neki, és így szólt hozzá:

— Neked, fiam, jövő esztendőre sorozás alá kellene kerülnöd... Ime itt van a fölmentő levél, olyan, mint a bátyáidé. Maradj itthon, ne hagyd félben a foglalkozásodat, a mig csak kedved telik benne.

Szemjonovics Iván egy szót sem szólt; köszönetet mondott az apjának, fogta a fölmentő levelet és betette a tárczájába. Kevéssel ezután megint visszament a falujába és még egy egész esztendőn át buzgó odaadással foglalkozott az iskolájával.

«No most — gondolta Szilycs Szemjon — ideje lesz hozzálátni Vanicskához... Huszadik évének a vége felé jár a fiú... Betelhetett az iskolájával... Most még lehet belőle valami!»

És csakugyan úgy tervezte, hogy moszkvai ügyeinek egy részét átadja a fiának, s ugyanakkor elkezdett neki feleséget keresni, hogy így végleg Moszkvához kösse őt. A mint tehát Szemjonovics Iván a nyáron hazajött, az apja tüstént elébe állott:

— Nos, barátocskám, úgy-e hogy többet már nem mégy vissza az iskoládba?

— Nem. Magam is azt hiszem, hogy nem mehetek vissza, — felelt Szemjonovics Iván. — Már keresnek is magam helyett egy megfelelő tanítót.

— No, ezt már szeretem, hogy kitaláltad a gondolatomat! — jegyezte meg Szilycs Szemjon önelégülten. — Magad is beláttad, hogy mindez csak játék; félre hát az ilyesmikkel, ideje, hogy beletanuljál az apád mesterségébe. De apád se mulasztott ám el semmit, feleséget is kerestem már neked.

Szemjonovics Iván egyszerre elkomolyodott.

— Hiába dicsér ám azért, hogy eltaláltam a gondolatát... Én nem értem *apámat*, apám meg nem értett meg *engem*.

— Hogy-hogy, nem értettelek meg? Vagy tán azt hiszed, hogy már meggyöngült az eszem? Azt értettem, hogy megelégelted az iskolát és eltökélted, hogy otthagyod!

— Nem, apuskám, éppenséggel nem úgy áll a dolog!

— Ezt a három esztendőt, melyet az iskolámban töltöttem, életem legboldogabb éveinek tekintem... És én bizony teljes életemben sem váltam volna meg tőle, ha a katonai szolgálat nem volna. De hát most be kell vonulnom.

— Be kell vonulnod, hová? — kiáltott föl Gvozdilin boszúsan. — Mit beszélsz itt összevissza? Hát már elfeledkeztél a fölmentő levélről?

— Nem! Nem feledkeztem el, csak hogy az a fölmentő levél már rég nincsen nálam.

— Hogyan? Nincs? De hát hol van?... Elvesztetted?... Ellopták?... Eladtad, vagy mi?...

— Nem. Ingyen odaadtam egy paraszt-barátomnak. A fiú...

— Hát ez mi? Hogy merészelted?... Ki engedte meg ezt neked? Hm? Egy közönséges parasztnak... fölmentő levelet! Tudod-e, hogy az ötezer rubelbe került?... Hm?

— Miért haragszol, apám? — kérdezte Szemjonovics Iván nyugodtan. — Lásd, te azt a levelet nekem ajándékoztad... Az *enyém* volt s így rendelkezhettem felőle. Neki nagyobb szüksége van rá, mint nekem, a fiú egyszerű, munkás ember.

Szilycs Szemjon leült egy karosszékbe s haragját visszafojtva a fogai közt így szólt:

— Nem! Te barátocskám, megbolondultál! Már bocsáss meg, de megbolondultál!

Szemjonovics Iván erre egy szót se válaszolt.

— No, de hát most már mindegy! A mi megtörtént, megtörtént! Majd szerzek egy másik fölmentő levelet, legfeljebb belekerül tízezer rubelbe... De szolgálni nem engedlek! Szükségem van rád itthon!

— Nem, én beállok, ha rám esik a sors! — szólt Szemjonovics Iván szilárd elhatározással.

— Mások is leszolgálják, én is úgy akarom.

Szilycs Szemjon fölugrott a helyéből, dobbantott a lábával, összerázkódott, elsápadt, kiabált, kérdezett, fenyegetőzött, sőt még — könyörgött is. De meggyőződött róla, hogy semmivel sem tudja megtörni a fia makacsságát.

Gvozdilin teljes három hónapon át csaknem minden nap pörbe szállt a fiával, bebizonyította neki, hogy az ő gazdagságuk mellett katonai szolgálatot teljesíteni esztelenség, képtelenség... Hogy a pénzükkel a nélkül is használa lehetnek az államnak, az embereknek. «Ha akarod, alapíts szegények-házát és kórházat. Gyűjtsd magad köré a hajléktalanokat és a szegényeket!... Legyen meg a kívánságod!» De rémülettel hallotta a fiútól ugyanazt, a mit egykor lopva olvasott kis szobácskájában:

— Nekem a gazdagság terhemre van! Mire való is az? Adja oda az én részemet akár holnap a testvéreimnek, egy szavam se lesz ellene. Csak a szabadságomat hagyja meg; nekem való foglalatosságról azután majd gondoskodom én magam.

Gvozdilin, a kit mélyen sértett a fia nyakassága, végre intett a kezeivel, de még mindig remélte, hogy Szemjonovics Iván lemond szándékának a megvalósításáról. De reményei — sajnos — nem teljesültek: a fia jelentkezett a városi hatóságnál katonai szolgálatra, sorsot is húzott, s miután a katonai szolgálatra alkalmasnak találták, rövid idővel ezután beosztották közlegénynek az n.....szki dragonyos-ezredbe.

Az apja, mikor ezt megtudta, epebajt kapott, s teljes három napig ki se ment a szobájából és nem is fogadott senkit. Két hét mulva azután hidegen elbúcsúzott a fiától s még csak a vasúti pályaházhoz sem kisérte ki őt. (Folyt. köv.)

FÉLTÉKENYSÉGBŐL.

Elbeszélés.

Lloyd Osbourne után angolból fordította S. A. (Folytatás.)

Nem volt épen valami erkölcstelen hely, de azért örökös botránykövе volt a kisváros vallásos polgárságának.

— Hogy tudod, hogy ott volt? — kérdeztem.

A Tivolíba mentek.

— Ott voltam én is, — felelt Stamm komoran. — Szégyellem megvallani, de rájuk lestem és utánuk mentem. Látta őket a pap is, a kihez Stewart kisasszony vasárnapi iskolába járt és jól megszidta őket. Erről beszél most az egész város.

— Az öreg Milónak nem fog ez tetszeni, — szóltam én, — a milyen vallásos ember.

— Mit törődöm én Milóval! — kiáltott Stamm. — Most odamegyek a leányhoz és beszélek vele. Megmondom neki az igazat arról a jómadárról, hadd tudja meg, kinek hivják!

— De hát mi roszat tudsz róla?

— Ha az ember szerelmes, egész más dolgokat lát, mint amúgy. Különben is, az ő érdekében teszem, mert ha valami helytelent cselekszik, akkor megölöm.

— Ugyan Stamm, — csitítottam. — Úgy beszélsz, mintha egészen meg volnál kavarodva. Én azt hiszem, hogy azok nem cselekszenek semmi roszat és végre is, te neked semmi közöd hozzá.

Ez nap délután a pénztárosnő valami okból a hivatalos órán túl az asztalnál maradt s Stamm megragadta az alkalmat, hogy beszéljen vele.

— Kisasszony, nagyon szeretnék beszélni önnel valamiről.

— Épen most? — kérdezte a leány, a kit meglepett a fiatal ember sápadt arcza és különös magaviselete, — nagyon sok a dolgom.

— Most kell meglennie, — felelt Stamm. — Ez a Mellish nem jól jár el önnel szemben. Aljas lelkü ember ez és kérdőre kellene vonni. Tegnap este egy roszhirű tánczterembe vitte önt és ezzel jobban kompromittálta, mintsem gondolná.

Stewart kisasszony arcza vérpiros lett.

— Elment az esze, Stamm úr — kérdezte kemény hangon, — vagy szándékosan azért jött ide, hogy sértegessen?

— Isten mentsen, — kiáltott Stamm. — Én csak óvni akarom önt, mint a testvéremet. Mellish nem tisztel semmit. Ha tudná, hogy mikép nyilatkozott a minap önről.

— Oh, maga csúnya rágalmazó! Elég volt! — kiáltott a leány. — Milyen gyávaság!

Stammnak elakadt a nyelve s szótlanul bámult a leányra.

— Talán lesz szives távozni, — szólt ez.

— Ön haragszik, mert nekem van igazam, — hebegte Stamm. — Szeretne meghazudtolni, de nem tud. Mellish önt rosz hirbe fogja hozni. Ez neki régi terve már. Oh, ha tudná, micsoda haszontalan ember...

A leány alig tudott szóhoz jutni.

— Akar még valamit? Hiszen most ki vagyok önnek szolgáltatva, — mondta aztán. — Van még valami gyalázatosság, a mit rám foghat?

— Nincs több mondanivalóm, — felelt Stamm.

A leány kezeibe rejtette az arczát és sirt. Stamm, maga is megszégyelve, a mit tett, várt még egy darabig és aztán eloldalgott.

Másnap nagy izgalom volt az irodában. Mindenki megtudta a Tivoli-históriát s általános volt a vélemény, hogy a szép pénztárosnő aligha megmarad holnapig a hivatalában. A főnök roszkedvü volt s egy izben behivta Mellisht a szobájába. Katonás barátunk nagyon mogorva arczczal jött ki tőle.

De a dologból nem lett semmi. Csakhogy Mellish azóta, ugylátszott, kevesebbet foglalkozott a leánynyal, legalább az irodai órákban. Stewart kisasszonyt ez láthatólag bántotta, — elég ártatlan és őszinte volt arra, hogy észre lehessen rajta venni a bánatát. De nem alkalmazta a szokásos asszonyi kaczérságot, hogy lovagját visszahódítsa.

Csak egy dolog keltett általános feltünést: a ruhái, melyekben szokatlan fényüzést fejtett ki újabb időben. Az öreg Jardine magától a szücstől tudta meg, hogy csak a prémes kabátja harminczhét dollárba került s a többi ruhája is szokatlanul diszes és finom volt.

A leány kezébe rejtette arczát és sirt.

Egy esős estén egyedül olvastam az ujságot szobámban, a mikor betoppant hozzám Stamm. Csúron viz volt és égett az izgalomtól.

— Nagy dolog vár rám és rád az este, — siri hangon.

— Mi légyen az? — kérdeztem csodálkozva.

— Jim, — felelt ő, hozzám hajolva s erősen

Éjfél volt, mikor elkezdtük a számadásokat átnézni.

a szemembe nézve. — Honnét kerültek a leánynak azok a finom ruhái?

— Nem tudom. Nem is törődöm vele, — feleltem.

— Oh, Jim, elál a lélekzetem, ha erre gondolok! Hogy telik ez ki a heti tizenöt dollár fizetésből? Hogy mondjam ki, Istenem? Vagy Mellishtől fogad el pénzt, vagy — a pénztárból veszi.

Nem feleltem semmit.

— Megőrülök, ha ez a kétség tovább is bánt, — folytatta Stamm. — Meg kell tudnom az igazat. El fogsz jönni velem és megnézzük a számadásait.

— Micsoda gondolat! — kiáltottam rémülten. — És az ör?

— Ne félj, gondoskodtam róla egy kis altató szerrel.

Hiába vettem elő minden érvet, hogy terve esztelenségéről meggyőzzem. Hiába beszéltem következményekről, a börtönről, ha megcsípnek, — nem használt semmit. A vége az lett, hogy Stamm erős akarata győzött az én ellenkezésemen és vele mentem. Még most is borzong a hátam, ha erre az éjszakára gondolok és azóta se tudok rendőrnek bátran a szemébe nézni.

Éjfél volt, mikor elkezdtük Stewart kisasszony számadásainak átnézését s reggel négy óra volt, mire a végére értünk.

— Uram Isten! — kiáltott Stamm. — Háromszáz nyolczvanhét dollár hiány a pénztárban!

— Háromszáz nyolczvanhét dollár, — ismételtem én.

— És ezt mind az utolsó hat hét alatt költötte el. Látni a könyvekből.

— Egy ilyen ficzkóért! — mondtam én, mert most már én is megutáltam Mellisht.

(Vége következik.)

Magyar királyi államvasutak.

Érvényes 1899 május hó 1-től.

A vonatok **indulása** Budapest ny. p. udvarról.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perce	vonat neme	hová	vonatszám	óra	perce	vonat neme	hová
702 [1]	12	00	k.e.v.	Konstantinápoly	4104	12	05	sz.v.	Czegléd, Szolnok
102 [2]	1	00	«	Bécs, Páris, London	172	12	15	«	Palota-Ujpest
105	3	55	sz.v.	Palota-Ujpest	136	12	25	«	Nagy-Maros
110 [3]	6	10	ost.e.v.	Bécs, Ostende	146 [5]	12	40	«	Nagy-Maros
124	6	15	sz.v.	Érsekujvár	4106	12	50	«	Pilis-Csaba
4102	6	30	«	Esztergom	174	1	05	«	Palota-Ujpest
6102	6	40	«	Czegléd, Szolnok	104	1	15	gy.v.	Bécs, Paris
168	6	50	«	Palota-Ujpest	126	2	15	sz.v.	Párkány-Nána
9012	7	00	v.v.	Lajosmizse	176	2	20	«	Palota-Ujpest
1402	7	20	gy.v.	Zsolna, Berlin	704	2	30	gy.v.	Bukarest
106	8	00	«	Bécs	144	2	35	sz.v.	Érsekujvár
708	8	15	gy.-v.	Temesvár, Orsova	4104	2	40	«	Esztergom
712	8	30	sz.v.	Temesvár	6014	2	45	v.v.	Lajosmizse
142 [4]	8	40	«	Nagy-Maros	720	3	05	sz.v.	Czegléd, Szolnok
170	9	05	«	Palota-Ujpest	186 [5]	3	20	«	Palota-Ujpest
116	9	15	«	Bécs	6	3	50	gy.v.	Szeged
					178	4	20	«	Palota-Ujpest
					138	4	40	«	Nagy-Maros
					108 [6]	5	40	gy.v.	Bécs
					148 [5]	5	45	sz.v.	Vácz
					180	6	00	«	Palota-Ujpest
					1404	6	20	gy.v.	Zsolna, Berlin
					140 [7]	6	30	sz.v.	N.-Maros
					710	7	00	«	Verciorova
					4112	7	10	v.v.	Esztergom
					182	7	40	sz.v.	Palota-Ujpest
					128 [5]	7	50	«	Párkány-Nána
					218	9	05	v.szsz.	Zsolna, Berlin
					184	9	25	sz.v.	Palota-Ujpest
					118	9	25	«	Bécs
					706 [8]	10	15	ost.e.v.	Konstantinápoly
					188 [5]	10	25	sz.v.	Palota-Ujpest
					714	10	35	«	Szeged, Temesvár
					152	10	45	«	Vácz

[1]) Közlekedik minden vasárnap.
[2]) « « esütörtökön.
[3]) « « hétfőn.
[4]) « ünnep és vasárnap.
[5]) « ünnep és vasárnap bez. szept. 15-ig.
[6]) Közlekedik junius 1-től bez. szept. 15-ig.
[7]) Junius 1-éig Párkány-Nánáig is közlekedik.
[8]) Közlekedik junius 1-től.
[9]) « minden szerdán.

A vonatok **indulása** Budapest k. p. udvarról.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perce	vonat neme	hová	vonatszám	óra	perce	vonat neme	hová
902 [1]	12	20	k.e.v.	Konstantinápoly	512 [9]	12	10	sz.v.	Nagy-Káta
102 [2]	12	40	«	Bécs, Páris, London	22	12	25	«	Bicske
32	6	20	v.v.	Nagy-Kanizsa	310	12	35	«	Hatvan
604	6	50	gy.v.	Gyékényes, N.-Szeben	316	1	30	«	Gödöllő
10	6	50	sz.v.	Bécs, Graz	1302	1	45	gy.v.	Fehring, Graz
402	7	10	gy.v.	Kassa, Munkács	504	1	55	«	Tövis, Kőrösmező
1002	7	15	«	Zágráb, Fiume, Róma	602	2	15	«	Arad, Bukarest
304	7	30	«	Ruttka, Berlin	4	2	20	«	Bécs, Páris
320 [3]	7	35	sz.v.	Hatvan	16	2	30	sz.v.	Bicske
906	7	35	«	Belgrád, Brod, N.-Kanizsa	404	2	35	gy.v.	Kassa, Lawoczne, Lemberg
1508	7	50	«	Kassa, Poprád-Felka	904	2	40	«	Konstantinápoly
1008	8	00	«	Zágráb, Fiume, Pécs	312	2	45	sz.v.	Hatvan
606	8	10	«	Arad, Brassó	510	2	55	«	Szolnok
506	8	30	«	Kolozsvár, Brassó	1004	3	00	gy.v.	Zágráb, Fiume, Eszék
6	8	50	gy.v.	Bécs, Graz	1002	3	20	v.-v.	Adony-Szaboles, Paks
408	8	50	sz.v.	Munkács, M.-Sziget	302	3	45	gy.v.	Ruttka, Berlin
20 [9]	9	00	«	Bicske	910	4	00	sz.v.	Szabadka
1708	9	15	«	M.-Sziget, Stanislau	12	4	30	«	Győr, Székesfehérvár
306	9	35	«	Ruttka, Berlin	308	5	20	«	Ruttka, Berlin
					508	5	45	«	Kolozsvár, Brassó
					318	6	25	«	Hatvan
					1706	7	05	«	M.-Sziget, Stanislau
					18 [4]	7	15	«	Bicske
					24	7	35	«	N.-Kanizsa, Triest
					1506	8	00	«	Kassa, Poprád-Felka
					1006	8	20	«	Zágráb, Fiume, Eszék
					406	8	40	«	Ungvár, Lemberg
					48	9	05	tszsz.	Bicske
					502	9	15	gy.v.	Kolozsvár, Bukarest
					1904	9	30	sz.v.	Eszék, Brod
					1304	9	55	«	Fehring, Graz
					608	10	00	«	Arad, Brassó
					908	10	20	«	Belgrád, Eszék, Brod
					1510 [9]	10	40	gy.v.	Kassa, Poprád-Felka
					8	10	45	sz.v.	Bécs
					322	11	00	v.-v.	Ruttka, Miskolcz

[1]) Közlekedik kedden és pénteken.
[2]) « szerdán és szombaton.
[3]) « ünnep és vasárnapokon bez. szept. 15-ig.
[4]) Közlekedik junius 1-től bez. szept. 15.
[5]) Közlekedik junius 1-től bez. szept. 15.

A vonatok **érkezése** Budapest ny. p. udvarra.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perce	vonat neme	honnan	vonatszám	óra	perce	vonat neme	honnan
701 [1]	12	50	k.e.v.	Konstantinápoly	171	12	55	sz.v.	Palota-Ujpest
101	4	40	sz.v.	Palota-Ujpest	141 [4]	1	15	«	Nagy-Maros
705 [2]	5	30	ost.e.v.	Konstantinápoly	703	1	25	gy.v.	Bukarest
163	5	40	sz.v.	Palota-Ujpest	173	1	40	sz.v.	Palota-Ujpest
165	6	35	«	Palota-Ujpest	103	1	50	gy.v.	Páris, Bécs
6101	6	45	«	Szolnok, Czegléd	175	3	00	sz.v.	Palota-Ujpest
151	6	55	«	Vácz	135	4	00	«	Nagy-Maros
117	7	05	«	Bécs	185 [4]	4	10	«	Palota-Ujpest
709	7	15	«	Verciorova	6103	4	20	«	Szolnok, Czegléd
4165	7	25	tv.szsz.	Pilis-Csaba	4103	4	40	«	Esztergom
167	7	35	sz.v.	Palota-Ujpest	145 [3]	5	25	«	Nagy-Maros
5011	7	45	v.v.	Lajosmizse	177	5	45	«	Palota-Ujpest
217	7	55	tv.szsz.	Berlin, Zsolna	115	5	55	«	Bécs
139 [3]	8	10	sz.v.	Nagy-Maros	179	6	50	«	Palota-Ujpest
713	8	25	«	Czegléd	711	7	00	«	Temesvár
4101	8	35	«	Esztergom	707	7	40	gy.v.	Orsova, Temesvár
127	8	45	«	Párkány-Nána	147 [4]	8	05	sz.-v.	Vácz
1403	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna	4105 [6]	8	15	«	Pilis-Csaba
169	10	10	sz.v.	Palota-Ujpest	181	8	25	«	Palota-Ujpest
715	10	55	«	Szeged	125	8	35	«	Párkány-Nána
143	11	05	«	Érsekujvár	8013	8	45	v.v.	Lajosmizse
					105	9	00	gy.-v.	Bécs
					1401	9	25	«	Berlin, Zsolna
					4111	9	35	v.v.	Esztergom
					109 [5]	9	55	ost.e.v.	Ostende, Bécs
					719	10	05	sz.v.	Szolnok, Czegléd
					183	10	15	«	Palota-Ujpest
					137	10	40	«	Nagy-Maros
					107 [7]	10	55	gy.v.	Bécs
					123	11	25	sz.v.	Érsekujvár
					187 [4]	11	35	«	Palota-Ujpest
					101 [8]	11	50	k.e.v.	London, Páris, Bécs

[1]) Érkezik minden esütörtökön.
[2]) « « hétfőn.
[3]) Közlekedik junius 1-től. szept. 15-ig.
[4]) Közlekedik ünnep és vasárnap bez. szept. 15-ig.
[5]) Közlekedik ünnep és vasárnap.
[6]) Érkezik minden szerdán.
[7]) Közlekedik junius 1-től bezár. szept. 15-ig.
[8]) Érkezik minden szombaton.

A vonatok **érkezése** Budapest k. p. udvarra.

Délelőtt					Délután				
vonatszám	óra	perce	vonat neme	honnan	vonatszám	óra	perce	vonat neme	honnan
101 [1]	12	10	k.e.v.	London, Páris, Bécs	311	12	25	sz.v.	Hatvan
901 [2]	12	30	«	Konstantinápoly	301	12	50	gy.v.	Berlin, Ruttka
645	5	00	tszsz.	Arad	903	1	05	«	Konstantinápoly
321	5	20	v.v.	Ruttka, Berlin	601	1	10	«	Bukarest, Arad.
1707	5	45	sz.v.	M.-Sziget	1901	1	25	«	Gyékényes, Pécs
607	6	10	«	Brassó, Arad	403	1	30	«	Lemberg, Kassa
47	6	15	tszsz.	Bicske	3	1	45	«	London, Páris, Bécs
405	6	35	sz.v.	Lemberg, Miskolcz	503	1	50	«	Tövis, M.-Sziget
7	6	40	«	Bécs, Sopron	1301	2	05	«	Graz, Fehring
1509 [3]	6	55	gy. v.	Poprád-Felka, Kassa	21	4	50	sz.v.	Bicske
907	7	05	sz.v.	Belgrád, Brod	313	5	55	«	Gödöllő
507	7	10	«	Brassó, Kolozsvár	505	6	20	«	Brassó, Kolozsvár
309	7	30	«	Hatvan	27	6	50	v.v.	Győr
1303	7	35	«	Graz, Fehring	5	7	15	gy.v.	Bécs, Graz
501	7	50	gy.v.	Bukarest, Brassó	605	7	20	sz.v.	Brassó, Arad
1021	7	55	v.v.	Paks, AdonySzaboles	905	7	35	«	Belgrád, Eszék
1505	8	15	sz.v.	Kassa, P.-Felka	305	7	45	«	Berlin, Ruttka, Szerencs
1005	8	20	«	Fiume, Zágráb, Eszék	1007	8	00	«	Fiume, Zágráb, Pécs
1003	8	40	gy.v.	Fiume	1705	8	10	«	Stanislau, M.-Sziget
319	8	45	sz.v.	Pásztó	15 [4]	8	20	«	Fiume, N.-Kanizsa, Bicske
509	9	15	«	Szolnok	1001	8	35	gy.v.	Róma, Fiume, Zágráb
11	9	25	«	Győr	407	8	40	sz.v.	Munkács, M.-Sziget
909	10	30	«	Szabadka	19 [5]	9	00	«	Bicske
					1507	9	05	«	Kassa, P.-Felka
					9	9	20	«	Bécs, Graz
					303	9	25	gy.v.	Berlin, Ruttka
					603	9	40	«	N.-Sziget, Gyulafehérvár
					25	9	45	sz.-v.	Triest, Fiume
					401	10	00	gy.v.	Munkács, Kassa
					511 [5]	10	30	sz.v.	Nagy-Káta
					317 [5]	10	50	«	Hatvan
					17 [4]	11	00	«	Bicske

[1]) Közlekedik kedden és pénteken.
[2]) « szerdán és szombaton. Érkezik jun. 15. bez. szept. 15.
[3]) Közlekedik junius 1-től bez. szept. 15-ig.
[4]) Közlekedik ünnep- és vasárnap bez. szept. 15.

A női szépség
emelésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsirmentes készitmény a 8154

Margit Crême

Rövid idő alatt szüntet szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat és himlőhelyeket. még koros egyéneknek is üde bájos arczszint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr, 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 50 kr.

Készitő FÖLDES gyógyszertára,
Aradon Deák Ferencz-utcza 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszertára, Budapesten, Király-utcza 12.

Megjelent! a legjobb, legteljesebb nagy házi czukrászat. Irta **KUGLER GÉZA.** 200 képpel, 2000-nél több **recipével 459 oldalon.** E kiváló mű i égy részt foglal magában: a) **A legteljesebb czukrászat,** 406 fajta tortával, bombonok, crémek, piskóták stb. b) **A legteljesebb tészták könyve.** c) **A befőzés művészete bármely gyümölcsből.** d) **Italok, konzervek és az összes fagylaltok. Magántanulásra legalkalmasabb. Ára diszkötésben csak 3 frt.** Portó 25 kr. melléklése kéretik. Árjegyzék ingyen és bérmentve. **ROZSNYAI KAROLY** könyv- és zenemű-kereskedése, **Budapest, IV., Muzeum-körut 15.** — Minden legujabb könyv és zenemű azonnal jutányosan kapható.

Soha nem remélt jó érzet!
Nyári gummiczipők.

Párja barnában vagy feketében 1 frt 60 kr. A lábtalp hosszmértékeltjeesen elegendő. Utánvéttellel küldi 7736
F. NASKE
Prága, Poříč 41.

Carborin hajregulator (Természetes hajfintalító.)
Az ősz vagy fehér hajnak a legszebb ifjukori fekete, barna vagy szőke szint és fényét adja már rövid használat után és nem festi sem a testbőrt, sem a fehérneműt és a *haj szine még a vizben vagy gőzfürdőben sem változik.* A *Carborin* közvetlen a hajgyökérre hat és annak természetes táplálékot nyujt. **1 nagy üveg ára 1 frt.**
Venera hajnövesztő-pomádé és hajbalzsam.
Elismert és kipróbált szer hajkihullás és korpa ellen, sőt olyan helyeken is, hol a fej kopaszodni kezd, ha idejekorán hozzálátunk, megakadályozzuk ezt és a haj újra nő, és az ártalmas és kellemetlen korpát és fejbőrbetegséget azonnal megszünteti. **1 nagy tégely ára 1 frt 80 kr. hajbalzsam 80 kr.** 9142
Rogátsy Kálmán gyógyszerész N.-Kikinda.
Budapesten: **Török József** és a **Nádor** gyógyszertárban. Szétküldés gyors és discret.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.
HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában).
Arany éremekkel kitüntetve.
Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az **olajfestékkel.** — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A MIT NEM LEHET MEGVÁSÁROLNI.

Regény.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

IV.

A Holscsev látogatását követő napon, Gvozdilin jótékony működésének huszonötéves jubileuma napján, a Gvozdilin-féle menedékház és kórház nagytermében lejátszódott ünnepi üdvözlések és fogadtatások, valamint a töméntelen beszéddel és felköszöntővel, sőt versekkel is füszerezett pazar reggeli után, (mely fölért vagy három ebéddel), estefelé elkezdtek érkezni a vendégek, a kiket Gvozdilin bálra és vacsorára a házába meghivott. A kis zsákutcza pazarul ki volt világitva izzólámpákkal, fel volt diszitve zászlókkal és tömve volt bámészkodók tömegével, a kik nemcsak a gyalogjárókon, nemcsak

a Gvozdilin-féle kert kerítése mentén, de még az utcza közepén is zajongva tolakodtak. A tömeg mellett szakadatlan sorban érkeztek a pazarul ellelőtt hintók és fogatok, lágyan gördülve tova gummikerekeikkel és csengő hangon csattogva jól táplált és vérbeli lovaik patkóival.

— Vigyáázz! Vigyáázz! — kiáltottak minduntalan a hosszúfrakkos kocsisok magas bakjaikról.

— Megmondtam már: ne tóduljanak az utcza közepére! — kiáltott fel vagy századszor a díszbe öltözött rendőrfelügyelő, a ki ott szorgoskodott a kert kapuja körül. — Csendőrök! Tereljétek a közönséget a gyalogjáróra, ha már a szép szóra nem hallgatnak!

— Bocsássanak meg, de mikor olyan kivánesiak vagyunk! — szólalt meg valaki a tömegben. — Ilyen ünnep a mi utczánkban, ... valóságosan páratlan ... Aztán még meg se nézhessük?!

— Nézd! Nézd már, no! Három kocsiban csupa *tábornok*, csillagokkal és *apulétákkal*, ... ezek is oda mennek!

— Amott meg ni, abban a kocsiban egy hölgy, de milyen ruhában! ... Eleven madár van a kalapján! ... Valami csoda!

— Hát még ez mi? Ott most két poczakos úr érkezett meg, úgy tele vannak gyémánttal, hogy szinte ragyognak! No, ez lesz már aztán a mulatság!

— Persze, hogy persze! Az illen vendégeknek kell is ám igazi bált csinálni ... Az illen közönséget nem lehet ám rántott levesre meg kására meginvitálni! ... He-he!

És a bál csakugyan «igazi bál» volt.

A déli növényekkel diszített és villamos lámpákkal pazarul világitott márványlépcső felső végén ott állt a házigazda két fia: Szemjonovics Dimitrij és Mihály, magas, szikár, szemre való fiatal emberek, s fogadták és üdvözölték a vendégeket, minden hölgynek bokrétát, és minden úrnak valami arany-emléket nyujtva át. A terem ajtajában gyémántoktól ragyogva Gvozdilin menyei fogadták az érkezőket, mig ő maga frakkban és fehér nyakkendővel a tágas terem közepén várta a vendégeket, mindenkivel kezet szoritva, mindenki előtt meghajolva, és iparkodva mindenkinek valami kellemeset mondani.

Pontban tizenegy órakor megszünt a vendégek érkezése s felhangzott két csodálatos zenekarnak a játéka, melyek a kertre nyiló erkély zöldje mögött voltak elhelyezve, és elkezdődött a táncz.

A tánczoló párok nesztelenül suhantak tova a keringő viharában, majd csillogva a vállrojtok és egyenruhák aranyával, majd ragyogva a drága öltözetek átható színeiben, majd reszketve a drágakövek szikrázó tüzében. Azok, a kik se nem tánczoltak, se nem játszottak, kisebb csoportokba verődtek össze, melyek a terem szögleteiben, az erkély zöldje között és a kényelmes kis fülkékben helyezkedtek el, mely utóbbiakban pazar buffet volt berendezve pezsgővel, hűsitő italokkal és édességekkel.

— Nos, mon cher! — szólalt meg egy hivatalnok az Anna-rendjellel a nyakán, valami kétségbeesett piperkőczhöz fordulva, a ki vörös frakkba volt öltözve, ingmelle aranynyal kivarrva, összehúzott jobb szemén monocle-al, — én nem vártam azt, hogy ez a jubileum valóságos országos diadalünneppé növi ki magát! Kérem szivesen: három érsek ... s a többi papságnak se szeri se száma ... Porfirij atya kitüntette magát Gvozdilin Szemjont, az irgalmas szamaritánushoz hasonlitotta! Excusez du peu! Azután hogy jöttek a mindenféle jótékonysági egyletek és intézetek küldöttségei ... valóságos nevetség volt ... Még az állatvédő egyesület küldöttsége is ott volt! Manó tudja mi ütött hozzájuk!

— Jó, jó! Csak mosolyogjon! De ő azért megkapta a magáét! — jegyezte meg a piperkőcz. — *Valóságos*, és evvel méltóságos lett belőle!

— Bocsánat, bocsánat! Nem belőle, csak a batyujából! Volna csak nekünk is olyan, már rég ...

Mellettük egy más, leginkább kereskedői jellegű csoportban egészen más témáról beszélgettek.

— Ez a mai ünnep, urak, — szólalt meg egy szikár és dereshajú kereskedő két érdemrenddel a nyakán, — ez, elmondhatjuk, hogy valamenynyiünk ünnepe ... Mert hiszen világos, hogy a kormány Szilycs Szemjon példájával buzditani akar bennünket arra, hogy necsak az orosz kereskedelem javára, hanem az orosz jótékonyság terén is munkálkodjunk ...

— No, ezt ugyan eléggé homályosan adtad elő, Szamszonycs Ilje! — vágott közbe a szomszédja, egy köpczös, szakállas ember. — Olyan kiváló embert, mint Szilycs Szemjon, bárhova nézel, nem egykönnyen találsz! ... Rendkivül nagy az észbeli ereje ... Azért hát igyunk egyet az egészségére! Hé, lakáj ... ide hát egy pohár jó hideget! ...

— De lám, uraim, — szólt bele a kereskedők társalgásába egy apró, sárgás kis öregecske, sötét szemüveggel és gyémánt melltűvel átszúrt magas nyakkendővel, — a mi Gvozdilinünknek az észbeli ereje csakugyan rendkivül nagy, az akaratereje meg szinte vasból való, s a fiával azért még sem bir elbánni ... A mit az akar, azt keresztül is viszi!

— Szemjonovics Iványról beszélsz? — kérdezte egy szikár és dereshajú kereskedő. — Hjah, manapság az nem is igen lehet másként, hiszen a gyermekek ma már egyáltalában nem engedelmeskednek!

— Megfoghatatlan! — folytatta a sárgás öregecske. — Képzeljék csak: azt mondják, hogy a mióta innen elutazott az ezredéhez, egy sort

sem ir az apjának, még pénzt sem fogad el tőle és ott él a kaszárnyában a katonák közt ... Nos, mit szólnak ehez? Képzeljék csak el, mi lehet ez egy szülői szivnek!

— Ugyan már! Alkalmasint az apja se valami nagyon kinálgatja se a pénzével, se a szeretetével ... Nem is lehet az másként!

— Lám, itt van a Petrovics Ilja fiacskája, ez aztán egészen más anyagból van gyurva! — jegyezte meg a szakállas ember mosolyogva. — Ez nem feledkezik meg az apjáról: minden elsején prezentál neki egy vagy ötezer rubeles váltót! Igaz-e, szomszéd?

Petrovics Ilja elfordult és jelentőségteljesen intett a kezével ...

— És mégis, urak, — jegyezte meg a sötét szemüveges úr, — én ezt a dorbézoló és tékozló ficzkót mégis hajlandó vagyok többre becsülni Gvozdilin Iványnál ...

Nem messze tőlük egy külön kis asztalkánál két rettenetesen kihevült tánczos sietett behabzsolni a fölszolgált fagylaltot, hogy utána újra elkezdhessen táncolni.

— Nem, Mitya, nem nézted meg jól! Olyanok a szemei, hogy szinte égetnek, keresztül mennek az emberen! ... Pompás egy teremtés! De kell, hogy veszedelmes is legyen! ... Nem szeretnék az ura helyén lenni ...

— Lám, lám, még mire nincsen gondja! Én egészen másra gondoltam, még pedig szomorodott szivvel ... Nem sokára vacsorához hivnak, a mi pedig fölségesnek igérkezik! Maga Olivier rendezi! A Napoleon-féle asztalkészlettel fog parádézni! ... De képzeld csak el, mi minden-

féle badarságot fognak vacsoraközben összevissza beszélni ezek a duzzadtzsebü nagyfejüek!

A czimborája készült valamit felelni neki, de abban a perczben megcsendültek a mazurka hangjai s mindkét tánczos hanyatt-homlok rohant fölkeresni a tánczosnőjét.

Épen akkor, mikor a mazurka javában járta, s mikor a tánczoló párok dobogás és sarkantyúpengés közepette száguldoztak végig a termen egyik végétől a másikig, s mikor a kertben fölállított óriási sátor alatt a zöldséggel és virággal fölékesített asztalok ezüstje pazarul csillogott, a magas tartókban égő száz meg száz gyertya reszkető fényében ... még egy hivatlan vendég érkezett Gvozdilin jubileumi ünnepségére.

Ez a vendég nem fogaton, nem vérbeli lovakon, hanem egyszerű és szerény bérkocsin jött. Mikor a kert kapujában a kocsit kifizette, gyalog indult neki a fényesen kivilágított bejáratnak, figyelve a zenének és a mulatozó vendégek élénk beszélgetésének a távolból felé hullámzó zajára. Csak hogy Gvozdilinnak ez az új és elkésett vendége nem volt ünnepiesen öltözve, ... piros szélű katonai sapka volt a fején, s köpeny volt a vállára vetve ... Nem is igen sietett, mintha nem is az ünnepért, hanem valami hivatalos ügyben jönne. Mikor a kapu alatt köpenyét átadta a kapusnak, ez nagyon furcsán, sőt némi csodálkozással nézett végig rajta.

— Kit tetszik keresni? — kérdezte, tetőtöltalpig végig nézve az újonnan érkezett szikár alakját, a ki a tükör előtt kis zsebfésüjével gondosan lesimította kissé felborzolt haját.

— Gvozdilin Szilycs Szemjont, — felelt a jövevény.

— Most teljesen lehetetlen vele beszélni! — jelentette ki egész határozottsággal a kapus.

— Jelentsd be azonnal, hogy a csendőr-ezredes akar vele beszélni, igen fontos ügyben.

— Parancsoljon a fogadó-terembe, — szólt a kissé megdöbbent kapus. — Majd bejelentem a fiatal úrnak, az meg majd ...

Evvel bevezette az ezredest a fogadó-terembe, ő maga pedig fölkereste Szemjonovics Dimitrijt s odahívta őt az ezredeshez.

— Kihez van szerencsém? — kérdezte az ezredes odalépve Szemjonovics Dimitrijhez, a ki csodálkozással nézve a hivatlan vendégre, sietett neki bemutatkozni.

— Ön tehát fia Szilycs Szemjonnak?

— A legidősebb fia, — felelt Szemjonovics Dimitrij.

— Kérem, legyen szíves, közölje uraatyjával, hogy okvetlenül beszélnem kell vele, még pedig azonnal.

— Jó, jó! De igazán nem tudom ... Félek az apámat megzavarni ... Vendégeink is vannak ... jubileumi ünnep ... gondolja meg ...

— Ezt mind tudom és értem; de nekem kötelességem pontosan eljárni megbizatásomban, még pedig haladéktalanul! Higyje el, ez a dolog nekem is nagyon kellemetlen, de uraatyja érdekében van ...

— Nem közvetithetném talán én a dolgot?

— Igen sajnálom, de nem vagyok följogositva arra, hogy önnek elmondjam azt, a mit Szilycs Szemjonnal személyesen kell közölnöm.

— Nos tehát, úgy látszik nem lehet elkerülni! Tüstént idehívom az apámat ...

Szemjonovics Dimitrij zavartan és izgatottan elsietett. Vagy tiz percz mulva az ezredest fölhivatták, s egy keskeny csigalépcsőn fölmenve egy kis szobácskába jutott.

A következő perczben belépett a szobába Szilycs Szemjon frakkban, fehér nyakkendővel és a Vladimir-renddel a nyakán. Magasra emelte a fejét és szilárd léptekkel közeledett; az arcza inkább csodálkozást mint nyugtalanságot árult el.

Odalépett az ezredeshez, kezet nyujtott neki s rámutatott a mellettük levő pamlagra.

— Végtelenül sajnálom, hogy épen a jubileuma napján egy kellemetlen hirt kell önnel közölnöm ... a fiáról ...

Az ezredes elhallgatott s zavartan húzódozott a tulajdonképeni hír közlésétől.

Szilycs Szemjon összerezzent és gyorsan igy szólt:

— Meghalt, vagy mi? Mondja ki nyiltan ...

— Nem ... nem az ... De ime, tessék olvasni ezt ... Megbiztak, hogy mutassam meg önnek ezt a bizalmas táviratot.

Ezzel átadott Szilycs Szemjonnak egy kék papirost, a melyen ez gépiesen, alig értve meg a szavak rettenetes tartalmát, a következőket olvasta:

«Gvozdilin Iványt, az u ..... szki dragonyos-ezred közlegényét a mult hét végén átadták a hadbiróságnak azzal a váddal terhelve, hogy előre megfontolt szándékkal meggyilkolta Dvukrajev vezérkari századost. Az apja jelenléte föltétlenül szükséges.»

Gvozdilin kiejtette a kezéből a táviratot, s nem értve belőle semmit, nem bizva a saját szemeiben, kérdőleg bámult az ezredesre.

Ez leolvasta az arczáról rettenetes belső föl-indulását.

— Én csak egy tanácsot adhatok önnek, — szólt az ezredes, — vegyen külön vonatot és utazzék el azonnal ... A dolog igen komoly.

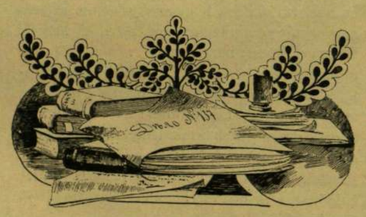

V.

Az a dragonyos-ezred, a melyben Szemjonovics Iván szolgált, az N ..... kormányzóság Zaszodimicsov nevü helységében állomásozott, egyikében azoknak az Isten háta mögött lévő zsidó helységeknek, a melyeket az orosz lovasságnál olyan jól ismernek. Az egész helység egy ronda vásártérből állott, a melyen állandóan ott tolongtak és zajongtak a zsidók, a szénával, zabbal, faggyúval, kátránynyal s más efféle falusi termékekkel megrakott parasztszekerek körül. A vásártér a gazdagabb zsidók formátlan és úgy a hogy bemeszelt kőházaival volt körülvéve, a kik Zaszodimicsov környékén vagy negyven vjersztnyi területen korlátlan urak voltak. Ezek mögött a házak mögött a folyócska lejtős partján a zsidó viskóknak szürke, homályos és egymástól megkülönböztethetetlen tömege húzódott el, s ezekben nyüzsgött a mintegy ötezer főnyi zsidó lakosság türhetetlen piszok és büdösség közepette. A viskóknak ebből a tömegéből csak a helység szélén vált még ki egy széles és félrecsapott tetejű kőépület. Ez az épület, melyet jól ismert mindenki, a kit sorsa valaha Zaszodimicsovba vetett, Mordkin Mojsa kereskedő vendégfogadója volt, a ki általános ügyvivője, bizományosa, szállitója és közvetitője volt az egész községnek.

A zsidó viskóktól teljesen elkülönítve, a Hvisc folyócska partján fehérlettek a rem rég épült kaszárnya falai, a melyek közt az u ..... i dragonyos-ezred három százada volt elhelyezve. A kaszárnya és az istállók még nem voltak befejezve, s úgy történt, hogy a többi három század már hatodik esztendeje volt a körülfekvő községekben *ideiglenesen* elszállásolva.

Az ezred, katonai nyelven szólva, a *szerény* ezredek közül való volt. A tisztjei közt nem voltak különösen gazdag vagy tékozló hajlamú emberek. Nem jártak benne a hazárd-játékok vagy «a nagyon hangos és kicsapongó dorbézolások» sem; maga az ezredparancsnok is igen pedáns és a szolgálatban rendkivül követelő ember volt, a ki a tiszteket állandóan taktikai földadatokkal foglalkoztatta. Néha megesett, hogy vacsora után a tisztek együtt maradtak éjfélig és megittak vagy egy tuczat palaczk bort, vagy pedig hogy egy-egy hadnagyocska vérszemet kapott és a szerény vizit-ből átcsábitotta a társaságot a stossz-ra, melyen elveszteti vagy kétszáz rubelt; de az ilyesféle esetek nem voltak gyakoriak és valósággal eseményszámba mentek, mely a tisztek körében legalább két-három napon át beható megbeszélés tárgya volt.

Az ezred életének legfőbb momentuma volt a legrettenetesebb unalom és olyan teljes szélcsend, a melyben rendkivül nehéz volt nem veszíteni el a fejet, nem ragadtatni el magát valami szélsőségre vagy szenvedélyre és megőrizni önálló mivoltát. A tisztek szolgálati elfoglaltságukon kivül azzal töltötték az időt, hogy szakadatlanul egymást látogatták, századszor is előhozakodva életüknek már annyiszor elcsépelt eseményeivel, vagy újra meg újra megbeszélve már régen eldülődött kérdéseket pusztán csak azért, hogy róluk még egyszer vitatkozhassanak. De legnagyobb részüknek az unalom elől legfőbb menedékül szolgált a vadászat, a melyre sokan a legnagyobb szenvedélylyel adták rá magukat, benne keresvén szórakozást és izgalmat, sőt olykor benne találván puszta ürügyet arra, hogy egy kis időt a kaszárnya, a lovarda és a napos őrszoba vagy a klub és a kis lakószoba elátkozott falain kivül töltsenek.

Magától érthető, hogy ilyen egyforma élet közepette minden új jelenség, egy-egy fölebbvaló megérkezése, vagy a nős tisztek valamelyik férfi- vagy nőrokonának a megjelenése eseményszámba ment, a mely a tisztek körében általános szenzációt és izgalmat keltett, s mindenféle pletykának, szóbeszédnek és megbeszélésnek vált okozójává.

(Folytatása következik.)

FÉLTÉKENYSÉGBŐL.

Elbeszélés.

Lloyd Osbourne után angolból fordította S. A. (Vége.)

Stamm hangosan zokogott:

— Jim, a leány lopott! Mi lesz belőle!

Alig tudtam elvonszolni, pedig már pirkadni kezdett.

Másnap egész nap rettegésben éltem, hogy nem fog-e kitudódni a pénztárosnő sikkasztása. Nem tudtam megérteni, mi van Mellish egyéniségében olyan csábító, hogy egy leány ilyet tudott tenni érte. A lelkiismeret is bántott, hogy nyomára jöttem a sikkasztásnak és nem jelentem föl. Ugy éreztem magamat, mintha árulást követtem volna el a gazdám ellen.

Az este, hogy hazatértem sétámról, egy sötét alak várt a lépcsőházban. Stamm volt. Olyan volt, mint egy kisértet.

— Jer, — szólt, — szükségem van rád.

— Hova akarsz vinni megint?

Stamm nevetett, de úgy, hogy szinte megijedtem tőle.

— Nem jönnél el, ha megmondanám, hova.

— Ha olyan valami, mint a tegnapi dolog, akkor nem is megyek. Megelégeltem az efféle őrültséget.

— Jer, kérlek az Istenért! Ha nem jösz, soha többé nem szólok hozzád.

Mit tehettem egyebet, — elmentem vele. Éreztem, hogy eszeveszettség, a mit csinálunk. Mikor pedig észrevettem, hogy Stamm egyenesen annak a háznak tart, a hol Mellish lakott, legjobb szerettem volna félrevetni minden barátságot és megszökni. Csak az a remény tartott vissza, hogy Mellisht nem találjuk otthon.

Véletlenül ép otthon volt. Szivélyesen üdvözölt bennünket s széket tett elénkbe. Stamm bezárta az ajtót, aztán szembeült az asztalnál Mellishsel s kivett a zsebéből egy hatlövetü revolvert.

— Mi az ördögöt akartok ti? — kérdezte Mellish nevetve. — De arra kérem, Stamm, fordítsa másfelé a revolver csövét. Láttam már embert, a ki ilyen vigyázatlanság miatt kapott golyót a gyomrába. Fordítsa el, különben baj lesz.

— Azt akarom én is, hogy baj legyen, — szólt Stamm síri hangon, ráfogva Mellishre a revolvert.

Az angol fölugrott székéről.

— Üljön le! — kiáltott rá Stamm, — különben rásütöm mind a hat golyót!

Mellish visszarogyott székébe és vadul nézett Stammra.

— De hát mit akar, maga bolond?

— Megmondom. Most rögtön csomagoljon és távozzék ebből a városból.

— Szabad tudnom, miért? — kérdezte Mellish.

— Mert nekünk nem tetszik, a hogy ön Stewart kisasszonynyal bánik.

— Hát mit tettem én Stewart kisasszonynyal? Hogy mernek igy rám támadni? Meg vannak bolondulva?

— Mellish, egy dologról meg lehet győződve, — felelt Stamm, — és ez az, hogy ha még ma nem utazik el innen, meg fogom önt ölni. Azután pedig magamat.

— És ön azt hiszi, hogy én erre a fenyegetésre beadom a derekamat? Én, a ki húsz csatában voltam és ezer embert láttam magam mellett elesni?

— Ön nem olyan bolond, hogy ne tudja, hogy a kezemben van. És ha látott csatát, akkor azt is tudja, milyen az az ember, a ki el van határozva, hogy ölni fog.

— Látom, hogy ugyancsak el van határozva, bárhogy reszket is a pisztoly a kezében. De hát nem veszi észre, hogy mennyire megsérti Stewart kisasszonyt ezzel az eljárással? Értem, hogy roszat tesz föl rólam s azt hiszi, a leghitványabb ficzkó vagyok. Pedig, Istenemre, nincs igaza. A mi önt alapjában véve bántja, az nem más, mint hogy ő engem tüntet ki és nem önt. Ugyan Stamm, tegye vissza azt a pisztolyt a zsebébe és ne bolondozzon. Nem haragszom ezért a jelenetért. Igyunk meg egy üveg bort és be fogja látni, hogy nem vagyok oly rosz, mint a milyennek képzel.

Nekem tetszett ez a nyilt beszéd s kérőleg néztem barátomra. Azt vártam, hogy leteszi a pisztolyt és elfogadja a békeajánlatot. Stamm azonban kivette az óráját és az asztalra tette.

— Adok önnek öt perczet és aztán megölöm, — szólt komoran.

Mellish most kezdte első izben elveszteni lélekjelenlétét. Úgy nézett körül, mint a hajszolt vad és alig birta megállani, hogy föl ne ugorjék. A revolver reá irányzott csöve és Stamm sápadt, kifejezéstelen arcza azonban nem engedte mozdulni.

— Üljön le, különben rásütöm mind a hat golyót.

— Egy! — számlált Stamm.

Nekem a félelem majd elvette az eszemet. A szivem úgy dobogott, hogy szinte fájt. Nem győztem csodálni Mellisht, a ki ismét visszanyerte nyugalmát és hidegen nézett a pisztoly csövébe.

— Kettő! — számlált Stamm.

— Eh, tegye félre azt a pisztolyt, — szólt Mellish és a hangja reszketett kissé. — Nem birom tovább. Megadom magam. Mondja, mit akar.

— Megigéri becsületszavára, hogy megtesz mindent, a mit mondok? — kérdezte Stamm nyugodtan.

— Meg. Végre is, nem öletheti meg magát igy az ember.

— Jim, — szólt Stamm hozzám, — adj neki tollat, tintát és papirost.

Sietve engedelmeskedtem.

— Fogja a tollat, Mellish, és irja, a mit diktálok.

Mellish úgy engedelmeskedett, mint a gyermek. Megcsodáltam a keze nyugodtságát ebben a pillanatban, a mikor egy kis reszketegséget meg lehetett volna bocsátani.

— Nem csoda, hogy a leánynak tetszett, — gondoltam magamban.

— Azt hiszem, — szólt Stamm, — a keresztnevén szokta szólítani?

— Nem igen szoktam irni neki, — felelt Mellish.

— Kedves Della! — diktálta Stamm.

— Drága Dellám! — mondta utána Mellish.

Stamm az ajkába harapott, de nem tett semmi megjegyzést.

— Mire ön e sorokat megkapja, — folytatta a diktálást, — én már túl leszek a határon. Arra kérem önt, hogy vessen ki az emlékezetéből engem, szerencsétlen és bűnbánó embert. Nem volt jogom az ön szerelmére, mert, ime megvallom, házas ember vagyok és gyermekeim is vannak.

Mellish letette a tollat és elkezdett keserűen nevetni, hogy a könnyei is kicsordultak.

— Ugyan, legyen irgalmasabb, — kiáltott. — Mi az ördög mondatja magával ezeket?

— Irjon, — felelt Stamm, — majd meg fogja tudni a végét.

— Igyekezzék elfelejteni engem és megbocsátani nekem, — folytatta Stamm egyhangúan. — Még egy más ügyben is fordulok önhöz, olyan kényes ügyben, hogy magam se tudom, mikép fejezzem ki világosan magamat. Az utóbbi időben ön költekező volt és kell, hogy olyan pénzhez nyult légyen, a melylyel be kell számolnia rövid idő alatt.

— Hogy érti ezt? — kiáltott Mellish. — Micsoda pénzhez nyult hozzá?

— Milo Mason pénzéhez, — felelt Stamm.

— Uram Isten! — sohajtott Mellish és szégyenkezve hajtotta le fejét.

— Fogadja el, kérem, azért — diktált tovább Stamm — tőlem, a ki jól tudom, hogy mennyivel tartozom önnek, kölcsönül a mellékelt négyszáz dollárt. Maradok tisztelettel Lionel Mellish.

E végső szavaknál elővett egy csomó bankjegyet és az asztalra tette. Mellish kezébe vette a pénzt és sajátságos pillantást vetett Stammra. Könny is csillogott a szemében.

— Ez az ön pénze? — kérdezte. — Jól kellett gazdálkodnia, hogy négyszáz dollárt megtakaríthasson.

— Van még több is. De eladnám az ingemet is, hogy őt megmentsem a szégyentől.

— Lelkemre, Stamm, ugylátszik, mégis csak maga a derekabb legény kettőnk közül.

— Stamm úgy tett, mintha nem hallotta volna ezt a megjegyzést.

— Folytassuk, — mondta ridegen. — Ön el fog utazni a 9 óra 40 perczi vonattal.

Mellish nem felelt semmit. Összehajtotta a levelet és rairta a czimet, szép nagy betükkel. Aztán kérdőleg nézett Stammra.

— Negyvenöt percze van a csomagolásra, — szólt ez, az órájára nézve.

Szó nélkül engedelmeskedett. Különös érzésekkel néztem rá.

Volt valami megható benne, a mikor láttam, milyen szegényesen van a legszükségesebb dolgokkal is ellátva és mégis milyen előkelő volt mindig a külseje.

Mióta a Stamm pénze a kezében volt, nem tett kisérletet a megszabadulásra. Néhányszor egész könnyű szerrel kikaphatta volna a pisztolyt Stamm kezéből, de nem is gondolt rá. Néhány

látogatójegyet adott át Stammnak és vagy öt dollárt.

— A pénzzel kollegánknak, Gillis úrnak tartozom, — szólt. — Kérem, adja meg neki. A látogatójegyekre pedig irjon egy búcsúszót és küldje nevemben azoknak, a kiknek szólnak. Megérdemlik ezek az emberek, mert jók voltak iránt.

— Menjünk! — szólt aztán.

Elindultunk. Stamm mögötte akart menni, őrségül, s nekem is intett, hogy vigyázzak rá. Mellish észrevette ezt és hirtelen föllobbant.

— Ugyan, hagyja már azt a színpadiaskodást, Stamm. — Szavamat adtam önnek és meg is fogom tartani.

Stamm szó nélkül tette el a revolverét és úgy mentünk ki a vasutra.

Mikor Stewart kisasszony másnap bejött az irodába, ott találta a Mellish levelét, melyet én tettem az asztalára. Soha még nem láttam arczot annyira elváltozni, mint mikor a levelet végig olvasta. Hirtelen sirva fakadt, fölugrott és mondott valamit a főnöknek valami rokonáról, a ki állitólag beteg és elsietett.

Másnap azonban megjelent, mintha semmi sem történt volna. Valóságos csoda volt előttem, hogy kibirta azt a rettentő fájdalmat. Naponkint ott volt ezután irósasztalánál, korán jött, későn ment, csak sápadtabb lett, mint azelőtt volt.

Igy tartott ez mintegy öt hónapig, a mikor Stewart Della kisasszony egyszerre csak nem jött be többet az irodába. A főnök úgy magyarázta ezt, hogy neki már régen szólt róla, hogy el akar menni, csak arra kérte, hogy tartsa egyelőre titokban. Stamm, a kit ez roppantul lesujtott, hiába ostromolta Milo urat kérdéseivel, nem tudott semmit megtudni tőle. Sőt az öreg úr, a kinek épen nem tartozott erényei közé a türelem, még jól le is szidta faggatásáért. Igy hát nem is lebbent föl a pénztárosnő eltünéséről a titok fátyola, a mig egy reggel levelet nem kaptam Mellishtől. A levél igy szólt:

«Kedves Jim! Azt hiszem, nem lesz meglepetve, ha értesitem, hogy öt nap óta férje vagyok Stewart Della kisasszonynak s ha az a hitetlen Stamm nem hinné, mutassa meg neki ezt az újságczikket is. Nem vagyok rosz akarattal iránta, sőt lelkem mélyéből meg vagyok győződve, hogy kettőnk közül ő ér többet. Soha se fogom elfelejteni azt az estét, a mikor rám tört és kiolvasta az asztalra a pénzt. Én bizony nem valami szépen bántam a leánynyal és éreztem is ezt s azért voltam olyan engedékeny magukkal szemben. Pedig láttam, hogy vaczog a maga foga, kedves Jim. Mondja meg annak a mérges kis bolondnak, hogy hálás vagyok iránta és akarom, hogy ő is tudja ezt. A mióta önöktől elváltam, hánytvetett egy darabig a sors, de aztán egy kis pénzhez jutottam, valami meghalt nagynéném révén. Nem volt sok, de elég arra, hogy egy pár lovat vegyek rajta s üzletet kezdhessek velük. Most már tekintélyes alakká lettem itt Lakeportban és a helybeli újság úgy ir rólam, hogy már magam is szégyellem. Annak a pénznek a dolgában azonban tévedtek. Della a Milo bácsi tudtával vette ki a pénztárból, a mig megkapta mintegy ezer dollárra rugó apai örökségét. A pénzt itt küldöm vissza; kérem adja át Stammnak. Pokoli képmutató volnék, ha azt mondanám, hogy örülnék, ha a jó Stamm meglátogatna, mert tudom, hogy a feleségem se látná valami szivesen, kivált mióta tudja az egész históriát. De ha maga, Jim, valaha erre Lakeport felé kerül, csak kopogtasson be régi barátjához,

Lionel Mellishhez.»

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

A Szepesség,

magas Tátra és szepesi középhegység.

Utazási kézikönyv.

Irta

Dr. POSEWITZ TIVADAR

A csúcsok megmászását leirta

DÉNES FERENCZ

53 képpel és 14 térkép és tervrajzzal.

Ára vászonkötésben 1 frt 50 kr.

Készit kitünő minőségü clichéket mindennemü nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.

Legjutányosabb árak.

Telefon.

Fényképfelvételek.

Megjelent! a legjobb, legteljesebb nagy házi czukrászat. Irta **KUGLER GÉZA.** 200 képpel. 2000-nél több recipével 459 oldalon. E kiváló mü négy részt foglal magában: a) **A legteljesebb czukrászat.** 406 fajta tortával, bombonok, crémek, piskóták stb. b) **A legteljesebb tészták könyve.** c) **A befőzés művészete** bármely gyümölcsből. d) **Italok, konzervek és az összes fagylaltok. Magántanulásra legalkalmasabb. Ára díszkötésben csak 3 frt.** Portó 25 kr. mellékése kéretik. Árjegyzék ingyen és bérmentve. **ROZSNYAI KÁROLY** könyv- és zenemü-kereskedése, **Budapest, IV., Muzeum-körut 15.** — Minden legujabb könyv és zenemü azonnal jutányosan kapható.

EPILEPSZIA.

(Nyavalyatörés, nehézkór.)

Biztos gyógyulás az «**Antiepileptique de Liège**» által az idegbántalmak minden neméből, kivált pedig a napjainkig gyógyithatlannak tartott epilepsziából. A röpirat bő felvilágositást és a gyógyulási esetek nagy számát igazoló bizonyitványokat tartalmaz. Ezt mindenki ingyen megkaphatja, ki bérmentes levelben kéri. Czimezendő:

M. FANYAU gyógyszerész

LILLE (Nord) 7786

vagy **Török József** gyógyszertára **Budapest, Király-u. 12.**

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

SZÉLL KÁLMÁN miniszterelnök arczképe.

Benczúr Gyula festménye után.

Nagy folio alakban japán papiron.

Ára 1 frt.

1 frt 20 kr postautalványon való beküldése után bérmentve szállitja a kiadóhivatal.

HAJFESTŐ FÉSŰ

(Hoffer-féle szabadalom, Berlin S.O. 36.) ősz vagy **vörös** haj előkészület nélkül valódi **szőke, barna** vagy **fekete** szinre való festésre. Teljesen ártalmatlan. Évekig használható! Darabja 2 frt. Ausztria-Magyarország részére szállitja **Vértes** sas-gyógyszertára Lugoson, Magyarország. 8255

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Krousteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),

Arany éremekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — ***Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.*** 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A MIT NEM LEHET MEGVÁSÁROLNI.

Regény.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

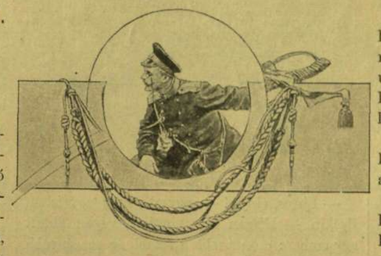

Elképzelhetni tehát, micsoda föl fordulás támadt az ezredben egy esztendővel ezelőtt, mikor híre ment, hogy az ezredhez bevonulandó regruták közt lesz Gvozdilin moszkvai milliomosnak a fia is. A hirt eleinte egyszerű kacsának tartották, de azért úgy a tiszti körökben, mint a klubban és magántársaságokban is, napokon át minden oldalról alaposan és részletesen megbeszélték ezt az újságot.

— Akárhova tennők is, . . . ez megfoghatatlan! Miért jön ide közönséges közkatonának? De épenséggel közkatonának! — szólt Podbjelszkij kapitány.

— Mondják, hogy az apja komisz ember, semmit sem ad a fiának, a ki azután ezzel akarja megboszúlni magát rajta, — mondotta valaki a tisztek közül.

— De hát ugyan mit nyer vele? Az apja végett ilyen nyügöt szedni a nyakába! — kiáltott fel egyszerre több hang.

— Ám jó, ha már nem akar tudni semmit az apjáról, lépne be mint önkéntes, még mindig jobban járna, — jegyezte meg Pyskin, a legidősebb törzstiszt, egy szokatlanul hatalmas termetű férfi.

— Alkalmasint annyira hülye, annyira kereskedő-fajzat, hogy még az önkéntesi vizsgára is képtelen.

— Nem tudom már ki, de valaki azt mondotta, hogy megrögzött iszákos, — jegyezte meg komolyan Fligе hadnagy, a ki híres volt arról, hogy szeretett mindennek a végére járni. — Azt is mondták, hogy az apja szándékosan intézte úgy a dolgot, hogy a fiából közkatona legyen . . .

— Ugyan hagyd el, Fligе! — felelt Pyskin motyogva, — elmultak már azok az idők, mikor csak úgy belökték katonának az embereket. Hova gondolsz!

— Nem, uraim, én egészen másképen látom a dolgot! — szólalt meg Dvukrajev, törzskari százados, a ki mély gondolkodásáról s itéleteinek és következtetéseinek a határozottságáról volt ismeretes. — Én úgy látom, hogy ez a milliomos-fiú, ez a Gvozdilin — *veszedelmes ember* . . .

— Hogy érti ezt? hogyan? — szólalt meg több hang.

— *Iz-ga-tó!* — felelt Dvukrajev ünnepélyesen, megpödörve a bajuszát és titokzatosan tekintve körül.

Ez a kijelentés olyan váratlan volt, hogy mindannyiukat megdöbbentette, és egyáltalában nem is talált ellentmondásra; s még mielőtt valaki szólhatott volna, Dvukrajev már sietett kijelentését, mint ő magát kifejezte, «megdönthetetlen bizonyitékokkal» megerősiteni.

— A milliomosnak nem nagy dolog lett volna legalább a kadet-iskolát elvégezni, de ő nem, hanem, a mint látni méltóztatik, elmegy sorsot húzni! A milliomosnak, ha olyan ostoba is, mint tiz tök, könnyű lett volna Moszkvában bejutni valamelyik lovas-ezredbe és vigan fütyörészve élni; de nem, ő idejön hozzánk Zaszodimicsovba. Nem, urak, akárhova teszszük is, e mögött lappang valami . . .

Dvukrajev e közben jelentőségteljesen fölemelte a mutató-ujját.

A tisztek még jobban megzavarodtak, mikor rövid idővel az ujonczok bevonulása után az ezredparancsnok levelet kapott Gvozdilin Szilycs Szemjon moszkvai kereskedelmi tanácsostól, a melyben az apa engedelmet kér arra, hogy az ezred-iroda útján a fiának havonta 250 rubelt küldhessen, s ezenkivül arra is kérte a parancsnokot, hogy fogadjon el tőle 5000 rubelt a nem rég épitett ezred-templom fölékesitésére.

— Tehát nem veszett össze az apjával! — mondogatták a tisztek. — Tehát az apja egyáltalában nem olyan komisz ember, mint a minőnek mondották? . . . De hát akkor hogy áll a dolog? Hogyan? . . . Ez az egész ármádiában a maga nemében tán egyetlen eset!

— Akárhogy veszszük is, urak, — ismételte Dvukrajev fontoskodva, — én már csak megmaradok eddigi véleményem mellett . . .

— Tehát mi a véleménye? Hadd halljuk! — szólt hirtelen Fligе, felugrott a helyéről és merően a szemébe nézett a törzskari századosnak.

— *Izgató,* — mondotta Dvukrajev ünnepélyesen, — még pedig veszedelmes . . . S ha véletlenül az én századomba kerülne, én ugyancsak kezelés alá venném!

Dvukrajevnek senki sem felelt, s a közvélemény Gvozdilin Iván közlegényre vonatkozólag egész általánosságban igen furcsán s nem épen a legkedvezőbben formálódott ki.

Mikor mindez előzetes szóbeszédek után a többi regrutákkal egyetemben Szemjonovics Iván is az ezredhez került, a tisztikar vagy két napig sehogy sem tudott megnyugodni. A tisztek sorban a legkülönbözőbb ürügyek alatt megjelentek abban az épületszárnyban, a hol az ujonczok voltak és megbámulták a milliomos-közlegényt. Egy középtermetű, szőke sovány fiatal embert láttak maguk előtt, kissé merengő kék szemekkel és alig sarjadzó bajuszszal. Egyáltalában semmiben sem különbözött és nyilván nem is akart különbözni a többi ujoncoktól; csak a mente kissé jobban állott rajta, és meglátszott, hogy a csizmája a lábára volt szabva.

A tisztek közül valaki, az Isten tudja hogyan és mi módon, megtudott néhány részletet Szemjonovics Iván multjából. Ennek a révén közutudomásuvá lett, hogy elvégezte a gimnáziumot, hogy azután falusi tanító lett, és az őrmesternek arra a kérdésére, hogy miért ment sorozás alá, a nélkül hogy jogával élt volna, az felelte:

— Mert szolgálni akarok, mint közkatona . . .

Mindezek után senki sem akarta magára vállalni a felelősséget Gvozdilinért; s valamennyien örültek, mikor teljesen véletlenül csakugyan Dvukrajev századához került, a ki a legnagyobb buzgalommal látott hozzá ennek a különös ujoncznak a megjavitásához.

Ez a tiszteletreméltó törzskari százados a korlátolt embereknek ahhoz a fajtájához tartozott, a kiket igen helyesen neveznek «pedáns»oknak.

Kifogástalan becsületessége, pontossága és kötelességtudása, a katonai szolgálat legaprólékosabb részleteiben való teljes otthonossága révén megbecsülhetetlen és kitünő tiszt volt. Mindenki csak egyetlen egy gyöngéjét ismerte: s ez a szép nem iránt való vonzalom volt, a mely felett Dvukrajev szeretett könnyű és gyors diadalokat aratni. De ezen kivül volt Dvukrajevnek még egy komoly hibája. Ha ugyanis a szolgálat formalitásain és a katonai szabályzat szokásain kivül egyszer eljutott valami meggyőződésre vagy nézetre, melyet ő «elv»-nek nevezett, úgy ettől az «elv»-től teljes lehetetlenség volt őt többé eltéritени. Mindenkinek elkezdte azt az elvet prédikálni és szuggerálni, mindenkit a képzelhető legnagyobb mértékig untatott vele és végre elérte azt, hogy többé senki sem mondott ellent, senki sem vitatkozott vele . . . S ilyenkor Dvukrajev diadalmaskodott s arra a szilárd meggyőződésre jutott, hogy az ő *elve* nemcsak hogy megdönthetetlen igazságot foglal magában, hanem arra is, hogy mindenkit sikerült erről vas következetességű logikájával és finom dialektikájával meggyőznie.

Szemjonovics Iván, a ki látatlanban is «gyanussá» lett Dvukrajev szemében, a századhoz való bevonulása után még inkább fölkeltette maga iránt a törzskari százados ellenséges indulatát. Mogorvának és büszkének látszott Dvukrajev előtt. Furcsálotta is, meg boszankodott is rajta, hogy Gvozdilin semmit sem kért tőle, nem untatta őt semmiféle fölmentés vagy könnyités szorgalmazásával, a mire pedig Dvukrajev nemcsak hogy bizton számitott, sőt el is határozta volt magában, hogy nagylelkü lesz iránta. S ime Dvukrajev, a kiben a Gvozdilin iránt való ellenszenv felülkerekedett, eltökélte, hogy mindenütt a sarkában lesz, és következetesen ilyenféle kérdésekkel ostromolta az őrmestert:

— No, hogy viseli magát ez a Gvozdilin?

— Nagyon jól, nagyságos uram.

— Sok levelet kap?

— Egyáltalában nem. Eddig még egyet sem kapott.

— Hát jönnek-e küldemények a postán?

— Épenséggel nem. Eddig még egy sem jött.

— Hm! Nézz utána szigorúbban, mert különben téged vonlak felelősségre.

— Igen is, nagyságos uram.

De mind e szigorú parancsok mellett is az őrmester állandóan azt jelentette a századosnak, hogy Gvozdilin mindenben a lehető legpontosabb, semmiféle munkától sem vonakodik, mindent megtesz, a mit csak parancsolnak neki.

— Nem jön ki a kaszárnyából?

— Vagy kétszer kérezkedett ki vadászni, nagyságos uram.

— Az én engedelmem nélkül nem szabad kireszkedni.

— Igen is, nagyságos uram.

— Hát könyveket szokott-e olvasni?

— Szokott. Leginkább vallásos könyveket.

— Nézz utána! Nehogy baj legyen... te vagy felelős érte...

— Igen is, nagyságom uram.

Mult az idő és Gvozdilin mindig kitünően viselte magát az őrmester jelentése szerint. Dvukrajev végre arra a gondolatra jött, hogy Gvozdilin megvesztegeti az őrmestert és itatja a katonákat, a kik ezért mindent elvégeznek helyette, az őrmester pedig mindig egy és ugyanazt jelenti róla.

Elvégre is nem tréfa-dolog, a ficzkó havonta 250 rubelt kap!... Ezen a pénzen mindent kicsinálhat magának! — gondolta Dvukrajev és elkiáltotta magát:

— Hé! Hívjátok az őrmestert!

Az őrmester mintha a föld alól bujt volna ki, egyszerre ott termett.

— Te nem ügyelsz semmire... Azt sem tudod, a mi az orrod előtt történik!

Az őrmester hallgatott és feszesen állt ott, várva mi történik tovább.

— Gvozdilin iszik a katonákkal... Itatja őket! Hm? Valld be őszintén, ne sokat csürjed, csavarjad a dolgot!

— Nem úgy van, nagyságos uram! Nem iszik maga se semmit, annál kevésbbé a katonákkal.

— Hát neked mennyit fizet havonta azért, hogy hallgass? Hm?

— Semmit, nagyságos uram! Nem kaptam tőle semmit, de meg neki magának sincsen nála a pénze. Öt hónap óta én általam mindössze harmincz rubelt vett ki a pénzéből. Az irodában meg ott hever több mint ezer.

«Lehetséges?» — villant meg Dvukrajev fejében.

Megpödörte a bajuszát, hátratett kezekkel egyet fordult a szobában, majd megállt az őrmester előtt.

— Gyakran adsz neki munkát?

— Igen is. Mindig, mikor a sor rákerül.

— Mindig jelentsd nekem, a mikor dologra küldöd.

— Igen is, nagyságos uram.

Ettől az időtől fogva de sok minden szakadt rá Gvozdilin fejére! A mint az őrmester dologra küldötte: havat tisztítani vagy trágyát hordani, tüstént ott termett Dvukrajev, felügyelt rá, össze-vissza szidta és soron kivül is naposságot rótt rá. Ha ott állt a gyakorlótéren vagy a lovardában és megpillantotta Gvozdilint, tüstént rákiáltott:

— Gvozdilin! Ülj be abba a nyeregbe!... Őrmester, igazitsd hát meg... Őrmester, naposságot neki!

Ő maga pedig tetszelegve magának szilárdságában és következetességében, ellátogatott a klubba s eldicsekedett vele, hogy ránczbaszedte és mennyire megtörte Gvozdilint.

— Teljesen a kezemben tartom, — kérkedett Podbjelszkij, Pyskin és Flige előtt. — Mindenütt a sarkában vagyok... Mukkanni se mer előttem...

— Ejnye, ejnye! — jegyezte meg egy izben Pyskin. — Hiszen azt mondják, olyan áldott egy ember: csöndesebb a viznél és szerényebb a fűszálnál... Ön meg mindig csak rajta, rajta!

— Hogy ki meselhette ezt önöknek, azt nem tudom! — felelt Dvukrajev jelentőségteljesen. — Azt az egyet azonban mondhatom, hogy az én pórázomon teljesen ártalmatlan ember...

Pyskin vállat vont és kimondott hetet a pirosban; belátta, hogy Dvukrajevet meggyőzni lehetetlen, bár Gvozdilin közlegényhez való viszonya már közbeszéd tárgya volt, s az idősebb tisztek már arról is kezdtek beszélni, hogy Gvozdilint más századhoz kellene áthelyezni.

Így mult el csaknem egy esztendő. A tábori gyakorlatok után, mikor az ezred visszatért Zaszodimicsovba és a munka már a vége felé járt, az őszi pihenés előtt Dvukrajev egy este magához hivatta az őrmestert és tudtára adta, hogy hajnalig a kaszárnyát akarja megvizsgálni.

— Az embereid mind együtt vannak?

— Igen is. Csak hat embert küldtem szénáért.

— És az? Hogy is hívják... az a...

— Gvozdilin? — kérdezte az őrmester.

— Igen, Gvozdilin. A kaszárnyában van?

— Igen is.

Dvukrajev a fejébe nyomta a sipkáját, rendbehozta a szakállát, fogott egy lovagló ostort, begombolta a zubbonyát és elindult a kaszárnyába.

Viszonozva az őrség köszöntését, megparancsolta a katonáknak, hogy nyissák föl a ládáikat, mert meg akarja őket vizsgálni. A látszat kedvéért vagy két-három ládába belenyult, tett néhány futólagos megjegyzést, azután odalépett Gvozdilin ládájához.

— Hát ez micsoda lim-lom! — szólalt meg fenyegető hangon. — Miféle czók-mók ez? Micsoda könyvek? Ide vele!

Gvozdilin némán nyujtotta oda neki a könyveket. Dvukrajev átlapozott néhány életrajzot

és népies könyvecskét, majd egyszerre rábukkant Tolsztoj «A sötétség hatalma» czimü művére.

— Mi ez? Ki engedte meg neked, hogy tiltott könyveket olvass? Hogy merészelted?

— Nagyságod... — kezdett szólni Gvozdilin.

— Hallgass! — kiáltott rá Dvukrajev. — Őrmester! Micsoda rendetlenség ez? El kell venni tőle a könyveket... Két napi áristomot neki...

Halálos sápadtság ömlött el Gvozdilin arczán. Dvukrajev elfordult, belepillantott még vagy két-három ládába, megpirongatta az altiszteket holmi kisebb mulasztásokért és eltávozott a kaszárnyából.

*

Három napra rá az egész várost izgalomba hozta egy rettenetes bűntény, melyet eléggé különös és titokzatos körülmények közt hajtottak végre. Dvukrajev törzskari szádost holtan találták meg a közeli erdőben, nem messze az útszéli malomtól; nagy vértócsában hevert ott összezúzott fejjel; de az órája, láncza és a pénztárczája érintetlen volt. A gyilkosság tehát nyilván boszú műve volt...

Az első hírt erről a borzalmas eseményről Gvozdilin hozta meg, a ki aznap korán reggel vadászni volt. Vallomása szerint véletlenül tévedt a bűntény színhelyére s akkor a kapitányban még volt egy kis élet.

De olyan zavart és izgatott volt, olyan ügyetlenül felelt a föltett kérdésekre, hogy a napos altiszt tüstént letartóztatta őt, és miután őrséget küldött Dvukrajev holttestéhez, sietett az esetről az ezredparancsnoknak is jelentést tenni.

Félóra mulva már az egész ezredben tudták a rettenetes hírt, és ismerve azt a viszonyt, mely Dvukrajev és Gvozdilin közt fönnállott, mindenki egyhangúlag azt mondotta, hogy Dvukrajevet senki más nem ölhette meg, mint Gvozdilin.

Ennek az általános véleménynek a benyomása alatt kezdték meg azonnal a vizsgálatot.

(Folytatása következik.)

TONIA.

Elbeszélés az olasz népéletből.

Irta **Ouida.** — Angolból forditotta **S. A.**

Kicsi kendő volt, aranyos sárga selyemből, átszőve arany szálakkal. Keleti munka volt, s nagy, nehéz rojtok voltak a szélén, ugyanolyan selyemből, mint maga a kendő. Tonia nem ismerte értékét, de tudta, hogy valami úri hölgynek a piperéje. Ott találta egy lenyúló szőlőágon.

A nap sugaraiban úgy fénylett a kendő, mint az olvasztott arany. Tonia körülnézett, a dombra, a domb alá, a mezőre. Nem volt ott senki. Fölhajtotta köténykét s alá dugta, a zsebébe, a kendőt, egy rozsdás olló, egy ócska zsebkés, egy-két rézgaras és egy fél karéj fekete kenyér mellé.

Aztán folytatta munkáját. Füvet sarabolt a marháknak. Nem szeretett dolgozni. Tizenkét esztendős volt, nem valami szép, de jó növésü,

s az arcza se volt kellemetlen. Hajlott orra, piros ajka, pompás hófehér fogai és tiszta arczbőre olyanná tették, mint az érett őszi baraczk. Gazdag, ében-fekete haja volt, a mely most narancs-szinü nagy gyapotkendőbe volt kötve. A kendő leért a válláig s befödte keblét is. Kék gyapotszoknyája igen rövid volt, mezítelen lába faczipőbe volt szorítva. Gondatlanul sarabolta a füvet, nem félve még a benne rejlő kigyóktól sem, annyira elfoglalta a kendőre való gondolat. Nem törődött azzal sem, hogy mindenféle bogáncsot és kórót is kevert a fű közé, belegyűrte mind a mellette levő butyorba, aztán csücskeinél fogva összekötötte és a vállára emelte. Lement a gyalogösvényen a ház felé, a melyben lakott s melyből csak a vöröses téglák látszottak oda a gyümölcs és gesztenyefák lombjai közül.

Tonia — ez a név az Antoinetta kicsinyitése — olyan leány volt, a ki a maga feje után szeret járni. A kendő a zsebében maradt s nem szólt

Nonno.

róla senkinek. Kicsit aggasztotta is, hogy valahogy fölfedezik, mikor a háznéphez csatlakozott délebédre.

Ott volt atyja, Dario Follani, és három bátyja, napsütötte, fekete arczú, munkától és melegtől megizzadt férfiak; anyja, a kit negyvenéves létére legalább is hatvanra becsült volna az ember, olyan horpadt melle, ránczos arcza, szürke haja volt. Ott volt Tonia nénje, Camilla, és húga, Pià, s a család legifjabb tagja, egy piros képü, göndör hajú öt éves fiú, Tito. Egy tagja hiányzott a családnak: az apai nagyapa.

— Hol van Nonno? — kérdezte Tonia.

— A malomba ment; holnapra tér vissza, — felelt az anyja.

Tonia szótlanul ette meg bablevesét. Nonno volt az egyetlen személy a világon, a kit tisztelt s az egyetlen, a kitől néha tanácsot kért.

A férfiak beszélgettek egy s más apróságról, de nem sokat; állkapcsaik csak evésre mozdultak meg. Azután pedig pipára gyujtottak. Az anya nyögve állott föl, hogy majd dinnyét ültet, a gyerekek elszaladtak az iskolába. Azaz, hogy ők azt nevezték iskolának, ha az országút porában játszottak a pajtásaikkal, kővel dobáltak madarakra, vagy éretlen gyümölcsöt loptak.

Tonia bevitte a füves butyorát a tehénistálóba, a hol a gyönge borjak, melyeknek naponkint csak kétszer volt szabad egy-egy félórára az anyjukhoz menni, keservesen bőgtek. A tehenek meg ép oly keservesen feleltek nekik. Tonia ügyet sem vetett rájuk. Terhét a sarokba vetette s aztán, meggyőződve, hogy senki se látja, kivette zsebéből a sárga kendőt és sóváran nézegette az istálló gőzös világosságában.

Nyilván valami úri hölgyé volt. Sok hölgy lakott ott, a fenyves erdőben s a dombokon elszórt nyaralókban. Néha-napján aztán a mezőkre is elsétált egy-egy ilyen hölgy, ha egészsége kivánta meg a sétát, vagy ha le akarta rajzolni a vidéket a vázlatkönyvébe. Valami ilyesféle úri hölgy csecsebecséje volt a kendő, a melylyel nyakát betakarta, ha meghüvösödött a szél, vagy ha tornyosulni kezdtek a felhők.

Tonia nagyon jól tudta, hogy be kellene vinnie a kendőt a rendőrállomásra, a városba, a hova atyja a disznait, a baromfit, a zöldséget szokta vinni. De az eszébe se jutott, hogy ezt meg is tegye. Meg akarta tartani a kendőt. Nagyon szerette a szép ruhát. Szinte marczangolta szivét az irigység, ha a gazdag parasztnőket látta vasárnaponként a templomban, bőrczipőben, ezüst tükkel, nagy koczkás ingvállakban. Neki soha se volt egyéb a lábán, mint otromba faczipő, soha se volt más a testén, mint olyan ruha, a melyet anyja meg a nénje csinált, s a mely olyan volt, mint a Szent Szűz egyszerü ruhája a régi képeken.

Az istálló egyik falára egy törött tükördarab volt fölakasztva. Ő tette oda a maga mulatságára. Fejére vette a kendőt s úgy nézte magát, majd meg a vállaira borította, mint valami herczegnő, a ki színházba megy. Aztán megint a fejére vette és arra gondolt, hogy milyen szépen virit ki az arcza pirossága a selyemből.

Hirtelen egy barna kar fogta át a nyakát s hátrahajtotta a kezét. Ajkára pedig csókot lopott valaki.

— Linko! — kiáltott Tonia, félig mérgesen, félig örömmel s lefejtette nyakáról a férfi karját.

Linko jól megtermett, sötét szemü, csinos legény volt; udvarlója Toniának.

A leány hamarosan félretette a selyemkendőt a zsebébe, de a legény észrevette.

— Hol vetted ezt a szép jószágot? — kérdezte élénken.

— Egy úri asszony adta a városban, — hazudott Tonia. — De ne beszélj róla. Tudod, hogy Camilla hogy irigyel tőlem mindent, a mim van.

— Hm! — morgott Linko. Nem hitte el, a mit a leány mondott s tudta, hogy Camilla épen ellenkezőleg jóindulatú és önzetlen. De szerelmes volt Toniába s eszébe se jutott most, hogy tovább firtassa a dolgot. De csak egy pár perczig maradhatott egyedül, mert bejött a leány apja, nagy rakás füvel a vállán. Hajadon nőkre nagyon szokás vigyázni a heves vérü Olaszországban.

— Eredj, Linko, — szólt az apa, — nincs most idő az enyelgésre. Esőre áll az idő, sok füvet kell még a dombon föl-lehordani. Te is eredj a dolgodra, Tonia!

Tonia arcza kedvetlen lett és sötét, mint a fenyegető felhő odakünn, de nem mert ellenmondani. Apja kituszkolta az istállóból és magával vitte a domboldalra, a hol a szél ugyancsak rázta már a szőlők leveleit. Linko is eltávozott a szülei tanyája felé, mely egy kis vizfolyás másik partján állott, fűzektől beárnyékolva.

A leány hazudott neki, de ő nem törődött vele. Ki is törődik egy füllentéssel ebben az országban, a hol a hazugság olyan, mint a mindennapi kenyér. Csak ennyit gondolt:

— Ha féfi adta neki azt a sárga micsodát, majd meg fogja érezni a késemet, ha a kezem ügyébe akad!

A vidék a carrarai hegyek egyik oldalán volt, kissé mélyen, de mégis elég magasan arra, hogy délnyugat felől meg lehessen látni a tenger csillogását, észak és kelet felől pedig a mocsarak ködét s a költőktől annyira kedvelt Arno és Serchio patakok fehér csikjait.

Gyönyörű látvány tárult itt ki köröskörül, különösen napnyugtakor, de Linko és Tonia nem vetettek reá ügyet.

Linko a gyenge kelkáposzta-ágyakat trágyázta, Tonia pedig szénát hordott be. Az arczáról csak úgy dölt le a verejték s ingét is átnedvesitette. Linko folyton reá gondolt, hogy mikép nyerhetné meg családja beleegyezését a házasságához. Hetedik fiú létére úgyis annyi száj kivánt a házukban kenyeret... A leány azonban csak a kendőre gondolt, a mely még mindig a zsebében volt, mialatt a szénát gyüjtötte s nagy csomókban hordotta a szekérre, melybe két nyomorult, csenevész tehén volt be-

Fejére vette a kendőt s úgy nézte magát...

fogva. Ökröt vagy lovat senki se tart ezen a vidéken, minden munkát tehenekkel végeznek.

Tonia fejében mind csak az járt, hogy mit csináljon a kendővel. Nem merte tovább is a zsebében tartani, mert az anyja gyakran kiforgatta a lányok zsebeit, hogy nincs-e bennük valami, a mi nem oda való, valami lopott gyümölcs, elrejtett pénzdarab, ajándék vagy efféle? Ha a kendőt megtalálja, holnap elviszik a rendőrségre, a városba; nem annyira becsületességből, mint inkább félelemből. Az egyetlen ember, a kitől tanácsot kérhetett volna, távol volt, — hát beletette kincsét egy üres ládába, szalmával betakarta és rábizta sorsára.

Linko még egyszer eljött hozzájuk estefelé, elszini egy pipa dohányt a fivéreivel. Tonia attól félt, hogy szóba hozza, a mit látott. Nem lelte most örömét társaságában s mogorván felelt tréfáira. Mikor pedig fölment lefeküdni, nem birt elaludni, akármily fáradt volt is. Nem tudott egyébre gondolni, mint a kendőre. Patkány megrághatja, macska megtépheti, eső megáztathatja: micsoda bolondság is volt, hogy nem valami védett helyre tette! Fölkelt s le akart mászni a létrán, mely lépcsőül szolgált, hogy utána néz, de az anyja meghallotta a neszt és kikiáltott, hogy ki mozog ott? Tonia hamar visszamászott ágyára s meg se mert mocczanni, míg a hajnali harangszó föl nem ébresztett mindenkit.

(Folytatása következik.)

A modern vegyészet hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmetikus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált

Dr. Lengiel Frigyes-féle

Nyirfabalzsamot

sinyomni, a legjobb bizonyíték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyujtott szépítőszerről van szó. Ezen nyirfabalzsam egy sajátságos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján praeparáltatik és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső hámjait lassankint lehántja, és ez által az alsó tisztított bőr fiatal színben és üdeségben jön napvilágra, megszüntet mindennemü kiütést, szeplőt, vörös foltokat és anyafoltokat, simitja a ráncosobrót és a himlőhelyeket lassankint teljesen eloszlatja és az arczbőrnek üde és egészséges színt kölcsönöz.

Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.

A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengiel Frigyes-féle 8209

Benzoe szappan

ajánlatos. Egy darab ára 50 és 35 kr. Raktáron minden jobb gyógytárban. Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerésznél Budapest, Király-utcza 12.

REPRODUKÁLÓ-MŰINTÉZET

PHOTO-CZINKOGRAFIA

WOTTITZ MANFRÉD

VILLAMOS MŰTERMEK Nagyvárad utcza 13

TELEFON 18-99

AUTOTYPIA · PHOTOTYPIA · CHEMIGRAFIA · 4-SZÍNŰ NYOMAS · PHOTOLITOGRAFIA ·

BUDAPEST, VI., Király-utcza 30.

HÖLGYEIM!

Nem kell az arczbőrt olhanyagolni, hanem mielőtt szél vagy napsugarai a szeplők vagy más tisztátlan foltokat előidéznék, használják a **Mille Fleurs Crémet.** Próba tégely 50 kr, hozzávaló könyvecskével, szappan 40 kr. Pondre fehér v. rózsaszin 1 doboz 60 kr. Nem elégré ajánlhatom hölgyeinknek **homlok kötőmet,** mely a legrövidebb idő alatt a ráncokat a homlokról tökéletesen kisimitja, nappal vagy éjjel alkalmasható; darabja utasitással 1 frt 50 kr. **Biztos eredmény** és ezirkeim ártalmatlanságáért kezeskedem. Utánvét mellett küldöm, MANDL IDA Budapesten, Bethlen-utcza 12.6. 8227

Kávé

4½ kgr. Honduraskávé 6.30
4½ « Java-kávé 6.25
4½ « afr. Mocca-kávé 6.25
4½ « gyöngy-kávé 6.30

Szétküldés bárhova bérmentve utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. A postacsomag vegyes fajokból is összeállítható 8202

Németh Viktor

Budapest, VIII., József-körut 44/V. sz.

A legjobb vasaló és simitógépek, mángorlók, facsarók,

a legkipróbáltabb

MOSÓGÉPEKET

készíti a 28 éremmel kitüntetett mosógépgyár 8217

Wendelin Pietsch, Reichenberg

Egész mosóintézetek berendezése

Hirdetések felvétetnek a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.** Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben és czukrászdában. Naponkinti eladás 7909

A világ legkiválóbb szere a női szépség fenntartására és emelésére a **JUNO-KENŐCS** (Kéz- és arczkenőcs)

Minden eddig ismert szépitőszert fölülmul, a mellett tökéletesen ártalmatlan. Biztosan és gyorsan távolitja el a bőr mindennemü tisztátalanságát, mint: himlőhelyet, szeplőt, májfoltot, persenéseket (vimmerli), böratkákat (mitesser), pikkelykötegeet, bőrhámlást, napégetést, arcvereséget stb. A bőr érdességét és durvaságát megszünteti, s rövid használat után hófehérré, bársonysimává teszi. Egy l. sz. tégely ára használati utasítással 1 frt 50 kr. **Biztos eredmény** és ezirkeim ártalmatlanságáért kezeskedem. Utánvét mellett küldöm, MANDL IDA Budapesten, Bethlen-utcza 12.6. 8227

Kávé

4½ kgr. Honduraskávé 6.30
4½ « Java-kávé 6.25
4½ « afr. Mocca-kávé 6.25
4½ « gyöngy-kávé 6.30

Szétküldés bárhova bérmentve utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. A postacsomag vegyes fajokból is összeállítható 8202

Németh Viktor

Budapest, VIII., József-körut 44/V. sz.

A legjobb vasaló és simitógépek, mángorlók, facsarók,

a legkipróbáltabb

MOSÓGÉPEKET

készíti a 28 éremmel kitüntetett mosógépgyár 8217

Wendelin Pietsch, Reichenberg

Egész mosóintézetek berendezése

Juno-hajfestőszer. (Chromatique de Juno.) A legjobb és egyszersmind teljesen ártalmatlan szer *ősz* vagy *vörös* hajzatnak, *szőke, barna* vagy *fekete* színre való *kényelmes* és *állandó* festésére. E szerrel festett haj (bajusz, szakáll, szemöldök) színét, mely szín a *természetes hajszintől meg nem különböztethető, állandóan megtartja. A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.* Vétel alkalmával a kivánt árnyalat (szőke, barna vagy fekete) kérendő. Egy tok kimeritő használati utasítással együtt 4 korona (2 frt). 8137

A legkinzóbb és legerősebb fogfájás egy pillanat alatt megszünik! *amerikai fogcseppek* alkalmazása folytán. Ezen fogcseppek a legjobb szer mindennemü fogfájás ellen, akár odvas vagy lyukas fogtól, akár meghülés folytán (fogszaggatás) származik. Hámulatos gyors hatás! Egy üveg ecsettel és használati utasítással 90 fillér (45 kr) 60 kr előzetes beküldése ellenében ajánlottan és bérmentve. — Fenti szerek nagyszerü hatását az elismerő- és köszönő levelek ezrei igazolják.

Főraktár és egyedüli készitése a hirneves **Juno** készitményeknek **BANTLER ÖDÖN** «Szent Miklós» gyógyszertára *Temesvár*, Király-utcza 4.

Naponta szétküldés postával.

Fényképfölvételek

műteremben és házon kivül, épületek, tájképek, interieurök, gyártelepek, állatok stb. **Sokszorositó műintézet.** Tervek sokszorositása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén czinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak

KLÖSZ GYÖRGY

udv. fényképészeti műintézete által 8063

Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

Ninon de Lenclos

a világhirü történelmi szépségnek titkáról «mindig szép és fiatalnak maradni» végre lehullott a lepel és a világhirü Ninon-piperecikkeket és szépitőszerek alakjában mindenki megszerezheti **STEINER MIHÁLY «a fekete sashoz»** czimzett városi gyógyszertárában **Temesvár-belváros** a szeminárium-templommal szemben.

Ninon kéz- és arczkenőcs a világ legjobb arczkenőcse, a mely csodálatos jótékony és biztos hatása folytán minden egyébb arczkenőcsöt kiszoritott, a legbiztosabban és leggyorsabban eltávolit minden szeplőt, májfoltot, bibircset, böratkát, pattanást és a kéz- és arczbőr minden egyéb tisztátalanságát és betegségét és hatása még soha nem maradt el. Egy tégely 60 kr.

Ninon kéz- és arczszappan (Savon de Ninon) az egyetlen szappan, a mely alkalmas arra, hogy a kéz- és arczbőrt tisztitsa, rendkivül puhitsa és *linomitsa*, de a mellett teljesen ártalmatlan legyen, azért kiválóan a Ninon arczkenőcshöz csakis ez a szappan használtassék mosódnak. Ára 40 kr.

Melyik a legjobb arczpor a világon?

Ezt a kérdést halljuk vagy százszor naponta!! Nos, e talány meg van fejtve: Vegyen Ön Nagyságod a hiteles

Ninon-arczporból (Poudre de Ninon) és önmaga fogja ezentul ezen kérdésre válaszolni, mert ez egészen jól fedi a bőrt, alig észrevehető rajta és mégis gyönyörü fehérséget és üdeséget kölcsönöz és a mellett egy teljesen ártalmatlan arczpounder, mely eddig fölülmulhatatlan. Három szinben kapható. Egy eredeti doboz ára 1 frt.

Ninon-Crème zsirtalan arczkenőcs (cappal is használható), a leggyökeresebb szer az arcz- és kéz minden tisztátlansága, még a legerősebb kiütések orr és arczvörössége, kékessége ellen. Hatása gyors, eredménye biztos. Egy eredeti tégely 1 frt 50, próbatégely 1 frt. — Ezen **eddig felül nem mult** és az egész világon legjobbnak elismert **szépitő szerek, csakis a városi gyógyszertárban Temesvárott** kaphatók és minden darab czéggel és névaláirással van ellátva, óvakodjék tehát mindenki a rossz és ártalmas hamisitásoktól. Szétküldés naponta, küldeményeknél 3 frton felül nem számittatik csomagolás. 5 frton felül bérmentve küldés. — Nagyobb rendeléseknél engedmény. 7898

Raktárak Budapesten: **Török József** gyógyszt. és az ország minden nagyobb gyógytárában.

Kitünő kosmeticum.

Szépség és egészség.

Kiprobált gyogyszerek.

Korunk fönyavalyája az idegesség

és vértelenség, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a

vasas chinabor

1 üveg 1 frt 20 kr, 5 üveg franko küldve 6 frt.

Sherryvel van készitve és minden hasonnemü készitmények között a legtöbb vasalkalit és vasat tartalmazza.

Kinek van szeplője?

vagy bármi folt, vagy pattanás az arczán? Az teljes biztonsággal fordulhat annak eltüntetése végett a világhirü

Serail arczkenőcshöz,

mely nem csak általvolit minden féle bőrtisztátlanságot, hanem az arczbőrt vakitó fehérré, tisztává és üdévé teszi. 1 Tégely ára 70 kr. Arczpor hozzá 3 szinben 70 kr. Postán franko küldve 1 frt 5 kr. Szappan hozzá 1 drb 30 kr.

Ezrek mennek Carlsbadba

hogy rossz gyomrukat kireparáljak *és* ujra jól emésszenek pedig ezt a czélt otthon könyelemben, kevés költséggel elérik

PEPSIN-BOR

használata által, mely az ételt megemészteni segiti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállitja a *Casgara Sagrada-bor* kitünő enyhe hatásu használató és vértisztitó szer. *Nem keserü!* Minden ügynemü készitmény közt a legjobb. Az ezredéves országos kiállitáson jó hatásáért kitüntetve.

1 üveg ára 1 frt 20 kr. 5 üveg franko küldve 6 forint.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.

Kapható Budapesten: Török József gyógyszt. első és minden magyarországi gyógyszertárban. 8133

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában),

Arany éremekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitomesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában külön-kinti 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az **olajfestékkel.** — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A MIT NEM LEHET MEGVÁSÁROLNI.

Regény.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

VI.

Szilycs Szemjonon attól a pillanattól kezdve, a mikor a csendőr-ezredes átnyujtotta neki azt a végzetes táviratot, valami különös elfogódottság vett erőt. Egyszerre nem tudott többé számot adni magának arról, a mi körülötte történt . . . Tüstént útra kelve, Szilycs Szemjon csak arra emlékezett, hogy elutazása előtt mint adta ki utolsó utasításait és mint kérte meg fiát, Dimitrijt, hogy az . . . . . i vasút-vonalon különvonatot rendeljen. De azután ereje és akarata cserbenhagyták; egyszerre, mint valami kis gyermek, vakon alárendelte magát fiának, Dimitrijnek, a ki az ő kivánságára kisérte őt szomorú útjában. Gépiesen, cselekedeteiről egyáltalában nem tudva magának számot adni, felült a vonatra, letelepedett az ablak mellé és mozdulatlanul ülve, mint valami kőszobor, elmerült gyötrelmes gondolataiba.

«Meggyalázott . . . Megbecstelenitette a nevemet és a családomat! . . . De nem, nem hiszem, hogy gyilkos volna . . . Avagy megengedte volna azt az Isten!? . . .»

Ilyenféle gondolatokba elmerülve mozdulatlanul ült mindaddig, a mig a fia nem figyelmeztette, hogy valamelyik állomáson jó volna kiszállani ebédelni vagy teázni. Arra sem emlékezett, hogy miután több mint 100 vjerstnyi útat megfutottak, mikor és hol tértek más útra és milyen helységben álltak meg, hogy kocsira ülve előfogattal Zaszodimicsovba siessenek.

A jól táplált négy postaló által lélekszakadva vont fogat gyors mozgása s a friss éjjeli levegő kissé magához térítették és kiragadták Szilycs Szemjont sulyos és nyomasztó zsibbadtságából, a melybe Moszkvából való elindulása óta belemerült volt.

— Hány vjerszt van még hátra? — kérdezte Szemjonovics Dimitrijt, s ez volt a másfél napos úton hozzá intézett legelső kérdése.

— Hetven, — felelt Szemjonovics Dimitrij. — Reggelre ott leszünk.

Gvozdilin újra visszaesett abba a beszámithatatlan zsibbadtságba és teljesen bambán követte a lovak gyors futását, hallgatta a kocsis fütyölését és nézte, mint maradnak el mellette az útszéli fák. Csak homályosan emlékezett vissza rá, hogy útközben valahol friss lovakat fogtak a kocsi elé, hogy újra elkezdtek még az eddiginél is gyorsabban vágtatni, s hogy reggel felé jótékony álom szállt pilláira mindent elborítva könnyed fátyolával egész addig a pillanatig, a mikor a kocsi elkezdett döczögni Zaszodimicsov barbár kövezetén, s végre megállott Mordkin Mojsa fogadója előtt.

Az első, a mi Szilycs Szemjonnak a szemébe ötlött, a zsidóknak az az ezernyi tömege volt, mely a fogadó körül hullámzott s nagy türelmetlenséggel várta a moszkvai milliomos megérkezését.

Maga Mojsa, egy magas és szikár zsidó, szürke pajeszekkel és ritkás szakállal, a lépcsőn várta az érkezőket és tiszteletteljesen meghajolva bevezette őket a számukra elkészitett két szobába.

— Talán kevés a tisztelt méltóságos uraknak két szoba? — kérdezte Mojsa rekedt hangon. — Talán három, vagy négy szoba kell? Mojsa adhat hármat is, adhat négyet is . . .

— Nem kell semmi. Hordd el magad! — mondotta Szemjonovics Dimitrij, látva, hogy az apja sápadtan és komoran leült az első legközelebb álló székre és lehorgasztotta a fejét.

— Ezer bocsánat . . . Mi tudjuk ám, hogy a tisztelt méltóságos úr nagykereskedő, a kinek milliós üzletei vannak, s épen azért igen nagy tisztelettel vagyunk a tisztelt méltóságos úr iránt . . .

— Jó, jó, . . . hordjad már el magad!

Mojsa az ajtó felé ment, de újra visszatért és Szemjonovics Dimitrijt titokzatosan félre intve, a fülébe súgta:

— Ezer bocsánat . . . Azt is tudjuk ám, hogy miért méltóztatott ide fáradni. Mi mindent tudunk . . . és én csak akartam mondani, hogy az a gyilkos . . . nem gyilkos! A zsidók mindent tudnak . . . Még ha elitélik is a birák, még ha megölik is . . . ő még sem gyilkos. S mi azért a legnagyobb tisztelettel vagyunk a kedves papája iránt . . .

— Pusztulj már innen! — kiáltott fel végre Szemjonovics Dimitrij, kituszkolva Mojsát az ajtón. — Gondoskodjál inkább gyorsan lovakról az apámnak!

— Már itt is vannak! — kiáltott vissza Mojsa a folyosóról és sietett befogni a lovakat a bricskába.

Fél órával később Szilycs Szemjon már ott állott a parancsnoki épület kapujában és bejelenttette magát a parancsnoknak. A napos és két parancsőr tetőtől talpig végig nézték őt és kérték, várjon a tornáczon . . . Alig egy percz mulva azonban hangos szó és gyors léptek zaja hallatszott a teremből, a melyből, mint a golyó, repült ki a napos.

— Méltóztassék . . . Az ezredes úr kéreti szépen!

Gvozdilin belépett a terembe s azonnal szemben állt az ezredessel, egy magas sovány em-

berrel, a ki egyenruháján a Vladimir-keresztet viselte.

— Méltóztassék befáradni a szobámba! — mondotta elég szárazon és nyersen, kezet sem nyujtva Gvozdilinnek.

Mikor belépett a szobába és helyet foglalt egy karosszékben az asztal mellett, az ezredparancsnok ráforditotta a kulcsot az ajtóban és leült Szilycs Szemjonnal szemben egy másik székre.

— Én teljesen értem az ön . . . az ön . . . helyzetét, mint apáét, — szólalt meg az ezredes. — De maga a tett annyira borzasztó, oly kegyetlen, . . . hogy előre is nyiltan be kell vallanom, hogy a biróság alkalmasint el fogja itélni a fiút.

Gvozdilin kezeivel rátámaszkodott a térdére, s olyan tekintettel nézett az ezredes szemébe, mely ezt önkéntelenül meghökkentette.

— Ezredes úr! — mondotta Szilycs Szemjon izgatottságtól remegő, tompa hangon. — Én nem bizom az önök biróságának az itéletében . . . Az én fiam nem lehet gyilkos . . . én ismerem őt . . .

A parancsnok vállat vont és összeráncolt homlokkal igy szólt:

— Persze, az apa meggyőződése . . . a szülői szeretet elfogultsága . . . Nem vitatkozom! De talán el fogja hinni, ha azt mondom, hogy a bizonyitékok és az egész közvélemény, mind egyenesen az ön fia ellen vallanak . . .

— Nem tudom... Semmit sem tudok! — szólalt meg reszkető hangon Gvozdilin. — Én csak akkor hiszem el, ha ő maga mondja nekem, hogy ő... a gyalázatos.... *gyilkos*...

— Ismétlem: a szülői szív... Teljesen értem... De előttünk és a bíróság előtt csak a vizsgálat adatai s a büntény terhelő bizonyítékai a döntők... Mindezek a bizonyítékok: ruháján és csizmáján a vérfoltok, puskáján, a melylyel vadászott, a vérnyomok, végül zavarodottsága és egymásnak ellentmondó feleletei... Mind ellene szólnak... Nyilván boszúból követte el a gyilkosságot, mert a kapitány... az elhúnyt Dvukrajev táborkari kapitány szigorú volt iránta... Annak pedig, hogy ő nem vall, és tagadja a büntény elkövetését, annak,... csak megengedi, a bizonyítékok egész sorozatával szemben semmi sulya sem lehet...

— Az ön véleménye szerint, lehet; — mondotta Gvozdilin, — de én csak arra az egyre kérem, ezredes úr, engedje meg, hogy beszélhessek a fiammal... Engedje meg most azonnal! Hadd mondja el ő nekem, — folytatta Szilycs Szemjon emelkedett hangon, — hadd mondja el ő nekem a teljes igazságot... Hadd feleljen nekem, miért gyalázta meg ősz fejemet, miért tiporta lábbal a becsületemet, a...

S az öreg nem állta ki tovább, hangos zokogásra fakadt.

— Nyugodjék meg, Gvozdilin úr, csillapodjék, — mondotta az ezredes kissé ellágyulva, — ne izgassa magát hiába... Én nekem mostan nincs jogom önnek semmit sem megengedni... Most mindjárt kell mennem a birósághoz a vizsgálat adatai alapján tartandó végső megbeszélésére... s majd ha a bíróság kimondta az itéletet, akkor közös elhatározással az 1116-ik szakasz értelmében megengedheti önnek, hogy a kellő felügyelet mellett a fiával beszélhessen.

De Gvozdilin nem is ügyelt rá, csak sirt és ökleivel törölgette szemeiből feltartóztathatatlanul omló könnyeit. Mindabból, a mit az ezredes mondott, csak azt az egy rettenetes szót tartotta az emlékezetében: *itélet*, mely mint a halál-harang kongott a fülébe.

Egyszerre fölkelt a helyéről és erősen megragadta az ezredes kezét.

— Itélet! Ön azt mondja... *itélet?* Ma már az itéletet... Hogy lehet az,... hogy lehet?

Az ezredes kikapta a kezét Gvozdilin kezéből, s szemöldökeit felhúzva, illő távolságba visszahuzódott tőle.

— Kérem, csillapuljon és legyen kissé tartózkodóbb, — mondotta nyersen. — Én sem biró, sem ügyész nem vagyok; ők hozzák az itéletet.

Ezután fölkelt a székről, megfordította a kulcsot az ajtóban és rámutatott a kijáratra.

Gvozdilin lesütött szemekkel, a fejében ködös homállyal, a szivében kétségbeeséssel lépett ki a parancsnoki épületből és hallotta, a mint a háta mögött az ezredes valami szigorú parancsot adott ki a naposnak és a parancsőröknek.

A kapuban a bricskára felülve, Szilycs Szemjon önkéntelenül észrevett a körülötte hullámzó tömegben egy magas és sötét alakot borzas sipkában és fehér kötényben, melyet rongyos köntöse fölött viselt.

Mikor Gvozdilin felült a kocsira és Mojsa pattogni kezdett az ostorával és csettintgetni a nyelvével, hogy elindítsa a lovait, a zsidók mind oda fordultak ahoz a borzas sipkás alakhoz, újjaikkal Gvozdilinra mutatva kiabáltak valamit az ő érthetetlen jargonjukon és futva utána eredtek a milliomos szekerének. (Folyt. köv.)

TONIA.

Elbeszélés az olasz népéletből.

Irta **Ouida.** — Angolból forditotta **S. A.**

(Folytatás.)

Azzal az ürügygyel, hogy tojást keres, kiment, kivette elrejtett kincsét a ládából s újra a zsebébe dugta. Nem történt semmi baja, csak néhány szalmaszál akadt bele.

— Nonno majd fogja tudni, mit csináljak vele, — gondolta Tonia, a mint néhány véletlenül talált tojást elvitt az anyjának.

A kora reggel csöndes, hüvös óráiban megérkezett a nagyapa egy bivaly-vonta szekéren, melyre fölkérezkedett. Tonia azonban egész délelőtt nem férhetett hozzá, hogy egyedül beszéljen vele. Csak ebéd után találta egyedül egy árnyas sarokban, a mint pipáját rágta. Nagyon öreg ember volt s ifjabb korában husz esztendeig csempész volt. A kék tenger csábította erre a pályára, melynek tükre idecsillogott a nap fényében, délnyugat felől. Nagyon büszke volt erre az idejére s azokra az emberekre, kiket akkorában megölt. Kétrét volt görnyedve s olyan fekete volt, mint egy darab faszén, de a szeme éles volt s az esze tiszta. Tonia és összes gyermekei és unokái úgy néztek rá, mint valami felsőbb lényre. Ő meg örökösen zsörtölődött velük, hogy ilyen-olyan nyápicz gyáva népség, a kik legfeljebb ha a korcsmában mernek egyet verekedni.

Sok mindenfélét látott és megért csempész korában az öreg s mikor a leány megmutatta neki a kendőt, mindjárt megismerte, mennyit ér és miből való.

— Add el, fiam, add el, — szólt neki. — Nagyon csinos jószág. Indiából való.

— De én meg akarom tartani, Nonno! Benne akarnék majd vasárnap a templomba menni, de nem merek, — felelt Tonia könyekkel szemében. — Arra gondoltam, hogy azt fogom mondani, te adtad nekem.

— Sokkal jobban ismernek, semhogy elhigyék, — válaszolt az öreg. — Tudják, hogy kevés a pénzem és hogy abból ugyan nem költök te rád semmit. Add el, add el!

— Nem — zokogott Tonia.

Az öreg nagyot nevetett.

— Az én vérem vagy. Szereted, a mi bal kézről jut hozzád. Hol találtad, Tonia?

— A szőlőnkben — az enyém hát!

— Azt hiszem, azé a külföldi herczegnőé oda fönn. Az szokott néha erre sétálni.

Tonia a kötényével babrált. Ő is ugyanerre gondolt.

— Vidd el neki, kapsz érte valamit, — biztatta az öregapja. De ő idegesen zokogott.

— Nem, nem!

Szenvedélyesen csüngött azon a kendőn. Mikor olyan jól illett fekete hajához és piros arczához aranyos sárga selyme.

Az öreg ember gondolkozott egy kicsit, majd ismét igy szólott:

— Vidd be a *Prestó*ba, — szólt aztán. — Ott biztonságban lesz s egy kis pénzt is kapsz rá. Ha aztán, idő multával, nem lesz veszélyes, kiválthatod. Holnap úgyis be kell menned a városba salátát eladni.

A Presto az állami zálogház, melynek minden városban van fiókja.

— Mondj be idegen nevet, — tette hozzá az öreg, — s a czédulát, a mit kapsz, dugd el a ruhádba.

Tonia határozatlanul állott, idegesen figyelve minden kis zajra s össze-vissza gyürve a kötényét. Nem tudta, hogy fogja a zálogházat megtalálni a városban, a melyből alig ismert egyebet, mint a zöldségpiaczot, mely a városon kivül, egy nagy római amfiteátrum romjai közt volt.

— Tedd zálogba — biztatta az öreg, megtöltve kialudt pipáját. — Itt úgyse tudnád elrejteni, a Prestóban pedig kapsz rá vagy öt lirát s még mindig a tiéd marad.

— Öt lirát! — szólt Tonia hosszú lélekzetet véve. Sohase volt még egy egész lirája sem.

— Talán tizet is — folytatta az öreg. — Jó sok arany van benne.

— De hátha baj lesz belőle? — kérdezte Tonia.

— Dehogy lesz! — felelt Nonno. — A Prestóban nem kérdezősködnek semmiről. Ép úgy, mint a hogy sohase kérdezték az urak, hogy honnan valók azok a franczia selymek és franczia pálinkák, a melyeket hoztam nekik. Nem bizony, édesem. De vigyázz, hogy az apád meg ne tudjon róla valamit — tette hozzá. — Nagyon nyúlszivű legény a te apád, mint minden afféle ember, a ki irni meg olvasni tud.

Tonia meg volt vigasztalódva, de még nem nyugodott meg teljesen. Tudta, hogy jobb lenne, ha odaadná a talált jószágot a szüleinek, hogy tegyék vele, a mit jónak látnak, de nem volt képes ezt megtenni. Mihaszna találta volna, ha semmi gyönyörűsége sincs benne? Pénzt kapni érte és mégis megtartani tulajdonául, ez a hasznosság netovábbjának tünt föl előtte. Csak Nonno tudott ilyen ügyes terveket kifözni. Ha mindjárt béna és félig vak is, ha egyik lábával a sírban van is már, azért mégis furfangosabb, mint bárki más.

Az öregkor iránti tisztelet erénye nem valami általános Olaszországban, de Nonno ki tudta vívni magának utódaitól, olyan erélyes és kemény volt és az egész vidék tudta, hogy ifjabb éveiben olyan könnyedén fojtott meg egy parti őrt, vagy szúrt agyon egy kémet, mint ha valaki eltapos egy csigát, vagy békát. S e mellett olyan ügyesen csinálta, hogy soha egy napra se került börtönbe. Helyette is odakerültek a czimborái, mint olykor nevetve mesélte.

Toniát jobb szerette, mint Camillát. Camilla félt tőle s félelmét ki is mutatta. Remegett csempész-meséitől, s mikor elkaczagta magát és úgy mondta: Li freddò (megöltem őket), — Camilla elsápadt és elment mellőle. Tonia ellenkezőleg osztozott örömében és nem lankadó érdeklődéssel hallgatta húszszor is ugyanazt a mesét arról a fiatal parti őrről, a kinek puskaagygyal verte be a koponyáját, vagy arról a kémről, a kinek elmetszette a torkát egy meleg nyári éjszakán, a csillagok fényénél.

— Ah, azok voltak a jó idők, — mondogatta.

— A férfiak akkor férfiak voltak. — Tonia meg sováran hallgatta és azt kivánta, hogy báresak abban az időben élt volna ő is.

Hiszen akadt egy-egy kis parázs verekedés mostanában is: marhavásár, lóvásár nem múlt el nélküle. Otromba, fából faragott, kátránynyal befestett fekete keresztek állottak itt is, ott is, jelölve azt a helyet, a hol gyilkosság történt. Csak egy hónap előtt agyonlőttek egy urat, a kit nem szeretett a vidék népe, a mint elkocsizott a fenyves mellett s a köz-rokonszenv elrejtette a gyilkost a büntető hatalom elől. De ezek a dolgok csekélységeknek tüntek föl Tonia előtt. Ő nem látta, csak hallott róluk. A Nonno idejében, ha hinni lehet neki, még csak a pipáját se szíhatta békében az ember, a nélkül, hogy szembe ne került volna egy ellenségével, vagy vetélytársával, a ki rálesett a part fövenyén, vagy a domb-oldal bozótjában.

Ez éjjel Tonia ismét abba a ládácskába rejtette a kendőt. Éjjel nyugtalanul, álmatlanul hánykolódott szalmazsákján. A salátája le volt már vágva s szépen elrendezve, hogy a vásárra vigye. Nem volt vele több dolga, mint hogy korán reggel, négy órakor fölkeljen s bemenjen bátyjával a városba. A ládát, melybe a kendőt rejtette, oda tette a zöldség közelébe s nem volt nehéz onnan kivennie a hajnal ködös szürkületében a nélkül, hogy valaki észrevenné.

— Hozz nekem czérnát a boltból, Tonia, — kiáltott neki nővére, Camilla, kinyitva az egyik ablakot.

Tonia megijedt, elsápadt nővére szavára. De a megbizás épen az ő malmára hajtotta a vizet: legalább lesz ürügye, hogy bemehessen a városba.

Kis idő mulva már úton volt bátyjával, Dominicóval. Nagy kosár ingott a fején, lábai biztosan csoszogtak a magas faczipőben. A legénynek meg nagy batyu kelkáposzta és czukorborsó volt a hátán. Sötét volt még, a csillagok homályosan pislogtak, mert felhős volt az ég.

Egyszerre csak Linko ugrott ki feléjök a szőlők soraiból.

— Én is veletek megyek, — kiáltotta és átugrott az árkon.

A sötétben nem lehetett látni a leány arczát, különben megláthatta volna rajta a legény, hogy kelletlenül elborult. Hogy fogja lerázni magáról odabenn a városban?

Linko azonban oly jókedvű volt, hogy észre se vette, hogy Tonia nem is felel az üdvözletére. Egy törött kerekes szivattyut vitt a városba, hogy kijavittatja s nagy volt az öröme, hogy együtt mehet az imádottjával.

Faczipőik szaporán kopogtak az országúton, a hajnal világossága mind áthatóbb lett s mire a városba értek, már reggel volt. Át kellett esniök, sok más maguk-fajta emberrel együtt, azon az unalmas, hasztalan és fárasztó várakozáson a vámnál, azokon a gorombaságokon s igazságtalanságokon a vámszedők részéről, s ki voltak éhezve, szomjazva s elfáradva, a nap pedig melegen sütött, mire be tudtak jönni a vásárra.

Tonia nem akarta rábizni sem bátyjára, sem udvarlójára árúja eladását: pénz dolgában nem jó megbizni senkiben. Jól tudott árulni, portékáját kidicsérni, egy centesimóval többet kapni, mint szomszédai, azért, a mi egy centesimóval kevesebbet ér.

Linko, miután beadta szivattyúját a műhelybe, odajött hozzája és csodálattal nézte, mily gyorsan ürül ki a kosara.

— Gyere, igyál velem egy pohár bort, — súgta a fülébe. — Megfizetem. Gyere, legalább megbámuljuk a boltokat, mielőtt haza mennénk.

Nem utasította vissza a pohár bort s aztán beleegyezett, hogy körüljárják az üzleteket, apró, egyszerű kirakataikat, melyek azonban neki csoda-szépeknek tüntek föl. De az egész idő alatt azon járt az esze, hogy mikép szabadulhatna Linkótól. Ez meg, nem is sejtve, hogy ez egyszer terhére van, jókedvüen ment szorosan mellette, a kalapja hátra volt vetve, barna arcza ki volt pirulva a bortól.

Végül, szemben a főtemplommal kedvezett Toniának a szerencse. Nagy sokadalom állott ott egy Olcsó János-bolt előtt. Linko közéjük furakodott s a leány elillant mellőle s a falusiak áradatától szoritva, a templom háta mögé került. Ott állott csakugyan a hosszú, nagy épület a szürke árkáddal, melyről Nonno beszélt. Tonia nem volt félénk. Megkérdezett egy asszonyt: ez-e a zálogház?

— Nem, — zokogott Tonia.

— Ez, ez, — felelt az asszony. — Van valami bevinni valója? Beviszem maga helyett.

Tonia a fejét rázta s átment a nagy, homályos kapu-boltozaton. Egy csomó izgatott és komor nézésű emberrel találkozott, betegekkel, szegényes külsejüekkel, de előkelően öltözöttekkel. Valamennyiről leritt azonban a szenvedés, vagy szükség.

Nem törődött velük, a köteny alatt tartotta kincsét mindkét kezével. A két rendőr, a bejárat mindegyik sarkán egy, megijesztette. Nem tudta, mennyi idő telt el, de úgy hitte, legalább is egy óra, mire ő reá került a sor. Szíve elszorult, mikor a hivatalnok átvette a kendőt, hogy megvizsgálja. Úgy érezte, mintha a rendőrök egyike furcsa szemeket vetne reá. Megkérdezték a nevét; hamis nevet mondott. A kendő nem került vissza, helyette hét lirát toltak ki neki az ablaknyiláson és egy nyomtatott czédulát, melyen irás is volt. Az utána következők tömege kiszorította őt egy ajtó felé, a mely a bejárattal szemben nyilt. A zálogház ajtai szemben voltak a főtemplom éjszaki kapujával. Gyors elhatározással keresztül ment a téren, mely a két épületet elválasztotta, bement a templomba, átsietett a nagy templom-hajón s kijutott megint a nagy térre. Azt a pénzt, a mit a salátáért kapott, — csupa rézpénz volt, — a zsebkendője csücskébe kötötte bele, a kendőért kapott pénzt pedig, egy lira hiján, meg a zálogczédulát a keblébe rejtette, a kemény derék-fűzője alá. Csak annyit hagyott künn, a mennyiért dohányt akart venni.

Milyen okos ember a Nonno! Mennyire gondol mindenre!

Mikor a templomajtó nehéz bőrfüggönyét maga mögött leeresztette s kiment, a napfénytől káprázott a szeme. Linko meglátta őt és nagyot kiáltott.

— Hála Istennek! De hol is voltál olyan sokáig, Tonia?

— Misén voltam, — felelt Tonia komolyan.

— Annyira nézted azt a boltot, hogy észre se vetted, mikor elmentem mellőled.

— Mit kerestél a misén? Nincs ma vasárnap!

— Mindennap vasárnap, ha úgy akarjuk. Gyere, menjünk haza.

Linko megszégyenitve érezte magát, de nem volt roszkedvű. Jámbor asszony ép oly hasznos a férjének, mint a kén a bornak, — szokták mondani.

Dominicót bánatban találták, mert alig tudott valamit eladni a kelkáposztájából. Elindultak hazafelé. Tonia még bement a boltba, hogy megvegye a czérnát és a dohányt. Az utóbbit a zálogházban kapott pénzből fizette ki.

— Jó leány, — gondolta magában Linko, s mikor Dominico kissé előbbre ment, átkarolta a vállát s meleg csókot nyomott az arczára.

Hazaérve Tonia odaadta a dohányt a nagyapjának, de nem tartotta szükségesnek, hogy megmondja, mennyit kapott rá a zálogházban.

— Csak három lirát adtak rá, — mondta, mikor titkolózva az istálló mögé vonultak, — de a te dohányod egy lira és hat soldiba került.

— Hadd látom a czédulát, — szólt az öreg ember gyanakodva. De nagyon rosz volt már a szeme, nem tudta kiböngészni a számokat s igy el kellett hinnie a lány szavát. Különben ő maga is nagyon meg volt elégedve magával, hogy ilyen jó tanácsot adott unokájának.

Néhány napig igen meg volt elégedve Tonia is. Hat lirás bankó volt elrejtve ruhájában s az a csinos kis jószág biztonságba volt helyezve a városban. Nagyon büszke volt magára; goromba volt az anyja iránt, czivakodott a nénjével, barátságtalan volt kis testvéreivel és meglehetős félvállról beszélt Linkoval. Csodálta az önnön ravaszságát s egy vagyon birtokosának érezte magát. Olyan magasan hordta a fejét, hogy a bátyjai megkérdezték tőle, nem volna-e szükséges a ház ajtaját magasabbra emelni a kedvéért. De az ilyen együgyű tréfákra ő nem is felelt. A macskák, de még a csirkék és sertések is sokat szenvedtek miatta, mert ő mindig azt képzelte, hogy a haján diszeleg az a selyemkendő, és hogy ő sokkal jobb, finomabb, semhogy a parasztmunka neki való volna. Linko kételkedni kezdett a vallásosságában; de hát szerelmes volt a legény és minden este, mikor a fülemülék énekeltek a mirtuszbokrokban és a gesztenyefákon, átment hozzá, hogy együtt üldögélhessen vele a padon, vagy sétálgathasson vele a holdfényes útakon.

— Derék gyerek ez a Linko, — mondogatta a leány atyja. — Azt hiszem, menyegző lesz mindenszentekre...

Linko tudta, hogy az ő háza népe, meg a leányé is igy beszél és hogy a fivérei, a kik La

Platába készülnek kivándorolni, lemondanak a jussukról annyi pénzért, a mennyiből az útiköltségük kitelik. De Tonia kételkedni kezdett. Az a pénz, a keblébe rejtve, mintha más, szebb dolgokról beszélt volna. Ő gyülölte a meleget, gyülölte a hideget, a mosást, a tisztogatást, sulykolást, ruha-szárogatást, borsószedést, seprőkötést, — mind azt a sok tennivalót, a mi az ő dolga volt. Gyülölte a napfényt, a mely megbarnítja az arczát, gyülölte a munkát, mely kérgessé, keménynyé teszi a kezét. Nem szeretett egyebet csinálni, mint nyugodtan ülni és vánkoshéjakat szőni fönn, a csendes padlásszobában, mert akkor le-leereszthette ölébe a szövőrámát és álmodozhatott arról a szép életről, a mely a nagyvilágban folyik s a melybe bele szeretne jutni. Az elégületlenség férge benne volt, mint mikor a filloxera belejut az ép szőlőbe s beteggé teszi lopva, lépésről lépésre.

Néhány napi fenhéjázás után leszállott a kedve. Hiszen abban a kendőben semmi öröme sincs, míg ott van bezárva a városban. És a pénzben sincs öröme, mikor nem meri kiadni.

— Mi bajod te neked, Tonia, — kérdezte nénje nem egyszer, de Tonia türelmetlenül rázta le magáról.

— Ugyan hagyj már békét! Olyanok vagytok, mint egy méhraj, mindig itt zümmögtök a fülembe.

Még Nonnot sem tartotta többé csalhatatlannak. Gondolatban vén bolondnak nevezte. Az öreg, mikor kifogyott a dohányból, ezt suttogta a fülébe:

— Ki kellene venni a kendőt és eladni. Mit adsz érte, hogy tartsam a számat? Nonno csöndben marad, de töltsd meg a pipáját. Töltsd meg dohánynyal, a hányszor kiürül, ha azt akarod, hogy csöndben maradjon.

Tonia észrevette, hogy az öregnek kedvében kell járnia, mert különben kifecseg mindent. Szerette őt az öreg, kétségkivül, már a menynyire egyáltalán képes volt szeretni, de még jobban szerette a dohányt. Tonia nem tudta, hogy szerezzen pénzt számára; ha a vásárra ment, az apja számba vett minden egyes darabot, a mit magával viti, visszatérve pedig át kellett adnia az árát s mindent, a mit nem tudott eladni. Nem lehetett egy centesimót se lopnia; legfölebb, ha drágább árakat tudott kapni valamiért, a mi ugyan ritkán esett meg. De akkor is ott volt a fivérei közül valamelyik, a ki pontosan tudta, mennyit kapott.

Igy hát hozzá kellett nyúlnia a zálogházban kapott pénzhez, hogy megtölthesse az öregnek a pipáját. Ilyen módon mindinkább fogyott a pénze. S e mellett mind erősebb lett benne a vágy, hogy visszakapja a kendőt, de félt, hogy meglátják, ha a zálogházba megy és különben is meg kellett volna, hogy legyen mind a hét lirája és még azon fölül a kamatok is. Aztán meg, hova tenné, ha visszakapná is. Azt szerette volna, ha bátran mutogathatja, mint valami jókedvű adakozó ajándékát. De a házanépe gyanakodva hallgatta az ilyes meséket. Volt alkalmuk hallani tőle nem egyet, hasonlót. És Linko, Linko, a ki nagyon hamar gyúladt féltékenységre, bizonyára sok kellemetlen kérdéssel zaklatná, ha egyszer fölcsigázódnék a kivánsága.

— Töltsd meg a pipámat, Antoinetta, — szólt az öregapja, odatartva elébe a pipát. — Adj füstölni valót, finomat, különben mindent elmondok!

(Folytatása következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A Szepesség,

magas Tátra és szepesi középhegység.

Utazási kézikönyv.

Irta

Dr. POSEWITZ TIVADAR

A csúcsok megmászását leirta

DÉNES FERENCZ

53 képpel és 14 térkép és tervrajzzal.

Ára vászonkötésben 1 frt 50 kr.

KÁVÉ
Fiuméből

közvetlen a tengeri hajóról szétküldve:

1 zsák 4 kgr. Rió kávé jó izü	4.60
1 zsák 4 kgr. Portoriko kávé nagyszemü	5.60
1 zsák 4 kgr. Kuba kávé nagyszemü	5.75
1 zsák 4 kgr. Portoriko gyöngykávé nagyszemü	6.12
1 zsák 4 kgr. kék Jáva gyöngy-kávé	6.80

elvámolva, bérmentve és csomagolva minden más költség nélkül. 8191

Árjegyzéket és látképes levelezőlapot ingyen és bérmentve küld

FRATELLI DEISINGER,
Fiume, Scafalo 214.
A magyarországi kávések bevásárlási forrása.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER 8017
legizletősebb ásványvize
SAVANYU-KÚT

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

SIEMENS és HALSKE

Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.

Készit:

villamos világitási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket
városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.

Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.
Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékanyagokat, kábeleket, iv- és izzó-lámpákat.

Táviró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket.
Vasuti váltó-biztositó berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket. Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.

Világitó testeket. 8015 **Világitó testeket.**

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR
Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (saját házában).
Arany éremekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya, és gyári társulatok, épitési vállalatok, épitőmesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállitója. E homlokzat-festékek, melyek mészben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintában kilónkint 16 krtól felfelé szállittatnak, és a mi a festék szürtisztaságát illeti, azonos az olajfestékkel. — *Mintakártya, ugyszintén használati utasitás kivánatra ingyen és bérmentve küldetik.* 8114

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A MIT NEM LEHET MEGVÁSÁROLNI.

Regény.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította Ambrozovics Dezső.

(Folytatás.)

VII.

Mojsa fogadójába visszatérve, Szilycs Szemjon bement a szobájába, leült az első székre s visszaesett előbbi érzeketlenségébe, miközben ugyanazok a kínos gondolatok kergették egymást a fejében.

«Gyilkolt... Elitélik... Halálra itélik... Nem lehet,... az lehetetlen, hogy ölt volna... Vanya nem gyilkolhatott!»

S újra befészkelte magát az agyvelejébe az a rettenetes, elviselhetetlen gondolat, hogy ártatlanul fogják elitélni, s eszébe jutott az a meg nem érdemelt gyalázat, mely ősz fejére és egész családjára rászakadt.

Ő maga nem tudott magának számot adni róla, sokáig ült-e így. Azt sem vette észre, hogy az a munkás, a kit hazulról magával hozott, több izben bejött a szobába, hova az ajtón át Mojsa is nehányszor bepillantott...

Nem mozdult a helyéről, meg se mocczant, csak továbbra is elmerült rettenetes és kétségbejtő gondolataiba: a kétség kigyója tekerőzött a szive körül, és az iszonyú fájdalom tövisei szurkálták őt szüntelenül... Senki sem merte őt háborgatni.

Végre visszatért Szemjonovics Dimitrij és gyorsan oda lépett az apjához.

— Apuskám, — mondotta.

— Nos? Mi az? Elitélték? — kiáltott fel Szilycs Szemjon hirtelen felugorva a székről. — Alkalmasint a bíróságnál voltál? Hallottad... láttad őt?

— Nem,... ez lehetetlen volt! Erre nem lett volna erőm, — mondotta Szemjonovics Dimitrij lesütött szemekkel. — Voltam a segédtisztnél és voltam a vizsgáló hadbirónál.

— Nos, és? Mit mondottak? — szólt sietve az apa.

— Azt mondták, hogy a fölmentésre nagyon kevés reménység van. Ámbár nem vall,... de azért mégis mindenki meg van győződve a bűnösségéről... Az az egy, hogy az itéletet jóváhagyás végett föl kell terjeszteni, és nincs kizárva...

Szilycs Szemjon fölemelte a fejét és újra leült a pamlagra.

— A segédtiszt be akart menni, hogy kiesközölje az Ivánnal való találkozást... Azt mondta, hogy nem sokára megengedik.

— Igen, igen! Az itélet után. Tudom, tudom!

Ezzel újra visszaesett félig éber, félig öntudatlan állapotába. S újra elkezdődtek a nyomasztó, a remegéssel teljes várakozás hosszú, végtelenül hosszú órái.

Végre este hat óra tájban, mikor már sötétedni kezdett, léptek zaja hallatszott a pitvarban s belépett Flige, hajlongva és bocsánatot kérve az alkalmatlankodásért.

Gvozdilin gyorsan fölkelt a pamlagról és elébe sietett.

— Elitélték? — kérdezte szinte nyugodtan s természetellenes közömbösséggel.

— Azt... azt én nem tudom megmondani! Nem voltam ott a tárgyaláson... — szólt zavartan Flige. — A parancsnok küldött önhöz azzal, hogy megengedték önnek, hogy a fiával beszélhessen...

— Áá! Igen! Megengedték... Nos, mit tegyünk,... ezt is köszönöm. Gyerünk hát mielőbb!

Szilycs Szemjon elkezdett készülődni.

Flige felhasználta ezt a pillanatot és alig hallhatóan a fülébe sugta Szemjonovics Dimitrijnak:

— Főbelövetésre itélték!

Szemjonovics Dimitrij visszahökkent Flige-től, s hogy elrejtse izgatottságát, sietett az apjának oda nyujtani a kalapját.

Fél óra mulva Szilycs Szemjon és Flige nagy nehezen keresztül törték magukat a fogadó körül levő utczákban fel és alá hullámzó zsidók ezernyi tömegén, Mojsa bricskáján odaérkeztek egy a kaszárnya tágas udvarának valamelyik zugában álló elkülönített épülethez. Az épületet erős őrség vette körül. A kocsizörgést hallva, az épület egyik szögletéből előugrott az altiszt, Fligehez lépve tisztelgett előtte, és átvéve tőle a parancsot, egy mindössze két kis ablaktól gyéren megvilágitott szük folyosón keresztül elvezette Gvozdilint egy ajtóhoz, a mely előtt feszes állásban és szuronyos fegyverrel két katona állt őrt. Az altiszt megfordította a kulcsot a zárban, félre tolta a reteszt s kinyitván a nyikorgós ajtót, Szilycs Szemjonhoz fordulva halkan igy szólt:

— Méltóztassék,... nagyságos uram.

De ugyanezt a mondatot még vagy kétszer ismételnie kellett, mert Gvozdilint hirtelen elhagyta az ereje, s érezte, hogy a lábai cserben hagyják. Végre az altisztre támaszkodva valahogyan erőt vett magán és átlépte a börtön küszöbét. Az ajtó zajtalanul csukódott be mögötte; Flige csupa gyöngédségből künn maradt.

Gvozdilin a félhomályban egy padon a rácsos ablak közelében, a melyből gyér világosság szürődött be a kis zárka belsejébe, megpillantott egy katonaköpenyeges alakot, mely lassan és gépiesen emelkedett föl a helyéről.

— Va... Vanya... Vanyuska! — szólalt meg az apa suttogva, alig hallhatóan.

Ezekből a szavakból kiérezte a fiú mindazt, a mit az apa velük ki akart fejezni. Megvolt bennük a bünössége után való kérdezősködés, meg a kegyetlenül mardosó, rettenetes és lesujtó fájdalom, meg a léleknek semmivel el nem némitható följajdulása.

Szemjonovics Iván sápadtan, az álmatlan éjszakáktól s a súlyos szenvedésektől kimerülten állt ott az apja előtt, de a tekintetét egyenesen rámeresztette az apjára...

— Batyuska!... Én nem vagyok gyilkos! Isten látja a lelkemet...

— Oh! Megkönyörült hát rajtam az Isten! — kiáltott fel Szilycs Szemjon örömteljesen és ráborult a fiára.

Mindaketten sirtak és ölelkeztek, s megint csak sirtak, hullatták az öröm keserű könnyeit, megfeledkezve róla, hogy hol találkoztak, s arról is, hogy: «a szekercze immár ott hevert az ifjú tölgy alján».

Végre Szemjonovics Iván leültette az apját a padra, maga is oda ült melléje s egyszerűen és röviden elmondta a következőket:

— Bizonyára tudod már, hogy el vagyok itélve?... De bizom az Isten kegyelmében... Nem vagyok bűnös!... Ki ölte meg őt, nem tudom. Én ott találtam őt az erdőben szétzúzott fejjel, vérében fekve; segiteni akartam rajta, s magam siettem értesiteni az őrséget... Engem gyanusitottak, engem vádoltak!... Igazságtalan, sőt kegyetlen volt irántam, de én neki mindent megbocsátottam... s mégis mindenki meg van róla győződve, hogy én boszultam meg rajta a gonoszságot gonoszsággal... Mindenki! Nos hát, Isten velük!... Most láttalak téged, s elmondtam neked mindent... Tudsz mindent!

Ebben a pillanatban csikorgott az ajtó s Flige bukkant elő mögüle.

— Gvozdilin úr! — mondotta halkan, — meg kell hogy kérjem, hogy távozzék... Tovább nem maradhat itt.

Szilycs Szemjon gyorsan felugrott a padról. Erősnek érezte magát, s szinte képesnek arra, hogy belepillantson a jövőbe... Úgy tetszett neki, hogy most már nincs miért kételkedni, hogy minden világos, hogy mindössze csak el kell mondani mindeniknek, ennek a sok ügyésznek, birónak és vizsgálóbirónak, hogy az ő

Vanyája nem bűnös, hogy nem gyilkos... El kell mondani mindent azzal a meggyőződéssel, mely most ő benne él, s egyszeriben meg fogják érteni...

— Batyuska, áldj meg engem, — szólalt meg egyszerre mellette a fiú, — és bocsáss meg mindent, a mit ellened akarva vagy akaratlanul vétettem!...

Gvozdilin összerezzent és hamarosan reszkető kézzel keresztet vetett a fiára, megcsókolta a homlokát, a szemét, az arcát s megszorította jéghideg kezeit.

«Megmenteni! Csak mielőbb megmenteni, a míg nem késő» — villant meg Gvozdilin fejében, a ki egyszerre fölpattant a helyéről és kirohant a börtönből.

— Isten veled... bocsáss meg! — hallatszott mögötte valami sohajtásféle, melyet csakhamar elfojtott a nehéz ajtó s a rozsdás retesz csikorgása. S ezek a hangok borzalmas visszhangot keltettek a boldogtalan fogoly lelkében.

«Vége, mindennek vége!» — gondolta magában és tehetetlenül rogyott le a padra.

(Folytatása következik.)

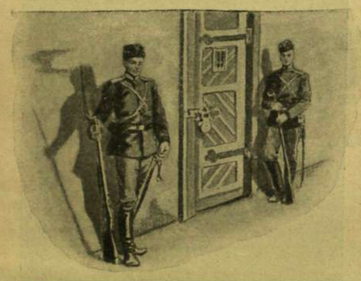

TONIA.

Elbeszélés az olasz népéletből.

Irta **Ouida.** — Angolból forditotta **S. A.**

(Folytatás.)

Kezdte gyülölni, a mint ott sántikált a szőlőben, vagy az istálló falánál ült, reá nézve szúrós szemével, mintha be akarná látni az agyvelejébe.

— Szerezz nekem valami jó dohányt Nonno számára — szólt Tonia a vőlegényének. Linko habozott. A jó dohány igen drága. De végre is, hogy a lánynak tessék, hozott egy kis dohányt, a legjavából, a mit csak kaphatott. Azonban, hogy megszerezze az öregnek a barátságát, maga adta át neki.

— Most majd tudni fogja, hogy te vetted, — kiáltott Tonia, majdnem sírva.

— Hát mért ne tudhatná? — kérdezte Linko.

— Talán majd megszeret érte. Vagy nem azért kértél, hogy vegyek neki?

— Igen, igen, — felelt a leány türelmetlenül, — de én magam szerettem volna odaadni neki.

— Szegény Tonia, — szomorkodott Linko. — No, majd veszek megint a jövő héten. Erre nem gondoltam és nincs már egy garasom se több.

— Micsoda ostoba ficzkó ez a Linko! — gondolta Tonia.

— Tonia nagyon türelmetlen iránt am, — panaszkodott a legény Camillának, a ki barátságosan felelt:

— Szerelmes ember mindig mogorva.

Linko csak hümmögött magában. Kételkedni kezdett Tonia szerelmében; valami homályos sejtelme volt, hogy ha akadna módosabb kérő a szomszédságban, Tonia mindjárt elküldené őt Isten hirével.

— Az anyámnak úgy látszik igaza van. Camilla a lenvirág és Tonia a pipacs — gondolta magában. Sokszor hallotta ezt a mondást odahaza, a hol az idősebbik leány állott nagyobb kegyben, de eddigelé nem törődött vele.

— Szerezz nekem valami jó dohányt Nonno számára.

Az est homályában Nonno lopva odamondta Toniának:

— Az a Linko hozott ám csak pompás dohányt! Azt hiszem, meg fogom neki mondani, fiam, hogy mi van eldugva a ruhádban. Ha te még a pipát is irigyled a szegény öreg embertől.

— Hiszen egész nap pipálsz, — felelt Tonia, hirtelen kijöve, sodrából, de meg is ijedve.

— Igen, szecskát! — morgott Nonno. Annyi jó dohányt akart a leányból kiszoritani, a mennyi télire elég legyen, mielőtt elárulná. Meg is kapta, de a zálogházban kapott pénz mind elfogyott rá.

Tonia már azt kivánta, hogy inkább sohasem is látta volna a kendőt, rózsás arcza elszürkült a félelemtől, mert tudta, hogy az öregapja, ha gyöngék is a lábai és zavaros az emlékezése, úgy belekapaszkodik egy-egy gondolatba, mint a macska az ágba, a melyen madárfészek van. Biztos volt benne, hogy ha egyszer elfogy a dohány, az öreg ő rajta tölti ki a boszuját.

Az apja a templom sekrestyése volt s a sekrestyés dolga az egyház számadásait vezetni, gyertyát, ostyát, kenyeret, szóval mindent, mire szükség van, vásárolni s minden kiadásról számot adni a plébánosnak. Évről-évre szokott az a hivatal egyik emberről a másikra szállani s most Tonia apjára jutott. Ezért az egyházi pénzt, a mennyire szüksége volt, egy bezárt ládában tartotta, a ládát pedig egy sohasem használt nagy kemenczébe szokta tenni. Itt biztonságban volt koldusoktól, csavargóktól, de a család tagjai tudták mind, hogy a kulcs a sós bödönben szokott lenni.

Tonia megvárt egy alkalmat, a mikor a család összes tagjai a messzebb fekvő mezőkön dolgoztak s őt otthon hagyták házőrzőnek. Megkereste a pénzes láda kulcsát, kivette a ládát a kemenczéből, kinyitotta. Először négy lirát vett ki belőle, aztán még hatot, aztán még kettőt, — végre is mind kivette, kettő hiján. De még ezt a két lirát se hagyta benn. Aztán visszatette helyére a ládát is, a kulcsot is. A pénzt kebelébe rejtve fölszaladt a padlásszobájába és szótt szorgalmasan, az ablaknál ülve, míg a többiek meg nem jöttek a mezőről, fáradtan, megizzadva, éhesen.

— Kivette a ládát a kemenczéből s kinyitotta.

Másnap vett az öregapjának dohányt, a legjobbat, a mit csak kaphatott a faluban.

— Jó leány vagy, Tonia, jó leány, — dünnyögte az öreg. — Néma leszek.

Szerencsére apjának ez idő tájban nem volt szüksége a templomi pénzre, minden vásárlás meg volt már téve. Soha se szokták a ládát máskor kinyitni, csak ha valamit kellett vásárolni az istentisztelet czéljaira. De Úrnapja közeledett s e napra okvetlenül ki fogják nyitni a ládát.

Tonia roszul érezte magát, ha erre rágondolt, — de hát volt még vagy két hét idő. Abban bizakodott, hogy valami módon majd csak kipótolja addig. Imádkozott is néhány miatyánkot, bár valami érzés az súgta neki, hogy ilyen dologban nem való a szentekhez folyamodni. De hát ártani csak nem árt, — gondolta magában.

Annyira elfoglalták ezek az ügyek, hogy minden egyéb dolgát roszul végezte, összezavarta a szálakat a szövésben, elfelejtett enni adni a sertéseknek, kidöntötte a tejet. Nem egyszer kapott erős szidást érte szüleitől.

Mikor már megvette is a dohányt, elég pénze maradt még, hogy kiváltsa a kendőt a zálogházból. Sokkal nehezebb föladat volt, odajutni a zálogházba, a nélkül, hogy valaki látná, mert az anyja, a kinek föltünt különös magaviselete, egy idő óta maga járt be a salátával és kelkáposztával a városba.

Még a dohányt is csak nagy nehezen tudta megvenni, mert ha a családja megtudta volna, bizonyosan kérdezősködtek volna, hol vette rá a pénzt. Nem mondhatta, hogy Nonnótól kapta, mert az öregnek soha egy krajczárja se volt. Az öreg embert az efféle paraszt családban olyan tehernek szokták tekinteni, a kitől legjobb volna megszabadulni mielőbb. Nonnónak még szerzett némi tekintélyt fényes multja, de azért annyira nem ment a tisztelet, hogy teletömték volna a zsebét pénzzel.

Hiszen rábirhatta volna az édesanyját hizelgéssel, hogy ereszsze el, vagy elmehetett volna engedély nélkül, mert engedetlenségéhez hozzá lehettek szokva. Csakhogy most nem mert volna még egyszer megjelenni azon a helyen, a gyanakvó tekintetű hivatalnokok és az ajtónál őrködő csendőrök előtt. Először baj nélkül sikerült megtenni, — de érezte, hogy ezt csak szerencsés véletlennek köszönheti. Másodszorra már kérdezgetnék.

Nem tudva, mit csináljon egyebet, s teljesen megbizva Camilla szavahihetőségében és szeretetében, megvallotta neki az igazság egy részét. Csak egy kis részét s azt is elferditve, — de eleget arra, hogy megnyerje nővére segitségét és rokonszenvét.

Azt mondta neki, hogy a kendőt az az idegen hölgy adta neki odafönn a villában, hogy nagyatyja tanácsára zálogositotta el, mert attól félt, hogy szülei elveszik tőle, mint olyan dolgot, a mely tulságosan finom neki; hogy a zálogházban kapott pénzt megtartotta mostanáig s most ki akarja váltani, hogy eladja és menyasszonyi ruhát vegyen az árából. Ezért kérte Camillát, hogy menjen el érte. Ő reá nem gyanakodnának a szülők.

Camilla, bármi együgyü leány volt is, furcsának találta ezt a mesét s észrevette, hogy Tonia nem mondott meg neki mindent.

— Igazán az a hölgy adta neked? — kérdezte gyanakodva.

— Ó hát, — felelt Tonia büszkén. — Sok szivességet tettem neki: megmutattam az utat az erdőbe, virágot szedtem neki és más mindenfélét.

— Nem tudtam, hogy láttad őt valaha, — szólt Camilla még inkább meglepetve.

— Hát te azt hiszed, hogy tudsz mindent, a mit én látok és teszek? — begyeskedett Tonia.

— Az a hölgy el is vitt volna magával, ha akarom, — tette hozzá, mert a hazugság nála, ha egyszer belekezdett, nőttön nőtt s nem ismert határt.

— És te nem akartál elmenni tőlünk és Linkótól? — kiáltott Camilla elképedve.

Tonia hátraszegte fejét és megvető mozdulatot tett.

— Ki tudja, micsoda fényes sors várna rám a nagy világban! Csinos vagyok és te tudod, ügyes is vagyok.

— Igen, édes, — mondta rá Camilla szelid megadással, de zavartan. — De te szereted Linkót?

Tonia a vállát vonogatta.

— Ez mind bolond beszéd, — szólt nyersen. — Akarsz-e a Prestóba menni, vagy sem?

— Elmegyek, ha olyan nagyon kivánod, — felelt Camilla vonakodva. — De én nem látom...

— Ne is törődj vele. Nem is kivánja senki tőled, hogy megértsd, — szólt Tonia. — Anyánk téged beereszt a városba, engem nem. Ezért kérlek, hogy tedd meg ezt.

— De csakugyan a tied az a kendő?

— Csakugyan? csakugyan? — válaszolt Tonia, utánozva nővére hangját. — Persze, hogy az enyém. Az a hölgy még egy karpereczet is akart adni, de én nem akartam elfogadni. Meg akartam mutatni azoknak az úri népeknek, hogy a magunk fajta emberben is van büszkeség.

Camilla csodálkozása még inkább nőtt. Herczegnőkkel beszélni és karpereczeket utasitani vissza — ez olyan magasra emelte előtte hugát, a melyet más el se érhet. Olyan zavart keltett ez az ő egyszerü agyában, hogy észre se vette, micsoda ellenmondások vannak Tonia meséjében.

Camilla különben is engedékeny volt és hiszékeny; a hugát annyira bámulta, hogy egész természetesnek találta, ha az úri néppel ismeretségben van. Nem volt kedvére a megbizás, hogy a zálogházba menjen, mert félénk és ijedős volt s a dolognak titokzatos szinezete is kellemetlen volt neki.

Egyet nem mondott meg neki Tonia, attól féltében, hogy vissza ne riaszsza: azt t. i. hogy hamis czímet és nevet mondott be a zálogházban.

— Tonia! — kiáltozott — ellopták a templom pénzét.

Két nap mulva Camilla bement a városba salátával és korai cseresznyével, öcscse kiséretében.

Tonia ezalatt trágyát hányt. Hogy gyülölte a munkát! Mi haszna megy férjhez Linkóhoz, ha ott is ugyanilyen munka vár rá, — örökké a napon és esőben görnyeszteni hátát, feszíteni izmait, égettetni bőrét! Micsoda élet az asszonyok élete, a kiket maga körül lát s a kik úgy dolgoznak, mint a férfiak, még ha áldott állapotban vannak is! Micsoda élet ez!

E pillanatban hangos kiáltás ütötte meg fülét. Atyja jött ki rohanva a házból, kiterjesztett karokkal, üvöltözve. Tonia elsápadt, megértette, miről van szó. Atyja a templomi ládát tartotta kezében s úgy rázta a levegőben, mint az őrült.

— Tonia! Tonia! — kiáltozott. — Ellopták a templom pénzét! Hogy pusztuljanak el! Hogy a pokol tüze égesse őket!...

A felesége jajgatva, zokogva ment utána. Tonia rendkivüli lélekjelenléttel leugrott a trágyadombról s jól játszott kétségbeeséssel és rémülettel futott hozzájuk.

— Hány év óta volt itt mindig és sohase nyúlt hozzá senki! — kiáltott az apja. — Szentségtörés! Szentségtörés! Az a tolvaj az örök tüzre kerül!

Tonia megremegett minden ízében ez átkok hallatára, de hangos sirásba fojtotta ijedségét. A szülei nem vettek rajta észre semmi gyanusat.

— Mikor nyitotta ki apám utoljára? — kérdezte fogvaczogva.

— Tíz napja, vagy több is tán — felelt az apa haját tépve. — Nem volt miért nyuljak hozzá, de most Úrnapja mindjárt itt lesz. Megolvasom a pénzt, gondoltam. Be volt zárva a láda, minden rendben, a kulcs is ott volt a sós bödönben. Mikor fölnyitom, hát nincs benne egy fillér sem. Hétfőn egy koldus járt itt, — folytatta a feleségéhez fordulva — inni adtál neki. Hátha az volt?

Az asszony védekezett.

— Nem, az tisztességes ember, nem is koldus, hanem edény-foltozásból el. De a mult héten egy csavargó járt erre, itt találtam a padon félig alva.

— Igen, igen, bizonyára az a csavargó volt — mondta hirtelen Tonia. — Rosz külsejü, kancsesal ember volt és kenyérhajat kért.

— Mi baj? — kérdezte Nonno, fölkelve székéről, a fal mellől s görnyedten, botjára hajolva vánszorgott feléjük.

— Apa üresen találta a templomi ládát, — mondta Tonia.

Az öreg ember apró éles szeme egy pillanatra találkozott a leány nagy, kimeresztett szemével. Akárcsak ha azt mondta volna:

— Hát innen való volt az én dohányom!

De nem szólt egy szót sem, a mi a leányt gyanuba hozta volna s szüleinek eszébe se jutott reá gyanakodni.

— De honnan az ördögből tudhatta bárki idegen, hogy a kulcs a sós bödönben van? — kiáltozott az apa.

A zajra, kiáltozásra bejöttek a fiuk a mezőkről és hat-hét ember is odagyülekezett az országútról, a kik rőzsét szedni mentek az erdőbe. A lárma nagy volt, a szóbeszéd végtelen, — az embert szinte megvigasztalhatta pénze elvesztéséért, hogy ilyen nagy esetnek lett a hőse. Tonia csak sírt, — könyei bőven omlottak félelmében.

Olyan nagy volt az izgalom, hogy senki sem vette észre, hogy Camilla nem tért vissza, de a fiú sem, a ki őt kisérte. Csak mikor leültek tiz óra tájban enni valamit, vették észre távollétét.

— Elfogták a zálogházban — gondolta Tonia remegve.

A míg a kenyerüket meg a besózott halakatették, apjuk folyton átkozódott a tolvajokra. Ekkor jött haza a fiú, — Camilla nélkül.

— Nem tudtam megtalálni Millát — beszélte fulladozva s a veréstől félve. — Bejártam az egész várost, aztán nagyon éhes lettem, hát azt gondoltam, jobb lesz, ha hazajövök.

— Hát miért hagytad el? kiáltott rá anyja, megfogva őt fülénél.

— Ó ment el! — kiáltott a gyerek. — Elment a boltokat nézni!

— Adtál neki tán valami megbizást? — kérdezte az anyja Toniától.

— Nem, anyám, — felelt ez. — Talán a szomszédok számára ment vásárolni valamit.

— Nem értem Camillát, a milyen pontos szokott lenni. Soha se szokott egyebet tenni,

mint a mit parancsoltak neki, de azt aztán pontosan.

Ezalatt befejezték a szegényes lakomát. A fiú büntetésül nem kapott halat a kenyeréhez. Mindenki a dolgához akart látni, a mikor az apának hirtelen az eszébe ötlött valami:

— Az ördögbe is . . . Elfelejtettem szólni a rendőrségnek! A tolvajt nem fogják ugyan elfogni, de azért büntetést kapok, ha nem jelentem föl a lopást!

— Bizony jó lesz, ha elmégy, — szólt Tonia élénken, az arcát elfödve nagy narancsszín kendőjével.

— Tudod, milyen volt a tolvaj? — folytatta aztán buzgólkodva. — Alacsony, sovány, vörös haju, rosz külsejű ember volt, kék ingben, rongyos posztónadrágban. Jól megnéztem, mindjárt megismerném.

Nonno csak ült és rágta pipaszárát hallgatagon. Büszkébb volt az unokájára, mint valaha. Derék egy leány ez; a régi időkből való! És a nyelve hogy pereg!

— De hogy tudhatta meg, hogy a kulcs a sós bödönben van? — mondta az apa újra.

— Majd kivallatja a rendőrség, — felelt az anya. — Eredj csak és jelentsd föl.

Lódobogás hallatszott e pillanatban az országútról s két lovas csendőr ügetett be az udvarba. Dario ijedten futott ki elébük.

— Épen most akartam elmenni, hogy szóljak önöknek, — mondta fulladozva, attól félve, hogy följelentették a lopás eltitkolása miatt s most baj lesz belőle.

Nonno és Tonia visszaugrottak a tűzhely árnyékába. Az öregnek nem egy kemény tusája volt a csendőrökkel egykoron s nem szerette látni őket most sem. Tonia meg úgy érezte láttukra, mintha szive ki akarná repeszteni a keblét.

A lovasok egyike, az altiszt, csodálkozva nézett Darióra.

— Mit csinál maga itt? Mért nincs a városban? — szólt.

— Tudom, hogy ott kellene már lennem, csak enni akartam egy falatot, — felelt Dario siránkozva.

— Furcsa egy apa maga, — rázta fejét az altiszt.

Dario azt hitte, nem jól érti. Hosszadalmasan beszélte el a lopás históriáját, melyet a carabinierik türelmetlenül és közönbösen hallgattak. A lovaik nyugtalanul rázták fejüket, nagyon bántották őket a legyek.

— Ha elveszett valamije, hát jelentse be a rendőri hivatalban, — felelt az altiszt kissé nyersen. — De van magának nagyobb baja is, a miről, úgylátszik, nem tud. Az öregebbik lányát elfogták a városban. Eljöttem, mint barátja, hogy figyelmeztessem rá. Menjen be azonnal, különben a börtönben tölti az éjet. Szabálytalanságot cselekszem, hogy idejöttem ezt elmondani, de hát régi ismerősök vagyunk . . .

Dario kidüledt szemmel bámult rá.

— Camilla, az én Camillám el van fogva? — hebegte. — Oh, itt valami borzasztó tévedésnek kell lennie! Mit tehetett, a miért elfogták?

— Menjen oda és nézze meg. Majd megmondják a *questurán* (rendőrkapitányság). Ha pedig meglopták magát, jelentse föl egyuttal azt is. Hátha ebben is ő a hibás.

(Vége következik.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A Szepesség,

magas Tátra és szepesi középhegység.

Utazási kézikönyv.

Irta

Dr. POSEWITZ TIVADAR

A csúcsok megmászását leirta

DÉNES FERENCZ

53 képpel és 14 térkép és tervrajzzal.

Ára vászonkötésben 1 frt 50 kr.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

„EGYETÉRTÉS“

POLITIKAI NAPILAP.

XXXIII. évfolyam.

Felelős szerkesztő **Dienes Márton.**

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar ujra elmaradó, uj előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő szinvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbizható tudósításai által iparkodik régi, jó hirnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fentartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét uj hódítások által évről-évre maradandóan meg is szaporitsa.

Hogy ezt a czélt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betüt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s igy az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számitva 36—60 oldalnyi terjedelmü.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat közölhet, a milyeneket egy más lap sem nyujthat közönségének. Igy általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés **országgyülési tudósításai** e nemben a legtökéletesebbek, nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely e tudosításokat minden pártszinezetü olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkivül bő **tárcza- és regényrovata.** Az Egyetértés állandóan két kitünő regényt közöl egyszerre, részint eredetit, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva elsőrangu müfordítók forditásában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rugnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe veszszük az Egyetértésnek mindenkor közéletünk kitünőségei és elsőrangú publicisták által irott **vezérczikkeit** és egyéb **politikai közleményeit, bő hirrovatait, eredeti táviratait** az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnapokint megjelenő s egy-egy szakapot potló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» czimü országos hirü rovatokat s végül az Egyetértés legjobban informált **közgazdasági, ipar mezőgazdasági** rovatait és mogbizható tőzsdei **és** tudósításait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégiteni képes.

Mindezen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltebb: 7345

Egész évre	20 frt —
Fél évre	10 « —
Negyed évre	5 « —
Egy hóra	1 « 80

Előfizetéseket legczélszerübben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához **Budapest, papnövelde-utcza 8.** intézendők.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.

Vasút mentén.

A magyar királyi államvasutak, továbbá a győr—sopron—ebenfurti és eperjes—bártfai vasut állomásai mentén fekvő városok, helységek és azok leirása.

Irta

Ocskói Ocskay Gusztáv.

Ára vászonkötésben 1 frt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

SZÉLL KÁLMÁN

miniszterelnök arczképe.

Benczúr Gyula festménye után.

Nagy folio alakban japán papiron.

Ára 1 frt.

1 frt 20 kr postautalványon való beküldése után bérmentve szállitja a kiadóhivatal.

BŰNÖK.

Tizennyolcz elbeszélés.

Irta

SZABÓNÉ NOGÁLL JANKA.

Ára füzve 1 frt 20 kr.

Tartalom: Kitörölt sorok. — A vagyon. — Miért? Miért? — A medve. — Nacza levelet ir. — Az alkalom Czicza-Micza. — Gábris. — Csengetyü-hangok. — A gazember. — A harangok. — Hona kötelesség. — Alku. — Micza meg a fia. — Két leány. — Éji látogatás. — A bün.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A MIT NEM LEHET MEGVÁSÁROLNI.

Regény.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította Ambrozovics Dezső.

(Vége.)

VIII.

Szilyes Szemjon gyors és nagy léptekkel szaladt végig a folyosón, észre sem véve Fliget, a ki valami kérdéssel fordult hozzá, csaknem futva jutott el a kocsijához, felugrott rá, valósággal mintha vagy tiz évet lerázott volna a vállairól, és rákiáltott a bakon ülő Mojsára:

— Előre! Gyorsan előre az ezredparancsnokhoz!

Mojsa, a ki derekasan megijedt Szilycs Szemjon rikácsoló hangjától és görcsös mozdulataitól, a lovai közé vágott s vágtatva száguldott ki a kaszárnya udvaráből a parancsnok háza elé.

Gvozdilin leugrott a kocsiról és már-már rátette a lábát a lépcső legalsó fokára, mikor egyszerre két őr útját állta.

— Hová sietsz? . . . Nem lehet!

— Hogy-hogy nem lehet? Az ezredeshez kell mennem . . .

— Mondtam már, hogy nem lehet. Senkinek sem szabad bemenni!

Ezzel az örök jelentőségteljesen csörgették fegyvereiket, keresztbe állitva őket Gvozdilin előtt.

Szilycs Szemjon a fejéhez kapott és hanyatthomlok visszaugrott a kocsijába.

— Gyorsan az ügyészhez . . . De gyorsan! — kiáltott rá Mojsára.

S a bricska újra elrobogott Zaszodimicsov keskeny és sötét utczáin végig, befordult egy közbe, kiért a vásártérre és megállt egy kétemeletes kőépület előtt.

Egész sereg zsidó tolongott a gyalogjárón a kapu előtt.

— Az ügyész úrral akar beszélni! Erre, erre tessék! — ordítoztak a zsidók a második emelet lépcsőjére mutatva és körülfogva Mojsa bricskáját.

Szilycs Szemjon fölment a lépcsőn és becsöngetett az ajtón.

Egy magas, szakállas napos nyitotta ki úgy félig-meddig az ajtót.

— Nem lehet bemenni, — szólt halkan.

— Kedves barátom, mondd meg, hogy Moszkvából van itt valaki! Igen fontos ügyben. Add át a névjegyemet is!

A névjegygyel együtt egy tizrubelest is csúsztatott a markába.

A napos megvakarta a tarkóját és elment a vendéget bejelenteni. Alig egy percz mulva viszszatért és bevezette Gvozdilint egy nagyobbacska szobába.

Türelmetlenül kezdett itt föl és alá járni, és járt mindaddig, a mig a szomszéd szobából ki nem jött hozzá egy apró, köpczös, egyenruhás emberke, jókora kopaszsággal, simára fésült gyér hajzata közt. Halkan lépve és fehér kezeit dörzsölve udvariasan meghajtotta magát Gvozdilin előtt, leültette az ablak mellett egy székre és megkérdezte tőle:

— Mivel szolgálhatok Exczellentiádnak?

Gvozdilin nem igen volt elkészülve erre a kérdésre. Valahogyan azt hitte, hogy az ügyész tüstént rátér arra a csak az imént befejezett rettenetes ügyre.

— Én . . . én azért jöttem . . . abban az ügyben . . . Eljöttem, hogy kijelentsem, hogy az én fiam nem bünös. Nem ölt meg senkit . . . Senkit sem! — folytatta Gvozdilin, s maga sem vette észre, mily hangosan beszélt. — Ő maga mondotta nekem . . . Tetszik érteni?

Az ügyész fölhúzta sürü szemöldökeit, összeránczolta a homlokát s teljesen nyugodtan nézett Szilycs Szemjonra, a kin szinte megesett a szive egy kissé.

— Excellentiás uram, — szólalt meg lágyan és halkan, — a biróság a vádlott bünösségét vagy ártatlanságát a vizsgálat során fölmerült körülmények összeségére támaszkodó belső meggyőződése alapján dönti el; épen azért mi kettőnk között erről nem is igen eshetik szó . . .

— De hát apa ön? Vannak gyermekei? — vágott közbe Gvozdilin hirtelen.

— Bocsásson meg, nagyméltóságod, — szólt az ügyész még lágyabban, — ez a körülmény teljesen mellékes, és nem tartozik ide. Egyébiránt az ügy teljesen be van fejezve . . . Az én szereplésem szintén . . . Épen azért én nem tehetek már semmit . . .

— Ügyész úr! Kérem . . . Adjon nekem tanácsot . . . Kihez forduljak . . . Hogy késleltessem, . . . hogy tartóztassam fel . . . a véget, hogy tartóztassam fel . . . Értse meg hát, hogy én meg vagyok győződve az ártatlanságáról!

Az ügyész megtörölte a homlokát és bágyadtan, csaknem minden szót hangsúlyozva, igy szólt:

— Én nem tanácsolhatok önnek semmit! . . . Az ügy menetét megállitani nem lehet . . . Itt csak a kegyelem . . .

— Nem kegyelemről van itt szó! . . . Hanem arról, hogy egy vagy két napra elhalaszszák a végrehajtást . . . Ezért a két napért kész vagyok adni akár félmilliót . . . Oda adom mindenemet . . . Értsen hát meg!

Erre már a lágyszivü és higgadt ügyész is kijött a sodrából. Felugrott a székéről és palástolhatatlan izgatottsággal igy szólt:

— Bocsásson meg, . . . bocsásson meg, excellentiás uram, de tovább nem lehet, . . . tovább nincs jogom önnel beszélni.

Ezzel meghajtotta magát s elindult a szobája ajtaja felé.

Gvozdilin egyedül maradt a szobában . . . Gyorsan lesietve a lépcsőn megint felült a kocsijára.

— A táviró-hivatalba! — kiáltott oda Mojsának.

A bricska ismét végig robogott az utczák gyarló kövezetén.

«Nem!» gondolta magában Gvozdilin, még mindig nem veszítve el a lelke ruganyosságát. «Nem!» Az lehetetlen! Az Isten azt nem engedheti meg! . . . Nem, oda adom mindenemet, de megmentem! Megoltalmazom! Pusztuljanak el a millióim! Táviratozok mindenfelé . . . A herczegnek is, a miniszternek is, és majd csak találok oltalmat egy ártatlan ember számára.

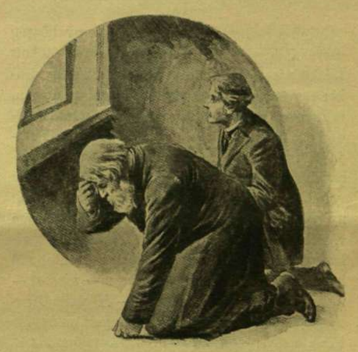

Vagy tiz percz mulva Gvozdilin már ott volt az állomáson és oda lépett az asztalhoz, a mely mellett ott ült az állomásfőnök fésületlenül, boszusan és álmosan; valami sifrirozott táviratot nézett át, miközben a szomszéd szobában két gép is kopogott és berregett össze-vissza.

— Kérek blankettákat, három sürgős táviratot kell feladnom! — fordult oda Szilycs Szemjon az állomásfőnökhöz.

— Késő! — felelt az állomásfőnök, még csak hátra sem nézve és föl se pillantva a munkájából. — Nálunk csak nyolcz óráig lehet feladni.

— Itt van száz rubel minden táviratért, csak fogadja el, az Istenért!

— Ez nem vásár itten! — felelt a főnök gorombán. — Ön igér százat, más meg ezeret, és a hivatalos táviratok tán itt heverjenek maguk miatt? Tessék holnap reggel jönni!

Ekkor látta csak Gvozdilin, hogy mennyire tehetetlen és mennyire el van hagyatva mindenkitől. A milliói tehát nem menthetik meg a fiát. Utolsó reménysége is összeomlott! . . .

Hogy ment le az állomás lépcsőjén s hogy került haza, mind erről halvány fogalma sem volt. Szemjonovics Dimitrij elrémült, mikor az apja arczába nézett, a mint belépett az ajtón.

— Batyuska! Batyuska! — kiáltott fel, megfogva a kezét, — ne tedd tönkre magadat . . . Irgalmas az Isten!

Szilycs Szemjon ott állt a szoba közepén le-

horgasztott fővel, és valahogyan furcsán pislogva a szoba sötét szögleteibe.

— Ime itt van, . . . itt van, *a mit nem lehet megvásárolni* . . . Ime! . . . Most már értem . . . Mindennek vége!

— Még nincs mindennek vége, batyuska! — szólt Szemjonovics Dimitrij minden erejét megfeszítve, hogy a zokogást, mely fojtogatta, visszatartsa. — Megfeledkeztél az Istenről: nem a mi, hanem az ő szent akarata teljesedik mindenben!

— Az Istenről? — kérdezte Gvozdilin, mintha nem egészen fogta volna föl a fia szavait. — Igen! Te az Istenről beszélsz . . . Köszönöm . . . fiacskám, . . . köszönöm . . . Csakugyan imádkozzunk hát ő hozzá, . . . imádkozzunk a mi Vanyuskánkért . . .

S mind a ketten, apa és fiú, térdre ereszkedtek az ablak előtt s földig érő mély hajlongások közt elkezdték mormogni egy imádság halk és áhitatos szavait . . .

IX.

Mind a mellett, hogy Zaszodomicsov község összes lakossága rendszerint igen korán szokott lefeküdni, olyan korán, hogy esti tizenegy órakor egy élő lelket sem lehetett látni az utczán, ezen az estén Zaszodimicsov utczái, minden eddigi szokás ellenére, késő éjfélig teli voltak zajjal és mozgással. A ritka lámpák gyér világosságánál csaknem minden ház előtt láthatók voltak a zsidó családok sötét csoportjai, melyek nyilvánvalólag valami rendkivüli eseményre vártak. Mindenütt hallatszott a zsidó tömeg rikácsoló beszélgetése, a mely közben szüntelenül hallatszottak ezek a szavak: *ügyész — távirat — vizsgálóbiró — parancsnok — Mlyczar Marduch.* Különösen sok nép tolongott az ügyész háza, a táviró-hivatal és Mojsa fogadója körül. A lakosságnak ilyen szokatlanul izgatott hangulatával szemben az ezredparancsnokság is megtette a megfelelő intézkedéseket. A falvakból még két századot rendeltek be és éjszaka lovas őrjáratok kezdtek czirkálni az utczákon, a táviró-hivatal és az ügyész háza előtt pedig megerősített őrség állott. Az őrjáratok olyan buzgón oszlatgatták a népet, hogy éjfél utánra az utczák kiürültek; de azért az emberek még sem tértek aludni: az ablakokban mindenütt világosság volt s a zárt kapuk mögül minduntalan kiváncsi fejek bukkantak elő, az állomással, az államügyész házával és Mojsa fogadójával szemben pedig mindenütt maradt egy öt-hat főből álló csoport, melyet minden negyedórában újabbak váltottak fel, melyek közölték egymással megfigyeléseiket, s más helyen foglaltak ismét állást.

Ezeknek a szemfüles bámészkodóknak a figyelmét nem kerülte el az a magában véve jelentéktelen esemény, hogy úgy éjfél után egy óra tájban a táviró-állomásról egy futár, két dragonyos fedezete alatt valami táviratot vitt a parancsnokhoz és az ügyészhez, s később ugyanolyan fedezet mellett visszatért az állomásra.

Tüstént ezután a sarkokon és az utczák keresztezéseinél hirtelen felszaporodott a bámészkodók száma, s a kaszárnya körül újabb kiváncsi csoportok képződtek, melyek a távolból figyelték meg a történendőket.

S nem hiába figyeltek: egyszerre némi mozgás támadt a kaszárnyában . . . A kaszárnya-udvar egy távoli szögletében homályos alakok jártak idestova lámpákkal, patkók csattogtak az udvar kövezetén, s a lovak körül szürke köpenyek libbentek meg. Rövid idő mulva egy félszakasz dragonyos a hátulsó kapun át kivonult a kaszárnyából s annak az erdőnek a közelében, a hol a gyilkosság történt, egy kis tisztás felé tartott. A félszakasz után két szekér döczögött lassú poroszkálással: az egyiken a műszaki csapat emberei ültek ásóval a kezükben, a másikon pedig valami fekete czölöpöt vittek magukkal.

Alig hagyták el a szekerek a kaszárnyát vagy ötven lépésnyire, mikor a zsidó hangyaboly egyszeriben összeverődött körülöttük és hirtelen életre kelve hadart össze-vissza zürzavaros hangokon. Az egész község, mintha összebeszéltek volna, kiáradt az utczákra; mindenki hadart, kiabált és hadonászott a kezeivel; mindenki sietett, futott, szaladt, s mint valami zajgó patak hömpölygött ki a tisztás felé. S szemmellátha tólag valamennyien izgatottak voltak, mindanynyiukat egy és ugyanaz a gondolat, ugyanaz a fölindulás, ugyanaz a törekvés hevítette. Nem telt bele egy félóra s az ezernyi tömeg már minden oldalról elárasztotta a tisztás környékét és élesen kezdte figyelni, mit művel az a félszakasz, melyet a kaszárnyából a tisztásra vezényeltek.

Az alig pirkadó hajnal gyenge világosságánál nem volt nehéz kivenni, hogy a félszakasz kört formált a tisztás közepén, a körön belül pedig a műszaki katonák elkezdték felállítani azt a czölöpöt, mögötte pedig gyorsan megástak egy sirt . . .

A tisztáson egybegyült tömeg egy időre elnémult, s csak figyelt, suttogva közölve egymással megfigyeléseit; de azután a folyton gyarapodó tömeg lármája is mindinkább erősbödött, mind hangosabbá és hangosabbá lett, s ebből a lármából megint egészen tisztán ki lehetett hallani ezeket a szavakat: *parancsnok — ügyész — Mlyczar Marduch.* Nem mult el egy félóra sem azóta, hogy a katonák elkezdték a sirt ásni, mikor borzas sipkában és fehér kötényben megjelenik a tömegben ugyanaz a magas és sötét tekintetű zsidó, a ki előtte való este annyira feltünt Szilycs Szemjonnak. A többi zsidók, a kik őt körülvették, mind orditoztak és kétségbeesetten hadonásztak a kezeikkel. A borzas sipkás zsidó erős és izmos karjait a mellén keresztbefonva s fekete szemével a sapkája alól ki-kipislogva, figyelmesen nézte a tisztáson dolgozó katonák munkáját, meg sem moczczant a helyéről s rá sem hederitett a körülötte forrongó zajra és zürzavarra. Pedig körülötte valósággal önmagából kikelve szinte őrjöngött a tömeg, éktelenül orditozva és jajveszékelve, majd a ruháját tépdesve, majd a fekete czölöpre mutatva, majd összeszoritott ökleivel fenyegetőzve.

De ime, a sötét alak egyszerre elfordult a fekete czölöptől és lehorgasztott fejjel, lassan elindult a tisztásról a helység felé . . . Az öröm, a diadal újjongása tört ki a tömegből, mely egyszerre, mint egy ember, indult neki Zaszodimicsovnak egyenesen az elé a ház elé, melyben az ügyész lakott. Az előőrsök, a kik hanyatthomlok rohantak a tömeg előtt, jóval annak megérkezése előtt már elterjesztették a hirt, hogy *az igazi gyilkos, Mlyczar Marduch, most megy az ügyész úrhoz!* A tömeg csakhamar elárasztotta az utczákat és a közöket, valamint az ügyész háza előtt levő térséget; az ügyészt pedig hangos kiabálás riasztotta fel az álmából:

— Itt van a gyilkos! Mlyczar Marduch a gyilkos . . . eljött ő maga!

Az ügyész kipillantva az ablakon és a reggel szürke világosságában látva, hogy mi történik künn az utczán, az első pillanatban zavarba jött és nem tudta mihez fogjon; de kiráncsotta a zavarából a napos . . . Sápadtan és nagy fölindulással rohant be a hálószobába és jelentette:

— Méltóságos uram! A zsidók elhozták azt a Mlyczar Marduch molnárt, a ki Dvukrajev törzskari százados urat meggyilkolta!

— Lehetséges? Mit jelentsen ez?

— Istenemre, úgy van! Ő maga kér, könyörög, hogy méltóztassék őt elfogatni.

— Nos, hát hivd ide gyorsan! — kiáltott fel az ügyész magán kivül. Sebtében felöltözött, miközben önkéntelenül megremegett arra a gondolatra, hogy az itélet végrehajtásához mindössze két-három óra hiányzott csak.

A következő pillanatban a szomszéd szobából belépett Marduch, a molnár.

Mikor az ügyész elébe állott, levette a sipkáját és eléggé tiszta orosz nyelven igy szólt:

— Én öltem meg a kapitányt . . . Nem az ölte meg, a kit most agyon akarnak lőni, . . . hanem én, Marduch . . .

— De hát miért ölted meg? — kérdezte az ügyész, gyorsan tollat fogva és papirra vetve ezt a váratlan vallomást.

— Rávetette a szemét a leányomra, . . . az erdőben rálestem, . . . megöltem és a patakba fullasztottam, . . . követ akasztottam a nyakába a kutyának és bele a vizbe . . .

— Meg tudod mutatni, hol dobtad a vízbe? — kérdezte az ügyész, sebesen vetve papirra a szavakat.

— Megmutatom! Most is ott hever a cserjék között.

— De hát miért nem jelentkeztél előbb? — kérdezte az ügyész meglepetve.

— Ha azt a kalónát csak számkivetésre itélik, úgy nem is jelentkeztem volna soha . . . De halálra itélték, s igy . . . eljöttem. A zsidók kényszeritettek rá, hogy eljőjjek, . . . valamenynyiüknek megesett a szivük az apján.

Az ügyész még nagyobb csodálkozással nézte a molnár sötét alakját, oda firkantott a papirra valami szokatlanul czikornyás aláirást és becsöngette a napost.

— Siess azonnal a parancsnokhoz és add át neki ezt az irást, ezt pedig vidd az ezred napos tisztjének . . . Siess . . .

Az ügyésznek csak akkor jutott eszébe, mikor a napos esze nélkül elrohant volt, hogy a parancsot teljesitse, hogy szemtől-szembe egyedül maradt egy gyilkossal, egy gonosztevővel, a ki oly nyugodtan vitte két áldozatának a terhét, és olyan nyugodtan tudott beszélni róluk . . . De mikor azután a szobán keresztül menve lopva rápillantott Marduchra, látta, hogy ez a hatalmas, atléta termetű ember az ajtó mellett álló székre rogyva és arczát nagy kezeivel eltakarva zokogva sir, mint a kis gyermek.

Az ügyész nézte egy darabig, majd leült az iróasztalához, megfogalmazta a kerületi parancsnoksággnak szóló táviratot, mely szerint ilyen és ilyen okokból a Gvozdilin Iván közlegényre kiszabott itélet végrehajtását elhalasztják.

A táviratot befejezvén, az ügyész teli tüdővel föllélegzett, valósággal, mintha szikla gördült volna le a vállairól . . .

Marduch pedig ott ült az ajtó mellett álló széken s hangosan, keservesen zokogott tovább.

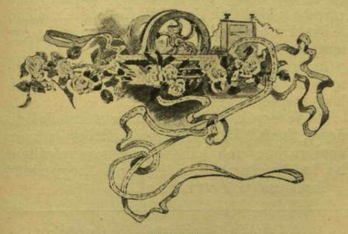

Epilog.

E rettenetes perez óta több mint félesztendő mult el.

A tavasz fuvallata lengett Moszkva utczáin. A kertek zöldülni kezdtek s az almafák felöltötték csak az imént kifakadt virágaik fehér köntösét. Szilycs Szemjon moszkvai házában, dolgozó-szobájának az ablakai tárva-nyitva voltak, s az egyiknél ott ült ő maga egy tágas és kényelmes karosszékben, meleg takarókba begöngyölve. Mellette, egy alacsony zsámolyon ült. Szemjonovics Iván, s eltünődve nézte az ablakon át a zöldelő kertet, hallgatta a madarak vidám énekét és az idestova czikázó fecskék kedves csicsergését.

Szilycs Szemjon a zaszodimicsovi utazás óta hosszadalmas és sulyos idegbetegségen ment át, s alig menekült meg a haláltól . . . Csak rendkivül erős szervezete és Szemjonovics Iványnak odaadó ápolása mentették meg az öreget. Hosszú ideig volt olyan állapotban, hogy nem volt ura az érzékeinek, s egykedvű közönyösséggel, érzéketlenül nézett mindent, a mi körülötte történt. Hosszú ideig még azt a fiút sem ismerte fel, a ki egy lépésre sem távozott az oldala mellől, és álmatlanul éjszakákon át ott virrasztott az ágya mellett . . . Végre eljött az az örömteljes nap, a mikor ebben a fiúban felismerte Vanyát, az *ő drága fiát*, a kit a sors kifürkészhetetlen útain menekült meg a haláltól. Ettől a pillanattól kezdve jobban lett. Betegsége a rendes útra tért, ő pedig testtel-lélekkel élvezte a kertből beözönlő friss tavaszi levegőt, mely kábító illattal töltötte el a szobát.

Apa és fiú hosszú ideig szótlanul ültek az ablaknál: boldogok voltak; tele volt a lelkük a boldogság örömteljes tudatával. Ez a tudat végre túláradt Szilycs Szemjon lelkén; nem állhatta ki tovább, és a fiához fordulva igy szólt:

— Vanya! Lásd, Holscsevnek mégis csak igaza volt . . . Van a világon olyasmi is, *a mit nem lehet megvásárolni* . . . Én magam láttam, magam tapasztaltam . . . Most azután tégy, a mit akarsz, a mit a lelked kiván, én nem fogok többé beleavatkozni!

Szemjonovics Iván tisztelettel jesen megcsókolta az apja kezét és mélységes, őszinte hálával nézett a szemébe.

— Batyuska! — sohajtott fel, — a küszöbön álló halálos óra gondolatai közt én is sokat éltem át és sokat gondolkodtam, és megtanultam becsülni a te szivedet, a te nyugalmadat. Ne félj, ezentúl nem fogok semmit az akaratod ellenére cselekedni . . .

TONIA.

Elbeszélés az olasz népéletből.

Irta **Ouida.** — Angolból forditotta **S. A.**

(Vége.)

A csendőrök erre tovavágtattak az erdő felé. Dario meg a felesége belekapaszkodtak az altiszt lova zablájába s úgy könyörögtek, hogy beszéljen nekik még valamit, de ő nem tudott egyebet szólni, mint hogy menjenek be a városba s nézzenek utána maguk. Az altiszt maga is sajnálta, hogy ilyen rosz hireket kell hoznia, mert szerette Camillát, — de félt belekeveredni ebbe a históriába, hogy baja ne legyen a felsőbbségével.

Apa és anya elszaladtak a nélkül, hogy csak ruhát is váltottak volna, magukon kivül az aggodalomtól. Nem is gondoltak Toniára és az öreg emberre, a kik egyedül maradtak, szemben egymással.

Nonno vigyorgott.

— Te küldted Millát, hogy megigya a levét annak, a mit te csináltál? Jó madár vagy, lelkem! És az apád pénzét is te emelted el. Veszszek el, ha nem te voltál. No, de tudom, mért tetted. Néma voltam, néma is leszek . . .

De Tonia undorodva fordult el tőle. Szinte nyögött a félelemtől. Ha Camillát elfogták, a kendő miatt fogták el, annyi bizonyos, — gondolta magában. Ha majd vallatják, kénytelen lesz beszélni, az is bizonyos.

— Miért mondta, hogy arra a gyülöletes helyre menjek? — rivalt rá durván az öregre. — Maga megátalkodott vén gonosztevő. Mindenki az, a ki még él, mikor meg kellene halnia, és eszik, mikor nem tud keresni!

Tiz évet adott volna életéből, ha ki nem mondta volna e szavakat. Jobban félt az öregapjától, mint bárki mástól a világon s most észrevette, hogy e szavakkal örökre elvesztette az öreg ember kegyét, a melyet olyan igyekezettel keresett gyerekkora óta.

Az öreg nem szólt semmit, de az arcza, a mint előre hajolt, hogy jobban halljon, ördögi kifejezést öltött. Apró szemei szúróan villogtak ki üregükből, fogatlan szája zajtalanul rángatózott, az ajka habzott. Aztán föltápászkodott, a leány felé támolygott, hogy megüsse, de gyönge térde fölmondta a szolgálatot. Rásuhant a tűzhelyre, küzködve, rugdalózva.

Tonia annyira megrémült erre a látványra, hogy elejtette a kezében tartott tálat és kiszaladt a szabadba, a mezőre, hagyva az öreget, hadd nyögje átkait és üsse dühösen azt a helyet, a hol ő állott azelőtt.

Fölfelé futott Tonia, egyenest az erdőnek, a szőlőn át. Ott aztán rávetette magát a földre, belerejtette arczát és legjobb szerette volna, ha a föld megnyilik és elnyeli.

Hogy mennyi ideig maradt ott, maga se tudta. Egyszerre, mintha megtelt volna az erdő hangokkal, melyek az ő nevét kiáltották. Megismerte a hangokat: fivérei voltak és Linko. Fölugrott és megváltoztatta futása irányát, mint a hajszolt állat. Mind magasabbra mászott föl, végre elrejtőzött egy üregben, a hol a sürüen tenyésző növényzett elrejtette. Alig tudta maga is, miért menekül igy, hiszen futása legföllebb, ha elhalasztja a fölfödözés óráját. De most nem is gondolkodott. A mit tett, ösztönszerüleg tette, — csak épen hogy elrejtőzzék. De a hangok mind közelebb értek hozzá s most már megértette azt is, hogy mit mondanak. Megértette, hogy Nonno holtan rogyott össze, jöjjön haza. Kimászott rejtekéből reszketve tetőtől-talpig.

— Mit keressz itt, mikor olyan baj van a házban? — kiáltott rá Dominico bátyja mérgesen és meglepetve. — Nonnót halva találtuk odahaza. Miért hagytad egyedül?

Tonia azt akarta mondani, hogy rőszét ment szedni, de aztán meggondolta, hogy ezt már mégse hiszik el.

— Láttam meghalni — mondta reszkető hangon — úgy megijedtem, — nem mertem ott maradni.

— Mért nem hittál senkit? — kiáltott rá bátyja hitetlenül.

— Nem gondoltam rá — dadogta Tonia — annyira meg voltam rémülve.

— Megrémülve? Te? — tamáskodott a bátyja. — No, jól van, de gyere most. A szomszédok ott vannak, enni is fognak akarni valamit.

A mint a legények vonszolták magukkal a dombon lefelé, Tonnia lassanként magához tért. Ha Nonno meghalt, a főtanu el van hallgattatva örökre. Bizott benne, hogy Camilla talál valami módot, hogy őt kihúzza a csávából, még a saját vesztére is.

Mialatt eljutottak a házba, néhány asszony a szomszédból fölemelte az öreg embert a tűzhelyről s föltette egy nagy székre. Még nem volt meghalva, mint Tonia remélte. A szomszédasszonyok tollat pörköltek fölötte, papirost gyujtottak és a füstjével igyekeztek az öreg orrát és szemét csiklandozni, hogy tüsszentsen. Az öreg nem tüsszentett, de kinyitotta a szemét és körülnézett.

Linko odább lépett a leánytól, dühös káromkodással.

togattak a pillái fölött, mindenféle kotyvadékot töltöttek a szájába, a mi mind arra való, hogy a halottakat hivja vissza a sírból.

Tonia visszahökölt, mikor az összegörnyedt, mozdulatlan alakot meglátta.

— Olyan jó volt mindég hozzám, — sohajtotta.

Még mindig halálosan meg volt rémülve, — de a félelmét akár fájdalomnak is lehetett nézni s a szomszédok annak is magyarázták.

Este felé volt már. A lenyugvó nap fénye beragyogott a ház nyitott ajtaján. Odakint bőgtek már a tehenek, röfögtek a disznók, a melyeknek elfelejtettek enni adni. A fülemülék is megszólaltak már a mirtus-bokrokban.

Nehéz lépésekkel jöttek vissza Tonia szülei — egyedül. Egészen össze voltak törve a szégyentől és fájdalomtól. Némán állottak meg az öreg ember láttára. Mi történt? Szinte megnyugvással gondoltak rá, hogy meghal. Egy szájjal kevesebb lesz, a mely enni kér.

— Hol van Camilla? — kiáltották a fiúk és a szomszédasszonyok. Tonia maradt egyedül néma, — akár csak az a gutaütött vén ember.

— Elfogták — felelt Dario rekedten — nem akarják kiereszteni.

A felesége elfödte arczát a köténye vel és sirt, a mint hogy sirt az egész úton a várostól idáig.

Linko utánuk ment, be a szobába, szó nélkül s odaállott Tonia háta mögé. Föléje hajolt a leánynak s komor, mogorva arczczal súgta neki:

— Valld meg! Valld meg hát! Nem hallod?

Tonia hallotta, de nem fogadott szót. Borzongás futott rajta végig s az arcza egész szürke lett.

Atyja, a kalapját a földre vágva, karjait összefonva, betöltötte a konyhát panaszkodásával.

— Ilyen jó leány! Ilyen szerény, nyugodt, engedelmes leány! Tolvaj — Camilla, az én Millám! Soha sem fogom elhinni. A dolgok feketéknek látszanak. Sokszor nagyon is feketéknek. Nem tagadom. Meg a pénz is eltünt a templomi ládából. De hogy Milla vitte el, azt mégse hiszem. Akkor azt is el kellene hinnem, hogy maga a szent Szüz jött le és ő vitte el — hogy az Isten bocsássa meg, ha istenkáromlást követek el.

— Valld meg, te gyalázatos, — súgta Linko Tonia fülébe. Az asszonyok jajgatása, a gyermekek hangos sirása közben senki se hallotta ezeket a szavakat.

Az öreg ember vadúl rángatózott azoknak a karjai közt, a kik tartották. Valamit akart mondani, de nem birt. Fogatlan állkapcsai össze voltak szorítva, a szeme szinte kiugrott üregéből. Élt még, de magával tehetetlen volt. Tonia mintegy megigézve meredt rá. Ha nem tér magához, — akkor ő meg van mentve.

Linko odább lépett a leánytól, dühös káromkodással.

— De hát mi tett Camilla? — kérdezték mindnyájan.

Az apa igy felelt, mereven nézve az öreg ember vivódását:

— Azt mondják, hogy ő nem akar beszélni. Ott volt a zálogházban, hogy kiváltson valami kendőt — és azok azt mondják, hogy a kendő lopott jószág és a rendőrség már régóta keresi s a zálogháznak ki volt adva a rendelet, hogy *foglalja le. Magam* se tudom — hamis nevet mondott — hát a rendőrök elfogták. Elfogták és mi meg se láthattuk. De azt mondják, hogy semmi kétség, ő a hibás, mert semmit sem tud szólani igazolására . . .

Elhallgatott és a feje lehanyatlott a mellére.

— Talán ő vette ki a templomi ládából is a pénzt, apám. De én mégsem hiszem, — sopánkodott Tonia könyei között. — Valami tévedésnek kell lenni, valami szörnyű tévedésnek.

— Igen, tévedés — szólalt meg Linko — és te helyre fogod igazitani a tévedést, Tonia, vagy úgy kitekerem a nyakadat, mint egy csirkéét. Én láttam azt a kendőt, a te fejeden volt, az istállóban, te rejtegetted. Esküdni mernék rá, hogy akkor tetted zálogba, a mikor azt mondtad, hogy a templomban voltál. A templomi ládáról nem tudok, de a kendőről igen. Magam viszlek el holnap a templomba és akkor majd vallani fogsz. Te csaló, te tolvaj, te gyalázatos, a ki elküldted a nénédet, hogy ő szenvedjen helyetted!

A kétrét hajolt tetem a nagy székben egyszerre fölemelkedett az asszonyok karjai között, vékony, fulladozó hang tört ki belőle.

— Nem vagyok meghalva, — még nem — szólt Nonno. — Tanuskodni fogok ellened, Tonia — sajnáltad tőlem a dohányt.

Linko Tonia vállára tette kezét s odalökte a leányt atyja elé:

— Zárd be, Dario — szólt komoran — zárd be valami biztos helyre. Holnap beviszszük a városba s kiváltjuk Camillát. Kellene szerelem, te gyalázatos? Kellene férj? Pfuj! még ha egy magad volnál leány a világon, se kellenél.

Az öreg ember valósággal viaskodott az asszonyokkal, a kik erőszakkal le akarták nyomni, hogy maradjon veszteg.

— Ne egyék, a ki nem tudja megszolgálni, úgy-e, Tonia? Jól van, te majd elmégy és fogsz enni rabkenyeret, lelkem, mert megszolgáltad, ha, ha! Majd aztán mesélhetsz róla, hogy izlett!

Tonia csak állt ott némán . . .

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Ujvidék állomásán létesitendő felvételi épület bővitése és részbeni átalakitása czéljából ezennel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk. A tervek az ajánlati költségvetés részletes leirás, a szerződési tervezet, a feltét füzetek és a pályázati feltételek, Budapest jobbparti üzletvezetőség pályafentartási és épitési osztályánál (Külső-Kerepesi út), valamint az ujvidéki osztálymérnökségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb f. é. augusztus 2 án déli 12 óráig üzletvezetőségünk I. osztályánál nyujtandók be lepecsételve eme felirattal: «Ajánlat az ujvidéki felvételi épület bővitése és részbeni átalakitására.» Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Bánatpénz fejében legkésőbb f. é. augusztus 1-én déli 12 óráig 3000 forint, azaz háromezer forint készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban gyüjtőpénztárunknál (Külső-Kerepesi-ut) lefizetendő. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az értékpapirok a budapesti illetőleg bécsi tőzsdén a legutóbb jegyzett 14-napnál nem régibb árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek. Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel adandók fel. Az ajánlatok között a szabadválasztási jogot magunknak fentartjuk.

Budapest, 1899 julius hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

SZÉLL KÁLMÁN
miniszterelnök arczképe.

Benczúr Gyula festménye után.

Nagy folio alakban japán papiron.

Ára 1 frt.

1 frt 20 kr postautalványon való beküldése után bérmentve szállitja a kiadóhivatal.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A Szepesség,
magas Tátra és szepesi középhegység.
Utazási kézikönyv.

Irta

Dr. POSEWITZ TIVADAR

A csúcsok megmászását leirta

DÉNES FERENCZ

53 képpel és 14 térkép és tervrajzzal.

Ára vászonkötésben 1 frt 50 kr.

BŰNÖK.
Tizennyolcz elbeszélés.

Irta

SZABÓNÉ NOGÁLL JANKA.

Ára füzve 1 frt 20 kr.

Tartalom: Kitörölt sorok. — A vagyon. — Miért? Miért? — A medve. — Nacza levelet ir. — Az alkalom Czicza-Micza. — Gábris. — Csengetyü-hangok. — A gazember. — A harangok. — Hona kötelesség. — Alku. — Micza meg a fia. — Két leány. — Éji látogatás. — A bün.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.

Vasút mentén.

A magyar királyi államvasutak, továbbá a győr—sopron—ebenfurti és eperjes—bártfai vasut állomásai mentén fekvő városok, helységek és azok leirása.

Irta

Ocskói Ocskay Gusztáv.

Ára vászonkötésben 1 frt.

Uj német-magyar szótár!

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

NÉMET ÉS MAGYAR SZÓTÁR

szerkesztették

Simonyi Zsigmond és Balassa József.

Első, német-magyar rész.

Ára füzve 3 forint, félbőrkötésben 4 forint.

Második, magyar-német rész sajtó alatt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

ROVARGYÜJTŐ.

Segédkönyv a középiskolai tanulóifjuság számára.

Irta

LEJTÉNYI SÁNDOR

fögymn. tanár.

Ábrákkal. *Ára kötve 50 kr.*

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A KI BÁTOR, AZT MEGSEGÍTI AZ ISTEN.

Elbeszélés.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította **Ambrozovics Dezső.**

I.

— Annyit mondok, hogy elég volna már a bánkódásból, kisasszonykám! — mondotta az öreg dajka, Kurleteva Natáliának. — Ne haragitsd már az Istent! Lásd, galambocskám, azért még nem esik ám ki a világ feneke . . . Nos hát, az apád kikosarazta a kérődet, meg is sértette őt . . . Hidd el, nem ez volt neked sem az első, sem az utolsó kérőd . . . Kijut még majd neked belőlük, csak visszaköltözzék apád Moszkvába!...

De a kisasszonyka bizony nem igen hallgatta az öreg dajka okos érvelését, hanem csak tovább sirdogált, zubbonyának ránczos újjaival törülgetve szemeit.

— Mit csináljak már veled, drágám te! Hogy nyugtassalak meg?!... Hát igazán annyira megtetszett neked az a feketeszemü ember, hogy megfeledkezel miatta az apádról, Ivanovics Fedorról is?! De hát gondold meg, fogadhat-e ő vejéül egy teljesen ismeretlen és nem előkelő származású embert? Hiszen magad is tudod, hogy milyen büszke, milyen gőgös! Hisz' a büszkesége miatt lett kegyvesztetté, s azért küldte őt Alexej czár számkivetésbe, ide a birtokára . . . De úgy látszik, még ez sem törte le a szarvait! A milyen volt a bölcsőjében, olyan marad a sirjáig.

— A gőgös embert, dadám, nem segiti az Isten, — suttogta a kisasszonyka sirva, zokogva. — Ám jó, ha kikosarazta! Volt joga hozzá! De miért sértette is meg azt az embert!?

— Ezt csak nem veheted rosz néven az apádtól! Hát ki sértene, ki szidna le embert, ha nem ő! Hiszen a vőfélyeket majd hogy korbácscsal nem verte ki a házból, — jobbágyokat küldött ki seprűvel, hogy söpörjék el a lábuk nyomát, a merre távoztak!

— De hát mit csináljak a szivemmel! — kiáltott fel a kisasszonyka fölemelve a fejét és kiegyenesedve. — Mit csináljak a szivemmel, mikor ő kitépte a keblemből és magával vitte! — folytatta könyes szemeit öreg dajkájára emelve.

— No, no kisasszonykám, a leányszív az... az feledékeny, — jegyezte meg a dajka.

— Feledékeny, de nem . . . az enyém! — mondotta Natasa határozottan. — Mikor először találkoztam vele nagyasszonynénémnél, Vologdában, igy szóltam magamban, «ime ő az az én jövendőbelim!» később, mikor ide költöztünk, — hiszen magad is tudod, — titokban minden este találkoztunk az ablakban . . . Én megismertem egész lelkét, egész életét; s lassankint kedvesebb lett ő előttem összes moszkvai előkelő kérőimnél. Mennyit állt ki szegény, valahányszor ide a kertünkbe belopózott! . . . mennyi édes örömöt szerzett nekem az én magános életemben, a mikor hosszú nyári éjszakákat töltött el a lombos nyirfán ott az ablakom alatt, és velem együtt hallgatta a fülemüle csattogását! . . . És hogy tud szeretni, dada! Nem úgy mint a moszkvaiak, — a maga módja szerint! Egy szót kellene szólanom s az örvénybe ugranék, tüzbe menne értem! Mert ő bátor, a félelmet, a habozást nem ismeri . . .

— Ugyan mit ér a bátorsága! — dörmögte az öreg, lopva egy pillantást vetve a kisasszonykára: — ha a mi úrunk egyszer ott meglepné azon a nyirfán, bizony nem igen kimélné ám a te jövendőbelid fejét. De még minekünk is ugyancsak kijutna ám . . . A te apuskáddal a ki kikezd, az a fejével játszik . . . nem hiába, hogy egyedül csak a czárnak tartozik felelősséggel . . . !

— Szóval, hát mindezek után én egyszerűen taszitsam el az én Vaszilij-met és nézzek más után! De hát megbocsáthatná ő ezt valaha én nekem? Nem, sőt fájdalmában a fejét sem kimélné s kész volna mindenre . . . Nem, azt tudhatja az apám, hogy az ő akarata ellenére nem megyek hozzá Vaszilij-hez; de az is bizonyos, hogy a magam jó szántából a mássé se' leszek. Legfeljebb, ha kezemet lábamat megkötözik és úgy visznek az oltár elé . . .

A dajka szomorúan csóválta a fejét.

— Nem kérdi ő a te beleegyezésedet Natasenka, ha neki egyszer valaki megtetszik! Dehogy is kérdi! . . . Azért hát ne búslakodjál, ne epeszd magadat idő előtt, ne szomorkodjál hiába . . . A te apád akarata olyan, mint egy kőből való börtön, nem lehet azt lerombolni se könyekkel, se imádsággal . . .

— Látszik már, dada, hogy megöregedtél s kezded elfelejteni a meséidet! Hiszen épen te mesélted nekem, hogy szöktek meg a börtönből daliás leventék, hogy szorították szét a nehéz ablakrostélyokat lábaikkal és hogy jutottak ki a szabad pusztaságra!?...

A dajka elfordult Natasenkától és némán lehorgasztotta a fejét.

II.

Tretyak-Mihajlov Nikitics Vaszilij, a vologdai földesúr, közeli szomszédja a volt bojár Kurletev Ivanovics Fedornak. Volt neki a Kurletev kastély közelében vagy tiz yjerszttnyire Szuhonyában terjedelmes birtoka, a melyen állandóan élt, kivéve, mikor a czár szolgálatára kellett állania. A maga tisztességes jövedelméből Moszkvában is gondtalanul megélhetett volna, sőt Mihajlovics Alexej czár udvarába is egyengethette volna magának az utat, mert mindenféle sógorsága és komasága volt az udvarnál . . . Csak az volt a baj, hogy Nikitics Vaszilij mindennél a világon jobban szerette ott Szuhonyában az ő Pecskovo-ját és csak ebben a kedves fészekben tudott igazán kényelem-kedve szerint élni. Kora gyermekkorától kezdve hozzászokott ennek a vidéknek nyugalmas csöndjéhez, az egészséges és békességes munkához, s ennek a falusi zúgnak örömeihez és szórakozásaihoz, s mindezt nem akarta fölcserélni a nyomasztó nagy városban való unalmas élettel s az udvari körök alsóbb rétegeinek nehéz és izgalmas szolgálataival.

— Isten hirével! — mondogatta Nikitics Vaszilij a barátainak, — majd csak megélünk így is, a nélkül, hogy elkoptatnók a lábainkat a lépcsőkön, és kifárasztanók a nyakunkat a sok hajlongásban! A katonai szolgálat: az egészen más . . . Elbánni az ellenséggel, a bátorságot kimutatni, az aztán valami . . . De évtizedeken át talpon lenni és várni, míg kiteszik az embert valami vojvodaságra, — ez nem mi nékünk való!

És ime, tüstént a lengyel háború befejezése után visszatért az ő Pecskovojába s ott ült egy helyben állandóan; az arcza verejtékével dolgozott künn a földeken, nyájakat nevelt, méhekkel foglalatoskodott, — és minden szabad idejéaz embereivel töltötte vadászgatva vagy a folyón és a tavon csónakázva; olykor egész nap ladikban ült ragadozó csukát, ezüstös keszeget vagy pirosuszonyos sügért lesve.

A szomszédok köröskörül mind szerették Nikitics Vaszilij-t jó szivéért, egyenes és nyilt jellemeért, ügyességéért és bátorságáért; egyuttal pedig tiszteltettel voltak a gazdaságban való járatossága és a vadászat mesterségének a furcsaságaiban való ismeretei iránt. Mindenki ő hozzá fordult tanácsért és segitségért — a parasztok úgy mint a földesurak; és senkit sem utasított el, mindenkinek segitségére volt, a mennyire csak tőle tellett. Csak a szomszédok kiváncsiságát nem szerette, — nem szerette, ha a lelkébe belepillantottak, a házasságra emlékeztették és feleséget ajánlgattak neki . . .

— Vaszjenka! — szólt ravaszul egyik-másik szomszéd, nagy feneket keritve a dolognak, — lásd, te nemsokára túl leszel a 27 éven, s még mindig itt penészedel a fészkedben . . .

— Miért penészedem? Az én fészkem se roszabb a tiednél . . . Bővében vagyok mindenek! Avagy kértem tán tőled valaha valamit? Vagy feküdtem le talán valamikor vacsora nélkül . . . ?

— Nem úgy értem a dolgot, Vaszjenka! De lásd mi nem értjük, hogy tudsz te igy asszony nélkül élni?

— És ugyan, kedves barátocskáim mi közötök van hozzá? Élek, a hogy élek, s nem kérdezek senkit, tetszik-e neki vagy sem . . .

— Mégis Vaszjenka, ideje volna már megházasodnod . . . Ez már a természet rendje . . .

— No persze! A természet rendje! És azután veszekedni a feleségemmel minden istenadta nap, úgy mint ti. Köszönöm, nem kérek belőle!

A megrettent szomszéd elhallgatott és iparkodott lenyelni a keserű pilulát, egyet hörpintve a kvászos kupából.

Egy dolog azonban föltünt az összes szomszédoknak. A mint Kurletev, a számüzött bojár megérkezett Oknyazsje-ba a birtokára, Nikitics Vaszilij tüstént lehorgasztotta a fejét. Suttogva beszélték, hogy már azelőtt megismerkedett

Kurleteva bojár-kisasszonynyal, a mikor ez vendége volt a nénjének abban a vologdai klastromban, a melyben Nikitics Vaszilij édesanyja élt, a ki az ura után letette a fogadalmat. De magával a bojár Kurletevvel, Nikitics Vaszilij nem igen sietett megismerkedni, és még egy üdvözletre se' tért be hozzá soha ... Hogy mért, azt senki sem kérdezte Nikitics Vaszilijtól, tudván, hogy az ilyen kérdésekre adós szokott maradni a felelettel.

A szomszéd cselédségtől úgy titokban azt is megtudták, hogy abban az évben, mikor Kurletevék Oknyazsjébe jöttek, Nikitics Vaszilij éjjelenkint gyakran járogatott valahová ladikon, és evezni sem vitt mást magával, mint Szokol nevű kedves vadászát. Halászeszközöket is vitt magával, de mint mondják, nem igen sok halat hozott haza ezekről az éjjeli kirándulásokról.

— Roszban töri a fejét! — mondogatták róla a szomszédok. — Valahol titokban ápolgatja a szerelmi lángját ... Ő hozzá jár esténkint: a zavarosban halászni.

S mindenfelé suttogták, hogy Nikitics Vaszilij a pópa leányához járogat, a ki a folyón túl volt a rokonainál látogatóban, s a ki már régen eszeveszetten szerelmes belé.

Elmult a nyár, és őszszel Nikitics Vaszilij véletlenül összeakadt valami vadászaton, híres szomszédjával. Találkozott vele, megtetszett a szeszélyes bojárnak — és szivesen látott vendéggé lett a házában. Együtt vadásztak, együtt dorbézoltak. Egyszer egy fárasztóbb vadászat után maga Kurletev is leereszkedett hozzá s benézett Pecskovóba, megkóstolta a mézét meg az ó-borokat és váltig dicsérte a pecskovói kunyhót; még panaszkodott is, hogy az ő leánya Oknyazsjé-be sem tudja őt ilyen jól tartani. Még a pecskovói vadászatot is megdicsérte.

— Nálad Nikitics Vaszilij olyan vadászat van, hogy még maga Mihajlovics Alexej czár is megirigyelhetné. A vadászodért, Szokolért pedig bármikor adok cserébe egy húsz portás falut.

— Nálam jó uram a vadászat, se nem eladó, se nem cserebere tárgya, hanem szent és sérthetetlen, — mondotta tréfásan Nikitics Vaszilij.

— Hejh, de sok szent és sérthetetlen jószága van az embernek! — felelt hirtelen Kurletev. — Itt van az én leányom, Natasa, ez is szent és sérthetetlen; de ha találnék neki férjet, egy jóravaló ficzkót, a kinek megtetszik, bizony odaadnám neki.

A bojár nem vette észre, hogy ezekre a szavakra hirtelen milyen izgatottság vett erőt Nikitics Vaszilij-n.

Mikor elérkezett az őszi vadászat és télre fordult az idő, Nikitics Vaszilij fölkerekedett és elment Vologdába, hogy kikérje édesanyja áldását, megrohanta a keresztapját, Vologda vojvodáját és fölkérte, hogy legyen a kérője Kurletevnél.

Az öreg nekiindult a 80 vjersztes útnak, két napot töltött Pecskovoban, és végre rászánta magát, hogy elmegy Oknyazsjé-be. Hogy fogadta és hogy kisértette ki őt a bojár, — azt már tudjuk ... Két nap mulva a vojvoda elkeseredve és haraggal telve visszatért Vologdába; azután Nikitics Vaszilij is fölkerekedett a fészkéből és nem vitt magával mást, mint az ő hűséges Szokol-ját. Hová, miért és mennyi időre ment el, arról nem szólott senkinek, — nem is tudta senki.

III.

A Jaroszlav és Vologda közt levő széles országúton volt egy olyan hely, a melyet sem a kereskedők, sem az utasok nem szerettek. Ezen a helyen az út egy kiterjedt mocsáron vezetett át, a melyen gerendákból és rőzséből életveszélyes híd volt összetákolva. A hídon túl az út ősrégi sűrű fenyőerdők összefüggő két fala közt meredeken emelkedett a hegynek fölfelé. Nem hiába hívták ezt a helyet a *halál hídjának*. — A ki azon a hídon szerencsésen átjutott, az már azután teljes épségben elért Vologdába is árúival együtt; csakhogy ezen a helyen olyan gyönge lábon állott a közbiztonság, hogy alkonyat után senki ember fia nem merészelt nekiindulni a halál hídjának. Mindenki iparkodott még világossal elhagyni ezt az átkozott helyet, még pedig csoportokba verődve, nehogy az utonállóknak valami nagyon megkönnyítsék a munkát; sőt sokan voltak, a kik nem resteltek akár 40 vjersztnyi kerülő utat is megtenni csak azért, hogy ne kelljen ezen a helyen keresztülmenniök, és az erdő kóbor gazdáinak, a kik éjjelenkint bicskával az övükben és ólmos botokkal a kezükben ott leselkedtek a híd körül, esetleg önkéntelen váltságdíjat fizetniök.

Az út mentén közvetlenül a mocsár szélén állott egy nagy fogadó, melyet az utasok mind igen jól ösmertek. Az öreg Mohnacs Mihej volt benne a gazda, a ki igen finoman értette a mesterségét ... A kihez ő így szólt:

— Maradj nálam, tölts itt vagy egy napot! Az ilyen okosan tette, ha nem mozdult ki a házból s inkább elköltötte ott az utolsó garasát is, semhogy neki menjen a biztos veszedelemnek ...

A kit pedig az öreg Mohnacs hajlongva kikisért a kapuig és így szólt hozzá:

— Isten veled! Szerencsés utat!

Az ilyen, bátran, akár koromsötét éjjel is átmehetett a halál hídján, a nélkül, hogy bárki csak egy újjal is hozzá nyult volna.

*

Vagy két nappal karácsony szent estéje előtt kora hajnalban zörgettek a Mohnacs kapuján. Az öreg lassan magára kapta a kaftánját, posztóczipőt húzott és kiment az udvarra.

— Ki van itt? Barát vagy ellenség?

— Barát. Nyisd ki hát szaporán! Nyisd ki már!

— Tán csak nem fagytok meg, vagy mi!? Mi a manó lelt benneteket! — dörmögött az ősz és kóczos Mohnacs, lomhán félretolva a reteszt és kinyitva a kaput.

Csakugyan három parasztszán siklott be az udvarra. Két vagy három sötét alak ült mindenik jól megrakott szánon.

— Hogy vagy, komám! — kiáltott fel az egyik szánról kiugorva egy zömöktermetű, szélesvállú vörös ficzkó. — Úgy-e, hogy nem vártál, nem álmodtad, hogy ilyen hamar a nyakadra jövünk megint!?

— Már hogyne vártalak volna! — felelt Mohnacs hirtelen. — Csak attól tartottam, hogy elkéstek ...

— El is késtünk bizony, — folytatta a vörös ficzkó, Mohnacs fülébe suttogva. — Vártuk, hogy majd a mi leshelyünk mellett viszik el a Kurletevék kincseit, de bizony nem úgy történt, mert kerülőúton Szuhonya felé vitték! ... Lehet, hogy azóta már otthon is vannak! Hejh, pedig be kár!

— Jaj, de még milyen! Becsaptak a kutyák! — morogta Mohnacs dühösen.

— Soh'se szitkozódjál! Gyerünk csak be, majd ott elmondom, mi most a tervünk ...

— Odabenn nem jó lesz ... Vendégem van ... a pecskovoi földesúr... Menjetek le a pinczébe... ott majd megbeszéljük ...

— Jó, jó! Csak előbb bekötjük a lovakat!

Ezzel leszedték a lovakról a zablát s odakötötték őket a jászol elé; azután az ajtót jól bezárva, egyenkint lementek egy rejtett csapóajtón a pinczébe. Mikor közülük az utolsó is eltünt az ajtó mögött, a vendégszoba egyik szögletéből előkerült Szokol, óvatosan, mint a macska a madárhoz, odalopózott a csapóajtóhoz, kinyujtott nyakkal, füleit hegyezve figyelni kezdett, majd zajtalanul fölemelve az ajtót leereszkedett a sötét pinczébe.

*

— Nikitics Vaszilij! Hé, Nikitics Vaszilij! Ébredj uram! — suttogta egy órára rá Szokol, s hol a vállán, hol a karján teljes erejéből rázta az urát. — Ébredj, veszedelem fenyeget! ...

— Veszedelem? Mi féle veszedelem? — kérdezte Nikitics Vaszilij aggodalmasan, a mint álmából fölébredt és a szemeit dörzsölte. — Beszélj szaporán!

— Itt nem beszélhetek uram! Itt minden repedésnek szeme s még a falnak is füle van! Csak annyit mondok, hogy most már nem mehetünk búcsúra ... Haza kell sietnünk ... Haza! Egy perczig se' szabad késnünk!

— Beszélj hát! — dörmögte Nikitics Vaszilij türelmetlenül. — Mi történt?

— Nem szólok addig semmit, a míg künn nem vagyunk ebből az átkozott házból! — suttogta a hűséges Szokol. — Készülj szaporán, a lovak már készen állanak.

Fél óra sem mult el e beszélgetés után, mikor Nikitics Vaszilij, miután kifizette a számláját kilépett az udvarra és felült könnyű kibitkájára, a mely elé libasorban három zömök szürke volt befogva.

— Ezentúl is kérem szives látogatását! — mondotta Mohnacs mély hajlongások közt. — Erős és szép lovacskáid vannak uram!

— Hjah, sebesen be kell érnünk Vologdába! Hogy állunk, ott is úgy gazdálkodnak az útonállók, mint erre tifelétek?

— Isten áldjon uram! Szerencsés utat.

Szokol megráncsolta a gyeplőszárat, egyet cserdített az ostorával, mire a lovak megindultak s a kibitka nagyokat zökkenve gördült tova a hepe-hupás úton.

Alig mentek három vjersztet a vologdai úton, Szokol hirtelen oldalt kanyarodott, s egy elhagyott erdei vágáson áthajtott a szomszéd útra, melyen lélekszakadva vágtatott haza Pecskovoba.

IV.

Karácsony szent estéjén Natasa szomorúan s félelemmel és aggodalmakkal telve az ő kedves Vaszilij-jáért, — a ki egyszeriben, mint a vihar fölkerekedett hazulról és eltünt, senki sem tudta hová, — könyes szemekkel fordult oda öreg dajkájához.

— Galambom, jó dadácskám! Nyugtass meg, könnyits a lelkemen ... Olyan véghetetlenül szomorú vagyok ...

— Mondsza hát gyorsan édes, gyermekem, mivel könnyítsek rajtad... Hiszen amúgy is úgy félek, hogy megsoványkodol és csorba esik a szépségeden!

— Mit nekem a szépségem, mikor csak egy gondom, egy aggodalmam van! Mit nekem ilyenkor a szépség! Dadácskám a jövőbe szeretnék látni, a jövőbe ... Hiszen tudod, milyen este van ma!

— Oh, gyermekem, rettenetes ám ez a mai est! ... Nem szeretek én ezen az estén jósolgatni: lásd, a mit ma jósolunk, az mind be is következik ám ... Hátha, uram ne hagyj el! Olyasmit látnál, a mitől a szíved is elszorúlna!?... Hiszen ilyenkor éjjel annyi minden veszedelem fenyegethet!

— Nem félek én, dadácskám, semmi veszedelemtől ... Csak a tőle való elválástól, ettől reszketek ...

— Jól van édes, jól van! Majd hát eligazítom a dolgot kedves kisasszonykám ... De a fürdőbe, oda nem eresztlek ám ... a világ minden kincseért sem! Ott azután igazán baj érhetne ... Csakhogy lásd, ehhez valami puszta hely kell, a hol semmiféle szentkép sincsen ... Talán fönn a fedél alatt, a padláson, ott abban a kis szobácskában, mely a lépcsőre nyílik ... Ott majd elrendezem.

— Köszönöm neked dadám, köszönöm ... Csak rendezd el szépen, drágám.

— Elrendezem. Pontban éjfélkor majd odavezetlek ... Odaállítok eléd egy ibriket vízzel teli, és ragasztok rá három gyertyácskát ... Szemben veled lesz a tükör ... S a mint felforr a víz az ibrikben, úgy néz bele a félhomályban a tükörbe ... A mit ott látsz, azt beszéld el nekem ... Én majd azután megmagyarázom, megfejtem, fölvilágosítlak ... De nehogy a nyakadon felejtsd a kis keresztedet, mert akkor a gonosz lélek nem mutatja meg a jövődet a tükörben ...

*

Eljött a sötét, deczemberi éjfél. A tyukok már réges-rég elültek a Kurletevék udvaházában; régen mély álomban merült minden a tágas úrilakban ... Még a kutyák sem ugattak, a bakterek sem szólítgatták egymást ... Sehol egy pisla fény, sehol semmi élet — elnémult, meggdermedt minden. Csak fönn a padláson, abban a puszta kis szobában virrasztott egyedül Feodorovna Natália, a ház kisasszonya.

Meleg, czobolyprémes bundába burkolózva, fejét a meleg sipka fölé bársonykendővel bekötve ott ül szomorúan és remegve a kis asztalka előtt. Az asztalkán áll egy szinig vízzel teli nagy ezüst ibrik, melyet az apjától kapott ajándékba, a szélére pedig oda van ragasztva három kis fehér, viaszgyertyácska. Az ibrik mögött áll könnyű keretbe foglalva a kis kerek tükör. A homályosan pislogó gyertyák, épen csak a kisasszonyka sápadt, s a rémülettől, valami ismeretlen és titokzatos várakozástól izgatott orczáját világítják meg. Körös-körül homály és sötétség uralkodik, s a halálos csöndet csak olykor szakítja meg egy-egy denevér, odacsapva szárnyait a kis padlásszoba gerendáihoz. A kisasszonyka önkéntelenül összerezzen ezekre a hangokra — összekuporodik és még jobban belebúvik czobolyprémes bundájába. Félelem és valami rettenetesen nyomasztó hangulat ül a lelkén ... És csakugyan, borzalmas is ám itt a padláson, sötét éjszakában, a csönd és a homály közepette, és különösen karácsony szent estéjén, mikor a gonosz lélek féktelen és korlátlan úr körülötted, s mikor tudod, hogy ezen az estén teljes szabadsággal intézheti az emberek sorsát. Ott ül Natasa s nem mer keresztet vetni magára, nem mer imádkozni ... Nem meri megtörni azt a bűvös kört, a mely körülveszi, s merően bámul az ibrikben melegedő vízre, s vagy századszor suttogva elolvassa azt a fölirást, melyet a fenekén a czimer körül lát, és önkéntelenül elgondolja.

«Nem, semmit sem kívánok annyira, mint hogy legyen az én jövendőbelim olyan jó, de olyan jó ember, mint Vaszjenka ... De mi ez? Csak nem a denevér?»

És csakugyan valami zörgött künn a lépcsőn, azután mintha hó csikorgott volna ... míg megint minden elcsendesült ...

Bámulja Natasa a vizet, és látja, a mint lassan pezsegni, duruzsolni, forrni kezd ... Csitt! Megint, az előbbinél hangosabban, megzördült valami, úgy hogy a kis szoba deszka-falai is megremegtek belé ... s a víz csak tovább forrott.

«Most! Most! Mindjárt meglátom a tükörben a jövőmet» — gondolja magában Natasa és remegve szegzi tekintetét a reszkető homályra.

Látja, a mint lassan kinyílik a szobácska ajtaja, s egy homályos alak zajtalanul ereszkedik le a lépcsőn ... Egyszerre a rémülettől megdermedve hallja, mint hajladoznak, mint csikorognak a lépcső fokai a nehéz, a sulyos léptek alatt ... És mire leérkezett, odaállt a sarokba, és lassan leemelve a sapkáját, térdre ereszkedett a lábai előtt ...

«Mi ez!? Álom? Látomás? ... Avagy tán a gonosz lélek?» — gondolja Natalia egész testében remegve, végre nem bir tovább magával, érzi, hogy ereje cserbenhagyja ... s egyszerre megszólal mögötte egy ismerős hang:

— Kisasszonykám! Fedorovna Natália! Galambom édes! Natasa ... ne félj ... Hiszen én vagyok!

— Nikitics Vaszilij! Vaszjenka! Honnan jösz ilyenkor?! ...

Natasa nem állta ki tovább, felugrott a padkáról s a nyakába borult jövendőbelijének.

Nikitics Vaszilij térdenállva kérőleg nyujtotta felé a karjait, mintha védekezni akart volna a gonosz lélek kisértése ellen.

— Nem! — mondotta határozottan. — Ne csókolj, ne ölelj engem Natasenka! Nem úgy jöttem én most te hozzád, mint a boldog vőlegény, menyasszonyához ... Mint egy elodázhatlan veszedelem előhírnöke jöttem én ide ... Mint a tiszta felhő, úgy lebeg ez a veszedelem valamennyiünk feje fölött ... Eljöttem, hogy téged és apádat megmentselek a rablóktól; vagy ha ez nem sikerül, legalább itt puszultjak el a te védelmedben ...

— Mit beszélsz? Mit beszélsz? Miféle veszedelem? Miféle rablók? — suttogta Natasa szinte magánkívül, nem értve az egészből semmit, sőt még azt sem tudva, vajjon ébren vagy álmában történik-e vele mindez.

— Nincs veszteni való időnk! Én és Szokol a nyirfán keresztül hágtunk be ide hozzád ... A gazok már köröskörül minden ki és bejárást elálltak ... Csak a jelre várakoznak ... Itt a házban is árulás környékez ... Az ablakokon át fognak betörni a házba, a szobáitokba ... Vezess bennünket mielőbb hozzá ... Lehet, hogy még sikerül feltartóztatnunk a gazokat addig, míg a segitség megérkezik ...

— Gyerünk, gyerünk szaporán! Mentsd meg, oh mentsd meg az apámat.

— Az isten szerelmeért csöndesebben drágám! Ne kelts föl senkit ... Ha riadást okozol, annál roszabb ... Menj csak és nyugtasd meg a dajkát, nehogy lármát üssön. Én meg Szokollal tüstént követlek!

Mialatt Natasa csöndesen lement a szobájába, Nikitics Vaszilij halkan füttyentett Szokolnak, a ki egyszeriben ott termett a kis padlásszobában. Az úr és a szolga — mindaketten levették az övüket és a felső ruhájukat, rendbeszedték a késeiket meg a pisztolyaikat, s az ibrikről egy-egy gyertyát véve a kezükbe, lementek Natasa szobájába.

V.

Kurletev Ivanovics Fedor ott feküdt a hálószobájában. Egész hosszában kinyújtózva szépen faragott ágyában, lágy pelyhes párnákon pihentette hatalmas testét, czobolyprémes takaró alatt, a mely fölött a lábai még egy prémmel bélelt damaszt kaftánba is be voltak csavarva.

Mélyen elaludt a bojár a pazar bőjti vacsora után, melyet meleg pezsgőborból és lépes mézből készült itallal fejezett be. Azt álmodta, hogy sietve jő hozzá Moszkvából a czár futárja a kegyelem-levéllel, — hogy a czár visszahívja őt fehérköves városba, helyet ad neki az államtanácsban, és megnyitja előtte udvarát ... Egyszerre csakugyan érzi, a mint valaki hol az ujjasánál, hol gallérjánál fogva teljes erővel rázza, és iparkodik őt felkölteni mélységes álmából.

— Nos, mi az ... mi kell? — mormogja félálomban. — Ha ... a futár ... Moszkvából ... hadd várjon reggelig ...

— Apuskám! — hallja közvetlen a füle mellett a leánya reszkető hangját. — Apuskám! Ébredj fel hamar! ... Rettenetes veszedelem fenyeget! Végső pusztulás!

— Ugyan már! Elment az eszed? — szólal meg a bojár az ágyában felülve. — Hol álmodtad ezt? ...

— Csöndesebben! Az istenért csöndesebben! Ne szólits senkit ... Mert meghallják ... Rablók jöttek a kastélyodba ... Minden útat elzártak ... Tüstént beugranak hozzád az ablakon ... A félszer tetejéről éppen félérnek a hálószobádig — lásd Bezpjatij Szidorka már a létrát is odatámasztotta nekik az ablak alá ... Ő volt az, a ki idevezette őket ...

— De hát ki mondta ezt neked? Ki tartott bolonddá? — kérdezte a bojár aggódva és haragosan.

— Nem tartottam bolondá, — szólalt meg a homályban egy ösmerős hang, — csak a való igazságot mondottam neki. Azért küldtem hozzád a leányodat, hogy megmentsen téged ...

— Ki van itt? — kiáltott fel a bojár megrémülve, s iparkodott fölismerni a homályban előtte álló két magas férfi alakot.

— Én vagyok, a szomszédod, Tretyak-Mihajlov Vaszilij, meg a szolgám, a kit Szokol-nak hívnak. Véletlenségből megtudtuk, hogy be akarnak törni hozzád, eljöttünk, hogy megvédelmezzünk és tartsuk magunkat addig, míg segitség érkezik. Öltözz fel uram szaporán, nincs veszteni való időnk.

A bojár szinte már nem is ügyelt a szavaira ... Gyorsan magára kapta a kaftánját, övet csavart a derekára, s elkezdett tapogatózni a falon, hogy magához vegye a kardját, a pisztolyait és a vadászkését.

Nikitics Vaszilij ezalatt meghuzódott a hálószoba ajtajában és visszafojtott lélekzettel figyelt ... Mikor a bojár felöltözött és odalépett hozzá, Szokol a fülébe sugta:

— Szidorkával megállapodtak, hogy a harmadik kakasszóra ő kinyitja az előszoba ablakát, és gyertyával jelt ad nekik. Jőjj hát, kérlek! . . . Nikitics Vaszilij már vár reád. A mint Szidorka az előszobába lép, tüstént elnémítjuk...

— De hol vannak az embereim? . . . Hol a jobbágyaim? — kérdezte a bojár rémülten.

— A jobbágyaid uram, a kik nem részegek, már rég meg vannak kötözve, s úgy hevernek lenn a cselédházban, mint a kévék . . . A rablók vannak vagy negyvenen és maga Bezmjen Hlopka a vezérük . . . A kinceidet szerencsésen átcsempészték ide az embereid . . . ezekre fáj a foguk . . .

Halk, óvatos léptek hallatszottak az előszobában. Alig recsegtek a laza deszkák a mezteln lábak alatt . . . Halvány fénysugár villant be a szobába a félig nyílt ajtón át, majd ismét sötét lett egészen . . .

Ebben a pillanatban Nikitics Vaszilij és Szokol hirtelen feltárva az ajtót, kirohantak a sötét előszobába, a hol Szidorka a gyertyát eloltva, épen az ablakot akarta kinyitni. Meg se' mukkant, a mint egyszere két hatalmas kéz ránehezedett a mellére és a torkára, két másik pedig sietve hátrakötötte a kezeit.

— Szorítsd meg jól, Szokolka! — suttogta Nikitics Vaszilij. — A száját meg tömd be a kendőddel, hogy ne kiálthasson és ne adhasson jelt nekik, mert különben le nem rázzuk a nyakunkról a gazembereket! Úgy, úgy! Pompás! Most rúgd oda a szegletbe . . . Feküdj ott, te hitvány gazember!

Miután Szidorkával végzett, Nikitics Vaszilij bátor kézzel nyúlt az ablakhoz, és mind a két szárnyát kitárta, ő maga pedig a hűséges Szokollal félreállott és néma várakozásában még a lélekzetét is visszafojtotta.

(Folytatása következik.)

1899. aug. **272. sz.** 1899. aug.

BUDAPESTI SZEMLE

A M. Tud. Akadémia megbizásából szerkeszti

GYULAI PÁL.

TARTALOM:

A magyarok kivándorlása Amerikába. (I.) — Hegedüs Loránttól.
Oroszországi és keletázsiai expeditióm. (I.) — Gr. Zichy Jenőtől.
Paskievics Magyarországon. — K. J.-tól.
Roskadozó kastélyok. (III.) — Beszély. Leskovár Jankó után, horvátból — Margalits Ede.
Quota-tanulmányok. (III.) — Földes Bélától.
Költemények: A hegytetőn. — Lévay Józseftől. — A kyklops. Theokritos után, görögből — György Lajostól.
Vallástörténeti congressus. — rz.-től.
Értesitő: Szentkláray Jenő: A csanádi egyházmegye története. — t — z.-től — Eugène Muntz: La bibliotèque de Mathias Corvin. — r.-től. — Thomas Seccombe: The surprising adventures of Baron Munchausen. — Kropf Lajostól. — Egy kis polemia. — i.-től. — Nyilt levél a szerkesztőhöz. — Haraszti Gyulától. — Uj magyar könyvek.

Megjelen évenkint 12-szer, 10 ívnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 forint, félévre 6 frt.

Franklin-Társulat
magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapesten.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

Készit kitünő minőségü clichéket mindennemü nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.

Legjutányosabb árak.

Telefon 62—79. 8284

Fényképfelvételek.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.

Vasút mentén.

A magyar királyi államvasutak, továbbá a győr—sopron—ebenfurti és eperjes—bártfai vasut állomásai mentén fekvő városok, helységek és azok leirása.

Irta

Ocskói Ocskay Gusztáv.

Ára vászonkötésben 1 frt.

Borárverési hirdetmény.

A tarczali m. kir. vinczelléri-skola s a vele kapcsolatos állami szőlőtelepek több évi termésü borai f. évi augusztus hó 16-án délelőtt 10 órakor kezdődő nyilvános szóbeli árverésen eladásra bocsáttatnak.

Az egész eladó borkészlet 477 hektoliter, melynek becsértéke 25 frt és 70 frt között váltakozik.

A borok czukor-, szesz- és savtartalomra elemezve vannak.

Az árak hordó nélkül értendők; a hordók hektoliterje 2 frt 60 krral számittatik.

Az eladó borkészletek hordónként bocsáttatnak árverésre, hogy azok is vehessenek, a kik egy-egy fajtából csak kisebb mennyiséget kivánnak beszerezni. Az egyes hordók ürtartalma 130—140 liter.

Az árverezők kötelesek a megvenni szándékolt bor kikiáltási árának 5%-át az árverezés megkezdése előtt a vinczelléri-skola igazgatóságához bánatpénzül letenni.

Az árverés megkezdése előtt zárt ajánlatok is adhatók be, melyekhez szintén 5% bánatpénz csatolandó.

Az eladandó borok a vinczelléri-skola igazgatóságánál való egyszerü jelentkezés mellett előzőleg is megizlelhetők. Ugyanott bővebb felvilágositások szerezhetők.

Tarczal, 1899. évi julius hó 29-én.

M. kir. vinczelléri-skola igazgatósága.

8313

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A Szepesség,

magas Tátra és szepesi középhegység.

Utazási kézikönyv.

Irta

Dr. POSEWITZ TIVADAR

A csúcsok megmászását leirta

DÉNES FERENCZ

53 képpel és 14 térkép és tervrajzzal.

Ára vászonkötésben 1 frt 50 kr.

SZÉLL KÁLMÁN

miniszterelnök arczképe.

Benczúr Gyula festménye után.

Nagy folio alakban japán papiron.

Ára 1 frt.

1 frt 20 kr postautalványon való beküldése után bérmentve szállitja a kiadóhivatal.

ROVARGYÜJTŐ.

Segédkönyv
a középiskolai tanulóifjuság számára.

Irta

LEJTÉNYI SÁNDOR
főgymn. tanár.

Ábrákkal. *Ára kötve 50 kr.*

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A KI BÁTOR, AZT MEGSEGÍTI AZ ISTEN.

Elbeszélés.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította **Ambrozovics Dezső.**

(Vége.)

Hallatszott, a mint két vagy három ember, kiknek a csizmái nagy zajjal csikorogtak a hóban, létrát állitott az ablakhoz. A létrán csakhamar egy sötét, homályos és vad alak mászott fölfelé. Hallani lehetett, a mint a létra fokai recsegtek a lába alatt . . .

Egyszere egy borzas sapkájú fej jelent meg az ablakban, két homályos kar támaszkodott a párkányra s egy sötét tömeg próbált lemászni az előszobába, széles vállaival alig tudva átvergődni a keskeny nyiláson.

— He, Szidorka! — suttogta egy durva hang. — Nem jól csináltad a dolgot, ez az ablak nincs az én vállamhoz mérve!

— Megállj pajtás, — suttogta válaszul Szokol, ügyesen utánozva Szidorka hangját, — majd én segitek rajtad.

S még mielőtt Bezmjen Hlopka kiszabadithatta volna a vállait a keskeny ablaknyilásból, valaki olyan ügyesen hurkot vetett a nyakába és oly gyorsan és oly szorosan meghúzta, hogy a zsivány egyszeriben elnémult . . . Még a lélekzete is elakadt . . . A szemei elhomályosodtak, zúgni kezdett a feje s elvesztette eszméletét. Még azt sem érezte, a mint Szokol és Nikitics Vaszilij egy hatalmas rántással behúzták őt az ablakból az előszobába s kezeit és lábait összekötözve odalökték őt a szegletbe Szidorka mellé.

— Nos, mi lelt benneteket? — kiáltott oda Szokol a két másik rablónak, iparkodva utánozni Hlopka rekedt basszus hangját. — Ideje már, jőjjön hát, a kin a sor van.

A pecskovai földesúr és Szokol, hasonló módon bántak el a másik két rablóval, mint Hlopkával. Ezek is, mint ő, hurokra kerültek az ablakban, meg se birtak mukkani, s összekötözött kezekkel és lábakkal odakerültek a másik két gonosztevő mellé az előszoba sötét zugába.

Kurletev mindezt a hálószobájából hallgatta, a hol reszketve ült, nem a maga életeért, hanem a leányáért, a ki hozzásimulva várta a biztos veszedelmet, és áhitatosan imádkozott az apjáért és a jövendőbelijéért. Egy másik homályos szögletben ép úgy imádkozott, nyögve, és sohajtozva az öreg dajka.

— Uram, — szólt Nikitics Vaszilij, belépve a hálószobába, — erről az oldalról most már nincs mitől tartanunk. A legfőbb és legelszántabb gonosztevők kezeink közt vannak. Az én Szokolkám ott áll mellettük az ablaknál, fejszével a kezében, s ha valamelyik megmoczczan, vagy valaki az ablakon bekukkan, aligha fog élve megmenekülni. Most a te vadász-készletedből egy-egy fegyvert kell előkutatnunk, s oda kell állnunk ahhoz az ablakhoz, mely az emeleti folyosóra nyilik, hogy ha a zsiványok arról az oldalról támadnának, lepuffantsuk őket! Vad se' menekül tőlem, tán a zsiványokra sem fogok ráhibázni! Így azután Isten segedelmével csak kihúzzuk addig, míg segitség érkezik!

— Tégy, a mint gondolod! Teljes szabadságot adok mindenben, Nikitics Vaszilij! — mondotta halkan Kurletev, fölemelkedve a helyéről, hogy váratlan megmentőjének jó tanácsait kövesse.

*

Hlopka egész bandája, mely éjszakának idején oly váratlanul betört Kurletev portájára, hamarosan és ügyesen elbánt a házi cselédséggel; két zarándoknak öltözött zsivány, már előtte való este bekérezkedett a házba, hogy átöltözhesse az éjszakát. Ezek a cselédség egy részét valami erős altató itallal leitatták, a kutyákat megétették és kinyitották a kapukat elszánt czimboráik számára, a kik azután tüstént megkötözték az egész cselédséget és becsukták a cselédházba. A ki ellenkezett, azt ólmos botjaikkal fenyegették, s alig egy óra alatt Kurletev egész házát hatalmukba keritették a rablók, a

kik mindenfelé őröket állitottak fel, és úgy kezdtek gazdálkodni a pinczékben, éléskamarákban és hombárokban, mintha otthon lettek volna. Hlopkának két elszánt és megbizható czimborával az áruló Szidorka jeladására be kellett másznia a házba, meg kellett volna fojtania a gazdát, magához venni a kincseket s azután az egész banda számára megnyitni a fehér lépcsőn át az udvarra nyiló ajtót.

De immár a harmadik kakasszó is elhangzott, s több mint egy óra telt el azóta, hogy Hlopka a társaival a házba lopózott, s az ajtó még sem nyilt ki. Elmúlt még vagy félóra, pirkadni is kezdett, de a vezérnek és társainak híre-hamva sem volt sehol . . .

— A kópék alkalmasint fülig ülnek az aranyban és könyökig vájkálnak a drágakövekben! — dörmögtek a rablók csoportokba verődve a ház körül s a vezér parancsa nélkül semmit sem mervén kezdeni.

— Alkalmasint úgy lesz! Most azután kötéllel sem lehet őket elhúzni a kincsek közül!

— Hogy volna czimborák, ha valamelyikünk úgy félszemmel bepislantana, vajjon mit művelnek odabenn? Hogy gazdálkodnak?

— Biz' az nem fog ártani! Lám a létra még ott áll az ablaknál. Menjen fel, a kinek van bátorsága!

— Itt van ni Szycs Vanka, az jól tud mászni! Fölkapaszkodik az még a legmagasabb fára is.

— Nos hát, Vanka, előre! — kiáltott rá az egész tömeg egy rongyos külsejü, ólmos bottal és fejszével fölfegyverkezett szikár ficzkóra.

— Tán bolond vagyok!

— Előre, ha mondom! Mi azután utánad jövünk! Ne félj, nem hagyunk cserben! Előre hát! — suttogott a tömeg körülállva Vankát.

— Hallgassatok már! Megyek már, no . . . De nem árulok el semmit abból, a mit látok . . . Úgy azután akár tetszik, akár nem, utánam kell, hogy jöjjetek!

Vagy tiz emberrel megindult a létra felé, belekapott a markába, és ügyesen kúszott fölfelé.

De alig, hogy a feje az ablakhoz ért, valaki rákiáltott felülről:

— Hogy merészelsz te útonálló, egy úriházba bemászni?

Vanka rettenetesen fölordított, s széthasitott koponyával, mint a zsák zuhant le a földre. A zsiványok egyszeriben visszahőköltek a létrától s bizony egyiküknek sem jutott eszébe Vanka példáját követni.

— Czimborák, ez gyanús dolog! Ott benn úgy látszik van valaki a háznép közül! — kezdték suttogni a rablók.

— Ugyan már ki volna ott a gazdán és a nőcselédségen kívül? Hiszen Szidorka úgy mondta nekünk, hogy éjszakára egyedül ő marad a házban a gazdájával? . . .

— De hát akkor ki hasitotta szét szegény Vanka fejét?

— Mit tudjuk mi? Lehet, hogy tán maga Hlopka, azért, hogy az ő engedelme nélkül akart bemászni!

— Ha igy áll a dolog, akkor mi majd egyenesen a lépcsőn megyünk fel. Előre fiúk a lépcsőhöz, — be kell törni a kaput! Fogjatok gerendákat és csak neki az ajtószárnyaknak! Lám az ördöngös vén ataman! A telhetetlen huncfut! Mindent maga szeretett volna megkaparitani! Nem oda Buda! Előre!

S a rablók csoportba verődve, orditva indultak a lépcső felé. De még mielőtt az udvaron keresztül oda értek volna, az úriház felső emeletén kinyilt két ablak, egyszerre két lövés dördült el, s két rabló kinos sohajtással hemperedett a hóban, mely egyszeriben piros vérfoltokkal lett tele.

A tömeg visszavonult s az udvar másik végén gyült össze tanácskozásra.

— Czimborák, baj van! Szidorka úgy látszik elárult bennünket! Lépre csalta a vezérünket! Mitévők legyünk most!

— Mitévők! — kiáltottak fel a legelszántabbak, — egyszerűen felpörköljük az egész házat. Máglyákat emelünk a ház körül, s olyan gyertyát gyujtunk, hogy világéletében megemlegeti Kurletev!

Úgy is történt. Elszéledtek az udvarban, a szénapajtákban, az istállókban és csűrökben, hatalmas szalmacsomókat hordtak a ház tövébe s egyszerre három helyen meggyújtották. Magasan felcsapott a láng, pattogott, sustorgott a szalma meg a rőzse, s nagy gomolyokban szállt fölfelé a füst . . . A rémület jajkiáltásai hang-

zottak föl a házban . . . A rablók kárörvendő orditása volt reájuk a válasz.

De mi ez? A távolból csengettyük csörgése, lódobogás és folyton erősbödő zaj hallatszik . . . Vagy húsz szojka örületes futása által felkorbácsolt hó, mint a zivatar kavarog a szánok alatt, a melyeken lélekszakadva sietnek Kurletev megmentésére a környékbeli szomszédok, a kikhez Nikitics Vaszilij még előtte való este küldött szét futárokat. Már megérkeztek a kapu elé: egymás után ugranak ki a szánokból a fölfegyverzett emberek és csapatostul sietnek az udvarba a kerten át, a kerítésen át és a sövényen keresztül.

— Be vagyunk kerítve! Meneküljünk! Élve ne adja meg magát senki! — orditoztak a rablók szanaszét futva.

— Üssétek! Ne kiméljétek őket! — kiabáltak a szomszédok, a kik alabárdokkal és puskákkal fölfegyverkezve rontottak reájuk minden oldalról.

Egy részük a tüzet oltotta, másik részük pedig ütötte és kötözte a zsiványokat. Felkiáltások, sohajtások, szitkok, lövések s a fegyver csörgése pár pillanatra általános zajban és elszánt kéztusában olvadtak össze.

VI.

Másnap, karácsony szent ünnepén Kurletev misét hallgatott a kastélyától alig hat vjerszt-nyire lévő templomban, s utána a papot és az egész gyülekezetet lakomára hivta meg magához és kérte, hogy a nagy veszedelemből való szerencsés menekülése alkalmából, mondjon hálaimát és hintse be az egész házat szentelt vízzel.

Erre a lakomára s erre az imára meghivta mindazokat a szomszédokat is, a kik őt a biztos pusztulástól megmentették. Mikor a pap a gyakománokkal elkezdte az imát, s a vendégek a gazda nyomában mind becsúsztak az ebédlőbe, Kurletev kézen fogta Nikitics Vaszilijt, oda vezette őt a szoba közepére, és mindenki szemeláttára a lábaihoz borult.

Nikitics Vaszilij elkábult, zavarba jött és annyira meghökkent, hogy még arról is megfeledkezett, hogy az öreget fölemelje. Mások ugrottak oda és föl akarták őt segiteni, de nem akart fölkelni.

— Nem, barátaim, háromszor kell, hogy a lábaihoz boruljak! Én nem átallottam a származásommal kérkedni előtte, semmiért összesértegettem, s ime, ő ezzel hálálta meg! Drága szomszédom, én sem akarok adósod maradni. És megalázkodva, a lábaidhoz borúlva kérlek, fogadj el tőlem emlékül egy ajándékot, melyet egész lelkemből adok te néked . . .

— Uram, — mondotta Nikitics Vaszilij hevesen, — jól tudod, hogy én nem törődöm az ajándékokkal!

— Most, hazudsz! Ezt az ajándékot nem fogod visszautasitani!

Ezzel háromszor tapsolt.

Kinyilt a szomszéd szoba ajtaja s az öreg dajka bevezette Fedorovna Natáliát fehér köntösben, meleg ujjasban és csipkés fátyollal elborítva.

— Ime, az én ajándékom, — erre a nagy ünnepre! — mondotta Kurletev, Natáliára mutatva. — Szemjon atya, mielőtt ebédelni hívnak, áldd meg az én kedves leányomat . . . Jó lélekkel és önként adandom őt Tretyák-Mihajlov Vaszilijnek. Megtanúltam most, hogy ő, a mi a lelkét illeti, fölér a legmagasabb származású bojáréval is, sőt dicsőségére is válik neki.

Nikitics Vaszilij a boldogságtól elkábulva jövendő apósa nyakába borült, a ki addig maga elé nem bocsátotta őt, és megölelte, megcsókolta.

— No lám, csakugyan nagy ünnepre jöttünk! — mondogatták köröskörül a vendégek, és a tiszta öröm igazán ünnepi fénynyel és melegséggel töltötte be sziveiket.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

ELŐSZÓ.

Ama férfiak életében, kik a politikában, országok sorsa intézésében, a harczmezőn, költészetben, vagy művészetben az idők folyamán kimagaslottak, s kiknek neve a történelem lapjain szerepel, bizonyára alig van érdekesebb mozzanat annál, midőn érző szivüket meg nem tagadhatva, olyan vonzalomnak adtak helyet belsejükben, mely kisebb-nagyobb, de minden esetre maradandó hatással volt életük pályájára.

A híres emberek szivvonzalma mindig érdekes tárgyát is képezte a későbbi idők kutatóinak, kik a rég letünt idők nevezetes szereplői életfolyásának felderitését tüzték maguknak czélul. És ez természetes is, mert valóban csonka, fogyatékos lenne a történelmi alakokról bármily kimerítő részletességű rajz is, ha be nem mutatnók őket arról az oldalukról is, mely leghivebben állitja elénk az embert: a szív megnyilatkozásában. Ez a lélekállapotuk megmutatja őket nekünk a maguk legteljesebb valóságában s a szív minden kis rejteke feltárul előttünk. Ezért mondja egy franczia iró, hogy egyetlen bizalmas levélből, mit valaki igaz vonzalma tárgyához irt, jobban megismerhetjük őt, mint ha húsz évig vagyunk mellette.

Ha már a kiváló emberek élete eme mozzanatának rajza magában is érdekes, bizonyára csak nyer érdekességében a kép, ha az, kit vonzalmukkal megajándékoztak, maga is egy vagy más tekintetben nevezetes alak. És ezt nem ritkán látjuk az idők folyásában, a mit ismét könnyen megérthetünk. A kiválóság, — nyilvánuljon az bármily irányban, — természetes vonzerővel bir egymásra. Voltaire híres volt csunyaságáról, de ez nem akadályozta Du Châtelet márkinét, hogy hosszú évek során át meleg vonzalmával ne ajándékozza meg; viszont a nagy filozóf-költőt is inkább ama híres asszony ritka szellemessége hóditotta meg, mint szépsége. A szász Móriczot is Lecouvreur Adrienne nagy művészete ragadta el inkább, mint a híres szinésznő szépsége, melylyel a kortársak feljegyzése szerint csak igen mérsékelten volt megajándékozva. De viszont a nagy művésznő heves szerelme is inkább az ünnepelt hadvezérnek szólt, mint a szép férfinak. És azoknál, kiknek lelke egy világban él, — költők vagy művészek levén mindketten, — ez még természetesebb; illuziójukat, a minek minden szivvonzalomban tagadhatatlanul nagy része van, hatalmasan táplálja az a remény, hogy az, ki velük egy eszményi világban él, annál tökéletesebben fogja lelküket megérteni, egész valójukat kiegészíteni.

Stendhal mondja, hogy a nagy vonzalmak épen oly ritkák, mint a nagy emberek. Ha igy van, sajátságos játéka a véletlennek, hogy épen a nagy, nevezetes emberek egyuttal nem egy esetben az igazi nagy szivvonzalmak példái is. Vagy kell-e eszményibb, mélyebb, igazabb vonzalom, mint a minő — hogy csak nehányat emlitsünk — a gyászos végű Enghien herczeget és Rohan herczegnőt, Ágost porosz herczeget és Récamier asszonyt, Heinét, az édes-bús szerelmi dalok fölülmulhatlan költőjét és a szerény Mirat Matildot egybefüzte? Kell-e lázasabb szerelmi történet, mint a minő Musset és George Sand szivvonzalmának története? És az érzés őszinte, igaz melegét, a híres szerelmek nagy ragaszkodását megtaláljuk majdnem mindegyikében azoknak, kiket bemutatni fogunk. Valóban, a legtöbb esetben nemcsak szereplőik kiválóságánál, nevezetességénél, hanem az érzelem rendkivüliségénél fogva is megérdemlik a híres szerelmesek nevét.

Könyvtárakra menőt irtak össze költők, regényirók, lélekkutató-filozófok a vonzalomról, mely férfit s nőt egybefüz, a «régi történet»-ről, mely mindig új marad. Az az egy bizonyos, hogy a szív élete mindig ugyanaz, akár hogyan fogjuk is fel, vagy itéljük meg azt. «A szivvonzalmakban — mondja Stendhal — csak az illuziókból él az ember, melyeket csinál magának.» És ezt a pesszimisztikus felfogást megerősiti George Sand, mondván: «A szerelem templom, melyet kultusza többé-kevésbbé méltó tárgyának emel az, a ki szeret és a mi a legszebb ebben a templomban, az bizony nem az, a kit imádunk, a kit annak istenévé teszünk, hanem az oltár, melyre állitjuk, vagyis maga a vonzalom.» — Hálátlan feladat lenne mindenesetre a vitázók sorába állnunk, egy eldönthetlen probléma megfejtését megkisérelni akarván. Felfoghatjuk a szív életét bármikép is, megitélhetjük rózsaszin vagy setét szemüvegen át, csak épen magát ezt az életet meg nem tagadhatjuk s nem létezővé tenni nem áll módunkban. Volt, van és lesz, a mig csak emberek lesznek a földtekén. Hatását éreztette a történelem folyamán mindenkor az első emberek primitiv életétől kezdve.

Ez a befolyás természetesen a legkülönbözőbb a szereplő egyéniségek, de különösen ama nő jelleme szerint, ki egy-egy nevezetes alakjára a történelemnek elhatározó jelentőséggel birt. A Diane de Poitiers befolyásában, melylyel ez II. Henrikre birt, vagy a Gabrielle d'Estrées-ében, melyet ez IV. Henrikre gyakorolt, bizony nem sok jót jegyzett fel a történelem. De a híres szerelmeknek mindig meg volt a maga akár jó, akár kárhozatos eredménye az események folyásában, hatottak légyen bár ezek akár egész országok sorsára, akár csak egyes nevezetes férfiak életére. Monaldeschit és Krisztina svéd királynőt, Bothwellt és Stuárt Máriát, Struenseet és Karolina királynét, Essex grófot és Erzsébetet nem fog megszünni együtt emlegetni a történelem és a nevezetes események egész sorozatának okát, magyarázatát adják azok a szivbeli összeköttetések. A nagy jóakaratot, mit Napoleon egy darabig a szabadságuktól, hazájuktól megfosztott lengyelek iránt mutatott, egyenesen a szép lengyel grófné: Walewska asszony befolyásának tulajdonitják. A Mária-Lujza nagy elhidegülését a nagy hódítóval szemben is könnyebben meg tudjuk magunknak magyarázni, ha eszünkbe jut, hogy az egykori franczia császárné ebben az időben már a Neipperg gróf társaságát kezdte mind kedvesebbnek találni schönbrunni magányában. Hogy pedig egy-egy kiváló iróra, költőre mily maradandó hatást gyakorol vonzalmának megnyilatkozása, — ismeretes. A nő, kit vonzalmával magához füz, valóban részese lesz a nagy szellem munkájának. Du Châtelet márkiné nevét, ritka tudományossága, kiváló szellemessége révén bizonyára nem feledte volna el az utókor, ha nem él is Voltairerel hosszú éveken át a legmelegebb barátságban, George Sand nevét is megőrizték volna regényei Mussetvel való izgalmas, boldogtalan szerelmi története nélkül is. De ha az utókor ép oly kevéssé feledi a szerény Brion Friderikát, ki Göthe legszebb szerelmi dalait sugallta, a szép Guiccioli grófnét, ki Byron lantján a legbűvölőbb hangokat szólaltatta meg, s ha tudja, hogy Mirat Matildnak hivták azt az egyszerű származású franczia lányt, ki a «Dalok könyve» költőjével legszebb verseinek többjét iratta — ez jól van igy, mert a nő, ki a maga varázsos lényével művészi alkotásra tudja hevíteni a nagy szellemet, alig is áll hátrább azoknál a közvetlen teremtő erő adományával biró asszonyoknál.

A híres szerelmesek, kiknek rajzát az olvasó itt veendi, a történelemnek ismert, nevezetes alakjai majdnem mindannyian; s csak kevesen vannak köztük olyanok, kiket csak az, hogy a történelem egy-egy kiváló alakjának életében képeztek nevezetes mozzanatot, tesz emlegetetté. E képek nem állitják elénk a szereplőket életük folyásának egész teljességében; arra, hogy mintegy egész szoborként tüntessük őket fel, nem törekedtünk, csak inkább dombormivü arczképeket adunk, melyek hasonlatossága azonban az eredetit hiven elénk varázsolja. Rég letünt századok képe az idők ködén át s a csak alig mult idő egyaránt feltárul előttünk e rajzokban, melyek mindegyikében azonban ugyanazt a hatalmas elemet látjuk megnyilatkozni. S a mint a kelet minden kábító illatát el tudjuk tenni nehány cseppben hosszú időkre, úgy árad felénk e régi történetekből hosszú idők multán is az igaz, mély szivvonzalom minden megragadó varázsa.

Poitiers Diana. Belliard könyomata után.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

II. HENRIK ÉS POITIERS DIÁNA.

A női szépség és kellem hódító hatalmát aligtünteti fel valaki annyira, mint a tizenhatodik század e nevezetes asszonya, ki, mint a történetirók egyhangúlag elismerik, — valóságos koronázatlan királynője volt Franczia-országnak hosszú éveken át s csak az sajnos, hogy e nagy befolyását, uralmát nem mindig jó czélokra használta fel. Teljesen hatalmában tartván II. Henriket, mindenben az ő akarata érvényesült s valóban keresnie kellett az ország leghatalmasabb embereinek az ő kegyét, pártfogását. Korának költői dicshimnuszokat zengtek róla, a művészek versengve tették vászonra, vésték kőbe; s a nagy elismeréshez, melylyel kora elhalmozá, hozzájárult az is, hogy a művészetek kiváló kedvelője, pártfogója volt. Azonban a részrehajlatlan utókor nem kevésbbé látja benne a nagyravágyó, uralkodni szerető nőt is, kit első sorban mindig saját hiú önzése vezet.

A mi azonban őt a közönséges fejedelmi kegyelteken felül emeli, az ama nem szünő varázs, melylyel II. Henrik vonzalmát állandóan meg tudja tartani oly hosszú időn keresztül. E vonzalom nem egyszerű fellángolás volt, hanem igazi, állandó, nagy szerelem, mely a király szivét folyton fogva tartotta, bár Diána jóval idősebb volt az uralkodónál. Igy méltán emliti őket az utókor is a híres szerelmes párok sorában.

II. Henrik, a kit a történetirók egyhangúlag gyönge jellemű, erélytelen uralkodónak rajzolnak, még trónörökös volt, midőn megismerkedett Poitiers Diánával. Ennek az ismeretségnek ideje pontosan nem határozható meg; de miután Henrik 1536-ban lett, idősebb fivérének halála után, a franczia trón örököse, az ismeretség ezen időtájra esik. Diána ekkor már nem is volt valami fiatal, az ifjú szépség évei elröppentek felette, mert 1499-ben született mint Jean de Poitiers-nek, Saint-Vallier grófjának és Laternay Johannának leánya. Atyjának családja a Dauphiné legelőkelőbbjei közé tartozott s nemességük ősrégi volt.

Diánát már fiatal éveiben tragikus események közé sodorta a sors. Atyja ugyanis, Saint-Vallier gróf czinkostársa lett annak az összeesküvésnek, melyet Montpensier Charles, Bourbon herczege, I. Ferencz kanczellárja szött ezen uralkodó ellen. Az összeesküvést felfedezték és Saint-Vallier grófot a törvényszék «többféle hütlenségeért, összeesküvéseért és cselszövényeiért, melyeket a király és az ország ellen elkövetett» — felségsértésben mondta bünösnek és mint ilyet lefejezésre itélte, javai elkoboztatván a király részére. Az elitélt már a vesztőhelyen, a párisi Grève-téren volt, midőn egyszerre meghozták a király kegyelmét, mert leánya, a szép Diána I. Ferencz lábai elé borult, kegyelmet esdekelvén atyjának, mit a király nem is tudott tőle megtagadni. Saint-Vallier büntetését életfogytig tartó börtönre változtatta a király, melyet «négy kőfal között tartozik eltölteni, ezen csak egy kis nyilás lévén, hogy azon át ételét és italát beadhassák.» De még az ugyanazon évi (1524) márczius utolsó napján kelt királyi parancs feloldja őt a jószágvesztés alól és visszaadja neki teljesen szabadságát.

Ámbár Diána ebben az időben már mintegy nyolcz év óta férjnél volt, szépsége mit se vesztett eredeti hóditó hatalmából. Férje: Brézé gróf 1531. július 23-án halt meg s ha hinni lehet a feljegyzéseknek, Diánát mély szomorúság töltötte el a gróf halálán, kinek emlékét egész életén át hiven megőrizte, folyton fekete ruhában járt, melyet legfeljebb csak fehér díszszel ékesitett. A roueni Nôtre-Dame egyházban pedig pompás emléket emeltetett férjének.

A tizennyolcz éves ifjú trónörökösben, a ki eddig a női nem iránt nem valami nagy fogékonyságot mutatott, azonnal heves vonzalom támadt Diána iránt, a mint vele először találkozott. Eddig csak a harczi játékokban, tornákban volt minden kedvtelése, annál nagyobb erővel támadt tehát fel szivében ezen első és utolsó igaz vonzalom. Hogy ez mily igaz, nagy érzés volt, eléggé mutatják ama levelek, miket szive királynőjéhez intézett. «Asszonyom — irja egyikében ezen leveleknek, mindjárt az első időkben — kérem, tudassa velem, hogy van, mert ha még soká roszúl érzi magát, nagyon fájna ezt tudnom s nem tudom, hogy birok ily sokáig kegyed nélkül élni. Fáj távol lenni attól, kitől függ minden boldogságom.» — Sőt a szerelmes lángolás még költőt is csinált az ifjúból, ki epedő verseket irogatott szive bálványához.

Ha a kor krónikásainak feljegyzéseit olvassuk a Diána szépségéről, nem is csodálkozhatunk azon, hogy ily heves és állandó vonzalmat tudott Henrikben maga iránt kelteni. Brantome, a ki pedig hat hónappal halála előtt látta őt, azt mondja, hogy még akkor is oly szép, vidám arcza volt, mint hogyha fiatal asszony lenne, pedig azóta, hogy Orleánsban leesvén paripájáról, lábát törte, igen sokáig szenvedett. Talán ha száz évig élne — folytatja e csodálója — még akkor is szép lenne. Valóban kár, hogy a föld elfedjen egy ily szépséget. — Sohase piperézte magát, de minden reggel valami titkos italt ivott s ez által tartotta fenn oly soká szép alakját és páratlan fehérségét arczának. Naponta reggel hat órakor kelt fel, hideg vizzel mosakodott, két óra hosszáig lovagolt, azután hazatért s kissé nyugalomra vonult. Egy másik emlékiró azt mondja róla: Vonásai a legszabályosabban, hatottak légyen bár ezek akár egész országok sorsára, akár csak egyes nevezetes férfiak életére. Monaldeschit és Krisztina svéd királynőt, Bothwellt és Stuárt Máriát, Struenseet és Karolina királynét, Essex grófot és Erzsébetet nem fog megszünni együtt emlegetni a történelem és a nevezetes események egész sorozatának okát, magyarázatát adják azok a szivbeli összeköttetések. A nagy jóakaratot, mit Napoleon egy darabig a szabadságuktól, hazájuktól megfosztott lengyelek iránt mutatott, egyenesen a szép lengyel grófné: Walewska asszony befolyásának tulajdonitják. A Mária-Lujza nagy elhidegülését a nagy hódítóval szemben is könnyebben meg tudjuk magunknak magyarázni, ha eszünkbe jut, hogy az egykori franczia császárné ebben az időben már a Neipperg gróf társaságát kezdte mind kedvesebbnek találni schönbrunni magányában. Hogy pedig egy-egy kiváló iróra, költőre mily maradandó hatást gyakorol vonzalmának megnyilatkozása, — ismeretes. A nő, kit vonzalmával magához füz, valóban részese lesz a nagy szellem munkájának. Du Châtelet márkiné nevét, ritka tudományossága, kiváló szellemessége révén bizonyára nem feledte volna el az utókor, ha nem él is Voltairerel hosszú éveken át a legmelegebb barátságban, George Sand nevét is megőrizték volna regényei Mussetvel való izgalmas, boldogtalan szerelmi története nélkül is. De ha az utókor ép oly kevéssé feledi a szerény Brion Friderikát, ki Göthe legszebb szerelmi dalait sugallta, a szép Guiccioli grófnét, ki Byron lantján a legbűvölőbb hangokat szólaltatta meg, s ha tudja, hogy Mirat Matildnak hivták azt az egyszerű származású franczia lányt, ki a «Dalok könyve» költőjével legszebb verseinek többjét iratta — ez jól van igy, mert a nő, ki a maga varázsos lényével művészi alkotásra tudja hevíteni a nagy szellemet, alig is áll hátrább azoknál a közvetlen teremtő erő adományával biró asszonyoknál.

A híres szerelmesek, kiknek rajzát az olvasó itt veendi, a történelemnek ismert, nevezetes alakjai majdnem mindannyian; s csak kevesen vannak köztük olyanok, kiket csak az, hogy a történelem egy-egy kiváló alakjának életében képeztek nevezetes mozzanatot, tesz emlegetetté. E képek nem állitják elénk a szereplőket életük folyásának egész teljességében; arra, hogy mintegy egész szoborként tüntessük őket fel, nem törekedtünk, csak inkább dombormivü arczképeket adunk, melyek hasonlatossága azonban az eredetit hiven elénk varázsolja. Rég letünt századok képe az idők ködén át s a csak alig mult idő egyaránt feltárul előttünk e rajzokban, melyek mindegyikében azonban ugyanazt a hatalmas elemet látjuk megnyilatkozni. S a mint a kelet minden kábító illatát el tudjuk tenni nehány cseppben hosszú időkre, úgy árad felénk e régi történetekből hosszú idők multán is az igaz, mély szivvonzalom minden megragadó varázsa.

Morin metszete Janet festménye után.

II. Henrik franczia király.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

sabbak s arczszine a legszebb, a mit csak festő ecsetje festhet. Haja dús, hullámos, alakja és járása méltóságos és mégis kecses, kellemes. De különösen keblei és karjai páratlan szépek, ép úgy mint nyaka és vállai.

Mindehhez hozzá kell vennünk nem mindennapi szellemét is, melylyel Henriket nem kevésbbé fogva tartotta. Sőt versei, miket első találkozásuk alkalmára irt, azt mutatják, hogy nem volt költői tehetség nélkül sem.

I. Ferencznek 1547. márczius 31-én bekövetkezett halála után, Henrik követi atyját Franczia ország trónján. Ez évi julius 28-án kenik fel királylyá a rheimsi székesegyházban. Az évek, melyek Diánával való ismeretsége óta elteltek, nem csökkentették, sőt inkább növelték vonzalmát iránta. Igy aztán természetes, hogy az egész udvartartásban, sőt az állam ügyeiben is éreztetni kezdi magát a Diána hatalma. I. Ferencz kegyeltjének: Etampes herczegnőnek összes embereit elüzeti és állásukat azokkal tölteti be, kik az ő kegyét, jóindulatát megnyerni elég szerencsések voltak. Igy aztán az egész országban minden tetszése szerint ment, mindenben engedvén Henrik az ő kívánságainak. Az 1548. évben a valentinoisi herczegséget adja neki a király, s ezzel igen jelentékeny jövedelmeket. A herczegnőnek első dolga, hogy aneti várkastélyát leromboltatja és annak helyén Delorme Philibert, a kor leghirnevesebb építésze által új tündéri palotát építtet, mely egész Franczia országban párját ritkította.

Etampes herczegnő, I. Ferencz barátnője, a protestánsoknak lévén pártfogója, — Diána, csakhogy az általa annyira gyülölt nővel ellenkező magatartást tanúsítson, ép ezeknek üldözésére vetette magát, mi által azonban igen nagy zavarokat idézett elő az országban. Rábirta Henriket a protestánsok üldözésére, Guise herczeg és Diána más emberei támogatván őt ebben. A protestánsok javai elkoboztattak s mindenféle üldözésben volt részük. Diána anynyira ment, hogy személyesen vett részt a birósági tárgyalásokon. Egy ilyen alkalommal történt, hogy a vádlott kétségbeesésében eme szavakat kiáltotta oda a herczegnőnek: «Elégedjen meg vele a herczegnő, hogy az országot veszedelembe sodorta és ne igyekezzék Isten szent fiának ügyét is megszentségteleniteni!» — A szerencsétlen keservesen lakolt merészségéért, tűzhalálra itélték s ezt végre is hajtották rajta.

Bármilyen dicsőitő verseket zengtek is tehát a kor költői: Du Bellay, Ronsard és Lepelletier a herczegnőre, a nép nyugtalansága, elégedetlensége napról-napra növekedett káros befolyása miatt, melyet az ország dolgaira gyakorolt.

Az állandó, nagy befolyás, melyet a herczegnő Henrikre gyakorolt, többek előtt érthetlennek tünt fel és azt mondták, hogy titkos varázslattal, büverővel tartja a királyt oly soká hatalmában. «A mint az évek eltüntették arczának szép vonásait — mondja egy krónikairó — szellemének hatalma és ügyessége csak annál nagyobb lett. Úgy annyira, hogy harminczöt éves korában, bár ekkor már a szép jelzőre kevésbbé tarthatott számot, még mindig feltétlenül uralkodott Henrik felett. És miután a nép, hogy a kegyelteket még gyülöletesebbé, a gyönge fejedelmeket pedig menthetőbbekké tegye, azt hiszi rendesen, hogy vonzalmuk varázslaton alapult, igy voltak sokan, a kik azt mondták, hogy a herczegnő különféle italokkal megbüvölte a királyt.» Igazabban fejti meg egy másik emlékiró a Diána nagy befolyásának, oly soká tartott feltétlen uralmának okát, mondván: — «Valóban páratlannak lehet mondani a fiatal király nagy vonzalmát egy már negyven éves nő iránt, kinek már két-három gyermeke is volt. De a király szerette őt, egyszerűen azért, mert fogékony volt a szerelem iránt.»

A királynak 1559. julius 10-én bekövetkezett halála azonban véget vetett a herczegnő hosszú uralmának. E tragikus, korai végét is csak meggondolatlan, könnyelmű természetének köszönhette, nagy kedve telvén személyesen résztvenni a tornajátékokban, melyeket nagy fénynyel rendeztetett a Sainte-Antoine utczában e czélra szolgáló térségen. Egy ilyen tornajáték alkalmával ugyanis ellenfelének: Montgommery-nek lándzsája eltört s a szilánk a király szemébe furódván, egészen behatolt fejébe. Más előadás szerint Montgommery lándzsáját oly erővel döfte a király felé, hogy eltörvén a király vértjében, nem volt képes idejekorán visszarántani, úgy hogy az eltört lándzsarúd a király jobb szemébe hatolt s majdnem átfúrta fejét. 1559. június 30-án történt a katasztrófa, de még tiz napig kinlódott a szerencsétlen király, kinek halála után az uralom a rettegett Medici Máriának, nejének, kezeibe ment át.

Midőn a király már végéhez közeledett, az udvar küldöttei megjelentek Poitiers Diána előtt és a korona drágaköveit kérték tőle, miket eddig mindig magánál tartott. «Meghalt a király?» — kiáltott fel a herczegnő a hagyomány szerint. — «Nem, asszonyom — hangzott a válasz — de a mai napot aligha fogja túlélni.» — Mire a herczegnő igy válaszolt volna: — «Legalább egyedül vagyok az úr és nem kell félnem ellenségeimtől!» — De ebben a reményében nagyon csalódott, mert csakhamar tudtára adták azt is, hogy el kell hagynia Párist és birtokára kell vonulnia. Kik eddig leghivebb kezykeresői voltak, most mind siettek őt elhagyni. Nem tehetett tehát mást, mint hogy várkastélyába: Anetbe vonult vissza, melyet róla közönségesen Dianetnek neveztek.

E visszavonultságban töltött életéről mi különöset se jegyzett fel a krónikás emlékezés. Senki se csatlakozott hozzá a számüzetésben, egyedüllétben tölté élete hátralevő napjait Leányai közül, kik Brézé gróffal kötött házasságából származtak, az egyiket Bouillon herczeg, a másikat Aumale herczeg vette nőül. Utolsó éveiben vallásos hajlam látszott rajta erőt venni s egy templomot is építtetett a Szent Szüz tiszteletére. Tündéri várában, mely az országnak annyi pénzébe került, végezte be életét 1566. április 22-én és ugyanott temették el. A várnak ma már nagyrészben csak romjai vannak meg, de siremléke, melyen alvó alakja látszik, még ép.

Korának nevezetes művészei mind igyekeztek őt az utókor számára megörökiteni. A párisi Louvreben ma is látható Goujonnak, — kit kora Phidiásának neveztek, — hires szobormüve, mely mint vadászó Diánát ábrázolja őt. Primatice festményein, Jean Cousin üvegfestményeken, melyek közül nehány még ma is látható Anetben, igyekezett őt megörökiteni.

Poitiers Diána az egyedüli a franczia királyok kegyeltjei közül, kinek tiszteletére emlékérmet veretteek. Az érem egyik oldalán a herczegnő mellképe látható, akkori viseletben, körülötte ezen felirat: Diana Dux Valentinorum Clarissima; Diána, Valentinois hires herczegnője. Az alatta levő 26. szám akkori korát jelzi. Az érem másik oldalán Diána istennőt lehet látni, nyíllal és nyiltartóval felfegyverezve, a mint jobb lábát az előtte fekvő Cupidóra, a szerelem istenére helyezi; majd ezen feliratot: Omnium victorem vici: Legyőztem a minden emberek legyőzőjét is.

E büszke mondással Diána nagy hatalmára történik utalás, melylyel Henriket oly állandóan magához tudta fűzni. Nem kevésbbé büszkék egyébiránt egyéb jelmondatai sem. Egy nyilat ábrázoló ékszerén e feliratot olvashatni: Consequitur quodcunque petit. Mindent megnyer, a mit csak akar. Ez is Henrikre vonatkozik, ki neki egy kérését se tudta megtagadni. Ebből azt is következtették, hogy a fentemlített érmen látható nyugvó alakkal a királyra történt czélzás, ki ámbár oly sok hadi hódításban volt része, mégis Diánának mindenkorra hatalmába esett.

Vonzalmát, mely még kora ifjú éveiben fogant meg e bátor, nagylelkü, de könnyelmü s királyi méltóságára nem valami féltékeny fejedelemben, csakugyan megtartotta e nő iránt egész haláláig. Igy ha Poitiers Diána a nagy befolyást, melyhez jutott, rosz irányban használta is fel s ez szivbarátságuk megitélésénél nem hagyható figyelmen kivül, mégis maga e vonzalom szépnek, rokonszenvesnek tünik fel előttünk negyedfélszáz év ködén keresztül is, mert Diána Henriknek igazán eszményképe, egész élete, mindene volt, nem gondolva rajta kivül másra, csak reá, ki, mint egy hozzá irt versében lelkesedve mondá, «szivének örök hölgye, királynője, parancsolója» volt.

A KRONDORFI SAVANYUVIZ az előkelő világ asztali vize.

636/1899. szám.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A nagyméltóságu földmivelésügyi m. kir. minister ur 1899. evi julius hó 16-án ad 79564/1898. szám alatt kelt rendeletével a Tisza folyó Tisza-Keszi melletti szabályozási munkálataihoz 6365·3 m³ törse anyagnak; 7868 m³ trachit termés kőnek; 1591·325 kg. 20-as számu és 636·5 kg. 38-as számu lágyitott vassodronynak beszerzését engedélyezvén: ez anyagok vállalati uton való biztositására az 1899. évi augusztus hó 14-én d. e. 10 órakor alulirott m. kir. folyammérnöki hivatal helyiségében zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlatok, melyek a fenti anyagokra külön-külön teendők és melyekhez az ajánlati összeg 5%-ának a helybeli m. kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló adóhivatali nyugta is csatolandó, az alulirott hivatalnál a fenti határidőig nyujthatók be; a később érkezett vagy távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlati feltételek, a kötendő szerződések tervezete, valamint a szállitásra vonatkozó részletes feltételek az alulirott hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők; ugyanott ajánlati minták is kaphatók.

Sátoralja-Ujhely, 1899 julius hó 26-án.

M. kir. folyammérnöki hivatal.

1899. aug. **272. sz.** 1899. aug.

BUDAPESTI SZEMLE

A M. Tud. Akadémia megbizásából szerkeszti

GYULAI PÁL.

TARTALOM:

A magyarok kivándorlása Amerikába. (I.) — Hegedüs Lorántól.
Oroszországi és keletázsiai expeditiók. (I.) — Gr. Zichy Jenőtől.
Paskievics Magyarországon. — K. J.-tól.
Roskadozó kastélyok. (III.) — Beszély. Leskovár Jankó után, horvátból — Margalits Ede.
Quota-tanulmányok. (III.) — Földes Bélától.
Költemények: A hegytetőn. — Lévay Józseftől. — A kyklops. Theokritos után, görögből — György Lajostól.
Vallástörténeti congressus. — rz.-tól.
Értesitő: Szentkláray Jenő: A csanádi egyházmegye története. — t — z.-től — Eugène Muntz: La bibliotèque de Mathias Corvin. — r.-től. — Thomas Seccombe: The surprising adventures of Baron Munchausen. — Kropf Lajostól. — Egy kis polemia. — i.-től. — Nyilt levél a szerkesztőhöz. — Haraszti Gyulától. — Uj magyar könyvek.

Megjelen évenkint 12-szer, 10 ivnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 forint, félévre 6 frt.

Franklin-Társulat
magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapesten.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

IV. HENRIK ÉS D'ESTRÉE GÁBRIELLA.

Sokan dicsekedhettek ugyan a «nagy»-nak nevezett franczia király szivvonzalmának megnyerésével az idők folyamán, mégis kétségtelen, hogy a «szép Gábriella», mint a hogy az utókor emlegeti őt, volt az egyedüli, ki e sok jó tulajdonnal rendelkező, bár nem hiba nélküli uralkodó életében a legnagyobb nevezetességre tett szert. Nevét mindenütt a királyéval együtt emlegetik, részint azon nagy elhatározása miatt, hogy czélját: Franczia ország királynéja lenni, elérendő, — vallását is megváltoztatta, részint azért, mert annyira magához láncolta az uralkodót, hogy az szépségének valóságos rabszolgája lett.

Gábriella 1571-ben vagy 1572-ben született. Atyja D'Estrée Antoin, Bolonnais kormányzója, Soissons és Socrey vicomteja, Couvres márkija s a tüzérség nagymestere volt. Anyját Babon Francziskát, mint kaczér, nagyravágyó nőt ismerték.

Gábriellát Henrik 1591-ben ismerte meg, midőn Rouen környékén járva, Bellegarde herczeg bemutatta neki a fiatal hajadont. Mondják, hogy Gábriella szive nem volt idegen a herczegtől s ez utóbbi később nagyon megbánta, hogy királyát a szép nővel megismertette, mert Henrik vonzalma azonnal feltámadt Gábriella iránt s nem is igyekezett ebből a herczeg előtt titkot csinálni.

Az egykorú feljegyzések rendkivülinek tüntetik fel a fiatal leány szépségét s a költők nem győzik verseikben csodáló szavakkal elhalmozni. Voltaire előtt, ki a «Henriade»-ban festi őt lelkesült szavakkal, számtalan pengetője a lantnak zengte már dicséretét. És méltán, mert feje a legszebb, mely csak valaha létezhetett, dús haja szőke, szemei kékek, vakitóan ragyogók és mégis különös szelidség fejeződik ki bennök. Arcza rózsapiros, vegyitve a liliom fehérével, mint Titian grácziáin látni. De midőn élénken vagy szenvedélyesen beszél, pirosság futja el. Görögös orra a legszebb hajlással fut le a szájhoz, mely köré szerelem és élvvágy van irva. Mosolyára a nézőnek önkéntelen csodáló sóhaj hagyta el ajkát. Korának festői a szépség megtestesülésének mondták és mintául vették őt festményeiken.

Gábriella anyja nem nézvén jó szemmel a királynak mindjobban mutatkozó vonzalmát lánya iránt, arra gondolt, hogy házasság által fogja őt tőle elvonni s csakugyan férjhez is adta d'Amerral Nicolashoz, Liaucourt urához. IV. Henrik nem akarta a házasságnak erőszakkal útját állni, sőt megigérte, hogy az esküvőn maga is megjelenik. De elkövetkezvén a kitüzött nap, mégis távol maradt. Azonban a házasság megkötése után királyi parancsot hoztak Liaucourtnak, mely szerint azonnal egy nem messze fekvő helységbe kell vezetnie seregét. Liaucourt engedett a parancsnak, elhagyván nejét. E közben pedig Henrik Chatres ostromára tesz előkészületeket és csakugyan útnak is indul hadseregével és vele megy Gábriella is nővérével: Villars márkinéval és egy unokatestvérével.

Ez időtől fogva Gábriella állandó kisérője lett az udvarnak. Kocsija a királyé előtt haladt pár lépéssel, midőn valahová mentek s ünnepélyes alkalmakkor ámulva csodálta a nép vakitó ékszereit, melyek rajta tündököltek.

A királyra gyakorolt befolyása folyton növekedett. E befolyás hatása alatt üzeni meg Henrik a háborút Spanyolországnak s hadat vezet a Franche-Comté visszahódítására, miről Sancy, Gábriella kedvencz embere, azt mondá, hogy kitünő uradalom lenne Cesárnak, a szép Gábriella 1594. júniusában született fiának, kit a király elismertetett a parlamenttel. Azonban a háborúskodás balul ütött ki, Henrik legderekabb tisztjei vesztek oda és kis hija volt, hogy ő

D'Estrée Gabriella.

Dumonstier rajza után.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

maga is életét nem vesztette a Fontaine-Française melletti ütközetben.

Gábriellának a párisi Rue de Coq-ban volt korábban nagyszerű palotája. Itt történt 1594. november 24-én az áldz merénylet Henrik élete ellen, midőn Amiensből visszatérve megjelent Gábriella palotájában. A merénylő Jean Châtel volt és Henrik csak annak köszönhette megmenekülését, hogy épen mélyen meghajtotta magát, a terembe lépve, hogy az ott levő urakat üdvözölje. A merénylő, ki egész észrevétlen surrant a király kisérete közé, igy csak az uralkodó ajkát érte törével, nem lévén ideje már ujabb támadást intézni, mert azonnal megragadták. Ekkor mondá d'Aubigné, a lelkes hugenotta:

— Felség, Isten megelégedett most azzal, hogy ajkát sértesse meg, miután elhagyta őt ajkával. De ha szivével is egészen el fogja hagyni, akkor majd azt fogja átszuratni!

Csak Sally befolyása szegült ellen a szép monceauxi marquise s 1597. július 10-ike óta Beauforti herczegnő hatalmának. A miniszter vonakodott a Gábriella utolsó gyermekének keresztelésekor kivánt nagy összeggel az államot megterhelni. E miatt aztán nagy haragra lobbant a szép kegyelt a miniszter ellen, minden áron megbuktatására törekedett s annyira ment felháborodásában a király előtt, hogy egy alkalommal elkeseredve tört ki, meg kell halnia a szégyentől, hogy egy közönséges szolga a király barátnőjének ellene mer szegülni. De ez alkalommal Henriknél se talált a szokott engedékenységre, azt felelvén ez neki, hogy olyan szolgát, a minő Sally, nem lehet minden kicsiségért elvesztenie.

Midőn 1597-ben Amiens bevétele után Henrik trónját megerősödve látta, arra határozta magát, hogy nejétől, Valois Margittól, kivel 1592-ben esküdött meg, el fog válni és d'Estrée Gábriellát veszi feleségül. Ez utóbbinak könnyen érthetőleg leghőbb vágya volt a királylyal a házasságban egyesülni, ezért minden áron azt akarta, hogy Henrik a katholikus vallásra térjen át, remélvén, hogy a pápa meg fogja semmisiteni a Valois Margittal kötött házasságát. Hiába igyekezett Sally a király előtt egy ily lépés következményeit kifejteni, hivatkozván a világ itéletére, mely csak kedvezőtlen lehetne az egyesülés felett, a király csökönyösen ragaszkodott e gondolathoz. Mindazok, kik a házasság ellen nyilatkoztak, kegyvesztettek lettek. Igy Sancy is, ki akkor római követ volt s úgy nyilatkozott, hogy még mindig jobb a királynak egy jó házból való nőt megtartani magának, mint egy olyant venni helyette, kinek vonzalma őszinteségében nem lehet egészen bizni.

Hiába igyekezték a Gábriella hűségét minden oldalról kétségbevonni, Henrik nem hitt a beszédeknek. «Meg vagyok győződve hűségéről — mondá parancsolólag — az már régi dolog, hogy a jóknak mindig vannak ellenségei és irigyei. Mindenki fölé kell őt emelnem, hogy elnémuljanak a rágalmazó nyelvek.» Erre egyik államtanácsosát küldi Rómába, hogy az eszközölje ki ő szentségénél első házasságának felbontását és az engedelmet új házasság kötésére. VIII. Kelemen pápa azonban igen fontosnak találván az ügyet, oly hosszadalmasan tanácskozott a felett, hogy a király türelme nem győzte bevárni a szent atya elhatározását. Úgy látszott már, hogy nem is akarja igénybevenni a pápa közbejárását és világi úton igyekszik Valois Margittól megszabadulni. Miután azonban még sem tett le minden reménységről arra nézve, hogy a pápa kedvező határozata megérkezik, addig is megelégedett azzal, hogy a szép Gábriellát valóságos királynának kiványa tekintetni, a legnagyobb kitüntetésekkel vette körül s ugyanigy természetesen az egész udvar is a király parancsa folytán.

Nem igy azonban a nép, mely már régóta elégedetlenkedett a király balga eljárása s a barátnőjének juttatott nagy kitüntetések miatt. Egy alkalommal vadászatról térvén haza a király, a Quai Malaquais-tól csónakon vitette magát egész a Louvre-ig. Az egyszerű öltözetű idegenben nem sejté a csónakos az uralkodót, s midőn ezt látta az utóbbi, beszédbe ereszkedett vele. Többek közt az akkoriban kötött verviersi békére került a beszélgetés. «Nem tudom —

mondá a mit sem gyanító csónakos — mit ér ez a béke, csak azt tudom, hogy azért nekem nem kell kevesebb adót fizetnem e nyomorult sajka után.» — «Hát nem gondolod, hogy Henrik mindezeket az adókat megszüntethetné?» — «Uram — a király jóraváló ember, hanem a szép Gábriellának sok drága ruha kell ám. Ezeket kell nekünk az adókban megfizetni.» Mikor a király elmondta e beszélgetést Gábriellának, ez nagy haragra lobbant és azt kívánta, hogy a szegény ember akasztófán lakoljon meg részségeért. De Henrik másképfogta fel a dolgot, megajándékozta a csónakost és ráadásúl elengedte neki egész adóját.

Az a gondolat, hogy királynővé legyen, annyira elfoglalta Gábriellát, hogy még csillagjóslókkal is érintkezésbe lépett, jövendő sorsát megtudni óhajtva. Egy Nicolas Pasquiër nevű csillagjósló azonban, kiről általánosan el volt terjedve a hit, hogy csalhatatlanúl tud az égi jelekből olvasni, ezeket a szavakat vélte az égről leolvashatni: «Gábriella soha se lesz királyné». A nagyravágyó nő hitt e jóslásnak és napokig kesergett sorsa felett.

Végre az az értesítés jött Rómából, hogy a pápa igen sok nehézséget emel a király kívánságának teljesítése ellen, mert az Franciaország jólétével és az apostoli szék méltóságával sehogy se egyeztethető össze. Csak azért, mert Henrik nemrég vette fel a katholikus hitet és félelmes, erélyes uralkodó volt, nem utasította mindjárt kereken vissza a pápa e kívánságot. A Gábriella csakhamar bekövetkezett halála folytán különben minden további lépés feleslegessé vált.

Az 1599. év böjtjének vége felé a király Fontainebleauban volt, vele együtt Beaufort herczegnő is. A szent napok közeledtével azonban elváltak, a herczegné elhagyta Fontainebleaut, egész Melunig kisértetve a királytól. Másnap reggel pedig a Szajnán folytatta utját a herczegnő Páris felé. Az elválás nagyon érzékeny volt köztük, mintha sejtették volna, hogy soha se látják egymást viszont az életben. A király visszatért Fontainebleauba, Gábriella pedig Párisba érkezett, nővérénél, Balagny marsallnénál szállva meg. Mások szerint Zameth bankárnak, Henrik bizalmas emberének palotájában vett lakást. Nagy-Csütörtökön a Petit-Saint-Antoine templomba ment kiséretével, hogy a zenés misét meghallgassa. A mise alatt Guise kisasszony leveleket mutatott neki Rómából, melyek kedvező hireket hoztak a válás elrendelésére nézve. Majd a királynak két igen szenvedélyes hangú levelét, melyekben azt írta, hogy a válás kieszközlésének siettetése végett egy megbizottját küldi Rómába a szent atyához. Mindez természetesen igen nagy örömmel töltötte el a herczegnőt. De már a templomban rosszúllétről panaszkodott, gyöngeség és szédülés fogta el.

Visszatérve Zameth lakására, a pompás kertbe vitték, hol mint mondják, egy czitrom elfogyasztása után hirtelen n gy fájdalmak lepték meg. Úgy látszik, szélütés érte. Midőn magához tért, azt mondta, hogy megmérgezték és követelte, hogy a Saint-Germain kolostorba vigyék át nénjéhez. Alig ért azonban oda, görcsök kezdték kinozni, melyek ellen mi sem használt, míg végre három napi vergődés után április 10-én, husvét vasárnapján, reggeli hét órakor meghalt.

A herczegnő váratlan kimulása mindenféle találgatásokra adott okot s ezek közt mulatságos az a hiedelem, mely a nép közt elterjedt s mely szerint Gábriella halála egy, az ördöggel kötött szövetségének lett volna eredménye. A nép ugyanis nem tudta megérteni, hogyan volt képes e nő a királyt oly soká békóiban tartani s arra magyarázta a dolgot, hogy a gonosz szellemmel egyezett meg a király szivének megnyerésére, megengedvén azonban, hogy egy bizonyos időpontban vége szakad életének.

Midőn Henrik az első hirt hallotta Gábriella rosszúlléréről, igen nagy fájdalom fogta el és sietve igyekezett Páris felé. Már Villejuif környékén járt, midőn d'Ornans és Bassompierre marsallokkal találkozott, kik esdekelve kérték, ne menjen Párisba, mert ott a legszomorúbb dolog vár reá, elragadván a halál azt, ki szivének választottja volt. A király csakugyan félbeszakította utazását, teljesen átadva magát nagy fájdalmának. Maga is annyira oda lett, hogy a saussayni apátságra vitték és ágyba kellett feküdnie. Később aztán visszavitték Fontainebleauba, de útközben többször elájult s öntudatlan volt akkor is, midőn a kastélyba visszaérkezett. Fontainebleauban szobáiba zárkozott és

[Pourbus festménye a párisi Louvreban.

IV. Henrik franczia király.

legbizalmasabb emberein kivül senkivel sem érintkezett.

Gábrielláért, kit a krónikás feljegyzések szerint napokig tartott görcsös kinjai annyira elváltoztattak, hogy rá se lehetett ismerni a korábbi nagy szépségű nőre, általános udvari gyászt rendelt el a király és nyolcz napig maga is csak fekete ruhában járt. A herczegnő nővérének részvétét tudató levelére azt írja, hogy szive mindörökre meghalt, soha se fog az többé feltámadni. A következő évben mégis második nejévé teszi Medici Máriát, kinek hajában most a Gábriella fényes ékszerei tündökölnek.

A vonzalom, mely Henriket a szép herczegnőhöz füzte, kétségkivül messze fölülemelkedik a futólagos királyi szerelmek szinvonalán, a mi eléggé kitünik amaz áradozó levelekből, melyeket hozzá intézett. De nem kevésbbé volt e vonzalom nagy és állandó a Gábriella részéről is. Az 1596. év január 23-án az udvar Picardiában lévén, a királyt sajnálatos baleset érte, kit — mint l'Estoile, a kor egyik legnevezetesebb krónikása mondja — Isten csudálatosképmentett meg ez alkalommal. Ugyanis a midőn nővérénél volt látogatóban, ki ép betegen feküdt, a szoba menyezete leomlott s a király csak úgy mentette meg életét, hogy hirtelen az ágyra ugrott, mely egyedül maradt sértetlen a szobában. Ez alkalomból irta D'Estrée Gábriella ama levelet a királyhoz, mely egyedül maradt fenn egész vele folytatott levelezéséből. A levél Párisból van keltezve, 1596. január 25-től. «Meghalok a félelemtől — írja — kérem, nyugtasson meg, tudatván velem, hogy van a világ legderekabb férfia. Félek, hogy baja nem kicsiny, miután másképnem lennék megfosztva társaságától. Adj hírt, lovagom; tudod, hogy legkisebb bajod is mily halálos gyötrelmeket okoz nekem. Bár ma két izben kaptam már hírt, nem tudok elaludni a nélkül, hogy ezer jó éjszakát ne küldjek. Minden iránt oly érző vagyok, mi önt illeti s érzéketlen minden más iránt az egész világon».

Henrik tizenegy évvel élte túl Gábriellát, az 1610. év május 14-én áldozatul esvén Ravaillac gyilkos tőrének. Állitólag Brosse, a király hírneves orvosa, az előző napon figyelmeztette őt, hogy vigyázzon magára, mivel merénylet készül ellene. Azonban a király kikaczagta a jövőbe látót és bolondnak mondta. Brosse ismert csillagász is volt és mondják, az égi jelekből olvasta le, mily szomorú vég vár a királyra.

Sajátságos, hogy mig Gábriella életében a nép részéről a legnagyobb ellenszenvvel találkozott s ez annyira ment, hogy midőn 1597 márczius 12-ikén a spanyol hadak Amienst elfoglalván, a király a csatatérre távozik, ő se mer a franczia fővárosban maradni, félvén a nép boszújától, — addig a késő utókor oly kitüntetésben részesítette, minőt csak kiváló érdemeket szerzeteknek szoktak juttatni. A L'Hisne departementben ugyanis 1820-ban szobrot emeltek Henrik híres barátnőjének.

HADIFOGOLY.

Elbeszélés.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította **Ambrozovics Dezső.**

I.

Bolysakov Ivanovics Lukján nemesember és a czimborája, Sztupin Dimitrij, a kik Mihajlovics Alexej czár megbizásából valami küldetésben jártak volt a római császárnál, a czár ügyét baját eligazitani, hazatérőben voltak a császár birodalmából. Hamburg városába érkezve, tudakozódni kezdtek olyan német, vagy németalföldi hajó után, mely éjszak felé indul a Fehér-tenger messzi és barátságtalan partvidékére. Kisült, hogy három hajó is indul a Fehér-tenger felé, csak hogy nem egyhamar, beletelik vagy öt nap, mig fölszerelik őket. azután kell vagy egy hét, mig megrakodnak; viszont azonban elviszik a czár küldötteit egyenesen Archangelszk városába, még pedig valósságosan potom-áron. Mit volt mit tenniök, várakozniok kellett ...

Ott ülnek tehát keresztbefont karokkal az ablak mellett, sopánkodnak és panaszkodnak a messzi utazás nyomoruságai fölött és boszantják az Úristent esztelen zsörtölődésükkel ... S minél tovább várnak, annál inkább nekivadulnak. Végtére már annyira elszontyolodnak és búnák eresztik a fejüket, olyan jajgatást visznek véghez, hogy még hallgatni is rettenetes ...

— Uram, én Istenem! — sohajtott fel az egyik. — Hát mikor lesz már ennek vége?! Mennyit hányódtunk az idegenben, ... most meg itt kell ülnünk és várakoznunk!

— No már, ha teszem fel azt, még vagy három hétig itt kellene gunyasztanunk összetett kezekkel ebben az átkozott Hamburgban, no ennél még tán börtönben ülni is jobb volna ...

Az elkeseredésnek egy ilyen sanyarú pillanatában kinyilt az ajtó és a szolgák egyike jelentette Ivanovics Lukján ő nagyságának, hogy egy orosz hadifogoly érkezett hozzá és keserves könyek között rimánkodik, hogy «ragyogó szemeibe pillanthasson».

— Hadifogoly? Orosz? — szólalt meg Ivanovics Lukján felocsudva. — De hát honnan került ide?

— Azt mondja, hogy immáron kilenczedik esztendeje sinylődött a fogságban, a mióta a tatárok elhurczolták ... E mellett úgy sir, ... szinte zokog ...

— A tatárok elhurczolták? Alkalmasint eladták török földön ... és most onnét jön ... Hivd ide szaporán!

Ivanovics Lukján az ő egyszerű jólelkűségében összerezzent és egyszerre szinte föléledt annak a lehetőségnek a gondolatára, hogy segithet valakinek a baján. De vele együtt föléledtek az útitársai is, a kik előre örültek, hogy új embert láthatnak, s esetleg hallhatják élményeinek az elbeszélését ... Elfeledkeztek a panaszokról, a zsörtölődésről, s a szomorúságukat is mintha a szél fútta volna el.

Pár pillanat mulva belépett a szobába egy vagy harmincz esztendős magas és szikár, csontos, de rendkivül erőteljes termetű ember. Sürű, sötétbarna haja hosszú, lágy fürtökben omlott alá a fejéről szint' a válláig. Arcza, melyet a napsütés és a por megbarnitott, rettenetes kimerültség nyomait viselte magán. Piszkos rongyok — valami se nem német, se nem török, lehetetlen öltözet szánalmas maradványai, — takarták a hajléktalan bujdosó hatalmas testét, erősen felpuffadt és feltört mezitelen lábaira pedig még ránézni is rettenetes volt az olyannak, a ki nem volt hozzászokva az ilyesmihez. De a jövevény okos és jóságos kék szemeiben kiolthatatlan lángja égett az elpusztithatatlan elszántságnak és erős akaratnak.

A mint belépett a szobába, tüstént a földre borult Ivanovics Lukján lábai előtt, s hol ráhajolt a lábaira, hol pedig a térdeit ölelgette.

— Követ úr! — suttogta alig hallhatóan. — Ments meg! Áldjon meg érte a jó Isten! ... Ne engedd, hogy őszinte vallomás nélkül, mint a kutya pusztuljak el az idegenben ... Három nap és három éjjel pihenés nélkül jöttem gyalog, le nem hunyva a szememet, csak azért, hogy itt találjalak! ... Tudtam, hogy te nem taszitasz el, és nem engedsz elpusztulni ...

— No, mit csinálsz? Mit művelsz? Elég már no! Kelj föl és panaszold el a bajodat! — szólott hozzá Ivanovics Lukján, a kit időközben teljesen körülálltak útitársai. — Kelj fel és mondj el mindent sorjában: honnan jösz most, és hogy jutottál fogságba?

— Nem kelek én föl, követ úr! Ments meg, adj módot rá, hogy megint visszakerüljek az én szent Oroszországomba, ... mert különben nem fogom többé látni a gyönyörűséges napot!

— No, elég már, elég! Elviszünk magunkkal, nem hagyunk itt! — mondogatták egymásután Bolysakov útitársai.

— Ne taszitsatok el! Vigyetek magatokkal! — kiáltott föl a fogoly valamennyiüknek a lábát csókolgatva. — Uram Istenem! Hiszen kilencz esztendő óta csak az tartja bennem a lelket, hogy hiszek az Istenben és az ő szent akaratában! Hiszem, hogy nem feledkezett meg rólam, hogy visszavezérel a hitetlenek közül az igazhivő Oroszországba, hogy nem enged elpusztulni ...

Nem birta folytatni, úgy elfogta a zokogás ... Kezeivel eltakarta az arczát és sirt, mint a gyermek. Végre közös erővel valahogyan lecsillapitották a boldogtalant, s elkezdték bátoritani, vigasztalni; fehérneműt és ruhát is kerítettek a számára. Mindenki juttatott neki valamit: ki sapkát, ki inget, ki valami bekecs-félét. Még a fukar czobolyvadász is előkapart a czókmókjából valami kaftánt a számára. Csak czipőt nem tudtak találni a fogolynak: a lábai olyan puffadtak és sebesek voltak, hogy semmiféle czipő nem ment volna reájuk ... De mert sikerült neki valamennyiük részvétét fölkelteni maga iránt, a lábaihoz is buzgón hozzáláttak és ápolták. Az esküdt becslő, egy tiszteletreméltó moszkvai kereskedő, megmosta a fogoly lábait, bekente rajtuk a sebeket valami növénykenőccsel, és végre gondosan bekötözte tiszta vászonnal ...

És ime, alig két órával azután, hogy odaérkezett a fogoly, megmosva, megfésülve, megberetválva és tiszta ruhába öltözve, továbbá jóllakva, elégedetten és boldogan, körülvéve az összes utasok és a szolgaszemélyzet által, ott ült a szőnyegen Ivanovics Lukján fogadó-szobájában ... Már az is boldoggá tette, hogy rokon arczokat látott maga körül, rokon hangokat hallott, és érezte magán a jóságos, gyöngéd tekintetek melegségét, a melyek részvéttel és figyelemmel szegződtek reá, várva, hogy saját ajkairól hallják élményeinek és viselt dolgainak csodálatos elbeszélését. Már itt élvezni kezdte az izét annak a boldogságnak, a mely mindenkinek csak a szülőföldén juthat osztályrészül! És ime, egészen föléledve, boldogságának az öntudatától áthatva, immár nyugodtan nézett vissza rettenetes multjára, és nyugodtan kezdte elbeszélését.

II.

«Kurszk vidékén születtem, — igy kezdte, — s a keresztnevem Grigorig, apám után pedig Harlamov-nak hivnak. A mi falunk vagy három versztnyire húzódik el a Muravszkij országút mentén. Fehér házacskái a lankás hegyoldalakon és a mélyútak szélein vannak szétszórva, s e lejtők között, a puha zöld réten keresztül, mint a gyöngysor a bársonyon kigyózik keresztül az ezüstszinű folyócska, a melyekbe mint apró kigyócskák futnak bele tajtékozva és zúgva a hideg forrásvizek. Akár hiszik, akár nem, de soha életemben sem ittam édesebb és tisztább vizet, mint a mi ezekből a forrásokból fakad ... Ha az ember egy-egy forró napon nekifeküdt és ajkait belemártva jókat húzott belőle, szinte alig birta abbanhagyni! Ivott, ivott az ember, és hallgatta, a mint a föld mélyéből előtörve pezsgett és forrongott. Mikor aztán jóllakott az ember s újra talpra állott, úgy látszott, mintha meggyarapodtak volna az erői!

A mi egész falunk csupa katonaviselt emberből állott. Két versztnyire délfelé mitőlünk sánczok és földhányások voltak, s ezeken teljesitettük a mi szolgálatunkat, — őriztük a szent Oroszországot a vad ellenségnek, a krimi tatároknak a betörései ellen. S ezektől a sánczoktól és földhányásoktól még vagy harmincz, sőt ötven versztnyire is elportyáztak a mi örs-csapataink, s a mint valami gyanusat láttak, tüstént vágtattak az őrtornyokba, szalmát és rőzsét gyujtottak meg a magaslatokon és fegyverbe szólitottak mindnyájunkat. Igy éldegéltünk: szántottunk — karddal az oldalunkon, arattunk, de töltött muskétáink gúlákba voltak rakva, lovaink fölnyergelve és dzsidáinkhoz kötve; munka után pihenni tértünk, de őrjáratainkfolyton talpon voltak és figyelték az előttük elnyuló puszta ságot ... Zaklatottan éltünk, de szabadon, gazdagon és vidáman: nem cseréltünk volna senkivel sem ...

Apáink Borisz czár idejében választották ki ezt a helyet, megkedvelték és megtelepedtek rajta, mi pedig már szép templomot is épitettünk sirjaik fölé, pompásan fölékesítettük szent képekkel s fölszereltük ruhákkal és egyházi szerekkel; a szent könyveket maga Filoret patriárka küldötte nekünk ajándékba.

Én is, nem utolsó legény voltam a falunkban, izmos, erőteljes, mintha csak lóra született volna; a kardot, a kopját s muskétát egyforma ügyességgel kezeltem. Résztvettem a portyázásokban, mikor még a bajuszom is alig pelyhedzett ... A hol veszedelem volt, a hova furfang és elszántság kellett, — mindenki csak az én nevemet hangoztatta ... Ez persze kissé elbizakodottá is tett; azt hittem, hogy senki sem mérkőzhetik velem! Éjjeli támadások alkalmával mindig az első voltam, s egymagam szembeszálltam akár egy tuczat tatárral ... El is pusztitottam közülök egy sereget! ...

Mikor fölcseperedtem, egyszer igy szólt hozzám az édesapám:

— No ficzkó, ideje volna megházasodnod! Elég volt a ténfergésből meg a vadászatból. Jó lesz észretérni és tűzhelyet alapitani ... Itt van la a szomszéd özvegyasszony, Athonicha, ... akarsz-e jobbat? Olyan, mint a tejbe hullott rózsalevél, dolgos asszony is, no meg van neki vagyonkája is ... Elmegy ám hozzád édes örömest ...

— Tudom, hogy eljön! Hiszen le se' veszi rólam a szemeit. De mikor én nem szivelhetem. Kiszemeltem én már magamnak másvalakit ...

— Talán csak nem a papunk hugocskáját? Nem hozzád való az, te ... Ne is kapaszkodjál utána! Azok gazdag legényre áhitoznak ...

— Gazdagra? — mondom én. — Nos hát? Leszek gazdag, de Máriát nem szalasztom el ... Mária majd megvár engem.

— Ugyan no? Talán bizony kincsre akadtál a pusztában, valami elátkozott sirdomb alatt, avagy talán a lelkedet akarod eladni az ördögnek? Én egy életen át fáradtam és nem tudtam meggazdagodni; te pedig csak igy hamarosan akarsz csupasz kézzel tüzet fogni!

— Nem! Se kincsre nem akadtam, se a lelkem' el nem adtam, hanem hallottam, hogy most a tavaszszal egy csapat derék ficzkó indul a Krimbe egy fordulóra, elmegyek hát velük szerencsét próbálni, s egy csöppet kinyujtózni...

— Rabolni, fosztogatni akarsz? ... Vért akarsz ontani? ... Rablott jószág nem sokat ér ... Vigyázz fiú, légy eszeden!

— Pogányvért ontani nem bün! Hiszen ők, a kutyák, iszszák a mi vérünket és pusztitják a mi jószágunkat! ... Nos hát, hadd nyerjünk egyszer mi is valamit az ő bőrükön!

— Ám Grigorig, tégy a mint akarsz ... De jegyezd meg: ne számits az én áldásomra!

Én nem igen vitatkoztam az öreggel ... De alig egy hónapra rá megbetegedett, lesoványodott, vagy két napig ott nyögött az ágyon — és Istennek ajánlotta a lelkét ... Elszomorodtam, búslakodtam az én jó öregem nélkül, és se láttam, se hallottam. Eljött a gyönyörűséges tavasz; Máriától elbúcsuztam és azt mondva neki: «várj reám!» — neki indultam a Don vidékének.

Az egész Don-vidék csak úgy forrongott már ekkor; gyülekeztek az elszánt csapatok, ladikokat építettek, élelmiszereket gyüjtöttek, kiélesítették kardjaikat, rendbeszedték a vitorlákat, összeverődtek kisebb csoportokba és suttogtak, terveket főztek... S alig hogy a Don jege elolvadt, s a tavaszi hótól megdagadt az árja, vízre bocsátottuk a bárkáinkat s a jég nyomán vigan dalolva fölkerekedtünk a tenger felé. Voltunk vagy háromezeren, egytől-egyig csupa válogatott legény! Mindenikünk fölért vagy hárommal! Eljutottunk a szent Fehér-hegyekhez s az Uszpenszkij kolostorhoz, — gazdag adományokat osztottunk szét a barátok közt, imádkoztunk, beszenteltük a fegyvereinket, meghintettük szentelt vízzel, s könyek között elbúcsuzván azoktól a kimondhatatlanul szép hegyektől, eveztünk tovább. Sötét zivataros éjszakán, szinte lopva haladtunk el Azov mellett, mig végre kiértünk a szabad tengerre, felhúztuk vitorláinkat s bárkáink mint könnyü sajkák szálltak tova a kék tengeren.

Első időben ugyancsak kedvezett a szerencse! Két török hajót egészen váratlanul elfogtunk, felgyujtottunk és elsülyesztettünk; hat árúval megrakott sajkát, minden fölszerelésével és élelmiszereivel együtt zsákmányul ejtettünk; nyolcz partmelléki helységet elpusztítottunk, még magnak sem hagyván bennük a hitetlenek közül egyet sem, és vitorláztunk tovább a Fekete-tengerre.

Egyszerre látjuk: a tenger felől nyolcz hatalmas gálya közeledik felénk teljes fölszereléssel! Megfutamodtunk előlük, de ők üldözőbe vettek s hatalmas tüzet szórtak reánk ágyúikból. Forgácscsá lövöldözték bárkáinkat; tele lett a tenger doniakkal: sokan még uszkáltak, mások segitségért kiabáltak, de a legtöbben nyomtalanul elmerültek a habokban. Mi a part felé siettünk, kihúztuk a bárkát a szárazra, odalapultunk mögéje s vártuk, hogy ha a törökök is partra szállnak, becsületes harczba álljunk velük. De nem úgy történt! A hátunk mögül került elő az ellenség! Halljuk, amint ránk rohan a hitetlenek megszámlálhatatlan hordája... Egy csapatba verődtünk össze, úgy a hogy elsánczoltuk magunkat és vagy négy napon át derekasan küzdöttünk, a míg a puskapor meg a golyó tartott. Mikor azután kifogyott mindenünk, meggyóntunk egymásnak, elbúcsuztunk egymástól s ünnepélyesen megesküdtünk, hogy meghalunk, de az ellenségnek nem adjuk meg magunkat. Szavunkat meg is tartottuk. Szembeszállottunk a rohammal és küzdöttünk kora reggeltől késő éjjelig, s majd eltikkadtunk már a szomjuságtól... Benne gázoltunk a magunk és a tatárok vérében; mint a kigyók siklottunk át az ellenség sorai közt, s téptük, haraptuk őket, mint a vadállatok... De a tatárok túlereje diadalmaskodott rajtunk! Elestünk mind az utolsó emberig, valamennyiünket elért az éles kard, vagy leterített egy-egy lövés. De én nem adtam meg magamat a hitetleneknek: egyikük a sötétben hátulról elkábított egy csapással, a másik meg végigvágott az arczomon éles szablyájával, (még most is látszik a forradása), mire odavágódtam a földre mint a levágott kalász, és elsötétült szemeim előtt a világ...

Meddig feküdtem így, — magam se' tudom! Csak arra emlékezem, hogy a hidegtől ocsudtam föl... A fejem nem birtam fölemelni, sem a karomat megmozditani, sem a szemeimet kinyitni... Így feküdtem,... dideregtem, s egyszer hallom, a mint egy varju károg fölöttem és egyenesen rászáll a fejemre... Elgondolom magamban:

«Uram Istenem! Ez az átkozott madár most elevenen kivájja a szemeimet!»

S ime minden erőmet összeszedve, megrázkódtam, megmozgattam a fejemet, — és hallottam, a mint a varju károgva elszállt. Nagynehezen fölnyitom a szememet és látom, hogy nagy vértócsában ott heverek egy rakás szétszórt holttest között... Csapatostul szállongnak a varjak a hullák körül, csipkedik, tépik őket és sietnek a friss zsákmányból lakmározni. Az pedig, mely az én fejemről elszállt, nem ment messzire: amott tisztogatja véres csőrét, a szemembe néz s várja, türelmesen várja áldozatát. És nem is várt volna hiába, ha az Isten nem küldött volna egy jó lelket a megmentésemre... Lám, vannak köztük, a kutyák közt is jóságos lelkek! Öreg tatár asszonyok jöttek széjjelnézni a csatatéren; ott járnak a halottak közt, bámulnak, sohajtoznak, csoválják a fejüket... Megpillantom őket, — intek nekik, az ajkamra mutatok, hogy nedvesitsék meg, ha csak egy csöpp vizzel is... Már-már elmennek mellettem: de egyikük, mintha meggondolta volna magát, visszatért hozzám, hozott nekem vizet, megitatott, megmosta az arczomat, letakart valakinek a véres ujjasával és újját az ajkára illesztve eltávozott. Azután újra visszatért hozzám az öregével, (férje volt-e, vagy apja, azt mai napig sem tudom!) ölbefogtak, ráfektettek valami pokróczra és elvittek haza. Ott tartottak maguknál csaknem egy teljes hónapig; ápoltak, etettek, itattak, gyógyitottak és bekötözték a sebeimet. — Áldja meg az Isten a jóságos lelküket!

Alig hogy kissé összeszedtem magamat, alig hogy újra lábra kezdtem állani, valami hivatalos emberek jöttek az öreghez s ugyancsak leszidták, lepiszkolták őket... Hadonáztak, ordítoztak s ökleikkel fenyegettek engem! Elvettek az öregtől, bevittek a faluba, láncra vertek s még vagy ötven más orosz, lengyel, lithván és zsidó fogolylyal együtt kihajtottak a tengerparta. Ott már várt reánk a gálya; ráhajtottak bennünket, mint a nyájat, s egy sötét, nyomorító üregben odalánczoltak bennünket a padlóhoz meg a falakhoz... A gálya fölszedte a horgonyt és gyorsan vitt bennünket a zajló, a kék hullámokon Konstantinápoly felé.

(Folytatása következik.)

Hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal, Budapest, Egyetem-utcza 4.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A pozsonyi téli kikötőben a +2 m. és —2 m. között teljesitendő földkiemelésnek, nemkülönben a Duna főmedrében ezen kikötő, valamint a dévényi kőbánya bejárata környékén szükséges kő- és kavicskotrás oknak mintegy 886,406 köbméterrel előirányzott, munkálataira és a nyerendő anyagnak tervszerü beépitésére, illetve elhelyezésére f. évi augusztus 30-án déli 12 órakor a földmivelésügyi m. kir. ministeriumban zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Az ajánlati feltételek a kötendő szerződés tervezete és az annak kiegészitő részét képezendő általános és részletes épitési feltételek, valamint a vonatkozó tervek a pozsonyi m. kir. folyammérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, hol egyszersmind az ajánlati minta is megszerezhető. 8333

Budapest, 1899 augusztus 8.

Földmivelésügyi m. kir. minister.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent

MEZŐGAZDASÁGI KÁTÉ

IRTA

MIKA OTTOKÁR

Ára füzve 50 kr.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

GOETHE ÉS BRION FRIDERIKA.

A legnagyobb német költőtől mi se volt távolabb, mint az állhatatosság vonzalmaiban. A mily hirtelen lángot fog szive, oly hirtelen, néha egész váratlanul alszik ki annak minden tüze. Hányszor volt «halálosan» szerelmes! És mily könnyen elfeledte mindazokat, kik ily halálos szerelemre gyulasztották! «Más város, más női arczok» — dalolta magára is jellemzőn. De legtalálóbban rajzolja magát 1771 november 28-án egyik barátjához irt következő soraiban: «Ön jól ismer engem és mégis fogadni mernék, nem találja ki, mi történt velem. Nagy szenvedély fogott el, nagy, egész váratlan szenvedély! tudja, mit képes velem tenni, elfeledem a napot, holdat és a kedves csillagokat is. Hisz jól tudja ön, nem lehetek meg a nélkül és rohanok, a merre a szenvedély ragad magával!» — Méltán irhatta azért róla egyik kortársa: «Goethe jó, derék és nagy ember lehet, de a szerelemben nem tiszta és nem is elég nagy ahhoz, hogy ez legyen. Sok féle érzelem vegyül bensejében, így tulajdonképen aztán a szerelemnek nem jut hely. Goethe nem boldog és bajosan is lesz az valaha.»

Különben a nagy német költő ifjúkori szivvonzalmai nem voltak valami komolyak, későbbi lángolásai közt se vetekedhetik egy se annak a tiszta ragaszkodásnak szépségével, a mit Brion Friderikával való viszonyában látunk. Ez az egyszerű falusi leány, a kit a költő szerelme híressé tett, a kinek igénytelen élete különben soha se foglalkoztatta volna az embereket, az egyedüli, a ki valóban eszményi, a nagy férfihoz méltó vonzalmat mutat iránta. A költő dicsőségének bűvös fénye ezt az igénytelen, egyszerű leányt halhatatlanná teszi; a mint sirirata a meissenheimi temetőben mondja: «A költőnap egy sugara esett homlokára, oly gazdagon, hogy nevét halhatatlanná tette.» A nagy költő számos verse, naplójegyzete, majd «Sesenheimi idyll»-je csakugyan fentartja a szerény falusi pap lányának emlékezetét mindenkorra.

Ennek a költő-szerelemnek egyébiránt nagyon egyszerü története van, sőt azt mondhatjuk, alig van története. Hirtelen támadt, mint a költőóriás minden vonzalma, s vége szakadt egyszerre, váratlanul. Ennek a szerelemnek nincsenek szenvedélyes, megrázó részletei, eseményei, nincsenek drámai fordulatai. Drámai csak a befejezése — Friderikára, kinek élete hasztalan sovárgó reménykedésben, majd keserű lemondásban telik el attól fogva, hogy megkapta a költő búcsúlevelét. De hiába! igaz marad a mondás, hogy «a szerelem a férfi életében csak egy epizód, a nő életében ellenben annak egész története.» A költőnek is csak epizód, eleinte kedves, majd kellemetlen emlékű epizód volt a Brion Friderika szerelme, míg Friderikának egész élettörténete e vonzalomba foglalódik. Az egyszerű falusi pap: Brion Jakab és Salomea Magdolna leánya: Friderika 1752 április 19-én született egy kis elszászi községben a Selz melletti Niederrödern-ben, a szerény fazványas paplakban. Élete végeig megtartott ártatlan szendeségének kifejlődésére bizonyára a szülők példás élete volt nagy befolyással. Atyja, a lelkész már hivatásánál fogva is, csak a nemes hajlamok ápolására törekedett a gyermekben; de nem kis dicsérettel emlékeznek meg anyjáról is. Maga Goethe azt irja: «Nem lehetett megpillantani a nélkül, hogy az ember mindjárt a legnagyobb tisztelettel ne adózzon e nőnek. Magatartása oly nyugodt, szabad, vidám, megnyerő volt.» — Friderika egészen anyja termékája.» Valóban — kérdeznünk kell, hogyan történhetett ez?

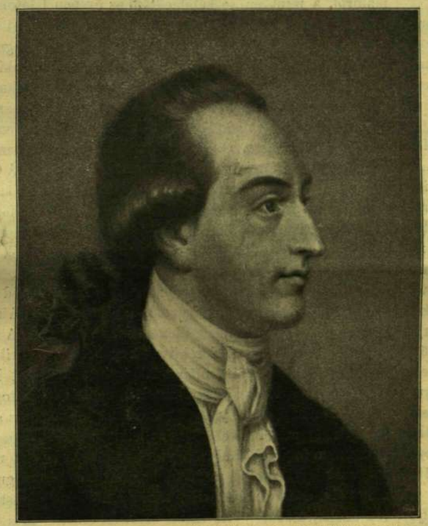

Rohrbach könyomata May 1779-iki rajza után.

Goethe fiatalkori arczképe.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

Még 1770 január 23-án ezt irja Goethe egyik barátjának többi közt: «Nyugodtan élek, frissen és egészségesen és szorgalmas vagyok, mert lány nem csavarta el fejemet.» — Ennek ellenére a huszonegy éves költő ugyanazon évben nem kevesebbszer, mint háromszor lesz rabja «halálos» szerelemnek. Az első, ki szivét megbabonázza, a frankfurti Crespel Franciska, a kit strassburgi táncmesterének lánya: Sauveur Lucinde követ, s végül a sesenheimi Friderika. Érzelmei, hangulata hihetetlen gyors változását mutatják az alábbi sorai. Az első levelet a sesenheimi látogatás idején vallott eszményképének: Crespel Franciskának irja, a másikat már a következő napon Brion Friderikának küldi. «Pár napot vidéken töltöttem — mondja — igen kellemes emberek társaságában. A szeretetreméltó házi leányok, a szép vidék s a barátságos ég felköltötték szivemben a szunyadó érzéseket, mindarra való emlékezést, a mit csak szeretek, úgy hogy alig érkeztem vissza, már itt ülök asztalomnál és irok önnek.» Sajátságos, de való, hogy ugyanazon nap éjjelén már megváltozik hangulata, mert a következő sorokat irja Sesenheim-be: «Kedves új barátnőm! Nem habozom így szólitani, mert ha csak egy keveset is hihetek szemeimnek, úgy azt láttam az első pillanatra, hogy szivében, szivünkben minden megvan e barátságra. Vagy kegyed, a ki oly jó és gyöngéd, ne lenne kegyes hozzám, ki annyira kedvelem? Kedves, kedves barátnőm! Hogy mit mondjak önnek, nem kérdés előttem; de hogy mért épen most irok és mit irjak, az már más kérdés. Annyit látok bizonyos belső nyughatatlanságomból, hogy szivesen volnék közelében és ilyen helyzetben egy darabka papir oly nagy vigasztalás, olyan szárnyas paripa nekem itt a város zajában, a minő kegyednek is lehet, ha igaz barátja távollétét úgy érzi, mint ez. Bizony, kisasszonyka, a város még sohase volt oly üres, mint most, talán jobban leszek, ha kedves mulatozásunk emléke kissé elhalványul, ha nem fogom oly élénken érezni, mily jó az én barátnőm, mily kellemes. De elfeledhetem ezt? Nem, inkább fájjon a szivem tovább is és hadd irjak kegyednek.» Egy tizennyolcz éves fiatal leánynak nem kell több e vallomásoknál, hogy azt mondja magában: szeret. Elég, hogy engedje magát elringattatni felébredt szive boldog igéreteitől.

Az ifjú Goethe október tizedikétől tizenharmadikáig időzött barátjával Sesenheim-ben, soká nem tudva feledni a kedves órákat, miket ott Friderika és nővérei társaságában eltöltött. Bejárták a kellemes vidéket, ifjú szerelmesek módjára. Goethe egy nagy, vén bükkfába metszette a saját és Friderika nevének kezdőbetüit, a mit később versben énekelt meg. Friderikának sejtelme sem volt arról, hogy a fiatal Goethe már nagyon gyakorlott a szerelem mesterségében, gyermeteg, ártatlan szivével gondolni se mert arra, hogy nem ő az első, ki megtetszik neki. Ismé-

retlenek előtte a Sauveur Lucinde, Goethe legutóbbi eszményének szenvedélyes szavai: «Átkozott, mindörökre átkozott legyen az a nő, a ki először utánam megérinti ajkadat!... tudom, az Ég meg fogja ezt hallgatni!» — Friderika tehát mit se tud s ama levélbeli vallomás után méltán azt hihette, hogy a boldogság tiszta kék ege nyilik meg előtte.

A sesenheimi három napos látogatás azonban teljesen kiforgatta valójából a fiatal Goethét is. Minden gondolata, érzése ott van Friderikánál, csak őt látja, csak az ő tiszta csengésü hangját hallja, ki szívének megbabonázó tündére lett. Ki is fejezi ezt ez időben irt verseiben. «Minden pillantásodban napsugár és boldogság van», mondja lelkesülten, s nincs hőbb vágya, mint őt mihamarább viszontlátni. E vágya csakhamar be is teljesül s e második sesenheimi látogatása alatt, mint maga mondja, játszva hódította meg, most már teljesen, a Friderika szivét. Midőn távozik, eddig soha nem érzett szerelem tölti el szivét, de már valami különös sejtelem nyilatkozik annak az újjongó költeményének végső soraiban, mit a válás után irt. «Te adtad, sors, ez örömet, — szól, — de engedd, hogy a holnap is olyan legyen, mint a ma s hogy méltó legyek hozzá.»

Mint Goethének egyik barátjához 1770 deczemberében irt leveléből látjuk, nagyon boldognak érezte magát «az édes érzések rajában», mik szivét eltöltötték és «félig álmodozva» engedte folyni napjait. Sűrűn irt sesenheimi tündérének, könyveket, verseket küldött neki és örült a «könnyű, kedves, isteni kéz» válaszának. Már előre újjong a karácsonynak, mit Friderikánál fog eltölteni, s e karácsonyi időzéséről igy ir: «Végtelenül boldog voltam Friderika mellett, vidám, beszédes, szellemes s mindezt tisztelemtem, ragaszkodásom mérséklé. Ő viszont nyilt szivü, jó kedvű, résztvéve minden örömömben.»

A boldog időszaknak csakhamar vége szakad. A míg a fiatal Goethe azon gondolkozik, miként tudassa szüleivel, hogy Friderikát el akarja jegyezni, egyszerre korábbi barátnőjének: Crespel Franciskának alakja tolakodik előtérbe s a mennyből egyszerre a pokolba taszitja. Nyugalma, csendes boldogsága oda lesz, az új eszményképnek vége. «Iszonyú hitvány állapotba sülyedtem vissza — irja — úgy éreztem, hogy a legkedvesebb lényt sértettem meg, soha jóvá nem tehető hibát követtem el.»

A benyomások iránt annyira fogékony ifjú költő minduntalan új lángra lobbanó szivével csakugyan sajnálatraméltó helyzetbe jutott s ettől fogva hamleti töprengéssel tanakodik, mi tevő legyen, hogyan szabaduljon szerelmi viszonyainak kinos bonyodalmából, kit áldozzon fel, jobban mondva, kiket régi eszményei és új imádottja közül, mert Crespel Franciska, Sauveux Lucinde és Friderika egyaránt jogot formálnak szivére. Hogy szabaduljon a szerelemnek e kinossá vált bűvköréből? E bonyodalomból a kivezető út csak az: szakitani minden szerelemmel s csakugyan ekkor zengi: «Hagyj el, hagyj el szerelem!» Kerülni akarja Friderikát is, de szelid, jóságos lénye, kedves arcza visszá-visszavonják. A varázserő, mit rá gyakorolt, nem szünik meg. Ez kitünik önéletirátának következő soraiból: «Vannak nők, kik inkább a szobában tetszenek nekünk, míg mások a szabadban jobban mutatnak. Friderika ez utóbbiakhoz tartozott. Lénye, alakja soha se tünt fel bájosabban, mint midőn egy emelkedettebb ösvényen haladt, magatartásának kedvessége a virágos mezővel, arczának örök vidámsága a mosolygó kék éggel látszott versenyre kelni. A városba tulajdonképen nem illett bele, de ez mutatta erős egyéniségét épen, hogy a helyett, hogy a környezethez alkalmazkodott volna, egész öntudatlanul környezetét alakitotta magához. Így tett itt is, midőn Strassburgban volt. Minden pillanatot igazán át tudott élni s élvezni.» — E sorok Friderikának 1771 februárjában anyjával tett strassburgi látogatására vonatkoznak s eléggé mutatják, hogy a fiatal lány Goethe szemében még mindig az a kiváló, kedves teremtés volt, mint sesenheimi látogatásai alatt. A husvéti szünidő elérkeztével ismét Sesenheim-be siet, a hat órai utat lóháton teszi meg s bár ráesteledik, folytatja utját, hogy «ne kelljen várnia másnapig, mig Friderika arczát újból megláthatja.» — «Már későn volt, midőn Sesenheim-ben az istállóba vezettem lovamat — irja naplójában. — A Brion nővéreket az ajtóban találtam; nem nagyon látszott rajtuk, hogy meg vannak lepve, de hallottam, a mint Friderika nővéréhez igy szólt: «Nem megmondtam? Ő az!» — Goethét mint régi ismerőst fogadják a paplakban, de az öreg Brion most már várja, hogy végre nyilatkozni fog. Csakugyan mint a Friderika kezére pályázó megy el Sesenheimből. Kinos aggályait egy időre háttérbe szoritja a sesenheimi tündér. «Friderika boldogan bocsátott el — irja — meg volt győződve vonzalmamról, a mint én se kételkedtem az övében és a hat órai út nem volt többé távolság köztünk.»

De hiába látszott úgy, hogy az a bűvös háló, mit Friderika a költő köré szött, elszakithatlan lesz, mert Goethe visszatérve Strassburgba újra hamleti töprengésekbe merül, minek később szakitás a vége. Önéletiratában élénk szinekkel festi ezt a kétségbeejtő lélekállapotot. «Szerelemtől és szenvedélytől felkorbácsolt véremben — irja — az érzések tengere háborgott, összezavarva gondolkodásomat, kinozva úgy, hogy határtalan kétségbeesés fogott el.» De egyelőre még nem tudja feledni Friderikát, mert minél jobban megismeri eme kiváló fiatal leányt, annál inkább nő utána való vágyakozása. Igy, ez ellentétes érzelmek ellenére is, némileg érthetővé lesz, hogy a Brion hitvesek egybekelésének évforduló napján, május 29-én megtartják Goethe és Friderika eljegyzési ünnepét is. De már az nap este oly levelet ir Goethe egyik barátjának, miből kivehető nagy lelki tusakodása: nem fogja elvenni a lányt, és még se tud vele szakitani. Azt irja magáról, hogy csak «féléletet él», és filozófiáját jellemzik az alábbi sorok önéletiratában: «Az ember szellemi tehetségeinek kifejlődésével megérti, hogy e világon kettős szerepet kell játszani, egy valódit és egy eszményit és ebben az érzésben kell keresni minden nemesnek alapját. Hogy valódi szereplésünk milyen legyen, ezt megtudjuk tisztán; de a mi a másikat illeti, erre nézve ritkán jöhetünk tisztába. Keresse bár az ember magasabb rendeltetését a földön vagy az égben, a jelenben vagy a jövőben, belsőleg egy örök beteghez hasonlit, mindig nyugtalanitó emlékezésnek téve ki kivülről, mig egyszersmindenkorra elhatározza magát kinyilatkoztatni, hogy jogos az, mi neki megfelelő.» Csakugyan ez az egyszersmindenkorra megfogant elhatározás lett döntő Friderikához való vonzalmára is. Szeretni őt még egy darabig, ha nem is oly lelkesült érzéssel, mint eddig, hanem némi hűvösebb vonzódással, ez volt neki «megfelelő».

Goethe előtt az ember szánalomra méltó, nyomorúságos teremtés, a ki csak addig képzeli magát boldognak, míg vágya czélpontjához közel nem jutott. Mikor a soká áhitott, álmodott boldogság megvalósulna, nem boldogabb «egy hajszállal sem», mint előbb, sőt szegényebb az egyedül boldogitó törekvéssel az üdv után. Goethe látta most, hogy a szeretett lény birása csak elveszti a csábító ingert, mi az érte való küzdésben eltöltötte, a birás nem ér fel a küzdés boldogságával. Birni vagy nem birni? — áll előtte a megoldatlan kérdés. Goethe még kétszer megy el Sesenheim-be, e két látogatás közt nagyobb időköz van, mert vizsgáit teszi le az egyetemen. Az utolsó látogatás 1771 augusztus 7-én történik s mikor elválnak — érzik, tudják mindketten, hogy nincs mit várni e vonzalomtól, egy életre egyesiteni őket nem fogja az soha. Goethe költőileg szép befejezést ad e történetnek önéletirásában. «Drusenheim felé lovagoltam — irja — s a mint igy visszatérőben voltam, a legkülönösebb sejtelmek egyike fogott el. Ugyanazon az uton láttam magamat Sesenheim felé tartani, — nem testi, hanem lelki szemeim elé tárult e látomány — és egy olyan ruha volt rajtam, a minőt soha se viseltem: szürke, aranyozással. Alig tünt elém a jelenés, ismét szétfoszlott. De különös, hogy nyolcz év mulva ép abban a ruhában, mely megjelent akkor előttem ama látományban s a mi nem szándékosan, hanem véletlenül volt rajtam ama napon, haladtam ugyanezen az uton, hogy Friderikát még egyszer lássam. Akármit gondoljunk is az ilyen dolgokról, ez a csodálatos látomány a válás ama pillanatában megnyugvást adott nekem.» — Igy iparkodik a költő megnyugtatni magát a szerinte kikerülhetlen szakitásért, bár jól tudja, érzi, hogy csak szive állhatatlanságában van a hiba. A mit Tassójában a herczegnővel mondat, teljesen ráillik. «Nem vagyunk biztosak egy férfiszivben sem, bármily melegséggel adja is át magát nekünk.»

A Goethe és Brion Friderika történetének első szaka ezzel bezáródik, tulajdonképen az egész történet, mert bár találkoznak még, ez mit se változtat már szakitásukon. Ez elválás és az évek mulva történő újabbi találkozás között egy szomorú epizód foglal helyet, mi a Brion Friderika csendesen vérző szivét még nagyobb gyászba boritotta.

A fájó melankholiába merült Friderika 1772 áprilisában ismerkedik meg egy fiatal papjelöltel, Lenzzel, kit atyja már régebben ismert. Látogatásai ismétlődnek a sesenheim-i paplakban s a fiatal papjelölt, kit Friderika szomorúsága nagyon meghatott, részvéttel, vigasztalón, bátoritón igyekszik az elhagyott leány bizalmát megnyerni. Lenz barátja volt Goethének s nem tehette fel róla, hogy képes legyen egy ily nemes lényt cserben hagyni, miután házasságot igért neki. Igy támad benne a gyors elhatározás, hogy a kesergő lánynak visszaszerzi hütlenné vált szerelmesét. Mindent megkisérel e czél elérésére, de hasztalan. Friderika maga is belátja csakhamar, mily hiú ez erőlködés, de Lenz-et szivesen tűri maga mellett mégis, hisz az oly nemes hévvel tudott küzdeni boldogtalan szerelme érdekében.

Úgy látszik, Goethe maga is érezte, mily nagyot hibázott. Friderika ugyan büszke, magába zárkozó lemondással viselte boldogtalanságát, de e némaság csak annál hangosabban beszélt a hütlen szerelmesnek. Saját lelkiismerete szólal meg egyik ez időben irt drámájában: «Clavigo»-ban, e szavakat adván Clavigo ajkaira az első felvonásban:

«Nem tudok szabadulni attól a gondolattól, hogy Máriát elhagytam, vagy megcsaltam, nevezd úgy, a hogy akarod ez eljárást.»

De Carlos személyében ismét hypokritasága szólal meg:

«Furcsa dolog! Házasodni! Házasodni akkor, mikor épen élvezni kezdjük igazán az életet! szépen tüzhelyet alapitani, elzárkózni, mikor még hódításaink felét se csináltuk meg! Hogy szeretted őt, ez természetes volt; hogy házasságot igértél neki, ez már balgaság volt és ha szavadat megtartottad volna, az már épen tiszta őrültség lett volna.»

Ime Carlos-Goethe, a ki menteni tudja e valódi gondolkodását eláruló nyilatkozattal eljárását. Valódi kétlelkűség, a lelkiismeret szavát hamar el tudja némitani azzal: igy, csakis igy kellett történni!

Minden összeköttetést azonban nem szakitott meg Friderikával, elküldte neki új költeményeit, igy 1773 júniusában akkor megjelent «Götz von Berlichingen»-jét, azt irván egy barátjának, ki Sesenheimben a könyvet átadandó volt: «A szegény Friderika némileg meg fog vigasztalódni, hogy a hütelen szerelmest megmérgezik a darabban.» — Később Lenztől értesülve a Friderika változatlan, fájdalmas melankholiájáról, mit még csak növelt az az újabb hir, hogy Goethe egy más nőt akar magáévá tenni, — 1774 április 19-én, Friderika huszonkettedik születésnapjára engesztelő, megnyugtatni akaró hosszú verset küldött neki, miből azonban csak pár sor maradt ránk. S erre némileg meg is nyugodott a sesenheimi szép elhagyott. Várt, várt, hátha visszaadja még neki a jövő a szeretett férfit.

Mielőtt Goethét újra látta volna, egy tragikus jelenet izgalma hozott új keserűséget életének. Lenz, — maga is jó nevű verselő már akkor, — mig barátját Goethét akarta visszaadni Friderikának, hevesen megszerette a bánatos leányt. Verseiből nem maradhatott ez ismeretlen Friderika előtt sem, de szivét nem ajándékozhatta neki, az a Goethéé volt mindenkorra. Lenz meghasonlik magával, az egész világgal, vad gyülölet fogja el minden s mindenki iránt. 1777 karácsonyán megjelen a sesenheimi paplakban, átkozza magát, Friderikát s az egész világot, őrületében két ragad s maga, majd Friderika ellen tör vele. A szerencsétlent megkötözik és mint őrültet Strassburgba viszik. Ily szerencsétlenül kellett a Friderika második szerelmi történetének végződni.

Nyolcz évre elválásuk után látják egymást még egyszer, utoljára Goethe és Friderika, az 1779. év szeptemberének 25-én. A költő igy irja le ez utolsó találkozást önéletrajzában: «Sesenheimben egy családot láttam viszont, melyet nyolcz éve hagytam el és igen szives fogadtatásra találtam körében. A fiatalabb leány egykor szeretett, jobban, mint megérdemeltem, nemesebben mint mások, kikre sok szenvedélyt és hűséget pazaroltam. Oly pillanatban kellett elhagynom, hogy majdnem életébe került ez. Nem szólt, mi maradt meg e régi betegségéből, oly kedvesen viselte magát, oly szives barátságossággal az első pillanattól, hogy ez nagyon jól esett nekem. Meg kell még jegyeznem, hogy a legtávolabbról se igyekezett bennem a régi érzelmet újra életre kelteni.» — És most már elváltak mindenkorra.

Csendes lemondással, fájdalmával elzárkózva tölti Friderika hátralevő napjait. Szülei elhalnak, nővérével elköltözik Sesenheim-ből, a szerény paplakból, mit az ő neve tett emlegetetté. Meissenheimba vonul. Az 1813. év tavaszán halvány, megtört alakként nézi a természet ifjú ébredését; neki már hervadó, szomorú őszre fordult régen az élete s a «sesenheimi rózsa» lehull azon év áprilisának 3-án. Nem hiába irta róla a költő:

«Nagyon is drága volt szivednek,
Ki csak kint adott életednek,
Panaszra nem nyilt ajkad soha se,
Némán szeretve szállsz a sírba le.»

Mikor 1813-ban Goethe «Sesenheimi idyll»-je megjelent, a szegény, sokat szenvedett Friderikát örökké emlékezetessé tette a nagy költő szerelmének ama mesteri ecsetelésével, a költészet és szerelem ritka tiszteletreméltó ideáljaként állitván oda az egyszerű sesenheimi leányt minden időkre. E szomorú hiresség természetesen nem tudta kárpótolni a halálra sebzett szivü nőt elvesztett élete boldogságáért.

Goethe, strassburgi jogász büszkeségből, hiú önzésből hagyta el Brion Friderikát: a frankfurti patriczius-család fia nem veheti el a sesenheimi egyszerű pap leányát. A sors gúnyja kegyetlenül állt rajta boszút később: miniszter korában — feleségül vett egy virágárus leányt.

Brion Friderika.

A HADIFOGOLY.

Elbeszélés.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította Ambrozovics Dezső.

III. (Folytatás.)

Vagy egy hétig hányódtunk, vetődtünk a tengeren. Mit álltunk ki, mi mindenen mentünk keresztül ezalatt, — ha elmondanám, se hinnétek el nekem! Hatan nem birták ki a megpróbáltatást ... Isten magához vette őket ... Csontjaik ott pihennek a tenger mélyén. Végre megállt a gálya. Kinyitották sötét és bűzös tömlöczünket is ... Páronkint összelánczoltak bennünket és fölhajtottak a fedélzetre. A nagy világosságtól, a fölséges levegőtől — egyszerűen rosszul lettem; forgott velem a világ, mintha csak mámorban lettem volna; a mint egyet léptem, tántorogtam, mint a részeg ember. De a mint hozzászoktam a világossághoz, s teleszivtam magamat levegővel, — körülnéztem — s nem tudtam többé levenni a szememet, arról a leirhatatlan gyönyörüségről! Sok várost láttam már életemben: láttam a fehér kőből épült Moszkvát, láttam Livornót, Firenzét és Velenczét, a tenger királynőjét, láttam Bécset, Drezdát, Lübecket és Hamburgot ... De mik ezek mind Konstantinápolyhoz képest!

Olyan ott a tenger, mint a tükör, mintha csak oda volna fagyva a parthoz; s a vizen, mint egy szunnyadó erdő, állnak a hajók, se vége, se hossza semerre! Ezer meg ezer apró sajka és ladik jár-kél közöttük ide s tova. Az árboczerdő fölött pedig fogas fehér falak emelkednek, tornyokkal, erkélyekkel és hegyes végü oszlopokkal, s mindez zöldelő kertekkel és czipruserdőkkel van körülvéve ... Csak állok, állok és gyönyörködöm ... Egyszerre odasúgja a társam:

— Nézz csak oda! Lásd, ott a hegyen, mindennél magasabban áll egy hatalmas, kerek kupolás templom, — az a Szent Zsófia!

— Hol? Hol? Mutasd az Istenért!

— Ott la! Vagy nem látod? Meggyalázták, mecsetet csináltak belőle az átkozottak ...

— Nos! Mit bámészkodtok, kutyák! — rivallt ránk az a kereskedő, a ki a Krimből Konstantinápolyba hozott bennünket, megrántotta a lánczunkat s a korbácscsal felénk suhintott.

Kihajtottak bennünket a partra; valami magas fallal körülvett udvarban ott tartottak bennünket vagy egy hétig, etettek-itattak, aztán megmostak, megtisztogattak, a hajunkat leberetválták, a testünket bekenték valami illatos olajjal, aztán kivezettek a vásárra. Uram Istenem! Soha sem fogom elfeledni azt, a mit ott láttam. Vagy kétezren voltunk, a kiket kihajtottak, de hát még mennyien voltak már ott! Mindenféle fajta, színü, termetü és nemü emberek! Férfiak, nők és gyermekek ... Mind csupa válogatott fiatal szépség, erőteljes, egészséges és szép. A férfiak kezükön, lábukon bilincscsel; egyesek nyakláncokkal, mint a pórázon levő kutyák, mások ismét kalodába zárva. Csoportokban ültek egymás mellett, és mindenik csoport mögött állt egy hosszú lándzsás török, vagy egy izmos,

fekete arab a hatágú korbácscsal. És mennyi szép leányt, mennyi könyet láttam én ott! Mennyi fohászt hallottam, mikor eladták őket, a nővért elválasztva nővérétől, az anyát gyermekétől ... Hát még, a mi ezután következett!

Elkezdődött a vásár. Beözönlöttek a törökök, kurdok, perzsák, örmények és zsidók. Mindenik a maga módja szerint keresi ki a megfelelő árút: nézi, megforgatja, leülteti, belenéz a szájába, megkopogtatja a mellét, behajlítja s megint elereszti a karját. Úgy áll előttük az ember, mint valami fa-bálvány ... Nekem egy fehér turbános gazdag törököt juttatott a sors, a kinek övig ért az ősz szakálla; bő nadrágja fölött tarka kendővel volt körülövezve, maga az öv meg tele volt tüzdelve pisztolyokkal, törökkel és jatagánokkal. Megtetszettem neki, végigmérte a magasságomat, a vállaimat, megtapogatta a mellemet, s megdörzsölte a kezeit, megcsóválta a fejét és csettintett a nyelvével. A mit a gazdám kért, azt alkuvás nélkül tüstént le is fizette; a gazdám meg a kezébe nyomta a korbácsot és igy szólt hozzá:

— Üsd! Éreztesd ezzel a muszkával a hatalmadat.

A török végignézett rajta, félrelökte a korbácsot, kirántotta a jatagánját, s a mint megforgatta a fejem fölött, szinte fölsziszzent körülöttem mindenki! Én pedig keresztbefont karokkal

álltam ott és a szemébe néztem, gondolván: «ám jöjjön, a minek jönnie kell!»

A török megcsikorgatta a fogait, visszatette a jatagánját a hüvelyébe, megveregette a vállaimat és tatár nyelven odaszólt a volt gazdámnak:

— Minek nekem a korbács, mikor amúgy is ura vagyok az életének és halálának!?

Ezzel elvitt engem magával.

A mint elérkeztünk a házába, levétette a bilincseimet s egy tatár szolga megmutatta, hogy mit kell tennem, s hogy kell kedvében járnom a gazdámnak. Megfürösztöttek, tisztán felöltöztettek, ásót adtak a kezembe s a kertben jelöltek ki valami munkát. Unalmas munka volt, de sokan voltunk hozzá. Elég jól éltem, senki se bántott, senki se hajszolt. Enni mindig eleget adtak; esténkint pedig ugyanabban a kertben, a melyben dolgoztam, térdre borultam s arcczal a Szent Zsófia felé fordulva hosszú ideig imádkoztam, hajlongtam és sirtam a szent Oroszországra emlékezvén. Elgondoltam magamban, hogy bárha meg is gyalázták azt a szent épületet s levették róla a keresztet, azért a szentélye mégis csak megmaradt szentélynek...

Igy éltem hosszú ideig a török házában; tán félévig, vagy még tovább is, s mindennel meg voltam elégedve, valamint hogy velem is meg volt elégedve a gazdám. Kezdtem érteni törökül, és hallom, a mint egy szép napon a kertben sétálva dicséri a munkámat, odalép hozzám, megveregeti a vállamat és félig tréfásan igy szól:

— Bárha gyaur és orosz vagy is, de jó, erős munkás!

Igy lassan meglettem volna nála s beletörödtem volna a rabságomba, ha az Isten újabb megpróbáltatásokat nem mért volna reám...

Ugyanabban a kertben, a melyben dolgoztam, sétálgattak török gazdámnak a feleségei is. Szemükig fátyollal takarva, könnyű fehér szövetekbe öltözve kijönnek a lépcsőre, maguk alá szedve a lábaikat leülnek és szürcsölgetik fekete italukat; a lányok pedig (rabszolganők) zenélnek, muzsikálnak és táncolnak előttük. Én rájuk sem hederítek: dolgozom, ások a virágágyakban, öntözöm a virágokat és nyesegetem a fákat... Nagy csöppekben hull arczomról a verejték; de megrázkódom, ujjasommal letörlöm a homlokomat és újra munkához látok. Egyszerre csak látom, hogy az asszonyok közül a legidősebb (Fatma Hanym-nak hívták) elkezd engem magához hivogatni, parancsokat osztogat s oda-odajön hozzám... Megáll és nézi, a mint dolgozom, s ott áll jó darabig. Amott meg látom, a mint valami fekete rabszolgával holmi édességeket küld nekem; a szolga tálczán odahozza az édességeket s a fülembe súgja:

— Igy ni, igy! Üdvözöllek! Kegyeibe jutottál a mi úrnőnknek! Majd ha nagy ember lesz belőled, — emlékezzél meg én rólam is!

Úgy félvállról néztem rá és kereken igy szóltam hozzá:

— Vidd vissza ezt a holmit az úrnődnek... Mondd meg neki, hogy fogadást tettem: se gyümölcsöt, se édességet nem eszem addig, a míg rab vagyok.

Alig pár napra rá, úgy délután felé volt — nagyon kimerültem — alszom a kertben, a mikor valaki könnyedén megérinti a vállaimat. Kinyitom a szemeimet: Hanym-ot látom állni mellettem. Rémülten felugrottam, meghajtottam magamat előtte és igy szóltam:

— Mit kiván az én úrnőm? Parancsoljon velem!

— De teljesitesz-e vajjon mindent, a mit én parancsolok? No mondd hát? Mindent teljesítesz? — mondotta és toppantott a lábával.

— Nem! Mindent nem... Isten és a lelkiismeretem ellen nem cselekszem semmit.

Körülnézett, a könyökömön felül megfogta a karomat (formás puha kezei fehérek voltak, mint a czukor, a körmei pedig be voltak kenve valami sárgás festékkel) és a fülembe súgta:

— A szivembe férkőztél... Megtetszettél nekem... nem sajnálok tőled és érted semmit... Akarod? Im itt van — nesze! Fogd...

Levett az ujjáról egy gyűrűt, az ölembe dobta s megszorította a karomat — e mellett úgy remegett, hogy a fülbevalói szinte csörögtek.

Visszatántorodtam tőle... A gyűrű leesett a homokba és elgurult a virágágyak közé. Én pedig, a nélkül, hogy csak hátra is pillantottam volna, kiosontam a kertből! Beteget jelentettem, két napig a kamrácskámban betegen feküdtem. Tünődtem rajta: mit csináljak most? Hogy vegyem elejét a bajnak?... Úgy éreztem, hogy a baj szinte kikerülhetetlen!...

Újra elkezdtem dolgozni a kertben, — de most már résen voltam. Alig hogy megpillantottam Fatmát, tüstént vállamra vettem az ásót és lassan, óvatosan ki a kertből. Egyszerre parancsot kapok, hogy jelenjek meg a gazdám előtt. Tüstént hozzásiettem. Maga alá szedett lábakkal ült puha párnáin, szivta átkozott kapadohánynyal töltött csibukját és igy szólt:

— Meg vagyok elégedve veled. Látom, hogy hűséges szolgám vagy. Számithatsz a kegyeimre... Légy mostantól fogva az én első kertészem; s a rabszolgák közül végy magadhoz segitséget, a kit akarsz; nappal hadd dolgozzanak azok, éjjel pedig te őrizd a kertet és virraszsz a hárem lépcsőjén. Ebből láthatod, mennyire bizom benned! Bizzál te is én bennem és számíts az én jóindulatomra!

(Vége következik.)

A KRONDORFI SAVANYUVIZ az előkelő világ asztali vize.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

KURCZ L. VENDEL PHOTOTYPIA-PHOTOLYPIA-FAMOTYPIA a LEGJOBB CLICHÉT mindennemü KROMOTÁJKÖNYVHEZ BUDAPESTEN IV. SZENTKIRÁLYI-UTCZA 13

Minden szülő rendelje meg diák fia részére a
Tanulók Lapja
cz. középiskolai ifjusági hetilapot.
Előfizetési ára negyedévre 1 frt 20 kr.
Megrendelhető a Franklin-Társulatnál Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:
A Szepesség,
magas Tátra és szepesi középhegység.
Utazási kézikönyv.
Irta
Dr. POSEWITZ TIVADAR
A csúcsok megmászását leirta
DÉNES FERENCZ
53 képpel és 14 térkép és tervrajzzal.
Ára vászonkötésben 1 frt 50 kr.

MEZŐGAZDASÁGI KÁTÉ
IRTA
MIKA OTTOKÁR
Ára füzve 50 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.
Vasút mentén.
A magyar királyi államvasutak, továbbá a győr—sopron—ebenfurti és eperjes—bártfai vasut állomásai mentén fekvő városok, helységek és azok leirása.
Irta
Ocskói Ocskay Gusztáv.
Ára vászonkötésben 1 frt.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

BOTHWELL ÉS STUART MÁRIA.

A skót királynő, az Erzsébet fogságában oly szerencsétlen véget ért Mária, az újabb történeti kutatások igazságot derítő világánál nem az a szívtelen, gonoszra törő, pusztán kiválasztott kegyeltjének szerelmére vágyó nő, milyennek eddig általánosan festették. A hagyományos Stuart Mária egy minden rokonszenvünkre méltatlan, szomorú sorsában semmi részvétre nem számítható alak, a ki a franczia udvar erkölcsrontó, lelket megmételyező légkörében felnövekedve tér vissza honába, ott nőül megy Darnleyhez csak azért, hogy meneküljön a fejedelmi kérők alkalmatlankodásaitól, kik kezére vágynak, azután Bothwellel, kegyeltjével szövetkezve légbe röpitteti férjét, miután már előbb teljesen elhidegült iránta s elősegíti a gyilkos menekülését, a miért aztán, — hozzájárulva mindezekhez Erzsébet elleni áskálódásai is, — méltán sújtja őt a hóhér bárdja. Az a másik Mária ellenben, kit a hamisitatlan történeti igazságot kutatók állitanak elénk, egy mindezen gonoszságok nélküli, csak sajnálatunkra méltó, szerencsétlen nő, kit ellenségeinek cselvetése sodor szomorú végzetébe, miután sokkal ártatlanabb lelkü, hiszékenyebb volt, semhogy ideje korán észrevegye az ellene vetett tört, melybe balgán beleesik. Ez a Mária minden jóval, nemes szándékokkal telt királynő, ki Darnleyhez hiven ragaszkodik, ki mit se tud a Bothwell gyilkos terveiről s egyszerűen ennek hatalmába kerülve, nyujtja neki később kezét. Igen, ez a Mária mit se tud a szerelmes levelekről, miket neki tulajdonitanak, a Bothwell-el kötött házassági szerződésről, a szerelmi szonettekről, melyben ennek vonzalmát esdekli s biztositja a magáéról. Ez a Mária gyanútlanul adja magát a megsemmisitésére törő Erzsébet oltalmába, ki ellen nem vétkezik. De nincs nehezebb dolog, mint a történelem megrögzött ferditéseit helyreigazitani. Az igazság, melyet az ilyen elitélt, százados hagyományokkal befeketitett történelmi alak tisztázására akarnak felhivni, ép oly setét, mély börtönben lakik, mint legtöbbje az ilyen méltatlanul elitélt alakoknak s vajmi nehéz a megszokott vádak zsarnoki békójától megszabaditva napfényre hozni.

Mária csakugyan oly ellenségekkel volt körülvéve legelső lépésétől kezdve, midőn országa felé indult, kikkel szemben egy sokkal körültekintőbb, bővebb élettapasztalatokkal rendelkező nőnek is el kellett volna buknia. Országának protestáns nemessége kezdettől fogva nem szenvedhette, nyilt vagy titkos ellenségeinek sorában saját természetes fivére Stuart James, Murray grófja is ott volt, mig a háttérbe vonulva, de csak annál hatalmasabb erővel működve, Erzsébet angol királynőt látjuk miniszterével: Cecil lorddal, kinek az volt politikája, hogy a Tudorok trónjának esetleges örökösét semmivé tegye. Már akkor hatalmukba akarják ejteni, midőn férjének: II. Ferencz franczia királynak halála után 1561-ben Skócziába megy Franczia országból; másodszor kisérlik meg ezt 1565-ben Darnleyvel kötött házassága előtt, míg a következő évben megismétlik a merényletet titkárának: Riccio Dávidnak megöletésekor, mely tervük szerint csak bevezetése volt a Mária erőszakos lemondatásának, végső esetben meggyilkolásának. És tervük csakugyan sikerül negyed izben 1567-ben, midőn megöletik Darnleyt, elvétetik Máriát a gyilkossal, miután ennek minden vágyát felcsigázták a hatalomban való osztozásra. Igy a fiatal asszonyt új férjének vétkével bemocskolva, megvetették alapját annak, hogy trónjáról mihamarabb letaszitsák, hogy aztán később rázárják börtönének ajtaját, honnan

Stuart Mária fiatalkori arczképe.

húsz évi szenvedés után a vérpadon kellett kimúlnia.

A gyászeset, mely Franczia országot 1560 deczember 5-én királyának: II. Ferencznek Orléansban bekövetkezett halálával érte, nejére: Máriára mérte a legnagyobb csapást. Tizennyolcz évével korai özvegységre jutva száll rá az oly zavaros Skóczia koronája. Medici Katalin, ki Franczia országban a regensséget átveszi, csak örül távozásának, mert addig le volt szoritva a hatalom polczáról. Mária tehát elhagyja a franczia udvart és az 1561. év tavaszát rokonainál: a Guise herczegeknél tölti. Egész kis udvar képződik körülötte már ekkor a skót nemesekből. Fivére: Stuart James is ott van és midőn visszatér Skócziába, Erzsébet királynővel s ennek miniszterével kifőzik a tervet, hogy Máriát elfogják, a mint majd az északi tengeren fog átkelni s fogságba vetik. De Mária gyanítja, mi készül ellene, különösen, midőn Erzsébet vonakodik megadni neki a menlevelet, melylyel az angol partok mentén szabadon térhetne új országába. «Ha nem tettem volna meg már minden előkészületet — mondja ekkor Mária — talán unokanővérem viselkedése folytán elhalasztom utazásomat, de most már rá vagyok szánva e vállalkozásra, bármi adja is elő magát. Remélem, hogy elég kedvező szelünk lesz arra, hogy ne legyek kényszeritve az angol partokat érinteni. Mert ha ott ki kell kötnöm, a királynő kezeibe jutottam és ő azt teszi velem, a mit akar. Ha oly kemény szive van, hogy vesztemet óhajtja, kedvére teheti ezt s feláldozhat. Talán jobb ez a sors számomra, mint az élet. Legyen meg Isten akarata!» — De szerencsére elkerüli a hálót, melyet ellene kivetettek és megérkezik új országába az 1561. év augusztus 10-én, hol bizony egy jó része a nemességnek épen nem bánta volna, ha áldozatul esik az Erzsébet cselvetésének.

Pedig Mária puszta megjelenése elég volt, hogy lefegyverezze ellenségeit s hiúvá tegye azok reménységét. Már tizenöt éves korában — irja a kor egyik ismert irója: Brantôme — szépsége olyan volt, mint a ragyogó napsugár. A szépség valódi megtestesülését látták benne. Magas alakja, barna szeme, setét gesztenyeszinü haja, tiszta fehér arczszine az éjszak és dél báját egyesitették benne, mely oly ellenállhatlan volt, hogy egyszer, midőn égő gyertyával kezében követte a templomi körmenetet, egy szegény asszony a népből térdre vetette magát előtte lelkesedésében s igy kiáltott fel: «Valóban, nem angyal ön, asszonyom!?» — És Medici Katalin azt mondta róla, midőn még Franczia országban tartózkodott: «A mi kis királynőnknek csak mosolyogni kell, hogy mindenkit meghóditson.»

A skót nemesek sorában, kik Máriát még franczia országi tartózkodása alatt a Guise herczegeknél körülvették, ott találjuk azt a férfit is, ki később oly nagy szerepet játszott életében. Bothwell James a legrégibb skót nemesi családok egyikéből származott. Angliával szemben táplált ellenszenve már kezdettől fogva Mária hivei sorába viszi s már huszonkét éves korában, 1558-ban előkelő álláshoz jut, de később azzal vádolják, hogy Châtelleraut herczegnek a királynő elrablását javasolta s azt, hogy kényszeritsék d'Arran grófhoz férjhez menni, mi czélból őt Dumbarton várkastélyba vitték volna. Bothwellt Edinburg-ban helyezik őrizet alá, de onnan csakhamar sikerül megszöknie, angol fogságba jut s onnan Stuart Mária közbenjárására Erzsébet királynő végül megengedi neki, hogy Franczia országba menjen. Minden jövedelmétől megfosztva, nagy szükségbe jutott itt s ez kényszeriti, hogy 1565 márcziusában, be se várva Mária engedelmét, ismét visszatérjen Skócziába. Egy időre mégis újból letünik a színről, mert nem akarva megjelenni birái előtt, jobbnak látja külföldre vonulni.

Mikor három év mulva újra megjelenik itt, az események előterében, akkor már a királynő Darnleynek nyujtotta kezét. Azok közt, kik Mária kezére pályáztak, még leginkább Don Carloshoz hajolt, II. Fülöp spanyol király fiához. De a tárgyalások nagyon soká elhúzódtak és végre is eredménytelenek maradtak. Erzsé-

Schuler Eduard metszete után.

Stuart Mária.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

bet ekkor Dudley Róbertet, — kit csak az imént tett Leicester és Denbigh grófjává, — ajánlja neki, azonban Mária sértődve háborodik fel azon, hogy a királynő saját kegyeltjét akarja az ő férjévé fogadtatni s így nyujtja kezét Darnley Henrik lordnak, ki a Tudorok és Stuartok véréből való volt.

Ez a Darnley a szép, megnyerő külsőn kivül valóban semmi értékes tulajdonságot se birt felmutatni. Elkényeztetettsége s ennek folytán kifejlődött nagy önzése jogosulatlan vágyakat, követeléseket támasztottak benne már korán, azt hitte, hogy minden nagyságra, kiválóságra számot tarthat s makacs akaratával minden akadályon győzedelmeskedhet. Mária azt remélte, midőn arra gondolt, hogy kezét fogja neki nyujtani, hogy majd legalább megszabadul a már-már zsarnoki hatalmat gyakorló Murraytól. Eleinte azonban még bizonyos távolban tartotta őt magától, nem szédülve el e férfiú külső csinosságától s attól a hévtől, mit az mutatott, hogy kezét megnyerhesse. Nem tartózkodott azonban magának bevallani, hogy kedveli őt. Bátyja, Lorraine biboros, értesülvén erről, levelet ir neki, melyben azt mondja, ha boldog akar lenni, tegyen le e házassági tervről, mert Darnley valóban nem méltó a Mária kezére. De Darnley sokkal inkább megnyerte már a királynő tetszését és vonzalmát, semhogy ez józan tanácsokra hallgathatott volna. Az 1565. év július 20-án Albany herczegévé teszi Darnleyt, egy hét mulva pedig királyi czimet és rangot ád neki s július 29-én megtörténik egybekelésük, a holyrood-i kastély kápolnájában. Csak most tette le Mária a gyászruhát, mit férjének, II. Ferencz franczia királynak halála óta folyton viselt. A következmények bebizonyitották később, hogy e férfi csakugyan nem volt méltó kezére, mert üres nagyravágyásnál, uralomvágynál egyebet nem mutatott.

Pár hónapra az egybekelés után Mária bocsánatot ád Bothwellnek a visszatérésre s a számüzött csakugyan partra száll ugyanazon évi szeptember 17-én Skócziában. A holyroodi kastélyban jól fogadja a királynő, a mult, úgy látszik, el van feledve. Bothwell maga is megnősül nemsokára, elvévén Gordon Jane-t, d'Huntly gróf nővérét s miután visszatérése óta ismét jelentékeny szolgálatokat tett az országnak, Darnley és a királynő azzal tüntetik ki, hogy a holyrood-i királyi kastélyban tartják az esküvői lakomát s a menyasszonyi ruhát Mária ajándékozza Gordon Jane-nek.

Bothwell és Mária ismeretségének bensőbbé válását arra az időre teszik, midőn az utóbbi titkárának: Riccionak meggyilkolása s az azt követő zavarok után, mik őt magát is Dunbarba való menekülésre kényszerítették, Edinburgba vonult, hogy ott pihenje ki a kiállott izgalmakat. Ebben az időben érlelődött volna meg benne az elhatározás, hogy megszabadul már megunt, csak terhére levő férjétől, hogy aztán Bothwellnek nyujthassa kezét. Buchanan, a királynő ellen megjelent gyalázó iratok egyik legismertebbjének szerzője, azt mondja, hogy a jövő terveit csak VI. Jakabnak, a királynő nemsokára született fiának világrajövetele után kovácsolta össze Bothwellel, de már régebben megérlelődött benne a szándék azok keresztülvitelére.

Előttünk tehát a mind máig kétségtelen bizonyossággal nem tisztázott kérdés: bűnös vonzalmat érzett-e Mária már Darnley életében Bothwell iránt, szövetkezett-e vele férje meggyilkolására, vagy legalább tudva a készülő dolgokat, hallgatag helyeslésével kiserte a vetélytárs törekvését, szóval bűnös-e a királynő egyáltalán, osztozva Bothwellel az elkövetett bün gyalázatában, mit még azzal tetézett, hogy őt csakhamar férjévé emelte, világossá tevén igy már korábbi vonzalmát iránta.

Valóban, a hogy Bothwellt jellemzik, nem valami sok olyan tulajdonsággal rendelkezett, hogy megnyerhette volna Mária kedvelését. Nyers modorú, durva, — mint a skót nemesség egyáltalán volt, — még hozzá visszataszitó külsejü, sőt mondják, fél szemére vak is. Valóban álmélkodva kell kérdeznünk, egy ilyen férfi megnyerheti-e egy szép, szellemes, oly előkelő nő hajlamát, kinél a gondos nevelés a ritka természeti adományokat, melyekben a sors részesité, csak még jobban kifejlesztette s egész lényét finommá, kiválóvá tette. «Ez a Bothwell — mondja a már idézett Brontôme — a legcsúnyább férfi volt, a minő csak valaki lehet és mód felett kellemetlen». — Buchanan szerint «a ki egyszer látta, nem feledi el ügyetlen alakját, mozdulatait, nehézkes, gyámoltalan beszédét». — Ime a legteljesebb ellenmondás azokkal szemben, kik szerint a Bothwell férfias, bátorságot mutató megjelenésének, a szárazföldön elsajátított finom, könnyed modorának lett könnyü zsákmánya a királynő szive.

«Se szépség tekintetében, se más külső természeti adományaikra nézve nem hasonlitottak egymáshoz — mondja a fentebb emlitett gyalázó irat híres szerzője — csak a bün volt az, mi őket egybefüzte. A királynő, látva, hogy férje nem hajlandó mindent felforgatni az ő tetszése szerint az országban, egy olyan embert választott ki magának czéljai keresztülvitelére, kinek mi veszteni valója se volt, se vagyonban, se becsületben; kinek állhatatlan, csapodár természetét makacs vonzalmával fogja ellensulyozni, szegénységét pedig pénzzel feledteti, biztos lévén arról, hogy hű bűntársa lesz. Innén a balga szövetkezés, a bűnös egyesülés, ezek vezették őket a bűnre: engesztelhetetlen gyülölete férjével szemben és féktelen vonzalma a másik iránt.»

Az 1566. év június 19-én Mária életet ad a gyermeknek, kinek később az a hivatása lett, hogy Skócziát Angliával egyesitse. Hat hét mulva a Forth folyó mellett fekvő Alloa kastélyba ment üdülni. A királynő itt mutatta volna ki Bothwell iránti nagy vonzalmát egész világosan, mert midőn férje később utána ment, nagyon alkalmatlannak találta érkezését és sikerült is őt csakhamar eltávolitani, hogy annál nyugodtabban tölthesse Bothwell társaságában napjait. E szerint már ebben az időben, 1566 nyarán, az utóbbi teljesen uralkodik a királynőn, parancsoló lett minden gondolata, érzése, szándéka felett. De ha Bothwell iránti vonzalma emelkedőben volt, épen úgy növekedett szivében a Darnley megunása, sőt az iránta való ellenszenv. És csakugyan úgy állitják őt elénk, hogy férjét méltatlanságokkal illeti, kerüli folyton, hő vágya lévén tőle megszabadulni már valahára, úgy, hogy Darnley kénytelen önkéntes számkivetésbe vonulni vissza Stirlingbe. Darnley duzzogásának valódi oka azonban az volt, hogy Mária belátván teljes képtelenségét az országos dolgokban, nem akart engedni kivánságainak, így a Murray elbocsátása tekintetében, mi a rendkivül hiú s elbizakodott férfiút indokolatlanul elkeserítette. Az egykorú feljegyzések szerint a királynő ismételve igyekezett férjét kiengesztelni, bár az makacsul visszautasitá minden közeledését.

E visszavonásoknál, melyek a királyi házasfelek közt felmerültek, Bothwell személyét egészen háttérbe szorulni látjuk és nincs semmi adat arra nézve, hogy ő bármiként is igyekezett volna Máriát férje ellen kedvezőtlenül hangolni, elkeseriteni s ebből maga részére előnyt biztositani. De miért szőtte akkor a gyilkos tervet Darnley ellen? A választ azonban egész más okok adj k meg erre.

Bothwellt egy ármánykodó szövetkezet nyerte meg terveinek, mely Darnley bukására esküdött össze. E szövetkezetnek Murray és Lethington voltak vezetői. Már előbb a koronával kecsegtetve őt Mária ellen igyekeznek megnyerni a Riccio elleni merényletkor, mely a királynő bukásának csak bevezetése akart lenni, most pedig hogy Darnley ellenségei sorába vonják, a Mária kezével kecsegtetik s a hatalomban való osztozással. Bothwell elég vak volt hinni csalogatásaiknak, s a mit mint Murray nyilt ellensége nem tudott elérni, a nagyobb érvényesülést az udvarnál, azt mint szövetségese gondolta most elérhetni. Így ment bele meggondolatlanul a tőrbe, mit neki vetettek, s mi bukását vonta maga után.

Allais rajza és metszete után.

Bothwell gróf.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

Mária ki akarván engesztelni még folyton duzzogó férjét, az 1567. évi január 24-én elindult Edinburgból, hogy őt Glasgowban felkeresse. Egy egykorú iró előadása szerint midőn a férj és feleség találkoztak, kemény, keserű szemrehányásokkal illették egymást. Darnley azt vetette Mária szemére, hogy az ő igazságtalan bánásmódja az oka mostani betegségének is és nagyon megbünhődött azért, hogy eszményképeül tekintette őt, miután folytonosan csak elhanyagolást, mellőzést kellett részéről tapasztalni. Mindezek ellenére azonban mégis megbékültek. Darnley, úgy látszott, megbánta előbbi szeszélyes viselkedését és fiatalságával mentegetőzött, biztositván Máriát változatlan ragaszkodásáról. Az utóbbi viszont amaz igazságtalan vádakat vetette szemére, mikkel őt illette és ama szándékát, hogy külföldre menve, végkép el akarta hagyni. Végezetül azonban gyöngéd szavakkal s mindkét részről erős fogadásokkal biztosítják egymást, hogy jövőben mi se fogja zavarni nyugodt házas életüket.

Mária és Darnley ugyanazon évi január 27-én térnek vissza Glasgowból Edinburgba. Darnleynek az orvosok falusi üdülést ajánlanak s így viszik a holyroodi királyi kastélyhoz nem messze eső Kirk-of-Fieldbe, hol egy falusi házba helyezik el. Ellenségeinek keze működik már a hely kiválasztásában is, alkalmasnak találván azt immár eltökélt gyilkos szándékuk véghezvitelére. Darnley a falusi ház emeletét foglalja el, mig Máriának mellette rendeznek be lakást, gyakran jövén gyöngélkedő férjét meglátogatni. A nap legnagyobb részét együtt töltik s Mária csak esténkint tér vissza Holyroodba.

(Vége következik.)

A HADIFOGOLY.

Elbeszélés.

Irta Polevoi N. P.

Oroszból fordította **Ambrozovics Dezső.**

(Folytatás.)

Összeszorult a szivem ... Érzi, hogy ez Fatma müve! Mit volt mit tennem, éjjelenkint ott őrködtem a kertben. Varrott újjast és bojtos köpenyt adtak rám és két jatagánt nyomtak a kezembe. Ott heverek kinyujtózva a lépcsőn vagy ott ülök a hárem előtt valami dalt dudorászva és a konstantinápolyi csillagokat bámulva.

Egyszerre zajt hallok: valaki lopódzik felém a lépcsőn és megérint ... Látom: ő jött el hozzám s a vállamra támaszkodva a fülembe súgja:

— Látod most már, hogy mekkora az én hatalmam az én uram fölött? A mit parancsolok neki, azt meg is teszi. Ezt is én parancsoltam, hogy téged rendeljen ide ki ... Nekem erre szükségem van.

Hallgatok s úgy ülök ott, mintha nem is hallanám. De ő folyton suttog:

— Ha akarom, megteszlek felügyelővé. Aranyban fogsz járni ... Nézz hát rám, mit félsz tőlem? Lásd, hiszen szép vagyok, nem vagyok csúnyább a ti orosz asszonyaitoknál!

Rápillantok s látom, hogy holdsugárral behintve (a fátyolát fölemelte) egész fehérben áll ott előttem; fekete fürtei mint apró kigyócskák omlanak vállaira, fekete szemei pedig mint a csillagok úgy ragyognak.

Elfordulok és hallgatok, de magamban halk imát rebegek: «ne vigy engem a kisértetbe ... Szabadits meg a gonosztól ...»

Ő pedig leült oda mellém a lépcsőre, átkarolta a nyakamat, odasimult hozzám és hizelkedett, mint egy furfangos macska.

Kitéptem magamat a karjai közül, térdre borulva előtte, a földhöz nyomtam a homlokomat és igy szóltam:

— Úrnőm, ha csakugyan kedves vagyok előtted, úgy kimélj meg engem! Ne csábits bűnre, ne idézd fel reám az én uram haragját.

Az ördöngös asszony erre felkaczagott és csilongatta gyöngyhöz hasonlatos fogsorát ...

— Mit félsz, te ostoba! Te csak nekem engedelmeskedjél, nekem járj a kedvemben és feledd el Musztafát ...

— Nem feledhetem el! Ő semmi roszat sem tett nekem ... Már hogy csalhatnám meg hát én őt?

Rákövetkező éjjel ismétlődött ez a jelenet, de azután már nem álltam ki, kicsordult a szivem... Gondoltam magamban, ha elpusztulok is, de nem adom meg magamat!

Eljött megint; a nyakamba akaszkodott, kezdett ölelgetni, csókolgatni ... Én összeszoritott fogakkal türtem ezt a gyötrelmet, pedig csak úgy forrott bennem az elkeseredés! Igy kiáltottam fel:

— Hallod, hagyj már békét, te átkozott! Nem érsz el velem semmit se. Jobb lesz, hogy ha szép szerével elpusztulsz!

Erre megint utálatos, ördögi kaczagásban tört ki. Erre aztán megfeledkezve magamról, vállon ragadtam, fölkaptam mint a pelyhet s elhajitottam magamtól, mint egy macskát ... Hallottam, a mint leesett a bokrok közé és halkan sohajtozott ... Gondolom magamban: «Nem! Nem fogsz rászedni! Nem fogsz megcsalni!» Ott ülök mozdulatlanul ... Látom, a mint lassan feltápászkodik, odabiczeg hozzám és a fülembe súgja:

— Te tőled még az ütés, a verés is jól esik nekem ... Üss meg, verj meg, az is csak édes lesz! Ölj meg ... és én mégse fogok megváltozni! ...

Ezzel elment. Azután hosszabb ideig nem jött el. Azt beszélték: beteg, megsértette magát és fekszik ... Igy vagy egy hétig nyugodtan éltem; de aztán megint eljött, odalépett hozzám és igy szólt:

— Hallgass ide, te köszivü! Utólszor jöttem el hozzád és azt kérdezem tőled: mit szeretsz jobban, a szabadságot vagy a börtönt? Akarsz-e gazdag lenni és szabadon élni, vagy akarsz-e valami török gálya fenekén elpusztulni?

Én hallgatok és úgy nézek reá. Csak azt látom, hogy a szemei szinte szikráznak a sötétben ...

— Ime tehát utolsó szavam: vagy tüstént engedelmeskedel nekem, vagy gályára kerülsz. Nos, még mindig hallgatsz?

— Úrnőm! Parancsodat nem teljesithetem, és hiszem, hogy az Isten nem fogja megengedni, hogy ok nélkül elpusztuljak ...

— Úgy!? Holnap majd meglátod, ki képes többre: Fatme-Hanym-e, vagy a te gyaur Istened!?

Ezzel eltünt ... Elrebegtem az imámat, meghajoltam a Szent Zsófia felé s leszállt az éj körülöttem. Reggelig nem háborgatott senki sem.

IV.

Másnap, alig hogy munkásaim közt kiosztottam a munkát a kertben, s bementem a kamrácskámba, hogy pihenjek, hallom, hogy rettenetes lárma támad a házban. Mindenki kiabál, ordit és szalad ... Azt hittem tűz van. Felugrottam. Látom, hogy egy sereg szolga rohan egyenesen felém és ordit:

— Itt van a tolvaj! Itt van a gonosztevő! Itt van a csaló gyaur! Itt van az átkozott muszka!

— No, mi az? — kérdezem. — Miért piszkoltok engem?

— Már hogyne piszkolnánk? Te semmirekellő! A mi gazdánk Musztafa hogy kitüntetett téged, hogy megbizott benned! Te pedig ... megloptad őt!

— Ugyan mit loptam tőle? Mondjátok meg!

— Csak előre! Ki innen! Vezessétek az urunk elé ... Majd ad az tenéked!

Kivezettek a kertbe. Látom, ott áll Musztafa, mellette pedig egy czigányasszony, valóságos boszorkány. Igy szól hozzám:

— Azóta hogy te őrizted a háremet, a feleségeimnek majd fülbevalói, majd gyürüi, majd karkötői kezdtek eltünedezni. Fatme varázslót hivatott, ... a ki téged vádol. Mit szólsz hozzá?

— Én soha, semmit sem loptam.

Musztafa odafordult a varázslóhoz:

— És te biztosan tudod, hogy ő lopta meg a feleségeimet?

— Biztosan tudom, hogy ő.

— S meg tudnád mutatni, hol ásta el a lopott jószágot?

— Igen, előbb gondolkodom, aztán ... megmutatom.

— Nos, mit szólsz ehhez, te alávaló gyaur?

— Csak ugyanazt mondhatom, uram. Én nem loptam semmit ...

Musztafa intett fejével a czigányasszonynak; ez elkezdett kotorászni a batyujában, kivett belőle négy nyilat, rájuk lehelt, azután beköttette a szemeit és elkezdett körüljárni az udvarban, a kertben. Ott mászkált, ott forgolódott egy darabig, aztán leszúrta földbe a négy nyilat. Mikor mind a négyet leszúrta, levette szemeiről a kendőt.

— Ime uram, Musztafa! Ásasd föl azokat a helyeket, a hol a bűvös nyilakat látod.

Fölásatta ... és csakugyan mindenik nyil alatt találtak vagy egy karkötőt, vagy egy gyöngyöt, vagy egy gyürüt ...

Erre felfortyant Musztafa. Odaugrott hozzám mint egy vadállat és rám kiáltott:

— Te kutya! Te csaló! Ezért halált érdemelnél! Vallasz mindjárt, kutya, mert különben a jatagánommal . . .

— Jól tudom, hogy életem és halálom ura vagy . . . és tehetsz velem, a mit akarsz! De én még egyszer mondom neked: semmit sem loptam, esküszöm az élő Istenre!

Intett a szolgáinak. Bíróság elé állítottak és vallatni kezdtek. Én váltig ugyanazt erősítgettem . . . kinoztak . . . megmaradtam a mellett, a mit mondtam. Egy hónapig fogva tartottak, akkor végre elitéltek: száz korbácsot és gályarabságot kaptam.

*

De tudjátok-e, ti barátaim, hogy a törököknél mi az a gálya? A poklok mélységes feneke sem olyan rettenetes! . . . A gálya az egy kétemeletes igen nagy hajó; a második emelet fölött a hajó orrán és farán kajütök vannak. Az alsó és középső emeleten sötét van, mint a sírban. Ott mindkét oldalon padkák vannak s ezekkel szemben lyukak a hajó oldalán; ezekbe a lyukakba vannak beleilleszve az evezők. Az alsó emeleten az evezők rövidebbek, úgy vagy ötrőfösek; a felsőben pedig hosszabbak, vagy hét, vagy még annál több rőfösek. Minden evező mellé öt-hat boldogtalan evezőst ültetnek, a kik lánczokkal vannak a padkákhoz kötve. Ott ülnek és minden erejüket megfeszítve, majd megszakadva, eveznek. Eveznek és dalolnak, fájdalmas hangon énekelnek s csörgetik lánczaikat a dal ütemére . . . A mint egyikük elbámészkodik, vagy nem a kellő ütemre emeli az evezőjét, tüstént ott terem korbácsával a felügyelő és egy kis életet önt belé . . . Az étel olyan, hogy kutyája válogatja, a melyik megenné, de még az is fölfordulna tőle. De hullanak is ott az emberek, mint a legyek . . . Megesik, hogy egy szép napon a szomszédod meghal; nincs eset rá, hogy elvinnék mellőled. Igy azután ott evezel tovább, halottal az oldaladon! Ilyen ám a gálya! S ebben a rettenetes pokolban én hat esztendőt töltöttem el . . . S hol mindenhol nem jártunk! Micsoda tengereken nem hányt-vetett bennünket a tomboló zivatar! S az ember csak evezett és énekelte a maga szomorú énekeit, elnyelve a könyeit és vissza-visszagondolva hazájára . . .

Én mindig csak összeszedtem magamat, mindig csak im dkoztam, hogy az Úristen mentsen meg a kétségbeeséstől, — mindig csak reménykedtem! És az Isten nem hagyott el engem . . .

Mindössze voltunk vagy ötszázan a hajón, s ezenkivül a törökök, az örök és katonák, a tüzérek és a hajósnép voltak mindössze vagy százan. A társaim elkezdtek tanakodni: hogyan, miképen lehetne őket hirtelen lefegyverezni, elpusztítani? Gondolkoztak, tanakodtak, s hozzám is fordultak:

— Igy meg igy, kérlek. Te katona vagy és valamennyiünknél szívósabb, erőteljesebb, valamennyiünknél régebben vagy itten, . . . tanits meg rá, hogyan tehetnők el őket láb alól? Tán éjjel megfojtsuk őket, vagy nappal felkonczoljuk?

Én kereken megmondottam nekik: Nem jól fontoltátok meg a dolgot. Nem tartok veletek. Fogadást tettem az Istennek, hogy senkinek a vérét nem ontom! Ha meg akar szabadítani bennünket, amúgy is megszabadít! De így, erőszakkal, gonoszsággal, sőt vérontással csak ártanátok magatoknak!

Valamennyien rám kiabáltak, lehurrogtak s elkezdtek fenyegetőzni . . . Én meg így szóltam: Nem árullak el benneteket, még ha tűzre tesznek is . . . De veletek se megyek. Nem megyek, ha agyonvertek sem!

Duzzogtak, zsörtölődtek, de lassankint lecsillapodtak, megbékültek . . . Lehorgasztották a fejüket. Eveztek tovább s daloltak . . . és nyeték keserű könyeiket.

(Vége következik.)

Készit kitünő minőségü clichéket mindennemü nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.

Legjutányosabb árak.

Telefon 62—79. 8284

Fényképfelvételek.

THYMOL CRÉME 8342 legjobb a fogaknak. Mindenütt kapható.

KÁVÉ
Fiuméből

közvetlen a tengeri hajóról szétküldve:

1 zsák 4 kgr. Rió kávé jó izü	4.60
1 zsák 4 kgr. Portoriko kávé nagyszemü	5.60
1 zsák 4 kgr. Kuba kávé nagyszemü	5.75
1 zsák 4 kgr. Portoriko gyöngykávé nagyszemü	6.12
1 zsák 4 kgr. kék Jáva gyöngy-kávé	6.80

elvámolva, bérmentve és csomagolva minden más költség nélkül. 8191

Árjegyzéket és látképes leveleződ lapot ingyen és bérmentve küld

FRATELLI DEISINGER,
Fiume, Scafalo 214.

A magyarországi kávések bevásárlási forrása.

49976. sz.
V/1.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A komáromi kisapáti sziget mentén létesitendő u. n. I. számú Vág átvágás 119427. m³ szárazbani leásásából 204,822 m³ kotrásból és a kiemelt földanyag tervszerü elhelyezéséből álló munkálatainak vállalati uton leendő biztositása czéljából 1899. évi szeptember 18-án déli 12 órakor a földmivelésügyi magy. kir. ministerium tanácstermében nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A szabályszerüen kiállitandó ajánlatok, melyekhez az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek a budapesti IX. ker. m. k. állampénztárnál történt letételéről szóló elismervény is csatolandó, a jelzett napon d. e. ½12 óráig Oherolli Károly kir. tanácsos segédhivatali főigazgatónál (földmiv. minist. palota) nyujtandók be.

A vállalatot szabályozó szerződési és ajánlati minta, általános és részletes feltételek és egyéb tájékoztató adatok a komáromi m. k. folyammérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A földmivelésügyi minister fentartja magának a jogot, hogy az árlejtés tárgyát képező munkálatokat csak azoknak legfelső helyről történt engedélyezésök után adhassa vállalatba. 8350

Budapest, 1899. évi augusztus hó 21-én.

Földmivelésügyi m. k. minister.

Minden szülő rendelje meg diák fia részére a

Tanulók Lapja

cz. középiskolai ifjusági hetilapot.

Előfizetési ára negyedévre 1 frt 20 kr.

Megrendelhető a Franklin-Társulatnál Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

MATTONI-FÉLE **GIESSHÜBLER** legüsztább ágyényos **SAVANYU-KÚT** 8017

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapesten, IV., Egyetem-utcza 4. sz.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság
Befizetett részvénytőke: 10.000,000 korona.
Központi irodája és váltófüzlete:
Budapest, VI. kerület, Andrássy-ut 5. szám.
Fiók: IV., Koronaherczeg-utcza 11. szám. Zálogház fiókok: IV., Károly-körut 18., VII., Király-utcza 57., VIII., József-körut 2., IV., Zsibárus-utcza, a főpostával szemben. Elfogad betéteket takarékbetéti könyvecskék és pénztárjegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlán (chekszámlán). — (A 10%-os betétkamatadót az intézet fizeti.)
Megbizásból teljesiti mindenféle értékpapirok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett. 7884

IBOLYA-CRÉME.
Ártalmatlan anyagokból készült biztos hatásu créme 2 fokozatban kapható. I. fokozat. A bőr fehéritésére és üde tartására. II. fokozat. Szeplő, májfoltok a bőr mindennemü tisztátalanság ellen. Használata kitünő eredménnyel jár, a nélkül, hogy a bőrre és fogakra káros utókövetkezmények lennének. Kapható:
Bodoki Mihály 8275
«Arany kereszt» gyógyszertárában Gyulán.
Főraktár Budapesten: Török József gyógyszertárában, Király-utcza 12.
Egy tégely ára 1 korona, hat tégely rendelésnél bérmentes szállitással.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

BOTHWELL ÉS STUART MÁRIA.

(Vége.)

A gyülölt Darnley meggyilkolását a legnagyobb hidegvérrel készitik elő ellenségei, az elégületlen skót nemesek. A szövetségnek Bothwell a feje, ki egész közönyösen mondja egyik hivének: «A nemesség több tagja elhatározta, hogy Darnleyt el kell tenni láb alól; ennélfogva mindegyikünknek két embert kell kirendelni erre a czélra, hogy a dolog biztosan menjen.» Eleinte azt tervezik, hogy egész egyszerüen megtámadják a kiszemelt áldozatot s megölik, de később elállnak ettől és abban állapodnak meg, hogy lakását a levegőbe fogják röpiteni. Bothwell maga viteti egy közeli kastélyából a puskaport s a Darnley emeleti lakása alatt, a földszinten helyezik azt el.

De vajjon milyen viszony van Mária és férje közt ezen válságos napok alatt? Semmi bizonyiték arra nézve, hogy előbbi visszavonásuk megújult volna, sőt a házastársak gyöngéd viseletéről egymással szemben tesznek tanúságot a feljegyzések. Darnley e napokban atyjához irt levelében hálásan emlékezik meg neje jóságáról, mit vele szemben mutat s kifejezi azt a reményét, hogy jövőre most már csakugyan semmi se fogja zavarni békés, boldog életüket.

A czinkosok azonban nem várnak már soká s a február 9-éről 10-ére forduló éjszakán két és három óra közt csakugyan levegőbe röpül a ház, hol Darnley lakott. Reggel öt órakor megtalálták az utóbbi holttestét egy bokorban, messze a felrobbantott épülettől. A holttesten semmi égési nyom vagy ütődés nem látszott, azért valószinű, hogy nem is a robbanás okozta halálát, hanem egyszerüen megfojtották üldözés közben. A házat csak azért robbantották fel, hogy Darnley emberei ott veszszenek s bünük minden nyomát eltávolitsák.

Bothwellt Holyroodban veri fel a robbanás zaja, szolgája sápadtan rohan be hozzá s a kérdésre, hogy mi történt, azt feleli: «A király lakása a levegőbe röpült s ő bizonyosan oda veszett.» «Ah! árulás!» — kiáltott fel a bünös s felöltözködvén, a csakhamar oda érkezőkkel együtt megy a királynőhöz.

A mind hangosabban nyilvánuló gyanusitásokra Bothwell maga kéri, hogy állitsák őt biróság elé, tisztázni akarván magát a gyilkosság vádja alól. Nem fél, mert a skót arisztokráczia számos tagja benne van a bünténben, kik már előre forma szerinti szövetséget kötöttek a Darnley elpusztitására s ezt nevük aláirásával pecsételték meg egy iratban, melyet Bothwellnek átadtak. Ez a per, melyet Bothwell ellen inditanak, valóban csak egy nevetséges játék benyomását teszi reánk, a birák maguk is olyanok, kik résztvettek Darnley meggyilkolásának elhatározásában. Bothwell ártatlanságát hangoztatja, a mivel szemben senki se tud ellene bizonyitékokat felhozni. A bíróság egyhangulag ártatlannak nyilvánitja őt.

Ha tudjuk, hogy birái maguk is csak helyeselték Darnley meggyilkolását, nem csodálkozhatunk e felmentő itéleten. De a kik Mária bünössége mellett vannak, azok tudni vélik, hogy egyenesen az ő befolyásának tulajdonitható ez a felmentés s hogy Bothwell a Darnley legszebb paripáján, nagy hetykén lovagolt a tárgyalásra s Mária a holyroodi kastély egyik ablakából szivélyes, biztató búcsut intett neki, a mint távozóban volt.

Heere Lukács festménye után metszette Vertue G.

Darnley lord.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

A siker mindenesetre még merészebbé teszi Darnley meggyilkolásának e főintézőjét s csakhamar hallatlan tettre határozza magát. Az 1567. évi április 19-én este összegyüjti barátait, a nemeseket maga köré egy vendéglőbe s miután már egy kissé derüsebb hangulat szállta meg a mulatozókat, Bothwell beszélni kezd, fontos nyilatkozatokat teendő. Elmondja, hogy a királynő kezét igérte neki s csak a nemesség helyeslését kivánja még megnyerni ez új házassági tervhez. Egyidejüleg egy előre megfogalmazott iratot vont elő s kérte a jelenlevőket, hogy azt aláirják. Ez okiratban felemlitteték, hogy miután Bothwell gróf hirdetményekkel és Lennox gróf leveleivel a király meggyilkolásában való részességgel vádoltatott, nemes birái egyhangulag felmentették e hazug rágalmak alól s miután ő mindazokkal szemben, kik még ezután is ily rágalmakat hangoztatnak ellene, nyilt harczba fog szállni, mindezeknél fogva kétségtelen, hogy semmiféle eszközt nem mulasztott el igénybe venni arra nézve, hogy magát végkép tisztázza a vád alól, mindent megtévén, a mi egy nemes embernek kötelessége ily körülmények közt. A nemesek tehát, kik ez okmányt aláirandják hitükre és nemesi szavukra fogadják, hogy ha valaki még ezután rágalmazni merné Bothwell grófot, mindegyikök kötelességének fogja ismerni a rágalmazóval szembeszállni. A királynő — szól tovább az okirat — férji támasz nélkül van. Ha tehát arra határozná magát, hogy újból férjhez menjen, a nemesek Bothwell grófot, a menynyiben a királynő választása reá esik, minden erejükkel támogatni fogják e házasság létrejövetele tekintetében.

Ezt a különös okiratot a legelőkelőbb skót nemesek irták alá. Mondják, hogy Bothwell a királynő egy meghatalmazásával birta rá őket, melyben a nemesek hozzájárulásának megszerzésére hivja fel jövendőbeli férjét. Ime előttünk áll tehát a merész férfiu, a nemesség által támogatva s állitólag már megbizonyosodva a Mária szándékáról is. Valóban alig csodálkozhatunk ily körülmények közt, hogy oly vakmerő tettre szánta magát, minőt nemsokára elkövetett.

Csakugyan oly nagyon vonzódott-e Mária Bothwellhez, hogy kevés időre Darnleynek meggyilkoltatása után arra határozza magát, hogy nejévé lesz? nemcsak egy kiszámitott, ravasz tettel állunk-e szemben a Bothwell részéről, ki miután nyiltan nem mert fellépni mint a királynő kezére áhitozó, alattomos erőszakkal igyekezett őt hatalmába keriteni? — minderre megadják a választ magának Máriának ama sorai, miket az új házasság megkötése után intézett a franczia udvarhoz, közölvén azzal az új eseményeket. Ez a levél megérdemli, hogy szó szerint idézzük, mert jellemző Bothwellnek és Máriának egész viszonyára.

«Azt hittük, — igy szól ez irat, — hogy csak kötelességérzete szülte állhatatosságát, melyet szolgálatunkban kifejtett, nem gondolván semmi egyébre, hisz ő alattvalónk volt. Részünkről jó szemmel néztük őt, nem is gondolva, hogy az iránt hű nemesekkel szemben használt kegyes magatartás őt arra fogja bátoritani, hogy kezünkre áhitozzék. De ő elrejtve szándékait, gondosan titkolva a tervet, mit kifőzött magában, mig egyrészről azon igyekezett, hogy kegyességünket biztositsa, másfelől titokban megnyerte magának a nemeseket.» Itt elmondja Mária a fentebbi irat keletkezésének történetét, miről ő mitse tudott. Majd magát az elrablást. «Midőn kedvés gyermekünket Stirlingben meglátogatni óhajtottuk, a visszatérés alkalmával az uton várakozott ránk tekintélyes fegyveres erővel és nagy sebtében Dunbarba vitt. Hogy meglepett ez, mennyire nem lehetett várni ép tőle, kitől legkevésbbé volt okunk félni összes alattvalóink közt, ezt el lehet gondolni.»

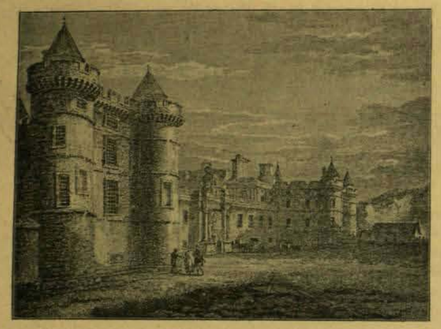

Holyrood kastély.

Valóban ez nem az a Mária, a ki elraboltatja magát. De lássuk a tényeket. Mária 1567 április 23-án indul vissza fiától, kit Stirlingben meglátogatott. Alig kezdte el utazását, heves roszullét fogta el, úgy hogy kis időre meg is kellett útközben pihennie. Magához térve Linlithgowba ért, hol az éjet töltötte. Másnap folytatja utját Edinburg felé, a hová igyekezett, mindössze pár főből álló kisérettel. Egyszerre a foulbriggsi hídnál Bothwell áll előtte vagy ezer felfegyverzett hivével. Gyermekjáték neki a királynő lovainak zabláját megragadni s a Dunbar felé vivő útra fordítani a kocsit. Más előadás szerint Bothwell azt mondta a királynőnek, hogy nagy veszély fenyegeti útközben s ezért ő egyik kastélyába fogja kisérni, hol biztonságban érezheti magát. Az esemény hire azonban eljut a közeli fővárosba, a harangokat félreverik s a nép fegyvert ragadni készül királynője megmentésére. Ám a czinkostársak bezáratják a főváros kapuit s azt mondják a népnek, hogy minden ő felsége beleegyezésével történt. E szavak után senki se gondolt a királynő mentésére.

De mi történt Máriával, miután Bothwell hatalmába ejtvén őt, Dunbarba vitte? Maga a királynő e szavakkal jellemzi a merész vállalkozó magatartását amaz iratában, melyet a franczia udvarhoz intézett: «A mi őt illeti, bár eljárása csupa erőszak volt, szavai a leggyöngédebbek voltak hozzánk; csak szolgálni akart bennünket a nélkül, hogy megsérteni kivánna. Bocsánatot kért merészségeért, hogy kastélyába vezetett; maga se tudja, hogy tehette ezt meg, de egyfelől szive kényszerének engedett, másfelől saját életét akarta ellenségeivel szemben biztositani. — Igy hatalmában látván személyünket, látva, hogy mindenkitől elhagyatatunk s egyenesen oda vagyunk dobva neki zsákmányul, nem volt semmi menedék számunkra.» — Hogy e szavak őszinteségének higyjünk, arra a skót parlament ugyanez évi ama határozata késztet bennünket, melyben Bothwellt számadásra vonja, a miért a királynőt «erőszakot használva ellene s megfélemlitve oly fenyegetésekkel, mik a legbátrabb nőt is megtörhetik, — arra birta, hogy egyezzék bele a házasságba.» — A parlament felségsértéssel vádolja őt a miatt, hogy «áruló módon fogságába ejtette Máriát, a mi igen nemes és kitünő királynőnket és Dunbas kastélyba vive, ott körülbelül tizenkét napig hatalmában tartotta.»

Rég letünt, zavaros idők különös eseménye áll előttünk a Mária elraboltatásában. Egy királynő, ki egy semmitől vissza nem rettenő alattvalójának hatalmába jutva, nem tehet mást, mint kezét nyujtva a vakmerőnek, a botrány elsimitására törekedni. De Mária még nem sejtette ekkor, hogy micsoda titkos kezek rendezik az eseményeket s elraboltatása, Bothwellhez való férjhezmenetele már megingatta a koronát fején, mert ellenségei a történteket mind csak az ő gonosz lelkületére fogják nemsokára háritani.

És itt újból előttünk áll a szerencsétlen sorsú királynő ebben a két, egészen különböző alakban, a hogy könyörtelen elitélői, vagy részvéttel teljes hivei elénk idézik. Az egyik a lelketlen, csak nemtelen szenvedélyre képes nő, odadobja magát ama férfiunak, ki megszabaditotta megunt férjétől: Darnleytől s mivel se törődve merül el a bűn élvezetében. A másik a szerencsétlen, elhagyott, minden támasz nélküli asszony, ki könnyű zsákmánya az események viharának, a mint azt ellenségei előkészitették, ki tehetetlen a vasmarokkal szemben, mely mind összébb szorul torka körül.

Bothwell és Mária egybekelése az 1567. évi május 15-én megy végbe a holyroodi királyi kastély egyik termében. Alig történt ez meg, a királynő ellenségei szervezkedni kezdenek és kiáltványt bocsátanak ki a néphez, melyben azt mondják, hogy Mária a nemességet teljesen háttérbe szoritván, saját kénye-kedve szerint akar kormányozni. Majd csakhamar hatalmukba akarják ejteni őt Bothwellel együtt, hogy Edinburgba vigyék őket. De Bothwell értesül a készülő merényletről és elhagyva Holyroodot, Máriát a borthwicki kastélyba viszi, melynek hatalmas falai védelmet igértek a királynőnek. De a szövetkezettek ide is követik őket és csellel igyekeznek czéljukat elérni, nehányan közülök azzal állitván be egy este a már épen nyugalomra térni akaró Bothwellhez, hogy ők jó barátok s a lordok csakhamar követvén őket, menedéket kérnek a kastély falai közt. Bothwell annyira meg van lepetve, hogy csak saját biztonságára gondol s menekül, magára hagyván a királynőt. Szerencsére azt hiszik az üldözők, hogy a kastély falai mögött Máriának nagy fegyveres népe van s nem merik megostromolni.

Ez apróbb kisérletek után azonban csakhamar elhatározó lépés következik be az ellenséges felek között. Mária ütközetre készen áll, hiveitől támogatva a Bothwell ellen szövetkezett nemesek fegyveres erejével Edinburg közelében. Vérontásra mégse kerül a dolog. A nemesek követséget küldenek a királynőhöz, hű és engedelmes alattvalóinak vallván magukat, kik csak a gyülölt Bothwell eltávolitását követelik. Mária azt feleli nekik, hogy igen kevéssé mutatják ki ezt a hű alattvalói ragaszkodásukat, hisz ők voltak azok, kik az Anslie vendéglőjében tartott összejövetelen aláirták amaz iratot, mit Bothwell eléjük terjesztett, már előzetesen helyeselvén igy a történteket. Már-már párbajra kerül a sor Bothwell és Patrick, Lindsay lordja között. De ennek elejét veszi Mária elhatározása. Átmegy a lordok táborába, hitelt adva igéreteiknek. Alig van köztük, midőn durva kiáltások hangzanak fel, gyalázó szavak özöne s már-már élete ellen törnek. Csak most látja, mily tőrbe került. Foglyuk volt. Ezalatt Bothwell minden veszély nélkül elmenekülhet, senki se gondol üldözésére.

Bothwell és Mária ezen elválásával végét éri a tragikus történet egyik felvonása. A mi ezután következik, az már csak a feltartózhatlan események folyása, melyek a drámát befejezik. Máriát Edinburgba viszik, hol valóságos fogságban tartják, el van hagyatva mindenkitől, nincs kire számitania. Most elérkezett az idő, hogy rég kifőzött tervükhöz képest Máriát a legsulyosabb vádakkal illetve, őt lemondassák. Most rásütik zsarnokságát, Bothwellel való bűnös viszonyát, férje meggyilkolását. Ellenállása mit se használ, a legborzasztóbb fenyegetésekkel kényszerítik, hogy lemondását aláirja. És 1567 július 24-én ki is csikarják tőle a lemondó okiratot.

A végzet Bothwell iránt kegyesebb, mint a szerencsétlen trónjától megfosztott királynővel szemben. A nagyravágyó, kalandor lelkü férfi Dániában keres menedéket, hol II. Frigyes király fogságába jut ugyan, de ez nem hajlandó őt kiadni Skócziának, hogy a halálos ítéletet, melylyel sujtották, rajta végrehajtsák. Hiába sürgeti ezt Erzsébet angol királynő is. Az előkelő fogolynak vigan telnek napjai a malmöi várkastélyban, pompás bársony ruhákban jár, czélbalövéssel és más szórakozásokkal tölti az időt. Esténkint pedig hatalmas dorbézolásokat rendez fogolytársával: Clerk Johnnal, ki Anglia zsoldjában látszik működni, de sikertelenül, mert mit sem tud meg Bothwell-től a mult eseményeire vonatkozólag. Ez a tivornyázó élet Clerket mihamar a sirba viszi s már akkor (1575 júliusában) az a hir terjed el, hogy Bothwell is meghalt.

A hir korai volt, mert Bothwell csak 1578 április 14-én mult ki a dragsholmi várban, hová Frigyes király őt Malmöből átvitette, miután bűnösségét ő maga megvallotta kevessel halála előtt. Az iratban, mit e vallomásáról felvettek s Bothwell végrendeleteként ismeretes, elmondja, hogy a királynő soha se egyezett bele Darnley meggyilkolásába, abban részes nem volt. «Murray gondolta ki e dolgot — mondja — Morton szervezte az összeesküvést és én csak végrehajtója voltam a tervnek.»

Mária azt irja a glasgowi érseknek: «Bothwell gróf haláláról értesitenek s arról, hogy halála előtt minden bűnét töredelmesen megvallotta, elismervén, hogy ő volt szerzője boldogult férjem, a király meggyilkolásának és egész határozottan tagadva ebben az én részességemet. Ez a vallomás nagyon fontos rám nézve ellenségeim rágalmaival szemben, kérem tehát, minden lehető módon igyekezzék kitudni, való-e, hogy Bothwell bűneit beismerte.» E sorok azt mutatják, hogy Máriának nem volt oka félni a mult

Zucchero festménye után.

I. Jakab angol király gyermekkori arczképe.

miatt, miután az igazságnak mindenáron feltárását sürgeti. De a legfeltünőbb magának Darnley anyjának magatartása, ki a királynőhöz intézett leveleiben nyiltan elismeri Mária ártatlanságát, ellenségeinek ármánykodásait, miknek áldozatul esett. Kezdetben ő is hitelt adott a rágalmaknak, mik fia halála miatt Máriát okolták, most azonban belátva tévedését, egészen megváltozik érzelme a királynő iránt.

A trónjától megfosztott királynő Erzsébet fogságába jutva, tizenkilencz évi szenvedés után a fortheringayi kastély egyik földszinti termében a hóhér pallosa alá hajtja fejét, halálra itéltetvén az Erzsébet elleni összeesküvés miatt, a mivel vádolták, mit azonban állhatatosan tagadott utolsó perczéig. Az evangéliumra helyezve kezét, ünnepélyesen jelenté ki: «Soha se kivántam az angol királynő halálát, nem törekedtem arra; soha se adtam ehhez beleegyezésemet.» — Mindez azonban mit se használt rég elhatározott megsemmisitésének megakadályozására. Hősies lélekkel halt meg, a félelem legkisebb jele nélkül.

A történelem itélete a szerencsétlen királynő fejét mártir koszorúval övezte, mig engesztelhetlen ellenségét: Erzsébetet, kit Mária halálra itéltetésénél csak nemtelen önzés, hatalomvágy vezetett, az utókor megvetése sujtja. A Bothwellhez intézett leveleket, epedő verseket s a házassági szerződést az angol királynő zsoldjában állók koholmányának állitják védelmezői. Tényleg e levelek eredetijét senki se látta s ha igy van, a skót királynő valóban csak egy teljes részvétünkre érdemes, szerencsétlen, de nem bűnös asszonyként áll előttünk, kit végzete dob oda egy hozzá semmikép se méltó, nagyravágyó, üres lelkü férfi hatalmának. Mert Bothwell valóban csak a kalandor benyomását teszi reánk, egész élete folyása ilyennek mutatja őt.

A HADIFOGOLY.

Elbeszélés.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította **Ambrozovics Dezső.**

(Vége.)

Igy eveztünk tovább; egyszerre halljuk, hogy fönn nagy futkosás, lótás-futás támad... Figyelünk — riadó! Fújják a trombitát, ütik a dobot... Valahol a közelben eldördül egy ágyú, utána a második, a harmadik... A törökök is elkezdtek tüzelni hatalmas ágyúikból... Bumbum!... Elkezdődött a harcz... Tisztában voltunk vele, hogy valaki megtámadta a gályánkat; és valamennyien, a hányan csak voltunk, ki a hogy tudott, elkezdtünk imádkozni:

«Uram Istenem, könyörülj meg a mi bűnös lelkeinken! Adj diadalt az ellenségnek és szabadulást minékünk!»

Teljes erővel tombolt a harcz! Halljuk, a mint az ágyúgolyók lecsapódnak a kajütökre, a mint szétpattannak és elpusztitják a fát és a kötélzetet... Halljuk a basa-kapitány hangos szavát s a sebesültek nyögését is. A tüzelés zaja olyanná lesz, mint a menydörgés, és mind közelebb és közelebb jön — csak úgy hullanak a golyók; kettő mi közénk is berepült s vagy ötöt leütött közülünk! Ezeket valamennyiünk előtt szabaditotta meg az Isten a nehéz fogságból...

Egyszerre elnémult a lövöldözés, de annál hangosabb lett az ordítozás! Halljuk, a mint az ellenséges gálya odacsapódik és beleakaszkodik a miénkbe. Megrendült a gálya, betörött az oldala és széthullottak a deszkái... A mi emeletünkön még vagy nyolczat agyoncsaptak. És vajjon odafenn mi történt? Kinyilottak a pokol állkapcsai! Kiabálás, fütyölés, lövöldözés, jajveszékelés, nyögés és káromkodás, — kardélre mennek egymásnak, életre-halálra! Látjuk, a mint szétszóródnak odafenn a törökök, s mint a borsó hullanak a tengerbe! Immár sohajtás, kiáltás sem hallszik, nyilván szétverték már valamennyit... Halljuk, a mint fönn megnyilnak az ajtók, s leszállanak hozzánk az Isten angyalai... Mind fényes fegyverzetben, tollas sisakokban jönnek s olyan jóságos, olyan vidám az orczájuk! Földig hajolva üdvözöljük őket s ők viszont köszöntenek bennünket. Valahogyan megérttették velünk, hogy azért jöttek, hogy bennünket megszabaditsanak s tüstént leoldották átkozott bilincseinket, s az evezőkkel együtt a tengerbe hányták. Fölvezettek valamennyiünket a födélzetre, megvizsgáltak bennünket, a sebesülteket bekötözték és gyógyitották. Ekkor láttuk, hogy a mi gályánk körül összeverődött vagy öt hajó: karcsúak, szépek voltak, öröm volt rájuk nézni! Mindannyiunkat átvittek azokra a hajókra, megmosdottak, tiszta ruhába öltöztettek, s elkezdtek etetni, itatni, beczézni. Azután felhúzták a vitorlákat s elindultunk... A mi gályánkat pedig felgyujtották... Messzire ellátszott a füstje.

V.

Neki indultunk a tengernek azokon a hajókon, de magunk sem tudtuk, hogy hova visznek bennünket. De később egy kis szemfülességgel beszédbe eredtünk azokkal, a kik bennünket a törököktől megszabadítottak.

— Mi valamennyien olaszok vagyunk, — mondották nekünk. — Vannak itt velenczei hajók, de vannak livornóiak is. Nekivágtunk a törököknek s vagy harmincz gályájukat elsülyesztettük.

És csakugyan Velenczébe vitorláztunk. Valami isteni az a város, barátaim, de a ki nem látta, az úgy sem hiszi el nekem. A város közvetlenül a tengerben, magában a vízben áll. A mi városainkban a házak utczákban, sikátorokban és közökben vannak, itt pedig utczák helyett folyóczkák vannak, s a házak kapui előtt födött fekete ladikok vannak kikötve, melyeket gondoláknak hivnak. Házak abban a városban nincsenek is: mind csupa palából vagy sötét kövekből épült magas paloták; a középen pedig óriási székesegyház, egymaga akkora, mint egy város. Velenczében csupa kereskedő és hajós lakik, a kik légnagyobbrészt vizen töltik a napjaikat. Tengeri erejük világszerte híres. Százával küldik tengerre a hajóikat. Úgy is hivják a városukat: Velencze, a tenger királynője!

Mindenki a legnagyobb szivélyességgel fogadott. Vagy egy hétig jól tartottak, míg kissé magunkhoz tértünk; ekkor elkezdtek összeirni bennünket, ki hová való. Azokat, a kiknek közel volt a szülőföldjük, hazaküldték. Engem is kikérdeztek (akadt egy tolmács a csehek között):

— Hát te hova akarsz menni? Hol a hazád?

Megmondtam nekik, hogy Oroszországból, Kurszk vidékéről való vagyok.

— No, — feleltek, — hallottunk már Oroszországról, sőt a moszkvai királyságot ismerjük is, de mi tőlünk odáig öt hónapig tart a tengeri utazás... De hogyha vissza akarsz térni a hazádba, úgy menj el előbb Firenzébe, onnét franczia földre, majd a német földön keresztül Németalföldre. Onnét, ha jól tudjuk, eljárogatnak a kereskedők a moszkvai királyságba. Adunk majd neked útlevelet meg útbaigazitást is, hogy hol és merre vedd útadat.

És csakugyan adtak ruhát és czipőt, kiállitották az útlevelet, sőt még három aranyat is adtak az útra. Én mély hajlongások közt mondtam nekik köszönetet, elbúcsuztam tőlük, vállamra vettem egy kis batyut útravalóval — keresztet vetettem magamra s nekiindultam a világnak.

Mentem, mendegéltem, magam se tudom milyen útakon. Egymás után hagytam el a városokat, falvakat és tanyákat, s még mindig olasz földön jártam (a nyelvről itéltem). A sorompóknál mindenütt előmutattam az útlevelemet, s szó nélkül tovább eresztettek. Sok helyen enni is adtak; látták, hogy idegen vagyok s nem akartak tőlem pénzt elfogadni. Végre a nyolczadik napon azt mondották, hogy amott van Firenze: menjek át azon a hegyen, azután a folyón keresztül a hídon, s ott van Firenze.

Alig hogy átértem a hegyen, rosz emberek jöttek szemközt velem. Az arczukat eltakarta a kalapjuk széles karimája, puska volt a kezükben és bicska az övükben.

«Megállj!» — kiáltottak reám és mellemnek szegezték a puskáikat.

Megállottam. Elkezdtek kutatni a zsebeimben, a batyumban, mindenemet felforgatták; ráakadtak a pénzemre meg az útlevelemre is. Elkezdték betűzgetni. Látom, a mint a legörcsegebb köztük, a vezérük odaintett egy másikat, azután meg egy harmadikkal is suttogott. Minden jószágomat, a mint volt, visszarakták a batyumba s a pénzemet is visszaadták; sőt láttam, a mint a vezér elkezdett kotorászni a zsebében s odanyujtott nekem néhány pénzdarabot. Még kalapot is emelt előttem... Én is mélyen meghajoltam előttük: «Köszönöm, jó emberek! Bár rablók vagytok, de nem bántottatok engem, az idegent!»

Eltüntek előlem s én tovább mentem s eljutottam Firenzébe. Itt egyszerre megbetegedtem, ágyba feküdtem, a többire azután, hogy mi történt velem, már nem is emlékezem. Csak azt tudom, hogy azt képzeltem, mintha megint gályán volnék, mintha korbácscsal vernének, s mintha újra hallanám az evezők recsegését a szomorú dalok egyhangú ütemére... Látom, a mint a gályánk ég — mi valamennyien égünk, s lassan elnyelnek bennünket a tüzes hullámok. Imádkozni akarok, de a bilincsek nem engedik, hogy a kezemet fölemeljem.

Meddig feküdtem betegen — magam se tudom. Mikor magamhoz tértem, körülnézek s látom, hogy nem vagyok egyedül; sokan feküdtek ott körülöttem, szintoly betegen, mint én; hosszú csuhába öltözött, mezitlábas és borotvált fejű barátok forgolódtak körülöttünk... De milyen jóságos nép volt az! Odamentek mindenikünkhöz, megigazították a párnáinkat, takargattak, inni adtak, ételt hoztak és gyógyitottak. A mint azután teendőiket elvégezték, tüstént letelepedtek kis padocskáikra, könyvet vettek elő s imádkoztak, olvasóikat pörgették... Akadt ezek közt egy, a ki valami keveset értett a mi nyelvünkből. A mint kezdtem kissé magamhoz térni, odahozott nekem egy könyvet; felütöm, hát látom, hogy orosz egyházi könyv. Annyira megörültem neki, hogy a szivemhez szoritottam és össze-vissza csókoltam... Kinyitottam s véletlenül épen az «Úr imádságá»-ra bukkantam. Egész lelkemmel kezdtem fölolvasni. Hallgatta, hallgatta pater Lavrentij, azután fogta a könyvet és ép oly tiszta kiejtéssel, mint én, szintén fölolvasta; kiderült, hogy szerb földről, a mi fajtánkból való, csak hogy gyermekkorában már latin szertartás szerint keresztelték meg.

Úgy a hogy tudott, elkezdett beszélgetni velem, kérdezgetett Oroszország felől, hogy élnek

ott és hogyan háborúskodnak a törökökkel (a törökök az ő szerb királyságukat teljesen tönkretették); elkezdett tanítgatni olaszul is. Lassankint megértettem és próbáltam beszélni is. Annyira összebarátkoztunk pater Lavrentij-val, hogy nem is mertünk az elválásra gondolni.

Ő így szólt hozzám:

— Maradj itt. Olyan jó itten. Mindened meglesz. Majd szerzek neked ismeretségeket és szép keresetet. Vannak itt nálunk művészek, a kik szent képeket festenek. Nagyon meg fognak örülni neked. Majd leföstenek téged és pénzt adnak érte.

— Hogy-hogy? — kérdem tőle. — Talán csak nem festenek szent képeket emberek után? Hisz' ez bűn volna, még pedig nagy!

— Nem, — azt mondja, — nincsen abban semmi bűn. Jőjj csak velem. Majd meglátod magad.

Kivezetett a klastromból, a hol feküdtem, elhelyezett valami rokonánál. Adott egy szép kis szobát kertre nyiló ablakokkal, az ablakok alatt pedig ott illatoztak a virágzó körte- és szilvafák és zöld venyige kúszott fel a falon... Megismertetett a művészekkel is, a kik csakugyan lefestettek engem, beczéztek és jól tartottak pénzzel, s mindenképen rábeszéltek, hogy maradjak ott náluk...

De nem! Nem lehet! A mint egy kis erőhöz jutottam, úgy húzott valami éjszak felé, az én drága szülőhazám felé. Elszomorodtam, nem tudtam enni, elvesztettem a kedvemet mindenhez; búnak eresztettem a fejemet, attól tartva, hogy a kétségbeesés martalékává leszek ott közöttük... Hányszor mondogattam pater Lavrentij-nak:

— Barátom, bocsáss el engem... Nincs maradásom tovább köztetek... a hazámtól távol! Igaz, hogy olyan jó itt nálatok, olyan langyos a levegő és olyan szép minden, de elemészt a honvágy!

Igy epedtem itten csaknem egy teljes esztendeig.

Hallani sem akart róla. Sírt, a kezeimet csókolgatta és kért: «maradj itt, maradj velem!»

Vergődtem, küzdöttem — vele is, magammal is, — míg végre egy éjjel kiugrottam az ablakon, átmásztam a falon és elkezdtem futni a nélkül, hogy csak egyszer is hátrapillantottam volna. Egy hónapig kóboroltam franczia földön, egy másik hónapon át jártam a német földet. Krisztus nevéből éltem, és soha sehol sem esett bántódásom... Drezdában azt hallottam, hogy a császártól Lübeckbe ment egy orosz követség... Megérkeztem Lübeckbe, ott azt hallom: már tovább mentek Hamburgba... Még három nap és három éjjel mentem... Azt hittem már, leszakadnak a lábaim. Látjátok, hogy felpuffadtak, kisebesedtek,... de azért csak mentem tovább... Hatalmas úr ám az Isten! Fentartja azt, a ki hisz az ő szent akaratában! Lám, idevezetett hozzátok és megmutatta, megnyitotta előttem az útat az én szent hazámba! Köszönöm tinektek, ti jóságos orosz emberek!»

A KRONDORFI SAVANYUVIZ az elökelő világ asztali vize.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten, megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Erzsébet

Magyarország királynéja

(1867—1898.)

I. rész: Erzsébet királyné mythosa. II. rész: Erzsébet királyné krónikája.

Irta

Dr. MÁRKI SÁNDOR.

Nagyívrét alakban, 6 nagy képmelléklettel és 38 a szövegbe nyomott kisebb-nagyobb képpel.

Ára diszkötésben 5 frt.

Nem afféle alkalmi irat, a milyenek nagy események idején a piaczot elárasztják s aztán nyomtalanul alámerülnek az irodalmi lom tengerében. A megrendítő haláleset évfordulóján megjelenő ezt a könyvét Márki Sándor, nagy szeretettel írta. Nem készült hamarosan, hanem alaposan, gonddal. A ki olvasott valaha könyvet Márkitól, az örömest fog nyulni ez után a kötet után is. A történeti hűség és alaposság; az előadás választékossága és a költői lendület, miket Márki oly sikerülten egyesített e könyvben, a legkimagaslóbb irodalmi jelenségek közé emelik azt, a mely legszebben akkor fogja betölteni hivatását, ha ott lesz minden magyar család asztalán. Rászolgál erre kiváló tartalmával és előkelően díszes külsejével.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább ágyvizes SAVANYU-KÚT 8017

Minden szülő rendelje meg diák fia részére a

Tanulók Lapja

cz. középiskolai ifjusági hetilapot.

Előfizetési ára negyedévre 1 frt 20 kr.

Megrendelhető a Franklin-Társulatnál Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

Cs. és kir. 12. számu szekerészeti hadosztály.

Hirdetmény.

1899. évi október hó 2. és 3. napjain, mindenkor reggeli 8 órától Nagy-Szebenben a Hermann-téren (a nagy gyalogsági laktanya előtt) körülbelül 185 darab állami, többnyire a szekerészeti csapatoknál vontatásra használt kiselejtezett ló kerül elárverezésre.

A lovak azonnali készpénzfizetés és a fokozat szerint bélyegilleték lefizetése mellett a legtöbbet igérőnek fognak eladatni.

Nagyszeben, 1899. szeptember.

A cs. és kir. 12. sz. szekerészeti hadoszt. eladó-bizottsága.

THYMOL CRÉME 8342

legjobb a fogaknak.

Mindenütt kapható.

Magyar királyi államvasutak.

A termes gőzhajók nyári menetrendje Fiume-Velencze és Fiume Ancona között. Fiume és Velencze között a legnagyobb kényelemmel berendezett gyorshajók közlekednek, melyek az I. helyen kívül még külön luxus osztálylyal is bírnak, melyek külön teremmel, kitünő ágyakat tartalmazó kabinokkal, dohányzóteremmel, villamos világítással vannak ellátva.

A Fiume-Ancona között közlekedő gőzhajó a termen kívül még egy kisebb 4 hálóhelylyel ellátott családi teremmel (salon privé) is bír, mely külön megrendelhető. Ezen termes hajók nyári menetrendje f. é. márczius hó 15-től 1899. évi október 31-éig a következő:

Fiuméből indul Velenczébe minden kedden és szombaton 8 órakor este, csatlakozásban a Budapestről este érkező gyorsvonathoz, érkezés Velenczébe másnap reggel 7 órakor.

Velenczéből indul Fiuméba minden hétfőn és csütörtökön este 7 óra 30 perczkor a szt. Márk-térről, érkezik Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 perczkor, csatlakozásban a Budapestre reggel induló gyorsvonathoz.

Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor, csatlakozásban a Budapestről este érkező gyorsvonathoz, érkezés Anconába másnap reggel 6 órakor, csatlakozásban a Rómába induló gyorsvonathoz.

Anconából indul Fiuméba minden szerdán és szombaton este 8 óra 30 perczkor, csatlakozásban a római, nápolyi és bolognai gyorsvonatokkal; érkezés Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 perczkor, csatlakozásban a Budapestre reggel induló gyorsvonathoz.

A tengeren való hajóátkelés 10 órát vesz igénybe.

Fiuméből-Anconáig, vagy Velenczéig a gőzhajón fizetendő:

a luxus osztályban ágygyal együtt	16 kor.
az I. helyen « « «	12 «
a III. « « «	6 «

Bécs államvasut és északi vasut p. u. és Fiume közt Budapesten át alábbi menetdijak fizetendők és p. a gyorsvonaton I. oszt. 36 kor. 70 fill., II. oszt. 24 kor. 40 fill. és a személyvonaton III. oszt. 11 kor. 80 fill. Ezen jegyek 8 napig érvényesek, mely idő alatt az utazás Budapesten láttamozás mellett tetszés szerint megszakitható.

A fentebbi utirányon át Olaszországba közvetlen menetjegyek adatnak ki következő árakon:

		I. o.	II. o.	III. o.
Bpest-Firenze	Fiume-Velenczén át	75·80 fo.	55·45 fo.	30·15. fo.
« Genua		« 92·50 «	« 67·25 «	« 36·55 «
« Milanó		« 71·95 «	« 52·85 «	« 28·70 «
« Turin		« 92·25 «	« 67·10 «	« 36·45 «
« Nápoly	Fiume-Anconán át.	« 104·45 «	« 75·55 «	« 41·05 «
« Róma		« 76·05 «	« 55·65 «	« 30·30 «

Ezen jegyeken kivül Budapestről, Battaglia, Bologna, Brindisi, Livorno, Padua, Pisa, Verona állomásokra is adatnak ki közvetlen menetjegyek.

Bővebb értesités nyerhető a magyar kir. államvasutak városi menetjegy-irodáiban és a Cook-féle utazási irodában, a «Courier» nemzetközi utazási irodában, Abbáziában és Bécsben. Schenker és Társai czégnél Budapesten és Bécsben és Antonio de Paoli czégnél Velenczében, valamint a Stangen-féle utazási irodában Berlinben.

Budapest, 1899 aug. 17-én.

Az igazgatóság.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

ESSEX GRÓF ÉS ERZSÉBET.

A Tudor-ház utolsó sarja: Erzsébet egyike a legkülönösebb alakoknak az egész világtörténelemben, kinek személyében visszataszító és vonzó, kicsiséget és nagyságot mutató vonások csodálatosan egyesülnek. Hibái, fogyatkozásai nagyok s mégis mint uralkodónőtől nem lehet tőle a kiválóságot elvitatni, mert országát erőssé teszi, megveti nagyságának alapjait, a fegyverek dicsőségével s a munkás fejlődéssel egyaránt emelvén tekintélyét. S negyvenöt évig tartott uralkodása oly nyomokat hágy hátra, hogy e kort (1558—1603) méltán az ő korának nevezhetjük.

Az erőszakos, heves természetű, gyönge jellemű VIII. Henriknek már régi vágya volt, hogy magát nejétől: Arragoniai Katalintól elválasztassa és ama nőt emelje Anglia trónjára, ki vonzalmát oly nagy mértékben meg tudta nyerni. Alig mondotta ki a választ Katalintól, már új jövendőbelijét: Boleyn Annát egész udvarával elismertette leendő úrnőül. A király első nejének szeretetreméltósága, feddhetlen jelleme már rég megnyerte számára a nép vonzalmát, mostani balsorsa tehát igaz részvétet keltett mindenfelé és félni lehetett, hogy kedvezőtlen összehasonlításokat fognak tenni a nagylelkű Katalin és vetélytársnője közt, ki egykor neki alázatos udvarhölgye volt. A királylyal való viszonyának köztudomásra jutása már is suttogó ócsárlásokra indította a népet annál inkább, mert Arragóniai Katalin mivel se érdemelte ki a megaláztatást, melyet Henriktől kellett szenvednie.

Másrészről azonban az utóbbi személyes tulajdonai kedvezően hatottak a közvéleményre. Férfias szépsége, ügyessége feledtették egyéb fogyatkozásait, a fény, melylyel udvarát körülvevé és jósága, melyet alattvalói iránt mutatott, elnézővé tették az embereket. Ehhez járult, hogy Henrik első házassága gyermektelen maradt s a nép pedig trónörököst óhajtott.

Ez új házasságból született Erzsébet, alig pár hónapra Boleyn Annának a Westminsterben nagy fénynyel végbement megkoronáztatása után, az 1533. év szeptember 7-én. Jellemében atyjának féktelensége, érzéki természete és anyjának hiú tetszvágya, zsarnoki hajlama egyesültek. Boleyn Anna azonban nem sokáig élvezte a trón fényes pompáját, Henrik mint házasságtörőt vérpadra juttatta. És Erzsébet anyátlanul, félig kilökve az udvar köréből, elhagyatva élte le ifjuságának éveit, miknek szomorúságát később még más kedvezőtlen események is növelték.

Egymás után érték a nehéz megpróbáltatások már ifjú éveiben. Henrik Boleyn Annával kötött házassága után olyan törvényt fogadtatott el a parlamenttel, mely szerint a trón Anna gyermekeire fog átszállni. A mint azonban Anna elvesztvén a király kegyét, a vérpadon kellett meghalnia, azonnal megmásitotta a király előbbi szándékát és egy új törvényczikkel Erzsébetet a trónörökösre képtelennek jelentve ki, a koronát harmadik felesége: Seymour gyermekeinek biztositotta. Csak 1546-ban nyerte vissza Erzsébet jogait a trónra, megszünvén az a lealacsonyitó bánásmód, melyben eddig atyjától részesült.

Bár mostoha sorsa volt, nevelésére gondot fordítottak. Megtanulta a klasszikus és idegen nyelveket, a görög remekirókat eredetiben tudta olvasni, nagy hajlama volt a zene iránt is. Henrik halálával VI. Eduard alatt közelebb jut a trónhoz, bár még nincs kilátása, hogy azt el-

Egykorú festmény után.

Erzsébet angol királynő fiatalkori arczképe.

foglalja. Henrik utolsó felesége: Parr Katalin veszi gondozása alá, de ennek második férje: Seymour Tamás és a még oly fiatal herczegnő közt bizalmas viszony kezd kifejlődni, mely a Parr Katalin halála után még inkább növekszik. Az önző Seymour házasságra számit a herczegnővel, mi miatt bajba kerül, de Erzsébet bámulatos hidegvérrel menti őt ki minden veszedelemből. Majd Eduárd udvarában találjuk őt, hol erős protestáns hajlamai csak ujabb tápot nyertek. Mária trónrajutásával egész új kilátások nyilnak meg előtte. De viszonyuk kezdettől fogva feszült, mert az udvar a katholikusok pártját fogja, míg az üldözött protestánsok minden reményüket Erzsébetbe helyezik. Midőn 1554-ben Wyatt lázadást támaszt Mária ellen, Erzsébet is fogságba kerül, az összeesküvőkkel való czinkossággal gyanusittatván. A Towerbe zárják s bár ez alkalommal is csodálatos hidegvériséget mutatott és testvérének nagylelkűségére hivatkozott, kétségtelen, hogy csak politikai okok voltak megmentői. Egy darabig Woodstock-ban marad, majd hatfield-i birtokán, de még folyton őrködő szemektől körülvéve.

Fiatalsága, nem kis erényei, bájossága s mindezekhez eddig szenvedett sanyarúságai mind közrehatottak arra, hogy kedvezően fogadják, midőn 1558 novemberében elfoglalhatta végre Mária örökségét. A lovagkor hajlamai még nem szüntek meg egészen, s a fiatal királynő személye megvesztegeté az embereket, megnyerte a szíveket, úgy, hogy a legodaadóbb rajongással voltak iránta. A szépségét dicsérő émelygős leirásoknak azonban nem kell hitelt adnunk. Meglepő, felséges alak volt a huszonöt éves királynő, de semmi egyéb. Mindazáltal majdnem általánosan úgy emlegetik, mint kiváló szépséget. Alakja nyulánk, haja veresesbe játszó, vonásai szépek, de orra igen nagy. Mozdulatai méltóságosak s e méltóság egész alakján elömlik.

Mielőtt Essex grófot kegyébe fogadja s megkezdődik ama szomorú végű történet, — mely minden valószinűség szerint Erzsébet halálát is a sok lelki mardosás után maga után vonta, — már az időben se zárja el szivét minden vonzalomtól, bár érdeméül kell betudnunk, hogy soha se engedte magát felette uralkodó kegyenczek által vezettetni. Nem Katalin czárnő-féle alak, ki országa sorsát is kegyeltjeinek szeszélye szerint intézi. A férjhezmeneteltől következetesen idegenkedik, de kegyébe fogadja Dudleyt, kit fényes kitüntetésekkel halmoz el s Leicester grófjává tesz. Dudley felemelkedésével elnémulnak egyszerre a találgatások a kiváló angol férfiakról, kiket mint a királynő leendő férjét emlegették, — mert a közhiedelem bizonyosra veszi, hogy Leicester grófja fogja Erzsébettel a trón fényét megosztani. Midőn a szerencsétlen Grey Johanna anyja már igen előhaladott korában határozza magát arra, hogy házasságra lépjen s Erzsébet azt kérdi hü tanácsadójától: Ceciltől, hogy igaz-e a hír, ez azt feleli: Igen, de azt mondják, hogy felséged nem sokára ugyanezt fogja tenni. Ha ez való, csak ama meghitt barátságra vall, mely fennállt a királynő s e kiváló embere közt.

Dudley harmincz éven át első hatalmasság az udvarnál. Üres lelkü, minden őszinteség nélküli, sőt jellemtelen ember, de valódi gavallér, jártas az udvari élet minden titkaiban. Talán épen jelentéktelensége, mely nem tette őt veszedelmessé a királynő szemében, lett oka nagy felemelkedésének, de a királynő mégsem kapatja őt el, mert ha valaha az urat kivánta játszani Erzsébet felett, utóbbi könyörtelenül kiábrándította őt nagyzó hajlamaiból. De kétségtelen, hogy igazi vonzalmat érzett iránta. Hideg, magába zárkozó szivének minden gyöngédségét kiöntötte e szép férfira s mindaz a forró érzés, melyet szüleitől örökölt, szabadjára kitört e vonzalomban. Maga is komolyan foglalkozott a gondolattal, hogy Dudleyt férjévé teszi, de mégis úgyszólván csak tartalékul használta, hogy ez által minden más házassági kilátást lehetetlenné tegyen. Midőn 1560-ban Dudley felesége, Robsart Amy, birtokán gyanus

körülmények közt meghalt s ezt gunyosan már előre megjósolták, a férj és Erzsébet nem kevéssé gyanus viselkedést tanusítottak az esetnél s már azt mondogatták, úgy látszik, Erzsébet atyja nyomdokait akarja követni. Mindezen események hosszú, elkeseredett küzdelmet idéztek elő Cecil és Dudley között.

Az elfogulatlan birálatnak, minden nagy uralkodónői erényei mellett is, el kell ismerni Erzsébetről, hogy soha se tudta magában a nőt, az asszonyi szivet teljesen háttérbe szoritani a királynő mellett. Bár mindvégig ellenállt mindenféle házassági tervnek, mégis folyton érezte egy hű férfiszív közellétének szükségét. Így Dudley 1588-ban bekövetkezett halála mély ürt hagyott szivében, melyet mielőbb betölteni vágyott. Ez volt okozója, hogy a természetes gyöngédség, melylyel fiatal rokonának: Essex grófnak fényes, megnyerő tulajdonait fogadta, csakhamar komolyabb érzelemmé fejlődött szivében, Bacon komolyan figyelmezteti, hogy okosabban, diplomatikusabban kell bánni a királynővel, odaadóbbnak lenni, mintha mindenét az ő kezeibe helyezné. Ugyanez a Bacon beszéli, hogy midőn Essex gróf első ízben lett kegyvesztett a királynőnél, egy udvari tiszt következő jellemző szavakat mondotta: «Én csak egy barátját és egy ellenségét ismerem Essexnek. Egyetlen barátja a királynő, egyetlen ellensége pedig ő maga». — Ez eléggé mutatja, hogy a gróf tulajdonképen saját kezében tartotta sorsát és ha okosabb, képesebb a hideg számításra, elkerüli végzetét.

Midőn a királynő tudta és engedelme nélkül csatlakozik a Portugáliába induló hadsereghez, elhagyván az udvarnál istállómesteri állását, már akkor számitanak kegyvesztésére. A királynő azonnal parancsot küld neki a visszatérésre kemény fenyegetések kiséretében, de Essexnél süket fülekre talál mindez. Négy vagy öt hónapig marad oda, nem félvén Erzsébet haragjától. De a babér, melylyel a harczmezőről visszatért, megmenti őt, Erzsébet gyönyörűséggel hallgatja hadi tetteinek elbeszélését, vitézségét; és gyöngédségét csak növeli iránta annak tudata, mily komoly veszélyeknek volt kitéve a hadjáratban s nem is akarja titkolni nagy örömét szerencsés visszaérkezése felett. Minden meg volt neki bocsátva, a nélkül, hogy ezt kérte volna. De Essexnek is sokkal éberebb szeme volt, semhogy a királynő e kegyét észre ne vegye és mindent el ne kövessen hibájának elfeledtetésére. Ez oly annyira sikerült is neki, hogy az udvar körében csodálkozva látták, mint emeli fel még inkább e férfit ama meggondolatlan engedetlenség, mely másnak biztos vesztét okozta volna. És Essex kitünően értette azt is, mint kell uralkodónőjének kegyét adandó alkalommal a legteljesebb mértékben kiaknázni, mindig fejedelmi adományokkal igyekezvén feledtetni úrnője által, ha ez valamiben kedvét ki nem elégithette.

Erzsébet kegye azonban elbizakodottá teszi s hatalmát kiméletlenül érezteti másokkal. Midőn egy alkalommal a királynő egyik udvari emberének valami ajándékot adott, Essex gróf ezt meghallván, tartózkodás nélkül, haraggal tör ki: «Már úgy látom, itt minden bolondnak kell valamit kapni!» — A dolognak párbaj lett vége, melyben Essex ellenfele megsebesült. A királynő szinleg boszús volt az eset felett, valóban pedig jól esett hiúságának, hogy ime a gróf életét teszi koczkára érte.

A tragikus történetben, a mivé Essex és Erzsébet vonzalma vált, minden esetre nevezetes pontot képez az az esemény, hogy a gróf 1590-ben egész titokban megházasodott, elvévén Sidney Fülöp özvegyét, Walsinghamnak egyik leányát. A királynő roppant méltatlankodott ez eset fölött; azt adta ugyan okul, hogy e házasság messze mögötte maradt azoknak az igényeknek, miket a gróf jogosan formálhatott akkor, midőn kezét nyújtja valakinek. Hozzájárult ehhez, hogy az egész dolog tudtán és beleegyezésén kivül történt, holott elvárhatja, hogy országa nagyjai, de főleg azok, kiket kegyébe fogadott, ily lépéshez beleegyezését kikérjék. Bizonyos azonban, hogy a féltékenység volt e haragjának valódi oka, melyet bármily megalázó volt is rá nézve, nem tudott elnyomni. Ez csakhamar nyilvánvaló lett az egész udvar körében.

A királynő ekkori lelki állapotát jellemzik Stanhope egy levelének következő sorai, miket barátjához: Talbot lordhoz intézett:

«A királynő minden bizonynyal nyugodtabb lenne, ha Essex lord iránti elkeseredését házasság miatt fékezni tudná. A gróf ügyesen csinálja ugyan dolgát, mert házasságát titkolja, de azért már mindenki tudja. A királynő nyugalma érdekében történik az is, hogy felesége teljes visszavonultságban maradt anyja házánál».

Essex-szel szemben egyébiránt mivel se árulta el haragját. Helyes érzéke segítségére jött, hogy csak saját nyugalmának ártana, ha valami erősebb rendszabályhoz nyulna a gróffal szemben. Mindazáltal el kell fogadnunk, hogy e sérelmet szive vonzalmán soha se feledte el és ettől az időtől nem ajándékozta meg többé Essexet azzal a feltétlen bizalommal, melyben előbb része volt.

(Vége következik.)

Egykorú festmény után.

Dudley.

A windsori királyi képtárban levő festmény után.

Erzsébet angol királynő leánykori arczképe.

minek oly szerencsétlen vége lett később mindkettőjükre nézve. A nagy különbség, mely életkoruk közt megvolt, ez új vonzalomra a meggondolatlan könnyelműség bélyegét süté, a mi éles ellentétben állt a királynő eddigi viseletével. Később aztán a közönyös, sőt sértő viselkedés, melyet Essex mutatott, arról győzte meg őt, hogy ez utóbbi vonzalmát tulajdonképen soha se viszonozta, s hogy csak amaz előnyök, miket e réven élvezett, birták arra, hogy hálával legyen úrnője iránt. Mihelyt pedig ez a meggyőződés helyet foglalt bensejében, rendkivül nyugtalan, ingerlékeny lett. Minden mozdulatát kinzó féltékenységgel kisérte, s szivesen hallgatta Essex ellenségeinek besugásait. Midőn végül szive egészen megkeményedni látszott, kegyetlen szigorral kivánta sujtani annak minden hálátlanságát, a mivel semmivé tette ugyan, de magára is a késő bánat emésztő kinjait idézte fel.

Essex alakjában, jellemében alacsony és nagy vonások egyaránt feltalálhatók. Fiatal, szép férfi, a nagy világban való élés minden titkával ismerős és nem kevésbbé kitünő a harczmezőn, nagy müveltségű és eszmékkel telt. Mindezek mellett azonban «rosz tanitványa volt Leicesternek».

A CSEPŰRÁGÓ FELESÉGE.

Elbeszélés.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította **Ambrozovics Dezső.**

A Pjana folyó lejtős partján terült el Pokrovszkoje, egy nagy, kereskedésből élő és gazdag falu. A falu közepén, a partnak egy szakadékos pontján áll a zsindelylyel födött ötszögletű, tágas templom, födött előcsarnokkal s faragott oszlopokon álló folyosókkal. A templom mellett emelkedik a faragott támpilléreken nyugvó szintén oszlopos harangozó-torony... Tovább a part mentén vannak elhelyezve azok a boltok és bódék, a melyekbe az itteni vásárok alkalmával a szomszédos községek lakói kereskedni járnak. A vásártér körül levő viskókban huzódnak meg a fogadók, korcsmák, csárdák és péküzletek, még tovább pedig két oldalon állanak a pokrovszkojei parasztok nagy és tiszta házai; a falu legvégén pedig van egy tarkára festett zsalugáteres és rámás ablakokkal ékes, vékony, fehér kéményes ház. Ez Vaszjutkin Vaszka muzsikus háza.

— Ez aztán a ház! — mondogatta mindenki, a ki csak elment mellette. — A kapuja is deszkából van, padka is áll előtte, az udvara is be van keritve. Látszik, hogy rendes ember épitette...

— Már hogy ne volna rendes! — szóltak mosolyogva a falubeli parasztok. — Meg ember is! Csak az a baj, hogy egy csapat élén bandukol ide s tova... Beletelik félesztendő is, hogy haza se néz! Toptygin Mihajl-lal együtt dudaszó mellett tánczol a piaczokon meg a vásárokon... Az egész házat az asszony viszi...

— No hát, akkor az asszony derék asszony!... Ő tánczol, a felesége meg rendben tartja a házát.

És csakugyan, Arina, a Vaszjutkin felesége, eszes, okos és minden munkában járatos és ügyes asszony volt, a ki még hozzá a természettől olyan furfanggal volt megáldva, hogy párját kellett keresni hetedhét országban! Kifog az akárkin, — szinte jobb, nem is akadni össze vele...

— A *csepürágó feleségével* — igy hivták Arinát a falubeli parasztok — még az iródeák se bir kijönni; őt még a tengerentúli német se szedi rá! Ördöngös egy asszony!

— Már hogy is lehetne őt rászedni! — mondogatták Arináról a vénasszonyok. — Hiszen túljár az mindenkinek az eszén, s azt teszi lová, a kit akar. Nem hiába beszélik, hogy az ördöghöz járt iskolába...

— Elég már no! — kiáltottak fel a parasztok. — Nincs ahoz köze az ördögnek, észt adott neki az isten, ennyi az egész. Ő róla ugyan nem lehet elmondani, mint tirólatok: hogy hosszú a haja, de rövid az esze!

— Azt is meg kell hagyni neki, hogy elvégez az mindent becsülettel, — tették hozzá a parasztok a feleségeik boszantására. — Egyszerű, házias és a legkitünőbb szakácsnő! Ha fánkot süt, bezzeg nem kell azt bottal letolni, lecsúszik az magától is, és visz maga után még vagy tizet... Olyan tiszta a portája, hogy szinte öröm nézni! Ha emberek közé megy, milyen büszkén lépdel! Kicsipi magát, kiöltözködik, kicsinositja magát, mintha csak az oltár elé készülne. A nyelve az úgy pereg, hogy az egész környéken nem akad párja... Mikor meg a tánczba megy, kipirul az orczája, illegeti a vállait, csipőre rakja a kezeit... Megér egy rubelt, ha csak rápillanthat az ember. Aztán meg úgy énekel, hogy tátva marad az ember szája, ha hallja!

— Ördöngös egy asszony... Tudjuk is már régen, hogy az ördöggel czimborál! — mondogatták mások.

— Ezt azok mondják, a kik megjárták a csepürágó feleségével... Annyi bizonyos, hogy sértegetni nem hagyja magát, de meg lóvá tenni sem... Jobb, meg sem próbálni! De a ki jól bánik vele, ahoz ő sem rosz! Igy áll a dolog!

— Félesztendőkig az ura nélkül él, s boldogboldogtalannal összeadja magát, de azért dehogy is rosz! — felelték mérgesen a vénasszonyok arra a sok dicséretre, a melylyel a parasztok a muzsikus feleségét elhalmozták.

— Elég legyen a pletykából! — fakadtak ki egyhangúlag a parasztok. — A csepürágó feleségéről ugyan nem mondhat senki sem roszat. Sok oldalról megpróbálkoztak vele, nem egy fiatal ember kerülgette, de bizony mindenik hosszú orral távozott... Lerázza az a nyakáról valamennyit!... Az igaz, hogy a szavaiban és a szokásaiban kissé szabados, nem fél az senkitől. De máskülönben nem lehet róla semmit se mondani. Szép asszony is, de meg rendén is van a szénája.

II.

Történt egyszer, hogy a vojvoda iródeákja megérkezett a faluba, maga köré gyüjtötte a papot, a híveket és az összes parasztokat, a sztarosztát és az egész községtanácsot, s fölolvasta nekik a czár ukázát, a mely szerint ne tartsanak maguknál tolvajnépséget, ne nyujtsanak menedékhelyet szökevényeknek, a gonosz embereket pedig: lókötőket, gyujtogatókat és istentelen rablókat, állitsák elő és csukják el.

Ott állnak a parasztok levett sipkával az iródiák előtt, hallgatják a czár ukázát és vakargatják a fülük tövét...

— Aztán nincsenek-e nálatok a faluban csepürágók? Nem játszanak-e itt nektek?... Nem botránkoztatnak-e meg benneteket a tánczukkal meg csúnya istenkáromlásaikkal?...

— Van ugyan nálunk egy csepürágó: Vaszjutkin-nak hivják, itt él a faluban, — felelt a sztaroszta. — De nincsen rá semmi panaszunk! Jó ember és a czárnak pontos adófizetője.

— Nekem sincs rá panaszom, — jegyezte meg a pópa, — bárha utálatos is a mestersége; de ő maga jó ember: templomba is jár, megtartja a böjtöt és nem feledkezik meg az egyház szegény fiairól...

Elkomolyodott az iródiák: nem azt akarta volna ő hallani.

— A vojvoda azt parancsolta, — tette hozzá leereszkedő fontoskodással, — hogy szemmel kell kisérni ezt az ördöngös fajzatot... S a mint észreveszik, hogy az ilyen csepürágó összeáll holmi tolvaj- vagy gonosz népséggel, vagy hogy rakonczátlankodni kezd a faluban, tüstént el kell égetni a holmiját, össze kell törni a hegedüjét meg a dudáját, őt magát pedig korbácscsal kell megtanitani a becsületre...

A parasztok összenéztek, mintha azt kérdezték volna egymástól: «vajjon hova akar ez kilyukadni?» s nem szóltak egy árva szót sem.

— De hát hol van ez a ti csepürágótok? — folytatta kérdezősködését az iródiák.

— Most nincs itthon. Összel mindig elmegy és csak tavasz táján jön vissza.

— Hát hol a viskója? — tudakolta az iródiák. — Be kellene kissé pillantani: nincs-e nála valami tiltott árú, egy kis dohány, vagy más efféle?

— Tessék hát betekinteni a házába, — felelt a sztaroszta. — Nem viskója, hanem valóságos háza van neki, s a felesége itt lakik állandóan.

— A felesége? — kérdezte az iródiák csodálkozva. — Vezess hát oda a csepürágó feleségéhez! Hadd lássuk, hogy él a ti muzsikustok!

A sztaroszta odavezette az iródiákot a csepürágó házához. Mögöttük lassan odasompolygott az egész tömeg, kiváncsi lévén rá, vajjon mit csinál az iródiák a muzsikus házában.

Már közel jártak a házhoz, mikor látják, hogy Arina ott ül a padkán, olyan szépségesen, olyan tisztán és csinosan, olyan pirosan, jó meleg köpenybe burkolózva. A mint az iródiák odaért, Arina fölkelt és mélyen meghajtotta magát, majd úgy állt előtte mint egy szál gyertya, merően a szemébe nézve.

— Ez ő maga, úgy-e? — kérdezte az iródiák a sztarosztától.

— Igen, ő maga.

— Hm! Szép! — morogta maga elé az iródiák, tetőtől talpig végignézve Arinán.

— Nos hát, miért álltál fel, Arina!? — szólal meg a sztaroszta. — Hivd meg szépen az iródiák urat a házadba.

— De merjem-e vajjon? — felelt Arina csintalanul. — Nem vagyok én méltó ilyen nagy tisztességre... De ha méltóztatik, úgy legyen szerencsém...

Elkezdett hajlongni az iródiák előtt. Az iródiák a sztarosztával együtt megindult fölfelé a lépcsőn, künn hagyva az egész tömeget; Arina már ekkorra beszökött és a küszöbön fogadta az iródiákot, s ismét mélyen meghajolva előtte igy szólt hozzá:

— Uram, ne itélj meg szigorúan engem! Az én házam csupa piszok és szemét! Hiszen mindenki tudja, milyen az ilyen szegény csepürágó élete!

Az iródiák körülnéz s nem győz bámulni: olyan tisztaság van a házban, a milyet otthon soha se látott. Minden fölseperve, minden rendbe rakva. Az asztal és a padok csillognak; a padló szőnyeggel van beborítva, sehol sem hever semmiféle szemét. A szépen berámázott szentképek előtt három kis lámpa pislog.

Leült az iródiák az egyik padra; körülnéz a szobában, fölfujja az orrlyukait, összeguban-

czolja a szakállát és keresi, mibe köthetne bele. De a muzsikus felesége nem tágit mellőle: tálczán egy korsó kvaszt tesz elibéje és kérdi:

— Nem parancsolsz egy kis kvaszt? Ne vesd meg, ízleld meg. Egy kissé savanyú, az igaz, nem sikerült ezúttal... De azért kérlek, kóstolj belőle.

Az iródiák úgy immel-ámmal fogta a korsót, töltött belőle a poharába és megízlelte, — látja, hogy olyan kitünő, a milyet otthon sem ivott soha... Másodszor is tölt belőle.

Az asszony pedig, a kinek volt magához való esze, most már nem kvaszt, hanem pezsgő és habzó sört hoz fel neki a pinczéből. Újra elkezd hajlongni előtte, s merően néz az iródiák szemébe, nagy, szürke és szép szemeivel. Az iródiák észre sem vette, mikor egyszerre ott volt az asztalon a gombás-pástétom, libapecsenye kásával s egy kupa édes málnaméz... A csepürágó felesége meg folyton ott settenkedik az asztal körül, hajlong, tölt a vendégeinek és szüntelenül beszél, még pedig olyan ügyesen, olyan okosan...

— No, már látom, — szólt az iródiák, — hogy jó háziasszony és kitünő szakácsnő vagy. Pompásan élsz és bőviben vagy mindennek...

— Hála legyen érte az Istennek, iródiák uram! — felelt Arina. — Csak megélünk valahogy...

— Meg, meg! A mesterségtek csúnya, de azért megéltek... A szegény paraszt szánt és vet, de soha jól nem lakik! A csepürágó meg így él ni!

— Minden madár a maga csőrével táplálja magát, — felelt Arina.

— Épen az a baj, hogy nem a magáéval!... Talán csak nem az Istentől kapjátok a kenyereteket? A csepürágónak az éneke is ördöngös, meg a táncza is az...

— Annyi bizonyos, hogy nem épen szent! — mondotta Arina merészen, és mosolyogva nézett az iródiákra, a ki önkéntelenül az ajkába harapott.

Körüljárt a házban, kiment az udvarra, bekukkantott a pinczébe, a tyúkólba; mindenütt rend és tisztaság, és sehol semmi tilos jószág. Kilépett az iródiák a házból az utczára, a csepürágó felesége kikisérte és utána kiáltott:

— Tarts meg, kérlek, továbbra is kegyeidben...

Az iródiák bicczentett a fejével s a sztaroszta vel útnak indult.

— No hát, — szólalt meg, — ilyen asszonyt én még soha sem láttam... Mesés!... De hát, igaz! A férje nélkül, persze minden jött-menttel összeadja magát?...

— Oh nem, szó sincs róla, — felelt a sztaroszta.

— No no, nem hiába mondják, hogy: «a csepürágó felesége örökké vígan él!»...

— Nem, iródiák uram, azt nem lehet mondani! Bün volna azt hinni!

— Azt látom, barátocskám, hogy te lepleznéd ezt az asszonyt. Hogy higyjek hát neked? Egy ilyen eleven ördög, félesztendőkig éljen az ura nélkül, és büntelenül! Lári-fári, az lehetetlen!

— De hisz' azt nekünk is tudnunk kellene, — erősködött a sztaroszta, — hiszen nyitva van a szemünk...

— Ugyan mit fecsegsz itt nekem!? Már honnan tudnád te, te vén csont? Én egyszeriben meglátom, ha kikapós a menyecske, és be is fogom neked bizonyitani, meglásd...

A sztaroszta vállat vont és csudálkozva nézett az iródiákra.

— Majd meglásd! — ismételte ez. — Elküldöm ide az én segédjeimet, majd kiszimatolnak, majd kikaparnak azok mindent: hogy kivel él ez a menyecske, miből él, és honnan veszi azt a bőséget ez a csepürágó? Rájönnek azok mindenre, s akkor majd meglássuk... Jó leczke lesz az neked is!

Ezzel az iródiák, teljes elképedésben hagyván hátra a sztarosztát, eltávozott.

«Vajjon miben töri a fejét?» — gondolta magában a sztaroszta, mikor az iródiákot a falu végéig elkisérte. — «Ha azt hiszi, hogy Arina rovására kisüt valamit, akkor elszámitotta magát... Arinának teljesen rendén van a szénája!»

(Folytatása következik.)

Magyar királyi államvasutak.

A magy. kir. államvasutak budapest balparti üzletvezetőségének (pozsonyi forgalmi főnökség) kezelése alá tartozó magyar északnyugati h. é. vasut Nyitra—Jablanicz—Brezova-i szárnyvonala Brezova állomással és Hradist megálló-rakodó helylyel, f. évi szeptember hó 6-án a nyilvános forgalomnak átadatott.

Brezova állomás, valamint Hradist megálló-rakodóhely az összes forgalomra vannak berendezve.

Budapest, 1899 szeptember 7-én.

Az igazgatóság.

HIRDETMÉNY.

Osztrák-magyar-franczia vasuti kötelék. (Díjkedvezmények az 1900-iki párisi világkiállitás alkalmából.) F. évi szeptember hó 15-vel: «Ausztria és Magyarországból, továbbá azontul fekvő államokból, valamint Bosznia és Herczegovinából az 1900-iki világkiállitásra Párisba vagy viszont szállitandó tárgyakra nézve engedélyezett szállitási díjkedvezményeket tartalmazó összeállitás» czimü füzet jelenik meg. Ezen füzet a fel és leadó vasutak igazgatóságainál példányonkint 10 kr. 20 fillérért kapható.

Budapest, 1899. év szeptember havában.

Az igazgatóság.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságától vett értesités szerint az 1404. és 1403. sz. gyorsvonatok Budapest—Zsolna között f. hó 17-től kezdve buffetkocsival fognak közlekedtetni. Az 1404. sz. gyorsvonat indul Bpest nyug. p. u.-ról este 6 óra 20 perczkor és érkezik Zsolnára éjjel 12 óra 25 perczkor; az 1403. sz. gyorsvonat indul Zsolnáról éjjel 3 óra 35 perczkor érkezik Bpest ny. p. u.-ra délelőtt 9 óra 45 perczkor.

Budapest, 1899. szeptemtber 14-én.

A forgalmi főosztály.

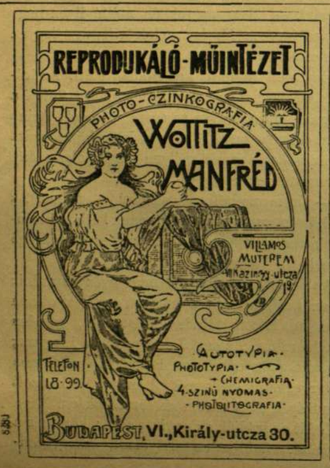

Elvből legjobbat, legolcsóbb szabott ár mellett adunk el.

Egy télikabát ... 11.— frt
« öltöny ... 11.— «
« gyermeköltöny ... 5.— «

és följebb. Mind tiszta gyapjuszövet.

Elismert legnagyobb elsőrangu férfi- és gyermekruha áruház 8359

AZ ANGOL SZABÓHOZ

KOHN HEILMANN és FIAI

Budapest, Károly-körut 12., földsz. és I. em.

A pontos czimre ügyelni tessék. 1848 óta fönnáll.

Palais hajifjitó

használatával a megőszült haj eredeti szinét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhanemün foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3. és Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8190

A női szépség

emeltésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsirmentes készitmény a 8296

Margit Crême

Rövid idő alatt szüntet szeplőt, májfoltot, pattanást, böratkát (mitesser) és minden mas bőrbajt. Kisimitja a ranczokat és himlőhelyeket. még koros egyéneknek is tüe bájos arczszint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr, 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 50 kr.

Készitő FÖLDES gyógyszertára,

Aradon Deák Ferencz-utcza 11. sz.

Főraktár: **Török József gyógyszertára,** Budapesten, Király-utcza 12.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

8017

legtisztább égnyugi

SAVANYU-KÚT

Készit kitünő minőségü clichéket mindennemü nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.

Legjutányosabb árak.

Telefon 62—79. 8284

Fényképfelvételek.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

ESSEX GRÓF ÉS ERZSÉBET.

(Vége.)

Az 1596. évi spanyol hadjárat sikerei azonban mégis feledtetik Erzsébettel Essex hütlenségét. A nép és a királynő ünnepelve fogadják őt, midőn visszatér, bár ellenségei mindent elkövetnek, hogy a sikert Howard lord tengernagynak tudják be. De Essex mindezek mellett is elégedetlen s a királynőnek folytonos unottságát kell látni, mit még kiszámitott mesterkedéssel fokozott. Majd betegnek tetette magát, mire Erzsébet nem győz hogyléte felől tudakozódni és boldog, ha végre még folyton a gyöngélkedőt adva, házi pongyolakabátban megjelen előtte. Majd egyenesen duzzog, ha valami kedve szerint nem történik. Mindez csak arra való, hogy a királynő ingerlékenységét, féltékenységét fokozza s egy izben «szavakkal és ütlegekkel fenyiti meg» egyik udvarhölgyét, ki elég meggondolatlan volt azt mondani, hogy Essex gróf szerelmes belé. «Ha ez — mondja egy egykorú iró — a királynő fülébe jut, a mi előbb-utóbb megtörténik, úgy neki is, meg barátainak is vége.» Minden esetre jellemző szavak arra, mire képes a szenvedélyes vonzalom, melyet a már öregedő királynő fiatal kegyeltje iránt táplált.

Bármily erős volt is azonban e vonzalom, Erzsébet nem feledhette el, hogy nő, még pedig hiú, szerettetni, csodáltatni vágyó nő s így midőn ama kicsinylő, gúnyolódó megjegyzések füléhez jutottak, melyeket Essex haladó korára, külsejére nézve nem tartózkodott nyilvánitani, érthető elkeseredést keltettek szivében. A királynő kegyére, vonzalmára számitva valóban mitől se riadt vissza a gróf, bármily megalázó vagy sértő lett legyen is az az előbbire nézve. E sulyos meggondolatlansága, hevessége egy alkalommal majdnem tragikus helyzetbe sodorta őt.

Midőn ugyanis 1598-ban az Irlandba küldendő haderő parancsnokának kinevezéséről folyik a tanácskozás s Essex azt látja, hogy akaratát nem tudja keresztülvinni, miután a királynő mindenáron nagybátyját akarja oda küldeni, mindenről megfeledkezve, felindulásában gúnyos mosolylyal hátat fordit a királynőnek. E nagy sérelem annyira kihozta sodrából a királynőt, hogy Essexnek arczába üt, mire ez kardjához kap és csak a jelenlevők közbevetése veszi elejét a még komolyabb dolgoknak. Dühtől tajtékozva rohan ki Essex a palotából s barátai hiába mondják, hogy igyekezzék a királynőt kiengesztelni. Utóbbi maga is kész volt erre módot nyujtani neki s közvetitőket küldött hozzá a kibékülésre. Ez aztán meg is történik. Essex ismét megjelen az udvarnál, látszólag csak oly kegyben, mint eddig, de valószinü, hogy ettől az időtől kezdett Erzsébet szivében ama változás végbemenni, mely nem engedte többé, hogy a korábbi tartózkodás nélküli, meleg érzéssel forduljon hozzá.

Az 1598. év vége felé nyugtalanság tör ki Irlandban. Essex grófot akarják már kezdettől fogva annak elnyomására oda küldeni. Ellenségei is mindenáron ezen voltak, el akarván őt az udvartól távolitani. De a gróf talán a feladat nehézségeitől visszarettenve, vagy talán csak azért, hogy későbbi beleegyezésével annál nagyobb érdemet szerezzen magának királynője előtt, vonakodott e megbizatást hamarosan elvállalni. Hogy a királynő szivére hasson, a következő érzékeny sorokat intézi hozzá:

«A királynőhöz.

Egy gondoktól üzött, szenvedélyektől háborgatott lélektől, egy bánat és kin által szorongatott szivtől, egy olyan embertől, ki magát s mindazt gyülöli, a mi miatta van s mi életben tartja még — micsoda szolgálatot várhat felséged, különösen miután korábbi szolgálataival nem érdemli azt, hogy a legundokabb szigetre küldjék számüzetésbe? Ha igy van, szabadulnom

Hilliard festménye után.

Essex gróf.

kell lelkem e gyülölt börtönétől, elhagynom utált testemet és ha ez megtörténik, nem lesz felségednek oka, hogy halálom módja felett elégedetlenkedjék, miután életem úgy se tudta megnyerni tetszését soha. Felségednek számüzött Essex Róbertje.»

Mindazáltal a királynő nem enged szavainak, sőt minden kivánságát teljesiti az oda küldendő hadsereg kiállitása tekintetében, csakhogy a vezérség elvállalására birja. A válás alkalmával Erzsébet gyöngédsége ismét teljes erejével nyilatkozott meg. Fájlalja távozását s oly szavakat intéz hozzá, melyek egész lelkét átjárják. Essex 1599 márcziusának végén a nép szerencsekivánatai s örömrivalgásai közt száll hajóra, hogy Irlandba menjen hadával.

Vállalkozása azonban balul üt ki s ez, meg elkövetett hibái bukását vonják maguk után. A helyett, hogy egyenesen a fő lázadó: Tyrone ellen indult volna, apró csatározásokban pocsékolta erejét, a mi katonáit mód felett elkedvetlenitette, másrészt sikerei nem voltak oly fényesek, hogy Tyronet és a többi lázadókat meg tudta volna félemliteni. Alig értesült arról, hogy a királynő nagyon elégedetlen eddigi irlandi szereplésével, levelet intézett az államtanácshoz, melyben védi magát, mondván, hogy mindent legjobb lelkiismerete szerint tett eddig is — «de — folytatja — mint már megmondtam előbb,—csak elővédem van, hátsó pánczéllal nem vagyok felfegyverezve ezen bajvivásra, vagyis csak elől vagyok biztonságban, hátul nem. Azzal a reménynyel jöttem ide, hogy a lázadók a maguk igazságtalan ügyében nem fognak olyan jól küzdeni, mint mi tehetjük ezt a mi jó ügyünkben. De a lázadók azt is be fogják látni, hogy nemcsak hátulról, hanem szivemen is megsebezhető vagyok és azt hiszem, máris biztos, jó értesülésök van erről. Milyen eredménye lesz aztán elbizakodottságuknak, mi fog ebből az országra háramolni, azt ő felsége bölcsesége könnyen megitélheti.»

A hadi szerencse, — bár mennyire megváltozott is időközben Erzsébet érzelme iránta, — mindenesetre uj kibékülést hozott volna s büszkén diadalmaskodhatott volna Essex számos ellenségein, melyek uralma miatt gyülölték őt. De a sors nem akarta, hogy igy legyen. Végre is kénytelen volt elhamarkodva olyan békét kötni Tyrone-val, mely semmikép se felelt meg Erzsébet érdekeinek.

Meggondolatlan tette, mit ezután elkövetett, csak tetézte a királynő boszúságát s elhatározta bukását. Félve ugyanis, hogy hosszasan távol maradván az udvartól, elveszti Erzsébet minden jó indulatát, arra határozta el magát, hogy oda hagyva állását e veszélyes időkben, a királynőhöz siessen, kit, bármily ingerült volt is kudarcza miatt, még mindig kiengesztelhetni remélt.

Az út porától ellepve, sárosan jelen meg az épen Nonsuch-ban levő udvarnál és senkit se kérdezve, siet a termeken át egyenesen Erzsébethez. Ez alig fejezte még be öltözködését, midőn egyszerre Essexet látja maga előtt, ki leterdelve eléje, csókokkal borítja kezeit. A királynő szivében nem halt még ki a vonzalom az engedelmességi kötelességét oly sulyosan megszegővel szemben; midőn heves védekező szavait hallja, mindent feledni látszik s Essex úgy távozik tőle, mintha mi se történt volna s nagyobb kegyeltje soha sem lett volna a királynőnek, mint most. De midőn este újra megjelen előtte, nagyon megváltozottnak találja. Meg nem engedett visszatérését kezdi emlegetni s számon kéri tőle egész viselkedését Irlandban. Még az este négy államtanácsost rendel ki, hogy azok kihallgassák a grófot, kinek ettől fogva nem szabad elhagyni szobáját. Heves, lobbanékony természete ellenére is türelmes megadással fogadja a gróf mindezeket. Higgadtan, nyugalommal felel a hozzá intézett kérdésekre, hogy «miért tanusitott oly megvető engedetlenséget a királynő rendeleteivel szemben, miért tért vissza engedelem nélkül, illetlen sietséggel rohanván be a királynőhöz.»

A gróf folyton szobafogságra van kárhoztatva és október 2-án kitiltja Erzsébet az udvarból. Sorsa mindazáltal soká kétséges marad. A királynő magatartásában nem egy jelenség a mellett bizonyit, hogy nagyon fel van indulva ellene. Megtiltja, hogy nejét láthassa, ki épen betegágyban feküdt. Orvosát nem bocsátja hozzá, bár a gróf veszélyes beteg volt. Mindezek mellett csakhamar az a hir terjedt el, hogy Essex

mielőbb teljesen visszanyeri szabadságát, mihelyt hajlandónak mutatkozik Irlandba visszatérni s bocsánatot kér a királynőtől. De a büszke férfi erre nem volt semmikép hajlandó.

Az államtanács egyhangulag azt a javaslatot tette a királynőnek, hogy Essexet helyeztesse szabadlábra, mivel nincs elégséges ok elitélésére. De Erzsébet boszúsan feleli, hogy ily nagyfoku ellenszegülést parancsaival szemben nem lehet büntetlenül hagyni. A királynő hatalmánál fogva megbüntetheti a grófot, válaszolták erre az államtanács tagjai, de az nem állna összhangban méltóságával s ama tisztelettel, mely őt általánosan környezi. Erzsébet mégis felállíttatja a vádpontokat Essex ellen, ki az egész idő alatt beteg s végül arra szánja magát, hogy kérlelő sorokkal fordul a királynő nagylelkűségéhez. «Térdre borulva Felséged előtt — szól többek közt a levélben — ismerem el határtalan jóságát, ha alázatos kérésemet meghallgatja. Isten, ki mindnyájunkat lát, legyen tanum rá, mily hiven kivánom életem hátralevő részét a legnagyobb kötelességtudással, engedelmességgel, hűséggel és buzgalommal Felségednek szentelni, a nélkül, hogy bármi másra gondolnék és bármint határozzon is Felséged sorsomra vonatkozólag, mindig úgy fogok élni és halni, mint alázatos alattvalója: Essex.»

Ez az önmegalázás hiábavaló volt. A királynő engesztelhetlen; mi történt vele, nem tudják az udvaronczok, kik csak nagy átváltozását látják. Magatartásának indító okai mindenesetre titokzatosak. Majd halogatja szabadon bocsáttatását, mivel barátai azt beszélik, hogy szabadságától igazságtalanul van megfosztva; majd ismét ellágyulva hallja, hogy Essex végrendeletét irja s nagy beteg, mire közvetítőket küld hozzá, hogy azok fogsága megszüntetéséért való esedezésre birják. De csakhamar kiadja a parancsot, hogy Towerbe szállítják Essexet, a mi nem hajtatott ugyan végre, de minden reményt lelohasztott a gróf megszabadulására.

Erzsébet viselkedése Essex-el szemben minden esetre a legcsodálatosabb határozatlanságot, ingadozásokat árulja el, mintha napról-napra változnának érzései, indulatai, hasztalan tanakodása napról-napra másra késztetné a hosszas tusakodásban önmagával, vajjon megsemmisítse-e kegyeltjét, kinek vonzalmában már nem hihet, vagy csak megalázva, végkép számüzze magától. E kinzó tusakodásban önmagával, szivével, majd kegyetlen csapásokat mér reá, majd csakhamar megbánva előbbi tettét, enyhíteni igyekszik azok keserű hatását. Végül a soká tartó fogság elveszi Essex türelmét, melynek eddig oly nagy fokát mutatta és sürgető levelet ir a királynőnek, melyben nagy megaláztatását hangsulyozva, s nyolcz hónapig tartó fogságának keserveit felhányva, ügyének befejezését kéri, bármiként üssön is ez ki, megunván már teljesen nyomorult helyzetének kinjait.

Ez a kérése meghallgatásra is talál a királynőnél, tizennyolcz biztost küld ki az államtanácsból az ügyében való itélethozásra. Védekezése megindítja biráit, midőn a királynő parancsai elleni engedetlenség vádja alól igyekszik magát tisztázni. Végre az 1600 év augusztusában tudtára adják, hogy szabadságát visszanyeri, de nem szabad az udvarnál megjelennie. Essex jövendő visszavonult életét emlegeti erre s csak azt kéri, hogy magányba vonulása előtt még egyszer megcsókolhassa a királynő kezét. De ezt sokkal nagyobb kegynek gondolta Erzsébet, semhogy megadta volna neki. Tudtára adták, hogy nincs többé fogságban, de kegyvesztettnek tekintse magát. Ez annyit jelentett, hogy legközelebbi rokonai kivételével senki se látta most már helyén valónak, vele érintkezni.

A királynő folytonos ingadozása, melylyel visszaadta ugyan Essexnek szabadságát, de őt mégis teljes bizonytalanságban tartotta jövendő sorsa iránt, a kiméletlen, szigorú megtorlás vágyába csapott át, midőn Essex, hosszú számkivetése által elkeserittetvén, egy meggondolatlan, merész lépésre határozta el magát. A királynő nyilatkozatai, melyekkel büszke hajthatatlanságát lealázó szavakkal korholja, felingerlik a korábban annyira elkényeztetett udvaroncot. Csakis ez elkeseredésben szánhatja magát oly kétségbeesett vállalkozásra. De másrészt Erzsébet fülét se kerülik el ama kisebbitő szavak, miket Essex nem tartózkodik a királynőre kiejteni, mondván többek közt egyszer, hogy úgy látszik a királynő szelleme korával együtt rohamosan hanyatlik s gondolkozása már ép oly görbe utakon jár, a mint alakja is meghajolni kezd. Az ily szavak épen elegendők voltak a királynő teljes elkeserítésére s bizonyos, hogy Essex vesztét egyedül ez a sértő lenézés okozta.

Kétségtelen, hogy nagyot hibázott, midőn a Cityben lázongást támasztott, a mit ugyan úgy

Garrard Márk festménye.

Erzsébet angol királynő öreg korában.

igyekezett feltüntetni, hogy csak személyének védelmére tette, meg akarván félemliteni ellenségeit, kik már nem győzték bevárni teljes, végleges bukását. De hiába hoz fel bármit is mentségére, felségárulásért halálra itélik.

Erzsébet magatartása ekkor is még mindig ingadozást mutat. Mikor Essex lázongást támaszt a Cityben és ennek híre hozzá jut, olyan egykedvüen fogadja ezt, mintha csak valami kis utczai verekedésről lenne szó. De midőn egykor annyira kedvelt emberét felségárulás miatt látja birái elé lépni s egyhangulag elitéltetni, midőn most már nem maradt egyéb hátra neki, mint a gróf életét elvenni, vagy különös kegyelemmel kiragadni a rá várakozó halál karjaiból, ekkor kinzó aggodalmai, magával vivott tusakodása a tetőpontra hágtak. Az elitélt kiváló tulajdonságai, vitézsége, a nemes hév, melyet korábban mindig tanusitott iránta szolgálataiban, fiatalos könnyelműsége mind kiméletet ajánlottak neki, de mindezek felett a vonzalom, melylyel iránta még mindig viseltetett. Más oldalról azonban a büszkeség, hálátlanság, sőt kicsinylés, melylyel Essex részéről az utóbbi időben találkozott, mind csak arra valók voltak, hogy szivét megkeményitsék s kérlelhetlenné tegyék. Már kiadja a parancsot Essex kivégeztetésére, de újból visszaveszi. Aztán megbánva gyöngeségét, önmaga előtt szégyelve határozatlanságát, sorsára hagyja kegyeltjét, ki február 25-én a vérpadra lép.

Erzsébet elhatározásának, melylyel Essex grófot veszni engedte, indító okát túlnyomólag az elhagyott, megunt asszonyi szív elkeseredett boszúvágyában igyekeznek feltalálni, s minden jel szerint nem alaptalanul, különösen ha való az, hogy Essex felesége épen akkor ment a királynőhöz kegyelmet esdekelni férje számára, midőn az a tanácsba volt távozandó, mely Essex sorsa felett határozott. E szerint Erzsébet abban a hiedelemben volt mindez ideig, hogy Essex csak szándékozott házasodni akkor, midőn e hirről ő is értesült, azonban menyasszonyát később elfeledte, s mi se lett a házasságból. Most kimondhatlanul kinos volt meglepetése, midőn a nő, kit eléje vezettek, Essex nejének mondta magát s ezen benyomás hatása alatt volt a tanácsban a gróf kiméletlen megbüntetése mellett, mely feltünő változást viseletében csodálva látták még Essex ellenségei is.

De a királynő sorsa nem kevésbbé tragikus, mint a kegyelté, mert a csapás, mely Essex életét kioltja a vérpadon, őt magát is halálra sebezi. Büntetés után sovárgó lelkének pillanatnyi felindulását, melyben Essex halálát elhatározza, véget érni nem akaró, kinzó nyugtalanság követi utolsó pillanataiig. A késő, hasztalan bánat minden kinját átszenvedi nap-nap után, magába vonul, nem akar látni senkit s a kikkel elzárkozottságában érintkezik, a hánykolódó lélek félöntudatában Essex nevét hallják a kétségbeesés töredezett szavait rebegő ajkairól. Minden erejét össze kell szednie, hogy korábbi életmódjának külsőségeit megtartsa, de hiábavaló minden igyekezete, a mult árnya sötét sulylyal nehezedik rá s attól nem tud szabadulni.

Az 1602. év vége felé testi s lelki erejének hanyatlása mind erősebb lesz. «A királynő beteg — irja egy egykorú tanú — mert az akar lenni!» Még három hónapig tart e lassú haldoklás, melynek végét már maga is várni látszik. Orvosságot nem vesz be, majdnem erőszakkal kell ágyba fektetni, mert napokig elhányódik kerevete párnáin, kínban, hiábavaló magaemésztésben. Nem alszik se éjjel, se nappal, de magára hagyatva órákig elül a sötétségben «számtalan könnyet hullatva Essex gróf után.» Aztán a következő év márczius 24-ének éjjelén a halál megszabadítja minden szenvedéstől, miket önmagára mért.

Egy hagyomány szerint a királynő kétségbeesését a végsőig az az eset növelte, mely nemsokára Essex halála után adta elő magát. Nottingham grófnő, Essex rokona, de mindamellett is engesztelhetlen ellensége, — halálos betegen feküdvén, azzal küldött valakit a királynőhöz, lenne oly kegyes őt meglátogatni, mert egy nagy titkot kell előtte felfedeznie, mely nélkül nem tud meghalni, bűnösnek érezvén magát. Midőn a királynő elment, a grófnő egy gyűrűt mutatott elő, s azt mondta, hogy azt Essextől kapta elitéltetése után azzal a megbizással, vigye a királynőnek, e gyűrű által emlékezteti őt egykor tett igéretére s arra hivatkozva, most kegyelmét kéri. Ő azonban, miután férje igy kivánta, a gyűrűt magánál tartva, nem teljesitette Essex megbizását. — A mint Erzsébet a gyűrűt megpillantotta, azonnal ráismert; a grófnak Cadixba menetelekor adta azt búcsuzásnál, megigérvén, bármit követne el ellene, megbocsát neki, ha e gyűrűt előtte felmutatja. Most e rút hütlenségről értesülve, melyet a grófnő elkövetett s minek Essex áldozata lett, iszonyú, elkeseredett felindulás fogta el, úgy, hogy magán kivül felháborodásában a haldoklót könyörtelenül rázni kezdte e szavakkal: «Isten bocsássa meg elvetemedettségedet, én nem tudom megbocsátani!» És magán kivül rohant el a szobából.

Ettől kezdődik teljes magábazárkózása, emberkerülése, nem ejtve egy szót sem, csak kinos sohajokban törve ki. Valóban az Essex halálos itéletének aláirásával saját halálos itéletét is megirta. S mint az a még mindig érző szív boszujánál történni szokott, saját szivét ölte meg, midőn nem feledhető kegyeltjét akarta büntetni oly nehezen vett elhidegüléséért.

Fénykép után.

Erzsébet angol királynő sírja a westminsteri apátságban.

A CSEPÜRÁGÓ FELESÉGE.

Elbeszélés.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította **Ambrozovics Dezső.**

(Folytatás.)

III.

Nem múlt el három nap sem, s megérkeztek Pokrovszkoje-ba az iródiák kémei, egy öreg és ősz tisztviselő és két fiatalabb legény, a kiket alkalmasint minden eshetőségre hozott magával segitségül.

Azzal kezdték, hogy Vaszkáról, a csepürágóról kérdezősködtek, majd áttértek a feleségére. A sztaroszta minden kérdésükre megfelelt úgy, a hogy tudott, nem rejtegetve, nem titkolózva, (egyébiránt hiszen nem is volt mit rejtegetni!) ők azonban folyton csak bámultak rá, a fejüket csóválták, — nyilván nem hittek neki semmit. A sztaroszta is kezdett óvatosabban beszélni, s a mint kissé közelebbről megismerkedett az újonnan érkezettekkel, ravaszul ő is kezdte őket kikérdezgetni. A vén tisztviselő semmit sem felelt neki, de egyik a fiatalok közül, miután egy jókora adag lépes mézet bevágott, nekibátorodott és egyenesen megmondta a sztarosztának:

— Lásd, a mi iródiákunk egyizben hirül hozta, hogy él a ti falutokban egy csepürágó, még pedig a legnagyobb bőségben; miután pedig most ki van adva a parancs, hogy minden ilyen vásári csepürágót üldözni kell, a tiéteken akarja elkezdeni. Vaszka nincs itt, úgy hát a feleségét akarja kiugratni... Ha rábizonyitja, hogy a férje távollétében feslett életet él, úgy egyszeriben ráteszi a kezét, és agyoncsapja őt, mint egy pillét...

— No, de hát mit akartok! Hiszen megmondtam magának az iródiáknak is, hogy ilyesmiről itt szó sem lehet...

— Jól van, te megmondtad! De ha ő nem hiszi... Menjetek, — úgymond, — maradjatok ott, a míg kedvetek tartja, de leplezzétek le nekem azt az asszonyt... Ti, — azt mondja, — fiatalok, jókedvüek vagytok, hamarosan lépre csalhatjátok őt... Forgolódjatok körülötte, s a mint valami előadja magát, — azonnal értesitsetek! Majd megtanitjuk emberségre...

— He-he-he! Az igaz, hogy fiatalok vagytok, nagyon is fiatalok! — jegyezte meg a sztaroszta hamiskásan pislogva... Ám legyen, próbálkozzatok meg vele!

— Meg is kell, hogy próbálkozzunk! Ivanovics Jermil inkább a füszerek, mérgek és a kuruzslás dolgában fog szimatolni, mi pedig...

— Ti pedig más irányban! Ha-ha-ha! Nos, csak rajta! Ki tudja, hátha beleharap!

— Már hogyne harapna bele!? Ivanovics Jermil tapasztalt és furfangos jogcsavaró. Mi pedig, szintén nem estünk a fejünk lágyára...

— Csakhogy asszonynyal az ember sohse tudja hányadán van! Csak vigyázzatok, nehogy nevetség tárgyává tegyen benneteket ez a menyecske... Mert ebben ő valósággal mester! Jaj annak, a ki a keze ügyébe kerül! Úgy ne járjatok, mint tavaly az a bojár ifiúr, a kit olyan szépen lerázott a nyakáról... He-he-he!...

— Miféle bojár ifiúr? Mondd el, légy olyan szives!

— Hát olyan volt biz az, a milyenek a bojár ifiurak rendszerint lenni szoktak. Gazdag, de kissé... ostobácska... Rávetette a szemét a menyecskére és elkezdett forgolódni körülötte. Sürgött-forgott mellette, nap-nap után vele volt, s az asszony nem kergette el magától. Vígan éltek együtt, s végre is úgy gondolta, ha ma nem, hát holnap majd csak meghódítja a menyecskét! De nem úgy történt! Mikor már el volt csavarva a feje, és épen hozzá akart látni terve kiviteléhez, az asszony igy szólt hozzá: «igy meg úgy kérlek, de én nem hiszek a te szerelmedben; bizonyitsd be előbb, akkor majd hiszek!» Az ifiúr rámondta: «bebizonyitom!» — «Nos hát akkor, galambom, engedd meg, hogy öt napra, kenyéren és vizen, becsukjalak a kamarába!» — «Ám legyen, csukj le!»

— És becsukta? — vágott közbe az egyik.

— És becsukta, s öt napon át nem adott neki egyebet, mint száraz kenyeret és tiszta vizet... Odahivott engem is és megmutatta, hogyan ült ott lakat alatt. Hatodik nap, mikor kiresztette és látta, hogy alig húzza a lábát, bevezette a házba, a hol terített asztal várt rá... Itt aztán igy szólt hozzá: «na, most már látom, hogy csakugyan szeretsz; jerünk hát enyelegni, szerelmeskedni...» Rá se hallgatott ám az ifiúr, hanem igy szólt: «Galambocskám, engedd meg, hogy előbb kissé magamhoz térjek, hiszen nagyon éheztettél!» A mi Arinánk pedig fölkaczagott: «Lám-lám, — úgymond, — hogy az evés neked most előbbrevaló, mint én! Tanuld meg hát a jövőre nézve, hogy ha fejedbe száll valami ostobaság, csak éheztesd jól ki magadat, s üres gyomorra a baj magától elmulik!»

— Köszönöm, hogy ezt nekem elmondtad! — jegyezte meg az egyik. — Résen leszek... Engem ugyan rá nem szed a menyecske!

IV.

Nap-nap után telt el, s a kémek elkezdtek járogatni Arinához. Majd az öreg Ivanovics Jermil, majd Scsepatyev Szjenka, majd Silo Ivoska volt a vendége. A sztaroszta egy árva szót sem szólt neki róluk, csak a távolból figyelte, hogy mi történik? Figyelt egy nap, figyelt másnap, s egyszerre maga is elcsodálkozott... Látja, hogy Arina fölvidult, kiöltözve, büszkén járt a ház körül, mintha nem is érezte volna a fenyegető veszedelmet. A kémek egy lépést sem tágítottak mellőle, ő pedig úgy örült nekik, mintha legjobb barátai lettek volna; azt sem tudta örömében, hogy fogadja, hova ültesse és mint tartsa jól őket. És Jermil, Szjenka és Ivoska úgy körülrajongták Arinát, mint a méhek a virágot.

«Vajjon mit müvelnek? Tán annyira furfangosak és olyan jól tudnak alakoskodni? Avagy az asszony csakugyan bolondot akar elkövetni? Vagy pedig már is rászedte őket...»

Megpróbált tapogatózni az öregnél is, meg a fiataloknál is, de semmit se sikerült megtudnia. Az öreg mélységesen hallgatott, a fiatalok pedig ravaszul mosolyogtak.

«Nyilván pedzi már, — gondolta magában a sztaroszta. — Úgy látszik, ráakadt az igaziakra.»

Megint elmult egy hét, s maradt minden a régiben. Csak azt vette észre a sztaroszta, hogy Ivanovics Jermil olykor késő este jött el Arinától meglehetős emelkedett hangulatban; azt is látta, hogy a fiatalok valahol hegedüre és dudára tettek szert, s úgy járogattak el Arinához...

«Csudálatos! — gondolta magában a sztaroszta. — Hogy a manóba tudták Arinát behálózni! Úgy látszik, csakugyan értik a mesterségüket!»

Egyszerre azután már a szomszédok is kezdtek a sztarosztánál Arina miatt panaszkodni.

— Csititsd már el azt az asszonyt! — mondogatták neki. — Nincs tőle nyugta az embernek! Nem tudunk aludni a vendégei miatt, olyan zenebonát csapnak! Hihetetlen, hogy mit mivelnek abban a házban! Majd ő énekel és szórakoztatja a vendégeit, majd ezek bőgnek és ugrálnak. S még az a vén csont sem tágít a fiatalok mellől.

A sztaroszta elkezdett settenkedni a ház körül, be-bepillantott az ablakon, s látta, hogy csakugyan nagy dinom-dánom járja odabenn. Ivanovics Jermil ott ül a szentképek alatt az asztal főhelyén, vele szemben meg Szjenka és Ivoska. Arina körüskörül járja az asztal, bókol előttük és biztatja őket:

— Egyetek, galambocskáim, váljék egészségtekre!

Aztán félrehúzzák az asztalt s elkezdenek táncolni, énekelni...

«No, most már világos, hogy beleharapott! — gondolta a sztaroszta. — Nyilván úgy van megirva a sors könyvében, hogy ezek a ficzkók fonják be a menyecskét.»

Még inkább kezdte ezt hinni a sztaroszta, mikor Ivanovics Jermil egy alkalommal teljesen becsipve jött el Arinától és igy kiáltott föl:

— Ez aztán az asszony! Igazán ördöngös, vakmerő egy asszony! (Vége köv.)

A KRONDORFI SAVANYUVIZ az elökelő világ asztali vize.

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvény-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által
a Lithion-forrás
Salvator
kitünő sikerrel rendelve lesz. 7523
Húgyhajtó hatású!
Kellemes izü! Könnyen emészthető!
Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban.
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.
Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

The Berlitz School of Languages Erzsébet-körut 15. II. jobbra.
Franczia, angol, olasz, magyar, német, román nyelvek rendszeres tanítása, esetleg spanyol, orosz és cseh nyelvekben, felnőtteknek, az illető nemzetiségű tanarok által **Berlitz** módszere szerint. Az első leczkeórától fogva a tanulóval csupán a megtanulandó nyelven beszélnek és csupán csak azt hallja. Prospektusok ingyen és bérmentve, beiratás minden időben. Fordítások eszközöltetnek. 1337

THYMOL CRÉME legjobb a fogaknak. Mindenütt kapható. 8342

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább égetett SAVANYU-KÚT 8017

!! Utánzásoktól óvakodjunk !!
A női szépség fentartására és emelésére a legkitünőbb szer:
Cornélia-arczkenőcs
(törvény által védve). 7706
mely az arczot üde, meglepően tiszta fiatalos szint kölcsönöz a mit **semmi más szerrel elérni nem lehet** Kitünő szer: májfoltok, szeplők, patinasok, pörsenések (mitesser), fulvösös arcz és a bőr minden tisztátlansága ellen, a sárga vagy barna arczbőrt vakító fehérré teszi. **Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona.** — Ezen közkedvelt szer kapható:
LESZKOVÁCZ MILETA
„KORONA" czimü gyógyszertárában
O-Verbászon (Bácska), 150.
Postai megrendeléseknél finom **pouderek, szappanok és illatszerek** hozzácsomagolására ajánlatnak.
Viszonteladók kerestetnek.
Főraktárak Budapesten: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. és dr. Egger Leo gyógyszertaraban Váczi-körut 17.
(csak Leszkovácz által készített kenőcs a való!!)

8293

Párisi hajápolási szerek!
«Viola» hajfiatalitó-tej. Teljesen ártalmatlan kitünő hatászer. **1 üveg ára 1 korona.**
«Viola» hajszesz. A hajat legkevésbbé sem szárítja ki, miért is ennek alkalmazásánál a haj őrizkedésről nem kell tartani. **1 üveg ára 1 korona.**
«Viola» Tanno-chinin-pomádé. A haj ápoló és kitünő hatásu gyógykenőcs. **1 tégelynek ára 1 korona.**
«Viola» antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér 8215
«Viola» antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható
GEML-féle gyógyszertárban az «Arany kereszthez.»
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort vassal igyanak
1/2 liter ára 1 frt 20 kr.
1/1 liter ára 2 frt 20 kr.
Készitő Serravallo gyógyszerész Triesztben.
Pompás irü, a miért a gyermekek is igen szivesen iszszák.
Sokszor kitüntették. Minden gyógyszertárban kapni. 8014

Palais hajifjitó
használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhaneműn foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3.** és **Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8190

Elvből legjobbat, legolcsóbb szabott ár mellett adunk el.
Egy télikabát ... 11.— frt
« öltöny ... 11.— «
« gyermeköltöny ... 5.— «
és följebb. Mind tiszta gyapjuszövet.
Elismert legnagyobb elsőrangu férfi- és gyermekruha áruház 8359
AZ ANGOL SZABÓHOZ
KOHN HEILMANN és FIAI
Budapest, Károly-körut 12., földsz. és I. em.
A pontos czimre ügyelni tessék. 1848 óta fönnáll.

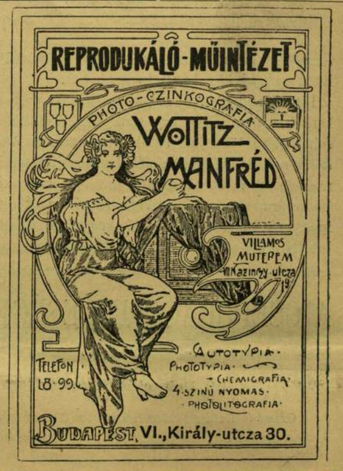

8280

Nehézség.
A ki eskórban, görcsökben és más idegbajokban szenved, kérjen ezekről szóló füzetet. Küldi ingyen és bérmentve a **Schwanen-Apotheke Frankfurt a M.**

Hyacinthon
(ételek ízesítésére)
Pikantnost, Pikanterie v. Aromatisirung von Speisen.
Nur echt in Original-Flacons à 50 kr. mit Schwanen-Marke.
(Extra-Anleitung gratis.)

Hirdetmény.
Folyó 1899. évi november hó 2-án délelőtti 9 órakor Komáromban a cs. és kir. tüzérségi szertárnál az uj várban szóbeli és irásbeli ajánlatok mellett az alább felsorolt tárgyak fognak elárvereztetni:

Mennyiség	Tárgy		Minden részlet után fizetendő bánatpénz frt	kr
5300	kg. öcska vas			
38	« « aczél	bádog	10	—
59	« « fehér			
5	« ólom	antimon		
2	« ón			
92	« vörösréz-ón	compositio	2	—
8	« horgany-ón			
1039558	« öcska öntött		4300	—
30000	« használható	csurgatott vas	150	—
21768	« használhatatlan		100	—
4410	« készelő		20	—
162	« öcska	lánczok	2	—
62	« öcska reszelő			
55	« kévelt és öntött	aczél	3	—
235	« készelő			
173	« öcska	horgany	2	—
96	« «	ón	1	—
200	db. 8 cm. vast. 30 cm. szél. 2·20 cm. hossz.	padozat	25	—
310	« 8 « « 30 « « 2·50 « «	(fenyő) fából		
340	kg. repedéses	fahulladék	5	—
139	« használhatlan	bőrhulladék	2	—
156	« «	rongyok	2	—
851	« . . .			
123	« selyem	kelmehulladék	8	—
1785	« öcska	kötelek	50	—

A közelebbi feltételek, valamint az árverésre szánt tárgyak a fentemlitett szertárnál naponként megtekinthetők. Távolabb lakó ajánlattevők a feltételeket helyből irásbelileg is megszerezhetik.
Az irásbeli 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatoknak a fentemlitett napon délelőtti 9 óráig a szertárnál kell lenniök. Az ajánlat tartalma kell, hogy legyen: az ajánlattevő vezeték- és keresztneve, foglalkozása és lakhelye, a megfelelő bánatpénz készpénzben vagy állampapirokban, továbbá ama nyilatkozat, hogy ajánlattevő magát az árverési feltételeknek aláveti és kötelezi, hogy a tulajdonába átmenő tárgyakat a vételár előleges lefizetése mellett a kitüzendő határnapon a rakhelyről saját költségén elszállitja. 8373
A cs. és kir. tüzérségi szertár Komáromban.

Fényképfölvételek
műteremben és házon kivül, épületek, tájképek, interieurök, gyártelepek, állatok stb. **Sokszorositó műintézet.** Tervek sokszorositása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén czinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak
KLÖSZ GYÖRGY
udv. fényképészeti műintézete által 8063
Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

MÓRICZ SZÁSZ HERCZEG ÉS LECOUVREUR ADRIENNE.

A kornak, melyben éltek, két legünnepeltebb alakját hozta egymáshoz közel és teszi nevüket azóta állandóan együtt emlegetetté az a vonzalom, mely a szász Móricz és Lecouvreur Adrienne szivét összekötötte. A «legyőzhetetlen» Szász Móricz és a «szemet, szivet egyaránt elbájoló», Lecouvreur nevével telve van amaz idő. E vonzalom azonban rövid, csak pár évig tartó; és komoly, nagy érzés csak a híres művésznő szivét foglalta el, oly szenvedélyes szerelem, mely féltékenységét egy izben nyilt botrányban való kitörésre késztette s valószinüleg korai halálának is okozója lett. A szász grófnál ellenben csak változatos, kalandos életének egy epizódja e vonzalom, nem emelkedik a bensőbb érzés magaslatára s később megunja, hogy másfelé folytassa hóditásait, csak oly ellenállhatlan lévén a női szivekkel szemben is, mint a harczmezőn. De érzelme változandósága nemcsak csapodár természetéről tesz tanúságot, hanem kemény hálátlanságáról is azzal szemben, ki érte oly sokat áldozott.

A szász gróf elhidegülése, újabb vonzalmával: a féltékenységében minden gonoszra képes Bouillon herczegnével kötött barátsága, az Adriennetől közös erővel való megszabadulni vágyás volt-e valóban okozója ez utóbbi titokzatos halálának, nem mondhatják meg. E hálaeset annyira a rejtelmesség homályába van burkolva, hogy a fürkésző szem hiába igyekszik áttörni rajta. Ismerjük részleteit, de intézőinek személye mégis láthatatlanul elrejtve marad a szereplők mögött. Ha a szász grófnak valóban része van e kegyetlen dologban, természetesen még inkább hátrányára üt ki véleményünk e barátság megitélésében, melybe előbb ő is, ugy látszék, szivének őszinte melegségét vitte.

Jellemének két alapvonását: a harczkedvet és kalandvágyat a szász gróf szüleitől örökölte. A kor legszebb asszonyának és legerőteljesebb férfiának: Erős Ágostnak és Königsmark Aurórának gyermeke.

Ágost, a gyönge lengyel király és szász választófejedelem s a rendkivüli szépségü Auróra már maguk is méltán foglalnak helyet a hires szerelmes párok sorozatában. Móricz születését egyelőre a titok leple fedi, a mint ez a goslari anyakönyvből is kitünik. — «Az 1696. év októberének 28. napján — igy szól az okmány — esti hét és nyolcz óra közt a Winkel-féle házban lakó előkelő úri hölgy egy fiút szült és harminczadikán este megkereszteltette Alb magiszter házánál, fiú a szent keresztségben a Móricz nevet kapván.»

A fiú születésének idejében a szász választófejedelem Bécsben volt és csak egy hónap múlva tért onnan vissza. Feljegyzik, hogy Königsmark Auróra iránt a gyermek születését közvetlenül követő hetekben is a legnagyobb gyöngédséget tanusitotta, nem hagyván el ugyszolván pillanatra se. A fiú születése azonban nem maradt soká titokban, mert fejedelmi atyja csakhamar elismerte és a szász grófi czimet adta neki.

A későbbi kiválóság jelei már ugyszólván gyermekéveiben mutatkoztak benne. Rendkivül élénk, átható szelleme volt, de csodálatosképen semmi kedvet se mutatott e kiváló szellem kiképzésére. Nem akart tanulni, nem engedett semmi vezető kéznek, heves, lobbanékony természete nem türt semmi korlátozást. De annál nagyobb kedve volt a fegyverekhez, lovakhoz, s bár tanulni nem szeretett, mégis már zsenge

Rigaud festménye után.

Móricz szász herczeg.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

éveiben kimutatta azt a tehetségét, mely a leendő hadvezérnek megbecsülhetetlen volt, t. i. hogy a legnehezebb dolgokat könnyen, világosan tudta áttekinteni s helyesen megitélni. Későbbi éveiben ugyan igyekezett pótolni hátramaradottságát az ismeretekben, de a hadi tudományon kivül semmi más iránt nem viseltetett soha érdeklődéssel. Helyesen irni soha se tanult meg, de azért ez nem vont le mitse zseniálitásából, hiszen Nagy Frigyes nem kevésbbé állt élte végéig hadi lábon a helyesirás legegyszerübb szabályaival.

Mikor Lecouvreur Adrienne-el megismerkedik, már hosszú, dicsőséges hadi mult áll a háta mögött. Ugyszólván gyermek volt még, midőn Flandriában szolgált Eugen herczeg és Marlborough alatt. Ott volt 1709-ben Lille ostrománál és bevételénél, Tournay és Mons ostrománál már kitüntette magát, majd a malplaqueti ütközetben, midőn azt mondta, hogy «meg van elégedve mai napjával». Az 1710. évben Stralsund ostrománál aratott új babérokat s midőn 1717-ben Savoyai Eugen vezérlete alatt a törökök ellen vonult, már meg volt állapitva hirneve. Ott volt Belgrád ostrománál, a dicsőséges csatában, melyet Savoyai Eugén a törökök feletti győzelemmel végez.

Midőn 1720-ban Franciaországba ment, — hová a finom franczia élet megismerésének vágya is vonzotta, — az orleánsi herczeg, ismervén már szép hadi tetteit, mindent elkövet, hogy ott maraszsza. Igy teszi franczia marsallá s 1722-ben egész hadsereget ád rendelkezése alá. De a szász gróf ez alkalommal nem marad soká Franciaországban, csakhamar Drezdában találjuk őt, hol az a sors éri, hogy házasságtörésben vétkesnek találtatván, halálra itélik. Móricz ugyanis még 1714-ben megházasodott anyja biztatására, elvevén Löben Johanna Viktória grófnőt, ki igen tekintélyes vagyonnal gazdagitá őt. A grófnő szép és kedves teremtés volt, de Móricz mégis csak anyjának hosszas rábeszéléseire, hogy jövő terveihez egy nagy vagyonú nőre van szüksége, birta őt rávenni e házasságra. Mondják, hogy igy is csak az vette rá a harczi dicsőség, nagyság után szomjuhozó Móricz grófot e házasság megkötésére, hogy jövendőbelijét Viktória-nak (győzelem) hivták. Tény az, hogy neje iránt nem mutatott semmi őszinte vonzalmat és a fenti esetet örvendve ragadta meg arra, hogy magát tőle elválasztva lássa.

Ismét visszatér azonban a franczia fővárosba az 1721. évben, megvevén a Greder-féle ezredet, mely ezután az ő nevét viseli. Most, e második párisi utja alkalmával ismerkedett meg Lecouvreur Adrienne-el. A középtermetü, erőteljes, nemes arczvonásu, harczias és egyben gyöngéd férfi, ki mint a női szivek nagy hóditója volt már ismeretes a franczia fővárosban, megnyerte a nagy tragikai müvésznő gyöngéd, érző szivét is és csakhamar őszinte, gyöngéd vonzalom fejlődött ki köztük s alig zavarta valami három éven át boldogságukat.

E boldogságot épen nem akadályozza az, hogy Lecouvreur hat ével idősebb volt szász Móricznál s bár nagy tehetsége mindenütt csak dicsőitéssel találkozott, legszenvedélyesebb tisztelői se tartották őt a szépség mintaképének. Elmult már harmincz éves, de müvészetének tetőfokán állt. Szemeiben mély tüz ült, szája szép volt, csak orra hajlott kissé. Mozdulatai és arczkifejezése nemesek, vonásai pedig rendkivül lágyak és lelkének minden hullámzását a legtökéletesebben kifejezni képesek. Nagy müvészete az öltözködésben sokkal hozzájárult fényes, meglepő megjelenéséhez. Hangja bár gyönge, mégis az érzelem minden fokozatát bámulatosan tudta kifejezni. De hallgatásában nem kevésbbé nagy müvésznő s a mint némán hallgatja a szinpadon hozzá intézett szavakat egy-egy főbb jelenetben, csodálatos megjelenés; mindig megtalálta az utat a nézők szivéhez úgy, hogy müvésznő soha nem csalt annyi könnyet a szemekbe, mint ő.

Mondják, hogy szász Móricz különös cselhez folyamodott a Lecouvreur vonzalmának meg-

nyerésére. Ez előadás szerint szegény hadnagynak adta ki magát, midőn a nagy művésznőt először látta. Ezt azért tette, hogy próbára tegye őt, vajjon nem csak a dicsőség koszorújával övezett, győzelmes hadvezért látja-e benne s nagy hirneveért ajándékozza neki szivét. A mikor aztán Lecouvreur megtudta, hogy az, kit szivébe fogadott, a szász gróf, ébredő vonzalma egyszerre szenvedélyes szerelemmé változott.

A boldog együttlét 1725-ig tartott, midőn Kurland herczegség a tettvágyó, nagyratörő szász grófot fejedelméül választotta. De Móricznak nem volt szerencséje e vállalkozással, mert Orosz- és Lengyelország ellene szegült megválasztatásának. Katalin czárnő ugyanis kegyeltjének, Mencsikoffnak akarta juttatni e herczegséget, s ennek segélyére hadsereget küldött. A szász gróf ez alkalommal nagyon érezte a pénzhiányt, melyben mindig szenvedett. Daczára igen jelentékeny vagyonának s pénzforrásainak, kalandos életmódja rengeteg pénzt emésztvén fel, most, midőn nagyon is szüksége volt arra, igen nagy zavarba jutott. Párisba irt barátainak, hogy ezek pénzsegélyt szerezzenek vállalkozása számára. És itt Lecouvreur Adrienne nemes jelleméről ritka tanúságot tett, ritka bizonyitékát adta a szász gróf iránti őszinte vonzalmának. Valószinü, hogy az utóbbi elhidegülése már ebben az időben kezdődött; nem tehetjük tehát fel, hogy Adrienne számitásból hozta volna meg ez áldozatot, azért, hogy Kurland herczegnőjévé ohajtott lenni. Midőn ugyanis a szász gróf pénzzavaráról értesült, összes gyémántjait, ékszereit eladta vagy zálogba tette és negyvenezer livret küldött neki. De nem sikerült a szász gróf vállalkozása, Kurland fejedelmi székét elnyerni, sőt Mencsikoff majdnem elfogta Mittaunál. Minden siker nélkül kellett onnan visszatérnie.

Három évi távollét után 1728. október 23-án tért vissza a szász gróf Párisba s Lecouvreur Adrienne ujra remélte a régi nyugalmas, boldog együttlét óráit élvezni, de melankólikussága, féltékenykedése csakhamar megunatta őt Móriczczal. A helyett, hogy a viszontlátás örömének átadná magát, új hadi dicsőségvágytól indittatva inkább komoly tanulmányokba mélyed el. Számtannal, mechanikával s a hadi erősségek tanulmányozásával foglalkozik. E mellett nagyon is könnyelmü életü atyja fiának mutatta magát s épen nem tartózkodott attól, hogy Adrienne ellen a legmerészebb hütlenségeket el ne kövesse. Mindezek természetesen nem kerülték el a szenvedélyes érzésü művésznő figyelmét és elkeseredése nőttön-nőtt e hálátlanság miatt.

Ez elkeseredése egy alkalommal kinos botrányban tört ki. Az 1729. év május 7-ike és október 18-ika közti időben egy este Phædra szerepében lépvén fel, midőn e szavak jönnek elő a darabban:

... Mert tudd meg, én nem vagyok olyan vakmerő,
Hogy béken tudjam élvezni a bűnt
S arczom ne ismerje a pirulást —

a helyett, hogy színésztársához fordult volna, egyenesen a nézőközönség soraiban helyet foglaló Bouillon herczegnőhöz intézte e megbélyegző kifakadást. A közönség azonnal megértette a dolgot és viharos tapsban tört ki. De ez nemcsak a szász gróf szerelmének adta meg a kegyelemdöfést, hanem ugy látszik, maga Lecouvreur vesztének is okozója lett.

A változékonyságot szerető, harczias, kalandvágyó szász Móricz most már nem találhatta e kesergő, féltékenykedő nőt magához valónak és vonzalma egyszerre teljesen semmivé lett. De különben is ama nő kegye után áhitozott, kihez amaz elkeseredett, sértő szavak a szinpadról intézve voltak s ez sokkal szenvedélyesebb, bosszúvágyóbb volt, semhogy e kiáltó sértést megtorolni ne igyekezett volna; de sokkal inkább ragaszkodott is a szász grófhoz, semhogy minden eszközt meg ne ragadott volna, hogy őt különben is már megunt vonzalmától: Adriennetől elválaszsza.

Szász Móricznak egy vadászkastélya volt Páris közelében. Ide hivta meg, szinleg még nem szünve őt meg folyton kedvelni, az 1729. év husvétján Lecouvreur Adriennet.

(Vége következik.)

A CSEPÜRÁGÓ FELESÉGE.

Elbeszélés.

Irta **Polevoi N. P.**

Oroszból fordította **Ambrozovics Dezső.**

(Vége.)

A sztaroszta hallgatott, nem akarván megzavarni a bizalmaskodást.

— Veszedelmes egy asszony, ... tönkre tudná tenni az embert! — folytatta az öreg, úgy magában morogva.

— Tán a füszerek és mérgek dolgában akadt valami? — kérdezte a szaroszta.

Ivanovics Jermil a sztarosztára emelte zavaros tekintetét, nézte, nézte, egyszerre hirtelen igy szólt:

— Méreg ő maga! De még milyen ... De mi azért megteszszük a magunkét! ... Öröme lesz az iródiáknak ...

Félrehajtva a fejét, elaludt a szögletben.

«No már csakugyan úgy van! — tünődött magában a sztaroszta. — Akárhogy is, de baj van! Az öreg Jermil nem ok nélkül beszél ilyeneket.»

A fiatalok ugyanigy beszéltek. A sztarosztának sikerült kihallgatni, a mint egymás előtt kérkedtek a sikereikkel.

— Ez az Arina, ... tyüh, ez ördöngös egy asszony! — mondotta Szjenka. — Hogy kacsintgat, hogy énekel, ... tüstént látja az ember, hogy miféle jó madár!

— Eh, ne is beszéljünk róla! — felelt Ivoska. — Egyszeriben körülhálózzuk ... s a mienk lesz!

— Hiszen magad is láttad tán, hogy suttogott velem az imént?

— Hogyne láttam volna! Persze, hogy láttam! Velem meg hogy tánczolt ... Nem is akart megállani többé ...

— Nekem meg már olyat is mondott, — szólalt meg Ivoska mosolyogva, — hogy szinte nem megy a fejembe ... Te, — azt mondja, — te rajtad meglátszik ám, hogy nem egy asszonynak elcsavartad már a fejét!

— Mit nem mondasz? Csakugyan ezt mondta?

— Ezt ám! Ezt mondta!

— No megállj csak, te asszony! Majd megmutatom neked, ki vagyok én! — dünnyögött Szjenka.

Ezzel a beszélgetés véget ért, s a sztaroszta gondolta magában:

«No, most már világos, hogy így van megirva a sors könyvében! Lépre kell, hogy menjen! Az igazat bevallva, nem is bánom, ha igy van ... Azt hittem, hogy bolonddá tartja őket, de úgy látszik, másként áll a dolog!»

V.

A valóságban azonban a kémek dolga nem állott épen olyan igen jól, és a sztaroszta nagyon is korán kezdett aggódni rajta, hogy Arina csakugyan bolonddá tartatja magát ...

Arina finoman és okosan intézte a dolgát. Sikerült neki úgy körülhálózni Jermilt, Szjenkát és Ivoskát, úgy megvesztegette őket gyöngédségével, szolgálatkészségével, vendégszeretével és természetes udvariasságával, hogy valósággal odalettek a csepürágó feleségéért. Ezenkivül meg tudta őket győzni együgyüségéről és rövidlátóságáról úgyannyira, hogy teljes őszinteséggel meg voltak róla győződve, hogy ész dolgában ő is csak a többi asszonyokra ütött.

— Édeseim, — mondogatta nekik szüntelen, — nem sok kell ám ahoz, hogy ti férfiak bennünket elkábitsatok! Hiszen mi valamenynyien ugyanazzal a mázzal vagyunk bekenve ... Hogy tudnánk mi ellenállani a ti csábításaitoknak?

Szjenka és Ivoska ezt hallva, önelégülten a markukba nevettek.

— Itt van például Ivanovics Jermil! — folytatta a ravasz Patrikejevna Lisza. — Látszólag már nem fiatal ember, de a kedélye meg az ügyessége olyan, hogy vetekszik a fiatalokéval.

Jermil majd elolvadt ettől a dicsérettől, s kezeivel végigsimogatta a szakállát.

— Ivanovics Jermil szemeiből csak úgy sugárzik az ész! Csak rápillant valamire, s tüstént tisztában van vele! Úgy-e, hogy tisztában, hm? — szólt oda az öregnek, hamiskásan hunyorgatva, s kipirult arczát bámulva.

— Tisztában-e? Különösen, ha téged látlak! — felelt Jermil mélységes meggyőződéssel.

— Egyél, batyuska, cseresznye-mézet! Ezt még nem kóstoltad. Szenyuska azt mondja, hogy jó, neki pedig, úgy tudom, nem rosz az ízlése!

S megint egy hamiskás és gyöngéd pillantást vetett Szjenkára, a ki egészen másképen értelmezte Arina pillantását, s jövendő kegyeinek igéretét látva benne, csak mosolygott.

Szjenka után Ivoskára került a sor, a kivel Arina még feltünőbben kaczérkodott, kinálgatta, édes és gyöngéd szavakkal illette.

Alig hogy Arina észrevette, hogy tolakodó vendégei teleették és teleitták magukat, s nyilván nem idegenkedtek volna tőle, hogy áttérjenek valami más időtöltésre, tüstént a dudát Szjenka, a hegedűt Ivoska kezébe nyomta s elkezdte őket dalra és tánczra csábítgatni. Bármit csináltak is, ő nem magasztalta őket, hanem ott ült az öreg Jermil mellett és édes szavakat suttogott a fülébe ... Mikor aztán elkezdett énekelni vagy tánczolni, mind a hárman szinte magukon kivül ültek ott a padkán ... Le nem vették a szemüket Arináról, valami úgy húzta, vonta őket feléje, a talpuk tánczra, a karjuk ölelésre s az ajkaik csókra vágyakozott ...

Ha azután Arina abbanhagyta az éneket vagy a tánczot, az öreg Jermil volt az első, a ki oda szökött mellé, hogy megcsókolja, mögötte meg a fiatalok is majd kibújtak a bőrükből! ... Csak hogy csalatkoztak: Arina felugrott a padról, mint a kigyó kisiklott kezeik közül és felkiáltott:

— No, no, drága vendégeim! Idegeneknek nem szokás férjes asszonyokat csókolgatni! Majd ha jobban megbarátkozunk, akkor tán majd csókolózni is fogunk!

Mikor azután már nagyon is úntatni kezdték a vendégei, fogta a sodrófát s csipőre tett kézzel, nagyot dobbantva a lábával, igy szólt: «Jertek no, ki akar elsőnek egyet a fejére kapni?»

Igy azután lassan lecsendesültek, meghunyászkodtak s megint szófogadókká lettek ... Csak elmenni nem tudtak Arinától mindaddig, a míg késő este ő maga ajtót nem mutatott nekik, és ki nem kisérte őket a lépcsőig ...

Lassacskán odajutott a dolog, hogy Arina teljesen a kezében tartotta őket, úgy hogy mind a hárman úgy tánczoltak, a hogy ő fütyült. Annyira odavoltak, hogy Arina nélkül már az élet sem volt inyükre; csak akkor voltak boldogok, ha ott ültek mellette, tréfálkoztak vele, bámulták és hallgatták a hangját ...

Egyszerre mind a hárman a fejükbe vették, hogy Arina restelli magát előttük, s attól tart, hogy hirbe hozza magát velük ...

Ekkor cselhez folyamodtak.

— Tudjátok mit, barátocskáim? — kezdte Jermil. — Mi akadály vagyunk ám egymásnak! Már rég czélt értünk volna nála, ha nem mindig hárman forgolódnánk körülötte! Külön-külön kell mindenikünknek őt szép csöndesen megközeliteni ... Ha ti is igy találjátok, kezet rá, hogy ezentúl nem háborgatjuk egymást!

— Helyes! Miért ne! — feleltek Szjenka és Ivoska; magukban pedig azt gondolták: «ugyan, ugyan, te vén csont, már hogy volnál te akadály előttünk, fiatalok előtt!»

— Nos, akkor hát majd igy csináljuk a dolgot? — szólalt meg Jermil. — Holnap majd én úgy intézem, mintha be kellene menni a városba; te pedig, Szjenka, tettesd betegnek magadat. Kösd be a fejedet, és ki ne mozdulj a szobából. És te, Ivoska, menj el Arinához és töltsd ott az egész napot ... Holnap majd Szjenka következik, holnapután pedig én reám kerül a sor. Mindenikünk visz majd neki valami ajándékot ... Ügyesen van kieszelve, mi?

— Pompásan! Nagyszerűen! — szóltak a fiatalok és kezet szoritottak az öreggel.

VI.

Másnap Ivoska kiöltözött, a keblébe rejtette az ajándékot és elment Arinához látogatóba. Alig hogy a küszöböt átlépte, alig hogy a szentképek előtt keresztet vetett magára, Arina mint a fehér hattyú lebegett elé, mint a páva lépdelt felé és üdvözölte:

— Isten hozott, Vanyuska, én ragyogó világosságom, te! Nem reméltem ugyan, hogy igy egyedül láthassalak, de már régóta vágyódott utána a lelkem.

«No tessék! — gondolta Ivoska. — Épen jókor jöttem ...»

— Olyan unalmas volt az, galambocskám, mindig csak emberek előtt találkozni veled! — folytatta Arina hamiskásan; karon fogta őt és odavezette az asztalhoz.

Ivoska majd elolvadt, tüstént el is mondta Arinának, mennyire lángra gyúlt iránta az ő fiatal szive, s hogy mi a lelkének legforróbb vágya.

A csepürágó felesége meg igy szólt hozzá:

— Ki sem tudom mondani, hogy mennyire kedves vagy te nékem! De magad is tudod, hogy én férjes asszony vagyok ... Nem adhatom össze magamat bárkivel ... Körül vagyok véve csupa pletykázó szomszédokkal! Ha valamit észrevesznek, elmondják az uramnak; ez pedig kiver engem a világból. De gondoltam ki valamit ...

— Nos, nos, beszélj szaporán! — suttogja Ivoska türelmetlenül.

— Mindjárt a falu végén van nálunk egy régi, nagyon régi malom! Abban a malomban lakott egy molnár, a ki valamikor régen fölakasztotta magát! Mondják, hogy most kisértetek járnak benne, és igy senki se mer feléje se menni. Nos hát, ha szeretsz, és egyedül akarsz velem találkozni, úgy jöjj oda holnapután éjjel ... A mint elmégy a malomkövek mellett, jobbfelől áll egy lisztes láda. Bújj be ebbe a ládába és várj ... Az első kakasszóra ott leszek nálad.

— Eljösz? Nem fogsz rászedni?

— Már hogy szednélek rá! ... Hiszen ha lehetne, tüstént a világ végére is elmennék utánad! De most menj, édes mindenem, te, ne maradj igy egyedül nálam! Csak vigyázz, hogy senki meg ne tudja. Csitt, csitt!

Elment Ivoska Arinától, s alig érezte a lábait maga alatt. Úgy ment végig az utczán, hogy szinte táncolt. A mint hazaért, senkinek se szólt egy szót se. Elébb Szjenka, később Jermil elhalmozták kérdésekkel, de ő folyton csak azt ismételgette:

— Ördöngös asszony! Nem lehet ezzel semmire sem menni! Menjetek ti, talán jobban jártok vele.

Másnap Szjenkára került a sor, hogy a csepürágó feleségét fölkeresse, beszéljen vele és ajándékot vigyen neki.

Szjenka kiöltözött, bekente a haját lámpaolajjal, tarka övet kötött a derekára, ujdonatúj ujjast vett magára és csikorgos csizmát a lábára.

Alig hogy átlépte Arina házának a küszöbét, örömtől sugárzó arczczal sietett elé a menyecske:

— Isten hozott, Szenyuska, hamvasszárnyú galambom, te. Végre hát mégis csak megértem, hogy egyedül jöttél el hozzám ...

— Jöttem volna én már régen, szivem festett királynéja, te! De lásd, Ivoska meg Jermil útamban voltak.

— Oh, a manó vigye el őket! Nem akarták az én örömömet ... Ülj ide közelebb, galambom, mondsza csak, mi az, a mit a lelked kiván?

— Lásd Arinuska, hoztam neked egy kis ajándékot ... Fogadd el és ne vesd meg; azután meg szerettem volna pár szót beszélni veled ...

— Az ajándékot ... köszönöm! Azt a pár szót pedig amúgy is tudom ... Én is ugyanazt akartam neked mondani ...

Szjenkának majd kiugrott a szive; azt hitte, hogy Arina tüstént megöleli, összecsókolja.

A csepürágó felesége odahajolt a füléhez és belesúgta:

— Holnap éjfélkor légy a malomnál ... Tudod, van itt a falu végén egy régi, elhagyott malom ... De hogy senki észre ne vegyen és föl ne ismerjen, végy a fejedre egy sötét kendőt, takard el vele az arczodat, a bekecsedet meg forditsd a szőrével kifelé és vigy magaddal egy piszkafát.

— De mirevaló mindez? — kérdezte Szjenka csodálkozva.

— Arra, hogy arról a malomról mindenféle bolondot beszélnek; hogy kisértetek járnak benne, s hogy maga a molnár, a ki annak idején fölakasztotta magát, éjjelenkint a szemfedőjébe takarózva jár-kél benn' ... Meg hogy az ördögök is meg-megfordulnak benn ... Ezért azután az emberek feléje se mernek menni. De ha valakinek mégis eszébe jutna arra járni, a mint meglát téged, ördögnek vagy kisértetnek fog tartani ... Ott azután szabadjára leszünk s kényünk-kedvünk szerint ...

— Ám legyen! — felelt Szjenka. — De hogy akadok rád ottan?

— A mint a malomkövekhez érsz, jobbra áll egy lisztes láda: ebben a ládában leszek én és várlak! Az első kakasszóra légy a malomnál s menj egyenesen a ládához. Állj meg előtte, a piszkafával üss rá néhányszor és mondd: «azon van a sor, a ki a ládában van!» Én meghallom és a nyakadba borulok ...

Szjenka örömében majd felugrott a padra és szeretett volna foglalót venni Arinától, a ki azonban a sodrófa után nyult és az ujjaival megfenyegette őt:

— Légy holnap éjfélkor a malomban; az első kakasszóra menj oda a ládához és mondd, a mit parancsoltam ... Ott aztán megkapod azt, a mit a lelked kiván. Csak vigyázz, senkinek egy szót sem. Csitt-csitt!

Hazament Szjenka s gondolta magában:

«Micsoda siker! Nem olyan, mint tegnap az Ivoskáé, a ki bizony hosszú orral jött haza! És nem is kell soká várni! Mindössze holnapig, estig ... Most csak ezeknek kell port hinteni a szemükbe!»

És csakugyan meg is cselekedte. Bement a sztaroszta szobájába és igy szólt Ivoskához és Jermilához:

— Oh átkozott asszony! Nem megy ezzel az ember semmire! Alig hogy beléptem hozzá, sodrófával fogadott! Megharagudtam s ökéllel mentem neki ... Ő meg erre piszkafát fogott ...

Harmadnap Ivanovics Jermilára került a sor. Szjenka és Ivoska már jókor elkezdték ingerelni:

— Ivanovics Jermila! Mi ketten hosszú orral jöttünk el a menyecskétől, vigyázz, nehogy te veled meg békát nyelessen az istenadta!

«Megálljatok csak, ti csufolkodók! — gondolta magában Jermila. — Lehet, hogy az öreg majd jobban a végére a jár dolognak, mint ti.»

A csizmaszárában megtapogatta a rubeles zacskóját.

Elment Jermila Arinához, a ki a lépcsőn fogadta és örömmel tuszkolta be a szobájába.

— Ezt már régen meg kellett volna cselekedni, Ivanovics Jermila! Régen bizony, ... négyszemközt kell beszélnem veled.

Bevezette a szobába, leültette az asztalhoz és maga is odaült mellé a padra.

— Hol jártál? Hova tüntél el? Alkalmasint ajándékért voltál, nekem! Mutasd, mit hoztál?

Az öreg előkaparta az ajándékot, mély meghajlással átnyujtotta neki, Arina pedig igy szólt:

— Jól tudom ám, miért jöttél hozzám, te vén hunczfut! Szeretnéd, ha kissé megczirogatnálak! No mondd, hogy nem úgy van?

— Eltaláltad, Arinuska! — kiáltott fel Jermila. — Szánj meg már valahára, és melegitsd föl kissé az én vén csontjaimat ...

— Megszánlak, fölmelegitlek, szivecském te! Csak kérlek, ne merészeld többet ide küldeni azokat az ugrifüleseket ... Nem szenvedhetem ezeket a fiatalokat! Egészen más egy éltesebb ember, mint például te! Az ilyennél titok marad a titok ... De azok egyszeriben dobra ütnek mindent ...

— No nem, Arinuska! Légy nyugodt ... én hallgatok! Csak te ...

— Jól van, jól! Nos hát figyelj, mit mondok most néked! De senkinek egy szót se! ... Van itt a falu végén egy régi, düledező malom ... Már rég nem lakik benn senki, azóta, hogy benne az öreg molnár fölakasztotta magát.

— Nos, nos? — kérdezte Jermila türelmetlenül.

— Nos, hát erről a malomról a fejükbe vették az emberek, hogy kisértetek járnak benne és koczáznak, sőt hogy maga az öreg molnár is ott kisért benn éjjelenkint ...

— Oh, Uram Istenem, milyen rettenetes! — kiáltott fel Jermila.

— No, de ez mind ostobaság! Én magam is már hány éjszakát töltöttem benne ... Tehát, ha azt akarod, hogy öregségedben megvigasztaljalak, jöjj oda ma éjfél után az első és a második kakasszó közt; és hogy föl ne ismerjenek, végy magadra egy ócska lisztes zsákot, (találsz ott a malomban a lépcső alján eleget), fogj a

kezedbe egy lámpást és a második kakasszóra menj a malomba a kövekhez, és lépj oda egyenesen a lisztes ládához. Ott várlak.

— Oh, te csudálatos asszony, te! — szólott Ivanovics Jermila. — De hát mit van mit tenni. Ám legyen úgy, a hogy akarod, . . . várj reám a malomban.

Ezzel hazament, de olyan savanyú pofával, hogy Szjenka és Ivoska egyszerre fölkaczagtak.

— Nos, mit kaptál, Ivanovics Jermila? — kiabáltak felé mind a ketten. — Nyilván te se jártál jobban, mint mi?

— Oh, az öregség maga betegség! — felelt sohajtozva az öreg. — Csak úgy folyott a nyálam, de mindhiába!

VII.

De bármennyire szerették volna is a kémek terveiket egymás elől eltitkolni, estefelé olyan türelmetlenség vett rajtuk erőt, hogy alig birták elvárni az estét. Ivoska már jókor átment a szomszédba látogatóba; Szjenka estefelé elkéredzkedett Ivanovics Jermilától a városba, Jermila pedig azt mondta a sztarosztának, hogy fáj a feje, s a szokottnál jóval hamarabb nyugodni tért.

Ivoska csakugyan volt a szomszédnál, de jóval éjfél előtt eljött onnan és kerülő utakon kisompolygott a falu végére és odalopózott a régi, elhagyott malomhoz. Mikor odaért, mindenfelé körülnézett s fölosont a girbe-görbe és csikorgós lépcsőn. Csakugyan ott volt a láda a szögletben. Ivoska odament, fölemelte a födelét és belebujt: e közben majd kiugrott a szive.

Végre elhangzott az első kakasszó a faluban. Alig hogy ez megtörtént, lépteket hallott a lépcsőn . . . Nehéz lépteket . . . Ezek nem az Arina léptei . . .

«Úristen, ne hagyj el!» — gondolta magában Ivoska, és reszketve fölemelte kissé a födelet s kikukkant, vajjon ki jár a lépcsőn?

Látja a hold fényénél, hogy valami fölszarvazott, kóczos szörnyeteg jön föl a lépcsőn és piszkafát tart a kezében.

«Úristen! Csak nem az ördög!» — suttogta rémületében Ivoska.

A szörnyeteg pedig egyenesen a ládához lépett, ráütött a piszkafával a födelére és így szólt:

— A ki a ládában van, azon a sor!

— Irgalom, kegyelem! — rebegte Ivoska egész testében remegve.

A szörnyeteg ismét rácsapott a piszkafával a láda födelére és fölkiáltott:

— Jöjj ki hát! Te érted jöttem a malomba!

«Nem! — gondolta Ivoska. — Inkább itt maradok!»

Reszketve ül a ládában. Mellette meg ott áll Szjenka kiforditott bekecsben, és szintén remeg. Olyan rémület vett erőt rajta, hogy hanyatthomlok szeretett volna elrohanni . . .

Végre a második kakasszó is elhangzott a faluban, s ismét megmozdult valami a malom lépcsőjén. Látja Szjenka, hogy világosság támadt odalenn és valaki lopva neki indul a lépcsőnek.

«No itt van végre az én szivem királynéja!» gondolta Szjenka.

De mekkora volt a rémülete, mikor látja, hogy a lépcsőn, a lábait alig-alig emelve, egy hosszú fehér lepedőbe burkolt sovány öreg mászik föl, lámpással a kezében. Az arcza szigorú és komoly, a szakálla ősz és hosszú . . . A lépcsőn fölérve, egyenesen a láda felé tart.

— Úristen, ne hagyj el! — ordítja teli torokkal Szjenka, eldobja a piszkafát és bele akar ugrani a ládába.

A láda teteje azonban magától kinyilik, s egy nagy fekete valami mászik ki belőle nyöszörögve.

Szjenka felordit: «A molnár, jön a molnár!»

Ivoska rémületében a földre bukik és kiabál: «Pokolba veled, te átkozott!»

Az öreg sem állja tovább, a lámpa kiesik a kezéből, s elordítja magát:

— Ördögök, ördögök vannak a ládában! Koczkáznak!

Valamennyien szétszaladtak és ucczu el a malomból! A hátuk mögött ördögi kaczagás és fogcsikorgatás hallatszik . . . A bokrok közül pedig előugrott Arina a sztarosztával és a fél faluval; futnak a szökevények után korbácscsal a kezükben és majd megpukkadnak nevettükben. Igy üldözték őket szint' be a faluba! Hogy hogy jutottak el a kémek a sztaroszta házáig, hogy ugrottak be az ajtón és hogy bújtak el a szögletbe, arról soha senki sem tudott meg egy szót sem. De másnap, alig hogy pitymallani kezdett, fölkerekedtek a zsupról, összeszedték a czók mókjukat és elillantak.

Mondanunk se kell, hogy azontúl boldogotboldogtalant lebeszéltek róla, hogy a csepürágó felesége után kémkedjék. Arina pedig ott élt tovább is Pokrovszkojeban, a mig meg nem halt, békességben, tisztességben és jólétben . . .

MARMATIA

Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300

házigomba-irtó és fa-conserváló szer.

Évek hosszu során át kipróbált kitünő szer mindennemü épületgomba gyökeres és biztos kiirtására a fanyagoknak, különösen **padlók** és **házfedeleknek** korhadás elleni conservalására. Egy kilogramm „**Marmatia**“ 10—14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kgrammot tartalmazó postaláda csomagolas- és használati utasitással **2 frt.** — 50 kgrmon felüli mennyiségben zsákokba csomagolva métermázsánként **40 frt.** (4 kgrmnál kevesebb nem küldetik.) **Egész épületek gombamentesitését megegyezés szerint 10 évi jótállással eszközöljük.** A „MARMATIA“ utanvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett **egyedül** kapható és megrendelhető

Kávay János és Társainál

Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

Készit kitünő minőségü clichéket mindennemü nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.

Legjutányosabb árak.

Telefon 62—79. 8284

Fényképfelvételek.

BÁNHEGYI C. J.

BUDAPEST,

IV. kerület, Rostély-utcza 13. szám.

Nagy választék mindennemü

horgony halászati szerekből.

Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, usztatók, vizhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek h. aszbotokhoz, forgók és halászbotok.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8292

Eladás nagyban és kicsinyben.

KESSLER-féle

MAGDA-HAJKENŐCS

dermatologiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az elismert legjobb szer

korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.

MAGDA-HAJKENOCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a **hajnövést** előmozditja és mint **kitünő ovszer** a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknél is használatra legjobban ajánlható. **1 tégely ára 3 korona.** — Főszétküldési raktár:

KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész

GYERTYAMOS, (Torontál vármegye).

Raktárak Budapesten: **Török József, Király-utcza 12. sz. Dr. Egger Váczi-körut 17.** 8325

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

MÓRICZ SZÁSZ HERCZEG ÉS LECOUVREUR ADRIENNE.

(Vége.)

Utóbbi elfogadta a megbizást és két szinésztársával elment a kastélyba, hol mulatozással, vadászattal töltötték az időt. Majd Bouillon herczegnő kérte magához Adriennet pontoise-i kastélyába, hol mint irják, úgy fogadta őt, mint valami királynőt. Valószinű, hogy ez alkalommal határozta el, miként tudna a gyülölt vetélytársnőtől megszabadulni.

Lecouvreur Adrienne.

A Bastille irományai közt mai nap is őrzik ama rejtelmes történetre vonatkozókat, melyek az Adrienne csakhamar bekövetkezett halálával vannak összefüggésben, a nélkül azonban, hogy erre felvilágositó feleletet adnának. Az 1728. évben, egy héttel karácsony előtt, egy Bouret nevü kis pupos abbé jött Párisba atyjával, ki azért hozta őt ide, hogy a festészetben tökéletesitse magát. Bouret ez időben tizenkilencz éves volt, egy hótel garni-ban szállott meg Páris egyik külső utczájában. Nagyon szerette a szinházat s azért majdnem mindennap elment a Comédie Française-be, sokat ténferegvén az előcsarnokban és a páholyok körül. Körülbelül egy hónap múlva, hogy Párisba érkezett, egy fiatal nemesemberrel ismerkedett meg, ki igen járatos volt a festészetben. Egy alkalommal együtt haladván Páris utczáin, találkoznak egy tizenhat-tizenhét éves fiatalemberrel, kiről Bouret új ismerőse azt mondja, hogy ez Bouillon herczegnő inasa. Utóbbi hozzájuk csatlakozik és együtt mennek egy képkereskedőhöz, hol Bouret több képet megnéz. Az inas azt kérdi tőle, hogy jártas-e a képekben, mire ő azt feleli, hogy miniature-festészettel foglalkozik és felajánlta neki, hogy megfesti arczképét. Másnapra találkát adnak egymásnak a Bouillon-palotába, hol Bouret el fogja kezdeni az új ismerős arczképét. Pár nap alatt a kép csakugyan elkészül s midőn újra találkoznak, az inas azt mondja Bouret-nak, hogy az arczképet megmutatta Bouillon herczegnőnek, ki azt igen sikerültnek találta. El is viszi őt a palotába s ott bemutatja a herczegnőnek. Utóbbi igen hizelgően nyilatkozik az arczképről s azt kérdi tőle, nem lenne-e hajlandó az ő arczképét is megfesteni. Bouret azt feleli, hogy igen nagy szerencséjének tartaná ezt, ha a herczegnőt lefesthetné és megigéri, hogy két nap múlva ismét meg fog jelenni, a munkát megkezdendő.

Két nap mulva Bouret csakugyan megjelen a Bouillon-palotában és megkezdi az arczképet. A harmadik ülésnél a herczegnő, megtudván inasától, hogy Bouret mennyire szereti a szinházat, azt kérdi tőle, ismeri-e a Comédie szinészeit és szinésznőit és kit talál közülök a legkitünőbbnek. «A szinésznők közt legkitünőbbek Lecouvreur és Du Clos kisasszonyok» — feleli Bouret. — «Ismeri Lecouvreur kisasszonyt?» — «Nem ismerem, csak a szinpadon való látásból». Erre a herczegnő azt mondja, hogy igen lekötelezné őt, ha valami képen módját ejtené annak, hogy megismerkedjék Lecouvreur kisasszonynyal vagy valakivel környezetéből, miután egy levelet szeretne neki általa küldeni. És azonnal tollba is mondta Bouret-nak a levelet. E levélben egy herczeg vall szerelmet Lecouvreur-nak, kérve őt, hogy hagyja el a szász grófot, ki már úgy se szereti őt többé.

Bouret megirta a levelet és eltette, várva a herczegnő utasitásait. Másnap azonban az utóbbi azt mondá neki, hogy már mást gondolt, nincs szükség a levélre. Hanem miután Bouret arczképfestő, nem lenne neki nehéz a művésznőhöz bejutni. Az abbé eleinte ellenvetéseket tesz, de midőn Bouillon herczegnő azt mondja, hogy mindössze is valami szerelmi bűvitalt kellene hozzá jutattni, — csakhamar engedni kezd. Meg fogja kisérelni a dolgot, mond s folytatja az arczkép festését. E közben a herczegnő azt kérdi tőle, hogy milyen időtájban szokott lefeküdni. — «Tiz-tizenegy óra közt» — feleli. — «Legyen hát ma este tizenegy órakor a Tuileriák kapujánál, a Pont Royal felől, hol majd önért fogok küldeni, midőn a mulatságról visszatérek.»

A kijelölt időben a Tuileriáknak a Pont Royal felőli kapujánál két álarczos férfi jelent meg Bouret előtt; egyikökön pompás, aranynyal és ezüsttel himzett ruha volt, a másik olyan szolgaféle volt, mindketten fegyvertelenek voltak, félig fehér, félig fekete álarczczal. Azt kérdezték tőle, hogy Bouillon herczegnőtől van-e s az igenlő válaszra a herczegnőhöz vezették, ki a hid mellett várakozott. Utóbbi azt mondá neki, hogy a két álarczos férfi közölni fogja vele kivánságát, beszéljen tehát csak ezekkel. A két férfi azzal kezdve a beszédet, hogy ha sok pénzt akar szerezni, most igen kedvező alkalom van rá, de a titkot, melyről értesül, szigorúan meg kell őriznie. «Jól van — mond Bouret — csak valami gonoszság ne legyen a dologban». — «Erről szó sincs, ön tudja, kiről beszélt a herczegnő önnel; a feladat tehát csak az, hogy hozzá bejusson és bizonyos büvös labdacsokat adjon neki, melyek közönyössé teszik őt a szász gróf iránt és vonzalmát más valaki számára nyerik meg». — «Ha csak erről van szó, úgy semmi különös akadálya sincs a dolognak» — mondá Bouret, mire a két férfi hatezer livret és évi hatszász livre járadékot helyez neki kilátásba, ha mindent jól fog elvégezni. E beszélgetés végeztével Bouret visszatért a herczegnőhöz, kit könnyek közt, keservesen siránkozva talált. A szász gróf nevét és saját nagy szerencsétlenségét, bánatát emlegette, folyton kétségbeesett könnyeket hullatva. Végül azt mondá neki, igen meg van elégedve viseletével és hivta, hogy másnap délelőtt jelenjék meg ismét palotájában, az arczkép festését folytatni. Másnap csakugyan megjelent a herczegnő palotájában s midőn belépett, a már ismert szolga e szavakkal fogadta: «Tudja, hogy mit mondtak azok az urak tegnap este; ez egy semmirekellő leány, a kit okvetlenül el kell tenni láb alól, ezzel csak szolgálatot tesz az emberiségnek. És aztán biztos lehet arról, hogy gazdag jutalomban fog részesülni.» — Bouret azt felelte, hogy meg fog tenni minden lehetőt, hogy bejuthasson a szinésznőhöz. Midőn délután ismét a Bouillon-palotába ment, hogy a kép festését folytassa, egy sürün lefátyolozott hölgy jött a herczegnőhöz, ki pár titkos szót váltott vele, mi közben Bouret tisztán kivette a szász gróf nevének emlitését. Midőn pedig távozóban volt, a herczegnő azt mondá neki, most már ne jöjjön hozzá mindaddig, mig végre nem hajtja azt, a mivel a két álarczos férfi megbizta öt. Ezek estére, kilencz órakor a Tuileriák terassza mellett lesznek, várjon tehát ott reájuk.

Mechel metszete.

Móricz szász herczeg síremléke a strassburgi Szent-Tamás-templomban.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

Midőn Bouret a megjelölt helyre ment, már ott találta a két férfit, kik kérdezték tőle, hajlandó-e azt, miről már beszéltek, végbevinni. Igenlő válaszára a két férfi másnap estére adott találkát ugyanazon helyen. Arra a kérdésükre, hogy sikerült-e már valamit kigondolnia, hogy mint juthat be Lecouvreurhöz, tagadólag felelvén, erősen hangsulyozták, hogy erre okvetlen módot kell kieszelnie. — «De hát ha ez a dolog ama nő halálával végződik?» — veté ellen Bouret. — «Nincs mitől tartania, még ha ez következnék is be. Majd készen tartunk egy kocsit az ön számára, ha véletlenül ez történnék.» — Egyben szigorúan megtiltották neki, hogy a Bouillon-palotába betegye lábát s a herczegnővel bármi ürügy alatt is beszélni igyekezzék.

Azonban Bouret — féluton meghökkent a dologtól és egy darabig vidékre tünt el, hogy szabaduljon megbizatásától. De csakhamar felkeresték ott is és kényszeriteni akarták, hogy adott szavának álljon. Ilyen körülmények közt arra határozta el magát, hogy levelet ir Lecouvreurnek, melyben tudatja vele az őt fenyegető veszedelmet. A levél következőleg hangzott:

«Kisasszony,

Ön meg lesz lepetve, hogy egy olyan ember, kit nem is ismer, ir önnek és arra kéri, legyen holnap, hétfőn este fél hatkor a Luxembourg nagy terasszán, a hol egy embert fog találni, ki bővebb felvilágositásokat adand. Erről fogja őt megismérni: egy abbé, a ki háromszor fog kalapjára ütni, a mint ön mellett elmegy.

1729. julius 24-én, Vasárnap.»

Lecouvreur Adrienne, miután barátainak tanácsát kikérte, Lamotte kisasszonynyal és még egy kisérővel a Luxembourgba ment másnap a jelzett időben s ott találta az abbét, ki azt mondta, kötelességének tartotta közölni vele, hogy meg akarják mérgezni. Adrienne azt kérdé, nem-e az Operából valaki, tudván, hogy szász Móricz az Opera egyik tagja iránt, Cartou kisasszony iránt is érez vonzalmat. — Nem — mondá Bouret. — Tehát akkor a Bouillon-palotából jön a támadás! Hallgatásra intette az abbét, mondván, hogy két nap mulva majd tudatni fogja vele, mi a teendő e dologban. Július 27-én a szász grófot kérette magához, ki hosszasan faggatta Bouret-et, vajjon nem mese-e mindaz, mit Adriennenek elmondott. «Nem, mondá Lecouvreur, a Bouillon-palotából jő ez a támadás!» —

Másnap, 1729. július 28-án a két álarczos férfi hevesen megtámadta Bouret-et, midőn este kilencz órakor ép a Lecouvreur háza előtt találták, megfojtással fenyegették, a miért elárulta a titkot. De midőn a megtámadott késznek nyilatkozott még most is a dolog keresztülvitelére, igen megörvendtek és ismét fényes jutalomról biztositották. Egyúttal másnap délutánra adtak neki találkát, hogy a labdacsokat átadják neki.

Bouret minderről értesitette a szász grófot és Lecouvreur-t, kik azt az utasitást adták neki, hogy csak menjen s vegye át a labdacsokat. Ez meg is történt. A csomagot elviszi Lecouvreurhöz, ki azt a szász gróf jelenlétében bontja fel. Fehér labdacsok voltak s ezen felül három másféle labdacs külön volt becsomogolva. A mint ez utóbbiakat megszagolta a művésznő, azonnal igen roszúl lett. A rendőrséget haladéktalanul értesitették a történtekről.

Még az nap estéjén elfogták az abbét és a Saint-Lazare fogházba vitték, mig egy vegyész a labdacsokat vette vizsgálat alá, miket egy kutyán is kipróbáltak. A vegyész véleménye szerint némelyik gyanúsnak látszott ugyan a labdacsok közül, de azok mennyisége nem volt elégséges annak megállapitására, hogy mit is tartalmaznak tulajdonképen. Bouret visszanyeri szabadságát három hónapi fogság után, de miután Bouillon herczeg nagy zajt ütött a miatt, hogy a herczegnét mérgezés kisérletével gyanúsitották, január 24-én ismét elfogják őt és börtönbe vetik, mivel «hamis hireket vitt Lecouvreurnek, a hires szinésznőnek.» — Lecouvreur márczius 15-én lépett fel utoljára «Oedipe»-ben és 17-én heves roszullét fogván el, három nap mulva meghalt. Az orvosok bélgyulladást állapitottak meg nála.

Második fogsága alatt Bouret összes előbbi vallomásait, miket a fentebbiekben ismertettünk, visszavonta és koholt mesének jelentette ki az egész dolgot, Bouillon herczegnő általi felbéreltetését, a labdacsokat, az álarczos férfiakat, mindent. Miután azonban előbb oly erősen ragaszkodott előadásának igazságához, érthetetlen a hirtelen változás, hacsak azt a valószinű okot nem fogadjuk el magyarázatul, hogy minden eszközt kész volt most már megragadni a hosszúra nyúló fogságából való szabadulásra.

A titokzatos ember, kimenekülvén börtönéből, nyomtalanul eltünt, magával vivén a Lecouvreur halálának titkát. A közhiedelem ezt határozottan a Bouillon herczegnő általi megmérgeztetésének tulajdonitotta s nem sok hitelre talált még a későbbi időkben sem Voltaire feljegyzése, melyben azt mondja, hogy ott volt Lecouvreur utolsó perczeinél, ő fogta le a művésznő szemeit, ki bélgyuladásban halt meg, a mint ezt a bonczolás is kideritette. A szóbeszédeknek, mondja, melyek a művésznő halálára nézve elterjedtek, semmi alapjuk sincsen. Ezzel szemben megjegyzendő, hogy a kor egy másik neves embere, Bouhier elnök igy ir Marais Mathieunek e dologról: «A Lecouvreur halála megborzasztja az embert; én nagyon le vagyok sujtva ez esemény által.» — Növeli az eset gyanusságát még az is, hogy a holttestet mészszel öntötték le, bizonyára azért, hogy ha a mérgezés gyanúja még tovább is tartaná magát, egy második bonczolást lehetetlenné tegyenek. A szász gróf szerepét is teljes homály fedi e rejtelmes történetben, de egy feljegyzés szerint pillanatra se hagyta el a Lecouvreur betegágyát és ő kisérte ki a holttestet ama helyre, hol eltemették, miután az egyház emberei nem engedték meg, hogy a művésznőt szentelt földbe temessék.

A szász gróf kalandos természeténél s folytonos harczi dicsőség utáni vágyánál fogva mihamar teljesen elfeledni látszott a nagy tragikai művésznőt. A női szivek meghóditásában s a harczmezőn egyaránt sok sikert aratott még ennek halála után is. 1747-ben az összes franczia hadak marsalljává teszi a király, 1748-ban pedig az újonnan elfoglalt Németalföld főkormányzójává. Elhalmozza kegye minden jelével, többek közt Chambord kastélyt ajándékozza neki, hogy ott pihenje ki hadi fáradalmait. Csakugyan a hadi élet nyugtalanságait később a csöndes elvonulás békéjével váltja fel. Végül 1750-ben őt is elszólitja a halál, ötvennégy éves korában. Halálos ágyán orvosával beszélgetve életét egy szép álomhoz hasonlította.

Midőn XV. Lajos meghallotta halála hirét, e szavakat mondta: «Nincs több tábornokom; csak néhány szerény kapitányom maradt!» — A legnagyobb pompával temettette el a strassburgi Szent-Tamás egyházban, hol a hirneves Pigate remek meuzoleumot emelt hamvai fölé. Ott aluszsza örök álmát, hol Lecouvreur első szinpadi sikereit aratta. Emlitésre méltó, hogy utolsó óraiban azt a kivánságát nyilvánitotta, testét oltatlan mészszel öntsék le, hogy «mi se maradjon belőle e világon, mint emlékezete barátai között». — Vajon nem a Lecouvreur Adriennere való emlékezés inditotta e kivánságra? És nem kevésbbé érdekes, hogy egy késő vérrokonában állhatatlan, változatosságot hajhászó s részben kegyetlen természetének teljes felujulását látjuk. George Sand ez, az új Franciaország leghiresebb irónője, Musset barátnője, kinek ősanyja szintén Königsmark Auróra volt.

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogositott magyar kiadás.)

I.

Sib és Sam.

— Bet! Beth! Bess! Betsey! Betty!

Ezek a nevek visszhangoztak egymás után Helensburgh gyönyörű oszlopcsarnokában, mert a két testvér: Sam és Sib, ilyen tréfásan szokták szólitgatni a kastélybeli kulcsárnét.

De az Erzsébet névnek ez a beczézgető ismétlései e pillanatban épen úgy nem értek semmit, mintha a két testvér a teljes nevén hivta volna a derék asszonyságot.

Azonban nem sokára mégis csak megjelent valaki a csarnok ajtajában: Partridge volt, a házfelügyelő, ki kezében tartotta sipkáját.

Partridge, odafordulva a két nyájas képű úrhoz, kik az ablakmélyedésben ültek, tiszteletteljesen jelentette:

— Az urak Bess asszonyságot hivták; de Bess asszonyság e perczben nincs a kastélyban.

— Hát hol van, Partridge?

— Elkisérte miss Campbellt, a ki a parkban sétál.

S a két testvér intésére Partridge méltóságteljesen visszavonult.

A két testvér, Sam és Sib, valódi keresztnevükön Sámuel és Sebestyén, miss Campbell nagybátyja volt. Régi nemes skót családból sarjadtak, a felvidék egyik nevezetes törzséből, és kettejük életkora együtt száztizenkét esztendőt tett ki; az idősebb Sam volt, ki tizenöt hónappal Sib előtt született.

Hogy röviden jellemezhessük a két testvér jóságát, önfeláldozását és lelki nemességét, elég lesz megmondanunk, hogy mind a ketten teljesen unokahúguknak szentelték magukat. Miss Campbell anyja a nővérük volt, a kit egy évi özvegység után gyors betegség döntött a sirba. Melvill Sam és Sib ekkor egyedül maradtak a világon és ettől fogva ők viseltek gondot a kis árvára. Ugyanazzal a végtelen gyöngédséggel szerették unokahúgukat s úgyszólván nem éltek, nem gondolkoztak, nem reméltek, csak benne, vele és általa.

Miatta maradtak agglegények is, a mit egyébként nem nagyon sajnáltak, mert a gyöngédség, melylyel húgukat szerették, egészen betöltötte és kiegészitette szivüket.

A két testvér soha sem vált meg egymástól. Mivel teljesen azonos nevelésben részesültek, jellemük, természetük és szokásaik is teljesen azonosan fejlődtek. Mivel a gondolataik, sőt még a kifejezéseik is mindenben találkoztak, igen gyakran megtörtént, hogy a mondatot, mit az egyik megkezdett, a másik fejezte be, még pedig ugyanazon szavakkal, ugyanazon taglejtések kiséretében.

Hogy teljes képet adjunk a két testvérről, meg kell még jegyeznünk, hogy mind a ketten szenvedélyesen burnótoztak. Jellemző azonban, hogy csak egyetlen egy, közös burnótszelenczéjük volt, de természetesen ez az egy szelencze öt mással fölért.

Csak egy vágyuk volt, a mi teljes boldogságukhoz hiányzott: hogy világosan olvashassanak miss Campbell szivében, hogy kitalálhassák legrejtettebb gondolatait is, és végre, hogy nőül adhassák valami derék fiatal emberhez, a kit ők választszanak, s a ki minden tekintetben boldoggá tegye imádott húgukat.

A beszédjükből következtetve, úgy látszott, hogy csakugyan meg is találták azt a fiatal embert, a kire ez a kellemes feladat vár, itt lent a földön.

— Helena tehát sétál, Sib öcsém?

— Igen, Sam bátyám; de már öt óra és nem sokára bizonyára itthon lesz...

— S ha már itthon lesz...

— Azt hiszem, itt az ideje, hogy komolyan beszéljünk vele.

— Nehány hét múlva kis húgunk már tizennyolcz éves lesz.

— Korán nyiló csodaszép rózsa a mi kis húgunk, Sib öcsém, s bizony már nagyon itt volna az ideje...

— Hogy gondos, szerető kertészre bizzuk. Én pedig, Sam bátyám, azt gondolom, hogy a legjobb kertész...

— Természetesen csak a férj lehet...

— S vajjon hol találhatnánk kedvesebb és Helenának is rokonszenvesebb férjet annál a fiatal tudósnál, a ki már több izben is elég világosan nyilatkozott előttünk?...

— S a ki egyébként oly komoly és figyelmes.

— Nincs kérdés, a melyhez alaposan hozzá ne szólana...

— A Fife grófság egyik előkelő családjából származik...

— És rangjához méltó vagyona is van...

— A külseje megnyerő és kellemes...

— S a hatást aluminiumba foglalt szemüvegei is emelik!

Sib és Sam.

A küszöbön egy rózsás arczú leány jelent meg...

De az a kérdés, hogy vajjon ez a jeles tudós tetszik-e majd miss Campbellnek?

Nos, ez a kérdés egy perczig sem nyugtalanitotta a két testvért. Ők ugyanis, mivel teljes életükben agglegények maradtak, a vonzalom és rokonszenv dolgaiban nagyon tapasztalatlanok voltak.

— Már gyakran találkoztak, Sib öcsém, s úgy vettem észre, hogy Helena szépsége nagy hatással volt a mi fiatal barátunkra.

— Annyi bizonyos, hogy ha Helena tetszik a mi fiatal tudósunknak, ez is tetszeni fog neki...

— Ámbár úgy látszik, hogy Helena még nem méltatja eléggé azokat a kiváló tehetségeket, melyekkel a természet fiatal tudós barátunkat megajándékozta...

— Ez csak azért van, mert mi még soha sem figyelmeztettük Helenát, hogy ideje volna, hogy a házasságra gondoljon.

— De ha most erre irányozzuk a figyelmét...

— És megértetjük vele, hogy a házasság szükséges...

— Meglehet ugyan, hogy egy ideig szabódni fog...

— De végre mégis csak beleegyezik...

A két testvér egyszerre kelt föl és elégedett mosolylyal tekintett egymásra. Boldogan dörzsölték a kezeiket: ez a házasság bevégzett tény volt! Milyen akadály is merülhetne föl?

— Talán nem tetszik?

— Miért ne tetszenék, Sam bátyám?

— Akkor hát tetszik?

— Miért tetszenék, Sib bátyám?

— Mert Sam, meg én, miután jól megfontoltuk a dolgot, abban állapodtunk meg, hogy őt ajánljuk neked, mint férjet.

— Hogy én férjhez menjek! én! — kiáltott föl hangosan miss Campbell és dallamos kaczagása csengve-bongva visszhangzott a boltozatos falak alatt.

— Hát nem akarsz férjhez menni? — kérdezte Sam.

— Miért is mennék?...

— Soha? — kérdezte Sib.

— Soha, — felelte miss Campbell, a ki most komolyságot szinlelt, noha mosolygó ajkai meghazudtolták: — soha, bátyáim... vagy legalább addig nem, mig meg nem láttam...

— Nos, micsodát? — kiáltott a két testvér egyszerre.

— A mig meg nem láttam a *Zöld Sugarat.*

II.

Miss Campbell Helena.

A kastély, melyben a Melvill testvérek és miss Campbell lakott, három mérföldnyire feküdt a kis Helensburgh falutól, a Gare-Loch partjain, egy kis folyambeszögellés mellett. Télen Glasgowban laktak, egy régi palotában, a hol minden évben rendesen hat hónapot töltöttek, hacsak Helenának valami szeszélye, a melynek mindig ellentmondás nélkül engedtek, ki nem ragadta őket ebből a barátságos, kényelmes otthonból. Ilyenkor rendesen hosszasabb utazásokat tettek.

Május vége felé aztán a két testvér már nagyon vágyakozott a zöldbe. Ilyenkor már miss Campbell is nagyon megúnta a nagy városok zaját és csaknem egyidejűleg jöttek rá mind a hárman, hogy milyen jó volna a csöndes, falusi magányban élvezni az új életre ébredő természet szépségeit. És ekkor gyorsan elhagyták a régi skót főváros ködös, széngázzal és füsttel terhelt levegőjét.

Helensburgh környéke nagyon vadregényes és festői. Maga a kastély százados, árnyas fák közepette épült, vigan csörgedező patakoktól körülfolyt parkban, melynek egyenlőtlen, itt-ott sziklás talaja csak emelte a fekvés szépségeit. A kastélyból remek kilátás nyilt a vidék minden irányában. A Clyde öblén túl, kissé jobbra, volt a Rosenheat félsziget, melyen Argyle herczeg gyönyörű olasz-villája emelkedett. Odább, balra mosolyogtak a kis Helensburgh apró házacskái, el-elbujva a fák sürűjében, meg kibukkanva a haragos zöld keretből, mely élénk ellentétben volt a világossárga és sötétpiros téglakból rakott falakkal.

Még elragadóbb volt ez a változatos kép, ha a kastély hatszögletű tornyáról tekintettek alá. Ez a magas, nagy arányokban épült torony, mely a régi várakban használatos bástya-börtönök mintájára épült, volt miss Campbell legkedvesebb tartózkodási helye. A két testvér már annyira tudta, hogy miss Campbell itt szokott ábrándozni, hogy legelőször mindig itt keresték; s ha itt nem találták, csak akkor mentek le utána a parkba, a hol a fiatal leány Bess asszony kiséretében sétálgatott — ha ugyan ki nem lovagolt a becsületes Partridge társaságában.

A kastély cselédsége közül különös figyelmet érdemel ez a kettő, mivel már gyermekkoruk óta mindig a Campbell-család szolgálatában állottak.

Erzsébet, vagy másként Bess asszonyság, történetünk idejében épen annyi éves volt, a hány kulcsot az övén hordott, ezeknek a száma pedig negyvenhét volt. Nemcsak kulcsárnő, ha-

nem valóságos háziasszony is volt; ő vezette az egész háztartást, mindenkinek teljes megelégedésére és valósággal anyai gyöngédséggel szerette miss Campbellt, a kit nem csak születni látott, hanem nagy részt ő maga nevelt is.

Méltó párja volt, úgy hűségben, mint ragaszkodásban uraihoz, a derék Partridge, a ki egyik ritka példánya volt a már kihalófélben levő skót cselédeknek. Mindig a régi nemzeti viseletet kedvelte és még a városban is rövid, térdig érő bugyogóban, hosszú harisnyákban, csatos czipőkben járt; apró, keskeny szélű kucsmájához pedig sastollat tűzött.

Miss Campbell a legelőkelőbb skót családok egyikéből sarjadt. De nemcsak származásra volt nemes és előkelő; nemes volt a szive, lelke, jelleme és kedélye is; bár gazdag volt, ez nem tette elbizottá, szerény és udvarias volt mindenki iránt, tisztelt mindenkit, szerette a szegényeket és az egész környék áldva emlegette a nevét. Ha hibája volt, az csak az lehetett, hogy szívvel-lélekkel skótnak vallotta magát és a legutolsó skótot többre becsülte, mint a legelső britet, de ez is csak a tulságos nemzeti büszkeség kifolyása volt.

(Folytatása következik.)

MARMATIA

Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300

házigomba-irtó és fa-conserváló szer.

Évek hosszu során át kipróbált kitünő szer mindennemü épületgomba gyökeres és biztos kiirtására s faanyagoknak, különösen **padlók** és **házfedeleknek** korhadás elleni conservalására. Egy kilogramm „**Marmatia**“ 10—14 m² terüket bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kgrammot tartalmazó postaláda csomagolás- és használati utasítással **2 frt.** — 50 kgrmon felüli mennyiségben zsákokba csomagolva métermázsánként **40 frt.** (4 krunnél kevesebb nem küldetik.) **Egész épületek gombamentesitését megegyezés szerint 10 évi jótállással eszközöljük.**

A „MARMATIA“ utánvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett **egyedül** kapható és megrendelhető

Kávay János és Társainál

Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

BÁNHEGYI C. J.

BUDAPEST,

IV. kerület, Rostély-utcza 13. szám.

Nagy választék mindennemü

horgony halászati szerekből.

Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, usztatók, vizhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek halászbotokhoz, forgók és halászbotok.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8292

Eladás nagyban és kicsinyben.

Rogátsy-féle LILIANA-CREME.

Bámulatos hatás. Teljesen ártalmatlan.

Minden hölgy, aki szép lenni és tetszeni akar, és a szépségét legidősebb koráig fenntartani kivánja, csak Rogátsy-féle **Liliana**-crémet használja, mert csak ezáltal lehet a valódi szépséget elérni. A ránczos arczbőrt elsimitja és bársonypuhává teszi.

Szeplők, májfoltok, himlőhelyek, pörsenések, pattanások, barna vagy sárga arczszin, arczvörösség stb. egyszerre elmulnak bűvös gyorsasággal és a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, bájossá válik. 8141

1 tegely ára 50 kr., hozzávaló szappan 50 kr.

Rogátsy-féle LILIANA-PUDER.

kétségkivül netovábbja minden pudernek. Főelőnye, hogy tartósan födi az arczbőrt és szabad szemmel alig látható. Bál, szalon és napali bőrszépitő szerrül szolgál. Teljesen ártalmatlan.

ROGÁTSY KÁLMÁN gyógyszertára a Szt-Istvánhoz **NAGY-KIKINDÁN.**

Budapesten. Török József és Egger L. és J. uraknál. Rendelések pontosan és diszkréten eszközöltetnek.

THYMOL CRÉME 8342 **legjobb a fogaknak.**

Mindenütt kapható.

Palais hajifjító

használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhanemün foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3.** és **Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8190

Vérgyógyászat.

Uj gyógymód!

Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend! Még a legsulyosabb régi betegségek is meggyógyithatók

dr. KOVÁCS J.

egyet. orvostr. hámopata rendelő intézetében.

Budapest, V., Váczi-körut 18,

az általa feltalált uj gyógymód által.

A **hámopatia, vérgyógyászat** föllülmulhatlan gyógyhatásunak bizonyitt **asthma,** szív- és gyomorbántalmaknál, sápkórság, köszvény és hólyag-bántalmaknál, sulyos **idegbajok** (migrän, álmatlanság, szédülés, hysteria és **neurasthenia**), makacs **vér-** és **bőrbántalmaknál.**

Egyetlen és legbiztosabb védelem **szélhüdés, kezdődő vakság és elmezavar ellen.** Dijazott levelekre válaszol, megbivásra betegét látogat (vidéken is.) **Rendelés:** 9—1 és 3—7 óra között naponta.

Kivánatra különrendelés.

11 év óta kipróbált és biztoshatásu gyógymód.

Magyar királyi államvasutak.

Érvényes 1899 október hó 1-től.

A vonatok **indulása** Budapest ny. p. udvarról.

Délelőtt vonat szám	óra	percz	vonat neme	hová	Délután vonat szám	óra	percz	vonat neme	hová
702 [1]	12	00	k.e.v.	Konstantinápoly	6104	12	05	sz.v.	Czegléd, Szolnok
102 [2]	1	00	«	Bécs, Páris, London	172	12	15	«	Palota-Ujpest
166	5	50	sz.v.	Palota-Ujpest	136	12	25	«	Nagy-Maros
110 [3]	6	10	ost.e.v.	Bécs, Ostende	4106	12	50	«	Dorog
4102	6	30	sz.v.	Esztergom	174	1	05	«	Palota-Ujpest
6102	6	40	«	Czegléd, Szolnok	104	1	45	gy.v.	Bécs, Paris
168	6	55	«	Palota-Ujpest	176	2	20	sz.v.	Palota-Ujpest
6012	7	05	v.v.	Lajosmizse	704	2	30	gy.v.	Bukarest
1402	7	30	gy.v.	Zsolna, Berlin	144	2	35	sz.v.	Érsekujvár
106	8	00	«	Bécs	4104	2	40	«	Esztergom
708	8	15	ost.e.v.	Temesvár, Orsova	706	2	45	«	Czegléd
712	8	30	sz.v.	Temesvár	6014	3	05	v.v.	Lajosmizse
170	9	15	«	Palota-Ujpest	716	4	25	sz.v.	Szeged, Szolnok
116	9	25	«	Bécs, Zsolna	178	4	30	«	Palota-Ujpest
					138	4	40	«	Nagy-Maros
					180	6	00	«	Palota-Ujpest
					1404	6	20	gy.v.	Zsolna, Berlin
					140	6	30	sz.v.	Párkány-Nána
					710	7	00	«	Verciorova
					4112	7	10	v.v.	Esztergom
					182	7	40	sz.v.	Palota-Ujpest
					218	9	05	(v.szsz	Zsolna, Berlin
					118	9	35	sz.v.	Bécs
					706 [4]	10	15	ost. e.v.	Konstantinápoly
					714	10	35	sz.v.	Szeged, Temesvár
					152	10	45	«	Vácz

[1]) Közlekedik minden vasárnap.
[2]) « « csütörtökön.
[3]) « « hétfőn.
[4]) « minden szerdán.

A vonatok **érkezése** Budapest ny. p. udvarra.

Délelőtt vonat szám	óra	percz	vonat neme	honnan	Délután vonat szám	óra	percz	vonat neme	honnan
701 [1]	12	50	k.e.v.	Konstantinápoly	171	12	55	sz.v.	Palota-Ujpest
705 [2]	5	30	ost.e.v.	Konstantinápoly	703	1	25	gy.v.	Bukarest
163	5	40	sz.v.	Palota-Ujpest	173	1	40	sz.v.	Palota-Ujpest
151	6	20	«	Vácz	103	1	50	gy.v.	Páris, Bécs
155	6	30	«	Palota-Ujpest	175	2	00	sz.v.	Palota-Ujpest
117	6	40	«	Bécs	135	4	00	«	Nagy-Maros
4101	6	50	«	Szolnok, Czegléd	6103	4	20	«	Szolnok, Czegléd
709	7	15	«	Verciorova	4103	4	40	«	Esztergom
4165	7	25	(v.szsz.	Dorog	177	5	40	«	Palota-Ujpest
217	7	35	«	Berlin, Zsolna	115	6	05	«	Bécs, Zsolna
167	7	45	sz.v.	Palota-Ujpest	179	6	50	«	Palota-Ujpest
6011	7	50	v.v.	Lajosmizse	707	7	00	«	Temesvár
127	8	20	sz.v.	Párkány-Nána	707	7	10	gy.v.	Orsova, Temesvár
4101	8	25	«	Esztergom	181	8	25	sz.-v.	Palota-Ujpest
713	8	45	«	Szolnok, Kecskemét	125	8	35	«	Nagy-Maros
1403	9	45	gy.v.	Berlin, Zsolna	6013	8	45	v.v.	Lajosmizse
169	10	10	sz.v.	Palota-Ujpest	105	9	00	gy.-v.	Bécs
715	10	25	«	Szeged	1401	9	25	«	Berlin, Zsolna
143	11	05	«	Érsekujvár	4111	9	35	v.v.	Esztergom
					109 [3]	9	58	ost.e.v.	Ostende, Bécs
					719	10	05	sz.v.	Szolnok, Czegléd
					101 [4]	11	50	k.e.v.	London, Páris, Bécs

[1]) Érkezik minden csütörtökön.
[2]) « « hétfőn.
[3]) « « szerdán.
[4]) « « szombaton.

A vonatok **indulása** Budapest k. p. udvarról.

Délelőtt vonat szám	óra	percz	vonat neme	hová	Délután vonat szám	óra	percz	vonat neme	hová
902 [1]	12	20	k.e.v.	Konstantinápoly	22	12	25	sz.v.	Bieske, N.-Kanizsa
102 [2]	12	40	«	Bécs, Páris, London	310	12	55	«	Hatvan
32	6	20	v.v.	Nagy-Kanizsa	1302	1	45	gy.v.	Fehring, Graz
604	6	50	gy.v.	Gyéhérvár, N.-Szeben	504	1	55	«	Kolozsvár, Arad
10	6	50	sz.v.	Bécs, Graz, N.-Kanizsa	4	2	20	«	Bécs, Páris
402	7	10	gy.v.	Kassa, Munkács	16	2	30	sz.v.	Bieske
1002	7	15	«	Zágráb, Fiume, Róma	404	2	35	gy.v.	Kassa, Lawoczne, Lemberg
304	7	30	«	Ruttka, Berlin	904	2	40	«	Konstantinápoly
906	7	35	sz.v.	Belgrád, Brod	312	3	15	sz.v.	Hatvan
1508	7	50	«	kassa, Poprád-Felka	510	3	25	«	Szolnok
1008	8	00	«	Zágráb, Fiume, Pécs	1004	3	00	gy.v.	Zágráb, Fiume, Eszék
606	8	10	«	Arad, Brassó	1022	3	20	v.-v.	Adony-Szaboles, Paks
506	8	30	«	Kolozsvár, Brassó	302	3	45	gy.v.	Ruttka, Berlin
6	8	50	gy.v.	Bécs, Graz	910	4	00	sz.v.	Szabadka
408	8	50	sz.v.	Munkács, M.-Szigt	12	4	30	«	Győr
1708	9	15	«	M.-Sziget, Stanislau	308	5	20	«	Ruttka, Berlin
306	9	35	«	Ruttka, Berlin	508	5	45	«	Kolozsvár, Brassó
1028 [3]	10	30	v.v.	Budafok	318	6	25	«	[illegible]
					1706	7	05	«	M.-Sziget, Stanislau
					24	7	35	«	N.-Kanizsa, Triest
					1506	8	00	«	Kassa, Poprád-Felka
					1006	8	20	«	Zágráb, Fiume
					406	8	40	«	Ungvár, Lemberg
					48	9	05	(szsz.	Bieske
					502	9	15	gy.v.	Kolozsvár, Bukarest
					1904	9	30	sz.v.	Eszék, Brod
					1304	9	55	«	Feluring, Graz
					608	10	00	«	Arad, Brassó
					908	10	20	«	Belgrád, Eszék, Brod
					8	10	45	sz.v.	Bécs
					322	11	00	v.-v.	Ruttka, Miskolcz

[1]) Közlekedik kedden és pénteken.
[2]) « szerdán és szombaton.
[3]) « csak a hajózás szünete alatt.

A vonatok **érkezése** Budapest k. p. udvarra.

Délelőtt vonat szám	óra	percz	vonat neme	honnan	Délután vonat szám	óra	percz	vonat neme	honnan
101 [1]	12	10	k.e.v.	London, Páris, Bécs	1027 [2]	12	20	v. v.	Budafok
901 [2]	12	30	«	Konstantinápoly	311	12	25	sz.v.	Hatvan
645	5	00	(szsz.	Arad	301	12	50	gy.v.	Berlin, Ruttka
321	5	20	v.v.	Ruttka, Berlin	903	1	05	«	Konstantinápoly
1707	5	45	sz.v.	M.-Sziget	1901	1	25	«	Gyéhányes, Pécs
607	6	10	«	Brassó, Arad	403	1	30	«	Lemberg, Kassa
47	6	15	(szsz.	Bieske	3	1	45	«	London, Páris, Bécs
405	6	35	sz.v.	Lemberg, Miskolcz	503	1	50	«	Kolozsvár, Arad
7	6	40	«	Bécs, Sopron	1301	2	05	«	Graz, Fehring
907	7	05	«	Belgrád, Brod	21	4	50	sz.v.	Bieske, N.-Kanizsa
507	7	10	«	Brassó, Kolozsvár	313	5	35	«	Hatvan
309	7	30	«	Hatvan	505	6	00	«	Brassó, Kolozsvár
1303	7	35	«	Graz, Fehring	27	6	50	v.v.	Győr
501	7	50	gy.v	Bukarest, Brassó	5	7	15	gy.v.	Bécs, Graz
1021	7	55	v.v.	Paks, Adony Szaboles	605	7	20	sz.v.	Brassó, Arad
1505	8	15	sz.v.	Kassa, P.-Felka	905	7	35	«	Belgrád, Eszék
1005	8	20	«	Fiume, Zágráb, Eszék	305	7	45	«	Berlin, Ruttka, Szerencs
1003	8	40	gy.v.	Fiume	1007	8	00	«	Fiume, Zágráb, Pécs
319 [3]	8	45	sz.v	Hatvan	1705	8	10	«	Stanislau, M.-Sziget
509	9	15	«	Szolnok	1001	8	25	gy.v.	Rónas, Fiume, Zágráb
11	9	25	«	Győr, Székesfehérvár	407	8	40	sz.v.	Munkács, M.-Sziget
23	10	15	«	Triest, Fiume	1507	9	05	«	Kassa, P.-Felka
307	10	20	«	Ruttka, Fülek	9	9	20	«	Bécs, Graz, N.-Kanizsa
909	10	30	«	Szabadka	303	9	25	gy.v.	Berlin, Ruttka
					603	9	40	«	N.-Szeben, Gyulafehérvár
					25	9	45	sz.-v.	Triest, Fiume
					401	10	00	gy.v.	Munkács, Kassa

[1]) Közlekedik kedden és pénteken.
[2]) « szerdán és szombaton.
[3]) « hez. október 31-ig.
[4]) Közlekedik csak a hajózás szünete alatt.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

HÍRES SZERELMESEK.

A «Híres asszonyok» szerzőjétől.

STRUENSEE ÉS KAROLINA MATILD KIRÁLYNŐ.

Az egyszerű vidéki orvosból hatalmas miniszterré, sőt valódi diktátorrá lett férfiú és a jobb sorsra érdemes, szerencsétlen királyné tragédiája egész Európát mozgásba hozta a mult század utolsó éveiben s ha meg oszoltak is a vélemények a szomorú történet szereplőinek vétkessége vagy ártatlansága tekintetében, a részvét, mit sorsuk támasztott, általánosnak mondható.

V. Frigyesnek, Dánia királyának 1766 január 14-én bekövetkezett halálával szomorú időszak veszi kezdetét az országra. A tizenhét éves ifjú, ki most már mint VII. Keresztély király van hivatva országa kormányzására, mindenkép gyönge, tehetetlen, ügyefogyott uralkodó, kitől mi jót se várhatni. Maga is érzi szánalmas képtelenségét és irtózattal gondol az uralkodás kötelességeire. Irigyli az egyszerű mezei embereket, kikre semmi felelősségteljes gond nem nehezedik és fogalma sincs a nemes tettvágyról, nagyratörő munkásságról.

De nem elég, hogy a természet oly mostohán bánt vele, megtagadván tőle minden nemes tulajdonságot, minden tehetséget: a rosz társaság csak segit teljes mértékben kifejleszteni a benne lappangva rejlő gonosz hajlamokat. Már korai gyermekségében megmérgezék képzelő tehetségét, szivét és csak minél nagyobb megrontására törekszenek. Mikor atyja komoly betegséghe esik, csak azért fogja el szomorúság, hogy most majd neki kell átvenni az uralkodást. Csakis az vigasztalja meg, hogy véget ér eddigi kinzó gyámsága, rabszolgasága és szabadjára engedheti át magát nemtelen kedvteléseinek.

Szomorú kép egy fiatal uralkodóról; szomorú közösség vele együtt élni, ama nőre is, kit kiválasztott magának, a nélkül, hogy valaha őszinte vonzalmat érzett volna iránta. III. György angol királynak legifjabb nővére, saját unokatestvére: Karolina Matild tizenhat éves volt, midőn e szánalomra méltó férfinak nyújtá kezét. A herczegnő nem volt valami szabályos szépség, de mégis bájoló megjelenés, szendeséggel és kellemmel teli, ártatlan s természetes vidámság teszi még vonzóbbá. Fiatalsága mellett is erős akarat lakik benne s határozott jellem, teljes ellentéte férjének. Minden tulajdonság meg van benne, hogy férjét és népét boldoggá tegye. Sajnos, egyik se következett be. Fiatal szive őszinte vonzalomra vágyott s ezt oly kevéssé tudta a fiatal királyban feltalálni.

Mintha sejtette volna, mily szomorú jövendő vár reá, az egybekelésnek puszta gondolatára is könnyekkel telt meg szeme. Az 1766. év késő őszén megy végbe a királyi házasság, s az ország mint jótékony tündérét fogadja, megjelenése az első pillanatra megnyeri a szíveket.

Az első időkben, úgy látszott, zavartalan boldogság fogja megaranyozni a fiatal pár új életét. Valóban igy kellett volna lenni, hisz a gyermek-királyné oly megkapó jelenség volt, hogy vonzalomra kellett volna minden érző férfiszivet indítania. «Fiatalsága mellett is — igy irja le egy egykorú feljegyzés — igazán fenséges magatartása van, nyúlánk, szép alakja; arcza szabályos, arczszine pedig a legfinomabb fehér és rózsaszín változata. Dús szőke haja olyan, mint a fonott len; szemei ragyogók és beszédesek. Ajkai kissé duzzadtak, de mikor mosolyog, elbüvölőn kedvesek mégis s a legvakitóbb gyöngyfogsort mutatják. Természeténél fogva barátságos, nyájas és a legillendőbb magaviseletű; némileg tartózkodó az előkelőbbekkel szemben, de a kisebb emberekkel szemben megnyerő nyájasságú».

Talán csakugyan boldog, egyetértő élet jut osztályrészükül, ha a gonosz végzet mindkettőjüket lelketlen tanácsadókkal nem veszi körül. A királynak az ifjú Holck gróf volt a rosz szelleme, kinek minden törekvése oda irányul, hogy már különben is romlott urát még inkább a kicsapongások örvényébe csalogassa. Matildnak viszont főudvarmesternőjében: Plessen grófnőben támad megrontója, ki gyermeteg, naiv lelkét megmételyezi és csalárd tanácsaival férjétől elidegeniteni igyekszik. Igy aztán a házasfelek idegenkedése napról-napra nőtt. A király dorbézolásban keres vigasztalást,

Cotes 1766-iki festménye után.

Karolina Matild dán királynő.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

nem hiányzanak erre a czimborák Holck gróf és társai személyében. A királynét pedig csöndes bánat kezdi elfogni s elveszettnek látott ifjú életét siratva, mindinkább magába zárkozik.

A trónörökös megszületése az 1768. év januárjában se hozott semmi kedvező változást a Keresztély és Matild viszonyában. Eléggé jellemző a teljesen züllésnek indúlt királyra, hogy nejének betegsége alatt se átallja álruhában járni végig Holck gróf társaságában Kopenhága kétes hirű helyeit. Mikor az ital göze fejébe száll, az utczai lámpák és az ablakok beverésében, az éjjeli örökkel üzött durva tréfákban és hasonló esetlenségekben leli kedvtelését és ha egyiköktől sikerül alabárdját elvenni, diadalmi jelvényként viszi haza a királyi palotába. A fejedelmi korhely mivel se törődik, teljes érzéketlenség fogja el minden komoly dolog iránt.

E kétségbeejtő helyzetben gondolnak arra, hogy a királyt utazni küldik. Keresztély kapva kap az eszmén, hisz távol Matildtól egész szabadon fog élhetni szilaj kedvteléseinek. Természetesen Holck gróf nélkül egy lépést se akar tenni a király. A már is annyit szenvedett ifjú királynénak keserű könnyek gyűlnek szemébe, midőn 1768 májusában magára marad.

Keresztély király ez utazása hozza az udvarhoz ama férfit, ki oly nagy szerepet játszott később az eseményekben. Struensee Frigyes János a Saale melletti Halle-ben született az 1737. év augusztus 5-ikén, mint egy egyszerű lelkész gyermeke. Kiváló szellemi tehetségét már gyermekkorában elárulta s alig volt még húsz éves, midőn az orvostudományok doktorává avatták szülőváros egyetemén. Később bölcsészeti tanulmányokkal is foglalkozott s egy félszeg bölcsészeti elmélet búzgó szószólója lett, mely az ember egyedüli életczéljának az élvezetet teszi. Atyja Altonába költözvén, a fiatal Struensee követi őt s itt a városi orvosi állást nyeri el. Elégedetlen, kalandor természete már épen Malagába való kivándorlásra kezdi ösztönözni, hogy ott «egy melegebb égöv alatt élvezze az élet örömeit», midőn barátjának: Rantzau grófnak ajánlatára Keresztély úti orvosának szerződtetik. És Struensee elég ügyes volt az oly könnyen behálózható királylyal annyira megkedveltetni magát, hogy ez őt állandó udvari orvosának alkalmazta. Szerény fok arra nézve, hogy valaki az uralom oly polczára jusson általa, mint később Struenseet lépni látjuk. De nem közönséges ügyessége, életrevalósága hatalmas segitői voltak e merész emelkedésben.

Az 1769. év nyarán Matild királyné gyöngélkedni kezd és a király egyenesen azt kivánja, hogy miután más orvosok minden tudománya hiábavaló volt a bútól elfogott, kedélybeteg királyné meggyógyitására, Struensee tegyen próbát erre nézve. Matild hallani sem akar róla, egyenesen megtagadja a király kivánságának teljesitését. Mindeddig csak beszélni hallott az időközben állami tanácsosi czimmel kitüntetett orvosról, s legfeljebb futólag látta őt. E hallomásokból azt a benyomást nyerte, hogy Struensee ép oly élvezethajhászó, felületes férfi, mint Holck gróf, ki még mindig a legnagyobb befolyást gyakorolta a királyra. Idegenkedését csak növelte az, hogy Struensee nem átallta a király rosz hajlamait még inkább elősegiteni, azt a hazug ürügyet adván mentségül, ez által sikerül őt merev érzéketlenségéből felrázni.

Hiába volt azonban a királyné minden idegenkedése, nem tudta kikerülni, hogy a király bizalmát már annyira megnyert Struenseet el ne fogadja. Nemcsak ügyes orvos lévén ez utóbbi, hanem a nőkkel való bánásmódban szerfelett járatos is és az emberi szív világának alapos ismerője, azonnal átlátta, hogy Matild királynét lelki baj emészti. Bátorságot vett tehát magának bánata oka iránt tudakozódni és csakhamar közvetitőként tolta fel magát a király és a királyné közé.

Csodás szerencséje, mely egy darabig el nem hagyta, kedvezett is e vállalkozásának. A király, hallgatva a Struensee rábeszéléseire, figyelmesebb, gyöngédebb kezdett lenni Matilddal szemben. Őszinte vonzalomról ugyan nem lehetett nála szó most sem, a mint hogy egyáltalán nem is volt képes ily nemesebb érzelemre. De mintha eddigi rút életmódját megbánta volna. Valószinűleg csak a tökéletes elteltség, jóllakás volt ez az élvezetek minden nemével. A visszahatás most beállt, s az eddigi érzéketlen ridegséggel szemben, mit Matild iránt mutatott, most egyszerre teljes megadást mutatott, úgy, hogy az eddig egész befolyás nélküli királyné mind nagyobb uralmat nyert felette.

A hála, mely Matild szivében támad a dolgok ily megváltozásán Struensee iránt, ennek mind gyakoribb, hosszabb látogatásai csakhamar kifejlesztik a benső vonzalmat, úgy, hogy azon veszi magát észre, hozzá van kapcsolva e férfihoz, élete azéval válhatlanúl egybe van forrva. A királyné csakugyan a Struensee iránti köteles hálával indokolja később is vonzalmát, a miért békességet teremtett férjével; meleg ér-

deklődését a mind nagyobb befolyást nyerő orvos iránt azzal okolja meg, hogy ez oly okosnak s jó szivűnek mutatta magát Keresztély jobb útra térítésében és közelebb hozásában nejéhez.

Struensee, megnyervén a királyné kegyét, rohamosan emelkedik, még az 1770. év tavaszán titkárává lesz, majd a királyi tanács tagjává, mi által jelentékeny befolyásra tett szert. Állandó kisérője a királyi párnak mindenüvé, a királyi kastélyban lakik, ott van folyton a trón közelében. Gyors emelkedése természetesen számos ellenséget szerez neki, annál inkább, mert az eddig befolyásos udvaronczoknak különösen az esett nehezükre, hogy egy ily közönséges származású ember, ki nem született nagy úrnak, mint ők, lassankint minden befolyásukat semmivé tette. Elkeseredve szidták ezt a «borbélyt», a ki hatalmi állásukból kimozdította őket.

Matild királyné nem is nagyon tartózkodott attól, hogy Struensee kedveltségét nyilvánvalóvá tegye. A király nem törődött ezzel, fogalma se volt arról, mi az a féltékenység. Csak ne zavartassa magát vidám hangulatában, mulatozásaiban — mondta nem egyszer Keresztély, a mi természetes is volt nála, hiszen semmi őszinte vonzódást nem tudott mutatni neje iránt. Igy aztán csakhamar Struenseet a királyné határozott kegyeltjeként kezdte az egész udvar emlegetni.

Nem kell azonban hinnünk, mintha a már is elvakított orvosban a szív őszinte hangja szólalt volna meg, midőn Matild vonzalmát ügyesen fölkeltve s ápolva ezután is, őt magához igyekezett lánczolni. Nem, nála mindez csak eszköz volt arra, hogy mérhetetlen nagyravágyását, büszkeségét kielégítse. Uralkodni akart, államférfiúi hivatást gondolt magában s agyát merész eszmék töltötték el, miknek valósításával egy egész országot újra akart alakitani. Nem fejtett ki semmi óvatosságot a királynőhöz való mind meghittebb viszonyának leplezésében, nem gyanitván még, hogy a nagy elégületlenség, mit merész eszméi felidéznek a népben, elitélt kedveltségével egyetemben korai vesztét fogják okozni. Azt hitte, mit se kell tartania ellenségeitől, míg a királyné kegyeivel dicsekedhet s míg egy oly mindenre képtelen király ül a trónon, mint Keresztély, kit kényekedve szerint vezetett járszalagán.

Az az utazás, melyet a királyi pár az 1770. év nyarán Holsteinbe tett az ő kiséretében, különösen bántó nyiltsággal tett tanúságot a nagyravágyó férfi helyzetéről, nagyon sokban hozzájárult a királyné magatartásának elitéléséhez is. Matild oly féktelen, szabad folyást enged vidám mulatozó kedvének, hogy teljesen aláásta minden tekintélyét. Férfi ruhában járkel, a mit különben már előbb is megtett a christiansborgi kastély lovaglójában és vadászatain, ha hódítóbbnak akart látszani; ebben csalódott, mert korábbi szende nőiségének minden varázsa oda lett. Méltán mondogatták, hogy teljesen megfeledkezett magáról, nemcsak mint királyné, de mint nő is. Struenseehez való viszonyának híre már hazájába: Angliába is elhatott. Anyja, a walesi herczeg özvegye, jónak látja személyesen felkeresni őt és erős szemrehányásokat tesz neki. Matild elismeri anyjának jogos elégedetlenségét szabad viselete miatt, de arról nem akar tudni semmit, hogy Struenseeről lemondjon. Csakhamar világos lesz, hogy minden erőlködés hiábavaló volna őt ezen embertől most már elválasztani, s a walesi herczegnőnek keserű csalódással kell Angliába visszatérni, miután még azt se tudta elérni leányánál, hogy ez őt Struensee távollétében fogadja.

Önző számításaiban nem csalódott tehát ez utóbbi és csakhamar eléri a rég áhitott helyet, honnan az ország sorsát intézni fogja. Matild soha se vágyott a politikába elegyedni, s midőn Struensee nagy terveiről oly hévvel beszélt előtte, sejtelme se volt arról, vajjon boldoggá teszik-e azok az országot vagy sem, de teljes hévvel nyujtott neki segédkezet, csak azért természetesen, mert az, ki e nagy tervekről álmodozott, kedveltje volt. És mindenre kész lett volna, a mit ez oly rózsás színben tudott eléjerajzolni, a nélkül, hogy tettének következményeit, a rá sulyosodó felelősséget meggondolta volna.

Engedve Matild befolyásának, a király az 1770. év szeptember 15-én egyszerre elbocsátja Bernstorff minisztériumát és ettől kezdve Struensee ejti zsákmányává az országot, osztozkodva ezen már korábban emlitett benső barátjával: Rantzau gróffal. Semmi se jó neki, a hogy van az országban, mindent reformálni akar s bár tagadhatatlan, hogy nem egy hasznos újitást hozott be, önkényes uralmával maga ellen inditja az egész országot, mert egyforma megvetéssel bánik az arisztokráczia val s a néppel, melyért ugyan, mint hangoztatá, mindent meg akar tenni. Igy aztán azt kell látnia, hogy ép azon reformok, miket behozott, bukását készítik elő. Az addig ismeretlen szabad sajtó a felháborodott nép egész haragját zúditja reá. Sőt falragaszok jelennek meg, melyekben orgyilkos törrel való eltávolitását követelik.

Ilyen körülmények közt biztos lett volna bukása, ha nem támad is alattomos ellensége Júlia Máriában, a király mostoha anyjában, ki V. Frigyes özvegye volt és legbensőbb barátai egyikében: Rantzau grófban.

Júlia Mária, az özvegy királyné, szigorú visszavonúltságban élt az udvarnál. Rendkivül istenfélő, szigorú erkölcsü és egyszerü nő lévén, nem tudta megbocsátani Matildnak, hogy teljesen feledte, mivel tartozik születésének, rangjának és nemének. Elkeseredés töltötte el ezenfelül látva azt, mint szorítja teljesen háttérbe a

Arndt W. metszete.

Struensee Károly Ágost.

A bécsi cs. és kir. hitbizományi könyvtárban levő metszet után.

királyt ez a jövevény: Struensee. Könnyen érthető tehát, hogy mindkettő bukása, Struensee és Matild egyidejü megsemmisitése képezte minden vágyát. Egyedül ezek a benyomások, mik oly éles ellentétben álltak szigoru gondolkodásával, késztették őt, hogy megbuktatásukra törjön, mert a hatalomvágy távol állt tőle, soha se igyekezett az ország dolgaiban beleszólását érvényesiteni. Az 1771. év julius 14-én Struenseet miniszterré nevezi ki a király, most már forma szerint is megadva neki mindazt a hatalmat, a mit különben eddig is valódi diktátorként gyakorolt, teljesen eltörpülve Keresztély e nagyravágyó férfi akadályokat nem ismerő akaratával szemben. Nem sokára grófi rangra emeli őt, vagy jobban mondva, emeli Struensee magamagát. Ellenségei elérkezettnek látták ezek után az időt, hogy a tettek mezejére lépjenek a félelmes hatalombitorlóval szemben.

Brandt gróf, Struenseenek egy ideig benső barátja s szövetségese a hatalomban való osztozásban, sivár, undorító jellem a szó szoros értelmében, a ki barátja megbuktatására tör, remélvén, hogy helyét a királynénál ő fogja majd elfoglalni. Vakmerő tervet sző, mely szerint a királyt éjnek idején megtámadva, fogságba vetik s Struenseet elszakitva tőle, kiűzik az országból. De nem talál semmi támogatásra, bárhová fordúl, mert megbizhatlannak ismerik. Igy nem marad neki egyéb hátra, mint kitartani Struensee mellett, kit megbuktatnia nem sikerült. És ebben, hogy a hatalmaskodó miniszterhez lánczolja őt továbbra is végzete, méltó bünhődést talált később aljas lelkületéért. Egy szomorú novemberi napon ugyanis különös hirek terjedtek el a királyi palotából. E szerint Keresztély király kisebb társasággal lévén a kastélyban, egyszerre e szavakkal fordúl Brandt grófhoz: «Majd megbotozom önt, gróf, vigyázzon magára!» Brandt, kinek már terhére volt a féleszü király társasága, felháborodott e sérelmen és nemesi becsületét látva megtámadottnak, elhatározta, hogy ezért kemény leczkét fog adni a királynak. Struensee azzal ment később Keresztélyhez, hogy a gróf elégtételt kér a rajta esett sérelem miatt. De a király ingerülten ismétlé, hogy Brandt nyomorult ficzkó, a kit agyon fog ütni. A feldühödött gróf beront a királyhoz, s rázárván az ajtókat, forma szerint párbajra szólitja fel. A király ökölvivást választ s Brandt annyira megfeledkezik magáról haragjában, hogy a falhoz szoritja és ütlegekkel boritja a szerencsétlent, ki halálra ijedten esdekel végül kegyelmet. «Nagyon helyesen történt — mondják aztán Struenseevel együtt — legalább ezentúl békében fog hagyni bennünket. Csak meg ne tudja valaki!» — De a titok kipattant, a dolog köztudomásra jutott és Brandt vesztének főoka a király bántalmazása lett.

A balga uralkodó maga beszéli el szolgáinak a szánalmas esetet és csakhamar elterjedve annak híre a fővárosban, megerősité azt a meggyőződést, hogy Struensee és Brandt gonosz hatalmukban tartják Keresztélyt. A hirlapokban a legrútabb leleplezések jelennek meg Struensee és Matild királyné összeköttetéséről s azt hiresztelik, hogy a királyné kegyeltjével összeesküvésen töri a fejét, mely szerint a király láb alól eltétetvén, Matild jusson mint regensnő hatalomra. A királyt folyton ópiummal és egyéb kábitó szerekkel tartják, hogy annál könnyebben ügyessék gonosz játékukat. Sőt a trónörökösét is ártalmas szerekkel igyekeznek lassanként megölni. Ha minden más vád igaz lett volna is, az utóbbi közönséges koholmánynál nem volt egyéb, mert Matild mint anya nem volt mivel se vádolható s a trónörökös állitólagos kinzására vonatkozó hirek onnan terjedtek el, hogy engedve itt is Struensee tanácsának, a gyermeket minden módon edzeni akarta, nem kimélve a legnagyobb hidegtől, az időjárás bármily mostohaságaitól sem.

A mind hangosabban nyilvánuló elégületlenségre is támaszkodva, az özvegy királyné és Rantzau gróf, mint szövetségesek, az 1772. év elérkeztével itt látják az időt arra, hogy Struenseet és Matildot egy csapásra tönkre tegyék. Január 17-ikén nagy bál volt a christiansborgi kastélyban, melyen Matild királyné mit se sejtve a készülő eseményekről, vigan lejtette a táncot Struenseevel. A mulatság végével a kastély az éj sürü homályába merült. De Júlia királynénál éber az a csomó elszánt férfi, kik a Matild és Struensee romlására szövetkeztek. Reggeli öt órakor az összeesküvők Júlia özvegy királyné és Guldberg államtanácsossal élükön álmából felverik a gyanútlanul pihenő királyt, ki megrémülve látja őket maga előtt. Rémületét jól kihasználhatják, azt mondván, összeesküvés készül Matild és Struensee részéről élete ellen, ők meg akarják menteni, ártalmatlanná téve a gonoszokat. Keresztély gondolkodás nélkül irja alá a már előre elkészitett rendeleteket Struensee és Matild fogságba vetésére, s mielőtt még derengeni kezdett volna, Struenseet és Brandtot a czitadellába vitték.

Matild királyné alig aludt el a boldog gyanútlansággal eltöltött udvari bál után, midőn Rantzau három tiszttel megjelent szobájában, fogolynak jelentve őt ki s felhivta, hogy kövesse. A királyné lehetetlennek tartja e dolgot s a királyhoz akar menni, de mikor Rantzau előmutatja a Keresztély által aláirt elfogatási parancsot, elkeseredve tör ki, hogy e tett méltó hozzá, a gyámoltalan uralkodóhoz. Majd Struensee és Brandt után kérdezősködik. — Ah, ezek a jó madarak már kalitkába vannak zárva — mond Rantzau ördögi mosolylyal. — Matild hiába igyekszik a kijáratok felé, minden ajtó el van zárva s fegyveresek őrzik azokat. Végre is kénytelen magát megadni sorsának, látva, hogy nincs kihez folyamodni. Kora hajnal volt, midőn erős fegyveres kisérettel Hamlet ódon kastélyába, a Helsingör melletti Kronborgba szállitották. «Adieu, asszonyom!» kiáltott utána Rantzau, midőn őt az erős fedezettel útnak bocsátotta.

A főváros népe örömrivalgásban tört ki, midőn az elmúlt éjszaka eseményeiről, a sikerült palotaforradalomról értesült. Este az egész város a diadalmi tüzek fényében úszott s Matildnak látni kellett kronborgi fogságából, mint adja jelét a nép a bukása feletti nagy örömének. Egyetlen vigasza, hogy pár hónapos leánykáját nem szakitották el tőle.

Struensee február 20-án áll birái elé, eleinte

mindent tagad a terhére rótt nehéz vádakkal szemben és a legügyesebb kibuvókkal igyekszik sorsán segiteni. Csak a mikor megmondják neki, hogy a királyné is fogságba van vetve, akkor hagyja el állhatatossága, remegés fogja el és mindent megvall, elárulván a királynét, de egyúttal saját halálos itéletét is biztossá tevén. Elismeri, hogy bizalmaskodása a királynéval közbotrány szereplőjévé tette az utóbbit s viselkedése miatt elitélhető még akkor is, ha valóban bűnössé nem vált e viszony. Lehet, hogy arra számított, megmenekül, ha sorsát a királynéjával köti össze. De a ravasz ármánykodók azt mondták Matildnak, hogy megmenti Struenseet, ha elismeri vallomásának igazságát s a hiszékeny királyné belemenve a számára készített csapdába, csakugyan megerősítette mindenben Struensee előadását, mi barátságukra vonatkozott. Ezzel elvesztő kegyeltjét s maga magát is örök fogságra kárhoztatta. Midőn megtudta, mily álnok cselnek esett áldozatul, kétségbeesve mindent vissza akart vonni, de késő volt.

A helensburghi kastély.

Legyen meggyőződve, Partridge.

A felingerelt népnek örömmel fogadott, rég óhajtott látvány volt, midőn az 1772. év április 28-án Struenseet, barátja, Brandt gróf társaságában pompás díszöltönyökben, nagy üveghintón a vesztőhelyre vitték, hol, miután előbb mindkét kezüket levágta a hóhér pallosa, fejök is alágurult. A nép, bármennyire gyülölte is őket, mégis komoran oszlott szét e kegyetlen mészárlás után.

De Matild királynét is bünhődés éri, bár annyira nem mernek menni, hogy életétől megfoszszák. Elszakitják tőle gyermekét, kitől szivszaggató zokogás közt válik meg; felbontják házasságát a királylyal és már Jütlandba akarják küldeni örök számüzetésre, midőn Anglia fenyegető közbeszólására meghátrálnak és a hannoveri Celle-be, egy csöndes kis fészekbe engedik menni kronborgi fogságából. Szinleg visszanyeri szabadságát, de új lakóhelye is valóban csak a számüzetéssel ér fel.

Mindenkitől elhagyatva, teljesen magába zárkózva tölti itt élete hátralevő részét, visszanyerve korábbi szendeségét, s a jótékonyság gyakorlásában keresve némi enyhületet. Csak egyszer dereng a remény halvány sugara, hogy kietlen élete folyása megváltozik, midőn a dán nemesség elégedetlen része ellenforradalmat akar támasztani érdekében, visszahelyezendő őt trónjára. De a merész tervből nem lesz semmi

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogosított magyar kiadás.)

III. (Folytatás.)

A «Morning Post» czikke.

A természettani különösségek kedvelői ezt az érdekes czikket olvashatták a «Morning Post» aznapi hasábjain, midőn miss Campbell a «zöld sugár»-t emlitette:

«Megfigyelték-e valaha a napot, midőn a tenger habjaiba leáldozik? Követték-e szemeikkel egészen addig a pillanatig, melyben koronginak felső pereme, a viz tükrét érintve, eltünik a mélyben? Ez valószinü. De megfigyelték-e azt a tüneményt is, mely abban a szempillantásban következik be, mikor a ragyogó nap utolsó sugarát lövelli szét a tiszta, derült, felhőtelen és párátlan ürbe? Valószinüleg nem! Nos tehát, ha erre alkalom kinálkozik — a mi azért ritka, mert az ég rendesen felhős, a levegő pedig párákkal telt — figyelje meg a napot s azt fogják tapasztalni, hogy az utolsó sugár, mely a szem rezehártyáját éri, nem vörös, hanem «zöld sugár» lesz, csodálatosan szép zöld, a minőt festő ecsetje még soha sem kevert, olyan zöld, a minőt a természet sem a növényvilág gyönyörü színárnyalataiban, sem a tenger vizének változatos tükrében soha sem mutat! Ha van zöld szin a paradicsomban, az csak ez a zöld lehet, a mely minden kétségen kivül egyszersmind a remény zöld szine is!»

Szóról-szóra ezt irta a «Morning Post», az a hirlap, melyet miss Campbell a kezében tartott, mikor a csarnokba belépett. Ez a kis hir nagyon fölizgatta és valóságos lelkesedéssel olvasta föl két nagybátyjának a «Zöld Sugár» fellengző dicséretét.

Azt azonban nem mondta el miss Campbell, hogy egy ősrégi legenda szerint, melyet a skót felföldön még most is szájról-szájra adnak, ennek a zöld sugárnak oly csodálatos varázsa van, hogy a ki látta, az érzelmeiben soha sem csalatkozik: fölvillanásakor minden ábrándot és tévedést megvilágit, s a ki boldog, hogy megpillanthatja, tisztán lát és olvas a maga, meg a mások szivében is.

Bocsássuk meg miss Campbellnek, hogy elhitte ezt a legendát, a mely egészen más szinben tüntette föl előtte a «Morning Post» egyszerü és ártatlan kis czikkecskéjét.

Sam és Sib, miután végig hallgatták a különös czikket, megütődve, kerekre nyilt szemekkel bámultak egymásra. Mivel mindeddig a nélkül éltek, hogy a zöld sugarat látták volna, az első pillanatban azt hitték, hogy a jövőben is könnyen meglehetnek nélküle. Úgy látszott azonban, hogy Helena másként gondolkozik, mert hisz épen élete legfontosabb eseményét, a házasságot is utána helyezte a Zöld Sugárnak.

— Ah! tehát ez a Zöld Sugár? — szólt Sam bácsi, kedélyesen csóválva a fejét.

— Igen, — felelte miss Campbell.

— És te minden áron látni akarod? — kérdezte Sib.

— És, szíves engedelmetekkel, látni is fogom; még pedig, kedves bátyáim, ha nincs ellenetekre, minél hamarabb!

— De talán csak nem olyan nagyon sürgős? — kérdezte Sam aggodalmasan.

Helena gyöngéden tagadólag intett.

— Nem igen lesz rá időnk, — szólt, — sőt épen sietnünk is kell, hogy ki ne fogyjunk az időből. A köd nem sokára megjelenik, hogy a szép skót eget elhomályositsa. Ezért szükséges fölhasználni azokat a szép estéket, melyekre a nyár végén és az ősz kezdetén még számithatunk! — Mikor utazunk tehát?

Annyi bizonyos, hogy ha miss Campbell még minden áron ebben az évben óhajtotta látni a Zöld Sugarat, egyáltalában nem volt veszteni való ideje. Azonnal el kellett utaznia a skót partvidék valamely nyugat felé eső pontjára és minden este lesnie kellett a nap lenyugvását, hogy megpillanthassa azt a csodálatos Zöld Sugarat, a melyet oly élénken kiszinezett költői felhevülésében és a mely — mint a «Morning Post» helyesen jegyezte meg — nagyon is ritkán látható.

Mindenek előtt ki kellett választani a megfigyelésre legalkalmasabb pontot, a nyugati partvidék azon zónájában, a hol a rendkivüli tünemény egyáltalában látható volt.

A két nagybácsi, átlátva, hogy minden késedelem veszedelmet hozhat, nem habozott. Azon gondolkoztak, hogy hová is menjenek: s egyszerre, mintha ugyanazon gondolat villant volna át mindkettőjük agyán, mosolyogva néztek össze és mosolygásukban a diadal sugara ragyogott!

— Nos, kedves Helena, — szólt először is Sam, — ha épen kívánod, ám legyen. Menjünk Obanba.

— Bet! — Beth! — Bess! — Betsey! — Betty! Ismét ez a névsor visszhangzott az oszlopcsarnokban; de ez alkalommal Erzsébet asszonyság meg is jelent a hivásra és azt az utasitást kapta, hogy holnap minden készen legyen a rögtöni elutazásra.

Természetes, hogy az utazást megelőző napon úgy Bess asszonyság, mint Partridge nagyon el voltak foglalva az előkészületekkel. A negyvenöt kules úgy csörgött, csörömpölt Bess asszony zsebében, mint egy spanyol öszvér ugyanannyi csöngetyüje. Mindent rendbe kellett hozniа, mindent jól el kellett zárnia: ki tudja, mikor jönnek ismét vissza a kastélyba? Mert ha miss Campbell a fejébe vette, hogy minden áron meglátja a Zöld Sugarat és ez kaczérkodik vele, csalogatja: akkor senki sem tudja, hol és mikor lesz vége az utazásnak. Azt tudták, hogy holnap utaznak: azt is tudták, hogy Obanba mennek; de azt nem tudták, hogy nem mennek-e onnan messzebbre is, Irországba, talán a kontinensre? és azt sem tudták, mikor térhetnek vissza megint a kastélyba: egy hónap, vagy hat hónap mulva? egy év, két év, vagy tiz év mulva?

— De hát hogyan is jutott eszébe, hogy ez után a Zöld Sugár után szaladjon? — kérdezte Bess asszonyság, a kinek a derék Partridge tőle telhetőleg segített a munkában.

— Nem tudom, — felelte Partridge; — de bizonyosan meg lesz ennek is a maga jó oka; mert a mi kisasszonyunk semmit sem tesz ok nélkül: s ezt ön is tudja.

— Partridge, — szólt az érdemes asszonyság, — én is azt hiszem, hogy miss Campbellnek ez a szeszélye valami titkos szándékot takar.

— És ugyan mit?

— Eh! ki tudja? Lehet, hogy nem akarja nyiltan visszautasitani a nagybácsik ajánlatát és egyelőre csak időt akar nyerni.

— Az igazat megvallva, — folytatta Partridge, — nem tudom, hogy ez az Ursiclos úr miért is tetszik oly nagyon a Melvill uraknak! Azt gondolja ön, hogy ez a kisasszonyunknak való férj?

— Legyen meggyőződve, Partridge, — felelte Bess asszonyság, — hogy ha csak félig nem neki való, akkor miss Campbell nem fog hozzá menni. Szépen nemet mond a két nagybácsinak, össze fogja csókolni őket, s a két nagybácsi szinte azon lesz meglepetve, hogy csak egy pillanatig is erre a kérőre gondolt, a ki egyáltalában nem tetszik nekem.

— De nekem sem, — sietett Partridge kijelenteni. (Folytatása következik.)

A KRONDORFI SAVANYUVIZ az elökelő világ asztali vize.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább ásványvize SAVANYU-KÚT 8017

Elvből legjobbat, legolcsóbb szabott ár mellett adunk el.
Egy télikabát ... 11.— frt
« öltöny ... 11.— «
« gyermeköltöny ... 5.— «
és följebb. Mind tiszta gyapjuszövet.
Elismert legnagyobb elsőrangu férfi- és gyermekruha áruház 8359
AZ ANGOL SZABÓHOZ
KOHN HEILMANN és FIAI
Budapest, Károly-körut 12., földsz. és I. em.
A pontos czimre ügyelni tessék. 1848 óta fönnáll.

THYMOL CRÉME 8342 legjobb a fogaknak. Mindenütt kapható.

Rogátsy-féle LILIANA-CREME.
Bámulatos hatás. Teljesen árta lmatlan.
Minden hölgy, aki szép lenni és tetszeni akar, és a szépségét legidősebb koráig fenntartani kivánja, csak Rogátsy-féle Liliana-eremet használja, mert csak ezáltal lehet a valódi szépséget elérni. A ránczos arczbőrt elsimitja és bársonypuhává teszi.
Szeplők, májfoltok, himlőhelyek, pörsenések, pattanások, barna vagy sárga arczszin, arczvörösség stb. egyszerre elmulnak hihetős gyorsasággal és a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, bájossá válik. 8141
1 tegely ára 50 kr., hozzávaló szappan 50 kr.
Rogátsy-féle LILIANA-PUDER.
kétségkivül netovábbja minden pudernek. Főelőnye, hogy tartósan födi az arczbőrt és szabad szemmel alig látható, fáj, szalou és nappali börszépitő szerrül szolgál. Teljesen ártalmatlan.
ROGÁTSY KÁLMÁN gyógyszertárnok a Szt-Istvánhoz NAGY-KIKINDÁN.
Budapesten. Török József és Egger L. és J. uraknál.
Rendelések pontosan és diszkréten eszközöltetnek.

BÁNHEGYI C. J.
BUDAPEST,
IV. kerület, Rostély-utcza 13. szám.
Nagy választék mindennemü
horgony halászati szerekből.
Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, usztatók, vizhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek halászbotokhoz, forgók és halászbotok.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8292
Eladás nagyban és kicsinyben.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy miután a **Magyar Kir. Pénzügyminiszterium** ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (**V. Sorsjáték**) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főelárusitóknak elárusitás végett kiadattak. — A **Magyar Királyi Pénzügyminiszterium** által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Sorsolási Terve.
Ötödik sorsjáték.
100,000 sorsjegy, 50,000 nyeremény.

Első osztály Betét 12 korona Huzás: 1899 november 16. és 17.		Második osztály Betét 20 korona Huzás: 1899 deczember 13. és 14.		Harmadik osztály Betét 32 korona Huzás: 1900 január 9., 10. és 11.		Negyedik osztály Betét 40 korona Huzás: 1900 január 31. és február 1.		Ötödik osztály Betét 32 korona Huzás: 1900 február 21. és 22.	
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona
1 á	60000	1 á	70000	1 á	80000	1 á	90000	1 á	100000
1 á	20000	1 á	25000	1 á	30000	1 á	30000	1 á	30000
1 á	10000	1 á	10000	1 á	20000	1 á	20000	1 á	20000
1 á	5000	1 á	5000	1 á	15000	1 á	15000	1 á	15000
3 á	2000 6000	3 á	3000 9000	3 á	10000 30000	3 á	10000 30000	3 á	10000 30000
5 á	1000 5000	5 á	2000 10000	5 á	5000 25000	5 á	5000 25000	5 á	5000 25000
8 á	500 4000	8 á	1000 8000	8 á	2000 16000	8 á	2000 16000	8 á	2000 16000
30 á	300 9000	20 á	500 10000	10 á	1000 10000	10 á	1000 10000	10 á	1000 10000
50 á	100 5000	60 á	300 18000	70 á	500 35000	70 á	500 35000	70 á	500 35000
2900 á	40 116000	3900 á	80 312000	4900 á	130 637000	3900 á	170 663000	3900 á	200 780000
3000 nyer. Kor.	240000	4000 nyer. Kor.	477000	5000 nyer. Kor.	393000	4000 nyer. Kor.	934000	4000 nyer. Kor.	1061000

Az I. osztály huzása 1899 november 16. és 17-én lesz. A huzások a **Magyar királyi állami ellenőrző hatóság** és kir. közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Vigadó termeiben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi elárusitóinál kaphatók.

Budapest, 1899 október hó 15-én.

A Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Lónyay *Hazay*

Hatodik osztály
Betét 24 korona
Huzás: 1900 márczius 14-től április 10-ig.

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben. Korona

1.000,000
(Egy Millió)

Ezen 480 nyeremény külön utalvány kihuzási sorrendje a játékterv szerint.

1 jutal. á	600000	600000
1 nyer. á	400000	400000
1 á	200000	200000
1 á	100000	100000
1 á	60000	60000
1 á	40000	40000
2 á	30000	60000
3 á	20000	60000
20 á	10000	200000
50 á	5000	250000
400 á	2000	800000
720 á	1000	720000
1000 á	500	500000
27800 á	200	5560000
30000 nyerem. és jut. kor.		9550000

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Egyik külföldi barátommal, egy gráczi egyetemi tanárral, utazgattam harmadéve őszszel, — meg akarván neki az országot mutatni, a melyre igen vágyott.

Utiprogrammunk mintegy pièce de resistance gyanánt egy kedves barátomhoz, egy főispánhoz vezetett, a ki már várt ránk. Én is örömmel mentem, megkivánta a lelkem, hogy annyi évek mulva megint lássak már egy kis megyei életet közelről, egészen a focusnál.

Valaha jól ismertem a megyét; a themáim is szüntelen ott kóborogtak fiatal iró koromban a megyei kalamárisok közt; száz meg száz oldalról irtam meg a megyét, de úgy látszik, nem találtam el, mert a «XIX-ik Siècle», a melyik demokrata lap, azzal az indokolással forditgatta le beszélyeimet, hogy a nemesség ellen vannak irva, az öreg «Presse» pedig, isten nyugosztalja, azzal az indokolással közölgette ugyanazokat, hogy a nemességet dicsőitik. Az ördög tudjon köztük biró lenni.

De hát elfogytak ezek a themák. A föld termőereje elvész, ha eltávolodik a naptól. Nem tudok már a vármegyéről semmit. Innen legfeljebb egy-egy rávonatkozó törvényt látok néha. A miniszterek azt mondják: Egy kis reparáczió. És megint egy kis reparáczió. Valami nagyon el lehet szakadozva, hogy folyton reparálják. Látok továbbá egy pár embert, illetőleg nem látok egy pár embert, a kiket leküldtek ide-oda főispánnak, de ezek se hasonlitanak a régi főispánokhoz. Szegény megye, biz az nagyon megváltozhatott azóta.

Bizonyosan komolyabb, ridegebb, pontosabb, lelkiismeretesebb, de alkalmasint nem olyan kedves többé, a szeretetreméltó slendriánság, a hetyke középkorias non chalance, szóval, a tekintetes zománcz eltünt róla s most a kimért, fagyos köztörvényhatóságot fogom helyette viszontlátni.

Fájó hur rezeg meg szivemben, mint mikor egy régen elhagyott ház bukkan föl az emlékezetben, a melyhez kedves emlékek kötik az embert, s elhatározza, hogy még egyszer odautazik és megnézi, — de apránkint eszébe jut, hogy azóta sokszor átalakitották. Hiszen már nem is az a ház az többé.

Gondoltam is magamban: ép ugy megnézhetnék egy franczia departementet.

A hogy azonban odaértünk, mégis mindjárt otthonosan éreztem magamat. Barátom, a ki nőtlen ember, igen szivesen, melegen fogadott bennünket és a megyeházán rendezett be két szobát a saját lakásából.

— Isten hozott, öreg, most már nem eresztelek el egy hétig.

— Három napot szántam rá.

— Egy hétig rab vagy itt, a barátoddal együtt. A főispáni hatalmamnál fogva, punktum.

— De engem az immunitás véd.

— Innen ugyan nem mozdulsz egy tapodtat se.

— Jó, jó, de egy egész hétig! Mit csinálok én itt egy hétig?

— Vadászol, tarokkozol. Hát a barátod mit szeret csinálni?

— Az olvasni szeret. Vannak-e valami könyveid?

— Beültetjük a kis öreget a levéltárba.

— Hát parthie van-e?

— Egy ezredes volt, az tudott tarokkozni, de eltették innen. A városbeliek nem értik, csak a négyes-tarokkot. Hanem van két szolgabiróm, a ki a hármashoz is tud, hát azokat berendeltem egy hétre a járásaikból.

— És ez alatt?

Kis zömök emberke volt, hosszúkás, nyomott fejjel, mint a gólyáé. Fekete, villogó szemei sok értelmet árultak el, jobb kezét fekete selyemkendővel felkötve tartván, csak a bal kezét nyujtotta felém:

— Szervusz — recsegte jóizüen az öreg, megrázogatva a kezemet. — Örülök, hogy elevenen is látlak, a fotografiádat már ismertem. De ott szebb gyerek vagy.

Aztán a főjegyzőt mutatta be a főispán; egy kissé elhizott ur volt nagy orral, simára borotvált képpel, elegáns, gondos öltözetben.

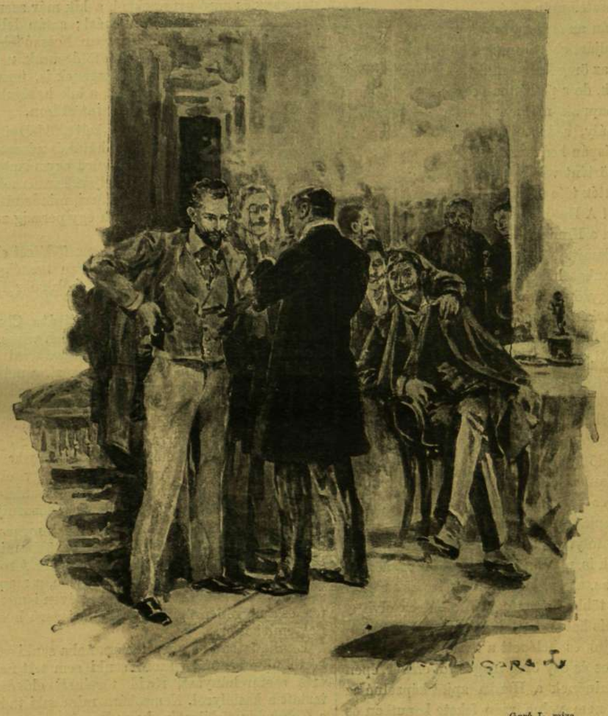

Gerő L. rajza.

Megnyilt az ajtó s belépett a tisztelendő úr és egy magas tót ember . . .

— Nos, ezalatt ott szünetelni fog a közigazgatás.

Vidám, helyes fiu a főispán, pompás modorral, a ki nem tanult ugyan sokat, de nem tud poseokat se csinálni; ezért lett csak főispán. Mert, hogy az ember többre vigye, ahhoz az kell, hogy tudjon valamit, ha egyebet nem, hát legalább pose-okat.

— Hát csak eredj a szobádba és vidd a németet is, mosdjatok meg és öltözzetek át, addig megfől a leves, egy pár főembert hivtam meg a tiszteletedre, meg az emlitett két szolgabirótarokkistát.

Mire egy kicsit fölfrissültem a szobámban, azalatt bent a főispán elfogadójában összegyülekeztek a vendégek, a kiket aztán sorba bemutogatott:

— Perecsényi Miklós alispán.

— A vármegye főpennája: Boroszlóy István.

— A megismerkedés kelyhének mámoros pitymalatába merülök, — mondá a főjegyző tréfás pose-al, mire vidáman mosolyogtak a többiek, és rám néztek nagykiváncsian, hogy bámulom-e a stilusát.

Azután a két szolgabirót mutatta be: Detre Miklóst és Vass Mihályt; az előbbinek a balarczán keskeny sebtapasz vonult végig, mint egy hegyláncz, az utóbbiról megjegyzé a főispán:

— A hires valkányi Vassokból való, a kiket Váczról elkergettek.

A többit aztán maga Vass Mihály magyarázta meg, hogy a nagyapja, Vass Vincze, eszközölt ki Vácz városának a palatinustól virágvasárnapra is szóló vásárjogot, de útközben az okmányt kivesztette az oldaltáskájából s újat

többé nem lehetett kapni a palatinustól. Innen is maradt fenn a v-vel kicsifrázott közmondás: «Valkányi Vass Vincze vesztette el Vácz városának virágvasárnapi vásárját.»

Vass Mihály csinos fiatal ember volt, monoklival és szépen szivott szivarszipkával, délczeg, sugár, mosolygó arczu, csak az torzitotta el, hogy az egyik füle le volt vágva, minélfogva a haját hosszúra növesztette, mint egy zongoraművész és lesimitva viselte a néhai fül üres telkén.

Az én német barátom (névszerint dr. Mayer Villiam Kristóf) félrevont nagybizalmasan egy ablakmélyedésbe:

— Te bruder, hol vagyunk mi most? Ugy-e egy városi kórházban?

— Dehogy. Ez a vármegyeháza. Hiszen mondottam már.

— És ezek?

— Ezek a tisztviselői kar.

— De hisz mind csonka, béna.

— Hja, az egyszer igy van. Minden tisztikar igy néz ki Magyarországon, közvetlen a képviselőválasztás után.

A főispán az órájára tekintett.

— Mindjárt ebédelünk, csak még a plébánost várjuk és az öreg Borcsánszkyt. Az denique mindig elkésik, de a plébános pontos szokott lenni.

— A papnak malheurje van — ujságolta Vass Mihály, a ki minden pletykát meghoz, azért a főispán kedvencze.

— Mi történt vele?

— Elvitték tőle a Hankát.

— Ohó! A Hankát, a szép tót Hankát.

— Ki az a Hanka? — kérdém, csakhogy épen szóljak valamit.

— A Hanka, hehehe, — válaszolta az ékes szavu főjegyző — Hanka a tisztelendő úr tányérjainak kedvencz elmosogatónője, a ki az érzések felköltésének zsongó sugárzatait löveli ékes énjéből.

— Hát úgy történt, — anekdotázik Vass Mihály, — hogy az apja, egy nagy hórihorgas platiniczai tót, beállított ma a parochiára a lányáért, hogy ő tovább nem hagyja, hogy ő hazaviszi. A tisztelendő úr kapaczitálja, hogy minek viszi, mikor a Hanka jól érzi itt magát, a tót csak mosolyog és morzsolgatja kezei közt a nagy, sulyos kalapját, «és mikor úgy szeretjük mindnyájan, — folytatja a tisztelendő úr, — még a szomszédok is, meg én is . . .» A tót most közbeszól: «Ez az, ez az, kirem alasan!» És se szó, se beszéd többé, kézenfogta Hankát és elvitte.

De nem is kaczaghattak az eseten, mert megnyilt az ajtó és belépett a tisztelendő úr, Blahunka János és egy öreg magas tót ember, épen olyan, ha minőnek a Hanka apját képzelné az ember, ha nem volna szép fekete kaputban és fényes lakkczipőkben kiöltözve, mint egy herczeg és nem lógna rettenetes deres szakálla le a hasáig, — a mit ma már csak az urak viselnek, mert ha nem kér is enni, de örökösen fésülni kell és törülgetni. Szegény ember nem ér rá az ilyesmire.

A nagy szakállak ritkák ma már. A cziviliczáczió irtó hadjáratot visz a hajak ellen s meglehetősen legyőzte őket. (Folyt. köv.)

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogosított magyar kiadás.)

IV. (Folytatás.)

A Clyde folyón lefelé.

Másnap, augusztus 2-ikán, a két Melvill-testvér, miss Campbell, meg Partridge és Bess asszonyság már kora hajnalban a helensburghi pályaházban voltak. Vasuton kellett Glasgowba menniök, mert az Obanba közlekedő gőzös nem állt meg útjában a helensburghi révben.

Hét órakor reggel az öt utas már megérkezett Glasgowba, s a pályaházból azonnal a Broomielaw hídhoz hajtattak, a honnan a hajó indult. A *Columbia* gőzös már vigan pöfékelt és várta az utasokat; kürtőjének fekete füstje összevegyült a szürkés köddel, mely a Clyde folyóból fölszállt; de a párák és gőzök lassankint oszladozni kezdtek a nap ragyogó sugarai előtt, szóval gyönyörü, derült idő igérkezett.

Miután málháik felől intézkedtek, miss Campbell és utitársai is fölszálltak a hajóra.

Ebben a pillanatban az indulást jelző harang még egyszer figyelmeztette a késlekedőket, aztán a gépész mozgásba hozta a kerekeket, melyek tompa dübörgéssel kavarták, paskolták a folyó piszkos, sárgás habjait. Majd fölhangzott a hosszú, fülsértő füttyentés, a köteleket fölhúzták a födélzetre és a *Columbia* gyorsan ereszkedett alá a folyam mentében.

Utasok bőven voltak, skótok és britek vegyest. Mert augusztus rendesen a kirándulások hónapja és épen a Clyde folyó vidéke, meg a Hebridák szigetcsoportja az, melyet a turisták legszivesebben fölkeresnek. Egész családok voltak itt: nagy és apró gyermekkel, a kik már zsenge korukban megszeretik az utazást; aztán lelkészek, magas selyemczilinderekben, hosszú fekete kabátban, angol bérlők és skót földesurak, nemzeti sipkájukban. De voltak idegenek is, termetes németek, vidám francziák, a kik hazájukon kivül is épen oly jókedvüek, mint otthon.

Miss Campbell élénken járt-kelt a födélzeten; hol elül volt, a hajó orrán, hol hátul és nézegette a városokat, falvakat, melyek sürü egymásutánban következtek a Clyde két partján. Természetes, hogy Sam és Sib, a két nagybácsi, mindenütt a sarkában volt és az egész úton egy perczig sem pihenhetett meg.

Bess asszonyság és Partridge a födélzet előrészén telepedtek le és barátságosan beszélgettek a múltról, a divatból kiment szokásokról és a régi jó időkről.

Ezalatt a *Columbia* vigan siklott át a Clyde két partja között. Jobbról esett Patrich város, a Kelvin torkolatánál, számos hajógyárával és óriási dockjaival, melyekkel szemközt, a másik oldalon, Govan hajógyárai és dockjai emelkedtek.

Miután a folyam bal-partján fekvő régi királyi várat, Renfrew várát, elhagyták, a folyam jobb partja erdős dombsorrá emelkedett, s e mögül kaczéran kandikált elő Kilpatrick városka, a mely előtt egyetlen irországi sem megy el a nélkül, hogy kalapot ne emelne, mert ott született Szent Patrick, Irország apostola és védőszentje.

Néhány mérfölddel odább az utasok megcsodálták a dumbartoni kastélyt, a mely több, mint ötszáz láb magas bazalt-szirten emelkedik. A roppant sziklatömb két csúcsának egyike, a magasabb, még ma is «Wallace Trónja» néven ismeretes, és a függetlenségi harcz legendaszerü hősének emlékét őrzi.

E pillanatban egy gentleman, noha senki sem kérte föl erre, bár viszont senki sem tett neki érte szemrehányást, rövid történeti előadást tartott a kastélyról. Nemsokára mindenki tudta a *Columbia* födélzetén, hogy Dumbartont már valószinüleg a rómaiak megerősitették, hogy ezt a történeti nevezetességü sziklát a XIII. század elején királyi várrá alakitották; hogy később, mikor Anglia és Skótország egyesült, egyike volt ama négy várnak, a melyet kölcsönös megegyezés alapján nem romboltak le; hogy Stuart Mária 1548-ban innen szállt hajóra Franczia-ország felé, a hol mint II. Ferencz felesége, egy napig királyné volt; hogy végre a waterlooi csata után 1815-ben, a nagy Napoleont is ide akarták zárni, de aztán a Castlereagh-minisztérium jobbnak tartotta Szent-Ilona szigetére küldeni a nagy francziát.

Miss Campbell, a ki merengve nézett maga elé, semmit sem hallott ebből az előadásból.

Szemei egyre a távolban jártak: Leven tornyának a romjait kereste. Talán azt remélte, hogy valami boszorkányt, vagy manót lát meg ott? Oh nem, csak ő akart az első lenni, a ki meglátja Clock világitó tornyát, mely a Firth of Clyde bejáratánál áll.

A világitó torony végre feltünt: olyan volt, mint egy óriási lámpa, a melyet gigászok épitettek.

A nap azonban égi útjának még a felét sem tette meg. Az ötvenhatodik szélességi körön tehát még legalább hét órára volt szükség, mielőtt a nap a tengerbe sülyed.

De ez nem sokat határozott. Itt volt a tenger, a mely most már méltóságteljesen terült el miss Campbell szemei előtt. És miss Campbell, egyetlen ábrándjába elmélyedve, némán, szótlanul nézte az óczeánt. Reá támaszkodva a hajóhid korlátjára, mozdulatlanul nézett a halkan morajló hullámokra és nézegetni látszott annak az ívnek a magasságát, melyet a napnak még be kell futnia, mielőtt a tengerbe hanyatlik. Csak legalább az ég, mely most oly derült, be ne felhősödjék akkorig!

Álmodozásaiból Sib hangja verte föl:

— Itt az idő, Helena!

— Miféle idő, bátyám? — kérdezte miss Campbell.

— Az ozsonna ideje, — felelte Sam.

— Menjünk tehát ozsonnázni, — mondta miss Campbell.

V.

Egyik hajóról a másikra.

Az ozsonna után, melyet angol szokás szerint fele részben hideg, fele részben meleg fogásokból állitottak össze, miss Campbell és a Melvill-testvérek fölmentek a hajóhidra.

Helena nem birt visszafojtani egy kiáltást, midőn ismét leült:

— És a láthatár? — szólt kérdőleg.

Meg kellett adni, hogy a láthatárnak nyoma sem volt. Néhány percz előtt eltünt, mert a hajó, éjszaknak fordulva, e pillanatban a Kyles of Bute szoros mentében haladt.

— Ez nem jól van, Sam bátyám! — mondta miss Campbell, tréfásan szemrehányó hangon.

A két testvér nem tudta, hogy mit feleljen, pedig ők épen nem voltak okai, hogy a *Columbia*, miután irányt változtatott, most egyenesen délnyugatnak fordúlt.

Mert Glasgowból Obanba a hajók két különböző irányt szoktak követni.

Az egyik — nem az, a merre a *Columbia* ment — a hosszabbik. Rothesay állomás után, mely Bute sziget fővárosa és a XI. századból való kastélyáról nevezetes, a hajó tovább haladhat a Clyde folyón lefelé, megkerülheti a szigetet, s elhagyva a kis és a nagy Cumbray szigetet, egészen az Azzan szigetig mehet, mely csaknem teljesen Hamilton herczeg tulajdona; innen nyugatra fordulva megkerüli Cantyre félszigetet s a Cigha-csatornán, meg a Sund-szorosan át bejut a Firth of Lorn partbenyomúlásba, melynek legtávolabbi kis öble valamivel Oban fölött torkollik.

A gőzös ezután délnek fordúlt, végig ment a Bute szoroson, a sok gyönyörü, részben erdős, részben kopár sziget között és végre, megkerülve az Ardlamont fokot, ismét északnak fordult. Balkéz felől elhagyta a kis East-Tarbet falut a cantyrei parton, elérte az Ardrishaig fokot és Lochgilphead várossal szemben besiklott a Crinan csatornába.

Ezen a ponton át kellett szállni a *Columbiá*ról, a mely nagyon nagy volt arra, hogy a csatornán átmehessen, mert a kilencz mérföld hosszú csatornán, melynek esését tizenöt zsilip szabályozza, csak könnyű és sekély járatú hajók közlekedhetnek.

A *Columbia* utasait is egy ilyen kis hajó, a *Linnet* vette föl. Az átszállás pár percz alatt megtörtént.

Az út a szük csatornán igen kellemes és változatos, mert hol magas partok, hol erdős dombok, hol kalászos rónaság, hol meg meredek sziklafalak között visz. Az állomásokon, mialatt a hajókorlát megnyilik, fiúk és leányok a közeli falvakból frissen fejt tejet kinálnak az utasoknak, azon az ószkori gæl nyelven, melyet egykor a kelták beszéltek.

A *Linnet* kikötött valamivel Ballanoch falu előtt és a *Columbia* utasai ismét átszálltak, ezúttal a *Glengarry* gőzösre, mely azonnal éjszakkeletnek fordult, hogy elhagyja a Crinan-öblöt és megkerülje azt a kiugró szirtfokot, melyen a nevezetes hűbéres kastély, a Duntroon-Castle, emelkedik.

Végre a *Glengarry* meghaladta a Jura sziget éjszaki fokát s ebben a pillanatban egyszerre kitárult a tenger, a maga egész végtelenségében, ragyogva, tajtékos hullámokban ringva, a derült, verőfényes ég alatt.

VI.

A corryvrekani örvény.

Délutáni hat óra volt. A nap még nem futotta be égi útjának négy ötöd részét s igy remélhető volt, hogy a *Glengarry* előbb Obanba ér, mintsem a fényes csillag az Atlanti oczeán habjaiba temetkezik. Miss Campbell tehát bizton hitte, hogy forró óhajtása még ma teljesül és estére megláthatja a Zöld Sugarat. Mert az ég oly tiszta és derült volt, mintha csak épen e gyönyörü tünemény megfigyelésének kedvéért rendelték volna meg, a tengeri láthatár pedig, Oronsay, Colonsay és Mull szigetek között nyitva állott a végtelenig, a meddig csak emberi szem elláthatott.

De egy váratlan esemény közbejötte föltartóztatta a hajót útjában.

Miss Campbell, a kit ábrándja egészen lekötött, egyre csak azt a végtelen síkot nézte, a mely a két sziget között a mérhetetlen oczeánba veszett. Épen ezért, talán ő volt az egyetlen az egész hajón, a kinek szemébe tünt, hogy a

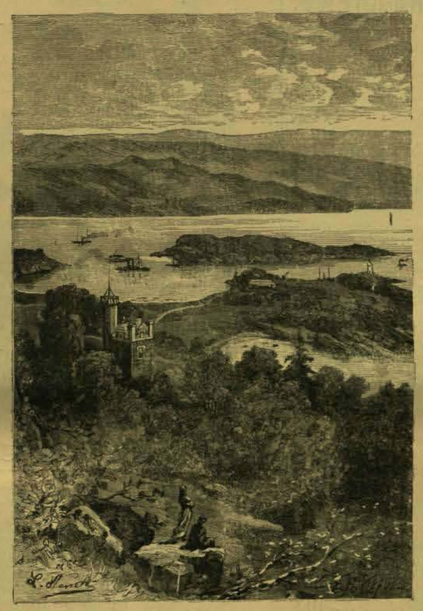

A Kyles of Bute szoros.

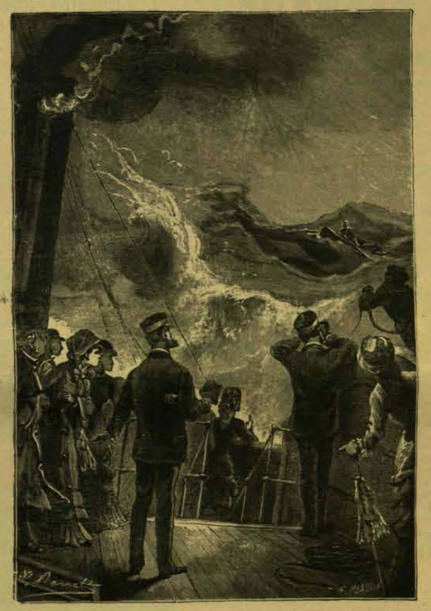

Valamennyien az örvény irányába néztek . .

szárazföldi hegyfok és Scarba sziget között a tenger vadul hullámzik. Egyidejüleg pedig, noha a hajó körül a tenger tükörsima volt, erős meg-megszakitott hullámverés moraja csapta meg füleit.

— Mért hullámzik a tenger és mért zúg oly erősen? — kérdezte Helena a két nagybácsitól.

A Melvill-testvérek zavarodottan néztek össze, mert egyikük sem tudta a különös tünemény okát.

Ekkor miss Campbell a kapitányhoz fordult, a ki a hajóhidon sétált, és ismételte a kérdést.

— Ez csak a mindennapi árdagály, — felelte a kapitány. — A zúgó morajlást pedig a corryvrekani örvény forgataga okozza.

— De hisz az idő csendes és derült, — jegyezte meg miss Campbell; — az enyhe szellő alig fodrozza a hullámokat.

— Ez a tünemény nincs összefüggésben az időjárással, — magyarázta a kapitány. — Oka az emelkedő tengerár, a mely a Jura-Sundból tör elő és a Jura meg a Scarba szigetek közé szorul. Ebben a szük csatornában aztán fokozott sebességgel rohan a partoknak és nagy baj volna, ha a ragadó áradat véletlenül elkapna egy kisebb hajót.

A corryvrekani örvény, melytől a parti hajósok méltán rettegnek, a Hebrida szigetcsoport egyik legkülönösebb része. A legenda szerint nevét egy skandináv herczegtől kapta, a ki hajóstól együtt itt veszett el a kelták idejében. És valóban nagyon veszedelmes forgatag is, a hol már számos hajó elpusztult, úgy, hogy szomorú nevezetességre vetekedik a norvég partok hirhedt örvényével, a Mælström árral.

Mis Campbell most még nagyobb érdeklődéssel és figyelemmel nézte a szilajon dübörgő viztömeget, mely hatalmas erővel ostromolta a partokat. Egyszerre csak valami különös dolog ötlött a szemébe. Jó messze a hajótól úgy látszott, mintha egy szikla szirt emelkednék ki a tomboló habokból: csakhogy ez a szirt a hullámokkal együtt szállt a magasba és esett alá a mélybe.

— Nézze, nézze, kapitány! — szólt miss Campbell: — ha az a sötét tömeg nem szikla, hát akkor ugyan mi lehet?

— Nem lehet más, mint egy elszabadult fatörzs, melyet a hullámok elragadtak, hacsak nem . . . s kezébe vette a messzelátót.

— Csónak! — kiáltott föl megdöbbenve.

— Csónak! — hebegte miss Campbell.

— Igen! . . . igen! . . . kiáltott közbe néhány utas, kit a fiatal hölgy hevessége meghatott.

A kapitány újra kezébe vette a messzelátót, nagy figyelemmel megnézte a csónak helyzetét, aztán odaszólt a kormányosnak, a ki mellette állt a hídon:

— Kormányra vigyázz! Egészen balra hajtsd!

A kormányos gyorsan forgatta a kereket s a gőzös rögtön nyugatra fordult a hegyfoktól. A

— A Glengarry — felelte a kapitány — nem volna képes ellentállani az örvénynek. De azért megkisérthetem, hogy megközelitsem a csónakot, s talán valami módon meg is menthetjük a bent ülőket.

Ezt mondva, az utasok felé fordúlt, hogy beleegyezésüket kikérje és megkapja.

Miss Campbell egyenesen hozzá lépett.

— Meg kell mentenie őket, kapitány! meg kell mentenie! . . . — kiáltott föl hevesen. — Utitársaim is épen úgy óhajtják ezt, mint én! . . . két ember életéről van szó: két emberről, a kit ön megmenthet . . . Oh, kapitány! . . . kérem, kérem! . . .

— Igen! . . . igen! . . . kiáltott közbe néhány utas, kit a fiatal hölgy hevessége meghatott.

A kapitány újra kezébe vette a messzelátót, nagy figyelemmel megnézte a csónak helyzetét, aztán odaszólt a kormányosnak, a ki mellette állt a hídon:

— Kormányra vigyázz! Egészen balra hajtsd!

A kormányos gyorsan forgatta a kereket s a gőzös rögtön nyugatra fordult a hegyfoktól. A

— Igen! . . . Nem csalódom! . . . Csónak, a mely vesztébe rohan az örvénybe.

A kapitány e szavaira az utasok mind odagyülekeztek és valamennyien az örvény irányába néztek. Kétségtelen volt, hogy a hullámok elragadtak egy csónakot, a mely a rohanó habok árjain föltartóztathatlanúl a halálba rohant.

Minden szem arra a csónakra tapadt, mely négy-öt mérföldnyire hányódott a *Glengarry*-től.

— Valószinüleg valami elszabadult, gazdátlan csónak lesz, — szólt az egyik utas.

— Nem, nem! — felelt egy másik; — látom, hogy ül benne valaki.

— Valaki? — kiáltott föl Partridge, a ki szintén ott volt: — ketten ülnek benne.

S valóban ketten ültek a csónakban, a melynek már nem voltak urai. Az a kis szellő, mely a part felől fújt, nem volt elég erős arra, hogy kiragadja őket a halál torkából, az evezőkre pedig nem is számithattak a viharzó tengeren.

— Kapitány! — kiáltott föl miss Campbell — nem hagyhatjuk elveszni a szerencsétleneket! . . . Ha nem sietünk segitségükre, menthetetlenül elvesznek! . . . Mentsük meg őket! . . . Mentsük meg, ez kötelességünk! . . .

A hajónak minden utasa igy gondolkodott és valamennyien izgatottan lesték a kapitány válaszát.

gépész parancsot kapott, hogy a tüzet éleszsze és fokozza a sebességet s a Glengarry nemsokára maga mögött hagyta balról a Jura sziget kiugró hegyfokát is.

A födélzeten senki sem szólt egy szót sem. Mindenkinek szeme aggódva függött a csónakon, mely egyre láthatóbb lett, a mint jobban és jobban közeledtek hozzá.

Csak kis halász-csónak volt, s már az árboczát is lefektették, hogy ki ne düljön az erőszakos zökkenésektől, a mint a habok ide s tova hányták.

A két utas közül az egyik elterülve feküdt hátul; a másik teljes erejéből evezett, hogy kijussanak az örvény forgatagos, vonzó köréből, s ha ez nem sikerül, úgy mindketten veszve vannak.

Félóra mulva a Glengarry már elérte Corryvrekan bejáratát és erősen táncolni kezdett a zúgó hullámokon; de egyetlen utas sem panaszkodott, noha egy-két turista csakhamar tengeri betegséget kapott.

A tenger köröskörül fehér volt a tajtéktól és úgy forrott, habzott, mint a frissen csapolt sör. Az egész olyan volt, mint egyetlen, óriási habbal tölt medencze, a mely roppant hegyekben emelkedett és ismét mély völgyekben veszett el.

A csónak már csak fél mérföldnyire volt. A két utas közül az, a melyik evezett, hihetet-

len erőfeszítéseket tett, hogy az árból meneküljön. Jól tudta, hogy a Glengarry a megmentésükre jött, de azt is tudta, hogy már nem sokkal közeledhetik hozzá, s hogy inkább neki kell visszafelé eveznie. A társa pedig, úgy látszott, a félelemtől, vagy kimerüléstől eszméletlenül hevert a csónak farában.

Miss Campbellen a legnagyobb fokú izgatottság vett erőt; egyetlen perczre sem tévesztette szem elől a csónakot, melynek veszedelmét ő vette észre legelőször s melynek megmentését a kapitány is az ő kértére koczkáztatta meg.

A helyzet azonban egyre sulyosodott. Attól lehetett tartani, hogy a hajó nem érkezik idejében a csónak megmentésére. Most már csak nagyon-nagyon lassan haladt, nehogy valami baj érje, ha esetleg szirtbe, vagy zátonyba ütődik; a hullámok pedig be-becsaptak elől és félni lehetett, hogy a gépházat is elöntik; ez pedig azért lett volna nagy baj, mert a kazán tüzét kioltották volna — s ez könnyen végzetes lehetett a gőzösre is.

A kapitány, a hajó orrának karfájára támaszkodva, éles szemekkel vizsgálta a tengert és úgy kormányoztatta a hajót, hogy a hullámok soha oldalt ne kaphassák.

Ezalatt a csónak nem tudott kivergődni a ragadó forgatagból. Az egyik pillanatban egészen eltünt valamely roppant magas hullámhegy mögött, a következő perczben aztán ismét megjelent, a mint a körben rohanó áradat magával ragadta, mint valami szalmaszálat és pedig annál sebesebben, minél kisebb lett a sugár, mely az örvény közepétől elválasztotta.

— Gyorsabban! gyorsabban! — kiáltotta miss Campbell, a ki már nem tudta magába fojtani szorongását.

De az elemek e rettenetes harczának láttára egyik-másik utas rémülten sikoltott föl. A kapitány pedig, a reá nehezedő felelősség tudatában habozni kezdett, hogy előbbre nyomuljon-e, vagy abban hagyja a mentés munkáját.

Pedig a csónakot és a gőzöst már alig egy fél alattság hossza, vagyis csak háromszáz láb választotta el; most már jól lehetett látni is a csónak szerencsétlen utasait.

Az egyik, a ki mozdulatlanul feküdt, öregesküsejü tengerész volt; a másik, erőteljes fiatalember volt és kétségbeesve evezett.

E pillanatban egy óriási hullám zúdult a gőzösre és nagyon válságossá tette a helyzetet.

A kapitány most már csakugyan nem mehetett előbbre, sőt ellengőzt kellett adatnia, hogy a gőzöst is magával ne ragadja az örvény áramlata.

Ugyanekkor egy másik hullám tarajára kapta a kis csónakot, fölemelte a magasba és a következő pillanatban lezuhanva, elnyelte.

A gőzösön egyetlen rémület-kiáltás hangzott föl! . . .

Elmerült a csónak? Nem, e pillanatban ismét fölbukott egy másik hullám tetején és néhány kétségbeesett evezőcsapás után a hullámnak a gőzös felőli völgyébe jutott.

— Vigyázz! vigyázz! — kiáltottak oda a matrózok a hajó orráról.

És már csóválták a kötéltekercset, lesve az alkalmas pillanatot, melyben oda hajíthatják.

(Folytatása következik.)

MARMATIA

Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300

házigomba-irtó és fa-conserváló szer.

Évek hosszu során át kipróbált kitünő szer mindennemü épületgomba gyökeres és biztos kirtására s fanyagoknak, különösen **padlók** és **házfedeleknek** korhadás elleni conservalására. Egy kilogramm „Marmatia" 10—14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kgrammot tartalmazó postaláda csomagolás- és használati utasitással **2 frt.** — 50 kgrmon felüli mennyiségben zsákokba csomagolva métermázsánként **40 frt.** (4 kgrmnal kevesebb nem küldetik.) **Egész épületek gombamentesitését megegyezés szerint 10 évi jótállással eszközöljük.** A „MARMATIA" utánvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett **egyedül** kapható és megrendelhető

Kávay János és Társainál

Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

Rogátsy-féle LILIANA-CREME.

Bámulatos hatás. Teljesen ártalmatlan.

Minden hölgy, aki szép lenni és tetszeni akar, és a szépségét legidősebb koráig fenntartani kivánja, csak Rogátsy-féle **Liliana**-cremet használja, mert csak ezáltal lehet a valódi szépséget elérni. A ránczos arczbőrt elsimitja és bársonypuhává teszi.

Szeplők, májfoltok, hímlőhelyek, pörsenések, pattanások, barna vagy sárga arcszin, arcrvörösség stb. egyszerre eltünnek. Bőrös gyorsasággal és a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, bájossá válik. 8141

1 tegely ára 50 kr., hozzávaló szappan 50 kr.

Rogátsy-féle LILIANA-PUDER.

kétségkivül netovábbja minden pudernek. Főelőnye, hogy tartósan födi az arczbőrt és szabad szemmel alig látható. Bál, szalon és nappali börszépitő szerrül szolgál. Teljesen ártalmatlan

ROGATSY KÁLMÁN gyógyszertára a Szt-Istvánhoz **NAGY-KIKINDÁN.**

Budapesten. Török József és Egger L. és J. uraknál. Rendelések pontosan és diszkréten eszközöltetnek.

ÁPOLD A FOGAIDAT!

OSAN 8270

Semmilyen fog- vagy szájtisztitószer nem volt még képes oly gyorsan a legszélesebb körök pártfogását megnyerni, mint **Osan**. Ezen kipróbált präparatum hatása antiseptikus, konzervato, tisztito, kellem-s és sajátlagos összetételeinél fogva **minden tekintetben jóval fölülmulja** az eddig ismert fogszereket. **Osan jóságban, szépségben és fájdalomnélküliségben** tartja meg a fogakat a legmagasabb életkorig. **Osan** hatóságilag és számos orvosi bizonyitványnyal lett véleményezve. — **Árak:** **Osan-szájvizesszencia** üvegekben à 88 kr. **Osan-fogpor** szelenczekben à 44 kr., **Osan-fogkefék** à 30 kr.

ANTON J. CZERNY, BÉCS,

XVIII., Carl Ludwigstrasse 6.

Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Király-utcza 12., továbbá minden gyógyszertárban, droguériákban és parfümériákban. Szétküldés utánvét mellett. Megrendelések oly helyről, hol még raktár nincs, fenti czégek egyikéhez intézendők. — Prospektus ingyen.

THYMOL CRÉME 8342 **legjobb a fogaknak.**

Mindenütt kapható.

REPRODUKALÓ-MÜINTÉZET

PHOTO-CZINKOGRAFIA

WOTTITZ MANFRÉD

VILLAMOS MÜTEREM

Nádor-utcza 19

AUTOTYPIA · PHOTOTYPIA · CHEMIGRAFIA · 4-SZINÜ NYOMAS · PHOTOLITOGRAFIA

TELEFON 18-99

BUDAPEST, VI., Király-utcza 30.

WEINWURM ANTAL

Első magyarországi fényképészeti, Cinkografiai, chromoautotipiai sokszorositó müintézete készit **hor**ganyt, valamint **réz** metszésben **kiséretet** a legszebb kivitelben. **Házon**kivüli felvételeket, u. m. **épitmények, gépek, tájképek,** továbbá **olajfestmények és ipar müvészeti** tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.

Budapest, IV., Károly-utcza 3.

Telefon 1700.

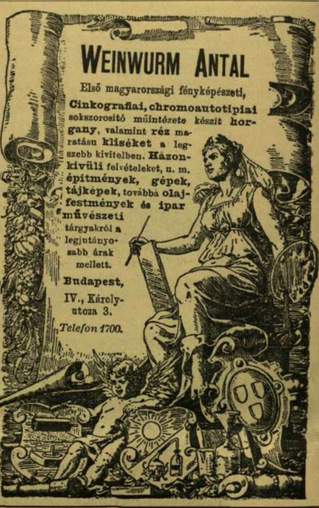

Formosa a plastikai orthopädiának (test. egyenészet) legkiválóbb vivmánya

Kiegyengetés aczél és vattirozás nélkül! Magas vállak, csipők és ferdére nőtt hátak kiegészitésére ugy urak, mint hölgyek részére. **Egyenestartók, müfüzők Scoliosis-nál,** járó és **támgépek** coritisnál **Hessing rendszere** alapján, **mükezeket,** mülábakat, haskötőket stb. stb. jótállás mellett készit

Keleti J. orthopädiai müintézete Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 17.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. 8379

SIEMENS és HALSKE

Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.

Készit:

villamos világitási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket

városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.

Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.

Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékanyagokat, kábeleket, iv- és izzó-lámpákat.

Táviró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket.

Vasuti váltó-biztositó berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket. Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.

Világitó testeket. 8015 **Világitó testeket.**

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Folytatás.)

— Mit csinál a Hanka?! — kiáltották a plébános elé pajkos vigyorgással.

A tisztelendő úr mogorva arczot vágott, egy tekintetet vetve ránk, idegenekre.

— Ne ránczold a homlokodat, kedves papom, — feddette az alispán kedélyesen, — ne légy farizeus most, mert itt camera charitatis vagyunk; az az úr nem tud egy szót se magyarul (a német baratomra mutatott), ez a másik meg (én rám mutatott) egy eretnek, a kit te úgy is megvetsz, mert megszavazta az egyházpolitikai törvényeket.

A pap fürgén futott felém a husos apró lábaival és szivélyesen megölelt.

— Hiszen mi iskolatársak vagyunk! — kiáltá.

— Igen, igen, te vagy a Blahunka Jankó?

— Persze, hogy az vagyok, barátja az erénynek. Isten hozott nálunk.

— Mit? Ti iskolatársak vagytok? — kérdé a főispán meglepetve. És hol jártatok együtt?

— Itt, a te székvárosodban, — mondám.

— No, ezt nem tudtam.

— Minden kő érdekes itt nekem, minden fa. Mert azok még bizonyára a régiek. Csak az emberek változtak. Ebéd után el is megyek egy kicsit őgyelegni.

— Hollá! ni, Borcsánszky bácsi! — kiáltott fel most a főispán, — hadd mutassalak be kedves vendégeimnek. — S ezzel karonfogta az imént jött nagyszakállas urat s hozzám vezette: Borcsánszky György; Georg von Borcsánszky, ismételte a német barátomnak is.

— Igen örülök.

Csupa mosoly lett az arcza s meghajlott, mint egy bumerang.

— Enyim az öröm, kirlek alásan nagysagos uramöcsém, azért ne is izéljél . . . mert én megniznélek téged, ha mutogatnanak is pinzért; de én egy hangya vagyok, egy hangya.

— Árvaszéki elnök, — jegyezte meg a főispán mintegy kiegészitésképp.

— Egy hangya, — ismétlé Borcsánszky, — mialatt a nagy hasát simogatta, aztán egyet tüsszentett és rengeni látszott sarkaiban e rettenetes tüsszentéstől az egész megyei palota.

— Szép állás, — mondám szórakozottan.

— Jarja sok gonddal, sok irka-firkával, felelősigel. Mert csak lári-fári, a mit emberek mondjak, hogy az árvákra az Isten viseli gondot. Nem észre vettem. Eddig legalabb el nem intézte egyetlen ügydarabot se. Csak arvakat csinálja mienk nyakunkra.

— Van sok restanczia?

— Akad, — felelte dicsekedő hangon.

Azonban nem lehetett sokáig fecsegni, pedig a «hangya» kedélyes öreg úr volt, a kiből bugyogott az originalitás, de a szomszéd ebédlő szárnyas ajtói szétnyiltak, miután előbb a hajdu jelentette, hogy tálalva van.

Nem akarok időzni az ebéd leirásánál: jó volt, pompás volt, a vidéki nagy ebédek karakterében, hogy a franczia étel nyomában rögtön jön egy halálos magyar étel. A kappant, ősz évadja lévén, a fáczán helyettesité, a fáczánnál franczia pezsgőt töltenek s elkezdődnek a tósztok. A főispán engem köszöntött fel, én pedig őt; Mayer Kristóf barátomra Boroszlóy főjegyző emelt poharat, körülbelül ezeket mondván tört németséggel: Igen szép a nevezett úrtól, kinek tudományos hire, fiatalsága daczára, a hármas halmok országába is eljutott, hogy idejött minket tanulmányozni. Biztositja, hogy jó helyre jött, épen ebbe a megyébe, hol a főispán úr ő méltóságának a lelke él füben-fában és hol olyan közigazgatást fog látni, a minő a világon

Goró L. rajza.

Tova siettem a patak mellett.

nincs több. Kivánja az egek urától, hogy a szeretett német vendégnek életéveit fütyörészve szövögesse bele a késő századokba, hogy a mikoron már egy német se lesz a világon, ő még mindig éljen, és hogy valakivel beszélgetni tudjon, kénytelenittessék a magyar nyelvet megtanulni. Vivat, floreat, crescat!

— Hóbortos ember ez a Boroszlóy, — sugtam a főispánnak, kinek a jobbján ültem.

— Be van rugva, — felelte.

— Hogyan, már délelőtt?

— Nem úgy értem, — magyarázta meg, — hanem már régóta, az anyatejtől. De most hallgassuk Borcsánszky bácsit.

Borcsánszky emelkedett fel, megsimogatta óriási szakállát és a szalvétával leverte mellényéről a morzsákat.

Ünnepélyes csönd állt be.

— Tisztelt uraim! — kezdé stentori hangon.

— Halljuk! Halljuk!

— Barangol és zúg, zúg az őszi szél.

— Inkább csendes idő van odakünn, — szól közbe Vass Mihály.

— Taceas, amice. Nec ideam habes.

(Hallgass, barátom, nincs fogalmad sem a dologról.)

Barangol és zúg, zúg az őszi szél,
Csörögnek a fák száraz lombjai
Mint rab kezén a megrázott bilincs.
Hallgass, zúgó szél, hadd beszéljek én.

Vass Mihály megint közbeszól:

— Hallgass te is, zúgó szolgabiró, — förmed fel a szónok.

Mert ha nem hallgatsz, tulkiáltalak
Mint nősirást az égiháboru;
Egy nemzet és két ország hallja meg,
Mi eddig bennem titkon forra csak.
S mit most szivemből kiröpitek,
Mint vulkán az égő köveket,
Az forra bennem —

hogy tisztelendő Blahunka János urat az Úristen sokáig éltesse. (Zajos tetszés.)

— Az öreg nagy tehetség, — jegyzé meg az alispán, ki szemben ült velünk.

— És kitünő hivatalnok, — tette hozzá a főispán. — Valóságos minta.

Erre Blahunka plébános taszitá hátra a széket és meghivta az egész társaságot, úgy a mint van, szerény házához vacsorára.

— Helyes! Helyes! De hát, mi van a Hankával?

— Igaz-e, hogy az elmenetel foszladozó szivárványát lebegteti? — kérdé Boroszlóy vihogva.

— Ott lesz-e még, vagy nem lesz már?

A pap röstelkedve sütötte le szemeit tánvérjára.

— Irigy kutyák vagytok! — dohogta.

Fölpattant most nemes vetélkedéssel az alispán és meghivta az egész társaságot másnap ebédre, a mitől vérszemet kapott Borcsánszky és másnap estére invitálta meg a vendégkoszorút. Mert örökre boldog volna, ha az elefántok eljönnének a hangyához.

Mindenféle tarka-barka beszédek közt ittuk meg a kávét és a cognacot, mire én otthagyva a némétemet, megszöktem a társaságtól, hogy bebarangoljam a várost, hol diákéveimet töltöttem. Ez volt a legédesebb czélja útamnak. Megfürészteni lelkemet a fiatalkori emlékekben.

Ne legyen ott velem senki, a ki közbeszólhasson s elhessegesse a régi képeket, a miket pajkos tündérek, a kik kikelnek vizből, fából, házak fedeléből megmutogatnak még egyszer . . . még egyszer.

Sietve mentem végig a Varga-utczán, a hol az ódon iskola áll nagy, hatalmas kéményeivel, szöges, erős kapujával. Mellette egy kis patak csörög vidáman. Csak úgy csörög most is, mint harmincz év előtt.

Megnézegettem az udvart, ott áll a csöngetyü. Hej, ha még megvolna a vén pedellus, a ki kongatta! Oh, be szeretném látni a tantermeket belülről, a padot, a hol ültem, a kathedrát, a hol a tanár ült.

Szivem meglágyult, elérzékenyedtem, nem birtam itt ki tovább. Tova siettem a patak mellett, mig kijutottam a csizmadiák negyedébe.

Itt ezen a vidéken laktam utoljára. Oh Istenem, a ház már nincsen meg. De kár, de kár!

Hát ez miféle rét, balra? Nini, hiszen ez a mező, a hol a pige-játék folyt, meg az ütközetek a mesterlegényekkel, de az iszapos patak, melybe bekergettük őket, kiapadt, eltünt, csak egy kis mélyedés látszik és a bujább fü jelzi, hogy ez a csík valaha egyéb volt. A kis kőhidacska még most is megmaradt félig romban: a híd túlélte a patakot. Hát nem mulatságos ez? Ezen a hidon tanulgattam reggelenkint (mert aurora musis amica) a leczkéimet Homérból. Mint villámczikázáskor a menny, a híd láttára megnyilik eszemnek az a árbocz körül és megkötötte, a gőzös pedig azonnal teljes gőzzel hátrafelé lapátolt és maga után vontatta a csónakot is, melyet egyre közelebb húzott a hajóhoz.

A fiatal ember, eldobva az evezőket, karjaiba fogta elalélt társát és a gőzös legénységének segitségével, az öreg matrózt csakhamor fölhúzták a födélzetre. A szegény embert, épen abban a pillanatban, mikor az ár a csónakot elragadta, egy erős hullámcsapás leütötte lábáról és ezért vesztette el eszméletét.

A következő pillanatban a fiatal ember is fölugrott a födélzetre. Látszott, hogy hidegvérét épen nem vesztette el; alakja, magatartása nyugodt volt és azt bizonyitotta, hogy sem lelki, sem testi ereje egy perczre sem hagyta cserben.

Mindenek előtt elalélt társát igyekezett eszméletre hozni. Ez volt a csónak gazdája, egy öreg halász, a kit egy jó pohár brandy csakhamar magához térített.

— Olivier úr! — szólt nyögve.

— Ah! öreg barátom — szólt a kérdezett — hát az a hullámcsapás? . . .

— Semmi, semmi! Láttam én már különbet is! Hanem azt hittem, hogy . . .

— Hála Istennek! . . . De az én könnyelmüségemet majdnem nagyon drágán fizettük meg! Végre mégis csak megmenekültünk!

— Az ön segitségével, Olivier úr!

— Nem . . . az Isten segitségével!

S a fiatal ember, keblére ölelve az öreg hajost, épen nem titkolta megindulását, mely a többi utasokra is átragadt.

Majd, a Glengarry kapitánya felé fordulva, a ki épen ekkor jött le a hajóhidról, igy szólt:

— Kapitány, nem tudom, hogyan köszönjem meg ezt a végtelen szolgálatot . . .

— Uram, én csak kötelességemet teljesitettem s az igazat megvallva, utasaimnak több joguk van az ön köszönetére, mint nekem.

A fiatal ember melegen megszorította a kapitány kezét s aztán, az utasok felé fordulva, udvariasan köszöntötte őket.

Annyi bizonyos, hogy a Glengarry segitsége nélkül, úgy ő, mint a társa okvetlenül elvesztek volna a corryvrekani örvényben.

Mialatt ezek a hálanyilatkozatok folytak, miss Campbell kissé félre vonult. Nem akarta, hogy a fiatal ember megtudja, mekkora része volt neki az ő megmentésében. Ezért ott tartózkodott a hajó előrészében . . . midőn egyszerre, mintha alvó képzelete hirtelen felocsúdott volna, fölkiáltott:

— Hát a Zöld Sugár? . . . És a nap?

— Nincs már nap! — szólt Sam.

— Nincs már sugár! — tette hozzá Sib.

Valóban, már késő volt. A nap koronája, mely a gyönyörü, derült láthatáron már leáldozott, az ürbe lövellte csodálatos Zöld Sugarát, — de miss Campbell nem is figyelt rá! Gondolatai másutt jártak: szive, lelke ott volt a veszélyben forgó csónakkal, s mialatt azt megmentették, a Zöld Sugár elvillant — s ki tudja, lesz-e még alkalom, hogy újra megfigyeljék!

— Ez kár! — mondta halkan Helena, de hangjában épen nem érzett meg, hogy valami nagyon bánkódik.

E közben a Glengarry megfordult, hogy végkép kijusson a Corryvrekan sodrából s megint éjszaknak fordította orrát. Az öreg halász, még egyszer kezet fogva ifjú társával, nemsokára megint leszállt a csónakjába és fölhúzva a vitorlát, neki vágott a tengernek Jura sziget felé.

A fiatal ember pedig, kinek málháját fölhúzták a födélzetre, a hajón maradt és szaporította azoknak a turistáknak a számát, a kik Obanba igyekeztek.

A gőzös, jobb kéz felé hagyva a Shuna és Luing szigeteket, a Seil sziget mentében siklott tovább; nem sokára elérte a Firth of Lorn öblöt s a vulkanikus Kerrera sziget, meg a szárazföld között haladva, az estszürkület utolsó világosságánál megérkezett Obanba, a hol azonnal horgonyt vetett és partra tette utasait.

VII.

Ursiclos Aristobulus.

A turisták és fürdővendégek ebben az évben is szép számmal verődtek össze Obanban. Az egyik legjobb szálloda bérlőinek névsorában pár hét óta a többé-kevésbbé híres nevek között olvasható volt az Ursiclos Aristobulus úré is, Dumfriesből, Alsó-Skótországból.

Ez a nevezetes «személyiség» huszonnyolcz éves volt, s a mint soha sem volt fiatal, úgy valószinű, hogy sohasem lesz öreg sem. Természetesnek látszott, hogy avval a korral jött a világra, a melylyel majd az egész életét leéli. Testalkata mindennapi volt; alakja jelentéktelen, semmit mondó; haja nagyon szőke egy férfinak; pápaszemet viselt, mely alól kipislogtak kifejezéstelen, rövidlátó szemei; rövid orra oly tompa volt, mintha nem is az arczához szabták volna. A százharminczezer hajszálból, mit egy szorgalmas német statisztikus adatai szerint minden ember a fején hord, neki már alig volt hatvanezer.

Ursiclos Aristobulus nemcsak vagyonban, hanem eszmékben is gazdag volt. Olyan fajta fiatal tudós volt, a ki halálra untat másokat általános ismereteivel; az oxfordi és edinburghi egyetemen tanult, de többet tudott a fizikából, vegytanból, matematikából és csillagászatból, mint az irodalomból. De minden tudománya mellett is kevés hiányzott ahhoz, hogy ostoba legyen; legkiállhatatlanabb bogara az volt, hogy mindenről, a mi előfordult, vagy a miről szó volt, azonnal bő, tudományos magyarázattal szolgált: szóval kellemetlen, pedáns volt. Nem mulattak rajta, mert az, a mit mondott unalmas volt, de kinevették, mert ő maga tényleg nagyon nevetséges volt.

Ilyen volt Ursiclos Aristobulus. Hogyan szerethette meg a két Melvill-testvér ezt a pedáns szobatudóst annyira, hogy egyetlen húguknak férjéül óhajtsák? Hogyan és miért tetszhetett meg ennek a két agglegénynek? Valószinüleg azért, mert ő volt az első, a ki ilyen ajánlattal közeledett miss Campbellhez. Kétségtelen, hogy az ajánlatra a két naiv agglegény igy okoskodott:

— Ime, itt van ez a gazdag és jó családból való fiatal ember, a ki szabadon rendelkezik azzal a vagyonnal, a mit szüleitől és egyéb rokonaitól örökölt; ezenfölül pedig tudós is! Ez ritka szerencse Helenára nézve! A házasság magától is meglesz, mert minden tekintetben megfelelnek egymásnak.

Erre aztán kölcsönösen megkinálták egymást a közös családi burnótszelenczéből és a kezeiket dörzsölve, egymásra kacsintottak, mintha mondanák:

— No, lám: ezt ugyan nyélbe ütöttük!

És a két Melvill-testvér szinte maga is elcsodálkozott azon a ravaszságon, a melylyel a Zöld Sugár szeszélyét fölhasználva, rávették unokahúgukat, hogy Obanba menjen velük. Ott, a nélkül, hogy ez a kicsinált dolog látszatát viselné magán, megint tovább folytathatják a barátságos viszonyt Ursiclos Aristobulus úrral, kinek elutazása folytán a bensőbb ismeretség félben szakadt.

A Melvill-testvérek és miss Campbell egyelőre a Caledonian Hôtel-ben szálltak meg. Gondoltak ugyan arra is, hogy ha esetleg hosszabb ideig kell itt tartózkodniok, majd kibérelnek egy villát, de erre most még nem volt szükség, mert hála Bess asszonyság és Partridge gondoskodásának, elég kényelmesen érezték magukat Mac-Fyne mester szállodájában is.

Másnap reggel kilencz órakor a két Melvill-testvér elhagyta a szállodát. Miss Campbell még a szobájában volt és eszébe sem jutott, hogy a két nagybácsi Ursiclos Aristobulus keresésére indúlt.

Azt kell föltennünk, hogy ösztönszerű sejtés vezette őket, mert alig tiz percz mulva már szemben jött velük Ursiclos Aristobulus, a ki minden reggel a part mentében tette meg tudományos sétáját.

— Ursiclos úr! — kiáltottak rá a Melvill-testvérek.

— Melvill urak! — felelt Aristobulus, a meglepődésnek árnya nélkül.

Aztán közönyösen kezet fogott velük és megkérdezte:

— Önök itt . . . Obanban?

— Tegnap este óta — mondta Sam.

— És örülünk, Ursiclos úr, hogy ritka egészségben láthatjuk — tette hozzá Sib.

— Ah! köszönöm, uraim. — Önök már bizonyosan látták a mai táviratot?

— Miféle táviratot? — kérdezte Sam. — Talán a Gladstone-kabinet már . . .

— Nem a Gladstone-kabinetről van szó — felelte Ursiclos Aristobulus megvetőleg — hanem egy meteorológiai táviratról.

— Ah, igen! — szólt a két testvér.

— Igen! azt jelentik, hogy a swinemündei depresszió éjszak felé haladt és útközben még mélyebbre süllyedt. Középpontja most Stockholm közelében van, a hol a barométer egy hüvelykkel, illetőleg huszonöt milliméterrel esett és most csak huszonnyolcz egész, hat tized hüvelyket mutat, a mi átszámitva a tudósoknál használatos tizedes mértékre, hétszázhuszonhat milliméternek felel meg. Ha a légnyomás keveset változott is Angliában és Skótországban, Valencziában egy tizedrészszel és Stornowayban két tizedrészszel süllyedt tegnap óta.

— És ez a légnyomás? . . . kérdezte Sam.

— Minő kilátásokat nyujt? — tette hozzá Sib.

— Hogy a szép időnek vége van, — felelte Ursiclos Aristobulus, — és hogy az ég csakhamar elborúl, mert a délkeleti szelek mind összegyűjtik a párákat.

A két testvér megköszönte a fiatal tudósnak ezt az érdekes időjóslatot, a melyből azt következtették, hogy a Zöld Sugárra még jó ideig várhatnak. Ezért különben nem nagyon boszankodtak, mert igy legalább biztosak voltak, hogy hosszabb időt tölthetnek Obanban.

— S önök miért jöttek, uraim? — kérdezte Ursiclos Aristobulus, miután fölvett a földről egy darab követ, melyet gondosan és nagy figyelemmel vizsgált meg.

A két nagybácsi bevárta, mig ez a vizsgálat véget ér és csak azután felelt, miután a kő eltünt a fiatal tudós zsebében, a hol már több társa melegedett.

— Azzal a szép szándékkal jöttünk, hogy pár napot itt töltünk, — mondta Sib.

— S hozzá kell tennünk még azt is, hogy miss Campbell szintén velünk van, — folytatta Sam.

— Ah! . . . miss Campbell! — felelte Ursiclos. — Azt hiszem, hogy ez a kova a gael korszakból való. Legalább a jelek szerint . . . Valóban, nagyon örülök, hogy miss Campbellt viszontláthatom! . . . meteorvas is van benne . . . Ez a kellemes klima bizonyára jót tesz neki.

— Baja tulajdonképen most sincs, — jegyezte meg Sam — és nem is egészségi szempontokból jöttünk ide.

— Nem tesz semmit, — vágott közbe Ursiclos. — Azért a levegő kitünő. Null, komma, huszonegy oxigén és null, komma, hetvenkilencz azót, a melybe kellő arányban vegyül egy kevés vízpára. A szénsavnak alig van kimutatható nyoma. Minden reggel vegyelemzem a levegőt.

A két nagybácsi ebben a vegyelemzésben bizonyos gyöngéd figyelem nyilatkozását látta miss Campbell iránt.

— De ha önök nem egészségi szempontból jöttek Obanba, akkor miért hagyták el helensburghi kastélyukat? — kérdezte a fiatal tudós.

— Nincs okunk, hogy eltitkoljuk ön előtt, főleg miután már . . . kezdte Sib.

— Talán az a természetes ohajtás vezette önöket, — vágott közbe Ursiclos, — hogy gyakrabban találkozzam miss Campbellel és hogy alkalmunk legyen egymást jobban megismerni, illetőleg becsülni tanulni?

— Kétségtelenül, — felelte Sam. — Azt gondoltuk, hogy ilyen módon az óhajtott czélt hamarabb elérhetjük.

— Teljesen igazuk van, uraim, — felelte Ursiclos Aristobulus. — Itt, ezen a semleges területen, gyakran találkozhatunk miss Campbellel és elbeszélgethetünk a tengeri áramlásokról, a szelek irányáról és erejéről, a hullámok magasságáról, a tenger-dagály és apály váltakozásairól, meg sok más fizikai tüneményről, melyek bizonyára nagyon érdekelni fogják miss Campbellt.

A két testvér elégedetten egymásra mosolygott és aztán igenlően bókolt. Kijelentették, hogy hazamenve a helensburghi kastélyba, igen szivesen látnák őt vendégül: — de már egész bizalmasan, mint a családba tartozó tagot.

Ursiclos Aristobulus azt felelte, hogy ennek ő is nagyon örülne, annál inkább, mert a kormány épen most igen fontos meder-tisztitási munkálatokat fog végeztetni a Clyde folyóban még pedig Helensburgh és Greenock között, — s ezek a munkálatok azért fontosak, mert a gépezeteket az eddig még ki nem próbált villamos erő mozgatja. Ha tehát szivesen látják a kastélyban, neki alkalma lesz az uj szerkezetü hidraulikus gépeket tanulmányozni és egyuttal kiszámitani esetleges előnyeiket is.

— De, — folytatta Ursiclos, — mégis csak kellett önöknek valami ürügyet kitalálniok, hogy miss Campbell csak fiatal leány, — felelte Sib, — s úgy látszik, hogy igen is nagy, túlságos fontosságot tulajdonit ennek a tüneménynek . . .

— Sőt azt is mondta, hogy addig férjhez sem megy, mig ezt a Zöld Sugarat nem látta, — tette hozzá Sam.

— Nos, uraim, — szólt Ursiclos Aristobulus, — akkor hát majd megmutatjuk neki a Zöld Sugarat.

Ezután mind a hárman megindúltak hazafelé a tengerpart mentén vezető gyalogúton.

A fiatal tudós megragadta az alkalmat annak a föltüntetésére, hogy a nők általában a felületességet kedvelik és nagy vonásokban vázolta a társadalom kötelességeit, melyeket teljesiteni kellene, hogy a nők szellemi szinvonalát és értelmiségét emelje. Azt ugyan kizártnak tartja, hogy a nők agya fölérjen a férfiakéval, mert amabban kevesebb az agyvelő és az agytekerületek száma és finomsága is kisebb: de mindamellett nagyobb eredmények volnának elérhetők a mostaniaknál.

A két testvér áhitattal figyelt, s annál szivesebben hallgatott, mert úgy is lehetetlen lett volna egyetlen egy közbeszólást is beszúrni ebbe az egyfolytában zuhogó szóáradatba, a mely hasonló volt a betanult mondókához.

Igy értek mintegy száz lépésnyire a Caledonian Hôtel elé, a hol megálltak, hogy búcsút vegyenek egymástól.

Ugyane pillanatban a szálloda egyik első emeleti ablakában miss Campbell jelent meg. Nyugtalanúl nézegetett ki az ablakon és meglátszott, hogy boszankodik; jobbra, balra, egyenest és oldalt nézegetett, egyre keresve az óhajtott szemhatárt, de sehol sem lelte.

Végre megpillantotta a két nagybácsit. Azonnal becsukta az ablakot, s pár pillanat múlva ő is lent volt a téren, de komoran, borús arczczal közeledett két bátyjához.

A két Mellvill összenézett. Mi baja Helenának? Talán Ursiclos Aristobulus váratlan megjelenése idézte elő azt a szokatlan izgatottságot?

Ezalatt a fiatal tudós már előbbre ment és gépiesen üdvözölte miss Campbellt.

— Ursiclos Aristobulus ur, — szólt Sam és némi szertartással mutatott rá.

— A ki, egész véletlenül, szintén Obanban van, — tette hozzá Sib.

— Ah! . . . Ursiclos úr?

A miss Campbell alig fogadta a fiatal tudós

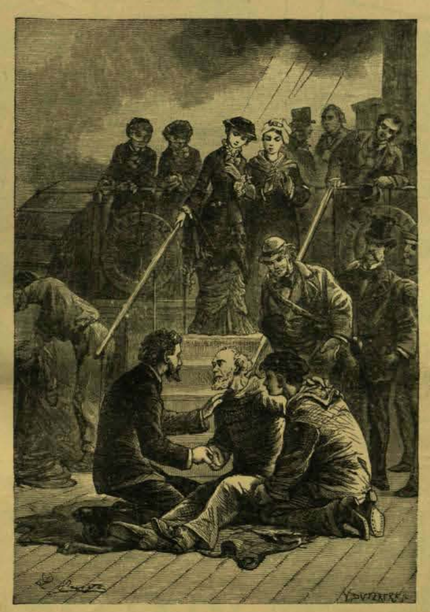

Könnyelmüségemet majdnem drágán fizettük meg . . .

S önök miért jöttek uraim? . . .

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogositott magyar kiadás.)

(Folytatás.)

Ekkor a kapitány észrevette, hogy a forgatag egy perczre elcsöndesült és rögtön parancsot adott, hogy teljes gőzzel előre menjenek. A Glengarry hirtelen előre szökkenve, benyomúlt a szük szorosba, a csónakot pedig néhány evezőcsapás szintén közelebb hozta.

Most lehajitották a kötelet . . . a fiatal ember röptében elkapta, körülcsavarta az árbocz körül és megkötötte, a gőzös pedig azonnal teljes gőzzel hátrafelé lapátolt és maga után vontatta a csónakot is, melyet egyre közelebb húzott a hajóhoz.

A fiatal ember, eldobva az evezőket, karjaiba fogta elalélt társát és a gőzös legénységének segitségével, az öreg matrózt csakhamor fölhúzták a födélzetre. A szegény embert, épen abban a pillanatban, mikor az ár a csónakot elragadta, egy erős hullámcsapás leütötte lábáról és ezért vesztette el eszméletét.

A következő pillanatban a fiatal ember is fölugrott a födélzetre. Látszott, hogy hidegvérét épen nem vesztette el; alakja, magatartása nyugodt volt és azt bizonyitotta, hogy sem lelki, sem testi ereje egy perczre sem hagyta cserben.

Mindenek előtt elalélt társát igyekezett eszméletre hozni. Ez volt a csónak gazdája, egy öreg halász, a kit egy jó pohár brandy csakhamar magához térített.

— Olivier úr! — szólt nyögve.

— Ah! öreg barátom — szólt a kérdezett — hát az a hullámcsapás? . . .

— Semmi, semmi! Láttam én már különbet is! Hanem azt hittem, hogy . . .

— Hála Istennek! . . . De az én könnyelmüségemet majdnem nagyon drágán fizettük meg! Végre mégis csak megmenekültünk!

— Az ön segitségével, Olivier úr!

— Nem . . . az Isten segitségével!

S a fiatal ember, keblére ölelve az öreg hajost, épen nem titkolta megindulását, mely a többi utasokra is átragadt.

Majd, a Glengarry kapitánya felé fordulva, a ki épen ekkor jött le a hajóhidról, igy szólt:

— Kapitány, nem tudom, hogyan köszönjem meg ezt a végtelen szolgálatot . . .

— Uram, én csak kötelességemet teljesitettem s az igazat megvallva, utasaimnak több joguk van az ön köszönetére, mint nekem.

A fiatal ember melegen megszorította a kapitány kezét s aztán, az utasok felé fordulva, udvariasan köszöntötte őket.

Annyi bizonyos, hogy a Glengarry segitsége nélkül, úgy ő, mint a társa okvetlenül elvesztek volna a corryvrekani örvényben.

Mialatt ezek a hálanyilatkozatok folytak, miss Campbell kissé félre vonult. Nem akarta, hogy a fiatal ember megtudja, mekkora része volt neki az ő megmentésében. Ezért ott tartózkodott a hajó előrészében . . . midőn egyszerre, mintha alvó képzelete hirtelen felocsúdott volna, fölkiáltott:

— Hát a Zöld Sugár? . . . És a nap?

— Nincs már nap! — szólt Sam.

— Nincs már sugár! — tette hozzá Sib.

Valóban, már késő volt. A nap koronája, mely a gyönyörü, derült láthatáron már leáldozott, az ürbe lövellte csodálatos Zöld Sugarát, — de miss Campbell nem is figyelt rá! Gondolatai másutt jártak: szive, lelke ott volt a veszélyben forgó csónakkal, s mialatt azt megmentették, a Zöld Sugár elvillant — s ki tudja, lesz-e még alkalom, hogy újra megfigyeljék!

— Ez kár! — mondta halkan Helena, de hangjában épen nem érzett meg, hogy valami nagyon bánkódik.

E közben a Glengarry megfordult, hogy végkép kijusson a Corryvrekan sodrából s megint éjszaknak fordította orrát. Az öreg halász, még egyszer kezet fogva ifjú társával, nemsokára megint leszállt a csónakjába és fölhúzva a vitorlát, neki vágott a tengernek Jura sziget felé.

A fiatal ember pedig, kinek málháját fölhúzták a födélzetre, a hajón maradt és szaporította azoknak a turistáknak a számát, a kik Obanba igyekeztek.

A gőzös, jobb kéz felé hagyva a Shuna és Luing szigeteket, a Seil sziget mentében siklott tovább; nem sokára elérte a Firth of Lorn öblöt s a vulkanikus Kerrera sziget, meg a szárazföld között haladva, az estszürkület utolsó világosságánál megérkezett Obanba, a hol azonnal horgonyt vetett és partra tette utasait.

VII.

Ursiclos Aristobulus.

A turisták és fürdővendégek ebben az évben is szép számmal verődtek össze Obanban. Az egyik legjobb szálloda bérlőinek névsorában pár hét óta a többé-kevésbbé híres nevek között olvasható volt az Ursiclos Aristobulus úré is, Dumfriesből, Alsó-Skótországból.

Ez a nevezetes «személyiség» huszonnyolcz éves volt, s a mint soha sem volt fiatal, úgy valószinű, hogy sohasem lesz öreg sem. Természetesnek látszott, hogy avval a korral jött a világra, a melylyel majd az egész életét leéli. Testalkata mindennapi volt; alakja jelentéktelen, semmit mondó; haja nagyon szőke egy férfinak; pápaszemet viselt, mely alól kipislogtak kifejezéstelen, rövidlátó szemei; rövid orra oly tompa volt, mintha nem is az arczához szabták volna. A százharminczezer hajszálból, mit egy szorgalmas német statisztikus adatai szerint minden ember a fején hord, neki már alig volt hatvanezer.

Ursiclos Aristobulus nemcsak vagyonban, hanem eszmékben is gazdag volt. Olyan fajta fiatal tudós volt, a ki halálra untat másokat általános ismereteivel; az oxfordi és edinburghi egyetemen tanult, de többet tudott a fizikából, vegytanból, matematikából és csillagászatból, mint az irodalomból. De minden tudománya mellett is kevés hiányzott ahhoz, hogy ostoba legyen; legkiállhatatlanabb bogara az volt, hogy mindenről, a mi előfordult, vagy a miről szó volt, azonnal bő, tudományos magyarázattal szolgált: szóval kellemetlen, pedáns volt. Nem mulattak rajta, mert az, a mit mondott unalmas volt, de kinevették, mert ő maga tényleg nagyon nevetséges volt.

Ilyen volt Ursiclos Aristobulus. Hogyan szerethette meg a két Melvill-testvér ezt a pedáns szobatudóst annyira, hogy egyetlen húguknak férjéül óhajtsák? Hogyan és miért tetszhetett meg ennek a két agglegénynek? Valószinüleg azért, mert ő volt az első, a ki ilyen ajánlattal közeledett miss Campbellhez. Kétségtelen, hogy az ajánlatra a két naiv agglegény igy okoskodott:

— Ime, itt van ez a gazdag és jó családból való fiatal ember, a ki szabadon rendelkezik azzal a vagyonnal, a mit szüleitől és egyéb rokonaitól örökölt; ezenfölül pedig tudós is! Ez ritka szerencse Helenára nézve! A házasság magától is meglesz, mert minden tekintetben megfelelnek egymásnak.

Erre aztán kölcsönösen megkinálták egymást a közös családi burnótszelenczéből és a kezeiket dörzsölve, egymásra kacsintottak, mintha mondanák:

— No, lám: ezt ugyan nyélbe ütöttük!

És a két Melvill-testvér szinte maga is elcsodálkozott azon a ravaszságon, a melylyel a Zöld Sugár szeszélyét fölhasználva, rávették unokahúgukat, hogy Obanba menjen velük. Ott, a nélkül, hogy ez a kicsinált dolog látszatát viselné magán, megint tovább folytathatják a barátságos viszonyt Ursiclos Aristobulus úrral, kinek elutazása folytán a bensőbb ismeretség félben szakadt.

A Melvill-testvérek és miss Campbell egyelőre a Caledonian Hôtel-ben szálltak meg. Gondoltak ugyan arra is, hogy ha esetleg hosszabb ideig kell itt tartózkodniok, majd kibérelnek egy villát, de erre most még nem volt szükség, mert hála Bess asszonyság és Partridge gondoskodásának, elég kényelmesen érezték magukat Mac-Fyne mester szállodájában is.

Másnap reggel kilencz órakor a két Melvill-testvér elhagyta a szállodát. Miss Campbell még a szobájában volt és eszébe sem jutott, hogy a két nagybácsi Ursiclos Aristobulus keresésére indúlt.

Azt kell föltennünk, hogy ösztönszerű sejtés vezette őket, mert alig tiz percz mulva már szemben jött velük Ursiclos Aristobulus, a ki minden reggel a part mentében tette meg tudományos sétáját.

— Ursiclos úr! — kiáltottak rá a Melvill-testvérek.

— Melvill urak! — felelt Aristobulus, a meglepődésnek árnya nélkül.

Aztán közönyösen kezet fogott velük és megkérdezte:

— Önök itt . . . Obanban?

— Tegnap este óta — mondta Sam.

— És örülünk, Ursiclos úr, hogy ritka egészségben láthatjuk — tette hozzá Sib.

— Ah! köszönöm, uraim. — Önök már bizonyosan látták a mai táviratot?

— Miféle táviratot? — kérdezte Sam. — Talán a Gladstone-kabinet már . . .

— Nem a Gladstone-kabinetről van szó — felelte Ursiclos Aristobulus megvetőleg — hanem egy meteorológiai táviratról.

— Ah, igen! — szólt a két testvér.

— Igen! azt jelentik, hogy a swinemündei depresszió éjszak felé haladt és útközben még mélyebbre süllyedt. Középpontja most Stockholm közelében van, a hol a barométer egy hüvelykkel, illetőleg huszonöt milliméterrel esett és most csak huszonnyolcz egész, hat tized hüvelyket mutat, a mi átszámitva a tudósoknál használatos tizedes mértékre, hétszázhuszonhat milliméternek felel meg. Ha a légnyomás keveset változott is Angliában és Skótországban, Valencziában egy tizedrészszel és Stornowayban két tizedrészszel süllyedt tegnap óta.

— És ez a légnyomás? . . . kérdezte Sam.

— Minő kilátásokat nyujt? — tette hozzá Sib.

— Hogy a szép időnek vége van, — felelte Ursiclos Aristobulus, — és hogy az ég csakhamar elborúl, mert a délkeleti szelek mind összegyűjtik a párákat.

A két testvér megköszönte a fiatal tudósnak ezt az érdekes időjóslatot, a melyből azt következtették, hogy a Zöld Sugárra még jó ideig várhatnak. Ezért különben nem nagyon boszankodtak, mert igy legalább biztosak voltak, hogy hosszabb időt tölthetnek Obanban.

— S önök miért jöttek, uraim? — kérdezte Ursiclos Aristobulus, miután fölvett a földről egy darab követ, melyet gondosan és nagy figyelemmel vizsgált meg.

A két nagybácsi bevárta, mig ez a vizsgálat véget ér és csak azután felelt, miután a kő eltünt a fiatal tudós zsebében, a hol már több társa melegedett.

— Azzal a szép szándékkal jöttünk, hogy pár napot itt töltünk, — mondta Sib.

— S hozzá kell tennünk még azt is, hogy miss Campbell szintén velünk van, — folytatta Sam.

— Ah! . . . miss Campbell! — felelte Ursiclos. — Azt hiszem, hogy ez a kova a gael korszakból való. Legalább a jelek szerint . . . Valóban, nagyon örülök, hogy miss Campbellt viszontláthatom! . . . meteorvas is van benne . . . Ez a kellemes klima bizonyára jót tesz neki.

— Baja tulajdonképen most sincs, — jegyezte meg Sam — és nem is egészségi szempontokból jöttünk ide.

— Nem tesz semmit, — vágott közbe Ursiclos. — Azért a levegő kitünő. Null, komma, huszonegy oxigén és null, komma, hetvenkilencz azót, a melybe kellő arányban vegyül egy kevés vízpára. A szénsavnak alig van kimutatható nyoma. Minden reggel vegyelemzem a levegőt.

A két nagybácsi ebben a vegyelemzésben bizonyos gyöngéd figyelem nyilatkozását látta miss Campbell iránt.

— De ha önök nem egészségi szempontból jöttek Obanba, akkor miért hagyták el helensburghi kastélyukat? — kérdezte a fiatal tudós.

— Nincs okunk, hogy eltitkoljuk ön előtt, főleg miután már . . . kezdte Sib.

— Talán az a természetes ohajtás vezette önöket, — vágott közbe Ursiclos, — hogy gyakrabban találkozzam miss Campbellel és hogy alkalmunk legyen egymást jobban megismerni, illetőleg becsülni tanulni?

— Kétségtelenül, — felelte Sam. — Azt gondoltuk, hogy ilyen módon az óhajtott czélt hamarabb elérhetjük.

— Teljesen igazuk van, uraim, — felelte Ursiclos Aristobulus. — Itt, ezen a semleges területen, gyakran találkozhatunk miss Campbellel és elbeszélgethetünk a tengeri áramlásokról, a szelek irányáról és erejéről, a hullámok magasságáról, a tenger-dagály és apály váltakozásairól, meg sok más fizikai tüneményről, melyek bizonyára nagyon érdekelni fogják miss Campbellt.

A két testvér elégedetten egymásra mosolygott és aztán igenlően bókolt. Kijelentették, hogy hazamenve a helensburghi kastélyba, igen szivesen látnák őt vendégül: — de már egész bizalmasan, mint a családba tartozó tagot.

Ursiclos Aristobulus azt felelte, hogy ennek ő is nagyon örülne, annál inkább, mert a kormány épen most igen fontos meder-tisztitási munkálatokat fog végeztetni a Clyde folyóban még pedig Helensburgh és Greenock között, — s ezek a munkálatok azért fontosak, mert a gépezeteket az eddig még ki nem próbált villamos erő mozgatja. Ha tehát szivesen látják a kastélyban, neki alkalma lesz az uj szerkezetü hidraulikus gépeket tanulmányozni és egyuttal kiszámitani esetleges előnyeiket is.

— De, — folytatta Ursiclos, — mégis csak kellett önöknek valami ürügyet kitalálniok, hogy miss Campbell csak fiatal leány, — felelte Sib, — s úgy látszik, hogy igen is nagy, túlságos fontosságot tulajdonit ennek a tüneménynek . . .

— Sőt azt is mondta, hogy addig férjhez sem megy, mig ezt a Zöld Sugarat nem látta, — tette hozzá Sam.

— Nos, uraim, — szólt Ursiclos Aristobulus, — akkor hát majd megmutatjuk neki a Zöld Sugarat.

Ezután mind a hárman megindúltak hazafelé a tengerpart mentén vezető gyalogúton.

A fiatal tudós megragadta az alkalmat annak a föltüntetésére, hogy a nők általában a felületességet kedvelik és nagy vonásokban vázolta a társadalom kötelességeit, melyeket teljesiteni kellene, hogy a nők szellemi szinvonalát és értelmiségét emelje. Azt ugyan kizártnak tartja, hogy a nők agya fölérjen a férfiakéval, mert amabban kevesebb az agyvelő és az agytekerületek száma és finomsága is kisebb: de mindamellett nagyobb eredmények volnának elérhetők a mostaniaknál.

A két testvér áhitattal figyelt, s annál szivesebben hallgatott, mert úgy is lehetetlen lett volna egyetlen egy közbeszólást is beszúrni ebbe az egyfolytában zuhogó szóáradatba, a mely hasonló volt a betanult mondókához.

Igy értek mintegy száz lépésnyire a Caledonian Hôtel elé, a hol megálltak, hogy búcsút vegyenek egymástól.

Ugyane pillanatban a szálloda egyik első emeleti ablakában miss Campbell jelent meg. Nyugtalanúl nézegetett ki az ablakon és meglátszott, hogy boszankodik; jobbra, balra, egyenest és oldalt nézegetett, egyre keresve az óhajtott szemhatárt, de sehol sem lelte.

Végre megpillantotta a két nagybácsit. Azonnal becsukta az ablakot, s pár pillanat múlva ő is lent volt a téren, de komoran, borús arczczal közeledett két bátyjához.

A két Mellvill összenézett. Mi baja Helenának? Talán Ursiclos Aristobulus váratlan megjelenése idézte elő azt a szokatlan izgatottságot?

Ezalatt a fiatal tudós már előbbre ment és gépiesen üdvözölte miss Campbellt.

— Ursiclos Aristobulus ur, — szólt Sam és némi szertartással mutatott rá.

— A ki, egész véletlenül, szintén Obanban van, — tette hozzá Sib.

— Ah! . . . Ursiclos úr?

A miss Campbell alig fogadta a fiatal tudós

köszönését, hanem két bátyjához fordulva szemrehányóan szólt:

— Nos, bátyáim?

— Kedves Helena . . . — feleltek mind a ketten nyugtalanúl, mert nem tudták, hogy mi következik.

— Tehát Obanban vagyunk? — kérdezte Helena.

— Igen . . . minden esetre . . . Obanban.

— A Hebridák előtt?

— Igen.

— Nos, egy óra múlva nem leszünk itt!

— Egy óra mulva? . . .

— Nem azt kértem-e, hogy adjatok nyilt és nem határolt tengeri szemhatárt?

— De igen, kedvesem.

— Nem mutatnátok meg, hol ez a szemhatár?

A két testvér meghökkenve fordult meg.

Előttük, úgy szintén éjszak és délnyugat felé is a tengert és a szemhatárt mindenütt a parti szigetek zárták el. Seil, Kerrera, Kismore egymásba fűződő folytatólagos gátokként emelkedtek ki a habokból, — s az igért végtelen szemhatár nem volt sehol.

A két testvérnek, mivel nem gondolt rá, ez föl sem tünt a reggeli séta alkalmával. Ezért most, felindulva és boszankodva, két skót indulatszóban fejezték ki méltatlankodásukat:

— Pooh! — mondta az egyik.

— Pshaw! — felelte a másik. (Folyt. köv.)

A KRONDORFI SAVANYUVIZ az elökelö világ asztali vize.

A modern vegyészet hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmetikus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált Dr. Lengiel Frigyes-féle Nyirfabalzsamot elnyomni, a legjobb bizonyiték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyujtott szépitőszerről van szó. Ezen nyirfabalzsam egy sajátságos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján praeparáltatik és csak aztán jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a **bőr felső hámjait lassankint lehántja és ez által az alsó tisztitott bőr fiatal szinben és üdeségben jön napvilágra, megszüntet mindennemü kiütést, szeplőt, vörös foltokat és savyfoltokat, simitja a ráncosbőrt és a himlőhelyeket lassankint teljesen eloszlatja és az arczbőrnek üde és egészséges szint kölcsönös.** Egy korsó ára használati utasitással együtt 1 frt 50 kr. A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengiel Frigyes-féle Benzoe szappan ajánlatos. Egy darab ára 50 és 35 kr. Raktáron minden jobb gyógytárban. Főraktár Magyarország részére **Török József** gyógyszerésznél Budapest, Király-uteza 12. 8209

Formosa a plastikai orthopédiának (test-egyenészet) legkiválóbb vivmánya. Kiegyengetés acél és vattirozás nélkül! Magas vállak, csipők és ferdére nött hátak kiegészitésére ugy urak, mint hölgyek részére. Egyenestartók, műfüzők Scoliosis-nál, járó és támgépek coritisnál Hessing rendszere alapján, műkezeket, műlábakat, haskötőket stb. stb. jótállás mellett készit

Keleti J. orthopédiai müintézete Budapest, IV., Koronaherczeg-uteza 17.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. 8379

Elvből legjobbat, legolcsóbb szabott ár mellett adunk el.

Egy télikabát ... 11.— frt
„ öltöny ... 11.— „
„ gyermeköltöny ... 5.— „
és följebb. Mind tiszta gyapjuszövet.

Elismert legnagyobb elsőrangu férfi- és gyermekruha áruház 8359

AZ ANGOL SZABÓHOZ

KOHN HEILMANN és FIAI

Budapest, Károly-körut 12., földsz. és I. em.

A pontos czimre ügyelni tessék. 1848 óta fönnáll.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább ásványvize SAVANYU-KÚT 8701

50 év óta

közkedveltségnek örvendenek **köhögés, rekedtség, torok és lélegzési szervek működési zavarainál a kitünő nőnek bizonyult** 7823

EGGER-féle MELLPASZTILLÁK

(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoboz 25 kr.) Bérmentesités 20 kr. — A gyomor rendetlen működésénél radikalis hatásunak bizonyultak

EGGER szódapasztillái

(1 doboz 30 kr). Bérmentesités 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógytárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon. **Nádor gyógysz. Budapest, Váczi-körut 17.**

A női szépség

fentartására és emelésére a legkitünőbb szer:

Cornélia-arczkenőcs

(törvény által védve). 7706

mely az arcznak üde, meglepően tiszta fiatalos szint kölcsönöz a mit **semmi más szerrel elérni nem lehet** Kitünő szer: májfoltok, szeplők, pattanások, pörsenések (mitesser), tulvörös arcz és a bőr minden tisztátalansága ellen, a sárga vagy barna arczbőrt vakitó fehérré teszi. **Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona.** — Ezen közkedvelt szer kapható:

LESZKOVÁCZ MILETA

„KORONA“ czimü gyógyszertárában

O-Verbászon (Bácska), 150.

Postai megrendeléseknél finom **pouderek, szappanok és illatszerek** hozzácsomagolására ajánlatnak.

Viszonteladók kerestetnek.

Főraktárak Budapesten: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. és dr. Egger Leo gyógyszertárában Váczi-körut 17.

!! Utánzásoktól óvakodjunk !!

Ápold a szépségedet!

CZERNY-féle eredeti

Orientalische Rosenmilch.

(Keleti rózsatej) 8270

a **legjobb** szer a **szépség** megtartására és oly **fiatalos arczbőrt** szerez, mely **semmi más** hasonló ártalmatlan szer által el nem érhető; kituno hatásu pörsenések és a bőrnek bárminemü tisztátalansága ellen, megszünteti a sárga vagy barna arczszint. **Ára 1 frt.**

Sonnenblumenoehl-seife ára 35—50 kr.

hozzá **Balsamin-szappan 30 kr.**

ANTON J. CZERNY, BÉCS,

XVIII., Carl Ludwigstrasse 6.

Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Király-uteza 12., továbbá minden gyógyszertárban, drogueriákban és parfümeriákban. Szétküldés utánvét mellett. Megrendelések oly helyről, hol még raktár nincs, fenti czégek egyikéhez intézendők. — Prospektus ingyen.

Palais hajifjitó

használatával a megőszült haj eredeti szinét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhanemün foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3. és Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8190

THYMOL CRÉME 8342

legjobb a fogaknak.

Mindenütt kapható.

KIÁLLITÁS

IV., Váczi-utcza 2.

Most érkeztek meg **Keletről, Perzsiából, Smyrnából** a legapartabb és legexquisitebb **szőnyegek, portiérek** és **függönyök, imaszőnyegek, futó-, szalon-, ebédlőszőnyegek** és **diszitő tárgyak** óriási választékban.

!! Nem kiabáló, nem szédelgési vásáru !!

Minden vett áru valódiságáért elvállalja a kezességet a 80 év óta fönnálló hirneves, szolid és elsőrangu **szőnyegáru-czég:**

Joannovits Döme

IV., Váczi-utcza 2. (Városház-tér sarok.)

Alapittatott 1820. évben.

Valódi erdélyi pokróczok (kézimunka) padlószőnyegeknek, ablakvédőknek stb. mindenféle szinben és nagyságban, valamint minden e szakmába vágó tárgyak a legnagyobb **választékban és legolcsóbb árakon** vásárolhatók. 8436

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Folytatás.)

Mint mikor a vén asszony száritott virágokkal telerakott imakönyvében lapozgat, olyan érzelmekkel ögyelegtem még egy darabig az utczákon. Itt a fűszeres bolt, a hol a Szent-János-kenyeret és a krumpli-czukrot vettük, meg a gombostűket a rovarokra. Ennél az ablaknál egy szép szőke leány kötögetett, mi nagyobb diákok «glaükopis Athéné»-nek hivtuk egymás közt. (A szöszke Athéné volt az egyetlen asszony-személy, a kit ismertünk.) Szemem most is epedve pislant fel megszokásból, de most üres az ablak, üres, üres. Hol lehet már azóta a glaükopis Athéné?!

Így elmélázva a multakon, egyszerre eléme toppan, akárcsak a gyorslábu Achilleüsz, a főispáni hajdu.

— Ő méltósága várja már a képviselő urat.

— Hol?

— A czukrászda előtti padon.

Megnéztem az órámat, csakugyan a vacsora ideje, de meg lehet azt látni óra nélkül is a városka sürgés-forgásán. A petroleumlámpákat kezdik meggyujtani, a kofák csomagolnak szerte a piaczon. A vidáman ugrándozó csizmadia-inasok kezeiben nagy kenyérkarájok jelennek meg rithmikus mozgásban azon félkörben, mely a kéz szokott helyétől a szájig visz, a majszternék szemérmetesen a kötényük alá takarva viszik a vacsorához való nedveket: sört vagy bort, — a mit nehezén vár már otthon a gazda.

Egy pár percz mulva ott voltam a czukrászda előtt, a hol a főispán várt a padon ülve, erős beszélgetésbe elmerülten egy, az ajtóban álló, fakó arczu sovány vén asszonynyal.

— Nos — szólt, mihelyest megpillantott — megnézted a fiatalkori emlékeket?

— Meg.

— Mind?

— Körülbelül.

— Egyet azonban még mindig mutathatok. No, nézd meg jól a teensasszonyt!

Megemelintettem a kalapomat és megnéztem, ő szintén reám mereszté fénytelen, mocsárszinü szemeit, nagykivánesian, szurósan, mintha le akarná velük kaparni huszonöt esztendő patináját, kormát rólam.

Derengett valami nekem is, mintha ködön át ismerős arcz próbálna kifoszladozni, de a mig egy vonáshoz kihuztam a másikat, hogy egybeállit sam, rendesen összeomlott az egész.

— Ejnye — türelmetlenkedett a főispán — kihez irtad azokat a szép verseket?

— A verseket — dadogtam és a szájam bambán, tehetetlenül maradt nyitva.

— Hát a Szabó Ilonka . . .

Micsoda? A Szabó Ilonka? A «glaükopis Athéné?» Épen tiz percz előtt gondoltam rá.

— Lehetetlen, lehetetlen . . . Azaz örülök.

— Ugy-e, hogy megváltoztam? szólt a czukrásznė egy mély, bánatos sóhajjal. Ilyenek az esztendők . . . az esztendők!

Bizony, az esztendők hogy eljárnak.

E melancholikus hangulatba beleszólt a piacz közepén álló katholikus templom tornyából a harang régi, ismerős hangjával, egész lelkemet átjárva.

A főispán felkelt s az ódon toronyra mutatott:

— Blahunka szólit. Hallod a harangszót? — «Kész a vacsora — kész a vacsora.» «A Hanka terit — a Hanka terit.» A harangot is meg lehet tanitani, mint a papagályt.

— Hát a németemet hol hagytad?

Goró L. rajza.

A parokhiára értünk.

A Hanka.

— Azt az öreg Borcsánszky vitte el a «vármegye-kisasszonyokhoz.»

— Hát az mi?

— Az a legtökéletesebb institucziő a világon.

— Ugyan?

— Egy mediczina a legnagyobb betegségre.

— Melyikre?

— A sikkasztásra.

— No, erre kiváncsi vagyok.

— Hja, sokat haladott azóta a vármegye. Különben majd meglátod. De most már bucsuzz el, induljunk. Ajánlom magamat, teensasszony!

Köszöntöttem régi ideálomat, kinek nevét annyiszor véstem a padokba, a fákba, a Bongaerdőben, kinek leheletét éreztem évekig a tavasz édes fuvallatában, az ákáczok illatában, s ki most, hogy megjelent elevenen, egy világot rombolt össze, — ezer thémát ölt meg bennem.

Búsan bólintott a fejével fájó mosolygással. A Három kút-utcza szegletéről még egyszer visszanéztem. Ott állt még mindig a boltajtóban, az esti szürkületben valami fehér mozgott a kezében; talán észrevette, hogy hátrafordultam és a kendőjével integetett, vagy talán csak én képzelődtem.

— Férjnél van a czukrásznė? — kérdeztem útközben a főispántól.

— Özvegy. A férje meghalt. Egy öreg lengyel, Blivinszky nevü.

— Gyönyörü leány-gyerek volt és módos. Csodálom, hogy hozzáment a czukrászhoz.

— Azt hitte, hogy gróf, mert akkor minden lengyelben grófot gyanitottak.

— Grófnak adta ki magát?

— Dehogy, czukrásznak adta ki magát, de a leány azt hitte, hogy valami előkelő főur, a ki titkolja származását.

— Tehát csalódott benne a szegény glaükopis Athéné?

— Igen, annyiban, hogy czukrásznak adta ki magát, de csak közönséges lump volt, a ki az asszony hozományát is elherdálta. Most csak úgy teng-leng a szegény Blivinszkyné. Mert itt hurkát, kolbászt esznek az emberek és nem tortát.

Ezzel a beszélgetéssel épen odaértünk a parokhiára, a hol már együtt volt az egész déli társaság. Nehányan elénkbe jöttek, s úgy kisértek be, Blahunka pedig elébünk szaladt az ambitusra. Épen künn volt a Hanka is és a komondorokat csititotta egy seprővel: «Csiba te! Eredjetek! Kuss! Dögöljetek meg az öregapátokkal!»

Nagy, tagbaszakadt leány volt a Hanka, hatalmas idomokkal, piros, egészséges arczu, ragyogó szemü; még az is csak szebbé tette, hogy fent, a homloka legtetején, egy csomó főkötőhivó pattanás volt, — azért hijják pedig igy, mivel hogy azokat a főkötő csipkéje eltakarná; a tulipános ködmönkén át is láthatta, a ki (apage satanas) épen nagyon odanézett, mellének rithmikus mozgását.

A főispán ingerkedőn kacsintott a gazdára s rosz latinsággal mondá:

— Tamen hic illam reliquit pater. (Mégis itt hagyta őt az apja.)

— Mavult vaccam impellere — mondta a Blahunka Jani nevetve. (Inkább akart tehenet hajtani.)

E rejtélyes lassu szóváltás teljes értelme egyelőre elveszett előttem, hanem később, vacsora után az urak (semmi sem szent ezeknek) kivallatták a házi személyzetet furfanggal, borravalóval: a szakácsnét, a mindenest vagy a harangozót, Isten tudja, ki mindenkit, kivált miután a főispán, a fejét fájlalván, korán hazament s elszabadult lánczáról minden tapintat és illedelem, megállapitották a tényálladékot hitelesen. Hát ugy volt az, hogy az öreg tót már egy félév előtt haza akarta vinni a Hankát, de akkor egy borjut ajándékozott neki Blahunka. Ezzel szent lett a béke, de most megint előjött a nagy hegyek mögül azzal az ürügygyel, hogy az anyja nagyon sir a Hanka után, hát hazaviszi. A pap hivatkozott a borjura, hisz azért adta neki a borjut, hogy a Hankát itt hagyja, a kire szüksége

van a gazdaságnál. — Hja, a borjuval is csak baj van, felelte a tót, mert az meg az anyja után bőg.» Ekképen világíttatván meg az otthoni szomoru helyzet, Blahunka plébános ur a következő alternativa elé állitotta az öreg tótot: vagy a felesége könyeit száritsa le, vagy a borjuét. A tót választott: a tehenet, a Majmunát hajtotta haza. Igy történt szóról szóra. S minden egyéb pikáns hiresztelés, a minőt például az ebédnél is hallottunk a főispánnál, aljas koholmány és rágalom. (Folytatása következik.)

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogosított magyar kiadás.)

VIII. (Folytatás.)

Felhő a szemhatáron.

A helyzet föltétlenül magyarázatra szorult, de mivel Ursiclos Aristobulus úrnak ebben a magyarázatban semmi része sem lehetett, miss Campbell hidegen köszönt nekí és visszament a szállodába.

Ursiclos Aristobulus épen oly hidegen viszonozta a köszöntést. Szemmel láthatóan bántotta a gondolat, hogy kevesebbre becsülték, mint egy sugarat, lett légyen az bárminő szinü, s megfordulva, menetközben egyre magával beszélt és zsörtölődött a különös esemény miatt.

Sam és Sib épen nem érezték magukat kényelmesen. Hallgatva követték hugukat a szállodába és mikor a szobába értek, lesütött szemekkel várták, mig Helena megszólal.

A magyarázat rövid, de világos volt. Azért jöttek Obanba, hogy tiszta és derült tengeri szemhatárhoz jussanak: ilyennek azonban e helyen nyoma sem volt.

A két nagybácsi csak a jóhiszeműségére hivatkozhatott. Ők nem ismerték Obant, sohasem voltak ott: s ki hitte volna, hogy itt nincs szabad szemhatár, mikor a fürdővendégek ezer számra tódulnak ide! Talán ez volt a szárazföld egyedüli pontja, a hol a szerencsétlen Hebridák elzárták a tengert a szem elől!

— Akkor hát, — szólt miss Campbell s igyekezett komoly maradni, — más helyet kellett volna választani: még akkor is, ha nem lett volna rá kilátás, hogy Ursiclos Aristobulus úr becses társaságát élvezhetjük?

— Most pedig készülődjünk, — folytatta miss Campbell — mert még a mai nap folyamán tovább utazunk.

— Utazzunk! — felelte a két nagybácsi hirtelen, azt gondolva, hogy hibájukat csakis a vak engedelmesség hozhatja helyre.

De a számitást Mac-Fyne mester, a Caledonian Hôtel érdemes tulajdonosának beleegyezése nélkül csinálták meg.

Mikor a jeles skót megtudta, hogy miről van szó, azonnal kijelentette, hogy a bajon könnyü segiteni. Semmi áron sem akarta, hogy ez a társaság, a mely három urból és két szolgából áll, mindjárt az első napon elhagyja szállodáját és megfoszsza a kilátásba helyezett haszontól.

— Mi is hát miss Campbell óhajtása? és miért akarnak eltávozni a Melvill uraságok? Nyilt tengert, szabad szemhatárt kivánnak? S ezt nem találják meg itt Obanban? Igazuk van. De a skót parttól kissé délre ott van Seil sziget, melynek éjszaki pontját hid köti össze a szárazfölddel: s onnan a szélrózsa két ötödének megfelelő óriási ivén a tenger és a szemhatár teljesen szabad az atlanti óczeán tulsó partjáig, vagyis egész Amerikáig.

Erre a szigetre négy-öt mérföldnyi kényelmes út vezet és miss Campbell, meg a Melvill uraságok akár minden nap is kikocsikázhatnak a pompás, kényelmes hintóban, mely másfél óra alatt oda röpiti őket.

Az ügy végre is Mac-Fyne mester teljes megelégedésére befejezést nyert és a Melvill-testvérek is meg voltak elégedve. Ezen fölül miss Campbell is sietett megbocsátani nekik, sőt egyetlen kellemetlen czélzást sem tett többé Ursiclos úr jelenlétére.

Ursiclos Aristobulus kétségtelenül nagyon boldog volt, mikor megtudta, hogy miss Campbell nem megy másfelé, alkalmas helyet keresni meteorológiai észlelései számára: de annyira el volt merülve rendkivül fontos tudományos buvárlataiba, hogy elfeledte ezt a boldogságát, illetőleg megelégedését miss Campbellnek tudtára adni.

Az ábrándos fiatal hölgy pedig valószinüleg titokban hálás volt Ursiclos úr iránt ezért a tartózkodásért, mert — noha ezentúl is közönbös maradt — még sem volt oly hideg, mint a legelső találkozáskor.

E közben az időjárás kissé megváltozott. Habár az idő még állandóan szépnek volt mondható, helylyel-közzel mutatkoztak már felhők is, melyek ugyan a hőséget enyhitették, de egyszersmind ködbe burkolták a napot, úgy a fölkelésekor, mint a lenyugvásakor. Hiába is mentek volna tehát Seil szigetére, hogy alkalmas pontot keressenek a megfigyelésre. Egyelőre tehát türelemmel kellett várakozniok.

Miss Campbell ezeken a hosszú napokon átengedte a két nagybácsit a tőlük választott kedves vőnek, ő maga pedig Bess asszonyság kiséretében, de legtöbbször egyedül, sétálni ment az öböl partjára. Szivesen menekült a tétlen és unatkozó társaságból, mely csaknem minden fürdőhelyen egyforma: egész családok csak azzal szórakoznak, hogy megbámulják a tengerárt és a tengerapályt, mialatt a fiúk és lányok vaiódi brit fesztelenséggel hemperegnek a homokban; vannak aztán komoly és ünnepélyes gentlemanek, a kik a méltóságteljes külső alatt gyakran nagyon durvák és egyetlen gondjuk csak az, hogy hat perczig a sós vízben áztassák magukat; hölgyek, a kik föltartják az orrukat és nagyképüsködve üldögélnek a szalónban, forgatva a képes folyóiratokat, vagy suttogva egymás közt; kiöltözött turisták, nyakukban a messzelátóval, kik sipkájukat betyárosan a szemükre húzzák, hosszú, vékony lábszáraikat kék harisnyákba szorítják, esernyőjüket a hónuk alá csapják... mind oly vegyes és kiállhatatlan társaság, a melyet miss Campbell már régen ismert és megúnt.

Ezért szivesebben egyedül járt-kelt a tengerparton és ha két nagybátyja meg akarta találni, hát csak ott kereste az öböl valamelyik kiugró pontján.

Ott ült a fiatal hölgy, könyökével valamely sziklára támaszkodva, fejét a kezére nyugtatva és tekintete szórakozottan tévelygett egyik szirtről a másikra, egyik barlangról a másikra, hallgatva a nyögő, zajló tenger ritmikusan morajló dalát.

Messze, a szigetek aljában, nagy csoportokban úsztak a kormoránok, ringatózva a szeliden hullámzó habokon, majd szárnyra kelve, éles sikoltással röppentek föl és gyorsan szelték át a levegőt, szárnyaikkal szinte súrolva a fölcsapó habok tajtékos fodrait.

Miről ábrándozott a fiatal leány? Ursiclos úr talán önhittségében azt gondolta volna, hogy róla: s lehet, hogy a két nagybácsi is osztotta ezt a véleményt: — de annyi bizonyos, hogy mind a hárman csalódtak.

Miss Campbell gondolatai vissza-visszatértek a corryvrekani örvényhez: újra látta a vesztébe rohanó kis csónakot, a Glengarry gőzöst, a mint veszélyes koczkázattal behatolt a tengerszorosba. Szive újra átérezte az akkori perczek izgatott rémületét, a dermesztő aggodalmat, mi akkor fogta el, mikor a csónak két utasával egyszerre csak egészen eltünt a szemeik elől!... Aztán jött a mentés munkája, az oda vetett kötél, a csinos fiatal ember a födélzeten, a ki nyugodt, bátor és önérzetes volt, sőt mosolygott is és udvariasan köszönte meg a hajó utasainak, hogy segitettek kiszabaditani őt a halál torkából.

Ime, ez a találkozás és menekülés egy regény kezdete volt: de úgy látszott, hogy a regény mindjárt az első fejezet után véget is ért. Az alig megkezdett kötetet becsapták miss Campbell előtt s ki tudja, mikor és hányadik lapon olvashat ismét tovább, ha a regény hőse eltünt közeléből?

De hát nem kereste-e az idegen utast itt, Obanban, a fürdővendégek között? Igen, kereste de nem födözhette föl. Az idegen pedig bizonyára nem kereste őt, hiszen nem is ismerte, mert a *Glengarry* födélzetén oly sokan voltak, hogy közöttük ő is észrevétlen maradt. S ha fölismerné is, vajjon fölkeresné-e? Hiszen az ifjú ember nem tudja, hogy életét és megmentését nagy részben miss Campbellnek köszönheti.

Mert miss Campbell vette észre legelőször a csónakot: ő kérte legelőször és leghevesebben a kapitányt, hogy kisértse meg a mentést: és jutalmúl ezért elszalasztotta akkor este a Zöld Sugarat!

De nemcsak akkor este, hanem — attól lehetett félni, hogy nagyon is hosszú időre.

A Melvill-család megérkezését követő három napon az ég akármilyen csillagászt elkeserített volna. Finom, sürű köd terjedt szét a levegőben, mely még átláthatatlanabb volt, mint a felhők. Még a legerősebb és legkitünőbb szerkezetű csillagászati messzelátók sem birták volna eloszlatni ezt a ködöt, mely csak a nap sugarainak engedett, — de csak a déli órákban, mert hajnalban és alkonyatkor ismét elborította az egész látóhatárt.

Miss Campbell, a kit ez a kellemetlen időjárás nagyon elkeserített, hosszas ábrándozásaiban végre oda jutott, hogy összefoglalta, azonositotta a Zöld Sugarat a *corryvrekani* örvény hajótörőttjével. Mert annyi bizonyos volt, hogy sem az egyik, sem a másik nem mutatkozott: ez tehát mind a kettőnek közös vonása volt; és ha a Zöld Sugarat a köd rejtette el szemei elől, a hajótörőttet viszont inkognitója védelmezte meg.

A két nagybácsi mindig pórul járt, valahányszor türelemre próbálta inteni miss Campbellt. A fiatal leány egyszerűen őket vádolta és őket tette felelőssé a ködös időért. Ők pedig viszont azt a szegény aneroid-barométert okozták, melyet még Helensburghból hoztak magukkal s a mely egyáltalában nem akart szép időt mutatni.

Ursiclos úr egy napon azt a meggondolatlan kijelentést tette, hogy ez a ködképződés nagyon természetes valami. Innen már csak egy lépés volt a természettan idevágó törvényeinek a magyarázásához: és a fiatal tudós megtette ezt a lépést, még pedig miss Campbell jelenlétében. Beszélt a felhőkről, megmagyarázta keletkezésük okait, törvényeit, föltételeit, leirta, hogyan szállnak és emelkednek a levegőben a hőmérsék emelkedésének és csökkenésének megfelelően, s végre osztályozta is a felhőket a tudomány legújabb meghatározásai szerint, elmondva az egyes felhőnemek — összesen vagy egy tucat — czifrábbnál czifrább latin neveit.

És a tudálékosság lavinája ezuttal olyan tömegben és olyan erővel zúdult alá a gyanútlanúl meglepett hallgatókra, hogy a még különben türelmes Melvill-testvérek sem tudták, hogyan viselkedjenek.

Miss Campbellnek azonban ez a leczke már sok volt; egyszerűen mellőzni kezdte a fiatal tudóst: eleinte másfelé nézett, jelezve, hogy nem figyel rá, aztán kibámult az ablakon a Dunolly-kastélyra, végre pedig merően a czipője orrát nézte: — s ennél nagyobb unalmat a művelt skót hölgy nem mutathat alkalmatlan udvarlójának.

Ursiclos Aristobulus azonban, a ki sohasem látott és sohasem hallgatott meg mást, mint önmagát és a ki ha másnak beszélt is, mindig csak saját magának tartott előadást, épen nem vette észre ezt a gyöngéd figyelmeztetést, vagy ha észre vette is, rá sem hederitett.

Igy múlt el augusztus harmadik, negyedik és ötödik napja: míg végre hatodikán, a Melvill-testvérek nagy örömére, a barométer néhány vonallal a «változó» fölé emelkedett.

A holnapi napra tehát derült idő igérkezett: és valóban, hetedikén délelőtti tiz órakor a nap már ragyogóan sütött s a kék ég boltja tisztán, derülten borult az oczeán nyugodt tükrére.

Miss Campbell nem szalaszthatta el ezt a kedvező alkalmat. A kocsit már készenlétben tartották a Caledonian Hôtel udvarában: s most itt volt az idő, hogy végre igénybe vegyék.

Délutáni őt órakor miss Campbell és a Melvill-testvérek beültek a kocsiba, a hű Partridge a hátulsó ülésre telepedett és a négy ló, melyet ügyes kocsis hajtott, vágtatva vitte a kirándulókat Obanból Clacham felé.

Ursiclos Aristobulus sajnálattal tudatta, hogy nem vehet részt a kirándulásban, mert igen fontos tudományos értekezésen dolgozik: és miss Campbell bár nem mondta is, nagyon örült a fiatal tudós ez elfoglaltságának, mely épen kapóra jött.

A kirándulás nagyon kellemes volt. A fogat mindenütt a tenger partján haladt, annak a szorosnak a mentén, mely a skót szárazföldet Kerrera szigetétől elválasztja.

Miután Kerrera szigetet elhagyták, a fogat szükebb hegyi útra tért s azon vágtatott Clachan felé. Onnan pedig azon a földszoroson, vagyis inkább hidon át, mely a kis tengerszorost áthidalja, Seil szigetre hajtott. Félórával később, hogy a kis csapat kiszállt a kocsiból, melyet a völgytorokban hagytak, mindnyájan fönt voltak a sziget nyugati párkányán.

Innen már semmi sem állhatott útjukban, semmi sem zárta el a kilátást: a Mull sziget Ardanalish foka és Colonsay sziget között az oczeán egészen nyitva állt előttük és a napnak ezen a láthatáron kellett leáldoznia.

Csillagászati számitások szerint, az év e szakában a napnak hét óra ötvennégy perczkor kellett lenyugodnia és pedig az Ardanalish fok irányában.

De már néhány héttel később, lehetetlen lett volna innen megfigyelni a nap leáldozását, mert Colonsay sziget elzárta volna a láthatárnak azt a részét, melyen a nap nyugta végbement volna.

A mai este azonban minden tekintetben alkalmas volt a különös tüneméný megfigyelésére. E pillanatban a nap korongjának alsó szegélye épen horzsolta a vizet.

A szemek könybe lábadtak az izzó vörös fény erős kisugárzásától, melyet a habok csillogva vertek vissza, a mint végig húzódott a vizen, mint valami tüzes kigyó.

Mindamellett sem miss Campbell, sem a többiek egy perczig sem gondoltak arra, hogy behúnyják, vagy félre fordítsák a szemüket.

De, még mielőtt a fényes csillagnak alsó szegélye belemerült volna a tengerbe, miss Campbell csalódva sikoltott föl.

Kisded, keskeny ködszalag emelkedett föl a vizből, mely a nap korongját mintegy ketté szelte és vele együtt látszott lefelé süllyedni.

Elég lett volna a legkisebb szellő, egyetlen fuvalom, hogy szétfoszlassa ezt az alkalmatlan ködöt... de a levegő mozdulatlan volt és a köd egyre süllyedt a láthatár szine felé, a leáldozó nappal együtt!

És, mikor a nap már csak úgy látszott ki a vizből, mint egy igen keskeny körszelet, ez a finom köd az egész szemhatárt elfödte.

A Zöld Sugár, melyet ez a köd elnyelt, nem juthatott el az utána epedők szemeibe.

*

IX.

Bess asszonyság véleménye.

Az útat hazafelé Obanba szótlanul tették meg. Miss Campbell folyton hallgatott; a két nagybácsi pedig nem merte a csöndet megtörni. Pedig épen nem az ő hibájuk volt, ha az az átkozott köd a nap utolsó sugarát elnyelte. De azért nem volt helye a kétségbeesésnek.

Egyelőre azonban azt a szép alkalmat elmulasztották és a barométer szerint a közel jövőben nem igen lehetett kilátásuk derült időre. Mert az aneroid szeszélyes tűje még az éj folyamán lassan ereszkedett alá a «változó» felé.

És másnap, augusztus 8-án, már köd takarta el a napot.

Ugyanez történt másnap és harmadnap is, úgy, hogy a négyes fogatra egyáltalában nem volt szükség. Minek is hajtattak volna át a Seil szigetre, mikor úgy sem pillanthatták volna meg a Zöld Sugarat.

Miss Campbell esténkint rendesen nagyon roszkedvűen vonult vissza szobájába, s mialatt kipihente a hosszú séták fáradalmait, tovább álmodozott és ábrándozott. De miről? Talán arról a legendáról, melyet a skót hagyomány a Zöld Sugárhoz fűzött? Szüksége volt-e még erre a talizmánra, hogy világosan és tisztán lásson a saját szivében? Nem: a saját szivében már olvasott, de a másokéban még nem.

Egy napon Bess asszony társaságában meglátogatta a Dunolly-kastély romjait. Ott a romladozó, régi bástya aljában, a bársonyos mohával benőtt sziklára ülve, merengő szemekkel csodálta a gyönyörű képet, mely eléje tárult.

De vajjon látta-e a fodrosan ringó tengert, mely fehér tajtékban morajlott a feketén csillogó szirtek körül: vajjon látta-e a vadregényes Kerrera szigetet, a kilátást elzáró Mull szigetet, melynek sziklái elsőnek tartják föl a nyugati Atlanti oczeán pusztító orkánjait?

Úgy látszott, hogy figyelmét nem annyira a természet szépségei, mint gondolatai tartják lekötve. Talán valami emlék háborgatja? Vagy valami ábránd szórakoztatja? Mind a két esetben bizonyos volt, hogy nem Ursiclos Aristobulus képe zavarta meg kedélyét. S a fiatal tudós nagyon rosz néven vette volna, ha véletlenül arra téved és meghallja Bess asszonyságnak félig halkan tett megjegyzéseit.

— Nekem bizony nem tetszik! — dörmögte Bess asszony, mintha csak magában beszélne. — Nem! egyáltalában nem tetszik! Mondja csak, miss Campbell, hát önnek tetszik?

— Kiről beszélsz? — kérdezte miss Campbell, a ki nem figyelt oda és csak most rezzent föl merengéséből.

— Hát Aristobulus úrról, a ki sokkal jobban tenné, ha a Tweed tulsó partján keresné a neki való Ursiclos asszonyságot.

Bess asszonyság mindig magyarán ki szokta mondani, a mi a szivén feküdt, s ebben a nyilatkozatában csak az volt a csodálatos, hogy ellentétbe mert helyezkedni a Melvill urak véleményével, a kiket oly nagyon tisztelt és szeretett: — de most fiatal úrnőjéről volt szó, a kit meg épen bálványozott. Egyébként azt is látta, hogy miss Campbell nagyon közönbösen viselkedik Ursiclos úrral szemben, noha azt nem tudta, hogy ezt a közönyt az a rokonszenv idézte elő, melyet úrnője más valaki iránt kezdett érezni.

De valamit még Bess asszony is gyanítani kezdett, mikor miss Campbell megkérdezte tőle, hogy nem látta-e véletlenül Obanban azt a fiatal embert, a kit a Glengarry oly szerencsésen kiszabadított a halálos veszedelemből.

— *Nem, miss Campbell* — felelte Bess asszony: — nem láttam és azt hiszem, hogy röglön tovább utazott; bár Partridge azt állitja, hogy egyszer már találkozott vele...

— És mikor?

— Tegnap, a Dalmaly felé vezető úton. Azt mondja, hogy úgy volt öltözve, mint a festők, és az állványát is magával vitte. Ah! az a fiatal ember nagyon könnyelmű! A ki oly meggondolatlanul koczkára teszi az életét... Mert nem mindig lesz ám közel hajó, a mely kirántsa a hinárból!

— Azt hiszed? De ha könnyelmű is, azért nagyon bátor lehet és látszott, hogy hidegvére még abban a halálos veszedelemben sem hagyta cserben.

— Ez meglehet — felelte Bess asszony; — de viszont az is bizonyos, hogy az a fiatal ember nem is sejti, hogy élete megmentését nagy részben önnek köszöni, mert különben megérkezésünk után mindjárt másnap eljött volna megköszönni...

— Megköszönni?... — kérdezte miss Campbell. — És mit? Hiszen semmit sem tettem érte, csak azt, a mit bárkiért is megtennék, sőt azt hiszem, hogy az én helyemben mindenki úgy cselekedett volna.

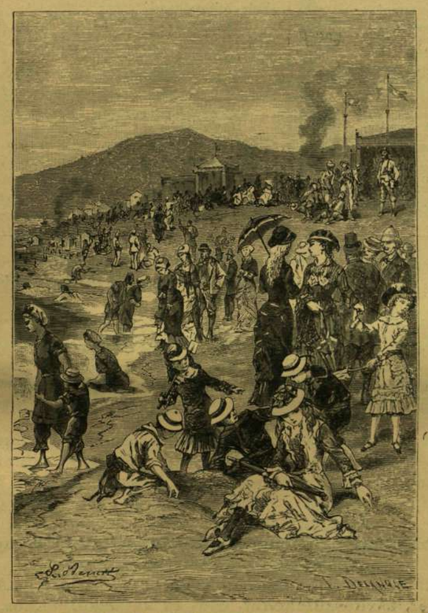

Valódi brit fesztelenséggel hemperegnek a homokban...

Miről ábrándozott a fiatal leány...

— S ön ráismerne? — kérdezte Bess asszonyság, merően fiatal úrnőjére nézve.

— Igen — felelte miss Campbell nyiltan; — és megvallom, hogy nyilt, bátor föllépése, a halálos veszedelemben tanusitott nyugalma, meg gyöngédsége, melylyel az öreg halászt élesztgette: mindez nagyon élénk hatással volt reám.

— Hitemre — szólt a derék asszonyság — nem tudnám megmondani, hogy kihez hasonlit; de annyi bizonyos, hogy ahhoz az Ursiclos Aristobulus úrhoz épen nem hasonlit.

Miss Campbell mosolygott, szótlanul fölkelt, még egy utolsó pillantást vetett a gyönyörű vidékre s aztán megindult a gyalogösvényen az országút felé. A nap az este is ködbe burkolva áldozott le és miss Campbell ismét békétlenül ment nyugovóra. (Folyt. köv.)

Ápold az ifjuságodat!

CZERNY-féle 8270

Tanningene

a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan

HAJFESTŐSZER

haj- és szakál-, valamint szemöldökfestésre, melyek a legegyszerübb módon, már egyszeri használatával is egész biztosan visszanyerik szép kipróbálatlan, tényes **szőke, barna** vagy **fekete természetes szint**, mely sem szappannal való mosásnál, sem a napfürdőben meg nem fakul. **Ára 2 frt 50 kr.**

ANTON J. CZERNY, BÉCS,

XVIII., Carl Ludwigstrasse 6.

Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Király-utcza 12., továbbá minden gyógyszertárban, drogueriákban és parfümeriákban. Szétküldés utánvét mellett. Megrendelések oly helyről, hol még raktár nincs, fenti czégek egyikéhez intézendők. — Prospectus ingyen.

Palais hajifjitó

használatával a megőszült haj eredeti szinét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a rubanemin foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Otto gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3.** és **Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8190

MARMATIA

Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300

házigomba-irtó és fa-conserváló szer.

Évek hosszu során át kipróbált kitünő szer mindennemü épületgomba gyökeres és biztos kiirtására s faanyagoknak, különösen **padlók** és **házfedeleknek** korhadás elleni conserválására. Egy kilogramm „**Marmatia**“ 10—14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kgrammot tartalmazó postaláda csomagolás- és használati utasitással **2 frt.** — 50 kgrmon felüli mennyiségben zsákokba csomagolva métermázsánként **40 frt.** (4 kgrmnál kevesebb nem küldetik.) **Egész épületek gombamentesitését megegyezés szerint 10 évi jótállással eszközöljük.** A „MARMATIA“ utánvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett **egyedül** kapható és megrendelhető

Kávay János és Társainál

Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

50 év óta

közkedveltségnek örvendenek **köhögés, rekedtség, torok és lélegzési szervek működési zavarainál a kitünnek bizonyult** 7823

EGGER-féle MELLPASZTILLÁK

(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoboz 25 kr.) Bérmentesités 20 kr. — A gyomor rendetlen működésénél radikalis hatásuak bizonyultak

EGGER szódapasztillái

(1 doboz 30 kr). Bérmentesités 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógytárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon. **Nádor gyógysz. Budapest, Váczi-körut 17.**

Párisi hajápolási szerek!

«Viola» hajfiatalitó-tej. Teljesen ártalmatlan kitünő hatásszer. **1 üveg ára 1 korona.**

«Viola» hajszesz. A hajat legtovébbé sem száritja ki, miért is ennek alkalmazásánál a haj törékenységről nem kell tartani. **1 üveg ára 1 korona.**

«Viola» Tanno-chinin-pomádé. A haj ápoló kitünő hatásu gyógykenőcs. Ára szolgáló **1 tégelynek ára 1 korona.**

«Viola» antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér 8215

«Viola» antiszeptikus fogviz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható

GEML-féle gyógyszertárban az «Arany kereszthez.»

Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

THYMOL CRÉME 8342 legjobb a fogaknak. Mindenütt kapható.

KESSLER-féle

MAGDA-HAJKENŐCS

dermatologiai-therapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az eddig ismert legjobb szer

korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.

MAGDA-HAJKENOCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a **hajnövést** előmozditja és mint **kitünő ővszer** a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknél is használatra leg obban ajánlható. **1 tégely ára 3 korona.** — Főszétküldési raktár:

KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész

GYERTYÁMOS, (Torontál vármegye).

Raktárak Budapesten: **Török József, Király utcza 12. sz. Dr. Egger Váczi-körut 17.** 8325

Formosa a plastikai orthopédiának (testegyenészet) legkiválóbb vivmánya.

Kiegyengetés acél és vattirozás nélkül! Magas vállak, csipők és ferdére nőtt hátak kiegészitésére ugy urak, mint hölgyek részére. **Egyenestartók, müfüzők Scoliosis-nál, járó és támgépek** coritisnál **Hessing rendszere** alapján, **mükezeket.** mülábakat, haskötőket stb. stb. jótállás mellett készit

Keleti J. orthopädiai müintézete Budapest, IV., Koronaherczeg-uteza 17

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. 8379

Mindenki gyorsrajzoló

közönség előtt, *ha sohasem rajzolt is*, a präparált titokzatos *lapok* által. Viharos tetszés aratható. Sikertelenség kizárva. *Életnagyságu kéres férfiak, torzalakok* stb. fényképek után is. *1 tuczat 7 márka, minta 60 pfen. Képes előrajz ingyen és bérmentve.* **A. Deutsch Leipzig 16. Schützenstr. 17.**

Képes levelező-lapokat

■■■■ minden jól sikerült arcz-, táj- és egyéb fénykép után az addig ismert legszebb kivitelben

100 darbot 8 frtért
300 „ 16 „
500 „ 22 „

az ország bár melyik részébe, a mások bele utánvéttel

Képes Levelező-Lapok Kiadó-Hivatala, Budapest V., Kard-utcza 21. (Erzsébet-tér-palota).

Elgyantt magyarhonban mindenütt elismert kitünő hatásu, könnyü és kellemes használatu és nyelv- mindkétnemü bajoknál sokszorosan bevált.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemü **vas-, acél- és fémöntvényeket** épitkezési és gépészeti czélokra, **vizvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipet, készülékeket a belvizek leeresztésére.**

A helyi viszonyok szerint szerkesztett **turbinákat, őrlőhengereket, kérengöntetű hengerekkel és malomberendezési czikkeket.**

Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. **Alapcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapuszilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállitó kocsikat.**

Álló vagy fekvő **gáz- és petroleum motorokat,** egy vagy két hengerrel és mindennemü **zuzógépeket.**

Mechwart-féle **forgó gőz- és petroleumekéket. Világításhoz** vagy **gépek hajtásához** szükséges **villamosságot** bármely távolságra elvezető **dynamogépeket.** 7779

Városi irodánk: Kossuth Lajos-utcza 18. szám.

SIEMENS és HALSKE

Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.

Készit:

villamos világitási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket

városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.

Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.

Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékanyagokat, kábeleket, iv- és izzó-lámpákat.

Táviró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket.

Vasuti váltó-biztositó berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket. Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.

Világitó testeket. 8015 **Világitó testeket.**

Kifogástalan ifju

arczszint

Ön csak a

Kielhauser H.-féle

GLYCERIN-CRÊME

Párisi hölgypor

és az elismert jóságu

szappanok használata által ér el.

Raktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Azonkivül kapható minden gyógyszertárban, droguistánál és illatszerkereskedésben. 8295

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Folytatás.)

Messze esnék czélunktól leirni a vacsorát, a jóizü ételeket, jóizü anekdotákkal füszerezve (sajnos, többnyire régi ismerősökkel). Kock Pál tehetett ilyeneket, mert éhes grisetteknek és szomjas diákoknak irt, s ha elsorolta, hősei mit ettek, milyen volt a nyúlpástétom, a szarvasgomba, hogyan párolgott a punch, a Quartier latin-beli padlásszobák levegőjét csodás illatokkal keverte meg a fantázia, de a jóllakott tekintetes magyar olvasó nem kiváncsi senki fiának a vacsorájára, se nem irigyli, se nem gyönyörködik benne; eleget böfög ő a maga kosztján. A vacsora utáni tarokk-esélyeket se irom meg, hiszen minden kaszinónak vannak külön tarokklegendái, a Nemzeti Kaszinótól kezdve, honnan fotografiában maradt meg egy csudálatos parthie emléke, hogyan nyerte meg egy vakmerő gróf a szólót négy blank dámával, egész a falusi népkörökig, hol mindenütt történt valami figyelemreméltó, társadalmi életünk legirányadóbb egyénisége, a skiz ægise alatt. Még talán legtöbb szót érdemelnének ez estéről a pajkos dalok, melyeknek legtöbbjében, a gazda iránti reverenczióból, volt valami egyházi cziráda is, mint például «Elindula Szent Péter apostol Rómába». Maga Blahunka Jani is rágyujtott a vége felé egy latin dalra, melyet még a szemináriumból hozott s mely szomoru halottas-ének melodiájában mond el olyanokat, a mik vérbeli testvérei egy-egy franczia coupletnek. Sőt, hogy teljes legyen az élvezet, még a Hankát is rákényszerité, hogy bejöjjön a konyhából és énekeljen el egy szép tót dalt. A leány szabódott, eleinte irult-pirult, de mikor öt új ezüst forintost csusztatott a markába pántlikára, akkor félig elfordulva a vendégektől, nagy szégyenlősen kiereszté ezüstesengésü hangját:

Kácser na doline
Kacska vodu pijé
Kácser na nyu volá
Vitaj dusa moja.

Szépen, lágyan hangzott, mint az Aeol-hárfa pengése, pedig a Hanka még a tenyerét is a szája elé tartotta, hogy bele ne nézhessenek — szép hófehér rizskásaszemeket láttak volna bent. A melancholikus tót dalocska egy gácsérről szól és egy kacsáról, a kacsa vizet iszik a völgyben, a gácsér megszólitja: «Isten hozott, lelkecském», a kis dalocska a mint szállt, ömlött és hullámzott, olvadékonyan, édesen, a mint összefolyt szó a szóval egyetlen bájos zengzetté, ugy rémlett, mintha franczia nyelven volna.

Mayer Kristóf barátom felugrott extázisban:

— Ez kolosszális. Ez isteni. Ilyen hangot még nem hallottam.

A bolond német odarohant a Hankához és elragadtatásának első hevületében kezet csókolt neki (kicsi, rozsdavörös keze volt), a mire a Hanka ijedten sikitott fel s megbotránkozva felemelte ugyanazt a megcsókolt kezet s olyat legyintett vele a német ur képére, hogy még egy félóra mulva is megvolt a nyoma.

— Ninini. Meg van maga bolondulva?

Ha az arczát csókolja meg, egy szót se szól a Hanka, abban nincs semmi (azonfelül pedig szép fiu is az én németem), de hogy a kezét megcsókolta, azzal ő holtra napjáig nevetséges lesz, ki se mehet az emberek közé, hogy kisasszonynak ne csufolják; szóval, meg van gyalázva örökre.

Ahol van ni, legott, nagy hahota támadt a jelenetre s a Hanka egy dühös, durczás szempillantást vetve a professzorra, vérvörösen, mintha csalánnal törülgették volna meg a képét, rohant ki a szobából.

Egyéb emlékezetes aztán nem is történt. Éjfél táján félreintettem a németemet és mi is

A golyó átfutott az első ív alatt...

(Verne Gyula «A Zöld Sugár» czimü regényéhez.)

megszöktünk a társaságtól, a Hanka ki sem jött a konyhából ránk adni a kabátokat, az öreg szakácsné czammogott elé a sánta lábával.

— A Hanka haragszik, — mondá.

Megdicsértük a főztét s még a lámpával is világitott egész a kapuig.

Megkérdeztük, hogy ki van-e még ilyenkor nyitva a vármegyeház kapuja.

— Bizony nem szolgálhatok vele, hanem ugy emlékszem, hogy mikor még a vármegyének rabjai voltak, az én uram is az volt szegény, a Kolowrat Péter, talán tetszett is róla hallani, csodálnám is, ha nem, mert erős ember hirében állott, részt vett a burkus hadjáratban, hanem hát, hogy a szavamat ne felejtsem, bekerült valamiért, mindegy, ott is böcsülték, tisztelték, afféle söprögető rab volt a viczispán konyháján, szabadon járt-kelt, mint a fecske, sőt néha ki is ment a városba, ha a viczispánné ide vagy oda küldte, egyszer-másszor a korcsmában is elfelejtkőzött, hát emlékszem, hogy egyszer éjjel zörgetnie kellett a megyeház kapuján, hogy ereszszék be. Én is elkisértem. Kérdezte a várta: Kicsoda kend? Én vagyok a rab, tessék beereszteni. «Késő, — felelte a várta, — máskor jobban siessen kend!» — s be nem eresztették a szegény apjukomat egész virradatig. Hát, hogy a szavamat ne felejtsem, nem tudom biz én, hogy mi van a kapuval, de a tekintetes urakat bizonyosan beereszti a várta is.

Fölösleges aggodalom volt, a vármegye kapuja tárva-nyitva állt, a nagy petroleumlámpa, mely a boltozatról lógott le, a régies börvedrek között vigan égett, körülötte egy pár denevér és éji pille tartott bált, egész kényelmesen felsétálhattunk az emeletre a szobáinkhoz.

A barátom váltig restelte a pofont, a mit a Hankától kapott:

— Mondd meg, kérlek, nem valami dehonestáló ez a ti országotokban?

— Épen annyi, mintha egy macska megkarmolna.

— De mégis bánt engem.

— Ostobaság, egy asszonyi pofon az édességek között áll, ha nem is épen olyan édes, mint a csók: de arról a fáról való.

— Ne beszélj!

— Naiv emberek vagytok ti, professzorok. És ha diffamáló lenne is, általában egy cselédleánynak az ütése akkor se számitana.

— No, én mégis gondoltam valamit... Az egy csodálatos kis ördög. Csodálatos.

E perczben egy sötétebb sikátorba jutottunk, néhány hivatalos szoba mellett kellett elmennünk, a melyeknek ajtaján különféle feliratok pompáztak.

Nini, az egyik szoba ki van egy kicsit nyitva. Gubó legyek, ez a Borcsánszky bácsi helyisége. Ott állott egy aranyozott betüjü táblán: «Borcsánszky György árvaszéki elnök». Az öreget ott hagytuk még a papnál. Az ördögbe is, vagy nyitva felejtette a hivatalszobáját, mikor este elment, vagy valami történik itt most, mert ilyen helyen alkalmasint pénz is szokott lenni.

— Adj, kérlek, hamar egy gyufát.

Bevilágitottam gyufával a hivatalszoba belsejébe. Hátha valami rabló van bent. A németem szabadkozott és előrement. «Minek avatkozol a dolgába, még majd te iszod meg a levét», dohogta. De a hivatalszoba üres volt, azaz tele volt minden asztala, kanapéja aktákkal, papirosokkal, minden rend nélkül, mintha vasvillával volnának odahányva. Az öreg úr nyilván elfelejtette becsukni az ajtót. No, ez ugyan gyönyörü rend. A nyitott kapun bejöhet éjjel akárki, egy lélek se látja, aztán feljuthat ide az árvaszéki elnök szobájába és elviheti, a melyik okmányt akarja. Még fütyülhet is utközben, a mikor viszi.

Az a bolondos ötlet incselkedett velem, hogy meg kellene leczkéztetni egy kicsit az öreg Borcsánszkyt. A Blahunka Jani jó somlyai borában laknak olyan selyma koboldok és villogó szemü manók, a kik ilyeneket sugdosnak. Beléptem tehát a czellába és úgy találomra felkaptam a sötétben egy nyaláb iratot a hónom alá.

— Mit csinálsz bent? — kérdé a német.

— Lopok.

— Mit?

— Aktákat. Holnap keresni fogja az öreg úr és meg lesz ijedve. Micsoda fölséges tréfa lesz ebből holnap.

Fölvittük a szobáinkba, volt vagy három fontnyi a csomag, mindenféle színű és nagyságú, részint bélyeges, részint bélyegtelen papirosokból, szóval olyan volt, mint minden akta a világon. Mindössze egy futó pillantást vetettem a címzésre: a «Teszéry-árvák ügye».

(Folytatása következik.)

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogosított magyar kiadás.)

X.

A croquet. (Folytatás.)

A két nagybácsi már számítgatni kezdte a napokat, sőt az órákat is, melyeket még Obanban kell tölteniök. A dolog nem úgy haladt, nem úgy fejlődött, mint remélték és óhajtották. Helena szemmel láthatóan unatkozott, egyre jobban kereste a magányt, minden alkalommal kerülte a tudós Ursiclos urat, a ki ezzel épen nem törődött: ez a sok apró kellemetlenség szinte tűrhetetlenné tette a tartózkodást Obanban.

Nem tudtak semmit sem kitalálni, a mivel a hosszú, egyhangú napok unalmát elűzhették volna. Hasztalan lesték az idő jobbra fordulását, hasztalan akarták fölfelé tolni az aneroid mutatóját: ez nem használt semmit.

Ekkor végre a két nagybácsinak mentő gondolata támadt. Augusztus 14-dikének délutánján fölszólították Helenát, hogy játszszék velük croquet-et, s a fiatal leány, noha a mulatságban Ursiclos úrnak is részt kellett vennie, szívesen fogadta az ajánlatot.

Meg kell jegyeznünk, hogy Sam és Sib igen kitűnő játékosok voltak és ezzel büszkélkedtek is. Obanban pedig igen jó, szinte páratlan croquet-mezők voltak, a melyeken valósággal élvezet volt a játék.

Ursiclos Aristobulus úr, a kit szintén meghívtak, beleegyezett, hogy erre a délutánra fölfüggeszti a munkáját és a kellő időben csakugyan meg is jelent a csatatéren. Természetesen, ő a croquet-hez is nagyon jól értett, még pedig úgy elméletileg, mint gyakorlatilag és a kellemes játékot mindig geometriai és matematikai alapon játszotta.

Miss Campbellnek csak az nem tetszett, hogy Ursiclos úr lett a játszótársa, de hát mit tehetett?

— Miss Campbell — fontoskodott Ursiclos úr mindjárt kezdetben, — nagyon örülök, hogy összekerültünk, s ha megengedi, hogy megmagyarázzam az ütközés törvényeinek . . .

— Ursiclos úr — vágott közbe Helena, félrevonva a fiatal tudóst — engednünk kell, hogy a bátyáink nyerjenek.

— Hogy nyerjenek? . . .

— Igen, még pedig úgy, hogy észre ne vegyék a mi engedékenységünket.

— De, miss Campbell . . .

— Nagyon fájna nekik, ha vesztenének.

— Mindamellett . . . engedje meg! . . . — felelte Aristobulus. — Ezt a croquet-játékot geometriailag jobban ismerem, mint bárki más! Kiszámítottam a golyók ütközési törvényeit, a mozgásban megfutott görbék irányát és ívhajlását: szóval, mondhatom, hogy . . .

— Én csak annyit mondok — ismételte miss Campbell — hogy vesztenünk kell. Különben figyelmeztetem, hogy a nagybácsik kitűnő játékosok, s alig hiszem, hogy az ön tudománya többet használjon, mint az ő nagy ügyességük.

— Majd meglátjuk! — dörmögte Aristobulus úr, a ki semmi körülmény között sem hagyta volna magát önként legyőzetni — még akkor sem, ha ezzel miss Campbellnek örömet okozhatott.

Ezalatt előhozták a croquet-játékhoz szükséges kellékeket és szerszámokat; a kilencz ívcsvégre nyögött és sziszegett, a körülállók nem csekély mulatságára.

A Melvill-testvérek azonnal hozzásiettek. Szerencsére a czipő talpa némileg elvette az ütés súlyát és így a zúzódás nem volt komoly jelentőségű. De Ursiclos szükségesnek tartotta az eset tudományos magyarázatát.

— Az a sugár — magyarázta egyre nyögve — melyet a kalapácsom képezett, kissé rövidebb volt a kelleténél, ezért a leirt kör nem érintette a földet, hanem valamivel magasabban járt és a lábamat érte . . .

— Igy tehát, uram, félbe hagyjuk a játékot? — kérdezte miss Campbell.

— Félbe hagyjuk?! — kiáltott föl Ursiclos Aristobulus. — Es bevalljuk, hogy vesztettünk? Soha! Ha a valószinűségi számítást alkalmazzuk, világos, hogy még mindig . . .

— Nos, tehát játszszunk tovább — szakította félbe miss Campbell.

És csakugyan tovább játszottak, de a valószinűségi számítás mit sem segitett; a két Melvill-testvér megnyerte a játékot és szerényen örvendett a dicsőségnek. Ursiclos urat ez annyival inkább boszantotta, mert neki még a középső kettős ív alatt sem sikerült átvezetnie a golyóját.

Miss Campbell, hogy a két nagybácsi elégedettségét még fokozza, boszúsabbnak akart látszani a veszteség miatt, mint a minő valóban volt, és kalapácsával hatalmasat suhintott a golyójára, nem is igen nézve, milyen irányban rohan az tovább.

A golyó szökellve repült a tengerpart felé, s a mint a magasabban fekvő játéktérről a lejtőn legurult, egy nagy szikláról visszapattanva egyenesen az alatta ülő festő állványára esett, még pedig oly szerencsétlenül, hogy a kifeszitett vásznat kellő közepén átlikasztotta.

Az állvány előtt egy fiatal művész ült, a ki a felfordulás és pusztulás láttára sem veszitette el nyugodtságát. Fölkelt és megfordult.

— Rendesen, — igy szólt, — előre be szokták jelenteni, hogy a bombázást megkezdik.

Miss Campbell, mintha csak sejtette volna a rombolást, a melyet nem is láthatott, a golyó után szaladt, s meglátva a festőt, a ki ekkor már ismét háttal állt feléje, hangosan kérte:

— Ah! uram, bocsássa meg az ügyetlenségemet!

A festő hirtelen újra megfordult, mosolyogva üdvözölte a zavartan bocsánatot kérő fiatal hölgyet . . .

És a festő a corryvrekani hajótörött volt!

XI.

Sinclair Olivier.

Sinclair Olivier «csinos fiú» volt, a mint a skótok mondani szokják, ha valakit igazán meg akarnak dicsérni. Előkelő edinburgi családból származott s mivel szüleit korán elvesztette, egyik nagybátyja vezette a neveltetését. Miután egyetemet is hallgatott, húsz éves korában elhatározta, hogy körültekint egy kissé a világban; beutazta Európa kulturállamait, járt Indiában, Amerikában és útleirásait, jegyzeteit a válogatós *Edinburgh Review* is szivesen közölte. Mint festőművész méltó hírnévre vergődött, bár inkább csak magának és nem a nyilvánosságnak festett; érző, lelkesedni tudó szíve gyakran kezébe adta a lantot is: de költeményeit egyedül csak magának irta.

Az olyan kedves, művelt, szeretetre méltó, előkelő és gazdag ifjak, a minő Sinclair Olivier is volt, könnyen találnak magukhoz méltó nőt; de Olivier, noha már huszonhat éves volt, még mindig nem nősült meg. És csak azért nem, mert jobban szeretett egyedül élni; kedvelte a magányt, a függetlenséget, a szabadságot, mit arra használt fel, hogy művészi hajlamainak és ábrándjainak éljen.

Most, hogy a véletlen összehozta vele, miss Campbell azonnal ráismert: de ő már nem emlékezett a bájos hölgyre, a kivel együtt utazott a *Glengarry* födélzetén. Ha tudta volna, hogy megmentését nagy részben ennek a fiatal hölgynek köszöni, bizonyára kifejezte volna hálaját, ha csak egyszerű udvariasságból is: de erről egyáltalában nem volt tudomása.

Mialatt miss Campbell zavartan és mélyen elpirulva állt a festő előtt, odaérkezett a két nagybácsi is; ők még jobban sajnálták a történeket és udvariasan bocsánatot kértek a fiatal művésztől, de ez rögtön a szavukba vágott:

— Kisasszony . . . Uraim . . . kérem . . . higyjék el, hogy a dolog szóra sem érdemes.

— De uram . . . — szólt Sib élénken. — Nem! . . . mi nagyon sajnáljuk . . . és . . .

— És, ha a baj nem volna helyrehozható . . . — aggodalmaskodott Sam.

— Nem is baj, csak egyszerű véletlen! — felelt a festő mosolyogva. — Ez az okos golyó tönkre tette ezt a hitvány mázolást.

És Olivier Sinclair oly vidám őszinteséggel mondta ezt, hogy a két nagybácsi, az udvarias formaságok mellőzésével, szerette volna őt rögtön megölelni. Egyelőre azonban megelégedtek azzal, hogy kölcsönösen bemutatták egymást a festőnek.

— Melvill Sámuel úr, — mondta az egyik.

— Melvill Sebestyén úr, — mondta a másik.

— És unokahuguk, miss Campbell, — tette hozzá Helena, a ki nem akart hátrább maradni az udvariasságban, mint nagybátyjai.

Most már a festő sem titkolhatta tovább a kilétét.

akarta, hogy a festő megtudja, mennyit köszönhet neki.

— De, Sinclair úr, — kezdte megint Sam, — hogy lehetett az az öreg halász olyan könnyelmű, hogy annyira bemerészkedett az örvény torkába . . .

— Nem az ő hibája volt, uraim, — felelt Sinclair Olivier. — Én voltam a könnyelmű, a meggondolatlan és voltak pillanatok, a mikor keserű szemrehányásokat tettem magamnak a szegény öreg koczkáztatott élete miatt. De a tengernek oly gyönyörű színe volt, a habos tajték oly elragadóan forrott és pezsgett, hogy én semmit nem láttam, csak azt és egyre beljebb eveztem! Az öreg halász nagyon jól látta a veszélyt, figyelmeztetett is, de én nem hallgattam rá mindaddig, mig az áramlat el nem ragadta a csónakot. Akkor pedig már későn volt! Mi ugyan igyekeztünk kimenekülni az örvény sodrából, de egy erős hullámcsapás leteritette társamat és én egyedül maradtam az emberfölötti küzdelemben . . . Annyi bizonyos, hogy a *Glengarry* nélkül mind a ketten az örvény

Miss Campbell nagyon ügyesen játszott . . .

Előre be szokták jelenteni, hogy a bombázást megkezdik . . .

— A nevem Sinclair Olivier.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy Ursiclos Aristobulus nem jött a társasággal a szerencsétlenség színhelyére. A fiatal tudós azonnal távozott a játék befejezte után, mert mód fölött boszantotta, hogy elméleti ismereteinek a gyakorlatban semmi hasznát sem vehette. Sőt három-négy napig nem is lehetett reá számítani, mert valami tudományos kutatásra készült Luing szigetére, mely a kis Hebridák csoportjában fekszik.

Igy hát nem kellett attól félni, hogy tudományos magyarázataival megzavarja a barátságos beszélgetést.

Sinclair Olivier csakhamar megtudta, hogy a Caledonian Hôtel vendégei már ismerik, abból az életveszélyes kalandjából, mely alig tiz napja esett meg vele.

— Hogyan, miss Campbell, és önök, uraim! — kiáltott föl — önök tehát a *Glengarry* födélzetén voltak, mikor a gőzös engem kihalászott?

— Igen, Sinclair úr.

— És mondhatom, hogy nagyon megijesztett bennünket, — mondta Sib, — mikor véletlenül megpillantottuk a csónakot az örvényben!

— Ez szerencsés véletlen volt, — tette hozzá Sam; — és azt hiszem, hogy ha . . .

Itt azonban miss Campbell egy intéssel elhallgattatta nagybátyját, mert egyáltalában nem fenekén pihennénk és neveinket már beirták volna a corryvrekani halottak jegyzékébe!

Miss Campbell néma megindulással hallgatta a fiatal embert és időnkint reá emelte szép szemeit. Mikor Sinclair Olivier lelkesülten beszélt a hullámok gyönyörű kék színéről, a mely a veszedelmet is elfeledtette vele, miss Campbell elmosolyodott: hiszen őt is egy szin kisérti: a zöld szín; és, mint a festő a kék oczeán után, úgy vágyakozik ő a Zöld Sugár után.

A két nagybácsi aztán csakhamar szőnyegre is hozta ezt a tárgyat, a mennyiben elujságolta a fiatal festőnek, hogy ők tulajdonképen egy természettani tünemény kedvéért jöttek Obanba.

— A Zöld Sugár! — kiáltott föl Sinclair Olivier csudálkozva.

— Ön talán már látta is, uram? — kérdezte miss Campbell élénken.

— Nem, miss Campbell, — felelte Sinclair Olivier, — nem láttam. Sőt mind a mai napig még csak nem is tudtam felőle. De most már én is akarom látni a Zöld Sugarat! Eh, igen: minden nap meglesem a nap leáldozását és nem nyugszom addig, míg meg nem látom!

Nehéz lett volna megmondani, hogy Sinclair Olivier tréfál-e, vagy komolyan beszél: de miss Campbellnek valami sejtelem azt súgta, hogy a fiatal ember komolyan beszél.

— Sinclair úr, — felelte tehát, — a Zöld még a nyár is alig múlt el, az őszi napok pedig néha derültebbek, verőfényesebbek, mint a nyáriak. Én hiszem, hogy még a rosz idő beállta előtt szerencsénk lesz a Zöld Sugár ő felségéhez.

— Hogy az igazat megvalljam, — folytatta miss Campbell, egyszer már megláthattuk volna: azon a bizonyos augusztus másodikán; de akkor a corryvrekani örvény közelében jártunk és figyelmünket fontosabb esemény kötötte le . . .

— Ah, miss Campbell! — felelte Sinclair Olivier, — hát én lettem volna az oka, hogy . . . ah, az én könnyelműségem miatt ön elszalasztotta a Zöld Sugarat! Bocsásson meg ezért és higyje el, hogy soha többé nem fog megtörténni!

És most már vidáman beszélgettek, a mint megindultak hazafelé a Caledonian Hôtelbe, mert Sinclair Olivier is ott szállt meg tegnap este, mikor egy kirándulásról visszajött Dalmalyből. Lassankint kiviláglott, hogy Sinclair Olivier nagybátyját, a ki valaha Edinburg polgármestere is volt, a Melvill-testvérek nagyon jól ismerik, s hogy csak az idő, meg a távolság választja el őket, de barátságuk azért nem csökkent. Igy hát a fiatal festő csakhamar egészen bizalmasan, mondhatnám, családi körben találta magát Melvillék között, s elhatározta, hogy egy időre Obanban marad, mindaddig, mig a nevezetes Zöld Sugarat meg nem pillantják.

(Folytatása következik.)

A KRONDORFI SAVANYUVIZ
az elökelö világ asztali vize.

„EGYETÉRTÉS“
POLITIKAI NAPILAP.
XXXIII. évfolyam.
Felelős szerkesztő **Dienes Márton.**

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olcsó eszközeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar ujra elmaradó, uj előfizetőket szerezzen, hanem mindenkor kellő szinvonalon álló közleményei, gyors, pontos és minden tekintetben megbizható tudósitásai által iparkodik régi, jó hirnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan fentartani, hogy ez uton ne csak régi előfizetőit kapcsolja állandóan magához, hanem közönségét uj hódítások által évről-évre maradandóan meg is szaporitsa.

Hogy ezt a czélt elérjük, erre nézve legnagyobb támaszunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy oldalon majdnem annyi betüt képes közölni, mint a kisebb lapok három egész oldalon s igy az Egyetértés egy rendes 8 oldalos lapja annyi közleményt tartalmaz, mintha a kisebb lapok 24 oldalon jelennek meg, a mi azonban csak ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20, illetőleg a kisebb alakban számitva 36—60 oldalnyi terjedelmű.

Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósitásokat közölhet, a milyeneket egy más lap sem nyujthat közönségének. Igy általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés **országgyülési tudósitásai** e nemü egy legtökéletesebbek, nemcsak a tudósitások kimeritő volta folytán, hanem annál a tárgyilagosságnál és részrehajlatlanságánál fogva is, mely e tudósitásokat minden pártszinezetü olvasó előtt is élvezetessé teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkivül bő **tárcza- és regényrovata.** Az Egyetértés állandóan két kitünő regényt közöl egyszerre, részint eredetit, részint a modern világirodalom remekeiből válogatva, elsőrangu müfordítók fordításában. Az egy év alatt közölt regények 400—500 nyomtatott ivre, vagyis 40—50 rendes regénykötetre rugnak. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább ugyanannyi forint. Ha most még tekintetbe veszszük az Egyetértésnek mindenkor közlétünk kitünőségei és elsőrangu publiczisták által irott **vezérczikkeit** és egyéb **politikai közleményeit, bő hirrovatait, eredeti táviratait** az ország és a világ minden részében levő saját levelezőitől, továbbá a vasárnapokint megjelenő s egy-egy szakapot potló «Irodalom», «Tanügy» és «Mezőgazdaság» czimü országos hirü rovatokat s végül az Egyetértés legujabban informált **közgazdasági, ipar mezőgazdasági** rovatait és megbizható tőzsdei **és** tudósitásait, bátran mondhatjuk, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden czélának s igényeit a legteljesebb mértékben kielégiteni képes.

Mindezen előnyök daczára az Egyetértés előfizetési ára a legmérsékeltebb: 7345

Egész évre	20 frt —
Fél évre	10 „ —
Negyed évre	5 „ —
Egy hóra	1 „ 80

Előfizetéseket legczélszerübben postautalványon az Egyetértés kiadóhivatalához **Budapest, papnövelde-utcza 8.** intézendők.

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a **Pilules orientales** által, Ratié gyógyszertárából Párisban, Rue Montmartre 100, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnek ártana, az aszonyi **kebel fejlődését,** valamint a kebel **idomainak szilárdságát** biztositja. Egy üvegcse ára használati utasitással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utcza 12. sz. 8442

KIRÁLY-TELEP
AUTOTYPIA PHOTOTYPIA FAMETSZET stb.
PHOTOZINKOGRAFAI MŰINTÉZETE
Készíti a LEGJOBB
CLICHÉT
mindennemü NYOMTATVÁNYHOZ
BUDAPEST-ben Szentkirályi-utcza 13

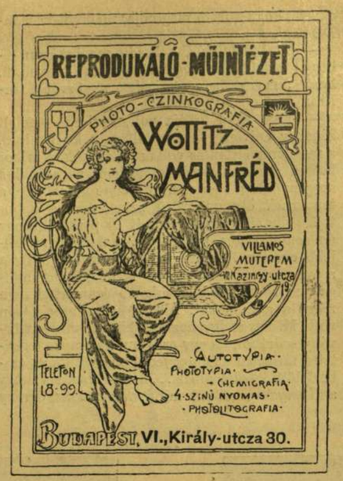

50 év óta
közkedveltségnek örvendenek **köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működési zavarainál a kitünőnek bizonyult** 7823
EGGER-féle MELLPASZTILLÁK
(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoboz 25 kr.) Bérmentesités 20 kr. — A gyomor rendetlen működésénél radikalis hatásuruk bizonyultak
EGGER szódapasztillái
(1 doboz 30 kr). Bérmentesités 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógytárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon. **Nádor gyógysz. Budapest, Váczi-körut 17.**

Rumot, finom likőröket
házi használatra hideg uton, minden késztlék nélkül kitünő minőségben bárki előállithat.
Kezelési könyv és árlap ingyen. 8422
WATTERICH A.
BUDAPEST
Dohány-utcza 5. sz.
Alapittatott 1869.
Dugók, gummitömlők borkezelési czikkek.

GINDERT ISTVÁN
készit és raktáron tart jó elő-szoba és konyha butorokat, háztartási eszközöket (teljes konyha-berendezéseket).
BUDAPEST, 8457
Gyár: VI., Klapka-utcza 5.
Raktár: VI., Teréz-körut 8.

Hagyatékokat, régiségeket,
ezüstöt, ékszert, készpénzért vásárol 8412
LÖFKOVITS
ékszerész, Debreczenben,
ugyanő — grammonként 1 kr munkadij ráfizetésével — régi ezüstöt becserél legdivatosabb 13 próbás éteszközökre.

Képes levelező-lapokat
mindon jól sikerült arcz-, táj- és egyéb fénykép után az eddig ismert legszebb kivitelben
100 darbot 8 frtért
300 „ 16 „
500 „ 22 „
az összeg fele beküldendő, a mások fele utánvétetik
Képes Levelező-Lapok a Kiadó-Hivatala, Budapest
V., Alsó-utcza 21. (Első Hazai-pavill.)
Olcsóbb magyar-lapokat nem állithat elő senki, mert a nyomtatási költségek is ennyibe kerülnek.

Szigeti Hattyu-crémet kor. 20 fil.
Szigeti Hattyu-szappan 80 filler.
Szigeti Hattyu-mosdóviz 2 kor.

A mai kor legkitünőbb bőrápoló szerei. Szeplő, májfolt és az arczbór mindennemü tisztátlanságai feltétlen és biztos elmulasztására. Egyedüli készitője özv. **Buzáth Mártonné gyógyszertára M.-Szigeten.** Főraktár Budapesten: **Török József** gyógysz. Király-utcza 12. 8301

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
8701

Formosa a plastikai orthopädiának (test-egyenészet) legkiválóbb vivmánya.
Kiegyentegetés aczél és vattirozás nélkül! Magas vállak, csipők és ferdére nőtt hátak kiegészitésére ugy urak, mint hölgyek részére. **Egyenestartók. müfüzők Scoliosis-nál,** járó és támgépek coritisnál **Hessing rendszere** alapján, **mükezeket** mülábakat, hasköttöket stb. stb. jótállás mellett készit
Keleti J. orthopädiai müintézete Budapest, IV., Koronaherczeg-uteza 17.
Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. 8379

WEINWURM ANTAL
Első magyarországi fényképészeti, Cinkografiai, chromoautotipiai sokszorositó müintézete készit **horgany,** valamint **réz** maratási **klisséket** a legszebb kivitelben. **Házon-kivüli** felvételeket, u. m. **épitmények, gépek, tájképek,** továbbá **olaj-festmények és ipar müvészeti** tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.
Budapest, IV., Károly-utcza 3.
Telefon 1700.

Fényképfölvételek
műteremben és házon kivül, épületek, tájképek, interieurök, gyártelepek, állatok stb. **Sokszorositó műintézet.** Tervek sokszorositása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén czinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak
KLÖSZ GYÖRGY
udv. fényképészeti müintézete által 8404
Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Folytatás.)

Hajnalban aztán bejött a főispán, elénekelve az ágyam fölött: «Ébredj nagy álmaidból». Azaz, hogy már öreg reggel volt. Az őszi napfény bűbájosan szürődött be a zsaluk leeresztett bordázatán keresztül és lent az ablakok alatt, a piaczon hallani lehetett a hetivásár csataráját: szekerek zörgését, kofák veszekedését s az adásvevés mindennemü élénkségeit.

— Öltözködjetek, szép idő van, kimegyünk egy kicsit vadászni.

— Kegyelem, hagyj még egy kicsit aludni!

— Hát hogy mulattatok?

— Köszönöm, jól, de hagyj aludni.

— Hát a német?

— Az belebolondult a Hankába és most nyilván róla álmodik.

— Sokáig voltatok fent?

— Éjfélig. És épen ezért kérlek ...

— Jó, jó, hiszen hagylak. (Ügy látszik, azt a taktikát választotta, hogy szétbeszéli okvetetlenkedő kérdéseivel az álmomat.) Hanem miféle percsomó ez itt? A főispán kezébe vette és hangosan olvasta: «A Teszéry-árvák ügye». Hogy jut ez ide?

Hahaha! Most egyszerre eszembe jutott a tegnapi tréfa és hirtelen elröppent szemeimből az álom.

— Képzeld csak, milyen bohóság. Vagy is inkább rendetlenség. Tegnap éjjel jövet, nyitva találtuk a kaput, meg az öreg Borcsánszky szobáját.

— No, és?

— Ejh, hát javithatatlan a vármegye; elhoztam ezt a csomó aktát. Épen úgy elvihette volna akárki; szekérre rakhatták volna éjjel az egész árvaszék iratait.

A főispán összeránczolta a homlokát.

— Hallatlan gondatlanság! — jegyzé meg sötéten.

— Ugyan ne farizeuskodj. Ez csak egy frázis nálad. Egy meggondolatlanság, elüti egy frázis; egy hiba, elüti két frázis; egy bűn, elüti sok frázis. Frázistok bőven van, mindenre van és mindent helyrehoz.

Láthatólag bántották a megjegyzéseim.

— Ha a macskát kérdeznéd, mit tart a fülemiléről, csak azt jegyezné meg, hogy sovány madár és a húsa se jóizű. A hangja iránt nincs fogékonysága, meg sem emlitené.

— Épen ez az a frázis.

— Hagyjuk abba, kérlek, — szólt aprehenzivusan, — majd meglátod, hogyan szoktam én eljárni. Az öreg megkapja a dorgatóriumot.

— Nem akarom, hogy valami szczénát provokálj.

— No, no. Csak finoman. Fölteheted rólam. Ezek itt nemes emberek, gentlemanek, érzékenyek.

— Nehogy én rám legyen keserűsége, — szóltam közbe nyugtalanul, — mert én igazán csak a jux kedvéért tettem.

— Bizd a tapintatomra.

Fölkapta az aktacsomót és magával vitte. — Bezárom egyelőre a fiókomba. — Aztán vidáman hozzátette: Csapunk magunknak egy kis mulatságot a reggeli alatt. Hanem most már egy, kettő, három, keljetek fel. S ezzel odament a szomszédszoba ajtajához, benyitotta egy kicsit és rákiáltott a németre, a ki porosz származásu volt:

— Jönnek a franczia chasseur-ök!

A ki természetesen felriadt erre, mintha megrázták volna s valóságosan kiugrott az ágyból.

Egy félóra mulva ott ültünk a főispán szobájában, ott várt a reggeli: méz, sonka, thea, kávé bivalytejjel.

Mikor a reggeli után rágyujtottunk egy-egy illatos havannára, a főispán csengetett, meghuzván a falon függő, vörös-rojtos zsinórt, mely még a régi módszer szerint csengetett; ilyenről jegyezte fel egy szerecsen tudós, Európában járván, hogy valahányszor a fehér urak meghuznak valami madzagot, mindig berántanak vele egy rabszolgát.

Goró L. rajza.

— Elhoztad? — kérdé a főispán erősen a szeme közé nézve.

Egy csinos megyei huszár jelent meg.

— Nézd meg, hogy a hivatalban van-e Borcsánszky úr.

— Igenis, ott van.

— Mondd meg neki, hogy kéretem.

Kis vártatva megjelent az öreg vidoran, kedvesen, gyanutlanul. Mintha egy darab napfény is vele jönne; friss, ruganyos, teli életkedvvel, mosolygással.

— Bonum mane precor domini illustrissimi. Jó napot méltóságos úr. Szervusz humillimus nagyságos uramöcsém. Gut morgen. Gut morgen. Van gyönyörü időnk. És dörzsölte a kezeit és hajtogatta magát jobbra-balra.

— Ugy-e mulattak jól? Oh, hogyne. A Blahunka Jankó jó pap, okos pap. Hanem a malacz, a mit adta, nehéz volt, papmalacz él jól, meghizza. Nekem fekszi meg gyomrot. Egész éjjel almodtam öregek asszonyokrul. Inkább farbliztem volna reggelig. De az isteni Hanka, restelt puszit a Hanka. Hehehe!

A főispán észrevette, hogy a vén tuz rendes szokása szerint egy kis reggeli diskurzusba akar bonyolódni, mely nagymennyiségü konyakivással és sok léha beszélgetéssel szokott végződni. Tehát a lehető leghivatalosabb hangját vette fel:

— Hozd be csak, kérlek, a Teszéry-ügyet.

Borcsánszky bácsi ügyes volt a különböző hangárnyalatok felismerésében s legott tiszteletteljes pozeba vágta magát.

— Azonnal, méltósagos uram ... Igenis, igenis. A Teszéry-ügyet, igenis. Ösmerem igen is. Rohanok, igen is.

S valóságosan rohant le, egy virgoncz tigris-gyerek se különben egy pohár vizért, még tán lépcsőket is átugrott nagy buzgólkodásában.

Nagy érdekfeszültséggel vártuk, mi lesz most, hogy fog belépni az öreg: ijedten, összetörve, behuzott váll-lapoczkákkal, olyan kicsi lesz, mint egy összehuzott sün. Számitgattuk: most már leért, most már keresi, most már káromkodik, mert nem találja, most körülbelül a felszolgáló hajduját pofozza, az irnokot szamarazza és keresik újból, meg újból, lihegve, lázas izgatott sietséggel, összehányva és felturkálva mindent.

De míg a mi fantáziánk még mindig odalenn járt vele, azalatt megnyilt az ajtó és belépett rajta ő maga, igen nyugodtan, méltóságteljesen, egy aktát tartva a kezében. Összenéztünk a legnagyobb csodálkozással:

— Elhoztad? — kérdé a főispán, erősen a szeme közé nézve.

— Szolgalatodra, méltósagos uram.

— Ez volna?

És a főispán a czvikkerje után nyult.

— Igen is, igen is.

A főispán átvette az iratokat, lapozgatott bennük.

— Valóban, ez a Teszéry-ügy. De ez az egész?

— Persze, az egész. Hogy ne volna az egész. Én csak tudom, hogy az egész. A hangya tudja mindent.

— Nekem úgy rémlik, mintha több lenne.

Az öreg a fejét rázta.

— Enyi. Nem több, méltósagos uram.

— Pedig én fogadni mertem volna — ravaszkodék ez.

Borcsánszky fitymálón mosolygott.

— Ugy ismerem pert egeszet, kérlek, mintha volna enyim tulajdon tenyerem.

— Semmi se hiányoznék?

— Egy betü se nem.

— Biztos vagy benne?

— Oltárnál teszem hitet, ha kivánsz.

— Ugy? — szólt most a főispán egyszerre, szokatlan, zordon hangon s kinyitván az iróasztala fiókját, kivette onnan az odatett iratokat: Hát ez ugyan mi? Feleljen, elnök úr!

— Ez? — szólt az öreg zavartalan nyugalommal, úgy nézve az iratokat, mint valami exotikus, soha nem látott tárgyat. — Hogy ez mi? Rámeresztette szemeit, mintha górcsövön vizsgálná.

— Nos?

— Hát semi. (Folyt. köv.)

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogosított magyar kiadás.)

(Folytatás.)

E naptól fogva Miss Campbell, a Melvill-testvérek és Sinclair Olivier gyakran összejöttek és együtt voltak Obanban. Vidámabbak lettek a napok a két nagybácsira nézve is: nem csak azért, mert Sinclair Olivier nagyon kellemes társalgó volt, hanem azért is, mert Helena megváltozott és megint a régi, kedves leányka lett, a ki megvidámította életüket.

Csak az volt a baj, hogy az időjárás nem akart megjavúlni. De végre, augusztus tizennegyedikének reggelén a barométer egyszerre hirtelen fölemelkedett. Sinclair Olivier örömmel vitte meg a jó hirt miss Campbellnek.

— Ha ma este sem látjuk meg a Zöld Sugarat, — szólt, — akkor már csakugyan nem tudom, mikor lesz hozzá szerencsénk!

— Tehát ma este! — fordúlt miss Campbell a két nagybácsihoz: — hallottátok, ugy-e: ma este!

És mindjárt megállapodtak, hogy még ebéd előtt kikocsiznak a Seil szigetre: az indulást pedig öt órára tüzték ki.

A fogat vágtatva haladt Glachan felé a festői úton; miss Campbell arcza ragyogott, de ragyogott Sinclair Olivier arcza is, a két nagybácsi pedig a fiatalok boldogságának verőfényében melegedett. Ez az általános öröm és vidámság még csak fokozódott, mikor Seil szigetre megérkeztek; a tenger sima volt, mint a tükör és a derült, tiszta láthatárt semmi sem homályositotta el.

Fölmentek a sziget hegyfokára, mely csaknem egy mérföldnyire benyúlik a tengerbe, s ott letelepedve várták a nap lenyugtát, hogy végre megláthassák a csodálatos Zöld Sugarat.

— Most az egyszer azonban mégis csak meglátjuk! — mondta Sinclair Olivier jókedvűen.

— Én is azt hiszem, — felelte Sam.

— Én meg biztos vagyok benne, — tette hozzá Sib.

— Én pedig reménylem, — mondta miss Campbell.

És valóban minden jel arra mutatott, hogy a Zöld Sugár ma este teljes pompájában fog bemutatkozni.

A nap lassan, harántvonalban hanyatlott alá a láthatár felé és izzó vörös koronzja bíborszínnel vonta be az egész eget és vérrel öntötte le a hullámokat.

Mindnyájan némán, elmerülve és izgatottan szemlélték az alkonyat gyönyörű színpompáját, lesve, várva, hogy mikor bukik el egészen a nap, a mely már lassan kezdett alámerülni a habokba. Ekkor miss Campbell hirtelen fölsikoltott, s rögtön utána a két nagybácsi, meg Sinclair Olivier is önkénytelenül fölkiáltottak.

Mindannyian megpillantották azt a vitorlás bárkát, mely épen akkor bukkant elő Easdale sziget mögül és lassan haladt tovább nyugati irányban. Nagy vitorlája, mely úgy megfeszült, mintha deszkából készült volna, átszelte és részben elfödte a látóhatárt. Vajjon nem födi-e el a napot is, épen abban a pillanatban, mikor utolsó sugara elbucsúzik a földtől?

Csak pár másodpercz volt még hátra: s ők, odafönt a hegyfokon, nem kereshettek másik helyet, nem kerülhettek a bárkának egyik, vagy másik oldalára, mert sem elegendő területük, sem elegendő idejük nem volt.

Miss Campbell, a két Melvill és Sinclair Olivier mindent elkövettek, hogy magukra vonják a bárka utasainak figyelmét és rábirják őket, hogy a vitorlát leszereljék.

De mindhiába! Sem nem látták, sem nem hallották őket és a bárka, az enyhe esti széltől is segitve, lassan tovább vitorlázott a nyugati irányban.

Abban a pillanatban, mikor a nap koronzjának felső szegélye lemerült a habokba, a nagy vitorla épen elébe ért és egészen elfödte a társaság szemei elől.

Milyen kár! ezúttal a Zöld Sugár tisztán, fényesen, ragyogva tört elő a vizben elhunyó napesillagból: de útjában a durva vitorlába ütközött és nem juthatott el a hegyfokon várakozó társaságig.

Miss Campbell, Sinclair Olivier, a Melvill-testvérek csalódásukban talán jobban is fölingerültek, mint a dolog érdemes volt rá és szinte megkövülten álltak a helyükön, szidva a bárkát és azokat, a kik benne ültek.

A bárka ezalatt a szigethez ért és a hegyfok aljában kikötött. Egyetlen utas szállt ki a partra, s a vitorlás rögtön aztán ismét megfordúlt, hogy megkezdje útját hazafelé.

Az alkalmatlan időben érkezett utas, úgy látszik, ismerte a hegyfokon állókat, mert barátságosan felköszönt hozzájuk.

— Ursiclos úr! — kiáltott föl miss Campbell.

— Ó! hát ő volt! — visszhangozta a két nagybácsi.

— Ki lehet ez az úr? — kérdezte magában Sinclair Olivier.

Valóban Ursiclos Aristobulus úr volt, testestől-lelkestől: és épen most jött meg pár napi tanulmányútjából, Luing szigetéről. Természetesen, a hegyfokon összegyült társaság nem valami szivélyesen fogadta a kellemetlen vendéget, a ki megérkezésével egy sokáig dédelgetett reményt tett tönkre.

Sam és Sib az udvariasság elemeiről is megfeledkeztek és eszükbe sem jutott, hogy Sinclair és Ursiclos urakat egymásnak bemutassák. Látva Helena elkeseredését, lesütötték szemeiket, hogy ne is lássák választottjukat.

Miss Campbell ökölbe szorította a kis kezeit, a karjait keblén keresztbefonta és szikrázó szemekkel, de szótlanúl mérte végig a fiatal tudóst. Aztán, rövid hallgatás után igy szólt:

— Ursiclos úr, jobban tette volna, ha kissé megkésik: akkor nem követhette volna el ezt az ügyességet.

XII.

Ujabb tervek.

A hazatérés Obanba sokkal kellemetlenebb és nyomottabb hangulatban történt, mint a kikocsizás Seil szigetére. Mindnyájan a diadal reményével szivükben indultak el és most teljes vereséggel tértek haza.

Miss Campbell elkeseredését egyedül csak az enyhitette némileg, hogy az oka Ursiclos Aristobulus volt. Most már joga volt hozzá, hogy szemrehányásokat tegyen a nagy bünösnek és ezt nem is mulasztotta el. A két nagybácsi pedig nem mert közbeszólni, nem merte védelmébe fogni a fiatal tudóst.

Természetes, hogy a szemrehányások után, melyeket Ursiclos Aristobulus úgy akart elütni, hogy még gúnyolódott is a Zöld Sugár fölött, a helyzet még sulyosodott. Igy aztán a fiatal tudós czélszerűnek tartotta az utat gyalog megtenni Obanba: s ezt annál okosabban tette, mert valószinű, hogy miss Campbell nem nagyon szivesen látta volna őt a hintóban.

Meg kell vallanunk, hogy időközben a fiatal festő épen úgy beleszeretett a Zöld Sugárba, mint miss Campbell. Együtt merengtek, együtt álmodoztak erről a gyönyörű tüneményről és gondolataik együtt vágtattak a képzelet szárnyain az ábrándok tündér-világában. Ah! a fiatal festő épen nem hasonlitott Ursiclos Aristobulushoz, a ki megvetőleg nyilatkozott az egyszerű optikai tüneményről! Ellenkezőleg, Sinclair Olivier és miss Campbell teljesen megértették egymást és mind a ketten forrón óhajtották, vajha a Zöld Sugár kegyes volna irántuk és megmutatná magát nekik.

— Meg fogjuk látni, miss Campbell, — szólt Sinclair Olivier, — meg fogjuk látni: még ha nekem magamnak kellene is meggyujtanom azt a sugarat. Egyszer úgy is én miattam szalasztotta el: s ezért ép ugy bünösnek érzem magamat, mint ez az Ursiclos úr . . . a ki, azt hiszem . . . rokona önnek?

— Nem . . . hanem a jegyesem . . . úgy látszik, — felelte miss Campbell és hirtelen ott hagyta a fiatal festőt, hogy bátyjai után siessen, a kik előbbre voltak és vidáman burnótoztak.

— A jegyese! — Csodálatos volt a hatás, mit ez a pár szó Sinclair Olivierre tett. De hát miért is ne lehetne a miss Campbell jegyese Igy legalább az is megérthető, hogy mit keres itt Obanban. Abból, hogy ügyetlenül miss Campbell és a lenyugvó nap közé tolakodott, még nem következik . . . Mi nem következik? . . . Sinclair Olivier nagy zavarban lett volna, ha arra kellett volna felelnie, hogy mi nem következik.

Két napi visszavonultság után Ursiclos Aristobulus úr ismét megjelent a szinen. Sinclair Olivier többször látta őt a Melvill-testvérek társaságában, a kik nem tudtak reá tovább haragudni. S úgy látszott, hogy a viszony nagyon barátságos és szivélyes köztük. Igy aztán a fiatal tudós meg a festő is többször összejöttek a tengerparton és a Caledonian Hôtel szalónjában, ugy hogy a két nagybácsi szükségesnek tartotta a kölcsönös bemutatást.

Miss Campbell, mint már azelőtt, most is következetesen mellőzte a fiatal tudóst. Sohasem látszott észrevenni a jelenlétét: sőt, ha jött, rendesen félre fordította az arczát. A két nagybácsi azonban egyelőre nem tulajdonított nagyobb jelentőséget a dolognak; szerintük ismét minden megint jóra fordul, mihelyt az a szeszélyes Zöld Sugár megjelenik.

E közben Ursiclos Aristobulus, a rövidlátók szokása szerint, a szemüvege fölött vizsgálgatta a fiatal festőt. S azt vette észre, hogy Sinclair Olivier állhatatosan udvarol miss Campbellnek, a fiatal hölgy pedig igen szivesen veszi ezt az előzékenységet. A dolog ugyan nem nagyon tetszett Ursiclos urnak, de mivel önhittségében biztos volt maga felől, nem nagyon aggódott.

Az ég azonban egyre felhős, a láthatár pedig ködös maradt, úgy hogy miss Campbell türelme már-már fogytán volt. Kétszer-háromszor, mikor az időjárás némi sikerrel kecsegtetett, ismét kikocsiztak Seil szigetre, s ezeken a kirándulásokon Ursiclos úr nem volt jelen. De mindhiába! Már augusztus huszonharmadika volt és a Zöld Sugár még mindig nem mutatkozott!

Ekkor a vágy a szeszélyes tünemény után valóságos rögeszmévé fajult. Erről álmodtak éjjel, ez foglalta el őket nappal és lassankint valóságos szinvakság fogta el mindnyájukat: zöldnek látták a kék eget, zöldnek látták a kopár sziklákat, s a víz, a bor szintén zöld volt, mint az abszint. A két nagybácsi azt hitte, hogy zöld ruhában jár: papagályoknak képzelték magukat, a kik zöld burnótot szivnak a zöld burnótszelenczéből! Ez a rettenetes állapot nem tarthatott soká.

Szerencsére Sinclair Oliviernek okos mentő eszméje támadt.

— Miss Campbell, — szólt ezen a napon, — s önök is, Melvill urak, kérem, hallgassanak meg. Azt hiszem, hogy ha minden körülményt összevetünk, Oban nem nagyon alkalmas hely a Zöld Sugár megfigyelésére. De nem messze ide van egy állomás, a mely, azt hiszem, hogy fényesen megfelelhet minden követelményünknek. A Mull sziget hegyen túl fekszik: épen ama magaslatok mögött, melyek Oban láthatárát elzárják nyugat felé. A kis Hebridák egyike és az Atlanti óczeán szélső határán fekszik: a gyönyörű szép kis Jona sziget.

— Jona! — kiáltott föl miss Campbell, — Jona, bátyáim! És mi még nem vagyunk ott?

— De holnap már ott leszünk, — felelte Sib.

— Még pedig napnyugta előtt, — tette hozzá Sam.

XIII.

A tenger szépségei.

Reggeli nyolcz órakor a két nagybácsi, miss Campbell, Bess asszonyság és Partridge már a *Pioneer* födélzetén voltak: igy hívták azt a kis gőzöst, a mely naponkint megkerülte a nagy Mull szigetet és Jona meg Staffa állomások érintésével este megint visszatért Obanba.

Sinclair Olivier megelőzte útitársait és már ott várt rájuk a kis gőzös följáróján.

Ursiclos Aristobulus urat nem hivták meg erre az utazásra. A Melvill-testvérek azonban kötelességüknek tartották, hogy értesitsék őt a hirtelen utazásról, — mert ezt az udvariasság is megkövetelte.

Ursiclos Aristobulus nagyon hidegen vette tudomásul a hirt s megköszönve a két testvér figyelmét, a saját szándékáról hallgatott.

A két nagybácsi, mikor elbúcsuzott a fiatal tudóstól, abban állapodott meg, hogy ha a kiválasztott vőlegény kissé elhidegült is, és hogy ha miss Campbell egy idő óta feltünően mellőzi is őt: — mindez azonnal megváltozik, mihelyt Jona szigetén valamelyik gyönyörű őszi estén az óhajtott Zöld Sugár felvillan és miss Campbell kedélye ismét visszazökken a régi kerékvágásba. Az ő véleményük legalább ez volt.

Az utasok már mind a hajón voltak s az indulás percze elérkezett. A *Pioneer*, miután háromszor élesen füttyentett, fölszedte horgonyait és délnek fordulva kilapátolt a kikötőből.

— Szereti ön a tengert, Sinclair úr? — kérdezte miss Campbell a fiatal festőtől, a ki mellette ült a *Pioneer* födélzetén.

— Hogy szeretem-e! — kiáltott föl Sinclair. Igen, szeretem és korántsem találom egyhangúnak, mint annyian. Sőt semmit sem tudok, a mi annyira változatos volna, mint a tenger, csak hogy különböző alkalmakkor kell megfigyelni. Mert a tenger oly végtelen sok, csodálatosan egybeolvadt árnyalatból áll, hogy a festőnek sokkal több munkát ád a hü megjelenítése, mint akármilyen arczkép festése, noha az emberi arcz kifejezése is folyton változik.

— Valóban, — mondta miss Campbell, — a tenger folyton változik: a legkisebb szellő is felbodrozza, a fény legcsekélyebb változása is más szint kölcsönöz neki.

— Nézze csak meg e pillanatban, — figyelmeztette Sinclair Olivier. — Most teljesen nyugodt: azt lehetne mondani, olyan, mint az alvó arcz, melynek derült összhangját semmi sem zavarja meg. Nincs rajta egyetlen ráncz, egyetlen barázda sem: a tenger ifjú és szép! Azt is mondhatnók, hogy óriás tükör: de olyan tükör, melyben az ég tükröződik.

— Olyan tükör, melyet az orkánok lehelete gyakran elhomályosit, — felelte miss Campbell.

— Eh! — felelte Sinclair Olivier. — Ez is egyik szépsége az óczeánnak. A mint a szél végig süvölt fölötte, a fiatal arcz azonnal megránczosodik, megöregszik, a habok fehér fürtöket vernek a tajtékból, szóval száz évvel öregebb lesz: de azért még mindig szép marad, szeszélyesen fölcsapó hullámaival, csipkés, tarajos, tajtékos hegyeivel. A viharok fönségesek. Háromezer mérföldön át semmi sem állja útját a nyugat felől rohanó orkánoknak, mert a sköt partoknak Éjszakamerika a legközelebbi szomszédjuk az óczeánon túl. Az Atlanti óczeán viharai, melyek a tulsó partokon keletkeznek, itt öntik ki mérgüket, itt vívják az elemek pusztító harczait.

— A tenger! . . . A hidrogén és oxigén vegyi összetétele, a melyhez még két és fél perczent szodium-klorür járul! Csakugyan: a szodium-klorür dühe valóban fönséges és nagyszerű!

Miss Campbell és Sinclair Olivier megfordultak e szavakra, melyek gúnyos feleletként hangzottak nagy lelkesedésükre.

És a hátuk mögött, a padra térdelve, ott volt Ursiclos Aristobulus, a ki nem állhatott ellent a vágynak, hogy a kirándulók után szökjék. Ezért már korán reggel fölment a hajóra és egész mostanig lent tartózkodott a *Pioneer* szalónjában.

A szodium-klorür dühe! — Micsoda durva arczulcsapása volt ez miss Campbell és Sinclair Olivier ábrándjainak!

XIV.

Jona szigetén.

Ezalatt Jona — régi nevén a Hullámok szigete — egyre jobban kiemelkedett a tengerből és négyszáz lábnyi magas csúcsa, az Abbé, már sötéten magaslott a vizek fölött, a mint a gőzös gyorsan közeledett feléje.

Dél felé a *Pioneer* lassan kiállott a kis, nem is igen pallérozott kövekből épült part mellé, melyet a habok egészen zöldre festettek. Az utasok kiszálltak; nagy részük csak egy órára, mert akkor a hajó ismét tovább indult, a Zöld Sugarat kergetők pedig azzal a szándékkal, hogy Jonában megtelepedjenek.

Mindent elkövettek, hogy magukra vonják a bárka utasainak figyelmét . . .

A tengerparton.

A kis sziget hoszsza három, szélessége egy mérföld s alig van összesen ötszáz lakosa. Argyle herczegnek, a sziget tulajdonosának, alig van belőle pár száz frank évi jövedelme. Nincs is rajta sem város, sem falu; a nép szétszórt házakban lakik, a melyek ugyan festőiek, de nagyon is kezdetlegesek. Ablak alig van rajtuk, világosságot az ajtón át nyernek, a kéményt a tetőbe vágott lyuk pótolja: a falakat vályogból vetik és nádkévékkel, vagy még inkább zsuppszalmával födik be.

Világos tehát, hogy miss Campbell és társai nem számíthattak olyan kényelemre, a minőben Obanban részük volt: de a mi a kényelemből hiányzott, azt bőven pótolták a kis sziget természeti szépségei.

Ki hinné, hogy ez a Jona volt a druidák vallásának bölcsője a kelta népek őstörténetében? Ki hinné, hogy a druidák papjai után, a keresztény időszámitás VI. századában szent Columban ezen a szigeten alapitotta a legelső skót szerzetes-rendet, mely évszázadokon át kitünő főpapokat nevelt az angol egyháznak? . . . E nagy alkotások romjait az utazó ma már hiába keresné; a nagy kolostor, a kéziratokban gazdag könyvtár nyomok nélkül enyésztek el és csak néhány romladozó boltozat jelzi a helyet, hol az éjszaki Európát újáteremtő czivilizácziő született. S az egykor híres Saint-Columban helyén a mostani Jona épült, melynek szegény földmives lakói nehéz fáradsággal termelnek a homokos talajban némi buzát, rozsot és burgonyát, mig a többiek — és ez a nagyobb rész — a bőven fizető halászatból élnek.

— Miss Campbell, — szólt Ursiclos Aristobulus méltatlankodva, — hát fölér Jona Obannal? . . .

— Sőt sokkal többet ér! — felelt miss Campbell s magában hozzátette, hogy az a hibája csak, hogy egygyel több lakója van a kelleténél és ez az egy épen Ursiclos úr.

Mivel itt hótel egyáltalában nem volt, a Melvill testvérek és miss Campbell kénytelenek voltak megelégedni az egyetlen korcsmával, melyet rendesen azok a turisták szoktak igénybe venni, a kik hosszabb időt akarnak tölteni Jona régiségei közt és nem érik be azzal az egy órai idővel, a melyet a hajó erre engedélyez.

Igy hát a két nagybácsi és miss Campbell a *Duncan fegyvereihez* czimzett csapszékben szálltak meg, Sinclair Olivier és Ursiclos Aristobulus pedig, jól-roszul elhelyezkedtek egy-egy halászkunyhóban, a korcsma közelében.

De azért miss Campbell nagyon meg volt elégedve. Szobácskája ablakából, mely nyugat felé nyilt, kilátott a sik tengerre és a szemhatárt a végtelen távolig semmi sem szakitotta meg; a meddig a szem látott, mindenfelé csak a tenger tárult elébe, a mely a messzeségben ölelkezett az éggel és összefolyt vele. Ez volt az alkalmas hely arra, hogy meglessék a napot, mikor lenyugszik és meglopják legdrágább kincsétől a Zöld Sugártól, a melyet bucsúzáskor lövell a szeretett földre!

Természetes, hogy ilyen elhagyott helyen a kirándulók egymásra voltak utalva és a nap legnagyobb részét együtt töltötték. Minden nap együtt étkeztek a vendéglő földszinti nagytermében és ősrégi skót szokás szerint Bess asszonyság és Partridge is urnak asztalához ültek. Lehet, hogy Ursiclos Aristobulus úrnak ez a bizalmaskodás visszatetszett, de Sinclair Olivier nem találta különösnek. Sőt meg is szerette a két hü cselédet, a kik viszont szintén nagyon megkedvelték őt.

(Folytatása következik.)

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT 8701

MARMATIA
Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300
házigomba-irtó és fa-conserváló szer.
Évek hosszu során át kipróbált kitünő szer mindennemü épületgomba gyökeres és biztos kiirtására s faanyagoknak, különösen padlók és házfedeleknek korhadás elleni conservalására. Egy kilogramm „Marmatia" 10—14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kgrammot tartalmazó postaláda csomagolás- és használati utasitással 2 frt. — 50 kgrmon felüli mennyiségben zsákokba csomagolva métermázsánként 40 frt. (4 kgrmnál kevesebb nem küldetik.) Egész épületek gombamentesitését megegyezés szerint 10 évi jótállással eszközöljük.
A „MARMATIA" utánvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett egyedül kapható és megrendelhető
Kávay János és Társainál
Máramaros-Sziget. Prospectus ingyen és bérmentve.

Palais hajifjitó
használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhanemün foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3.** és **Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8190

Ápold a szépségedet!
CZERNY-féle eredeti
Orientalische Rosenmilch.
(Keleti rózsatej) 8270
a **legjobb szer a szépség** megtartására és oly **fiatalos arcsbőrt szerez,** mely **semmi más** hasonló ártalmatlan szer által el nem érhető; kitünő hatásu pörzenések és a bőrnek bárminemü tisztátalansága ellen, megszünteti a sárga vagy barna arczszint. **Ára 1 frt.**
Sonnenblumenoehl-seife ára 35—50 kr.
hozzá **Balsamin-szappan 30 kr.**
ANTON J. CZERNY, BÉCS,
XVIII., Carl Ludwigstrasse 6.
Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Király-utcza 12., továbbá minden gyógyszertárban, drogueriákban és parfümeriákban. Szétküldés utánvét mellett. Megrendelések oly helyről, hol még raktár nincs, fentiekhez egyhez intézendők. — Prospektus ingyen.

Kifogástalan ifju
arczszint
Ön csak a
Kielhauser H.-féle
GLYCERIN-CRÉME
Párisi hölgypor
és az elismert jóságu
szappanok használata által ér el.

Raktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten.
Azonkivül kapható minden gyógyszertárban, droguistánál és illatszerkereskedésben. 8295

Készit kitünő minőségü clichéket mindennemü nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.
Legjutányosabb árak.
Telefon 62—79. 8284

Fényképfelvételek.

50 év óta
közkedveltségnek örvendenek **köhöges, rekedtség, torok és lélegzési szervek működési zavarainál a kitünőnek bizonyult** 7823
EGGER-féle MELLPASZTILLÁK
(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoboz 25 kr.) Bérmentesitése 20 kr. — A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásuak bizonyultak
EGGER szódapasztillái
(1 doboz 30 kr). Bérmentesitése 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógytárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon. **Mádor gyógysz. Budapest, Váczi-körut 17.**

Formosa a plastikai orthopädiának (testegyenészet) legkiválóbb vivmánya.
Kiegyengetés aczél és vattirozás nélkül! Magas vállak, csipők és ferdére nőtt hátak kiegészitésére ugy urak, mint hölgyek részére. **Egyenestartók.** müfüzők Scoliosis-nál, járó és támgépek coritisnál **Hessing rendszere** alapján, mükezeket. mülábakat, haskötőket stb. stb. jótállás mellett készit
Keleti J. orthopädiai müintézete Budapest, IV., Koronaherczeg-utcza 17.
Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. 8379

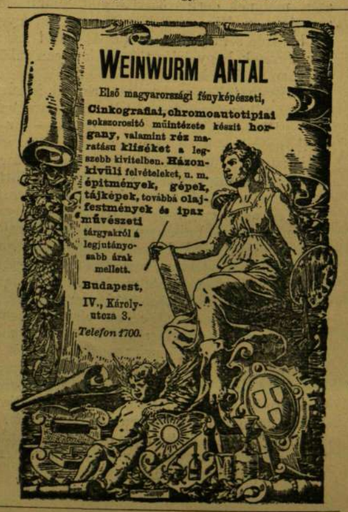

Fényképfölvételek
műteremben és házon kivül, épületek, tájképek, interieurök, gyártelepek, állatok stb. **Sokszorositó műintézet.** Tervek sokszorositása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén czinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak
KLÖSZ GYÖRGY
udv. fényképészeti műintézete által 8404
Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

Nehézség.
A ki esztorban, görcsökben és más idegbajokban szenved, kérjen ezekről szóló füzetet. Küldi ingyen és bérmentve a **Schwanen-Apotheke Frankfurt a/M.**

Rumot, finom likőröket
házi használatra hideg uton, minden készülék nélkül kitünő minőségben bárki előállithat.
Kezelési könyv és árlap ingyen. 8422
WATTERICH A.
BUDAPEST
Dohány-utcza 5. sz.
Alapittatott 1869.
Dugók, gummitömlők borkezelési czikkek.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Folytatás.)

A főispán összeráncolta homlokát, villámok gyultak ki a szemeiben, de az öregnek a czinizmusa meglepte; erre nem volt elkészülve, erre nem volt formulája. Ha az öreg megijed, mentegetődzni kezd, akkor lesujt, de az a rendületlen, az az indokolatlan biztonság, a mit Borcsánszky tanusitott, zavarba hozta.

— Hát csak annyit mondok, — szólt magán erőt véve, — hogy máskor legalább becsukd a hivatalszobád ajtaját, mielőtt eltávoznál!

— Miért? — kérdé az ártatlan tekintettel.

— Hogy az árvák ne szenvedjenek esetleg rövidséget.

— Az arvakra az Isten vigyazza méltóságos uram.

— De a vármegye is köteles egy kicsit ügyelni! — mondá a főispán erős hangnyomattal.

Borcsánszky elérzékenyült, úgy tett, mintha köny rengedezne a pilláin erre a szemrehányásra, vagy talán rengedezett is, elővette zsebkendőjét és törülgetni kezdte apró, ravasz szemeit.

— Oh, in főispankam, in vezirem. Ki adja nekem igazat, ha te se nem adsz? Oh, in szeginy hangya. Mit szólják idegenek, ha te neked se jut eszedbe az én becsü maradandó alkotásom: *Arvak eldoradója*, kihez sehol a világon parja nincs.

— No, no, öreg, — kapált vissza a főispán, a kinek a szive valóságos vajból van, — hiszen nem azért mondom, nem azért, hanem a barátom (és itt rám mutatott) éjjel hazajövet nyitva látván a szobádat, bement és ezt a csomó iratot elvitte onnan.

Az öreg rám nézett, azt hittem, dühös lesz, ellenkezőleg mennyei dénylett arczán, kétrét hajolt, a hasához kapott és kaczagott, egyre csak kaczagott, hogy a könyei is csurogtak.

— Oh, de fölsiges tréfa, oh, de kapitalis egy tréfa, öcsém uram.

— Hát látod, — sohajtott fel a főispán, énhozzám lépve. — Ilyenek. Szeretem őket. Lehetetlen rájuk haragudni.

*

Nevettem magamban. Denique, a vármegye nem javult, nem romlott, még mindig a régi, daczára a sok módositásnak, toldásnak. Az emberanyag ugyanaz maradt, s az emberanyag kifog a holt betükön, melyeket nagy provideálással egymás mellé raknak a bölcs törvényhozók. A kedélyes öreg úr érdekelni kezdett s mikor eltávozott, sokat kérdezősködtem felőle a főispántól:

— Mi az az «árvák eldorádója»?

— Az a Borcsánszky találmánya. Hanem előre megmondom, hogy nem az ujságokból való.

A főispán aztán elbeszélte ad auras amicas, hogy biz' itt nagy sikkasztások voltak és most is előfordulnak még az árvaszéknél. Erre dolgozott ki Borcsánszky egy leleményes elaborátumot, mely szerint a vármegye kezelésében vagyonukat vesztett árvákat maga a vármegye fogadja gyermekeivé, fölneveli és nagy beneficiumokban részesiti. Egy külön alapot teremtett erre és egy külön menedékházat tart fenn. A nemes fiukat iskolákba járatja Selmeczbányán, a leányokat itthon a menedékházban guvernántok nevelik. Mikor a fiuk elvégzik iskoláikat, tehetségük szerinti rangban a megyénél alkalmaztatnak azzal a kötelezettséggel, hogy a menedékházbeli leányokból választanak feleséget, mire a nemes vármegye még a staffirungot is megveszi és valahányszor választás esik a tisztikarba, egyben lakodalmat is ül a tekintetes municzipium.

Tessék ebből a zabkásából!...
(Verne Gyula «A Zöld Sugár» czimü regényéhez.)

— De hisz ez kitünő gondolat!

— Minden esetre egy expediens.

— És mit szól ehhez a kormány?

— A kormány nem is sejti; nincs panaszos. Sőt boldog, a kinek a vagyonát elköltik, mert akár leány, akár fiú, meg van a jövője állapitva. Ha leány, okvetetlenül főkötő alá kerül, ha férfi, úr lesz belőle. Az öreg formális jegyzéket, curriculum vitæt visz növendékeinkről és sokszor már előre el van határozva, ki mi lesz és kit vesz el.

— Ördög teremtette, hiszen ez egy új világrend! Egy darab a XXV-ik századból!

A főispán vállat vont.

— Hja, a régi instituczióból nem élhetünk, kénytelenek vagyunk a jövendők felé gravitálni.

— Ezeket az árvákat szeretném látni.

— Hjah, az nehéz. A fiukat már elvitték Selmeczre. A leányokhoz pedig tilos a bemenet, pedig gyönyörüek vannak köztük. Az egy kis zárda, a kihalt Luvinszky-család kastélya, nagy kerttel, láthattad is a város végén. Egy paradicsom, barátom, a hol nem szabad más fiatal embernek mutatkoznia, csak a két jogásznak, a kik az idén végeztek. Ezek innen fognak nősülni. De most még csak joggyakornokok.

— Aztán igazán nem szabad oda másnak belépni?

— Nem.

— Te se jársz oda?

— Nem.

A szeme közé néztem a főispánnak, félig tréfás, de alapjában mégis átható és fürkésző tekintettel. Megzavarodva sütötte le a fejét.

— Ej, ej, selyma! Ezek a virágok abban a Luvinszky-kertben nagyon gyanusak...

— Hogy érted azt?

— A főispán nagy úr. És természetesen despota. Ha egyik-másik virágra kedve támad, nem téphet közülök?

Elháritó mozdulatot tett a kezével.

— Oh, te bolond! Majd adna nekem a vén Borcsánszky!

Megfenyegettem a két újjammal:

— Nono. Azért nem merted ma megszidni!

Nevetett és jól hátba ütött.

— Ugyan, hogy tudsz ilyeneket kitalálni?

— Hát úgy gondoltam, hogy az ember folyton javitja és bőviti az efféle intézményeket. Nem olvastad te Macaulayt, hogy a legszebb almákat mindig György király ette meg, akárkinek az almafáján termettek.

— Csakhogy én nem vagyok se szenvedélyes almaevő, se György király.

*

Eleinte rabságnak tekintettem a főispán ukázát, hogy innen egy hétig nem lehet mozdulni, harmadnapra már úgy éreztem magamat, mintha soha se laktam volna egyebütt. A magyar vendégszeretet nyájasságában megolvad az ember s az ottani világnak részeivé válik. A professzor még jobban megragadt, mert ő valóságos kincset talált Blahunka Janiban. A tisztelendő úr szenvedélyes madarász volt, tojásgyüjtő, mütömő, a professzor pedig híres ornitologus, a ki úgyszólván fölszitta a Gätke, Cooce, Bode, Brehm munkáit s mindent tudott, a mit a tudósok följegyeztek, kifejtettek és megállapitottak a madarakról az ő iróasztalaiknál, Blahunka ellenben ösmerte mindazt, a mit a parasztok megfigyeltek, a kik együtt élnek évezredek óta erdőkben, mezőkön a madarakkal. Ilyen két ember nem unhatta magát egymással, s mig mi délutánonként tarokkoztunk vagy fent a kék szobában vagy a kerti filagoriában, a hol két hajdu töltögette a pipákat és a savanyuvizes bort, ők ketten elvonúlva valami szögletbe, szőtték-fonták a sok hiábavaló beszédet a madarakról.

Épen a madár-elvonulások ideje volt. A füsti fecskék vonultak felülről dél felé s a merre mentek, mind fölették útközben a legyeket, (hogy váljék egészségükre!) vagy csoportokban csapongtak, kovályogtak, aztán megint tovább mentek s új rajok érkezének. A fecskék a legboldogabb madarak minálunk. Mária madarai, senki se bántja őket a Mária országában. Isten ments egy fecskét agyonütni. Hisz azt valami

különös nymbus környezi, s ezt ő maga is tudja és olyan alant röpdös nagy biztonságában, hogy szinte beléütődik az emberbe.

A madarak költözése volt a professzor kedvencz thémája. Ezekről folyt a szó. Ebben vannak a megfoghatatlan rejtélyek, melyeket a tudósok nem birnak megfejteni. Ki tanítja őket földrajzra? Hát a kalendáriumra? Honnan van az, hogy mikor hamarabb távoznak, később térnek vissza?

Sokat kóboroltak odakünn a mezőben, a tarlókon, a réteken a pappal, lesve a különféle madarak költözését. Elvitték a teleszkopot is s látták, hogy a kányák széditő sebességben szállnak tizenkétezer láb magasan, emberi szem észre se veheti őket. A teleszkopon is csak olyanok, mintha mákszemekkel volna az ég behintve egy helyen.

— Látod, — mondá a pap, — ezért van a hiedelem a népnél, hogy a kányák a holdban telelnek. A nép denique mindent észrevesz.

— Igaz, de rosz következéseket von.

— De mi kényszeriti őket ilyen magasra?

— Tudja a kánya! — felelte a professzor. — Valószinűleg meteorologiai fokok. — Minden utas a kényelmet keresi. Nyilván nekik is könnyebb a széditő magasban.

Száz meg száz érdekes dolog van itt. Madarak, a kik seregekben vonulnak különböző vonalakban, ismét olyanok, a kik egyenkint vándorolnak, mint a szökésben lévő bankhivatalnokok. Éj idején utaznak némelyek, kizárólag csak nappal mások. Aztán jön a madárvilág gyalogsága, a fürjek. Ők csak úgy per pedes apostolorum vonulnak nagy sustorgással. Bolond jár gyalog, ha szárnya van. De még érdekesebbek a pipiskék, mert ezeknek csak egy része költözik el, a lustábbak megbusakodják magokat. No, mi ugyan a szentnek se megyünk; lesz a mi lesz, s elbujnak télire a pajtákba, a zsupfedelekbe, mert nem szeretik a hideget, de mégsem utaznak el.

— Hát ez mi? — kérdé a pap. — Restség vagy hazaszeretet?

A professzor erre is vállat vont.

— A pipiske tudja!

De mig a professzornak nagy mulatsága támadt, az enyém meglehetősen elromlott.

Mert hát úgy áll a dolog, hogy nemcsak a krumplinak, szőlőtőkének támadnak betegségei, hanem a lelkeknek is. Egy kis szoczializmus ütött ki a megyében, melyről nyugtalanító jelentések jöttek a főispánhoz. A parasztok esze kezdett félrecsavarodni, mint a csizmasarok, ha roszúl van a csizma felhúzva.

A mi szoczializmusunk még embrióban van és legalább nem unalmas, mert mindenütt másmás, — a szerint, hogy milyen észjárású ficzkó hinti el. Valami Hlavatsek József nevű elcsapott tót kántor izgatta fel a tót községeket, se nem a St. Simon, se nem a Marx, hanem a saját módja szerint. (Folyt. köv.)

Ilyenforma párbeszédek folytak az asztal körül:

— Kóstolja csak meg ezt a zabkalácsot: sokkal jobb ám, mint a glasgowi sütemények!

— Tessék ebből a zabkásából, a minőt ma már csak a skót felföldön tudnak készíteni.

— Hát ebből a kakaslevesből! Ha a kakas egy kissé kemény is, annál kitünőbb a hagyma, a mely köriti.

A *Duncan fegyverei*-nek tulajdonosa valóban kitett magáért s ebben nagy segitségére volt a mindennap közlekedő gőzös is, a mely a friss élelmiszereket szállította.

Ha Ursiclos Aristobulus, a ki hozzá volt szokva a modern kényelemhez, panaszkodott is, a többiek csak vállat vontak és kinevették; mindenki fölségesen érezte magát a szigeten és még miss Campbell sem panaszkodott, noha esténkint a köd még mindig elburkolta a lenyugvó napot.

Igaz, hogy Jona nem nagy, de annak, a ki csak a friss levegőt szereti, nem kellenek nagy térségek, — sétálni pedig nagyon jól lehetett a kis szigeten is. Sinclair Olivier néha egy-egy szebb részletet lefestett a szigetből és ilyenkor miss Campbell is rendesen vele volt; az idő tehát kellemes szórakozásban múlt.

Miss Campbell, a ki boldog volt, hogy a fürdőhelyek kiváncsi, tolakodó vendégei nem állják útját sehol, épen oly fesztelenül járt-kelt a szigeten, mintha csak a helensburghi parkban lett volna. Sinclair Olivier igy még kedvesebbnek, elragadóbbnak találta, s a mikor csak az illendőség megengedte, mindig hozzá csatlakozott. Igy járták be az egész szigetet, beszélgetve, merengve, ábrándozva és gyakran órák hosszáig elültek a sziklás partokon, csodálva a tengert, mely soha félbe nem szakadó zajlással csapdosta, ostromolta a gránit szirteket.

Nem sokára már a két nagybácsi is észrevette, hogy a mennyit Ursiclos Aristobulus veszít miss Campbell előtt, ugyanannyit, sőt még többet nyer Sinclair Olivier. Látták azt is, hogy a két fiatal ember, a mennyire csak lehet, kerüli egymást: s hogy a szakadásnak elejét vegyék, a két testvér mindent elkövetett, hogy közelébb hozza egymáshoz a két vetélytársat, noha tudták, hogy ez Helenának nem fog tetszeni.

S oly ügyesen dolgoztak, hogy augusztus harminczadikán mindnyájan megállapodtak abban, hogy meglátogatják a templom, a kolostor romjait, meg a temetőt, melyek mind egymás közelében vannak az Abbé hegység lábai körül. Ezt az alig két óráig tartó kirándulást még eddig mindig napról-napra halasztották: s ezzel tiszteletlenséget tanusitottak nemcsak a szent barátok árnyai, hanem az ősrégi skót királyok hamvai iránt is, melyek Ferguséitől kezdve a Macbethéig mind itt pihennek.

XV.

A nevezetes romok.

Azon a napon az egész kis társaság mindjárt a villás reggeli után útra kelt. Gyönyörű, kellemes őszi idő volt. A felhők mögül időnkint előtörtek a nap fényes sugarai, melyek új életet, szint és fényt árasztottak le a földre és a csöndesen morajló kék óczeánra.

A sziget egészen néptelennek és elhagyatottnak látszott; ezen a napon a gőzös sem járt itt, nem hozott kiváncsi turistákat és a kis társaság biztos volt benne, hogy senki sem fogja zavarni, mert a romok körül egy lélek sem lesz, mikor ők odaérnek.

Az útat nagyon vigan tették meg. Sam és Sib jókedve átragadt az egész társaságra. Beszélgettek, jöttek-mentek, el-eltünve a szűk hegyi ösvényeken, melyek alacsony sziklafalak közt vezettek.

Minden a legjobb rendben volt egész addig, míg oda értek a Mac-Lean kálváriával szemben. Ez a gyönyörű vörös gránit talapzat, mely egyetlen darabból áll és tizennégy láb magas, uralkodik a fő-út fölött; most már csak ez az egy kereszt maradt meg abból a háromszázhatvanból, mely diszitette a szigetet a reformáczió koráig, a tizenhatodik század közepéig.

Sinclair Olivier le akarta festeni ezt a szépen kidolgozott emléket, mely méltóságteljesen emelkedett ki a tiszta háttérből, a szürkés, apró fűvel benőtt kopárság közepén.

Miss Campbell, a két nagybácsi és ő tehát vagy ötven méternyire letelepedtek a kálváriától, hogy az egésznek távlati képét megrajzolhassa. És Sinclair Olivier már hozzá is fogott a körvonalak fölrakásához, meghúzva a talaj alapvonalát, melyen a Mac-Lean kereszt emelkedik.

Néhány pillanat múlva mindnyájuknak úgy tetszett, hogy egy emberi alak igyekszik fölfelé mászni a kálvária alsó lépcsőzetén.

— Ejnye! — szólt Sinclair Olivier. — Ki lehet ez az alkalmatlan? Ha még barát-csuhába volna öltözve, oda térdepeltethetném a kereszt alá!

— Valami kiváncsi turista lesz, a ki most megzavarja az összhangot, — mondta miss Campbell.

— Nem Ursiclos Aristobulus lesz-e, a ki előre ment? — kérdezte Sam.

— De bizony ő! — kiáltott föl Sib.

És valóban Ursiclos Aristobulus volt. Fölmászva a kereszt gránit talapzatára, kalapácscsal döngetni kezdte.

Miss Campbell, a kit fölháborított ez a geológiai barbárság, azonnal oda kiáltott:

— Mit művel ön, uram?

— A mint látja, miss Campbell, — felelt Ursiclos Aristobulus, — le akarok törni egy darabot ebből a gránitból.

— De mire való ez a barbárság? Azt hiszem, hogy az ikonoklaszták (képrombolók) kora már lejárt!

— Én nem is vagyok ikonoklaszta, — felelte Ursiclos, — hanem geológus és épen azért tudni akarom, hogy mily korszakból való ez a kő.

Egy hatalmas kalapácsütés bevégezte a rombolás művét: egy darab gránit lezuhant és legördült a földre.

Ursiclos Aristobulus fölvette és szemüvegét megtoldta még egy nagy kézi lencsével is, s aztán orrához tolva a gránit darabot, komolyan vizsgálni kezdte.

— Mégis helyesen gondolkoztam, — mondta. Ez a vörös gránit nagyon tömött, apró szemcséjü és igen ellentálló; bizonyára a Barátok szigetének bányáiban fejtették, mert nagyon hasonlit ahhoz, melyből a tizenkettedik század épitészei Jona székesegyházát megépitették.

És Ursiclos Aristobulus a világért sem mulasztotta volna el, hogy előadást tartson az archæológiából a két Melvill-testvérnek, a kik ezalatt oda jöttek és kötelességüknek tartották, hogy áhitatos figyelemmel hallgassák a magyarázatokat.

Miss Campbell azonban boszúsan hátat fordított neki és Sinclair Olivierrel beszélgetett, mindaddig, míg a vázlat elkészült: aztán mindnyájan együtt mentek be a székesegyház pitvarába.

A templom tágas, massziv épület volt és két egymáshoz épitett kisebb templomból fejlődött egyetlen egésszé. Roppant vastag, bástyaszerű falai, hatalmas oszlopai és félelmetesen merész boltívei még mindig daczolnak — tizenhárom század óta — az idő és a zord éghajlat romboló erejével.

A társaság néhány perczig ott időzött az első templomban, mely a korai román épitészet egyik legszebb alkotása, s aztán mindnyájan átmentek a másodikba, mely tiszta csücsíves modorban épült a tizenkettedik században és az előbbinek mintegy a hajója volt. A merre mentek, útjukban sírboltokra, kriptafödelekre hágtak, a falak mentén pedig vésett emléklapok jelezték a dicső halottak nyugvóhelyeit.

Az egész helynek, romlásnak, pusztulásnak képe, a maga méltóságteljes, komor némaságában mintegy megtestesülése volt a rég múlt idők vihartól tépett, ködbe veszett költészetének.

Miss Campbell, Sinclair Olivier és a két Melvill-testvér, a mint gondolataikba mélyedve szemlélték a régi nagyság romladozó emlékeit, nem is vették észre, hogy túlságosan tudós társuk elmaradt tőlük.

Nem sokára aztán ütemes lépések zaja visszhangzott a komor boltívek alatt, s a társaság megrezzenve nézett össze: szinte azt lehetett volna hinni, hogy valamelyik szentnek szobra leszállt a talapzatról és déli sétáját végzi, — pedig csak Ursiclos Aristobulus volt, a ki méteres léptekkel mérte föl a székesegyház alapméreteit.

— Százhatvan láb keletről nyugat felé, — szólt, följegyezve az adatot jegyzőkönyvébe,

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogositott magyar kiadás.)

(Folytatás.)

Az ebédek pedig olyanok voltak, a minőket csak a legrégibb skót falusi családok tudnak már készíteni. Maga Walter Scott, a híres skót regényíró is megirigyelte volna e ritka fogásokat, melyekre minden igazi skót szive megdobban megelégedésében. Bess asszonyság és Partridge oly boldogok voltak, mintha a múlt században éltek volna, visszasirt nagyapáikkal. Sam és Sib szinte kitünőnek találták ezt a nemzeti konyhát, mely bizonyos tekintetben gyermekkorukat varázsolta vissza.

épen akkor, mikor a többiek után ő is belépett a második templomba.

— Ah! ön az, Ursiclos úr? — szólt miss Campbell gúnyosan. — A geológus után a mérnök?

— És csak hetven láb a kereszthajókban, — felelte Ursiclos.

— És hány hüvelyk? — kérdezte Sinclair Olivier.

Aristobulus úr görbén nézett a fiatal festőre és nem tudta, hogy nevessen-e, vagy boszankodjék. De a Melvill-testvérek még idejében közbe léptek és magukkal vitték az egész társaságot a kolostorba. A kolostor kápolnájának nyugati részében van az apátság utolsó fejedelemasszonyának gyönyörű síremléke. A fekete márvány emléken egy szűz alakja van kivésve, két angyal között, fölötte pedig egy Madonna, a ki a kisded Jézust karjaiban tartja.

— Mint a sixtusi Madonna és a Madonna della Seggiola: Ráfaelnek e két Szűz-Máriája, a mely nem süti le a szemét: ez a szűz is reánk néz és úgy tetszik, hogy a szeme reánk mosolyog.

temető, a hol negyvennyolcz skót király, nyolcz hebridai alkirály, négy irlandi alkirály és egy franczia király aluszsza örök álmait. A hosszú vasrácscsal elkeritett helyen egymást érik a sirkövek és a druidák emlékjelei; ezek közt magasan kiemelkedik egy sötétpiros gúla, mely Duncan skót király sirhelyét jelöli meg: azét a jó királyét, kinek emlékét Shakespeare halhatatlanná tette «Macbeth» czimü szomorújátékában. E sirkövek egynémelyikét csak egyszerű geometriai ékitmények diszitik; másokon kerek domborműben kivésték az egykori kelta királyok zord, marczona vonásait s ezk még most is, oly sok század multán, haragos fönséggel néznek a látogatókra.

Micsoda emlékeket ébreszt a kedélyben ez az ionai halottas város! A képzelet visszaszárnyal a múltba és fölkényszeriti sirjaikból a régen porladó hősöket, — kiknek álmához a zugó tenger árja harsog altató csatadalt.

Ossian dalolta ezt, mikor a szent helyen megfordult:

— «Idegen! a földben, hová lépsz, hősök pirázslanak, igérnek, jósolnak és közben a rúnák verseit dalolják; a valkürökben, a skandináv mithológia végzetes szüzeiben, a kik elragadják a csatában elesett hősöket: — hiszek mindezekben, mert Burns is hitt bennük, — Burns, a skótok szemefénye, legdicsőbb költője!

— Eh, miss Campbell, — vágott közbe Ursiclos úr együgyüen, — hát azt hiszi, hogy a költők maguk csakugyan hiszik azokat az ábrándokat, melyeket a közönségnek föltálalnak?

— Mindenesetre, uram, — felelte Sinclair Olivier, — mert ha nem hinnék, akkor költészetünk hazug, hideg lenne és nem hatna a kedélyre: a mint nem hat semmi, ha nem mély és igaz meggyőződés szüli.

— Ön is, uram? — szólt Ursiclos Aristobulus. — Én azt gondoltam, hogy ön festő: azt nem tudtam, hogy költő is.

— Ez ugyanaz, — vágott közbe miss Campbell. — A művészet örök és mindig egy: csak a nyilatkozásaiban különbözik.

— De nem... nem!... az lehetetlen!... ön nem veheti komolyan a régi bárdok legendáit,

Kalapácscsal döngetni kezdte...

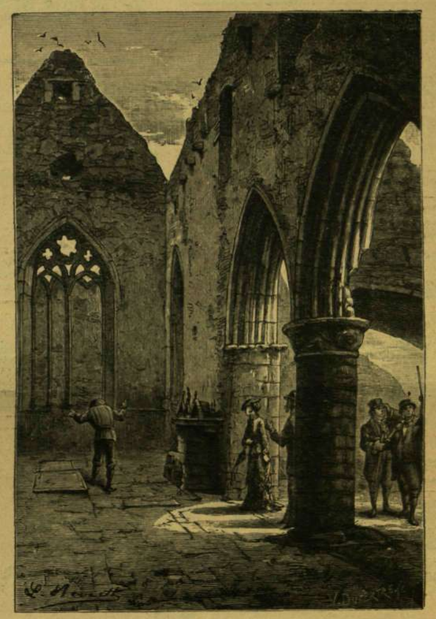

Méteres léptekkel mérte föl a székesegyházat...

Ezt a találó észrevételt miss Campbell tette, de Ursiclos Aristobulus úr azonnal gúnyosan elmosolyodott.

— Nem mondaná meg, miss Campbell, — kérdezte, — hogy mi módon tudnak a szemek mosolyogni?

Miss Campbellnek kedve lett volna azt felelni, hogy Ursiclos úr szemeit nem tartja képesnek a mosolygásra, — de inkább hallgatott.

— Igen általánosan elterjedt hiba, — folytatta Ursiclos Aristobulus, mintha a katedráról beszélne, — hogy a szemekre ráfogják, hogy mosolyognak. Pedig a látószervek minden kifejezésre, érzelemnyilvánitásra képtelen. Tessék megkisérteni: tegyen föl álarczot bárkinek az arczára és bármibe fogadok, hogy nem találja ki, vajjon az illetőnek az arcza szomorú, vidám vagy haragos-e.

— Ah! igazán? — kérdezte Sam, a kit érdekelni látszott ez a magyarázat.

— Ezt nem tudtam, — tette hozzá Sib.

— Pedig úgy van, — erősitgette Ursiclos Aristobulus, — s ha volna egy álarcz a kezem ügyében...

De szerencsére álarcz nem volt sehol és igy az elmélet gyakorlati bizonyitása is elmaradt, annyival inkább is, mert miss Campbell és Sinclair Olivier már előre mentek a temető felé.

Csodálatos hely ez a sirkövekkel behintett hennek. Zengjed néha e félistenek dicsőségét, hogy könnyű árnyaik köréd gyülve örvendezenek!»

Miss Campbell és társai néma megilletődéssel álltak a sirok előtt.

— Szeretnék visszajönni ide, ha már leszállt az éj, — szólt miss Campbell. — Azt hiszem, hogy akkor a múlt emlékei is jobban fölébrednének bennünk. Látnám, a mint a szerencsétlen Duncan meggyilkolt tetemét hozzák. Hallanám a sirások beszélgetését, a mint leteszik a földbe, melyet nagy előde vérükkel áztattak. Mondja csak, Sinclair úr: nem ez volna-e az alkalmas idő, hogy fölidézzük a királyi sirokat őrző boszorkányokat?

— De igen, miss Campbell: s azt hiszem, hogy az ön szavára nem is vonakodnának megjelenni.

— Hogyan, miss Campbell, ön hisz a boszorkányokban? — kiáltott föl Ursiclos Aristobulus.

— Igen, hiszek, uram, — felelte miss Campbell; — mert én valódi skót nő vagyok.

— De hisz ön tudja, hogy mindez csak képzelet és a valóságban nincsenek boszorkányok!

— De ha nekem mégis úgy tetszik, hogy higyjek! — felelte miss Campbell, a kit ingerelt ez a helyén kivül való magyarázat. — És hiszek a házi manókban is, a kik a családi házban őrködnek; hiszek a boszorkányokban, a kik vagy a kik háborodott agygyal képzelt isteneket teremtettek maguknak!

— Ah! Ursiclos úr; — kiáltott föl Sam méltatlankodva: — ne gyalázza meg igy nagy elődeinket, a kik megénekelték a skót dicsőséget!

— És értse meg, érezze át őket! — tette hozzá Sib.

— Uraim, — szólt Ursiclos, — láttak-e önök valaha csak egyet is e képzelt lángelmék közül, a kikről oly nagy lelkesedéssel beszélnek? Nem! És ismerte-e őket valaki? Nem: soha senki sem!

— Nemcsak a költők léteztek, — felelte hirtelen miss Campbell, — hanem a szellemek, manók, boszorkányok és félistenek is, a kikről énekelnek. A skót felföldön még most is megjelennek: át-átsuhannak az elhagyatott hegyek gerinczein, fölbuknak a szikla-hasadékokból, a csöndes tavak és tengerszemek mélyéből és itt lebegnek a Hebridák óczeánjának eget csapkodó rémes haragjában. Ej, vajjon a Zöld Sugár, a mely után én is olyan nagyon epedek, miért ne lehetne valamelyik valkür nyakkötője, mely akkor villan föl a láthatáron, midőn a tündér a habokba merül?

— Ah nem! — kiáltott föl Ursiclos Aristobulus: — ezt már nem engedem! Én megmondom, hogy mi is az a Zöld Sugár.

(Folytatása következik.)

A KRONDORFI SAVANYUVIZ az előkelő világ asztali vize. 8258

BÁNHEGYI C. J.
BUDAPEST,
IV. kerület, Rostély-utcza 13. szám.
Nagy választék mindennemü
horgony halászati szerekből.
Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, usztatók, vizhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek halászbotokhoz, forgók és halászbotok.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8483
Eladás nagyban és kicsinyben.

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort vassal igyanak
1/2 liter ára 1 frt 20 kr.
1/1 liter ára 2 frt 20 kr
Készitő Serravallo gyógyszerész Triesztben.
Pompás izü, a miért a gyermekek is igen szivesen iszszák. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszertárban kapni. 8014

MARMATIA
Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300
házigomba-irtó és fa-conserváló szer.
Évek hosszu során át kipróbált kitünő szer mindennemü épületgomba gyökeres és biztos kiirtására s faanyagoknak, különösen padlók és házfödeleknek korhadás elleni conservalására. Egy kilogramm „Marmatia" 10—14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kgrammot tartalmazó postaláda csomagolás- és használati utasitással 2 frt. — 50 kgrmon feliili mennyiségben szakokba csomagolva métermázsánként 40 frt. (4 kgrmnál kevesebb nem küldetik.) Egész épületek gombamentesitését megegyezés szerint 10 évi jótállással eszközöljük. A „MARMATIA" utánvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett egyedüli kapható és megrendelhető
Kávay János és Társainál
Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

50 év óta
közkedveltségnek örvendenek köhögés, rekedtség, torok és légzési szervek működési zavarainál a kitünnek bizonyult 7823
EGGER-féle MELLPASZTILLÁK
(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoboz 25 kr.) Bérmentesités 20 kr. — A gyomor rendetlen működésénél ráadásul hatásuk bizonyultak
EGGER szódapasztillái
(1 doboz 30 kr). Bérmentesités 20 kr. Mindkét szer kapható minden gyógytárban. — Fő- és szétküldési raktár Magyarországon. Mádor gyógysz. Budapest, Váczi-körut 17.

KLOSZ GYÖRGY
PHOTOTYPIA FAMŰSZET
PHOTOZINKOGRAFIAI MŰINTÉZETE
Készíti a LEGJOBB
CLICHÉT
mindennemü NYOMTATÁSHOZ
BUDAPEST, VIII. Szentkirályi-utcza 13.

Ápold az ifjuságodat!
CZERNY-féle 8270
Tanningene
a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan
HAJFESTŐSZER
haj- és szakál-, valamint szemöldökfestésre, melyek a legegyszerübb módon, már egyszeri használatnál is egész biztosan visszanyerik azon kifogástalan, fényes szőke, barna vagy fekete természetes szint, mely sem szappannal való mosásnál, sem a gőzfürdőben meg nem fakul. Ára 2 frt 50 kr.
ANTON J. CZERNY, BÉCS,
XVIII., Carl Ludwigstrasse 6.
Budapesti főraktár: Török József gyógyszerésznél Király-utcza 12., továbbá minden gyógyszertárban, drogueriákban és parfümeriákban. Szétküldés utánvét mellett. Megrendelések oly helyről, hol még raktár nincs, fenti czégek egyikéhez intézendők. — Prospectus ingyen.

Kifogástalan ifju
arczszint
Ön csak a
Kielhauser H.-féle
GLYCERIN-CRÈME
Párisi hölgypor
és az elismert jóságu
szappanok használata által ér el.

Raktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten.
Azonkivül kapható minden gyógyszertárban, droguistánál és illatszerkereskedésben. 8295

A női szépség
fentartására és emelésére a legkitünőbb szer:
Cornélia-arczkenőcs
(törvény által védve). 7706
mely az arcznak üde, meglepően tiszta fiatalos szint kölcsönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet
Kitünő szer: májfoltok, szeplők, pattanások, pörsenések (mitesser), tulvörös arcz és a bőr minden tisztátlansága ellen, a sárga vagy barna arczbőrt vakitó fehérré teszi. Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona. — Ezen közkedvelt szer kapható:
LESZKOVÁCZ MILETA
„KORONA" czimü gyógyszertárában
O-Verbászon (Bácska), 150.
Postai megrendelésénél finom pouderek, szappanok és illatszerek hozzácsomagolására ajánlatnak.
Viszonteladók kerestetnek.
Főraktárak Budapesten: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. és dr. Egger Leo gyógyszertárában Váczi-körut 17.
!! Utánzásoktól óvakodjunk !!
Csak Leszkovácz által készített kenőcs a valódi!

A női szépség
emelésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és szirmentes készitmeny a 8296
Margit Crême
Rövid idő alatt szüntet szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtkát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat és hiniőhelyeket. még koros egyéneknek is üde bájos arczszint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. Margit hölgypor 60 kr, 3 szinben. Margit szappan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpasta) 50 kr.
Készitő FÖLDES gyógyszertára, Aradon Deák Ferencz-utcza 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszertára, Budapesten, Király-utcza 12.

THYMOL CRÉME 8342
legjobb a fogaknak.
Mindenütt kapható.

Vérgyógyászat.
Uj gyógymód!
Napról-napra legjobb elismerésnek és elterjedésnek örvend!
Még a legsulyosabb régi betegségek is meggyógyithatók 8411
dr. KOVÁCS J.
egyet. orvostr. hámopata rendelő intézetében.
Budapest, V., Váczi-körut 18,
az általa feltalált uj gyógymód által.
A hámopatia-, vérgyógyászat föllmulhatatlan gyógyhatásunak bizonyult asthma, szív- és gyomorbántalmaknál, sápkórság, köszvény és hólyag-bántalmaknál, sulyos idegbajok (migrien, álmatlanság, szédülés, hysteria és neurasthenia), makacs vér- és bőrbántalmaknál.
Egyetlen és legbiztosabb védelem: szélhüdés, kezdődő vakság és elmezavar ellen. Dijazott levelekre válaszol, meghivásra beteget látogat (vidéken is.)
Rendelés: 9—1 és 3—7 óra között naponta.
11 év óta kipróbált és biztoshatásu gyógymód.
Kivánatra különrendelés.

Fényképfölvételek
műteremben és házon kivül, épületek, tájképek, interieurök, gyártelepek, állatok stb. Sokszorositó műintézet. Tervek sokszorositása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén czinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak
KLÖSZ GYÖRGY
udv. fényképészeti műintézete által 8404
Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

Mindenki gyorsrajzoló
köztünség előtt, ha sohasem rajzolt is, a präparált titkszatos lapok által. Viharos tetszés szaható. Sikertelenség kizárva. Életnagyságu kivres férfiak, társalnkok stb. fényképek után is. 1 tuszat 7 márka, minta 60 pfen. Képes előrajz ingyen és bérmentve. A. Deutsch Leipzig 16. Schützenatr. 17.

Hagyatékokat, régiségeket,
ezüstöt, ékszert készpénzért vásárol 8412
LÖFKOVITS
ékszerész, Debreczenben.
ugyanő — grammonként 1 kr munkadij ráfizetésével — régi ezüstöt becserél legdivatosabb 13 próbás étszközökre.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Folytatás.)

Hlavatsek József a hambár rendszernek volt az embere. A hambár-rendszer abból áll, hogy minden, a mi van, egyformán mindenkié, azaz, hogy senkinek sincs semmije. Mindenki foglalkozik azzal, a mihez tehetsége és kedve van, s a mi pénzt szerez napközben, azt beviszi minden este a községi vagy ha városban lakik, a városi hambárba. (T. i. közös hambár lenne felállitva olyan helyen, a hol az emberek csoportban élnek.) A kinek aztán reggel szüksége van pénzre, elmegy a hambárhoz és kivesz belőle, a mennyit akar, (az is, a ki este minden pénzét betette). Ha aztán, a mit kivesz, napközben mind kiadja, nem baj, mert hiszen estére úgyis visszahozzák azok a hambárba, a kik közt elköltötte. Szóval, okosan volt ez kigondolva és mindenütt tetszett a falvakban, mert e szerint minden ember el volna látva mindennel, a mi a szemének-szájának tetszik.

A vármegye urai értesülvén e veszedelmes arányokat öltő konkolyhintésről, a helyett, hogy Hlavatseket megbüntették, jobbnak találták fölhini a székhelyre és szépen értelmesen beszélni vele.

Vékony czingár ember volt, inkább látszott vándorló takácslegénynek, mint néptribunnak; köhécselt és vért köpött, de mélyen ülő kék szemeiben volt valami beteges fény, mely a rajongókat jellemzi.

Borcsánszkyra bizta a főispán, hogy csináljon a Hlavatsekkel, a mit tud, de okvetlenül el kell őt vonni a néptől, mint a hogy a tüskét kiveszik a testből, nehogy gyűlést okozzon rajta. Borcsánszky pedig mindent sajátságos módon tudott csinálni. Magához hitta Hlavatseket, megvendégelte cognac-kal, tepertős pogácsával.

— No pan brat, — igy kezdé, — magából lett nevezetes nagy férfiú (s kétszer is belecsapott a markába). Maga találta fel az uj világrendet. Velmo dobre. (Nagyon jól van.) Ideája jutotta is fülébe a királynak és ott motoszkalja most. Nagy dicsőség. Király mondta miniszternek: «Kérdezzétek meg a Hlavatseket mit akarja; ha jót akarja, föl kell karolni, nem a Hlavatseket, de az övé tervét, ha nem jót akarja, be kell csukni, nem az övé tervét, de őtet a Hlavatseket». Miniszter mondta főispánnak, főispán mondta nekem, én pedig mondok magának, nézzünk bele neki hasába a planumnak és vagy maga győzi meg engemet, hogy jó, vagy én győzök meg magát, hogy rosz.

Hlavatsek egészen felvillanyozódott ettől az értesüléstől és előadta neki az egész hambárrendszert.

— Szép, szép, — bolongatott közbe Borcsánszky, a nagy szakállát vigan simogatva. — Utseg Isten, igen derék, nagyon derék, annyi pénzünk lesz, mint a szecska, magam is kiveszek a hambárból mindjárt hajnalban vagy egy millió forintocskát.

Hlavatsek fölénynyel mosolygott.

— Minek volna az a tekintetes úrnak, hiszen estére úgyis vissza kellene hozni a maradékot a hambárba?

— Jó, jó, amice. Csakhogy én nem visszahoznám, mert küldeném Londonba, angol bankba, hogy tegyék be nevemre enyimre, könyvecskére, hogy ha majd jön egy másik Hlavatsek, a kinek a hambár-rendszer megint rosz rendszer és csinálja új rendszert, hát nekem ott legyen az az egy milliócska. Nem ártja az. Mit gondol?

— Igen ám, csakhogy úgy kell venni, hogy Angliában is a hambár-rendszer van már. Mert ha mi felállítjuk, őket sem a gólya költötte.

— Úgy? — adta meg magát Borcsánszky. —

Goró L. rajza.

Borcsánszky magához hivatta Hlavatseket.

Ez már más, akkor beadok derekamat. Csak még azt az egyet magyarázza meg, rogo, hogy ki fogja varrni magának a csizmát, kedves domine Hlavatsek? Mert még csak ez aggasztja engem.

— Hát a csizmadia, — felelte Hlavatsek természetes hangon.

— De ha nem akarja?

— Már hogy ne akarna? — hánykolódék Hlavatsek.

— Már hogy akarna? Hiszen nem bolond, hogy varrjon — replikázott Borcsánszky. — Inkább iszik, sutores amant humores.

— De ha jól megfizetem, — védte a maga rendszerét Hlavatsek.

— Minek neki a maga pénze? Hiszen ő is annyit vehet ki reggel hambárból, a mennyi tetszik neki. Hát nem igaz?

Hlavatsek zavarba jött, ötölt-hatolt és idegesen kapkodott valami mentőgondolat után.

— Hiszen igaz, no az igaz, csakhogy izé . . . nono (és most egyszerre diadalmasan ragyogott fel az arcza), hát mire való a huszonöt bot?

Most már a Borcsánszky nevetett fölénynyel:

— Aha! Bot. Viginte quinque. Persze. Ez az! Hiszen maga a mienk emberunk. Nás cslovek. Hahaha. Az ember nézi skatulyát, a kibe gondolja opiumot és mirget és találja az alján méreg helyett ezüst kupakos tajtékpipát. Hiszen maga nem szocziálista Hlavatsek barátom, mert maga pecsovics, szöröstül-böröstül megyei ember. És az sem a mostani megyéből, hanem a régiből a jóból, a viginte quinque megyéből. No, már most itthon vagyunk. Adja ide a praclijját. Szervusz humillimus, brat moj szlatki. Most már nekem semmi titkom, most már megmondok mindent, azt is, a mit a méltóságos főispán mondta. Király ugye mondta, «ha a planum jó, akkor föl kell karolni, ha rosz, be kell Hlavatseket csukni». Nos a méltóságos főispán mondta körülbelül contrát: «ha a planum jó föl kell a Hlavatseket karolni, a planumot pedig el kell csukni», szóval maga derék érdemes ember, kedves Hlavatsek, a milyen talentumot nem meghagyhatunk a szemeten, ostoba nép közt, magának jönni kell megyéhez és vállalni tisztességes hivatalt . . .

Ravasz volt az öreg úr, addig puhitotta, tartotta jó szóval, hazugsággal, mig végre levette a lábáról s kreáltak a számára egy uj hivatalt, a vicze-várnagyságot. Szépen hangzó kevély czim, de hatásköre nem több mint a vicze-házmesterség a városban.

Ez körülbelül a tavaszkor történt. A megyei urak jót nevettek a markukba, hogy agyonütötték a helyi szocziálizmust, elvonván attól a vezért. Maga Hlavatsek pedig szinte jót mosolygott a gyér bajusza alatt, mert ő már megtalálta a maga kis hambárját.

Egészen megváltozott, rendes emberré lett, lassankint fölvette a megyei allüröket, az ütött-kopott peregrinus rongyok helyett nyalka ős-zamatú ruhát csináltatott, spenczert, rajthozlit, sarkantyús csizmát, szóval úr lett, lenézte a parasztot, azaz lenézte volna, ha az istenek legpajkosabbja, a gonosz Ámor nem gyullasztja megmérhetetlen szerelemre a tisztelendő úrék Hankája iránt.

Isten tudja mi volt olyan édes ezen a Hankán, hogy úgy mentek utána a férfiak, mint a legyek a mézre? Az exkántort alkalmasint a Hanka hangja bódította el, mert valami volt az, mikor ő énekelni kezdett a pap udvarán edénymosogatáskor ebéd után, vagy esténként, mikor a libákat tömte. Hát még mikor vasárnap a mise alatt odaült az orgona mellé s fölséges hangja belefolyt az orgona búgásába. Gelengyei királyi tanácsosné azt mondta egyszer ilyenkor, hogy úgy tünik fel előtte, mikor a Hanka énekel e boltivek alatt, mintha Szűz Mária olvasztott ezüstben fürdetné a kisdedét. Annyira tetszett ez a mondás Blahunkának, hogy mindenütt hirdette, emlegette, milyen finom esze van a királyi tanácsosnénak. (Folytatása következik.)

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogosított magyar kiadás.)

(Folytatás.)

— Ne mondja meg, uram, — felelte miss Campbell; — én nem akarom tudni.

— De igen! — szólt Ursiclos Aristobulus makacskodva, mert a vita fölingerelte: — de igen; megmondom!

— Én megtiltom önnek...

— De én mégis megmondom, miss Campbell. Ez az utolsó sugár, melyet a nap akkor lövell ki, mikor korongjának felső szegélye víz alá merül, valószínüleg azért zöld, mert fölveszi annak a vízrétegnek a színét, a melyen áthatol...

— Hallgasson... Ursiclos úr!...

— Ha ugyan ez a zöld nem természetes következménye annak, hogy a nap izzó vörös korongja egyszerre eltünt szemeink elől, noha a benyomása még egy pillanatig megmaradt rezcehártyánkon: mert tudvalevő, hogy a zöld szín a vörösnek kiegészítő színe!

— Ah! uram, az ön fizikai magyarázatai...

— Az én magyará[illegible]taim, miss Campbell, a dolgok természetébő[illegible]nak, — felelte Ursiclos Aristobulus, — és e[illegible]nost az a szándékom, hogy értekezést írjak [illegible]a tárgyról.

— Menjünk, bátyá[illegible]. — kiáltott föl miss Campbell ingerülten. — Ursiclos úr magyarázataival még utóbb is megúnatja velem a Zöld Sugarat.

Most Sinclair Olivier is közbeszólt:

— Uram, — mondta Ursiclosnak, — azt hiszem, hogy az ön értekezése a Zöld Sugárról nagyon különös és érdekes lesz: engedje meg azonban, hogy egy másik tárgyat ajánljak önnek, a mely még ennél is érdekesebb.

— És melyik az, uram? — kérdezte Ursiclos Aristobulus, kidüllesztve a mellét.

— Ön bizonyára tudja, uram, hogy néhány tudós már komolyan tárgyalta ezt a fontos kérdést: «*A halak farkainak befolyásáról a tenger hullámzására!*»...

— Hogyan, uram!...

— Nos, uram: itt van egy ehhez hasonló, melyet különösen az ön figyelmébe ajánlok: «*A fúvó hangszerek befolyásáról a viharok keletkezésére!*»

XVI.

Két puskalövés.

Másnap és szeptember első napjaiban Ursiclos Aristobulus nem mutatkozott. Vajjon elhagyta-e Jonát a turisták hajójával, miután meggyőződött arról, hogy hiába vesztegeti idejét miss Campbell körül? Ezt senki sem tudta. De azért jól tette, hogy nem mutatkozott. Mert miss Campbell most már nemcsak közönyös volt iránta, hanem ki sem állhatta. Nem tudta neki megbocsátani, hogy annyira becsmérelte a Zöld Sugarat, hogy ki akarta ábránditani, s hogy az egész költői álmot egy közönséges optikai tüneményből magyarázta ki.

Ezt nem tudta neki megbocsátani, sőt még két nagybátyjának sem engedte meg, hogy megnézzék, mi lett Ursiclos úrból.

Azonban Partridge, a kit Bess asszonyság ösztönzött, kifürkészte, hogy ez az «ifjú-vén tudós» — mert ezt a nevet adta neki, — még nem utazott el s még mindig ott lakik a halászkunyhóban, a hol egyedül étkezik.

A fontos az volt a dologban, hogy a többiek nem találkoztak Ursiclos úrral. Mert ha nem maradt otthon, hogy valami tudományos értekezésen dolgozzék, akkor rendesen hátára vetette a puskáját, kiment a parti sziklák közé és rosz kedvében halomra lődözte a szegény sirályokat, hojszákat, a melyeknek pedig még a húsa sem ehető. De hát még mindig volt reménye? Talán még mindig azt hitte, hogy miss Campbell, ha egyszer meglátta a Zöld Sugarat, megint kedves és előzékeny lesz hozzá? Ez valószinü volt, mert Ursiclos Aristobulus úr önhittségében föl sem tételezte, hogy kosarat kaphat.

De egy napon oly kellemetlen kalandja volt, a mely nagyon is végzetessé válhatott volna rá nézve, ha vetélytársa, Sinclair Olivier, a segitségére nem jön.

Ez szeptember másodikának délutánján történt. Ursiclos Aristobulus azokat a sziklákat tanulmányozta, melyekből Jona sziget déli hegyfoka képződött. E roppant gránittömbök egyike különösen magára vonta figyelmét, úgy hogy elhatározta, hogy fölmászik rá. Ez a kisérlet nagyon vakmerő, sőt oktalan volt, mert a szikla meredeken nyúlt a magasba s a falán a láb semmi támpontot nem talált.

De Ursiclos Aristobulus önfejü, makacs ember volt s a mit egyszer föltett a fejében, azt csökönyösen ki is akarta vinni.

Kezdett hát fölmászni a csupasz sziklafalakon és azokba a törpe bokrocskákba kapaszkodott, melyek itt-ott a hasadékokból nőttek ki.

Nagy nehezen végre fölért a tömb csúcsára és elmerült geológiai tanulmányaiba, melyek huzamosabb időt vettek igénybe; de mikor ismét le akart szállni, ez már nehezebben ment. Végre, miután sokáig habozott és tapogatózott, neki merészkedett s az egyik oldalon kezdett aláereszkedni. Egyszerre azonban megcsuszott, lába elvesztette a támpontot és lebukott... s bizonyára agyonzúzta volna magát a mélységben, ha estében ruhája meg nem akad egy bokorban és föl nem tartja őt.

Ursiclos Aristobulus tehát igen veszedelmes, de egyúttal igen kaczagtató helyzetben függött az ég és föld között. Onnan már sem vissza nem mászhatott a szikla csúcsára, sem le nem ereszkedhetett.

Már egy óráig lógott igy, mint Mahomet koporsója, a levegőben és ki tudja mi történt volna, ha véletlenül Sinclair Olivier arra nem téved. A fiatal festő segélykiáltásokat hallott és megállt. A mint meglátta Ursiclos Aristobulust a levegőben, a hol úgy himbálózott, mint a borbélyok czintányérja, nagy kedve jött, hogy fölkaczagjon; de aztán, belátva a veszedelmes helyzetet, egy perczig sem habozott, hogy vetélytársát megszabadítsa.

Ez azonban nem ment könnyen. Sinclair Oliviernek szintén föl kellett másznia a tömb tetejére, fölhúznia a fiatal tudóst és aztán a szikla másik oldalán lebocsátania a földre.

— Sinclair úr, — mondta Ursiclos Aristobulus, miután biztonságban érezte magát, — roszul számítottam ki azt a szöget, melyet e sziklafal a függélyes síkkal alkot: ezért buktam le és akadtam fönn az ágon...

— Ursiclos úr, — felelte Sinclair Olivier, — én boldog vagyok, hogy a véletlen folytán segitségére lehettem önnek.

— Engedje meg, hogy köszönetet mondjak...

— Nincs miért, uram. Ugyanezt, nemde, ön is megtette volna velem?

— Kétségtelenül!

— Nos, akkor számitok rá, hogy még visszaszolgálja nekem.

S ezzel a két vetélytárs elvált.

Sinclair Olivier a többiek előtt elő sem hozta ezt a dolgot, mert emlitésre sem tartotta érdemesnek. Maga Ursiclos Aristobulus sem dicsekedett vele; de mivel a bőrét általában nagyon féltette, alapjában hálát érzett vetélytársa iránt, hogy a veszélyes helyzetből kiszabaditotta.

A nevezetes Zöld Sugár azonban nagyon sokáig váratott magára. Pedig már alig volt veszteni való idő. Az ősz nagy léptekkel közeledett s vele együtt a ködös, esős évszak is beköszönt. Akkor már nem igen lesznek derült esték, tiszta, verőfényes láthatárok. Le kell-e hát mondani a Zöld Sugárról, a melyért már annyit áldoztak? Vajjon várjanak-e a következő évig, vagy pedig menjenek más, délszaki ég alá, mely alkalmasabb a tünemény megfigyelésére?

Miss Campbell, Sinclair Olivier, Sam és Sib, Bess asszonyság és Partridge minden este kint üldögéltek a tengerparton és vizsgálták a napot, várták leáldozását, remélve, hogy a köd, mely a láthatárt födi, talán felszakad, vagy épen eltünik a végső, a döntő pillanatban.

De a köd nem oszlott el, hanem elnyelte a nap utolsó sugarait és csak a sötét violaszinbe olvadó biborvörös fény mutatta, hogy a fényes csillag már leáldozott és ismét magával vitte legdrágább gyöngyét, a Zöld Sugarat. A kis társaság csalódva kelt föl: mint a nézők egy-egy látványosság után, mely az elromlott gépezet miatt nem sikerült. Ilyenkor leverten, szórakozottan mentek haza és alig beszélgettek egyébről, mint az őket üldöző szerencsétlenségről.

— Talán holnap! — sohajtott miss Campbell.

— Holnap! — ismételte a két nagybácsi. — Nekünk biztos előérzetünk van, hogy holnap...

S a két nagybácsinak minden este előérzete volt, mely másnap aztán rendesen csodálatosan kudarczot hozott.

De végre, úgy látszott, hogy az időjárás megkönyörül rajtuk. Szeptember ötödike gyönyörű, derült hajnallal köszöntött be, úgy hogy a kődöt már a nap sugarai teljesen eloszlatták.

A barométer mutatója, mely már pár nap óta emelkedett, még egyre magasabbra szállt és végre «állandóan szép időt» jelzett: a levegő tiszta és páramentes volt, akár egy magas hegyen.

A kis társaság nagy aggodalommal, megújuló reménynyel nézett a gyönyörű nap elé. Szivdobogva vizsgálták a szemhatárt mindannyian, lesve, hogy nem képződik-e valahol köd, vagy felhő, mely ismét elejét vegye minden kilátásnak. Szinte húzták lefelé a napot, hogy gyorsabban bukjék alá az égről, — addig, míg a ködnek ideje sem lesz, hogy fölszálljon a vizből.

De a nap nagyon hosszú, szinte végtelen volt! Miss Campbell sehol sem találta a helyét. Nem törődve a nap égető hevével, ide s tova járt a szigeten, mialatt Sinclair Olivier a hegyeken és sziklákon mászkált, hogy a megfigyelésre kikereshesse a legalkalmasabb pontot. A két nagybácsi lázas izgatottságában még délelőtt egészen kiürítette a családi burnótszelenczét, Partridge pedig, mint a kirendelt őr, egész nap a parton őgyelgett, hogy szemmel tartsa a láthatárt.

Megállapodtak, hogy már öt órakor megebédelnek, hogy már ideje korán ott lehessenek a megfigyelés színhelyén. A nap úgy is csak hat óra negyvenkilencz perczkor áldozik le: tehát elég idejük lesz, hogy kényelmesen szemmel tarthassák egész lenyugvását.

— Azt hiszem, hogy ma este megcsíptük! — mondogatta Sam és örvendezve dörzsölte a kezeit.

— Én is azt hiszem! — visszhangozta Sib, a ki szintúgy adott kifejezést elégedettségének.

Mindamellett délután három óra tájban nagy riadalom támadt a kis társaságban. Kelet felől nagy, sötét fölleg kerekedett, melyet a parti szél lomhán kergetett az oczeán felé.

Legelőször miss Campbell vette észre. Nem birta visszafojtani a megdöbbenés kiáltását.

De a fölleg csakhamar ismét tovább úszott és a nap megint előbukott. Ekkor a felhő lassan aláereszkedett a láthatárra. De még el sem érte, már is foszladozni kezdett s fél óra múlva már nyoma sem volt sehol.

— Végre eloszlott! — kiáltott föl miss Campbell, — örvendezve: — csak aztán másik ne támadjon helyette.

— Nem, legyen nyugodt, miss Campbell — felelte Sinclair Olivier. — Ha ez a felhő oly gyorsan szétfoszlott, ez annak a jele, hogy a levegőben nincs több vizpára és nyugat felé a láthatár egészen tiszta és derült.

Este hat órakor a kis társaság már együtt ült a megfigyelő helyen, a sziget éjszaki végében, az Abbé-hegy gerinczén.

A nap gyorsan szállt alá rézsutos pályáján. A láthatár fölülete éles fekete sikban rajzolódott le, mintha tussal vonták volna meg. Szemközt, Jona házainak minden ablaka lángba borult, mintha roppant tűzvész vetné reájuk vérvörös visszfényét.

Miss Campbell és Sinclair Olivier, a két Melvill-testvér, Bess asszony és Partridge, a kiket megragadott ez a fönséges látvány, néma csendben ültek. Félig behunyt szemekkel nézték a szétlapuló napkorongot, melynek erős fénye még sértette szemeiket, de azért le nem vették volna róla tekintetüket egy világért. A láthatár körös-körül tiszta volt: ködnek, vizpárának nyoma sem látszott.

— Azt hiszem, hogy ezúttal megcsiptük!— ismételte Sam.

— Én is azt hiszem, — hagyta helyben Sib.

— Csönd, bátyáim! — kiáltott föl miss Campbell.

És mindnyájan hallgattak és visszafojtották még a lélekzetüket is, attól félve, hogy az is köddé fejlődik és elfátyolozza szemeik előtt a napot.

Mindnyájan rábámultak és szemeikkel szinte beitták utolsó sugarait.

Végre a nap korongjából csak egy keskeny kis karéj úszott még a habok fölött. Tizenöt másodpercz mulva az utolsó, a legfényesebb sugár is előtör és mindnyájuk szeme gyönyörködhetik a legszebb, paradicsomi zöld fényben, a mit ember valaha csak látott...

Ekkor a domb alatti sziklák között hirtelen két puskalövés dördült el. A puskapor füstje kanyarogva szállt föl a levegőbe s a következő pillanatban a vizi szárnyasok ezrei, sirályok, hojszák, jégmadarak, szárcsák, bibiczek, vijjogva rebbentek föl és sürü fekete tömegekben kavarogtak a levegőben.

És ez a sürü, fekete tömeg egyre fölebb és fölebb szállt, mint valami sötét kárpit, mig végre elfödte a szemhatáron lenyugvó napot, épen abban a pillanatban, mikor leáldozott és legutolsó sugarát, a vágyva-vágyott Zöld Sugarat lövellte ki.

E pillanatban egy kiálló szirt tetején mindnyájan észrevették Ursiclos Aristobulust, a ki még kezében tartotta puskáját és szemeivel követte a vijjogó madarak kavargó tömegét.

— Ah! most már csakugyan elég! — kiáltott föl Sib.

Midőn az Abbé-hegyről lefelé mentek, miss Campbell szárazon igy szólt:

— Bátyáim, miután Ursiclos Aristobulus minden áron Jonában akar maradni, engedjük át neki végkép ezt a szigetet. Ő volt az, a ki egyszer Obanban, másodszor pedig itt meghiusította minden reményünket. Mi pedig egy napig sem maradunk ott tovább, a hol ennek az alkalmatlan úrnak szabadalma van arra, hogy ügyetlenségeket kövessen el.

E tisztán és világosan kifejezett szándékkal szemben a Melvill-testvéreknek semmi ellenvetésük sem lehetett. Egyébként ők is osztották az általános elégületlenséget és titokban nagyon föl voltak háborodva Ursiclos Aristobulus ellen. Annyi bizonyos, hogy választottjuk örökre lehetetlenné tette magát miss Campbell előtt. S nekik már most le kellett mondaniok arról, hogy a tervbe vett frigyet valaha megvalósulva lássák.

Sam félrehúzta Sibet és ezt mondta neki:

— Végre is, a meggondolatlanul tett igéret nem lehet széttörhetetlen rabbilincs!

Ezeket a szavakat Sib erőteljes kézmozdulattal hagyta helyben; a két testvér között tehát az összhang tökéletes volt.

A fiatal festő segélykiáltásokat hallott...

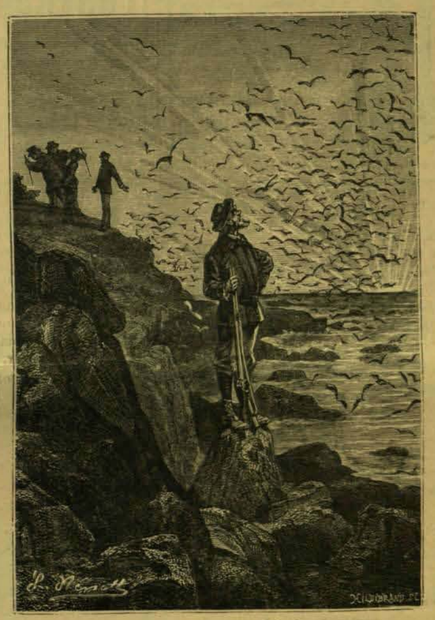

Még kezében tartotta puskáját...

— Sőt már sok is! — tette hozzá Sam.

— Inkább hagytam volna ott lógni a bokron! — mondta Sinclair Olivier; — akkor legalább még most ott volna.

Miss Campbell erősen összeszoritotta az ajkait és nem szólt egy szót sem, de a szemei villámokat lövelltek.

Most ismét, és újra Ursiclos Aristobulus hibája miatt, elszalasztotta a Zöld Sugarat!

XVII.

A «Clorinda» födélzetén.

Másnap reggel már hat órakor a *Clorinda*, egy negyvenöt-ötven tonnás kis yacht, elhagyta Jona kikötőjét és a kellemes éjszak-keleti szellő szárnyain kifeszített vitorlákkal siklott a hullámokon.

A *Clorinda* utasai miss Campbell, Sinclair Olivier, a két Melvill-testvér, Bess asszonyság és Partridge voltak.

Mondanunk sem kell, hogy az alkalmatlan Ursiclos Aristobulus egyáltalában nem volt a födélzeten, sőt a kis társaság elutazásáról sem tudott.

A megelőző napi alkonyat után a kis társaság a következő tervben állapodott meg, melyet azonnal végre is hajtott.

Ebéd után miss Campbell igy szólt:

— Holnap elutazunk innen. Én egy napig sem maradok itt tovább.

— Ez kétségtelen, kedves Helena, — felelte Sam, — de vajjon hová megyünk?

— Oda, a hol biztosak lehetünk, hogy ezzel az Ursiclos úrral nem fogunk találkozni. Szükséges tehát, hogy senki meg ne tudja, sem azt, hogy elutazunk, sem azt, hogy hová megyünk.

— Ez is kétségtelen, — felelte Sib, — de, kedves Helena, hogyan utazzunk el és hová menjünk?

— Hogyan! — kiáltott föl miss Campbell, — hát nem volna rá mód, hogy már holnap hajnalban itt hagyjuk ezt a szigetet? Vajjon az egész skót partnak nincs egyetlen oly lakatlan, vagy épen lakhatatlan pontja, a hol háboritatlanul és békében megfigyelhetnők a Zöld Sugarat?

Annyi bizonyos, hogy a két Melvill-testvér nem tudott volna feleletet adni erre a kettős kérdésre, — de szerencsére ott volt Sinclair Olivier.

— Miss Campbell, — szólt, — ez nem nehéz dolog. Közel ide van egy kis sziget, vagy inkább egy sziklatömeg, a mely nagyon alkalmas volna erre a megfigyelésre s a hol alkalmatlanok épen nem háborgatnának bennünket.

— És melyik az?

— Staffa, a mit innen is megláthat, mert mintegy két mérföldnyire fekszik csak Jonától éjszak felé.

— Lehet-e ott élni és hogy lehet odajutni? — kérdezte miss Campbell.

— Nagyon könnyen, — felelte Sinclair Olivier. — Jona kikötőjében láttam egy yachtot, a minő ebben az időben sok van a skót kikötőkben. Ez a yacht készen áll, hogy a legelső turistát, a ki fölbéreli, oda vigye, a hová neki tetszik. Miért ne bérelhetnénk ki ezt a yachtot mi is? Miért ne rakhatnánk meg tizenöt napra való eleséggel, a mi azért szükséges, mert Staffán semmi sem kapható? És miért ne indulhatnánk már holnap, kora hajnalban?

— Sinclair úr, — felelte miss Campbell, — ha mi holnap titokban elhagyhatjuk Jonát, legyen meggyőződve, hogy ezért mély hálát érzek ön iránt.

— Föltéve, hogy csak egy kis szél is lesz, holnap még a délelőtt folyamán Staffában leszünk, — mondta Sinclair Olivier, — s leszámitva a turistákat, a kik hetenkint kétszer, de csak egy-egy órára jönnek, senki sem fog zavarni bennünket.

Erre aztán Bess asszonyság és Partridge, minden további kérdezősködés nélkül, azonnal hozzáfogtak az előkészületekhez.

Ezalatt Sinclair Olivier a kikötőbe ment és megegyezett a kapitánynyal.

A *Clorinda* kapitánya John Olduck volt, valódi törül metszett tengerész; arany paszomántos sipkát hordott, rövid kabátján érczgombok csillogtak, és bő bugyogója volt kék posztóból. Mihelyt a dolog üzleti része el volt intézve, a kapitány is azonnal hozzáfogott az előkészületekhez. Hat matróza volt: derék válogatott legények, a kik télen halásznak, nyárra pedig hajókra szegődnek el és bátorság, ügyesség tekintetében ritkitják párjukat.

Hajnali hat órakor a *Clorinda* utasai hajóra szálltak, de senkinek sem mondták meg a yacht rendeltetési helyét. Nagy bevásárlásokat tettek: friss és besózott húst, halakat, lisztet és kenyeret nagymennyiségben vittek magukkal.

Valódi örömnap volt, midőn a *Clorinda* fölszedte horgonyait, kifeszítette vitorláit és a friss szélben bukdácsolva megindult.

(Folytatása következik.)

Raktár:
Budapest, Kristóf-tér és váczi-utcza sarkán.
Gyártmányok:
Alpacca-ezüst, China-ezüst és alpaccából: 8421
u. m. étszerek, asztalteritékek minden kivitelben; gyertya- és gyufa-tartók, tea-kannák, tea-szürők, magánházak szállodák, vendéglők és kávéházak részére.
Kelengye casetták.
Szabadalmazott
tiszta nickel főző-edények.
Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

Párisi hajápolási szerek!

«Viola» hajfiatalitó-tej. Teljesen ártalmatlan kitünő hatáseszer.
1 üveg ára 1 korona.
«Viola» hajszesz. A hajat legtovább sem szárítja ki, miért is annek alkalmazásánál a haj törékenységről nem kell tartani.
1 üveg ára 1 korona.
«Viola» Tanno-chinin-pomádé. A haj ápoló kitünő hatásu gyógykenőcs. Ára 1 tégelynek ára 1 korona.
«Viola» antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér 8215
«Viola» antiszeptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható
GEML-féle gyógyszertárban az «Arany keresztben.»
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

IBOLYA-CRÉME.
Ártalmatlan anyagokból készült biztos hatásu créme 2 fokozatban kapható. I. fokozat. A bőr fehéritésére és üde tartására. **II. fokozat.** Szeplő, májfoltok s a bőr mindennemü tisztátalanságai ellen. Használata kitünő eredménynyel jár, a nélkül, hogy a bőrre és fogakra káros utókövetkezményei lennének. Kapható:
Bodoki Mihály 8275
«Arany kereszt» gyógyszertárában Gyulán.
Főraktár Budapesten: Török József gyógyszertárában, Király-utcza 12.
Egy tégely ára 1 korona, hat tégely rendelésnél bérmentes szállitással.

Készit kitünő minőségü clichéket mindennemü nyomtatványhoz, mindenféle kivitelben.
Legjutányosabb árak.
Telefon 62—79.

Fényképfelvételek.

76250
I/1-a. szám. 8488

Kinestári vadászterületek bérbeadása.

Az alábbi vadászterületeknek 1900 január elsejétől 10 évre való bérbeadása iránt folyó évi deczember hó 28-án d. e. 10 órakor az elősorolt hivatalok helyiségében és a magy. kir. földmivelésügyi ministerium erdészeti főosztályában zárt ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Bővebb felvilágositások a tárgyalási helyeken s az erdőgondnokságoknál nyerhetők.

Az irásbeli zárt ajánlatban kiteendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.

Tétel	A hivatal	Az erdőgondnokság	A vadászterület kiterjedése	Évi bér, illetve kiáltási ár
	nevе		kat. hold	korona
1	Liptó-Ujvár	Teplicska I.	5244	600
2	« «	« II.	5013	600
3	Mrs-Sziget	Bogdán	25778	1000
4	« «	Fehértisza	39765	1000
5	Zsarnocza	Bród	6292	600
6	«	Geletnek	7169	600
7	Nagybánya	Láposbánya-Ferneczély	28993	600
8	Bustyaháza	Huszt	6103	600
9	Lippa	Berzova	1410	40

Budapest, 1899 november hó 27-én.

Magy. kir. földmivelésügyi minister.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER 8701
legtisztább ásványvíz
SAVANYU-KÚT

Kifogástalan ifju
arczszint
Ön csak a
Kielhauser H.-féle
GLYCERIN-CRÈME
Párisi hölgypor
és az ismert jóságu
szappanok használata által ér el.

Raktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten.
Azonkivül kapható minden gyógyszertárban, droguistánál és illatszerkereskedésben. 8295

MARMATIA
Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300
házigomba-irtó és fa-conserváló szer.
Évek hosszu során át kipróbált kitünő szer mindennemü épületgomba gyökeres és biztos kiirtására s faanyagoknak, különösen **padlók** és **háztedeleknek** korhadás elleni conserválására. Egy kilogramm „Marmatia" 10—14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kgrammot tartalmazó postaláda czomagolás- és használati utasitással 2 frt. — 50 kgrmon felüli mennyiségben zsákokba czomagolva métermázsánként **40 frt.** (4 kgrmnál kevesebb nem küldetik.) **Erdész épületek gombamentesitését megegyezés szerint 10 évi jótállással eszközöljük.**
A „MARMATIA" utánvétel, vagy a pénz előleges bekűldése mellett **egyedül** kapható és megrendelhető
Kávay János és Társainál
Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

A női szépség
emelésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegyiszta és szirmentes készitmény a 8295
Margit Crême
Rövid idő alatt szüntet szeplőt, májfoltot, pattanást, böralt (mitesszer) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ráncokat és himlőhelyeket. még korosgyenének is tüdőbajos arczszint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr, 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 50 kr.
Készitő FÖLDES gyógyszertára,
Aradon Deák Ferencz-utcza 11. sz.
Főraktár: Török József gyógyszertára, Budapesten, Király-utcza 12.

Palais hajifjitó
használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhanemün foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3. és Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8190

Rogátsy-féle LILIANA-CREME.
Bámulatos hatás. Teljesen ártalmatlan.
Minden hölgy, aki szép lenni és tetszeni akar, és a szépségét legidősebb koráig fenntartani kivánja, csak Rogátsy-féle **Liliana**-cremet használja, mert csak ezáltal lehet a valódi szépséget elérni. A ránczos arczbőrt elsimitja és bársonypuhává teszi.
Szeplők, májfoltok, himlőhelyek, pörsenések, pattanások, barna vagy sárga arcszin, arczvörösség stb. egyszerre elmulnak büvös gyorsasággal és a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, bájossá válik. 8141
1 tegely ára 50 kr., hozzávaló szappan 50 kr.
Rogátsy-féle LILIANA-PUDER.
kétségkivül a legjobb minden pudernek. Főelőnye, hogy tartósan födi az arczbőrt és szabad szemmel alig látható. Bál, szalon és nappali bőrszépitő szerrül szolgál. Teljesen ártalmatlan.
ROGATSY KÁLMÁN gyógyszertára a Szt-Istvánhoz NAGY-KIKINDÁN.
Budapesten, Török József és Egger L. és J. uraknál.
Rendelések pontosan és diszkréten eszközöltetnek.

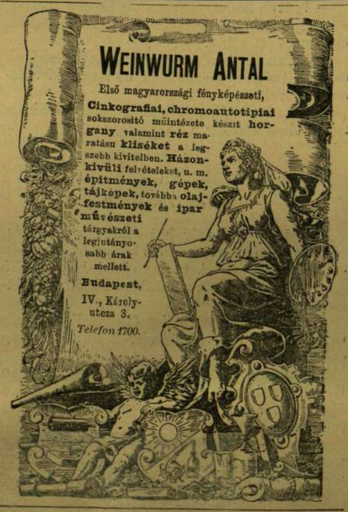

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Folytatás.)

Az egykori népvezér nemcsak szorgalmasan járt a templomba Hankát hallgatni, azonfelül elhalmozta gyöngéd figyelemmel; pünkösdkor május-fát állittatott neki, a szentistváni vásárkor mézeskalács bölcsőt küldött és gyönyörü virágos selyemkendőt, hat pengő forint volt, de Hanka soha föl nem vette; még harmonikázni is megtanult kedvéért és szombat estéken ott szuszogtatta-huzgálta a leánycsábító szerszámot a kőrisfa alatt a konyha ablaknál, de soha hogy a Hanka kinézett volna az ablakon, a hogy fiatal lányok szoktak. Úgy látszik kőből volt a szive. Az apró incselkedéseire, a mindenféle üzengetésekre, (mert vén asszonyokkal is próbálta megkörnyékeztetni, az is hat a leányokra) érzéketlen maradt a Hanka és csak gúnynyal válaszolt. A kik pedig csufolták a Hlavatsek turbékolásaiért, bokréta küldözgetéseiért pajkosan felelte: «Azért, hogy a szarka csörög a házon, még nem övé a ház.»

Egyszer a Hlavatsek künn a mezőn találkozott vele, füvet hozott háti kosárban a teheneknek. Ilyenkor szép az egészséges paraszt leány; megfeszülnek az izmai, kipirúl az arcza. Hlavatseknek a szeme megittasodott rajta s nem birt többé az indulatával:

— Hej, Hanka, Hanka — sohajtá, — de kár a te fehér vállaidhoz, hogy ez a kötél eldurvitsa.

Hanka csak nevetett.

— Talán maga akarja vinni helyettem a kosarat? Tessék!

— Nem úgy értem, de miért ne lehetnél a magad gazdasszonya?

— Talán tud valakit? — szólt a leány kedves kiváncsisággal.

— Csak egy szó kell és nemzetes aszszony lehet belőled.

— Nem kell nekem úr.

— Hát nem úr jött ki a Szent-András napi ólomöntésből?

— Az ólom csak ólom, — mondotta a leány vállvonogatva, — jobban megmondja azt az a kis húsdarab, a szív.

— De szeretnék bele nézni, — sohajtott Hlavatsek epedő tekintettel.

— Nem tükör az, hogy a maga képét látná benne.

— Hát nincs benne? — kérdé fojtott hangon.

— Nincs.

— Pedig látod, Hanka, akármit csinálsz is, az én feleségem leszel.

— No, azt szeretném én látni.

Ilyen évődések, ilyen szépelgések folytak köztük.

Hlavatsek mindenütt a leány sarkában volt, tüzzel-vassal, jó szóval, rosz szóval, mindenképen hajlitotta magához, még az apját is behálózta. Kedvében járt, meglátogatta a falujában, Szlatyinán, meg vendégül látta a városban. Küldözgetett neki dohányt, szilvóriumot; az öreg tót belátta, hogy ilyen kívánatos vőt kerek e világon nem kap többet s mindenképen igyekezett a leányt rábeszélni, hogy menjen hozzá. Hanka hallani se akart erről.

— Nem szeretem.

— De hát mért nem szereted? Hisz csinos ember.

— Mit tudom én? mert vért köp.

— Ej, hát mit szeretnél hogy köpne?

Egyszóval sehogy se ment a dolog, de Hlavatsek teljesen megboszorkányozta az öreget, füvet is etethetett volna vele. A Hlavatsek machinációja volt az is (az nap, mikor mi jöttünk) hogy az apa eljött a Hankáért s el akarta magával vinni, hogy otthon jobban megszelidíti.

Goró Lajos rajza.

Hlavatsek künn a mezőn találkozott Hankával.

Szerencséje Hankának, hogy a pap nem akart tőle megválni, egy csöppet sem törődve a rosz élczekkel, melyeket a megyei urak faragtak. Tudott a Hlavatsek szenvedélyéről és föltette magában, hogy nem engedi neki a Hankát. Akármit mond is a szentirás a megtért juhról. A megtért juhnak örülnek talán a pásztorok, de azért mégis gyanakodnak rá.

A tekintetes vármegye is csalódott Hlavatsekben. Hiába veszik ki a gyufát a csóvából, ha már egy-két zsúpot meggyujtott. A szocializmus, mely csak aludt, nyilván, mig a sok munka tartott s mig a tótok szanaszét jártak az Alföldön, most őszszel elkezdett veszedelmesen füstölögni a távirati jelentések szerint. Sőt egy nagy czukorgyárban ki is gyúlt, valóságosan fellázadtak a munkások. Minthogy pedig a gyár az egyik szolgabiró-partnerünk járásában feküdt (hogy már nem tudták egyebüvé épiteni) a szolgabirónak haladéktalanul székhelyére kellett sietnie, a főispán pedig igy szólt hozzánk: — Magamat is szólit a hivatalos kötelesség, de csak egy föltétel alatt megyek. Becsületemre mondom, csak egy föltétel alatt; ha megigéritek, hogy megvártok. Itt hagyom nektek a szakácsot, a konyhát, a pinczét és házigazdának itt hagyom a papot. Ha nem igéritek meg, akkor veszteg maradok, mert a mint mondtam, az egy hetet ki kell tölteni. No, már most tőletek függ, mi legyek inkább, jó házigazda vagy jó főispán?

Összenéztünk a professzorral és megigértük, hogy maradunk. Nem akarunk mi az ország békéjének ártani. Hát csak menjen!

Főispán, alispán és az egyik főszolgabiró elutazott. Sic transit gloria mundi. Igy mulik el a tarok. Vass Miska, a másik szolgabiró, megmaradt ugyan, de mi telik két emberből. Legfeljebb egy kis nyomorult piquet.

S minthogy a csapások ritkán jönnek egyedül, tetejébe meg Borcsánszkyt is elvesztettük. Ez is váratlanul történt. Az öreg hangyának csinos birtoka volt Szlatyinán, a hol egy szegény elzüllött sógora gazdálkodott, persze fizetés nélkül, csak élelemért. A sógor lamentáló levelet irt, hogy a parasztok ő náluk is megbolondultak, nem akarnak napszámba menni, kukoricza, krumpli mind ott künn rothad, pénz, szép igéret mind hiábavaló, a parasztok meg akarják szekirozni az urakat és hogy nem segithetne ezen semmi, csak a deres, stb.

Hja a deres. Ha még megvolna a deres. Vagy csak legalább a kaloda. Micsoda két derék butordarab volt ez a régi berendezkedésben! Kis korában a bölcső szolgálta a nemes embert, nagy korában ez a két szerszám. De ha most akar valamit a paraszttal, a saját eszéhez kell nyúlni.

Borcsánszky nagyot sohajtott, aztán kinyitván az ablakot, a mint megpillantá odalent az udvaron pipázgató viczevárnagyot, odakiáltott neki:

— Domine Hlavatsek!

— Tessék parancsolni!

— Küldje valakit a Csipuszhoz, ilvehalva felkeressen ötet és hozzon ide összes járulékaival egyetemben. Megértett?

— Meg.

— Aztán üzenje a Blaskónak, hogy szénás szekérbe befogja rögtön és állja ide!

Hlavatsek nagyot nézett Borcsánszkyra, sehogy se értette meg a dolgot.

— Most kell a Csipusz? Most dél előtt?

— Most. Mediczina amice a szocializmus ellen, viszem ki betegeknek.

Hlavatsek fejet csóvált. Megfoghatatlan az egész.

Mert, hát mind a kettő szükséges ember a maga nemében a Csipusz is, a Blaskó is. A Csipusz csinál jó kedvet annak, a kinek rosz kedve van, a Blaskó pedig annak csinál jó kedvet, a kinek lova nincsen. A Csipusz ugyanis a negyedik czigány-bandát jelenti, a kit itt malaczbandának hinak, a Blaskó pedig fuvarozni szokott, de igy együtt és épen dél előtt nehéz összekombinálni a szerepléseiket.

Egy félóra mulva ott állt a társzekér a megyeháza előtt, valamint Csipusz tized magával brugóstul-czimbalmostul, Borcsánszky lejött a nagy köpenyegében, felültette az egész bandát a sze-

kérre s vitte Szlatyinára. Ugyancsak találgatták a járókelők, miben sántikálhat az öreg. De messze jártak a valóságtól, melynek híre megjött harmadnapra a városba.

Borcsánszky ugyanis a falujába vitte a bandát s még aznap este kidobolta a község dobosa, hogy holnap lesz Borcsánszky György úrnál a krumpli-szedés, *muzsika szó mellett*, melyre a földbirtokos úr szívesen látja a község mindkét nembeli érdemes lakosságát, déli pihenés idején és uzsonakor táncz tartatik. Ha eső nem leszen, a szüret meglészen; ha készen nem lészen, — holnaputánra halasztatik.

Uczu lelkem teremtette, lett erre nyüzsgés, mozgolódás a faluban s minthogy reggelre fölséges derült időre ébredtek Szlatyina lakosai, a Csipuszék beállottak a krumplis földbe s elkezdték húzni a legszebb nótáikat, de volt is foganatja, mert a ki csak épkézláb ember, az mind megmozdúlt, jöttek, kivált a fiatal népek, mint a hangyák, még a szomszéd falvakat is beszárnyalta éjjel a nevezetes eset híre s onnan is sereglének fürge munkások. Soha még a világ nem látott ilyen bohóságot. Az útonjárók megálltak s értesülvén a dolgok mibenlétéről, félbeszakíták utjukat, beállván a víg munkába, már csak azért is, hogy holtig emlegethessék a szlatyinai krumpli-szüretet, melyről nemzedékek fognak regélni mosolygással, hogy a ravasz Borcsánszky sehogy sem kapván munkásokat pénzért, mikép végeztette el egy nap alatt minden munkáját ingyen. (Folytatása következik.)

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogosított magyar kiadás.)

(Folytatás.)

Miss Campbell félig fekvő helyzetben pihent a yacht hátulján egy kényelmes derékaljon és boldogan élvezte a gyors, kellemes utazás gyönyöreit, melyben nem volt hallható a gép zakatolása és nem volt érezhető a vasúti kocsik rázása sem. És valóban szép látvány is volt, a mint a *Clorinda*, kissé oldalt hajolva, büszke szökellésekkel siklott egyik hullámról a másikra. Néha úgy látszott, hogy egészen a levegőben repül, mint valami óriási madár, melyet kiterjesztett, fehér szárnyai emelnek az alig tajtékos habok fölé.

A yacht harántos irányban közeledett Staffa felé, a mely csak alig százötven lábnyira emelkedik ki a tengerből. Lassankint, a mint a dagály megkezdődött, a hullámverés is érezhetőbbé lett és a *Clorinda* erősen tánczolt a vizen. De nagyon jól tartotta magát és föl sem vette a most már hangosan morajló, hosszú hullámokat, melyek tompa locscsanással verődtek bordáihoz. Aztán a hajó hirtelen vitorlákat cserélt és néhány percz múlva már a sziget mögött haladt, mely fölfogta a hullámok erejét, úgy, hogy most már ismét szeliden ringott a vizen.

Tizenegy óra felé a *Clorinda* már annyira fölfelé haladt éjszaknak, hogy egyszerűen a dagály áramlatára bizhatta magát. A vitorlákat lassan bevonták s a hajó nyugodtan ereszkedett alá, egyenesen Staffa irányában.

Tulajdonképeni kikötő nincs a szigeten, de azért minden oldalról nagyon könnyen megközelíthető, mert a sziklák és zátonyok között számos kényelmes öböl kínálkozik a kikötésre. Nagy vihar alkalmával azonban ezek az öblök könnyen nagyon is veszedelmesekké válhatnak.

A *Clorinda* tehát egy ily öblöbe futott be és egész közel vetett horgonyt a fekete bazalt-sziklákhoz. Ügyesen megfordult, egyfelől hagyva a Bouchaillie-szirtet, melynek hegyes csúcsai feketén csillantak ki a víz alól és másfelől azt az útat, mely a partot szegélyezi. Ez a sziget legalkalmasabb öble; itt teszik partra a gőzösök is a turistákat és a csónak ismét innen viszi vissza őket a hajóra.

A *Clorinda* tehát egészen behatolt egy partmélyedésbe, csaknem odáig, a hol a Clam-Shell barlang bejárata van és azonnal horgonyt is vetett.

Néhány perez mulva miss Campbell és társai kiszálltak a fekete bazalt-partokon, a barlang szádájától balra. Mindjárt ott volt egy kényelmes falépcső, karfával is ellátva, mely innen alulról egészen a sziget púpos tetejére vezet.

Valamennyien fölmentek rajta a sziklás fönsíkra.

Végre tehát itt voltak Staffán, épen úgy távol és elszakítva a lakott világtól, mintha valami hajótörés a Csendes-oczeán egyik lakatlan szigetére vetette volna őket.

XVIII.

Staffa.

Staffa, bár igen kis sziget, mégis a legérdekesebb és a legkülönösebb az egész Hebridaszigetcsoportban. Ez a roppant, tojásdadalakú sziklatömb, mely egy mérföld hosszú és fél mérföld széles, csodálatos, bazaltképződésű barlangokat rejteget teknője alatt.

Miss Campbell és a Melvill-testvérek ezelőtt még soha sem jártak Staffán, melynek bámulatos természeti szépségeit mindnyájuk közül egyedül csak Sinclair Olivier ismerte. Az övé volt tehát a tisztesség, hogy végig kalauzolja társait a szigeten, a melyen néhány napot, esetleg tán hetet is szándékoztak tölteni.

Ezt a sziklát egyetlen egy óriási bazalttömeg alkotja, mely a földkéreg megalakulásakor itt jegeczedett meg szilárd tömeggé.

Ha Ursiclos Aristobulus is jelen lett volna, itt gyönyörű alkalma nyilt volna, hogy előadást tartson a geológiai kialakulások történetéről és tüneményeiről.

— Mindenek előtt, — mondta Sinclair Olivier, — vegyük birtokba új birodalmunkat.

— De ne feledjük el azt sem, hogy tulajdonképen miért is jöttünk ide, — felelte miss Campbell mosolyogva.

— Természetes, hogy nem feledjük! — kiáltott föl Sinclair Olivier. — Keressünk tehát alkalmas pontot a tünemény megfigyelésére és nézzük, melyik láthatár esik nyugatra a szigetről.

— Menjünk, — hagyta helyben miss Campbell, — de ma a nap egy kissé ködös és nem hiszem, hogy a nap nyugta alkalmas legyen a Zöld Sugár megpillantására.

— Várni fogunk, miss Campbell, várni fogunk, ha kell, egész a téli napéj-egyenlőség bekövetkeztéig.

— Igen, várni fogunk! — felelte a két nagybácsi, — egész addig, míg csak Helena nem kívánja, hogy elutazzunk.

— Eh! nincs okunk a sietésre, kedves bátyáim! — válaszolt nevetve Helena, a ki egészen boldog volt, hogy végre elhagyhatta Jonát. — Sőt azt hiszem, hogy nagyon kényelmesen érezném itt magamat egy kis villában, még akkor is, ha az Amerikából átzúduló orkán Staffa szirtjeit ostromolná.

— Hum! — mondta Sib, — ezek az orkánok rettenetesek lehetnek itt, az oczeán e végső bástyái előtt!

— Valóban azok is, — felelte Sinclair Olivier. — Staffa minden oldalról ki van téve a viharok dühének és egyedül csak keleti partjain nyújt némi védelmet, abban a kis öblében, a hol a *Clorinda* horgonyoz. A viharos időszak pedig az Atlanti-oczeán e tájain csaknem kilencz hónapig tart minden évben.

— Ezért nem is látni itt egyetlen fát sem, — mondta Sam. — Minden növényzetnek el kell pusztúlnia ezen a fönsíkon, mihelyt pár lábnyira a talaj fölé emelkedik.

— Mindamellett két-három hónapot valószínűleg élvezet volna itt eltölteni minden évben, — szólt miss Campbell. — Meg kellene vennetek Staffát, ha ugyan a sziget eladó, — tette hozzá, a bátyjai felé fordulva.

Sam és Sib már a zsebükbe nyúltak, mintha csak fizetniök kellene, mivel eszükbe sem jutott, hogy bármit is megtagadhatnának unokahuguktól.

— De kié Staffa? — kérdezte Sib.

— A Mac-Donald-családé, — felelte Sinclair Olivier. — Évenkint alig jövedelmez tiz font sterlinget, de azért nem hiszem, hogy bármi áron is megválnának tőle.

— Ez kár! — mondta miss Campbell, a ki ugyan mindig nagyon szerette a természetet, de most kétszeresen jobban lelkesedett érte.

Beszélgetve járták be az egyenlőtlen talajú fensikot, melyet itt-ott hosszú zöld pázsitos sávok szaggattak meg. Ezen a napon az obani gőzösök nem hoztak turistákat a szigetre, s így miss Campbell és társai egészen egyedül voltak. Néhány apróbb fajta ló, meg fekete tehén legelészett a sovány füvön, de pásztoruk nem volt, s ha valaki vigyázott is rájuk, ez csak távolról történt; lehet, hogy a gulya gazdája Jonában, vagy épen a még messzebb fekvő Mull szigetén lakott.

Ház sem volt az egész szigeten, csak egy kunyhónak a maradványai meredeztek a levegőbe s ez is már formátlan romhalmaz volt, mert a szeptemberi és márcziusi viharok egyre jobban széthordták.

A szigetet tehát hamar bejárták, hamar megnézték és most már egyébbel sem törődtek, mint a láthatárral. De azzal tisztában voltak, hogy a mai napon minden reményről le kell mondaniok. Az ég ködös, szürke volt és hat óra tájban olyan apró, vörös szegélyű fellegek borították el a nyugati láthatárt, a melyekből biztosan időváltozásra lehet következtetni.

Napnyugta után tehát megint visszatértek a födélzetre s az éjszakát nyugodtan töltötték el a Clam-Shell bejáratát védő hatalmas szirtek közt.

Másnap, szeptember hetedikén, elhatározták, hogy közelebbről megismerkednek a szigettel. Miután a fölületét már átkutatták, ideje volt, hogy végig járják a földalatti részeit is. Mindenek előtt a Clam-Shell barlangot akarták megnézni; azt, a melyiknek bejáratánál a yacht horgonyzott. Sinclair Olivier meghagyta a főszakácsnak, hogy az ebédet ebben a barlangban szolgáltassa föl. Gyönyörűbb ebédlőt valóban kívánni sem lehetett.

A bemenet nagyon könnyű ebbe a barlangba, a mely körülbelül harminez láb magas, tizenöt láb széles és száz láb hosszú. Mivel nyílása kelet felé esik, tehát a szelektől védve van, ezt a barlangot nem rongálják és ostromolják úgy a hullámok, mint a sziget többi barlangjait, melyekben az elemek, viharok idején, irtózatos harczokat vívnak.

Ez a barlang még a legegyszerűbb az egész szigeten, noha a roppant bazalt-bordák elrendezése, mely inkább az emberek, mint a természet munkájának látszik, méltán felkölthetti a csodálatot.

Miss Campbellt a barlang nagyon elragadta. Sinclair Olivier, mint valódi művész, fölhívta miss Campbell figyelmét a legszebb helyekre, a bazalt-oszlopok fantasztikus csoportozataira, a melyek valóban meglepők és bámulatosak.

Ebéd után John Olduck, a kapitány, vízre bocsáttatta a *Clorinda* legnagyobb csónakát; az utasok beleültek és megkerülve a sziget festői kerületét, a Hajós-barlanghoz eveztek, melyet azért neveznek így, mivel egész belsejét tenger borítja és száraz lábbal nem lehet belemenni.

Ez a barlang a szigetecske délnyugati felében fekszik. Ha a hullámverés csak kissé is erős, nem tanácsos a barlangba beevezni, mert odabent a hullámok borzasztóan dühöngenek; de ezen a napon, noha az eget csúnya felhők borították, a szél még nem támadt föl és a látogatást bátran megkoczkáztathatták.

Abban a pillanatban, mikor a *Clorinda* csónakja befordúlt a mély barlang bejáratánál, az obani turistákkal megrakott gőzös is horgonyt vetett a sziget előtt.

Szerencsére ez a két óráig tartó látogatás, mely alatt a *Pioneer* turistái elözönlik a szigetet, semmi kellemetlenséggel nem járt miss Campbellre és társaira nézve.

Ők ezt az időt rejtve töltötték a Hajós-barlangban és a jelenlétüket senki sem gyanította, mert a turisták csak a sziget fölületét, meg a nevezetes Fingal-barlangot vizsgálják meg.

Miss Campbell nemcsak azért menekült a Hajós-barlangba, hogy ne legyen kénytelen elvegyülni a kíváncsi turistákkal, hanem és főleg azért is, mert attól tartott, hogy Ursiclos Aristobulus, a kit az ő szökésük után semmi sem tartott tovább Jonában, valószínűleg ezzel az első gőzössel tér vissza Obanba. Ezt a találkozást pedig minden áron ki akarta kerülni.

Akár a turisták közt volt Ursiclos Aristobulus, akár nem, annyi bizonyos, hogy mikor a kis társaság ismét előbukkant a Hajós-barlangból, egyedül voltak a szigeten és zavartalanúl folytathatták tovább sétájukat az alaknázott, üreges bazalt-sziklatömegen.

Ilyen akna, sziklaüreg és barlang igen sok van a földön, de a legtöbb mégis az úgynevezett vulkánikus kerületekben található. A tudósok képződésük szerint két csoportba osztályozzák őket.

Az elsőket a hullámok vájják, a melyek idővel, úgy látszik, üregeket mosnak még a gránittömegekbe is, hol ezek végre nagy barlangokká lesznek. A többiek képződése egészen ellentétes: úgy képződnek, hogy a folyton kihülő gránit és bazalt-falak összehúzódnak és a nagyfokú összehúzódás következtében nagy repedések támadnak a sziklában; ez összehúzódás erőszakos jellege meg is látszik ezeken a barlangokon, a melyek sokkal fantasztikusabbak, szabálytalanabbak, mint az elsők, mivel azokat a víz egyenletesebben vájja ki.

Ilyen erőszakos, vulkánikus úton képződött a világhírű Fingal-barlang is, Staffa szigetén, mely még a geologiai tüzes korszak idején keletkezhetett.

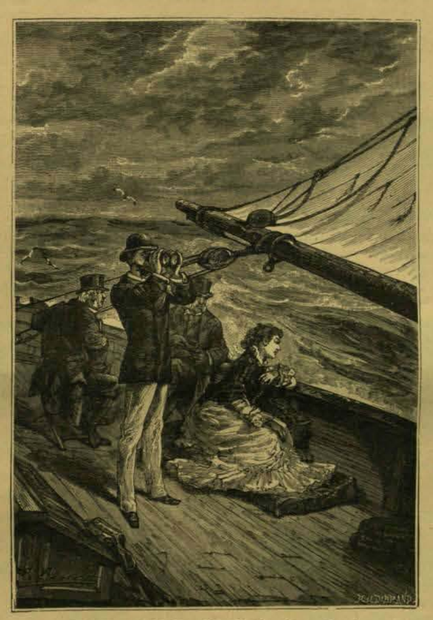

Miss Campbell félig fekvő helyzetben pihent.

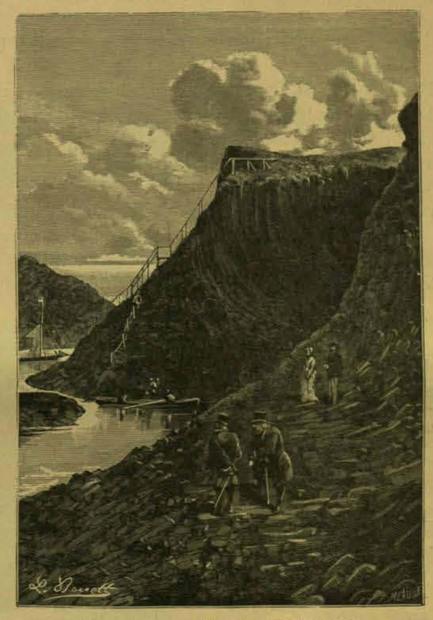

A bemenet nagyon könnyű ebbe a barlangba.

Ennek a csodálatos barlangnak a megvizsgálására szánták utasaink a holnapi napot.

XIX.

A Fingal-barlang.

Szeptember nyolczadikán John Olduck, a ki bátorsága mellett is igen elővigyázó és óvatos tengerész volt, kissé nyugtalanúl járkált Staffa nyugati szirtjein, hogy jól szemügyre vegye az ég és a tenger állapotját.

Még kissé szétszórt, alaktalan felhők, a melyek inkább üllött páratömegek voltak, kergetőztek a levegőben. A szél azonban egyre erősödött és félő volt, hogy mihamar viharrá fajul. A már zajló tenger kint a messze síkon tajtékzott is és a középszerű hullámok erős robajjal törtek meg a szigetet környező bazalt-szirteken.

John Olduck még nyugtalanabb lett. Igaz, hogy a *Clorinda* aránylag jól meg volt védve a Clam-Shell előtti öbölben, de azért ez még sem volt biztos kikötő, legkevésbbé pedig egy ilyen kis hajó számára. Az erős hullámverés, melynek visszahatását a védett keleti partok is megérzik, nagyon bizonytalanná, sőt veszélyessé tehette a yacht helyzetét. Tehát tenni kellett valamit, még pedig minél előbb, mert a késedelemben veszély rejlett.

Mikor a kapitány visszatért a födélzetre, az utasok is mind ott voltak már és John Olduck azonnal közölte velük aggodalmait, hozzá téve, hogy szükségesnek tartja a minél előbbi elutazást. Ha még pár órát késnek, esetleg nagyon viharos tengert találnak majd és csak életveszélylyel tehetik meg azt a tizenöt mérföldnyi útat, mely Staffát Mull szigetétől elválasztja. Pedig nekik e sziget mögött kellett menedéket keresniök, még pedig Achnagraig kis kikötőjében, a hol a *Clorindának* sem kell félnie a vihar erőlködéseitől.

— Hogy elhagyjuk Staffát! — kiáltott föl miss Campbell. — Ezt a gyönyörű, páratlan láthatárt!

Sinclair Olivier, látva, hogy mily kellemetlen ez a rögtöni utazás miss Campbellre nézve, sietett megjegyezni:

— Mit gondol, Olduck kapitány, mennyi ideig tarthat ez a vihar?

— Két napig, legfölebb háromig, mert még messze van a tél, — felelte a kapitány.

— S ön azt hiszi, hogy föltétlenül szükséges innen elmenni?

— Igen, még pedig minél előbb.

— S mi volna az ön terve?

— Hogy még ma délelőtt induljunk. A kedvező széllel még este előtt Achnagraigban leszünk, a honnan azonnal visszatérhetünk ide, mihelyt a vihar lecsendesült.

— Nos tehát, — mondta most Sinclair Olivier, — utazzék el, kapitány; induljon azonnal, minket pedig hagyjon itt a szigeten.

— A szigeten! — kiáltott föl John Olduck, — hiszen itt még csak egy ház sincsen!

— Vajjon a Clam-Shell-barlang nem teszi-e meg a szolgálatot pár napig? — folytatta Sinclair Olivier. — Miben fogunk hiányt szenvedni? Semmiben! Élelmiszerünk van bőven; van ágynemünk, váltani való ruhánk, a mit mind ide hozhatunk, s azonkivül van kitünő szakácsunk is, a ki bizonyára örömmel marad velünk.

— Igen! . . . igen! . . . — kiáltott föl miss Campbell, tapsolva örömében, — induljon, kapitány, azonnal induljon Achnagraigba és hagyjon minket Staffán. Azt fogjuk gondolni, hogy valamely elhagyatott szigeten vagyunk: önkéntes hajótöröttek leszünk. Az igazi Robinzonok szorongásával, csüggedő reménykedéseivel fogjuk várni a *Clorinda* visszatértét. Oh, ez igazán dicső! Kiállani a vihart ezen a kis sziklaszirten, végignézni a féket vesztett elemek bősz harczát, a tenger eget ostromló haragját, az orkán üvöltő táncát: oh, oly élvezet ez, a melyre egész életemben boldogan fogok visszaemlékezni! Igen, kapitány, induljon minél előbb, mi itt várjuk be önt.

— Mindamellett . . . — szólt a két nagybácsi, csaknem egyszerre koczkáztatva meg ezt a habozó ellenvetést.

— Azt hiszem, hogy a bátyáim szóltak, — mondta miss Campbell, — de én tudom, hogyan nyerjem meg beleegyezésüket.

És mindegyiket megölelte, megcsókolta, mondván:

— Ezt neked, Sam bátyám; ezt neked, Sib bátyám. Most pedig fogadom, hogy nincs többé ellenvetéstek.

Természetes, hogy nem is volt. Miután Helenának úgy tetszett, hogy Staffán maradjanak, miért is mennének el s hogyan is nem jutott eszükbe már előbb is ez az egyszerű és minden tekintetben kielégítő megoldás?

De az eszme Sinclair Oliviertől indúlt ki, és miss Campbell elhatározta, hogy ezért megjutalmazza a fiatal festőt.

Miután a szigeten maradásban megállapodtak, a matrózok partra vittek mindent, a mi az ott tartózkodásra szükséges. A Clam-Shell-barlangot csakhamar lakható házzá alakították át és az utasok kényelmesebbnek találták ezt a lakást, mint az jonai vendéglő volt. A főszakács alkalmas helyet keresett a konyha számára s meg is találta azt a barlang bejáratának egyik oldalnyilásában, a melyet mintha csak erre a czélra szántak volna.

Azután miss Campbell és Sinclair Olivier, a két Melvill-testvér, Bess asszonyság és Partridge elhagyták a *Clorindát*, miután John Olduck rendelkezésükre bocsátotta még a yacht kisebbik csónakját is, melyet arra használhattak, hogy egyik barlangból a másikba evezhessenek.

Egy óra mulva a *Clorinda* útra készen állt és lassan haladt kifelé a kanyargós öbölből.

De, bár a vihar közeledett, az ég még mindig eléggé derült volt. A nap forró sugarai még meg-megszaggatták a felhők keblét s a szél is megtépte a ködöt. A szigeten még nagyon jól lehetett sétálni, sőt az utasok leszálltak a tengerig is, a vadregényes bazalt-szirtekre. Miss Campbell pedig egyre sürgette a többieket, hogy menjenek már és nézzék meg a híres Fingal-barlangot. (Folytatása következik.)

A KRONDORFI SAVANYUVIZ az elökelö világ asztali vize. 8258

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább égvényes SAVANYU-KÚT 8701

!! Utánzásoktól óvakodjunk !!

A női szépség fentartására és emelésére a legkitünőbb szer: Cornélia-arczkenőcs (törvény által védve). 7706 mely az arcznak üde, meglepően tiszta fiatalos szint kölcsönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet Kiütnő szer: májfoltok, szeplők, pattanások, pörsenések (mitesser), tulvörös arcz és a bőr minden tisztátlansága ellen, a sárga vagy barna arczbőrt vakító fehérré teszi. Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona. — Ezen közkedvelt szer kapható: LESZKOVÁCZ MILETA „KORONA" czimü gyógyszertárában O-Verbászon (Bácska), 150. Postai megrendeléseknél finom pouderek, szappanok és illatszerek hozzácsomagolásra ajánlatnak. Viszonteladók kerestetnek. Főraktárak Budapesten: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. és dr. Egger Leo gyógyszertárában Váczi-körut 17.

Csak Leszkovácz által készített kenőcs a valódi!

Kifogástalan ifju arczszint Ön csak a Kielhauser H.-féle GLYCERIN-CRÈME Párisi hölgypor és az elismert jóságu szappanok használata által ér el.

Raktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Azonkivül kapható minden gyógyszertárban, droguistánál és illatszerkereskedésben. 8295

KARÁCSONYI ÉS UJÉVI AJÁNDÉKOK

az ifjúság számára, kiadta a Franklin-Társulat, Budapesten.

A Franklin-társulat gyermekkönyvei és ifjusági iratai, régtől fogva első helyet vívtak ki maguknak az irodalom ez ágában és vagy évtizedek óta kipróbált, megkedvelt könyvek, vagy ha újabbak, körültekintéssel vannak megválogatva, megbizható kezektől megirva. Valamennyinél nagy gond lett forditva az illusztrácziora, hogy az a szépet is szolgálja, a tanulságot is.

Ifjusági könyvek megválasztásánál a legnagyobb ovatosság ajánlatos, egyfelől mert kárt tehetünk a gyermeki kedélyben, más felől mert a gyermek-könyveket mindenfelé nagyban gyártják, nem mindig pædagogiai gonddal és tapintattal. Különösen oly esetekben ajánlatos az ovatosság, ha jegyzékből kell válogatnunk s nincs kéznél maga a könyv.

Az itt következő könyvek közül nyugodtan válogathatnak a szülők, de megrendelésnél ajánljuk a teljes czim s a szerző kiirását, valamint azt, hogy a Franklin-társulat kiadása.

A könyvek kaphatók bármely hazai könyvkereskedésben vagy a Franklin-társulat könyvkiadóhivatalában Budapesten.

1. Kis gyermekek (3—6 évesek) számára.

Bezerédi Amália. Flóri könyve. 120 képpel és zenemelléklettel, diszkiadás. Kem. kötve 1 frt.

Bohny M. Uj képeskönyv. Utmutatás a szemléletre, gondolkodásra, számolásra és beszélésre 2½—7 éves gyermekek számára. Több mint 400 kép 36 szinezett táblán. Harmadik kiadás. Kem. kötve 3 frt.

Jó gyermekek könyve. Thumann Pál rajzaihoz a verseket irták és átdolgozták **Szász Károly** és **Vargha Gyula.** 42 színnyomatu képpel. Szines boritékba kötve 3 frt.

2. Elemi iskolák számára.

Arany kövek, egy-egy füzet füzve 20 kr.

I. **Gyermekmesék.** Piroska. — A három medve. — Pista és a babszár. — A három malacz. — Jankó az óriás pusztitó. — Babszem Jankó. — A csizmás kandur.

II. **Gyermekversek.**

III. **Csalavér róka kalandja.**

IV. **Jézus csodái és példabeszédei.**

Bodrogi Lajos. A regélő tulipán. Regék és mesék 8—10 éves gyermekek számára, sok szép képpel. Átdolgozta Kardos Pál. Ötödik kiadás. Kötve 1 frt 40 kr.

Dean. A kis művész rajz- és festőkönyve. Szines képekkel. II. kiadás 80 kr.

Gyermekmesék. Közli **Ida néni.** Szemlér Mihály rajzaival. II. bővitett kiadás. Kötve 1 frt 60 kr.

Hoffmann Ferencz. 100 kis történet jó kis gyermekek számára. 8 szin. képpel. Hetedik kiadás. Kötve 1 frt 20 kr.

— **50 kis mese.** Jó fiuk és jó leányok számára. Nyolczadik kiadás öt szines képpel. Kötve 1 frt.

— **A kis regélő.** 50 uj kis mese jó fiuk és jó leányok számára. Hat szinezett képpel. Ötödik kiadás. Kötve 80 kr.

Karády Ignácz. Regék és mesék az ifjuság számára. Grimm regéinek felhasználásával átdolgozta *Gaal* M. 16 szines és számos fekete képpel. 3. kiadás. Vászonkötésben. 2 frt.

Perrault, D'Aulnoy és Beaumontné. Tündérmesék. Ford. *Havasztiné Récsi* Jolán. 1 frt 50 kr. Kötve 2 frt.

Robinson Crusoe élete és kalandjai. 114 képpel. Hatodik kiadás. Szines boritékba. Kötve 80 kr.

3. A középiskola alsó osztályu ifjuság számára.

Büttner Lina. Egy rút kis leány története és egyéb elbeszélések 12—16 éves leányok számára. Goró L. rajzaival. II. bővitett kiad. 1 frt 80 kr., vászonkötésben 2 frt 50 kr.

Cron Clára. Az élet iskolájában. Elbeszélés levelekben. Németből ford. Kozma Józsefné. 1 frt 20 kr. Diszkötésben 1 frt 50 kr.

Defoe Dániel. Robinson Crusoe élete és viszontagságai. Hetedik kiadás. Átdolgozta Gaal Mózes. Paget Walter 120 rajzával 1 frt 80 kr. Vászonkötésben 2 frt 40 kr. Diszkiadás falemezes kötésben 4 frt.

De Gerando Antónia. Pali gyermeksége és ifjusága. A 12—15 éves mindkét nembeli ifjuság számára 1 frt. Diszkötésben 1 frt 50 kr.

Hevesi Lajos. Jelky András bajai fiu rendkivüli kalandjai ötödfél világrészben. Negyedik kiadás 2 frt 40 kr. Diszkötésben 3 frt.

Jakab Ödön. A két imposztor. Elbeszélés. *Neogrády* Antal rajzaival 1 frt. Diszes vászonkötésben 2 frt.

Képes családi játékkönyv. 300-nál több mulattató foglalkozás, játék, talány és tréfa. Mindenkoru fiu- és leánygyermekek számára. Második bővitett kiadás. Kötve 2 frt.

Leutemann Henrik. Állattani átlász az emberfajokat ábrázoló táblával. Tartalmaz 255 szép szinnyomatu állat-ábrát magyarázó szöveggel. Magyarra forditotta *Kún* Alajos. Kötve 3 frt.

MESEKÖNYVECSKE képekkel.

Egy-egy kötet szines boritékba. Kötve 50 kr.

1. **Don Quichote kalandjai.**
2. **Mokandah,** vagy a fiatal indián főnök.
3. **Görög hősök története.** Elmesélte Niebuhr az ő kis fiának. Forditotta *Gaal* Mózes. 34. képpel.
4. **Az ifjabbik Robinson kalandjai.**
5. **Oktávián császár. — Erneszt herczeg.**
6. **Fortunatus és fiai.**
7. **A Xa Xa barlangi lakat. — Szent Genovéfa tört.**
8. **Répa-csősz az óriás.** Ot mese Musseus után. Irta *Gaal* Mózes. 15 képpel.
9. **Csalavér róka** több rendbeli csalafintaságai. Megirta *Gaal* Mózes. 21 Kaulbach-féle képpel.

Rudnyánszky Gyula. Gyermek szinház. Nyolcz eredeti szinmü, leányok és fiuk számára. Kötve 80 kr.

Száz mese képekkel franczia után. Második kiadás 1 frt 50 kr. Diszkötésben 2 frt 40 kr.

Tündérmesék. A legkedveltebb gyüjteményekből összeállitva. Negyedik kiadás Vászonba kötve 80 kr.

Vámbéry Armin. Indiai tündérmesék. Érdekes olvasókönyv az érettebb ifjuság számára. Harmadik kiadás. Vászonba kötve 2 frt 40 kr.

Warga Lajosné (*Rajka* Teréz). Lányok könyve. Fiatal lánykák számára. Képekkel. II. kiad. Kemény kötésben 2 frt.

Wildermuth Ottilia. Regék és elbeszélések az ifjuság számára. Négy képpel. Második kiadás. Kötve 2 frt.

4. A serdültebb ifjuság számára.

Arago François. Nagy emberek. A középiskolai tanáregylet megbizásából forditották dr. *Császár* Károly és *Kont* Gyula. Carnot. — Monge. — Volta. — Ampère. 2 frt. Vászonba kötve 2 frt 40 kr.

Church Alfred J. Elbeszélések a görög tragikus költőkből. A középiskolai tanáregylet megbizásából forditotta és jegyzetekkel kisérte *Névy* László. 4 szines képpel. Vászonba kötve 1 frt 50 kr.

Cox György. Görög regék. Angolból forditotta s bevezetéssel ellátta *Komáromy* Lajos. Második jav. képes kiadás 3 frt. Vászonkötésben 3 frt 50 kr.

Deli. Bácsy Jakab. Regényes történet a XVIII. századbeli hajdúvilágból. 15 képpel 1 frt 20 kr. Vászonkötésben 1 frt 80 kr.

Gaal Mózes. Csontos Szigfrid és Berni Detre az Amelungok hőse. 48 képpel. Kötve 1 frt.

— **A kard és lant hőse.** Regényes tört. a magyar ifjuság számára. *Széchy* Gy. 34 rajzával. Vászonkötésben 2 frt.

Hanusz István. Az állatok világából. 92 képpel. Kötve 1 frt 20 kr. Diszkötésben 1 frt 60 kr.

Helm Klementina. Futri Kata. Elbeszélés fiatal leányok számára 1 frt 60 kr. Vászonköt. 2 frt 60 kr.

Jókai Mór Kis dekameron. Válogatott beszélyek a serdülő ifjuság számára kiszemelve s itt-ott módositva. 4. kiadás. *Neogrády* Antal rajzaival. Füzve 2 frt. Diszkötésben 3 frt.

— **A magyar nemzet története.** Regényes rajzokban. Első kötet. V. képes kiadás 17 képpel. 2 frt 50 kr. Vászonba kötve 3 frt 50 kr. Második kötet 2 frt. Vászonba kötve 3 frt. Harmadik kötet 2 frt. Vászonba kötve 3 frt.

Lamb Károly és Mária. Shakspeare-mesék. Angolból forditotta, bevezetéssel és Shakspeare rövid életrajzával ellátta *Mihály* József. 2 frt. Vászonba kötve 2 frt 40 kr.

Laurie A. Diák-élet Angolországban. Franczából átdolgozta *Hegedüs* Pál. 25 képpel 1 frt 80 kr. Vászonkötésben 2 frt 60 kr.

Plutarchos. Életrajzok. A középiskolai tanáregylet megbizásából forditotta *Szilasi* Móricz. Lykurgos. — Solon. — Themistokles. — Aristeides. — Kimon. — Perikles. — Nikias. — Alkibiades. — Lysandros. — Angésilaus. — Pelopidas. — Képekkel 1 frt 60 kr. Vászonba kötve 2 frt.

Szitnyay Elek. Levelek egy tanuló ifjúhoz 1 frt. Vászonkötésben 1 frt 40 kr.

Tocsek Helén. A bujdosó fia. Az érettebb ifjak számára 60 kr. Diszkötésben 1 frt.

Toldy László dr. Magyar szent Erzsébet élete. Képekkel. 80 kr. Kötve 1 frt. Diszkiadás kötve 5 frt.

Wohl Stefanie. Regék. 10—16 éves leánykák számára. Harmadik bővitett kiadás. *Goró* Lajos 33 rajzával, füzve 2 frt. Diszes vászonkötésben 3 frt.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Folytatás.)

Természetes, hogy a nagy macska nem lévén otthon (pláne egy nagy macska se), ez alatt nálunk is fölbomlott minden rend. Blahunka Jani intrikálni kezdett a főispán szakácsa ellen.

— Hagyjuk itt ezt a sok beafsteaket és mindenféle steaket, tortát, parfait-t és pépet, nem emberi gyomorba valók ezek! Pokolba ezzel a rátarti szakácscsal, hadd menjen tormát ásni a kertbe! Bízzuk magunkat az én szakácsnémra, a ki fölséges tyúklevest főz csipetkével, vagy bablevest disznókörmivel, a halat csinálja paprikásan, a juhot köleskásával, a lencsében disznóoldalasok meredeznek, a kapros káposztában dagadó úszik, a ludaskásában hatalmas pörczök piroslanak.

Oly kivánatosan tudta rajzolni konyháját, hogy csakhamar engedtünk a csáboknak, s azontúl a papnál volt a tanya, csak aludni jártunk a megyeházba.

Mayer Kristóf barátom különben nem lakott sehol. Őt annyira elővette a madarászat szenvedélye, hogy egész napokat künn töltött a mezőn, lesve a madárelvonulásokat és figyelve a vizi madarak életét.

Volt a határban a Formint-hegy alatt vagy száz holdnyi terület, mely a telekkönyvben hasznavehetetlennek jegyeztetett, de a helybeli Nimrodok sokra becsülték. Közönségesen nádasnak nevezték ezt a mocsarat, ámbár némely években alig termett rajta nád, igaz, hogy némely években mocsár sem volt. Attól függött, esős vagy száraz volt-e az időjárás.

Ez alkalommal sürü nád borította az egész területet, de csak a nyugati vége állt vízben, tele vizi madarakkal. Ez a kis darab volt a legérdekesebb; csodálatos rejtélyes világ, benépesitve élőlényekkel s ezeknek a titkaival. A viz úgy látszik van olyan édes anya, mint a föld. Útánozza ezt. Még virágokat is hoz, hogy a tápláltjai elbújhassanak az indáik közt. Hogy a hajlongó liliom legyezgesse az úszó ruczát. A szittyó oldalt hozza kis virágait, nem a szára csúcsán, a hol meg sem láthatnák a mocsár állatjai, holott nekik virágzik. A peszére szép fehér virágait a vizi csibe szereti a csőrével csipkedni, a guvat a sás és káka közé rakja fészkét és jól esik neki, ha a csidik, meg a tavi rózsa ört állanak mellette.

A nádas másik része ki volt száradva az idén, hogy szinte porzott. Kristóf barátom tehát egész kényelmesen eljuthatott a nádas közepéig, a hol a tanyáját felütötte. Mert ős idők óta e nádas fölött szoktak elvonulni a költöző madarak is. Egy múlt századbeli istenes polgár, Bagla József, gondoskodott róla, hogy a professzornak jó helye legyen itt; egy kápolnát épitvén czölöpökre a mocsár közepén a fiacskája emlékére, a ki a hagyomány szerint pióczákat jött a tóba fogdosni s belefúlt azon a helyen.

Itt az elhagyott romladozó kápolnában dan-

Goró Lajos rajza.

Hanka a mezei virágokat válogatta ki kötényéből.

gubált puskájával, teleskopjával, plaidjével, vagy a teleskopját kapva fel, ha fekete pontokat vett észre magasan a levegőben, vagy a puskát, ha a nád megrezzent. Ilyenre is csak egy német képes, hogy négy-öt sorral többet irhasson valamely tudományos folyóiratba.

Mindent összevéve nem is volt épen rosz mulatság. Néha kijött pipaszóval a plebános is. Délben pedig a Hanka hozott ebédet. Tudott egy kicsit tratyogni németül, mert kis leány korában Körmöczön szolgált mint pesztonka. Míg a tanár ebédelt, leült a sások közé, megvárta az edényeket, hogy hazavigye, valamint magával vitte az elejtett madarakat; a szebbeket majd kitömi otthon a tisztelendő úr.

Nehezen indult némi beszélgetés, mert a Hanka csak röstelkedve ejtette ki a pogány szavakat, de hát a szükség jó tanító. Eleinte csak ártatlan dolgokról volt szó, de végre is egy nádas közepén, a hol senki se látja, csak az ég kékje mosolyog le s egy-egy leskelődő gyik suhan el a nádak között, más senki sincs, nem fösvények az emberek szavakkal, hacsak ketten vannak s ha az egyik fiatal férfi és a másik fiatal leány.

— Mikor jön ki a tisztelendő úr?

— Nem tudom.

— Nem üzent semmit?

— Nem.

— Hát a barátom mit csinál? (T. i. rólam kérdezősködött a professzor.) Kártyázik?

— Soha sincs otthon, — felelte Hanka, — valahol a városban barangol, csak enni jár haza. Azt mondják, mindig a czukrászdában ül. — Aztán nevetve tette hozzá: A czukrászné, beszélik, szeretője volt diák korában.

— Úgy? Tehát a szoknya körül legyeskedik az én barátom. Ej, ej! — csóválta a fejét roszalólag a professzor.

— Jól teszi, — felelte a Hanka, — többet ér, mint a madarak után lesni.

— Úgy látom, Hanka, neked nem nagyon tetszik az én mesterségem.

— Bizony, hallja, furcsa egy kicsit felnőtt embernek, de ha maga nem szégyenli, nekem mi közöm hozzá.

— Azt találod, hogy szégyenlenem kellene?

— Nálunk csak a suhancz gyerekek mászkálnak madarak után.

— Hja, lelkem, azért szeretem én a madarakat, mert azok nem okoznak nekem keserűséget.

— No, iszen szépen szereti őket, hogy lelövöldözi — incselkedett vele Hanka.

— Az más. A madarakat legalább én bántom, — igyekezett magát kivágni a professzor, — de az asszonyok engem bántanak. Látod, te is, hogy megütöttél a múltkor . . .

Hanka fülig pirult, mialatt az útközben szedett mezei virágokat válogatta ki kötényéből, bokrétát kötve belőlük.

— Még most se felejtette el? — szólt hamiskodó szégyenkezéssel, mórikálva magát.

— Megvallom, boszantott a dolog, — felelte a professzor nevetséges komolysággal, — mert végre is rajtam szárad az a tény, hogy egy nő megütött. Ezt lehet aztán különféleképp magyarázni annak, a ki nem látta, de jóvá tenni nem lehet.

— Azt hiszi? — A leány gúnyosan bigyeztette el a szép piros ajkát.

— Azaz volna rá egy mód, de abba te bele nem nyugszol, hát elő sem hozom.

— Ki tudja? Próbálja meg! — Jobbrabalra vonogatta vállait, mialatt egész felső teste hajladozott, himbálózott kecsesen, mint egy liliom, melyet a szél megfújt.

A professzor zavartan nézett félre, lesütötte a szemeit és úgy tett, mintha nem is hallotta volna a Hanka kihivását. A Hankának pedig épen ez tetszett. Szokatlan új dolog volt ez rá nézve, hogy egy szép úri ember fél tőle, nem mer vele magyarán beszélni. Olyan furcsa az, olyan nagyon furcsa! Hisz a többi urak, a kiket eddig látott, egytől-egyig szemtelenek voltak!

Szikrát vetett a szeme s nem hagyta elaludni a kényes ügyet.

— Hát csak mondja már no bátran; nem vagyok én kisasszony, — szólt türelmetlenül.

A professzor felhajtott egy teli pohár bort; bátorságot ivott előbb.

— Csak egy volna Hanka, — mondá fojtott hangon és a szemeit behunyta, hogy történjék már most akármi, — ha megcsókolnál azon a helyen.

A Hanka felugrott, mint egy zerge, összecsapta a kezeit csodálkozva.

— Hát csak ez? Hisz egy csók nem is csók. Mutassa meg hamar azt a helyet!

— Nem tréfálsz?

— Nem én. Csak azt kötöm ki, hogy vissza ne csókoljon, mert abból aztán nagy baj lehetne.

— Megigérem.

— No, hát tartsa ide a képét.

S ezzel lehajolt a Hanka és se szó, se teketória, odacsattantott egy csókot a professzor arczára, oly hamar, hogy az észre se vett egyebet, csak egy kis meleg lehelletet, mintha a napfény csiklandozná, szúrná meg egy helyen.

— Hát csak ilyen az? — szólt szörnyen együgyű arczot vágva a professzor. De ez az együgyű arcz piros lett, mint a tüzes ráf.

— Ugyan menjen! Mintha nem tudná? Azt akarja velem elhitetni, hogy senki se csókolta még meg.

— Dehogy nem. Az anyám, míg élt, meg a nagynéném, meg a nagybátyáim.

— Bolond maga! Igazán mondja?

— Becsületemre.

— No, hallja! Magok szegény németek akkor hát úgy nőnek fel, mint a vadak az erdőben. Hanem mivel olyan őszinte volt hozzám és mert jóért jót várj, hát megmondom magának, hogy van még annál jobb csók is, de azt a szájra adják.

— Bárcsak hát szájon ütöttél volna meg a minap.

Úgy elbeszélgettek, addig incselkedtek, hogy ezalatt millió madár szállhatott volna el a fejük fölött, észre még sem vennék, maga az öreg nap is jó darabon csúszott lejebb az égbolton, mire Hanka összeszedte az edényeket s eltávozott a nádak között. A professzor nézte, míg csak láthatta, de nem sokáig láthatta, mert az irigy nád magasra nőtt az idén, mindjárt eltakarta. De még akkor is hallgatta sokáig a távolódó suhogást. A nád is suhogott, a szoknyák is suhogtak. Együtt olyan szomorú volt.

Alig jutott ki Hanka a nádból, midőn a szőlőkből vezető útra csapna, a kukoriczásból egy férfi lépett ki mögötte s lopva, nesztelenül utána lépkedvén, egy iramodással mellette termett s befogta hátulról két nagy tenyerével a szemeit, a mely ős kedveskedési mód arra való, hogy az így meglepett személy találja el: ki fogja.

Hanka felsikoltott s mondott vagy három nevet: Te vagy a Kazy Marcsa! Hát akkor a Kovács Anna vagy! Úgy, no tudom már, dohányszagú a kezed, te vagy a Templom János (vagyis helyesebben: János, a templomszolga.)

Az a szokás, hogy az illető le nem veszi kezét a szeméről, míg nincsen megnevezve. De most az egyszer nem akarta igénybe venni a szabadalmat az el nem talált név tulajdonosa.

— Hahaha. Rám nem ösmertél kis Hanka. Hát ki volnék más, mint a hű Hlavatsek.

A professzor, ki ezalatt felment rendes madárfigyelő helyére, a kápolnaromokra, a helyett, hogy a magasba irányítaná teleskopját, ha nem lát-e repülő szárnyas-falkákat a felhők között, inkább arra használta ördöngös látosövét, hogy a Hankát minél közelebb tartsa még magához, meglátván a férfit, a ki bizalmasan fogja át a nyakát, ösztönszerűleg a kakast kezdte keresni a csövön, de biz az nem változott át puskává.

A kakast tehát nem találta, de legalább tisztába jött azzal, hogy végre ráakadt a tyúkra. Íme érdeklődik a leány iránt és vérig boszantja a látcső elébe hozott jelenet. Az pedig nagy eset, mikor egy tudós azon éri magát, hogy érdekesebb problemák is vannak a világon, mint a madarak röpülése. A Gätke könyvei föl-ébresztik kíváncsiságát, a Brehmé is, de többet érne, most érzi, ha hallhatná, mit beszél az a leány a férfival.

Pedig bizony nem valami érdekfeszítő párbeszéd.

— No, hát mit akar? — mondja a leány. — Illik így megijeszteni valakit?

— Uczu lelkem, de tüskés vagy ma, üss no pofon inkább, de ne vágj olyan savanyú képet. Megijesztettelek? Nem törtem be ezzel az oldalbordádat. Aztán nem is igen nézel te ki ijedősnek. A ki egy náderdőségbe egyedül el mer menni egy fiatal úrhoz, az ne játsza magát félénk őzikének.

A Hlavatsek hangján maró keserűség ömlött el.

— Ugrál-bugrál a maga esze, mint a kigyó farka, — felelte a leány meglepődve, — tudhatná, hogy egy cseléd leány oda megy, a hova küldik. Aztán honnan szagolja, hogy hol voltam?

— Hát csak érdeklődik az ember a jövendőbelije iránt.

— Nem szép pedig a leskelődés.

— Az ember vigyáz a magáéra.

— Magáé az ördög, de nem én.

— Attól félek, Hanka, hogy megforditva van; te vagy már az ördögé.

— És ha úgy volna is?

— Hát annak a karmaiból is kiveszlek, azt tudhatod.

Hanka felkaczagott, de nem a tavasz zengett e hideg nevetésben, mint egyébkor. Tél volt abban, mint mikor a zuzmarás fák gallyain a milliárd jégtű csendül össze egy szélrohamtól.

— Nem félek magától, Hlavatsek úr, és legjobb lesz, ha nekem békét hágy; van a városban elég leány, válogasson azok közül.

Ezzel előre indult nagy sebesen, de Hlavatsek csak nem akart mellőle tágítani. Hozzátapadt, mint a hernyó a falevélhez. Együtt mentek s Hlavatsek egyre dohogott.

— Ne vigy a kisértetbe, Hanka, azt mondom neked. Nem tudom, láttad-e a viczeispán gyerekeinél azt a káposztafej-játékot, a min ha megnyomnak egy rugót, hát egy fehér nyúl ugrik ki belőle. Hogy láttad? Annál jobb. Mert tudd meg, hogy én is olyan játékszer vagyok a kezedben, de vigyázz velem, mert olyan rugót találsz megnyomni, hogy egy farkas ugrik ki belőlem.

— Ennyit sem törődöm én magával, ni, — és a körme hegyét mutatta.

Mind ingerlékenyebb lett a beszélgetés. Igazi szerencse, hogy arra jött a Göröngyei tanácsosék bérese tökkel és kukoriczával megrakott szekérrel, s Hanka rákiáltott.

— Vegyen fel bácsi, elfáradtam.

Az öreg béres megpödörgette ősz bajuszát, mialatt megállítá az ökröket.

— Hány csókkal fizetsz a fuvarért? — kérdé tréfásan.

— Majd megalkuszunk útközben, bácsika, — felelte csintalanúl s felült a szekérre.

Hlavatsek lángoló tekintetet vágott utána, benne volt abban a szenvedélyes élvvágy, de voltak benne zöldes fényű villámok is.

Este hazajött a professzor, s vidám beszélgetéssel töltöttük el éjfélig az időt a papnál. Megjöttek a hirlapok az ország több részéből jelezve szocziálista mozgalmakat. Elől járt Hódmező-Vásárhely, a paraszt London. Mégis csak különös. Hódmező-Vásárhely az ország zsirbödönye, s mégis itt keseredik el a nép legelőbb. A lapok is épen ennek az okait fejtegették.

— Ostobaságot lefetyelnek, — mondotta a plebános a maga hatalmas, szines észjárásával mozgatva a kérdést — Hódmező-Vásárhelyen más az oka a szocziálizmusnak. Köröskörül az uradalmak. Az óriás határ mondjuk ezer paraszté, a többi harmincz-negyvenezernek semmije sincs, s még ez se volna baj. Hanem ezek a parasztnábobok az okai. Illetőleg az életmódjuk. Mikor én ott jártam tavaly karácsonykor a testvéremnél, a ki ott mészáros, hát bejött az ezer holdas paraszt felesége karácsony reggelén a mészárszékbe egy öcska ködmönben és így szólt: «Adjon egy font húst, de jól megmérje kegyelmed, mert tavaly is itt vettem». Ebben van az oka a szocziálizmusnak. Bezzeg nem zavarog a nép például Tata környékén, a hol a gróf, a mit a földje hoz, szétszórja azok közt, kik a földet lakják.

Míg mi ilyen komoly tárgyakon rágódtunk, mert most egyedül ezek voltak aktuálisak a városkában, addig a professzor hanyat dőlve a divánon, ábrándozni látszott; ha szóltunk hozzá, összerezzent, mint a kit madzaggal rántanak le egy másik világból, röpülés közben. Künn az eső esett s épen nem akaródzott hazamenni a megyeházba a csillagtalan sötét éjszakában.

Blahunka Jani váltig marasztalt, hogy háljunk ott, de az ember a megszokás állatja, megyen minden megfontolás nélkül a hálóinge után.

Tehát mégis hazamentünk éjfélkor, hatalmas esernyők alatt. János, a templomszolga, lámpást vitt előttünk.

A rövidebb út okáért a városi sétányon mentünk keresztül, pedig ott nagyobb a sár, mint az utczai kövezeten. Sorban egymás után haladtunk, mint a ludak a kitaposott gyalogút keskenysége miatt, elől Templom János a lámpással, aztán én, végül a professzor, ki lehajolt egy helyen felgyürni a nadrágját s ezzel hátrább maradt néhány lépéssel.

A mint a sűrű vadgesztenye-sorba jutottunk, egyszerre lövés dördült el egész közelben s utána futó embernek a csörtetése hallatszott a harasztos talajon.

Ijedten tekintettem hátra, a hol Kristóf jött.

— Nincs semmi bajod? — kiáltám.

— Nincs, nincs, — dadogta, — de a golyó szelét éreztem. Föl nem foghatom mi történt.

— Valami gazember ránk lőtt.

— Illetve én rám, — hüledezett a professzor.

— Nem hiszem, hogy szándékos lett volna; kinek érne itt valamit a mi bőrünk?

— Ingyen is megterem a rosz ember, — vélte Templom János.

Nem vettük nagyon a szivünkre az esetet, csak aztán otthon, mikor kisült a gyertyavilágnál, hogy a professzor kemény, nemez kalapja keresztül van lőve. Teringettét! Ennek fele se tréfa. Ha két centiméterrel lejebb megy a golyó, az én professzorom lelke most már a madarak közt röpülhetne.

Ez mégis különös dolog. Elkezdtem a professzort faggatni, nem történt-e vele valami, nem szerzett-e titkos ellenséget?

— Nem, nem. Mi történt volna én velem? Úgy élek itt, mint egy szopós bárány. Azaz, hogy ma mégis volt egy kis kalandom.

— Hohó fráter! Halljuk csak, halljuk!

Elbeszélte, hogy Hanka hozta ki neki az ételt a nádasba s diplomatikus maneuvre-rel egy csókot csikart ki tőle.

— A leány finom falat, Kristóf, — mondom neki. — Üdvözöllek ezen az új tevékenységi téren, de nem lehetetlen, hogy innen fúj a szél vagy is innen jön a golyó. Hátha szeretője van a ki meglátta?

Mayer összerezzent, mintha egy második golyó süvítene el a füle mellett.

— Nem, azt senki sem láthatta. — Efelől nyugodt vagyok. Azt pedig képzelni se lehet, hogy a leány maga beszélte volna el a saját csintalanságát. Mert a mi igaz igaz, azt én is láttam, hogy valami férfival bizalmasan beszélgetett, mikor a nádból kijött, de ebben nincs semmi rendkivüli.

— Ki tudja? Azért hát vigyázz magadra Kristóf, mert az már egyszer úgy van, hogy a német ember nem ehet se szalonnát, se paprikást sajnálatos következmények nélkül. Hátha a magyar leány csókja is ilyen emészthetetlen speczialitás számára?

Kristóf jóizűt nevetett erre a kedélyeskedésre, de azért másnap a reggeli után a mint egy kicsit megszikkadt a föld, megint kiment a nádasba. Hiába intette Blahunka Jani, hogy ma vizes ott minden.

Délben megint Hanka vitte ki az ebédet, de a társalgás ma is csak olyan döczögősen indult mint tegnap; a professzor a Hanka tegnapi kisérője felől tudakozódott.

— Az egy bizonyos Hlavatsek, a ki feleségül akar venni.

— Hozzá mégysz?

— Soha. Utálom.

— Hát mást szeretsz?

— Meglehet, — mondá a leány rejtélyesen.

És csak nyult, nyult a sok üres beszéd, mint a rétes tészta, a nélkül, hogy egy kis édes mozsolaszőlő is belepottyant volna, inkább távolodtak mint közeledtek s tán annyiba is marad, ha nincs ott a mezőn a Magdaléna bogár, ez a szerelmi közvetitő, ki üzeneteket hoz-visz a szerelmesektől és mindenekben segíti őket, ha valamely kátyúba vesztegelne történetesen a dolguk: hát most is rászállott egy a Hanka nyakára,— már akárki küldte, ugyan szép helyre küldte, olyan fehér az a nyak, mint a hó s azok a rejtélyes édes mélyedések rajta, de jó lehet azokat bejárni . . .

Ott mászott a fekete pettyes piros bogárka a nyakon, mintha a galárisból szakadt volna le egy szem és csuszna a kebel felé, még szebb vidékre . . . ni, mindjárt bemegy a kis csintalan az ingváll alá . .

A professzor önkénytelen udvariassággal utána nyúlt és a földhöz csapta.

Hanka, ki egy sásnak a selymes buzogányát bontogatta, fujogatva lágy hófehér pelyhét, sikitott az érintésre s nagyot ütött a buzogány megmaradt tömör részével a professzor vállára.

— Hát illik az, a nyakamon babrálni!

Pits-pats, még egyet ütött, aztán még egyet, hogy szinte porzott a professzor úr barna kabátja.

— Így jár, a ki nyúlkál! Így jár, így jár! — és nevetett hozzá csábítón, kedvesen, hogy a professzornak eszébe jutottak a nimphák, a najádok s mind azon különös asszony-személyek, kiket a régi pogány népek kigondoltak a furulyázó pásztorok gyönyörűségére.

— Kegyelem, kegyelem! — nevetett vissza ő is. — Ejnye hát ez a hála, hogy a bogarat levettem a nyakadról? Te gonosz, te gonosz!

Hanka elhajította a sásbuzogányt, a büntető pallóst.

— Jaj hát mért nem szólt mindjárt, hogy bogarat vett le? Hisz akkor maga derék ember. Hiszen akkor nem bántom, dehogy bántom, hanem köszönöm alássan.

S ezzel meghajtotta magát mélyen, csintalanúl, mimelve az úri dámák mozgását. A mi olyan nevetségesnek tűnt fel önmaga előtt, hogy kaczagásban tört ki; pedig dehogy volt nevetséges, inkább olyan megenni való volt igy, hogy a professzor szeme rajta veszett és a szive úgy dobogott, de úgy dobogott, ki se lehet azt mondani. De hát ügyetlen is volt, tudós is volt, járatlan és bátortalan a világi dolgokban. A macskák közt nincs olyan, mely az egeret, ha mutatkozik, nem birná megfogni. Ki tehet arról, hogy az emberek tökéletlenebbül születnek és hogy Mayer Vilmos Kristóf ebből a szépen megindúlt jelenetből sem birta kihúzni szivének az ő kis, polgári hasznát. Azt hitte egy kis félreértés volt az egész, mely kölcsönös kimagyarázások után kiegyenlíttetett. Egyebet ő nem látott ebben s engedte gyámoltalanúl visszaszállni a hőmérőt megint a normálisra.

— Mit gondolsz Hanka, lesz-e ma eső?

— Nem tudom.

— Mintha borulna kelet felől.

— Nem bánom.

A leány, a ki nyilván mást várt a dévaj kis perpatvarból, látható kedvetlenséggel felelgetett, miközben kezdte összeszedegetni az edényeket.

— Már itt hagysz? — kérdé a professzor szomorúan.

— Mit csináljak itt?

— Hát csak, hogy itt légy.

— Mi haszna van belőle?

— Szeretek veled évődni Hanka.

— No, azt ugyan nem látom, — felelte a Hanka durczásan. (S azért a mit majd most vág a szeme közé, előre lesütötte a fejét pirulással.) — Hiszen ma már az ütéseket is magán hagyja száradni.

— Hát mit kellett volna tennem? Mit akartál volna, hogy tegyek?

— No, ha maga azt nem tudja, akkor maga nagy fajankó.

S elfordította tőle a fejét sebesen, haragosan, hogy sziszegett a varkocsa, mikor a másik vállához csapódott át.

De már erre megvilágosodék a professzor elméje, — mert ez már nem is szikra volt, de égő üszög.

— Igaz, igaz, — hebegte, a leányhoz ugorva, — csókold le, mint a multkori ütést!

A visszafojtott szenvedély most egyszerre lobot vetett. Megkapta a leány fejét szenvedélyesen, szinte vadúl s elkezdte csókolni a hol érte, haját, arczát, ajkait, mint egy bolond.

A Hanka pedig engedte, csak annyiban ellenkezett, hogy erősen odanyomta azt a bíborpirosra égetett arczát a férfi melléhez, nehéz volt most hozzá férni.

Hanem 'iszen a mellnek is jól esik; az is megkivánja.

Azalatt legalább lehetett beszélgetni.

— Oh, te kedves kis Hanka, látod, látod. Aztán, hogy ijesztgettél, fenyegettél tegnap, meg ne csókoljalak, mert abból nagy baj lenne.

A professzor szinte csodálkozott, hogy a világ még össze nem omlott, hogy a nap még most is úgy süt, és a nádak csak úgy susognak, mint előbb.

Hanka kidugta annyira az arczát, hogy meglehessen látni rajta a mosolygást.

— Hiszen igaz is, — suttogta — megtörténik a nagy baj.

— Mit értesz ez alatt?

— Azt értettem a nagy baj alatt, hogy én akkor visszacsókolom magát, maga megint visszacsókol, és így lesz újra meg újra és ebből lehet az a nagy baj.

— Hát szeretsz Hanka? mondd meg igazán.

— Ej no, hát miért ütögettem volna meg máskülönben a nádbuzogányal?

— Jaj de ravasz vagy . . . milyen ravasz vagy. De kezd meg már azt a visszacsókolást, hadd lássam.

Hanka nem is kérette magát tovább . . . és ugyancsak csodálkozhattak a ruczák, vadludak meg a vöcskök, csendesen uszkálván a mocsárban összeboruló növények indái közt, hogy valjon mi csattoghat úgy a nádas száraz részében, mintha folytonosan kis békák czupogtának a vízbe, — holott nincsen ott se víz, se béka.

De csodálkozott a tisztelendő úr szakácsnéja is, hol késik annyi ideig a Hanka.

Képzelhetni mekkora patália volt, mikor végre megjött öreg uzsonna után.

— Hát hol flangéroztál? Te leány, te nem jóban törött a fejedet! Megvan-e még a varkocsod? Mutasd! Csak nem az a német úr tartóztatott ott? Ámbár nekem nem tetszik a pofája, szakasztott olyan mint a mézeskalács szíveken a képecskéken van a versike fölött. Nézz a szemembe. Hm, nagyon zavaros a szemed. Fogadni mernék hogy már pondrós vagy. Megösmerem én fiam az almákon is, akármilyen épeknek látszassanak is.

Nem sokára megérkezett a professzor is, és az este minden említésre méltó körülmény nélkül telt el. A Hanka szolgált fel a vacsoránál, unalmamban figyeltem a professzort meg a leányt, de nem vettem észre semmi gyanusat.

Hazamenet megkoczkáztattam a kérdést:

— Nos, mennyire mentél ma vele?

— Kivel? — kérdezé Kristóf ártatlanúl.

— Hát a Hankával?

— A Hankával? — szólt csodálkozva, — semmire.

Nevettem magamban. Csodálatos az, milyen élhetetlen emberek ezek a könyvmolyok! De hátha csak tagadja? A ki szeretni tud, mindjárt tud színlelni is.

Szótlanul haladtunk egymás mellett, csak a Fazekas-utczánál törte meg a csendet:

— Ne menjünk a sétányon.

— Jó. Azt gondolod ismétlődhetnek?

Nem felelt. Másnap feltünően korán kelt, még ágyban feküdtem, mikor kiment a szobájából és aztán nem láttam egész nap. Szinte hihetetlen, hogy el tudjon telni nap-nap után az idő teljes semmittevéssel! Délelőtt betértem papra-morgóra a czukrászdába a hol az egykori «Glaükopis Athene» gyorsan kezdett visszafejlődni szemeben fiatal menyecskévé, aztán leánynyá, s ha nem a czukrász-boltban látom, a mi zavarta egy kicsit emlékeimet, hanem a családi ház ablakainál, mint akkor réges-régen, azt hiszem újra szerelmes lettem volna bele. Mert hiszen mindez csak tegnap volt. És a mint álomnak látszott, mikor négy nap előtt idejöttünk, hogy én itt laktam valaha, most már az látszott álomnak, hogy én valahol egyebütt is éltem. Az elmúlt idők rétegei közt turkálva megtaláltam a fonalat ott, a hol elszakadt s egyszerűen hozzá kötöttem folytatásúl a mostani életmódomat, az-az udvaroltam Blavinszkynénak.

S a mint az egyik emlék föléledt, jött utána a többi. Ellenállhatlan vágyat kaptam a múlt egyik darabkájától az egészre, sorba látogattam délutánonként a tanáraimat, a kik még éltek. Ma a hajdani kosztos gazdámra jött kedvem. Megkérdeztem az ebédnél Blahunkától, hogy él-e még az öreg Kupicza János.

— Él és olyan friss még, mint a halcsik.

— Megvan most is a szabóműhelye?

— Most is ott lakik, a hol hajdan, a Kalvária-utczában.

Kupicza János az első női szabó volt diákkoromban, azért szerettek nála lakni a nagy diákok, mert a szép fiatal asszonyok és kisasszonyok odajártak a városból s a műhelyajtó repedésein át be is lehetett kukucskálni, mikor a ruhaderekaikat levetették, hogy mértéket vegyen róluk ez a vidéki Worth, kit egyébiránt közönségesen Lórülleesett Jánosnak neveztek az egész vármegyében.

(Vége következik.)

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogosított magyar kiadás.)

(Folytatás.)

A turisták, a kik Jonából jönnek, rendesen az obani gőzös csónakján hatolnak be a barlangba; de van egy másik út is, melyen száraz lábbal el lehet jutni a barlang legbelsőbb részeibe: a jobb oldali sziklák mellett, hol eléggé kényelmes gyalogösvény vezet.

És Sinclair Olivier nem a *Clorinda* csónakján, hanem ezen az úton akarta bevezetni a társaságot a barlangba.

A sziget délkeleti szögletébe érve, nehány simára csiszolt bazaltlépcsőn mentek föl, a melyek becsületére váltak volna a legdíszesebb márványpalotának is.

Ebben a szögletben emelkednek a barlang külső oszlopai, melyek oly módon támaszkodnak a belső falakhoz, mint a római Vesta-templomban, azzal a különbséggel, hogy szorosan egymáshoz simulva, szinte eltakarják a falakat. Fölöttük boltozik az az óriási kupola, mely a szigetnek ezt az egész szögletét betetőzi. E boltozat íves bazaltlapjai, melyek a magasban bizarr csúcsokban találkoznak, merész ellentétet alkotnak a merőlegesen alájuk támasztott oszlopokkal.

A tenger, mely az egész barlangot betölti, az oszlopok lábainál már észrevehetően hullámzott, de nyugodtan és szabályszerűen, mintha az oczeán keble lihegő lélekzésben emelkednék.

A felső oszlopsorhoz érve, Sinclair Olivier balra fordult és megmutatta miss Campbellnek a keskeny ösvényt, mely a barlang falai mellett vonúlva, egészen annak mélyébe vezetett. Egyszerű vaskorlát szegélyezte ezt az útat, megvédve a rajta járókat, hogy véletlenül a vizbe ne bukjanak.

— Ah! — szólt miss Campbell, — ez a vaskorlát némileg rontja Fingal palotájának az illusióját.

— Igaza van, — felelte Sinclair Olivier, — itt már az emberi kéz is belekontárkodott a természet remekébe.

— De mivel hasznos, vegyük igénybe, — mondta Sam.

— Én nem is mulasztom el! — tette hozzá Sib.

Abban a pillanatban, mikor a Fingal-barlangba beléptek, vezetőjük figyelmeztetésére még egy perczre valamennyien megállottak.

Nagy tér tünt eléjük, magas, mély üreg, mely tele volt rejtelmes homállyal. A két oldalfal távolsága, a köztük fekvő víz színén mérve, mintegy harminczöt láb lehetett. Jobbról és balról a szorosan egymás mellé sorakozó bazaltoszlopok eltakarták a falakat, mint egynémely kései, csúcsives modorban épült templom belsejében. E szabálytalan oszlopfejekre egy roppant boltivezet támaszkodott, melynek magassága a metszési csúcstól a szinéig átlag ötven láb lehetett.

Miss Campbell és társai elámulva a természetnek e csodás alkotásán, sokáig szótlanúl nézték a remek bazaltképződést, aztán pedig lassan és óvatosan megindultak fölfelé, a falak mellett vezető ösvényen.

Ott aztán bámulatos sorrendben sorakoztak egymás mellé a gyönyörű, de nagyságra különböző kristályos bazalt-oszlopok, melyek egy gigászi jegeczedésben alakultak ki a cseppfolyós kőzetből. Finom hasábjaik oly élesen és oly geometriai pontossággal rajzolódtak egymás mellé, mintha szobrász vésője jelölte volna meg körvonalaikat. Az egyiknek kiugrása betöltötte a másik homorúlatát, úgy, hogy az egyik rajz a másiknak nemcsak kiegészítő része, hanem egyszersmind folytatása is volt. Az egyiknek három lapja van, a másik oszlop négy, öt, hat, sőt hét és nyolczszögletű, s ez a sokszerűség dicsőségére válik a természet művészetének.

A kívülről jövő fénysugarak száz ágra törtek ezeken a fényes hasábokon és lapokon, a melyekről visszaverődve, lent tükröztek a viz színén, bevilágítva annak rejtélyes mélységeit, a lent fekvő szirtcsúcsokat, tengeri növényeket, melyek vöröses, sötétzöld, vagy világossárga árnyalatokban libegtek a folyton hullámzó tenger színe alatt.

Bent a barlangban visszhangos csend uralkodott; az a sajátságos némaság, mely megzavarva dörgéssel felel, de a társaságnak eszébe sem jutott, hogy ezt a fönséges csöndet megtörje. Csak a szél búgott végig a barlangon, nyögve, fájdalmasan, mintha rég meghalt hősök árnyai panaszlanák egykori dicsőségük homályba veszését. És ez a kisérteties, reszkető sóhajtáshoz hasonló szomorú dal időnkint erősebb lett, majd megint egészen elhalt, mint a kesergő gyermeksirás, mely maga magát táplálja nyögéseivel. Lehet, hogy e miatt a bizarr zene miatt adták a barlangnak az «Anna-Vine» nevet, a melynek jelentése a kelta nyelvben annyi, mint «zenélő barlang.»

A barlang teljes mélységét, illetőleg hosszúságát, mintegy százötven lábra becsülik. Az üreg végében valami orgonaszerű képződmény van, melynek oszlopai — megannyi óriási síp — épen oly szép rendben sorakoznak egymás mellé, mint a bejáratnál, csakhogy kisebbek és a számuk is kevesebb.

Mikor idáig értek, mindnyájan megálltak. A kilátás e pontról a szabad ég felé nyílt és fönséges volt. A fénytől átsugárzott víztömeg föltárta mélységének rejtelmes csodáit, az egyenlőtlen, sziklás tengerfenéket, melyet egymásba szögellő koczkák, sokszögek alkottak, mint valami mozaikot. Az oldalfalakon a fény és árny remek játéka váltakozott, s ha egy-egy felhő tolúlt a bejárat elé, minden elhomályosúlt, mint a szinpad, melyre áttetsző szövetet borítanak. Ellenben, ha a nap átragyogott a felhő meghasadt ölén, egyszerre ismét minden csillogott s a fenékről visszaverődő sugár befényesítette még a magas, komor boltivek csúcspontjait is.

A bejáratnál a tenger tompa morajjal tört meg a gigászi boltozatok oszlopain, kívül pedig, a vakitóan csillogó láthatár végtelenében a tenger és az ég ölelkezett, míg oldalt Jona-sziget emelkedett ki a vizekből és zárdájának romjai éles körvonalokban váltak ki a ragyogóan fehér háttérből.

Mindnyájan elragadtatva bámulták ezt a tündéri látványt és nem tudták, miképen adjanak kifejezést érzelmeiknek.

E közben a nap eltünt a sűrű köd mögött, a barlang elsötétedett, a tenger pedig fenyegetőben kezdett zúgni odakint és a hullámok hangosabb robajjal paskolták a bejárat bazaltoszlopait.

A kis társaság tehát megindúlt kifelé a szűk ösvényen, a melyre a hullámok már föl-föl csaptak; megkerülték a szögletét, melyen a szél nagy erővel dühöngött, s aztán, a magas sziklakupola mögött, teljesen szélcsöndben voltak.

A rosz idő az utóbbi két óra alatt szinte viharrá fajult. A szélvész egyre jobban erősödött és kétségtelen volt, hogy rövid időn pusztító orkánná fejlődik.

De a kis társaság, a partmenti óriás szirtek mögött, veszélytől menten juthatott el a Clam-Shell-barlangba.

Másnap, mialatt a légsulymérő higanyoszlopa ismét jelentékenyen alább szállt, a szél ereje és gyorsasága növekedett. A felhők sűrűbbek, komorabbak lettek és betöltötték az eget mindenfelé. Még ugyan nem esett, de azért a nap már egyáltalában nem volt látható.

Miss Campbellt épen nem remítette meg ez a vihar, sőt tetszett neki, hogy ezen a puszta sziklaszigeten éli át a legdühösebb orkánok egyikét. Mint Walter Scott regényeinek egyik hősnője, ő is szeretett bolyongani Staffa szirtjei között, de csak egyedül, s a többiek mindig tiszteletben tartották a fiatal leánynak ezt a kedvtelését.

Többször fölkereste a Fingal-barlangot is, melynek költői vadsága nagyon vonzotta. Ott aztán ábrádozva elült óráking is és ilyenkor megfeledkezett a figyelmeztetésekről, hogy meggondolatlanúl be ne merészkedjék a barlangba.

Másnap, szeptember kilenczedikén, a légsúlymérő higanya még alább szállt és a depresszió elérte maximumát a skót partokon. Most már a vihar rettenetes, féktelen orkánná fejlődött. Föntről, a sziget tetején, lehetetlen lett volna ellentállni a szél irtózatos erejének.

Este hét óra tájban, épen mikor az ebédet akarták föltálalni a Clam-Shellben, Sinclair Olivier és a két Melvill-testvér nagyon nyugtalanok voltak.

Miss Campbell, a ki már három órával előbb távozott és nem mondta meg, hogy hová megy még mindig nem jött haza.

Eleinte várták, türelmesen várták egész hat óráig . . . de miss Campbell csak nem jött.

Sinclair Olivier többször fölmászott a sziget fönsikjára, de bármerre nézett, senkit és semmit sem látott.

A vihar most szilaj erővel tombolt s a tenger, hegymagas hullámokká tornyosúlva, féktelenül paskolta, tépte a sziget délnyugati partjait.

— Szerencsétlen miss Campbell! — kiáltott föl Sinclair Olivier hirtelen, — ha még mindig a Fingal-barlangban van, ki kell őt ragadnunk onnan, különben elveszett!

XX.

Küzdelem miss Campbellért.

Sinclair Olivier kirohant a barlangból és gyors léptekkel sietett a Fingal-barlang felé, a hova pár percz mulva meg is érkezett, épen oda, hol a gyalogösvény kezdődik, mely befelé vezet.

A Melvill-testvérek és Partridge nem sokára szintén oda értek.

Bess asszonyság otthon maradt Clam-Shellben és leirhatatlan aggodalomban várakozott, előkészítve mindent, hogy Helenát fogadhassa, ha majd visszatér.

A tenger már oly magasra emelkedett, hogy azon a néhány lépcsőn, mely a gyalogösvényre fölvezetett, nem lehetett fölmenni. A vadúl zajló hullámok irtózatos erővel söpörték végig a bazalt-szirteket és semmiféle erő nem állhatott volna ellent rohanásuknak.

Ha lehetetlen volt a barlangba bejutni, lehetetlen volt onnan kijutni is. Ha tehát miss Campbell odabent volt, akkor fogva volt és nem volt menekvése! De hogyan tudják meg, hogy ott van-e? hogyan jussanak be hozzá?

— Helena! Helena!

Vajjon meghallhatta-e ezt a kiáltást, melyet a szél bömbölése, a hullámok dörgő morája elnyelt? Mert a szél és a hullámverés zaja erősebb volt, mint maga a mennydörgés, s a sötét barlang belsejébe a szem sem hatolhatott be.

— Talán miss Campbell nincs is odabent? — mondta Sam, a ki a hajótörött kétségbeesésével ragaszkodott a halvány reménységhez.

— De hát akkor hol volna? — kérdezte Sib, a kezeit tördelve.

— Igen! hol lehetne másutt? — kiáltott föl Sinclair Olivier. — Vajjon nem hiába kerestem-e az egész szigeten, a parti sziklák között, mindenfelé? Vajjon nem tért volna-e vissza közénk, ha megtehette volna? Ő ott van! . . . ott!

És ekkor eszükbe jutott, hogy a rajongó leány többször mondta, mennyire szeretne átélni egy vihart a Fingal-barlangban! De hát nem tudta-e, hogy az orkántól fölkorbácsolt tenger elönti a bejáratot és börtönné teszi a barlangot, a melyből nincs szabadulás, míg csak a vihar le nem csillapúl?

— És most mit tehettek, hogy hozzá jussanak, hogy megszabaditsák.

A vihar rettenetes ereje, mely szabadon dühöngött a szigetnek e szögletében, néha oly magasra paskolta a hullámokat, hogy azok a barlang boltozatának csúcsát is elérték. Ott aztán megtörtek és rémes robajjal zuhantak alá. A roppant víztömeg, visszazökkenve a sziklákról, tajtékos habokban zúdult vissza, mint a Niagara vizesése; de a hullámok alsó fele, a kapott lökésben meglódulva, oly erővel tódult be a barlangba, mint a rohanó áradat, mikor'a gátat áttöri, s ez a víztömeg a barlang mélyében, a hátulsó falon tört meg ismét.

Vajjon miss Campbell a barlang melyik részébe menekülhetett, a hol ezek a habok nem érik utól? A barlang minden része közvetlenül ki volt téve az elemek dühének és a hullámok, úgy a betóduláskor, mint a kiözönléskor, végig söpörték a falak mentén vonuló szűk gyalogösvényt.

És mégis azt akarták vitatni, hogy a fiatal leány ott van! Hogyan állhatott volna ellent a dühös tenger ragadó hullámainak? Talán már összezúzott, eléktelenített testét is kivetették a habok! De vajjon a tengerár nem arra vitte volna-e hulláját a Clam-Shell felé?

— Helena! Helena!

Egyre kiáltozták a nevét, de mit használt ez? Az orkán őrületes, fülsiketitő dörgése nyomtalanúl elnyelte a gyönge hangokat.

Egyetlen egy hang sem felelt a hivásra, de nem is felelhetett.

— Nem! nem! nincs a barlangban! — ismételte a két Melvill-testvér kétségbeesve.

— De ott van! — mondta Sinclair Olivier. És hirtelen odamutatott egy szövetdarabkára, melyet a visszazuhanó habok épen akkor vetettek ki a bazalt partra.

Sinclair Olivier egy ugrással ott termett és fölkapta a szövetdarabkát.

Ez volt a «snod», az a széles szalag, melylyel miss Campbell, skót nemzeti viselet szerint befonta a haját.

Lehetett-e még kételkedniök?

De, ha ezt a szalagot a habok elragadhatták, lehetséges volt-e, hogy ugyanaz a hullám össze nem törte miss Campbellt is, a Fingal-barlang szirtjein?

— Majd én megtudom! — kiáltott föl Sinclair Olivier.

És, fölhasználva a pillanatot, mikor a fölcsapó hullám visszazuhant, megragadta a vaskorlátot, de a következő hullám letépte onnan és magával vitte . . .

Ha Partridge, a saját élete koczkáztatásával oda nem ugrik és el nem kapja, az erőszakos hullám lerántotta volna Sinclair Oliviert a sziklák közé és szétzúzta volna testét.

De ez az első, sikertelen kisérlet épen nem törte meg bátorságát és vas akaratát, minden áron be akart hatolni a barlangba.

— Miss Campbell odabent van! — ismételte. — Még él, mert testét még nem hozták ki a habok, mint ezt a szalagot. De ereje gyorsan el fogja hagyni s nem fog ellentállhatni addig, míg a vihar lecsillapúl! . . . Szükséges tehát, hogy segitségére siessünk!

— Bemegyek én! — kiáltott föl Partridge.

— Nem! . . . én! — felelte Sinclair Olivier.

Hogy csakugyan eljuthasson miss Campbellhez, megkisértette a legvégső, a legkétségbeesettebb lépést, noha ez is csak egy esetben a száz közül igért némi sikert.

— Várjanak itt, uraim! — szólt a két nagybácsihoz. — Öt percz múlva mi is itt leszünk. Menjünk, Partridge!

A két nagybácsi ott maradt a sziget e szélső szegletében, egy kiugró szirt mögött, hová a tenger hullámai nem érhettek el, mialatt Sinclair Olivier és Partridge futva mentek Clam-Shell felé.

Már este félkilencz volt.

Öt percz mulva a fiatal festő és az öreg cseléd ismét a barlangnál voltak, maguk után húzva az úton a *Clorinda* kis csónakját, melyet John Olduck kapitány ott hagyott nekik.

Vajjon Sinclair Olivier a tengeren akarta-e kierőszakolni a bemenetelt a barlangba, miután a vihar a szárazföldi útat elzárta előle?

Igen! ezt akarta megkisérteni. Az életét koczkáztatta. De ezt jól tudta. És mégsem habozott egy pillanatig sem.

A csónakot a lépcső aljáig vontatták, a bazaltszirtek mögé, a hol biztonságban volt a lezuhanó habok elől.

— Én is önnel megyek! — kiáltott föl Partridge.

— Nem, Partridge, — felelte Sinclair Olivier, — nem! Nem szabad ezt a kis csónakot túlterhelnünk. Ha miss Campbell még él, akkor magam is elég vagyok a megmentésére.

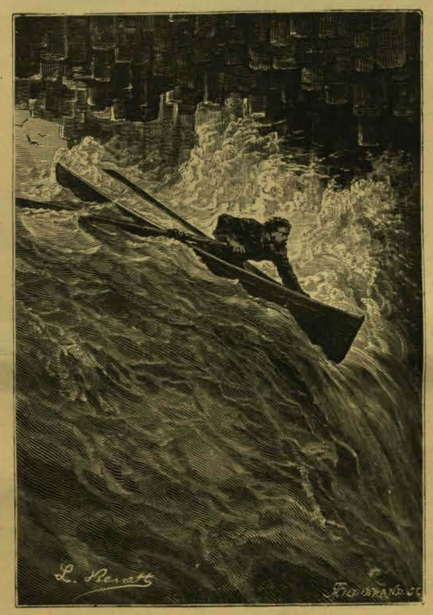

Mint a kilött nyil, eltünt a barlang belsejében . . .

— Olivier! Olivier! — kiáltott fel Miss Campbell.

— Olivier! — kiáltott föl a két testvér zokogva, — Olivier, mentse meg leányunkat!

A fiatal ember megszorította a két testvér kezeit; aztán beugorva a csónakba, a középső padra ült, megfogta mind a két evezőt, ügyesen a hullámveréshez evezett és ott bevárta az első hullámot, mely hátára kapta csónakát és a Fingal-barlang bejárata elé vitte.

Ott, a feltornyosúló hullám fölemelte a csónakot és Sinclair Oliviernek sikerült egyensúlyban tartania a csónakot, mely egyenesen, orrával a hullám irányában maradt; ha ez nem sikerül, úgy menthetetlenül veszve van, mert a hullám az oldalfalakhoz csapja csónakát.

E pillanatban a tenger szédületes magasságra emelte föl a törékeny csónakot, mely csaknem a boltozatba ütközött. Azt lehetett volna hinni, hogy ez a dióhéj pozdorjává törik a hatalmas sziklaboltozaton, de, midőn a hullám visszazuhant, a csónakot is magával ragadta, vissza, a sik tenger felé.

Háromszor szállt föl igy a magasba és háromszor zuhant megint vissza a csónak, most nyilsebesen rohant előre a barlang felé, majd megint épen oly gyorsan repült ki a sik tengerre, de még mindig nem tudott útat találni a barlangba. Sinclair Olivier azonban nem vesztette el hidegvérét és az evezőkkel folyton egyensulyban és a fölszínen tartotta csónakát.

Végre egy irtózatos, az eddigieknél sokkal hatalmasabb hullám ragadta meg a csónakot, egy ideig ingadozott a magas hullámhegy tetején, mely talán a sziget magasságát is meghaladta, aztán a roppant víztömeg kettészakadt, egyik fele visszazuhant a siktenger felé, a másik fele pedig beomlott a barlangba, és Sinclair Olivier csónakja úgy siklott lefelé, mintha szédületes vizesés ragadná magával.

Sikerült tehát bejutnia.

E jelenet láttára a kivülmaradottak ajkairól a rémület kiáltása tört elő, mert kezdetben úgy látszott, hogy a csónak ferde irányt vesz és menthetetlenül szerte zúzódik a barlang bejáratának balfelől eső első oszlopain.

De a bátor fiatal ember még idején elejét vette a veszélynek egy erőteljes evezőcsapással és a következő pillanatban, mint a kilőtt nyil, eltünt a barlang belsejében.

Pár másodpercz múlva egy második, óriási hullám zúdult neki a barlang bejáratának és a visszazuhanó és fölcsapó habok fölszórták tajtékjukat az égbe, mintha dühüket akarnák kifejezni az ép most elszalasztott préda miatt.

Vajjon a csónak, azzal a roppant sebességgel, nem rohant-e egyenesen a barlang hátsó falának, s vajjon egy áldozat helyett nem kettő lelte-e halálát Fingal tündérpalotájában?

Nem; nem ez történt. Sinclair Olivier, midőn besuhant a barlangba, azonnal lefeküdt csónakjában s így kikerülte azt, hogy a boltozat egyenlőtlen, lefüggő kristályaiban szétzúzza fejét. Tudtá, hogy a következő másodperczben el kell érnie a barlang hátsó falát s csak attól félt, hogy a visszatérő hullám már előbb megragadja és ismét kiviszi a barlangból, még mielőtt a falban, vagy a talajban megkapaszkodhatnék.

Szerencsére a csónak, melynek futását a visszatérő hullám már meglassította, könnyedén beleütődött abba az orgonaszerű képződménybe, mely a barlang hátulsó falában áll; a csónak ketté törött, de Sinclair Oliviernek sikerült egy bazalt-szirtet megragadnia, melyet a vizbefuló irtózatos erejével ölelt át s a mint a hullám kifelé vonúlt, gyorsan fölkapaszkodott és biztonságba helyezte magát.

A következő pillanatban egy hullám elkapta a széttört csónakot és kivetette a barlangból, a Melvill-testvérek és a hű Partridge pedig, mikor a visszatérő roncsot meglátták, azt hitték, hogy a vakmerő életmentő elveszett.

XXI.

A vihar a barlangban.

Sinclair Olivier tehát épen jutott a barlangba s egyelőre biztonságban is volt. De a sötétség oly sürű volt, hogy semmit sem láthatott. Az estszürkület halvány derengése csak akkor hatolt be a barlangba, mikor a visszacsapodó hullám a bejárat előtt a mélységbe zuhant és a nyilást szabadon hagyta.

Sinclair Olivier mégis tájékozni igyekezett magát és szemeivel átkutatta az egész barlangot, hogy nem födözhetné-e föl miss Campbell menedékhelyét? . . . De semmit sem látott.

Ekkor kiáltozni kezdett:

— Miss Campbell! Miss Campbell!

Ki irhatná le azt, hogy mit érzett, mikor hívó szavára választ kapott?

— Olivier úr! Olivier úr! — hangzott a felelet.

Miss Campbell tehát élt.

De vajjon hová, a barlang melyik zugába menekülhetett a vadúl tajtékzó hullámok elől?

Sinclair Olivier, négykézláb csúszva a keskeny gyalogösvényen, a falak mellett, lassan megkerülte a barlangot.

A baloldali fal mentén egy bazalt-oszlop kiugrása mögött nagyobb üreg támadt, melybe két oszlop között széles nyilás vezetett. Ez a nyilás befelé egyre keskenyedett, úgy, hogy épen csak egy ember fért el benne. A legenda ennek az üregnek a «Fingal trónja» nevet adta.

Ebbe a sziklarepedésbe menekült miss Campbell, mikor a háborgó tenger elözönlötte a barlangot.

Néhány órával előbb, a tengerapály idején, a barlangba vezető gyalogösvény egészen száraz volt és a meggondolatlan leány akkor jött be, hogy szokása szerint ábrándozzék a titokteljes helyen. És, merengéseibe mélyedve, nem is gondolt arra a veszélyre, mely a tengerdagály beálltával fenyegette, azt meg szinte elfeledte, hogy kint vihar dühöng. Mikor aztán el akarta hagyni a barlangot, halálra rémült, mert a gyalogösvény már régen viz alatt volt!

Az első ijedségből fölocsúdva, azonnal a menekülésre gondolt; de három-négy sikertelen erőfeszítés után belátta, hogy a kijáratot már nem érheti el, s ekkor, folyton hátrálva a vadúl tomboló hullámok elől, melyek húszszor is elragadással fenyegették, végre beszorult a Fingal trónjába.

Itt akadt rá Sinclair Olivier, s ez a hely most még védve volt a hullámok elől.

— Ah! miss Campbell! — kiáltott föl a fiatal ember, — hogyan követhette el azt a meggondolatlanságot, hogy ilyen vihar előtt ide merészkedett? Mi már azt hittük, hogy ön elveszett!

— S ön azért jött, hogy megmentsen, — felelte miss Campbell, a kit jobban megindított a fiatal festő hősies halálmegvetése, mint a veszély, mely fenyegette.

— Azért jöttem, hogy kiszabadítsam ebből a veszélyből, miss Campbell és hiszem is, hogy Isten segítségével sikerülni fog! Nem fél?

— Nem; nem félek . . . nem! . . . Miután ön itt van, most már semmitől sem félek . . . Különben is érezhetnék-e mást, mint csodálatot e fönséges látvany előtt? . . . Nézze csak!

Miss Campbell egészen hátra húzódott a szük sziklarepesdésben. Sinclair Olivier elébe állt és a testével födözte, hogy a magasabbra fölcsapó hullámok ellen is megótalmazza.

Mind a ketten hallgattak. Vajjon volt-e Sinclair Oliviernek szüksége szavakra, hogy elmondja, mit gondol? és voltak-e szavak, melyek kifejezhették miss Campbell érzelmeit?

A fiatal ember mind a mellett növekvő aggodalommal látta a folyton nagyobbodó veszélyt; nem magáért aggódott, hanem miss Campbellért. A szél veszett bömbölése, a tenger harsogó morajja, a folyton hatalmasabb és magasabbra csapó hullámok kétségtelenül azt bizonyitották, hogy az orkán dühe odakint egyre növekedik. Aztán meg azt is látta, hogy a viz szine a barlangban folyton emelkedik . . . sőt emelkedni fog még pár óráig, a meddig a tengerdagály tart.

Vajjon hol áll meg ez a tengerdagály, melyet a romboló hullámverés egyre magasabbra paskolt? Ezt senki sem tudhatta; az azonban szemmel látható volt, hogy a barlang lassankint mind jobban megtelik és a habok egyre magasabbra hágnak. Ha nem volt vaksötét a barlangban, ezt az okozta, hogy a viz felső rétegein még áttört a külső gyér világosság és némi derengést vitt be a barlangba. Azonkivül a széles bazalt-felületek egyik-másika foszforszerű villogással ragyogott a sötétben és bevilágitotta a fölcsapdosó hullámokat is.

E gyorsan kigyuló és megint kialvó fény bizonytalan világánál Sinclair Olivier miss Campbell felé fordúlt és oly mély megindulással nézett rá, melyet nem lehetett csupán a veszély tudatának tulajdonitani.

Miss Campbell mosolygott és egészen átengedte magát a borzalmasan nagyszerű látvány fönséges csodálatának; egész valóját lekötötte ez a vihar a barlangban.

E pillanatban egy, az eddigieknél sokkal féktelenebb hullám, teljes erővel csapódott a barlang hátulsó falához s útat tört ahhoz a sziklarepedéshez is, melyben a két menekülő szorongott. Sinclair Olivier azt hitte, hogy ez a hullám mind a kettőjüket lerántja a magasból és hirtelen, erős karokkal magához ölelte miss Campbellt, mintha védeni akarná a tenger falánksága elől.

— Olivier! Olivier! — kiáltott föl miss Campbell, kit e rettenetes pillanatban a halálos veszedelem egyszerre kiábrándított eddigi merengéseiből.

— Ne féljen semmit, Helena! — felelte Sinclair Olivier. — Én megvédem önt, Helena . . . én . . .

De ezt csak mondta. Hogy megvédi! De hogyan? Hogyan ragadhatja el a dühös habok elől, ha a tengerdagály még magasabbra emeli a viz szinét s ha a hullámok ezt a menedékhelyet is elözönlik? Hova menjen, hova meneküljön innen? Van-e a barlangban oly hely, mit e rettenetes hullámverés el nem ér és végig nem söpör?

Az ijesztő, veszedelmes valóság egy pillanatra szinte megbénította, de a következő pillanatban ismét visszanyerte önuralmát és főtörekvése most már az volt, hogy a hidegvérét többé egy perczre se veszitse el.

És erre szüksége is volt, mert a fiatal leányt csakhamar elhagyta a testi és lelki ereje. Miután már oly hosszú ideig daczolt a félelemmel, küzdött a veszély ellen, most minden idege elernyedt és a kimerülés visszahatása erőt vett rajta. Sinclair Olivier érezte, hogy miss Campbell roskadozik; bátoritani, vigasztalni akarta, noha a remény már-már őt is csaknem elhagyta.

— Helena . . . kedves Helena! — suttogta, — ha visszatérünk Obanba . . . ah, én megtudtam . . . hogy ön volt az . . . hogy önnek köszönhetem megmentésemet a corryvrekani örvényből!

— Olivier . . . ön tudta ezt! . . . — felelte miss Campbell elhaló hangon.

— Igen . . . és ma lerovom a tartozásomat! . . . Megmentem önt a Fingal-barlangból.

Hogyan volt bátorsága a fiatal festőnek menekülésről beszélni, mikor a hullámok e pillanatban már közvetlenül a lábaik alatt zajlottak! Most már nem is tudta miss Csmpbellt megvédelmezni a habok elől. Kétszer-háromszor csaknem magukkal ragadták őt is a hullámok . . . S ha még is ellentállt eddig, csak emberfölötti erőfeszitések árán tehette, mert érezte, hogy miss Campbell hozzásimul, hogy átkarolja derekát, s tudta, hogy a tenger vele együtt a szerencsétlen leányt is elragadná.

Ekkor körülbelül éjjeli féltiz lehetett s úgy látszott, hogy az orkán dühe most érte el tetőpontját. Valóban, a tornyos habok szakadatlanúl és irtózatos rohanással tódúltak be a barlangba. Mint a féket vesztett, megvadult lovak, melyeket semmi sem tartóztat föl eszeveszett száguldásukban, úgy rohantak ezek a hullámok is . . . s aztán oly rémes robajjal csapódtak oda a barlang hátsó falához, hogy a mennydörgés ehhez csak szelid zenének tetszhetett. Az erejük pedig oly roppant nagy volt, hogy egész darabok, hatalmas sziklatömbök hullottak le a falakról, melyek itt-ott szétrepedezve, szinte elporladva zuhantak alá a mélybe.

Tehát már a sziklafalak sem tudtak ellentállni az elemek ostromának? Vajjon nem roppan-e össze a magas boltozat s nem temeti-e romjai alá a két áldozatot? Sinclair Olivier most már ettől is rettegett. Lassankint őt is valami bágyadt közöny, semmivel nem törődő kimerültség fogta el, mely ellen még küzködött ugyan, de kevés eredménynyel. Néha, mikor a hullámok visszavonúltak, az üresen hagyott barlangban úgy megritkúlt a levegő, hogy szinte csak kapkodva lehetett lélekzetet venni, a következő pillanatban pedig a betóduló hullám úgy összeszorította maga előtt a légoszlopot, hogy a nyomás csaknem fullasztóan nehéz volt.

Igy aztán nem csoda, hogy miss Campbellt csakhamar végkép elhagyta az ereje és az eszmélete.

— Olivier! . . . Olivier! . . . — suttogta halkan és ájultan roskadt a fiatal ember karjaiba.

Sinclair Olivier egészen hátrahúzódott a sziklarepedésben, a mennyire csak tehette. Érezte, hogy a karjaiban nyugvó leány teste hideg és élettelen. Föl akarta melengetni, át akarta neki adni az egész meleget, a mi még a saját testében volt, de már ő is didergett, mert a tengerdagály már derékig ért neki is, és ha most ő is elveszti eszméletét, akkor mindkettőjüknek vége lesz.

De a bátor és szivós fiatal ember még órákig képes volt küzdeni. Karjaiban tartotta miss Campbellt, a mennyire lehetett, védte őt a hullámcsapások ellen, noha már koromsötét volt a barlangban és a dörgés, a tenger morajlása oly elviselhetetlenné lett, hogy a feje szédült, kábult tőle.

Végre a tengerdagály apadni kezdett. Sinclair Olivier észrevette, hogy a viz szintjének esésével a hullámok erőszakossága is alább hagyott. A barlangban ekkor már oly koromsötét volt, hogy hozzáképest az éjszaka odakint nappalnak látszhatott. A barlang bejárata, mivel a fölcsapó habok már nem zárták el teljesen, homályos körvonalokban rajzolódott le. Lassankint a viz már annyira apadt, hogy Fingal trónjáig már a hullámverés is csak ritkán ért föl. A remény kezdett visszatérni Sinclair Olivier szivébe.

Hozzávetve az időt a tengerár kezdetéhez és mostani apadásához, Sinclair Olivier kiszámitotta, hogy körülbelül éjfél lehet. Még csak két óráig kellett kitartania: akkor beáll a tengerapály és a habok nem érik el többé a keskeny gyalogösvényt, melyen kijuthat a szabadba.

Végre elkövetkezett az a pillanat is, melyben kisérletet tehetett a barlang elhagyására.

Miss Campbell még mindig nem nyerte vissza eszméletét. Sinclair Olivier karjaira vette az élettelen leányt s aztán, lassan lecreszkedve Fingal trónjáról, óvatosan megindúlt a szük ösvényen, melynek vaskorlátját a hullámok helyenkint összetörték és meggörbitették.

Mikor egy-egy megkésett hab mégis fölcsapott az útra, megállt, vagy visszalépett s aztán megint tovább haladt kifelé.

Végre, épen abban a pillanatban, midőn a kijárat szögletéhez ért, a háborgó tenger még egyszer fölcsapott és ezúttal mindkettőjüket elboritotta . . . Sinclair Olivier azt hitte, hogy az irtózatos erejú hullám mind a kettőjüket szétmorzsolja a gránit-falon, vagy leragadja őket a mélységbe . . .

De, végső erejét megfeszítve, sikerült megkapaszkodnia a vaskorlátban és a következő pillanatban, fölhasználva az időt, míg a visszaeső hullám szabadon hagyta a bejáratot, kirohant a barlangból.

Egyetlen ugrással elérte azt a sziklaszögletet, a mely mögött a két Melvill-testvér, Partridge és Bess asszonyság, a ki szintén utánuk jött, egész éjjel halálos aggodalomban virrasztottak.

Meg voltak mentve!

Itt aztán, a testi és lelki erőnek túlfeszitett küzdelmében halálosan kimerült ifjú, hangtalanúl összeroskadt, miután előbb miss Campbellt Bess asszonyság karjaiba fektette.

Hősies önfeláldozása nélkül Helena soha sem hagyta volna el élve a Fingal-barlangot.

(Vége következik.)

A „Franklin-Társulat“ főbizományosa Melczer Károly

könyvterjesztési vállalata Budapest, IV., Gránátos-utcza 4. szám.

Ünnepi és alkalmi ajándék gyanánt ajánlja a

Szépirodalmi Könyvtárt

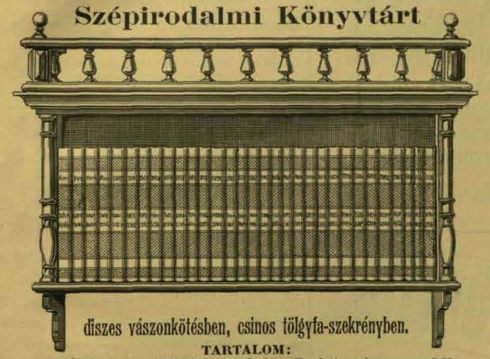

díszes vászonkötésben, csinos tölgyfa-szekrényben.

TARTALOM:

1. *Ábrányi Kornél ifj.* Melyik erősebb? Eredeti regény	5.20
2. *Aho János.* Forgácsok. Beszélyek	3.60
3. *Baksay Sándor.* Pusztai találkozás. Beszélyek	3.60
4. — A nagymama karácsonya. — A csudálatos történet. Besz.	3.60
5. — Jobb kezem. — Isperó. — Patak banya. Beszélyek	3.60
6. *Berczik Árpád.* Vig órák. Elbeszélések. Tárczák	3.60
7. *Csiky Gergely.* Arnold. Regény	3.20
8. — Az atyafiak. Regény	4.20
9. *Drachmann Holger.* Tengeri és tengerparti történetek	4.—
10. *Gingeics P. P.* Kaukázusi elbeszélések	4.—
11—12. *Jókai Mór.* Törökvilág Magyarországon. 2 kötet	8.40
13—15. — Kárpáti Zoltán. 3 kötet	12.40
16—17. *Kemény Zsigmond br.* összes beszélyei. 2 kötet	8.40
18. *Kielland L. Sándor.* Worse kapitány. Norvég regény	3.60
19. — Méreg. Regény	3.20
20. *Loti Pierre.* Az izlandi halász. Regény	3.20
21. *Meyer Konrád.* A Szent. Történeti elbeszélés	3.20
22. *Pálffy Albert.* Anya és grófné. Regény	5.20
23. *Szántó Kálmán.* Weér Judit és egyéb elbeszélések	4.20
24. *Vadnay Károly.* Immaculata grófné. Regény	3.20
25. — A besorozott. História 1850-ből	2.80
26. *Vértesy Arnold.* A királyi tanácsosék. Regény	3.20
Csinos faragott tölgyfa-szekrény	16.—
Összesen kor.	115.60

eredeti bolti ár helyett **68 korona kedvezményes árért**, 4 korona havi részletfizetés ellenében.

Ugyanott a **Franklin-Társulat összes kiadványai** a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett beszerezhetők. Árjegyzékkel kivánatra bérmentve szolgálok.

ELŐFIZETÉSI LAP

*Alólirott a Franklin-Társulat főbizományosa MELCZER KÁROLY könyvterjesztési vállalatánál Budapesten, IV., Gránátos-utcza 4., előfizet a 26 kötetből álló «**Szépirodalmi Könyvtár**»-ra tölgyfa-szekrényben.*

kötelezvén magát a 68 koronát tevő vételárt, a szállitástól kezdődőleg, 4 koronás havi részletekben Melczer Károly könyvterjesztési vállalata pénztáránál Budapesten mindaddig fizetni, mig a gyüjtemény vételára törlesztve nincs. A fizetett részletek által még ki nem egyenlitett része a küldeménynek, a szállitó czég tulajdonát képezi. Jogositva van a czég az esedékes és le nem fizetett részleteket, a postaköltség hozzászámitásával, postai megbizás utján bevonni, melynek be nem váltása a részletfizetési kedvezményt megszünteti és a gyüjtemény teljes árát esedékessé teszi.

Lakhely és kelet

Név

Állás

Olvasható aláirást kérek.

Az illetéki dijjegyzék 30. tétele értelmében mint előfizetési iv bélyegmentes.

Michelstädter S. E. és H.

Sajátkészitményü czipők nagy raktára

BUDAPEST, Váczi-utcza 28. szám.

«Triumph» czipők — gombolós, fűzős és zsug nélkül — egyedüli készitője.
Dr. Hög es-féle asbest-talpbetéit I ellátott czipők nagy raktára. 8477
Fiók-telepek: Debreczen, Becskerek, Sopron, Ujvidék, Zágráb, Brassó, Varazsd, Szatmár.
Minden czipő talpába bele van az ára nyomva.

BRÜNNER TESTVÉREK

Villamos- és petroleum-lámpa gyári raktár: 8490

BUDAPEST,

IV., Koronaherczeg-u. 3.

Még csak néhány napig.

Huzás már 1899 deczember 30-án.

Magy. kir. jótékonyczélu államsorsjáték,

fényeremény 150,000 korona.

Az összes nyeremények összege 365,000 korona.

Sorsjegyek á **2 frtért** kaphatók a lottójövedéki-igazgatóságnál Budapesten (IX., Csepelrakpart, félemelet), a hová a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő, valamennyi adó- és sóhivatalnál, a legtöbb postahivatalnál, és minden városban és nevezetesebb helységben felállitott egyéb sorsjegyáruló közegnél.

Budapesten, 1899. augusztus hó 1-én.

8453 ***Magy. kir. lottójövedéki-igazgatóság.***

Szépség és egészség.

Kinek van szeplője?

pattanás vagy bármi folt az arczán, az használja a teljesen ártalmatlan **Rozsnyay-féle világhirü**

Serail-arczkenőcsöt,

mely az arczbőrt rövid időn fehérré, tisztává és üdévé teszi. Egy tégely ára 70 kr. Egy kis tégely ára 35 kr. **Serail-szappan** egy drb. 30 kr., **Serail-hölgypor** egy dobon 70 kr. Kitünő és valódi **Epeszappan** egy drb. 40 kr.

Idegesség, vérszegénység

és az ebből származó bajok ellen legbiztosabban hat **Rozsnyay**

Vasaschinabora,

mely saját termésü méneki édes borral készitve, hatásában minden hasonló készitményt felülmul. Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 6 üveg franco küldve 6 frt 6 kr. 8400

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készitményeink törvényesen bejegyzett védjegyjegyel vannak ellátva, mely az arczáti szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható: ROZSNYAY MÁTYÁS gyógytárában Arad, Szabadság-tér.

Budapesten: Török József és dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszertáraiban,

valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

Legjobb és leghirnevesebb
pipere hölgypor: a
La VELOUTINE 7985
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

200,000 korona
összeget tesznek ki a
Nagy jótékonyczélu sorsjáték
első főnyereményei a
Budapesti Poliklinikai Egyesület (kórház) javára.
Minden sorsjegy játszik a
6 HUZÁSON
utófizetés nélkül, a következő főnyereményekre:
100,000 korona, 5 à 20,000 korona,
melyek kívánatra 20% levonással készpénzben beváltatnak.
Egy sorsjegy ára csak
1 korona.
Első huzás visszavonhatlanul már 1900 január 4-én.
Sorsjegyek kaphatók a
Nagy Jótékonysági Sorsjáték kezelőségénél
a Budapesti Poliklinikai Egyesület (kórház) javára,
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utcza 1,
továbbá az összes bank- és váltóüzletekben, postahivatalokban, dohánytözsdékben stb. 8486

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort vassal
igyanak
1/2 liter ára
1 frt 20 kr.
1/2 liter ára
2 frt 20 kr
Készitő Serravallo gyógyszerész Trieszthen
Pompás izü, s miért a gyermekek is igen szivesen iszszák
Sokszor kitüntették. Minden gyógyszertárban kapni. 8014

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER 8701
legtisztább ásványos
SAVANYU-KÚT

Kifogástalan ifju
arczszint
Ön csak a
Kielhauser H.-féle
GLYCERIN-CRÊME
Párisi hölgypor
és az elismert jóságu
szappanok használata által ér el.
Raktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten.
Azonkivül kapható minden gyógyszertárban, drogmistánál és illatszerkereskedésben. 8295

KESSLER-féle
MAGDA-HAJKENŐCS
dermatologiai-therapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az elismert legjobb szer
korpa ellen, ugyszintén
hajkihullás ellen.
MAGDA-HAJKENOCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövést előmozdítja és mint kitünő ővszer a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknél is használatra legjobban ajánlható.
1 tégely ára 3 korona. — Főszétküldési raktár:
KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész
GYERTYAMOS, (Torontál vármegye).
Raktárak Budapesten: Török József, Király-utcza 12. sz. Dr. Egger Váczi-körut 17. 8325

Rogátsy-féle LILIANA-CREME.
Bámulatos hatás. Teljesen ártalmatlan.
Minden hölgy, aki szép lenni és tetszeni akar, és a szépségét legidősebb koráig fenntartani kívánja, csak Rogátsy-féle Liliana-cremet használja, mert csak ezáltal lehet a valódi szépséget elérni. A ránczos arczbőrt elsimitja és bársonypuhává teszi.
Szeplők, májfoltok, himlőhelyek, pörsenések, pattanások, barna vagy sárga arczszin, arczvörösség stb. egyszerre elmulnak bűvös gyorsasággal és a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, bájossá válik. 8141
1 tegely ára 50 kr., hozzávaló szappan 50 kr.
Rogátsy-féle LILIANA-PUDER.
kétségkivül neki válhja minden pudernek. Főelőnye, hogy tartósan födi az arczbőrt és szabad szemmel alig látható. Bál, szalon és nappali bőrszépitő szerrül szolgál. Teljesen ártalmatlan.
ROGATSY KÁLMÁN gyógyszertára a Szt-Istvánhoz NAGY-KIKINDÁN,
Budapesten, Török József és Egger L. és J. uraknál.
Rendelések pontosan és diszkréten eszközöltetnek.

Palais hajifjitó
használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhanemün foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47. Kapható: Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3. és Király-utcza 36. szám alatti gyógyszertárakban is. 8190

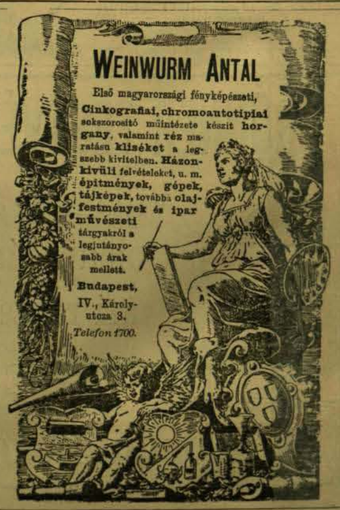

SIEMENS és HALSKE
Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.
Készit:
villamos világitási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket
városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.
Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.
Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékanyagokat, kábeleket, iv- és izzó-lámpákat.
Táviró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket.
Vasuti váltó-biztositó berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket.
Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.
Világitó testeket. 8015 Világitó testeket.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A VASÁRNAPI UJSÁG REGÉNYTÁRA.

A FŐISPÁN VENDÉGEI.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

(Vége.)

Kupicza János legényke korában leesett egyszer a lórúl s e miatt elhiresült az egész városban. Minthogy ez rendkivüli dolog volt és emberemlékezet óta nem történt meg senkivel, hogy a lórúl leesett volna. Ezen a vidéken, melyet a király kertjének neveznek az assentáló bizottságok, hol úgy terem a huszár, mint egyebütt a laboda, itt esik le valaki a lórúl! Hallatlan tünemény ez! Az összes érdekásból, részint pedig a Jancsi gyenge testalkatának okáért, most már a művészi pályára szánta fiát s egyenest Bécsbe vivé egy kitünő női szabóhoz, volt katonatársához, ki is diffikultálván ugyan, hogy nem borjú, hanem tinó korában kezdi a mesterséget, mindamellett elvállalván a kiképzést, egy pár év alatt olyan szabót faragott belőle, hogy midőn aztán ide a városba telepedék, messze földön hiresek lettek a fölséges ruhaderekai (mintha nem is varrva, de öntve volnának) és a fantasztikus szoknyái, melyekbe úgy beleillett a női test, mint virág kelyhébe, pártáiba a virágszirom.

Mikor én nála laktam, akkor volt a híre in floribus, de korra nézve már közel járt az

Goró Lajos rajza.

— Kegyelem, kegyelem! nevetett vissza a professzor. (199. lap.)

Goró Lajos rajza.

A nádas mindenütt égett... (206. lap.)

lődés menten Kupicza János felé fordúlt s apját, Kupicza Györgyöt, a vargát, a ki maga is huszár volt valaha, nem győzték kérdésekkel ostromolni: «Igaz-e, Kupicza uram, hogy a fia leesett volna a lórúl?»

— Le biz az, — felelte az apja, — mindég is valami különös gyerek volt. Tudtam, hogy valami csoda esik vele.

Azontúl, a hol csak megjelent a fiatal Kupicza, mindig hallhatta, a mint egymásnak mutogatják az emberek: «Ez esett le egyszer a lórúl.» A lányok majd megbomlottak, hogy táncba vigye őket, mert a nevezetesség, bármilyen módon szereztetett légyen, mégis csak nevezetesség, s a hiú női nemnek jól esik. Maga a tekintetes viczeispán úr is, a ki nagy pszichologus hirében állt, felhivatta egyszer Lórülleesett Jánost és kikérdezte, hogy mit érez az ember a nyeregből való lefordulás közben.

Az öreg Kupicza részint ezen isteni újmutatásból, részint pedig a Jancsi gyenge testalkatának okáért, most már a művészi pályára szánta fiát s egyenest Bécsbe vivé egy kitünő női szabóhoz, volt katonatársához, ki is diffikultálván ugyan, hogy nem borjú, hanem tinó korában kezdi a mesterséget, mindamellett elvállalván a kiképzést, egy pár év alatt olyan szabót faragott belőle, hogy midőn aztán ide a városba telepedék, messze földön hiresek lettek a fölséges ruhaderekai (mintha nem is varrva, de öntve volnának) és a fantasztikus szoknyái, melyekbe úgy beleillett a női test, mint virág kelyhébe, pártáiba a virágszirom.

Mikor én nála laktam, akkor volt a híre in floribus, de korra nézve már közel járt az ötvenhez. No, csakhogy él még. Meglátogatom ma délután.

Minden úgy volt a kalvária-utczai kis házban, mint hajdanta. Semmi hivalkodó kirakat; a régi megvedlett egyszerü czégtábla, ráfestve egy elegáns, barna asszonyság virágos szalmakalappal a fején, azon alul teljes negligében, fűzőben és fehér alsószoknyában, mintegy jelezve, hogy a többivel ellátja az alulirott «Kupicza János női szabómester». Hej de sokat lövöldöztünk erre a derék úri dámára a paritytyáinkból! Most is meglátszik az arczulatján.

Elbüvölve az emlékektől, benéztem a kapun. A nagy eperfa most is megvan, a kócsögökkel teleaggatott ágbogas fa szintén a régi (némelyik kócsögre ráösmerni vélek, mintha csak az imént kanalaztam volna belőle aludttejet). Nem változott itt egy jotta sem, még a czédula is ott van az ablakban: «Hier kann man deutsch sprechen.» A lórúl leesett János gömbölyü betűi.

Csak ő maga lett fehérhajú azóta. Alig ösmertem rá, mikor beléptem. Épen valami sötét lilaszinű szövetet szabott az asztalon a megkrétázott vonalak szerint; figyelmesen, lehajtott fejjel nyírt, kimeresztett szemekkel, melyeknek rezes pápaszem segitett látni.

— Jó napot kivánok, Kupicza bácsi!

— Isten hozta! — mondá kurtán és föl sem nézett.

— Rám ösmer-e még?

Letette az ollót, rám pillantott, elmosolyodott, aztán felém jött, de minden meglepetés nélkül.

— Oh, hogyne? Te vagy a poétás diák. No, az derék, hogy eljöttél. Tudtam már, hogy a városban vagy, láttalak is, tegnapelőtt mellettem mentél el, de nem ösmertél rám.

— Hát mért nem szólitott meg?

Illegette magát, mozgott egész felső teste a csípőin s gögös arczot vágott, mint egy spanyol grand.

— Hm, hogy miért? Hát azért, hogy te most követ vagy, nagy állat vagy, én pedig Kupicza vagyok, a ki egyszer estem le csak a lórúl. Én többet nem másztam följebb a sima földnél, az anyaföldnél. Én nem eszem veled, nagy úrral egy tálból cseresznyét. Azaz, hogy ha cseresznyét ennél, még jó volna, de eszed az ország zsirját a húsos fazékakból és nem lenditesz semmit a közügyeken, (szomorúan csóválta a havas fejét) semmit se csinálsz, semmi jót... Mintha nem is én neveltelek volna.

— Hát nincs velem megelégedve, Kupicza bácsi?

— Nem vagyok fiacskám, vagyis nagyságos

fiacskám, már csak igy nevezlek tudod ezek miatt (a legényekre mutatott, a kik az ablaknál varrtak), de megmondtam a németednek is ma reggel, hogy rosz földre hullattam a nemes magot.

— Miféle németnek?

— Hát a barátodnak, a ki veled jött.

— A *professzornak*?

— Annak a szép szőke úrnak, a kivel a főispánnál laktok.

— Hol beszélt vele?

— Ej no, hát itt járt ma reggel a műhelyben.

— Ma reggel? És mit keresett itt?

— Ezt a ruhát rendelte, a mit most szabok s a mit sürgősen kell elkészíteni.

— Ruhát! Női ruhát? Az én barátom? Nem lehet az! Téved Kupicza bácsi. Az én barátomnak nincsen neje, senkije sincs.

— Ahhoz nekem fiam semmi közöm; ő rendelt egy ruhát, punktum, hozott egy mértéket a hosszúságra, meg a derékra, punktum, letette az előleget jó pénzben, punktum.

— De talán nem ő volt?

— Ő volt, punktum.

— Különös egy eset, — dünyögtem elgondozva.

Kupicza bácsi lesöpört egy csomó kelmét az egyik székről, hogy odaültessen.

— Mégis szép tőled, fiacskám, hogy eljöttél, látom, hogy élnek benned nemes érzések, csak el vannak altatva. Ah, Istenem, hogy azok a nagy adók és a kereszténveknek pusztulása nem ébreszt fel.

— Látom már, — szóltam mosolyogva, — hogy Kupicza bácsi nem kormánypárti ember.

— Isten ments! — felelte ijedten. — A kormánypárt gyalázatos, fiacskám és ostoba. Két külön országot boronál össze, mintha én két asszonyi derekat akarnék befűzni egy miderbe... no, úgy-e, nagy bolondság volna?

— No, mingyárt gondolhattam, hogy függetlenségi.

— Én? Dehogy, — hárítá el magáról. — Ki nem állhatom a függetlenségi pártot sem. Egy vézna leányzónak szab olyan ruhaderekakat, szoknyákat, minők majd csak testes, kifejlett asszonyság korában lennének neki jók.

— Akkor aztán nem értem, milyen párti?

— Ej no, hát néppárti vagyok.

— Micsoda? Kálvinista ember létére?

— A' vagyok én, — ütögette a mellét, — mert abban vagyon az antiszemitaság; én pedig nem szeretem a zsidókat.

— Jó, jó, de hát tudja-e, hová visz a néppárt? Számolt-e a lelkiismeretével?

S kezdtem rajzolni, szinezni azokat a veszedelmeket, melyek a néppárt felülkerekedéséből származhatnának.

Az öreg hallgatta, de olyan becsmérlő ajkbigyesztéssel, mintha mondaná: hát csak beszélj, hetet-havat, a mi neked tetszik, de én majd megmondom az utolsó szót és az lesz az igazi.

— Mindegy az nekem, — szólt diadalmasan, — akárhová megyen a néppárt. Mondjuk ide megyen, oda megyen, mondjuk, hogy Rómába megyen vagy Bécsbe megyen, de ha az én stáziómat az antiszemitaság és ahhoz csak azon a vasúton lehet eljutni, hát úgy-e, hogy mégis arra a vonatra kell nekem felülnöm? Hol van az megirva, hogy okvetlenűl Bécsig kell elmennem rajta, ha én csak Pozsonyba szándékozom? Kiszállok Pozsonyban, punktum.

Még elpolitizálgattunk volna, ha be nem szalad az inas a konyhából egy izzó vasalóval és nem ujságolja:

— Ég a nádas! Meggyujtották a nádast!

— Mit bánom én! — mordult rá a gazda, — hadd égjen, ha kedve tartja.

— Igen, de azt mondják, majszter úr, hogy mind a négy széléről gyújtotta fel valaki s hogy egy úr van benne, a ki most bent fog égni.

— Az én professzorom! kiáltám elrémülve s futottam ki az utczára, hol már akkor nagy tömegek nézték házak padlás lyukain, fákra felmászva a fantasztikus tüzet. A szél a füstöt a város felé hajtotta, úgy, hogy igen kellemetlen volt irányába menni. De én most azt észre se vettem, csak rohantam egyenesen ki a kalváriának, ki a mezőre, mintha kergetnének.

De kergettek is, — a gonosz sejtelmek, melyek fejemben kóválygotak.

*

A nádas csakugyan égett. A kalváriadombról rémletesen szép látvány tárult a néző elé. Mintha egy óriás lángkarika gyúlt volna ki a földből, mely egyre kisebbre szorúl. Csodálatos, hogy emberi kéz gyújthatta fel; nyolcz-tiz helyen szinte egyszerre. Talán lóháton ült a gyújtogató s vágtatvást hányta a gyújtó csóvákat. Az égés terjed s viszfénye izzóvá teszi az égboltozatot. Az égboltozat pedig rózsaszinüre festi a réteket és a réteken körösztül hömpölygő Bográ folyamot. Itt-ott egy tavalyi nádboglya magaslik ki az élő nádak között, s mikor a tűz odaér, nagy kedvteléssel csap föl a láng, mintha szisszenne egyet a neki tetsző jó falatra. Ah, milyen világ lehet most odabenn! A szárnyasok röpülnek fölfelé és menekülnek, de a nádas gyalog állatjai, — mi lesz azokkal? Hogy szorúlnak, hogy futnak össze mindig szűkebb-szűkebb térre, míg egyszer majd mind össze lesznek gyülekezve a közepén. Az lesz aztán a gyönyörű . . .

A tűz is csak olyan, mintha lelke volna; megválogatja, mikor hogy csinálja; pattog, pöröl, duruzsol, lobog, ha széles jókedvében van s óriás, kékes szélű lángnyelvét kinyújtja éhesen, mint a mesék sárkánya. A tűz nagy gourmand. Ha valami kedvencz pecsenyéje van (például egy szénáskazal vagy egy szalmafedél) bekapja mohón, de a nádat csak télen szereti, ha már kiszáradt. A náddal, mikor még élet van benne, nem könnyű elbánni. A tűz csak a hullákat szereti a növények világából. A nádat nem könnyű elhamvasztani nagy sebbel-lobbal, az ellenáll, azt még meg is kell főzni, levet ereszt égés közben és nem pattog, hanem szörcsög, s a millió nádszál szörcsögése együtt mintha a pokol konyháján rotyogna az ördögök mártása; a láng se oly tiszta, olyan őszinte, mint a mikor azt eszik, a mit szeret; nem igyekvő, lusta, nem száll fel vidám lobogással, inkább dohog; ha szólani tudna, talán azt mondaná: minek nekem elpusztítani most ezt a sok vízi virágot. Nem az én kenyerem az; lappangó alattomos, sziszegve csúszik, mint a kigyó nádról-nádra. A szinét se bírja kibontani aranyvörösre, jár a csecsemő ruhájában, a kékben. A lángja kevés, de füstben gazdag, csakhogy milyen piszkos, rőt füst az. Lassan, kényszeredetten ég a nád mind a három oldaláról, csak a negyediken keletről harapózik fürgébben, mert onnan a szél segíti. Gazda szeme hizlalja az ökröt. A tűz gazdája a szél. A rétek egészen néptelenek voltak. Nincs ott most mit keresni. Csak a szőlőkben és a kukoriczaföldeken van még munka. Senki se látta tehát, hogy ki és hogy gyújtotta meg a nádast. Senki se jöhetett segítségre. De az különben is lehetetlen; ha egyszer a nádas ég, hát ég, annak vége. Az égő erdőt is nehéz eloltani, néha évekig égtek a nagy rengetegek, mikor még megvoltak, míg a tűz valahogy magától elaludt, de a nádassal épenséggel nem történhetik egyéb, mint hogy elég, ha meggyújtották.

Csak egyetlen lélek volt a réten, a Hanka.

Épen hazafelé ment az edényekkel, s már a Bogra vizéhez ért, hátra sem tekintve, mikor a kanyarodónál kellemetlen füstszag csapta meg az orrát, széttekint és jó szerencse, mert ha még egy-kettőt lép, a Formint-hegy elzárta volna szeme elől, a mit látott, hogy a nádas ég.

Eleinte meg sem ijedt, sőt még hizelgett neki. Azt hitte a professzor kijött utána a nádas szélére, hogy tovább láthassa, s eközben szivarra gyújtott, eldobta az égő gyufát s igy támadt a tűz. No, ez szép komédia! Városbiró uram szépen megfizetteti vele. De legalább megtanúl máskor vigyázni.

Hankának egész mulatságot okozott a tűz. Megállt, hogy megvárja a professzort, mert semmi kétség, hogy most mindjárt itt lesz s együtt mehetnek haza. Mint a kipörkölt vad kibúvik a nádas valamelyik oldalán.

Várakozván rá, összeállítá a valószínű helyzetet. Eldobván a gyufát, nem vette mindjárt észre, hogy a sás meggyúlt. Mikor észrevette már késő volt, nem tudta eloltani, mert ügyetlen, hát nagy ijedten visszament a puskáért, a messzelátóért és mindjárt kijön valahol. Talán jön is már, csak nem lehet látni a füst miatt.

De hátha mégis láthatná a Formintról, hogy honnan jő. A Formint meredek volt, de a Hanka meg ügyes volt. Egy-két szökéssel fenn termett a hegy kopasz tetején, a hol nincs egyéb növényzet, csak a Formint ősz hajszálai, a miket szeretnek a legények a kalapjuk mellett viselni.

Hanka ösztönszerűleg felsikoltott a rémülettől, azt hitte, rögtön meghal.

A nádas mindenütt égett, minden oldalról meg volt gyújtva, még a vizes oldaláról is most ért össze a keskenyebb tüzes pántlika a többi tüzekkel. Úgy tárult eléje a sötétlő mező, mint egy pirossal körülszegett szűr.

Nincs menekülés sehonnan! A professzor bent fog égni.

Majdnem a szivverése állt meg ennél a gondolatnál, teste megszibbadt, de csak egy szempillanatig. Hirtelen elhatározta magát s kibontván az edényeket abroszából, futott-futott, a hogy csak lélekzete birta a tűz felé.

Csak azt tudta, mit akar, de hogy mikép viszi keresztül, arra nem is gondolt. El kell a professzorhoz jutnia ez tisztán állt előtte. Csak hogy ez istenkisértés. Ilyenre csak a szerelmesek gondolhatnak. De ha egyszer rágondoltak, meg kell történnie.

A szél a város felé vitte a füstöt, erről az oldalról nem közelíthetett a tűzhöz se, épen a füst miatt. Megkerülte tehát a nádast, a keleti oldalához ért, de onnan nagy tábla égett, azon keresztül hatolni lehetetlen. A nádas vízben álló részén volt a tűzszalag legkeskenyebb, csak vagy tíz öl, de itt meg a tó az akadály, néhol iszapos, süppedős, néhol mély, itt még talán úszni is kellene.

De hát van-e egy szerelmes nő előtt lehetetlenség?

Hanka hirtelen megoldotta a szoknyáját, az egyiket, aztán a másikat, lehulltak egyszerre, kilépett belőlük, aztán a kordován csizmáit is levetette, meg az ingvállat.

Most volt csak megigéző. Mint mikor a mákról lehull a zöld tokja és csak egy ingben marad, akkor lesz szép virág. Mikor az az egy ing is lehull róla, akkor megint csak mák.

Fogta a lepedőt és bemártotta a vizbe, a kákával, hinárral, pernyével megfestett vizbe, úgy, hogy mikor kihúzta, csurgott, most aztán beburkolta magát a lepedővel, olyan volt mint egy kisértet. De milyen kisértet! Ha ilyenekkel volna benépesitve a túlvilág, egy cseppet se kellene ragaszkodni az innensőhöz. A vizes lepedőtő egyszerre elnedvesedett a leány inge is s a fölséges idomai kidomborodtak. A lábai, a csípői, a dereka és — de nem lehet azt leirni.

S ezzel a fejét is betakarván a lepedőnyi abroszszal, neki rohant a veszedelemnek. Ment, ment térdig gázolva, majd egész csípőig néhol, a nádak pedig égtek és hajlongtak előtte, köröskörül. Millió kis tüzecske, mely visszatükröződött a mocsárban, millió reszkető csillag gyanánt. Ő pedig ment, ment, mint egy vizi nympha a maga kivilágitott birodalmában.

Mikor érezte a perzselő lángokat, hirtelen a vizbe bukott, erre megint megnedvesedett az abrosz s ő is felüdült, ismét tehetett egy iramodást; a lángok sziszegve itták fel az abrosz nedvességét, ujra alá kellett merülnie s ez igy ment folytonosan. Egy helyütt mély volt a viz, ott úszni próbált, mert a besüppedéstől tartott, az abroszt átkötötte a nyakánál, de a fejének, kezeinek szabadon kellett lennie. Ez pedig nagy baj volt. Mert itt ugyan ritkább volt a nád és a mi volt is, csak a buzogányos feje látszott, de azért égett az is. A viz tele volt egymásra hullott gazzal, égő vagy füstölgő nádszár csonkokkal; a nádbuzogányok pattogó szikráikkal leválván száraikról, egyre potyogtak a vizbe, czup, czup, némelyik a Hanka nyakára, hajára; fölötte is tűz, alatta is tűz, mintha lángokban úszott volna, tele volt kivált a keze, válla égési sebbel s érezte, hogy meg-megserczen a haja, az a szép haja. Hiába csavarta a nagy varkocsát a nyaka alá, ha fent a fejen a pántlika fölött minduntalan lángot kap a haj, egyszerre csak leválhat, ott maradhat a varkocs befonódva iszalagok és mezei liliomok közzé.

De már erre a hajra mégis vigyázott a gondviselés. Végre kiért a tűztengerből. Egy örökkévalóságig tartott a csekély út. Mert alig volt meggyuladva a mocsárbeli nádból nehány lépésnyi.

Hanka nagyot lélekzett. De még messze volt a kápolnától. A mocsaras rész még hosszan tartott. S a tűz csak jött utána nagy szörcsögéssel, dohogással.

Sietett, övig a vizben gázolva, a mely itt már hideg volt. Fázott, a fogai vaczogtak. Mintha valaki egy kemenczéből egy jeges verembe jutna.

Végre már látni vélte a kápolnát, melyet a mindenünnen koválygó füst takart.

— *Professzor úr! Professzor úr!* — kiáltozta harsányan.

Hallgatózott.

Csak az égő nádak dudorásztak, sustorogtak messziről.

Most már kijutott a szárazra s futott azért is, hogy kimelegedjék. A nádak recsegtek, ropogtak a merre ment, mintha egy megvadult üsző gázolná rajtok keresztül.

— Professzor úr! Professzor úr!

— Itt vagyok, Hanka, itt vagyok, — kiáltá vissza egy lelkendező hang.

Hanka megállt, a professzor szavát hallva.

Amonnan is recsegett a nád. A professzor is szaladott a hang felé.

— *Ne jöjjön közel. Ne jöjjön!* Nem szabad engem látnia.

— Hát minek jöttél ide? Hogy jöttél ide? — kiáltá a professzor. — Ez megfoghatatlan.

— Az az én dolgom, — mondá a Hanka, — de most már álljon meg ott, a hol van. Egy tapodtatnyit se közelitsen.

— Nem értelek! Miért ne mennék? Ebben a szörnyű pillanatban. Meg se ölelhetnélek még egyszer?

— Nincsen rajtam ruha.

A professzor megállt erre nagy álmélkodással. Vagy tiz lépésnyire lehettek egymástól. Beszélgettek, de egymást nem látták.

— Nem értem, hogy jöhettél ide, Hanka?

— Meg is sültem, meg is fagytam, de itt vagyok. Tűzön jöttem, meg vizen, a ruhámat a réten hagytam.

A professzor örömteljesen kiáltott fel.

— Hisz a honnan ide volt út, arra visszafelé is van út. Ugy-e, Hanka?

— Visszafelé már nincs út.

— Hát akkor meghalni jöttél ide, szegény szivem, — mondá csüggedten. — De miért tetted azt? Te még fiatal vagy. Hiszen velem jót tettél. A halál legalább nem olyan keserű. Nem csak kasza van a kezében, hanem egy mézes bögre is. De ha már eljöttél, miért nem eresztesz magadhoz közel? Hogy juthatnak ilyenkor eszedbe a szoknyáid? Ugyan Hanka, Hanka!

— Nem meghalni jöttem, hanem hogy magát megmentsem.

— Megmenteni? Nem mondtad, hogy az az út is el van zárva?

— Minden út el van zárva. De azért mégis megmenekülünk.

— Az lehetetlen! Hogyan lehetne?

— Majd mindjárt megmutatom. Itt van a köpenyege?

— Itt.

— Hajitsa ide, hadd vegyem magamra, mert fázom, vaczog a fogam.

— Nincs rajtam a köpenyeg, a kápolnánál hagytam.

— Hát hunyja be a szemét és forduljon el, magam szaladok érte. Aztán ha kiáltok, maga is jöhet.

Hanka elsuhant a behúnyt szemű professzor mellett, mint egy árnyék, mint egy üdítő légáram s egy percz múlva már kiáltotta:

— Jöhet!

A professzor nem hagyta magát kéretni, izgatottan sietett a tanyájára, a kápolnához. Hanka már ott állt mosolyogva a köpenyegben. «Juj, juj, juj, juj, még mindég fázom!» A Hanka mosolyától Meyer Kristóf is vigabb lett.

— De szép vagy igy, Hanka!

— No, meghiszem. Csupa piszok vagyok az iszaptól, a pernyétől. De most nincs időnk az ilyen lefetyelésre, adja ide hamar a gyufatartóját.

— A gyufatartómat? — kérdé Meyer egy kicsit csodálkozva és a zsebeit kezdte tapogatni. Biz Isten nem tudom, hová tettem. De nincs is rá valami nagy szükség; van itt miről rá gyujtani.

A Hanka elsápadt s rémülten tekintett a professzorra.

— Nincs meg a gyufatartója? Akkor meghaltunk mind a ketten.

— De hát nem értelek, — dadogta a professzor.

— Ah! — kiáltott fel most a Hanka, megérezvén a gyufatartót a köpenyegzsebben. — Itt van!

A professzor még most se értette, miért örül úgy a gyufatartónak. Még kevésbé akkor, mikor legúggolt a földre, csóvát csinált száraz sásból.

És elkezdte a nádat meggyújtani.

Hüledezve ragadta meg a kezét.

— Az Isten szerelmeért, mit csinálsz?

— Ejh, menjen. Maga professzor, okos ember, de ehhez nem tudomány kell, hanem egy kis paraszt ész. Meggyújtom a nádat itt a kápolnánál, hadd égjen.

— De hisz akkor rögtön megsülünk.

— Dehogy. Mi megyünk tovább, szemközt a széllel mindég beljebb, beljebb, a hol még nem ég.

A professzor kétkedve, gyanakodva nézett a leányra, hogy nem őrült-e meg.

— De hisz akkor abba a tűzbe jutunk, a melyik a távolból közeledik.

— Igaz, oda jutunk, de az elől megfordulunk.

— Hova?

— Csak odáig megyünk, aztán megint vissza szaladunk ide.

— Ide a kápolnához?

— Igen, azon az úton jövünk, a melyen mentünk.

— És mi hasznunk belőle? Hisz utánunk jön.

— Akkor tovább megyünk, — felelte a Hanka nyugodtan.

— Hová?

— Arra a területre, a mit most meggyújtok, s a hol már akkor nem lesz semmi égni való, mert ezalatt minden elég.

A professzor arcza ragyogni kezdett.

— Értelek, értelek, — hadarta vidáman. — Hogy ez nekem nem jutott volna eszembe! Ez már akkor elpusztult terület lesz, valóságos mentsvár. Oh, te okos kis Hanka, engedd meg, hogy megöleljelek.

— Majd aztán, aztán. Most gyújtogassunk!

Hirtelen meggyújtották a nádasnak a város felé eső részét több helyen. A szél a város felé hajtotta a lángokat, ők pedig mentek, harczoltak a szél ellenében. A szilkei templomtorony irányában, a honnan sietve, búgva közelgett a lángoló sárkány. De mégis kell egy jó negyed óra, mig odaér. A számitás biztos volt, mert a mily terület elpusztúl előttük és a milyen gyorsan nagyobb szél kerekedése esetén, épen olyan gyorsan, épen olyan nagy terület válik immunissá azalatt a hátuk mögött.

Eredeti hadviselés volt ez, a leghatalmasabb elem ellen. És ez a taktika még mulattatta is őket. Bele voltak melegedve a harczba, csak az az átkozott füst ne lett volna.

— Nem gondolod, Hanka, mi történhetett ezzel a nádassal?

— Dehogy nem gondolom. Az a zsivány Hlavatsek gyújtotta fel, meg mernék rá esküdni. Hogy rothadjon el a börtönben.

— De hát mért?

— Mert félt magától.

— És van rá oka, mit gondolsz? — kedélyeskedett a professzor.

— Menjen! Mintha nem tudná!

— Akkor hát az is biztos, hogy ő lőtt rám tegnapelőtt este.

— Természetesen. És azért jobb is lesz magának mihamarább elpusztulni innen.

— Nekem? Mért nem mondod nekünk?

A leány lesütötte fejét, nem felelt. A tűzkirály pedig egyre közeledett, közeledett ellenük a maga tüzes nádkatonáival.

*

Megmenekedtek. A Hanka terve bevált. Mikor én odaértem az égő nádashoz, több odafutó városi emberrel, már akkor az immunis területen voltak, a hol nem érhette őket halálos veszedelem. Csak be kellett várni, mig az égő karika megszakad valahol. Míg a tűz-király katonái ledőlnek, összeesnek, a nélkül, hogy öltek volna. Ámbár iszen, mint a professzor mondá hazamenet, sokkal több millió élő parányi lény, féreg, bogár pusztult el ott ma, mint a hány ember a földön lakik. Nagy örömmel öleltem meg megmenekült barátomat, kinek szomorú helyzete az én lelkiismeretemet nyomta, mert én hoztam őt ide magyar világot látni.

A Hankát valóságosan ünnepelték, mikor a professzor elbeszélte, milyen hősiesen hatolt keresztül a tüzön, a mocsáron ő hozzája s milyen furfangosan mentette meg életét.

— Megérdemlené a koronás arany érdemkeresztet, — mondá Rácz András uram tanácsbeli. — Derék lány vagy, Hanka húgom.

Én a professzor füléhez hajoltam.

— Te Kristóf, te lurkó, nekem úgy tetszik, hogy ez nem egészen csak emberbaráti cselekedet, hogy ebben valami más is lehet.

— Dehogy, — tiltakozott Kristóf úr.

Hanka elvált tőlünk, hogy neki a ruháit kell

megkeresnie a nádas (most már csak egy fekete folt) másik részén, aztán a tányérjait a Formin-ton. Mert ha a professzor nélkül ment volna haza, nem kapna úgy ki a szakácsnétól, mintha a kanalakat, bögréket elveszti. Hanka különben is szégyenlősen, zavartan viselte a nagy nymbust, a mit az eset szerzett neki.

Otthon Blahunka Jani is egészen elérzékenyült a Hanka cselekedetén, mindenáron ünnepelni akarta, hogy ültessük jutalmúl az asztalhoz és koczintsunk vele mindnyájan. De a Hanka, mikor hazakerült, sehogy se volt rávehető, hogy bejöjjön a konyhából, inkább elszökött a háztól. Általában furcsán viselkedett. Mindenkinek feltünt. A szakácsné beszélte másnap, hogy nem mert hazajönni, csak késön és sokáig sirdogált éjjel az ágyában. Aztán, mikor a szakácsné kérdezte reggel, mi a baja: a nyakába ugrott, nyaltafalta, összecsókolta, mintha búcsúznék, mintha messze útra menne.

Azután elment a piaczra, valami zellert vagy mit kellett hoznia és nem jött vissza többé. Keresték, tudakozódtak mindenfelé, de senki sem tudott róla. Estefelé a Králik juhász gyerkőczei, a kik halászni járogatnak a Bográba, ott, a hol legmélyebb a szilkei jegenyéknél, ráakadtak a ruháira, a kék falu fehérpettyes rokolyájára, meg a kendőjére, meg a permutter-gombos kaczabájára, s mint a tűz szállt a hír a városban, hogy a szép Hanka a vizbe fulasztotta magát.

Ez is már nagy dolog lett volna egymagában, de mikor este a czukrászdából (a hol a Blivinszkynéval trécseltünk a sajnálatos eset felett) a parokhiára sietnék, a megyei huszár átad egy levelet.

Felbontom, hát a Kristóf barátom tudósit, hogy egy hirtelen kapott táviratkövetkeztében el kellett utaznia. Ily úton kénytelen tőlem és a paptól búcsút venni, stb.

Ez ugyan nem lett volna nagy dolog egymagában, de a mikor összekombináltam a vizbefúlt leány parton maradt ruháit, meg a Kristóf elutazását és a Kupicza tegnapi sürgős munkáját, melyen négy legény dolgozott, bizonyos kombinációkba bocsátkoztam s mondám a megyei huszárnak:

— Mikor utazott el a nagyságos úr?

— A négy órai vonattal.

— Ki vitte ki?

— A méltóságos úr kocsija.

— Maga is vele ment?

— Én is. Bevittem a táskáit egy első osztályú coupéba.

— Egyedül ült?

— Egyedül.

— Van magának lova, János?

— Szerzek.

— Nyargaljon a szilkei állomásra és mondja meg az állomásfönöknek, hogy tisztelteteni, nem szállt-e ott be ma egy fiatal úri asszony?

— Igenis.

Még a vacsoránál ültünk, épen vigasztaltam a papot, a ki igen szomorú volt, se nem evett, sem nem ivott, mikor megjött a lovas huszár.

— No, mi az ujság, János?

— Hát igenis, hogy egy előkelő, szép, fiatal úri asszony szállt be lilaszin ruhában.

A ZÖLD SUGÁR.

VERNE GYULA regénye.

(Egyedül jogosított magyar kiadás.)

(Vége.)

XXII.

A Zöld Sugár.

Néhány perczczel később miss Campbell magához tért a Clam-Shell barlangban. Úgy tetszett neki, mintha rémes álomból ébredne föl, melynek minden eseményét Sinclair Olivier töltötte be. Azokra a veszedelmekre pedig, melyekben élete forgott, csak homályosan emlékezett.

Még nem tudott szólni, de mihelyt Sinclair Oliviert megpillantotta, azonnal hálakönyek fakadtak szemében és remegő kezét odanyújtotta megmentőjének.

Sam és Sib nem tudtak egyetlen szót sem kinyögni, csak egyre a fiatal festőt ölelgették. Bess asszonyság egyre csak neki bókolt és Partridge alig tudta megállani, hogy meg ne ölelje.

Nem sokára azonban a fáradtság és kimerülés valamennyiükön erőt vett és miután mindnyájan átöltöztek, le is feküdtek, hogy kipihenjék az izgalmakat és a fáradtságot.

Másnap, mialatt miss Campbell még aludt a barlang levégében vetett ágyában, a két testvér karonfogva sétálgatott a szigeten. Nem beszéltek ugyan, de mi szükségük is lett volna szavakra, mikor mind a ketten ugyanazt gondolták. Mindketten igenlőleg bólintgattak, vagy tagadólag rázták fejüket, a szerint, a mint helyeslésüket vagy nem tetszésüket akarták kifejezni. Ebben a néma párbeszédben sok olyan dolgot mondtak el, a minek a közeli beteljesedését már előre látták.

Sinclair Olivier nagyon nyugtalan és izgatott kedélyhangulatban volt. Kereste a magányt és kerülte a Melvill-testvérek társaságát, mintha attól félne, hogy jelenléte a két derék nagybácsit arra a szolgálatra emlékezteti, melyet unokahuguknak tett.

Ezért, miután elhagyta a Clam-Shell-barlangot, odafönt sétált a sziget fönsikján.

E pillanatban minden gondolata ott mulatott miss Campbell körében. Azokra a veszélyekre, melyeknek miatta kitette magát, már nem is emlékezett. A rettenetes éjszakából csak annak a pár órának az emléke élt szivében, melyet Helena társaságában töltött a sötét barlangban, mialatt karjaival átölelve tartotta a fiatal leányt. Még szinte látni vélte a halvány arczot, mely nem a félelemtől, hanem a kimerültségtől volt halvány és szinte hallani vélte, a mint Helena megindúltan mondja: — «Hát ön is tudja?» — mikor ő megvallotta neki, hogy: — «Tudom, mit tett értem, mikor a halál torkában forogtam a corryvrekani örvényben!» — És megint visszaképzelte magát a Fingal-barlangba, abba a szük sziklarepedésbe, melyet a vadúl háborgó hullámok ostromoltak . . . Ott nem voltak egymásnak Sinclair úr és miss Campbell, ott csak egyszerűen Oliviernek és Helenának szólították egymást, mintha csak épen akkor ébredtek volna új életre, mikor a halál el akarta ragadni őket . . .

Ezenközben, a mint az gyakran megtörténik a heves és erőszakos lefolyású viharok után, az idő gyönyörűen kiderült és az ég szinte ragyogott átlátszóságában. Ezek a nyugati viharok az Atlanti-oczeánban legtöbbnyire nyom nélkül vesznek el s lecsöndesülésük után a láthatár szokatlanúl tiszta és derült. A nap már a delelőpontját is meghaladta és a láthatáron sem ködnek, sem felhőnek nyoma sem volt.

Sinclair Olivier még mindig ott sétált a ragyogó verőfényben, mikor merengéseiből hirtelen fölriadt és a tengerre tekintve eszébe jutott valami.

— A Zöld Sugár! — kiáltott föl. — Soha az ég és a láthatár nem volt ily tiszta és ily alkalmas a tünemény megfigyelésére. Nincs sehol sem felhő, sem köd. S nem is valószinű, hogy a tegnapi rettenetes zivatar után a láthatár hamarjában elboruljon. És miss Campbell nem is gyanítja, hogy a mai este végre teljesedésbe viszi rég ápolt reményét! . . . Ah! . . . ezt meg kell neki mondanom . . . azonnal tudtára kell adnom! . . .

És boldogan, hogy ezzel az ürügygyel Helenához mehet, visszasietett Clam-Shellbe.

Néhány perez mulva már ott volt a két nagybácsi, meg miss Campbell társaságában, kinek kezét Bess asszonyság gyöngéden szorongatta.

— Miss Campbell, — szólt, — a mint látom, már jobban van! kialudta a fáradságot?

— Igen, Olivier úr, — felelte miss Campbell, a ki összerezzent, mikor a fiatal embert megpillantotta.

— Azt hiszem, — folytatta Sinclair Olivier, — hogy igen jót tenne önnek, ha fölmenne a sziget dombjára; a levegő enyhe, a nap derülten ragyog, valósággal élvezet a szabadban lenni és aztán, hogy mindent elmondjak, ha a sejtelmeim nem csalnak, azt hiszem, hogy pár óra mulva legforróbb óhajtása is teljesedésbe megy.

— Az én legforróbb óhajtásom? — szólt halkan miss Campbell, mintha csak magával beszélne.

— Igen . . . az ég csodálatosan derült és valószinű, hogy a nap ma este tiszta láthatáron nyugszik le. És azt hiszem, hogy még ma este megláthatja a Zöld Sugarat.

— A Zöld Sugarat! . . . — mondta miss Campbell.

És úgy látszott, mintha kissé még kábult agyában keresné, hogy miféle sugárról is van szó.

— Ah! . . . valóban! . . . — szólt végre. — Hiszen azért jöttünk ide, hogy meglássuk a Zöld Sugarat.

Az egész család, még Bess asszonyság és Partridge is, elhagyta a barlangot és Sinclair Olivier vezetése alatt fölment a falépcsőkön a domb tetejére.

Miss Campbell újra született az éltető, sós levegőben, melyet enyhe, délkeleti szél frissitett föl. Szép szemei merengve jártak az Atlanti-oczeán téres sivatagán, arczára pedig lassankint kiültek az élet rózsái, melyeket a tegnapi borzalmas esemény száműzött onnan. Milyen szép, milyen kedves volt most! Sinclair Olivier kissé oldalt állott és úgy nézte; szivében azonban nyugtalanság volt és időről-időre félre fordította tekintetét, mintha félne, hogy szemei Helenáéival találkoznak.

A mily mértékben a nap leszállt, azon mértékben alább hagyott a szél is, és a habok lassankint fodrosan ringottak csak a vizen, majd pedig az egész tenger oly sima lett, mint a tükör.

És most nem jöhetett közbe Ursiclos Aristobulus, hogy a bárkája vitorlájával elfödje a nézők elől a napot, vagy, hogy fölzavart madarak fellegébe burkolja az aláhanyatló fényes napot.

Mindnyájan mozdulatlanúl és szokatlan megindulással nézték a tüzes gömböt, mely harántos útjában még egyre alább szállott s egy pillanatig úgy látszott, mintha a levegőben függne, a habok feneketlen örvénye fölött. Aztán, a sugártörés következtében, a gömbölyü korong lassankint tojásalakúvá horpadt és alsó szegélyeit már a habok csókolgatták.

Most már kétségtelen volt, hogy a Zöld Sugárt el nem szalaszthatják. Semmi sem zavarja a ragyogó nap leáldozását, semmi sem fátyolozza el végső sugarait!

A nap nem sokára már félig belemerült a hullámokba és néhány ragyogó sugára, mint messze lőtt, égő nyilvessző, bearanyozta Staffa kimagasló szirtcsúcsait.

A háttérben Mull szikláit és Ben More csúcsát tűzvörös fénynyel öntötte le a leáldozó nap.

Végre már a ragyogó korongból csak a legfelső, keskeny szelet állt ki a vízből . . . aztán az is alámerült.

— A Zöld Sugár! a Zöld Sugár! — kiáltották föl egyszerre a Melvill-testvérek, Bess asszonyság és Partridge, a kik egy negyed másodperczig látták a csodálatos színű sugár fölvillanását.

Csak Olivier és Helena nem láttak semmit a tüneményből, mely végre, annyi sikertelen fáradozás után, most megjelent előttük.

Abban a pillanatban, mikor a nap kilövelte utolsó sugarát, ők egymás szemeiben voltak elmélyedve és Helena azt a fekete sugarat látta, mely Olivier szemeiből ragyogott rá, Olivier pedig Helena szemeinek feléje villanó kék sugaraiban gyönyörködött.

A nap végkép eltünt a látóhatár alatt, és sem Helena, sem Olivier nem látták a Zöld Sugarat.

XXIII.

Befejezés.

Másnap, szeptember tizenkettedikén, a *Clorinda* kedvező széllel kiindúlt Staffa öbléből és délnyugati irányban neki vágott a Hebridáknak. Nem sokára maguk mögött hagyták Staffát, Jonát és a nagy Mull szigetet is megkerülték.

Egy órai kellemes utazás után a yacht utasai partra szálltak Oban kis kikötőjében; aztán vasúton mentek tovább Dalmalyba, onnan Glasgowba és végre, a skót felvidék leggyönyörűbb tájain át, visszatértek a helensburghi kastélyba.

Tizennyolcz nappal később fényes esküvőt tartottak a glasgowi Szent-György templomban, de nem Ursiclos Aristobulus esküdött örök frigyet miss Campbellnek. A vőlegény Sinclair Olivier volt és Sam meg Sib ép úgy meg voltak vele elégedve, mint unokahúguk.

Két hónappal később a fiatal házaspár és a két nagybácsi a kastély előtt sétálgattak a Clyde partján, mikor a véletlen összehozta őket Ursiclos Aristobulussal.

A fiatal tudós, a ki rendkívül érdeklődött a Clyde medrének kikotrása iránt, épen a helensburghi pályaház felé tartott, midőn észrevette régi ismerőseit.

A ki azt hinné, hogy Ursiclos Aristobulust bántotta a mellőzés, nagyon tévedne. Épen azért egy cseppet sem jött zavarba, hogy miss Campbellel úgy találkozik, mint Sinclair Olivier nejével.

Kölcsönösen köszöntötték egymást és Ursiclos Aristobulus udvariasan szerencsét kivánt az új házaspárnak. A két Melvill-testvér, ezt látva, nem állhatta meg, hogy kifejezést adjon örömének és boldogságának e sikerült frigy fölött.

— Oly boldog vagyok, — mondta Sam, — hogy néha, mikor egyedül vagyok, önkénytelenül is elmosolyodom . . .

— És én pedig sírok, — tette hozzá Sib.

— Nos, uraim, — szólt Ursiclos Aristobulus, — ez valóban különös eset. Először történik, hogy önök ketten nincsenek egy véleményen, az egyik sír, a másik nevet . . .

— De azért ez tökéletesen mindegy, Ursiclos úr, — vágott közbe Sinclair Olivier.

— Igen, tökéletesen mindegy, — hagyta helyben mistress Sinclair is, mindkét kezét odanyújtva bátyjainak.

— Hogy volna tökéletesen mindegy! . . . — csodálkozott Aristobulus úr — de nem! . . . szó sincs róla! Mert hát mi a mosolygás? az arczizmok önkényes és részleges megváltoztatása, a mely egyébként a lélegzés tüneteivel is összefüggésben van; míg viszont a könyek . . .

— Nos, a könyek? . . . — kérdezte mistress Sinclair.

— A könyek! egyszerű váladék, melyet a szemgolyó választ ki, egyébként vegyi összetétele a sódium-klorurnak, a mész-foszfátnak és a klóros szódának!

És geométriai pontossággal megemelintve kalapját, kimért léptekkel távozott a pályaház felé.

— Ime, ez az Ursiclos úr, — szólt mistress Sinclair, — épen úgy meg akarja fejteni és elemezni a szív érzelmeit is, mint a tengert és a Zöld Sugarat.

— De, a mi azt illeti, kedves Helena, — felelte Sinclair Olivier, — épen mi nem láttuk a Zöld Sugarat, mi ketten, a kik pedig leginkább akartuk látni.

— De valami szebbet láttunk annál! — felelte halkan a fiatal nő. — Láttuk a boldogságot, a mit a legenda csak azoknak igér, a kik előbb a Zöld Sugarat megpillantották . . . De mivel mi a Zöld Sugár nélkül is megtaláltuk a boldogságot, most már ne vágyjunk többre, kedves Olivier, hadd szaladjanak a Zöld Sugár után azok, a kik a boldogságot még nem ismerik és minden áron meg akarják találni.

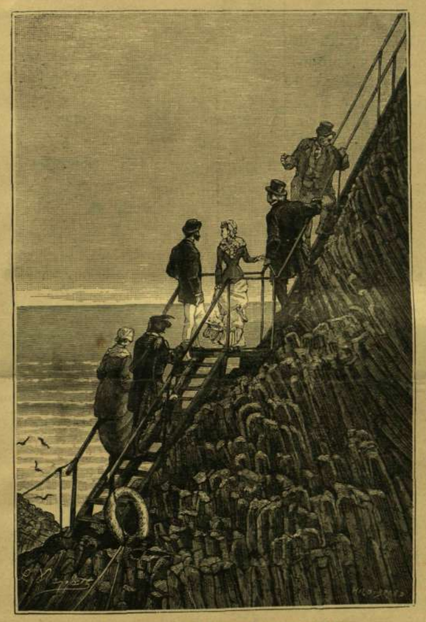

Az egész család fölment a falépcsőkön.

Sem Olivier, sem Helena nem látták a zöld sugarat . . .

PRATT KISASSZONY KÉRŐL.

Elbeszélés.

Angolból fordította S. A.

Mindig azt tartottam, hogy az embernek legfőbb rendeltetése a házasság. Ezért nem volt kedvesebb foglalkozásom a mások házasításánál. Azóta meggyőződtem róla, hogy hiszen jó, jó, de a jóból is megárt a sok. S erre a meggyőződésre Pratt Mari kisasszony vezetett rá.

Férjem halála után egy vidéki városban laktam, a hol bútorozott szobákat adtam bérbe. Pratt kisasszony állandó albérlőm volt. Olyan hölgy volt ez a Pratt kisasszony, a kit finom hölgynek tartottak az emberek. Nem volt, a mihez ne értett volna s a hol csak megfordúlt, valóságos próféta-számba ment. Ha valamit meg akartunk tudni, csak ő tőle kérdeztük, ha háborúról, politikáról szó esett, még Pfett tiszteletes úr is megkérdezte a véleményét. Nagyon olvasott hölgy volt, egyetemre is járt és egy verse megjelent nyomtatásban is a helyi lapban. Ép úgy tudott üzletről beszélni az üzletemberrel, mint hajókról a tengerészszel.

Ezt a hölgyet akartam én férjhez adni. Akkor ötlött ez az eszembe, a mikor együtt láttam őt ülni Keiler mérnökkel, a lakómmal az asztalnál. Milyen összeillő pár volna ez! Keiler úr derék ember volt, finom ember. Üzleti ügyekben jött a városunkba, hosszabb időre.

Mindjárt hozzá láttam, hogy útját egyengessem e szép frigynek. Beszéltem Keiler úrnak Pratt kisasszonyról, hogy micsoda finom hölgy, hogy jár a tanyákra a gyermekeket gondozni és tanítani, tagja volt egy női klubnak a fővárosban, beszédet mondott a hölgyek ligája nagygyülésén, verseket is tud írni és hozzá milyen kötelességtudó!

A férfiak igazán különösek. Keiler úr ezóta nem is állt szóba Pratt kisasszonynyal. Úgy viselte magát, mintha félt volna tőle, s egy nap múlva elköltözött tőlünk a fogadóba. Csodálkozva kérdeztem Maritól:

— Mért nem beszélt magával Keiler úr tegnap egy szót se?

— Mert kitaláltam mindent, a mit ő tud, — felelt ő.

— De ezt nem szabad tenni, édes Mari!

— Micsodát?

— Kitalálni, a mit a férfiak tudnak.

— De hát mit tehetek én róla, ha többet tudok, mint ő?

— No, hála Istennek, — feleltem, — hogy nem minden nő tud többet, mint a férfiak.

— De én többet tudtam, — felelt Mari. — Beszéltem neki az új utcza-rendezésről, hogy mekkora visszaélések történnek ott és hogy hazafiatlanság a hazai munkások kenyerét elvenni olaszok kedvéért....

— De Mari, — kiáltottam, — hogy mondhatta ezeket épen neki! Hiszen Keiler úr tervezte az utczarendezést és hozta be az olasz munkásokat! Máskor ha férfival beszél, hagyja inkább azt beszélni.

— Én csak a kötelességemet teljesítettem, — felelt Pratt kisasszony.

Mikor aztán Larry Downs vette ki a szobát, akkor is első gondolatom az volt, hogy hátha ezzel lehetne valamit kezdeni. Mindjárt megemlítettem neki, hogy milyen csinos fiatal hölgy lakik a házban. A derék fiú, a kinek Mari csakugyan megtetszett, az első nap addig álldogált az udvaron az esőben, hogy megláthassa, a míg alaposan meghűlt.

Az első szavak, a miket Pratt kisasszony mondott neki, ezek voltak:

— Úgy kell magának! Minek álldogál olyan sokat az esőben, köpönyeg és esernyő nélkül. Most viselje a következményeket. Az olyan emberek, a kik nem tudnak vigyázni magukra, nem érdemlik meg a részvétet. Most csak legyen rajta, hogy mielább fölgyógyuljon.

— Majd kigyógyítom én Downs urat, — szólottam, — maga meg, Mari, zongorázzék neki.

Vacsora után Mari csakugyan zongorázott. Eljátszotta a «Szűz imáját», «Napoleon búcsúját» s egy sereg efféle darabot. Hallatára odamentem én is és Larryt igazán siralmas állapotban találtam. Bocsánatot is kért és lefeküdt.

— Egy kis herbateát kellene adni a fiúnak, — mondta Mari.

— Hagyja csak rám, édes Mari, — feleltem, — a gyógyítást. Maga csak igyekezzék kellemessé tenni az idejét. Ezt jobban szeretik a férfiak. Különben pedig az ön helyében nem nevezném Larryt fiúnak, hiszen ép oly idős, mint maga.

— A férfi mindig fiatalabb, — felelte ő.

— Akár fiatalabb, akár nem, de idősebbnek *kell* lennie!

Pratt kisasszonyt azonban nem lehetett egy eredetileg elfoglalt álláspontjáról eltéríteni. Gondjába vette Larryt, rákényszerítette, hogy hordjon kendőt a nyakán, vastag harisnyát a lábán. Látva, hogy mennyire engedelmeskedik Marinak, biztosra vettem, hogy most már sikerül őket összeboronálni. Szóba hoztam a dolgot Marinak.

— Édes Mari, Larrynak jó volna, ha megházasodnék.

— Bizony jó, — felelte ő. — Olyan, mint egy gyermek. Szüksége van valakire, a ki gondját viselje, a ki tüzelje a becsvágyát s vállalkozó szellemet öntsön belé.

— Például ön, — mondtam én.

— Igen, — mondta ő fel és lejárkálva, szakasztott úgy, mint egy férfi. — Meggondoltam, hogy mi a kötelességem ebben az esetben. Férjhez tudnék menni hozzá, hivatást érzek rá. Kitűnő politikust faragnék belőle.

— Édes Mari! talán már szólt is önnek?

— Nem tűrném, hogy ezt tegye, a míg meg nem fontoltam, hogy mi a kötelességem, — felelt Pratt kisasszony.

Olyan határozottan mondta ezt, hogy egészen visszahőköltem. Másnap Larryval beszéltem a dologról. Az új villákról volt szó, melyek a városban épültek. Ő azt mondta, hogy nagyon kicsinyek.

— Elég nagyok két embernek, — mondtam. — Nem gondolja, hogy itt volna az ideje, hogy elvegyen valami csinos, derék hölgyet?

Elpirult s a czipőjét nézegette.

— De hátha ő nem akarna hozzám jönni? — mondta.

— Ne legyen olyan gyáva! — biztattam.

— Akartam már szólni önnek erről, — mondá Larry, — hiszen ön oly jó volt irántam. Nem mertem eddig egy szót se szólni neki. Attól féltem, hogy nem bírnám elviselni, ha visszautasítana.

— Ugyan, legyen egy kis merészsége. Rontson rá, kérje meg, — bátorítottam.

— Köszönöm a jóságát, — még ma beszélek vele, — felelte.

Elrohant hazulról, én meg tele voltam jóreménységgel. Tettem egy-két czélzást a dologról Marinak, megértette: ezt abból láttam, hogy felsütötte estére a haját. Vacsorára feljött Larry is, különös, jókedvű izgatottsággal. Akárki megláthatta volna rajtunk, hogy itt készül valami. Mari meg épenséggel úgy ült a helyén, mint a ki kezébe kapta a gyeplőt és tudja, merre kell hajtani.

Vacsora után a társalgóba mentünk együtt. Egyedül akartam őket hagyni, de Larry megfogott.

— Várjon egy perczig, nagyság. Ön oly jó volt hozzám... Önnek mondom el először. Megkértem őt! És én a legboldogabb ember vagyok a világon!

— Megkérte? — csodálkoztam, hol Marira nézve, hol ő reá.

— Igen, a kis Méles Lucyt; onnan jövök most. Köszönöm mindkettejüknek jóságát, — kiáltott és elrohant.

Mikor az ajtót betette, Pratt Mari így szólt:

— Azt a csitri Miles Lucyt! Furcsák is a férfiak!

— Haj baj, — mondtam én, — sajnos, ilyenek.

Mari ezután a vallási ügyekre adta magát. Ott volt minden isteni tiszteleten, vallásos gyülekezeten, mindenütt. Ez egy új eszmét keltett bennem.

Pfett tiszteletes úr már évek óta özvegy volt. Szüksége lett volna egy jó feleségre, — különben pedig igen derék ember volt. Meghívtam tehát néhányszor theára s el is jött szívesen. Örömmel hallgattam, mikor arról beszélt, hogy micsoda finom, okos leány Pratt kisasszony. Természetes, hogy nem volt fontosabb dolgom, mint hogy ezt Marinak megmondjam.

— Én csak olyan vagyok, a milyennek lenni kötelességem, — felelt ő.

— Úgy látszik, hogy nagyon jól meg tudnak férni, maga meg a tiszteletes, — jegyeztem meg.

— A férfiakkal tudok én bánni, — mondta rá ő.

Ezt ugyan eddig még nem tapasztaltam, de hát jól tudom, hogy minden nő azt hiszi, hogy tud bánni a férfiakkal.

— Sok szép újítást tudnék behozni, ha a gyülekezet élén állanék, — jelentette ki Pratt kisasszony komolyan.

— Hát hiszen ép ezt szeretném én, — válaszoltam.

— Tudom, miben sántikál, hiszen nem vagyok vak, kedves barátném. Pfett úr derék ember, de nagyon ósdi. Szüksége volna egy asszonyra, a ki a gyülekezet asszonyait vezetni tudná.

— És ez maga, édes Mari.

Nem felelt szavaimra, de láttam rajta, hogy magának is ez a véleménye.

Vallásos estélyt rendeztem a házamban. Pratt Mari volt a lelke a rendezőségnek, napok hosszat lótott-futott s az estélyen is ott volt mindenütt, a pénztárnál, a vacsora-készítésnél, a hol csak szükség volt reá. Láttam, hogy a tiszteletes elégedett tekintettel nézi, mintha azt mondaná: ez ám a nekem való asszony!

Egészen biztosra vettem, hogy a dolog még ez este dűlőre jut. Felküldtem tiz óra tájban Marit a dolgozószobámba a pénztárral, hogy számlálja meg, mennyi folyt be. Azután meg a tiszteletesnek mondtam meg, hogy menjen utána, hozzák rendbe a számadást. Nagyon jó kedve volt a tiszteletesnek. Az ajtóban hozzám hajolt:

— Előbb még szeretnék önnek mondani valamit, asszonyom. Ha beleegyeznék...

— Azt hiszem, nem csalódom, ha azt hiszem, hogy nősülni akar, tiszteletes úr?

Úgy nézett rám, mintha kisütött volna feje fölött a nap.

— Nos, és nagy bolondságnak tartaná ön ezt? — kérdezte.

— A leghelyesebb dolognak tartom, a mit ön tehet, — feleltem. — És ha hozzá illő hölgyet választott...

— És olyat, a ki szeret engem...

No, arról nem voltam egészen bizonyos, hogy Mari szereti a tiszteletest, — de hát folytattam:

— És a ki jó szívvel van önhöz. Hát ha ön is szereti...

— Szeretem, szeretem, — bizonyítgatta a tiszteletes. — Olyan asszony, hogy kívánni se lehet különbet!

— Hát akkor csak rajta, kérje meg minél előbb.

— Igen, megteszem, — felelt a pap, — aszszonyom, akar-e a feleségem lenni?

Természetes, hogy nem mentem hozzá. Nekem már más volt a jelöltem. De azért igen jó barátságban maradtam vele.

Rövid idő múlva Pratt kisasszony elköltözött a városból. Szegények misszionáriusa lett, nem sokára a hölgyek egyletének elnökévé is megválasztották s ott fényes beszédeket mondott a szülők kötelességeiről. Sajnáltam, hogy nem sikerült férjhez adni, bárhogy igyekeztem is rajta. Úgy látszik, a férjhezmenés is olyan, mint a muzsikálás: csak annak könnyű, a kinek tehetsége van hozzá. Pratt Mari igen finom hölgy volt, de a sors nem engedte meg neki, hogy egy derék embert boldogtalanná tegyen.

EGYVELEG.

* **A kábel** nem rosz üzlet. Bevan, az angol-amerikai táviró-társaság elnöke, a legutóbbi közgyűlésen azt jelentette, hogy a bevétel a jelen év első felében két millió arany forint volt, a folyó kiadás ellenben csak 120,000 forint.

* **A zsebóra** naponta 432,000 mozgást tesz s így 20 év alatt 3153 milliót. Egy lóerőnek megfelelő erővel 270 millió zsebórát lehetne járatni. Egy csepp olaj tizedrésze elegendő, hogy egy évig megkenve tartsa az órát.

* **A spanyol-amerikai háború költsége.** Az Egyesült-Államok pénzügyminisztere csak most terjesztette be a kongresszusnak a spanyol háború költségvetését. E szerint a háború az amerikaiaknak 361.788,095 dollárba, vagyis kerek számmal 800 millió frtba került. A részletes kimutatásban, mely egy vaskos kötetet tölt be, többek közt fel van említve, hogy a 13 hüvelykes hajó-ágyúk minden egyes lövése 560 dollárba, vagyis 1472 forintba kerül.

Elsőrangu hazai gyártmány.

Gőzcséplők

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli

gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes

gazdasági gépeket gyártja.

Borprések. Ekék. Vetőgépek. 7987

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágositással díjmentesen szolgálunk.

Szecskavágók. Morzsolók.

KÖHÖGÉS REKEDSÉG és HURUT ELLEN

A LEGJOBB RÉTHY FÉLE

VÉDJEGY

PEMETEFŰ CUKORKA

Ara 30 kr. 5 csomag bérmentve 1.50.

RÉTHY BÉLA gyógysz. B.-Csaba.

MINDENÜTT KAPHATÓ

Kérjünk csak Réthy-félét.

Kurcz és Tsa

Photozinkografiai műintézete

készíti a legjobb

Címkét

minden nyomtatványhoz

Budapest VIII. Szentkirályi-utcza 13.

MARMATIA

Magyarország és Ausztria területére kizárólagosan szabadalmazott 8300

házigomba-irtó és fa-conserváló szer.

Évek hosszu során át kipróbált kitünő szer mindennemü épületgomba gyökeres és biztos kiirtására s faanyagoknak, különösen **padlók és házfedeleknek** korhadás elleni conservalására. Egy kilogramm **„Marmatia"** 10—14 m² terület bevonására elegendő. Egy kilo 50 kr. 4 kgrammot tartalmazó postaláda csomagolás- és használati utasítással **2 frt.** — 50 kgrmon felüli mennyiségben zsákokba csomagolva métermázsánként **40 frt.** (4 kgrmnál kevesebb nem küldetik.) **Egész épületek gombamentesítését megegyezés szerint 10 évi jótállással eszközöljük.** A **„MARMATIA"** utánvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett **egyedül** kapható és megrendelhető

Kávay János és Társainál

Máramaros-Szigeten. Prospectus ingyen és bérmentve.

REPRODUKÁLÓ-MŰINTÉZET

PHOTO-CZINKOGRAFIA

WOTTITZ MANFRÉD

VILLAMOS MŰTEREM

TELEFON 99

AUTOTYPIA PHOTOTYPIA CHEMIGRAFIA 4 SZÍNŰ NYOMÁS PHOTOLITOGRAFIA

BUDAPEST, VI., Király-utcza 30.

8280

ÁPOLD A FOGAIDAT!

OSAN 8270

Semmilyen fog- vagy szájtisztitószer nem volt még képes oly gyorsan a legszélesebb körök pártfogását megnyerni, mint **Osan.** Ezen kipróbált präparatum hatása antiseptikus, konzervaló, tisztító, kellemes és sajátlagos összetételeinél fogva **minden tekintetben jóval fölülmulja** az eddig ismert fogszereket. **Osan jóságban, szépségben és fájdalomnélküliségben** tartja meg a fogasat a legmagasabb életkorig. **Osan** hatóságilag és számos orvosi bizonyitványnyal lett véleményezve. — **Árak:** **Osan-szájvizeszencia** üvegenkben á 88 kr. **Osan-fogpor** szelenczekben á 44 kr., **Osan-fogkefék** á 30 kr.

ANTON J. CZERNY, BÉCS,

XVIII., Carl Ludwigstrasse 6.

Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Király-utcza 12., továbbá minden gyógyszertárban, drogueriákban és parfümeriákban. — Rendelőlap mintái mellett. Megrendelések oly helyről, hol még raktár nincs, fenti czégek egyikéhez intézendők. — Prospektus ingyen.

Párisi hajápolási szerek!

„Viola" hajfiatalitó-tej. Teljesen ártalmatlan kitünő hatászser. **1 üveg ára 1 korona.**

„Viola" hajszesz. A hajat legtovább sem szárítja ki, miért is annak alkalmazásánál a haj tisztaságáról nem kell tartani. **1 üveg ára 1 korona.**

„Viola" Tanno-chinin-pomádé. A haj ápolására szolgáló kitünő hatásu gyógykenőcs. **1 tégelynek ára 1 korona.**

„Viola" antiseptikus fogyer. Egy dobos ára 60 fillér 8215

„Viola" antiseptikus fogvíz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható

GEML-féle gyógyszertárban az „Arany keresztben."

Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

A női szépség

emelésére, tökéletesitésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegytanta és szermentes készitmény a 8296

Margit Crême

Rövid idő alatt eltünteti szeplőt, májfoltot, pattanást, böralkat (mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimitja a ránczokat és himlőhelyeket. még korosz egyéneknek is tiz hétes arcszint kölcsönöz, ára 50 kr., nagy 1 forint. **Margit hölgypor** 60 kr., 3 szinben. **Margit szappan** 35 kr. **Margit fogpép** (Zahnpasta) 50 kr.

Készitő FÖLDES gyógyszertára,

Aradon Deák Ferencz-utcza 11. sz.

Főraktár: **Török József gyógyszertára,** Budapesten, Király-utcza 12.

Palais hajifjitó

használatával a megőszült haj eredeti szinét nyeri vissza. A fejbőrt nem festi, a ruhanemün foltot nem hagy, többi előnye, hogy a hajtüszőket erősbiti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 frt. Főraktár Budapesten: **Petri Ottó gyógyszertárában, I., Attila-körut 47.** Kapható: **Váczi-körut 66. sz., Nádor-utcza 3.** és **Király-utcza 36. szám** alatti gyógyszertárakban is. 8190

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort vassal igyanak

1/2 liter ára 1 frt 20 kr.

1/1 liter ára 2 frt 20 kr.

Készitő Serravallo gyógyszerész Triesztben.

Pompás izü, a miért a gyermekek is igen szivesen iszszák.

Sokszor kitüntették. Minden gyógyszertárban kapni. 8014

KESSLER-féle

MAGDA-HAJKENŐCS

dermatologiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételénél fogva az elismert legjobb szer

korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.

MAGDA-HAJKENOCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a **hajnövést** előmozditja és mint **kitünő ővszer** a gyakran előforduló hajbetegségek ellen, még gyermekeknél is használtra legjobban ajánlható. **1 tégely ára 3 korona.** — Főszétküldési raktár:

KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész

GYERTYAMOS, (Torontál vármegye).

Raktárak Budapesten: **Török József, Király-utcza 12. sz. Dr. Egger Váczi-körut 17.** 8325

!!! Utánzásoktól óvakodjunk !!!

A női szépség

fentartására és emelésére a legkitünőbb szer:

Cornélia-arczkenőcs

(törvény által védve). 7706

mely az arczunk tüe, meglepően tiszta fiatalos szint kölcsönöz a mit **semmi más szerrel elérni nem lehet** Kitünő szer: májfoltok, szeplők, pattanások, pörsenések (mitesser), tulvörös arcz és a bőr minden tisztátlansága ellen, a sárga vagy barna arczbőrt vakitó fehérré teszi. **Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona.** — Ezen közkedvelt szer kapható:

LESZKOVÁCZ MILETA

„KORONA" czimü gyógyszertárában

Ó-Verbászon (Bácska), 150.

Postai megrendeléseknél finom **pouderek, szappanok és állatszerek** használatára ajánlatnak.

Viszonteladók kerestetnek.

Főraktárak Budapesten: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. és dr. Egger Leo gyógyszertárában Váczi-körut 17.

Csak Leszkovácz által készitett kenőcs a valódi!

BÁNHEGYI C. J.

BUDAPEST,

IV. kerület, Rostély-utcza 13. szám.

Nagy választék mindennemü

horgony halászati szerekből.

Ugymint horgok, horgok felkötve, legyek és rovarok, horgászati készletek, usztatók, vizhatlan selyem és kenderzsinórok, zsinórkerekek halászbotokhoz, forgók és halászbotok.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. 8483

Eladás nagyban és kicsinyben.

WEINWURM ANTAL

Első magyarországi fényképészeti, **Cinkografiai, chromoautotipiai** sokszorositó műintézete készit **hirdetési kliséket** a legszebb kivitelben. **Házon kivüli felvételeket,** u. m. **épitmények, gépek, tájképek,** továbbá **olajfestmények és ipar müvészeti** tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.

Budapest, IV., Károly-utcza 3. *Telefon 1700.*

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. **50,000 kilo.** Kapható minden fűszer- és csemege-kereskedésben és czukrászdában. 7909
Naponkinti eladás

A ki szép, olcsó és szolid butort akar rendelni vagy venni, az forduljon

a budapesti asztalos ipartestület védnöksége alatt álló

butorcsarnok-szövetkezethez,

melynek diszesen és dúsan berendezett üzleti helyisége

VIII. kerület, József-körut 28. szám alatt,

nagy butorraktára pedig

VIII. kerület, Bérkocsis-utcza 12. sz. a.,

az asztalos-ipartestület házában van.

A butorcsarnok-szövetkezetnél

mindennemü kész butor, u. m. ebédlő-, háló-, uriszoba és szalonberendezések a legszolidabb kivitelben és a legjutányosabb árakon adatnak el.

A butorcsarnok-szövetkezet

akár saját rajzolója által készitett, akár bármely más terv szerint is elfogad butormegrendeléseket s ezeket pontos időre, diszes és szabatos kivitelben teljesiti.

A butorcsarnok-szövetkezetbe

kizárólag csak budapesti képesitett **asztalos- és kárpitos mesterek** dolgoznak. Ki vannak innen zárva ugy a Budapest környékén készitett silány munkák, mint a Bécsből szállitott vásári áruk.

A butorcsarnok-szövetkezet

az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelékébe tartozik és felügyelete alatt áll, minélfogva nemcsak **a kormány támogatásában,** hanem **a kereskedelemügyi miniszterium segélyezésében** is részesül.

Hiszszük, hogy a n. é. közönség pártfogásába veszi iparágunkat, és a magyar ipar fejlődését igy is elősegiti.

A szövetkezeti igazgatóság.

Szépség és egészség.

Étvágytalanság és Gyomorgyengeség

gyógyitására **ezrek mennek Karlsbadba** holott ezt a czélt otthon is elérhetik

Rozsnay M.

PEPSINBORA

használata által, mely az emésztést elősegiti és a gyomrot rövid idő alatt tökéletesen helyreállitja.

Egy üveg ára 1 frt 20 kr., 6 üveg franco küldve 6 frt 6 kr.

A t. cz. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készitményeink törvényesen bejegyzett védjegyygyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságszobrot ábrázolja.

Kapható; ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér. Budapesten: Török József és dr. Egger Leo «Nádor» gyógyszertáraiban, valamint minden magyarországi gyógyszertárban.

Váltóláz és hideglelés ellen

legbiztosabb és legkellemesebb szer, különösen gyermekeknél, kik a keserü chinint másképen bevenni nem tudják a **Rozsnyai M.-féle**

Chininczukorka és Chininesokoládé

melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók nagy gyülése 1869-ben *Fiumében pálya dijjal koszorusott. Értéktelen hamisitványoktól óvakodjunk.* Mindenki csak a *Rozsnyay M.-féle pályakoszorusott* készitményt kérje és fogadja el, melynek minden egyes csomagoló papirosán *Rozsnyay Mátyás névaláirása* olvasható. 8400

BRÜNNER TESTVÉREK

Villamos- és petroleum-lámpa 8490 gyári raktár:

BUDAPEST,

IV., Koronaherczeg-u. 3.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

PANZER

Pénzszekrény, tresor és vasipar r.-t.

Szabadalmazott uj rendszerü **tüz- és betörésmentes**

acélpánczél pénzszekrények,

tresor, safes-deposits, páncélszobák **különleges gyára.**

Különös jó szerkezetü anyakönyv-szekrények kaphatók jutányos árban. 8339

Budapest, Károly-körut 9. sz.

Dinamogépgyár és vegyitermékek gyára, fémgalvanizálás és galvanoplasztikához szükséges kellékek gyára

Pfanhauser Vilmos gyári raktára.

Képviselője: BAIER LIPÓT, Rökk Szilárd-utcza 10. Telefon.

BELICZAY BÉLA 8475

mézeskalácsos és viaszgyertya öntő, viaszmáz, méz, viasz- és fáklya-raktára

Budapest, VII. ker., Csányi-utcza 3. (saját házában).

Fióküzlet IV. ker., Városház-tér. 2.

GMEHLING HERMANN

cs. és kir. udvari szállító.

BŐR-BUTOR-GYÁR,

Budapest, VII., Damjanich-u. 6.

Állandó raktár kész bőrszékekből, fauteuilekből, mappákból, kályhaellenzőkből, papirkosarakból stb., stb. 8345

PHOTO-FEINÄTZEREI WOTTITZ VILMOS BUDAPEST

Horgany, vörös- és sárgaréz clichék előállitása, valamint autotypiák, phototypiák, chemigraphiák, és photografiák, ugy helybeli, mint vidéki megrendelések jutányos áron pontosan eszközöltetnek. 8356

FESTÉK GYÁR

Lakk—kencze, épitészeti anyagok, vegyészeti czikkek és enyv különlegességek, gépolajok.

Ifj. ERKER ANDRÁS 8341

Telefon 13—08. **Ujpest, Arpád-út 56.** *Telefon 13—08.*

CLICHÉKET kesziti a legfinomabb kivitelben 8362

WOTTITZ MANFRÉD

Budapest, Király-utcza 30. — Telefon 13—99.

STEINEBACH V.

Dús választéku nagy mintaraktár és kiállitási helyiség

BUDAPEST, Akadémia-u. 16.

Siemens Frigyes:

légszesz regenerativ fütő-kályhák, légszesz a fürdőkályhák, légszesz tüzhelyek, főzők és vasalók stb., stb.

Telefon.

Rumot, finom likőröket

házi használatra hideg uton, minden készülék nélkül kitünő minőségben bárki előállithat.

Kezelési könyv és árlap ingyen. 8422

WATTERICH A.

BUDAPEST

Dohány-utcza 5. sz.

Alapittatott 1869.

Dugók, gummitömlők borkezelési czikkek.

Specialista sérvkötőkben!

Keleti-féle cs. és kir. szab. sérvkötője a legujabb »szerkezettel, elismerve a **legtökéletesebb** ezen genreben. Nem csuszik, nem okoz kellemetlen nyomást s megfelel a legmagasabb követelményeknek.

Árak: Egyoldalu 6 frt. Kétoldalu 12 frt.

Képes árjegyzéket diszkréczióval küld a gyár.

KELETI J. BUDAPEST, VI., Koronaherczeg-u. 17.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

LELT. 1995